

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

НАКАЗ

21.12.2018

Київ

№ 2449

Про внесення змін до перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків

Відповідно до підпункту 2 пункту 1 Плану заходів із впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1008, пункту 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267, та з метою удосконалення перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків

НАКАЗУЮ:

1. Унести зміни до перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 травня 2018 року № 981 «Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків», виклавши його в новій редакції, що додається.

2. Унести зміни до перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 травня 2018 року

№ 981 «Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків», виклавши його в новій редакції, що додається.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Лінчевського О. В.

В.о. Міністра

У. СУПРУН

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
здоров'я України
23 травня 2018 року № 981
(у редакції наказу Міністерства
охорони здоров'я України
21.12.2018 № 2449)

МКФ
МКФ
МКФ

МІЖНАРОДНА
КЛАСИФІКАЦІЯ
ФУНКЦІОНУВАННЯ,
ОБМЕЖЕННЯ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ТА ЗДОРОВ'Я

Всесвітня організація охорони здоров'я
Женева

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) каталогізація бібліотек Всесвітньої організації охорони здоров'я

Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я: МКФ.

1. Розвиток людини 2. Структура організму 3. Стан здоров'я 4. Оцінка обмеження життєдіяльності 5. Соціально-економічні фактори 6. Причинно-наслідковий зв'язок 7. Класифікація 8. Посібники

I. Назва: МКФ

(ISBN 92 4 154542 9)

(NLM класифікація: W 15)

© Всесвітня організація охорони здоров'я 2001

На публікації Всесвітньої організації охорони здоров'я поширюються положення Протоколу 2 Загальної конвенції про охорону авторських прав. Всі права захищені.

Використані позначення та поданий матеріал в цій публікації не відображають жодної думки Секретаріату Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо правового статусу будь-якої країни, території, міста чи району, або їх органів влади, або щодо визначення їх зовнішніх меж чи кордонів.

Посилання на певні компанії або продукти деяких виробників не означає, що вони схвалені або рекомендовані Всесвітньою організацією охорони здоров'я, або їм надано перевагу перед іншими продуктами аналогічного характеру, які не згадуються. За винятком можливих помилок і упущень, назви патентованої продукції виділені початковими великими літерами.

Зміст

A.

Вступ	1
1. Передумови	2
2. Цілі МКФ	4
3. Властивості МКФ	6
4. Огляд складових МКФ	9
5. Модель Функціонування та Обмеження життєдіяльності	17
6. Використання МКФ	20

B.

Однорівнева класифікація	26
--------------------------	----

C.

Дворівнева класифікація	30
-------------------------	----

D.

Детальна класифікація з визначеннями	45
Функції організму	47
Структури організму	94
Діяльність та Участь	113
Фактори середовища	156

E.

Додатки	
1. Таксономічні та термінологічні питання	190
2. Правила кодування МКФ	198
3. Можливе використання переліку Діяльність та Участь	211
4. Клінічні випадки	215
5. МКФ та особи з інвалідністю	219
6. Етичне керівництво з використання МКФ	221
7. Підсумок процесу перегляду	223
8. Подальші напрями для МКФ	227

9. Рекомендовані вимоги щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень	230
10. Подяка	231
Г.	
Алфавітний покажчик	244

МКФ

Вступ

1. Передумови

Це том містить *Міжнародну класифікацію функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я*, відому як МКФ¹. Загальною метою класифікації МКФ є визначення уніфікованої і стандартизованої мови та критеріїв для опису стану здоров'я і пов'язаних з ним станів. Вона впроваджує визначення складових здоров'я та деяких складових, пов'язаних зі здоров'ям (таких, як освіта та праця). Таким чином, домени, що містяться в МКФ, можуть розглядатися як *домени здоров'я* та *домени, пов'язані зі здоров'ям*. Ці домени описуються з позиції організму, особи та суспільства в двох основних переліках: (1) Функції та Структури організму; і (2) Діяльність та Участь². Як класифікація, МКФ систематично групує різні домени³ для людини в певному стані здоров'я (наприклад, що людина з хворобою чи розладом робить або може зробити). *Функціонування* є загальним терміном, що охоплює всі функції організму, діяльність та участь; аналогічно, *обмеження життєдіяльності* служить «об'єднуючим» терміном для порушень, обмежень діяльності або обмежень участі. МКФ також містить перелік факторів середовища, які взаємодіють з усіма цими категоріями. Таким чином, вона дозволяє фіксувати важливі профілі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я особи в межах різних доменів.

МКФ належить до «родини» міжнародних класифікацій, розроблених Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) для застосування до різних аспектів здоров'я. Родина міжнародних класифікацій ВООЗ забезпечує загальні правила для кодування широкого спектру інформації, пов'язаної зі здоров'ям (наприклад, діагностика, функціонування та обмеження життєдіяльності, причини звернення за медичною допомогою) і використовує стандартизовану спільну мову, що дозволяє спілкуватися про здоров'я та охорону здоров'я по всьому світу в різних дисциплінах та галузях науки.

---

¹ Текст являє собою перегляд Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (ICIDH-МКПОЖН), яку вперше було опубліковано Всесвітньою організацією охорони здоров'я у 1980 р. для проведення досліджень. Після його розробки в результаті систематичних всебічних випробувань та міжнародних консультацій протягом п'яти років, він був схвалений П'ятдесят четвертою сесією Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я для міжнародного використання 22 травня 2001 року (резолюція WHA354.21).

² Ці терміни, які замінюють раніше використовувані терміни «порушення», «обмеження життєдіяльності» та «недолік», розширюють сферу застосування класифікації, що дозволяє описувати позитивний досвід. Нові терміни далі визначені в цьому Вступі та детально описані в класифікації. Слід зазначити, що ці терміни використовуються з конкретними значеннями, які можуть відрізнятися від їх повсякденного використання.

³ Домен – це практичний і багатозначний набір відповідних фізіологічних функцій, анатомічних структур, дій, завдань або сфер життя.

У міжнародних класифікаціях ВООЗ стани здоров'я (захворювання, розлади, травми тощо) класифікуються головним чином в МКХ-10 (скорочення для Міжнародної класифікації

хвороб, десятий перегляд)⁴, що визначає етіологічну основу. Функціонування та обмеження життєдіяльності, пов'язані зі станом здоров'я, класифікуються в МКФ. Таким чином, МКХ-10 та МКФ доповнюють одна одну⁵, і користувачам рекомендується застосовувати ці дві міжнародні класифікації родини ВООЗ разом. МКХ-10 являє собою «діагноз» захворювань, розладів або інших станів здоров'я, і ця інформація доповнюється додатковою інформацією, наданою МКФ про функціонування⁶. Інформація з діагнозу плюс функціонування надають разом ширшу та більш значущу картину здоров'я людей чи населення, яка потім може бути використана для прийняття рішень.

Родина міжнародних класифікацій ВООЗ є цінним інструментом для опису та порівняння даних про стан здоров'я населення в міжнародному контексті. Інформація про смертність (надана МКХ-10) та показники здоров'я (надані МКФ) можуть бути об'єднані в підсумкові показники здоров'я населення для моніторингу стану здоров'я населення та його розподілу, а також для оцінки впливу різних чинників на смертність та захворюваність.

МКФ відмовилася від класифікації «наслідків захворювання» (версія 1980 р.) та стала класифікацією «складових здоров'я». «Складові здоров'я» визначають компоненти здоров'я, тоді як «наслідки» зосереджуються на впливі захворювань або інших станах здоров'я, які можуть статися в результаті. Таким чином, МКФ займає нейтральну позицію щодо етіології, щоб дослідники могли робити причинно-наслідкові висновки, використовуючи відповідні наукові методи. Аналогічним чином цей підхід також відрізняється від підходу «детермінант здоров'я» або «факторів ризику». Для полегшення вивчення детермінант або факторів ризику МКФ включає перелік факторів середовища, які описують контекст, в якому живуть люди.

---

⁴ Міжнародна статистична класифікація хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям, десятий перегляд, томи 1-3. Женева, Всесвітня організація охорони здоров'я, 1992-1994.

⁵ Важливо також визнати збіг між МКХ-10 та МКФ. Обидві класифікації починаються з систем організму. Порушення стосуються структур та функцій організму, які зазвичай є складовими «процесу захворювання», і тому вони також використовуються в МКХ-10. Однак, МКХ-10 розглядає порушення (у вигляді симптомів) як складові комплексу, які формують «хворобу», або іноді як причини для звернення по медичну допомогу. Натомість, система МКФ розглядає порушення як проблеми функцій та структур організму, пов'язаних зі станом здоров'я.

⁶ Дві особи з однаковим захворюванням можуть мати різні рівні функціонування, і дві особи з однаковим рівнем функціонування не обов'язково матимуть однаковий стан здоров'я. Отже, спільне використання підвищує якість даних для медичних цілей. Використання МКФ не повинно пропускати регулярні діагностичні процедури. В інших випадках, МКФ може використовуватися окремо.

2. Цілі МКФ

МКФ – це багатоцільова класифікація, призначена для використання в різних дисциплінах і галузях. Її специфічні цілі можна визначити наступним чином:

- забезпечити наукове підґрунтя для розуміння та вивчення здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям, наслідків та факторів, що їх визначають;
- запровадити спільну мову для опису здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям, з метою поліпшення взаєморозуміння між різними користувачами, такими як працівники охорони здоров'я та соціальної сфери, наукові працівники, адміністратори та громадськість, у тому числі особи з обмеженнями життєдіяльності;
- забезпечити можливість порівняння інформаційних даних по країнах, сферах медико-санітарної допомоги, службах і в часі;
- забезпечити систематизовану схему кодування для інформаційних систем здоров'я.

Представлені цілі є взаємопов'язаними, оскільки потреба у МКФ та її використання вимагають побудови конструктивної та практичної системи, яку можуть використовувати різні споживачі для політики в галузі охорони здоров'я, контролю якості та оцінки результатів у різних культурах.

2.1 Застосування МКФ

З часу публікації МКПОЖН в якості пробної версії в 1980 році, вона використовувалася для різних цілей, зокрема:

- як статистичний інструмент – при зборі та реєстрації даних (наприклад, у популяційних дослідженнях та обстеженнях або в інформаційних системах управління);
- як інструмент дослідження – для оцінювання результатів втручань, якості життя або факторів середовища;
- як клінічний інструмент – для оцінки потреб, порівняння варіантів методів лікування, оцінки професійної придатності, реабілітації та оцінки результатів втручань;

- як інструмент соціальної політики – при плануванні заходів соціального захисту, компенсаційних систем, їх політики та реалізації;
- як інструмент навчання – для розробки навчальних планів, пропаганди та проведення громадських акцій.

Оскільки МКФ, по суті, є класифікацією здоров'я та показників, пов'язаних зі здоров'ям, вона також використовується у таких сферах, як страхування, соціальний захист, праця, освіта, економіка, соціальна політика, загальний розвиток законодавства та зміни

навколишнього середовища. Вона була прийнята в якості однієї з соціальних класифікацій Організації Об'єднаних Націй, на яку посилаються та в якій реалізуються *Стандартні правила з забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженнями життєдіяльності*⁷. Таким чином, МКФ є зручним інструментом для реалізації прийнятих міжнародних мандатів з прав людини, а також національного законодавства.

Існує широке коло різних областей, де застосування МКФ буде корисним, наприклад соціальний захист, оцінювання управління охорони здоров'я або дослідження населення на місцевому, національному та міжнародному рівнях. Вона пропонує концептуальну структуру для інформації, яка може застосовуватися на рівні індивідуального медичного обслуговування, включаючи профілактику, зміцнення здоров'я та покращення участі шляхом усунення або пом'якшення соціальних перешкод і заохочення надання соціальної підтримки та помічників. Вона також корисна для вивчення систем охорони здоров'я, як з точки зору оцінки так і розробки політики.

---

⁷ *Стандартні правила з забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженнями життєдіяльності.*

Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН на її 48-й сесії 20 грудня 1993 року (резолюція 48/96). Нью-Йорк, Департамент громадської інформації Об'єднаних Націй, 1994.

3. Властивості МКФ

Класифікація повинна бути чіткою за своєю структурою: її простір, її межі, її одиниці класифікації, її організація і як ці елементи структуровані з точки зору їх взаємозв'язку один з одним. У наступних розділах пояснюються ці основні властивості МКФ.

3.1 Простір МКФ

МКФ охоплює всі аспекти здоров'я людини та деякі складові добробуту, пов'язані зі здоров'ям, та описує їх в термінах *доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям*.⁸ Класифікація залишається в межах широкого контексту охорони здоров'я та не охоплює обставини, що не пов'язані зі здоров'ям, такі як викликані соціально-економічними чинниками. Наприклад, через свою расову приналежність, стать, релігію або інші соціально-економічні особливості, люди можуть мати обмеження при виконанні завдань у їхньому нинішньому середовищі, але це не буде обмеженням можливості участі, пов'язаним зі здоров'ям, як це визначено в МКФ.

Існує широко розповсюджена хибна думка, що МКФ стосується лише осіб з обмеженнями життєдіяльності; насправді мова йде про *всіх людей*. Показники здоров'я і показники, що пов'язані зі здоров'ям, а також стани здоров'я можуть бути описані за допомогою МКФ. Іншими словами, МКФ має універсальне застосування⁹.

3.2 Сфера застосування МКФ

МКФ описує ситуації, пов'язані з функціонуванням людини та обмеженнями функціонування, і служить структурною основою для систематизації цієї інформації. Вона структурує інформацію у виразному, взаємопов'язаному і легко доступному вигляді.

---

⁸ Приклади доменів здоров'я включають в себе зір, слух, ходьбу, навчання та запам'ятовування, в той час як приклади доменів, пов'язаних зі здоров'ям, включають транспортування, освіту та соціальні взаємодії.

⁹ Bickenbach J.E., Chatterji S., Badley E.M., Ustun T.B. Моделі недоліків, універсалізму та МКПОЖН, Соціальна наука і медицина, 1999, 48: 1173-1187.

МКФ об'єднує інформацію у дві частини. Частина 1 стосується Функціонування та Обмеження життєдіяльності, тоді як Частина 2 охоплює Контекстуальні фактори. Кожна частина складається з двох складових:

1. Складові Функціонування та Обмеження життєдіяльності

Складова **Організм** включає дві класифікації, одна стосується функцій систем організму, інша – структур організму. Розділи в обох класифікаціях структуровані відповідно до систем організму.

Складова **Діяльність та Участь** охоплює повний спектр доменів, що позначають аспекти функціонування як з особистої, так і з соціальної точки зору.

2. Складові Контекстуальних факторів

Перелік **Факторів середовища** є першою складовою Контекстуальних факторів. Фактори середовища впливають на всі складові функціонування та обмеження життєдіяльності і систематизовані послідовно за принципом – від найближчого середовища особи до загального середовища.

Особистісні фактори також є складовою Контекстуальних факторів, але вони не класифіковані в МКФ через їх велику соціальну та культурну відмінність.

Складові Функціонування та Обмеження життєдіяльності в частині 1 МКФ можуть бути виражені двома способами. З одного боку, вони можуть використовуватися для позначення проблем (наприклад, порушення, обмеження діяльності або обмеження можливості участі, узагальнені «об'єднуючим» терміном *обмеження життєдіяльності*); з іншого боку, вони можуть вказувати на неproblemатичні (тобто нейтральні) аспекти здоров'я та стани, пов'язані зі здоров'ям, узагальнені «об'єднуючим» терміном *функціонування*).

Ці складові функціонування та обмеження життєдіяльності інтерпретуються за допомогою чотирьох окремих, але взаємопов'язаних *конструкцій*. Ці конструкції визначаються за допомогою *кваліфікаторів*. Функції та структури організму можуть бути представлені як зміни у фізіологічних системах чи анатомічних структурах. Складова Діяльність та Участь може оперувати двома конструкціями: *здатність* та *продуктивність* (див. Розділ 4.2).

Функціонування та обмеження життєдіяльності особи сприймаються як динамічна взаємодія¹⁰ між станами здоров'я (хворобами, розладами, пошкодженнями, травмами тощо) і контекстуальними факторами. Як зазначено вище, Контекстуальні фактори включають як особистісні, так і фактори середовища. МКФ містить комплексний перелік факторів середовища, що складають невід'ємну частину класифікації. Фактори середовища взаємодіють з усіма складовими функціонування та обмеження життєдіяльності. Основна конструкція компонента Фактори середовища полягає в тому, щоб полегшити або перешкоджати впливу особливостей фізичного, соціального середовища та взаємовідносин людей.

3.3 Одиниця класифікації

МКФ класифікує здоров'я та стани, пов'язані зі здоров'ям. Таким чином, одиницею класифікації вважається *категорія* в доменах здоров'я і доменах, пов'язаних зі здоров'ям. Тому важливо зазначити, що в МКФ особи не є одиницями класифікації; тобто, МКФ не класифікує людей, а описує ситуацію кожної особи в межах низки доменів здоров'я і доменів, пов'язаних зі здоров'ям. Крім того, опис завжди здійснюється в контексті факторів середовища та особистісних факторів.

3.4 Представлення МКФ

МКФ представлена у двох версіях для того, щоб задовольнити потреби різних користувачів за різним рівнем деталізації.

Повна версія МКФ, що міститься в цьому томі, надає класифікацію на чотирьох рівнях деталізації. Ці чотири рівні можуть бути об'єднані в систему класифікації вищого рівня, який включає всі домени другого рівня. Дворівнева система також доступна у вигляді *короткої версії* МКФ.

---

¹⁰ Ця взаємодія може розглядатися як *процес* або *результат*, залежно від користувача.

4. Огляд складових МКФ

ВИЗНАЧЕННЯ¹¹

В контексті здоров'я:

Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).

Структури організму – це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини.

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Огляд цих понять наведено в Таблиці 1; за допомогою спеціальної термінології вони детально викладені в Розділі 5.1. Як зазначено в таблиці:

¹¹ Див. також Додаток 1: «Таксономічні і термінологічні питання»

- МКФ має дві частини, кожна з яких містить дві складові:

Частина 1. Функціонування та Обмеження життєдіяльності

(а) Функції та Структури організму

(б) Діяльність та Участь

Частина 2. Контекстуальні фактори

(в) Фактори середовища

(г) Особистісні фактори

- Кожна складова може бути вираженою як *позитивними*, такі *негативними* термінами.
- Кожна складова складається з різних доменів і, в межах кожного домена – з категорій, які є одиницями класифікації. Показники здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям особи можуть бути записані шляхом вибору коду або кодів відповідної категорії з наступним додаванням *кваліфікаторів*, які є числовими кодами, що визначають ступінь або величину функціонування або обмеження життєдіяльності в цій категорії, або ту міру, в якій оточуюче середовище постає полегшуючим фактором чи бар'єром.

Таблиця 1. Огляд МКФ

	Частина 1: Функціонування та Обмеження життєдіяльності		Частина 2: Контекстуальні фактори	
Складові	Функції та Структури організму	Діяльність та Участь	Фактори середовища	Особистісні фактори
Домени	Функції організму Структури	Життєві сфери (завдання, дії)	Зовнішні впливи на функціонування та обмеження життєдіяльності	Внутрішні впливи на функціонування та обмеження життєдіяльності

Конструкції	Зміна функцій організму (фізіологічна)	Здатність Виконання завдань у «стандартизованому» навколишньому середовищі	Сприяння або перешкодження впливу ознак фізичного, соціального середовища та у взаємовідносинах між людьми	Вплив атрибутів людини
	Зміна структур організму (анатомічна)	Продуктивність Виконання завдань у поточному навколишньому		
Позитивний аспект	Функціональна і структурна цілісність	Діяльність	Полегшуючий фактор	Не застосовується
	Функціонування	Участь		
Негативний аспект	Порушення	Обмеження Діяльності та	Бар'єри / Перешкоди	Не застосовується
	Обмеження життєдіяльності	Участі		

4.1 Функції та Структури організму і порушення

*Визначення: **Функції організму** – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).*

***Структури організму** – це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини.*

***Порушення** – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.*

- (1) Функції організму та структури організму класифікуються у двох різних розділах. Ці дві класифікації призначені для паралельного використання. Наприклад, функції організму

включають в себе основні людські відчуття, такі як «зорові функції» та їх структурні кореляти, що існують у вигляді «ока та пов'язаних з ним структур».

- (2) «Організм» відноситься до людського організму в цілому; отже, він включає в себе мозок та його функції, тобто мислення. Тому психічні (або психологічні) функції включені відповідно до функцій організму.
- (3) Функції та структури організму класифікуються відповідно до систем організму; отже, структури організму не розглядаються як органи¹².
- (4) Порушення структури можуть включати аномалію, дефект, втрату або інше значне відхилення в структурах тіла. Порушення сформульовані відповідно до біологічних знань на рівні тканин або клітин, а також на субклітинному або молекулярному рівні. Однак, з практичних причин ці рівні не перераховані¹³. Біологічні основи порушень керуються класифікацією, і там може бути місце для розширення класифікації на клітинному або молекулярному рівнях. Для медичних користувачів, слід зазначити, що порушення не збігаються з основною патологією, але є проявами цієї патології.
- (5) Порушення являють собою відхилення від певних загальноприйнятих популяційних стандартів біомедичного стану організму та його функцій, і визначення їх складових здійснюється насамперед спеціалістами, які оцінюють фізичне та психічне функціонування відповідно до цих стандартів.
- (6) Порушення можуть бути тимчасовими або постійними; прогресивними, регресивними або статичними; періодичними або тривалими. Відхилення від популяційної норми може бути незначним або суттєвим і може змінюватися з часом. Ці ознаки в подальшому представлені в описах, головним чином, у кодах, за допомогою кваліфікаторів, розташованих після крапки.
- (7) Порушення не залежать від етіології чи способу їх розвитку; наприклад, втрата зору або кінцівки може виникнути внаслідок генетичної аномалії або травми. Наявність порушення обов'язково передбачає причину; однак причини може бути недостатньо, щоб пояснити наслідок порушення. Крім того, коли є порушення, наявна і дисфункція функцій або структур організму, але це може бути пов'язано з різними захворюваннями, розладами або фізіологічними станами.

---

¹² Хоча підхід на рівні органів згадувався ще у версії МКПОЖН 1980 року, визначення поняття «орган» не є чітким. Око та вухо традиційно вважаються органами; однак важко ідентифікувати та визначити їх межі, і це ж саме стосується кінцівок та внутрішніх органів. Замість підходу на рівні «органу», який передбачає існування єдиної частини або складового елемента в організмі, МКФ замінила цей термін терміном «структура організму».

¹³ Таким чином, порушення, заковдані з використанням повної версії МКФ, повинні бути виявлені або відмічені іншими або особами, зацікавленими безпосереднім спостереженням або висновком із спостереження.

- (8) Порушення можуть бути частиною або проявом стану здоров'я, але вони не обов'язково вказуватимуть на наявність захворювання, або на те, що особа повинна вважатися хворою.
- (9) Порушення є ширшими та більш комплексними, ніж розлади або хвороби; наприклад, втрата ноги є порушенням структури тіла, але не розладом або хворобою.
- (10) Порушення можуть спричиняти інші порушення; наприклад, відсутність м'язової сили може погіршити функції руху, функції серця можуть бути пов'язані з порушенням функцій органів дихання, а порушення сприйняття може бути пов'язане з функціями мислення.
- (11) Деякі категорії складових Функції та Структури організму частково збігаються з категоріями МКХ-10, зокрема щодо симптомів і ознак. Однак цілі двох класифікацій є різними. МКХ-10 класифікує симптоми в спеціальних розділах для документування захворюваності або використання послуг, тоді як МКФ відображає їх як частину функцій організму, що може використовуватися для профілактики або визначення потреб пацієнтів. Найважливіше, що в МКФ передбачається використовувати класифікацію Функцій та Структур організму спільно з категоріями Діяльність та Участь.
- (12) Порушення класифікуються у відповідних категоріях з використанням визначених критеріїв ідентифікації (наприклад, як наявність або відсутність відповідно до порогового рівня). Ці критерії однакові для функцій та структур організму. Ними є: (а) втрата чи відсутність; (б) редукція; (в) додавання або надлишок; та (д) відхилення. Як тільки порушення наявне, його можна оцінювати за ступенем тяжкості з використанням загального кваліфікатора МКФ.
- (13) Фактори середовища взаємодіють з функціями організму, подібно до того, як взаємодіють якість повітря і дихання, світло і зір, звуки і слух, відволікаючі подразники та увага, рельєф ґрунту та рівновага, а також температура навколишнього середовища та регуляція температури тіла.

4.2 Діяльність та Участь / обмеження діяльності та обмеження участі

Визначення: Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

- (1) Домени для складової Діяльність та Участь представлені в *одному списку*, який охоплює весь спектр життєвих сфер (від початкового навчання або спостереження до складових областей, таких як міжособистісні взаємодії або зайнятість). Складова може бути використана для позначення діяльності (а) або участі (у) або обох. Домени цієї складової кваліфікуються двома кваліфікаторами: *продуктивність* та *здатність*. Отже, інформація, взята зі списку, містить матрицю даних, яка не має дублювання або надлишкової інформації (див. Таблицю 2).

Таблиця 2. Діяльність та Участь: інформаційна матриця

Домени		Кваліфікатори	
		Продуктивність	Здатність
d1	Навчання та застосування знань		
d2	Загальні завдання та вимоги		
d3	Комунікація		
d4	Мобільність		
d5	Самообслуговування		
d6	Домашній побут		
d7	Міжособистісні взаємодії та стосунки		
d8	Основні сфери життя		
d9	Життя в громаді, соціальне та громадське життя		

- (2) Кваліфікатор *продуктивності* описує те, що людина робить у його чи її поточному середовищі. Тому що сучасне середовище включає в себе соціальний контекст, продуктивність також може розумітись як «залучення до життєвої ситуації» або «пережитий досвід» людей в актуальному контексті, в якому вони живуть¹⁴. Цей контекст включає фактори середовища – всі аспекти

¹⁴ Визначення поняття «участь» представлена концепцією залучення. Деякі запропоновані визначення «залучення» включають в себе тих, що беруть участь, є включеними або зайнятими в сфері життя, прийняті або мають доступ до необхідних ресурсів. В інформаційній матриці, наведеній в таблиці 2, єдиним можливим показником частоти участі є кодування через продуктивність. Це не означає, що участь автоматично прирівнюється до продуктивності. Поняття залучення слід також відрізнити від суб'єктивного досвіду

фізичного, соціального оточення та середовище відносин і ставлень між людьми, який можна кодувати за допомогою складової Фактори середовища.

- (3) Кваліфікатор *здатності* описує здатність особи виконувати завдання чи дію. Ця конструкція має на меті вказати найвищий можливий рівень функціонування, який людина може досягнути в цьому домені в даний час. Щоб оцінити повну здатність особистості, потрібно мати «стандартизоване» середовище, щоб нейтралізувати різний вплив різних середовищ на здатність особи. Це стандартне середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки потенціалу в умовах тестування; або (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як вважається, може мати однаковий вплив. Це середовище можна назвати «уніфікованим» або «стандартизованим» середовищем. Таким чином, здатність відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність людини. Це коригування повинне бути однаковим для всіх людей у всіх країнах, щоб дозволити міжнародні порівняння. Функції уніфікованого або стандартизованого середовища можуть бути закодовані за класифікацією Факторів середовища. Розрив між здатністю та продуктивністю відображає різницю між впливом існуючих та уніфікованих середовищ і, таким чином, забезпечує корисне керівництво щодо того, що може бути зроблено для середовища особи для поліпшення продуктивності.
- (4) Обидва кваліфікатори *здатність* та *продуктивність* також можуть використовуватися з і без допоміжних пристроїв або з самообслуговуванням. Незважаючи на те, що ні пристрої, ні самообслуговування не усувають порушення, вони можуть переміщати обмеження на функціонування в певних доменах. Цей тип кодування є особливо корисним для визначення того, наскільки функціонування людини буде обмеженим без допоміжних пристроїв (див. Правила кодування в Додатку 2).
- (5) Труднощі або проблеми в цих доменах можуть виникнути, коли існує якісна або кількісна зміна способу, в який особа здійснює функції в певному домені. *Обмеженість* оцінюється з урахуванням загальноприйнятого популяційного стандарту. Стандартом або нормою, яка застосовується для порівняння здатності та продуктивності людини, є особа, яка не має аналогічного стану здоров'я (хвороби, розладу чи травми тощо). Обмеження фіксують невідповідність між спостережуваною та очікуваною продуктивністю. Очікувана продуктивність – це популяційна норма, яка відображає досвід людей без особливого стану здоров'я. Ті самі норми використовуються у кваліфікаторі здатності з метою визначення змін, які можна впровадити в середовище особи для підвищення продуктивності.
- (6) Проблема з продуктивністю може бути спричинена безпосередньо соціальним середовищем, навіть якщо особа не має порушень. Наприклад, у особи, яка є ВІЛ-інфікованою без будь-яких симптомів або хвороб, або у особи з генетичною схильністю до якоїсь хвороби може не виявлятися жодних порушень або особа має здатність працювати, але не працює через відмову в доступі до послуг, дискримінацію чи стигму.
- (7) Важко розрізнити «Діяльність» та «Участь» на основі доменів у складовій Діяльність та Участь. Аналогічним чином диференціація між «індивідуальною» та «суспільною» перспективами на

залучення (сенсу «приналежності»). Користувачі, які хотіли б окремо кодувати залучення, мають посилатися на правила кодування в Додатку 2.

основі доменів не була можливою через розбіжності та відмінності у професійних підходах та теоретичних засадах у різних країнах. Таким чином, МКФ надає єдиний список, який можна застосовувати за бажанням користувачів для диференціювання діяльності та участі власними оперативними способами. Це додатково пояснюється в Додатку 3. Існує чотири можливі способи це зробити:

- а) визначити деякі домени для позначення діяльності та інші для позначення участі, не допускаючи жодного збігу;
- б) діяти згідно з пунктом (а) вище, але дозволяючи частковий збіг;
- в) визначити всі деталізовані домени для позначення діяльності та заголовки загальної категорії для позначення участі;
- г) використовувати всі домени як діяльність, так і участь.

4.3 Контекстуальні фактори

Контекстуальні фактори являють собою вичерпну довідкову інформацію про життя та проживання людини. Вони включають дві складові: Фактори середовища та Особистісні фактори, які можуть мати вплив на людину у певному стані здоров'я і стані, пов'язаному зі здоров'ям.

Фактори середовища становлять фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час. Ці фактори є зовнішніми для окремих осіб і можуть мати позитивний чи негативний вплив на продуктивність особи як члена суспільства, здатність особи виконувати дії чи завдання, а також на функції або структуру організму людини.

(1) Фактори середовища впорядковані у класифікацію із зосередженням на двох різних рівнях.

а) Індивідуальний – у безпосередньому оточенні особи, включаючи такі параметри, як дім, робоче місце та школа. Цей рівень включає фізичні та матеріальні особливості навколишнього середовища, з якими стикається особа, а також безпосередній контакт з іншими людьми, такими, як родина, знайомі, однолітки та незнайомі люди.

б) Соціальний – офіційні та неофіційні соціальні структури, служби та загальні підходи або системи в спільноті чи суспільстві, що впливають на людей. Цей рівень включає організації та послуги, пов'язані з робочим середовищем, діяльністю громад, державними установами,

комунікацією і транспортними послугами та неформальними соціальними мережами, а також законами, нормативними актами, формальними та неформальними правилами, ставленнями та ідеологіями.

- (2) Фактори середовища взаємодіють зі складовими Функції та Структури організму, а також Діяльність та Участь. Для кожної складової характер і ступінь цієї взаємодії можуть бути детально розроблені науковцями в майбутніх дослідженнях. Обмеження життєдіяльності характеризується як результат складних взаємозв'язків між станом здоров'я особи і особистісними факторами та зовнішніми чинниками, що відображають обставини, в яких живе індивід. Через це стосунки, різні середовища обумовлюють різний вплив на одну особу з певним станом здоров'я. Середовище з перешкодами (бар'єрами) або без полегшуючих факторів обмежує продуктивність особи; інші середовища, які виступають полегшуючими чинниками, можуть збільшити продуктивність. Суспільство може перешкоджати продуктивності особи, оскільки воно або створює перешкоди (бар'єри) (наприклад, відсутність доступу до будинків), або не надає полегшуючих факторів (наприклад, недоступність допоміжних пристроїв).

Особистісні фактори є особливим фоном життя та гармонійного проживання людини та включають в себе певні особливості особи, які не є частиною стану здоров'я або станів, пов'язаних зі здоров'ям. Ці фактори можуть включати стать, расу, вік, інші стани здоров'я, спорт, спосіб життя, звички, виховання, навички подолання труднощів, соціальний досвід, освіту, професію, минулий та поточний досвід, загальну модель поведінки та риси характеру, індивідуальні психологічні якості та інші характеристики, всі або будь-які з них можуть відігравати роль в обмеженні життєдіяльності на будь-якому рівні. Особистісні фактори не класифікуються в МКФ. Однак вони включені до схеми на Рис. 1 для позначення можливого впливу на результати різних втручань.

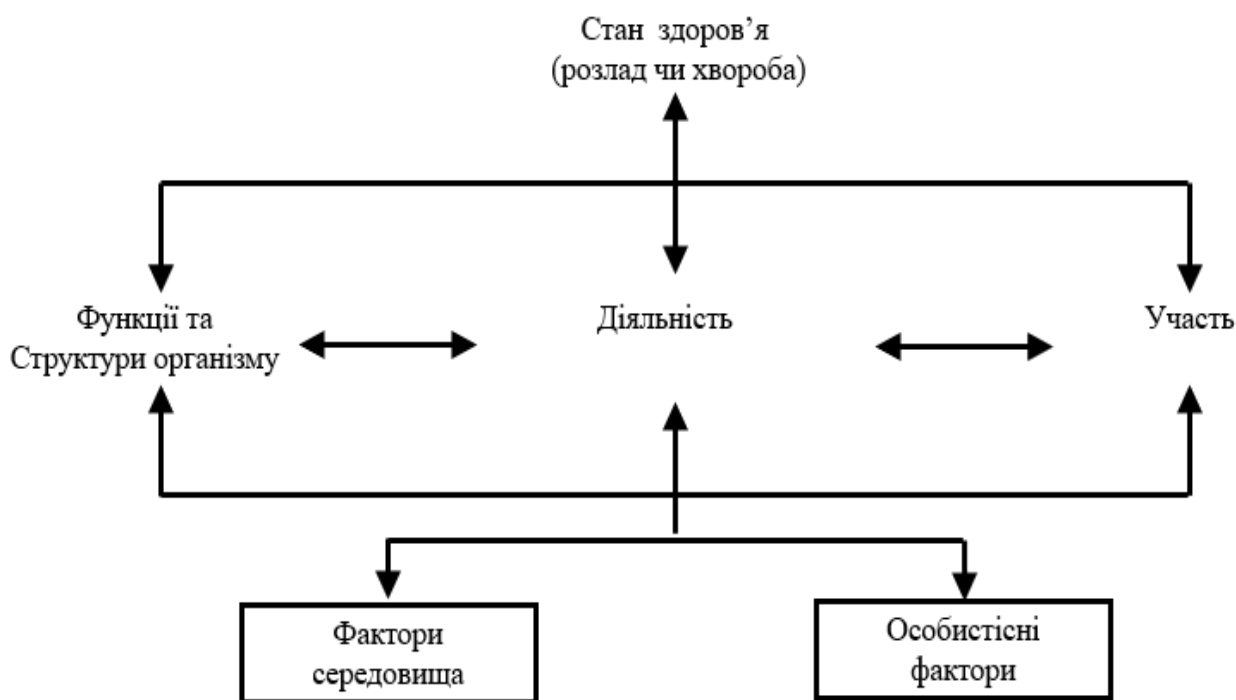

5. Модель Функціонування та Обмеження життєдіяльності

5.1 Процес функціонування і обмеження життєдіяльності

Як класифікація, МКФ не моделює «процес» функціонування та обмеження життєдіяльності. Проте, її може бути використано для опису процесу, надаючи засоби мапування різних конструкцій та доменів. Вона забезпечує багатопрофільний підхід до класифікації функціонування та обмеження життєдіяльності як інтерактивного та еволюційного процесу. Це забезпечує складові елементи для користувачів, які бажають створювати моделі та вивчати різні аспекти цього процесу. У цьому сенсі МКФ можна розглядати як мову: тексти, які можуть бути створені з її допомогою, залежать від користувачів, їхньої творчості та наукової спрямованості. Для того, щоб візуалізувати сучасне розуміння взаємодії різних складових, схема, що представлена на Рис. 1., може бути корисною¹⁵.

Рисунок 1. Взаємодія між складовими МКФ

¹⁵ МКФ істотно відрізняється від версії МКПОЖН 1980 року у відображенні взаємозв'язку між функціонуванням та обмеженням життєдіяльності. Слід зазначити, що будь-яка схема, ймовірно, є неповною та схильна до викривлення через складність взаємодій у багатовимірній моделі. Модель будується для ілюстрування декількох взаємодій. Звичайно, можливі інші зображення, що вказують на інші важливі осередки у процесі. Тлумачення взаємодій між різними складовими та конструкціями також можуть бути різними (наприклад, вплив факторів середовища на функції організму, безумовно, відрізняється від їх впливу на участь).

На цій схемі функціонування особи в конкретному домені представлено як взаємодію або складний взаємозв'язок між станом здоров'я та впливом контекстуальних факторів (тобто впливом факторів середовища та особистісних факторів). Існує динамічна взаємодія між цими об'єктами: зміни одного об'єкту можуть спричинити зміни одного або декількох інших об'єктів. Ці взаємодії є специфічними і не завжди перебувають у передбачуваних взаємовідносинах. Взаємодія працює в двох напрямках; наявність обмеження життєдіяльності може навіть змінити сам стан здоров'я. Це означає, що обмеження здатності від одного або декількох порушень, або обмеження продуктивності від одного або декількох обмежень, часто можуть здаватися суттєвими. Важливо, однак, самостійно збирати дані щодо цих конструкцій, а потім досліджувати асоціації та причинні зв'язки між ними. Якщо потрібно описати повний стан здоров'я, застосовуються всі компоненти. Наприклад, хтось може:

- мати порушення без обмежень щодо здатності (наприклад, спотворення проказою може не впливати на здатність людини);
- мати проблеми з продуктивністю та обмеженням здатності без очевидних порушень (наприклад, зниження продуктивності щоденної діяльності, пов'язаної з багатьма захворюваннями);
- мати проблеми з продуктивністю без порушень та обмежень здатності (наприклад, ВІЛ-інфікована особа або колишній пацієнт, який відновився після психічних розладів, стикається зі стигматизацією чи дискримінацією у міжособистісних стосунках або роботі);
- мати обмеження здатності без сторонньої допомоги, а також проблеми з продуктивністю в поточному середовищі (наприклад, особа з обмеженнями мобільності може забезпечитися суспільством допоміжними технологіями для переміщення);
- відчувати ступінь впливу у зворотному напрямку (наприклад, нестача використання кінцівок може призвести до атрофії м'язів; інституціоналізація може призвести до втрати соціальних навичок).

Конкретні приклади у Додатку 4 додатково ілюструють можливості взаємодії між конструкціями.

Схема, показана на Рис. 1 демонструє роль, яку відіграють контекстуальні фактори (тобто фактори середовища та особистісні фактори). Ці фактори взаємодіють з особою у певному стані здоров'я та визначають рівень і ступінь її функціонування. Фактори середовища є зовнішніми для особи (наприклад, ставлення суспільства, архітектурні особливості, правова система) і класифікуються в класифікації Факторів середовища. З іншого боку, Особистісні фактори не класифікуються в поточній версії МКФ. Вони включають стать, расу, вік, пристосованість, спосіб життя, звички, навички подолання труднощів та інші подібні фактори. Їхня оцінка залишається за користувачем, якщо це необхідно.

5.2 Медичні та соціальні моделі

Запропоновано різноманітні концептуальні моделі¹⁶ для розуміння і пояснення обмеження життєдіяльності та функціонування. Вони можуть бути виражені в діалектиці «медична модель» проти «соціальної моделі». *Медична модель* розглядає обмеження життєдіяльності як проблему людини, яка безпосередньо спричинена хворобою, травмою чи іншим захворюванням, що потребує професійного медичного обслуговування у вигляді індивідуального лікування професіоналами. Регулювання питань стосовно обмеження життєдіяльності спрямоване на лікування або адаптацію особи та зміни поведінки. Медична допомога розглядається як основна проблема, і на законодавчому рівні основною відповіддю є зміна чи реформування політики охорони здоров'я. *Соціальна модель* обмеження життєдіяльності розглядає проблему переважно як соціально створену, і в основному – як питання повного інтегрування окремих осіб в суспільство. Обмеження життєдіяльності не є атрибутом особи, а скоріше сукупністю умов, багато з яких обумовлені соціальним середовищем. Отже, вирішення проблеми вимагає соціальних дій, і це колективна відповідальність суспільства в цілому, що полягає в тому, щоб впровадити зміни навколишнього середовища, необхідні для забезпечення повної участі осіб з обмеженням життєдіяльності у всіх сферах суспільного життя. Отже, це питання ставлення або ідеології, що вимагає соціальних змін, які на політичному рівні стають питанням прав людини. Для цієї моделі обмеження життєдіяльності є політичним питанням.

МКФ базується на поєднанні цих двох протилежних моделей. Для того, щоб відобразити інтеграцію різних перспектив функціонування, застосовується «біопсихосоціальний» підхід. Таким чином, МКФ намагається досягти синтезу, для того, щоб забезпечити узгоджене уявлення про різні перспективи здоров'я з біологічної, індивідуальної та соціальної точки зору¹⁷.

6. Використання МКФ

МКФ є класифікацією функціонування та обмеження життєдіяльності людини. Вона систематично групує домени здоров'я та домени, пов'язані зі здоров'ям. У межах кожної складової домени далі згруповані відповідно до їхніх загальних ознак (таких, як походження, тип або подібність) і упорядковані певним чином. Класифікація організована відповідно до ряду принципів (див. Додаток 1). Ці принципи стосуються взаємозв'язку рівнів та ієрархії класифікації (переліку рівнів). Проте, деякі категорії в МКФ розташовані не ієрархічно, без порядку, але як рівнозначні члени доменів.

---

¹⁶ Термін «модель» тут означає конструкцію або парадигму, що відрізняється від використання терміну в попередньому розділі.

¹⁷ Див. також Додаток 5 – «МКФ та особи з обмеженням життєдіяльності».

Нижче наведені структурні особливості класифікації, які впливають на її використання.

- (1) МКФ надає стандартні операційні визначення доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям, на відміну від визначення здоров'я на рівні «просторіччя». Ці визначення описують основні атрибути кожного домену (наприклад, якості, властивості та стосунки) та містять інформацію про те, що включено та виключено в кожному домені. Визначення містять загальноприйняті ключові пункти для оцінки, щоб вони могли бути переведені в анкети. І навпаки, результати існуючих інструментів оцінки можуть бути закодовані в термінах МКФ. Наприклад, «зорові функції» визначаються в термінах функцій чутливості форми і контуру, на різних відстанях, використовуючи одне або обидва ока, так, що тяжкість проблеми зору може бути закодована на легких, помірних, важких або абсолютних рівнях щодо цих параметрів.
- (2) МКФ використовує алфавітно-цифрову систему, в якій літери b, s, d та e використовуються для позначення Функцій організму, Структур організму, Діяльності та Учасі, Факторів середовища. За цими літерами слідує числовий код, який починається з номера розділу (одна цифра), другий рівень (дві цифри), а третій і четвертий рівні (по одній цифрі кожен).
- (3) Категорії МКФ є «гніздовими», тобто більш широкі категорії визначаються для включення більш детальних підкатегорій спорідненої категорії. Наприклад, Розділ 4 Про Мобільність у складовій Діяльність та Учасі включає окремі категорії, присвячені стоянню, сидінню, ходьбі, перевезенню предметів тощо. Коротка (стисла) версія охоплює два рівні, тоді як повна версія розповсюджується на чотири рівні. Коротка версія та коди повної версії перебувають у кореспонденції, і коротка версія може бути об'єднана з повною версією.
- (4) Будь-яка особа може мати ряд кодів на кожному рівні. Вони можуть бути незалежними або взаємопов'язаними.
- (5) Коди МКФ визначаються не лише наявністю кваліфікатора, що позначає величину рівня здоров'я (наприклад, ступінь тяжкості проблеми). Кваліфікатори кодуються як одна, дві чи більше цифр після крапки (або відокремлення). Використання будь-якого коду повинно супроводжуватися принаймні одним кваліфікатором. Без кваліфікаторів коди не мають властивого значення.
- (6) Перший кваліфікатор для Функцій та Структур організму, кваліфікатори продуктивності та здатності для Діяльності та Учасі, а також перший кваліфікатор для Факторів середовища, усі фактори описують ступінь проблем у відповідній складовій.
- (7) Усі три складові, класифіковані в МКФ (Функції та Структури організму, Діяльність та Учасі і Фактори середовища) визначаються кількісно, використовуючи ту саму

загальну шкалу. Наявність проблеми може означати порушення, обмеження або бар'єр залежно від конструкції. Відповідні кваліфікаційні слова, як показано у дужках нижче, повинні бути вибрані відповідно до конкретного домену класифікації (де xxx означає номер домену другого рівня). Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень. Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення, обмеження здатності, проблеми продуктивності чи бар'єру. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми» або «абсолютні проблеми», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні проблеми» визначаються до половини загальної шкали складності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі.

xxx.0 ВІДСУТНІ проблеми	(немає, відсутні, незначні)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ проблеми	(легкі, незначні,...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ проблеми	(середні, значні,...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ проблеми	(значні, інтенсивні,...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ проблеми	(тотальні, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

- (8) У випадку факторів середовища, цей перший кваліфікатор може бути використаний для позначення як ступеня позитивних впливів середовища, тобто полегшуючі фактори, або як ступеня негативних впливів, тобто бар'єри. Обидва використовують ту саму шкалу 0-4, але, щоб позначити полегшуючі фактори, крапка замінюється знаком плюс: наприклад, e110+2. Фактори середовища можуть бути закодовані (а) по відношенню до кожної конструкції індивідуально, або (б) повністю без посилання на будь-яку індивідуальну конструкцію. Перший варіант є кращим, оскільки він визначає вплив і атрибуцію чіткіше.
- (9) Для різних користувачів було б доцільно та корисно додавати інші види інформації для кодування кожного елемента. Є цілий ряд додаткових кваліфікаторів, які можуть бути корисними. У Таблиці 3 представлені дані кваліфікаторів для кожної складової, а також запропоновані додаткові кваліфікатори, які повинні бути розроблені.
- (10) Описи доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям, відносяться до їхнього використання в певний момент часу (наприклад, як знімок). Проте використання в декількох часових точках дозволяє описувати траєкторію в часі та процесі.
- (11) В МКФ здоров'ю людини і станам, пов'язаним зі здоров'ям людини, надається низка кодів, які охоплюють дві частини класифікації. Таким чином, максимальна кількість кодів на одну особу може бути 34 на однорівневому рівні (8 кодів функцій організму, 8 кодів структур організму, 9 кодів продуктивності та 9 кодів здатності). Аналогічно для дворівневих елементів загальна кількість кодів становить 362. На більш деталізованих

рівнях ці коди складають 1424 елементи. У нинішніх програмах МКФ набір кодів від 3 до 18 може бути достатнім для опису випадку з дворівневою (тризначною) точністю. Загалом, більш детальна чотирьохрівнева версія використовується для спеціалізованих послуг (наприклад, результатів реабілітації, геріатрії), тоді як дворівнева класифікація може використовуватися для опитувань та оцінки клінічних результатів.

Подальші рекомендації щодо кодування наведені у Додатку 2. Користувачам наполегливо рекомендується пройти навчання щодо використання класифікації через ВООЗ та її мережу центрів співпраці.

Таблиця 3. Кваліфікатори

Складові	Перший кваліфікатор	Другий кваліфікатор
----------	---------------------	---------------------

<p>Функції організму (b)</p>	<p>Загальний кваліфікатор з негативною шкалою використовується для позначення ступеня або величини порушення</p> <p>Приклад: b167.3 вказує на тяжкі порушення специфічних психічних функцій мовлення</p>	<p>Немає</p>
<p>Структури організму (s)</p>	<p>Загальний кваліфікатор з негативною шкалою використовується для позначення ступеня або величини порушення</p> <p>Приклад: s730.3 вказує на тяжкі порушення функції верхніх кінцівок</p>	<p>Використовується для позначення характеру змін у відповідній структурі організму:</p> <p>0 відсутні зміни у структурі</p> <p>1 повна відсутність</p> <p>2 часткова відсутність</p> <p>3 додаткова частина</p> <p>4 аберрантні відхилення</p> <p>5 розриви</p> <p>6 зміна положення структури</p> <p>7 якісні зміни у структурі, включаючи накопичення рідини</p> <p>8 не уточнено</p> <p>9 не застосовується</p> <p>Приклад: s730.32 для позначення часткової відсутності верхніх кінцівок</p>

<p>Діяльність та Участь (d)</p>	<p>Продуктивність</p> <p>Загальний кваліфікатор</p> <p>Проблема в нинішній ситуації навколишнього середовища людини</p> <p>Приклад: d5101.1_ щоб вказати легкі труднощі при купанні всього тіла з використанням допоміжних пристроїв, доступних для людини в її нинішньому середовищі</p>	<p>Здатність</p> <p>Загальний кваліфікатор</p> <p>Обмеження без сторонньої допомоги.</p> <p>Приклад: d5101.2 для визначення помірних труднощів з купанням всього тіла; означає, що є помірні труднощі без використання допоміжних пристроїв або допомоги іншої людини</p>
<p>Фактори середовища (e)</p>	<p>Загальний кваліфікатор з негативною та позитивною шкалою використовується для позначення ступеня бар'єрів і полегшуючих факторів відповідно</p> <p>Приклад: e130.2, щоб вказати, що виробнича діяльність є помірним бар'єром. І навпаки, e130+2 буде вказувати, що виробнича діяльність є помірним полегшуючим фактором</p>	<p>Немає</p>

54-а Всесвітня асамблея охорони здоров'я схвалення МКФ для міжнародного використання

У резолюції WHA54.21 говориться:

П'ятдесят четверта сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я,

1. ЗАТВЕРДЖУЄ друге видання Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН) з назвою Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, надалі як скорочена форма МКФ;

2. СПОНУКАЄ держав-членів використовувати МКФ у своїх дослідженнях, спостереженнях та звітності, якщо це доречно, з урахуванням конкретних ситуацій у державах-членах та, зокрема, з огляду на можливі зміни в майбутньому;

3. ПРОСИТЬ Генерального директора про надання державам-членам, на їхнє прохання, підтримки у використанні МКФ.

Однорівнева класифікація

Перелік розділів класифікації

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

- Розділ 1 Психічні функції
- Розділ 2 Сенсорні функції та біль
- Розділ 3 Функції голосу та мовлення
- Розділ 4 Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові
- Розділ 5 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи
- Розділ 6 Урогенітальні та репродуктивні функції
- Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції
- Розділ 8 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

СТРУКТУРИ ОРГАНІЗМУ

- Розділ 1 Структури нервової системи
- Розділ 2 Око, вухо та пов'язані з ними структури
- Розділ 3 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні
- Розділ 4 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем
- Розділ 5 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою
- Розділ 6 Структури, пов'язані з урогенітальною та репродуктивною системами
- Розділ 7 Структури, пов'язані з рухом
- Розділ 8 Шкіра та пов'язані з нею структури

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УЧАСТЬ

- Розділ 1 Навчання та застосування знань
- Розділ 2 Загальні завдання та вимоги
- Розділ 3 Комунікація
- Розділ 4 Мобільність
- Розділ 5 Самообслуговування
- Розділ 6 Домашній побут
- Розділ 7 Міжособистісні взаємодії та стосунки
- Розділ 8 Основні сфери життя
- Розділ 9 Життя в громаді, соціальне та громадське життя

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА

- Розділ 1 Вироби та технології
- Розділ 2 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому
- Розділ 3 Підтримка та стосунки
- Розділ 4 Ставлення
- Розділ 5 Служби, системи та політики

МКФ

Дворівнева класифікація

Перелік розділів та перший рівень класифікації

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Психічні функції

Глобальні психічні функції (b110-b139)

- b110 Функції свідомості
- b114 Функції орієнтації
- b117 Інтелектуальні функції
- b122 Глобальні психосоціальні функції
- b126 Функції темпераменту та особистості
- b130 Функції волі та прагнення
- b134 Функції сну
- b139 Глобальні психічні функції, інші уточнені та не уточнені

Специфічні психічні функції (b140-b189)

- b140 Функції уваги
- b144 Функції пам'яті
- b147 Психомоторні функції
- b152 Функції емоцій
- b156 Функції сприйняття
- b160 Функції мислення
- b164 Когнітивні функції вищого рівня
- b167 Психічні функції мовлення
- b172 Функції обчислення
- b176 Психічні функції складних рухів
- b180 Функції самоусвідомлення та відчуття часу
- b189 Специфічні психічні функції, інші уточнені та не уточнені
- b198 Психічні функції, інші уточнені
- b199 Психічні функції, не уточнені

Розділ 2 Сенсорні функції та біль

Зір та пов'язані з ним функції (b210-b229)

b210 Зорові функції

b215 Функції структур, що примикають до ока

b220 Відчуття, пов'язані з оком та структурами, що до нього примикають

b229 Зір та пов'язані з ним функції, інші уточнені та не уточнені

Слух та вестибулярні функції (b230-b249)

b230 Функції слуху

b235 Вестибулярні функції

b240 Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями

b249 Слух та вестибулярні функції, інші уточнені та не уточнені

Додаткові сенсорні функції (b250-b279)

b250 Функція смаку

b255 Функція нюху

b260 Пропріоцептивна функція

b265 Функції дотику

b270 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками

b279 Додаткові сенсорні функції, інші уточнені та не уточнені

Біль (b280-b289)

b280 Відчуття болю

b289 Відчуття болю, інше уточнене та не уточнене

b298 Сенсорні функції та біль, інші уточнені

b299 Сенсорні функції та біль, не уточнені

Розділ 3 Функції голосу та мовлення

b310 Функції голосу

b320 Функції артикуляції

b330 Функції плавності та ритму мови

- b340 Альтернативні голосові функції
- b398 Функції голосу та мовлення, інші уточнені
- b399 Функції голосу та мовлення, не уточнені

Розділ 4 Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові

Функції серцево - судинної системи (b410-b429)

- b410 Функції серця
- b415 Функції кровоносних судин
- b420 Функції артеріального тиску
- b429 Функції серцево - судинної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції системи крові та імунної системи (b430-b439)

- b430 Функції системи крові
- b435 Функції імунної системи
- b439 Функції системи крові та імунної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції дихальної системи (b440-b449)

- b440 Функції дихання
- b445 Функції дихальних м'язів
- b449 Функції дихальної системи, інші уточнені та не уточнені

Додаткові функції та відчуття з боку серцево - судинної та дихальної систем (b450-b469)

- b450 Додаткові дихальні функції
- b455 Функції толерантності до фізичного навантаження
- b460 Відчуття, пов'язані з функціонуванням серцево - судинної та дихальної систем
- b469 Додаткові функції та відчуття серцево - судинної та дихальної систем, інші уточнені та не уточнені
- b498 Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, інші уточнені
- b499 Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, не уточнені

Розділ 5 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи

Функції, пов'язані з травною системою (b510-b539)

- b510 Функції прийому їжі
- b515 Функції травлення
- b520 Функції асиміляції
- b525 Функції дефекації
- b530 Функції збереження ваги
- b535 Відчуття, пов'язані з травною системою
- b539 Функції, пов'язані з травною системою, інші уточнені та не уточнені

Функції, пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою (b540-b559)

- b540 Загальні метаболічні функції
- b545 Функції водного, мінерального та електролітного балансу
- b550 Функції терморегуляції
- b555 Функції ендокринних залоз
- b559 Функції, пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені та не уточнені
- b598 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, інші уточнені
- b599 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, не уточнені

Розділ 6 Урогенітальні та репродуктивні функції

Функції виділення сечі (b610-b639)

- b610 Функції сечоутворення
- b620 Функції сечовипускання
- b630 Відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення
- b639 Функції виділення сечі, інші уточнені та не уточнені

Статеві та репродуктивні функції (b640-b679)

- b640 Сексуальні функції
- b650 Менструальні функції

- b660 Репродуктивні функції
- b670 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями
- b679 Статеві та репродуктивні функції, інші уточнені та не уточнені
- b698 Урогенітальні та репродуктивні функції, інші уточнені
- b699 Урогенітальні та репродуктивні функції, не уточнені

Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Функції суглобів та кісток (b710-b729)

- b710 Функції рухливості суглоба
- b715 Функції стабільності суглоба
- b720 Функції рухливості кісткового апарату
- b729 Функції суглобів та кісток, інші уточнені та не уточнені

Функції м'язів (b730-b749)

- b730 Функції м'язової сили
- b735 Функції м'язового тону
- b740 Функції м'язової витривалості
- b749 Функції м'язів, інші уточнені та не уточнені

Функції руху (b750-b789)

- b750 Моторно - рефлексорні функції
- b755 Функції мимовільної рухової реакції
- b760 Контроль довільних рухових функцій
- b765 Мимовільні рухові функції
- b770 Функції стереотипу ходьби
- b780 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями
- b789 Функції руху, інші уточнені та не уточнені
- b798 Нервово - м'язові, кісткові та рухові функції, інші уточнені
- b799 Нервово - м'язові, кісткові та рухові функції, не уточнені

Розділ 8 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

Функції шкіри (b810-b849)

- b810 Захисні функції шкіри
- b820 Репаративні функції шкіри
- b830 Інші функції шкіри
- b840 Відчуття, пов'язані зі шкірою
- b849 Функції шкіри, інші уточнені та не уточнені

Функції волосся та нігтів (b850-b869)

- b850 Функції волосся
- b860 Функції нігтів
- b869 Функції волосся та нігтів, інші уточнені та не уточнені
- b898 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, інші уточнені
- b899 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, не уточнені

СТРУКТУРИ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Структури нервової системи

- s110 Структура головного мозку
- s120 Спинний мозок та пов'язані з ним структури
- s130 Структура мозкових оболонок
- s140 Структура симпатичної нервової системи
- s150 Структура парасимпатичної нервової системи
- s198 Структури нервової системи, інші уточнені
- s199 Структури нервової системи, не уточнені

Розділ 2 Око, вухо та пов'язані з ними структури

- s210 Структура очниці
- s220 Структура очного яблука
- s230 Структури, що оточують око
- s240 Структура зовнішнього вуха

- s250 Структура середнього вуха
- s260 Структура внутрішнього вуха
- s298 Око, вухо та пов'язані з ними структури, інші уточнені
- s299 Око, вухо та пов'язані з ними структури, не уточнені

Розділ 3 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні

- s310 Структура носа
- s320 Структура рота
- s330 Структура глотки
- s340 Структура гортані
- s398 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, інші уточнені
- s399 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, не уточнені

Розділ 4 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем

- s410 Структура серцево-судинної системи
- s420 Структура імунної системи
- s430 Структура дихальної системи
- s498 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, інші уточнені
- s499 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, не уточнені

Розділ 5 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою

- s510 Структура слинних залоз
- s520 Структура стравоходу
- s530 Структура шлунку
- s540 Структура кишечника
- s550 Структура підшлункової залози
- s560 Структура печінки
- s570 Структура жовчного міхура та жовчовивідних шляхів
- s580 Структура ендокринних залоз
- s598 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою,

інші уточнені

- s599 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, не уточнені

Розділ 6 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами

- s610 Структура сечовивідної системи
- s620 Структура тазового дна
- s630 Структура репродуктивної системи
- s698 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, інші уточнені
- s699 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, не уточнені

Розділ 7 Структури, пов'язані з рухом

- s710 Структура голови та ділянки ший
- s720 Структура плечового поясу
- s730 Структура верхньої кінцівки
- s740 Структура тазового поясу
- s750 Структура нижньої кінцівки
- s760 Структура тулуба
- s770 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом
- s798 Структури, пов'язані з рухом, інші уточнені
- s799 Структури, пов'язані з рухом, не уточнені

Розділ 8 Шкіра та пов'язані з нею структури

- s810 Структура шкірного покриву
- s820 Структура шкірних залоз
- s830 Структура нігтів
- s840 Структура волосся
- s898 Шкіра та пов'язані з нею структури, інші уточнені
- s899 Шкіра та пов'язані з нею структури, не уточнені

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УЧАСТЬ

Розділ I Навчання та застосування знань

Цілеспрямоване використання органів чуттів (d110-d129)

- d110 Використання зору
- d115 Використання слуху
- d120 Цілеспрямоване використання інших органів чуттів
- d129 Цілеспрямоване використання органів чуттів, інші уточнені та не уточнені

Базові навички при навчанні (d130 - d159)

- d130 Копіювання
- d135 Повторення
- d140 Засвоєння навичок читання
- d145 Засвоєння навичок письма
- d150 Засвоєння навичок обчислення
- d155 Набуття практичних навичок
- d159 Базові навички при навчанні, інше уточнене та не уточнене

Застосування знань (d160-d179)

- d160 Концентрація уваги
- d163 Мислення
- d166 Читання
- d170 Письмо
- d172 Обчислення
- d175 Вирішення проблем
- d177 Прийняття рішень
- d179 Застосування знань, інше уточнене та не уточнене
- d198 Навчання та застосування знань, інше уточнене
- d199 Навчання та застосування знань, не уточнене

Розділ 2 Загальні завдання та вимоги

- d210 Виконання окремого завдання
- d220 Виконання багатопланових завдань
- d230 Виконання щоденного розпорядку
- d240 Подолання стресу та інших психологічних навантажень
- d298 Загальні завдання та вимоги, інші уточнені
- d299 Загальні завдання та вимоги, не уточнені

Розділ 3 Комунікація

Спілкування – отримання повідомлень (d310 - d329)

- d310 Спілкування і сприйняття усних повідомлень
- d315 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень
- d320 Спілкування і сприйняття повідомлень мовою формальних символів
- d325 Спілкування і сприйняття письмових повідомлень
- d329 Спілкування - отримання повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Спілкування – продукування повідомлень (d330 - d349)

- d330 Здатність розмовляти
- d335 Продукування невербальних повідомлень
- d340 Продукування повідомлень мовою формальних символів
- d345 Письмові повідомлення
- d349 Спілкування – продукування повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування (d350- d369)

- d350 Розмова
- d355 Дискусія
- d360 Використання засобів комунікації і технік спілкування
- d369 Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування,
інші уточнені та не уточнені
- d398 Комунікація, інше уточнене

d399 Комунікація, не уточнене

Розділ 4 Мобільність

Зміна та утримування положення тіла (d410-d429)

d410 Зміна основного положення тіла

d415 Утримування положення тіла

d420 Переміщення тіла

d429 Зміна та утримування положення тіла, інше уточнене та не уточнене

Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами (d430-d449)

d430 Підняття і перенесення об'єктів

d435 Переміщення об'єктів нижніми кінцівками

d440 Використання точних рухів кисті руки

d445 Використання кисті та руки

d449 Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами, інше уточнене та не уточнене

Ходьба та переміщення (d450-d469)

d450 Ходьба

d455 Рух довкола

d460 Переміщення з місця на місце

d465 Переміщення з використанням технічних засобів

d469 Ходьба та переміщення, інші уточнені та не уточнені

Переміщення за допомогою транспорту (d470-d489)

d470 Використання транспортних засобів

d475 Керування транспортом

d480 Їзда верхи на тваринах в якості транспорту

d489 Переміщення довкола з використанням транспорту, інше уточнене та не уточнене

d498 Мобільність, інша уточнена

d499 Мобільність, не уточнена

Розділ 5 Самообслуговування

d510 Миття

d520 Догляд за частинами тіла

d530 Туалет

d540 Одягання

d550 Харчування

d560 Пиття

d570 Догляд за своїм здоров'ям

d598 Самообслуговування, інше уточнене

d599 Самообслуговування, не уточнене

Розділ 6 Домашній побут

Придбання необхідних предметів (d610-d629)

d610 Придбання житла

d620 Придбання товарів та послуг

d629 Придбання необхідних предметів, інше уточнене та не уточнене

Побутові завдання (d630-d649)

d630 Приготування їжі

d640 Ведення домашнього господарства

d649 Побутові завдання, інші уточнені та не уточнені

Догляд за побутовими предметами та допомога іншим (d650-d669)

d650 Догляд за побутовими предметами

d660 Допомога іншим

d669 Догляд за побутовими предметами та допомога іншим, інші уточнені та не уточнені

d698 Домашній побут, інше уточнене

d699 Домашній побут, не уточнене

Розділ 7 Міжособистісні взаємодії та стосунки

Загальні міжособистісні взаємодії (d710 - d729)

- d710 Елементарні міжособистісні взаємодії
- d720 Складні міжособистісні взаємодії
- d729 Загальні міжособистісні взаємодії, інші уточнені та не уточнені

Особливі міжособистісні стосунки (d730-d779)

- d730 Стосунки з незнайомими людьми
- d740 Офіційні стосунки
- d750 Неофіційні соціальні стосунки
- d760 Сімейні стосунки
- d770 Інтимні стосунки
- d779 Особливі міжособистісні стосунки, інші уточнені та не уточнені
- d798 Міжособистісні взаємодії та стосунки, інші уточнені
- d799 Міжособистісні взаємодії та стосунки, не уточнені

Розділ 8 Основні сфери життя

Освіта (d810-d839)

- d810 Неформальна освіта
- d815 Дошкільна освіта
- d820 Шкільна освіта
- d825 Професійне навчання
- d830 Вища освіта
- d839 Освіта, інша уточнена та не уточнена

Робота і зайнятість (d840-d859)

- d840 Навчання (підготовка до професійної діяльності)
- d845 Отримання, збереження та припинення трудових відносин
- d850 Високооплачувана робота
- d855 Безоплатна робота

d859 Робота і зайнятість, інші уточнені та не уточнені

Господарська діяльність (d860-d879)

d860 Основні господарські операції

d865 Складні господарські операції

d870 Господарська незалежність

d879 Господарська діяльність, інше уточнене та не уточнене

d898 Основні сфери життя, інші уточнені

d899 Основні сфери життя, не уточнені

Розділ 9 Життя в громаді, соціальне та громадське життя

d910 Життя в громаді

d920 Відпочинок і дозвілля

d930 Релігія і духовність

d940 Права людини

d950 Політичне і громадське життя

d998 Життя в громаді, соціальне та громадське життя, інше уточнене

d999 Життя в громаді, соціальне та громадське життя, не уточнене

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА

Розділ 1 Вироби та технології

e110 Вироби або речовини для особистого споживання

e115 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

e120 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

e125 Вироби та технології для комунікації

e130 Вироби та технології для навчання

e135 Вироби та технології для працевлаштування

e140 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

e145 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики

e150 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для

громадського користування

e155 Дизайн, конструкція і будівельні виробы та технології будівництва для приватного користування

e160 Вироби та технології землекористування

e165 Активи

e198 Вироби та технології, інші уточнені

e199 Вироби та технології, не уточнені

Розділ 2 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому

e210 Фізична географія

e215 Населення

e220 Флора і фауна

e225 Клімат

e230 Природні явища

e235 Зміни в навколишньому середовищі, викликані людиною

e240 Світло

e245 Зміни, пов'язані з часом

e250 Звук

e255 Вібрація

e260 Якість повітря

e298 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, інші уточнені

e299 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, не уточнені

Розділ 3 Підтримка та стосунки

e310 Найближчі родичі

e315 Далекі родичі

e320 Друзі

e325 Знайомі, однолітки, колеги, сусіди та члени громади

e330 Люди, що наділені владою

e335 Підлеглі

- e340 Персонал, що здійснює догляд і допомогу
- e345 Сторонні особи
- e350 Свійські тварини
- e355 Професійні працівники сфери охорони здоров'я
- e360 Професійні працівники інших сфер
- e398 Підтримка та стосунки, інші уточнені
- e399 Підтримка та стосунки, не уточнені

Розділ 4 Ставлення

- e410 Індивідуальні ставлення найближчих родичів
- e415 Індивідуальні ставлення далеких родичів
- e420 Індивідуальні ставлення друзів
- e425 Індивідуальні ставлення знайомих, однолітків, колег, сусідів та членів громади
- e430 Індивідуальні ставлення осіб, що наділені владою
- e435 Індивідуальні ставлення підлеглих
- e440 Індивідуальні ставлення персоналу, який здійснює догляд і допомогу
- e445 Індивідуальні ставлення сторонніх осіб
- e450 Індивідуальні ставлення професійних працівників сфери охорони здоров'я
- e455 Індивідуальні ставлення професійних працівників інших сфер
- e460 Соціальні ставлення
- e465 Соціальні норми, методи та ідеології
- e498 Ставлення, інші уточнені
- e499 Ставлення, не уточнені

Розділ 5 Служби, системи та політики

- e510 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів
- e515 Служби, системи та політики архітектури та будівництва
- e520 Служби, системи та політики утримання територій
- e525 Житлові служби, системи та політики
- e530 Служби, системи та політики комунального господарства

- e535 Служби, системи та політики комунікації
- e540 Транспортні служби, системи та політики
- e545 Служби, системи та політики захисту громадян
- e550 Служби, системи та політики правосуддя
- e555 Служби, системи та політики асоціацій і організацій
- e560 Служби, системи та політики засобів масової інформації
- e565 Економічні служби, системи та політики
- e570 Служби, системи та політики соціальної безпеки
- e575 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки
- e580 Служби, системи та політики охорони здоров'я
- e585 Служби, системи та політики освіти і навчання
- e590 Служби, системи та політики праці і зайнятості
- e595 Політичні служби, системи та політики
- e598 Служби, системи та політики, інші уточнені
- e599 Служби, системи та політики, не уточнені

МКФ

Детальна класифікація з визначеннями

Всі категорії в рамках класифікації з їх визначеннями, включеннями та виключеннями

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

*Визначення: **Функції організму** – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).*

***Порушення** – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.*

Кваліфікатор

Загальний кваліфікатор з негативною шкалою для позначення обсягу і величини порушення:

xxx.0 ВІДСУТНІ порушення	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ порушення	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ порушення	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ порушення	(значні, інтенсивні, ...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ порушення	(тотальні, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення функцій організму. Наприклад, коли кодуються «відсутні порушення» або «абсолютні порушення» у функціях організму, похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні порушення» визначаються до половини загальної шкали абсолютних порушень. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як проценти. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Психічні функції

Цей розділ стосується функцій головного мозку: як глобальних психічних функцій, таких як свідомість, функції енергії та потягу, так і специфічних психічних функцій – пам'ять, мова та обчислення.

Глобальні психічні функції (b110 - b139)

б 110 Функції свідомості

Загальні психічні функції стану усвідомлення та уваги, що включають ясність та безперервність стану бадьорості.

Включено: функції ясності, безперервності та якості свідомості, втрата свідомості, кома та вегетативний стан, фуґи, стан трансу, підкорений стан, свідомість, змінена дією лікарських препаратів, делірій, ступор

Виключено: функції орієнтації (b114); функції енергії та потягу (b130); функції сну (b134)

б 1100 Ясність свідомості

Психічні функції, порушення яких призводить до таких станів як плутаність свідомості, ступор або кома

б 1101 Безперервність свідомості

Психічні функції, які підтримують стан без сну, увагу та усвідомлення, порушення яких може призводити до фуґ, трансу та інших подібних станів.

б 1102 Якість свідомості

Психічні функції, порушення яких викликає зміну характеру перебування без сну, тривожність та втрату контролю, такі як марення чи стан, змінений дією лікарських препаратів.

б 1108 Функції свідомості, інші уточнені

б 1109 Функції свідомості, не уточнені

б 114 Функції орієнтації

Загальні психічні функції усвідомлення себе та визначення ставлення до себе, до інших, до часу та до навколишнього середовища.

Включено: функції орієнтації в часі, на місці та особистості; орієнтування щодо ставлення до себе та інших; дезорієнтація в часі, просторі та особистості

Виключено: функції свідомості (b110); функції уваги (b140); функції пам'яті (b144)

б 1140 Орієнтація у часі

Психічні функції, що відповідають за усвідомлення дня тижня, числа, місяця та року

b 1141 Орієнтація на місці

Психічні функції, що відповідають за усвідомлення свого місця розташування, як, наприклад, свого безпосереднього оточення, свого міста, країни.

b 1142 Орієнтація в особистості

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення своєї власної особистості та особистостей в безпосередньому оточенні.

b 11420 Орієнтація у власній особистості

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення своєї власної особистості.

b 11421 Орієнтація по відношенню до інших

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення ідентичності інших особистостей в своєму безпосередньому оточенні.

b 11428 Орієнтація в особистості, інша уточнене

b 11429 Орієнтація в особистості, не уточнене

b 1148 Функції орієнтації, інші уточнені

b 1149 Функції орієнтації, не уточнені

b 117 Інтелектуальні функції

Загальні психічні функції, необхідні для розуміння і конструктивного інтегрування різних психічних функцій, включаючи всі когнітивні функції та їх розвиток протягом життя.

Включено: функції інтелектуального розвитку; затримка розумового розвитку, затримка психічного розвитку, деменція

Виключено: функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); когнітивні функції високого рівня (b164)

b 122 Глобальні психосоціальні функції

Загальні психічні функції та їх розвиток протягом життя, необхідні для розуміння і конструктивного інтегрування окремих психічних функцій, які ведуть до формування особистісних і міжособистісних навичок, необхідних для встановлення соціальних взаємодій з певним змістом і з певною метою.

Включено: порушення аутистичного спектру

b 126 Функції темпераменту та особистості

Загальні психічні функції конституціональної схильності особи особливим чином реагувати на ситуації, включаючи набір психічних характеристик, що створює її індивідуальну відмінність від інших.

Включено: функції екстраверсії, інтраверсії, компромісу, старанності, психічної та емоційної стабільності, відкритості для досвіду; оптимізму; пошуку нового; впевненості; надійності

Виключено: інтелектуальні функції (b117); функції енергії та потягу (b130); психомоторні функції (b147); функції емоцій (b152)

b 1260 Екстраверсія

Психічні функції особистісної схильності до відкритості, товаришкості та демонстративності на противагу сором'язливості, обмеженості та стриманості.

b 1261 Компроміс

Психічні функції особистісної схильності до співпраці, дружелюбності та гнучкості на противагу ворожості, опозиції та непокори.

b 1262 Старанність

Психічні функції особистісної схильності до працьовитості, методичності та скрупульозності на противагу психічним функціям схильності до ліні, ненадійності та безвідповідальності.

b 1263 Психічна стійкість

Психічні функції особистісної схильності до врівноваженості, стабільності та стриманості на противагу дратівливості, неспокою, неврівноваженості та примхливості.

b 1264 Відкритість до досвіду

Психічні функції особистісної схильності до цікавості, уяви, допитливості та прагнення до отримання досвіду на противагу перебуванню в стагнації, інертності та відсутності цікавості.

b 1265 Оптимізм

Психічні функції особистісної схильності до бадьорості, життєрадісності, надії на краще на противагу смутку, похмурому настрою і розпачу.

b 1266 Впевненість

Психічні функції особистісної схильності до самовпевненості, сміливості та твердості, на противагу боязкості, невпевненості та прагненню триматися в тіні.

b 1267 Надійність

Психічні функції особистісної схильності до заслуги довіри та принциповості на противагу брехливості та антисоціальної поведінці.

b 1268 Функції темпераменту та особистості, інші уточнені

b 1268 Функції темпераменту та особистості, не уточнені

b 130 Функції волі та прагнення

Загальні психічні функції фізіологічного та психологічного механізмів, які змушують особу постійно рухатися до задоволення певних потреб та загальних цілей.

Включено: функції вольового рівня, мотивації, апетиту, прагнення (включно з силою бажання речовин, які можуть привести до зловживання) та контроль імпульсивних спонукань

Виключено: функції свідомості (b110); функції темпераменту та особистості (b126); функції сну (b134); психомоторні функції (b147); функції емоцій (b152)

б 1300 Вольовий рівень

Психічні функції, що відповідають за силу волі та витривалість.

б 1301 Мотивація

Психічні функції, що відповідають за прагнення до дії; усвідомлене або неусвідомлене прагнення до дії.

б 1302 Апетит

Психічні функції, що відповідають за природній потяг та бажання, особливо за природні бажання, що повторюються, – їсти та пити.

б 1303 Прагнення

Психічні функції, що збуджують невідкладне вживання речовин, у тому числі тих, якими можна зловживати.

б 1304 Контроль імпульсивних потягів

Психічні функції, що відповідають за регулювання раптових, інтенсивних спонукань до дії.

б 1308 Функції волі та прагнення, інші уточнені

б 1309 Функції волі та прагнення, не уточнені

б 134 Функції сну

Загальні психічні функції періодичного, зворотного та селективного фізичного та психічного відсторонення безпосередньо від довкілля, яке супроводжується характерними фізіологічними змінами.

Включено: функції кількості сну, засинання, підтримання та якості сну; функції, залучені до циклу сну, такі як безсоння, гіперсомнія та нарколепсія

Виключено: функції свідомості (b110); функції волі та прагнення (b130); функції уваги (b140); психомоторні функції (b147)

б 1340 Кількість сну

Психічні функції, які визначають час, що проводиться у стані сну в денному циклі та добовому ритмі.

б 1341 Засинання

Психічні функції, що забезпечують перехід від неспанья до сну.

б 1342 Підтримання сну

Психічні функції, що підтримують стан сну.

б 1343 Якість сну

Психічні функції, які забезпечують природний сон, приводять до

оптимального фізичного і психічного відпочинку та розслаблення.

b 1344 Функції, залучені до циклу сну

Психічні функції, що забезпечують сон зі швидкими рухами очей (ШРО), асоційованими із сновидіннями, і сон з повільними рухами очей (ПРО), які, характеризують сон як час зниженої фізіологічної і психічної активності (швидкий і повільний сон).

b 1348 Функції сну, інші уточнені

b 1349 Функції сну, не уточнені

b 139 Глобальні психічні функції, інші уточнені та не уточнені

Специфічні психічні функції (b140-b189)

b 140 Функції уваги

Специфічні психічні функції, що зосереджуються на зовнішніх стимулах або внутрішніх переживаннях протягом необхідного періоду часу.

Включено: функції стійкості уваги, переключення уваги, розподілу уваги, часткової уваги; концентрації; розсіяної уваги

Виключено: функції свідомості (b110); функції волі та прагнення (b130); функції сну (b134); функції пам'яті (b144); психомоторні функції (b147); функції сприйняття (b156)

b 1400 Стійкість уваги

Психічні функції, що забезпечують концентрацію уваги на необхідний період часу.

b 1401 Переключення уваги

Психічні функції, що дозволяють переключати концентрацію уваги з одного подразника на інший.

b 1402 Розподілення уваги

Психічні функції, що дозволяють зосереджуватися на двох і більше подразниках одночасно.

b 1403 Зосередження уваги

Психічні функції, що дозволяють зосереджуватися на однакових подразниках двом і більше людям, наприклад, як дитина і вихователь, обидва зосереджені на одній іграшці.

b 1408 Функції уваги, інші уточнені

b 1409 Функції уваги, не уточнені

b 144 Функції пам'яті

Специфічні психічні функції реєстрації, зберігання інформації та відновлення її в разі потреби.

Включено: функції короткочасної та довготривалої пам'яті, оперативної, недавньої і віддаленої пам'яті; обсяг пам'яті; відновлення пам'яті; запам'ятовування; функції, які використовуються при пригадуванні та вивченні, такі як номінальна, селективна та дисоціативна амнезія

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); інтелектуальні функції (b117); функції уваги (b140); функції сприйняття (b156); функції мислення (b160); когнітивні функції вищого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

b 1440 Короткочасна пам'ять

Психічні функції, які обумовлюють тимчасове, минуще збереження пам'яті тривалістю приблизно 30 секунд, після чого інформація втрачається, якщо не закріплюється в довготривалій пам'яті.

b 1441 Довготривала пам'ять

Психічні функції системи пам'яті для тривалого зберігання інформації, що надходить від короткострокової пам'яті, одночасно з автобіографічною пам'яттю про минулі події та семантичною пам'яттю мови і фактів.

b 1442 Відтворення того, що зберігається в пам'яті

Специфічні психічні функції відтворення інформації, накопиченої в довготривалій пам'яті та доведення її до свідомості.

b 1448 Функції пам'яті, інші уточнені

b 1449 Функції пам'яті, не уточнені

b 147 Психомоторні функції

Специфічні психічні функції контролю як моторної, так і психічної діяльності на рівні організму.

Включено: функції психомоторного контролю, такі як психомоторна затримка, збудження і хвилювання, позування, кататонія, негативізм, амбівалентність, ехопраксія та ехолалія; якість психомоторних функцій

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); інтелектуальні функції (b117); функції волі та прагнення (b130); функції уваги (b140); психічні функції мовлення (b167); психічні функції послідовності складних рухів (b176)

b 1480 Психомоторний контроль

Психічні функції, які регулюють моторні та психічні компоненти поведінки, тобто швидкість і час відповіді, наприклад, при втраті контролю виникає психомоторна затримка (рух і мова повільні; зниження жестикуляції і мимовільних рухів) або психомоторне збудження (підвищена поведінкова і когнітивна активність, яка, зазвичай, непродуктивна і часто виникає у відповідь на внутрішню напруженість, наприклад, постукування пальцями ніг, заломлення рук, хвилювання або занепокоєння).

b 1481 Якість психомоторних функцій

Психічні функції, що забезпечують невербальну поведінку, її певну послідовність і характер її допоміжних компонентів, таких, як координація рук і очей або ходьби.

b 1488 Психомоторні функції, інші уточнені

b 1489 Психомоторні функції, не уточнені

b 152 Функції емоцій

Специфічні психічні функції, що мають відношення до почуттів та емоційних компонентів у процесах мислення.

Включено: функції доречності емоцій, регулювання та діапазон емоцій; афект; смуток, щастя, любов, страх, гнів, ненависть, напруга, занепокоєння, радість, скорбота; нестійкість емоцій; згладжування афекту

Виключено: функції темпераменту та особистості (b126); функції волі та прагнення (b130)

b 1520 Доречність емоцій

Психічні функції, що забезпечують відповідність почуттів або афекту ситуації, як наприклад, щастя при отриманні хороших новин.

b 1521 Регуляція емоцій

Психічні функції, які контролюють переживання і прояв афекту.

b 1522 Діапазон емоцій

Психічні функції, що забезпечують весь спектр пережитих афектів і почуттів, таких як любов, ненависть, занепокоєння, скорбота, радість, страх і гнів.

b 1528 Функції емоцій, інші уточнені

b 1529 Функції емоцій, не уточнені

b 156 Функції сприйняття

Специфічні психічні функції розпізнавання і інтерпретації сенсорних подразників.

Включено: функції слухового, зорового, нюхового, смакового, тактильного і просторового сприйняття, наприклад, галюцинація або ілюзія

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); психічні функції мовлення (b167); зір та пов'язані з ним функції (b210-b229); слух та вестибулярні функції (b230-b249); додаткові сенсорні функції (b250-b279)

b 1560 Слухове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання звуків, тонів, їх висоти і інших акустичних подразників.

b 1561 Зорове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання форми, розміру, кольору та інших зорових подразників.

b 1562 Нюхове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відтінків запахів.

b 1563 Смакове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відтінків смаку, таких як солодке, кисле, солоне, гірке, відчутних язиком.

b 1564 Тактильне сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відмінностей в текстурі, таких як шорсткі або гладкі подразники, що відчуються при дотику.

b 1565 Візуально-просторове сприйняття

Психічна функція, залучена в розпізнавання місця розташування об'єктів в навколишньому середовищі або стосовно один одного.

b 1568 Функції сприйняття, інші уточнені

b 1569 Функції сприйняття, не уточнені

b 160 Функції мислення

Специфічні психічні функції, пов'язані з процесом мислення.

Включено: функції темпу, форми, контролю та змісту мислення; цілеспрямоване мислення; нецілеспрямоване мислення; логічні функції думки, наприклад, домінування думки; політ думки, розумовий блок; незв'язність думки, ґрунтовність, помилки, нав'язливі ідеї і компульсивне мислення

Виключено: інтелектуальні функції (b117); функції пам'яті (b144); психомоторні функції (b147); функції сприйняття (b156); когнітивні функції вищого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

b 1600 Темп мислення

Психічні функції, що керують швидкістю процесу мислення.

b 1601 Форма мислення

Психічні функції, що організовують процес мислення, його зв'язність і логічність.

Включено: порушення послідовності мислення, поверховість і ґрунтовність

б 1602 Зміст мислення

Психічні функції, що складають ідеї, які присутні в процесі мислення і організовуються в поняття.

Включено: порушення у вигляді ілюзій, надцінних ідей та соматизації

б 1603 Контроль мислення

Психічні функції, що забезпечують вольовий контроль мислення, усвідомлюваний особистістю.

Включено: порушення у вигляді уповільненого розмірковування, нав'язливих ідей, передавання думок на відстані

б 1608 Функції мислення, інші уточнені

б 1609 Функції мислення, не уточнені

б 164 Когнітивні функції вищого рівня

Специфічні психічні функції, залежні в основному від лобних долей мозку, що включають складну цілеспрямовану поведінку, наприклад, прийняття рішень, абстрагування, планування і виконання задуманого, когнітивну гнучкість, та вибір адекватної поведінки за певних обставин; так звані виконавчі функції.

Включено: функції абстрагування та організації думок, управління часом, розуміння та судження, формування концепції, категоризації та когнітивної гнучкості

Виключено: функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

б 1640 Абстрагування

Психічні функції створення загальних думок, якостей або характеристик, що впливають із них, та їх відмінностей від конкретної реальності, специфічних предметів або обставин.

б 1641 Організація і планування

Психічні функції координування частин в ціле, систематизації; психічна функція, залучена в розробку методу поведінки або дії.

б 1642 Управління часом

Психічні функції розташування подій в хронологічній послідовності, закріплення відрізка часу за будь-якими подіями та видами діяльності.

б 1643 Когнітивна гнучкість

Психічні функції зміни стратегій або перемикання когнітивних патернів, особливо тих, які залучені до вирішення проблем.

б 1644 Проникливість

Психічні функції усвідомлення і розуміння себе і своєї поведінки.

b 1645 Судження

Психічні функції, залучені в здатність розрізнення та оцінки різних думок, наприклад які беруть участь у формуванні думки.

b 1646 Вирішення проблем

Психічні функції ідентифікації, аналізу та об'єднання незв'язаної або суперечливої інформації у вигляді рішення.

b 1648 Когнітивні функції вищого рівня, інші уточнені

b 1649 Когнітивні функції вищого рівня, не уточнені

b 167 Психічні функції мовлення

Специфічні психічні функції розпізнавання і використання знаків, символів та інших компонентів мовлення.

Включено: функції сприйняття і розпізнавання усної, письмової чи інших форм мовлення, таких як мова знаків; функції вираження усної, письмової чи інших форм мовлення; функції, що об'єднують усну та письмову форми мовлення, такі як пов'язані з появою афазії сприйняття, вираження, Брока, Верніке і провідникової афазії

Виключено: функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); функції сприйняття (b156); функції мислення (b160); когнітивні функції вищого рівня (b164); функції обчислення (b172); психічні функції складних рухів (b176); Розділ 2 Сенсорні функції та біль; Розділ 3 Функції голосу та мовлення

b 1680 Сприйняття мови

Специфічні психічні функції декодування повідомлень в усній, письмовій чи інших формах, таких як мова знаків для отримання їхнього значення.

b 16800 Сприйняття усної мови

Психічні функції декодування усних повідомлень для розуміння їхнього значення.

b 16801 Сприйняття писемної мови

Психічні функції декодування письмових повідомлень для розуміння їхнього значення.

b 16802 Сприйняття мови знаків

Психічні функції декодування повідомлень, які використовують знаки, зроблені руками або іншими способами для розуміння їхнього значення.

b 16808 Сприйняття мови, інше уточнене

b 16809 Сприйняття мови, не уточнене

b 1681 Вираження за допомогою мовлення

Специфічні психічні функції, необхідні для передачі сенсу повідомлень усною, письмовою, знаковою та іншими формами мовлення.

b 16810 Вираження за допомогою усного мовлення

Психічні функції, необхідні для створення осмислених усних повідомлень.

б 16811 Вираження за допомогою писемного мовлення

Психічні функції, необхідні для створення осмислених письмових повідомлень.

б 16812 Вираження за допомогою мови знаків

Психічні функції, необхідні для створення осмислених повідомлень, що використовують знаки, зроблені руками або іншими рухами.

б 16818 Вираження за допомогою мовлення, інше уточнене

б 16819 Вираження за допомогою мовлення, не уточнене

б 1682 Інтегративні функції мовлення

Психічні функції, що забезпечують семантичне і символічне значення, граматичну структуру і поняття для створення повідомлень в усній, письмовій чи інших формах мови.

б 1688 Психічні функції мовлення, інші уточнені

б 1689 Психічні функції мовлення, не уточнені

б 172 Функції обчислення

Специфічні психічні функції визначення, апроксимації та маніпулювання математичними символами і процесами.

Включено: функції додавання, віднімання та інші прості математичні обчислення; функції складних математичних дій

Виключено: функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); когнітивні функції вищого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167)

б 1720 Прості обчислення

Психічні функції рахунку за допомогою цифр, такі як додавання, віднімання, множення і ділення.

б 1721 Складні обчислення

Психічні функції перекладу словесних проблем в арифметичні дії, переведення математичних формул в арифметичні дії та інші складні маніпуляції, що включають цифри.

б 1728 Функції обчислення, інші уточнені

б 1729 Функції обчислення, не уточнені

б 176 Психічні функції складних рухів

Специфічні психічні функції послідовних і координованих складних, цілеспрямованих рухів.

Включено: порушення, такі як ідеаторні, ідеокінетичні, одягання, окулоmotorні та мовна апраксія

Виключено: психомоторні функції (b147); когнітивні функції вищого рівня (b164); Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Ь 180 Функції самоусвідомлення та відчуття часу

Специфічні психічні функції, пов'язані з усвідомленням власної ідентичності, власного тіла, свого становища в реальному оточенні та в часі.

Включено: самоусвідомлення, образ тіла і відчуття часу

Ь 1800 Самоусвідомлення

Специфічні психічні функції усвідомлення своєї власної особистості та власного становища в реальному оточенні.

Включено: порушення, такі як деперсоналізація і дереалізація

Ь 1801 Образ тіла

Специфічні психічні функції, пов'язані з уявленням і усвідомленням свого власного тіла.

Включено: порушення, такі як фантомна кінцівка і відчуття зайвої повноти або зайвої худорлявості

Ь 1802 Відчуття часу

Специфічні психічні функції суб'єктивного відчуття тривалості та перебігу часу.

Включено: порушення, такі як відчуття «ніколи не баченого» або «вже баченого»

Ь 1808 Функції самоусвідомлення і відчуття часу, інші уточнені

Ь 1809 Функції самоусвідомлення і відчуття часу, не уточнені

Ь 189 Специфічні психічні функції, інші уточнені та не уточнені

Ь 198 Психічні функції, інші уточнені

Ь 199 Психічні функції, не уточнені

Розділ 2

Сенсорні функції та біль

Цей розділ стосується функцій органів чуттів – зору, слуху, смаку та інших, а також відчуття болю.

Зір та пов'язані з ним функції (b210-229)

b 210 Зорові функції

Сенсорні функції, пов'язані зі сприйняттям світла і відчуттям форми, розміру, контуру і кольору візуальних подразників.

Включено: функції гостроти зору; функції полів зору; якість зору; функції відчуття світла і кольору, гостроти зору на відстані, монокулярний і бінокулярний зір; якість візуального зображення; порушення, такі як короткозорість, далекозорість, астигматизм, геміанопсія, дальтонізм, тунельний зір, центральна і периферична скотома, диплопія, нічна сліпота і порушення адаптації до світла

Виключено: функції сприйняття (b156)

b 2100 Функції гостроти зору

Зорові функції відчуття форми і контуру при бінокулярному та монокулярному зорі, для бачення як далеко, так і поблизу.

b 21000 Гострота бінокулярного зору вдалину

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру об'єктів, віддалених від ока, при використанні обох очей.

b 21001 Гострота монокулярного зору вдалину

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру об'єктів, віддалених від ока, при використанні окремо правого або лівого ока.

b 21002 Гострота бінокулярного зору поблизу

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру близько розташованих об'єктів, при використанні обох очей.

b 21003 Гострота монокулярного зору поблизу

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру близько розташованих об'єктів, при використанні окремо правого або лівого ока.

b 21008 Функції гостроти зору, інші уточнені

b 21009 Функції гостроти зору, не уточнені

b 2101 Функції полів зору

Зорові функції, розмір області, видимої при фіксації погляду.

Включено: порушення, такі як скотома, тунельний зір, анопія

б 2102 Якість зору

Зорові функції, що включають світлову чутливість, колірний зір, контрастність та якість зображення в цілому.

б 21020 Світловідчуття

Зорові функції відчуття мінімального освітлення (світловий мінімум) і мінімальної різниці в інтенсивності освітлення (світлове диференціювання).

Включено: функції адаптації до темряви; порушення, такі як нічна сліпота (знижена чутливість до світла) і світлобоязнь (підвищена чутливість до світла)

б 21021 Відчуття кольору

Зорові функції розрізнення і збігу кольорів.

б 21022 Контрастна чутливість

Зорові функції поділу предмета і фону при мінімально необхідній освітленості.

б21023 Якість візуального зображення

Зорові функції, що визначають якість зображення.

Включено: порушення сприйняття відтінків, порушення якості зображення (нечіткість або пелена), спотворення, поява зірок або мушок перед очима

б 21028 Якість зору, інше уточнене**б 21029 Якість зору, не уточнене****б 2108 Зорові функції, інші уточнені****б 2109 Зорові функції, не уточнені****б 215 Функції структур, що примикають до ока**

Функції структур всередині та навколо очей, які сприяють здійсненню зорових функцій.

Включено: функції внутрішніх м'язів ока, повіки, зовнішніх м'язів ока, включаючи довільні та рефлекторні рухи і фіксацію очей, слізні залози, акомодацию, зіничний рефлекс; порушення, такі як ністагм, ксерофтальмія і птоз

Виключено: зорові функції (б210); Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

б 2150 Функції внутрішніх м'язів ока

Функції м'язів усередині ока, таких як м'язи райдужної оболонки, які регулюють форму і розмір зіниці та кришталика ока.

Включено: функції акомодации; зіничний рефлекс

б 2151 Функції повіки

Функції повіки, такі як захисний рефлекс.

b 2152 Функції зовнішніх м'язів ока

Функції м'язів, що використовуються для того, щоб дивитися в різних напрямках, стежити за рухомим в поле зору предметом, виконувати різкі рухи для уловлювання рухомої цілі та фіксувати око.

Включено: ністагм; координовані рухи очей

b 2153 Функції слізних залоз

Функції слізних залоз і проток.

b 2158 Функції структур, що примикають до ока, інші уточнені.

b2159 Функції структур, що примикають до ока, не уточнені.

b 220 Відчуття, пов'язані з оком та структурами, що до нього примикають

Відчуття втоми, сухості, та свербіння очей, а також пов'язані з цим відчуття.

Включено: відчуття тиску за оком, стороннього тіла в оці, напруги ока, печіння в оці; подразнення ока

Виключено: відчуття болю (b280)

b 229 Зір та пов'язані з ним функції, інші уточнені та не уточнені

Слух та вестибулярні функції (b230-b249)

b 230 Функції слуху

Сенсорні функції, пов'язані з відчуттям наявності звуків та місця розташування, висоти тонів звуку, гучності та якості звуків.

Включено: функції сприйняття і розрізнення звуку, локалізації джерела звуку, латералізація звуку, розпізнавання мови; порушення, такі як глухота, порушення слуху і втрата слуху

Виключено: функції сприйняття (b156) і психічні функції мовлення (b167)

b 2300 Сприйняття звуку

Сенсорні функції відчуття звуку.

b 2301 Розрізнення звуків

Сенсорні функції, пов'язані з уловлюванням звуку, включаючи диференціацію фону і бінауральний синтез, розділення і поєднання.

b 2302 Локалізація джерела звуку

Сенсорні функції, пов'язані з визначенням локалізації джерела звуку.

b 2303 Латералізація звуку

Сенсорні функції, пов'язані з визначенням боку джерела звуку – справа чи зліва.

б 2304 Розпізнавання мови
Сенсорні функції, пов'язані з визначенням усної мови і розрізнення її з поміж інших звуків.

б 2308 Функції слуху, інші уточнені

б 2309 Функції слуху, не уточнені

б 235 Вестибулярні функції

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що відносяться до положення, рівноваги і руху.

Включено: функції положення і відчуття положення тіла; функції рівноваги тіла та руху

Виключено: відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями (b240)

б 2350 Вестибулярна функція просторового положення

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що відносяться до визначення положення тіла.

б 2351 Вестибулярна функція рівноваги

Сенсорні функції внутрішнього вуха, які стосуються підтримання рівноваги тіла.

б 2352 Вестибулярна функція пересування

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що стосуються відчуття руху тіла, включаючи напрямок і швидкість.

б 2358 Вестибулярні функції, інші уточнені

б 2359 Вестибулярні функції, не уточнені

б 240 Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями

Відчуття запаморочення, падіння і дзвону або шуму у вухах.

Включено: відчуття дзвону у вухах, подразнення у вусі, тиску у вухах, нудота, пов'язана із запамороченням

Виключено: вестибулярні функції (b235); відчуття болю (b280)

б 2400 Дзвін або шум у вухах

Відчуття низькочастотного шуму, свисту або дзвону у вухах.

б 2401 Запаморочення

Відчуття кружляння в голові або навколишніх предметів; відчуття обертання, гойдання або перекидання.

б 2402 Відчуття падіння

Відчуття втрати опори і падіння.

б 2403 Нудота, пов'язана із запамороченням

Відчуття позовів до блювоти, що виникає при запамороченні.

- б 2404** Подразнення у вусі
Відчуття сверблячки або інших подібних відчуттів у вусі.
- б 2405** Тиск у вусі
Відчуття тиску у вусі.
- б 2408** Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями, інші уточнені
- б 2409** Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями, не уточнені

б 249 Слух та вестибулярні функції, інші уточнені та не уточнені

Додаткові сенсорні функції (b250- b279)

б 250 Функція смакової чутливості
Сенсорні функції якісного відчуття гіркокого, солодкого, кислого і солоного.
Включено: функції відчуття смаку; порушення, такі як агевзія і гіпогевзія

б 255 Функція нюху
Сенсорні функції відчуття ароматів і запахів.
Включено: функції нюху; порушення, такі як аносмія, гіпоосмія

б 260 Пропріоцептивна функція
Сенсорні функції відчуття положення частин тіла одна відносно іншої.
Включено: функції статезії і кінестезії
Виключено: вестибулярні функції (b235); відчуття, пов'язані з м'язами і руховими функціями (b780)

б 265 Функція дотику
Сенсорні функції відчуття поверхонь і їх структури або якості.
Включено: функції дотику, відчуття дотику; порушення, такі як оніміння, анестезія, поколювання, парестезія і гіперестезія
Виключено: сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками (b270)

б 270 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками
Сенсорні функції відчуття температури, вібрації, тиску та ушкоджуючих подразників.
Включено: функції чутливості до температури, вібрації, тряски або коливань, поверхневого тиску, глибинного тиску, відчуття печіння або шкідливих подразників
Виключено: функції дотику (b265); відчуття болю (b280)

б 2700 Температурна чутливість
Сенсорні функції відчуття холоду і тепла.

- б 2701 Вібраційна чутливість**
Сенсорні функції відчуття тряски і вібрації.
- б 2702 Тактильна чутливість**
Сенсорні функції відчуття тиску на шкіру або на шкірі.
Включено: порушення, такі як чутливість до дотику, оніміння, гіпестезія, гіперестезія, парестезія та поколювання
- б 2703 Чутливість до травматичних подразників**
Сенсорні функції відчуття болісних або неприємних впливів.
Включено: порушення, такі як гіпалгезія, гіперпатія, аллодінія, аналгезія і больова анестезія
- б 2708 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками, інші уточнені.**
- б 2709 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками, не уточнені**

б 279 Додаткові сенсорні функції, інші уточнені та не уточнені

Біль (b280- b289)

б 280 Відчуття болю

Неприємне відчуття, що вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла.

Включено: відчуття генералізованого або локалізованого болю в одній або декількох частинах тіла, біль у дерматомі, переймоподібний біль, пекучий біль, тупий біль, ниючий біль; порушення, такі як міальгія, аналгезія і гіпералгезія

б 2800 Генералізований біль

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається всім тілом.

б 2801 Біль в частині тіла

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в окремій частині або частинах тіла.

б 28010 Біль в голові та шиї

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в голові та шиї.

б 28011 Біль у грудній клітці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в грудній клітці.

б 28012 Біль у шлунку або животі

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в шлунку або животі.

Включено: біль в ділянці таза

б 28013 Біль у спині

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в спині.

Включено: біль в тулубі; біль в нижній частині спини

б 28014 Біль у верхній кінцівці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається або в одній, або в обох верхніх кінцівках, включаючи кисті.

б 28015 Біль у нижній кінцівці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається або в одній, або в обох нижніх кінцівках, включаючи стопи.

б 28016 Біль у суглобах

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в одному або більше суглобах, включаючи малі та великі суглоби.

Включено: біль в стегні; біль в плечі

б 28018 Біль в частині тіла, інший уточнений

б 28019 Біль в частині тіла, не уточнений

б 2802 Біль в багатьох частинах тіла

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в декількох частинах тіла.

б 2803 Випромінюючий біль у дерматомі

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в ділянках шкіри, іннервованих одним і тим же нервовим корінцем.

б 2804 Випромінюючий біль в сегменті або ділянці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в ділянках шкіри різних частин тіла, не іннервованих одним і тим же нервовим корінцем.

б 289 Відчуття болю, інше уточнене та не уточнене

б 298 Сенсорні функції та біль, інші уточнені

б 299 Сенсорні функції та біль, не уточнені

Розділ 3

Функції голосу та мовлення

Цей розділ стосується функцій відтворення звуків та мовлення.

б 310 Функції голосу

Функції утворення різних звуків за рахунок проходження повітря через гортань.

Включено: функції голосоутворення і якості голосу; функції фонації, вимови, гучності та інших якостей голосу; порушення, такі як афонія, дисфонія, хрипота, гіперназальність, гіпоназальність

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції артикуляції (b320)

б 3100 Голосоутворення

Функції утворення звуку шляхом координації рухів гортані та оточуючих її м'язів з дихальною системою.

Включено: функції фонації, гучність; порушення афонії

б 3101 Якість голосу

Функції створення голосових характеристик, включаючи висоту звуку, резонанс та інші ознаки.

Включено: функції високого або низького тону; порушення, такі як гіперназальність, гіпоназальність, дисфонія, охриплість або огрубіння

б 3108 Функції голосу, інші уточнені

б 3109 Функції голосу, не уточнені

б 320 Функції артикуляції

Функції утворення звуків мови.

Включено: функції вимови, артикуляції фонем; спастична, атаксична, млява дизартрія; анартрія.

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310)

б 330 **Функції плавності та ритму мови**

Функції утворення безперервності та темпу мови.

Включено: функції безперервності, ритму, швидкості та мелодійності мови; наголосу та інтонації; порушення, такі як заїкання, запинання, нерозбірливість мови, браділалія і тахілалія

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310); функції артикуляції (b320)

б 3300 **Плавність мови**

Функції утворення плавності та безперервності потоку мови.

Включено: функції плавного зв'язку мови, порушення, такі як заїкання, запинання, нерозбірливість мови, порушення швидкості мови, повторення звуків, слів або частин слів і неправильні зупинки в мові

б 3301 **Ритм мови**

Функції модуляції, темпу та ударного стилю мовлення.

Включено: порушення, такі як стереотипний або повторюваний мовний ритм

б 3302 **Швидкість мови**

Функції темпу мови.

Включено: порушення, такі як браділалія і тахілалія

б 3303 **Мелодійність мови**

Функції модуляції патернів висоти у мові.

Включено: просодія мови, інтонації, мелодійність мови; порушення, такі як монотонна мова

б 3308 **Функції плавності та ритму мови, інші уточнені**

б 3309 **Функції плавності та ритму мови, не уточнені**

б 340 **Альтернативні голосові функції**

Функції відтворення інших способів вокалізації.

Включено: функції відтворення нот і діапазону звуків, таких як при співі, бурмотінні, лепетанні, гудінні; плачу вголос та крику

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310); функції артикуляції (b320); функції плавності та ритму мови (b330)

б 3400 **Відтворення нот**

Вокальні функції відтворення музичних голосових звуків.

Включено: тривале утримання; модулювання та початок відтворення одиночних і пов'язаних вокалізацій із варіаціями по висоті таких, як спів, гудіння і монотонний спів

б 3401 **Складання звукового ряду**

Функції відтворення різноманітних голосових звуків.

Включено: функції лепетання у дітей

б 3408 Альтернативні голосові функції, інші уточнені

б 3409 Альтернативні голосові функції, не уточнені

б 398 Функції голосу та мовлення, інші уточнені

б 399 Функції голосу та мовлення, не уточнені

Розділ 4

Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові

Цей розділ стосується функцій серцево-судинної системи (функції серця та кровоносних судин), системи крові та імунної системи (функції кровотворення та імунітету) та дихальної системи (функції дихання та толерантності до фізичного навантаження).

Функції серцево-судинної системи (b410-b429)

b 410 Функції серця

Насосні функції для підтримки кровотоку і тиску в усьому тілі в достатніх або необхідних кількостях.

Включено: функції частоти серцевих скорочень, ритму і викиду; сила скорочення міокарду; функції серцевих клапанів; насосні функції малого кола кровообігу; динаміка кровообігу до серця; порушення, такі як тахікардія, брадикардія, нерегулярні серцеві скорочення, як при серцевій недостатності, кардіоміопатії, міокардиті та коронарній недостатності

Виключено: функції кровоносних судин (b415); функції артеріального тиску (b420); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4100 Темп серцевих скорочень

Функції, пов'язані з кількістю серцевих скорочень на хвилину.

Включено: порушення, такі як занадто частий (тахікардія) або занадто повільний (брадикардія) ритм

b 4101 Ритм серцевих скорочень

Функції, пов'язані з регулярністю скорочень серця.

Включено: порушення, такі як аритмії

b 4102 Скорочувальна сила міокарда

Функції, пов'язані з кількістю крові, що викидається м'язами шлуночків при кожному скороченні.

Включено: порушення, такі як при зменшенні серцевого викиду

b 4103 Кровопостачання серця

Функції, пов'язані з обсягом крові, що проходить через серцевий м'яз.

Включено: порушення, такі як при коронарній ішемії

b 4108 Функції серця, інші уточнені

b 4109 Функції серця, не уточнені

b 415 Функції кровоносних судин

Функції транспортування крові по всьому тілу.

Включено: функції артерій, капілярів і вен; вазомоторні функції; функції легневих артерій, капілярів і вен; функції венозних клапанів; порушення, такі як блокада або звуження артерій; атеросклероз, артеріосклероз, тромбоемболії та варикозні вени

Виключено: функції серця (b410); функції артеріального тиску (b420); функції системи крові (b430); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4150 Функції артерій

Функції, пов'язані з током крові по артеріях.

Включено: порушення, такі як при розширенні артерій; звуження артерій, наприклад при переміжній кульгавості

b 4151 Функції капілярів

Функції, пов'язані з током крові по капілярах.

b 4152 Функції вен

Функції, пов'язані з током крові по венах і функції венозних клапанів.

Включено: порушення, такі як при розширенні вен; звуження вен; недостатність клапанів, наприклад при варикозних венах

b 4158 Функції кровоносних судин, інші уточнені

b 4159 Функції кровоносних судин, не уточнені

b 420 Функції артеріального тиску

Функції підтримання артеріального тиску.

Включено: функції підтримання артеріального тиску; підвищений і знижений артеріальний тиск; порушення, такі як гіпотензія, гіпертензія і постуральна гіпотензія

Виключено: функції серця (b410); функції кровоносних судин (b415); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4200 Підвищений артеріальний тиск

Функції, пов'язані з підвищенням систолічного або діастолічного артеріального тиску вище нормального для конкретного віку.

b 4201 Знижений артеріальний тиск

Функції, пов'язані зі зниженням систолічного або діастолічного артеріального тиску нижче нормального для конкретного віку.

b 4202 Підтримання артеріального тиску

Функції, пов'язані з підтриманням необхідного артеріального тиску у відповідь на зміни в організмі.

б 4208 Функції артеріального тиску, інші уточнені

б 4209 Функції артеріального тиску, не уточнені

б 429 Функції серцево-судинної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції системи крові та імунної системи (б430-б439)

б 430 Функції системи крові

Функції кровотворення, транспорту кисню і метаболітів, згортання.

Включено: функції кровотворення і кісткового мозку; функції транспортування кисню у крові; пов'язані з кров'ю функції селезінки; метаболічно-транспортні функції крові; згортання; порушення, такі як при анемії, гемофілії та інші порушення згортання крові

Виключено: функції серцево-судинної системи (б410-б429); функції імунної системи (б435); функції толерантності до фізичного навантаження (б455)

б 4300 Кровотворення

Функції, пов'язані з виробленням крові та її компонентів.

б 4301 Киснево-транспортні функції крові

Функції, пов'язані зі здатністю крові транспортувати кисень по всьому організму.

б 4302 Метаболічно-транспортні функції крові

Функції, пов'язані зі здатністю крові транспортувати метаболіти, що надходять до всього організму.

б 4303 Функції крові, пов'язані із згортанням

Функції, пов'язані з коагуляцією крові, наприклад, в місці ушкодження.

б 4308 Функції системи крові, інші уточнені

б 4309 Функції системи крові, не уточнені

б 435 Функції імунної системи

Функції організму, пов'язані з захистом проти чужорідних субстанцій, включаючи інфекції, за допомогою специфічної і неспецифічної імунної відповіді.

Включено: імунна відповідь (специфічна і неспецифічна); реакції гіперчутливості; функції лімфатичних судин та вузлів; функції клітинного, гуморального імунітету; відповідь на імунізацію; порушення, такі як аутоімунні реакції, алергічні реакції, лімфаденіт і лімфедема

Виключено: функції системи крові (б430)

б 4350 Імунна відповідь

Функції відповіді організму шляхом сенсibiliзації на чужорідні субстанції, включаючи інфекції.

б 43500 Специфічна імунна відповідь

Функції відповіді організму шляхом сенсibilізації на специфічні чужорідні субстанції.

б 43501 Неспецифічна імунна відповідь

Функції загальної відповіді організму шляхом сенсibilізації на чужорідні субстанції, включаючи інфекції.

б 43508 Імунна відповідь, інша уточнена

б 43509 Імунна відповідь, не уточнена

б 4351 Реакції гіперчутливості

Функції надмірної відповіді організму шляхом сенсibilізації на чужорідні субстанції, наприклад чутливість до різних антигенів.

Включено: порушення, такі як гіперчутливість або алергія

Виключено: переносимість їжі (b5153)

б 4352 Функції лімфатичних судин

Функції, пов'язані з судинними каналами транспорту лімфи.

б 4353 Функції лімфатичних вузлів

Функції, пов'язані з залозами, розташованими по ходу лімфатичних судин.

б 4358 Функції імунної системи, інші уточнені

б 4359 Функції імунної системи, не уточнені

б 439 Функції системи крові та імунної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції дихальної системи (b440-b449)

б 440 Функції дихання

Функції вдихання повітря в легені, газообміну між повітрям і кров'ю та видихання повітря.

Включено: функції частоти, ритму і глибини дихання; порушення, такі як апное, гіпервентиляція, нерегулярне дихання, парадоксальне дихання, бронхоспазм і як при легеневій емфіземі

Виключено: функції дихальних м'язів (b445); додаткові дихальні функції (b450); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

б 4400 Темп дихання

Функції, пов'язані з кількістю вдихів, зроблених за хвилину.

Включено: порушення, такі як занадто швидкий (тахіпное) або занадто повільний (брадіпное) темп дихання

б 4401 Ритм дихання

Функції, пов'язані з періодичністю та регулярністю дихання.

Включено: порушення, такі як нерегулярне дихання

б 4402 Глибина вдиху
Функції, пов'язані з обсягом розширення легенів при диханні.
Включено: порушення, такі як поверхнєве або неглибоке дихання

б 4408 Функції дихання, інші уточнені

б 4409 Функції дихання, не уточнені

б 445 Функції дихальних м'язів

Функції м'язів, що беруть участь у диханні.

Включено: функції грудних дихальних м'язів; функції діафрагми; функції додаткових дихальних м'язів

Виключено: функції дихання (b440); додаткові дихальні функції (b450); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

б 4450 Функції грудних дихальних м'язів
Функції грудних м'язів, що беруть участь в диханні.

б 4451 Функції діафрагми
Функції діафрагми, пов'язані з диханням.

б 4452 Функції додаткових дихальних м'язів
Функції додаткових м'язів, що беруть участь в диханні.

б 4458 Функції дихальних м'язів, інші уточнені

б 4459 Функції дихальних м'язів, не уточнені

б 449 Функції дихальної системи, інші уточнені та не уточнені

Додаткові функції та відчуття з боку серцево-судинної та дихальної систем (b450-b469)

б 450 Додаткові дихальні функції

Додаткові функції, пов'язані з диханням, такі як кашель, чхання і позіхання.

Включено: функції видування, свисту і дихання ротом

б 455 Функції толерантності до фізичного навантаження

Функції резерву витривалості дихальної та серцево-судинної систем при фізичних навантаженнях.

Включено: функції фізичної витривалості, аеробної здатності; витривалості та стомлюваності

Виключено: функції серцево-судинної системи (b410-b429); функції системи крові (b430); функції дихання (b440); функції дихальних м'язів (b445); додаткові дихальні функції (b450)

- b 4550** **Загальна фізична витривалість**
Функції, пов'язані із загальним рівнем толерантності або витривалості фізичного навантаження.
- b 4551** **Аеробна здатність**
Функції, пов'язані зі ступенем навантаження, який може виконувати особа без задишки.
- b 4552** **Стомлюваність**
Функції, пов'язані з відчуттям втоми при будь-якому рівні навантаження.
- b 4558** **Функції толерантності до фізичного навантаження, інші уточнені**
- b 4559** **Функції толерантності до фізичного навантаження, не уточнені**

b 460 **Відчуття, пов'язані з функціонуванням серцево-судинної та дихальної систем**
Відчуття перебоїв у роботі серця, серцебиття і труднощі дихання.

Включено: відчуття здавленості в грудях, нерегулярного серцебиття, задишки, нестачі повітря, задухи, грудки в горлі, спазму і хрипів

Виключено: відчуття болю (b280)

b 469 **Додаткові функції та відчуття з боку серцево-судинної та дихальної систем, інші уточнені та не уточнені**

b 498 **Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, інші уточнені**

b 499 **Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, не уточнені**

Розділ 5

Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи

Цей розділ стосується функцій прийому їжі, перетравлення та виділення, а також функції, що стосуються метаболізму та ендокринних залоз.

Функції, пов'язані з травною системою (b510-b539)

b 510 Функції прийому їжі

Функції, пов'язані з прийомом всередину твердих або рідких речовин через рот.

Включено: функції смоктання, жування і кусання, переміщення їжі в роті, слиновиділення, ковтання, відрижки, спльовування і блювоти; порушення, такі як дисфагія, аспірація їжі, аерофагія, підвищене слиновиділення, слинотеча і недостатнє слиновиділення

Виключено: відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5100 Смоктання

Функції затягування в рот за допомогою всмоктування, обумовленого рухами щік, губ і язика.

b 5101 Кусання

Функції розрізання, відривання шматків їжі передніми зубами.

b 5102 Жування

Функції подрібнення, перетирання та перемішування їжі задніми зубами (молярами).

b 5103 Переміщення їжі в роті

Функції, пов'язані з переміщенням їжі в роті зубами і язиком.

b 5104 Слиновиділення

Функції вироблення слини в роті.

b 5105 Ковтання

Функції, пов'язані з проходженням їжі та рідини через ротову порожнину, глотку, стравохід в шлунок у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

Включено: ротова, глоткова або стравохідна дисфагія; порушення проходження їжі по стравоходу

b 51050 Ковтання через рот

Функція проходження їжі та рідини через ротову порожнину у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

b 51051 Ковтання через глотку

Функція проходження їжі та рідини через глотку у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

b 51052 Ковтання через стравохід

Функція проходження їжі та рідини через стравохід у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

b 51058 Ковтання, інше уточнене

b 51059 Ковтання, не уточнене

b 5106 Відрижка і блювота

Функції, пов'язані з пересуванням їжі або рідини в зворотному напрямку від шлунку до стравоходу, далі до рота і назовні.

b 5108 Функції прийому їжі, інші уточнені

b 5109 Функції прийому їжі, не уточнені

b 515 Функції травлення

Функції просування їжі по шлунково-кишковому тракту, перетравлення і всмоктування.

Включено: функції транспортування їжі через шлунок, перистальтика; перетравлення їжі, секреція ферментів та їх активність в шлунку і кишечнику; всмоктування поживних речовин та переносимість їжі; порушення, такі як гіперхлоргідрія; мальабсорбція, непереносимість їжі, підвищена перистальтика кишечника, парез кишечника, кишкова непрохідність і зменшення продукції жовчі

Виключено: функції прийому їжі (b510); функції асиміляції (b520); функції дефекації (b525); відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5150 Транспортування їжі через шлунок і кишечник

Перистальтика і пов'язані з нею функції, які механічно пересувають їжу через шлунок і кишечник.

b 5151 Подрібнення їжі

Функції механічного дроблення їжі до найдрібніших частинок в шлунково-кишковому тракті.

b 5152 Всмоктування поживних речовин

Функції транспортування твердих і рідких поживних речовин в кров'яне русло через кишечник.

b 5153 Переносимість їжі

Функції сприйняття прийнятної для травлення їжі та рідини і відторгнення неприйнятної для травлення їжі та рідини.

Включено: порушення, такі як гіперчутливість, непереносимість глютену.

b 5158 Функції травлення, інші уточнені

b 5159 Функції травлення, не уточнені

b 520 Функції асиміляції

Функції перетворення поживних речовин в метаболіти і компоненти організму.

Включено: функції накопичення поживних речовин в організмі

Виключено: функції травлення (b515); функції дефекації (b525); функції збереження ваги (b530); загальні метаболічні функції (b540)

b 525 Функції дефекації

Функції виділення екскрементів і неперетравленої їжі у вигляді фекалій і пов'язані з цим функції.

Включено: функції виділення, консистенція калу, частота дефекації; регуляція дефекації, метеоризм; порушення, такі як закрп, діарея, водянисті випорожнення і недостатність анального сфінктера або нетримання

Виключено: функції травлення (b515); функції асиміляції (b520); відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5250 Видалення фекалій

Функції видалення екскрементів через пряму кишку, включаючи функції скорочення абдомінальних м'язів.

b 5251 Консистенція фекалій

Консистенція калу, наприклад як твердість, щільність, м'якість або рідкий стан.

b 5252 Частота дефекацій

Функції, залучені до частоти дефекацій.

b 5253 Регуляція дефекації

Функції, залучені у свідомий контроль над екскреторної функцією.

b 5254 Метеоризм

Функції, пов'язані з видаленням надмірної кількості повітря і газів з кишечника.

b 5258 Функції дефекації, інші уточнені

b 5259 Функції дефекації, не уточнені

b 530 Функції збереження ваги

Функції збереження відповідної маси тіла, включаючи збільшення ваги в період розвитку.

Включено: функції збереження прийнятного Індексу Маси Тіла (ІМТ); порушення, такі як знижена вага, кахексія, втрата ваги, надмірна вага, виснаження, і такі як при первинному і вторинному ожирінні

Виключено: функції асиміляції (b520); загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

b 535 Відчуття, пов'язані з травною системою

Відчуття, що виникають під час прийому їжі, пиття і пов'язані з іншими функціями травлення.

Включено: відчуття нудоти, здуття, кишкової коліки; переповнення шлунку, відчуття грудки, спазмів і газів у животі, печія

Виключено: відчуття болю (b280); функції прийому їжі (b510); функції травлення (b515); функції дефекації (b525)

b 5350 Відчуття нудоти

Відчуття блювотних позовів.

b 5351 Відчуття здуття

Відчуття розпирання в шлунку або животі.

b 5352 Відчуття кишкової коліки

Відчуття спастичних або болісних скорочень м'язів гладкої мускулатури шлунково-кишкового тракту.

b 5358 Відчуття, пов'язані з травною системою, інші уточнені

b 5359 Відчуття, пов'язані з травною системою, не уточнені

b 539 Функції, пов'язані з травною системою, інші уточнені та не уточнені

Функції, пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою (b540-b559)

b 540 Загальні метаболічні функції

Функції регулювання основних компонентів організму, таких як вуглеводи, білки і жири, їх перетворення один в одного та їх перетворення в енергію.

Включено: функції обміну речовин, основний обмін, обмін вуглеводів, білків і жирів, катаболізм, анаболізм, продукція енергії в організмі; збільшення або зменшення інтенсивності обміну речовин

Виключено: функції асиміляції (b520); функції збереження ваги (b530); функції водного, мінерального та електролітного балансу (b545); функції терморегуляції (b550); функції ендокринних залоз (b555)

b 5400 Основний обмін речовин

Функції, пов'язані зі споживанням кисню організмом за певних умов спокою та температури.

Включено: зниження або підвищення основного обміну речовин, порушення, такі як гіпертиреоз і гіпотиреоз

b 5401 Вуглеводний обмін

Функції, залучені в процес, в результаті якого вуглеводи їжі запасуються і розпадаються до глюкози і, згодом, до двоокису вуглецю і води.

b 5402 Білковий обмін

Функції, залучені в процес, при якому білки їжі перетворюються в амінокислоти і далі розпадаються в організмі.

b 5403 Обмін жирів
Функції, залучені в процес, при якому жири їжі запасуються і розпадаються в організмі.

b 5408 Загальні метаболічні функції, інші уточнені

b 5409 Загальні метаболічні функції, не уточнені

b 545 **Функції водного, мінерального та електролітного балансу**
Функції регулювання води, мінералу та електролітів в організмі.

Включено: функції водного балансу, баланс мінералів, таких як кальцій, цинк і залізо, баланс електролітів, таких як натрій і калій; порушення, такі як при затримці води, дегідратації, гіперкальціємії, гіпокальціємії, дефіциті заліза, гіпернатріємії, гіпонатріємії, гіперкаліємії і гіпокаліємії

Виключено: функції системи крові (b430); загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

b 5450 Водний баланс
Функції, пов'язані з підтриманням рівня або кількості води в організмі.

Включено: порушення, такі як дегідратація і регідратація

b 54500 Затримка води

Функції, пов'язані з утриманням води в організмі.

b 54501 Підтримка водного балансу

Функції, пов'язані з підтриманням оптимальної кількості води в організмі.

b 54508 Водний баланс, інший уточнений

b 54509 Водний баланс, не уточнений

b 5451 Мінеральний баланс

Функції, пов'язані з підтриманням рівноваги між прийомом, запасом, утилізацією та екскрецією мінералів у організмі.

b 5452 Електролітний баланс

Функції, пов'язані з підтриманням рівноваги між прийомом, запасом, утилізацією та екскрецією електролітів у організмі.

b 5458 Функції водного, мінерального та електролітного балансу, інші уточнені

b 5459 Функції водного, мінерального та електролітного балансу, не уточнені

b 550 **Функції терморегуляції**
Функції регулювання температури тіла.

Включено: функції підтримання температури тіла; порушення, такі як гіпотермія, гіпертермія

Виключено: загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

b 5500 **Температура тіла**

Функції, залучені до регуляції внутрішньої температури тіла.

Включено: порушення, такі як гіпертермія або гіпотермія

b 5501 **Підтримка температури тіла**

Функції, пов'язані з підтриманням оптимальної температури тіла при змінах навколишньої температури.

Включено: стійкість до спеки або холоду

b 5508 **Функції терморегуляції, інші уточнені**

b 5509 **Функції терморегуляції, не уточнені**

b 555 **Функції ендокринних залоз**

Функції вироблення гормонів і регулювання гормональних рівнів організму, включаючи циклічні зміни.

Включено: функції гормонального балансу; гіпергітутаризм, гіпогітутаризм, гіпертиреоз, гіпотиреоз, гіперадреналізм, гіпоадреналізм, гіперпаратиреоз, гіпопаратиреоз, гіпергонадизм, гіпогонадизм

Виключено: загальні метаболічні функції (b540); функції водного, мінерального та електролітного балансу (b545); функції терморегуляції (b550); сексуальні функції (b640); менструальні функції (b650)

b 559 **Функції, пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені та не уточнені**

b 598 **Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, інші уточнені**

b 599 **Функції травної систем, метаболізму та ендокринної системи, не уточнені**

Розділ 6

Урогенітальні та репродуктивні функції

Цей розділ стосується функцій сечовиділення та репродуктивних функцій, що включають функції відтворення та сексуальні функції.

Функції виділення сечі (b610-b639)

b 610 Функції сечоутворення

Функції фільтрації та накопичення сечі.

Включено: функції фільтрації, накопичення сечі; порушення, такі як при нирковій недостатності, анурії, олігурії, гідронефрозі, гіпотонічному сечовому міхурі та обструкції сечоводу

Виключено: функції сечовипускання (b620)

b 6100 Фільтрація

Функції ниркової фільтрації.

b 6101 Накопичення сечі

Функції, пов'язані з накопиченням і зберіганням сечі сечоводами і сечовим міхуром.

b 6108 Функції сечоутворення, інші уточнені

b 6109 Функції сечоутворення, не уточнені

b 620 Функції сечовипускання

Функції випорожнення сечового міхура.

Включено: функції сечовипускання, частота сечовипускання, утримання сечі; порушення, такі як при стресовому, імперативному, рефлекторному, переповненні, постійному нетриманні сечі, дриблінгу, частому сечовипусканні, автономному сечовому міхурі, поліурії, затримці сечі та імперативних позивах

Виключено: функції сечоутворення (b610); відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення (b630)

b 6200 Сечовипускання

Функції випорожнення сечового міхура.

Включено: порушення, такі як затримка сечі

b 6201 Частота сечовипускання

Функції, пов'язані з кількістю разів сечовипускання.

b 6202 Регуляція сечовипускання

Функції контролю над сечовипусканням.

Включено: порушення, такі як при стресовому, імперативному, рефлекторному, постійному і змішаному нетриманні сечі

б 6208 Функції сечовипускання, інші уточнені

б 6209 Функції сечовипускання, не уточнені

б 630 Відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення

Відчуття, що виникають під час випорожнення сечового міхура і пов'язані з функціями сечовиділення.

Включено: відчуття неповного випорожнення, повноти сечового міхура

Виключено: відчуття болю (b280); функції сечовипускання (b620)

б 639 Функції виділення сечі, інші уточнені та не уточнені

Статеві та репродуктивні функції (b640-b679)

б 640 Сексуальні функції

Психічні та фізичні функції, пов'язані зі статевим актом, включаючи стадії збудження, підготовки, оргазму і завершення.

Включено: функції фази сексуального збудження, підготовчої сексуальної фази, фази оргазму, завершальної сексуальної фази: функції, пов'язані із статевим потягом, поведінкою, ерекцією статевого члена, ерекцією клітора, зволоженням піхви, еякуляції, оргазму; порушення, такі як імпотенція, фригідність, вагінізм, передчасна еякуляція, пріапізм і відстрочена еякуляція

Виключено: репродуктивні функції (b660); відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями (b670)

б 6400 Функції фази сексуального збудження
Функції сексуального інтересу і збудження.

б 6401 Функції підготовчої сексуальної фази
Функції вступу в сексуальний контакт.

б 6402 Функції фази оргазму
Функції досягнення оргазму.

б 6403 Функції завершальної сексуальної фази
Функції задоволення після оргазму і появи релаксації.

Включено: порушення, такі як невдоволення оргазмом

б 6408 Сексуальні функції, інші уточнені

б 6409 Сексуальні функції, не уточнені

б 650 Менструальні функції

Функції, пов'язані з менструальним циклом, включаючи регулярність менструації, відходження менструальної рідини.

Включено: функції регулярності та інтервалу менструації, ступінь менструальної кровотечі, менархе, менопауза; порушення, такі як первинна та вторинна аменорея, менорагія, поліменорея, ретроградна менструація і як при передменструальному синдромі

Виключено: сексуальні функції (b640); репродуктивні функції (b660); відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями (b670); відчуття болю (b280)

b 6500 Регулярність менструального циклу

Функції, залучені до регуляції менструального циклу.

Включено: занадто часті або дуже рідкісні менструації

b 6501 Інтервал між менструаціями

Функції, які регулюють тривалість часу між двома менструальними циклами.

b 6502 Ступінь менструальної кровотечі

Функції, пов'язані з кількістю менструальної кровотечі.

Включено: незначні місячні (гіпоменорея); рясні місячні (гіперменорея, менорагія)

b 6508 Менструальні функції, інші уточнені

b 6509 Менструальні функції, не уточнені

b 660 Репродуктивні функції

Функції, пов'язані з фертильністю, вагітністю, народженням і годуванням грудьми.

Включено: функції чоловічої фертильності та жіночої фертильності, вагітність і пологи, лактація; порушення, такі як азооспермія, олігоспермія, галакторея, агалакторея, алактація і такі як при зниженні плодючості, безплідді, спонтанному аборті, ектопічній вагітності, порушенні виношування, маленькому плоді, гідрамніоні, передчасних пологах і переношеній вагітності

Виключено: сексуальні функції (b640); менструальні функції (b650)

b 6600 Функції, пов'язані з фертильністю

Функції, пов'язані з можливістю продукувати статеві клітини для відтворення потомства.

Включено: порушення, такі як при зниженні плодючості, безплідді

Виключено: сексуальні функції (b640)

b 6601 Функції, пов'язані з вагітністю

Функції, залучені до процесу запліднення і збереження вагітності.

b 6602 Функції, пов'язані з пологами

Функції, залучені до процесу пологів.

b 6603 Лактація

Функції, залучені до продукції молока і його доступність для дитини.

б 6608 Репродуктивні функції, інші уточнені

б 6609 Репродуктивні функції, не уточнені

б 670 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями

Відчуття що виникають від сексуального збудження, статевих зносин, менструації, інших статевих або репродуктивних функцій.

Включено: відчуття диспареунії, дисменореї, припливів під час менопаузи і нічного потіння під час менопаузи

Виключено: відчуття болю (b280); відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення (b630); сексуальні функції (b640); менструальні функції (b650); репродуктивні функції (b660)

б 6700 Дискомфорт, пов'язаний з сексуальним контактом

Відчуття, пов'язані із сексуальним збудженням, підготовчою фазою, статевим актом, оргазмом і завершенням статевого акту.

б 6701 Дискомфорт, пов'язаний з менструальним циклом

Відчуття, пов'язані із менструацією, включаючи передменструальну і постменструальну фази.

б 6702 Дискомфорт, пов'язаний з менопаузою

Відчуття, пов'язані з припиненням менструального циклу.

Включено: припливи і нічна пітливість під час менопаузи

б 6708 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями, інші уточнені

б 6709 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями, не уточнені

б 679 Статеві та репродуктивні функції, інші уточнені та не уточнені.

б 698 Урогенітальні та репродуктивні функції, інші уточнені

б 699 Урогенітальні та репродуктивні функції, не уточнені

Розділ 7

Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Цей розділ стосується функцій руху та рухливості, що включають функції суглобів, кісток, рефлексів і м'язів.

Функції суглобів та кісток (b710-b729)

b 710 Функції рухливості суглоба

Функції обсягу і свободи руху у суглобах.

Включено: функції рухливості одного або декількох суглобів, хребетних, плечових, ліктьових, променезап'ястних, тазостегнових, колінних, гомілковостопних, малих суглобів кистей і стоп; загальна рухливість суглобів; порушення, такі як надмірна рухливість суглобів, скутість рухів суглобів, скутість плечей, артрит

Виключено: функції стабільності суглоба (b715); контроль довільних рухових функцій (b760)

b 7100 Рухливість одиничного суглоба

Функції обсягу і свободи руху одного суглоба.

b 7101 Рухливість декількох суглобів

Функції обсягу і свободи руху більш ніж одного суглоба.

b 7102 Загальна рухливість суглобів

Функції обсягу і свободи руху суглобів всього тіла.

b 7108 Функції рухливості суглоба, інші уточнені

b 7109 Функції рухливості суглоба, не уточнені

b 715 Функції стабільності суглоба

Функції підтримки структурної цілісності суглобів.

Включено: функції стабільності одного суглоба, декількох суглобів і суглобів в цілому; порушення, такі як нестабільний плечовий суглоб, вивих суглоба, вивих плечового і тазостегнового суглобів

Виключено: функції рухливості суглоба (b710)

b 7150 Стабільність одного суглоба

Функції підтримки структурної цілісності одного суглоба.

b 7151 Стабільність декількох суглобів

Функції підтримки структурної цілісності більш ніж одного суглоба.

b 7152 Загальна стабільність суглобів

Функції підтримки структурної цілісності суглобів всього тіла.

b 7158 Функції стабільності суглоба, інші уточнені

б 7158 Функції стабільності суглоба, не уточнені

б 720 Функції рухливості кісткового апарату

Функції обсягу і свободи руху лопатки, тазу, кисті та тарзальних кісток.

Включено: порушення, такі як скутість плечового і тазового пояса

Виключено: функції рухливості суглоба (b710)

б 7200 Рухливість лопатки

Функції обсягу і свободи руху лопатки.

Включено: порушення, такі як приведення, відведення, латеральне і медіальне зміщення лопатки

б 7201 Рухливість тазу

Функції обсягу і свободи руху тазу.

Включено: ротація тазу

б 7202 Рухливість кісток зап'ястя

Функції обсягу і свободи руху кісток зап'ястя.

б 7203 Рухливість кісток передплесна

Функції обсягу і свободи руху кісток передплесна.

б 7208 Функції рухливості кісткового апарату, інші уточнені

б 7209 Функції рухливості кісткового апарату, не уточнені

б 729 Функції суглобів та кісток, інші уточнені та не уточнені

Функції м'язів (b730-b749)

б 730 Функції м'язової сили

Функції, які стосуються сили скорочення окремого м'яза або групи м'язів.

Включено: функції, пов'язані з силою певних м'язів і м'язових груп, м'язів однієї кінцівки, одного боку тіла, нижньої половини тіла, всіх кінцівок, тулуба і всіх м'язів тіла в цілому; порушення, такі як слабкість малих м'язів стоп і кистей, м'язовий парез, параліч м'яза, моноплегія, геміплегія, параплегія, квадріплегія і акінетичний мутизм

Виключено: функції структур, що примикають до ока (b215); функції м'язового тону (b735); функції м'язової витривалості (b740)

б 7300 Сила ізольованих м'язів і м'язових груп

Функції, пов'язані з силою скорочення певних і ізольованих м'язів і м'язових груп.

Включено: порушення, такі як слабкість малих м'язів стоп або кистей

- b 7301** **Сила м'язів однієї кінцівки**
Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп однієї руки або ноги.
Включено: порушення, такі як моно парез і моноплегія
- b 7302** **Сила м'язів одного боку тіла**
Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп лівої чи правої половини тіла.
Включено: порушення, такі як геміпарез і геміплегія
- b 7303** **Сила м'язів нижньої половини тіла**
Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп нижньої половини тіла.
Включено: порушення, такі як парапарез і параплегія
- b 7304** **Сила м'язів всіх кінцівок**
Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп всіх чотирьох кінцівок.
Включено: порушення, такі як тетрапарез і тетраплегія
- b 7305** **Сила м'язів тулуба**
Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп тулуба.
- b 7306** **Сила всіх м'язів тіла**
Функції, пов'язані з силою скорочення всіх м'язів і м'язових груп тіла.
Включено: порушення, такі як акінетичний мутизм
- b 7308** **Функції м'язової сили, інші уточнені**
- b 7308** **Функції м'язової сили, не уточнені**

b 735 **Функції м'язового тону**
Функції, пов'язані з напруженістю м'язів під час відпочинку та опору, який чиниться м'язами при пасивних рухах.
Включено: функції, пов'язані з напруженістю ізолюваних м'язів і м'язових груп, м'язів однієї кінцівки, одного боку тіла і нижньої половини тіла, м'язів усіх кінцівок, м'язів тулуба і всіх м'язів тіла; порушення, такі як гіпотонія, гіпертонія, м'язова спастичність
Виключено: функції м'язової сили (b730); функції м'язової витривалості (b740)

- b 7350** **Тонус ізолюваних м'язів і м'язових груп**
Функції, пов'язані з напруженістю в ізолюваних м'язах і м'язових групах під час спокою та опору, який чиниться ними при пасивних рухах.
Включено: порушення, такі як фокальна дистонія, кривошия
- b 7351** **Тонус м'язів однієї кінцівки**
Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах однієї руки або однієї ноги в спокої, їхній опір при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з монопарезом і моноплегією

b 7352 Тонус м'язів одного боку тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах у правій або лівій половині тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з геміпарезом і геміплегією.

b 7353 Тонус м'язів нижньої половини тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах нижньої половини тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з парапарезом і параплегією

b 7354 Тонус м'язів всіх кінцівок

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах всіх чотирьох кінцівок в стані спокою і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з тетрапарезом і тетраплегією

b 7355 Тонус м'язів тулуба

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах тулуба в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

b 7356 Тонус всіх м'язів тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах всього тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, такі як при генералізованій дистонії та хворобі Паркінсона або генералізованому парезі та паралічі

b 7358 Функції м'язового тону, інші уточнені

b 7359 Функції м'язового тону, не уточнені

b 740 Функції м'язової витривалості

Функції, пов'язані з підтриманням скорочення м'язів протягом необхідного періоду часу.

Включено: функції, пов'язані з підтриманням м'язового скорочення для ізольованих м'язів, м'язових груп і всіх м'язів тіла; порушення, такі як при міастенії гравіс

Виключено: функції толерантності до фізичного навантаження (b455); функції м'язової сили (b730); функції м'язового тону (b735)

b 7400 Витривалість ізольованих м'язів

Функції, пов'язані з підтриманням м'язового скорочення ізольованих м'язів протягом необхідного періоду часу.

b 7401 Витривалість м'язових груп

Функції, пов'язані з підтриманням скорочення м'язів ізольованих м'язових груп протягом необхідного періоду часу.

Включено: порушення, пов'язані з монопарезом, моноплегією, геміпарезом і геміплегією, парапарезом і параплегією

b 7402 Витривалість всіх м'язів тіла
Функції, пов'язані з підтриманням скорочення всіх м'язів тіла протягом необхідного періоду часу.

Включено: порушення, пов'язані з тетрапарезом, тетраплегією, генералізованим парезом і паралічем

b 7408 Функції м'язової витривалості, інші уточнені

b 7409 Функції м'язової витривалості, не уточнені

b 749 Функції м'язів, інші уточнені та не уточнені

Функції руху (b750-b789)

b 750 Моторно-рефлекторні функції

Функції мимовільного скорочення м'язів, індуковані специфічними подразниками.

Включено: рефлекторні функції розтягування, автоматичний рефлекс локального суглоба, рефлекси, викликані больовими стимулами та іншими екстероцептивними подразниками; рефлекс відсмикування, рефлекс біцепса, променевий рефлекс, рефлекс квадрицепса, колінний рефлекс, гомілковостопний рефлекс

b 7500 Руховий рефлекс розтягування

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликається розтягуванням.

b 7501 Рефлекси на пошкоджуючий подразник

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликаються болем і іншими пошкоджуючими подразниками.

Включено: рефлекс відсмикування

b 7502 Рефлекси на інші екстероцептивні подразники

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликаються зовнішніми непошкоджуючими подразниками.

b 7508 Моторно-рефлекторні функції, інші уточнені

b 7509 Моторно-рефлекторні функції, не уточнені

b 755 Функції мимовільної рухової реакції

Функції мимовільних скорочень м'язових груп або всього тіла, що викликаються певним положенням тіла, рівновагою та загрозливими подразниками.

Включено: функції постуральних реакцій, реакції на виправлення, реакції на зміну положення тулуба, реакції на рівновагу, реакції на підтримку, захисні реакції

Виключено: моторно-рефлекторні функції (b750)

б 760 **Контроль довільних рухових функцій**

Функції, пов'язані з контролем та координацією довільних рухів.

Включено: функції контролю простих довільних рухів і складних довільних рухів, координації довільних рухів, опорних функцій руки або ноги, моторної координації право - ліво, координації очей - рука і координації очей - нога; порушення, такі як проблеми контролю і координації, наприклад дісдіадохокінезія

Виключено: функції м'язової сили (b730); функції мимовільного руху (b765); функції стереотипу ходьби (b770)

б 7600 **Контроль простих довільних рухів**

Функції, пов'язані з контролем та координацією простих або ізольованих довільних рухів.

б 7601 **Контроль складних довільних рухів**

Функції, пов'язані з контролем та координацією складних довільних рухів.

б 7602 **Координація довільних рухів**

Функції, пов'язані з координацією простих і складних довільних рухів, виконанням послідовних рухів.

Включено: координація право - ліво, координація візуально спрямованих рухів, таких як координація око-рука і око-нога; порушення, такі як дісдіадохокінезія

б 7603 **Опорні функції руки або ноги**

Функції, пов'язані з контролем та координацією довільних рухів шляхом утримування навантаження на руках (ліктях або кистях) або на ногах (колінах або ступнях).

б 7608 **Контроль довільних рухових функцій, інший уточнений**

б 7609 **Контроль довільних рухових функцій, не уточнений**

б 765 **Мимовільні рухові функції**

Функції ненавмисних, не- або напівцілеспрямованих мимовільних скорочень м'язів або м'язових груп.

Включено: мимовільні скорочення м'язів; порушення, такі як тремор, тік, манірність, стереотипії, рухові персеверації, хорія, атетоз, вокальні тіки, дистонічні рухи та дискінезія

Виключено: контроль довільних рухових функцій (b760); функції стереотипу ходьби (b770)

б 7650 **Мимовільні скорочення м'язів**

Функції ненавмисних, не- або напівцілеспрямованих мимовільних скорочень м'язів або груп м'язів, що розглядаються як частина психологічної дисфункції.

Включено: порушення, такі як хорія та атетоз; порушення рухів, пов'язані зі сном

б 7651 Тремор
Функції поперемінного скорочення і релаксації групи м'язів навколо суглоба, що призводять до тремтіння.

б 7652 Тіки і манірність
Функції повторюваних, квазі-цілеспрямованих, мимовільних скорочень групи м'язів.

Включено: порушення, такі як голосові тіки, копролалія і бруксизм

б 7653 Стереотипні та рухові персеверації
Функції, пов'язані зі спонтанними, нецілеспрямованими рухами такими, як повторюване хитання голови назад і вперед, кивання головою або погойдування.

б 7658 Мимовільні рухові функції, інші уточнені

б 7659 Мимовільні рухові функції, не уточнені

б 770 Функції стереотипу ходьби

Функції рухового стереотипу, пов'язані з ходьбою, бігом або іншими рухами тіла.

Включено: стереотип ходьби та бігу; порушення, такі як спастична ходьба, геміплегічна ходьба, параплегіческая ходьба, асиметрична ходьба, кульгавість і скута ходьба

Виключено: функції м'язової сили (b730); функції м'язового тону (b735); контроль довільних рухових функцій (b760); мимовільні рухові функції (b765)

б 780 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями

Відчуття, пов'язані з м'язами або м'язовими групами тіла та їх рухом.

Включено: відчуття скутості і здерев'яніння м'язів, м'язового спазму або судом і тяжкості в м'язах

Виключено: відчуття болю (b280)

б 7800 Відчуття м'язової скутості

Відчуття здерев'яніння і скутості м'язів.

б 7801 Відчуття м'язового спазму

Відчуття мимовільного скорочення одного м'язу або групи м'язів.

б 7808 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями, інші уточнені

б 7809 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями, не уточнені

б 789 Функції руху, інші уточнені та не уточнені

б 798 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції, інші уточнені

б 799 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції, не уточнені

Розділ 8

Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

Цей розділ стосується функцій шкіри, нігтів та волосся.

Функції шкіри (b810-b849)

b 810 Захисні функції шкіри

Захисні функції шкіри від фізичних, хімічних і біологічних впливів.

Включено: функції захисту від сонця та іншого опромінення, фоточутливість, пігментація, якість шкіри; ізолюючі функції шкіри, мозолі, затвердіння; порушення, такі як ушкодження, виразки, пролежні і витончення шкіри

Виключено: репаративні функції шкіри (b820); інші функції шкіри (b830)

b 820 Репаративні функції шкіри

Функції відновлення шкіри при порізах та інших пошкодженнях.

Включено: функції формування струпа, загоєння, рубцювання; утворення синців і келоїдних рубців

Виключено: захисні функції шкіри (b810); інші функції шкіри (b830)

b 830 Інші функції шкіри

Інші функції шкіри, крім захисних і репаративних, такі як тепловіддача і потоутворення.

Включено: функції потовиділення, функції залоз шкіри та запахи тіла, пов'язані з цим

Виключено: захисні функції шкіри (b810); репаративні функції шкіри (b820)

b 840 Відчуття, пов'язані зі шкірою

Відчуття, пов'язані зі шкірою, такі як свербіж, відчуття печіння і поколювання.

Включено: порушення, такі як відчуття поколювання і повзання мурашок

Виключено: відчуття болю (b280)

b 849 Функції шкіри, інші уточнені та не уточнені

Функції волосся та нігтів (b850-b869)

b 850 Функції волосся

Функції волосся, такі як захист, колір і зовнішній вигляд.

Включено: функції росту волосся, пігментації волосся, розташування волосся; порушення, такі як випадіння волосся або алопеція

Ь 860 Функції нігтів

Функції нігтів, такі як захисні, дряпання та зовнішній вигляд.

Включено: зростання і пігментація нігтів, якість нігтів

Ь 869 Функції волосся і нігтів, інші уточнені та не уточнені

Ь 898 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, інші уточнені

Ь 899 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, не уточнені

Структури організму

Визначення: Структури організму – це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини.

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Перший кваліфікатор

Загальний кваліфікатор з негативною шкалою для позначення обсягу і величини порушення:

xxx.0	ВІДСУТНІ порушення	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1	ЛЕГКІ порушення	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2	ПОМІРНІ порушення	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3	ВАЖКІ порушення	(значні, інтенсивні...)	50-95%
xxx.4	АБСОЛЮТНІ порушення	(тотальні,...)	96-100%
xxx.8	не уточнено		
xxx.9	не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення структур організму. Наприклад, коли кодуються «відсутні порушення» або «абсолютні порушення» у структурі організму, похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні порушення» визначаються до половини загальної шкали абсолютних порушень. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як проценти. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Другий кваліфікатор

Використовується для позначення характеру змін у відповідній структурі організму:

0	відсутні зміни у структурі
1	повна відсутність
2	часткова відсутність
3	додаткова частина

- 4 аберрантні відхилення (відхилення від нормального типу)
- 5 розрив
- 6 зміна положення структури
- 7 якісні зміни структури, включаючи накопичення рідини
- 8 не уточнено
- 9 не застосовується

Третій кваліфікатор (допустимий)

Буде розроблено для визначення локалізації

- 0 більш, ніж одне місце
- 1 справа
- 2 зліва
- 3 з обох сторін
- 4 спереду
- 5 ззаду
- 6 проксимально
- 7 дистально
- 8 не уточнено
- 9 не застосовується

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Структури нервової системи

§ 110 Структура головного мозку

- s 1100 Структура долей кори
  - s 11000 Лобова доля
  - s 11001 Скронева доля
  - s 11002 Тім'яна доля
  - s 11003 Потилична доля
  - s 11008 Структура долей кори, інша уточнена
  - s 11009 Структура долей кори, не уточнена
- s 1101 Структура середнього мозку
- s 1102 Структура проміжного мозку
- s 1103 Базальні ганглії та пов'язані з ними структури
- s 1104 Структура мозочка
- s 1105 Структура стовбура мозку
  - s 11050 Довгастиий мозок
  - s 11051 Міст
  - s 11058 Структура стовбура мозку, інша уточнена
  - s 11059 Структура стовбура мозку, не уточнена
- s 1106 Структура черепних нервів
- s 1108 Структура головного мозку, інша уточнена
- s 1109 Структура головного мозку, не уточнена

§ 120 Спинний мозок та пов'язані з ним структури

- s 1200 Структура спинного мозку
  - s 12000 Шийний відділ спинного мозку
  - s 12001 Грудний відділ спинного мозку
  - s 12002 Попереково-крижовий відділ спинного мозку
  - s 12003 Кінський хвіст
  - s 12008 Структура спинного мозку, інша уточнена
  - s 12009 Структура спинного мозку, не уточнена

s 1201 Спинно-мозкові нерви

s 1208 Спинний мозок та пов'язані з ним структури, інші уточнені

s 1209 Спинний мозок та пов'язані з ним структури, не уточнені

s 130 Структура мозкових оболонок

s 140 Структура симпатичної нервової системи

s 150 Структура парасимпатичної нервової системи

s 198 Структури нервової системи, інші уточнені

s 199 Структури нервової системи, не уточнені

Розділ 2

Око, вухо та пов'язані з ними структури

§ 210 Структура очниці

§ 220 Структура очного яблука

s 2200 Кон'юнктива, склера, судинна оболонка

s 2201 Рогівка

s 2202 Райдужка

s 2203 Сітківка

s 2204 Кришталік

s 2205 Склоподібне тіло

s 2208 Структура очного яблука, інша уточнена

s 2209 Структура очного яблука, не уточнена

§ 230 Структури, що оточують око

s 2300 Слізні залози та пов'язані з ними структури

s 2301 Повіка

s 2302 Брова

s 2303 Зовнішні очні м'язи

s 2308 Структури, що оточують око, інші уточнені

s 2309 Структури, що оточують око, не уточнені

§ 240 Структура зовнішнього вуха

§ 250 Структура середнього вуха

s 2500 Барабанна перетинка

s 2501 Євстахієва труба

s 2502 Слухові кісточки

s 2508 Структура середнього вуха, інша уточнена

s 2509 Структура середнього вуха, не уточнена

§ 260 Структура внутрішнього вуха

s 2600 Равлик

s 2601 Вестибулярний лабіринт

s 2602 Напівкругні каналці

s 2603 Внутрішній слуховий хід

s 2608 Структура внутрішнього вуха, інша уточнена

s 2609 Структура внутрішнього вуха, не уточнена

§ 298 Око, вухо та пов'язані з ними структури, інші уточнені

§ 299 Око, вухо та пов'язані з ними структури, не уточнені

Розділ 3

Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні

s 310 Структура носа

- s 3100 Зовнішній ніс
- s 3101 Носова перегородка
- s 3102 Носова ямка
- s 3108 Структура носа, інша уточнена
- s 3109 Структура носа, не уточнена

s 320 Структура рота

- s 3200 Зуби
- s 3201 Ясна
- s 3202 Структура піднебіння
  - s 32020 Тверде піднебіння
  - s 32021 М'яке піднебіння
- s 3203 Язик
- s 3204 Структура губ
  - s 32040 Верхня губа
  - s 32041 Нижня губа
- s 3208 Структура рота, інша уточнена

s 3209 Структура рота, не уточнена

s 330 Структура глотки

s 3300 Носоглотка

s 3301 Ротоглотка

s 3308 Структура глотки, інша уточнена

s 3309 Структура глотки, не уточнена

s 340 Структура гортані

s 3400 Голосові зв'язки

s 3408 Структура гортані, інша уточнена

s 3409 Структура гортані, не уточнена

s 398 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, інші уточнені

s 399 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, не уточнені

Розділ 4

Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем

s 410 Структура серцево-судинної системи

- s 4100 Серце
  - s 41000 Передсердя
  - s 41001 Шлуночки
  - s 41008 Структура серця, інша уточнена
  - s 41009 Структура серця, не уточнена
- s 4101 Артерії
- s 4102 Вени
- s 4103 Капіляри
- s 4108 Структура серцево-судинної системи, інша уточнена
- s 4109 Структура серцево-судинної системи, не уточнена

s 420 Структура імунної системи

- s 4200 Лімфатичні судини
- s 4201 Лімфатичні вузли
- s 4202 Тимус
- s 4203 Селезінка
- s 4204 Кістковий мозок
- s 4208 Структура імунної системи, інша уточнена
- s 4209 Структура імунної системи, не уточнена

s 430 Структура дихальної системи

- s 4300 Трахея
- s 4301 Легені
  - s 43010 Бронхіальне дерево
  - s 43011 Альвеоли

s 43018 Структура легень, інша уточнена

s 43019 Структура легень, не уточнена

s 4302 Грудна клітка

s 4303 Дихальна мускулатура

s 43030 Міжреберні м'язи

s 43031 Діафрагма

s 43038 Дихальна мускулатура, інша уточнена

s 43039 Дихальна мускулатура, не уточнена

s 4308 Структура дихальної системи, інша уточнена

s 4309 Структура дихальної системи, не уточнена

§ 498 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, інші уточнені

§ 499 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, не уточнені

Розділ 5

Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою

§ 510 Структура слинних залоз

§ 520 Структура стравоходу

§ 530 Структура шлунку

§ 540 Структура кишечника

s 5400 Тонка кишка

s 5401 Товста кишка

s 5408 Структура кишечника, інша уточнена

s 5409 Структура кишечника, не уточнена

§ 550 Структура підшлункової залози

§ 560 Структура печінки

§ 570 Структура жовчного міхура та жовчовивідних шляхів

§ 580 Структура ендокринних залоз

s 5800 Гіпофіз

s 5801 Щитовидна залоза

s 5802 Паращитовидна залоза

s 5803 Наднирник

s 5808 Структура ендокринних залоз, інша уточнена

s 5809 Структура ендокринних залоз, не уточнена

§ 598 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені

§ 599 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, не уточнені

Розділ 6

Структури, пов'язані з урогенітальною та репродуктивною системами

s 610 Структура сечовидільної системи

- s 6100 Нирки
- s 6101 Сечоводи
- s 6102 Сечовий міхур
- s 6103 Сечовипускальний канал
- s 6108 Структура сечовидільної системи, інша уточнена
- s 6109 Структура сечовидільної системи, не уточнена

s 620 Структура тазового дна

s 630 Структура репродуктивної системи

- s 6300 Яєчники
- s 6301 Структура матки
  - s 63010 Тіло матки
  - s 63011 Шийка
  - s 63012 Фаллопієві труби
  - s 63018 Структура матки, інша уточнена
  - s 63019 Структура матки, не уточнена
- s 6302 Груди і соски
- s 6303 Структура піхви та зовнішніх статевих органів
  - s 63030 Клітор
  - s 63031 Великі статеві губи
  - s 63032 Малі статеві губи
  - s 63033 Піхва
- s 6304 Яєчка
- s 6305 Структура статевого члена
  - s 63050 Головка статевого члена

s 63051 Тіло статевого члена

s 63058 Структура статевого члена, інша уточнена

s 63059 Структура статевого члена, не уточнена

s 6306 Передміхурова залоза

s 6308 Структури репродуктивної системи, інші уточнені

s 6309 Структури репродуктивної системи, не уточнені

s 698 Структури, пов'язані з урогенітальною та репродуктивною системами, інші уточнені

s 699 Структури, пов'язані з урогенітальною та репродуктивною системами, не уточнені

Розділ 7

Структури, пов'язані з рухом

s 710 Структура голови та ділянки шиї

- s 7100 Кістки черепа
- s 7101 Кістки лицьової частини черепа
- s 7102 Кістки ділянки шиї
- s 7103 Суглоби голови та ділянки шиї
- s 7104 М'язи голови та ділянки шиї
- s 7105 Зв'язки та фасції голови та ділянки шиї
- s 7108 Структура голови та ділянки шиї, інша уточнена
- s 7109 Структура голови та ділянки шиї, не уточнена

s 720 Структура плечового поясу

- s 7200 Кістки плечового поясу
- s 7201 Суглоби плечового поясу
- s 7202 М'язи плечового поясу
- s 7203 Зв'язки та фасції плечового поясу
- s 7208 Структура плечового поясу, інша уточнена
- s 7209 Структура плечового поясу, не уточнена

s 730 Структура верхньої кінцівки

- s 7300 Структура верхньої кінцівки
  - s 73000 Кістки верхньої кінцівки
  - s 73001 Ліктьовий суглоб
  - s 73002 М'язи верхньої кінцівки
  - s 73003 Зв'язки та фасції верхньої кінцівки
  - s 73008 Структура верхньої кінцівки, інша уточнена
  - s 73009 Структура верхньої кінцівки, не уточнена

- s 7301 Структура передпліччя
  - s 73010 Кістки передпліччя
  - s 73011 Променевозап'ясний суглоб
  - s 73012 М'язи передпліччя
  - s 73013 Зв'язки та фасції передпліччя
  - s 73018 Структура передпліччя, інша уточнена
  - s 73019 Структура передпліччя, не уточнена
- s 7302 Структура кисті
  - s 73020 Кістки кисті
  - s 73021 Суглоби кисті та пальців
  - s 73022 М'язи кисті
  - s 73023 Зв'язки та фасції кисті
  - s 73028 Структура кисті, інша уточнена
  - s 73029 Структура кисті, не уточнена
- s 7308 Структура верхньої кінцівки, інша уточнена
- s 7309 Структура верхньої кінцівки, не уточнена

s 740 Структура тазового поясу

- s 7400 Кістки тазового поясу
- s 7401 Суглоби тазового поясу
- s 7402 М'язи тазового поясу
- s 7403 Зв'язки та фасції тазового поясу
- s 7408 Структура тазового поясу, інша уточнена
- s 7409 Структура тазового поясу, не уточнена

s 750 Структура нижньої кінцівки

- s 7500 Структура стегна
  - s 75000 Кістки стегна
  - s 75001 Тазостегновий суглоб
  - s 75002 М'язи стегна
  - s 75003 Зв'язки та фасції стегна
  - s 75008 Структура стегна, інша уточнена
  - s 75009 Структура стегна, не уточнена

- s 7501 Структура гомілки
  - s 75010 Кістки гомілки
  - s 75011 Колінний суглоб
  - s 75012 М'язи гомілки
  - s 75013 Зв'язки та фасції гомілки
  - s 75018 Структура гомілки, інша уточнена
  - s 75019 Структура гомілки, не уточнена
- s 7502 Структура гомілково-ступневого суглобу та стопи
  - s 75020 Кістки гомілково-ступневого суглобу та стопи
  - s 75021 Гомілково-ступневий суглоб і суглоби стопи та пальців
  - s 75022 М'язи гомілково-ступневого суглобу та стопи
  - s 75023 Зв'язки та фасції гомілково-ступневого суглобу та стопи
  - s 75028 Структура гомілково-ступневого суглобу та стопи, інша уточнена
  - s 75029 Структура гомілково-ступневого суглобу та стопи, не уточнена
- s 7508 Структура нижньої кінцівки, інша уточнена
- s 7509 Структура нижньої кінцівки, не уточнена

§ 760 Структура тулуба

- s 7600 Структура хребта
  - s 76000 Шийний відділ хребта
  - s 76001 Грудний відділ хребта
  - s 76002 Поперековий відділ хребта
  - s 76003 Крижовий відділ хребта
  - s 76004 Куприк
  - s 76008 Структура хребта, інша уточнена
  - s 76009 Структура хребта, не уточнена
- s 7601 М'язи тулуба
- s 7602 Зв'язки та фасції тулуба
- s 7608 Структура тулуба, інша уточнена
- s 7609 Структура тулуба, не уточнена

§ 770 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом

s 7700 Кістки

s 7701 Суглоби

s 7702 М'язи

s 7703 Зовнішні суглобові зв'язки, фасції, зовнішні м'язові апоневрози, оболонки, перегородки, сумки, не уточнені

s 7708 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом, інші уточнені

s 7709 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом, не уточнені

§ 798 Структури, пов'язані з рухом, інші уточнені

§ 799 Структури, пов'язані з рухом, не уточнені

Розділ 8

Шкіра та пов'язані з нею структури

§ 810 Структура шкірного покриву

- s 8100 Шкіра голови та ділянки шиї
- s 8101 Шкіра плечового поясу
- s 8102 Шкіра верхньої кінцівки
- s 8103 Шкіра тазового поясу
- s 8104 Шкіра нижньої кінцівки
- s 8105 Шкіра тулуба і спини
- s 8108 Структура шкірного покриву, інша уточнена
- s 8109 Структура шкірного покриву, не уточнена

§ 820 Структура шкірних залоз

- s 8200 Потові залози
- s 8201 Сальні залози
- s 8208 Структура шкірних залоз, інша уточнена
- s 8209 Структура шкірних залоз, не уточнена

§ 830 Структура нігтів

- s 8300 Нігті пальців рук
- s 8301 Нігті пальців ніг
- s 8308 Структура нігтів, інша уточнена
- s 8309 Структура нігтів, не уточнена

§ 840 Структура волосся

§ 898 Шкіра та пов'язані з нею структури, інші уточнені

§ 899 Шкіра та пов'язані з нею структури, не уточнені

Діяльність та Участь

Визначення: Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

Кваліфікатори

Домени для складової Діяльність та Участь надаються в одному переліку, що охоплює весь спектр життєвих сфер (від базових навичок навчання та спостереження до складних областей, таких як соціальні завдання). Ця складова може використовуватися як для позначення *діяльності* (а) або *участі* (у), так і для обох.

Для складової Діяльність та Участь запропоновані два кваліфікатора – *продуктивність* і *здатність*. Кваліфікатор продуктивності описує, що особа (він або вона) робить в умовах поточного навколишнього середовища. Оскільки поточне навколишнє середовище розглядається в соціальному контексті, продуктивність, записана цим кваліфікатором, також може розумітися як «залучення до життєвої ситуації» або «життєвий досвід» людей у фактичних умовах, в яких вони живуть. Цей контекст включає фактори навколишнього середовища – всі аспекти фізичного та соціального середовища, світ взаємовідносин особи в суспільстві, які можуть кодуватися, використовуючи складову Факторів середовища.

Кваліфікатор *здатності* описує здатність особи виконувати або справлятися з будь-яким завданням, або дією. Цей кваліфікатор позначає найвищий рівень можливого функціонування, якого може досягти особа в даному домені в конкретний момент часу. Здатність вимірюється в типових або стандартних умовах навколишнього середовища і, таким чином, відображає скориговану з урахуванням чинників навколишнього середовища здатність людини. Складову Факторів середовища можна використовувати для опису характеристик цього універсального або стандартизованого оточення.

Обидва кваліфікатори – і потенційної здатності, і продуктивності – можуть використовуватися як з урахуванням допоміжних пристосувань і сторонньої допомоги, так і без них, відповідно до наступної шкали:

xxx.0 ВІДСУТНІ труднощі	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ труднощі	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ труднощі	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ труднощі	(значні, інтенсивні, ...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ труднощі(тотальні, ...)		96-100%
xxx.5 не уточнено		
xxx.6 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення проблем продуктивності або обмеження здатності. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми продуктивності» або «абсолютні проблеми продуктивності», похибка допустима тільки в межах 5%. Помірні проблеми продуктивності визначаються до половини загальної шкали абсолютних труднощів продуктивності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як проценти. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Навчання та застосування знань

Цей розділ стосується питань навчання, застосування отриманих знань, мислення, вирішення проблем і прийняття рішень.

Цілеспрямоване використання органів чуттів (d110-d129)

d 110 Використання зору

Використання зору з метою сприйняття значень візуальних подразників, наприклад, спостереження спортивних змагань або гри дітей.

d 115 Використання слуху

Використання слуху з метою сприйняття значення звукових подразників, наприклад прослуховування радіо, музики або лекції.

d 120 Цілеспрямоване використання інших органів чуттів

Використання інших основних чуттів з метою сприйняття значення інших подразників, наприклад відчуття структури предметів через дотик, відчуття смаку цукерок або запаху квітів.

d 129 Цілеспрямоване використання органів чуттів, інші уточнені та не уточнені

Базові навички при навчанні (d130-d159)

d 130 Копіювання

Наслідкування або імітація як основний компонент навчання, такі як копіювання жесту, звуку або букви алфавіту.

d 135 Повторення

Повторення послідовності подій або символів як основний компонент навчання, наприклад рахунок десятками або декламація віршованих творів.

d 140 Засвоєння навичок читання

Розвиток навичок швидкого і правильного читання письмового матеріалу (включаючи читання за Брайлем), наприклад розпізнавання букв і алфавіту, читання вголос з правильною вимовою, розумінням слів і фраз.

d 145 Засвоєння навичок письма

Розвиток навичок відтворення символів, які використовуються для відображення звуків мовлення, слів або фраз з метою передачі їхніх значень (включаючи письмо на мові Брайля), з правильним правописом та використанням правильної граматики.

d 150 Засвоєння навичок обчислення

Розвиток навичок маніпуляції з числами, виконання простих і комплексних математичних дій, наприклад використання математичних знаків додавання і віднімання; застосування правильних математичних дій при вирішенні завдань.

d 155 Набуття практичних навичок

Розвиток базових і складних навичок, необхідних для виконання ряду дій або завдань, наприклад, поводження з інструментами або грання в ігри, наприклад, шахи.

Включено: набуття базових і складних навичок

d 1550 Набуття базових навичок

Засвоєння елементарних цілеспрямованих дій, використання простих інструментів, таких як олівці та столові прибори.

d 1551 Набуття складних навичок

Засвоєння складних цілеспрямованих дій з метою дотримання правил послідовності рухів, їх координації в таких видах діяльності, як наприклад гра у футбол та використання будівельних інструментів.

d 1558 Набуття практичних навичок, інше уточнене**d 1559 Набуття практичних навичок, не уточнене****d 159 Базові навички при навчанні, інше уточнене та не уточнене*****Застосування знань (d160-d179)*****d 160 Концентрація уваги**

Цілеспрямоване фокусування уваги на конкретних подразниках, наприклад, шляхом фільтрації відволікаючих шумів.

d 163 Мислення

Цілеспрямоване або нецілеспрямоване формулювання та використання, самостійно або разом з іншими, ідей, концепцій та образів, наприклад, створення художнього образу, доказ теореми, оперування ідеями, формування власних ідей, обдумування, абстрактне або рефлексорне мислення.

Виключено: вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177)

d 166 Читання

Виконання дій, спрямованих на розуміння та інтерпретацію письмового матеріалу (наприклад, книг, інструкцій або газет, в текстовому варіанті чи за Брайлем) з метою отримання загальних знань або спеціальної інформації.

Виключено: засвоєння навичок читання (d140)

d 170 **Письмо**

Використання або відтворення мовних символів для передачі інформації, наприклад, опис подій, ідей або складання листа.

Виключено: засвоєння навичок письма (d145)

d 172 **Обчислення**

Виконання розрахунків із застосуванням математичних правил для вирішення завдань, які сформульовані словами, і запис отриманих результатів, наприклад розрахунок суми трьох чисел або знаходження результату ділення одного числа на інше.

Виключено: засвоєння навичок обчислення (d150)

d 175 **Вирішення проблем**

Пошук рішення питань або ситуацій за допомогою визначення та аналізу окремих моментів, розробки варіантів рішень, оцінки потенційних результатів рішень і виконання обраного рішення, як, наприклад при вирішенні суперечки між двома особами.

Включено: вирішення простих і складних проблем

Виключено: мислення (d163); прийняття рішень (d177)

d 1750 **Вирішення простих проблем**

Пошук рішень простої проблеми, що включає одиничний аспект або питання, ідентифікуючи та аналізуючи її, розробляючи способи вирішення, оцінюючи їх ефективність і використовуючи прийняте рішення.

d 1751 **Вирішення складних проблем**

Пошук рішень складної проблеми, що включає множинні та взаємопов'язані аспекти або кілька взаємопов'язаних проблем, ідентифікуючи та аналізуючи їх, розробляючи рішення, оцінюючи їх потенційні наслідки і використовуючи прийняте рішення.

d 1758 **Вирішення проблем, інше уточнене****d 1759** **Вирішення проблем, не уточнене****d 177** **Прийняття рішень**

Здійснення вибору з декількох варіантів, реалізація вибору і оцінка наслідків зробленого вибору, наприклад вибір і переслідування певних цілей або вибір і реалізація одного з кількох завдань, які повинні бути виконані.

Виключено: мислення (d163); вирішення проблем (d175)

d 179 Застосування знань, інше уточнене та не уточнене

d 198 Навчання та застосування знань, інше уточнене

d 199 Навчання та застосування знань, не уточнене

Розділ 2

Загальні завдання та вимоги

Цей розділ стосується загальних аспектів виконання окремих або багатопланових завдань, організації розпорядку роботи та способів подолання стресу. Ці елементи можуть використовуватися в поєднанні з більш конкретними завданнями або діями для визначення основних особливостей виконання завдань за різних обставин.

d 210 Виконання окремого завдання

Виконання простих або складних координованих дій, що відносяться до психічних і фізичних компонентів кожного завдання, таких, як ініціювання, організація часу, простору і матеріалів для завдання, пришвидшення процесу виконання завдання, завершення і підтвердження необхідності постановки завдання.

Включено: виконання простого або складного завдання; виконання окремого завдання самостійно або у групі

Виключено: набуття практичних навичок (d155); вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177); виконання багатопланових завдань (d220)

d 2100 Виконання простого завдання

Підготовка, початок та організація часу і простору, які необхідні для виконання простого завдання; виконання простого однокомпонентного завдання, наприклад читання книги, написання листа або застилання ліжка.

d 2101 Виконання складного завдання

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання одиничного складного завдання; виконання складного багатоконпонентного завдання, яке можна виконувати послідовно або одночасно, наприклад меблювання будинку або виконання шкільного завдання.

d 2102 Виконання окремого завдання самостійно

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання простого або складного завдання; організація і виконання завдання самостійно, без допомоги інших.

d 2103 Виконання окремих завдань у групі

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання простого або складного завдання; організація і виконання завдання разом з іншими людьми, залученими до виконання всього завдання або деяких його аспектів.

d 2108 Виконання окремого завдань, інше уточнене

d 2109 Виконання окремих завдань, не уточнене

d 220 Виконання багатопланових завдань

Послідовне або одночасне виконання простих, складних і координованих дій, які є частиною багатопланових, комплексних і складних завдань.

Включено: виконання багатопланових завдань; відповідальність за виконання багатопланових завдань; виконання багатопланових завдань самотійно або у групі

Виключено: набуття практичних навичок (d155); вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177); виконання окремого завдання (d210)

d 2200 Виконання багатопланових завдань

Підготовка, початок та організація часу і простору, необхідних для вирішення декількох завдань, управління виконанням і виконання декількох завдань одночасно або послідовно.

d 2201 Завершення багатопланових завдань

Завершення декількох завдань, одночасно або послідовно.

d 2202 Виконання багатопланових завдань самотійно

Підготовка, початок та організація часу і простору, необхідних для виконання багатопланових завдань, організація і виконання декількох завдань одночасно або послідовно, власними силами і без допомоги інших.

d 2203 Виконання багатопланових завдань в групі

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання багатопланових завдань, організація та виконання декількох завдань одночасно або послідовно спільно з іншими особами, залученими до виконання всього завдання або деяких його аспектів.

d 2208 Виконання багатопланових завдань, інше уточнене

d 2209 Виконання багатопланових завдань, не уточнене

d 230 Виконання щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій з планування, управління і вирішення питань щоденних потреб або обов'язків, наприклад розрахувати свій час і скласти плани виконання окремих справ протягом дня.

Включено: управління виконанням і завершенням щоденних рутинних справ; управління власним рівнем діяльності

Виключено: виконання багатопланових завдань (d220)

d 2301 Організація щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для того, щоб планувати і справлятися із щоденними потребами або обов'язками.

d 2302 Виконання щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для задоволення щоденних потреб або обов'язків.

d 2303 Управління рівнем власної діяльності

Виконання дій і вчинків, щоб встановити потреби в енергії та часу на виконання щоденних процедур або обов'язків.

d 2308 Виконання щоденного розпорядку, інше уточнене

d 2309 Виконання щоденного розпорядку, не уточнене

d 240 **Подолання стресу та інших психологічних навантажень**

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій із управління та контролю психологічних вимог, які висуває виконання завдань, пов'язаних зі значною відповідальністю та стресом, напругою або критичні ситуації, наприклад керування автомобілем в умовах інтенсивного руху або догляд за великою групою дітей.

Включено: контроль відповідальності; контроль у стресовому стані та критичних ситуаціях

d 2400 Відповідальність

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для того, щоб впоратися з обов'язками щодо виконання завдань, та усвідомити їхню важливість.

d 2401 Подолання стресу

Виконання простих або складних координуваних дій для того, щоб справлятися з напругою, надзвичайними або критичними ситуаціями, пов'язаними з виконанням завдань.

d 2402 Подолання критичних ситуацій

Виконання простих або складних координуваних дій для того, щоб впоратися з вирішальними поворотними моментами в ситуації або під час раптової небезпеки чи труднощів.

d 2408 Подолання стресу та інших психологічних навантажень, інша уточнена

d 2409 Подолання стресу та інших психологічних навантажень, не уточнена

d 298 **Загальні завдання та вимоги, інші уточнені**

d 299 **Загальні завдання та вимоги, інші не уточнені**

Розділ 3

Комунікація

Цей розділ стосується загальних і специфічних особливостей спілкування за допомогою мови, знаків і символів, включаючи отримання і створення повідомлень, підтримку бесід з використанням засобів комунікації та технік спілкування.

Спілкування – отримання повідомлень (d310-d329)

d 310 Спілкування і сприйняття усних повідомлень

Розуміння буквальних та прихованих значень повідомлень усного мовлення, наприклад розуміння, що повідомлення стверджує факт або є ідіоматичним виразом.

d 315 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень

Розуміння буквальних та прихованих значень повідомлень, переданих жестами, символами і малюнками, наприклад розуміння того, що дитина втомилася за виразом її очей, або звуку сирени, що попереджає про пожежу.

Включено: спілкування і сприйняття жестів, загальновідомих знаків та символів, малюнків і фотографій

d 3150 Спілкування і сприйняття жестів

Розуміння значень виразу обличчя, рухів рук або знаків, поз тіла та інших форм мови тіла.

d 3151 Спілкування і сприйняття загальновідомих знаків і символів

Розуміння сенсу загальноприйнятих знаків і символів, наприклад дорожні знаки, попереджувальні знаки, музичні або наукові позначення і зображення.

d 3152 Спілкування і сприйняття малюнків та фотографій

Розуміння значень малюнків (наприклад, креслень, графічних схем, картин, тривимірних зображень, піктограм), графіків, карт і фотографій, наприклад розуміння, що висхідна вертикальна лінія зростання на карті показує, що дитина росте.

d 3158 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень, інше уточнене

d 3159 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень, не уточнене

d 320 Спілкування і сприйняття повідомлень мовою формальних символів

Розуміння буквального і прихованого значення повідомлень мовою формальних знаків.

d 325 **Спілкування і сприйняття письмових повідомлень**

Розуміння буквальних та імплікованих значень письмових повідомлень (включаючи мову Брайля), наприклад, відстеження політичних подій в щоденній газеті або розуміння сенсу релігійного священного писання.

d 329 **Спілкування – отримання повідомлень, інше уточнене та не уточнене**

Спілкування – продукування повідомлень (d330-d349)

d 330 **Здатність розмовляти**

Продукування слів, фраз та довгих виразів усного мовлення із буквальним або імплікованим значенням, наприклад, усне повідомлення про факт або розповідь.

d 335 **Продукування невербальних повідомлень**

Використання жестів, символів і малюнків для передачі повідомлень, наприклад, похитування головою з метою висловлення незгоди або малювання картинки чи схеми для передачі факту або складної ідеї.

Включено: продукування жестикуляції, знаків, символів, малюнків і фотографій

d 3350 **Продукування жестикуляції**

Передача повідомлень шляхом навмисних рухів тіла, таких як мімічні жести (наприклад, посміхання, хмурення брів, кривляння), рухом рук і долонь, а також позами (наприклад, обійми як знак симпатії).

d 3351 **Продукування знаків і символів**

Передача повідомлення за допомогою знаків і символів (наприклад, зображень, сурдоперекладу, наукових символів) та систем символів, таких як використання музичних позначень для передачі мелодії.

d 3352 **Продукування повідомлень за допомогою малюнків і фотографій**

Передача повідомлень за допомогою малювання, живопису, малювання ескізів і створення діаграм, зображень або фотографій, наприклад, креслення карти для того, щоб дати комусь вказівки до місця.

d 3358 **Продукування невербальних повідомлень, інше уточнене**

d 3359 **Продукування невербальних повідомлень, не уточнене**

d 340 **Продукування повідомлень мовою формальних символів**

Передача повідомлення з прямим та імплікованим значенням мовою формальних символів.

d 345 **Письмові повідомлення**

Передача повідомлень з прямим та імплікованим значенням за допомогою письма, наприклад, написання листа другу.

d 349 Спілкування – продукування повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування (d350-d369)

d 350 Розмова

Початок, підтримання і припинення взаємного обміну думками та ідеями за допомогою усної, письмової, знакової або інших форм мови з однією або кількома особами, зі знайомими або незнайомими людьми, в офіційних або випадкових умовах.

Включено: початок, підтримання та завершення розмови; розмова з однією людиною або багатьма людьми

d 3500 Початок розмови

Початок спілкування, такого як ініціювання почергової активності через зоровий контакт або іншим способом, що призводить до комунікації або діалогу, наприклад, представлення себе, висловлюючи звичне привітання або введення теми або постановка питань.

d 3501 Підтримання розмови

Продовження обміну, використовуючи по черзі голос, здатність розмовляти або знаки, або формування діалогу, додаючи ідеї, вводячи нову тему або повернення до теми, яка була згадана раніше.

d 3502 Завершення розмови

Закінчення діалогу або спілкування з використанням загальноприйнятих виразів, доведення обговорюваної теми до кінця.

d 3503 Розмова з однією людиною

Початок, підтримання, ведення та припинення діалогу або спілкування з однією людиною, у голосовому або словесному обміні, наприклад, під час обговорення погоди з другом.

d 3504 Розмова з багатьма людьми

Початок, підтримання, ведення і завершення діалогу або спілкування з більш ніж однією особою, наприклад, початок спілкування і участь в груповому спілкуванні.

d 3508 Розмова, інша уточнена

d 3509 Розмова, не уточнена

d 355 Дискусія

Початок, підтримання і завершення обговорення теми, використовуючи аргументи «за» і «проти» або ведення дебатів за допомогою усного, письмового висловлювання, мови знаків або іншого способу спілкування, з однією або кількома особами, зі знайомими або незнайомими людьми, при формальних або випадкових обставинах.

Включено: дискусія з однією людиною або багатьма людьми

- d 3550** **Дискусія з однією людиною**
Початок, підтримання, формування та завершення дискусії або дебатів з однією людиною.
- d 3551** **Дискусія з багатьма людьми**
Початок, підтримання, формування та завершення дискусії або дебатів більше, ніж з однією особою.
- d 3558** **Дискусія, інша уточнена**
- d 3559** **Дискусія, не уточнена**

d 360 **Використання засобів комунікації і технік спілкування**

Використання устаткування, технічних та інших засобів з метою спілкування, як наприклад, дзвінок другові по телефону.

Включено: використання телекомунікаційних пристроїв, друкарських машин і технік спілкування

- d 3600** **Використання телекомунікаційних пристроїв**
Використання телефонів та інших пристроїв, таких як факсимільні або телексові машини як засіб зв'язку.
- d 3601** **Використання друкарських машин**
Використання машин для написання, наприклад, друкарських машинок, комп'ютерів і приладів для письма за Брайлем як засобів комунікації.
- d 3602** **Використання технік спілкування**
Виконання дій та завдань, пов'язаних із методиками спілкування, таких як читання по губах.
- d 3608** **Використання засобів комунікації і технік спілкування, інше уточнене**
- d 3609** **Використання засобів комунікації і технік спілкування, не уточнене**

d 369 **Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування, інші уточнені та не уточнені**

d 398 **Комунікація, інше уточнене**

d 399 **Комунікація, не уточнене**

Розділ 4

Мобільність

Цей розділ стосується руху за допомогою зміни положення тіла або переміщення з одного місця на інше; за допомогою перенесення, переміщення або маніпулювання об'єктами; за допомогою ходьби, бігу, подолання перешкод і використання різних видів транспорту.

Зміна та утримування положення тіла (d410-d429)

d 410 Зміна основного положення тіла

Прийняття, зміна положення тіла і переміщення з одного місця в інше, наприклад, підйом з крісла для того, щоб лягти в ліжку, присідання та підйом із положення навприсядки або на колінах.

Включено: зміна пози тіла з положення лежачи, навприсядки або на колінах, сидячи або стоячи, згинаючи і зміщуючи центр тяжіння тіла

Виключено: переміщення тіла (d420)

d 4100 Положення лежачи

Прийняття положення лежачи і зміна положення тіла з горизонтального в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи або сидячи.

Включено: прийняття положення ниць

d 4101 Положення навприсядки

Прийняття положення і підйом з низького сидячого положення із сильно зігнутими колінами, наприклад, як це потрібно в туалетах, що знаходяться на рівні підлоги, або зміна положення тіла від сидіння навприсядки в будь-яке інше положення, наприклад, в положення стоячи.

d 4102 Положення на колінах

Приймання положення, при якому тіло спирається на коліна зігнутих ніг, наприклад, як під час молитви, або зміна положення тіла з колін в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи.

d 4103 Положення сидячи

Прийняття положення сидячи і підйом з нього, а також зміна положення тіла від сидячого в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи або лежачи.

Включено: прийняття положення сидячи із зігнутими ногами або нога на ногу; прийняття положення сидячи спираючись або не спираючись на підлогу

d 4104 Положення стоячи

Прийняття положення стоячи або зміна положення стоячи в будь-яке інше, наприклад, в положення лежачи або сидячи.

d 4105 Згинання

Згинання спини донизу або в бік, наприклад, як згинання тулуба при поклоні або нахилі до об'єкта.

d 4106 **Переміщення центру ваги тіла**
Переміщення ваги тіла з одного положення в інше, стоячи, сидячи або лежачи, наприклад, переміщення ваги з однієї ноги на іншу під час стояння.

Виключено: переміщення тіла (d420); ходьба (d450)

d 4108 **Зміна основного положення тіла, інша уточнена**

d 4109 **Зміна основного положення тіла, не уточнена**

d 415 **Утримування положення тіла**

Перебування у вимушеному положенні протягом необхідного часу, наприклад, сидячи або стоячи на роботі або в школі.

Включено: перебування в положенні лежачи, навприсядки, на колінах, сидячи та стоячи

d 4150 **Утримування положення лежачи**

Перебування в лежачому положенні протягом необхідного часу, наприклад, лежачи в ліжку.

Включено: перебування в положенні лежачи (обличчям вниз), на спині (обличчям догори) або на боці

d 4151 **Утримування положення навприсядки**

Перебування в положенні навприсядки протягом певного часу, наприклад, сидячи на підлозі без крісла.

d 4152 **Утримування положення на колінах**

Перебування в положенні на колінах, коли тіло спирається на коліна зігнутих ніг протягом певного часу, наприклад, під час молитви в церкві.

d 4153 **Утримування положення сидячи**

Перебування в положенні сидячи, на сидінні або на підлозі, протягом певного часу, наприклад, сидячи за партою або столом.

Включено: перебування в сидячому положенні з випрямленими ногами або складеними нога на ногу, спираючись або не спираючись на підлогу

d 4154 **Утримування положення стоячи**

Перебування в положенні стоячи протягом необхідного часу, наприклад, стоячи в черзі.

Включено: перебування в положенні стоячи на похилій площині, на слизькій чи твердій поверхнях

d 4158 **Утримування положення тіла, інше уточнене**

d 4159 **Утримування положення тіла, не уточнене**

d 420 **Переміщення тіла**

Переміщення з однієї поверхні на іншу, наприклад, переміщення вздовж лави або з ліжка на стілець, без зміни положення тіла.

Включено: переміщення власного тіла сидячи або лежачи

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4200 **Переміщення тіла в положенні сидячи**

Переміщення сидячи з одного місця на інше, яке знаходиться на тому ж або іншому рівні, наприклад, переміщення зі стільця на ліжко.

Включено: переміщення зі стільця на інше сидяче місце, наприклад, унітаз; переміщення з крісла-коляски на сидіння в автомобілі

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4201 **Переміщення тіла в положенні лежачи**

Переміщення лежачи з одного місця на інше, яке знаходиться на тому ж самому або іншому рівні, наприклад, переміщення з одного ліжка на інше.

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4208 **Переміщення тіла, інше уточнене**

d 4209 **Переміщення тіла, не уточнене**

d 429 **Зміна та утримування положення тіла, інше уточнене та не уточнене**

Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами (d430-d449)

d 430 **Підняття і перенесення об'єктів**

Підняття об'єкта чи перекладання чого-небудь з одного місця на інше, наприклад, як при піднятті чашки або перенесення дитини з однієї кімнати в іншу.

Включено: підняття, перенесення в долонях чи руках або на плечах, стегнах, спині або голові, опускання на землю

d 4300 **Підняття**

Підняття об'єкта з метою його переміщення з нижчого на вищий рівень, наприклад, як при піднятті склянки зі столу.

d 4301 **Перенесення за допомогою кистей рук**

Взяття або транспортування об'єкта з одного місця в інше за допомогою кистей рук, наприклад, як при перенесенні склянки води або валізи.

d 4302 **Перенесення в руках**

Взяття або переміщення об'єкта з одного місця на інше за допомогою рук і долонь, наприклад, при перенесенні дитини.

d 4303 **Перенесення на плечах, стегні та спині**

Взяття або переміщення об'єкта з одного місця в інше, використовуючи плечі, стегно, спину або їхню комбінацію, наприклад, як при перенесенні великого пакету.

- d 4304 Перенесення на голові**
Взяття або переміщення об'єкта з одного місця в інше, використовуючи голову, наприклад, як при перенесенні контейнера з водою на голові.
- d 4305 Опускання об'єктів**
Використання кистей рук, рук або інших частин тіла, щоб покласти об'єкт на будь-яку поверхню або місце, наприклад, контейнер з водою на землю.
- d 4308 Підняття і перенесення об'єктів, інше уточнене**
- d 4309 Підняття і перенесення об'єктів, не уточнене**

d 435 **Переміщення об'єктів нижніми кінцівками**

Виконання координованих дій з метою переміщення об'єкта за допомогою ніг і стоп, наприклад, удар ногою по м'ячу або штовхання педалей на велосипеді.

Включено: штовхання нижніми кінцівками; удар ногою

d 4350 Штовхання нижніми кінцівками

Використання ніг і стоп для спричинення сили на об'єкт, щоб відсунути його, наприклад, відштовхування стільця ногою.

d 4351 Удар ногою

Використання ніг і стоп, щоб відкинути що-небудь, наприклад, удар ногою по м'ячу.

d 4358 Переміщення об'єктів нижніми кінцівками, інше уточнене

d 4359 Переміщення об'єктів нижніми кінцівками, не уточнене

d 440 **Використання точних рухів кисті руки**

Виконання координованих рухів по управлінню об'єктами, здатність хапати, маніпулювати та відпускати їх за допомогою кисті руки, пальців та великого пальця руки, наприклад, щоб підняти монети зі столу, набрати номер телефону або натиснути на ручку.

Включено: збирання (підбирання), хапання, маніпулювання і відпускання

Виключено: підняття і перенесення об'єктів (d430)

d 4400 Підбирання

Підняття або взяття невеликого за розміром об'єкта кистями та пальцями рук, наприклад, підбираючи олівець.

d 4401 Хапання

Використання однієї або обох кистей рук, щоб схопити і утримати що-небудь, наприклад, як при хапанні інструменту або дверної ручки.

d 4402 Маніпулювання

Використання пальців і кистей рук, щоб контролювати, спрямовувати чи керувати чимось, наприклад, поводження з монетами або іншими маленькими предметами.

d 4403 Відпускання
Використання пальців і кистей рук, щоб відпустити, звільнити щось так, щоб предмет впав або змінив положення, наприклад, як при скиданні одягу.

d 4408 Використання точних рухів кисті, інше уточнене

d 4409 Використання точних рухів кисті, не уточнене

d 445 Використання кисті та руки

Виконання координованих цілеспрямованих дій при переміщенні та маніпулюванні об'єктами використовуючи кисті рук і руки, наприклад, як при повертанні дверних ручок, підкиданні або ловлі предметів.

Включено: витягування чи відштовхування об'єктів; протягування; обертання або згинання в кистях або руках; кидання; ловіння

Виключено: використання точних рухів кисті рук (d440)

d 4450 Притягання

Використання пальців, кистей і рук, щоб принести об'єкт до себе або перемістити його з місця на місце, наприклад, закривання дверей.

d 4451 Відштовхування

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб перемістити щось від себе або перемістити його з місця на місце, наприклад, як при відштовхуванні від себе тварини.

d 4452 Витягування

Використання кистей рук і рук, щоб дістати, торкнутися і схопити щось, наприклад, щоб дотягнутися через стіл або парту до книги.

d 4453 Обертання або згинання кистями рук або руками

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб обертати, повертати або гнути предмет, наприклад, так як потрібно використовувати інструменти або предмети.

d 4454 Кидання

Використання пальців, кистей та рук, щоб піднімати що-небудь і відкидати це з певною силою в повітрі, наприклад, як при киданні м'яча.

d 4455 Ловіння

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб схопити рухомий об'єкт для того, щоб зупинити і втримати його, наприклад, як при ловінні м'яча.

d 4458 Використання кисті та руки, інше уточнене

d 4459 Використання кисті та руки, не уточнене

d 449 Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами, інше уточнене та не уточнене

Ходьба та переміщення (d450-d469)

d 450 **Ходьба**

Пересування вздовж поверхні пішки, крок за кроком, так, щоб одна нога завжди торкалася землі, наприклад, під час прогулянки, ходьби вперед, назад або боком.

Включено: ходьба на короткі або довгі відстані; ходьба на різних поверхнях; ходьба навколо перешкод

Виключено: переміщення тіла (d420); рух довкола (d455)

d 4500 **Ходьба на короткі відстані**

Ходьба на відстані менше кілометра, наприклад, прогулянка по кімнатах, коридорах, в межах будівлі або на короткі відстані назовні.

d 4501 **Ходьба на далекі відстані**

Ходьба на відстань понад кілометр, наприклад, з однієї частини села або міста в іншу, між селами або через відкриті території.

d 4502 **Ходьба по різних поверхнях**

Ходьба по похилій, нерівній, рухомій поверхні (трава, гравій, лід і сніг), ходьба по палубі судна, в поїзді або іншому транспорті.

d 4503 **Ходьба навколо перешкод**

Ходьба шляхами, що вимагають уникнення рухомих і нерухомих об'єктів, людей, тварин і транспортних засобів, наприклад, ходьба по ринку або магазину, в умовах вуличного руху або в інших місцях скупчення людей.

d 4508 **Ходьба, інша уточнена****d 4509** **Ходьба, не уточнена****d 455** **Рух довкола**

Пересування всього тіла з одного місця на інше, в інший спосіб, аніж ходьба, наприклад, лазіння по скелях, біг уздовж вулиці, підскакування, втікання, стрибання або біг навколо перешкод.

Включено: повзання, лазіння, біг, біг підтюпцем, стрибки, плавання

Виключено: переміщення тіла (d420); ходьба (d450)

d 4550 **Повзання**

Переміщення в положенні лежачи з одного місця на інше використовуючи кисті рук, руки та коліна.

d 4551 **Підйом**

Переміщення всього тіла вгору або вниз, над поверхнями або предметами, такими як підніжки, скелі, сходи, драбини, бордюри або інші предмети.

d 4552 **Біг**

Переміщення за допомогою швидких кроків, так щоб обидві ноги могли одночасно відставати від землі.

d 4553 Стрибки

Пересування за допомогою відштовхування від землі, згинаючи та розгинаючи ноги, наприклад, стрибки на одній нозі, підстрибування, підскакування, стрибки або пірнання у воду.

d 4554 Плавання

Пересування всього тіла по воді за допомогою рухів кінцівок і всього тіла, не торкаючись дна.

d 4558 Рух довкола, інший уточнений

d 4559 Рух довкола, не уточнений

d 460 **Переміщення з місця на місце**

Ходьба і пересування в різноманітних місцях і ситуаціях, наприклад, ходьба з кімнати в кімнату в будинку, в межах будівлі або по вулицях міста.

Включено: пересування в межах свого дому та інших будівель, повзання або подолання перешкод в межах свого житла та інших будівель; ходьба чи пересування поза межами свого будинку та інших будівель

d 4600 Переміщення в межах житла

Ходіння і пересування по своєму дому, в межах кімнати, між кімнатами, по всьому помешканню або житловій зоні.

Включено: переміщення з поверху на поверх, на балкон, у внутрішній дворик, на танок або в сад

d 4601 Переміщення в межах інших будівель

Ходьба і пересування в межах будівель, які не відносяться до власного житла, наприклад, пересування довкола чужого житла, інших приватних і громадських будівель, будівель спільнот та прилеглих територій.

Включено: пересування по всіх частинах будівель і прилеглих територій, по поверхах, всередині, ззовні та довкола як приватних, так і громадських будівель

d 4602 Переміщення поза своїм будинком та іншими будівлями

Ходьба і пересування довкола будинку та інших будівель, в безпосередній близькості і на відстані без використання приватного або громадського транспорту, наприклад, ходьба на короткі або довгі відстані в місті або селі.

Включено: ходьба або пересування по вулицях в околицях, місті, селі; між населеними пунктами і на довші дистанції без використання транспорту

d 4608 Переміщення з місця на місце, інше уточнене

d 4609 Переміщення з місця на місце, не уточнене

d 465 **Переміщення з використанням технічних засобів**

Пересування всього тіла з одного місця в інше на будь-яку поверхню або місце за допомогою спеціальних пристроїв, призначених для полегшення пересування або

пересування навколо, наприклад, на ковзанах, на лижах, з аквалангом або пересування по вулиці в інвалідному візку, або з ходунками.

Виключено: переміщення тіла (d420), ходьба (d450), рух довкола (d455); використання транспортних засобів (d470); керування транспортом (d475)

d 469 Ходьба та переміщення, інші уточнені та не уточнені

Переміщення за допомогою транспорту (d470-d489)

d 470 Використання транспортних засобів

Використання транспорту для пересування довкола в якості пасажера, наприклад, їзда в автомобілі, автобусі, на рикші, маршрутному таксі, колясці, у запряженому тваринами транспорту, на приватному або громадському таксі, автобусі, поїзді, трамваї, метро, водному транспорті або літаку.

Включено: використання транспорту, в якому рушійною силою є людина; приватного моторизованого транспорту і громадського транспорту

Виключено: переміщення з використанням технічних засобів (d465); керування транспортом (d475)

d 4700 Використання транспорту, в якому рушійною силою є людина

Пересування в якості пасажера за допомогою транспортного засобу, який приводиться в рух одним або більшою кількістю осіб, наприклад, катання на рикші або човні.

d 4701 Використання приватного моторизованого транспорту

Пересування в якості пасажера наземного, морського або повітряного моторизованого приватного транспорту, наприклад, автомобілем, на таксі, приватному літаку або судні.

d 4702 Використання громадського моторизованого транспорту

Пересування в якості пасажера наземного, морського або повітряного моторизованого громадського транспорту, наприклад, на автобусі, потягом, метро або літаком.

d 4708 Використання транспортних засобів, інші уточнені

d 4709 Використання транспортних засобів, не уточнені

d 475 Керування транспортом

Керування будь-яким видом механічного або гужового транспорту, з метою пересування в заданому напрямку, наприклад, автомобіля, велосипеда, човна або гужового транспорту.

Включено: керування транспортом, в якому рушійною силою є людина, моторизованим і гужовим транспортом

Виключено: переміщення з використанням технічних засобів (d465); використання транспортних засобів (d470)

- d 4750 Керування транспортом, в якому рушійною силою є людина**
Керування засобами пересування, в яких рушійною силою є людина, наприклад, двох- і трьохколісним велосипедом або гребним човном.
- d 4751 Керування моторизованим транспортом**
Керування транспортом, який має двигун, наприклад автомобілем, мотоциклом, моторним човном або літаком.
- d 4752 Керування гужовим транспортом**
Керування транспортом, запряженим тваринами, наприклад, возом або екіпажем.
- d 4758 Керування транспортом, інше уточнене**
- d 4759 Керування транспортом, не уточнене**

d 480 Їзда верхи на тваринах в якості транспорту
Їзда верхи на спині тварини, наприклад на коні, волу, верблюді або слоні.
Виключено: керування транспортом (d475); відпочинок і дозвілля (d920)

d 489 Переміщення довкола з використанням транспорту, інше уточнене та не уточнене

d 498 Мобільність, інша уточнена

d 499 Мобільність, не уточнена

Розділ 5

Самообслуговування

Цей розділ стосується видів турботи про себе: догляд за тілом і його частинами, миття і витирання себе, одягання, прийом їжі та напоїв, догляд за своїм здоров'ям.

d 510 Миття

Миття і витирання насухо всього свого тіла або його частин, використовуючи воду і відповідні миючі та просушуючі засоби чи методи, наприклад, прийняття ванни, душа, миття рук і стоп, обличчя та волосся, витирання рушником.

Включено: миття частин тіла, всього тіла; витирання себе насухо

Виключено: догляд за частинами тіла (d520); особиста гігієна (d530)

d 5100 Миття частин тіла

Використання води, мила та інших засобів для миття частин тіла, наприклад, миття рук, обличчя, ніг, волосся або нігтів.

d 5101 Миття всього тіла

Використання води, мила та інших засобів для миття всього тіла, наприклад, прийняття ванни або душу.

d 5102 Витирання та сушіння

Використання рушника або інших засобів для витирання будь-якої частини, частин тіла або всього тіла, наприклад, після миття.

d 5108 Миття, інше уточнене

d 5109 Миття, не уточнене

d 520 Догляд за частинами тіла

Догляд за частинами тіла, наприклад, шкірою, обличчям, зубами, волоссям, нігтями та геніталіями в більшому обсязі, ніж миття і витирання.

Включено: догляд за шкірою, зубами, волоссям, нігтями на руках і ногах

Виключено: миття (d510); особиста гігієна (d530)

d 5200 Догляд за шкірою

Догляд за текстурою і зволоженням власної шкіри, наприклад, видалення ороговілості або мозолів, використання зволожуючих лосьйонів або косметичних засобів.

d 5201 Догляд за зубами

Дотримання гігієни порожнини рота, наприклад, чищення зубів, використання зубної нитки і догляд за протезами або ортезами зубів.

d 5202 Догляд за волоссям

Догляд за волоссям на голові та обличчі, наприклад, розчісування, укладання, стрижка, гоління.

- d 5203** **Догляд за нігтями на руках**
Очищення, підрізання, полірування нігтів на руках.
- d 5204** **Догляд за нігтями на ногах**
Очищення, підрізання, полірування нігтів на ногах.
- d 5208** **Догляд за частинами тіла, інший уточнений**
- d 5209** **Догляд за частинами тіла, не уточнений**

d 530 **Особиста гігієна**

Підготовка та здійснення гігієнічних заходів (після менструації, сечовипускання та дефекації) і прибирання після себе.

Включено: регулювання сечовипускання, дефекації та гігієни менструації

Виключено: миття (d510); догляд за частинами тіла (d520)

d 5300 **Регулювання сечовипускання**

Регулювання та керування сечовипусканням, наприклад, повідомлення про потребу в сечовипусканні, прийняття відповідного положення, вибір і знаходження відповідного для сечовипускання місця, правильне поводження із одягом до і після сечовипускання, виконання гігієнічних заходів.

d 5301 **Регулювання дефекації**

Регулювання та керування дефекацією, наприклад, повідомлення про потребу в дефекації, прийняття відповідного положення, вибір і знаходження відповідного місця для дефекації, поводження з одягом до і після дефекації, гігієнічні заходи після дефекації.

d 5302 **Підтримання менструальної гігієни**

Координування, планування і здійснення гігієни при менструації, визначення часу настання та використання гігієнічних засобів (прокладок і серветок).

d 5308 **Особиста гігієна, інше уточнене**

d 5309 **Особиста гігієна, не уточнене**

d 540 **Одягання**

Виконання координованих і послідовних дій та завдань при одяганні та роздяганні відповідно до кліматичних і соціальних умов, наприклад, одягання, примірка, зняття сорочок, спідниць, блузок, брюк, нижньої білизни, сарі, кімоно, панчіх, капелюхів, рукавичок, пальто, взуття, високих черевиків, сандалів і шльопанців.

Включено: одягання чи знімання одягу і взуття, вибір відповідного одягу

d 5400 **Надягання одягу**

Виконання координованих дій при надяганні одягу на різні частини тіла, наприклад, надягання одягу через голову, через руки та плечі, на нижню і верхню половини тіла; надягання рукавичок і головного убору.

d 5401 Знімання одягу

Виконання координованих дій під час знімання одягу з різних частин тіла, наприклад, стягування одягу з голови, з рук і плечей, з нижньої та верхньої половин тіла; знімання рукавичок і головного убору.

d 5402 Надягання на нижні кінцівки

Виконання координованих дій з надягання шкарпеток, панчіх і взуття.

d 5403 Знімання з нижніх кінцівок

Виконання координованих дій по зніманню шкарпеток, панчіх і взуття.

d 5404 Вибір відповідного одягу

Дотримання очевидних або не очевидних дрес-кодів і умовностей свого оточення або культури при виборі одягу, одягання відповідно до кліматичних умов.

d 5408 Одягання, інше уточнене

d 5409 Одягання, не уточнене

d 550 Харчування

Здійснення цілеспрямованих завдань та дій під час вживання приготованої їжі, піднесення її до рота і споживання відповідно до заведених культурних звичаїв, розрізування або розламування їжі на шматки, відкривання пляшок і металевих банок, використання столових приборів, прийом їжі, бенкетування, обід.

Виключено: пиття (d560)

d 560 Пиття

Прийом і тримання напою, піднесення до рота і споживання напою відповідно до заведених культурних звичаїв; змішування, збовтування і розливання рідини для пиття, відкривання пляшки і металеві банки, пиття через соломинку або пиття води, що біжить, наприклад, з-під крана або з струмка; годування груддю.

Виключено: харчування (d550)

d 570 Догляд за своїм здоров'ям

Забезпечення фізичного комфорту, здоров'я та фізичного і психічного благополуччя за допомогою підтримання збалансованої дієти, відповідного рівня фізичної активності, підтримання комфортних температурних умов, уникнення шкоди здоров'ю, дотримання безпечної практики сексу, включаючи використання презервативів, отримання щеплень і проходження регулярного медичного обстеження.

Включено: забезпечення власного фізичного комфорту; дотримання дієти та підтримання фізичної форми; підтримання власного здоров'я

d 5700 Забезпечення власного фізичного комфорту

Турбота про себе з усвідомленням потреб забезпечити власне перебування в комфортних умовах, при оптимальному температурному режимі та достатньому освітленні.

d 5701 Дотримання дієти і фізичної форми

Турбота про себе, усвідомлення необхідності цього, вибір і споживання поживних продуктів харчування, що підтримують фізичну форму.

d 5702 Підтримка власного здоров'я

Турбота про себе з усвідомленням необхідності догляду і збереження свого здоров'я під час впливу факторів ризику, здійснення профілактики, наприклад, звернення за професійною медичною допомогою, слідування медичним рекомендаціям та іншим порадам, уникнення ризиків здоров'ю, таких як попередження травм, інфекційних захворювань, вживання наркотиків і хвороб, що передаються статевим шляхом.

d 5708 Догляд за своїм здоров'ям, інший уточнений

d 5709 Догляд за своїм здоров'ям, не уточнений

d 598 Самообслуговування, інше уточнене

d 599 Самообслуговування, не уточнене

Розділ 6

Домашній побут

Цей розділ стосується побутових і щоденних дій та завдань. Сфери побутового життя включають придбання житла, їжі, одягу та інших необхідних речей, прибирання та ремонт домашнього інвентарю, догляд за особистими та іншими побутовими предметами, а також надання допомоги іншим.

Придбання необхідних предметів (d610-d629)

d 610 Придбання житла

Купівля, оренда, меблювання та облаштування будинку, квартири або іншого житла.

Включено: придбання житла або оформлення оренди на житло, меблювання житла

Виключено: придбання товарів та послуг (d620); догляд за побутовими предметами (d650)

d 6100 Купівля житла

Оформлення права власності на будинок, квартиру або інше житло.

d 6101 Оренда житла

Оформлення права використання будинку, квартири або іншого житла, що належать іншій особі власнику, обмін за оплатою.

d 6102 Меблювання житла

Оснащення та облаштування житла меблями, сантехнікою та іншими необхідними предметами, декорування кімнат та облаштування власного простору і створення затишку.

d 6108 Придбання житла, інше уточнене

d 6109 Придбання житла, не уточнене

d 620 Придбання товарів та послуг

Вибір, придбання та доставка всіх товарів і послуг, необхідних для щоденного життя, наприклад, вибір, закупівля, транспортування і зберігання їжі, напоїв, одягу, миючих засобів, палива, предметів домашнього господарства, начиння, кухонних приладів, побутових пристроїв та інструментів для будинку; забезпечення себе послугами комунальних та інших служб побуту.

Включено: закупівля і накопичення необхідних предметів для щоденного користування

Виключено: придбання житла (d610)

d 6200 Відвідування магазинів з метою покупки

Отримання в обмін на гроші товарів і послуг, необхідних для щоденного життя (включаючи інструктаж і спостереження при покупках посередника), наприклад, вибір продуктів, напоїв, миючих засобів, побутових виробів та одягу в магазині або на ринку, порівняння якості та ціни необхідних

предметів, ведення переговорів та здійснення оплати за обрані товари або послуги, транспортування товарів.

d 6201 Збирання для щоденних потреб

Забезпечення продуктами та послугами щоденного вжитку без оплати (включаючи інструктаж і спостереження посередника для збирання щоденних потреб), наприклад, збір врожаю овочів і плодів, доставка води і палива.

d 6208 Придбання товарів та послуг, інше уточнене

d 6209 Придбання товарів та послуг, не уточнене

d 629 Придбання необхідних предметів, інше уточнене та не уточнене

Побутові завдання (d630-d649)

d 630 Приготування їжі

Планування, організація, приготування та подача на стіл простих і складних страв для себе та інших у вигляді складання меню, вибору придатних для харчування продуктів і напоїв, збирання разом інгредієнтів для приготування їжі, обробки їх теплом, і приготування холодної їжі та напоїв, подача всього на стіл.

Включено: приготування простих і складних страв

Виключено: харчування (d550); пиття (d560); придбання товарів та послуг (d620); ведення домашнього господарства (d640); догляд за побутовими предметами (d650); допомога іншим (d660)

d 6300 Приготування простих страв

Організація, приготування і подача на стіл страв з невеликою кількістю інгредієнтів, які вимагають легких способів приготування і подачі, наприклад, закуски, або невеликої кількості їжі та перетворення інгредієнтів їжі шляхом розрізання та перемішування, варіння і нагрівання їжі, наприклад, рису або картоплі.

d 6301 Приготування складних страв

Планування, організація, приготування і подача на стіл страв з великого набору інгредієнтів, які вимагають складних способів обробки і приготування, наприклад, приготування їжі з декількох страв та перетворення інгредієнтів їжі комбінованими способами обробки, наприклад, чищення, поділ на скибочки, змішування, замішування, перемішування, презентація та подача їжі у спосіб, відповідний до нагоди та культури.

Виключено: використання пристосувань для домашнього господарства (d6403)

d 6308 Приготування їжі, інше уточнене

d 6309 Приготування їжі, не уточнене

d 640 Ведення домашнього господарства

Ведення домашнього господарства, враховуючи прибирання будинку, прання білизни, використання побутової техніки, зберігання їжі та утилізація сміття, наприклад, підмітання, миття підлоги, стін та інших поверхонь; збір та утилізація побутового сміття; прибирання кімнат, туалету, підсобних приміщень; збір, прання, сушіння, складання та прасування одягу; чистка взуття; користування мітлами, щітками, пиломосками, пральними машинами, сушками та прасками.

Включено: прання та сушіння одягу або окремих предметів одягу; очищення кухонної зони та начиння для приготування їжі; прибирання житлової площі, використання пристосувань домашнього господарства, миття накопичених предметів щоденного користування і прибирання сміття

Виключено: придбання житла (d610); придбання товарів та послуг (d620); приготування їжі (d630); догляд за побутовими предметами (d650), допомога іншим (d660)

d 6400 Прання і сушіння одягу та предметів одягу

Прання одягу і білизни вручну та розвішування їх для просушування на свіжому повітрі.

d 6401 Очищення кухонної зони та посуду

Прибирання після приготування їжі, наприклад, миття тарілок, каструль, горщиків, столових приборів, прибирання кухонного столу і підлоги на кухні та в їдальні.

d 6402 Прибирання житлової площі

Прибирання житлової площі у домашньому господарстві, наприклад приведення в порядок і витирання пилу, підмітання, миття шваброю, миття підлог, миття вікон і стін, миття ванних кімнат і туалетів, миття приладдя домашнього господарства.

d 6403 Використання побутової техніки

Використання всіх видів побутової техніки, наприклад, пральних машин, сушок, прасок, пиломосків і посудомийних машин.

d 6404 Накопичення і зберігання для щоденних потреб

Зберігання їжі, напоїв, одягу та інших предметів побуту, необхідних для щоденного життя; консервування їжі за допомогою закривання банок, соління або замороження, зберігання продуктів свіжими та недоступними для тварин.

d 6405 Утилізація сміття

Утилізація відходів домашнього господарства, наприклад, за допомогою збирання сміття і непотрібних речей навколо будинку, підготовки сміття до його утилізації, використання пристосувань для позбавлення від сміття; спалювання сміття.

d 6408 Ведення домашнього господарства, інше уточнене

d 6409 Ведення домашнього господарства, не уточнене

d 649 Побутові завдання, інші уточнені та не уточнені

Догляд за побутовими предметами та допомога іншим (d650-d669)

d 650 Догляд за побутовими предметами

Догляд і ремонт предметів домашнього господарства та інших особистих предметів, включаючи будинок і меблі, одяг, транспортні засоби та допоміжні пристрої та турбота про рослини і тварин, наприклад, фарбування або обклеювання стін кімнат шпалерами, розстановка меблів, ремонт сантехніки, забезпечення справності транспортних засобів та допоміжних пристроїв, поливання рослин, догляд і годування тварин та домашніх улюбленців.

Включено: виготовлення і ремонт одягу; догляд за житлом, предметами домашнього вжитку та побутовою технікою; утримання транспортних засобів; догляд за допоміжними пристосуваннями; турбота про рослини (кімнатні та вуличні) і тварин

Виключено: придбання житла (d610); придбання товарів та послуг (d620); ведення домашнього господарства (d640); допомога іншим (d660); високооплачувана робота (d850)

d 6500 Виготовлення та ремонт одягу

Виготовлення та ремонт одягу, наприклад, шиття, лагодження одягу; пришивання гудзиків і застібок; прасування одягу, лагодження та чищення взуття.

Виключено: використання побутової техніки (d6403)

d 6501 Догляд за житлом і предметами домашнього вжитку

Ремонт і догляд за житлом, його екстер'єром, інтер'єром та вмістом, наприклад, фарбування, ремонт світильників та меблів, а також використання необхідних інструментів для ремонту.

d 6502 Підтримання в робочому стані побутової техніки

Ремонт та догляд за побутовою технікою для приготування їжі, чищення и ремонтування, наприклад, змазування та ремонт інструментів і догляд за пральною машиною.

d 6503 Підтримання в робочому стані транспортних засобів

Ремонт і догляд за моторизованими та немоторизованими транспортними засобами для особистого користування, включаючи велосипеди, ручні візки, автомобілі та човни.

d 6504 Догляд за допоміжними пристроями

Ремонт та догляд за допоміжними пристроями, наприклад протезами, ортезами, спеціалізованими інструментами і допоміжними засобами для ведення домашнього господарства та особистої гігієни; догляд і ремонт засобів допомоги для особистого пересування, наприклад милиці, ходунки, крісла-коляски і скутери; підтримання засобів спілкування і пристосувань для розваги.

d 6505 Догляд за рослинами, у приміщенні та на відкритому повітрі

Догляд за рослинами всередині будинку та за межами будинку, наприклад, висаджування, полив і удобрення рослин; садівництво та вирощування продуктів для особистого користування.

d 6506 Турбота про тварин

Турбота про домашніх тварин та улюблених вихованців, наприклад годування, миття, стрижка і дресирування тварин; слідкування за здоров'ям тварин або домашніх улюбленців, планування догляду за тваринами або вихованцями під час власної відсутності.

d 6508 Догляд за побутовими предметами, інший уточнений

d 6509 Догляд за побутовими предметами, не уточнений

d 660 Допомога іншим

Допомога членам сім'ї та іншим особам у навчанні, спілкуванні, самообслуговуванні, пересуванні в межах будинку і за його межами; турбота про добробут своїх членів сім'ї або інших осіб.

Включено: допомога іншим особам у самообслуговуванні, пересуванні, спілкуванні, міжособистісних стосунках, харчуванні та догляду за здоров'ям

Виключено: високооплачувана робота (d850)

d 6600 Допомога іншим у самообслуговуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам у здійсненні самообслуговування, включаючи допомогу іншим у вживанні їжі, купанні та одяганні; турботу про дітей або членів сім'ї, які хворіють або мають труднощі з елементарним самообслуговуванням; допомога іншим під час здійснення гігієнічних заходів при фізіологічних потребах.

d 6601 Допомога іншим у пересуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам у русі та в пересуванні за межами будинку, наприклад по сусідству або в місті; у школу або зі школи, до місця роботи або місця іншого призначення.

d 6602 Допомога іншим при спілкуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам в їхньому спілкуванні, наприклад, допомога при розмові, написанні або читанні.

- d 6603** **Допомога іншим у міжособистісних відносинах**
Допомога членам сім'ї та іншим особам у здійсненні їхніх міжособистісних взаємодій, наприклад, допомога в ініціюванні, підтриманні або припиненні стосунків.
- d 6604** **Допомога іншим у здійсненні харчування**
Допомога членам сім'ї та іншим особам у їхньому харчуванні, наприклад, допомагаючи їм у приготуванні та прийомі їжі.
- d 6605** **Допомога іншим у підтриманні здоров'я**
Допомога членам сім'ї та іншим особам в отриманні офіційного і неофіційного медичного обслуговування, наприклад, забезпечення дитині регулярного медичного обстеження або забезпечення контролю за прийомом необхідних медикаментів родичем похилого віку.
- d 6608** **Допомога іншим, інша уточнена**
- d 6609** **Допомога іншим, не уточнена**
- d 669** **Догляд за побутовими предметами та допомога іншим, інші уточнені та не уточнені**
- d 698** **Домашній побут, інше уточнене**
- d 699** **Домашній побут, не уточнене**

Розділ 7

Міжособистісні взаємодії та стосунки

Цей розділ стосується виконання дій і завдань, необхідних для елементарних та складних взаємодій з людьми (незнайомцями, друзями, родичами, членами сім'ї та коханими людьми) в контекстуально та соціально прийнятній формі.

Загальні міжособистісні взаємодії (d710 – d729)

d 710 Елементарні міжособистісні взаємодії

Взаємодія з людьми контекстуально та соціально прийнятним чином, наприклад, демонстрація уваги і поваги, коли це доречно, або реакція на прояви почуттів іншими особами.

Включено: прояв поваги, теплоти, вдячності та толерантності у відносинах; реакція на критику та соціальні натяки у відносинах; використання доречного фізичного контакту у відносинах

d 7100 Повага і теплота у відносинах

Прояв почуттів турботи, симпатії, уваги і поваги контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7101 Почуття вдячності у відносинах

Прояв задоволення та подяки контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7102 Прояв терпимості у відносинах

Прояв і реагування на розуміння та сприйняття чужої поведінки контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7103 Критика у відносинах

Забезпечення та відповідь на явні або приховані відмінності в думці чи незгоді контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7104 Соціальні натяки у відносинах

Подання і реагування належним чином на знаки та натяки, які виникають в соціальних взаємодіях.

d 7105 Фізичний контакт у відносинах

Дотик і відповідь на тілесний контакт у відносинах з іншими відповідно до ситуації та в соціально прийнятній формі.

d 7108 Елементарні міжособистісні взаємодії, інші уточнені

d 7109 Елементарні міжособистісні взаємодії, не уточнені

d 720 Складні міжособистісні взаємодії

Підтримання та управління взаємодіями з іншими людьми залежно від ситуації та в соціально прийнятній формі, наприклад, контроль емоцій та імпульсивних поривів,

контроль словесної та фізичної агресії; діючи самостійно у соціальних взаємодіях та діючи відповідно до соціальних правил та конвенцій.

Включено: гра з іншими, налагодження та припинення відносин; контроль поведінки в межах взаємодії; взаємодія відповідно до соціальних правил; дотримання соціального простору

d 7200 **Налагодження відносин**

Початок і підтримання взаємодії з іншими людьми протягом короткого або тривалого часу, контекстуально та соціально відповідним чином, наприклад, знайомство, пошук і встановлення дружніх або професійних відносин; початок відносин, які можуть стати постійними, романтичними або інтимними.

d 7201 **Припинення відносин**

Підведення взаємодій до завершення, контекстуально та соціально відповідним чином, наприклад, припинення тимчасових відносин в кінці візиту, припинення тривалих відносин з друзями при переїзді в нове місто або припинення відносин з колегами по роботі, колегами по професії та роботодавцями, припинення романтичних або інтимних відносин.

d 7202 **Регулювання поведінки під час взаємодії**

Регулювання емоцій та імпульсів, вербальної та фізичної агресивності під час взаємодії з іншими людьми контекстуально та соціально відповідним чином.

d 7203 **Взаємозумовлені дії відповідно до соціальних норм**

Незалежна поведінка у соціальних взаємодіях з людьми, що відповідає соціальним нормам і відповідно до своєї ролі, положенням або іншим соціальним статусом.

d 7204 **Дотримання соціального простору**

Усвідомлення і дотримання дистанції між собою та іншими, допустимої відповідно до обставин, контекстуально, соціально та культурно відповідним чином.

d 7208 **Складні міжособистісні взаємодії, інші уточнені**

d 7209 **Складні міжособистісні взаємодії, не уточнені**

d 729 **Загальні міжособистісні взаємодії, інші уточнені та не уточнені**

Особливі міжособистісні стосунки (d730-d779)

d 730 **Стосунки з незнайомими людьми**

Тимчасові контакти і зв'язки з незнайомими людьми для досягнення певних цілей, наприклад, для отримання потрібної інформації, уточнення маршруту або здійснення покупки.

d 740 **Офіційні стосунки**

Створення та підтримання певних стосунків у формальних умовах, наприклад, з роботодавцями, професіоналами або обслуговуючим персоналом.

Включено: стосунки з людьми, що наділені владою, з підлеглими та рівними собі

d 7400 **Стосунки з людьми, що наділені владою**

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, що наділені владою, або займають більш високе чи престижне соціальне становище, наприклад, з роботодавцем.

d 7401 **Стосунки з підлеглими**

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, які займають більш низьке або менш престижне соціальне становище, наприклад, наймані працівники чи обслуговуючий персонал.

d 7402 **Стосунки з рівними за положенням людьми**

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, що знаходяться на одному рівні влади, статусу або престижу відносно власної соціальної позиції.

d 7408 **Офіційні стосунки, інші уточнені****d 7409** **Офіційні стосунки, не уточнені****d 750** **Неофіційні соціальні стосунки**

Вступання у стосунки з іншими людьми, наприклад, випадкові стосунки з людьми, які живуть в одній громаді або в резиденції, зі співробітниками, студентами, товаришами, людьми одного статусу або професії.

Включено: неофіційні стосунки с друзями, сусідами, знайомими, спільно проживаючими та рівними особами

d 7500 **Неофіційні стосунки з друзями**

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які характеризуються взаємною повагою і загальними інтересами.

d 7501 **Неофіційні стосунки з сусідами**

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які живуть по сусідству або на одній території.

d 7502 **Неофіційні стосунки зі знайомими**

Створення та підтримання неофіційних стосунків зі знайомими, але які не є близькими друзями.

d 7503 **Неофіційні стосунки зі співмешканцями**

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які спільно проживають в одному будинку або іншому житловому приміщенні, приватно чи публічно з будь-якою метою.

d 7504 **Неофіційні стосунки з рівними людьми**

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми одного віку, чи іншими спільними інтересами та ознаками.

d 7508 Неофіційні соціальні стосунки, інші уточнені

d 7509 Неофіційні соціальні стосунки, не уточнені

d 760 Сімейні стосунки

Створення та підтримання родинних зв'язків, наприклад, з найближчими родичами, сімейним оточенням, прийомними, усиновленими, зведеними родичами, більш далекими, наприклад, троюрідними братами і сестрами, законними опікунами.

Включено: стосунки «батьки-діти» та «діти-батьки», стосунки між рідними братами та сестрами і більш далекими родичами

d 7600 Стосунки «батьки-діти»

Стати та бути батьками, як рідними, так і прийомними, наприклад, мати дитину і ставитися до неї по-батьківськи, або створення та підтримання стосунків батьків з дітьми, рідними та прийомними, забезпечення фізичної, інтелектуальної та емоційної підтримки рідній або прийомній дитині.

d 7601 Стосунки «діти-батьки»

Створення та підтримання стосунків з власними батьками, наприклад, маленька дитина підкоряється своїм батькам або доросла дитина піклується про своїх літніх батьків.

d 7602 Стосунки дітей в сім'ї

Створення та підтримання братерських або сестринських стосунків з особою, яка має спільних, одного або обох, батьків від народження чи у зв'язку з усиновленням, або шлюбом.

d 7603 Розширені сімейні стосунки

Створення та підтримання сімейних стосунків з членами своєї «розширеної» сім'ї, наприклад, з кузинами і кузенами, тітками і дядьками, а також бабусями і дідусями.

d 7608 Сімейні стосунки, інші уточнені

d 7609 Сімейні стосунки, не уточнені

d 770 Інтимні стосунки

Створення та підтримання близьких або романтичних стосунків між особами, наприклад, між чоловіком і дружиною, закоханими або сексуальними партнерами.

Включено: романтичні, подружні та сексуальні стосунки

d 7700 Романтичні стосунки

Створення та підтримання стосунків, що ґрунтуються на емоційному та фізичному потязі, які потенційно призводять до тривалих близьких стосунків.

d 7701 Подружні стосунки

Створення та підтримання близьких стосунків законного характеру з іншою особою, наприклад, законний шлюб і перебування в статусі законної дружини або чоловіка, цивільний шлюб.

d 7702 Сексуальні стосунки

Створення та підтримання стосунків сексуального характеру з дружиною (чоловіком) або іншим партнером.

d 7708 Інтимні стосунки, інші уточнені

d 7709 Інтимні стосунки, не уточнені

d 779 Особливі міжособистісні стосунки, інші уточнені та не уточнені

d 798 Міжособистісні взаємодії та стосунки, інші уточнені

d 799 Міжособистісні взаємодії та стосунки, не уточнені

Розділ 8

Основні сфери життя

Цей розділ стосується виконання завдань та дій, необхідних для отримання освіти, роботи і професійної зайнятості, а також проведення економічних операцій.

Освіта (d810-d839)

d 810 Неформальна освіта

Навчання вдома або в іншому місті (неінституційному середовищі), наприклад, придбання неакадемічних (навчання ремесел) або академічних (домашня школа) навичок від батьків, члена сім'ї або спільноти.

d 815 Дошкільна освіта

Навчання на початковому рівні в домашніх умовах або в освітніх дошкільних установах, спрямоване на залучення дитини до середовища шкільного типу і підготовку дитини до обов'язкового навчання, наприклад, набуття навичок щоденного виконання завдань або у підготовці до школи.

d 820 Шкільна освіта

Отримання доступу до школи, освіти; залучення до всіх, пов'язаних зі школою можливостей та привілеїв; вивчення матеріалу курсу, предметів та інших вимог навчального плану в програмі початкової чи середньої освіти, включаючи регулярне відвідування школи; спільна робота з іншими учнями, виконання вимог вчителів, організація, навчання та виконання призначених завдань та проектів, а також перехід на інші етапи навчання.

d 825 Професійне навчання

Зайнятість в усіх видах діяльності професійної програми та вивчення матеріалів навчального плану при підготовці до працевлаштування відповідно до ремесла, роботи чи професії.

d 830 Вища освіта

Виконання всіх вимог програми вищої школи в університетах, коледжах та інших вищих навчальних закладах, а також усіх вимог навчального плану для отримання ступеня, диплому, сертифіката та інших посвідчень, наприклад, завершення курсу навчання в університеті на звання бакалавра або магістра, завершення навчання в медичній академії або в іншому вищому навчальному закладі.

d 839 Освіта, інша уточнена та не уточнена

Робота і зайнятість (d840-d859)

d 840 Навчання (підготовка до професійної діяльності)

Залучення до програм, пов'язаних з підготовкою до працевлаштування, наприклад, виконання завдань, необхідних для навчання ремеслу, інтернатури, стажування та професійної підготовки.

Виключено: професійне навчання (d825)

d 845 Отримання, збереження та припинення трудових відносин

Пошук, знаходження і вибір місця працевлаштування, прийом на роботу і прийняття умов, виконання обов'язків та просування по роботі, ремеслу, виду зайнятості або професії та звільнення з роботи в установленому порядку.

Включено: пошук роботи; підготовка резюме або супровідного листа; контактування з роботодавцями та підготовка до співбесіди; збереження своєї роботи; оцінка своїх професійних якостей; моніторинг виконання своєї роботи; подача оголошення; припинення роботи

d 8450 Пошук роботи

Знаходження і вибір роботи у виробничій, професійній або в іншій формі зайнятості, виконання необхідних завдань, щоб бути прийнятим на роботу, наприклад, знаходження місця роботи та участь у співбесіді.

d 8451 Збереження роботи

Виконання пов'язаних з роботою завдань, відповідних обов'язків у виробничій, професійній або в іншій формі зайнятості, підвищення по роботі та інші досягнення в сфері працевлаштування.

d 8452 Припинення трудових відносин

Припинення або залишення роботи відповідним чином.

d 8458 Отримання, збереження та припинення трудових відносин, інші уточнені

d 8459 Отримання, збереження та припинення трудових відносин, не уточнені

d 850 Високооплачувана робота

Залучення в усі аспекти роботи за фахом, спеціальністю, професійною діяльністю та іншими формами зайнятості за оплату, як найманий працівник з повною або частковою зайнятістю, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання необхідних завдань по роботі, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників чи контроль з боку інших та виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

Включено: індивідуальна трудова діяльність, повна та часткова зайнятість

d 8500 Індивідуальна трудова діяльність

Зайнятість у високооплачуваній роботі, знайденій або створеній особою або отриманої за контрактом без офіційного оформлення, наприклад, сільськогосподарська робота, виконувана мігрантами, робота фрілансера або консультанта, робота за короткочасним контрактом, робота в якості художника або ремісника, робота з управління своїм магазином або іншим бізнесом.

Виключено: часткова зайнятість і повна зайнятість (d8501, d8502)

d 8501 Часткова зайнятість

Виконання всіх аспектів роботи за оплату на основі часткової трудової зайнятості в якості найманого працівника, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання завдань по роботі, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

d 8502 Повна зайнятість

Виконання всіх аспектів роботи за оплату на основі повної трудової зайнятості в якості найманого працівника, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання поставлених робочих завдань, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

d 8508 Високооплачувана робота, інша уточнена

d 8509 Високооплачувана робота, не уточнена

d 855 Безоплатна робота

Виконання будь-якої роботи з повною або частковою зайнятістю, в якій оплата не передбачена, включаючи організовану робочу діяльність, виконання необхідних завдань, яких вимагає робота, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, виконання поставлених завдань самостійно або в групах, наприклад, волонтерська робота, благодійна діяльність, робота в співтоваристві або в релігійній громаді на добровільних засадах, добровільна робота у дворі будинку без винагороди.

Виключено: Розділ 6 Побутове життя

d 859 Робота і зайнятість, інші уточнені та не уточнені

Господарська діяльність (d860-d879)

d 860 Основні господарські операції

Залучення в будь-який вид простої господарської операції, наприклад, використання грошей на придбання продуктів харчування або бартеру, обмін товарами чи послугами; або заощадження коштів.

d 865 **Складні господарські операції**

Залучення в будь-яку форму складної господарської операції, яка передбачає обмін капіталу або майна, та створення прибутку або отримання економічної вигоди, наприклад, купівля бізнесу, фабрики чи обладнання, відкриття банківського рахунку або торгівля товарами.

d 870 **Господарська незалежність**

Розпорядження господарськими ресурсами, з приватних або громадських джерел, з метою забезпечення економічної безпеки для існуючих та майбутніх потреб.

Включено: особисті господарські ресурси та громадські економічні фонди

d 8700 **Особисті господарські ресурси**

Розпорядження особистими чи приватними господарськими ресурсами, щоб гарантувати економічну незалежність для задоволення нинішніх і майбутніх потреб.

d 8701 **Громадські економічні фонди**

Розпорядження господарськими ресурсами з громадських джерел, щоб гарантувати економічну незалежність для задоволення нинішніх і майбутніх потреб.

d 8708 **Господарська незалежність, інша уточнена**

d 8709 **Господарська незалежність, не уточнена**

d 879 **Господарська діяльність, інше уточнене та не уточнене**

d 898 **Основні сфери життя, інші уточнені**

d 899 **Основні сфери життя, не уточнені**

Розділ 9

Життя в громаді, соціальне та громадське

ЖИТТЯ

Цей розділ стосується дій та завдань, необхідних для участі в організованому суспільному житті поза сім'єю, у спільноті, соціальних та громадських сферах життя.

d 910 Життя в громаді

Залучення в усі аспекти соціального життя громади, наприклад, в діяльність благодійних організацій, клубів або професійних громадських організацій.

Включено: неофіційні та офіційні об'єднання; церемонії

Виключено: безоплатна робота (d855); відпочинок і дозвілля (d920); релігія і духовність (d930); політичне і громадське життя (d950)

d 9100 Неофіційні об'єднання

Залучення в соціальні або громадські об'єднання, організовані особами зі спільними інтересами, наприклад, місцеві громадські клуби або етнічні групи.

d 9101 Офіційні об'єднання

Залучення в професійні або інші виняткові соціальні групи, наприклад, об'єднання юристів, лікарів або науковців.

d 9102 Церемонії

Залучення в проведення нерелігійних обрядів або соціальних церемоній, наприклад, одруження, похорон або церемонії посвячення.

d 9108 Життя в громаді, інше уточнене

d 9109 Життя в громаді, не уточнене

d 920 Відпочинок і дозвілля

Залучення в будь-яку форму гри, розваг або дозвілля, наприклад, неофіційно або офіційно організовані ігри та спорт, оздоровчі програми, програми відпочинку та розваги, відвідування художніх галерей, музеїв, кінотеатрів або театрів; ремесло або захоплення, читання для задоволення, гра на музичних інструментах, огляд визначних пам'яток, заняття туризмом і подорожами для задоволення.

Включено: ігри, спорт, мистецтво і культура, ремесло, хобі та спілкування

Виключено: їзда верхи на тваринах в якості транспорту (d480); високооплачувана та безоплатна робота (d850 і d855); релігія і духовність (d930); політичне і громадське життя (d950)

d 9200 Гра

Залучення в ігри з правилами або без чітких правил, в неорганізовані ігри та спонтанні розваги, наприклад, гра в шахи або карти, гра з дітьми.

d 9201 Спорт
Залучення в неофіційно або офіційно організовані ігри або спортивні змагання як поодинці, так і в групі, наприклад, гра в боулінг, гімнастика або футбол.

d 9202 Мистецтво та культура
Залучення в заняття мистецтвом або культурним життям, наприклад, відвідування театру, кінотеатру, музею або художньої галереї, або участь у виставі, декламації або читанні художньої літератури задля задоволення, або гри на музичних інструментах.

d 9203 Ремесла
Залучення в ремесла, такі, як кераміка, в'язання.

d 9204 Хобі
Залучення свого дозвілля у хобі, наприклад, колекціонування марок, монет або антикваріату.

d 9205 Спілкування
Залучення в неформальні або випадкові зустрічі з іншими, наприклад, відвідування друзів або родичів, неформальні зустрічі в громадських місцях.

d 9208 Відпочинок і дозвілля, інші уточнені

d 9209 Відпочинок і дозвілля, не уточнені

d 930 Релігія і духовність

Залучення в релігійну чи духовну діяльність, організації та практики для самореалізації, пошук сенсу життя, релігійних чи духовних цінностей та встановлення зв'язку з божественною силою, відвідування церкви, храму, мечеті або синагоги; моління чи співання пісень з релігійною метою і духовне споглядання.

Включено: традиційна релігія і духовність

d 9300 Традиційна релігія
Залучення в традиційні релігійні церемонії, діяльність та події.

d 9301 Духовність
Залучення в духовну діяльність або події за межами традиційної релігії.

d 9308 Релігія і духовність, інші уточнені

d 9309 Релігія і духовність, не уточнені

d 940 Права людини

Володіння всіма національними та міжнародними визнаними правами, які надаються людям з принципу гуманності, наприклад, права людини, встановлені «Декларацією прав людини» Організації Об'єднаних Націй (1948) і «Стандартними правилами для забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженням життєдіяльності» Організації Об'єднаних Націй (1993); право на самовизначення або автономію; та право розпоряджатися своєю долею.

Виключено: політичне життя та громадянство (d950)

d 950 Політичне і громадське життя

Залучення в соціальне, політичне та державне життя громадянина, який має правовий статус громадянина та користується правами, захистом, привілеями та обов'язками, пов'язаними з цією роллю, такими як право голосу та вибору кандидатів на посаду, формування політичних об'єднань; користування правами та свободами, пов'язаними з громадянством (наприклад, права на свободу слова, об'єднання, релігію, захист від необгрунтованого обшуку та арешту, право на адвоката, судові та інші юридичні права і захист від дискримінації); володіння юридичною силою як громадянин.

Виключено: права людини (d940)

d 998 Життя в громаді, соціальне та громадське життя, інше уточнене

d 999 Життя в громаді, соціальне та громадське життя, не уточнене

Фактори середовища

Визначення: Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Кодування факторів середовища

Фактори середовища – це складова Частини 2 (Контекстуальні фактори) класифікації. Вони повинні розглядатися окремо для кожної складової функціонування і відповідно кодуватися (див. Додаток 2).

Фактори середовища повинні кодуватися з позицій конкретної людини, ситуація якої описується. Наприклад, тротуар без бордюру може кодуватися як полегшуючий фактор для особи, що використовує коляску, і в той же час як бар'єр для сліпого.

Перший кваліфікатор вказує на ступінь вираженості, яку представляє досліджуваний фактор у вигляді бар'єру чи полегшуючого фактору. Існує кілька причин того, що фактор середовища може бути певною мірою фактором полегшення або бар'єром. При кодуванні полегшуючих факторів слід брати до уваги такі аспекти, як доступність ресурсу, і чи доступ надійний або змінний, хорошої або низької якості тощо. У разі кодування бар'єрів може бути доречним облік того, як часто фактор виступає в якості перешкоди, чи є перешкода істотною або незначною, і чи можна уникнути цієї перешкоди. Слід брати до уваги і те, що фактор середовища може бути бар'єром лише тому, що є в наявності (наприклад, негативне ставлення до осіб з обмеженням життєдіяльності), або тому, що відсутній (наприклад, відсутність необхідних послуг). Вплив факторів середовища на життя людей з проблемами здоров'я складний і розмаїтий, тому існує надія, що подальші дослідження допоможуть краще зрозуміти цю взаємодію і, можливо, виявити для цих чинників користь другого кваліфікатора.

У деяких випадках різні групи факторів середовища можуть бути підсумовані в таких збірних термінах як «бідність», «розвиток», «сільські умови» або «міські умови», або «суспільне майно». Ці узагальнюючі терміни самі по собі не знайшли відображення в класифікації. Тому користувачеві слід виділяти ці фактори і кодувати їх. Необхідно ще раз відзначити доцільність подальшого дослідження, щоб з'ясувати, наскільки чіткими і стійкими є в своєму прояві набори факторів середовища, які складають кожен із цих збірних термінів.

Перший кваліфікатор

Нижче представлена негативна і позитивна шкала, що позначає ступінь вираженості фактора середовища, який діє у вигляді бар'єру або полегшуючого фактора. Крапка або відокремлення поодиночці вказує на бар'єр, а знак (+) вказує на полегшуючий фактор:

xxx.0 ВІДСУТНІЙ бар'єр

(немає, відсутній, незначний, ...)

0-4%

xxx.1 ЛЕГКИЙ бар'єр	(легкий, незначний, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНИЙ бар'єр	(середній, значний, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКИЙ бар'єр	(значний, інтенсивний, ...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНИЙ бар'єр	(тотальний, ...)	96-100%
xxx + 0 ВІДСУТНІЙ полегшуючий фактор (немає, відсутній, незначний, ...)		0-4%
xxx + 1 ЛЕГКИЙ полегшуючий фактор	(легкий, незначний, ...)	5-24%
xxx + 2 ПОМІРНИЙ полегшуючий фактор (середній, значний, ...)		25-49%
xxx + 3 СУТТЄВИЙ полегшуючий фактор (значний, інтенсивний, ...)		50-95%
xxx + 4 АБСОЛЮТНИЙ полегшуючий фактор (тотальний, ...)		96-100%
xxx.8 бар'єр, не уточнений		
xxx + 8 полегшуючий фактор, не уточнений		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення впливу бар'єру або полегшуючого фактора. Наприклад, коли кодується «відсутній бар'єр» або «абсолютний бар'єр», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірний бар'єр» визначається до половини загальної шкали абсолютного бар'єру. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Другий кваліфікатор: розробляється

Розділ 1

Вироби та технології

Цей розділ стосується природних або виготовлених руками людини виробів або систем виробів, обладнання та технологій у безпосередньому оточенні людини, які збираються, створюються, виробляються або переробляються. Класифікація технічних допоміжних засобів ISO 9999 (Міжнародна організація стандартів) визначає їх як «будь-який виріб, інструмент, обладнання або технічна система, особливо та, яка спеціально вироблена або загальнодоступна та використовується особою з обмеженням життєдіяльності з метою попередження, компенсації, моніторингу, полегшення або нейтралізації» обмеження життєдіяльності. Визнано, що будь-який виріб або технологія можуть бути допоміжними (Див. ISO 9999: Технічні засоби допомоги для осіб з обмеженням життєдіяльності – Класифікація (друга редакція); ISO/TC 173/SC 2; ISO/DIS 9999 (перегляд.)). Однак, для цілей цієї класифікації факторів середовища, допоміжні вироби та технології визначаються вужче, як будь-які виріб, інструмент, обладнання або технологія, адаптоване або спеціально розроблене для поліпшення функціонування осіб з обмеженням життєдіяльності.

е 110 Вироби або речовини для особистого споживання

Будь-які природні або створені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для споживання.

Включено: продукти харчування та лікарські засоби

е 1100 Продукти харчування

Будь-які природні або виготовлені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для споживання у вигляді сирової їжі, обробленої або приготованої їжі та рідини різної консистенції, рослин і мінералів (вітамінні та інші добавки).

е 1101 Лікарські засоби

Будь-які природні або виготовлені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для медичних цілей, такі, як алопатичні та натуропатичні засоби лікування.

е 1108 Вироби або речовини для особистого споживання, інші уточнені

е 1109 Вироби або речовини для особистого споживання, не уточнені

е 115 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Устаткування, вироби і технології, використовувані людьми у щоденному житті, включаючи ті, які адаптовані або спеціально сконструйовані, розташовані всередині, наабо поряд з людиною, яка користується ними.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології особистого використання

е 1150 Основні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Устаткування, вироби і технології, використовувані людьми в їх щоденній діяльності, наприклад, одяг, текстиль, меблі, пристосування, засоби для чищення та інструменти, неадаптовані або спеціально розроблені.

e 1151 Допоміжні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Адаптоване або спеціально розроблене устаткування, вироби і технології, які допомагають людям у щоденному житті, наприклад, протезні та ортопедичні пристрої, невральні протези (наприклад, пристрої функціональної стимуляції, які контролюють кишечник, сечовий міхур, дихання і серцевий ритм) і пристрої, контролюючі навколишнє середовище, призначені для полегшення управління людиною в індивідуальному просторі (сканери, системи дистанційного управління, системи голосового управління, перемикачі таймерів).

e 1158 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті, інші уточнені

e 1159 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті, не уточнені

e 120 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми для пересування всередині та за межами будівель, включаючи ті, які адаптовані або спеціально розроблені, розміщені всередині, на або поруч із особою, яка користується ними.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

e 1200 Основні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми у діяльності по пересуванню всередині та за межами будівель, наприклад, моторизовані та немоторизовані засоби, що використовуються для наземного перевезення людей, по воді та повітрю (наприклад, автобуси, автомобілі, мікроавтобуси, інші моторизовані засоби та засоби, що працюють на тязі тварин), не адаптовані або спеціально розроблені.

e 1201 Допоміжні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Адаптовані або спеціально розроблені вироби та технології, які допомагають людям пересуватися всередині та за межами будівель, наприклад, пристосування для ходьби, спеціальні автомобілі та мікроавтобуси, спеціальні пристрої, що адаптують пристрій для засобів пересування, такі як крісла-коляски, скутери та пристрої для пересування.

- e 1208 **Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування, інші уточнені**
- e 1209 **Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування, не уточнені**

e 125 Вироби та технології для комунікації

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми в діяльності з відправлення та одержання інформації, включаючи адаптовані або спеціально розроблені, розташовані всередині, на або поруч із особою, яка їх використовує.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для комунікації

e 1250 Основні вироби та технології для комунікації

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми для обміну та отримання інформації, наприклад, слухові та зорові пристрої, звукозаписні пристрої та приймачі, теле- і відеообладнання, пристрої телефонного зв'язку, системи безпосередньої передачі звуку і зображення, що не адаптовані або спеціально розроблені.

e 1251 Допоміжні вироби та технології для комунікації

Адаптовані або спеціально розроблені види обладнання, вироби та технології, що допомагають людям обмінюватися і отримувати інформацію, наприклад, спеціалізовані пристрої бачення, електрооптичні пристрої, спеціалізовані друкуючі пристрої, пристосування для малювання або письма, сигнальні системи і спеціалізоване програмне та апаратне комп'ютерне забезпечення, кохлеарні імплантати, слухові апарати, звукові тренажери частотної модуляції (FM), протези голосу, комунікативні дошки, окуляри і контактні лінзи.

e 1258 Вироби та технології для комунікації, інші уточнені

e 1259 Вироби та технології для комунікації, не уточнені

e 130 Вироби та технології для навчання

Устаткування, вироби, способи, методи і технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності у певній галузі, враховуючи адаптовані або спеціально розроблені.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для навчання

e 1300 Основні вироби та технології для навчання

Устаткування, вироби, способи, методи та технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності на будь-якому рівні, наприклад, книги, інструкції, навчальні іграшки, комп'ютерне апаратне або програмне забезпечення, не адаптоване або спеціально розроблене.

e 1301 Допоміжні вироби та технології для навчання

Адаптовані та спеціально розроблені вироби, способи, методи та технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності, наприклад, спеціалізована комп'ютерна технологія.

e 1308 Вироби та технології для навчання, інші уточнені

e 1309 Вироби та технології для навчання, не уточнені

e 135 Вироби та технології для працевлаштування

Устаткування, вироби та технології, що використовуються на роботі для полегшення її виконання.

Включено: основні та допоміжні вироби та технології для праці і зайнятості

e 1350 Основні вироби та технології для працевлаштування

Устаткування, вироби та технології, що використовуються на роботі для полегшення її виконання, наприклад, інструменти, механізми та офісне обладнання, яке не адаптоване або спеціально розроблене.

e 1351 Допоміжні вироби та технології для працевлаштування

Адаптовані та спеціально розроблені вироби та технології, що використовуються на роботі для полегшення її виконання, наприклад: регульовані столи, столи і шафи для зберігання документів; офісні вхідні та вихідні двері із дистанційним управлінням; комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, різні аксесуари і системи управління навколишнім середовищем для полегшення виконання особою завдань, пов'язаних з роботою, і управління робочим середовищем (наприклад, сканери, системи дистанційного і голосового управління, таймери).

e 1358 Вироби та технології для працевлаштування, інші уточнені

e 1359 Вироби та технології для працевлаштування, не уточнені

e 140 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Устаткування, вироби та технології, що використовуються для проведення і вдосконалення культурної, розважальної та спортивної діяльності, включаючи адаптоване або спеціально розроблене обладнання.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

e 1400 Основні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Устаткування, вироби та технології, що використовуються для участі в культурних, розважальних і спортивних заходах, таких, як іграшки, лижі, тенісні м'ячі та музичні інструменти, не адаптовані або спеціально розроблені.

e 1401 Допоміжні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Адаптовані або спеціально розроблені вироби та технології, що використовуються для участі в культурних, розважальних і спортивних заходах, наприклад, спеціально пристосовані засоби пересування для спорту, засоби адаптації до музичних та інших творчих занять.

e 1408 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту, інші уточнені

e 1409 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту, не уточнені

e 145 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Вироби та технології, унікальні об'єкти або вироби масового виробництва, що мають символічне значення в контексті духовної культури або релігії, включно з адаптованими або спеціально розробленими видами.

Включено: основні і допоміжні засоби та технології для релігійної або духовної практики

e 1450 Основні вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Вироби та технології, унікальні об'єкти або вироби масового виробництва, що мають символічне значення в контексті релігійної або духовної практики, наприклад, релігійні приміщення, «травневі дерева», головні убори, маски, розп'яття, підсвічники та молитовні килимки, що не адаптовані або спеціально розроблені.

e 1451 Допоміжні вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Адаптовані та спеціально розроблені вироби та технології, які використовуються із символічним значенням в контексті релігійної або духовної практики, наприклад, релігійні книги мовою Брайля, карти-таро мовою Брайля, спеціальні пристосування для коліс крісла-коляски при вході в храми.

e 1458 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики, інші уточнені

e 1459 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики, не уточнені

e 150 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування

Вироби та технології, які складають внутрішнє та зовнішнє оточення особи, яке заплановане, спроектоване і виконане для громадського користування, включаючи те, що було адаптовано або спеціально розроблено.

Включено: дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва входів і виходів, внутрішніх зручностей та покажчиків

e 1500 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для входу та виходу у будівлях для громадського користування

Вироби та технології для обладнання входів і виходів в будівлях, які заплановані, спроектовані і виконані для громадського користування, наприклад, дизайн, будівництво та конструкція входів і виходів у будівлях для громадського користування (такі як місця роботи, магазини та театри), громадські будівлі, що повинні бути обладнані пересувними і постійними пандусами, підсилювачами дверей, горизонтальними рівнями дверних ручок і відповідною висотою дверних порогів.

- e 1501** **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування доступу до зручностей усередині будівель для громадського користування**
Вироби та технології облаштування внутрішніх зручностей приміщень, будівництва та конструкцій для громадського користування, наприклад, зручності у ванній кімнаті, телефони, переговорні пристрої, ліфти або підйомники, ескалатори, термостати (для регулювання температури) і розкидані в різних місцях доступні сидіння в аудиторіях або на стадіонах.
- e 1502** **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування показників шляху, напрямків і позначення місць розташування в будівлях для громадського користування**
Вироби та технології внутрішнього та зовнішнього обладнання, які заплановані, спроектовані і виконані для громадського користування, щоб допомагати людям пересуватися всередині будівель і безпосередньо за межами будівель, а також позначати місце, в яке вони хочуть потрапити, наприклад, за допомогою написів, мовою Брайля або від руки, розміри коридорів, поверхні підлоги, доступні кіоски та інші форми довідників.
- e 1508** **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування, інші уточнені**
- e 1509** **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування, не уточнені**

e 155 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування**
Вироби та технології, які складають внутрішнє та зовнішнє оточення особи, яке заплановане, спроектоване і виконане для приватного користування, включаючи те, що було адаптовано або спеціально розроблено.

Включено: дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва входів і виходів, внутрішніх зручностей та показників

- e 1550** **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для входу та виходу у будівлях для приватного користування**
Вироби та технології для обладнання входів і виходів в будівлях, які заплановані, спроектовані і виконані для приватного користування, наприклад, дизайн, будівництво та конструкція входів і виходів у будівлях для приватного користування, що повинні бути обладнані пересувними і постійними пандусами, підсилювачами дверей, горизонтальними рівнями дверних ручок і відповідною висотою дверних порогів.
- e 1551** **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування доступу до зручностей усередині будівель для приватного користування**
Вироби та технології облаштування внутрішніх зручностей приміщень, будівництва та конструкцій для приватного користування, наприклад,

зручності у ванній кімнаті, телефони, переговорні пристрої, кухонні шафи, прилади та електронні засоби контролю в приватних будинках.

е 1552 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування покажчиків шляху, напрямків і позначення місць розташування в будівлях для приватного користування**

Вироби та технології внутрішнього та зовнішнього обладнання, які заплановані, спроектовані і виконані для приватного користування, щоб допомагати людям пересуватися всередині будівель і безпосередньо за межами будівель, а також позначати місце, в яке вони хочуть потрапити, наприклад, за допомогою написів, мовою Брайля або від руки, розміри коридорів та поверхні підлоги.

е 1558 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування, інші уточнені**

е 1559 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування, не уточнені**

е 160 **Вироби та технології землекористування**

Вироби та технології використання земельних ділянок, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком місцевості, включаючи адаптовані або спеціально розроблені.

Включено: продукти та технології земельних ділянок, організованих відповідно до політики використання землі, наприклад, в сільських районах, приміських, міських районах, парках, заповідниках

е 1600 **Вироби та технології для розвитку сільської місцевості**

Вироби та технології використання земельних ділянок в сільській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком сільської місцевості, наприклад, сільськогосподарські угіддя, шляхи і вказівні стовпи.

е 1601 **Вироби та технології для розвитку приміської місцевості**

Вироби та технології використання земельних ділянок в приміській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком приміської місцевості, наприклад, тротуари, доріжки, покажчики та вуличне освітлення.

е 1602 **Вироби та технології для розвитку міської місцевості**

Вироби та технології використання земельних ділянок в міській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком міської місцевості, наприклад, тротуари, пандуси, дорожні знаки та вуличне освітлення.

е 1603 Вироби та технології для облаштування парків, заповідників і дикої природи

Вироби та технології використання земельних ділянок парків, заповідників та дикої природи, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком місцевості, наприклад, інформаційні покажчики в парках і стежки дикої природи.

е 1608 Вироби та технології землекористування, інші уточнені

е 1609 Вироби та технології землекористування, не уточнені

е 165 Активи

Вироби або предмети економічного обміну, наприклад, гроші, товари, власність та інші цінності або права на володіння цінностями, які є в особи.

Включено: матеріальні та нематеріальні вироби та товари, фінансові активи

е 1650 Фінансові активи

Вироби, наприклад, гроші та інші фінансові інструменти, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е 1651 Матеріальні активи

Вироби або предмети, наприклад, нерухомість, земля, одяг, продовольчі та технічні товари, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е 1652 Нематеріальні активи

Вироби, наприклад, об'єкти права інтелектуальної власності, знання і навички, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е 1658 Активи, інші уточнені

е 1659 Активи, не уточнені

е 198 Вироби та технології, інші уточнені

е 199 Вироби та технології, не уточнені

Розділ 2

Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому

Цей розділ стосується живих і неживих елементів природного або фізичного середовища і тих складових доквілля, які були змінені людиною, а також характеристики людського населення в цьому середовищі.

e 210 Фізична географія

Особливості земельного рельєфу та водних об'єктів.

Включено: особливості географії, що включає орографію (рельєф, його якісні та кількісні характеристики, в тому числі висоту над рівнем моря) і гідрографію (водні об'єкти, наприклад, озера, річки, моря)

e 2100 Сухопутний ландшафт

Особливості рельєфу суші, наприклад, гори, пагорби, долини і рівнини.

e 2101 Водний ландшафт

Особливості водних об'єктів, наприклад, озера, дамби, річки і струмки.

e 2108 Фізична географія, інші уточнені

e 2109 Фізична географія, не уточнені

e 215 Населення

Групи людей, що живуть у певному доквіллі, мають однаковий спосіб адаптації до навколишнього середовища.

Включено: демографічні зміни; щільність населення

e 2150 Демографічні зміни

Зміни, що зустрічаються в групах людей, наприклад, у складі та чисельності загальної кількості осіб на території, викликані народженням, смертю, старінням населення та міграцією.

e 2151 Щільність населення

Кількість людей на одиницю площі землі, включаючи характеристики, такі як висока і низька щільність населення.

e 2158 Населення, інші уточнені

e 2159 Населення, не уточнені

e 220 Флора і фауна

Рослини і тварини.

Включено: свійські тварини (e350); населення (e215)

e 2200 Рослини

Будь-який з еукаріотів, багатоклітинних організмів, що мають здатність до фотосинтезу і належать до царства Рослин, для яких характерна наявність хлоропласта, клітинної стінки з целюлози і відсутність можливості пересування, наприклад, дерева, квіти, кущі і виноградна лоза.

e 2201 Тварини

Багатоклітинні організми царства Тварин, що відрізняються від рослин певними типовими ознаками, наприклад, здатністю до пересування, відсутністю фотосинтезу, значно вираженою відповіддю на подразники, які мають обмежений ріст і фіксований зовнішній вигляд, наприклад, дикі або свійські тварини, рептилії, птахи, риби і ссавці.

Включено: активи (e165); свійські тварини (e350)

e 2208 Флора і фауна, інші уточнені

e 2209 Флора і фауна, не уточнені

e 225 Клімат

Метеорологічні характеристики і події, наприклад, погода.

Включено: температура, вологість, атмосферний тиск, опади, вітер, сезонні зміни

e 2250 Температура

Ступінь тепла або холоду, наприклад, висока або низька температура, нормальна або надмірна температура.

e 2251 Вологість

Рівень вологості повітря, наприклад, висока або низька вологість.

e 2252 Атмосферний тиск

Тиск повітря в навколишній атмосфері, наприклад, тиск, пов'язаний із висотою над рівнем моря або метеоумовами.

e 2253 Опади

Випадання опадів, наприклад, дощ, роса, сніг, ожеледь і град.

e 2254 Вітер

Природний рух повітря з більшою або меншою швидкістю, наприклад, бриз, буря і пориви вітру.

e 2255 Сезонні зміни

Природні, регулярні і прогнозовані зміни пір року: літо, осінь, зима і весна.

e 2258 Клімат, інший уточнений

e 2259 Клімат, не уточнений

e 230 Природні явища

Події, пов'язані з географічними і атмосферними змінами, що призводять до руйнування фізичного середовища особи та зустрічаються регулярно або

нерегулярно, наприклад, землетруси або руйнівні стихійні явища, як торнадо, урагани, тайфуни, повені, лісові пожежі та крижаний шторм.

е 235 **Зміни в природі, впроваджені людиною**

Порушення або несприятливі зміни природного середовища, впроваджені людиною, які можуть призводити до несприятливої зміни у щоденному житті людей, наприклад, події або стани, пов'язані з конфліктами і війнами, тобто переміщення людей, руйнування соціальної інфраструктури, будинків; екологічні катастрофи, такі як забруднення землі, води або повітря (наприклад, «токсичні розливи»).

е 240 **Світло**

Електромагнітне випромінювання, за допомогою якого речі стають видимими, або сонячне чи штучне освітлення (наприклад, свічки, масляні або газові лампи, вогонь і електрика), яке може забезпечувати корисною інформацією чи відволікаючою про навколишній світ.

Включено: інтенсивність світла; якість світла; кольорові контрасти

е 2400 **Інтенсивність світла**

Рівень або кількість енергії, що випускається природним (сонце) або штучним джерелом світла.

е 2401 **Якість світла**

Характер світла, що забезпечує кольорову контрастність навколишнього середовища, який дає можливість отримати корисну зорову інформацію про світ (наприклад, зорову інформацію про наявність сходів або дверей) або, навпаки, дратує (коли є забагато зорових об'єктів).

е 2408 **Світло, інше уточнене**

е 2409 **Світло, не уточнене**

е 245 **Зміни, пов'язані з часом**

Природні регулярні або передбачувані тимчасові зміни.

Включено: цикли день/ніч і місячні цикли

е 2450 **Цикли день/ніч**

Природні регулярні та передбачувані чергування дня і ночі, тобто день, ніч, світанок і сутінки.

е 2451 **Місячні цикли**

Природні регулярні та прогнозовані зміни положення місяця по відношенню до землі.

е 2458 **Зміни, пов'язані з часом, інші уточнені**

е 2459 Зміни, пов'язані з часом, не уточнені

е 250 Звук

Явище, яке можна почути, таке, як стукіт, брязкіт, грім, спів, свист, крики і гудіння будь-якого рівня, тембру або тональності, і яке може дратувати чи забезпечувати корисною інформацією про навколишній світ.

Включено: інтенсивність звуку; якість звуку

е 2500 Інтенсивність звуку

Рівень або сила звукових явищ, які визначаються кількістю виробленої енергії; енергія високого рівня сприймається як гучний звук, а енергія низького рівня – як тихий.

е 2501 Якість звуку

Характер звуку, який визначається довжиною і характеристикою звукової хвилі та сприймається як тембр і тон, наприклад, різучий слух або мелодійний, який може забезпечувати корисною інформацією про світ (наприклад, звук гавкаючого собаки на протипагу котячого нявкання) або дратувати (наприклад, фоновий шум).

е 2508 Звук, інший уточнений

е 2509 Звук, не уточнений

е 255 Вібрація

Регулярні або нерегулярні коливальні рухи об'єкта або особи, викликані фізичною дією, наприклад, коливаннями, тремтінням, швидкими переривчастими рухами речей, будівель або людей, викликані малим або великим технічним обладнанням, літаком і вибухами.

Включено: природні явища (е230), типу вібрації або коливання землі, викликані землетрусом

е 260 Якість повітря

Характеристики атмосфери (зовні будівель) або повітря в закритих приміщеннях (в середині будівель), які можуть дратувати або забезпечувати корисною інформацією про світ.

Включено: якість повітря у приміщеннях і зовні

е 2600 Якість повітря у приміщеннях

Характеристика повітря всередині будівель або закритих просторів, обумовлена запахом, задимленістю, вологістю, кондиціонуванням (керуваними якісними параметрами повітря) або відсутністю кондиціонування, яка може забезпечити корисною інформацією про світ (наприклад, запах витоку газу) або дратувати (наприклад, надмірний запах парфумів).

е 2601 Якість повітря поза приміщеннями

Характеристика повітря поза будівлями або закритими просторами, обумовлена запахом, задимленістю, вологістю, рівнем озону та іншими особливостями атмосфери, яка може забезпечити корисною інформацією про світ (наприклад, запах дощу) або дратувати (наприклад, токсичний запах).

е 2608 Якість повітря, інша уточнена

е 2609 Якість повітря, не уточнена

е 298 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, , інші уточнені

е 299 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, не уточнені

Розділ 3

Підтримка та стосунки

Цей розділ стосується людей або тварин, які забезпечують практичну фізичну або емоційну підтримку, турботу, захист і допомогу у стосунках з іншими людьми в будинку, на робочому місці, в школі, в іграх або в інших видах щоденної діяльності. Цей розділ не стосується ставлення людини або людей, що забезпечують підтримку. Описаний фактор навколишнього середовища це не особа або тварина як такі, а їх фізична і емоційна підтримка.

e 310 Найближчі родичі

Особи, пов'язані народженням, шлюбом або іншими стосунками, визнаними в культурному середовищі як близькоспоріднені, наприклад, подружжя, партнери, батьки, кровні брати і сестри, діти, опікуни, прийомні батьки, бабусі та дідусі.

Виключено: далекі родичі (e315); персонал, що здійснює догляд і допомогу (e340)

e 315 Далекі родичі

Особи, пов'язані через відносини сім'ї або шлюбу, або інші стосунки, визнані в культурному середовищі як не близькоспоріднені, наприклад, тітки, дядьки, племінники.

Виключено: найближчі родичі (e310)

e 320 Друзі

Особи, з якими близькі та тривалі стосунки характеризуються повною довірою і взаємодопомогою.

e 325 Знайомі, однолітки, колеги, сусіди та члени громади

Особи, знайомі, однолітки, колеги, сусіди і члени громади в умовах роботи, навчання, відпочинку або в інших життєвих ситуаціях і ті, хто мають такі ж демографічні особливості, як вік, стать, релігія, етнічна приналежність або загальні інтереси.

Виключено: служби асоціацій і організацій (e5550)

e 330 Особи, що наділені владою

Особи, що відповідають за прийняття рішень щодо інших, і ті, хто має певний соціальний вплив або владу, яка ґрунтується на їхсоціальному, економічному, культурному чи релігійному положенню в суспільстві, наприклад, викладачі, роботодавці, особи, що здійснюють контроль, релігійні лідери, їх заступники, опікуни та довірені особи.

e 335 Підлеглі

Особи, чиє щоденне життя залежить від людей, що наділені владою на роботі, в школі або в інших сформованих ситуаціях, наприклад, студенти, робітники і члени релігійної групи.

Виключено: найближчі родичі (e310)

e 340 **Персонал, що здійснює догляд і допомогу**

Особи, які забезпечують необхідними послугами інших з метою підтримки їх в щоденній діяльності та при виконанні роботи, в навчанні або інших ситуаціях; чия діяльність здійснюється через громадські, приватні фонди або на добровільній основі, наприклад, особи, які забезпечують спеціальні умови для роботи на дому, персональні помічники, помічники в транспорті, ті, хто надає допомогу за платню, няні та інші особи, які займаються безпосередньою допомогою та забезпечують догляд.

Виключено: найближчі родичі (e310); далекі родичі (e315); друзі (e320); служби загальної соціальної підтримки (e5750); професійні працівники сфери охорони здоров'я (e355)

e 345 **Сторонні особи**

Незнайомі особі, а також ті, з ким будь-які стосунки і зв'язки відсутні або не встановлені, включаючи невідомих людині осіб, які не поділяють з нею ситуацію; наприклад, особи, що тимчасово заміщують викладачів, співробітників або соціальних працівників.

e 350 **Свійські тварини**

Тварини, які забезпечують фізичну, емоційну або психологічну підтримку, наприклад, свійські тварини (собаки, кішки, птахи, риби і т.д.), тварини для персональної мобільності та транспортування.

Виключено: тварини (e2201); активи (e165)

e 355 **Професійні працівники сфери охорони здоров'я**

Всі особи, що забезпечують медичне обслуговування в системі охорони здоров'я, наприклад: лікарі, медичні сестри, фізіотерапевти, професійні терапевти, логопеди, сурдологи, ортопеди-травматологи або медико-соціальні працівники.

Виключено: професійні працівники інших сфер (e360)

e 360 **Професійні працівники інших сфер**

Всі постачальники послуг, які працюють поза системою охорони здоров'я, наприклад: соціальні працівники, адвокати, викладачі, архітектори, дизайнери.

Виключено: професійні працівники сфери охорони здоров'я (e355)

e 398 **Підтримка та стосунки, інші уточнені**

e 399 **Підтримка та стосунки, не уточнені**

Розділ 4

Ставлення

Цей розділ стосується ставлень, які є видимим результатом звичаїв, правил, ідеології, цінностей, норм, релігійних та інших переконань. Ставлення впливають на індивідуальну поведінку і соціальне життя на всіх рівнях, від міжособистісних стосунків та громадських об'єднань до політичних, економічних і правових відносин; наприклад, індивідуальне або суспільне ставлення до людської гідності іншої особи, цінності людини як особистості, прояв цих відносин позитивним і заохочувальним або негативним і дискримінаційним чином (наприклад, стигматизація, стереотипування, маргіналізація або нехтування особою). Ставлення класифікуються по відношенню до будь-кого в певному положенні або ситуації. Це не відносини безпосередньо особистості. Індивідуальні ставлення розподіляються за категоріями таким самим чином, як перелік, який відноситься до підтримки і стосунків у Розділі 3 Факторів середовища. Цінності та переконання окремо від ставлення не кодують, оскільки вважається, що вони є рушійною силою ставлення.

e 410 Індивідуальні ставлення найближчих родичів

Загальні або специфічні думки і точки зору близьких родичів в сім'ї щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 415 Індивідуальні ставлення далеких родичів

Загальні або специфічні думки і точки зору далеких родичів щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 420 Індивідуальні ставлення друзів

Загальні або специфічні думки і точки зору друзів щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 425 Індивідуальні ставлення знайомих, однолітків, колег, сусідів і членів громади

Загальні або специфічні думки і точки зору знайомих, однолітків, колег, сусідів і членів громади щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 430 Індивідуальні ставлення осіб, що наділені владою

Загальні або специфічні думки і точки зору осіб, що наділені владою щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 435 Індивідуальні ставлення підлеглих

Загальні або специфічні думки і точки зору підлеглих щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

- e 440** **Індивідуальні ставлення персоналу, який здійснює догляд і допомогу**
Загальні або специфічні думки і точки зору персоналу, який здійснює персональний догляд і допомогу, про певну особистість або інші питання (наприклад, соціальні, політичні і економічні), які впливають на індивідуальну поведінку і дії особи.
- e 445** **Індивідуальні ставлення сторонніх осіб**
Загальні або специфічні думки і точки зору сторонніх осіб щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.
- e 450** **Індивідуальні ставлення професійних працівників сфери охорони здоров'я**
Загальні або специфічні думки і точки зору професійних працівників сфери охорони здоров'я щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.
- e 455** **Індивідуальні ставлення професійних працівників інших сфер**
Загальні або специфічні думки і точки зору професійних працівників сфер, пов'язаних зі здоров'ям та інших сфер, щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.
- e 460** **Соціальні ставлення**
Загальні або специфічні думки і точки зору, що розділяються людьми однієї культури, суспільства, субкультури чи будь-якої іншої соціальної групи, щодо інших індивідів або питань, які стосуються соціальних, політичних і економічних проблем, що впливають на індивідуальну або групову поведінку і дії.
- e 465** **Соціальні норми, методи та ідеології**
Звичаї, методи, правила і абстрактні системи цінностей та нормативних вірувань (наприклад, ідеологія, нормативні загальнолюдські уявлення і філософія моралі), які виникають із соціального контексту, зачіпають або формують громадські та індивідуальні методи і поведінку, наприклад, соціальні норми моралі та релігійної поведінки або етикету; релігійні доктрини і обумовлені ними норми і методи; норми поведінки під час ритуалів або громадських зібрань.
- e 498** **Ставлення, інші уточнені**
- e 499** **Ставлення, не уточнені**

Розділ 5

Служби, системи та політики

Цей розділ стосується:

1. *Служб*, що пропонують послуги з реалізації сформованих програм та операцій в різних сферах суспільства для задоволення потреб осіб. (Включаючи осіб, які здійснюють послуги). Служби можуть мати громадський, приватний або добровільний характер і бути організовані на місцевому рівні, рівні громади, регіональному, державному, провінційному, національному або міжнародному рівнях підприємцями, асоціаціями, організаціями, агентствами або урядом. Продукти, пропоновані цими службами, можуть бути загальними, адаптованими або розробленими спеціально.
2. *Систем*, які здійснюють адміністративний контроль і його організацію в установленому порядку місцевою, регіональною, національною, міжнародною чи іншою законною владою. Ці адміністративні системи призначені для організації, контролю і моніторингу діяльності служб, що пропонують переваги сформованих програм і дій в різних сферах суспільства.
3. *Політик*, які містять правила, норми, інструкції та стандарти, встановлені місцевою, регіональною, національною, міжнародною чи іншою законною владою. Відповідно до політики здійснюється і регулюється діяльність системи організації, контролю та моніторингу діяльності служб, що пропонують переваги сформованих програм і дій в різних сферах суспільства.

e 510 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів

Служби, системи та політики, які організують і забезпечують виробництво предметів і виробів, споживаних або використовуваних людьми.

e 5100 Служби виробництва споживчих товарів

Служби і програми для вибору, створення, розробки і виробництва споживчих товарів і виробів, наприклад, виробів і технологій, використовуваних для пересування, комунікації, освіти, транспортування, працевлаштування та домашнього господарства, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби освіти і навчання (e5850); служби комунікації (e5350); Розділ 1

e 5101 Системи виробництва споживчих товарів

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, наприклад, регіональні, національні або міжнародні організації, що визначають стандарти (Міжнародна Організація Стандартів), і організації споживачів, які стежать за вибором, створенням, розробкою і виробництвом споживчих товарів і виробів.

e 5102 Політики виробництва споживчих товарів

Законодавство, інструкції та стандарти підбору, створення, розробки і виробництва споживчих товарів і виробів, наприклад, встановлення стандартів.

e 5108 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів, інші уточнені

e 5109 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів, не уточнені

e 515 Служби, системи та політики архітектури та будівництва

Служби, системи та політики проектування та будівництва громадських і приватних будівель.

Виключено: служби, системи та політики утримання територій (e520)

e 5150 Служби архітектури та будівництва

Служби і програми проектування, будівництва та утримання житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, зведення будівель, реалізації принципів проектування, будівельних норм, правил і стандартів, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5151 Системи архітектури та будівництва

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що стежать за плануванням, проектуванням, будівництвом і утриманням житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, застосуванням і моніторингом будівельних норм і стандартів, протипожежних та інших стандартів безпеки.

e 5152 Політики архітектури та будівництва

Законодавство, інструкції та стандарти планування, проектування, будівництва і обслуговування житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, розробка будівельних норм і стандартів, протипожежних та інших стандартів безпеки.

e 5158 Служби, системи та політики архітектури та будівництва, інші уточнені

e 5159 Служби, системи та політики архітектури та будівництва, не уточнені

e 520 Служби, системи та політики утримання територій

Служби, системи та політики планування, утримання і розвитку громадських територій (наприклад, парків, лісів, узбережжя, боліт) і приватних територій в сільській, приміській і міській місцевості.

Виключено: служби, системи та політики архітектури та будівництва (e515)

e 5200 Служби з утримання територій

Служби і програми, які здійснюють планування, створення і підтримку порядку в міській, приміській, сільській місцевості, місцях відпочинку і в заповідниках, місцях скупчення людей та відкритих комерційних приміщень (площі, відкриті торгові майданчики), на пішохідних і велосипедних транспортних маршрутах для передбачуваного використання, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: дизайн, конструкція і будівельні виробы та технології будівництва для громадського (e150) і приватного (e155) користування; виробы та технології землекористування (e160)

e 5201 Системи з утримання територій

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що стежать за плануванням, проектуванням, розвитком і обслуговуванням територій, включаючи сільську місцевість, передмістя, місто, парки і заповідники, наприклад, реалізація і контроль місцевого, регіонального і національного планування, кодексів, політики збереження природи і культурних цінностей.

e 5202 Політики з утримання територій

Законодавство, інструкції та стандарти планування, проектування, розвитку та обслуговування відкритих територій, включаючи сільську місцевість, передмістя, місто, парки і заповідники, наприклад, створення місцевих, регіональних або національних актів планування, кодексів проектування, політики збереження природи і культурних цінностей.

e 5208 Служби, системи та політики утримання територій, інші уточнені

e 5209 Служби, системи та політики утримання територій, не уточнені

e 525 Житлові служби, системи та політики

Служби, системи та політики, що забезпечують людей притулком, житлом або місцем проживання.

e 5250 Житлові служби

Служби і програми, що стежать за розміщенням, забезпеченням і підтриманням порядку в будівлях або місцях проживання людей, наприклад, агентства нерухомості, житлові служби, притулки для безпритульних людей, включно з тими, хто забезпечує ці послуги.

e 5251 Житлові системи

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які стежать за розміщенням і проживанням людей, наприклад, системи, що реалізують і контролюють житлову політику.

e 5252 Житлові політики

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють розміщення та проживання людей, наприклад, законодавство і політика, що визначають право на житло чи притулок; політика, що стосується участі уряду в житловому розвитку і утриманні житла; політика, яка визначає, як і де повинна розвиватися житлова галузь.

e 5258 Житлові служби, системи та політики, інші уточнені

e 5259 Житлові служби, системи та політики, не уточнені

e 530 Служби, системи та політики комунального господарства

Служби, системи та політики підприємств комунального господарства, що забезпечують обслуговування населення водою, паливом, електроенергією, санітарними послугами, громадським транспортом та іншими основними послугами.

Виключено: служби, системи та політики захисту громадян (e545)

e 5300 Служби комунального господарства

Служби і програми, що забезпечують населення необхідними видами енергій (наприклад, паливом і електроенергією), санітарно-технічними послугами, водою та іншими основними послугами (наприклад, служби екстреного ремонту) в житлових і комерційних будівлях, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5301 Системи комунального господарства

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які стежать за умовами надання комунальних послуг, такими як дотримання санітарних норм, безпеки та інтересів споживача.

e 5302 Політики комунального господарства

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють умови надання комунальних послуг, такі як дотримання санітарних норм і правил безпеки, забезпечення водою та паливом, постачання в разі дефіциту або природних лих.

e 5308 Служби, системи та політики комунального господарства, інші уточнені

e 5309 Служби, системи та політики комунального господарства, не уточнені

e 535 Служби, системи та політики комунікації

Служби, системи та політики для передачі та обміну інформацією.

e 5350 Служби комунікації

Служби і програми, що забезпечують передачу інформації різними методами, такими як телефонний і факсимільний зв'язок, наземна та авіапошта, електронна пошта; іншими комп'ютерними технологіями зв'язку (наприклад, телефон, телетайп, телетекст, інтернет), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби засобів масової інформації (e5600)

e 5351 Системи комунікації

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, такі як органи телекомунікаційного зв'язку та інші подібні органи, які регулюють передачу інформації різними методами, включаючи телефон, факс, наземну та авіапошту, електронну пошту та комп'ютерні технології зв'язку.

e 5352 Політики комунікації

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють передачу інформації різними методами, включаючи телефон, факс, пошту, електронну пошту та комп'ютерні технології зв'язку, наприклад, дозвіл доступу до послуг зв'язку; вимоги до поштової адреси та стандарти забезпечення дистанційного зв'язку.

e 5358 Служби, системи та політики комунікації, інші уточнені

e 5359 Служби, системи та політики комунікації, не уточнені

e 540 Транспортні служби, системи та політики

Служби, системи та політики, що забезпечують пересування або переміщення людей і товарів з одного місця в інше.

e 5400 Транспортні служби

Служби і програми, що забезпечують пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, громадського або приватного, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування (e120)

e 5401 Транспортні системи

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що регулюють пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, наприклад, адміністративні системи, що визначають придатність діючих транспортних засобів, що реалізують і контролюють санітарні норми і вимоги безпеки, пов'язані з використанням різних типів транспорту.

Виключено: служби, системи та політики соціальної безпеки (e570)

e 5402 Транспортні політики

Законодавство, інструкції та стандарти, що регулюють пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, наприклад, транспортні акти і політика, норми забезпечення і доступу до громадського транспорту.

e 5408 Транспортні служби, системи та політики, інші уточнені

e 5409 Транспортні служби, системи та політики, не уточнені

e 545 Служби, системи та політики захисту громадян

Служби, системи та політики, призначені для захисту людей і власності.

Виключено: служби, системи та політики комунального господарства (e530)

e 5450 Служби захисту громадян

Служби і програми, організовані товариством і призначені для охорони людей та власності, наприклад, пожежна служба, служби поліції,

невідкладна і швидка медична допомога, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5451 Системи захисту громадян

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють захист людей і власності, наприклад, адміністративні системи, що організують забезпечення послугами поліції, пожежної, невідкладної та швидкої медичної допомоги.

e 5452 Політики захисту громадян

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють захист людей і власності, наприклад, політика забезпечення послугами поліції, пожежної, невідкладної та швидкої медичної допомоги.

e 5458 Служби, системи та політики захисту громадян, інші уточнені

e 5459 Служби, системи та політики захисту громадян, не уточнені

e 550 Служби, системи та політики правосуддя

Служби, системи та політики, що належать до правової системи країни.

e 5500 Служби правосуддя

Служби і програми, призначені для забезпечення законодавчої влади держави відповідно до закону, наприклад, суди, трибунали та інші органи для розгляду і врегулювання цивільних і кримінальних справ, надання послуг адвокатів, нотаріусів, посередницьких послуг, арбітражу, виправних або кримінальних покарань, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5501 Системи правосуддя

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють роботу органів юстиції, такі, як системи, що реалізують і контролюють застосування формальних правил (наприклад, законів, правил, звичаїв, релігійних правил, міжнародного законодавства та конвенцій).

e 5502 Політики правосуддя

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють роботу органів юстиції, наприклад, закони, звичаї, релігійні правила, міжнародне законодавство і конвенції.

e 5508 Служби, системи та політики правосуддя, інші уточнені

e 5509 Служби, системи та політики правосуддя, не уточнені

e 555 Служби, системи та політики асоціацій і організацій

Служби, системи та політики, що стосуються груп людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, часто пов'язаних членством.

e 5550 Служби асоціацій і організацій

Служби і програми, що забезпечуються людьми, об'єднаними загальними некомерційними інтересами, де умовою надання послуг може бути членство в товаристві, наприклад, асоціації та організації, що забезпечують розваги та

дозвілля, спортивний, культурний відпочинок, релігійну допомогу і взаємодопомогу.

e 5551 Системи асоціацій і організацій

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють стосунки і дії людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, створення та роботу асоціацій і організацій, наприклад, організацій взаємодопомоги, організацій відпочинку та дозвілля, культурних та релігійних асоціацій і некомерційних організацій.

e 5552 Політики асоціацій і організацій

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють стосунки і дії людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, тобто політика створення та роботи асоціацій і організацій, включаючи політику організацій взаємодопомоги, організацій відпочинку та дозвілля, культурних та релігійних асоціацій і некомерційних організацій.

e 5558 Служби, системи та політики асоціацій і організацій, інші уточнені

e 5559 Служби, системи та політики асоціацій і організацій, не уточнені

e 560 Служби, системи та політики засобів масової інформації

Служби, системи та політики масового забезпечення послугами радіо, телебачення, газет та інтернету.

e 5600 Служби засобів масової інформації

Служби і програми, призначені для забезпечення масової інформації, наприклад, радіо, телебачення, служби субтитрів, агентства друку, газети, служби, що забезпечують інформацією мовою Брайля та комп'ютерна масова інформація (всесвітня мережа, інтернет), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби комунікації (e5350)

e 5601 Системи засобів масової інформації

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють забезпечення новинами та інформацією широке коло осіб, наприклад, стандарти, що регулюють зміст, розподіл, поширення, доступ і методи масової інформації за допомогою радіо, телебачення, агентств друку, газет та комп'ютерну мережу (всесвітня мережа, інтернет).

Включено: вимоги забезпечення субтитрів на телебаченні, вихід газет та інших публікацій мовою Брайля, радіопрограм у вигляді телетексту

Виключено: системи комунікації (e5351)

e 5602 Політики засобів масової інформації

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють забезпечення новинами та інформацією широке коло осіб, наприклад правила, які регулюють зміст, розподіл, поширення, доступ і методи масової інформації за допомогою радіо, телебачення, агентств друку, газет та комп'ютерну мережу (всесвітня мережа, інтернет).

Виключено: політики комунікації (e5352)

e 5608 Служби, системи та політики масової інформації, інші уточнені

e 5609 Служби, системи та політики масової інформації, не уточнені

e 565 **Економічні служби, системи та політики**

Служби, системи та політики, пов'язані з усією системою виробництва, розподілу, споживання і використання товарів і послуг.

Виключено: служби системи та політики соціальної безпеки (e570)

e 5650 **Економічні служби**

Служби і програми, призначені для загального виробництва, розподілу, споживання і використання товарів і послуг, тобто приватний комерційний сектор (наприклад, фірми, корпорації, приватні комерційні підприємства); громадський сектор (наприклад, громадські, комерційні організації і підприємства, такі як кооперативи і корпорації); фінансові організації (наприклад, банки і страхові компанії), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби комунального господарства (e5300); служби праці і зайнятості (e5900)

e 5651 **Економічні системи**

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють виробництво, розподіл, споживання і використання товарів і послуг, наприклад, системи для реалізації та контролю економічної політики.

Виключено: системи комунального господарства (e5301); системи праці і зайнятості (e5901)

e 5652 **Економічні політики**

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють виробництво, розподіл, споживання та використання товарів і послуг, наприклад, економічна доктрина, прийнята і реалізована урядом.

Виключено: політики комунального господарства (e5302); політики праці і зайнятості (e5902)

e 5658 **Економічні служби, системи та політики, інші уточнені**

e 5659 **Економічні служби, системи та політики, не уточнені**

e 570 **Служби, системи та політики соціальної безпеки**

Служби, системи та політики, призначені для забезпечення матеріальної підтримки людям, які потребують соціальної допомоги через вік, бідність, відсутність роботи, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності; ця підтримка фінансується із загального податку або фондів.

Виключено: економічні служби, системи та політики (e565)

e 5700 Служби соціальної безпеки

Служби і програми, призначені для забезпечення грошовою допомогою людей, хто внаслідок віку, бідності, безробіття, стану здоров'я або обмеження життєдіяльності потребує допомоги суспільства, які фінансуються із загального податку або фондів, наприклад, служби, що визначають потребу, забезпечення або розподіл платежів в наступних програмах: програми соціальної допомоги (наприклад, пов'язаних зі страхуванням і системою компенсацій малозабезпечених), програми соціального страхування (наприклад, страхування від нещасних випадків і безробіття), пенсійного забезпечення, в тому числі в зв'язку з наявністю обмеження життєдіяльності (наприклад, доплата до доходу), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби охорони здоров'я (e5800)

e 5701 Системи соціальної безпеки

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють програми і порядок, що забезпечують грошову підтримку людям, яким через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потрібна допомога суспільства, наприклад системи, що реалізують застосування правил і регулювання соціальної допомоги, підтримки, платежів соціального страхування по безробіттю, обмеженням життєдіяльності та пов'язаних з цим пенсій і пільг.

e 5702 Політики соціальної безпеки

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють програми та порядок, що забезпечують грошову підтримку людям, яким через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потрібна допомога суспільства, наприклад, законодавство і регулювання соціальної допомоги, підтримки, платежів соціального страхування по безробіттю, обмеженням життєдіяльності та пов'язаних з цим пенсій і пільг.

e 5708 Служби, системи та політики соціальної безпеки, інші уточнені

e 5709 Служби, системи та політики соціальної безпеки, не уточнені

e 575 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки

Служби, системи та політики, спрямовані на забезпечення підтримки тим, хто потребує допомоги в таких сферах, як здійснення покупок, ведення домашнього господарства, користування транспортними засобами, турбота про себе та інших для того, щоб повноцінно функціонувати в суспільстві.

Виключено: служби, системи та політики соціальної безпеки (e570); персонал, що здійснює догляд і допомогу (e340); служби, системи та політики охорони здоров'я (e580)

e 5750 Служби загальної соціальної підтримки

Служби і програми, спрямовані на забезпечення підтримки людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують допомоги в таких сферах, як здійснення покупок, ведення домашнього господарства, користування транспортними засобами, турбота про себе та інших для повноцінного функціонування в суспільстві.

- e 5751 Системи загальної соціальної підтримки**
Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють програми і порядок, що забезпечують соціальну підтримку людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують такої допомоги, включаючи системи для здійснення правил і положень, що регулюють право на послуги соціальної підтримки та надання цих послуг.
- e 5752 Політики загальної соціальної підтримки**
Законодавство, інструкції та стандарти, що регулюють програму і порядок забезпечення соціальної допомоги людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують такої допомоги, включаючи законодавство і регулювання правил надання соціальної підтримки.
- e 5758 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки, інші уточнені**
- e 5759 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки, не уточнені**

e 580 Служби, системи та політики охорони здоров'я

Служби, системи та політики, спрямовані на профілактику хвороб, лікування, забезпечення медичної реабілітації пропаганди здорового способу життя.

Виключено: служби, системи та політики загальної соціальної підтримки (e575)

e 5800 Служби охорони здоров'я

Служби і програми на місцевому, регіональному, державному або національному рівнях, призначені для забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи, наприклад, служби охорони здоров'я та профілактики хвороб, первинної медичної та невідкладної допомоги, служби реабілітації та надання допомоги протягом тривалого часу, служби, які фінансуються із громадських чи приватних джерел, що працюють на короткостроковій, довгостроковій, періодичній або одноразовій основі в різних умовах, наприклад, громадські, приватні, шкільні та виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки за місцем проживання і державні, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5801 Системи охорони здоров'я

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи в різних умовах, таких як громадські, приватні, шкільні та виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки, що реалізують застосування інструкцій та стандартів, які визначають право на послуги, забезпечення допоміжними пристроями, допоміжною технологією або іншим адаптованим обладнанням; законодавчі акти охорони здоров'я, що визначають доступність, універсальність, мобільність, фінансування суспільством і широту охоплення.

е 5802 Політики охорони здоров'я

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи в різних умовах, включаючи громадські, приватні, шкільні, виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки, поліклініки, такі як політика і стандарти, які визначають право на послуги, забезпечення допоміжними пристроями, допоміжною технологією або іншим адаптованим обладнанням, і законодавчих актів охорони здоров'я, які визначають такі його риси як доступність, універсальність, мобільність, фінансування суспільством і широту охоплення.

е 5808 Служби, системи та політики охорони здоров'я, інші уточнені

е 5809 Служби, системи та політики охорони здоров'я, не уточнені

е 585 Служби, системи та політики освіти і навчання

Служби, системи та політики для набуття і вдосконалення знань, досвіду і професійно-технічних або художніх навичок. Див. Міжнародну стандартну класифікацію освіти ЮНЕСКО (ISCED – 1997).

е 5850 Служби освіти і навчання

Служби і програми, що забезпечують загальну освіту та отримання, розвиток і вдосконалення знань, досвіду і професійно-технічних або художніх навичок, наприклад, передбачені для різних рівнів освіти (наприклад, дошкільна, початкова, середня шкільна, університетська освіта, професійні програми, програми тренінгів та набуття навичок, стажування та продовження освіти), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5851 Системи освіти і навчання

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють доступність освітніх програм, наприклад, системи реалізації політики і стандартів, що визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм; місцеві, регіональні або національні управління освітою, або інші керівні органи, що керують питаннями освіти, такими як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

е 5852 Політики освіти і навчання

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють доступність освітньої програми, наприклад, політика і стандарти, які визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм, встановлюють структуру місцевих, регіональних або національних управлінь освітою, або інших керівних органів, що регулюють питання освіти, такі як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

e 5858 Служби, системи та політики освіти і навчання, інші уточнені

e 5859 Служби, системи та політики освіти і навчання, не уточнені

e 590 Служби, системи та політики праці і зайнятості

Служби, системи та політики, призначені для пошуку підходящої роботи для безробітних і осіб, які бажають змінити роботу, або тих, хто шукає просування по службі.

Виключено: економічні служби, системи та політики (e565)

e 5900 Служби праці і зайнятості

Служби і програми, законодавчо забезпечені на місцевому, регіональному та національному рівнях або приватні організації, призначені для пошуку підходящої роботи безробітним або особам, які хочуть змінити роботу, або надання підтримки працюючим особам, наприклад, служби зайнятості та перепідготовки, направлення на роботу, переведення на іншу роботу, працевлаштування, перепідготовки, професійно-технічного нагляду, забезпечення здоров'я і безпеки працюючих та служби контролю умов праці (наприклад, ергономічні умови, забезпечення кадрами і управлінським персоналом, послугами у сфері трудових відносин, послугами професійних асоціацій), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5901 Системи праці і зайнятості

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють розподіл робочих місць і видів роботи за винагороду, наприклад, системи, що реалізують стандарти і норми для створення робочих місць, безпеки на робочому місці, прийняття на роботу і привабливість робочих місць, трудові стандарти і закони, у тому числі пов'язані з профспілками.

e 5902 Політики праці і зайнятості

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють розподіл робочих місць та інші форми роботи за винагороду, наприклад, стандарти і норми для створення робочих місць, безпеки на робочому місці, прийняття на роботу і привабливість робочих місць, трудові стандарти і закони, у тому числі пов'язані з профспілками.

e 5908 Служби, системи та політики праці і зайнятості, інші уточнені

e 5909 Служби, системи та політики праці і зайнятості, не уточнені

e 595 Політичні служби, системи та політики

Служби, системи та політики, пов'язані з голосуванням, участю у виборах і управлінням в країні, регіоні, співтоваристві, в міжнародних організаціях.

e 5950 Політичні служби

Служби та структури, що включають діяльність місцевих, регіональних та національних урядів, міжнародних організацій і особи, обрані або призначені в ці структури, наприклад, Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, уряд, регіональні влади, органи місцевого самоврядування, традиційні лідери.

e 5951 Політичні системи

Структури і пов'язані з ними механізми, які здійснюють політичну і економічну владу в суспільстві, такі як виконавча і законодавча гілки влади, конституційні або правоохоронні органи, які наділені повноваженнями, наприклад, політичні організації, установи, структури виконавчої та законодавчої гілок влади, армія.

e 5952 Політична організація

Законодавство та політика, які сформульовані і здійснюються через політичні системи, що регулюють політичне життя, наприклад, політика управління виборчими кампаніями, реєстрації політичних партій і голосуванням, членством в міжнародних політичних організаціях за допомогою угод, політичного законодавства та інструкцій.

e 5958 Політичні служби, системи та політики, інші уточнені

e 5959 Політичні служби, системи та політики, не уточнені

e 598 Служби, системи та політики, інші уточнені

e 599 Служби, системи та політики, не уточнені

МКФ

Додатки

Додаток 1

Таксономічні та термінологічні питання

Класифікація МКФ організована за ієрархічною схемою з урахуванням наступних стандартних таксономічних принципів:

- Складові Функцій та Структур організму, Діяльності та Учасі, Факторів середовища класифікуються незалежно. Отже, термін, включений до однієї складової, не повторюється в іншій.
- У межах кожної складової всі категорії розташовані за схемою розгалуженого дерева (стовбур-гілки-листки), тобто категорії нижчого рівня мають ознаки, спільні з категоріями більш високого рівня, до яких вони входять.
- Категорії є взаємовиключними, тобто немає двох категорій на тому самому рівні, які б мали ті самі спільні ознаки. Проте не слід це плутати із використанням більш ніж однієї категорії, яка класифікує функціонування певної особи. Така практика допустима і навіть заохочується, де це необхідно.

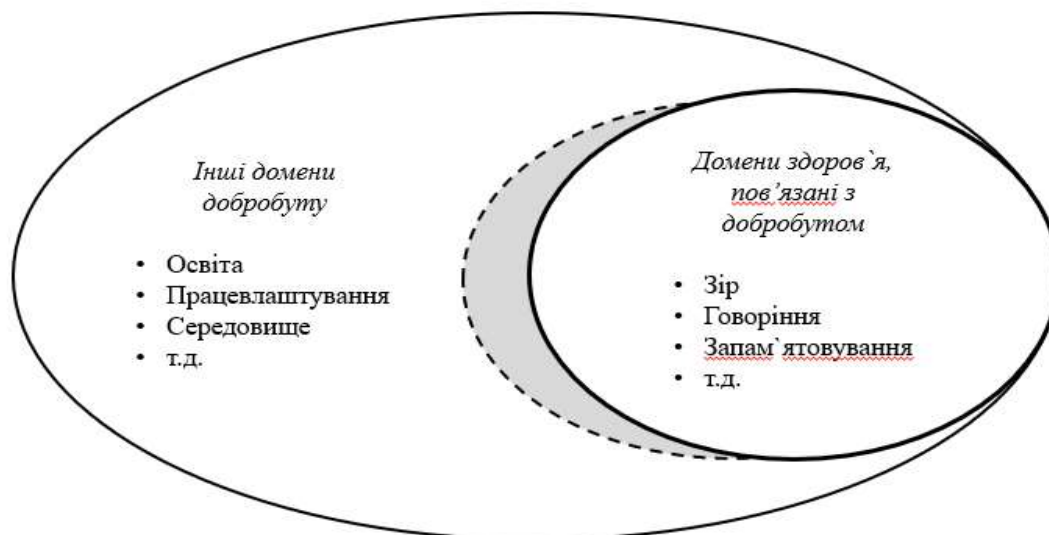
1. Терміни для категорій в МКФ

Терміни позначають певні поняття в мовних виразах, наприклад, слова або фрази. Більшість термінів, з якими виникає плутанина, використовуються у загальних значеннях в повсякденній мові та письмовій формі. Наприклад, порушення, обмеження життєдіяльності та недолік часто використовуються взаємозамінно в повсякденних контекстах, хоча в 1980 році версія МКПОЖН цим термінам передбачила визначення, які давали їм точно визначений сенс. Протягом оглядового процесу, термін «недолік» був відхилений, а «обмеження життєдіяльності» був використаний як «об'єднуючий» термін для всіх трьох точок зору – організм, індивід і суспільство. Однак, необхідно внести ясність і точність, щоб визначити різні поняття, що за відповідних умов можуть бути обраними для однозначного вираження кожного з основних понять. Це особливо важливо, оскільки МКФ, як письмова класифікація, буде перекладена багатьма мовами. Окрім загального розуміння понять, також важливо, щоб була досягнута домовленість щодо терміну, який найкращим чином відображає зміст у кожній мові. Так, може бути багато альтернатив, і рішення повинні прийматися на основі точності, прийнятності та загальної корисності. Є сподівання, що корисність МКФ буде співвідноситися з її чіткістю.

Згідно з цією метою, слід пам'ятати про деякі терміни, що використовуються в МКФ:

Добробут – це загальний термін, що охоплює сукупність універсуму доменів життя людини, включаючи фізичні, психічні та соціальні аспекти, які формують те, що можна назвати «хорошим життям». Домени здоров'я – це підмножина доменів, які складають сукупну сутність людського життя. Ці взаємозв'язки представлені на діаграмі нижче, що відображає добробут:

Рис. 1 Універсум добробуту

Стан здоров'я та домени здоров'я: Стан здоров'я – це рівень функціонування в межах даних доменів здоров'я МКФ. Домени здоров'я позначають сфери життя, які інтерпретуються як поняття «здоров'я», а також ті, які відповідно до цілей системи охорони здоров'я можуть бути визначені як основна відповідальність системи охорони здоров'я. МКФ не диктує фіксовану межу між здоров'ям та доменами, що пов'язані з охороною здоров'я. Залежно від різниці, може існувати сіра зона концептуалізації здоров'я та пов'язаних зі здоров'ям елементів, які потім можуть бути відображені на МКФ-домена.

Стани, пов'язані зі здоров'ям і домени, пов'язані зі здоров'ям: Стан, пов'язаний зі здоров'ям це рівень функціонування в межах даного домену МКФ, пов'язаного зі здоров'ям.

Домени, пов'язані з охороною здоров'я, – це ті області функціонування, які, хоча і мають вагомe відношення до стану здоров'я, є швидше за все, не головною відповідальністю системи охорони

здоров'я, а скоріше інших систем, які сприяють загальному добробуту. В МКФ розглядаються тільки ті сфери добробуту, що стосуються здоров'я.

Стан здоров'я є «об'єднуючим» терміном для захворювання (гострого або хронічного), розладів, пошкоджень або травми. Стан здоров'я може також включати інші обставини, такі як вагітність, старіння, стрес, вроджена аномалія або генетична схильність. Стани здоров'я кодуються за допомогою МКХ-10.

Функціонування є «об'єднуючим» терміном для функцій організму, структур організму, діяльності та участі. Воно співвідноситься із позитивними аспектами взаємодії особистості (зі станом здоров'я) та контекстуальними факторами (фактори середовища та особистісні фактори).

Обмеження життєдіяльності є «об'єднуючим» терміном для порушень, обмежень діяльності та участі. Воно позначає негативні сторони взаємодії особистості (зі станом здоров'я) та контекстуальними факторами (фактори середовища та особистісні фактори).

Функції організму є фізіологічними функціями систем організму, включаючи психологічні функції. «Організм» стосується людського організму в цілому, і таким чином включає в себе мозок. Отже, психічні (або психологічні) функції підпорядковані функціям організму. Стандартом для цих функцій вважається статистична норма для людей.

Структури організму є структурними або анатомічними частинами тіла, такими як органи, кінцівки та їх складові частини, що класифікуються відповідно до систем тіла. Стандартом для цих структур є статистична норма для людей.

Порушення – це втрата або аномалія в структурі організму або фізіологічній функції (у тому числі психічні функції). Аномалія тут використовується суворо для позначення значного відхилення від встановлених статистичних норм (тобто як відхилення від середнього загального в межах вимірюваного стандартними нормами), термін слід використовувати лише в цьому сенсі.

Діяльність – це виконання особою завдання або дії. Вона презентує перспективу індивідуального функціонування.

*Обмеження діяльності*¹⁸ – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності. Обмеження діяльності може варіюватися від незначного до серйозного відхилення в термінах якості

---

¹⁸ «Обмеження життєдіяльності» або «обмеження активності» замінює термін «інвалідність», який використовується у версії МКПЮЖН 1980 року.

чи кількості при здійсненні діяльності певним способом або в тій мірі, яка очікується від людей, які не мають відповідного стану здоров'я.

Участь – залучення особи до життєвої ситуації. Вона представляє суспільну перспективу функціонування.

*Обмеження участі*¹⁹ є проблемами, з якими особа може зіткнутися у життєвих ситуаціях. Наявність обмеження участі визначається шляхом порівняння участі особи в тому, що очікується від особи без обмежень у цій культурі або суспільстві.

Контекстуальними факторами є фактори, які разом складають повний контекст життя особистості, і, зокрема, фон, на підставі якого стан здоров'я класифікується у МКФ. Існує дві складові контекстуальних факторів: Фактори середовища та Особистісні фактори.

Фактори середовища є складовою МКФ та стосуються всіх аспектів зовнішнього світу, які формують контекст життя особи і як такі впливають на функціонування цієї особи. Фактори середовища включають в себе фізичний світ та його особливості, людський фізичний світ, інших людей в різних стосунках і ролях, ставлення та цінності, соціальні системи та послуги, а також політику, правила та закони.

Особистісні фактори – це контекстуальні фактори, пов'язані з особою, такі як вік, стать, соціальний статус, життєвий досвід і т. д., які наразі не класифікуються в МКФ, але користувачі можуть включати їх у свої додатки класифікації.

Полегшуючі фактори є факторами в оточенні людини, які через їх відсутність або присутність поліпшують функціонування та знижують обмеження життєдіяльності. До них відносяться такі аспекти, як доступне фізичне середовище, наявність відповідних допоміжних технологій та позитивне ставлення людей до обмеження життєдіяльності, а також служби, системи та політики, спрямовані на збільшення залучення всіх людей, які мають певний стан здоров'я в усі сфери життя. Відсутність фактора також може сприяти, наприклад, відсутності стигми чи негативного ставлення. Полегшуючі фактори можуть запобігти порушенню чи обмеженню діяльності, стаючи обмеженням участі, оскільки фактична ефективність дії посилюється, незважаючи на проблему людини з потенціалом.

Бар'єри – фактори в оточенні людини, які через їх відсутність або присутність обмежують функціонування та створюють обмеження життєдіяльності. До них відносяться такі аспекти, як

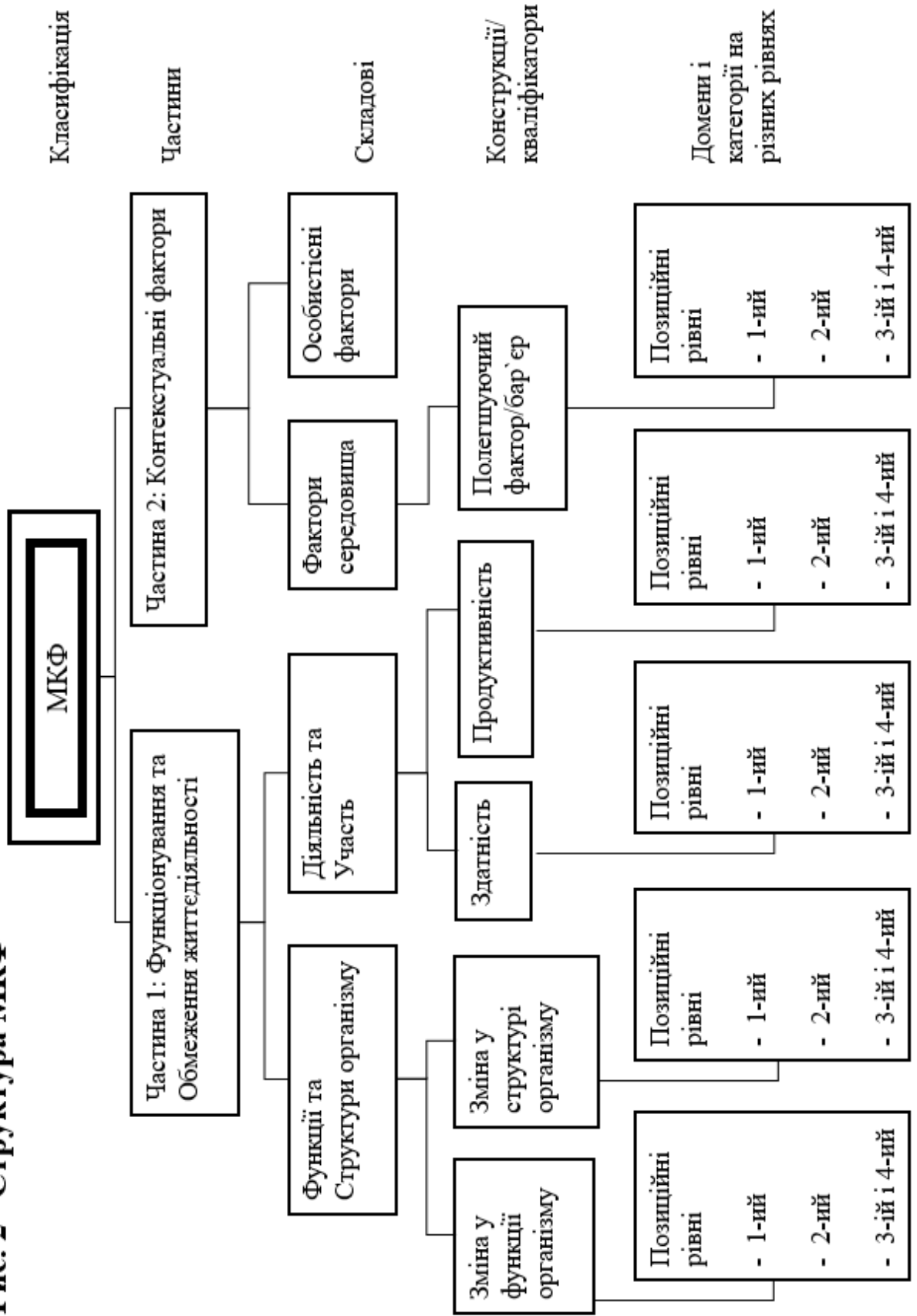
¹⁹ «Обмеження участі» замінює термін «вади», який використовується у версії МКПОЖН 1980 року.

фізичне середовище, яке недоступне, відсутність відповідної допоміжної технології та негативне ставлення людей до обмеження життєдіяльності, а також служби, адміністративні системи та політики, які або не існують, або які перешкоджають залученню всіх людей із певним станом здоров'я у всі сфери життя.

Здатність – це конструкція, яка вказує, як кваліфікатор, найвищий можливий рівень функціонування, який особа може досягти в домені в переліку Діяльність та Участь у певний момент часу. Здатність вимірюється в уніфікованому або стандартному середовищі, і, таким чином, відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність особи. Складова Фактори середовища може бути використана для опису особливостей цього уніфікованого або стандартизованого середовища.

Продуктивність – це конструкція, яка описує, як кваліфікатор, чим особи займаються у їхньому поточному середовищі, і таким чином вносить аспект участі людини в життєвих ситуаціях. Поточне середовище також описується за допомогою складової Фактори середовища.

Рис. 2 Структура МКФ

2. МКФ як класифікація

Щоб зрозуміти загальну класифікацію МКФ, важливо зрозуміти її структуру. Це відображено у визначеннях наступних термінів і показано на Рис. 2.

Класифікація – це загальна структура та універсум в МКФ. В ієрархії це найвищий термін.

Частини класифікації є кожною з двох основних підрозділів класифікації.

- Частина 1 охоплює Функціонування та Обмеження життєдіяльності
- Частина 2 охоплює Контекстуальні фактори

Складові є кожним з двох основних підрозділів частин.

Складові Частини 1:

- Функції та Структури організму
- Діяльність та Участь.

Складові Частини 2:

- Фактори середовища
- Особистісні фактори (не класифіковані в МКФ).

Конструкції визначаються за допомогою кваліфікаторів із відповідними кодами.

Існує чотири конструкції для Частини 1, і одна – для Частини 2.

Для Частини 1, конструкціями є:

- зміна у функції організму
- зміна у структурі організму
- здатність
- продуктивність.

Для Частини 2, конструкцією є:

- полегшуючі фактори чи бар'єри у факторах середовища.

Домени – це практичний, значущий набір відповідних фізіологічних функцій, анатомічних структур, дій, завдань або сфер життя. Домени складають різні розділи та блоки в межах кожної складової.

Категорії – це класи та підкласи в межах домену складової, тобто одиниці класифікації.

Рівні складають ієрархічний порядок надання показів щодо деталей категорій (наприклад, деталізація доменів і категорій). Перший рівень містить усі елементи другого рівня та інше.

3. Визначення для категорій МКФ

Визначення – це твердження, що описують основні атрибути (тобто якості, властивості або стосунки) поняття, позначеного категорією. Визначення вказує, яка річ або явище позначає цей термін, і в оперативному плані вказує, як вона відрізняється від інших супутніх речей або явищ.

Під час побудови визначень категорій МКФ саме такий ідеал характеристики оперативних визначень мали на увазі, враховуючи включення та виключення.

- Визначення мають бути значущими та логічно узгодженими.
- Вони повинні однозначно ідентифікувати концепцію, передбачену категорією.
- Вони повинні пред'являти основні атрибути поняття – як навмисні (те, що поняття означає внутрішньо), так і екстенціональні (яких об'єктів або явищ воно стосується).
- Вони повинні бути точні, однозначні та охоплювати повний зміст терміну.
- Вони повинні бути виражені в операційних умовах (наприклад, з точки зору тяжкості, тривалості, відносного значення і можливих асоціацій).
- Їм слід уникати циркулярності, тобто сам термін, або будь-який синонім для нього, не повинен з'являтися у визначенні, а також не слід включати термін, визначений іншим, використовуючи перший термін у своєму визначенні.

- У відповідних випадках вони повинні посилатися на можливі етіологічні чи інтерактивні фактори.
- Вони повинні відповідати атрибутам вищих рейтингових термінів (наприклад, третій термін повинен включити загальні ознаки категорії другого рівня, до якої він належить).
- Вони повинні відповідати атрибутам підрядних термінів (наприклад, атрибути терміну другого рівня не можуть суперечити тим, що належать до нього).
- Вони не повинні бути образними або метафоричними, але оперативними.
- Вони повинні формулювати емпіричні висловлювання, які можна спостерігати, перевіряти або припустити непрямыми засобами.
- Вони повинні бути виражені в нейтральному відношенні, наскільки це можливо, без надмірної негативної конотації.
- Вони повинні бути короткими та, якщо це можливо, слід уникати технічних умов (за винятком деяких умов Функцій та Структур організму).
- У них повинні бути включення, які містять синоніми та приклади, в яких враховуються культурні варіації та відмінності протягом життя.
- Вони повинні мати виключення, щоб застерегти користувачів про можливу плутанину з пов'язаними термінами.

4. Додаткова примітка щодо термінології

В основі термінології будь-якої класифікації лежить фундаментальна відмінність між класифікованими явищами та структурою самої класифікації. Загалом, важливо відрізнити світ від термінів, які ми використовуємо для опису світу. Наприклад, терміни «вимір» або «домен» можуть бути точно визначені для позначення світу, а також «складова» та «категорія», які визначаються лише для класифікації

У той же час між цими термінами є відповідність (тобто відповідна функція), а також можливо, що широке коло користувачів можуть використовувати ці терміни взаємозамінно. Для більш вузькоспеціалізованих вимог, наприклад, для побудови бази даних та моделювання досліджень, важливо, щоб користувачі окремо та чітко окресленою термінологією визначали елементи

концептуальної моделі та структури класифікації. Проте вважається, що точність та ясність, яку забезпечує такий підхід, не виправдовує ціни, сплаченої за рівнем абстракції, що може послабити корисність МКФ, а головне – обмежити коло потенційних користувачів цієї класифікації.

Додаток 2

Правила кодування МКФ

МКФ призначена для кодування різних станів здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям²⁰. Користувачам рекомендується ознайомитись із вступом в МКФ перед вивченням правил кодування та керівництва. Крім того, наполегливо рекомендується, щоб користувачі отримували навчання щодо використання класифікації через ВООЗ та її мережу центрів співпраці.

Нижче наведені ознаки класифікації, які мають відношення до її використання.

1. Організація та структура

Частини Класифікації

МКФ складається з двох частин.

Частина 1 складається з наступних складових:

- Функції та Структури організму
- Діяльність та Участь.

Частина 2 складається з наступних складових:

- Фактори середовища
- Особистісні фактори (наразі не класифіковані в МКФ).

---

²⁰ Сама хвороба не повинна кодуватися. Це можна зробити, використовуючи Міжнародну статистичну класифікацію хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям, Десятий перегляд (МКХ-10), який є класифікацією, призначеною для забезпечення систематичного обліку, аналізу, інтерпретації та порівняння даних про смертність та захворюваність на діагностичні захворювань та інші проблем зі здоров'ям. Користувачам МКФ рекомендується використовувати цю класифікацію разом з МКХ-10 (див. стор. 4 вступу щодо перехреснення між класифікаціями)

Ці складові позначаються префіксами в кожному коді:

- *b* для Функцій організму
- *s* для Структур організму
- *d* для Діяльності та Учасі
- *e* для Факторів середовища.

Префікс *d* позначає домени в межах складової Діяльність та Учась. На власний розсуд, префікс *d* може бути замінений на *δ* або *υ*, для позначення діяльності та учасі відповідно.

За літерами *b*, *s*, *d* та *e* слідує цифровий код, який починається з номера розділу (одна цифра), за яким слідує другий рівень (дві цифри), а третій та четвертий рівні²¹ (по одній цифрі кожен). Наприклад, у класифікації Функцій організму є такі коди:

b2	Сенсорні функції та біль	(елемент першого рівня)
b210	Зорові функції	(елемент другого рівня)
b2102	Якість зору	(елемент третього рівня)
b21022	Контрастна чутливість	(елемент четвертого рівня)

Залежно від потреб користувача, будь-яку кількість застосовуваних кодів можна використовувати на кожному рівні. Для опису ситуації особи, може застосовуватися більше одного коду на кожному рівні. Вони можуть бути незалежними або взаємопов'язаними.

У МКФ стан здоров'я людини може бути позначений масивом кодів по всіх доменах складових класифікації. Максимальна кількість кодів, доступних для кожної програми, становить 34 на рівні розділу (8 кодів функцій організму, 8 кодів структур організму, 9 кодів продуктивності та 9 кодів здатності), та 362 – на другому рівні. На третьому та четвертому рівнях існує до 1424 кодів, які разом складають повну версію класифікації. У реальних додатках МКФ набір кодів від 3 до 18 може бути відповідним для опису випадку з дворівневою (тризначною) точністю. Загалом, більш детальна версія на чотирьох рівнях призначена для спеціалізованих послуг (наприклад, результатів реабілітації, геріатрії або психічного здоров'я), тоді як дворівнева класифікація може використовуватися для дослідження та оцінки результатів здоров'я.

---

²¹ Тільки класифікації Функцій організму та Структур організму містять елементи четвертого рівня.

Домені слід кодувати як застосовні до певного моменту (наприклад, як опис моментального знімка зустрічі), що є положенням за замовчуванням. Використання з часом, однак, також можливо для опису траєкторії з часом або процесу. Тоді користувачі повинні визначити стиль кодування та часові рамки, які вони використовують.

Розділи

Кожна складова класифікації організована у заголовки розділів і доменів, під якими знаходяться загальні категорії або окремі елементи. Наприклад, у класифікації Функцій організму, Розділ 1 стосується всіх психічних функцій.

Блоки

Розділи часто підрозділяються на «блоки» категорій. Наприклад, у Розділі 3 класифікації Діяльності та Учасі (Комунікація) існує три блоки: Спілкування – отримання повідомлень (d310-d329), Спілкування – продукування повідомлень (d330-d349), і Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування (d350-d369). Блоки надаються як зручність для користувача і, правду кажучи, не є частиною структури класифікації та зазвичай не будуть використовуватися для кодування.

Категорії

У межах кожного розділу існують окремі категорії дво-, три- та чотирирівневі, кожна з яких містить коротке визначення та включення і виключення, щоб підібрати відповідний код.

Визначення

МКФ дає оперативні визначення категорій здоров'я та категорій, пов'язаних зі здоров'ям, на відміну від визначення на рівні «просторіччя» або визначень непрофесіоналів. Ці визначення описують основні атрибути кожного домену (наприклад, якості, властивості та стосунки) та містять інформацію про те, що включено та виключено в кожній категорії. Визначення також містять загальноприйняті ключові пункти для оцінки, для застосування в оглядах та анкетах, або, альтернативно, для результатів інструментів оцінки, що кодуються у термінах МКФ. Наприклад, функції гостроти зору визначаються з точки зору монокулярної та бінокулярної гостроти на близькій та дальній відстанях, так що тяжкість гостроти зору може бути закодована як відсутня, легка, помірна, важка або абсолютна.

Умови включення

Умови включення перелічені після визначення багатьох категорій. Вони надаються в якості керівництва до змісту категорії, і вони не мають на увазі вичерпності. У випадку елементів другого рівня, включення охоплює всі вбудовані елементи третього рівня.

Умови виключення

Умови виключення передбачаються там, де, через схожість з іншим терміном, застосування може виявитися складним. Наприклад, можна вважати, що категорія «Особиста гігієна» включає категорію «Догляд за частинами тіла». Щоб їх відрізнити, «Особиста гігієна» виключена з категорії d520 «Догляд за частинами тіла» і закодована на d530.

Інші уточнені

Наприкінці кожного вбудованого набору елементів третього чи четвертого рівня і в кінці кожного розділу – «інші уточнені» категорії (унікально ідентифіковані за кінцевим кодом № 8). Вони дозволяють кодувати аспекти функціонування, які не входять до жодної з інших конкретних категорій. Коли використовується «інше уточнене», користувач повинен вказати новий елемент у додатковому списку.

Не уточнені

Останні категорії в межах кожного вбудованого набору елементів третього або четвертого рівня та наприкінці кожного розділу є категоріями «не визначеними», що дозволяють кодувати функції, які входять до групи, але для яких недоступна інформація присвоєння більш конкретної категорії. Цей код має те ж значення, що й термін другого або третього рівня безпосередньо вище, без будь-якої додаткової інформації (для блоків, «інші уточнені» та «не уточнені» категорії об'єднуються в єдиний елемент, але завжди ідентифікуються за кінцевим кодом № 9).

Кваліфікатори

Коди МКФ вимагають використання одного або декількох кваліфікаторів, які позначають, наприклад, величину рівня здоров'я чи ступеня тяжкості проблеми. Кваліфікатори кодуються як один, два або більше чисел після крапки. Використання будь-якого коду повинно супроводжуватися принаймні одним кваліфікатором. Без кваліфікаційних кодів немає внутрішнього значення (за замовчуванням, ВООЗ розцінює та позначає неповні коди, як відсутність проблеми – xxx.00).

Перший кваліфікатор для Функцій та Структур організму, кваліфікатори продуктивності та здатності для Діяльності та Учасі, та перший кваліфікатор для Факторів середовища описують масштаби проблем у відповідній складовій.

Всі складові визначаються кількісно з використанням однієї загальної шкали. Проблема може означати порушення, обмеження або бар'єри, залежно від конструкції. Відповідні кваліфікаційні слова, як показано у дужках нижче, повинні бути вибрані відповідно до конкретного домену класифікації (де xxx позначає номер домену другого рівня):

xxx.0 ВІДСУТНЯ проблема	(немає, відсутня, незначна)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКА проблема	(легка, незначна,...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНА проблема	(середня, значна,...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКА проблема	(значна, інтенсивна,...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНА проблема	(тотальна, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення, обмеження здатності, проблеми продуктивності або бар'єру середовища / полегшуючого фактору. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми» або «абсолютні проблеми», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні проблеми» визначаються до половини загальної шкали складності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб цей кількісний показник використовувався універсально, методики оцінки повинні бути розроблені шляхом дослідження.

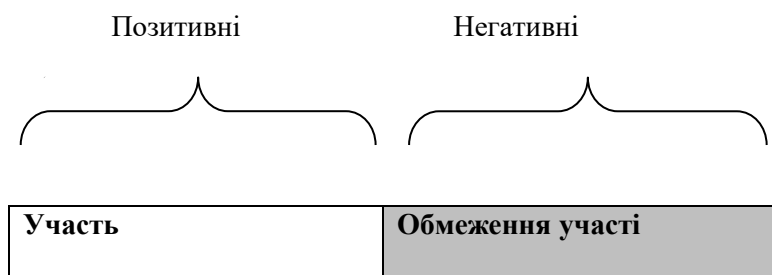
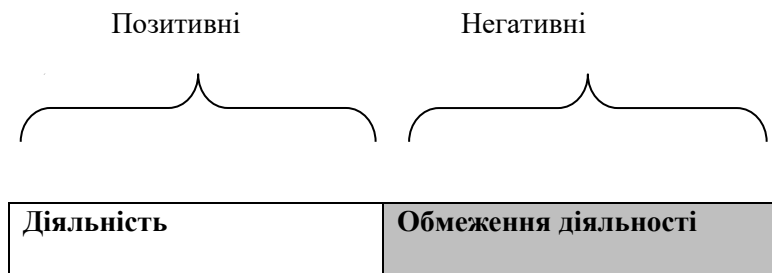
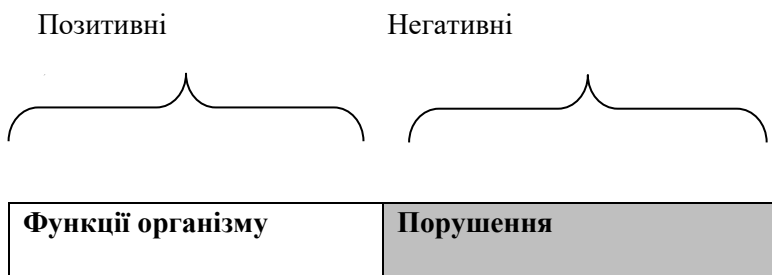
У випадку зі складовою Фактори середовища, цей перший кваліфікатор також може використовуватися для позначення ступеня позитивних аспектів середовища або полегшуючих факторів. Для позначення полегшуючих факторів можна використовувати таку саму шкалу 0–4, але крапку замінити знаком «плюс»: наприклад, e110+2. Фактори середовища можуть бути закодовані як (i) по відношенню до кожної складової; або (ii) без зв'язку з кожною складовою (див. підрозділ 3 нижче). Перший варіант є кращим, оскільки він більш чітко визначає вплив і атрибуцію.

Додаткові кваліфікатори

Для різних користувачів може бути доречним і корисним додати інші види інформації до кодування кожного елемента. Існує безліч додаткових кваліфікаторів, які можуть бути корисними, як це вже було зазначено.

Кодування позитивних аспектів

На власний розсуд користувач може розробляти масштаб кодування, щоб відобразити позитивні аспекти функціонування:

2. Загальні правила кодування

Наступні правила важливі для точного пошуку інформації для різних видів використання класифікації.

Виберіть масив кодів для формування профілю особи

МКФ класифікує стан здоров'я і стани, пов'язані зі здоров'ям, і тому вимагає присвоєння серії кодів, які найкраще описують профіль функціонування людини. МКФ не є «класифікацією подій», як МКХ-10, в якій певний стан здоров'я класифікується за допомогою єдиного коду. Оскільки функціонування людини може впливати на організм, на індивідуальному та соціальному рівнях, користувач завжди повинен враховувати всі складові класифікації, а саме Функції та Структури

організму, Діяльність та Участь, а також Фактори середовища. Незважаючи на те, що неможливо очікувати, що всі можливі коди будуть використовуватися для кожної зустрічі, залежно від налаштування зустрічі, користувачі вибирають найважливіші коди для того, щоб описати певний стан здоров'я.

Кодування відповідної інформації

Кодована інформація завжди в контексті стану здоров'я. Хоча використання кодів не вимагає відстежування зв'язків між станом здоров'я і аспектами функціонування та обмеження життєдіяльності, які кодуються, МКФ є класифікацією здоров'я, і тому передбачає наявність певного стану здоров'я. Тому інформація про те, що особа робить або не робить, не має стосунку до проблеми функціонування, пов'язаної зі станом здоров'я, і не повинна кодуватися. Наприклад, якщо особа вирішує не починати нові стосунки зі своїми сусідами з інших причин, ніж здоров'я, то не варто використовувати категорію d7200, яка включає в себе дії формування стосунків. І навпаки, якщо рішення особи пов'язано зі станом здоров'я (наприклад, депресією), то код повинен застосовуватися.

Інформація, яка відображає відчуття причетності або задоволеності особи рівнем функціонування, наразі не кодується в МКФ. Подальші дослідження можуть забезпечити розробку додаткових кваліфікаторів, які дозволять кодувати цю інформацію.

Лише ті аспекти функціонування особи, що мають відношення до заздалегідь визначеного терміну, мають бути закодовані. Функції, які стосуються попередньої зустрічі і не мають відношення до поточної зустрічі, не повинні бути записані.

Кодування точної інформації

При присвоєнні кодів користувач не повинен робити висновок про взаємозв'язок між порушеннями функцій організму або структури, обмеження діяльності або участі. Наприклад, якщо особа має обмеження в функціонуванні під час руху довкола, то не виправдано припустити, що у особи є порушення функції руху. Аналогічним чином, з огляду на те, що особа має обмежену здатність рухатися довкола, необгрунтовано зробити висновок, що у неї є проблема здатності в русі довкола. Користувач повинен одержувати точну інформацію про Функції та Структури організму, а також про здатність та продуктивність окремо. (У деяких випадках, психічні функції, наприклад, є висновком з інших спостережень, оскільки функція організму не розглядається безпосередньо).

Кодування конкретної інформації

Здоров'я і стани, пов'язані зі здоров'ям, повинні бути записані якомога більш конкретно, шляхом призначення найбільш підходящої категорії МКФ. Наприклад, найбільш специфічний код для особи із нічною сліпотою – b21020 «Світловідчуття». Однак, якщо з якоїсь причини цей рівень деталізації не може бути застосований, замість нього може бути використаний відповідний «споріднений» код у ієрархії (у цьому випадку, b2102 Якість зору, b210 Функції зору, або b2 Сенсорні функції та біль).

Для швидкої і зручної ідентифікації відповідного коду, наполегливо рекомендується, використовувати Браузер МКФ²², який надає функцію пошукової системи з електронним покажчиком повної версії класифікації. Альтернативно може бути використаний алфавітний покажчик.

3. Кодування конвенцій для складової Фактори середовища

Для кодування факторів середовища відкриті для використання три конвенції кодування:

Конвенція 1

Фактори середовища кодуються окремо, без відношення цих кодів до функцій організму, структур організму або діяльності та участі.

Функції організму	_____
Структури організму	_____
Діяльність та Участь	_____
Навколишнє середовище	_____

Конвенція 2

Фактори середовища кодуються для кожної складової.

Функції організму	_____	Е код	_____
-------------------	-------	-------	-------

---

²² Браузер МКФ на різних мовах можна завантажити з веб-сайту МКФ: <http://www.who.int/classifications/icf>

Структури організму _____ Е код _____

Діяльність та Участь _____ Е код _____

Конвенція 3

Фактори середовища кодуються кваліфікаторами здатності та продуктивності у складовій «Діяльність та Участь» для кожного елемента.

Кваліфікатор продуктивності _____ Е код _____

Кваліфікатор здатності _____ Е код _____

4. Спеціальні правила кодування складової

4.1 Кодування функцій організму

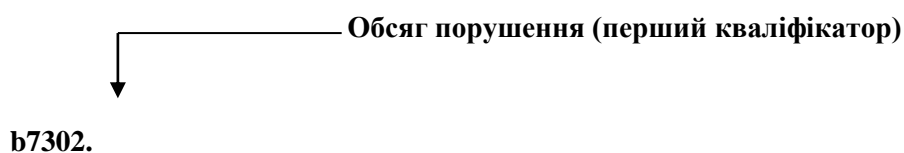
Визначення

Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).
Порушення – проблеми в функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Використання кваліфікатора для функцій організму

Функції організму кодуються одним кваліфікатором, який вказує на ступінь або величину порушення. Наявність порушення можна визначити як втрату або відсутність, скорочення, додаток, або надлишок, або відхилення.

Порушення особи з геміпарезом можна описати за допомогою коду b7302 Сила м'язів одного боку тіла:

Після того як пошкодження є виявленим, його можна масштабувати за ступенем важкості, використовуючи загальний кваліфікатор. Наприклад:

b7302.1	ЛЕГКІ порушення сили м'язів одного боку тіла	(5-24%)
b7302.2	ПОМІРНІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(25-49%)
b7302.3	ВАЖКІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(50-95%)
b7302.4	АБСОЛЮТНІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(96-100%)

Відсутність порушення (за попередньо визначеним пороговим рівнем) позначається значенням «0» для загальної кваліфікаційної категорії. Наприклад:

b7302.0 ВІДСУТНІ порушення сили м'язів одного боку тіла

Якщо не вистачає інформації для визначення тяжкості порушення, слід використати значення «8». Наприклад, якщо в медичних записах особи вказується, що людина страждає на слабкість правої сторони тіла, не даючи додаткових відомостей, то може застосовуватися наступний код:

b7302.8 Порушення сили м'язів одного боку тіла, не уточнене.

Також можуть бути ситуації, коли неприйнятно застосувати певний код. Наприклад, код b650 Менструальні функції не застосовується для жінок до або після певного віку (перед виникненням менструації або після менопаузи). Для цих випадків призначено значення «9»:

b650.9 Менструальні функції, не застосовуються

Структурні кореляти функцій організму

Класифікація Функцій організму та Структур організму розробляються паралельно. Коли використовується код функцій організму, користувач повинен перевірити, чи застосовний відповідний код структур організму. Наприклад, функції організму включають в себе основні людські чуття, такі як b210-b229 «Зір та пов'язані з ним функції», та їх структурні кореляти відображаються між s210 і s230 як «Око та пов'язані з ним структури».

Взаємозв'язок між порушеннями

Порушення може спричинити інші порушення; наприклад, м'язова сила може погіршити функції руху, функції серця можуть бути пов'язані з дихальними функціями, сприйняття може бути пов'язане з функціями мислення.

Виявлення порушень функцій організму

Для тих порушень, які не завжди можна спостерігати безпосередньо (наприклад, психічні функції), користувач може вивести порушення зі спостереження за поведінкою. Наприклад, в клінічній картині пам'ять може бути оцінена за допомогою стандартизованих тестів і, хоча неможливо фактично «спостерігати» функцію мозку, залежно від результатів цих тестів може бути доцільним припустити, що психічні функції пам'яті порушені.

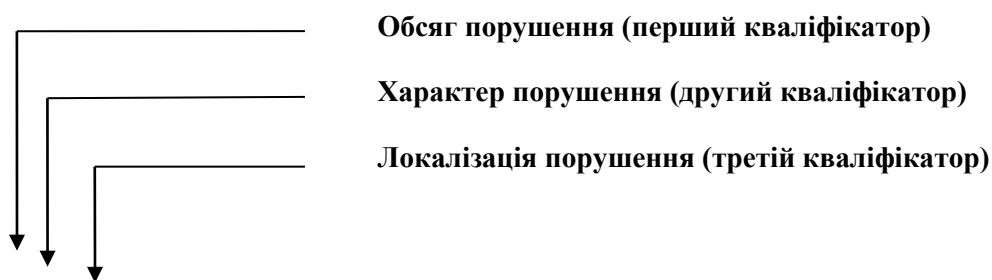
4.2 Кодування структур організму

Визначення

Структури організму це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини. Порушення – проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Використання кваліфікаторів для кодування структур організму

Структури організму кодуються трьома кваліфікаторами. Перший кваліфікатор описує обсяг або величину порушення, другий кваліфікатор використовується для позначення характеру зміни, а третій кваліфікатор позначає локалізацію порушення.

s7300. ___ ___ ___

Описові схеми, що використовуються для трьох кваліфікаторів, наведені в Таблиці 1.

Таблиця 1. Шкала оцінювання кваліфікаторів для структур організму

Перший кваліфікатор Обсяг порушення	Другий кваліфікатор Характер порушення	Третій кваліфікатор (допустимий) Локалізація порушення
0 ВІДСУТНІ порушення	0 відсутні зміни у структурі	0 більш, ніж одне місце
1 ЛЕГКІ порушення	1 повна відсутність	1 справа
2 ПОМІРНІ порушення	2 часткова відсутність	2 зліва
3 ВАЖКІ порушення	3 додаткова частина	3 з обох сторін
4 АБСОЛЮТНІ порушення	4 аберрантні відхилення	4 спереду
8 не уточнено	5 розрив	5 ззаду
9 не застосовується	6 зміна положення структури	6 проксимально
	7 якісні зміни у структурі, включаючи накопичення рідини	7 дистально
	8 не уточнено	8 не уточнено
	9 не застосовується	9 не застосовується

4.3 Кодування складової Діяльність та Участь

Визначення

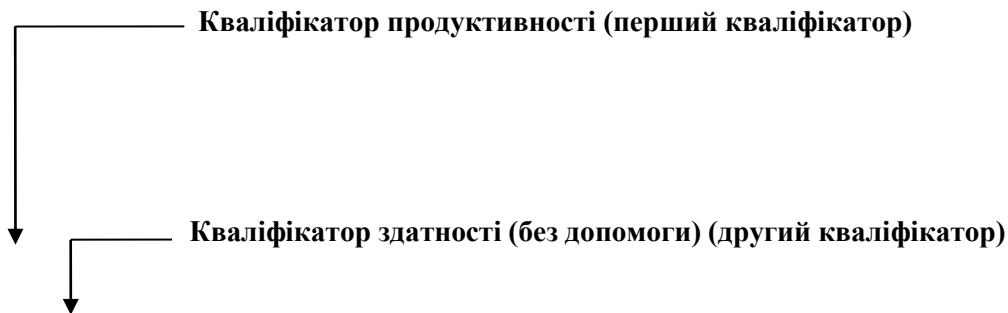
Діяльність – це виконання особою завдання або дії. *Участь* полягає у залученні особи до життєвої ситуації. *Обмеження діяльності* – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності. *Обмеження участі* – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

Класифікація Діяльності та Участі є єдиним списком доменів.

Використання кваліфікаторів здатності та продуктивності

Діяльність та Участь кодується двома кваліфікаторами: кваліфікатором продуктивності, який займає позицію першої цифри після крапки та кваліфікатором здатності, який займає позицію другої цифри

після крапки. Код, який ідентифікує категорію у списку Діяльність та Участь, і два кваліфікатори формують загальну інформаційну матрицю за замовчуванням.

d4500. __ __

Інформаційна матриця

(за замовчуванням)

Кваліфікатор продуктивності описує те, що робить особа в його поточному середовищі. Оскільки поточне середовище створює соціальний контекст, продуктивність, записана цим кваліфікатором, також може розумітись як «залучення до життєвої ситуації» або «живий досвід» людей у реальному контексті, в якому вони живуть. Цей контекст включає фактори середовища, тобто всі фізичні, соціальні аспекти та стосунки людей. Ці особливості поточного середовища можуть бути закодовані шляхом використання класифікації Факторів середовища.

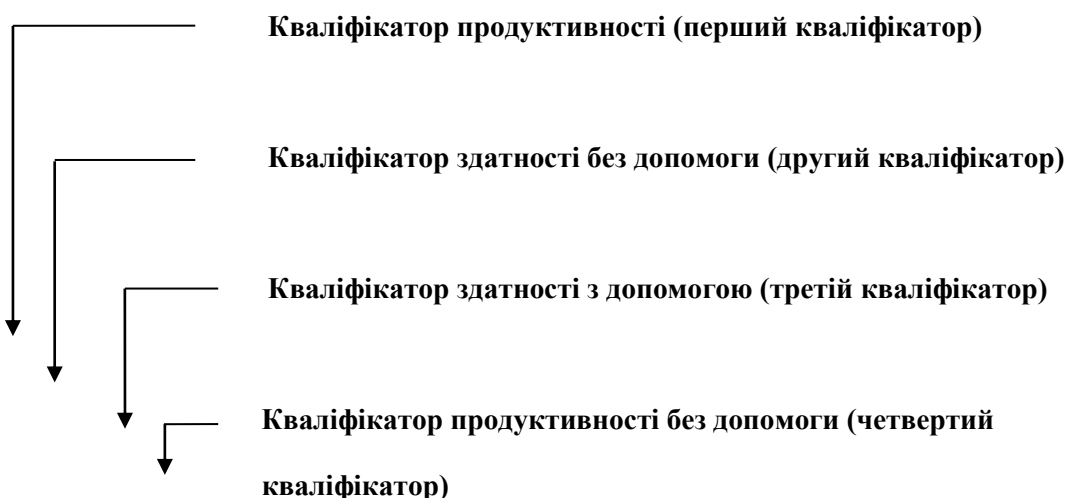
Кваліфікатор здатності описує здатність особи виконувати завдання чи дію. Ця конструкція має на меті вказати найвищий можливий рівень функціонування, який особа може досягти в певному домені у певний момент. Щоб оцінити повну здатність особи, потрібно мати «стандартизоване» середовище, щоб нейтралізувати різний вплив різних середовищ на здатність людини. Це стандартне середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки здатності в умовах тестування; (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як видається, може мати однаковий вплив. Це середовище можна назвати «уніфікованим» або «стандартизованим» середовищем. Таким чином, конструкція здатності відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність особи. Це коригування повинне бути однаковим для всіх людей у всіх країнах, щоб дозволити міжнародні порівняння. Точніше, характеристики уніфікованого або стандартизованого середовища можуть бути закодовані за допомогою складової Фактори середовища. Розрив між здатністю та продуктивністю відображає різницю між впливом існуючих та рівномірних середовищ і, таким чином, є корисним посібником щодо того, що можна зробити для середовища особи для удосконалення продуктивності.

Як правило, кваліфікатор здатності без допомоги використовується для опису справжньої здатності особи, яка не посилюється за допомогою допоміжного пристрою або особистої допомоги. Оскільки

кваліфікатор продуктивності відповідає поточному середовищу особи, можна безпосередньо спостерігати наявність допоміжних пристроїв або особистої допомоги, або бар'єрів. Характер полегшуючого фактора чи бар'єру можна описати, використовуючи класифікацію Факторів середовища.

Необов'язкові кваліфікатори

Третій та четвертий (необов'язкові) кваліфікатори надають користувачам можливість кодування здатності з допомогою та продуктивності без допомоги.

d4500. _ _ _ _

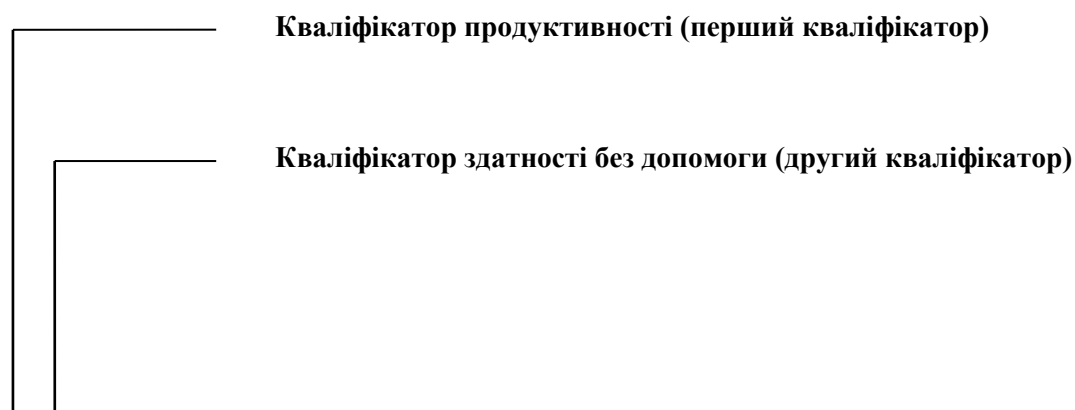
Інформаційна

Матриця Необов'язкова

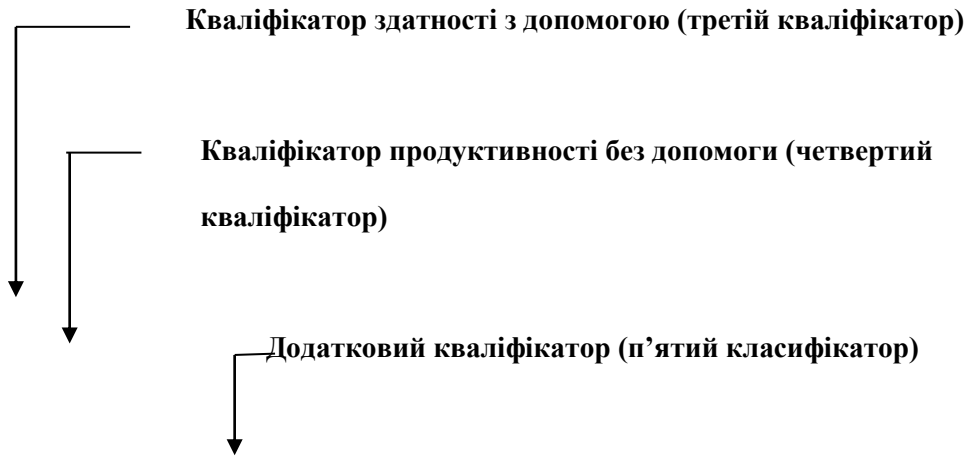
(за замовчуванням)

Додаткові кваліфікатори

Позиція п'ятої цифри зарезервована для кваліфікаторів, які можуть бути розроблені в майбутньому, такі як кваліфікація для залучення або суб'єктивне задоволення.

d4500. _ _ _ _ _

Інформаційна

Матриця   Необов'язкова   Додаткова

(за замовчуванням)   (у розробці)

Обидва кваліфікатори здатності та продуктивності також можуть використовуватися як з допоміжними пристроями, так і без допомоги, і відповідно до наступної шкали (де xxx позначає позиції домену другого рівня):

xxx.0 ВІДСУТНІ труднощі

xxx.1 ЛЕГКІ труднощі

xxx.2 ПОМІРНІ труднощі

xxx.3 ВАЖКІ труднощі

xxx.4 АБСОЛЮТНІ труднощі

xxx.8 не уточнене

xxx.9 не застосовується

Коли використовувати кваліфікатор продуктивності та кваліфікатор здатності

Будь-який кваліфікатор може бути використаний для кожної з перерахованих категорій. Але інформація, передана в кожному конкретному випадку, відрізняється. Коли використовуються обидва кваліфікатори, результат – це сукупність двох конструкцій, тобто:

d4500. 2 _

d4500. 2 1 →

d4500._ 1

Якщо використовується лише один кваліфікатор, то невикористаний простір **не повинен** заповнюватися .8 або .9, але залишатися незаповненим, оскільки обидва з них є дійсними значеннями оцінки, і це означає, що використовується кваліфікатор.

Приклади застосування двох кваліфікаторів

d4500 Ходьба на короткі відстані

Для *кваліфікатора продуктивності*, цей домен відноситься до ходьби пішки у поточному середовищі особи, такому як, на різних поверхнях і в умовах з використанням тростини, ходунків або інших допоміжних технологій на відстані менше 1 км. Наприклад, продуктивність особи, яка втратила ногу в результаті нещасних випадків на виробництві і з тих пір використовувала тростину, але стикається з помірними труднощами при прогулянках в сусідніх районах, де дуже круті та надто слизькі поверхні, може бути закодована наступним чином:

d4500.3_ помірне обмеження у продуктивності для ходьби на короткі відстані

Для *кваліфікатора здатності*, цей домен відноситься до здатності особи при прогулянці обходитися без допомоги. Щоб нейтралізувати різноманітний вплив різних середовищ, спроможність можна оцінити в «стандартизованому» середовищі. Це стандартизоване середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки здатності в умовах тестування; або (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як видається, матиме однорідний вплив. Наприклад, справжня спроможність вищезгаданої особи пройти без тростини в стандартному середовищі (такому як, з плоскими і не ковзкими поверхнями) буде дуже обмеженою. Отже, здатність особи може бути закодована наступним чином:

d4500._3 важке обмеження здатності у ходьбі на короткі відстані

Користувачі, які бажають вказати поточне або стандартизоване середовище під час використання кваліфікаторів продуктивності та здатності, повинні використовувати класифікацію Факторів середовища (див. Конвенцію кодів 3 для Факторів середовища в Підрозділі 3 вище).

4.4 Кодування факторів середовища

Визначення

Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Використання Факторів середовища

Фактори середовища є складовою Частини 2 (Контекстуальні фактори) класифікації. Фактори середовища повинні розглядатися для кожної складової функціонування та кодуватися відповідно до однієї з трьох умов, описаних у Підрозділі 3 вище.

Фактори середовища повинні кодуватися з точки зору того, хто описує ситуацію. Наприклад, обрізки бордюрів без текстурованого мощення можуть кодуватися як полегшуючий фактор для користувача інвалідного візка, але як бар'єр для сліпої людини.

Кваліфікатор вказує, наскільки фактор є полегшуючим фактором чи бар'єром. Є кілька причин, чому фактор середовища може бути полегшуючим фактором або бар'єром і в якій мірі. Для полегшуючих факторів кодер повинен мати на увазі такі питання, як доступність ресурсу, а також надійний або змінний доступ, хороша або низька якість тощо. У випадку бар'єрів може бути важливим, як часто фактор перешкоджає особі, незалежно від того, чи перешкода є великою або малою, чи її можна уникнути чи ні. Слід також мати на увазі, що фактор середовища може бути бар'єром через його присутність (наприклад, негативне ставлення до осіб з обмеженням життєдіяльності) або його відсутність (наприклад, недоступність необхідної послуги). Вплив факторів середовища на життя людей із певним станом здоров'я різноманітний і складний, і є сподівання, що майбутні дослідження приведуть до кращого розуміння цієї взаємодії та, можливо, покажуть корисність другого класифікатора для цих факторів.

У деяких випадках різноманітний набір факторів середовища підсумовується збірним терміном, таким як бідність, розвиток, сільська або міська місцевість, або соціальний капітал. Ці збірні терміни самі не знаходяться в класифікації. Скоріше, кодер повинен відокремити складові фактори та кодувати їх. Знову ж таки, необхідні подальші дослідження, щоб визначити, чи існують чіткі та послідовні набори факторів середовища, які складають кожен з цих збірних термінів.

Перший кваліфікатор

Нижче наведено негативну та позитивну шкалу, яка вказує на ступінь впливу факторів середовища таких як бар'єр чи полегшуючий фактор. Використання однієї крапки означає бар'єр, тоді як використання знака «+» означає полегшуючий фактор, як зазначено нижче:

xxx.0 ВІДСУТНІЙ бар'єр	xxx+0 ВІДСУТНІЙ полегшуючий фактор
xxx.1 ЛЕГКИЙ бар'єр	xxx+1 ЛЕГКИЙ полегшуючий фактор
xxx.2 ПОМІРНИЙ бар'єр	xxx+2 ПОМІРНИЙ полегшуючий фактор
xxx.3 ВАЖКИЙ бар'єр	xxx+3 ІСТОТНИЙ полегшуючий фактор
xxx.4 АБСОЛЮТНИЙ бар'єр	xxx+4 АБСОЛЮТНИЙ полегшуючий фактор
xxx.8 бар'єр не уточнене	xxx+8 полегшуючий фактор, не уточнене
xxx.9 не застосовується	xxx.9 не застосовується

Додаток 3

Можливе використання переліку Діяльність та Участь

Складова Діяльність та Участь – це нейтральний перелік доменів, що вказують на різні дії та сфери життя. Кожен домен містить категорії на різних рівнях, упорядковані від загального до детального (наприклад, домен Розділу 4 Мобільність, містить такі категорії, як d450 Ходьба, а під ним – більш конкретна позиція, d4500 Ходьба на короткі відстані.) Перелік доменів діяльності та участі охоплює весь спектр функціонування, який можна кодувати як на індивідуальному, так і на суспільному рівнях.

Як зазначено у Вступі, цей перелік може використовуватися різними способами, щоб вказати конкретні поняття «Діяльність» та «Участь», які визначені в МКФ наступним чином:

У контексті здоров'я:

Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – залучення до життєвої ситуації.

Існує чотири альтернативних варіанти структуризації взаємозв'язку між діяльністю (а) та участю (у) з точки зору переліку доменів:

(1) Особливі набори доменів діяльності та доменів участі (без збігу)

Певний набір категорій кодується лише як діяльність (тобто завдання або дії, які виконує особа), а інший встановлюється лише як участь (тобто залучення до життєвої ситуації). Отже, ці два набори є взаємовиключними.

У цьому варіанті набори категорій діяльності та категорій участі визначаються користувачем. Кожна категорія є або елементом діяльності або елементом участі, але не обидва. Наприклад, домени можуть бути розділені наступним чином:

a1 Навчання та застосування знань

a2 Загальні завдання та вимоги

a3 Комунікація

a4 Мобільність

y5 Самообслуговування

y6 Домашній побут

y7 Міжособистісні взаємодії та стосунки

y8 Основні сфери життя

y9 Життя в громаді, соціальне та громадське життя

Кодування для цієї структури

д код категорії. k_n k_z (категорія вважається елементом діяльності)

у код категорії. k_n k_z (категорія вважається елементом участі)

де k_n = кваліфікатор продуктивності та k_z = кваліфікатор здатності. Якщо використовується кваліфікатор продуктивності, категорія, незалежно від того, позначена вона як елемент діяльності або участі, інтерпретується в термінах конструкції продуктивності; якщо використовується кваліфікатор здатності, конструкція здатності використовується для інтерпретації категорії, знову ж таки, позначається як елемент діяльності або участі.

Таким чином, варіант (1) забезпечує повну інформаційну матрицю без будь-якої надмірності або збігу.

(2) Частковий збіг між наборами доменів діяльності та участі

У цій альтернативі сукупність категорій може бути інтерпретована як елементи діяльності, так і елементи участі; тобто, одна й та сама категорія вважається відкритою для особи (тобто як завдання чи дії, що виконує одна людина), так і для суспільного тлумачення (тобто участь у життєвій ситуації).

Наприклад:

- a1** Навчання та застосування знань
- a2** Загальні завдання та вимоги
- a3** Комунікація   **y3** Комунікація
- a4** Мобільність   **y4** Мобільність
- a5** Самообслуговування   **y5** Самообслуговування
- a6** Домашній побут   **y6** Домашній побут
  - y7** Міжособистісні взаємодії та стосунки
  - y8** Основні сфери життя
  - y9** Життя в громаді, соціальне та громадське життя

Кодування для цієї структури

Існує обмеження на те, як можна кодувати категорії для цієї структури. Неможливо, щоб категорія в межах «збігу» мала різні значення для одного й того самого класифікатора (або першого кваліфікатора для продуктивності, або другого кваліфікатора для здатності), наприклад:

д категорія. 1_   **або**   д категорія. – 1
у категорія. 2   у категорія. _2

Користувач, який вибирає цю опцію, вважає, що коди в суперечливих категоріях можуть означати різні речі, коли вони закодовані в діяльності, а не в участі, і навпаки. Однак, один єдиний код повинен бути введений в інформаційну матрицю для вказаної колонки кваліфікатора.

(3) Детальні категорії, як види діяльності та широкі категорії, як участь, зі збігом або без нього

Інший підхід до застосування визначень діяльності та участі до доменів обмежує участь у більш загальних або більш широких категоріях у межах домену (наприклад, категорій першого рівня, таких як заголовки розділів), і вважається, що більш детальні категорії повинні бути діяльністю (наприклад, категорії третього або четвертого рівня). Цей підхід розділяє категорії в деяких або всіх доменах з точки зору широкого та детального розрізнення. Користувач може вважати, що деякі домени мають бути повністю (тобто на всіх рівнях деталізації) діяльністю або повністю участю.

Наприклад, d4550 Повзання може розглядатися як діяльність, а d455 – Рух довкола може розглядатися як участь.

Існує два способи вирішення цього підходу: (а) немає «збігу», тобто, якщо елемент є діяльністю, він не є участю; або (б) може бути збіг, оскільки деякі користувачі можуть використовувати весь перелік для діяльності та лише широкі назви для участі.

Кодування для цієї структури

Подібно до варіанту (1) або варіанту (2).

(4) Використання тих самих доменів для обох видів діяльності та участі з повним збігом доменів

У цьому варіанті всі домени у переліку Діяльність та Участь можна розглядати як діяльність та участь разом. Кожна категорія може бути інтерпретована як індивідуальне функціонування (діяльність), а також суспільне функціонування (участь).

Наприклад, d330 Здатність розмовляти можна розглядати як діяльність, так і як участь. Особа з відсутністю голосових зв'язок може говорити з використанням допоміжного пристрою. Відповідно до оцінок, що використовують кваліфікатори здатності та продуктивності, ця особа має:

Перший кваліфікатор

Помірні труднощі у продуктивності (можливо, через контекстуальні фактори,

такі як особистий стрес або ставлення інших людей)

→ 2

Другий кваліфікатор

Важкі труднощі у здатності без допоміжного пристрою

→ 3

Третій кваліфікатор

Легкі труднощі у здатності з допоміжним пристроєм

→ 1

Відповідно до інформаційної матриці МКФ, ця ситуація особи повинна бути закодованою як:

d330.231

За варіантом (4) це також може бути закодовано як:

a330.231

y330.2

У варіанті (4), коли використовуються як кваліфікатор продуктивності, так і кваліфікатор здатності, є дві величини для однієї секції в інформаційній матриці МКФ: одна для діяльності та одна для участі. Якщо ці значення однакові, то конфлікт відсутній, лише надмірність. Проте у випадку різних значень користувачі повинні розробити правило про прийняття коду для інформаційної матриці, оскільки офіційний стиль кодування ВООЗ є таким:

d *категорія* K_n K_z

Один із можливих способів подолання цієї надмірності може полягати у розгляді кваліфікатора здатності як діяльності та кваліфікатора продуктивності як участі.

Ще однією можливістю є розробка додаткових кваліфікаторів для участі, які фіксують «залучення до життєвої ситуації».

Очікується, що при подальшому використанні МКФ та генерації емпіричних даних, з'являться докази того, який з перерахованих вище варіантів переважає у різних користувачів класифікації. Емпіричні дослідження також призведуть до більш чіткої практичної реалізації концепцій діяльності та участі. Дані про те, як ці поняття використовуються в різних умовах, в різних країнах і для різних цілей, можуть бути сформовані, а потім будуть інформувати про подальші зміни до схеми.

Додаток 4

Клінічні випадки

Наведені нижче клінічні випадки описують застосування концепцій МКФ у різних випадках. Є сподівання, що вони допоможуть користувачам зрозуміти наміри та застосування базових класифікаційних концепцій та конструкцій. Для отримання детальної інформації, будь ласка, зверніться до навчальних посібників та курсів ВООЗ.

Порушення, що не призводить до обмеження здатності та проблем з продуктивністю

Дитина народжується з відсутністю нігтя. Ця вада розвитку є порушенням структури, але не перешкоджає функціонуванню рук дитини або тому, що дитина може робити з цією рукою, відтак немає у дитини обмеження здатності. Точно так само не повинно бути проблем із продуктивністю, таких як грати з іншими дітьми без кепкування та виключення з гри – через цю ваду. Отже, дитина не має обмежень щодо здатності або проблем у продуктивності.

Порушення, що призводить до обмеження здатності, але не до проблем з продуктивністю

Діабетична дитина має порушення функції: підшлункова залоза не працює належним чином для вироблення інсуліну. Діабет може контролюватися ліками, а саме інсуліном. Коли функції організму (рівень інсуліну) знаходяться під контролем, немає обмежень щодо здатності, пов'язаної з порушенням. Проте, дитина з діабетом, швидше за все, відчуває проблему продуктивності в спілкуванні з друзями чи однолітками при вживанні їжі, оскільки дитина повинна обмежувати вживання цукру. Відсутність відповідної їжі може створити бар'єр. Отже, дитина не буде брати участь у суспільстві в поточних умовах, якщо тільки не будуть вжиті кроки для забезпечення відповідної їжі, незважаючи на відсутність обмежень у здатності.

Інший приклад – це особа з вітиліго на обличчі, але відсутністю інших фізичних скарг. Ця косметична проблема не створює жодних обмежень у здатності. Однак, людина може жити в тому місці, де вітиліго помилково сприймається за проказу, і тому вважається заразним. Отже, в поточному середовищі людини це негативне ставлення є бар'єром навколишнього середовища, що призводить до значних проблем у взаємодії між людьми.

Порушення, що призводить до обмеження здатності та, залежно від обставин, до проблем або відсутності проблем з продуктивністю

Значні зміни інтелектуального розвитку є психічним порушенням. Це може призвести до деяких обмежень у різних здатностях людини. Фактори середовища, однак, можуть вплинути на ступінь продуктивності особи в різних сферах життя. Наприклад, дитина з психічним порушенням може мати незначний недолік у середовищі, де очікування не є високими для загального населення, і де дитині надано безліч простих, повторюваних, але необхідних завдань для виконання. У цьому середовищі дитина буде добре працювати в різних життєвих ситуаціях.

Подібна дитина, яка зростає в умовах конкуренції та високих схоластичних очікувань, може зіткнутися з більшою кількістю проблем з продуктивністю в різних життєвих ситуаціях порівняно з першою дитиною.

Цей клінічний випадок висвітлює дві проблеми. Перша полягає в тому, що норми чи стандарти населення, щодо яких порівнюється функціонування особи, повинні відповідати дійсному поточному середовищу. Друга полягає в тому, що наявність чи відсутність факторів середовища може сприяти чи перешкоджати цьому функціонуванню.

Модель порушення, що не призводить до обмеження здатності, але викликає проблеми з продуктивністю

Особа, яка відновилася після гострого психотичного епізоду, але яка має стигму бути «психічним пацієнтом», може мати проблеми з продуктивністю у сфері зайнятості або міжособистісних взаємодіях через негативне ставлення людей у своєму оточенні. Тому участь людини у працевлаштуванні та соціальному житті обмежена.

Різні порушення та обмеження здатності, що призводять до подібних проблем з продуктивністю

Особа не може бути найнята на роботу, тому що ступінь його або її порушення (тетраплегія), як видається, перешкоджає виконанню деяких вимог до роботи (наприклад, використання комп'ютера з ручною клавіатурою). Робоче місце не має необхідних адаптацій, щоб полегшити виконання персоналом цих вимог щодо роботи (наприклад, програмне забезпечення для розпізнавання голосу, яке замінює ручну клавіатуру).

Інша особа з менш важкою тетраплегією може мати здатність виконувати необхідні завдання, але не може бути найнята, оскільки квота на найм осіб з обмеженням життєдіяльності була заповнена.

Третя особа, здатна виконувати необхідну роботу, не може бути найнята, оскільки він або вона мають обмеження діяльності, яке пом'якшується за допомогою інвалідного візка, хоча робоче місце не пристосоване для інвалідних візків.

Нарешті, особа, яка користується інвалідним візком, може бути найнята на роботу, і матиме здатність виконувати робочі завдання, і насправді виконує їх у робочому контексті. Однак, ця людина може все ще мати проблеми з продуктивністю в доменах міжособистісних взаємодій із колегами, оскільки доступ до зон відпочинку, пов'язаних з роботою, недоступний. Ця проблема продуктивності у спілкуванні за місцем зайнятості може перешкоджати доступу до можливостей просування по роботі.

Всі чотири особи стикаються з проблемами продуктивності у домені зайнятості через різні фактори середовища, які взаємодіють із їхнім станом здоров'я або порушенням. Для першої особи бар'єри середовища включають відсутність пристосування на робочому місці та, можливо, негативне ставлення. Друга людина стикається з негативним ставленням до працевлаштування осіб з обмеженням життєдіяльності. Третя особа стикається з відсутністю доступності облаштованого середовища, а остання стикається з негативним ставленням до осіб із обмеженням життєдіяльності в цілому.

Підозри на порушення, що призводять до помітних проблем у продуктивності без обмежень у здатності

Особа працює з пацієнтами, які хворіють на СНІД. Ця особа є, у всякому випадку, здоровою, але повинна проходити періодичне тестування на ВІЛ. Вона не має обмежень здатності. Незважаючи на це, люди, які її знають, соціально підозрюють, що вона, можливо, набула вірус і тому уникають її. Це призводить до значних проблем у продуктивності людини в домені соціальних взаємодій та життя в громаді, соціальному та громадському житті. Її участь обмежується через негативне ставлення людей, які її оточують.

Порушення, які наразі не класифікуються в МКФ, що призводять до проблем у продуктивності

В особі є матір, яка померла від раку молочної залози. Їй 45 років, і напередодні її добровільно оглянули і виявили, що ця особа несе генетичний код, який ставить її під загрозу раку молочної

залози. Вона не має проблем з функціонуванням чи структурою організму чи обмеженням здатності, але їй відмовлено у медичному страхуванні у своїй страховій компанії через підвищений ризик раку молочної залози. Її участь в домені догляду за здоров'ям обмежена через політику компанії зі страхування здоров'я.

Додаткові приклади

10-річний хлопчик звертається до логопеда з реферативним діагнозом «заїкання». Під час обстеження виникають проблеми з відсутністю пауз в мовленні, між- і внутрішньовербальними прискореннями, проблеми в роботі рухів мовлення та недостатньому ритмі мови (порушення). У школі виникають проблеми з читанням вголос і розмовами (обмеження здатності). Під час групових обговорень він не бере на себе ніякої ініціативи для участі в обговореннях, хоча він хотів би (проблема продуктивності в домені спілкування з багатьма людьми). Залучення цього хлопця в розмову обмежене, коли він у групі, через суспільні норми та практики, що стосується упорядкованого характеру розмов.

40-річна жінка з травмою шиї чотиримісячної давнини занадто сильно скаржиться на біль у шиї, сильний головний біль, запаморочення, зниження м'язової сили та тривогу (порушення). Її здатність ходити, готувати, чистити, працювати за комп'ютером та керувати автомобілем обмежені (обмеження в здатності). Під час консультації з лікарем було взаємно погоджено чекати, доки проблеми не будуть знижені, перш ніж вона зможе повернутися до своєї колишньої повної зайнятості з фіксованим часом роботи (проблеми у продуктивності в домені зайнятості). Якби політика на робочому місці в її поточній ситуації дозволила б забезпечити гнучкий графік роботи, то звільнившись, коли її симптоми були особливо поганими, вона могла б працювати вдома, а її участь у сфері зайнятості би покращилася.

Додаток 5

МКФ та особи з інвалідністю

Процес перегляду МКФ з моменту його заснування отримав користь від внеску осіб з інвалідністю та організацій осіб з інвалідністю. Міжнародна організація осіб з інвалідністю, зокрема, витратила свій час та енергію на процес перегляду, і МКФ відображає цей важливий внесок.

ВООЗ відзначає важливість співучасті осіб з інвалідністю та їх організацій у перегляді класифікації функціонування та обмеження життєдіяльності. Як класифікація, МКФ слугуватиме основою для оцінки та вимірювання обмеження життєдіяльності у багатьох наукових, клінічних, адміністративних та соціальних політиках. Тому, викликає занепокоєння те, щоб при використанні МКФ не було зловживань, які б могли завдати шкоди інтересам осіб з інвалідністю (див. Етичне Керівництво в Додатку 6).

Зокрема, ВООЗ визнає, що самі терміни, які використовуються в класифікації, можуть, незважаючи на всі зусилля, бути стигматизацією та маркуванням. У відповідь на цю стурбованість на початку процесу було прийнято рішення повністю виключити термін «недолік», зважаючи на його неприйнятні конотації англійською мовою – і не використовувати термін «інвалідність» як назву складової, а зберігати це як загальний, «об'єднуючий» термін.

Однак, залишається складне питання про те, як краще звертатися до людей, які мають деякий ступінь функціонального обмеження. МКФ використовує термін «обмеження життєдіяльності» для позначення багатовимірного явища, що виникає внаслідок взаємодії людей з їх фізичним та соціальним середовищем. З різних причин, коли мова йде про окремих осіб, деякі вважають за краще використовувати термін «особи з обмеженнями життєдіяльності», тоді як інші віддають перевагу терміну «особи з обмеженими можливостями». У світлі цієї розбіжності не існує універсальної практики для ВООЗ, і МКФ суворо не приймає інший підхід. Натомість, ВООЗ підтверджує важливий принцип, згідно з яким люди мають право називатися так, як вони вважають за потрібне.

Крім того, важливо підкреслити, що МКФ не є класифікацією людей взагалі. Це класифікація характеристик здоров'я людей в контексті їх окремих життєвих ситуацій та впливу середовища. Це взаємодія характеристик здоров'я та контекстуальних факторів, що продукують обмеження життєдіяльності. Це означає, що люди не повинні характеризуватись винятково з точки зору їхніх порушень, обмежень діяльності або обмежень участі. Наприклад, замість посилання на «особу з психічними недоліками», в класифікації використовується фраза «особа з проблемою в навчанні». МКФ це забезпечує, уникаючи будь-яких посилань на людину через стан здоров'я або термін інвалідності, а також використовує нейтральну, якщо не позитивну та конкретну мову.

Для подальшого вирішення законного занепокоєння систематичним маркуванням людей, категорії в МКФ виражаються нейтрально, щоб уникнути приниження, стигматизації та невідповідних конотацій. Однак, цей підхід викликає проблему того, що можна назвати «правильним підбором термінів». Негативні атрибути стану здоров'я та реакції інших людей на це залежать від умови, яка використовується для визначення стану. Як би інвалідність не називалась, вона існує незалежно від міток. Проблема полягає не тільки в питанні про мовне вираження, але головним чином, в питанні ставлення інших людей та суспільства до інвалідності. Все, що потрібно, – це правильний зміст та використання термінів і класифікації.

ВООЗ зобов'язується продовжувати зусилля, спрямовані на те, щоб забезпечити право осіб з інвалідністю класифікуватися та оцінюватися, а не позбуватися їх через дискримінацію.

Є сподівання, що самі особи з інвалідністю сприятимуть використанню та розвитку МКФ у всіх сферах. Як науковці, менеджери та політики, особи з інвалідністю допоможуть розробити протоколи та інструменти, що ґрунтуються на класифікаціях МКФ. МКФ також служить потенційно потужним інструментом для адвокації на основі доказів. Вона забезпечує надійні та порівняльні дані, щоб показати випадок у зміні. Політичне уявлення про те, що інвалідність – це бар'єри середовища такою ж мірою, як це пов'язано зі станом здоров'я або порушеннями, воно повинно трансформуватися спочатку в програму досліджень, а потім у діючі та надійні докази. Ці дані можуть принести справжні соціальні зміни для осіб з інвалідністю у всьому світі.

Захист обмеження життєдіяльності також може бути посилений за допомогою МКФ. Оскільки основною метою захисту є визначення втручань, які можуть покращити рівень участі осіб з інвалідністю, МКФ може допомогти у визначенні основної «проблеми» обмеження життєдіяльності, незалежно від того, чи визначається вона в середовищі через бар'єри або відсутність полегшуючого фактора, обмеженою здатністю самої особи чи певною комбінацією факторів. За допомогою цього роз'яснення, втручання можуть бути належним чином націлені, а їх вплив на рівень участі контрольованим та вимірюваним. Таким чином, можна досягти конкретних та доказових цілей та покращити загальні цілі захисту осіб з інвалідністю.

Додаток 6

Етичне керівництво з використання МКФ

Кожен науковий інструмент може бути використаний неправильно та із зловживанням. Наївно було б вважати, що така класифікаційна система, як МКФ, ніколи не буде використовуватися на шкоду для людей. Як пояснюється в Додатку 5, процес перегляду МКПОЖН включав осіб з інвалідністю та їх організації по захисту із самого початку. Їх внесок призвів до суттєвих змін у термінології, змісті та структурі МКФ. Цей додаток визначає деякі основні принципи етичного використання МКФ. Очевидно, що жоден набір рекомендацій не може передбачати будь-які форми зловживання класифікацією чи іншим науковим інструментом, або ж лише ті рекомендації, що можуть запобігти неправильному використанню. Цей документ не є винятком. Ми сподіваємось, що увага до положень, що випливають з цього питання, зменшить ризик того, що МКФ буде використовуватися з позицій неухважності та шкоди для осіб з інвалідністю.

Повага і конфіденційність

- (1) МКФ завжди слід використовувати так, щоб поважати притаманні цінності та автономію окремих осіб.
- (2) МКФ ніколи не слід використовувати для позначення людей або іншим чином ідентифікувати їх виключно з точки зору однієї чи кількох категорій обмеження життєдіяльності.
- (3) У клінічних умовах МКФ завжди слід використовувати із загальними знаннями, співпрацею та згодою осіб, чий рівні функціонування класифікуються. Якщо обмеження індивідуальної когнітивної здатності перешкоджають такій участі, захисник особи повинен бути активним учасником.
- (4) Інформація, кодована за допомогою МКФ, повинна розглядатися як персональна інформація та підпадати під дію визнаних правил конфіденційності, придатних для того, яким чином дані будуть використовуватися.

Клінічне використання МКФ

- (5) Якщо це можливо, клініцист повинен роз'яснити особі або захиснику особи мету використання МКФ та запропонувати питання про доцільність її використання для класифікації рівнів функціонування особи.

- (6) По можливості, особа, чий рівень функціонування класифікується (або захисник особи), повинна мати можливість брати участь, зокрема, оскаржити чи підтвердити відповідність використовуваної категорії та призначену оцінку.
- (7) Оскільки, класифікований дефіцит є результатом як стану здоров'я особи, так і фізичного та соціального контексту, в якому особа живе, МКФ слід застосовувати цілісно.

Соціальне використання інформації МКФ

- (8) Інформація МКФ повинна використовуватися в максимально можливому ступені з допомогою співробітництва окремих осіб для покращення їх вибору та контролю над їхнім життям.
- (9) Інформація МКФ має використовуватися для розробки соціальної політики та політичних змін, спрямованих на посилення та підтримку участі окремих осіб.
- (10) МКФ, а також вся інформація, отримана внаслідок її використання, не повинна використовуватися для відмови від встановлених прав або іншим чином обмежувати законні права на пільги для окремих осіб або груп.
- (11) Особи, які класифікуються за МКФ, можуть у будь-який спосіб відрізнятись. Закони та положення, що стосуються класифікації МКФ, не повинні мати більше однорідності, ніж передбачалося, і повинні забезпечити, щоб ті, чий рівні функціонування класифікувалися, розглядалися як особи.

Додаток 7

Підсумок процесу перегляду

Розвиток Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН)

У 1972 р. ВООЗ розробила попередню схему щодо наслідків захворювання. Протягом кількох місяців було запропоновано більш комплексний підхід. Ці пропозиції були зроблені за двома важливими принципами: необхідно провести розрізнення між порушеннями та їх важливістю, тобто їх функціональними та соціальними наслідками, і ці різні аспекти або осі даних повинні класифікуватися окремо в різних полях цифр. По суті, цей підхід складався з ряду чітких, хоч і паралельних, класифікацій. Це суперечить традиціям МКФ, в якій декілька осей (етіологія, анатомія, патологія тощо) інтегровані в ієрархічну систему, тому що займає лише одне поле цифр. Була розглянута можливість асиміляції цих пропозицій у схему, сумісну з принципами, що лежать в основі структури МКФ. У той же час, були зроблені попередні спроби систематизувати термінологію, яка застосовується до наслідків захворювань. Ці пропозиції поширилися неофіційно в 1973 р., а допомогу попросили, зокрема, у груп, які особливо турбуються про реабілітацію.

Розподілені класифікації порушень та обмеження життєдіяльності були поширені в 1974 році та продовжували викликати обговорення. Так, зібралися коментарі та розробилися остаточні пропозиції. Вони були подані на розгляд Міжнародної конференції для Дев'ятого перегляду Міжнародної класифікації хвороб у жовтні 1975 року. Розглянувши класифікації, Конференція рекомендувала опублікувати її для ознайомлювальних цілей. У травні 1976 року Двадцять дев'ята сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я взяла до уваги цю рекомендацію та прийняла резолюцію WHA29.35, в якій вона затвердила публікацію для цілей випробувань додаткової класифікації порушень та недоліків як доповнення до Міжнародної класифікації хвороб, але не як невід'ємну частину. Отже, перше видання МКПОЖН було опубліковано в 1980 році. А в 1993 році перевидали додаткову передмову.

Початкові кроки у перегляді МКПОЖН

У 1993 році було прийнято рішення про початок процесу перегляду МКПОЖН. Тенденція до переглянутої версії, яка тимчасово була відомою як МКПОЖН -2, полягала в наступному:

- вона повинна слугувати різноманітним цілям, необхідним різним країнам, галузям та медичним дисциплінам;

- вона повинна бути достатньо простою, щоб бути в курсі практик як значущий опис наслідків стану здоров'я;
- вона повинна бути корисною для практики, тобто визначити потреби в охороні здоров'я та розробляти програми посередництва (наприклад, профілактика, реабілітація, соціальні дії);
- вона повинна дати узгоджене уявлення про процеси, що впливають на наслідки стану здоров'я, таким чином, щоб процес обмеження життєдіяльності, а не лише міра хвороб/розладів, міг бути об'єктивно оцінений, записаний з можливістю відповіді на нього;
- вона повинна бути чутливою до культурних варіацій (бути перекладеною і застосовуватись у різних культурах та системах охорони здоров'я);
- вона повинна використовуватись у взаємодоповнюванні з родиною класифікацій ВООЗ.

Спочатку Французькому Центру Співпраці було поставлено завдання скласти пропозицію щодо розділу «Порушення», а також про мову, мовлення та сенсорні аспекти. Центр Співпраці у Голландії мав запропонувати перегляд обмеження життєдіяльності та опорно-рухових аспектів Класифікації й підготувати огляд літератури, тоді як Північноамериканський Центр Співпраці мав висувати пропозиції щодо розділу «Недоліки». Крім того, дві цільові групи мали відповідно представити пропозиції щодо аспектів психічного здоров'я та питань дітей. Прогрес був досягнутий на черговій сесії МКПОЖН -2, що відбулася в Женеві в 1996 році, де схвалили черговий альфа-проект, в якому були включені різні пропозиції і проведено початкове пілотне випробування. На засіданні 1996 року було вирішено, що кожен центр співпраці та цільова група тепер будуть зацікавлені в проекті в цілому і більше не матимуть своєї колишньої окремої сфери для перегляду. З травня 1996 р. по лютий 1997 р. Альфа-проект був розповсюджений серед співпрацюючих центрів та цільових груп, а коментарі та пропозиції були зібрані в штаб-квартирі ВООЗ. Також було розповсюджено перелік основних питань, що містять знакові положення, пов'язані з переглядом, з метою полегшення збирання коментарів.

Під час процесу перегляду були розглянуті наступні теми:

- Трирівнева класифікація, тобто Порушень, Обмеження життєдіяльності та Недоліків, була корисною і повинна такою залишатися. Необхідно врахувати включення контекстуальних факторів / факторів середовища, хоча більшість пропозицій залишилися на етапі теоретичного розвитку та емпіричного тестування.
- Взаємозв'язок між П/О/Н та відповідні відносини між ними були проблемною темою для обговорення. Багато критичних зауважень вказали на причинну модель, що лежить в основі версії МКПОЖН 1980 року, а саме відсутність змін у часі та односпрямований потік від порушення до обмеження життєдіяльності та до недоліків. В процесі перегляду було

запропоновано в альтернативні графічні уявлення.

- МКПОЖН -1980 було складно використовувати. Спрощення для використання було визнано необхідним: перегляд повинен тяжіти до спрощення, а не до додавання деталей.
- Контекстуальні фактори (зовнішні – фактори середовища /внутрішні – особистісні фактори): ті фактори, які були основними складовими процесу недоліків (як це було відображено у версії МКПОЖН 1980 року), повинні бути розроблені як додаткові схеми в межах МКПОЖН. Проте, оскільки соціальні та фізичні фактори в середовищі та їх стосунки з Порушеннями, Обмеженнями життєдіяльності та Недоліками були сильно пов'язані з культурою, вони не повинні бути окремим аспектом в рамках МКПОЖН. Однак, вважалося, що класифікація факторів середовища може виявитись корисною при аналізі національних ситуацій та розробці рішень на національному рівні.
- Порушення мають відображати досягнення у знанні основних біологічних механізмів.
- Культурна придатність та універсальність повинні бути головною метою.
- Розробка навчальних та презентаційних матеріалів також була головною метою процесу перегляду.

Проекти Бета-1 та Бета-2 МКПОЖН-2

У березні 1997 року був підготовлений проект Бета-1, який включав пропозиції, зібрані за попередні роки. Цей проект представили на засіданні з перегляду МКПОЖН у квітні 1997 року. Після включення рішень наради проект чергової версії МКПОЖН -2 Бета-1 був виданий для польових випробувань у червні 1997 року. На основі всіх даних та інших відгуків, отриманих як частина польових випробувань Бета-1, Бета-2 проект описали протягом січня-квітня 1999 року. Отриманий проект був представлений та обговорений на річній нараді МКПОЖН -2 в Лондоні в квітні 1999 року. Після включення рішень наради проект Бета-2 був надрукований та виданий для польових випробувань у липні 1999 року.

Польові випробування

Польові випробування проекту Бета-1 були проведені з червня 1997 року по грудень 1998 року та польові випробування Бета-2 з липня 1999 року по вересень 2000 року.

Проведення польових випробувань спричинило якомога більш широку участь держав-членів Всесвітньої організації охорони здоров'я та різноманітних дисциплін, включаючи такі галузі, як медичне страхування, соціальне забезпечення, праця, освіта та інші групи, що займаються класифікацією станів здоров'я (використовуючи Міжнародну класифікацію хвороб, Медсестринську

класифікацію та Міжнародну класифікацію стандартів освіти – МКСО). Мета – досягти консенсусу за допомогою чітких визначень, які були оперативними. Польові випробування на місцях являли собою безперервний процес розробки, консультації, зворотного зв'язку, оновлення та тестування.

Наступні дослідження були проведені як частина польових випробувань Бета-1 та Бета-2:

- переклад та лінгвістична оцінка;
- оцінка предмету;
- відповіді на основне питання консенсусними конференціями та окремими особами;
- відгуки від організацій та окремих осіб;
- тестування параметрів;
- техніко-економічне обґрунтування та надійність у випадку оцінки (живі або узагальнені листи);
- інші (наприклад, фокус-групи).

Тестування зосередило увагу на міжкультурних та міжгалузевих питаннях. Понад 50 країн та 1800 експертів були залучені до проведення польових випробувань, про які повідомлялося окремо.

МКПОЖН-2 Передфінальна версія

На основі даних про польові випробування Бета-2 та консультацій з центрами співпраці, Комітетом експертів ВООЗ з вимірювання та класифікації, Передфінальна версія МКПОЖН-2 була підготовлена в жовтні 2000 року. Цей проект був представлений на засіданні з перегляду в листопаді 2000 року. Після включення рекомендацій засідання МКПОЖН-2 Передфінальна версія (грудень 2000 р.) була представлена Виконавчій раді ВООЗ у січні 2001 р. Остаточний проект МКПОЖН-2 був представлений на П'ятдесят четвертій сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я в травні 2001 року.

Підтвердження остаточної версії

Після обговорення остаточного проекту з назвою «Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я», Асамблея охорони здоров'я схвалила нову класифікацію в резолюції WHA54.21 від 22 травня 2001 року. У резолюції говориться:

П'ятдесят четверта сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я:

1. ЗАТВЕРДЖУЄ друге видання Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН) з назвою Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та охорони здоров'я, надалі як скорочена форма МКФ;
2. СПОНУКАЄ держав-членів використовувати МКФ у своїх дослідженнях, спостереженнях та звітності, якщо це доречно, з урахуванням конкретних ситуацій у державах-членах та, зокрема, з огляду на можливі зміни в майбутньому;
3. ПРОСИТЬ Генерального директора про надання державам-членам, на їхнє прохання, підтримки у використанні МКФ.

Додаток 8

Подальші напрями для МКФ

Використання МКФ багато в чому залежить від її практичної корисності: якою мірою вона може слугувати показником ефективності надання послуг в галузі охорони здоров'я за допомогою показників, що базуються на споживчих результатах, і ступеня, до якої вона застосовується у різних культурах, з тим щоб можна було провести міжнародне порівняння для визначення потреб та ресурсів і для планування та досліджень. МКФ не є безпосередньо політичним інструментом. Втім, її використання може сприяти визначенню політики шляхом надання інформації, яка допоможе встановити політику в галузі охорони здоров'я, сприятиме рівним можливостям для всіх людей та підтримуватиме боротьбу з дискримінацією на основі обмеження життєдіяльності.

Версії МКФ

З огляду на різні потреби різних типів користувачів, МКФ буде представлена у кількох форматах та версіях.

Основна класифікація

Ці дві частини та їх складові в МКФ представлені у двох варіантах, щоб задовольнити потреби різних користувачів за різними рівнями деталізації:

Перша версія являє собою *повну (детальну) версію*, яка забезпечує всі рівні класифікації і надає 9999 категорій для кожної складової. Однак, їх було використано набагато менше. Категорії повної версії можуть бути зібрані в короткій версії, якщо необхідна зведена інформація.

Друга версія – *коротка (стисла) версія*, яка дає два рівні категорій для кожної складової та домену. Також наведено визначення цих термінів, включень та виключень.

Спеціальні доопрацювання

- a) Варіанти для клінічного застосування: Ці варіанти будуть залежати від використання МКФ у різних сферах клінічного застосування (наприклад, професійна терапія). Вони будуть базуватися на основному обсязі кодування та термінології; проте вони нададуть додаткову детальну інформацію, таку як керівні принципи оцінки та клінічні описи. Вони також можуть бути перебудовані для конкретних дисциплін (наприклад, реабілітація, психічне здоров'я).
- b) Дослідницькі варіанти: подібно до клінічних варіантів, ці варіанти будуть відповідати конкретним потребам науковців і забезпечать точні оперативні визначення для оцінки станів.

Робота на майбутнє

Враховуючи безліч використань і потреб МКФ, важливо зазначити, що ВООЗ та її центри співпраці проводять додаткову роботу для задоволення цих потреб.

МКФ належить усім її користувачам. Це єдиний такий інструмент, що прийнятий на міжнародній основі. Вона спрямована на отримання кращої інформації про явища та функціонування осіб із обмеженням життєдіяльності та створення широкого міжнародного консенсусу. Щоб досягти визнання МКФ різними національними та міжнародними спільнотами, ВООЗ доклала всіх зусиль для забезпечення зручності та сумісності з процесами стандартизації, такими, як це встановлено Міжнародною організацією стандартизації (ISO).

Можливі подальші напрями розвитку та застосування МКФ можна підсумувати наступним чином:

- сприяння використанню МКФ на рівні країни для розробки національних баз даних;
- створення міжнародного набору даних та структури, що дозволить робити міжнародні порівняння;
- визначення алгоритмів отримання соціальних пільг та пенсій;
- вивчення обмеження життєдіяльності та функціонування членів сім'ї (наприклад, вивчення сторонніх осіб із обмеженням життєдіяльності через стан здоров'я інших людей);
- розробка складової «Особистісні фактори»;
- розробка чітких оперативних визначень категорій для дослідницьких цілей;

- розробка інструментів оцінки для ідентифікації та вимірювання²³;
- надання практичних додатків засобами комп'ютеризації та реєстрації форм;
- встановлення зв'язків з концепціями якісного життя та вимірювання суб'єктивного добробуту²⁴;
- дослідження відповідності лікування або вибір виду втручання;
- сприяння використанню в наукових дослідженнях для порівняння різних станів здоров'я;
- розробка навчальних матеріалів з використання МКФ;
- створення навчальних та довідкових центрів МКФ по всьому світу;
- подальші дослідження факторів середовища для надання необхідних деталей для опису як стандартизованого, так і поточного середовища.

---

²³ Інструменти оцінки, пов'язані з МКФ, розробляються ВООЗ з метою застосування в різних культурах. Вони перевіряються на надійність та обґрунтованість. Інструменти оцінювання надаватимуться у трьох формах: коротка версія для скринінгу / цілей виявлення випадків; версія для щоденного використання доглядачами; і повна версія для детальних дослідницьких цілей. Вони будуть доступні від ВООЗ.

²⁴ Зв'язки з якістю життя: важливо, щоб існувала концептуальна сумісність між «якістю життя» та конструкціями обмеження життєдіяльності. Якість життя, однак, стосується того, що люди «відчувають» про стан свого здоров'я або наслідки; отже, це конструкція «суб'єктивного добробуту». З іншого боку, конструкції хвороби / обмеження життєдіяльності належать до об'єктивних та предметно-визначених ознак особи.

Додаток 9

Рекомендовані вимоги щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень

Функції організму та структури	Розділ	Код	Класифікаційний блок чи категорія
Зір	2	b210–b220	Зір та пов'язані з ним функції
Слух	2	b230–b240	Слух та вестибулярні функції
Мова	3	b310–b340	Функції голосу та мовлення
Травлення	5	b510–b535	Функції травної системи
Тілесна екскреція	6	b610–b630	Функції виділення сечі
Фертильність	6	b640–b670	Статеві та репродуктивні функції
Сексуальна активність	6	b640	Статеве та репродуктивне здоров'я
Шкіра та вади	8	b810–b830	Шкіра та пов'язані з нею структури
Дихання	4	b440–b460	Функції дихальної системи
Біль*	2	b280	Біль
Афект*	1	b152–b180	Специфічні психічні функції
Сон	1	b134	Глобальні психічні функції
Енергія / життєздатність	1	b130	Глобальні психічні функції
Сприйняття*	1	b140,b144,b164	Увага, пам'ять та функції сприйняття вищого рівня
Діяльність та участь			
Комунікація	3	d310–d345	Продукування повідомлень – отримання повідомлень
Мобільність*	4	d450–d465	Ходьба та переміщення

Спритність	4	d430–d445	Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами
Самообслуговування*	5	d510–d570	Самообслуговування
Звичайна активність*	6 і 8		Домашній побут; Основні сфери життя
Міжособистісні стосунки	7	d730–d770	Особливі міжособистісні стосунки
Соціальне функціонування	9	d910–d930	Життя в громаді, соціальне та громадське життя

---

* Запропоновані елементи до мінімального переліку.

Додаток 10

Подяка

Розвиток МКФ не був би можливим без широкої підтримки багатьох людей з різних куточків світу, які присвятили велику кількість часу та енергії, щоб організувати ресурси міжнародної співпраці. І хоча неможливо подякувати їм усім тут, але провідні центри, організації та окремі особи перераховані нижче.

Центри Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), що співпрацювали з МКФ:

- Австралія** Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT2601, Australia. Contact: Ros Madden.
- Канада** Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Contact: Helen Whittome.
- Франція** Centre Technique National d'Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Contact: Marc Maudinet.
- Японія** Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Contact: Hisao Sato.
- Нідерланди** National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands. Contacts: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijnde Vrankrijker.

Північні країни Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala
Science Park, SE75185 Uppsala, Sweden. Contact: Bjorn Smedby.

**Об'єднане
Королівство
Великобританії** National Health System Information Authority, Codingand
Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE112TG,
United Kingdom. Contacts: Ann Harding, Jane Millar.

**і Північна
Ірландія**

США National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest
Road, Hyattsville MD20782, USA. Contact: Paul J. Placek.

Україна Благодійний фонд Порошенка, 21000, Вінницька обл., місто Вінниця,
Староміський район, вулиця Гліба Успенського, будинок 8. Контакти: Безрека
О.

Цільові групи

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICIDH, Chair: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC20201, USA. Co-Chair: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Chair: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC27599-8185, USA. Co-Chair: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Chair: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V1RB, England. Co-Chair: Janice Miller.

Мережі

La Redde Habla Hispanaen Discapacidades (The Spanish Network). Coordinator: Jose Luis Vazquez-Barquero, Unidaddde Investigacionen Psiquiatria Clinicaly Social Hospital Universitario «Marquesde Valdecilla», Avda. Valdecilla s/n, Santander 39008, Spain.

Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Contact: Lauri Sivonen.

Неурядові організації

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC20002-4242, USA. Contacts: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V1RB, England. Contact: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32Bte2/A,B-1000, Bruxelles, Belgium. Contact: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), BlvdClovis N.7, 1000 Brussels, Belgium. Contact: John Henderson.

Inclusion International, 13D Cheminde Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, France. Contact: Nancy Breitenbach.

Rehabilitation International, 25E.21 stStreet, NewYork, NY10010, USA. Contact: Judith Hollenweger, Chairman, RIEducation Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001 Zurich, Switzerland.

Консультанти

Консультанти

ВООЗ, перелічені нижче, надали неоціненну допомогу в процесі редагування.

Elizabeth Badley

Jerome E. Bickenbach

Nick Glozier

Judith Hollenweger

Cille Kennedy

Jane Millar

Janice Miller

Jurgen Rehm

Robin Room

Angela Roberts

Michael F. Schuntermann

Robert TrotterII

David Thompson (редакційний консультант)

Переклад МКФу ВООЗ на офіційні мови

Було виконано редагування МКФ на декількох мовах, але робочою мовою є виключно англійська. Переклад та лінгвістичний аналіз були невід'ємною частиною процесу редагування. Переклад, лінгвістичний аналіз та редагування на офіційні мови ВООЗ були виконані переліченими нижче співробітниками ВООЗ. Переклади на інші мови можна знайти на веб-сайті ВООЗ: <http://www.who.int/classifications/icf>.

Арабська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji, Mohamed

Daly, Jamil Taktak, Saïda Douki

Редакційна рецензія: WHO/EMRO:

Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel AzizSaleh

Китайська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Qiu Zhuoying (координатор), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Редакційна рецензія: WHO Collaborating Centrein Chinaand WHO/WPRO: Dong Jingwu, Zhou Xiaonanand Y. C. Chong

Французька

Переклад та лінгвістичний аналіз: WHO Geneva: Pierre Lewalle

Редакційна рецензія: WHO Collaborating Centresin Franceand Canada:

Catherine Barraland Janice Miller

Російська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Георгий Д. Шостка (координатор), Владимир Ю. Ряснянский, Александр В. Квашин, Сергей А. Матвеев, Алексей А. Гальянов

Редакційна рецензія: Центр Сотрудничества ВОЗ в России: Владимир К.Овчаров

Іспанська

Переклад, лінгвістичний аналіз, редакційний аналіз the Collaborating Centrein Spain in collaboration with La Redde Habla Hispanaen Discapacidades (The Spanish Network) and WHO/PAHO: J. L. Vazquez-Barquero (координатор), Ana Diez Ruiz, Luis Gaite Pindado, Ana Gymezy Siliy, Sara Herrera Castanedo, Marta UriarteItuico, Elena Vazquez Bourgon Armando Vasquez, Mariadel Consuelo Crespo, Ana Maria Fossatti Pons, Benjamin Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Munoz, Maria Elena Medina Mora, Maria Esther Araujo Bazan, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

Українська

Переклад та лінгвістичний аналіз: Світлана Сивець, Тетяна Сивець

Редакційна рецензія виконана.

Окремі учасники процесу редагування

Аргентина

Liliana Lissi

Martha Adela Mazas

Miguela Pico

Ignacio Saenz

Вірменія

Armen Sargsyan

Австралія

Gavin Andrews

Robyne Burridge

Ching Choi

Prem K. Chopra

Jeremy Couper

Elisabeth Davis

Maree Dyson

Rhonda Galbally

Louise Golley

Tim Griffin

Simon Haskell

Angela Hewson

Tracie Hogan

Richard Madden

Ros Madden

Helen McAuley

Trevor Parmenter

Mark Pattison

Tony M. Pinzone

Hélène Bergeron

Jerome E. Bickenbach

Andra Blanchet

Maurice Blouin

Mario Bolduc (deceased)

Lucie Brosseau

T.S. Callanan

Lindsay Campbell

Anne Carswell

Jacques Cats

L.S. Cherry

René Cloutier

Albert Cook

Jacques Côté

Marcel Côté

Cheryl Cott

Aileen Davis

Henry Enns

Gail Finkel

Christine Fitzgerald

Patrick Fougeyrollas

Adele Furrie

Linda Garcia

Yhetta Gold

Betty Havens

Anne Hébert

Peter Henderson

Lynn Jongbloed

Faith Kaplan

Colleen Watters

Чілі

Ricardo Araya

Alejandra Faulbaum

Luis Flores

Roxane Moncayo de

Bremont

Pedro Rioseco

Benjamin Vicente

Китай

Zhang Aimin

Mary Chu Manlai

Hong Dong

Leung Kwokfai

Karen Ngai Ling

Wu Xuanguong

Qiu Zhuoying

Zhao Shuying

Li Jing

Tang Xiaoquan

Li Jianjun

Ding Buotan

Zhuo Dahong

Nan Dengkun

Zhou Xiaonan

Колумбія

Kate Senior	Ronald Kaplan	Martha Aristabal Gomez
Catherine Sykes	Lee Kirby	
John Taplin	Catherine Lachance	Кот-д'Івуар
John Walsh	Jocelyne Lacroix	B. Claver
	Renée Langlois	
Австрія	Mary Law	Хорватія
Gerhard S. Barolin	Lucie Lemieux-Brassard	Ana Bobinac-Georgievski
Klemens Fheodoroff	Annette Majnemer	
Christiane Meyer-	Rose Martini	Куба
Bornsen	Raoul Martin-Blouin	Pedro Valdés Sosa
	Mary Ann McColl	Jesús Saiz Sánchez
Бельгія	Joan McComas	Frank Morales Aguilera
Françoise Jan	Barbara McElgunn	
Catherine Mollman	Janice Miller	Данія
J. Stevens	Louise Ogilvie	Terkel Andersen
A. Tricot	Luc Noreau	Aksel Bertelsen
	Diane Richler	Tora Haraldsen Dahl
Бразилія	Laurie Ringaert	Marianne Engberg
Cassia Maria Buchalla	Kathia Roy	Annette Flensburg
E. d'Arrigo Busnello	Patricia Sisco	Ane Fink
Ricardo Halpern	Denise Smith	Per Fink
Fabio Gomes	Ginette St Michel	Lise From
Ruy Laurenti	Debra Stewart	Jette Haugbølle
	Luz Elvira Vallejo	Stig Langvad
Канада	Echeverri	Lars von der Lieth
Hugh Anton	Michael Wolfson	Kurt Møller
J. Arboleda-Florez	Sharon Wood-Dauphinee	Claus Vinther Nielsen
Denise Avard	Nancy Young	Freddy Nielsen
Elizabeth Badley	Peter Wass	Kamilla Rothe Nissen
Caroline Bergeron		Gunnar Schiøler
		Anne Sloth
		Susan Tetler

Selena Forchhammer	Jean-Michel Orgogozo	Італія
Thønnings	Claudine Parayre	Emilio Alari
Eva Wæhrens	Gérard Pavillon	Alberto Albanese
Brita Øhlenschläger	André Philip	Renzo Andrich
	Nicole Quemada	A.Andrigo
Еквадор	Jean-François Ravaud	Andrea Arrigo
María del Consuelo	Karen Ritchie	Marco Barbolini
Crespo	Jean-Marie Robine	Maurizio Bejor
Walter Torres Izquierdo	Isabelle Romieu	Giulio Borgnolo
	Christian Rossignol	Gabriella Borri
Єгипет	Pascale Roussel	Carlo Caltagirone
Mohammed El-Banna	Jacques Roustit	Felicia Carletto
	Jésus Sanchez	Carla Colombo
Сальвадор	Marie-José Schmitt	Francesca Cretti
Jorge Alberto Alcarón	Jean-Luc Simon	Maria Cufersin
Patricia Tovar de	Lauri Sivonen	Marta Dao
Canizalez	Henri-Jacques Stiker	Mario D'Amico
	Annie Triomphe	Simona Della Bianca
Ефіопія	Catherine Vaslin	Paolo Di Benedetto
Rene Rakotobe	Paul Veit	Angela Di Lorenzo
	Dominique Velche	Nadia Di Monte
Фінляндія	Jean-Pierre Vignat	Vittoria Dieni
Erkki Yrjankeikki	Vivian Waltz	Antonio Federico
Markku Leskinen		Francesco Fera
Leena Matikka	Німеччина	Carlo Francescutti
Matti Ojala	Helmi Böse-Younes	Francesca Fratello
Heidi Paatero	Horst Dilling	Franco Galletti
Seija Talo	Thomas Ewert	Federica Galli
Martti Virtanen	Kurt Maurer	Rosalia Gasparotto
	Jürgen Rehm	Maria Teresa Gattesco
Франція	H.M. Schian	Alessandro Giacomazzi

Charles Aussilloux	Michael F.	Tullio Giorgini
Bernard Azema	Schuntermann	Elena Giraudo
Jacques Baert	Ute Siebel	Lucia Granzini
Serge Bakchine	Gerold Stucki	Elena Grosso
Catherine Barral		V. Groppo
Maratine Barres	Греція	Vincenzo Guidetti
Jean-Yves Barreyre	Venos Mavreas	Paolo Guzzon
Jean-Paul Boissin		Leo Giulio Iona
François Chapireau	Угорщина	Vladimir Kotic
Pascal Charpentier	Lajos Kullmann	Matilde Leonardi
Alain Colvez		Fulvia Loik
Christian Corbé	Індія	Mariangela Macan
Dr. Cyran	Javed Abidi	Alessandra Manassero
Michel Delcey	Samir Guha-Roy	Domenico Manco
Annick Deveau	K.S. Jacob	Santina Mancuso
Serge Ebersold	Sunanda Koli	Roberto Marcovich
Camille Felder	S. Murthy	Andrea Martinuzzi
Claude Finkelstein	D.M. Naidu	Anna Rosa Melodia
Anne-Marie Gallot	Hemraj Pal	Rosetta Mussari
Pascale Gilbert	K. Sekar	Cristiana Muzzi
Jacques Houver	K.S. Shaji	Ugo Nocentini
Marcel Jaeger	Shobha Srinath	Emanuela Nogherotto
Jacques Jonquères	T.N. Srinivasan	Roberta Oretti
Jean-Claude Lafon	R. Thara	Lorenzo Panella
Maryvonne Lyazid		Maria Procopio
Joëlle Loste-Berdot	Індонезія	Leandro Provinciali
Maryse Marrière	Augustina Hendriarti	Alda Pellegrini
Lucie Matteodo		Barbara Reggiori
Marc Maudinet	Іран (Ісламська Республіка)	Marina Sala
Jean-Michel Mazeaux	Mohamed M.R. Mourad	Giorgio Sandrini
Pierre Minaire(<i>deceased</i>)		Antonio Schindler
Lucien Moatti	Ізраель	

Bertrand Morineaux	Joseph Yahav	
Pierre Mormiche		
Elena Sinforiani	Кувейт	R.J. de Haan
Stefano Schierano	Adnan Al Eidan	J. Halbertsma
Roberto Sicurelli	Abdul Aziz Khalaf Karam	E.J. van der Haring
Francesco Talarico		F.G. Hellema
Gariella Tavoschi	Латвія	C.H. Hens-Versteeg
Cristiana Tiddia	Valda Biedrina	Y. F. Heerkens
Walter Tomazzoli	Aldis Dudins	Y. Heijnen
Corrado Tosetto	Lolita Cibule	W.M. Hirs
Sergio Ujcich	Janis Misins	H. W. Hoek
Maria Rosa Valsecchi	Jautrite Karashkevica	D. van Hoeken
Irene Vernerо	Mara Ozola	N. Hoeymans
	Aivars Vetra	C. van Hof
Ямайка		G.R.M. van Hoof
Monica Bartley	Ливан	M. Hopman-Rock
	Elie Karam	A. Kap
Японія		E.J. Karel
Tsunehiko Akamatsu	Литва	Zoltan E. Kenessey
Masataka Arima	Albinas Bagdonas	M.C.O. Kersten
Hidenobu Fujisоno		M.W. de Kleijn-de
Katsunori Fujita	Люксембург	Vrankrijker
Shinichiro Furuno	Charles Pull	M.M.Y. de Klerk
Toshiko Futaki	M. De Smedt	M. Koenen
Hajime Hagiwara	Pascale Straus	J.W. Koten
Yuichiro Haruna		D.W. Kraijer
Hideaki Hyoudou	Малайзія	T. Kraakman
Takashi Iseda	Sandiyao Sebastian	Guuss Lankhorst
Atsuko Ito		W.A.L. van Leeuwen
Shinya Iwasaki	Мадагаскар	P. Looijestein

Shizuko Kawabata	Caromène Ratomahenina	H. Meinardi
Yasu Kiryu	Raymond	W. van Minnen
Akira Kodama		A.E. Monteny
Ryousuke Matsui	Мальта	I. Oen
Ryo Matsutomo	Joe M. Pace	Wil Ooijendijk
Yasushi Mochizuki		W.J. den Ouden
Kazuyo Nakai	Максика	R.J.M. Perenboom
Kenji Nakamura	Juan Alberto Alcantara	A. Persoon
Yoshukuni Nakane	Jorge Caraveo Anduaga	J.J. v.d. Plaats
Yukiko Nakanishi	María Eugenia Antunez	M. Poolmans
Toshiko Niki	Fernando R. Jiménez	F.J. Prinsze
Hidetoshi Nishijima	Albarran	C.D. van Ravensberg
Shiniti Niwa	Gloria Martinez Carrera	K. Reynders
Kensaku Ohashi	María-Elena Medina	K. Riet-van Hoof
Mari Oho	Mora	G. Roodbol
Yayoi Okawa	Carmen E. Lara Muñoz	G.L. Schut
Shuhei Ota		B. Stoelinga
Fumiko Rinko	Марокко	M.M.L. Swart
Junko Sakano	Aziza Bennani	L. Taal
Yoshihiko Sasagawa		H. Ten Napel
Hisao Sato	Нідерланди	B. Treffers
Yoshiyuki Suzuki	T. van Achterberg	J. Verhoef
Junko Taguchi	Jaap van den Berg	A. Vermeer
Eiichi Takada	A. Bloemhof	J.J.G.M. Verwer
Yuji Takagi	Y.M. van der Brug	W. Vink
Masako Tateishi	R.D. de Boer	M. Welle Donker
Hikaru Tauchi	J.T.P. Bonte	Dirk Wiersma
Miyako Tazaki	J.W. Brandsma	J.P. Wilken
Mutsuo Torai	W.H.E. Buntinx	P.A. van Woudenberg
Satoshi Ueda	J.P.M. Diederiks	P.H.M. Wouters
Kousuke Yamazaki	M J Driessé	P. Zanstra
Yoshio Yazaki	Silvia van Duuren-	

Йордан

Abdulla S.T. El-Naggar

Ziad Subeih

Ivette Castillo

Héctor Collado

Hernández

Josefa Conrado

Brenda Espinoza

María Félix Gontol

Mirian Gutiérrez

Rosa Gutiérrez

Carlos Guzmán

Luis Jara

Raúl Jarquin

Norman Lanzas

José R. Leiva

Rafaela Marengo

María Alejandra

Martínez

Marlon Méndez

Mercedes Mendoza

María José Moreno

Alejandra Narváez

Amilkar Obando

Dulce María Olivas

Rosa E. Orellana

Kristen

C.M.A. Frederiks

J.C. Gerritse

José Geurts

G. Gladines

K.A. Gorter

Carlos Bejar Vargas

Carmen Cifuentes

Granados

Roxana Cock Huaman

Lily Pinguz Vergara

Adriana Rebaza Flores

Nelly Roncal Velazco

Fernando Urcia

Fernández

Rosa Zavallos Piedra

Республика Корея

Ack-Seop Lee

Румыния

Radu Vrasti

Россия

Vladimir N. Blondin

Aleksy A. Galianov

I.Y. Gurovich

Mikhail V. Korobov

Alexander V. Kvashin

Никарагуа

Elizabeth Aguilar

Angel Bonilla Serrano

Elena Vázquez Bourgon

Antonio León Aguado

Díaz

Carmen Albeza Contreras

María Angeles Aldana

Berberana

Federico Alonso Trujillo

Carmen Alvarez Arbesú

Jesus Artal Simon

Enrique Baca Baldomero

Julio Bobes García

Antonio Bueno Alcántara

Tomás Castillo Arenal

Valentín Corces Pando

María Teresa Crespo

Abelleira

Roberto Cruz Hernández

José Armando De Vierna

Amigo

Manuel Desviat Muñoz

Ana María Díaz García

María José Eizmendi

Apellaniz

Yelba Rosa Orozco	Pavel A. Makkaveysky	Antonio Fernández
Mirian Ortiz Alvarado	Sergey A. Matveev	Moral
Amanda Pastrana	N. Mazaeva	Manuel A. Franco Martín
Marbely Picado	Vladimir K. Ovtcharov	Luis Gaité Pinado
Susana Rappaciolli	S.V. Polubinskaya	María Mar García Amigo
Esterlina Reyes	Anna G. Ryabokon	José Giner-Ubago
Franklin Rivera	Vladimir Y. Ryasnyansky	Gregorio Gómez-Jarabo
Leda María Rodríguez	Alexander V. Shabrov	José Manuel Gorospe
Humberto Román	Georgy D. Shostka	Arocena
Yemira Sequeira	Sergei Tsirkin	Juana María Hernández
Ivonne Tijerino	Yuri M. Xomarov	Rodríguez
Ena Liz Torrez	Alexander Y.	Carmen Leal Cercos
Rene Urbina	Zemtchenkov	Marcelino López Alvarez
Luis Velásquez		Juan José Lopez-Ibor
	Словенія	Ana María López Trencó
Нігерія	Andreeja Fatur-Videtec	Francisco Margallo Polo
Sola Akinbiyi		Monica Martín Gil
John Morakinyo	Південно-африканська Республіка	Miguel Martín
A. O. Odejide	David Boonzaier	Zurimendi
Olayinka Omigbodun	Gugulethu Gule	Manuel J. Martínez
	Sebenzile Matsebula	Cardeña
Норвегія	Pam McLaren	Juan Carlos Miangolarra
Kjetil Bjorlo	Siphokazi Gcaza	Page
Torbjorg Hostad	Phillip Thompson	Rosa M.Montoliu Valls
Kjersti Vik		Teresa Orihuela
Nina Vollestad	Іспанія	Villameriel
Margret Grotle Soukup	Alvaro Bilbao Bilbao	Sandra Ortega Mera
Sigrid Ostensjo	Encarnación Blanco	Gracia Parquiña
	Egido	Fernández
Пакістан	Rosa Bravo Rodriguez	Rafael Peñalver
S. Khan	María José Cabo	Castellano
Malik H. Mubbashar	González	Jesusa Pertejo

Khalid Saeed	Marta Cano Fernández	María Francisca Peydro
	Laura Cardenal Villalba	de Moya
Філіппіни	Ana Diez Ruiz	Juan Rafael Prieto
L. Ladrigo-Ignacio	Luis Gaite Pindado	Lucena
Patria Medina	María García José	Miguel Querejeta
	Ana Gómez Silió	González
Перу	Andres Herran Gómez	Miquel Roca Bennasar
María Esther Araujo	Sara Herrera Castanedo	
Bazon	Ismael Lastra Martínez	
	Marta Uriarte Ituiño	
Francisco Rodríguez	Туреччина	Mary Chamie
Pulido	Ahmet Göğüs	Cecelia B. Collier
Luis Salvador Carulla	Elif Iyriboz	William Connors
María Vicenta Sánchez	Kultegin Ogel	John Corrigan
de la Cruz	Berna Ulug	Dale Cox
Francisco Torres		M. Doreen Croser
González	Об'єднані Арабські Емірати	Eugene D'Angelo
María Triquell Manuel	Sheika Jamila Bint Al-	Gerben DeJong
José Luis Vázquez-	Qassimi	Jeffrey E. Evans
Barquero		Timothy G. Evans
Miguel A. Verdugo	Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	Debbie J. Farmer
Alonso	Simone Aspis	Michael Feil
Carlos Villaro Díaz-	Allan Colver	Manning Feinleib
Jiménez	Edna Conlan	Risa Fox
	John E. Cooper	Carol Frattali
Швеція	A. John Fox	Bill Frey
Lars Berg	Nick Glozier	E. Fuller
Eva Björck-Akesson	Ann Harding	Cheryl Gagne
Mats Granlund	Rachel Hurst	J. Luis Garcia Segura
Gunnar Grimby	Rachel Jenkins	David W. Gately
Arvid Linden		Carol George

Anna Christina Nilson <i>(deceased)</i>	Howard Meltzer	Olinda Gonzales
Anita Nilsson	Jane Millar	Barbara Gottfried
Louise Nilunger	Peter Mittler	Bridget Grant
Lennart Nordenfelt	Martin Prince	Craig Gray
Adolf Ratzka	Angela Roberts	David Gray
Gunnar Sanner	G. Stewart	Marjorie Greenberg
Olle Sjögren	Wendy Thorne	Arlene Greenspan
Björn Smedby	Andrew Walker	Frederick Guggenheim
Sonja Calais van Stokkom	Brian Williams	Neil Hadder
Gabor Tiroler		Harlan Hahn
	Сполучені Штати Америки	Robert Haines
	Harvey Abrams	Laura Lee Hall
	Myron J. Adams	Heather Hancock
Швейцарія	Michelle Adler	Nandini Hawley
André Assimacopoulos	Sergio A. Aguilor-Gaxiola	Gregory W. Heath
Christoph Heinz	Barbara Altman	Gerry Hendershot
Judith Hollenweger	Alicia Amate	Sarah Hershfeld
Hans Peter Rentsch	William Anthony	Sarah Hertfelder
Thomas Spuhler	Susan Spear Basset	Alexis Henry
Werner Steiner	Frederica Barrows	Howard Hoffman
John Strome	Mark Battista	Audrey Holland
John-Paul Vader	Robert Battjes	Joseph G. Hollowell Jr
Peter Wehrli	Barbara Beck	Andrew Imperato
Rudolf Widmer	Karin Behe	John Jacobson
	Cynthia D. Belar	Judith Jaeger
Таїланд	J.G. Benedict	Alan Jette
Poonpit Amatuakul	Stanley Berent	J. Rock Johnson
Pattariya Jarutat	Linas Bieliauskas	Gisele Kamanou-Goune
C. Panpreecha	Karen Blair	Charles Kaelber
K. Roongruangmaairat	F. Bloch	Cille Kennedy
Pichai Tangsin	Felicia Hill Briggs	Donald G. Kewman
	Edward P. Burke	Michael Kita <i>(deceased)</i>

Тунис

Adel Chaker	Larry Burt	Edward Knight
Hayet Baachaoui	Shane S. Bush	Pataricia Kricos
A. Ben Salem	Glorisa Canino	Susan Langmore
Najeh Daly	Jean Campbell	Mitchell LaPlante
Saïda Douki	Scott Campbell Brown	Itzak Levav
Ridha Limam	John A. Carpenter	Renee Levinson
Mhalla Nejja	Christine H. Carrington	Robert Liberman
Jamil Taktak	Judi Chamberlin	Don Lollar
	LeeAnne Carrothers	Peter Love
		David Lozovsky

Perianne Lurie

Jayne B. Lux

Reid Lyon

Anis Maitra

Bob MacBride

Kim MacDonald-Wilson

Peggy Maher

Ronald Manderscheid

Kofi Marfo

Ana Maria Margueytio

William C. Marrin

John Mather

Maria Christina

Mathiason

John McGinley

Theresa McKenna

Christine McKibbin

Christopher J.

McLaughlin

Gloriajean Wallace

Robert Walsh

Seth A. Warshausky

Paul Weaver

Patricia Welch

Gale Whiteneck

Tyler Whitney

Brian Williams

Jan Williams

Linda Wornall

J. Scott Yaruss

Ilene Zeitzer

Louise Zingeser

Уругвай

Paulo Alterway

Marta Barera

Margot Barrios

Daniela Bilbao

Laurie McQueen	Gladys Curbelo
Douglas Moul	Ana M. Frappola
Peter E. Nathan	Ana M. Fosatti Pons
Russ Newman	Angélica Etcheñique
Els R. Nieuwenhuijsen	Rosa Gervasio
Joan F. van Nostrand	Mariela Irigoín
Jean Novak	Fernando Lavie
Patricia Owens	Silvia Núñez
Alcida Perez de	Rossana Pipplol
Velasquez	Silvana Toledo
D. Jesse Peters	
David B. Peterson	В'єтнам
Harold Pincus	Nguyen Duc Truyen
Paul Placek	
Thomas E. Preston	Зімбабве
Maxwell Prince	Jennifer Jelsma
Jeffrey Pyne	Dorcas Madzivire
Louis Quatrano	Gillian Marks
Juan Ramos	Jennifer Muderedzi
Geoffrey M. Reed	Useh Ushotanefe
Anne Riley	
Gilberto Romero	
Patricia Roberts-Rose	
Mark A. Sandberg	
Judy Sangl	
Marian Scheinholtz	
Karin Schumacher	
Katherine D. Seelman	
Raymond Seltser	
Rune J. Simeonsson	
Debra Smith	
Gretchen Swanson	

Susan Stark

Denise G. Tate

Travis Threats

Cynthia Trask

Robert Trotter II

R. Alexander Vachon

Maureen Valente

Paolo del Vecchio

Lois Verbrugge

Katherine Verdolini

Candace Vickers

Організації системи Організації Об'єднаних Націй

International Labour Organization (ILO)

Susan Parker

United Nations Children's Fund (UNICEF)

Habibi Gulbadan

United Nations Statistical Division

Margarat Mbogoni

Joann Vanek

United Nations Statistical Institute for Asia and the Pacific

Lau Kak En

United Nations Economic and Social Commission for Asia and Pacific

Bijoy Chaudhari

Всесвітня організація охорони здоров'я

Регіональні офіси:

Africa: C. Mandlhate

Americas (Pan American Health Organisation): Carlos Castillo-Salgado,

Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando Vazquez

Eastern Mediterranean: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham

Al Khayat

Europe: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

South-East Asia: Than Sein, Myint Htwe

Western Pacific: R. Nesbit, Y.C. Chong

Штаб-квартира

До процесу редагування були залучені різні відділи штаб-квартири ВООЗ.

Нижче наведені окремі працівники, які внесли свій внесок у процес редагування та підрозділи, в яких вони працювали:

M. Argandoña, formerly of Department of Substance Abuse

Z. Bankowski, Council for International Organizations of Medical Sciences

J.A. Costa e Silva, formerly Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse

S. Clark, Department of Health Information, Management and Dissemination

C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention

A. Goerdts, formerly of Department of Health Promotion

M. Goracci, formerly of Department of Injury Prevention and Rehabilitation

M. A. Jansen, formerly of Department of Mental Health and Substance Dependence

A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy

A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy

J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships

C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy

C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy

H. Nabulsi, formerly of IMPACT

E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases

C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention

R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy

B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence

A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases

J. Solomon, Global Programme on Evidence for Health Policy

M. Subramanian, formerly of World Health Reporting

M. Thuriaux, formerly of Division of Emerging and other Communicable Diseases

B. Thylefors, formerly of Department of Disability/Injury Prevention and Rehabilitation

M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan and Grazia Motturi provided administrative and secretarial support.

Can Çelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa and Luis Prieto carried out specific aspects of the revision work.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek and Margie Schneider carried out the revision based on all the inputs received.

T. Bedirhan Üstün managed and coordinated the revision process and the overall ICF project.

МКФ

Алфавітний покажчик

Примітка: Цей алфавітний покажчик надано у якості загального інструменту для доступу до категорій класифікацій та обговорень питань і ключових термінів у Вступі та Додатках. Наводяться лише ті словосполучення та фрази, що в дійсності використовувались в МКФ. Ми очікуємо окремої публікації більш деталізованого предметного покажчика, який буде містити розгалужені перехресні посилання на елементи, що використовуються в класифікації. На етапі підготовки цієї публікації ВООЗ приймає всі відповідні пропозиції користувачів щодо термінів та фраз, включення яких до предметного покажчика покращить зручність користування документом.

A

Абстрагування – **Abstract thinking, abstraction**, 55

Агалакторея – **Agalactorrhoea**, 82

Агевзія – **Ageusia**, 63

Адміністративний контроль – **Administrative control**, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185

Аеробна здатність – **Aerobic capacity**, 73

Аерофагія – **Aerophagia**, 74

Акінетичний мутизм – **Akinetic mutism**, 85, 86

Алактація – **Alactation**, 82

Алергія – **Allergies**, 71

Аллодінія – **Allodynia**, 64

Алопеція – **Alopecia**, 91

Альвеоли – **Alveoli**, 101

Амбівалентність – **Ambitendency**, 52

Аменорея – **Amenorrhoea**, 81

Анаболізм – **Anabolism**, 77

Аналгезія – **Analgesia**, 64

Анартрія – **Anarthria**, 66

Анатомічні частини – **Anatomical parts**, 9, 11, 93, 205

Анестезія – **Anaesthesia**, 63

Аномалія – **Abnormality**, 190

Б

Бар'єр, середовище – **Barrier, environmental**, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 29, 42, 112, 155, 158, 160, 163, 165, 192, 193, 203, 206, 208, 209, 219, 220

Бідність – **Poverty**, 155, 181, 182, 209

Біомедичні стандарти – **Biomedical standards**, 24

Больова анестезія – **Anaesthesiadolorosa**, 68

Брак повітря – **Airhunger**, 80

В

Вік, старіння – **Age, aging**, 16, 18, 165, 190

Визначення – **Definitions**

в МКФ – **in ICF**, 9, 195, 203

у класифікаціях – **in classifications**, 11, 12, 13, 21, 46, 93, 112, 156

Випадки, приклади – **Vignettes**, 215

Всесвітня асамблея охорони здоров'я – **World Health Assembly**, 24

Вибір виду втручання, використання МКФ – **Intervention matching, ICF use**, 230

Всмоктування нутрієнтів – **Absorption of nutrients**, 74, 75

Г

Гарантія якості – **Quality assurance**, 37

Генетична схильність – **Genetic predisposition**, 190

Глобальні психічні функції – **Global mental functions**, 32, 47, 231

Голландський Центр Співпраці для МКПОЖН – **Dutch Collaborating Centre for ICIDH**, 223

Д

Дискримінація, соціальна – **Discrimination, social**, 16

Дитина – **Child**, 7, 14-19

продуктивність **performance** ~215

у контексті сім'ї – **in the context of the family**, 146

функціонування – **functioning** ~215

дитяча педагогіка – **centered pedagogy**, 51, 120

Дитина, яка починає ходити – **Toddlers**, 11

Дисоціативна амнезія – **Amnesia, dissociative**, 53

Діагноз – **Diagnosis**, 3

Діти – **Children**, 146, 170

Діяльність – **Activity, activities**, 3, 7, 8, 10, 11, 13,14-7, 21, 24, 123, 213, 223, 229, 234, 236, 237

Діяльність та Участь, структуровані варіанти – **Activities and Participation, structuring options**, 234-7

Діяльність та Участь – **Activities and Participation**, 28, 173

кількісна оцінка, шкала оцінювання – **scaling**, 205

необов'язковий для діяльності та участі – **optional for activities and participation**, 207

Діяльність та Участь, складова – **Activities and Participation, component**, 33, 54, 55, 173

Добробут – **Well-being**, 6, 141, 183, 189, 190

Домен, обмеження життєдіяльності – **Domain, of disability**, 208, 211

Допоміжні пристрої або самообслуговування – **Assistive devices or personal assistance**, 13, 14, 29, 39, 133, 140, 141, 211, 212, 231

Дослідження, застосування МКФ – **Survey, application of ICF**, 4

Дослідження та опитування населення – **Population studies and surveys**, 5

Доступ, вибірка інформації – **Access**, 15, 16, 148

Доступ – **Access**, 15, 16

Доступність – **Accessibility**, 155, 183, 184, 209

Е

Етичне керівництво з використання МКФ – **Ethical guidelines for the use of ICF**, 221

Ж

Життя – **Life**, 4, 15, 16, 18, 137, 139, 150

досвід – **experiences**, 170

події – **events**, 183

сфери, ділянки – **areas**, 13, 19, 29, 148

З

Завдання – **Task**, 205, 211, 216

Заклади з надання реабілітаційної допомоги (послуг) – **Rehabilitation services**, 228

Запропоновані дані щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень – **Suggested ICF data requirements for ideal and minimal health information systems or surveys**, 35

Захист – **Advocacy, ICF as a tool**, 4, 5

Здатність, конструкція – **Capacity, construct of**, 7, 10, 13, 14, 15, 18, 112, 192, 202

Здатність, як кваліфікатор – **Capacity, as qualifier**, 7, 10-18

Здоров'я – **Health**

компоненти – **components of ~**, 2, 6, 211

Здоров'я населення – **Population health**, 3

Знайомі – **Acquaintances**, 15

Знайомі, створення стосунків – **Acquaintances, creating relationships with**, 42, 170

Змінювати – **Affect**, 12

Зрілість – **Maturity**

психологічна – **psychological**, 19

соціальна – **social**, 19

фізична – **physical**, 19

І

Інструменти оцінювання та МКФ – **Assessment instruments and ICF**, 24

Інформація – **Information**

матриця – **matrix**, 13, 52, 180, 199

системи – **systems**, 3, 208, 221

Інформація про захворюваність – **Morbidity information**, 34

Інформація про смертність – **Mortality information**, 34

«Інше уточнене», що використовується в МКФ – **«Other specified», use in ICF**, 199

К

Категорії в МКФ – **Categories in ICF**, 189, 194, 198

Кваліфікатор – **Qualifier**, 11, 17, 20, 23-25, 42, 45-46, 48, 55-56, 58, 80, 200, 202, 203

структура організму – **body structure**, 205

фактори середовища – **environmental factors**, 209

функції та структура організму – **body functions and structure**, 203

Класифікація – **Classification of**

категорії – **categories**, 10, 12, 15, 20, 44, 189, 194, 195, 199

деталізація – **granularity**, 194

складові МКФ – **components of ICF** ~, 6, 7, 9, 10, 17, 21, 23, 189, 194

межі МКФ – **scope of ICF** ~ 8, 9

ступені обмеження життєдіяльності – **of dimensions of disability**, 8, 23

одиниця МКФ – **unit of ICF** ~, 40, 41, 44

рівні – **levels**, 8, 16, 20, 22

частини МКФ – **parts of ICF** ~, 22, 155, 194

Клінічне використання МКФ, етичні рекомендації – **Clinical use of ICF, ethical guidelines**, 221

Клінічні випадки – **Case examples**, 215

Клінічне використання МКФ – **Clinical applications of ICF**, 220

Кодування – **Coding**

конвенція, код «8» – **convention**, code «8», 203

структур організму – **body structures**, 205,

функцій організму – **body functions**, 203

Контекстуальні фактори – **Contextual factors**, 38, 40-41, 43, 49, 52

Конфіденційність, Див. Клінічне використання МКФ, Етичне керівництво – **Confidentiality, See Clinical use of ICF, ethical guideline** – 220

модифікація – **modification**, 8, 53

Компроміс – **Agreeableness**, 50

Кондиціонування повітря – **Airconditioning**, 186

Користування послугами – **Service utilization**, 45

M

Міжнародна організація осіб із обмеженням життєдіяльності – **Disabled Peoples' International**, 7

Міжнародна організація стандартизації (ISO) – **International Organization for Standardization (ISO)**, 157

Міжнародні класифікації, родинні з ВООЗ – **International classifications, WHO family of** 11, 34

МКФ – ICF

в якості основи – **as a framework**, 7-8, 13, 16

порівнянність даних – **and data comparability**, 339

цілі – **aims of** ~, 4

МКХ-10 – **ICD-10**, 12

Модель обмеження життєдіяльності, біопсихосоціальна – **Model of disability, biopsychosocial**, 19

МКФ – **ICF**, 19

медична – **medical**, 19

соціальна – **social**, 19

Можливе використання переліку Діяльність та Участь – **Possible uses of the Activities and Participation list**, 210

Мозок, функції – **Brain, functions of**, 44

N

Наднирник – **Adrenal gland**, 103

Наслідок захворювання – **Consequence of disease**, 17

Недолік– **Handicap**, 13, 15, 30

Недостатність анального сфінктера – **Anal sphincter incompetence**, 76

Незалежна поведінка під час взаємодії з людьми – **Acting independently in social interactions**, 160

Незалежна поведінка, яка відповідає соціальним нормам та правилам – **Acting in accordance with social rules and conventions**, 160

«Не уточнене» – «**Unspecified**», use in ICF, використане в МКФ, 199

O

Об'єднані Нації – **United Nations**, 11

Обмеження діяльності – **Activity limitations**, 3, 8, 10-1, 14,15, 19, 123, 213, 229

Обмеження життєдіяльності – **Disability**, 7, 11, 13, 14-18, 21

пережитий досвід – **lived experience of ~**, 47

як медичне питання – **as a medical issue**, 53

як політичне питання – **as a political issue**, 53

Огляди здоров'я населення, моніторинг – **Population health surveys**, 34, 36

Однорідне середовище – **Uniform environment**, 47

Операційні визначення в МКФ – **Operational definitions in the ICF**, 32, 54

Органи тіла – **Body organs**, 41, 43

Освіта для всіх: Всесвітній форум з питань освіти – **Education for All-World Education Forum**, 14

Освітні цілі МКФ – **Educational uses of ICF**, 36

Особи з обмеженням життєдіяльності – **People with disabilities, ICF and МКФ і ~**, 19

Особистісні фактори – **Personal factors**, 39, 40-43, 49-53

Оцінка клінічна – **Assessment clinical ~**, 37

інструменти, загальні – **instruments, general ~**, 24, 25, 37

P

Патологія – **Pathology**, 44

Пережитий досвід обмеження життєдіяльності – **Lived experience of disability**, 24, 48

Північноамериканський центр співпраці для МКПОЖН – **North American Collaborating Centre for ICIDH**, 223

Підсумок процесу перегляду – **Summary of the revision process**, 223

Планування – **Planning**, 5

Повага, див. Етичне керівництво з використання МКФ – **Respect, See Ethical guidelines for use of ICF**, 220

Пов'язаний з віком, віковими особливостями (аспектами) – **Age specific**, 17, 145

Польові випробування під час перегляду МКПЮЖН – **Field trials, during ICIDH-2 revision**, 224

Попередження, профілактика – **Prevention**, 14, 223

Порівнянність даних та МКФ – **Data comparability and ICF**, 36, 37, 47

Пошкодження – **Injury**, 17, 20, 40, 44, 48, 107, 224

Права людини – **Human rights**, 153

Працівники сфери охорони здоров'я – **care workers**, 42, 171

    системи охорони здоров'я – **care systems**, 42, 171

    стан – **condition**, 7, 8, 13-4, 33-4, 40, 45, 47, 53

Придбання предметів першої необхідності – **Acquisition of necessities**, 153-4

Придбання товарів та послуг – **Acquisition of goods and services**, 137

Прийняття рішень – **Decision-making**, 34

Продуктивність, як кваліфікатор – **Performance, as qualifier**, 10, 23, 112, 173, 192, 206

Продуктивність, як конструкція – **Performance, as construct**, 7, 13-16, 194

Причини звернення за медичною допомогою – **Reasons for contact with health services**, 7

Причинність, етіологія – **Causation, etiology**, 7, 34

Психічні (чи психологічні) функції – **Mental (or psychological) functions**, 32, 47-67, 205

Психологічні якості – **Psychological assets**, 50

P

Риса характеру – **Character style**, 49

Родина класифікацій ВООЗ – **WHO family of classifications**, 2, 3

Розвиток – **Developmental**

    навички – **skills**, 38, 114

    затримка – **delay**, 48

    етапи, стадії, фази – **stages**, 17, 28

Розлад – **Disorder**, 190, 224

C

Селективна амнезія – **Amnesia, selective**, 53

Середовище – **Environmental**

бази даних – **databases**, 196

браузер (посередник) – **browser**, 202

домени – **domains**, 17, 20, 33

дослідження – **research**, 21, 36

конструкції – **constructs**, 3, 8, 18, 17-8

наслідки – **outcomes**, 29

оцінка результатів – **outcome evaluation**, 53

пов'язані домени – **related domains**, 7, 18, 22, 33

політика – **policies**, 175

система – **system**, 221

статистика – **statistics**, 36

страхування – **insurance**, 37

фактор, бар'єр – **factor, barrier**, 16, 20, 23, 27

фактори – **factors**, 255

фактор, полегшуючий фактор – **factor, facilitator**, 20, 23, 27, 50, 56, 42-43, 255

Середовище – **Environment**

поточне – **current** 20, 173

соціальне – **social** ~, 18, 37

стандартизоване або універсальне – **standard or uniform** ~, 47

фактичне – **actual** ~, 47

Середовище ставлення – **Attitudinal environment**, 40, 42, 142, 144

Симптоми та ознаки – **Symptoms and signs**, 12

Системи організму – **Body systems**, 34, 39, 42, 80

Складові Діяльність та Участь – **Activities and Participation, component**, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14-17, 21, 22, 24, 123, 211, 214, 216, 219, 220, 222, 224, 226, 234-7

Служби невідкладної медичної допомоги – **Acute health care services**, 203

СНІД – **AIDS**, 217

Соціально-економічні характеристики – **Socioeconomic characteristics**, 39

Соціальна перспектива у сфері обмеження життєдіяльності – **Societal perspective on disability**, 32, 39, 46

Соціальна дія – **Social action**, 37

безпека – **security**, 37, 38

використання інформації МКФ, етичне керівництво – **use of ICF information, ethical guidelines**, 221

зміна – **change**, 10, 19, 39

майно – **capital**, 155, 326

середовище – **environment**, 112, 163

політика – **policy**, 176

Скоригована з урахуванням чинників середовища здатність людини – **Environmentally adjusted ability**, 192, 194, 202

Спосіб життя – **Life style**, 16, 18

Ставлення – **Attitudes**, 29, 43, 170-173

Стан – **status**, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 15, 18, 22, 201, 202

Старіння – **Aging**, 165, 190

Стать – **Gender**, 6, 16, 170

Стигма – **Stigma**, 172, 219-220

Структура МКФ – **Structure of ICF**, 194

Структура організму – **Body structure**, 34, 39, 41-43, 51, 53-54, 107, 109, 150

Структури організму, стандарт – **Body structures, standard**, 150-151

Структурні складові в МКФ – **Constructs in ICF**, 3, 8, 17-8, 230-32

Суб'єктивний добробут та МКФ – **Subjective well-being and ICF**, 351

T

Таксономічні принципи – **Taxonomic principles**, 300

Таксономічні та термінологічні питання – **Taxonomic and terminological issues**, 189

Терміни, у МКФ – **Terms, in the ICF**, 33, 38, 39, 41, 45, 54, 255

Травма – **Trauma**, 40, 50, 301

Тривалість життя, варіації – **Life span, variations**, 83, 309

У

Увага – **Alertness**, 48

Узагальнюючі (підсумкові) показники здоров'я населення – **Summary measures of population health**, 42

Умови виключення в МКФ – **Exclusion terms in ICF**, 199

Універсалізм та МКФ – **Universalism and the ICF**, 39

Управління охороною здоров'я – **Managed health care**, 38

Усвідомлення – **Awareness**, 37

Участь – **Participation**, 15-17, 20, 43, 46, 48, 49, 52

обмеження – **restriction**, 200

стандарт – **standard**, 200, 204

Участь, залучення до життєвої ситуації – **Involvement in a life situation**, 41, 45, 46, 173

Ф

Фактичне середовище – **Actual environment**, 15, 229, 232

Фактори середовища – **Environmental Factors**, 255

доказ для – **evidence for** ~, 23

загальна шкала – **generic scale**, 54

у МКФ – **in ICF**, 33, 34, 37, 38, 45, 49

Фактори ризику – **Risk factors**, 35

Фізіологічні функції – **Physiological functions**, 33, 41-42

Французький Центр Співпраці для МКПОЖН – **French Collaborating Centre for ICIDH**, 223

Функції додаткових дихальних м'язів, функції – **Accessory respiratory muscles, functions of**, 79

Функції організму – **Body functions**, 20, 22, 49, 51, 54, 57, 80, 139-142

Функції організму, стандарт – **Body functions, standard**, 80

Функціонування – **Functioning**, 33, 34, 39, 40, 41-43, 50, 52

Функціонування, процес – **Functioning, process of**, 49

X

Хвороба – **Disease**, 33, 34, 40, 44-46, 50

виведена, похідна версія – **derived version of ~**, 40

властивості – **properties of**, 39-40

дослідницькі версії, досвід обмеження життєдіяльності – **research versions of**, 33, 47

операційні визначення в – **operational definitions in**, 52

повна (детальна) версія – **full (detailed) version**, 41, 43, 52

презентація – **presentation of**, 40

умови виключення в – **exclusion terms in ~**, 199

умови включення в – **inclusion terms in**, 199

Хвороба, наслідок – **Disease, consequence of**, 34

Хороше життя – **Good life**, 263

Ц

Цінності – **Values**, 164, 173, 193, 221

Ч

Чисельне кодування в МКФ – **Numeric coding in ICF**, 2, 198

Ю

ЮНЕСКО – **UNESCO**, 185

Я

Якість життя – **Quality of life**, 229

Якість повітря – **Air quality**, 12, 169

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
здоров'я України
23 травня 2018 року № 981
(у редакції наказу Міністерства
охорони здоров'я України
№)

МКФ-ДП

МКФ-ДП

МІЖНАРОДНА
КЛАСИФІКАЦІЯ
ФУНКЦІОНУВАННЯ,
ОБМЕЖЕННЯ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ТА ЗДОРОВ'Я
Діти та підлітки
(версія)

Всесвітня організація охорони здоров'я
Женева

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) каталогізація бібліотек Всесвітньої організації охорони здоров'я

Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я: діти та підлітки (версія): МКФ-ДП

1. Розвиток дитини – класифікація. 2. Підлітковий розвиток – класифікація. 3. Структура організму. 4. Оцінка обмеження життєдіяльності. 5. Стан здоров'я. 6. Причинно-наслідковий зв'язок. 7. Класифікація. 8. Посібники. I. Всесвітня організація охорони здоров'я. II. Назва: МКФ-ДП.

ISBN 978 92 4 154732 1

(NLM класифікація: W 15)

© Всесвітня організація охорони здоров'я 2007

Всі права захищені. Публікації Всесвітньої організації охорони здоров'я можна отримати у відділі преси ВООЗ, Всесвітня організація охорони здоров'я, 20 Avenue Appia, 1211 Geneva (Женева) 27, Switzerland (Швейцарія) (тел.: +41 22 791 3264; факс.: +41 22 791 4857; e-mail: bookorders@who.int). Запити на отримання дозволу на відтворення або переклад публікацій ВООЗ – як для продажу, так і для некомерційного поширення – слід надсилати до Відділу преси ВООЗ за вищевказаною адресою (факс.: +41 22 791 4806; e-mail: permissions@who.int).

Використані позначення та поданий матеріал в цій публікації не відображають жодної думки Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо правового статусу будь-якої країни, території, міста чи району, або їх органів влади, або щодо визначення їх зовнішніх меж чи кордонів. Пунктирні лінії на географічних картах позначають приблизні лінії кордонів, щодо яких поки що немає повного узгодження.

Посилання на певні компанії або продукти деяких виробників не означає, що вони схвалені або рекомендовані Всесвітньою організацією охорони здоров'я, або їм надано перевагу перед іншими продуктами аналогічного характеру, які не згадуються. За винятком можливих помилок і упущень, назви патентованої продукції виділені початковими великими літерами.

Всесвітня організація охорони здоров'я вжила всі обґрунтовані запобіжні заходи для перевірки інформації, що міститься в даному виданні. Проте, опубліковані матеріали поширюються без будь-якої чітко вираженої або ймовірної гарантії. Відповідальність за інтерпретацію і використання матеріалів лягає на користувачів. Всесвітня організація охорони здоров'я в жодному разі не несе відповідальності за збитки, які виникають в результаті використання цих матеріалів.

Набір тексту виконано в Індії.
Надруковано у Швейцарії.

Зміст

Передмова до МКФ-ДП	
Вступ до МКФ-ДП	10
1. Передумови	12
2. Мета МКФ-ДП	13
3. Розвиток МКФ	14
4. Інформація для користувачів МКФ-ДП	20
5. Конкретні приклади	25
6. Подяка	28
Вступ до МКФ	31
1. Передумови	33
2. Цілі МКФ	35
3. Властивості МКФ	37
4. Огляд складових МКФ	40
5. Модель Функціонування та Обмеження життєдіяльності	48
6. Використання МКФ	51
Однорівнева класифікація МКФ-ДП	56
Дворівнева класифікація МКФ-ДП	60
Детальна класифікація МКФ-ДП з визначеннями	77
Функції організму	79
Структури організму	139
Діяльність та Участь	161
Фактори середовища	222
Додатки МКФ	
1. Таксономічні та термінологічні питання	262
2. Правила кодування МКФ	270
3. Можливе використання переліку Діяльність та Участь	285
4. Клінічні випадки	289
5. МКФ та особи з інвалідністю	293
	282

6. Етичне керівництво з використання МКФ	295
7. Підсумок процесу перегляду	297
8. Подальші напрями для МКФ	302
9. Рекомендовані вимоги щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень	305
10. Подяка	306
МКФ-ДП алфавітний покажчик до Вступу та Додатків	306
МКФ-ДП алфавітний покажчик до категорій за класифікаціями	322

МКФ-ДП

Передмова

Перші два десятиліття життя характеризуються швидким зростанням та значними змінами у фізичному, соціальному та психологічному розвитку дітей та підлітків. Паралельні зміни визначають природу та складність дитячих середовищ у період новонародженості, у ранньому дитинстві, середньому та підлітковому віці. Кожна з цих змін пов'язана з їхньою зростаючою компетенцією, участю у суспільстві та незалежністю.

Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) походить від Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) (ВООЗ, 2001) і призначена для обліку характеристик розвитку дитини та впливу на неї навколишнього середовища.

МКФ-ДП може використовуватися постачальниками, споживачами та всіма особами, що займаються питаннями охорони здоров'я, освіти, добробуту дітей та підлітків. Вона забезпечує спільну та універсальну мову для клінічного, громадського здоров'я та дослідницьких доповнень для полегшення документації, вимірювання показників здоров'я та обмеження життєдіяльності у дітей та підлітків.

Класифікація спирається на концептуальну основу МКФ та використовує спільну мову і термінологію для запису проблем, пов'язаних з функціями та структурами організму, обмеженнями діяльності та участі, що проявляються у ранньому дитинстві, дитинстві та юнацтві при відповідних факторах середовища.

МКФ-ДП належить до «родини» міжнародних класифікацій, розроблених ВООЗ для застосування до різних аспектів здоров'я. Родина міжнародних класифікацій ВООЗ (ВООЗ-РМК) забезпечує загальні правила для кодування широкого спектру інформації, пов'язаної зі здоров'ям (наприклад, діагностика, функціонування та обмеження життєдіяльності, причини контактів з медичними службами), і використовує стандартизовану мову, що дозволяє спілкуватися про здоров'я та охорону здоров'я по всьому світу в різних дисциплінах та галузях науки. У міжнародних класифікаціях ВООЗ стани здоров'я, такі як хвороби, розлади та травми, класифікуються, головним чином, в МКХ-10, що визначає етіологічну основу. Функціонування та обмеження життєдіяльності, пов'язані зі станом здоров'я, класифікуються в МКФ. Ці дві класифікації доповнюють одна одну і їх слід використовувати разом. МКФ-ДП може допомогти клініцистам, педагогам, дослідникам, адміністраторам, високопосадовцям та батькам документувати характеристики дітей та підлітків, які мають важливе значення для їхнього зростання, здоров'я та розвитку.

МКФ-ДП була розроблена у відповідь на потребу у версії МКФ, яка може бути універсально використана для дітей та підлітків у сфері охорони здоров'я, освіти та соціальної сфері. Прояви обмеження життєдіяльності та стани здоров'я у дітей та підлітків відрізняються за природою, інтенсивністю та впливом на них дорослих. Ці відмінності повинні бути взяті до уваги, оскільки зміст класифікацій враховує зміни, пов'язані із розвитком, і охоплює характеристики різних вікових груп та середовищ.

В період між 2002 та 2005 роками Робоча група ВООЗ¹ створена для МКФ-ДП провела низку зустрічей² та польових випробувань, щоб переглянути існуючі коди МКФ та визначити нові коди для опису характеристик життєдіяльності дітей та підлітків. Ця публікація є результатом вказаного процесу³ і включає в себе перелік, класи та коди для реєстрації в документах функцій та структур організму, діяльності та участі дітей та підлітків і факторів середовища в процесі стадій їхнього розвитку.

На основі рекомендацій, наведених у Додатку 8 МКФ, версія для дітей та підлітків узгоджується з організацією та структурою основного обсягу.

Розробка домену діяльності набула такої форми:

- (а) модифікація або розширення описів;
- (б) визначення нового змісту для невикористаних кодів;
- (в) зміна критеріїв включення та виключення; та
- (г) розширення кваліфікаторів для включення аспектів розвитку.

Таким чином, ця модифікована версія МКФ для дітей та підлітків розширює межі основного обсягу МКФ, надаючи конкретний зміст і додаткові деталі для повнішої характеристики функцій і структур організму, діяльності та участі, факторів середовища для немовлят, малюків, дітей та підлітків⁴. Завдяки функціональному акценту МКФ-ДП використовує спільну мову, яка може бути застосована як у різних дисциплінах, так і за національними кордонами для розробки послуг, політики та наукових досліджень в інтересах дітей та підлітків.

---

¹ Основними членами робочої групи були Ева Бьорк-Акессон зі Швеції, Джудіт Холленвергер (Швейцарія), Дон Лоллар (Сполучені Штати Америки), Андреа Мартінуцці (Італія) та Хуаб Тен Ніпель (Нідерланди) з Маттілде Леонарді (Італія) та Руне Дж. Симеонссон (США), що є співголовою та головою, відповідно. У ВООЗ Ненад Костанайк керував та координував зусилля робочої групи МКФ-ДП під керівництвом Т. Бедірхана Устуну. Первинну фінансову підтримку діяльності робочої групи надавав Національний центр з питань вроджених вад та недоліків розвитку Центрів контролю та профілактики хвороб (ЦКХ), США. Додаткову підтримку надавали національні міністерства в Італії та Швеції, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, ВООЗ та університети відповідних членів робочої групи.

² Перша – це зустріч, яка відбулася навесні 2002 року, коли ВООЗ офіційно представила МКФ міністрам охорони здоров'я в м. Трієст (Італія). Подальші наради, що відбулися між 2002 та 2005 роками, включали робочі сесії в різних країнах з участю місцевих представників споживчих, службових, політичних та дослідницьких спільнот.

³ Перший черговий варіант МКФ-ДП був створений у 2003 р. і випробуваний у 2004 р. Пізніше було розроблено бета-версію МКФ-ДП, а 2005 р. була проведена польова перевірка. Перед фінальною версією МКФ-ДП було подано ВООЗ наприкінці 2005 року для експертного огляду. Рекомендації з цього процесу розгляду були включені в остаточний варіант, представлений на щорічній нараді Мережі спільних центрів ВООЗ для «родини» міжнародних класифікацій (ВООЗ-СМК) в Тунісі восени 2006 року. МКФ-ДП офіційно прийнято до публікації як першу похідну класифікацію МКФ у листопаді 2006 року.

⁴ Незважаючи на те, що додавання нових кодів та модифікація існуючих кодів в МКФ-ДП були зроблені спеціально для дітей та підлітків, вони також можуть бути актуальними для МКФ. Отже, нові або модифіковані коди в МКФ-ДП були включені в процес оновлення МКФ.

МКФ-ДШ

Вступ

1. Передумови

Цей том містить Міжнародну класифікацію функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків, відому як МКФ-ДП. МКФ-ДП походить від, і сумісна із, Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) (ВООЗ, 2001). Таким чином, вона включає в себе подальшу детальну інформацію про застосування МКФ при документуванні характеристик дітей та підлітків віком до 18 років. Автентичний вступ та додатки МКФ були включені в цей том.

Як похідна класифікація МКФ-ДП була підготовлена «прийняттям довідкової структури класифікації та категорій, надання додаткових відомостей понад те, що передбачено базовою класифікацією» (ВООЗ-МКФ, 2004, с. 5). Спираючись на рекомендації в Додатку 8 МКФ, МКФ-ДП була розроблена, щоб бути сумісною з організацією і структурою основного тому.

Розробка домену діяльності набула такої форми:

- (а) модифікація або розширення описів;
- (б) визначення нового змісту для невикористаних кодів;
- (в) зміна критеріїв включення та виключення; та
- (г) розширення кваліфікаторів для включення аспектів розвитку⁵.

Таким чином, МКФ-ДП розширює зміст основного тому шляхом додавання більшої деталізації функцій і структур організму, діяльності, участі та факторів середовища специфічних для немовлят, малюків, дітей та підлітків.

Віковий діапазон, який охоплює МКФ-ДП, від народження до 18-річного віку, зазначений в інших конвенціях Організації Об'єднаних Націй, (наприклад, в «Конвенція ООН про права дитини», 1989). Як член Родини Міжнародних Класифікацій ВООЗ (ВООЗ-РМК), МКФ-ДП доповнює МКХ-10 та інші похідні і споріднені класифікації, створюючи рамки і стандартизовану мову для опису здоров'я і пов'язаних зі здоров'ям станів дітей та підлітків.

---

⁵ Незважаючи на те, що додавання нових кодів та модифікація існуючих кодів у МКФ-ДП було зроблено з особливим значенням для дітей та підлітків, вони також можуть мати відношення до МКФ. Отже, нові або модифіковані коди в МКФ-ДП були включені в процес оновлення МКФ.

2. Мета МКФ-ДП

МКФ-ДП призначена для використання клініцистами, педагогами, посадовцями, членами сімей, споживачами та дослідниками для документування характеристик здоров'я і функціонування дітей та підлітків. МКФ-ДП пропонує концептуальні рамки та спільну мову і термінологію для опису проблем, які проявляються в ранньому дитинстві, дитячому і підлітковому віці, включаючи функції та структури організму, обмеження діяльності та участі, а також фактори середовища, важливі для дітей і підлітків. З акцентом на функціонуванні МКФ-ДП може бути використана у різних галузях науки, державних секторах та національних установах, що визначають та документують показники здоров'я, функціонування та розвитку дітей і підлітків.

3. Розвиток МКФ-ДП

Розвиток МКФ-ДП узагальнено в термінах:

- а) практичне і філософське обґрунтування її розробки; та
- б) ключові питання, що інформують про процес.

Коротка історія розробки домену діяльності викладена в передмові.

3.1 Обґрунтування МКФ-ДП

Обґрунтування розробки МКФ-ДП базувалося на практичних, філософських, таксономічних міркуваннях і міркуваннях щодо громадського здоров'я.

А. Практичне обґрунтування

З практичної точки зору, необхідність комплексної класифікації дитячих обмежень життєдіяльності для використання в системах обслуговування визнавалася давно, але не була реалізована. Більш того, реалізація прав дітей на медичну допомогу, освіту, на допомогу соціальних і реабілітаційних служб вимагала систему класифікації, яка була б адаптована до фізичних, соціальних і психологічних особливостей організму дітей та підлітків. Таким чином, МКФ-ДП була розроблена, для того, щоб охопити весь комплекс життєдіяльності дітей та підлітків. Крім того, прояви функціонування, обмеження життєдіяльності та стану здоров'я у дитинстві та підлітковому віці відрізняються за природою, інтенсивністю та впливом на них дорослих. Ці відмінності були враховані, і МКФ-ДП була розроблена чутливою до змін, пов'язаних із зростанням та розвитком.

Б. Філософське обґрунтування

З філософської точки зору важливо, що класифікація визначає стан здоров'я і функціонування дітей та підлітків, і в її основі закладено фундаментальні права людини, визначені Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю (ООН, 2007). Оскільки систематика є похідною від МКФ, МКФ-ДП описує стани здоров'я та функціонування в кодах з більшою деталізацією, які слугують провісниками більш розлогого функціонування. Обґрунтування принципів суспільної охорони здоров'я базувалося на обіцянці застосування демографічного підходу до попередження обмеження життєдіяльності у дитинстві. Весь контент у МКФ-ДП відповідає міжнародним конвенціям і деклараціям, які проголошують права дітей. Отже, документація категорій та кодів у МКФ-ДП може слугувати свідченням для забезпечення прав дітей та підлітків.

Основні теми цих конвенцій та декларацій наведені нижче, з акцентом на найбільш уразливих дітей та підлітків – тих, у кого є обмеження життєдіяльності.

Конвенція ООН 1989 р. про права дитини із посиланням на статтю 23

«Неповноцінна в розумовому або фізичному відношенні дитина має вести повноцінне і достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі і полегшують її активну участь у житті суспільства» (Стаття 23 (1)).

Ця стаття Конвенції встановлює, що діти з різними видами обмежень життєдіяльності мають право на спеціальний догляд і допомогу, які забезпечуються працівниками спеціальних служб відповідно до стану здоров'я дитини. Допомога повинна надаватися безкоштовно та призначена для забезпечення ефективного доступу до освіти, навчання, медичних і реабілітаційних послуг з метою сприяння соціальній інтеграції дитини та її індивідуальному розвитку.

Стандартні правила забезпечення рівних можливостей (1994)

Правило 6 визнає принцип рівних можливостей для початкової, середньої та вищої освіти для дітей, молоді та дорослих з інвалідністю в інтегрованих структурах. Крім того, воно підкреслює важливість раннього втручання та особливої уваги до дуже маленьких дітей та дітей дошкільного віку з інвалідністю.

Освіта для всіх: Всесвітній форум з питань освіти в Дакарі (2000)

Форум виступив за розширення прав на ранню медичну допомогу та освіту для дітей, а також надання безкоштовної та обов'язкової освіти для всіх. Додаткові цілі включали: сприяння навчанню та отримання навичок молодими людьми і дорослими, підвищення грамотності дорослих людей, досягнення гендерного паритету та гендерної рівності, а також підвищення якості освіти.

Саламанська Декларація про право на освіту (2001)

Саламанська Декларація проголошує, що кожна дитина має основне право на освіту і що особливі освітні потреби виникають у випадку з індивідуальними відмінностями або труднощами в навчанні. У Декларації також стверджується, що всі діти повинні бути адаптовані засобами дитячої педагогіки. Крім того, Декларація наголошує на доступі до регулярного відвідування школи з інклюзивним спрямуванням для дітей з інвалідністю та важливості раннього навчання для сприяння розвитку і готовності до навчання в школі.

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006)

«[...] Діти з інвалідністю повинні в повному обсязі користуватися всіма правами людини й основоположними свободами нарівні з іншими дітьми, і нагадуючи у цьому зв'язку про зобов'язання, узяті на себе державами-учасницями [Конвенції](#) про права дитини [...]» (Преамбула).

«1. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для забезпечення повного здійснення дітьми з інвалідністю всіх прав людини й основоположних свобод нарівні з іншими дітьми. 2. В усіх діях стосовно дітей з інвалідністю першочергова увага приділяється вищим інтересам дитини. 3. Держави-учасниці забезпечують, щоб діти з інвалідністю мали право вільно висловлювати з усіх питань, що їх зачіпають, свої погляди, які отримують належне врахування, відповідне їхньому вікові та зрілості, нарівні з іншими дітьми й отримувати допомогу у реалізації цього права, яка відповідає інвалідності та вікові» (Стаття 7).

Стаття 30 Конвенції зосереджує свою увагу на рівних правах з іншими дітьми та підкреслює важливість для дітей з обмеженням життєдіяльності грати, брати участь у спортивних змаганнях та культурному житті. «Участь у культурному житті, проведенні дозвілля й відпочинку та заняттях спортом: 1. Держави-учасниці визнають право осіб з інвалідністю брати участь нарівні з іншими в культурному житті [...], надати можливість розвивати й використовувати свій творчий, художній та інтелектуальний потенціал не тільки для власного блага, а й для збагачення всього суспільства; [...] забезпечити, щоб закони про захист прав інтелектуальної власності не ставали невинуватим чи дискримінаційним бар'єром для доступу осіб з інвалідністю до творів культури [...] з метою визнання й підтримки їхньої особливої культурної та мовної самобутності, зокрема жестових мов і культури глухих, [...] брати участь нарівні з іншими у проведенні дозвілля та відпочинку й у спортивних заходах [...] діти з інвалідністю мали рівний з іншими дітьми доступ до участі в іграх, у проведенні дозвілля та відпочинку й у спортивних заходах, зокрема заходах у рамках шкільної системи;» (Стаття 30).

3.2 Питання, пов'язані з дітьми та підлітками МКФ-ДП

Ріст та розвиток дітей є основною темою, яка спрямована на ідентифікацію та адаптацію контенту для МКФ-ДП. Багато питань сприяли доповненню або розширенню змісту, включаючи характер пізнання та мови, ігрову діяльність, настроїв і поведінку дитини, яка розвивається. Особлива увага була приділена чотирьом ключовим питанням у витягу МКФ-ДП.

Дитина у контексті сім'ї

Розвиток – це динамічний процес, за допомогою якого дитина прогресивно рухається від залежності від інших у всіх видах діяльності в дитинстві до фізичної, соціальної та психологічної зрілості та незалежності в підлітковому віці. У цьому динамічному процесі функціонування дитини залежить від безперервної взаємодії з сім'єю або іншими особами, що здійснюють догляд за нею, в тісному соціальному середовищі. Таким чином, функціонування дитини не можна розглядати в ізольованому середовищі, а скоріше дитина повинна розглядатися в контексті «сімейної системи». Це важливий аспект у прийнятті суджень щодо функціонування дитини в різних життєвих ситуаціях. Вплив взаємодії з сім'єю на функціонування дитини більший в «дитячій» фазі розвитку, ніж на будь-якій пізнішій стадії життя особи. Окрім того, ці взаємодії спричиняють набуття різних навичок

протягом перших двох десятиліть життя, тому роль фізичного та соціального середовища має вирішальне значення.

Затримка розвитку

У дітей та підлітків існують варіації функціонування організму, структур та набуття навичок, пов'язаних з індивідуальними відмінностями у зростанні та розвитку. Відставання у функціонуванні, структурах або розумових здібностях можуть бути не постійними, але відображати затримку розвитку. Вони можуть проявлятися в кожному домені (наприклад, когнітивні функції, функції мовлення, функції мобільності та спілкування), вони є специфічними для віку, на них впливають фізичні, психологічні чинники і фактори середовища.

Ці варіації функціонування організму, структур або формування вікових навичок визначають концепцію затримки розвитку і часто слугують основою для ідентифікації дітей з підвищеним ризиком формування обмеження життєдіяльності. Важливий аспект в розробці МКФ-ДП відноситься до характеристики «кваліфікатора», який використовувався для документування тяжкості або величини проблеми Функцій організму, Структур організму, а також Діяльності та Учасі. В основному томі МКФ універсальний кваліфікатор усіх доменів охоплює 5 рівнів від «0» – відсутні порушення, труднощі або бар'єр до «4» абсолютні порушення, труднощі або бар'єр. Для дітей важливо розглядати концепцію відставання або затримки у функціонуванні, формуванні анатомічних структур організму, сфер життєдіяльності (діяльності та учасі) в контексті кваліфікатора тяжкості захворювання. Таким чином, МКФ-ДП включає термін і концепцію затримки розвитку, щоб визначити універсальний кваліфікатор для Функцій і Структур організму, а також для Діяльності та Учасі. Це дозволяє документувати ступінь або величину відставань або затримок у функціонуванні, формуванні анатомічних структур тіла та здатностей, а також продуктивності в діяльності та учасі дитини, визнаючи, що величина кваліфікаційних кодів може змінюватися з часом.

Учась

Учась визначається як «залучення особи до життєвої ситуації» і являє собою соціальну перспективу функціонування. Оскільки природа і налаштування життєвих ситуацій дітей та підлітків значно відрізняються від аналогічних факторів у дорослих, учасі було приділено особливу увагу в МКФ-ДП. З розвитком дитини життєві ситуації різко змінюються кількісно і за ступенем складності – від взаємин з першою людиною, яка проявляє турботу, від самотійної гри маленької дитини до колективної гри, взаємовідносин з однолітками та шкільного навчання дітей в старшому віці. Чим менша дитина, тим більш ймовірно, що можливості учасі визначаються батьками, особами з надання опіки або постачальниками послуг. Роль сімейного середовища та інших осіб в найближчому оточенні дитини є невід'ємною частиною для розуміння учасі, особливо в ранньому дитинстві.

Здатність бути залученим і соціально взаємодіяти розвивається в процесі вибудовування відносин маленької дитини з іншими людьми, такими як батьки, брати і сестри, в

безпосередньому оточенні дитини. Соціальне середовище залишається значущим фактором протягом усього періоду розвитку, але природа і складність навколишнього середовища змінюються, починаючи з раннього дитинства і до підліткового періоду.

Середовища

Фактори середовища визначаються як «фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час». Взаємодія в системі особистість – середовище, яка мається на увазі в моделі переміщень від медичної до ширшої біопсихосоціальної моделі обмеження життєдіяльності, потребує спеціальної уваги до факторів середовища для дітей та підлітків. Центральне питання полягає в тому, що природа і складність дитячих середовищ різко змінюються на перехідних етапах новонародженості, раннього дитинства, шкільного та підліткового віку. Зміни у середовищах дітей та підлітків пов'язані з їхньою зростаючою компетенцією та незалежністю.

Середовище для дітей та підлітків можна розглядати як найближче і віддалене оточення, причому кожне впливає на вікові особливості або стадії розвитку дитини. Обмежене середовище немовляти або маленької дитини відображає їхню обмежену мобільність і потребу забезпечення їхньої безпеки та захисту. Маленька дитина значною мірою залежна від осіб в її безпосередньому оточенні. Вироби для індивідуального використання повинні бути адаптовані до рівня розвитку дитини. Наприклад, предмети для ігрової діяльності з однолітками є важливими складовими сфер життєдіяльності дітей молодшого віку. Для дітей старшого віку чинники середовища тісно пов'язані з будинком і школою, а для підлітків вони поступово стають більш різноманітними в контексті спільноти та суспільства.

Враховуючи залежність розвитку дитини, фізичні та соціальні елементи середовища мають значний вплив на її функціонування. Негативні фактори середовища часто мають сильніший вплив на дітей, ніж на дорослих. Відсутність повноцінного харчування дитини, доступу до чистої води, безпеки та недотримання санітарних норм не лише сприяють захворюванням та компрометують здоров'я, а й ускладнюють її функціонування та здатність до навчання. Таким чином, заходи щодо втручання та профілактики, спрямовані на покращення здоров'я та добробуту дітей зосереджуються на модифікації або покращенні фізичного, соціального або психологічного середовища.

Зміна фізичного середовища, що безпосередньо стосується дитини, передбачає забезпечення продуктами харчування, притулком і безпекою. Забезпечення допоміжними пристроями або технологіями середовища можуть поліпшити функціонування дитини зі значними фізичними порушеннями (вадами).

Зміна соціальних і психологічних складових безпосереднього оточення дитини може включати соціальну підтримку для сім'ї та навчання для помічників, які піклуються про дитину.

Характер і ступінь навколишньої підтримки змінюється відповідно до віку дитини, причому потреби маленької дитини відрізняються від потреб немовляти або підлітка. Зміни в менш близьких середовищах можуть набувати законодавчої форми або національної політики для забезпечення доступу дітей до медичного обслуговування, соціальних послуг та освіти.

4. Інформація для користувачів МКФ-ДП

4.1 Застосування МКФ-ДП

МКФ-ДП визначає складові здоров'я та пов'язаних зі здоров'ям складових добробуту. У дітей та підлітків ці складові включають психічні функції уваги, пам'яті та сприйняття, а також заходи, пов'язані з ігровою діяльністю, навчанням, сімейним життям і освітою в різних «доменах». Домени МКФ-ДП визначаються двома термінами, що об'єднують. «Функціонування» – це термін, що містить в собі всі функції організму, діяльність та участь. «Обмеження життєдіяльності» – це термін, що містить в собі порушення, обмеження діяльності та обмеження участі. Фактори середовища визначають бар'єри або фактори, що полегшують функціонування.

МКФ-ДП використовує алфавітно-цифрову систему кодування. Букви «b» для Функції організму, «s» для Структури організму, «d» для Діяльність /Участь та «e» для Факторів середовища, супроводжуються числовим кодом, який починається з номера розділу (одна цифра), потім заголовку другого рівня (дві цифри), та заголовків третього і четвертого рівнів (по одній цифрі кожен). Універсальний кваліфікатор з величинами від 0 = відсутні проблеми до 4 = абсолютні проблеми, вписується після крапки десяткового дробу, щоб точно визначити ступінь порушення функцій або діяльності та участі від очікуваного або вихідного (на даному етапі розвитку) стану. Негативні аспекти середовища кваліфікуються як бар'єри, в той час як позитивні величини універсального кваліфікатора використовуються для позначення полегшуючої ролі факторів середовища⁶.

Інформацію, яку містить МКФ-ДП, можна використовувати різними способами, у тому числі в клінічних, адміністративних, спостережних, політичних та дослідницьких програмах.

У кожному випадку класи МКФ-ДП можна використовувати для реєстрації одиної проблеми або загального позначення проблем функціонування і здоров'я дітей.

У клінічних програмах класи ICF-CY можуть надавати підсумкову оцінку результатів, з'ясовувати діагностичну інформацію та служити основою для планових втручань.

В адміністративному відношенні, інформацію, що стосується права вибору, надання послуг, відшкодування суми і виконання зобов'язань, можна зареєструвати за допомогою кодів МКФ-ДП. Для контролю можна скористатися обмеженим підбором класів МКФ-ДП, щоб полегшити надалі методики збору даних для стандартизованого обслуговування проєктів при наявності інформації щодо умов, потреб і прикладів застосування різними службами.

---

⁶ Детальна інформація по структурі кодування міститься в Додатку 2. Рекомендації з кодування МКФ.

При застосуванні до політичних програм, концептуальна основа МКФ-ДП може бути використана для побудови певної політичної спрямованості, наприклад, право дітей на освіту.

В області наукових досліджень окремі класи МКФ-ДП можна використовувати для стандартизації характеристик учасників досліджень, вибору засобів оцінки та визначення результатів.

У всіх випадках, коли об'єктом дослідження є батьки, діти та підлітки, слід використовувати положення МКФ-ДП.

4.2 Етапи використання МКФ-ДП

Класифікація та кодування ступеня обмежень життєдіяльності дітей та підлітків є складною роботою, що вимагає розгляду значних порушень функцій організму, структур організму, діяльності та участі на етапах їхнього фізичного, психологічного та соціального розвитку. Загальні принципи кодування наведені в Додатку 2 цього тому і містять інформацію з кодування показників здоров'я і станів, пов'язаних зі здоров'ям. Обов'язково рекомендується, щоб користувачі пройшли навчання щодо використання МКФ-ДП до початку роботи з класифікацією. Точне кодування обмеження життєдіяльності дітей та підлітків вимагає знань динаміки функціонування, обумовленої ростом і розвитком дитини, а також врахування вікових змін, диференціації варіантів фізіологічного й атипового розвитку. Зміни у функціонуванні є частиною «типового функціонування» дитини. Тому важливо визнати, що розуміння «норми» залежить від віку і має на увазі розуміння «нормального функціонування» на даному етапі розвитку в умовах впливу наявних факторів середовища дітей та підлітків.

Одиницею класифікації МКФ-ДП є не діагноз захворювання, а особливості функціонування дитини. Метою МКФ-ДП є опис природи і ступеня тяжкості обмеження функціонування дитини та вплив факторів середовища на її функціонування. Незважаючи на те, що кодування може бути проведено для різноманітних цілей (відповідно до етичних принципів, наведених у Додатку б), слід дотримуватися уніфікованого підходу, щоб отримати надійні та достовірні дані. При використанні МКФ-ДП потрібно обов'язково встановлювати коди, отримані на підставі даних первинної інформації у вигляді безпосередніх вимірювань, спостережень, дослідження і / або консультативних висновків. Визнано, що цільове використання МКФ-ДП направлено на визначення рівня деталізації в кодуванні, який буде варіюватися від клінічних спостережень до результатів обстеження. Нижче наведені послідовні кроки для вибору класів і кодів МКФ-ДП, які пов'язані з проблемами у дітей та підлітків.

- 1) Визначте обсяг інформації, доступної для кодування і з'ясуйте, чи вона стосується доменів «Функцій організму», «Структур організму», «Діяльності та Учасі» або «Факторів середовища».

- 2) Визначте розділ (4-значний код) у відповідному домені, який найбільш точно відповідає інформації, яку потрібно кодувати.
- 3) Прочитайте опис 4-значного коду та зверніть увагу на всі примітки, пов'язані з описом.
- 4) Перевірте будь-які примітки щодо включення або виключення, які застосовуються до коду і продовжуйте у відповідності з ними.
- 5) Визначте, чи інформація, яка буде кодуватися, відповідає рівню із 4-х знаків, або потрібно розглянути більш детальний опис із застосуванням кодування з 5 або 6 знаків.
- 6) Перейдіть до рівня коду, що найбільш точно відповідає інформації, яку потрібно кодувати. Розгляньте опис і примітки щодо включення або виключення, які застосовуються до коду.
- 7) Виберіть код і проаналізуйте отриману інформацію для того, щоб встановити величину універсального кваліфікатора, відповідного ступеня порушень функцій і структур організму, обмежень діяльності та участі в діапазоні від (0 = відсутні порушення / труднощі до 4 = абсолютні порушення / труднощі або бар'єр з боку середовища (0 = відсутній бар'єр до 4= абсолютний бар'єр), або наявність полегшуючих факторів (0 = відсутнє полегшення до +4 абсолютне полегшення).
- 8) Встановіть код з кваліфікатором 2-го, 3-го або 4-го рівня. Наприклад, d115.2 (помірні порушення слуху).
- 9) Повторіть кроки з 1 по 8 для кожної функції або обмеження життєдіяльності, закодованих з урахуванням достатньої кількості інформації.
- 10) Батьки і споживачі можуть брати участь в процесі, заповнюючи список даних, які відносяться до віку, що дозволяє висунути на перший план специфічні сфери функціонування, але вони повинні це зробити перед наданням повної оцінки та виставленням кодів професіоналами або командою професіоналів.

4.3 Конвенції

Основні положення цієї класифікації описані у Вступі та Додатках до МКФ, які слідує за цим Вступом до МКФ-ДП. Їх слід уважно прочитати перед використанням МКФ-ДП. Ці конвенції включають примітки, терміни виключення, терміни включення та визначення для позначень кодів як Інші уточнені та Не уточнені. Існує кілька додаткових конвенцій, які з'являються в МКФ-ДП.

1. З посиланням на визначення негативного аспекту Функцій організму, Структур організму, а також Діяльності / Учасі був доданий термін «затримка», щоб відобразити той факт, що в будь-якому з доменів також може відобразитися відставання в розвитку.
2. У відповідній конвенції поняття затримки також позначає рівні кваліфікатора від 0 = відсутня затримка до 4 = абсолютна затримка.

4.4 Відомості для кодування

МКФ-ДП – це класифікація Функцій організму, Структур організму, Діяльності та Учасі, а також Факторів середовища, позначених в нейтральних термінах. Документування порушень дитини шляхом присвоєння кодів зумовлене використанням універсального класифікатора. Присвоєння кодів не повинно базуватися на припущеннях, а повинно відобразити точну інформацію, що має відношення до проблем функціонування дитини у відповідних доменах.

Як зазначено вище, відомості кодування можуть мати форму безпосереднього вимірювання, спостереження, співбесіди та/або професійного судження. Хоча форма відомостей буде залежати від характеристики інтересу та цілей кодування, слід докласти максимальних зусиль для отримання найбільш об'єктивної інформації. Безпосереднє вимірювання лабораторних, біомедичних або антропометричних даних містить інформацію про Функції та Структури організму. Для Діяльності та Учасі, безпосередні вимірювання можуть бути зроблені з широким діапазоном стандартизованих інструментів та інших засобів, які забезпечують спеціальні дані для даного домену, який нас цікавить. В обох цих контекстах вимірювання, що базується на нормативних даних, може сприяти їх перетворенню у форму величин, виражених у відсотках або стандартних похідних одиницях. Наразі існують інструменти та засоби, які можна використовувати в якості відомостей для встановлення кодів. Проте, відсилання до спеціальних доменів МКФ-ДП обмежене. У пошуках відповідних інструментів, користувачеві рекомендується вибирати ті, які мають найближчий взаємозв'язок з важливими доменами, що продемонстрували свою надійність.

Якісні описи дитини, засновані на безпосередньому спостереженні, можуть бути корисні при зборі відомостей в областях функціонування, де інструменти оцінки недоступні або неприйнятні. Основним завданням МКФ і МКФ-ДП є включення респондентів до визначення природи і ступеня їх функціонування в контексті впливу середовища. Це особливо важливо, коли кодується участь. Заохочується використання опитування з дітьми та підлітками, коли це можливо. З маленькими дітьми та дітьми з обмеженими вербальними навичками, в якості довіреної особи може виступати людина, яка проявляє турботу і забезпечує догляд за дитиною. Нарешті, відомості для кодування можуть ґрунтуватися на професійному (консультативному) висновку та різних джерелах інформації, що включає записи, спостереження та інші форми контакту з клієнтом.

Існує кілька джерел, які можуть застосовуватися при кодуванні. До завдань цього тому не входить перелік інструментів і систем вимірювань для потенційного використання при

оцінці, проте одним із завдань є заохочення користувачів скласти такий перелік. Він може бути корисний для оцінки методик при виборі тестування, які дають об'єктивну оцінку Функціям та Структурам організму, Діяльності та Участі, а також Факторам середовища. Користувачів заохочують отримати доступ до довідкових текстів, що описують інструменти, прийняті в тих країнах, в яких вони працюють. Зростаючий інтерес до застосування МКФ і МКФ-ДП сприяє вибору об'єктивних інструментів, а також розвитку нових систем вимірювань, сумісних з рамками МКФ-ДП. Одним з корисних інструментів може бути *Практичний посібник для психіатричної оцінки дорослих людей* (1995), розроблений Американською Психологічною Асоціацією для службового використання (The Practice Guideline for Psychiatric Evaluation of Adults, 1995, developed by the American Psychological Association). Цей навчальний посібник призначений для міждисциплінарного використання і містить загальні рекомендації щодо характеру інформації, необхідної для кодування в кожному з доменів. Зрештою, з прийняттям МКФ-ДП в різних редакціях будуть доступні численні навчальні посібники та навчальні курси по її застосуванню.

5. Конкретні приклади

Коротка інформація, представлена в конкретних прикладах, призначена для використання при встановленні кодів МКФ-ДП з проблем, які виявляються у дітей. На практиці зазвичай характер і багатоплановість доступної інформації про дитину будуть більш загальними, ніж в цих прикладах. Проте, для ілюстрації застосування МКФ-ДП, користувачеві рекомендується розглянути перераховані випадки і застосувати коди, що відображають проблеми, які характеризують кожного із представлених дітей. В якості першого кроку було б корисно розглянути нижче вказаний широкий перелік питань і визначити будь-яку проблему з описаного конкретного випадку. Користувач може взяти на допомогу собі попередній розділ, де описані послідовні кроки встановлення кодів МКФ-ДП на основі інформації, наявної про дитину. Найголовніший акцент повинен бути поставлений на встановлення відповідних кодів, тому що репрезентовані приклади не забезпечують достатньої інформації для призначення рівня кваліфікатора.

1. Чи проявляються у дитини або підлітка проблеми функцій організму?
2. Чи існують у дитини або підлітка якісь проблеми з структурами органів, кінцівок або інших структурами організму?
3. Чи існують у дитини або підлітка проблеми при виконанні завдань або дій?
4. Чи існують у дитини або підлітка проблеми при залученні у життєві ситуації, відповідні її віку?
5. Чи існують чинники середовища, які обмежують або полегшують функціонування дитини або підлітка?

Випадок

3-річної дівчинки

С. – 3-річна дівчина, яка народилася після невдалої вагітності. У неї виявили вроджені проблеми з серцем, які були скориговані за допомогою двох хірургічних втручань на початку життя. У неї відзначаються часті інфекції верхніх дихальних шляхів і отити, які вплинули на її слух.

С. з мамою живуть в квартирі в центрі великого міста і отримують медичну допомогу в одній з міських лікарень. Батько С. залишив їх незабаром після її народження і фінансово не допомагає родині. С. знаходиться у сусідки, яка піклується про неї, коли її мама працює в місцевому магазині. Коли її мама працює на вихідних, дівчинка залишається у бабусі зі своїми братами та сестрами. С. – серйозна дитина, яка не посміхається і яку важко розсмішити. Вона проводить багато часу за простою грою з предметами на самоті та не контактує з іншими дітьми. Їй подобаються речі, які створюють звуки, коли їх штовхають або тягнуть, і вона грає з ними протягом тривалого періоду часу. Крім цього, вона легко відволікається. Якщо її увага не зайнята, то вона починає розгойдуватися. Вона почала

ходити лише три місяці тому і не може піднятися по сходах, поки хтось не тримає її за руку. Її словниковий запас складає близько 20 слів, які є зрозумілими, наприклад, «моє», «більше», «кубик», «сік», але більшу кількість слів вона вимовляє так, що вони не зрозумілі. Сидіти на колінах у матері, щоб їй читали, є одним з її найулюбленіших видів діяльності. Вона показує на знайомі картинки, але їй важко запам'ятати назви предметів, зображених на цих картинках. Часто, коли називають її ім'я, вона не реагує, і складається враження, що не чує людей. Причина такої поведінки незрозуміла, але, можливо, це пов'язано з порушенням слуху внаслідок частих отитів. Обстеження, проведене у віці 24 місяців, показало, що рівень розвитку відповідає 17 місяцям. Специфічна затримка розвитку була очевидною у рецептивній та експресивній мові. Оцінка слуху виявила помірну, двосторонню втрату слуху.

Повертаючись до п'яти поставлених питань, можна припустити, що притаманні проблеми у цієї дитини потрапляють під коди в Розділах 1, 2, 4 і 7, що становлять складову Функції організму. Для Діяльності та Участі слід розглянути відповідні коди з Розділів 1,3,4,7 і 8. Коди, що визначають природу бар'єрів і полегшуючих факторів в ситуації цієї дитини, могли б бути знайдені в Розділах 1 і 3 складової Фактори середовища.

Випадок

10-річного хлопчика

Т. – це десятирічний хлопчик, який був направлений на обстеження в клініку після перенесених впродовж останніх 2 років труднощів з навчанням у школі. На основі обстеження встановлено, що у нього значно порушена концентрація уваги на навчальних завданнях, і він часто відволікається. Його батьки повідомляють, що Т. постійно поводить себе погано, не слухається. За словами його батьків і вчителів, йому важко бути спокійним вдома та у школі. Наразі це означає, що він має проблеми з виконанням шкільного завдання. У нього є особливі труднощі з пам'яттю, не може згадати матеріал, який він вивчав. Постійно відволікається на уроках, його читання і письмо оцінюються на рівень другого класу. Крім того, у нього є труднощі, пов'язані із пристосуванням до соціальних ситуацій та спілкуванні з іншими дітьми.

Вчитель і батьки Т. стурбовані його високим рівнем активності й тим, що він не здатний думати, оцінювати ситуацію перш, ніж почати діяти. Це проявляється в його соціальній поведінці, коли йому не вдається дочекатися своєї черги в іграх та спорті, а вдома, коли він виїжджає на велосипеді на жваву вулицю, попередньо не озируючись. Були випробувані різні способи, щоб допомогти хлопчикові в класі, але це не дало позитивних результатів. Незважаючи на те, що родина дитини проти застосування лікарських засобів, нещодавно дитину оглянув педіатр та призначив стимулююче лікування для його високого рівня активності. У поєднанні з медичним дослідженням, школа розробляє індивідуальний план для навчання Т. в класі.

Проблеми цього 10-річного хлопчика відповідають ряду кодів в Розділі 1 складової Функції організму. Що стосується складових Діяльність та Участь, в Розділах 1, 2, 3, 7 і 8

містяться коди, що застосовуються для реєстрації його підвищеного рівня активності і тих труднощів, які зустрічаються при виконанні ситуаційних і навчальних вимог в класі. Прийнятні коди для опису відповідних Факторів середовища можна знайти у Розділах 1 та 5.

Випадок

14-річного підлітка

J.— 14-річна дівчина, яка проживає з батьками в маленькому містечку. Вона має важка астму, яка була виявлена в ранньому віці. Окрім підвищеної реакції на специфічні алергени, астматичні напади J. провокуються фізичними вправами, холодним повітрям і збудженням. Ці напади тривають від 1 до 2 годин і трапляються по кілька разів на тиждень. Наразі їй прописаний бронходилататор і використання небулайзера профілактично. Однак, в минулому році J. порушила медичний режим, після чого гострі напади задухи повторюються частіше. З того часу, коли вона була зарахована до дошкільної програми, і до теперішнього часу, її відвідування занять відзначається частою відсутністю. Як результат, її рівні досягнень були постійно поганими і, хоча вона не залишалася на другий рік навчання, вона й надалі продовжує знижувати свої показники порівняно зі своїми однолітками.

Зараз дівчинка навчається у восьмому класі середньої середньої школи. Оскільки фізичне навантаження провокує гострі напади, вона не бере участі в програмі фізичного виховання в школі та не робить будь-яких регулярних фізичних навантажень. Вона часто відсутня в школі, залишаючись вдома, вона зазвичай дивиться телевізор і підкріплюється легкими закусками. За останній рік вона значно погладшала. Через часті відсутності в школі у J. немає друзів. J. повідомляє про те, що відчуває свою відмінність та ізольованість від своїх однолітків. Батьки стурбовані її фізичним та емоційним здоров'ям і консультуються з лікарем.

Хронічний стан здоров'я цього підлітка призводить до проблем, які слід позначити насамперед кодами в Розділах 1,4 і 5 в рамках складової Функції організму. Що стосується складових Діяльності та Участі, більшу частину прийнятних кодів слід шукати в Розділах 2,5, 7, 8 та 9. Зрештою, з огляду на значну роль природного середовища та лікування астми, а також пов'язаних з ними наслідків соціальної ізоляції, Розділи 1, 2 і 3 складової Фактори середовища дадуть відповідні коди для документування бар'єрів, з якими стикається ця молода особа.

6. Подяка

Члени Робочої групи висловлюють свою вдячність за підтримку та внески, надані:

Християнським фондом допомоги дітям з обмеженням життєдіяльності в Таїланді (ХДЖ), Нонтабурі, Таїланд; Центрами співпраці з Сімейством Міжнародних класифікацій ВООЗ (ВООЗ-СМК) й афілійованими агентствами в Австралії, Канаді, Данії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Ісландії, Японії, Нідерландах, Норвегії, Китайській Народній Республіці, Швеції та США; Товариством «Допомога в освіті», Риміні, Італія; Італійським Національним Неврологічним Інститутом імені Карло Беста при Міжнародному Фонді Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Мілан, Італія; Науково-дослідницькою групою при Інституті наукових досліджень (Міжнародне товариство Червоного Хреста і Червоного Півмісяця) «Еудженіо Медеа» з досліджень, госпіталізації й охорони здоров'я при Асоціації «Ла Ностра Фамілія», Костамаснага, Італія; Відділенням неврології та психіатрії при Лікарні Тривігліо, Тривігліо, Італія; Організацією волонтерів при Міжнародній Кооперації (OVCI-La Nostra Famiglia), Устратуна, Джуба, Судан; особами, пов'язаними з урядовими агентствами, громадськими та приватними програмами для дітей та підлітків в світі, що беруть участь в польових випробуваннях; регіональними представниками, які брали участь в засіданнях Робочої групи ВООЗ в Південній Африці, Швеції, Швейцарії, Таїланді та США; Центром епідеміології Шведської Національної Ради Охорони здоров'я та соціального забезпечення, Стокгольм, Швеція; Національним Центром з вроджених дефектів та недоліків розвитку при Центрах США по контролю і профілактиці захворювань, Атланта, Джорджія, США; Університетом Північної Кароліни в Чейпел Хілл, Чейпел Хілл Північної Кароліни, США; Університетом Цюріха, Цюріх, Швейцарія.

Особи:

Аргентина – Крістіан Плебст;

Австралія – Шарін МакЛеод;

Бразилія – Елоїза Денобіла;

Канада – Діана Каулфілд, Патрік Фуджікшдіас, Дженіс Міллер;

Китай – Куї Жуоуїнг;

Данія – Тора Даль;

Єгипет – Мохамед Ель Банна;

Фінляндія – Маркку Лескінен;

Франція – Катрін Барраль, Жан-Ів Баррейро, Марі Куно;

Гана – Кофі Марфо;

Ісландія – Халла Тулініус;

Італія – Даніела Айовалазіт, Франческа Альбанезі, Луїджі Барруффо, Марьямалія Батталья, Даніела Беретта, Дебора Бонаціна, Габріелла Боррі, Джованні Каттоні, Еліса Цеппі, Алесіо Чіуссо, Анастасія Колпо, Марія Антонелла Костантіно, Гвідо Корона, Антонелла Дімо, Енріко Группі, Гвідо Фузаро, Феліція Ліччіарді, Бертілла Магагнін, Олена Марія Маурі, Барбара Орланді, Сабріна Паскавалотті, Альфредо Пісакане, Камілла Пісоні, Джанні де Поло, Моніка Прадаль, Альберто Раггі, Дарія Рива, Ля Руска, Емануела Руссо, Карло Сорелла, Антонелла Вауано, Ганна Зана.

Японія – Ютака Сакаї, Акіо Токунага;

Кувейт – Хашем Таква;

Мексика – Фабіола Баррон;

Перу – Ліліана Маййо;

Португалія – Йоахим Байррао, Марія Ізабель Фельгуйрас;

Південна Африка – Ерна Алант;

Іспанія – Жан Понте;

Судан – Сэнсон Баба; Марко Сала;

Швеція – Маргарета Адольфссон, Ларс Берг, Крістіна Бренд Перссон, Ліллі Ерікссон, Матс Гранулнд, Ніна Ібрагімова, Міа Плес, Реджайна Ільвен;

Швейцарія – Симон Хаскель;

Тайланд – Васан Саєнвіан, Чарія Саєнвіан, Ко-Чи Тун;

Колишня Югославська Республіка Македонія – Біліджана Анчевська, Аніца С. Апцева, Сандей С. Бойковський, Катерина Димитрова, Василька С. Димовська, Іван Сергійович Двояков, Джоаніс Гайдазіс, Тетуя Якупі, Нікола Янков, Ольга Йотовська, Миряна П. Кяєва, Сасо С. Коканьовський, Петре С. Крстев, Олів'єра Лековська, Ліда С. Паліч, Сніжана Д. Пейковська, Анастасія С. Петрова, Марина С. Поп-Лазарова, Марія Ралева, Фулвія В. Томатис, Мілка С. Ванкова, Юлія С. Васильєва;

США – Стефан Багнато, Скотт Браун, Венді Костер, Марджорі Грінберг, Хайді Фельдман, Аніта Скарбороу, Тревіс Сріц;

Замбія – Еліса Фаселлі, Сестра Ірина, Паоло Мареллі.

МКФ

Вступ

1. Передумови

Це том містить *Міжнародну класифікацію функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я*, відому як МКФ^{25 7}. Загальною метою класифікації МКФ є визначення уніфікованої і стандартизованої мови та критеріїв для опису стану здоров'я і пов'язаних з ним станів. Вона впроваджує визначення складових здоров'я та деяких складових, пов'язаних зі здоров'ям (таких, як освіта та праця). Таким чином, домени, що містяться в МКФ, можуть розглядатися як *домени здоров'я* та *домени, пов'язані зі здоров'ям*. Ці домени описуються з позиції організму, особи та суспільства в двох основних переліках: (1) Функції та Структури організму; і (2) Діяльність та Участь⁸. Як класифікація, МКФ систематично групує різні домени⁹ для людини в певному стані здоров'я (наприклад, що людина з хворобою чи розладом робить або може зробити). *Функціонування* є загальним терміном, що охоплює всі функції організму, діяльність та участь; аналогічно, *обмеження життєдіяльності* служить «об'єднуючим» терміном для порушень, обмежень діяльності або обмежень участі. МКФ також містить перелік факторів середовища, які взаємодіють з усіма цими категоріями. Таким чином, вона дозволяє користувачеві фіксувати важливі профілі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я особи в межах різних доменів.

МКФ належить до «родини» міжнародних класифікацій, розроблених Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) для застосування до різних аспектів здоров'я. Родина міжнародних класифікацій ВООЗ забезпечує загальні правила для кодування широкого спектру інформації, пов'язаної зі здоров'ям (наприклад, діагностика, функціонування та обмеження життєдіяльності, причини звернення за медичною допомогою) і використовує стандартизовану спільну мову, що дозволяє спілкуватися про здоров'я та охорону здоров'я по всьому світу в різних дисциплінах та галузях науки.

У міжнародних класифікаціях ВООЗ стани здоров'я (захворювання, розлади, травми тощо) класифікуються головним чином в МКХ-10 (скорочення для Міжнародної класифікації хвороб, десятий перегляд)¹⁰, що визначає етіологічну основу.

---

⁷ Текст являє собою перегляд Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (ICIDH-МКПОЖН), яку вперше було опубліковано Всесвітньою організацією охорони здоров'я у 1980 р. для проведення досліджень. Після його розробки в результаті систематичних всебічних випробувань та міжнародних консультацій протягом п'яти років, він був схвалений П'ятдесят четвертою сесією Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я для міжнародного використання 22 травня 2001 року (резолюція WHA354.21).

⁸ Ці терміни, які замінюють раніше використовувані терміни «порушення», «обмеження життєдіяльності» та «недолік», розширюють сферу застосування класифікації, що дозволяє описувати позитивний досвід. Нові терміни далі визначені в цьому Вступі та детально описані в класифікації. Слід зазначити, що ці терміни використовуються з конкретними значеннями, які можуть відрізнятися від їх повсякденного використання.

⁹ Домен – це практичний і багатозначний набір відповідних фізіологічних функцій, анатомічних структур, дій, завдань або сфер життя.

¹⁰ Міжнародна статистична класифікація хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям, десятий перегляд, томи 1-3. Женева, Всесвітня організація охорони здоров'я, 1992-1994.

Функціонування та обмеження життєдіяльності, пов'язані зі станом здоров'я, класифікуються в МКФ. Таким чином, МКХ-10 та МКФ доповнюють одна одну¹¹, і користувачам рекомендується застосовувати ці дві міжнародні класифікації сімейства ВООЗ разом. МКХ-10 являє собою «діагноз» захворювань, розладів або інших станів здоров'я, і ця інформація доповнюється додатковою інформацією, наданою МКФ про функціонування¹². Інформація з діагнозу плюс функціонування надають разом ширшу та більш значущу картину здоров'я людей чи населення, яка потім може бути використана для прийняття рішень.

Родина міжнародних класифікацій ВООЗ є цінним інструментом для опису та порівняння даних про стан здоров'я населення в міжнародному контексті. Інформація про смертність (надана МКХ-10) та показники здоров'я (надані МКФ) можуть бути об'єднані в підсумкові показники здоров'я населення для моніторингу здоров'я населення та його розподілу, а також для оцінки впливу різних чинників на смертність та захворюваність.

МКФ відмовилася від класифікації «наслідків захворювання» (версія 1980 р.) та стала класифікацією «складових здоров'я». «Складові здоров'я» визначають компоненти здоров'я, тоді як «наслідки» зосереджуються на впливі захворювань або інших станів здоров'я, які можуть статися в результаті. Таким чином, МКФ займає нейтральну позицію щодо етіології, щоб дослідники могли робити причинно-наслідкові висновки, використовуючи відповідні наукові методи. Аналогічним чином цей підхід також відрізняється від підходу «детермінант здоров'я» або «факторів ризику». Для полегшення вивчення детермінант або факторів ризику МКФ включає перелік факторів середовища, які описують контекст, в якому живуть люди.

---

¹¹ Важливо також визнати збіг між МКХ-10 та МКФ. Обидві класифікації починаються з систем організму. Порушення стосуються структур та функцій організму, які зазвичай є складовими «процесу захворювання», і тому вони також використовуються в МКХ-10. Однак, МКХ-10 розглядає порушення (у вигляді симптомів) як складові комплексу, які формують «хворобу», або іноді як причини для звернення по медичну допомогу. Натомість, система МКФ розглядає порушення як проблеми функцій та структур організму, пов'язаних зі станом здоров'я.

¹² Дві особи з однаковим захворюванням можуть мати різні рівні функціонування, і дві особи з однаковим рівнем функціонування не обов'язково матимуть однаковий стан здоров'я. Отже, спільне використання підвищує якість даних для медичних цілей. Використання МКФ не повинно пропускати регулярні діагностичні процедури. В інших випадках, МКФ може використовуватися окремо.

2. Цілі МКФ

МКФ – це багатоцільова класифікація, призначена для використання в різних дисциплінах і галузях. Її специфічні цілі можна визначити наступним чином:

- забезпечити наукове підґрунтя для розуміння та вивчення здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям, наслідків та факторів, що їх визначають;
- запровадити спільну мову для опису здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям, з метою поліпшення взаєморозуміння між різними користувачами, такими як працівники охорони здоров'я та соціальної сфери, наукові працівники, адміністратори та громадськість, у тому числі особи з обмеженнями життєдіяльності;
- забезпечити можливість порівняння інформаційних даних по країнах, сферах медико-санітарної допомоги, службах і в часі;
- забезпечити систематизовану схему кодування для інформаційних систем здоров'я.

Представлені цілі є взаємопов'язаними, оскільки потреба у МКФ та її використання вимагають побудови конструктивної та практичної системи, яку можуть використовувати різні споживачі для політики в галузі охорони здоров'я, контролю якості та оцінки результатів у різних культурах.

2.1 Застосування МКФ

З часу публікації МКПОЖН в якості пробної версії в 1980 році, вона використовувалася для різних цілей, зокрема:

- як статистичний інструмент – при зборі та реєстрації даних (наприклад, у популяційних дослідженнях та обстеженнях або в інформаційних системах управління);
- як інструмент дослідження – для оцінювання результатів втручань, якості життя або факторів середовища;
- як клінічний інструмент – для оцінки потреб, порівняння варіантів методів лікування, оцінки професійної придатності, реабілітації та оцінки результатів втручань;
- як інструмент соціальної політики – при плануванні заходів соціального захисту, компенсаційних систем, їх політики та реалізації;
- як інструмент навчання – для розробки навчальних планів, пропаганди та проведення громадських акцій.

Оскільки МКФ, по суті, є класифікацією здоров'я та показників, пов'язаних зі здоров'ям, вона також використовується у таких сферах, як страхування, соціальний захист, праця, освіта, економіка, соціальна політика, загальний розвиток законодавства та зміни

навколишнього середовища. Вона була прийнята в якості однієї з соціальних класифікацій Організації Об'єднаних Націй, на яку посилаються та в якій реалізуються *Стандартні правила з забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженнями життєдіяльності*¹³. Таким чином, МКФ є зручним інструментом для реалізації прийнятих міжнародних мандатів з прав людини, а також національного законодавства.

Існує широке коло різних областей, де застосування МКФ буде корисним, наприклад соціальний захист, оцінювання управління охорони здоров'я або дослідження населення на місцевому, національному та міжнародному рівнях. Вона пропонує концептуальну структуру для інформації, яка може застосовуватися на рівні індивідуального медичного обслуговування, включаючи профілактику, зміцнення здоров'я та покращення участі шляхом усунення або пом'якшення соціальних перешкод і заохочення надання соціальної підтримки та помічників. Вона також корисна для вивчення систем охорони здоров'я, як з точки зору оцінки так і розробки політики.

---

¹³ *Стандартні правила з забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженнями життєдіяльності*. Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН на її 48-й сесії 20 грудня 1993 року (резолюція 48/96). Нью-Йорк, Департамент громадської інформації Об'єднаних Націй, 1994.

3. Властивості МКФ

Класифікація повинна бути чіткою за своєю структурою: її простір, її межі, її одиниці класифікації, її організація і як ці елементи структуровані з точки зору їх взаємозв'язку один з одним. У наступних розділах пояснюються ці основні властивості МКФ.

3.1 Простір МКФ

МКФ охоплює всі аспекти здоров'я людини та деякі складові добробуту, пов'язані зі здоров'ям, та описує їх в термінах *доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям*¹⁴. Класифікація, залишається в межах широкого контексту охорони здоров'я та не охоплює обставини, що не пов'язані зі здоров'ям, такі як викликані соціально-економічними чинниками. Наприклад, через свою расову приналежність, стать, релігію або інші соціально-економічні особливості, люди можуть мати обмеження при виконанні завдань у їхньому нинішньому середовищі, але це не буде обмеженням можливості участі, пов'язаним зі здоров'ям, як це визначено в МКФ.

Існує широко розповсюджена хибна думка, що МКФ стосується лише осіб з обмеженнями життєдіяльності; насправді мова йде про *всіх людей*. Показники здоров'я і показники, що пов'язані зі здоров'ям, а також стани здоров'я можуть бути описані за допомогою МКФ. Іншими словами, МКФ має універсальне застосування¹⁵.

3.2 Сфера застосування МКФ

МКФ описує ситуації, пов'язані з функціонуванням людини та обмеженнями функціонування, і служить структурною основою для систематизації цієї інформації. Вона структурує інформацію у виразному, взаємопов'язаному і легко доступному вигляді.

МКФ об'єднує інформацію у дві частини. Частина 1 стосується Функціонування та Обмеження життєдіяльності, тоді як Частина 2 охоплює Контекстуальні фактори. Кожна частина складається з двох складових.

1. Складові Функціонування та Обмеження життєдіяльності

Складова **Організм** включає дві класифікації, одна стосується функцій систем організму, інша – структур організму. Розділи в обох класифікаціях структуровані відповідно до систем організму.

---

¹⁴ Приклади доменів здоров'я включають в себе зір, слух, ходьбу, навчання та запам'ятовування, в той час як приклади доменів, пов'язаних зі здоров'ям, включають транспортування, освіту та соціальні взаємодії.

¹⁵ Bickenbach J.E., Chatterji S., Badley E.M., Ustun T.B. Моделі недоліків, універсалізму та МКПОЖН, Соціальна Наука і медицина, 1999, 48: 1173-1187

Складова **Діяльність та Участь** охоплює повний спектр доменів, що позначають аспекти функціонування як з особистої, так і з соціальної точки зору.

2. Складові Контекстуальних факторів

Перелік **Факторів середовища** є першою складовою Контекстуальних факторів. Фактори середовища впливають на всі складові функціонування та обмеження життєдіяльності і систематизовані послідовно за принципом – від найближчого середовища особи до загального середовища.

Особистісні фактори також є складовою Контекстуальних факторів, але вони не класифіковані в МКФ через їх велику соціальну та культурну відмінність

Складові Функціонування та Обмеження життєдіяльності в частині 1 МКФ можуть бути виражені двома способами. З одного боку, вони можуть використовуватися для позначення проблем (наприклад, порушення, обмеження діяльності або обмеження можливості участі, узагальнені «об'єднуючим» терміном *обмеження життєдіяльності*); з іншого боку, вони можуть вказувати на непроблематичні (тобто нейтральні) аспекти здоров'я та стани, пов'язані зі здоров'ям, узагальнені «об'єднуючим» терміном *функціонування*).

Ці складові функціонування та обмеження життєдіяльності інтерпретуються за допомогою чотирьох окремих, але взаємопов'язаних *конструкцій*. Ці конструкції визначаються за допомогою *кваліфікаторів*. Функції та структури організму можуть бути представлені як зміни у фізіологічних системах чи анатомічних структурах. Складова Діяльність та Участь може оперувати двома конструкціями: *здатність* та *продуктивність* (див. Розділ 4.2).

Функціонування та обмеження життєдіяльності особи сприймаються як динамічна взаємодія¹⁶ між станами здоров'я (хворобами, розладами, пошкодженнями, травмами тощо) і контекстуальними факторами. Як зазначено вище, Контекстуальні фактори включають як особистісні, так і фактори середовища. МКФ містить комплексний перелік факторів середовища, що складають невід'ємну частину класифікації.

Фактори середовища взаємодіють з усіма складовими функціонування та обмеження життєдіяльності. Основна конструкція компонента Фактори середовища полягає в тому, щоб полегшити або перешкоджати впливу особливостей фізичного, соціального середовища та взаємовідносин людей.

---

¹⁶ Ця взаємодія може розглядатися як *процес* або *результат*, залежно від користувача.

3.3 Одиниця класифікації

МКФ класифікує здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям. Таким чином, одиницею класифікації вважається *категорія* в доменах здоров'я і доменах, пов'язаних зі здоров'ям. Тому важливо зазначити, що в МКФ особи не є одиницями класифікації; тобто, МКФ не класифікує людей, а описує ситуацію кожної людини в межах низки доменів здоров'я і доменів, пов'язаних зі здоров'ям. Крім того, опис завжди здійснюється в контексті факторів середовища та особистісних факторів.

3.4 Представлення МКФ

МКФ представлена у двох версіях для того, щоб задовольнити потреби різних користувачів за різним рівнем деталізації.

Повна версія МКФ, що міститься в цьому томі, надає класифікацію на чотирьох рівнях деталізації. Ці чотири рівні можуть бути об'єднані в систему класифікації вищого рівня, який включає всі домени другого рівня. Дворівнева система також доступна у вигляді *короткої версії* МКФ.

4. Огляд складових МКФ

ВИЗНАЧЕННЯ¹⁷

У контексті здоров'я:

Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).

Структури організму – це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини.

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Огляд цих понять наведено в Таблиці 1; за допомогою спеціальної термінології вони детально викладені в Розділі 5.1. Як зазначено в таблиці:

- МКФ має *дві частини*, кожна з яких містить *дві складові*:

Частина 1. Функціонування та Обмеження життєдіяльності

- (а) Функції та Структури організму
- (б) Діяльність та Участь

Частина 2. Контекстуальні фактори

- (в) Фактори середовища
- (г) Особистісні фактори

- Кожна складова може бути вираженою як *позитивними*, так і *негативними* термінами.

¹⁷ Див. також Додаток 1: «Таксономічні і термінологічні питання»

- Кожна складова складається з різних доменів і, в межах кожного домена – з категорій, які є одиницями класифікації. Показники здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям особи можуть бути записані шляхом вибору коду або кодів відповідної категорії з наступним додаванням *кваліфікаторів*, які є числовими кодами, що визначають ступінь або величину функціонування або обмеження життєдіяльності в цій категорії, або ту міру, в якій оточуюче середовище постає полегшуючим фактором чи бар'єром.

Таблиця 1. Огляд МКФ

	Частина 1: Функціонування та Обмеження життєдіяльності		Частина 2: Контекстуальні фактори	
Складові	Функції та Структури організму	Діяльність та Участь	Фактори середовища	Особистісні фактори
Домен	Функції організму Структури організму	Життєві сфери (завдання, дії)	Зовнішні впливи на функціонування та обмеження життєдіяльності	Внутрішні впливи на функціонування та обмеження життєдіяльності
Конструкції	Зміна функцій організму (фізіологічна) Зміна структур організму (анатомічна)	Здатність Виконання завдань у «стандартизованому» навколишньому середовищі Продуктивність Виконання завдань у поточному навколишньому середовищі	Сприяння або перешкодження впливу ознак фізичного, соціального середовища та у взаємовідносинах між людьми	Вплив атрибутів людини
Позитивний аспект	Функціональність на структурна цілісність	Діяльність Участь	Полегшуючий фактор	Не застосовується
	Функціонування			
Негативний аспект	Порушення	Обмеження Діяльності та Участі	Бар'єри Перешкоди	Не застосовується
	Обмеження життєдіяльності			

4.1 Функції та Структури організму і порушення

Визначення: Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).

Структури організму – це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини.

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

- (1) Функції та структури організму класифікуються у двох різних розділах. Ці дві класифікації призначені для паралельного використання. Наприклад, функції організму включають в себе основні людські відчуття, такі як «зорові функції» та їх структурні кореляти, що існують у вигляді «ока та пов'язаних з ним структур».
- (2) «Організм» відноситься до людського організму в цілому; отже, він включає в себе мозок та його функції, тобто мислення. Тому психічні (або психологічні) функції включені відповідно до функцій організму.
- (3) Функції та структури організму класифікуються відповідно до систем організму; отже, структури організму не розглядаються як органи¹⁸.
- (4) Порушення структури можуть включати аномалію, дефект, втрату або інше значне відхилення в структурах тіла. Порушення сформульовані відповідно до біологічних знань на рівні тканин або клітин, а також на субклітинному або молекулярному рівні. Однак, з практичних причин ці рівні не перераховані¹⁹. Біологічні основи порушень керуються класифікацією, і там може бути місце для розширення класифікації на клітинному або молекулярному рівнях. Для медичних користувачів, слід зазначити, що порушення не збігаються з основною патологією, але є проявами цієї патології.
- (5) Порушення являють собою відхилення від певних загальноприйнятих популяційних стандартів біомедичного стану організму та його функцій, і визначення їх складових здійснюються насамперед спеціалістами, які оцінюють фізичне та психічне функціонування відповідно до цих стандартів.

---

¹⁸ Хоча підхід на рівні органів згадувався ще у версії МКПОЖН 1980 року, визначення поняття «орган» не є чітким. Око та вухо традиційно вважаються органами; однак важко ідентифікувати та визначити їх межі, і це ж саме стосується кінцівок та внутрішніх органів. Замість підходу на рівні «органу», який передбачає існування єдиної частини або складового елемента в організмі, МКФ замінила цей термін терміном «структура організму».

¹⁹ Таким чином, порушення, заковдані з використанням повної версії МКФ, повинні бути виявлені або відмічені іншими або особами, зацікавленими безпосереднім спостереженням або висновком із спостереження.

- (6) Порушення можуть бути тимчасовими або постійними; прогресивними, регресивними або статичними; періодичними або тривалими. Відхилення від популяційної норми може бути незначним або суттєвим і може змінюватися з часом. Ці ознаки в подальшому представлені в описах, головним чином, у кодах, за допомогою кваліфікаторів, розташованих після крапки.
- (7) Порушення не залежать від етіології та способу їх розвитку; наприклад, втрата зору або кінцівки може виникнути внаслідок генетичної аномалії або травми. Наявність порушення обов'язково передбачає причину; однак, причини може бути недостатньо, щоб пояснити наслідок порушення. Крім того, коли є порушення, наявна і дисфункція функцій або структур організму, але це може бути пов'язано з різними захворюваннями, розладами або фізіологічними станами.
- (8) Порушення можуть бути частиною або проявом стану здоров'я, але не обов'язково вказуватимуть на наявність захворювання або на те, що особа повинна вважатися хворою.
- (9) Порушення є ширшими та більш комплексними, ніж розлади або хвороби; наприклад, втрата ноги є порушенням структури тіла, але не розладом або хворобою.
- (10) Порушення можуть спричинити інші порушення; наприклад, відсутність м'язової сили може погіршити функції руху, функції серця можуть бути пов'язані з порушенням функцій органів дихання, а порушення сприйняття може бути пов'язане з функціями мислення.
- (11) Деякі категорії складових Функції та Структури організму частково збігаються з категоріями МКХ-10, зокрема щодо симптомів і ознак. Однак цілі двох класифікацій є різними. МКХ-10 класифікує симптоми в спеціальних розділах для документування захворюваності або використання послуг, тоді як МКФ відображає їх як частину функцій організму, що може використовуватися для профілактики або визначення потреб пацієнтів. Найважливіше, що в МКФ передбачається використовувати класифікацію функцій та структур організму спільно із категоріями Діяльність та Участь.
- (12) Порушення класифікуються у відповідних категоріях з використанням визначених критеріїв ідентифікації (наприклад, як наявність або відсутність відповідно до порогового рівня). Ці критерії однакові для функцій та структур організму. Ними є: (а) втрата чи відсутність; (б) редукція; (в) додавання або надлишок; і (д) відхилення. Як тільки порушення наявне, його можна оцінювати за ступенем тяжкості з використанням загального кваліфікатора МКФ.
- (13) Фактори середовища взаємодіють з функціями організму, подібно до того, як взаємодіють якість повітря і дихання, світло і зір, звуки і слух, відволікаючі подразники та увага, рельєф ґрунту та рівновага, а також температура навколишнього середовища та регуляція температури тіла.

4.2 Діяльність та Участь / обмеження діяльності та обмеження участі

Визначення: **Діяльність** – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

- (8) Домени для складової Діяльність та Участь представлені в одному списку, який охоплює весь спектр життєвих сфер (від початкового навчання або спостереження до складових областей, таких як міжособистісні взаємодії або зайнятість). Складова може бути використана для позначення діяльності (а) або участі (у) або обох. Домени цієї складової кваліфікуються двома кваліфікаторами: *продуктивність та здатність*. Отже, інформація, взята зі списку, містить матрицю даних, яка не має дублювання або надлишкової інформації (див. Таблицю 2).

Таблиця 2. Діяльність та Участь: інформаційна матриця

Домени		Кваліфікатори	
		Продуктивність	Здатність
d1	Навчання та застосування знань		
d2	Загальні завдання та вимоги		
d3	Комунікація		
d4	Мобільність		
d5	Самообслуговування		
d6	Домашній побут		
d7	Міжособистісні взаємодії та стосунки		
d8	Основні сфери життя		
d9	Життя в громаді, соціальне та громадське життя		

- (9) Кваліфікатор *продуктивність* описує те, що людина робить у його чи її поточному середовищі. Тому що сучасне середовище включає в себе соціальний контекст, продуктивність також може розумітись як «залучення до життєвої ситуації» або «пережитий досвід» людей в актуальному контексті, в якому вони живуть²⁰. Цей

²⁰ Визначення поняття «участь» представлена концепцію залучення. Деякі запропоновані визначення «залучення» включають в себе тих, що беруть участь, є включеними або зайнятими в сфері життя, прийняті або мають доступ до необхідних ресурсів. В інформаційній матриці, наведеній в таблиці 2, єдиним можливим показником частоти участі є кодування через продуктивність. Це не означає, що участь автоматично

контекст включає фактори середовища – всі аспекти фізичного, соціального оточення та середовище відносин і ставлень між людьми, який можна кодувати за допомогою складової Фактори середовища.

- (10) Кваліфікатор *здатності* описує здатність особи виконувати завдання чи дію. Ця конструкція має на меті вказати найвищий можливий рівень функціонування, який людина може досягнути в даному домені в даний час. Щоб оцінити повну здатність особистості, потрібно мати «стандартизоване» середовище, щоб нейтралізувати різний вплив різних середовищ на здатність особи. Це стандартне середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки потенціалу в умовах тестування; або (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як вважається, може мати однаковий вплив. Це середовище можна назвати «уніфікованим» або «стандартним» середовищем. Таким чином, здатність відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність особи. Це коригування повинне бути однаковим для всіх людей у всіх країнах, щоб дозволити міжнародні порівняння. Функції уніфікованого або стандартизованого середовища можуть бути закодовані за класифікацією Факторів середовища. Розрив між здатністю та продуктивністю відображає різницю між впливом існуючих та уніфікованих середовищ і, таким чином, забезпечує корисне керівництво щодо того, що може бути зроблено для середовища людини для поліпшення продуктивності.
- (11) Обидва кваліфікатори *здатність* та *продуктивність* також можуть використовуватися з і без допоміжних пристроїв або з самообслуговуванням. Незважаючи на те, що ні пристрої, ні самообслуговування не усувають порушення, вони можуть переміщати обмеження на функціонування в певних доменах. Цей тип кодування є особливо корисним для визначення того, наскільки функціонування людини буде обмеженим без допоміжних пристроїв (див. Правила кодування в Додатку 2).
- (12) Труднощі або проблеми в цих доменах можуть виникнути, коли існує якісна або кількісна зміна способу, в якому особа здійснює ці функції в певному домені. *Обмеженість* оцінюється з урахуванням загальноприйнятого популяційного стандарту. Стандартом або нормою, яка застосовується для порівняння здатності та продуктивності людини, є особа, яка не має аналогічного стану здоров'я (хвороби, розладу чи травми тощо). Обмеження фіксують невідповідність між спостережуваною та очікуваною продуктивністю. Очікувана продуктивність – це популяційна норма, яка відображає досвід людей без особливого стану здоров'я. Ті самі норми використовуються у кваліфікаторі здатності з метою визначення змін, які можна впровадити в середовище особи для підвищення продуктивності.
- (13) Проблема з продуктивністю може бути спричинена безпосередньо соціальним середовищем, навіть якщо особа не має порушень. Наприклад, у особи, яка є ВІЛ-

---

прирівнюється до продуктивності. Поняття залучення слід також відрізнити від суб'єктивного досвіду залучення (сенсу «приналежності»). Користувачі, які хотіли б окремо кодувати залучення, мають посилатися на правила кодування в Додатку 2.

інфікованою без будь-яких симптомів або хвороб, або у особи з генетичною схильністю до якоїсь хвороби може не виявлятися жодних порушень або особа має здатність працювати, але не працює через відмову в доступі до послуг, дискримінацію чи стигму.

(14) Важко розрізнити «Діяльність» та «Участь» на основі доменів у складовій Діяльність та Участь. Аналогічним чином диференціація між «індивідуальною» та «суспільною» перспективами на основі доменів не була можливою через розбіжності та відмінності у професійних підходах та теоретичних засадах у різних країнах. Таким чином, МКФ надає єдиний список, який можна застосовувати за бажанням користувачів для диференціювання діяльності та участі власними оперативними способами. Це додатково пояснюється в Додатку 3. Існує чотири можливі способи це зробити:

- а) визначити деякі домени для позначення діяльності та інші для позначення участі, не допускаючи жодного збігу;
- б) діяти згідно з пунктом (а) вище, але дозволяючи частковий збіг;
- в) визначити всі деталізовані домени для позначення діяльності та заголовки загальної категорії для позначення участі;
- г) використовувати всі домени як діяльність, так і участь.

4.3 Контекстуальні фактори

Контекстуальні фактори являють собою вичерпну довідкову інформацію життя та проживання людини. Вони включають дві складові: Фактори середовища та Особистісні фактори, які можуть мати вплив на людину у певному стані здоров'я і стані, пов'язаному зі здоров'ям.

Фактори середовища становлять фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час. Ці фактори є зовнішніми для окремих осіб і можуть мати позитивний чи негативний вплив на продуктивність особи як члена суспільства, здатність особи виконувати дії чи завдання, а також на функції або структуру організму людини.

(1) Фактори середовища впорядковані у класифікацію із зосередженням на двох різних рівнях.

- а) *Індивідуальний* – у безпосередньому оточенні особи, включаючи такі параметри, як дім, робоче місце та школа. Цей рівень включає фізичні та матеріальні особливості навколишнього середовища, з якими стикається особа, а також безпосередній контакт з іншими людьми, такими, як родина, знайомі, однолітки та незнайомі люди.
- б) *Соціальний* – офіційні та неофіційні соціальні структури, служби та загальні підходи або системи в спільноті чи суспільстві, що впливають на людей. Цей рівень включає організації та послуги, пов'язані з робочим середовищем, діяльністю громад,

державними установами, комунікацією і транспортними послугами та неформальними соціальними мережами, а також законами, нормативними актами, формальними та неформальними правилами, ставленнями та ідеологіями.

- (2) Фактори навколишнього середовища взаємодіють зі складовими Функції та Структури організму, а також Діяльність та Участь. Для кожної складової характер і ступінь цієї взаємодії можуть бути детально розроблені науковцями в майбутніх дослідженнях. Обмеження життєдіяльності характеризується як результат складних взаємозв'язків між станом здоров'я особи і особистісними факторами та зовнішніми чинниками, що відображають обставини, в яких живе індивід. Через це стосунки, різні середовища обумовлюють різний вплив на одну особу з певним станом здоров'я. Середовище з перешкодами (бар'єрами) або без полегшуючих факторів обмежує продуктивність особи; інші середовища, які виступають полегшуючими чинниками, можуть збільшити продуктивність. Суспільство може перешкоджати продуктивності особи, оскільки воно або створює перешкоди (бар'єри) (наприклад, відсутність доступу до будинків), або не надає полегшуючих факторів (наприклад, недоступність допоміжних пристроїв).

Особистісні фактори є особливим фоном життя та гармонійного проживання людини та включають в себе певні особливості особи, які не є частиною стану здоров'я або станів, пов'язаних зі здоров'ям. Ці фактори можуть включати стать, расу, вік, інші стани здоров'я, спорт, спосіб життя, звички, виховання, навички подолання труднощів, соціальний досвід, освіту, професію, минулий та поточний досвід, загальну модель поведінки та риси характеру, індивідуальні психологічні якості та інші характеристики, всі або будь-які з них можуть відігравати роль в обмеженні життєдіяльності на будь-якому рівні. Особистісні фактори не класифікуються в МКФ. Однак, вони включені до схеми на Рис. 1 для позначення можливого впливу на результати різних втручань.

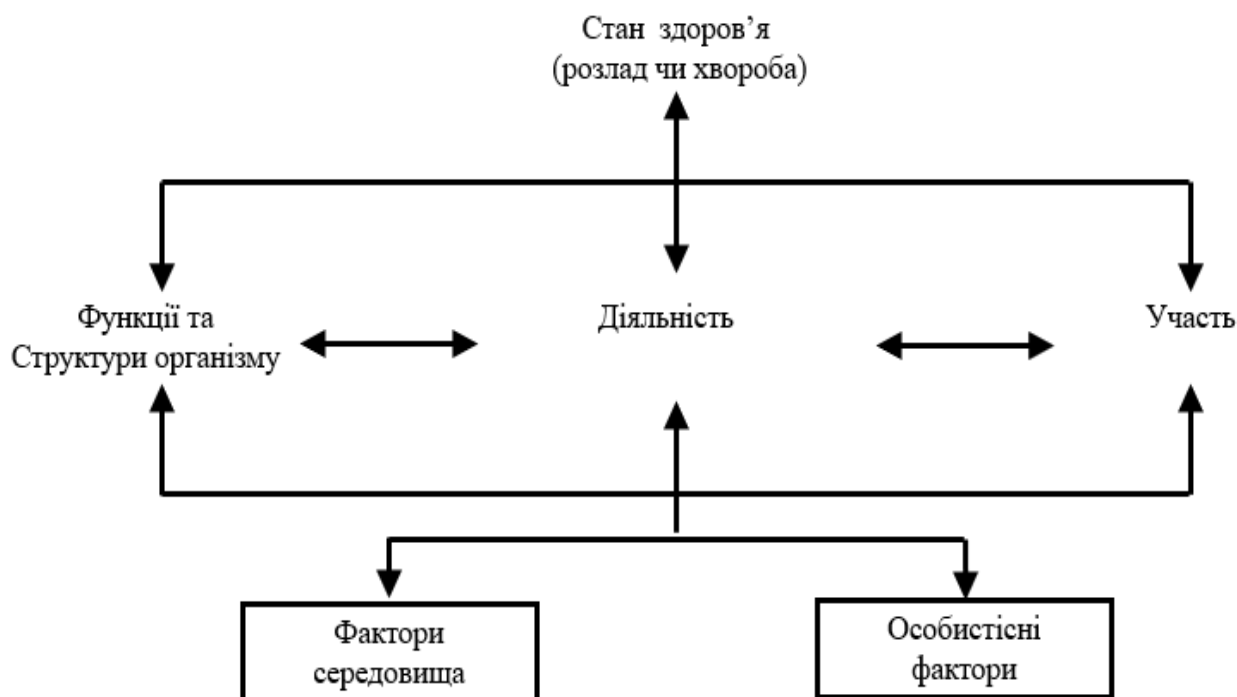

5. Модель Функціонування та Обмеження життєдіяльності

5.1 Процес функціонування і обмеження життєдіяльності

Як класифікація, МКФ не моделює «процес» функціонування та обмеження життєдіяльності. Проте, це може бути використано для опису процесу, надаючи засоби мапування різних конструкцій та доменів. Вона забезпечує багатопрофільний підхід до класифікації функціонування та обмеження життєдіяльності як інтерактивного та еволюційного процесу. Це забезпечує складові елементи для користувачів, які бажають створювати моделі та вивчати різні аспекти цього процесу. У цьому сенсі МКФ можна розглядати як мову: тексти, які можуть бути створені з її допомогою, залежать від користувачів, їхньої творчості та наукової спрямованості. Для того, щоб візуалізувати сучасне розуміння взаємодії різних складових, схема, що представлена на Рис. 1., може бути корисною²¹.

Рисунок 1. Взаємодія між складовими МКФ

²¹ МКФ істотно відрізняється від версії МКПОЖН 1980 року у відображенні взаємозв'язку між функціонуванням та обмеженням життєдіяльності. Слід зазначити, що будь-яка схема, ймовірно, є неповною та схильна до викривлення через складність взаємодій у багатовимірній моделі. Модель будується для ілюстрування декількох взаємодій. Звичайно, можливі інші зображення, що вказують на інші важливі осередки у процесі. Тлумачення взаємодій між різними складовими та конструкціями також можуть бути різними (наприклад, вплив факторів середовища на функції організму, безумовно, відрізняється від їх впливу на участь).

На цій схемі функціонування особи в конкретному домені представлено як взаємодію або складний взаємозв'язок між станом здоров'я та впливом контекстуальних факторів (тобто впливом факторів середовища та особистісних факторів). Існує динамічна взаємодія між цими об'єктами: зміни одного об'єкту можуть спричинити зміни одного або декількох інших об'єктів. Ці взаємодії є специфічними і не завжди перебувають у передбачуваних взаємовідносинах. Взаємодія працює в двох напрямках; наявність обмеження життєдіяльності може навіть змінити сам стан здоров'я. Це означає, що обмеження здатності від одного або декількох порушень, або обмеження продуктивності від одного або декількох обмежень, часто можуть здаватися суттєвими. Важливо, однак, самостійно збирати дані щодо цих конструкцій, а потім досліджувати асоціації та причинні зв'язки між ними. Якщо потрібно описати повний стан здоров'я, застосовуються всі компоненти. Наприклад, хтось може:

- мати порушення без обмежень щодо здатності (наприклад, спотворення проказою може не впливати на здатність людини);
- мати проблеми з продуктивністю та обмеженням здатності без очевидних порушень (наприклад, зниження продуктивності щоденної діяльності, пов'язаної з багатьма захворюваннями);
- мати проблеми з продуктивністю без порушень та обмежень здатності (наприклад, ВІЛ-інфікована особа або колишній пацієнт, який відновився після психічних захворювань, стикається зі стигматизацією чи дискримінацією у міжособистісних стосунках або роботі);
- мати обмеження здатності без сторонньої допомоги, а також проблеми з продуктивністю в поточному середовищі (наприклад, особа з обмеженнями мобільності може забезпечуватися суспільством допоміжними технологіями для переміщення);
- відчувати ступінь впливу у зворотному напрямку (наприклад, нестача використання кінцівок може призвести до атрофії м'язів; інституціоналізація може призвести до втрати соціальних навичок).

Конкретні приклади у Додатку 4 додатково ілюструють можливості взаємодії між конструкціями.

Схема, показана на Рис. 1 демонструє роль, яку відіграють контекстуальні фактори (тобто фактори середовища та особистісні фактори). Ці фактори взаємодіють з особою у певному стані здоров'я та визначають рівень і ступінь її функціонування. Фактори середовища є зовнішніми для особи (наприклад, ставлення суспільства, архітектурні особливості, правова система) і класифікуються в класифікації Факторів середовища. З іншого боку, Особистісні фактори не класифікуються в поточній версії МКФ. Вони включають стать, расу, вік, пристосованість, спосіб життя, звички, навички подолання труднощів та інші подібні фактори. Їхня оцінка залишається за користувачем, якщо це необхідно.

5.2 Медичні та соціальні моделі

Запропоновано різноманітні концептуальні моделі²² для розуміння та пояснення обмеження життєдіяльності та функціонування. Вони можуть бути виражені в діалектиці «медична модель» проти «соціальної моделі». *Медична модель* розглядає обмеження життєдіяльності як проблему людини, яка безпосередньо спричинена хворобою, травмою чи іншим захворюванням, що потребує медичного обслуговування у вигляді індивідуального лікування професіоналами. Регулювання питань стосовно обмеження життєдіяльності спрямоване на лікування або адаптацію особи та зміни поведінки. Медична допомога розглядається як основна проблема, і на законодавчому рівні основною відповіддю є зміна чи реформування політики охорони здоров'я. *Соціальна модель* обмеження життєдіяльності розглядає проблему переважно як соціально створену в основному – як питання повного інтегрування окремих осіб в суспільство. Обмеження життєдіяльності не є атрибутом особистості, а скоріше сукупністю умов, багато з яких обумовлені соціальним середовищем. Отже, вирішення проблеми вимагає соціальних дій, і це колективна відповідальність суспільства в цілому, що полягає в тому, щоб впровадити зміни навколишнього середовища, необхідні для забезпечення повної участі осіб з обмеженням життєдіяльності у всіх сферах суспільного життя. Отже, це питання ставлення або ідеології, що вимагає соціальних змін, які на політичному рівні стають питаннями прав людини. Для цієї моделі обмеження життєдіяльності є політичним питанням.

МКФ базується на поєднанні цих двох протилежних моделей. Для того, щоб відобразити інтеграцію різних перспектив функціонування, застосовується «біопсихосоціальний» підхід. Таким чином, МКФ намагається досягти синтезу, для того, щоб забезпечити узгоджене уявлення про різні перспективи здоров'я з біологічної, індивідуальної та соціальної точки зору²³.

---

²² Термін «модель» тут означає конструкцію або парадигму, що відрізняється від використання терміну в попередньому розділі.

²³ Див. також Додаток 5 – «МКФ та особи з обмеженням життєдіяльності».

6. Використання МКФ

МКФ є класифікацією функціонування та обмеження життєдіяльності людини. Вона систематично групує домени здоров'я та домени, пов'язані зі здоров'ям. У межах кожної складової домени далі згруповані відповідно до їхніх загальних ознак (таких, як походження, тип або подібність) і упорядковані певним чином. Класифікація організована відповідно до ряду принципів (див. Додаток 1). Ці принципи стосуються взаємозв'язку рівнів та ієрархії класифікації (переліку рівнів). Проте, деякі категорії в МКФ розташовані не ієрархічно, без порядку, але як рівнозначні члени доменів.

Нижче наведені структурні особливості класифікації, які впливають на її використання.

- (1) МКФ надає стандартні операційні визначення доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям, на відміну від визначення здоров'я на рівні «просторіччя». Ці визначення описують основні атрибути кожного домену (наприклад, якості, властивості та стосунки) та містять інформацію про те, що включено та виключено в кожному домені. Визначення містять загальноприйняті ключові пункти для оцінки, щоб вони могли бути переведені в анкети. І навпаки, результати існуючих інструментів оцінки можуть бути закодовані в термінах МКФ. Наприклад, «зорові функції» визначаються в термінах функцій чутливості форми і контуру, на різних відстанях, використовуючи одне або обидва ока, так, що тяжкість проблеми зору може бути закодована на легких, помірних, важких або абсолютних рівнях щодо цих параметрів.
- (2) МКФ використовує алфавітно-цифрову систему, в якій літери **b**, **s**, **d** та **e** використовуються для позначення Функцій організму, Структур організму, Діяльності та Учасності, Факторів середовища. За цими літерами слідує числовий код, який починається з номера розділу (одна цифра), другий рівень (дві цифри), а третій і четвертий рівні (по одній цифрі кожен).
- (3) Категорії МКФ є «гніздовими», так що більш широкі категорії визначаються для включення більш детальних підкатегорій спорідненої категорії. Наприклад, Розділ 4 Про Мобільність у складовій Діяльності та Учасності включає окремі категорії, присвячені стоянню, сидінню, ходьбі, перевезенню предметів тощо. Коротка (стисла) версія охоплює два рівні, тоді як повна версія розповсюджується на чотири рівні. Коротка версія та коди повної версії перебувають у кореспонденції, і коротка версія може бути об'єднана з повною версією.
- (4) Будь-яка особа може мати ряд кодів на кожному рівні. Вони можуть бути незалежними або взаємопов'язаними.
- (5) Коди МКФ визначаються не лише наявністю кваліфікатора, що позначає величину рівня здоров'я (наприклад, ступінь тяжкості проблеми). Кваліфікатори кодуються як одна, дві чи більше цифр після крапки (або відокремлення). Використання будь-якого коду

повинно супроводжуватися принаймні одним кваліфікатором. Без кваліфікаторів коди не мають властивого значення.

- (6) Перший кваліфікатор для Функцій та Структур організму, кваліфікатори продуктивності та здатності для Діяльності та Учасі, а також перший кваліфікатор для Факторів середовища, усі фактори описують ступінь проблем у відповідній складовій.
- (7) Усі три складові, класифіковані в МКФ (Функції та Структури організму, Діяльність та Учасі і Фактори середовища) визначаються кількісно, використовуючи ту саму загальну шкалу. Наявність проблеми може означати порушення, обмеження або бар'єр залежно від конструкції. Відповідні кваліфікаційні слова, як показано у дужках нижче, повинні бути вибрані відповідно до конкретного домену класифікації (де xxx означає номер домену другого рівня). Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень. Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення, обмеження здатності, проблеми продуктивності чи бар'єру. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми» або «абсолютні проблеми», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні проблеми» визначаються до половини загальної шкали складності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі.

xxx.0 ВІДСУТНІ проблеми	(немає, відсутні, незначні)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ проблеми	(легкі, незначні,...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ проблеми	(середні, значні,...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ проблеми	(значні, інтенсивні,...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ проблеми	(тотальні, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

- (8) У випадку факторів середовища, цей перший кваліфікатор може бути використаний для позначення як ступеня позитивних впливів навколишнього середовища, тобто полегшуючі фактори, або як ступеня негативних впливів, тобто бар'єри. Обидва використовують ту саму шкалу 0-4, але, щоб позначити полегшуючі фактори, крапка замінюється знаком плюс: наприклад, e110+2. Фактори середовища можуть бути закодовані (а) по відношенню до кожної конструкції індивідуально, або (б) повністю без посилання на будь-яку індивідуальну конструкцію. Перший варіант є кращим, оскільки він визначає вплив і атрибуцію чіткіше.
- (9) Для різних користувачів було б доцільно та корисно додавати інші види інформації для кодування кожного елемента. Є цілий ряд додаткових кваліфікаторів, які можуть бути корисними. У Таблиці 3 представлені дані кваліфікаторів для кожної складової, а також запропоновані додаткові кваліфікатори, які повинні бути розроблені.

- (10) Описи доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям, відносяться до їхнього використання в певний момент часу (наприклад, як знімок). Проте використання в декількох часових точках дозволяє описувати траєкторію в часі та процесі.
- (11) В МКФ здоров'ю людини і станам, пов'язаним зі здоров'ям людини, надається низка кодів, які охоплюють дві частини класифікації. Таким чином, максимальна кількість кодів на одну особу може бути 34 на однорівневому рівні (8 кодів функцій організму, 8 кодів структур організму, 9 кодів продуктивності та 9 кодів здатності). Аналогічно для дворівневих елементів загальна кількість кодів становить 362. На більш деталізованих рівнях ці коди складають 1424 елементи. У нинішніх програмах МКФ набір кодів від 3 до 18 може бути достатнім для опису випадку з дворівневою (тризначною) точністю. Загалом, більш детальна чотирьохрівнева версія використовується для спеціалізованих послуг (наприклад, результатів реабілітації, геріатрії), тоді як дворівнева класифікація може використовуватися для опитувань та оцінки клінічних результатів.

Подальші рекомендації щодо кодування наведені у Додатку 2. Користувачам наполегливо рекомендується пройти навчання щодо використання класифікації через ВООЗ та її мережу центрів співпраці.

Таблиця 3. Кваліфікатори

Складові	Перший кваліфікатор	Другий кваліфікатор
<p>Функції організму (b)</p>	<p>Загальний кваліфікатор з негативною шкалою використовується для позначення ступеня або величини порушення</p> <p>Приклад: b167.3 вказує на тяжкі порушення специфічних психічних функцій мовлення</p>	<p>Немає</p>
<p>Структури організму (s)</p>	<p>Загальний кваліфікатор з негативною шкалою використовується для позначення ступеня або величини порушення</p> <p>Приклад: s730.3 вказує на тяжкі порушення функції верхніх кінцівок</p>	<p>Використовується для позначення характеру змін у відповідній структурі організму:</p> <p>0 відсутні зміни у структурі 1 повна відсутність 2 часткова відсутність 3 додаткова частина 4 аберрантні відхилення 5 розриви 6 зміна положення структури 7 якісні зміни у структурі, включаючи накопичення рідини 8 не уточнено 9 не застосовується</p> <p>Приклад: s730.32 для позначення часткової відсутності верхніх кінцівок</p>
<p>Діяльність та Участь (d)</p>	<p>Продуктивність Загальний кваліфікатор</p> <p>Проблема в нинішній ситуації навколишнього середовища людини</p> <p>Приклад: d5101.1_ щоб вказати легкі труднощі при купанні всього тіла з використанням допоміжних пристроїв, доступних для людини в її нинішньому середовищі</p>	<p>Здатність Загальний кваліфікатор</p> <p>Обмеження без сторонньої допомоги.</p> <p>Приклад: d5101.2 для визначення помірних труднощів з купанням всього тіла; означає, що є помірні труднощі без використання допоміжних пристроїв або допомоги іншої людини</p>
<p>Фактори середовища (e)</p>	<p>Загальний кваліфікатор з негативною та позитивною шкалою використовується для позначення ступеня бар'єрів і полегшуючих факторів відповідно</p> <p>Приклад: e130.2, щоб вказати, що виробнича діяльність є помірно бар'єрною. І навпаки, e130+2 буде вказувати, що виробнича діяльність є помірно полегшуючим фактором</p>	<p>Немає</p>

54-а Всесвітня асамблея охорони здоров'я схвалення МКФ для міжнародного використання

У резолюції WHA54.21 говориться:

П'ятдесят четверта сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я,

4. ЗАТВЕРДЖУЄ друге видання Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН) з назвою Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, надалі як скорочена форма МКФ;

5.

6. СПОНУКАЄ держав-членів використовувати МКФ у своїх дослідженнях, спостереженнях та звітності, якщо це доречно, з урахуванням конкретних ситуацій у державах-членах та, зокрема, з огляду на можливі зміни в майбутньому;

7. ПРОСИТЬ Генерального директора про надання державам-членам, на їхнє прохання, підтримки у використанні МКФ.

МКФ-ДШ

Однорівнева класифікація

Перелік розділів класифікації

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Психічні функції

Розділ 2 Сенсорні функції та біль

Розділ 3 Функції голосу та мовлення

Розділ 4 Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові

Розділ 5 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи

Розділ 6 Урогенітальні та репродуктивні функції

Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Розділ 8 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

СТРУКТУРИ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Структури нервової системи

Розділ 2 Око, вухо та пов'язані з ними структури

Розділ 3 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні

Розділ 4 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем

Розділ 5 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою

Розділ 6 Структури, пов'язані з урогенітальною та репродуктивною системами

Розділ 7 Структури, пов'язані з рухом

Розділ 8 Шкіра та пов'язані з нею структури

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УЧАСТЬ

Розділ 1 Навчання та застосування знань

Розділ 2 Загальні завдання та вимоги

Розділ 3 Комунікація

Розділ 4 Мобільність

Розділ 5 Самообслуговування

Розділ 6 Домашній побут

Розділ 7 Міжособистісні взаємодії та стосунки

Розділ 8 Основні сфери життя

Розділ 9 Життя в громаді, соціальне та громадське життя

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА

Розділ 1 Вироби та технології

Розділ 2 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому

Розділ 3 Підтримка та стосунки

Розділ 4 Ставлення

Розділ 5 Служби, системи та політики

МКФ - ДШ

Дворівнева класифікація

Перелік розділів та перший рівень класифікації

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Психічні функції

Глобальні психічні функції (b110-b139)

- b110** Функції свідомості
- b114** Функції орієнтації
- b117** Інтелектуальні функції
- b122** Глобальні психосоціальні функції
- b125** Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції
- b126** Функції темпераменту та особистості
- b130** Функції волі та прагнення
- b134** Функції сну
- b139** Глобальні психічні функції, інші уточнені та не уточнені

Специфічні психічні функції (b140-b189)

- b140** Функції уваги
- b144** Функції пам'яті
- b147** Психомоторні функції
- b152** Функції емоцій
- b156** Функції сприйняття
- b160** Функції мислення
- b163** Основні когнітивні функції
- b164** Когнітивні функції вищого рівня
- b167** Психічні функції мовлення
- b172** Функції обчислення
- b176** Психічні функції складних рухів
- b180** Функції самоусвідомлення та відчуття часу
- b189** Специфічні психічні функції, інші уточнені та не уточнені
- b198** Психічні функції, інші уточнені
- b199** Психічні функції, не уточнені

Розділ 2 Сенсорні функції та біль

Зір та пов'язані з ним функції (b210-b229)

- b210** Зорові функції
- b215** Функції структур, що примикають до ока
- b220** Відчуття, пов'язані з оком та структурами, що до нього примикають
- b229** Зір та пов'язані з ним функції, інші уточнені та не уточнені

Слух та вестибулярні функції (b230-b249)

- b230** Функції слуху
- b235** Вестибулярні функції
- b240** Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями

b249 Слух та вестибулярні функції, інші уточнені та не уточнені

Додаткові сенсорні функції (b250-b279)

b250 Функція смаку

b255 Функція нюху

b260 Пропріоцептивна функція

b265 Функції дотику

b270 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками

b279 Додаткові сенсорні функції, інші уточнені та не уточнені

Біль (b280-289)

b280 Відчуття болю

b289 Відчуття болю, інше уточнене та не уточнене

b298 Сенсорні функції та біль, інші уточнені

b299 Сенсорні функції та біль, не уточнені

Розділ 3 Функції голосу та мовлення

b310 Функції голосу

b320 Функції артикуляції

b330 Функції плавності та ритму мови

b340 Альтернативні голосові функції

b398 Функції голосу та мовлення, інші уточнені

b399 Функції голосу та мовлення, не уточнені

Розділ 4 Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові

Функції серцево - судинної системи (b410-b429)

b410 Функції серця

b415 Функції кровоносних судин

b420 Функції артеріального тиску

b429 Функції серцево - судинної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції системи крові та імунної системи (b430-b439)

b430 Функції системи крові

b435 Функції імунної системи

b439 Функції системи крові та імунної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції дихальної системи (b440-b449)

b440 Функції дихання

b445 Функції дихальних м'язів

b449 Функції дихальної системи, інші уточнені та не уточнені

Додаткові функції та відчуття з боку серцево - судинної та дихальної систем (b450-b469)

- b450** Додаткові дихальні функції
- b455** Функції толерантності до фізичного навантаження
- b460** Відчуття, пов'язані з функціонуванням серцево - судинної та дихальної систем
- b469** Додаткові функції та відчуття з боку серцево - судинної та дихальної систем, інші уточнені та не уточнені
- b498** Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, інші уточнені
- b499** Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, не уточнені

Розділ 5 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи

Функції, пов'язані з травною системою (b510-b539)

- b510** Функції прийому їжі
- b515** Функції травлення
- b520** Функції асиміляції
- b525** Функції дефекації
- b530** Функції збереження ваги
- b535** Відчуття, пов'язані з травною системою
- b539** Функції, пов'язані з травною системою, інші уточнені та не уточнені

Функції, пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою (b540-b559)

- b540** Загальні метаболічні функції
- b545** Функції водного, мінерального та електролітного балансу
- b550** Функції терморегуляції
- b555** Функції ендокринних залоз
- b560** Функції підтримки росту
- b569** Функції, пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені та не уточнені
- b598** Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, інші уточнені
- b599** Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, не уточнені

Розділ 6 Урогенітальні та репродуктивні функції

Функції виділення сечі (b610-b639)

- b610** Функції сечоутворення
- b620** Функції сечовипускання
- b630** Відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення
- b639** Функції виділення сечі, інші уточнені та не уточнені

Статеві та репродуктивні функції (b640-b679)

- b640** Сексуальні функції
- b650** Менструальні функції

- b660**   Репродуктивні функції
- b670**   Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями
- b679**   Статеві та репродуктивні функції, інші уточнені та не уточнені
- b698**   Урогенітальні та репродуктивні функції, інші уточнені
- b699**   Урогенітальні та репродуктивні функції, не уточнені

Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Функції суглобів та кісток (b710-b729)

- b710**   Функції рухливості суглоба
- b715**   Функції стабільності суглоба
- b720**   Функції рухливості кісткового апарату
- b729**   Функції суглобів та кісток, інші уточнені та не уточнені

Функції м'язів (b730-b749)

- b730**   Функції м'язової сили
- b735**   Функції м'язового тону
- b740**   Функції м'язової витривалості
- b749**   Функції м'язів, інші уточнені та не уточнені

Функції руху (b750-b789)

- b750**   Моторно - рефлексорні функції
- b755**   Функції мимовільної рухової реакції
- b760**   Контроль довільних рухових функцій
- b765**   Мимовільні рухові функції
- b770**   Функції стереотипу ходьби
- b780**   Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями
- b789**   Функції руху, інші уточнені та не уточнені
- b798**   Нервово - м'язові, кісткові та рухові функції, інші уточнені
- b799**   Нервово - м'язові, кісткові та рухові функції, не уточнені

Розділ 8 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

Функції шкіри (b810-b849)

- b810**   Захисні функції шкіри
- b820**   Репаративні функції шкіри
- b830**   Інші функції шкіри
- b840**   Відчуття, пов'язані зі шкірою
- b849**   Функції шкіри, інші уточнені та не уточнені

Функції волосся та нігтів (b850-b869)

- b850**   Функції волосся
- b860**   Функції нігтів
- b869**   Функції волосся та нігтів, інші уточнені та не уточнені

- b898** Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, інші уточнені
- b899** Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, не уточнені

СТРУКТУРИ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Структури нервової системи

- s110** Структура головного мозку
- s120** Спинний мозок та пов'язані з ним структури
- s130** Структура мозкових оболонок
- s140** Структура симпатичної нервової системи
- s150** Структура парасимпатичної нервової системи
- s198** Структури нервової системи, інші уточнені
- s199** Структури нервової системи, не уточнені

Розділ 2 Око, вухо та пов'язані з ними структури

- s210** Структура очниці
- s220** Структура очного яблука
- s230** Структури, що оточують око
- s240** Структура зовнішнього вуха
- s250** Структура середнього вуха
- s260** Структура внутрішнього вуха
- s298** Око, вухо та пов'язані з ними структури, інші уточнені
- s299** Око, вухо та пов'язані з ними структури, не уточнені

Розділ 3 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні

- s310** Структура носа
- s320** Структура рота
- s330** Структура глотки
- s340** Структура гортані
- s398** Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, інші уточнені
- s399** Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, не уточнені

Розділ 4 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем

- s410** Структура серцево-судинної системи
- s420** Структура імунної системи
- s430** Структура дихальної системи
- s498** Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, інші уточнені
- s499** Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, не уточнені

Розділ 5 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою

- s510** Структура слинних залоз
- s520** Структура стравоходу
- s530** Структура шлунку
- s540** Структура кишечника
- s550** Структура підшлункової залози
- s560** Структура печінки
- s570** Структура жовчного міхура та жовчовивідних шляхів
- s580** Структура ендокринних залоз
- s598** Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені
- s599** Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, не уточнені

Розділ 6 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами

- s610** Структура сечовивідної системи
- s620** Структура тазового дна
- s630** Структура репродуктивної системи
- s698** Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, інші уточнені
- s699** Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, не уточнені

Розділ 7 Структури, пов'язані з рухом

- s710** Структура голови та ділянки шиї
- s720** Структура плечового поясу
- s730** Структура верхньої кінцівки
- s740** Структура тазового поясу
- s750** Структура нижньої кінцівки
- s760** Структура тулуба
- s770** Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом
- s798** Структури, пов'язані з рухом, інші уточнені
- s799** Структури, пов'язані з рухом, не уточнені

Розділ 8 Шкіра та пов'язані з нею структури

- s810** Структура шкірного покриву
- s820** Структура шкірних залоз
- s830** Структура нігтів

- s840 Структура волосся
- s898 Шкіра та пов'язані з нею структури, інші уточнені
- s899 Шкіра та пов'язані з нею структури, не уточнені

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УЧАСТЬ

Розділ 1 Навчання та застосування знань

Цілеспрямоване використання органів чуттів (d110-d129)

- d110 Використання зору
- d115 Використання слуху
- d120 Цілеспрямоване використання інших органів чуттів
- d129 Цілеспрямоване використання органів чуттів, інші уточнені та не уточнені

Базові навички при навчанні (d130 - d159)

- d130 Копіювання
- d131 Навчання через дії з предметами
- d132 Отримання інформації
- d133 Оволодіння мовою
- d134 Оволодіння додатковою мовою
- d135 Повторення
- d137 Оволодіння поняттями
- d140 Засвоєння навичок читання
- d145 Засвоєння навичок письма
- d150 Засвоєння навичок обчислення
- d155 Набуття практичних навичок
- d159 Базові навички при навчанні, інше уточнене та не уточнене

Застосування знань (d160-d179)

- d160 Концентрація уваги
- d161 Стійкість уваги
- d163 Мислення
- d166 Читання
- d170 Письмо
- d172 Обчислення
- d175 Вирішення проблем
- d177 Прийняття рішень
- d179 Застосування знань, інше уточнене та не уточнене
- d198 Навчання та застосування знань, інше уточнене
- d199 Навчання та застосування знань, не уточнене

Розділ 2 Загальні завдання та вимоги

- d210 Виконання окремого завдання

- d220** Виконання багатопланових завдань
- d230** Виконання щоденного розпорядку
- d240** Подолання стресу та інших психологічних навантажень
- d250** Управління власною поведінкою
- d298** Загальні завдання та вимоги, інші уточнені
- d299** Загальні завдання та вимоги, не уточнені

Розділ 3 Комунікація

Спілкування – отримання повідомлень (d310 - d329)

- d310** Спілкування і сприйняття усних повідомлень
- d315** Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень
- d320** Спілкування і сприйняття повідомлень мовою формальних символів
- d325** Спілкування і сприйняття письмових повідомлень
- d329** Спілкування - отримання повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Спілкування – продукування повідомлень (d330 - d349)

- d330** Здатність розмовляти
- d331** Попереднє спілкування
- d332** Спів
- d335** Продукування невербальних повідомлень
- d340** Продукування повідомлень мовою формальних символів
- d345** Письмові повідомлення
- d349** Спілкування – продукування повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування (d350- d369)

- d350** Розмова
- d355** Дискусія
- d360** Використання засобів комунікації і технік спілкування
- d369** Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування, інші уточнені та не уточнені
- d398** Комунікація, інше уточнене
- d399** Комунікація, не уточнене

Розділ 4 Мобільність

Зміна та утримування положення тіла (d410-d429)

- d410** Зміна основного положення тіла
- d415** Утримування положення тіла
- d420** Переміщення тіла
- d429** Зміна та утримування положення тіла, інше уточнене та не уточнене

Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами (d430-d449)

- d430** Підняття і перенесення об'єктів
- d435** Переміщення об'єктів нижніми кінцівками
- d440** Використання точних рухів кисті руки

- d445 Використання кисті та руки
- d446 Використання точних рухів стопи
- d449 Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами, інше уточнене та не уточнене

Ходьба та переміщення (d450-d469)

- d450 Ходьба
- d455 Рух довкола
- d460 Переміщення з місця на місце
- d465 Переміщення з використанням технічних засобів
- d469 Ходьба та переміщення, інші уточнені та не уточнені

Переміщення за допомогою транспорту (d470-d489)

- d470 Використання транспортних засобів
- d475 Керування транспортом
- d480 Їзда верхи на тваринах в якості транспорту
- d489 Переміщення довкола з використанням транспорту, інше уточнене та не уточнене
- d498 Мобільність, інша уточнена
- d499 Мобільність, не уточнена

Розділ 5 Самообслуговування

- d510 Миття
- d520 Догляд за частинами тіла
- d530 Туалет
- d540 Одягання
- d550 Харчування
- d560 Пиття
- d570 Догляд за своїм здоров'ям
- d571 Турбота про власну безпеку
- d598 Самообслуговування, інше уточнене
- d599 Самообслуговування, не уточнене

Розділ 6 Домашній побут

Придбання необхідних предметів (d610-d629)

- d610 Придбання житла
- d620 Придбання товарів та послуг
- d629 Придбання необхідних предметів, інше уточнене та не уточнене

Побутові завдання (d630-d649)

- d630 Приготування їжі
- d640 Ведення домашнього господарства
- d649 Побутові завдання, інші уточнені та не уточнені

Догляд за побутовими предметами та допомога іншим (d650-d669)

- d650** Догляд за побутовими предметами
- d660** Допомога іншим
- d669** Догляд за побутовими предметами та допомога іншим, інші уточнені та не уточнені
- d698** Домашній побут, інше уточнене
- d699** Домашній побут, не уточнене

Розділ 7 Міжособистісні взаємодії та стосунки

Загальні міжособистісні взаємодії (d710 - d729)

- d710** Елементарні міжособистісні взаємодії
- d720** Складні міжособистісні взаємодії
- d729** Загальні міжособистісні взаємодії, інші уточнені та не уточнені

Особливі міжособистісні стосунки (d730-d779)

- d730** Стосунки з незнайомими людьми
- d740** Офіційні стосунки
- d750** Неофіційні соціальні стосунки
- d760** Сімейні стосунки
- d770** Інтимні стосунки
- d779** Особливі міжособистісні стосунки, інші уточнені та не уточнені
- d798** Міжособистісні взаємодії та стосунки, інші уточнені
- d799** Міжособистісні взаємодії та стосунки, не уточнені

Розділ 8 Основні сфери життя

Освіта (d810-d839)

- d810** Неформальна освіта
- d815** Дошкільна освіта
- d816** Дошкільне життя і пов'язана з ним діяльність
- d820** Шкільна освіта
- d825** Професійне навчання
- d830** Вища освіта
- d835** Шкільне життя і пов'язана з ним діяльність
- d839** Освіта, інша уточнена та не уточнена

Робота і зайнятість (d840-d859)

- d840** Навчання (підготовка до професійної діяльності)
- d845** Отримання, збереження та припинення трудових відносин
- d850** Високооплачувана робота
- d855** Безоплатна робота
- d859** Робота і зайнятість, інші уточнені та не уточнені

Господарська діяльність (d860-d879)

- d860** Основні господарські операції
- d865** Складні господарські операції
- d870** Господарська незалежність
- d879** Господарська діяльність, інше уточнене та не уточнене
- d880** Участь у справі
- d898** Основні сфери життя, інші уточнені
- d899** Основні сфери життя, не уточнені

Розділ 9 Життя в громаді, соціальне та громадське життя

- d910** Життя в громаді
- d920** Відпочинок і дозвілля
- d930** Релігія і духовність
- d940** Права людини
- d950** Політичне і громадське життя
- d998** Життя в громаді, соціальне та громадське життя, інше уточнене
- d999** Життя в громаді, соціальне та громадське життя, не уточнене

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА

Розділ 1 Вироби та технології

- e110** Вироби або речовини для особистого споживання
- e115** Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті
- e120** Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування
- e125** Вироби та технології для комунікації
- e130** Вироби та технології для навчання
- e135** Вироби та технології для працевлаштування
- e140** Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту
- e145** Вироби та технології для релігійної чи духовної практики
- e150** Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування
- e155** Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування
- e160** Вироби та технології землекористування
- e165** Активи
- e198** Вироби та технології, інші уточнені
- e199** Вироби та технології, не уточнені

Розділ 2 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому

- e210** Фізична географія
- e215** Населення
- e220** Флора і фауна
- e225** Клімат
- e230** Природні явища
- e235** Зміни в навколишньому середовищі, викликані людиною
- e240** Світло
- e245** Зміни, пов'язані із часом
- e250** Звук
- e255** Вібрація
- e260** Якість повітря
- e298** Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, інші уточнені
- e299** Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, не уточнені

Розділ 3 Підтримка та стосунки

- e310** Найближчі родичі
- e315** Далекі родичі
- e320** Друзі
- e325** Знайомі, однолітки, колеги, сусіди та члени громади
- e330** Люди, що наділені владою
- e335** Підлеглі
- e340** Персонал, що здійснює догляд і допомогу
- e345** Сторонні особи
- e350** Свійські тварини
- e355** Професійні працівники сфери охорони здоров'я
- e360** Професійні працівники інших сфер
- e398** Підтримка та стосунки, інші уточнені
- e399** Підтримка та стосунки, не уточнені

Розділ 4 Ставлення

- e410** Індивідуальні ставлення найближчих родичів
- e415** Індивідуальні ставлення далеких родичів
- e420** Індивідуальні ставлення друзів
- e425** Індивідуальні ставлення знайомих, однолітків, колег, сусідів та членів громади
- e430** Індивідуальні ставлення осіб, що наділені владою
- e435** Індивідуальні ставлення підлеглих
- e440** Індивідуальні ставлення персоналу, який здійснює догляд і допомогу
- e445** Індивідуальні ставлення сторонніх осіб
- e450** Індивідуальні ставлення професійних працівників сфери охорони здоров'я
- e455** Індивідуальні ставлення професійних працівників інших сфер
- e460** Соціальні ставлення
- e465** Соціальні норми, методи та ідеології

- e498 Ставлення, інші уточнені
- e499 Ставлення, не уточнені

Розділ 5 Служби, системи та політики

- e510 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів
- e515 Служби, системи та політики архітектури та будівництва
- e520 Служби, системи та політики утримання територій
- e525 Житлові служби, системи та політики
- e530 Служби, системи та політики комунального господарства
- e535 Служби, системи та політики комунікації
- e540 Транспортні служби, системи та політики
- e545 Служби, системи та політики захисту громадян
- e550 Служби, системи та політики правосуддя
- e555 Служби, системи та політики асоціацій і організацій
- e560 Служби, системи та політики засобів масової інформації
- e565 Економічні служби, системи та політики
- e570 Служби, системи та політики соціальної безпеки
- e575 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки
- e580 Служби, системи та політики охорони здоров'я
- e585 Служби, системи та політики освіти і навчання
- e590 Служби, системи та політики праці і зайнятості
- e595 Політичні служби, системи та політики
- e598 Служби, системи та політики, інші уточнені
- e599 Служби, системи та політики, не уточнені

МКФ-ДП

Детальна класифікація з визначеннями

Всі категорії в рамках класифікації з їх визначеннями, включеннями та виключеннями

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

Визначення: Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

У дитячому та підлітковому віці порушення можуть також набувати форми затримки або відставання в процесі розвитку функцій організму.

Кваліфікатор

Загальний кваліфікатор з негативною шкалою для позначення обсягу і величини порушення:

xxx.0 ВІДСУТНІ порушення	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ порушення	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ порушення	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ порушення	(значні, інтенсивні, ...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ порушення	(тотальні, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення функцій організму. Наприклад, коли кодуються «відсутні порушення» або «абсолютні порушення» у функціях організму, похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні порушення» визначаються до половини загальної шкали абсолютних порушень. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як проценти. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Психічні функції

Цей розділ стосується функцій головного мозку: як глобальних психічних функцій, таких як свідомість, функції енергії та потягу, так і специфічних психічних функцій – пам'ять, мова та обчислення.

Глобальні психічні функції ((b110 - b139)

b 110 Функції свідомості

Загальні психічні функції стану усвідомлення та уваги, що включають ясність та безперервність стану бадьорості.

Включено: функції ясності, безперервності та якості свідомості, втрата свідомості, кома та вегетативний стан, фуги, стан трансу, підкорений стан, свідомість, змінена дією лікарських препаратів, делірій, ступор

Виключено: функції орієнтації (b114); функції енергії та потягу (b130); функції сну (b134)

b 1100 Ясність свідомості

Психічні функції, порушення яких призводить до таких станів як плутаність свідомості, ступор або кома.

b 1101 Безперервність свідомості

Психічні функції, які підтримують стан неспання, увагу та усвідомлення, порушення яких можуть призводити до фуг, трансу та інших подібних станів.

b 1102 Якість свідомості

Психічні функції, порушення яких викликає зміну характеру перебування без сну, тривожність та втрату контролю, такі як марення чи стан, змінений дією лікарських препаратів.

b 1103 Регулювання стану неспання

Психічні функції, що регулюють стабільні стани неспання та усвідомлення.

b 1108 Функції свідомості, інші уточнені

b 1109 Функції свідомості, не уточнені

b 114 Функції орієнтації

Загальні психічні функції усвідомлення себе і визначення ставлення до об'єкту, до себе, до інших, до часу та до навколишнього оточення і простору.

Включено: функції орієнтації в часі, на місці та особистості, орієнтування щодо ставлення до себе та інших; дезорієнтація в часі, просторі та особистості

Виключено: функції свідомості (b110); функції уваги (b140); функції пам'яті (b144)

b 1140 Орієнтація у часі

Психічні функції, що відповідають за усвідомлення сьогодні, завтра, вчора, числа, місяця та року

b 1141 Орієнтація на місці

Психічні функції, що відповідають за усвідомлення свого місця розташування, як, наприклад, свого безпосереднього оточення, свого міста, країни.

b 1142 Орієнтація в особистості

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення своєї власної особистості та особистостей в безпосередньому оточенні.

b 11420 Орієнтація у власній особистості

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення своєї власної особистості.

b 11421 Орієнтація по відношенню до інших

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення ідентичності інших особистостей в своєму безпосередньому оточенні.

b 11428 Орієнтація в особистості, інше уточнене.

b 11429 Орієнтація в особистості, не уточнене.

b 1143 Орієнтація в об'єктах

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення об'єктів або особливостей об'єктів.

b 1144 Орієнтація у просторі

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення свого власного тіла по відношенню до безпосереднього фізичного простору.

b 1148 Функції орієнтації, інші уточнені

b 1149 Функції орієнтації, не уточнені

б 117 **Інтелектуальні функції**

Загальні психічні функції, необхідні для розуміння і конструктивного інтегрування різних психічних функцій, включаючи всі когнітивні функції та їх розвиток протягом життя.

Включено: функції інтелектуального розвитку, затримка розумового розвитку, затримка психічного розвитку, деменція

Виключено: функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); основні когнітивні функції (b163); когнітивні функції високого рівня (b164)

б 122 **Глобальні психосоціальні функції**

Загальні психічні функції та їх розвиток протягом життя, необхідні для розуміння і конструктивного інтегрування окремих психічних функцій, які ведуть до формування особистісних і міжособистісних навичок, необхідних для встановлення соціальних взаємодій з певним змістом і з певною метою.

Включено: будь-яка складність у взаємовідносинах з іншими, включаючи прихильність

б 125 **Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції**

Схильність діяти або реагувати особливим чином, характеризує персональний поведінковий стиль особи, який відрізняє її від інших. Ці поведінкові та емоційні стилі мають розвиваючий характер і можуть слугувати основою для пізніших зразків темпераменту і функцій особистості.

Примітка: Коди, що позначають Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції, можуть бути віднесені до кодів, що позначають Темперамент і Функції особистості (b126). Користувачі можуть використовувати або один з цих кодів, або обидва разом. Таксономічні властивості цих кодів та їх зв'язок потребують подальшої розробки шляхом наукових досліджень

Включено: функції здатності пристосування, здатність реагування, рівень активності, передбачуваність, наполегливість і доступність

Виключено: інтелектуальні функції (b117); функції енергії та потягу (b130); психомоторні функції (b147); функції емоцій (b152)

б 1250 **Здатність пристосовуватися**

Схильність до прийняття нових об'єктів або ситуацій, на протипагу заперечення нового.

б 1251 **Здатність реагувати**

Схильність до позитивної реакції на віддану зрозумілу вимогу, на протипагу негативній реакції.

b 1252 Рівень активності

Схильність до енергійних реакцій і дій на противагу млявості, апатії.

b 1253 Передбачуваність

Схильність до дії або реакції передбачуваним і стійким способом на противагу нестійким або непередбачуваним способам реагування.

b 1254 Наполегливість

Схильність до тривалого наполягання на своїх бажаннях на противагу обмеженому зусиллю.

b 1255 Доступність

Схильність до ініціативи у взаєминах, швидше йдучи назустріч людям, ніж віддаляючись або відсторонюючись.

b 1258 Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції, інші уточнені**b 1259 Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції, не уточнені****b 126 Функції темпераменту та особистості**

Загальні психічні функції конституціональної схильності особи особливим чином реагувати на ситуації, включаючи набір психічних характеристик, що створює її індивідуальну відмінність від інших.

Примітка: Коди за Функціями темпераменту та особистості можуть бути співвіднесені з кодами, які позначають Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції (b125). Користувачі можуть використовувати або один з цих кодів, або обидва разом. Таксономічні властивості цих кодів та їх зв'язок потребують подальшої розробки шляхом наукових досліджень

Включено: функції екстраверсії, інтроверсії, компромісу, старанності, психічної та емоційної стабільності, відкритості для досвіду; оптимізму; пошуку нового; впевненості; надійності

Виключено: інтелектуальні функції (b117); функції енергії та потягу (b130); психомоторні функції (b147); функції емоцій (b152)

b 1260 Екстраверсія

Психічні функції особистісної схильності до відкритості, товариськості та демонстративності на противагу сором'язливості, обмеженості та стриманості.

b 1261 Компроміс

Психічні функції особистісної схильності до співпраці, дружелюбності та

гнучкості на протипагу ворожості, опозиції та непокори.

b 1262 Старанність

Психічні функції особистісної схильності до працьовитості, методичності та скрупульозності на протипагу психічним функціям схильності до ліні, ненадійності та безвідповідальності.

b 1263 Психічна стійкість

Психічні функції особистісної схильності до врівноваженості, стабільності та стриманості на протипагу дратівливості, неспокою, неврівноваженості та примхливості.

b 1264 Відкритість до досвіду

Психічні функції особистісної схильності до цікавості, уяви, допитливості та прагнення до отримання досвіду на протипагу перебуванню в стагнації, інертності та відсутності цікавості.

b 1265 Оптимізм

Психічні функції особистісної схильності до бадьорості, життєрадісності, надії на краще на протипагу смутку, похмурому настрою і розпачу.

b 1266 Впевненість

Психічні функції особистісної схильності до самовпевненості, сміливості та твердості на протипагу боязкості, невпевненості та прагненню триматися в тіні.

b 1267 Надійність

Психічні функції особистісної схильності до заслуги довіри та принциповості на протипагу брехливості та антисоціальної поведінці.

b 1268 Функції темпераменту та особистості, інші уточнені

b 1269 Функції темпераменту та особистості, не уточнені

b 130 Функції волі та прагнення

Загальні психічні функції фізіологічного та психологічного механізмів, які змушують особу постійно рухатися до задоволення певних потреб та загальних цілей.

Включено: функції вольового рівня, мотивації, апетиту, прагнення (включно з силою бажання речовин, які можуть привести до зловживання) та контроль імпульсивних спонукань

Виключено: функції свідомості (b110); функції темпераменту та особистості (b126); функції сну (b134); психомоторні функції (b147); функції емоцій (b152)

б 1300 Вольовий рівень

Психічні функції, що відповідають за силу волі та витривалість.

б 1301 Мотивація

Психічні функції, що відповідають за прагнення до дії; усвідомлене або неусвідомлене прагнення до дії.

б 1302 Апетит

Психічні функції, що відповідають за природній потяг та бажання, особливо за природні бажання, що повторюються, – їсти та пити.

б 1303 Прагнення

Психічні функції, що відповідають за спонукання споживати якісь речовини, включаючи ті, якими можна зловживати.

б 1304 Контроль імпульсивних спонукань

Психічні функції, що відповідають за регулювання раптових, інтенсивних спонукань до дії.

б 1308 Функції волі та прагнення, інші уточнені**б 1309 Функції волі та прагнення, не уточнені****б 134 Функції сну**

Загальні психічні функції періодичного, зворотного та селективного фізичного та психічного відсторонення безпосередньо від довкілля, яке супроводжується характерними фізіологічними змінами.

Включено: функції кількості сну, засинання, підтримання та якості сну; функції, залучені до циклу сну, такі як безсоння, гіперсомнія та нарколепсія

Виключено: функції свідомості (b110); функції волі та прагнення (b130); функції уваги (b140); психомоторні функції (b147)

б 1340 Кількість сну

Психічні функції, які визначають час, що проводиться в стані сну в денному циклі та добовому ритмі.

б 1341 Засинання

Психічні функції, що забезпечують перехід від неспанья до сну.

б 1342 Підтримання сну

Психічні функції, що підтримують стан сну.

b 1343 Якість сну

Психічні функції, які забезпечують природний сон, приводять до оптимального фізичного і психічного відпочинку та розслаблення.

b 1344 Функції, залучені до циклу сну

Психічні функції, що забезпечують сон зі швидкими рухами очей (ШРО), асоційованими із сновидіннями, і сон з повільними рухами очей (ПРО), які характеризують сон як час зниженої фізіологічної і психічної активності (швидкий і повільний сон).

b 1348 Функції сну, інші уточнені**b 1349 Функції сну, не уточнені****b 139** Глобальні психічні функції, інші уточнені та не уточнені**Специфічні психічні функції (b140 - b189)****b 140** Функції уваги

Специфічні психічні функції зосередженості на зовнішніх стимулах або внутрішніх переживаннях протягом необхідного періоду часу.

Включено: функції стійкості уваги, переключення уваги, розподілу уваги, часткової уваги; концентрації; розсіяної уваги

Виключено: функції свідомості (b110); функції волі та прагнення (b130); функції сну (b134); функції пам'яті (b144); психомоторні функції (b147); функції сприйняття (b156)

b 1400 Стійкість уваги

Психічні функції, що забезпечують концентрацію уваги на необхідний період часу.

b 1401 Переключення уваги

Психічні функції, що дозволяють переключати концентрацію уваги з одного подразника на інший.

b 1402 Розподілення уваги

Психічні функції, що дозволяють зосереджуватися на двох і більше подразниках одночасно.

b 1403 Зосередження уваги

Психічні функції, що дозволяють зосереджуватися на однакових подразниках двом і більше людям, наприклад, як дитина і вихователь, обидва зосереджені

на одній іграшці.

в 1408 Функції уваги, інші уточнені

в 1409 Функції уваги, не уточнені

в 144 Функції пам'яті

Специфічні психічні функції реєстрації, зберігання інформації та відновлення її в разі потреби.

Включено: функції короткочасної та довготривалої пам'яті, оперативної, недавньої і віддаленої пам'яті; обсяг пам'яті; відновлення пам'яті; запам'ятовування; функції, використовувані при пригадуванні та вивченні, такі як номінальна, селективна та дисоціативна амнезія

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); інтелектуальні функції (b117); функції уваги (b140); функції сприйняття (b156); функції мислення (b160); когнітивні функції високого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

в 1440 Короткочасна пам'ять

Психічні функції, які обумовлюють тимчасове, минуще збереження пам'яті тривалістю приблизно 30 секунд, після чого інформація втрачається, якщо не закріплюється в довготривалій пам'яті.

в 1441 Довготривала пам'ять

Психічні функції системи пам'яті для тривалого зберігання інформації, що надходить від короткочасної пам'яті, одночасно з автобіографічною пам'яттю про минулі події та семантичною пам'яттю мови і фактів.

в 1442 Відтворення того, що зберігається в пам'яті

Специфічні психічні функції відтворення інформації, накопиченої в довготривалій пам'яті та доведення її до свідомості.

в 1448 Функції пам'яті, інші уточнені

в 1449 Функції пам'яті, не уточнені

в 147 Психомоторні функції

Специфічні психічні функції контролю як моторної, так і психічної діяльності на рівні організму.

Включено: мануальне та латеральне домінування функцій психомоторного контролю, такі як психомоторна затримка, збудження і хвилювання, позування, стереотипії,

рухові персеверації, кататонія, негативізм, амбівалентність, ехопраксія та ехолалія; якість психомоторних функцій

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); інтелектуальні функції (b117); функції волі та прагнення (b130); функції уваги (b140); основні когнітивні функції (b163); психічні функції мовлення (b167); незграбність (b760)

b 1470 Психомоторний контроль

Психічні функції, які регулюють моторні та психічні компоненти поведінки, тобто швидкість і час відповіді, наприклад, при втраті контролю виникає психомоторна затримка (рух і мова повільні; зниження жестикуляції і мимовільних рухів) або психомоторне збудження (підвищена поведінкова і когнітивна активність, яка, зазвичай, непродуктивна і часто виникає у відповідь на внутрішню напруженість, наприклад, постукування пальцями ніг, заломлення рук, хвилювання або занепокоєння)

b 1471 Якість психомоторних функцій

Психічні функції, що забезпечують невербальну поведінку, її певну послідовність і характер її допоміжних компонентів, таких, як координація рук і очей або ходьби.

b 1472 Організація психомоторних функцій

Психічні функції, що визначають складні завдання і послідовність рухів.

b 1473 Мануальне домінування

Розвиток і перевага використання рук (правої або лівої).

b 1474 Латеральне домінування

Розвиток і перевага використання очей і кінцівок.

b 1478 Психомоторні функції, інші уточнені

b 1479 Психомоторні функції, не уточнені

b 152 Функції емоцій

Специфічні психічні функції, що мають відношення до почуттів та емоційних компонентів у процесах мислення.

Включено: функції доречності емоцій, регулювання та діапазон емоцій; афект; смуток, щастя, любов, страх, гнів, ненависть, напруга, занепокоєння, радість, скорбота; нестійкість емоцій; згладжування афекту

Виключено: функції темпераменту та особистості (b126); функції волі та прагнення (b130)

b 1520 Доречність емоцій

Психічні функції, що забезпечують відповідність почуттів або афекту ситуації, як наприклад, щастя при отриманні хороших новин.

b 1521 Регуляція емоцій

Психічні функції, які контролюють переживання і прояв афекту.

b 1522 Діапазон емоцій

Психічні функції, що забезпечують весь спектр пережитих афектів і почуттів таких, як любов, ненависть, занепокоєння, скорбота, радість, страх і гнів.

b 1528 Функції емоцій, інші уточнені**b 1529 Функції емоцій, не уточнені****b 156 Функції сприйняття**

Специфічні психічні функції розпізнавання та інтерпретації сенсорних подразників.

Включено: функції слухового, зорового, нюхового, смакового, тактильного і просторового сприйняття, наприклад, галюцинація або ілюзія

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); психічні функції мовлення (b167); зір та пов'язані з ним функції (b210-b229); слух та вестибулярні функції (b230-b249); додаткові сенсорні функції (b250-b279)

b 1560 Слухове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання звуків, тонів, їх висоти та інших акустичних подразників.

b 1561 Зорове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання форми, розміру, кольору та інших зорових подразників.

b 1562 Нюхове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відтінків запахів.

b 1563 Смакове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відтінків смаку, таких як солодке, кисле, солоне, гірке, відчутних язиком.

b 1564 Тактильне сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відмінностей в текстурі, таких як шорсткі або гладкі подразники, що відчуються при дотику.

Ь 1565 Візуально-просторове сприйняття

Психічна функція, залучена в розпізнавання місця розташування об'єктів в навколишньому середовищі або стосовно один одного.

Ь 1568 Функції сприйняття, інші уточнені

Ь 1569 Функції сприйняття, не уточнені

Ь 160 Функції мислення

Специфічні психічні функції, пов'язані з процесом мислення.

Включено: функції темпу, форми, контролю та змісту мислення; цілеспрямоване мислення; нецілеспрямоване мислення; логічні функції думки, наприклад, домінування думки; політ думки, розумовий блок; незв'язність думки, ґрунтовність, помилки, нав'язливі ідеї і компульсивне мислення

Виключено: інтелектуальні функції (b117); функції пам'яті (b144); психомоторні функції (b147); функції сприйняття (b156); когнітивні функції вищого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

Ь 1600 Темп мислення

Психічні функції, що керують швидкістю процесу мислення.

Ь 1601 Форма мислення

Психічні функції, що організовують процес мислення, його зв'язність і логічність.

Включено: порушення послідовності мислення, поверховість і ґрунтовність

Ь 1602 Зміст мислення

Психічні функції, що складають ідеї, які присутні в процесі мислення і організовуються в поняття.

Включено: порушення у вигляді ілюзій, надцінних ідей та соматизації

Ь 1603 Контроль мислення

Психічні функції, що забезпечують вольовий контроль мислення, усвідомлюваний особистістю.

Включено: порушення у вигляді уповільненого розмірковування, нав'язливих ідей, передавання думок на відстані

Ь 1608 Функції мислення, інші уточнені

Ь 1609 Функції мислення, не уточнені

б 163 Основні когнітивні функції

Психічні функції, залучені в отримання знань про предмети, події та досвід; та організація і застосування цих знань в завданнях, що вимагають психічної активності.

Включено: функції когнітивного розвитку уявлення, знання і міркування

Виключено: когнітивні функції вищого рівня (b164)

б 164 Когнітивні функції вищого рівня

Специфічні психічні функції, залежні в основному від лобних долей мозку і включають комплексну цілеспрямовану поведінку, наприклад, прийняття рішень, абстрагування, планування і виконання задуманого, когнітивну гнучкість, та вибір адекватної поведінки за певних обставин; так звані виконавчі функції.

Включено: функції абстрагування та організації думок; управління часом, розуміння та судження, формування концепції, категоризації та когнітивної гнучкості

Виключено: функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

б 1640 Абстрагування

Психічні функції створення загальних думок, якостей або характеристик, що впливають із них, та їх відмінностей від конкретної реальності, специфічних предметів або обставин.

б 1641 Організація і планування

Психічні функції координування частин в ціле, систематизації; психічна функція, залучена в розробку методу поведінки або дії.

б 1642 Управління часом

Психічні функції розташування подій в хронологічній послідовності, закріплення відрізка часу за будь-якими подіями та видами діяльності.

б 1643 Когнітивна гнучкість

Психічні функції зміни стратегій або перемикання когнітивних патернів, особливо тих, які залучені до вирішення проблем.

б 1644 Проникливість

Психічні функції усвідомлення і розуміння себе і своєї поведінки.

б 1645 Судження

Психічні функції, залучені в здатність розрізнення та оцінки різних думок, наприклад які беруть участь у формуванні думки.

b 1646 Вирішення проблем

Психічні функції ідентифікації, аналізу та об'єднання незв'язаної або суперечливої інформації у вигляді рішення.

b 1648 Когнітивні функції вищого рівня, інші уточнені**b 1649 Когнітивні функції вищого рівня, не уточнені****b 167 Психічні функції мовлення**

Специфічні психічні функції розпізнавання і використання знаків, символів та інших компонентів мовлення.

Включено: функції сприйняття і розпізнавання усної, письмової чи інших форм мовлення, таких як мова знаків; функції вираження усної, письмової чи інших форм мовлення; функції, що об'єднують усну та письмову форми мовлення, такі як пов'язані з появою афазії сприйняття, вираження, Брока, Верніке і провідникової афазії

Виключено: функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); функції сприйняття (b156); функції мислення (b160); когнітивні функції вищого рівня (b164); функції обчислення (b172); психічні функції складних рухів (b176); Розділ 2 Сенсорні функції та біль; Розділ 3 Функції голосу та мовлення

b 1670 Сприйняття мови

Специфічні психічні функції декодування повідомлень в усній, письмовій чи інших формах, таких як мова знаків для отримання їхнього значення.

b 16700 Сприйняття усної мови

Психічні функції декодування усних повідомлень для розуміння їхнього значення.

b 16701 Сприйняття писемної мови

Психічні функції декодування письмових повідомлень для розуміння їхнього значення.

b 16702 Сприйняття мови знаків

Психічні функції декодування повідомлень, які використовують знаки, зроблені руками або іншими способами для розуміння їхнього значення.

b 16703 Сприйняття мови жестів

Психічні функції декодування повідомлень з неформалізованих жестів, зроблених руками або іншими рухами, для розуміння їхнього значення.

в 16708 Сприйняття мови, інше уточнене

в 16709 Сприйняття мови, не уточнене

в 1671 Вираження за допомогою мовлення

Специфічні психічні функції, необхідні для передачі сенсу повідомлень усною, письмовою, знаковою та іншими формами мовлення.

в 16710 Вираження за допомогою усного мовлення

Психічні функції, необхідні для створення осмислених усних повідомлень.

в 16711 Вираження за допомогою писемного мовлення

Психічні функції, необхідні для створення осмислених письмових повідомлень.

в 16712 Вираження за допомогою мови знаків

Психічні функції, необхідні для створення осмислених повідомлень, що використовують знаки, зроблені руками або іншими рухами.

в 16713 Вираження за допомогою мови жестів

Психічні функції, необхідні для створення осмислених повідомлень у вигляді неформалізованих жестів зроблених руками або інших рухів.

в 16718 Вираження за допомогою мовлення, інше уточнене

в 16719 Вираження за допомогою мовлення, не уточнене

в 1672 Інтегративні функції мовлення

Психічні функції, що забезпечують семантичне і символічне значення, граматичну структуру і поняття для створення повідомлень в усній, письмовій чи інших формах мови.

в 1678 Психічні функції мовлення, інші уточнені

в 1679 Психічні функції мовлення, не уточнені

в 172 Функції обчислення

Специфічні психічні функції визначення, апроксимації та маніпулювання математичними символами і процесами.

Включено: функції додавання, віднімання та інші прості математичні обчислення; функції складних математичних дій

Виключено: функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); когнітивні функції вищого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167)

б 1720 Прості обчислення

Психічні функції рахунку за допомогою цифр, такі як додавання, віднімання, множення і ділення.

б 1721 Складні обчислення

Психічні функції перекладу словесних проблем в арифметичні дії, переведення математичних формул в арифметичні дії та інші складні маніпуляції, що включають цифри.

б 1728 Функції обчислення, інші уточнені

б 1729 Функції обчислення, не уточнені

б 176 Психічні функції складних рухів

Специфічні психічні функції послідовних і координованих складних, цілеспрямованих рухів.

Включено: порушення, такі як ідеаторні, ідеокінетичні, одягання, окуломоторні та мовна апраксія

Виключено: психомоторні функції (b147); когнітивні функції вищого рівня (b164); Розділ 7. Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

б 180 Функції самоусвідомлення та відчуття часу

Специфічні психічні функції, пов'язані з усвідомленням власної ідентичності, власного тіла, свого становища в реальному оточенні та в часі.

Включено: самоусвідомлення, образ тіла і відчуття часу

б 1800 Самоусвідомлення

Специфічні психічні функції усвідомлення своєї власної особистості та власного становища в реальному оточенні.

Включено: порушення, такі як деперсоналізація і дереалізація

б 1801 Образ тіла

Специфічні психічні функції, пов'язані з уявленням і усвідомленням свого власного тіла.

Включено: порушення, такі як фантомна кінцівка і відчуття зайвої повноти або зайвої худорлявості

в 1802 Відчуття часу

Специфічні психічні функції суб'єктивного відчуття тривалості та перебігу часу.

Включено: порушення, такі як відчуття «ніколи не баченого» або «вже баченого»

в 1808 Функції самоусвідомлення і відчуття часу, інші уточнені

в 1809 Функції самоусвідомлення і відчуття часу, не уточнені

в 189 Специфічні психічні функції, інші уточнені та не уточнені

в 198 Психічні функції, інші уточнені

в 199 Психічні функції, не уточнені

Розділ 2

Сенсорні функції та біль

Цей розділ стосується функцій органів чуттів – зору, слуху, смаку та інших, а також відчуття болю.

Зір та пов'язані з ним функції (b210-b229)

b 210 Зорові функції

Сенсорні функції, пов'язані зі сприйняттям світла і відчуттям форми, розміру, контуру і кольору візуальних подразників.

Включено: функції гостроти зору; функції полів зору; якість зору; функції відчуття світла і кольору; гостроти зору на відстані; монокулярний і бінокулярний зір; якість візуального зображення; порушення, такі як короткозорість, далекозорість, астигматизм, геміанопсія, дальтонізм, тунельний зір, центральна і периферична скотома, диплопія, нічна сліпота і порушення адаптації до світла

Виключення: функції сприйняття (b156)

b 2100 Функції гостроти зору

Зорові функції відчуття форми і контурів при бінокулярному та монокулярному зорі, для бачення як далеко, так і поблизу.

b 21000 Гострота бінокулярного зору вдалину

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру об'єктів, віддалених від ока, при використанні обох очей.

b 21001 Гострота монокулярного зору вдалину

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру об'єктів, віддалених від ока, при використанні окремо правого або лівого ока.

b 21002 Гострота бінокулярного зору поблизу

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру близько розташованих об'єктів, при використанні обох очей.

b 21003 Гострота монокулярного зору поблизу

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру близько розташованих об'єктів, при використанні правого або лівого ока.

б 21008 Функції гостроти зору, інші уточнені

б 21009 Функції гостроти зору, не уточнені

б 2101 Функції полів зору

Зорові функції, що визначають розмір області, видимої при фіксації погляду.

Включено: порушення, такі як скотома, тунельний зір, анопія

б 2102 Якість зору

Зорові функції, що включають світлову чутливість, колірний зір, контрастність та якість зображення в цілому.

б 21020 Світловідчуття

Зорові функції відчуття мінімального освітлення (світловий мінімум) і мінімальної різниці в інтенсивності освітлення (світлове диференціювання).

Включено: функції адаптації до темряви; порушення, такі як нічна сліпота (знижена чутливість до світла) і світлобоязнь (підвищена чутливість до світла)

б 21021 Відчуття кольору

Зорові функції розрізнення і збігу кольорів.

б 21022 Контрастна чутливість

Зорові функції поділу предмета і фону при мінімально необхідній освітленості.

б 21023 Якість візуального зображення

Зорові функції, що визначають якість зображення.

Включено: порушення сприйняття відтінків, порушення якості зображення (нечіткість або пелена), спотворення, поява зірок або мушок перед очима

б 21028 Якість зору, інша уточнена

б 21029 Якість зору, не уточнена

б 2108 Зорові функції, інші уточнені

б 2109 Зорові функції, не уточнені

б 215 Функції структур, що примикають до ока

Функції структур всередині та навколо очей, які сприяють здійсненню зорових функцій.

Включено: функції внутрішніх м'язів ока, повіки, зовнішніх м'язів очей, включаючи довільні та рефлекторні рухи і фіксацію очей, слізні залози, акомодацию, зіничний рефлекс; порушення, такі як ністагм, ксерофтальмія і птоз

Виключено: зорові функції (b210); Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

б 2150 Функції внутрішніх м'язів ока

Функції м'язів усередині ока, таких як м'язи райдужної оболонки, які регулюють форму і розмір зіниці та кришталика ока.

Включено: функції акомодациї; зіничний рефлекс

б 2151 Функції повіки

Функції повіки, такі як захисний рефлекс.

б 2152 Функції зовнішніх м'язів ока

Функції м'язів, що використовуються для того, щоб дивитися в різних напрямках, стежити за рухомим в полі зору предметом, виконувати різкі рухи для уловлювання рухомої цілі та фіксувати око.

Включено: ністагм; координовані рухи очей

б 2153 Функції слізних залоз

Функції слізних залоз і проток.

б 2158 Функції структур, що примикають до ока, інші уточнені

б 2159 Функції структур, що примикають до ока, не уточнені

б 220 Відчуття, пов'язані з оком та структурами, що до нього примикають

Відчуття втоми, сухості та свербіння очей, а також пов'язані з цим відчуття.

Включено: відчуття тиску за оком, стороннього тіла в оці, напруги ока, печіння в оці; подразнення ока

Виключено: відчуття болю (b280)

б 229 Зір та пов'язані з ним функції, інші уточнені та не уточнені

Слух та вестибулярні функції (b230 - b249)

b 230 Функції слуху

Сенсорні функції, пов'язані з відчуттям наявності звуків та місця розташування, висоти тонів звуку, гучності та якості звуків.

Включено: функції сприйняття і розрізнення звуку, локалізації джерела звуку, латералізація звуку, розпізнавання мови; порушення, такі як глухота, порушення слуху і втрата слуху

Виключено: функції сприйняття (b156) і психічні функції мовлення (b167)

b 2300 Сприйняття звуку

Сенсорні функції відчуття звуку.

b 2301 Розрізнення звуків

Сенсорні функції, пов'язані з уловлюванням звуку, включаючи диференціацію фону і бінауральний синтез, розділення і поєднання.

b 2302 Локалізація джерела звуку

Сенсорні функції, пов'язані з визначенням локалізації джерела звуку.

b 2303 Латералізація звуку

Сенсорні функції, пов'язані з визначенням боку джерела звуку – справа чи зліва.

b 2304 Розпізнавання мови

Сенсорні функції, пов'язані з визначенням усної мови і розрізнення її з поміж інших звуків.

b 2308 Функції слуху, інші уточнені

b 2309 Функції слуху, не уточнені

b 235 Вестибулярні функції

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що відносяться до положення, рівноваги і руху.

Включено: функції положення і відчуття положення тіла; функції рівноваги тіла та руху

Виключено: відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями (b240)

b 2350 Вестибулярна функція просторового положення

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що відносяться до визначення положення тіла.

б 2351 Вестибулярна функція рівноваги

Сенсорні функції внутрішнього вуха, які стосуються підтримання рівноваги тіла.

б 2352 Вестибулярна функція пересування

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що стосуються відчуття руху тіла, включаючи напрямок і швидкість.

б 2358 Вестибулярні функції, інші уточнені

б 2359 Вестибулярні функції, не уточнені

б 240 Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями

Відчуття запаморочення, падіння і дзвону або шуму у вухах.

Включено: відчуття дзвону у вухах, подразнення у вусі, тиску у вухах, нудота, пов'язана із запамороченням.

Виключено: вестибулярні функції (b235); відчуття болю (b280)

б 2400 Дзвін або шум у вухах

Відчуття низькочастотного шуму, свисту або дзвону у вухах.

б 2401 Запаморочення

Відчуття кружляння в голові або навколишніх предметів; відчуття обертання, гойдання або перекидання.

б 2402 Відчуття падіння

Відчуття втрати опори і падіння.

б 2403 Нудота, пов'язана із запамороченням

Відчуття позивів до блювоти, що виникає при запамороченні.

б 2404 Подразнення у вусі

Відчуття сверблячки або інших подібних відчуттів у вусі.

б 2405 Тиск у вусі

Відчуття тиску у вусі.

б 2408 Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями, інші уточнені

б 2409 Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями, не уточнені

б 249 Слух та вестибулярні функції, інші уточнені та не уточнені

Додаткові сенсорні функції (b250 - b279)

б 250 Функції смакової чутливості

Сенсорні функції якісного відчуття гіркого, солодкого, кислого і солоного.

Включено: функції відчуття смаку; порушення, такі як агевзія і гіпогевзія

б 255 Функції нюху

Сенсорні функції відчуття ароматів і запахів.

Включено: функції нюху; порушення, такі як аносія, гіпосмія

б 260 Пропріоцептивна функція

Сенсорні функції відчуття положення частин тіла одна відносно іншої.

Включено: функції статезії і кінестезії

Виключено: вестибулярні функції (b235); відчуття, пов'язані з м'язами і руховими функціями (b780)

б 265 Функції дотику

Сенсорні функції відчуття поверхонь і їх структури або якості.

Включено: функції дотику, відчуття дотику; порушення, такі як оніміння, анестезія, поколювання, парестезія і гіперестезія

Виключено: сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками (b270)

б 270 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками

Сенсорні функції відчуття температури, вібрації, тиску та ушкоджуючих подразників.

Включено: функції чутливості до температури, вібрації, тряски або коливань, поверхневого тиску, глибинного тиску, відчуття печіння або шкідливих подразників

Виключено: функції дотику (b265); відчуття болю (b280)

б 2700 Температурна чутливість

Сенсорні функції відчуття холоду і тепла.

б 2701 Вібраційна чутливість

Сенсорні функції відчуття тряски і вібрації.

б 2702 Тактильна чутливість

Сенсорні функції відчуття тиску на шкіру або на шкірі.

Включено: порушення, такі як чутливість до дотику, оніміння, гіпестезія, гіперестезія, парестезія та поколювання

б 2703 Чутливість до травматичних подразників

Сенсорні функції відчуття болісних або неприємних впливів.

Включено: порушення, такі як гіпалгезія, гіперпатія, аллодінія, аналгезія і больова анестезія

б 2708 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками, інші уточнені

б 2709 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками, не уточнені

б 279 Додаткові сенсорні функції, інші уточнені та не уточнені

Біль (b280 - b289)

б 280 Відчуття болю

Неприємне відчуття, що вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла.

Включено: відчуття генералізованого або локалізованого болю в одній або декількох частинах тіла, біль в дерматомі, переймоподібний біль, пекучий біль, тупий біль, ниючий біль; порушення, такі як міальгія, аналгезія і гіпералгезія

б 2800 Генералізований біль

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається всім тілом.

б 2801 Біль в частині тіла

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в окремій частині або частинах тіла.

б 28010 Біль в голові та шиї

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в голові та шиї.

б 28011 Біль у грудній клітці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в грудній клітці.

б 28012 Біль в шлунку або животі

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в шлунку або животі.

Включено: біль в ділянці таза

б 28013 Біль у спині

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в спині.

Включено: біль в тулубі; біль в нижній частині спини

б 28014 Біль у верхній кінцівці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, відчувається або в одній, або в обох верхніх кінцівках, включаючи кисті.

б 28015 Біль у нижній кінцівці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається або в одній, або в обох нижніх кінцівках, включаючи стопи.

б 28016 Біль у суглобах

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в одному або більше суглобах, включаючи малі та великі суглоби.

Включено: біль в стегні; біль в плечі

б 28018 Біль в частині тіла, інший уточнений

б 28019 Біль в частині тіла, не уточнений

б 2802 Біль в багатьох частинах тіла

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в декількох частинах тіла.

б 2803 Випромінюючий біль в дерматомі

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в ділянках шкіри, іннервованих одним і тим же нервовим корінцем.

б 2804 Випромінюючий біль в сегменті або ділянці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в ділянках шкіри різних частин тіла, які не іннервованих одним і тим же нервовим корінцем.

б 289 Відчуття болю, інше уточнене та не уточнене

б 298 Сенсорні функції та біль, інші уточнені

б 299 Сенсорні функції та біль, не уточнені

Розділ 3

Функції голосу та мовлення

Цей розділ стосується функцій відтворення звуків та мовлення.

Б 310 Функції голосу

Функції утворення різних звуків за рахунок проходження повітря через гортань.

Включено: функції голосоутворення і якості голосу; функції фонації, вимови, гучності та інших якостей голосу; порушення, такі як афонія, дисфонія, хрипота, гіперназальність та гіпоназальність

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції артикуляції (b320); бурмотіння (b3401)

Б 3100 Голосоутворення

Функції утворення звуку шляхом координації рухів гортані та оточуючих її м'язів з дихальною системою.

Включено: функції фонації, гучність; порушення афонії

Б 3101 Якість голосу

Функції створення голосових характеристик, включаючи висоту звуку, резонанс та інші ознаки.

Включено: функції високого або низького тону; порушення, такі як гіперназальність, гіпоназальність, дисфонія, охриплість або огрубіння

Б 3108 Функції голосу, інші уточнені

Б 3109 Функції голосу, не уточнені

Б 320 Функції артикуляції

Функції утворення звуків мови.

Включено: функції вимови, артикуляції фонем; спастична, атаксична, млява дизартрія; анартрія

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310)

Б 330 Функції плавності та ритму мови

Функції утворення безперервності та темпу мови.

Включено: функції безперервності, ритму, швидкості та мелодійності мови; наголосу та інтонації; порушення, такі як заїкання, запинання, нерозбірливість мови, браділалія і тахілалія

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310); функції артикуляції (b320)

б 3300 Плавність мови

Функції утворення плавності та безперервності потоку мови.

Включено: функції плавного зв'язку мови; порушення такі, як заїкання, запинання, нерозбірливість мови, порушення швидкості мови, повторення звуків, слів або частин слів і неправильні зупинки в мові

б 3301 Ритм мови

Функції модуляції, темпу та ударного стилю мовлення.

Включено: порушення, такі як стереотипний або повторюваний мовний ритм

б 3302 Швидкість мови

Функції темпу мови.

Включено: порушення, такі як браділалія і тахілалія

б 3303 Мелодійність мови

Функції модуляції патернів висоти у мові.

Включено: просодія мови, інтонація, мелодійність мови; порушення, такі як монотонна мова

б 3308 Функції плавності та ритму мови, інші уточнені

б 3309 Функції плавності та ритму мови, не уточнені

б 340 Альтернативні голосові функції

Функції відтворення інших способів вокалізації.

Включено: функції відтворення нот і діапазону звуків, таких як при співі, бурмотінні, лепетанні, гудінні; плачу вголос та крику

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310); функції артикуляції (b320); функції плавності та ритму мови (b330)

б3400 Відтворення нот

Вокальні функції відтворення музичних голосових звуків.

*Включено: тривале утримання; модулювання та початок відтворення
одиначних і пов'язаних вокалізацій із варіаціями по висоті таких, як спів,
гудіння і монотонний спів*

б 3401 Складання звукового ряду

Функції відтворення різноманітних голосових звуків.

Включено: функції плачу, воркування, булькання, лепетання

б 3408 Альтернативні голосові функції, інші уточнені

б 3409 Альтернативні голосові функції, не уточнені

б 398 Функції голосу та мовлення, інші уточнені

б 399 Функції голосу та мовлення, не уточнені

Розділ 4

Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові

Цей розділ стосується функцій серцево-судинної системи (функції серця та кровоносних судин), системи крові та імунної системи (функції кровотворення та імунітету) та дихальної системи (функції дихання та толерантності до фізичного навантаження).

Функції серцево-судинної системи (b410 - b429)

b 410 Функції серця

Насосні функції для підтримки кровотоку і тиску в усьому тілі в достатніх або необхідних кількостях.

Включено: функції частоти серцевих скорочень, ритму і викиду; сила скорочення міокарду; функції серцевих клапанів; насосні функції малого кола кровообігу; динаміка кровообігу до серця; порушення, такі як тахікардія, брадикардія, нерегулярні серцеві скорочення, як при серцевій недостатності, кардіоміопатії, міокардиті та коронарній недостатності

Виключено: функції кровоносних судин (b415); функції артеріального тиску (b420); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4100 Темп серцевих скорочень

Функції, пов'язані з кількістю серцевих скорочень за хвилину.

Включено: порушення, такі як занадто частий (тахікардія) або занадто повільний (брадикардія) ритм

b 4101 Ритм серцевих скорочень

Функції, пов'язані з регулярністю скорочень серця.

Включено: порушення, такі як аритмії

b 4102 Скорочувальна сила міокарда

Функції, пов'язані з кількістю крові, що викидається м'язами шлуночків при кожному скороченні.

Включено: порушення такі, як при зменшенні серцевого викиду

b 4103 Кровопостачання серця

Функції, пов'язані із обсягом крові, що проходить через серцевий м'яз

Включено: порушення, такі як при коронарній ішемії

б 4108 Функції серця, інші уточнені

б 4109 Функції серця, не уточнені

б 415 Функції кровоносних судин

Функції транспортування крові по всьому тілу.

Включено: функції артерій, капілярів і вен; вазомоторні функції; функції легневих артерій, капілярів і вен; функції венозних клапанів; порушення, такі як блокада або звуження артерій; атеросклероз, артеріосклероз, тромбоемболії та варикозні вени

Виключено: функції серця (b410); функції артеріального тиску (b420); функції системи крові (b430); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

б 4150 Функції артерій

Функції, пов'язані з током крові по артеріях.

Включено: порушення, такі як при розширенні артерій; звуження артерій, наприклад, при переміжній кульгавості

б 4151 Функції капілярів

Функції, пов'язані з током крові по капілярах.

б 4152 Функції вен

Функції, пов'язані з током крові по венах та функції венозних клапанів.

Включено: порушення, такі як при розширенні вен; звуження вен; недостатність клапанів, наприклад, при варикозних венах

б 4158 Функції кровоносних судин, інші уточнені

б 4159 Функції кровоносних судин, не уточнені

б 420 Функції артеріального тиску

Функції підтримання артеріального тиску.

Включено: функції підтримання артеріального тиску; підвищений і знижений артеріальний тиск; порушення, такі як гіпотензія, гіпертензія і постуральна гіпотензія

Виключено: функції серця (b410); функції кровоносних судин (b415); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4200 Підвищений артеріальний тиск

Функції, пов'язані з підвищенням систолічного або діастолічного артеріального тиску вище нормального для конкретного віку.

b 4201 Знижений артеріальний тиск

Функції, пов'язані зі зниженням систолічного або діастолічного артеріального тиску нижче нормального для конкретного віку.

b 4202 Підтримання артеріального тиску

Функції, пов'язані з підтриманням необхідного артеріального тиску у відповідь на зміни в організмі.

b 4208 Функції артеріального тиску, інші уточнені

b 4209 Функції артеріального тиску, не уточнені

b 429 Функції серцево-судинної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції системи крові та імунної системи (b430 - b439)

b 430 Функції системи крові

Функції кровотворення, транспорту кисню і метаболітів, згортання.

Включено: функції кровотворення і кісткового мозку; функції транспортування кисню у крові; пов'язані з кров'ю функції селезінки; метаболічно-транспортні функції крові; згортання; порушення, такі як при анемії, гемофілії та інші порушення згортання крові

Виключено: функції серцево-судинної системи (b410-b429); функції імунної системи (b435); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4300 Кровотворення

Функції, пов'язані з виробленням крові та її компонентів.

b 4301 Киснево-транспортні функції крові

Функції, пов'язані зі здатністю крові транспортувати кисень по всьому організму.

b 4302 Метаболічно-транспортні функції крові

Функції, пов'язані зі здатністю крові транспортувати метаболіти, що надходять до всього організму.

б 4303 Функції крові, пов'язані із згортанням

Функції, пов'язані з коагуляцією крові, наприклад, в місці ушкодження.

б 4308 Функції системи крові, інші уточнені

б 4309 Функції системи крові, не уточнені

б 435 Функції імунної системи

Функції організму, пов'язані з захистом проти чужорідних субстанцій, включаючи інфекції, за допомогою специфічної та неспецифічної імунної відповіді.

Включено: імунна відповідь (специфічна і неспецифічна); реакції гіперчутливості; функції лімфатичних судин та вузлів; функції клітинного, гуморального імунітету; відповідь на імунізацію; порушення, такі як аутоімунні реакції, алергічні реакції, лімфаденіт і лімфедема

Виключено: функції системи крові (b430)

б 4350 Імунна відповідь

Функції відповіді організму шляхом сенсibiliзації на чужорідні субстанції, включаючи інфекції.

б 43500 Специфічна імунна відповідь

Функції відповіді організму шляхом сенсibiliзації на специфічні чужорідні субстанції.

б 43501 Неспецифічна імунна відповідь

Функції загальної відповіді організму шляхом сенсibiliзації на чужорідні субстанції, включаючи інфекції.

б 43508 Імунна відповідь, інша уточнена

б 43509 Імунна відповідь, не уточнена

б 4351 Реакції гіперчутливості

Функції надмірної відповіді організму шляхом сенсibiliзації на чужорідні субстанції, наприклад чутливість до різних антигенів.

Включено: порушення, такі як гіперчутливості або алергії

Виключено: переносимість їжі (b5153)

б 4352 Функції лімфатичних судин

Функції, пов'язані з судинними каналами транспорту лімфи.

б 4353 Функції лімфатичних вузлів

Функції, пов'язані з залозами, розташованими по ходу лімфатичних судин.

б 4358 Функції імунної системи, інші уточнені

б 4359 Функції імунної системи, не уточнені

б 439 Функції системи крові та імунної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції дихальної системи (b440 - b449)

б 440 Функції дихання

Функції вдихання повітря в легені, газообміну між повітрям і кров'ю та видихання повітря.

Включено: функції частоти, ритму і глибини дихання; порушення, такі як апное, гіпервентиляція, нерегулярне дихання, парадоксальне дихання, бронхоспазм і як при легеневої емфіземі; зниження проходження повітря через верхні та нижні дихальні шляхи

Виключено: функції дихальних м'язів (b445); додаткові дихальні функції (b450); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

б 4400 Темп дихання

Функції, пов'язані з кількістю вдихів, зроблених за хвилину.

Включено: порушення, такі як занадто швидкий (тахіпное) або занадто повільний (брадіпное) темп дихання

б 4401 Ритм дихання

Функції, пов'язані з періодичністю та регулярністю дихання.

Включено: порушення, такі як нерегулярне дихання

б 4402 Глибина вдиху

Функції, пов'язані з обсягом розширення легенів при диханні.

Включено: порушення, такі як поверхневе або неглибоке дихання

б 4408 Функції дихання, інші уточнені

б 4409 Функції дихання, не уточнені

б 445 Функції дихальних м'язів

Функції м'язів, що беруть участь у диханні

Включено: функції грудних дихальних м'язів; функції діафрагми; функції додаткових дихальних м'язів

Виключено: функції дихання (b440); додаткові дихальні функції (b450); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

б 4450 Функції грудних дихальних м'язів

Функції грудних м'язів, що беруть участь в диханні.

б 4451 Функції діафрагми

Функції діафрагми, пов'язані з диханням.

б 4452 Функції додаткових дихальних м'язів

Функції додаткових м'язів, що беруть участь в диханні.

б 4458 Функції дихальних м'язів, інші уточнені

б 4459 Функції дихальних м'язів, не уточнені

б 449 Функції дихальної системи, інші уточнені та не уточнені

Додаткові функції та відчуття з боку серцево-судинної та дихальної систем (b450 - b469)

б 450 Додаткові дихальні функції

Додаткові функції, пов'язані з диханням, такі як кашель, чхання і позіхання.

Включено: функції видихання, свисту і дихання ротом, функції утворення і транспортування слизу

б 4500 Вироблення слизу в дихальних шляхах

Функції утворення слизу у верхніх і нижніх дихальних шляхах.

б 4501 Транспортування слизу по дихальним шляхам

Функції транспортування слизу по верхнім і нижнім дихальним шляхам.

б 4508 Додаткові дихальні функції, інші уточнені

б 4509 Додаткові дихальні функції, не уточнені

б 455 Функції толерантності до фізичного навантаження

Функції резерву витривалості дихальної та серцево-судинної систем при фізичних навантаженнях.

Включено: функції фізичної витривалості, аеробної здатності; витривалості та стомлюваності

Виключено: функції серцево-судинної системи (b410-b429); функції системи крові (b430); функції дихання (b440); функції дихальних м'язів (b445); додаткові дихальні функції (b450)

б 4550 Загальна фізична витривалість

Функції, пов'язані із загальним рівнем толерантності або витривалості фізичного навантаження.

б 4551 Аеробна здатність

Функції, пов'язані зі ступенем навантаження, який може виконувати особа без задишки.

б 4552 Стомлюваність

Функції, пов'язані із відчуттям втоми при будь-якому рівні навантаження.

б 4558 Функції толерантності до фізичного навантаження, інші уточнені

б 4559 Функції толерантності до фізичного навантаження, не уточнені

б 460 Відчуття, пов'язані з функціонуванням серцево-судинної та дихальної систем

Відчуття перебоїв у роботі серця, серцебиття і труднощі дихання.

Включено: відчуття здавленості в грудях, нерегулярного серцебиття, задишки, нестачі повітря, задухи, грудки в горлі, спазму і хрипів

Виключено: відчуття болю (b280)

б 469 Додаткові функції та відчуття з боку серцево-судинної та дихальної систем, інші уточнені та не уточнені

б 498 Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, інші уточнені

б 499 Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, не уточнені

Розділ 5

Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи

Цей розділ стосується функцій прийому їжі, перетравлення та видалення, а також функцій, що стосуються метаболізму та ендокринних залоз, а також функцій підтримання росту.

Функції, пов'язані з травною системою (b510 - b539)

b 510 Функції прийому їжі

Функції, пов'язані з прийомом всередину твердих або рідких речовин через рот.

Включено: функції смоктання, жування і кусання, переміщення їжі в роті, слиновиділення, ковтання, відрижки, спльовування і блювоти; порушення, такі як дисфагія, аспірація їжі, аерофагія, підвищене слиновиділення, слинотеча і недостатнє слиновиділення

Виключено: відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5100 Смоктання

Функції затягування в рот за допомогою всмоктування, обумовленого рухами щік, губ і язика.

b 5101 Кусання

Функції розрізання, відривання шматків їжі передніми зубами.

b 5102 Жування

Функції роздрібнення, перетирання та перемішування їжі задніми зубами (молярами).

b 5103 Переміщення їжі в роті

Функції, пов'язані з переміщенням їжі в роті зубами і язиком.

b 5104 Слиновиділення

Функції вироблення слини в роті.

b 5105 Ковтання

Функції, пов'язані з проходженням їжі та напоїв через ротову порожнину, глотку, стравохід в шлунок у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

Включено: ротова, глоткова або стравохідна дисфагія; порушення проходження їжі по стравоходу

б 51050 Ковтання через рот

Функція проходження їжі та рідини через ротову порожнину у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

б 51051 Ковтання через глотку

Функція проходження їжі та рідини через глотку у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

б 51052 Ковтання через стравохід

Функція проходження їжі та рідини через стравохід у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

б 51058 Ковтання, інше уточнене

б 51059 Ковтання, не уточнене

б 5106 Блювота

Функції, пов'язані з пересуванням їжі або рідини у зворотному напрямку від шлунку до стравоходу, далі до рота і назовні, наприклад як при гастроєзофагеальному рефлюксі, рецидивній блювоті, пілоричному стенозі.

б 51060 Відрижка

Функції пересування їжі або рідини у зворотному напрямку від шлунку до стравоходу і до рота, без викиду її назовні.

б 5107 Жування жуйки

Функції стримування і переміщення блювотної маси в роті.

б 5108 Функції прийому їжі, інші уточнені

б 5109 Функції прийому їжі, не уточнені

б 515 Функції травлення

Функції пересування їжі по шлунково-кишковому тракту, перетравлення і всмоктування.

Включено: функції транспортування їжі через шлунок, перистальтика; перетравлення їжі, секреція ферментів та їх активність в шлунку і кишечнику; всмоктування поживних речовин та переносимість їжі; порушення, такі як гіперхлоргідрія; мальабсорбція, непереносимість їжі, підвищена перистальтика кишечника, парез кишечника, кишкова непрохідність і зменшення вироблення жовчі

Виключено: функції прийому їжі (b510); функції асиміляції (b520); функції дефекації (b525); відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5150 Транспортування їжі через шлунок і кишечник

Перистальтика і пов'язані з нею функції, які механічно пересувають їжу через шлунок і кишечник.

b 5151 Подрібнення їжі

Функції механічного дроблення їжі до найдрібніших частинок в шлунково-кишковому тракті.

b 5152 Всмокткування поживних речовин

Функції транспортування твердих і рідких поживних речовин в кров'яне русло через кишечник.

b 5153 Переносимість їжі

Функції сприйняття прийнятною для травлення їжі та рідини і відторгнення неприйнятною для травлення їжі та рідини.

Включено: порушення, такі як гіперчутливість, непереносимість глютену

b 5158 Функції травлення, інші уточнені

b 5159 Функції травлення, не уточнені

b 520 Функції асиміляції

Функції перетворення поживних речовин в метаболіти і компоненти організму.

Включено: функції накопичення поживних речовин в організмі

Виключено: функції травлення (b515); функції дефекації (b525); функції збереження ваги (b530); загальні метаболічні функції (b540)

b 525 Функції дефекації

Функції видалення екскрементів і неперетравленої їжі у вигляді фекалій і пов'язані з цим функції.

Включено: функції виділення, консистенція калу, частота дефекації; регуляція дефекації, метеоризм; порушення, такі як закріп, діарея, водянисті випорожнення і недостатність анального сфінктера або нетримання

Виключено: функції травлення (b515); функції асиміляції (b520); відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5250 Видалення фекалій

Функції видалення екскрементів через пряму кишку, включаючи функції скорочення абдомінальних м'язів.

b 5251 Консистенція фекалій

Консистенція калу, наприклад як твердість, щільність, м'якість або рідкий стан.

b 5252 Частота дефекацій

Функції, залучені до частоти дефекацій.

b 5253 Регуляція дефекацій

Функції, залучені у свідомий контроль над екскреторної функцією.

b 5254 Метеоризм

Функції, пов'язані з видаленням надмірної кількості повітря і газів з кишечника.

b 5258 Функції дефекації, інші уточнені

b 5259 Функції дефекації, не уточнені

b530 Функції збереження ваги

Функції збереження відповідної маси тіла, включаючи збільшення ваги в період розвитку.

Включено: функції збереження прийнятного Індексу Маси Тіла (ІМТ); порушення, такі як знижена вага, кахексія, втрата ваги, надмірна вага, виснаження, і такі як при первинному і вторинному ожирінні

Виключено: функції асиміляції (b520); загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

b 535 Відчуття, пов'язані з травною системою

Відчуття, що виникають під час прийому їжі, пиття і пов'язані з іншими функціями травлення.

Включено: відчуття нудоти, здуття, кишкової коліки, переповнення шлунку, відчуття грудки, спазмів і газів у животі, печія

Виключено: відчуття болю (b280); функції прийому їжі (b510); функції травлення (b515); функції дефекації (b525)

b 5350 Відчуття нудоти

Відчуття блювотних позовів.

b 5351 Відчуття здуття

Відчуття розпирання в шлунку або животі.

b 5352 Відчуття кишкової коліки

Відчуття спастичних або болісних скорочень м'язів гладкої мускулатури шлунково-кишкового тракту.

b 5358 Відчуття, пов'язані з травною системою, інші уточнені**b 5359 Відчуття, пов'язані з травною системою, не уточнені****b 539 Функції, пов'язані з травною системою, інші уточнені та не уточнені*****Функції, пов'язані із метаболізмом та ендокринною системою (b540 - b569)*****b 540 Загальні метаболічні функції**

Функції регулювання основних компонентів організму, таких як вуглеводи, білки і жири, їх перетворення один в одного та їх перетворення в енергію.

Включено: функції обміну речовин, основний обмін, обмін вуглеводів, білків і жирів, катаболізм, анаболізм, продукція енергії в організмі; збільшення або зменшення інтенсивності обміну речовин

Виключено: функції асиміляції (b520); функції збереження ваги (b530); функції водного, мінерального та електролітного балансу (b545); функції терморегуляції (b550); функції ендокринних залоз (b555)

b 5400 Основний обмін речовин

Функції, пов'язані зі споживанням кисню організмом за певних умов спокою та температури.

Включено: зниження або підвищення основного обміну речовин, порушення, такі як гіпертиреоз і гіпотиреоз

b 5401 Вуглеводний обмін

Функції, залучені в процес, в результаті якого вуглеводи їжі запасуються і розпадаються до глюкози і, згодом, до двоокису вуглецю і води.

b 5402 Білковий обмін

Функції, залучені в процес, при якому білки їжі перетворюються в амінокислоти і далі розпадаються в організмі.

b 5403 Обмін жирів

Функції, залучені в процес, при якому жири їжі запасуються і розпадаються в організмі.

b 5408 Загальні метаболічні функції, інші уточнені**b 5409 Загальні метаболічні функції, не уточнені****b 545** **Функції водного, мінерального та електролітного балансу**

Функції регулювання води, мінералу та електролітів у організмі.

Включено: функції водного балансу, баланс мінералів, таких як кальцій, цинк і залізо, баланс електролітів, таких як натрій і калій; порушення, такі як при затримці води, дегідратації, гіперкальціємії, гіпокальціємії, дефіциті заліза, гіпернатріємії, гіпонатріємії, гіперкаліємії і гіпокаліємії

Виключено: функції системи крові (b430); загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

b 5450 Водний баланс

Функції, пов'язані з підтриманням рівня або кількості води в організмі.

Включено: порушення, такі як дегідратація і регідратація

b 54500 Затримка води

Функції, пов'язані з утриманням води в організмі.

b 54501 Підтримка водного балансу

Функції, пов'язані із підтриманням оптимальної кількості води в організмі.

b 54508 Водний баланс, інший уточнений**b 54509 Водний баланс, не уточнений****b 5451 Мінеральний баланс**

Функції, пов'язані з підтриманням рівноваги між прийомом, запасом, утилізацією та екскрецією мінералів у організмі.

b 5452 Електролітний баланс

Функції, пов'язані з підтриманням рівноваги між прийомом, запасом, утилізацією та екскрецією електролітів у організмі.

b 5458 Функції водного, мінерального та електролітного балансу, інші уточнені

б 5459 Функції водного, мінерального та електролітного балансу, не уточнені

б 550 Функції терморегуляції

Функції регулювання температури тіла.

Включено: функції підтримання температури тіла; порушення, такі як гіпотермія, гіпертермія

Виключено: загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

б 5500 Температура тіла

Функції, залучені до регуляції внутрішньої температури тіла.

Включено: порушення, такі як гіпертермія або гіпотермія

б 5501 Підтримка температури тіла

Функції, пов'язані з підтриманням оптимальної температури тіла при змінах навколишньої температури

Включено: стійкість до спеки або холоду

б 5508 Функції терморегуляції, інші уточнені

б 5509 Функції терморегуляції, не уточнені

б 555 Функції ендокринних залоз

Функції вироблення гормонів і регулювання гормональних рівнів організму, включаючи циклічні зміни.

Включено: функції гормонального балансу; гіпергітутаризм, гіпогітутаризм, гіпертиреоз, гіпотиреоз, гіперадреналізм, гіпоадреналізм, гіперпаратиреоз, гіпопаратиреоз, гіпергонадизм, гіпогонадизм

Виключено: загальні метаболічні функції (b540); функції водного, мінерального та електролітного балансу (b545); функції терморегуляції (b550); сексуальні функції (b640); менструальні функції (b650)

б 5550 Функції статевого дозрівання

Функції, пов'язані із встановленням статевої зрілості та проявами первинних і вторинних статевих ознак.

б 55500 Ріст волосся на тілі та лобку

Функції, пов'язані з ростом волосся на тілі та лобку.

б 55501 Розвиток молочних залоз і сосків

Функції, пов'язані з розвитком молочних залоз і сосків.

б 55502 Розвиток статевого члена, яєчок і мошонки

Функції, пов'язані з розвитком статевого члена, яєчок і мошонки.

б 55508 Функції статевого дозрівання, інші уточнені

б 55509 Функції статевого дозрівання, не уточнені

б 560 Функції росту

Функції досягнення очікуваних етапів росту, контекстуально скореговані відповідно до нормативних ауксологічних параметрів.

Включено: карликовість і гігантизм

б 569 Функції, що пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені та не уточнені

б 598 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, інші уточнені

б 599 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, не уточнені

Розділ 6

Урогенітальні та репродуктивні функції

Цей розділ стосується функцій сечовиділення та репродуктивних функцій, що включають функції відтворення та сексуальні функції.

Функції виділення сечі (b610 - b639)

b 610 Функції сечоутворення

Функції фільтрації та накопичення сечі.

Включено: функції фільтрації, накопичення сечі; порушення, такі як при нирковій недостатності, анурії, олігурії, гідронефрозі, гіпотонічному сечовому міхурі та обструкції сечоводу

Виключено: функції сечовипускання (b620)

b 6100 Фільтрація

Функції ниркової фільтрації.

b 6101 Накопичення сечі

Функції, пов'язані з накопиченням і зберіганням сечі сечоводами і сечовим міхуром.

b 6108 Функції сечоутворення, інші уточнені

b 6109 Функції сечоутворення, не уточнені

b 620 Функції сечовипускання

Функції випорожнення сечового міхура.

Включено: функції сечовипускання, частота сечовипускання, утримання сечі; порушення, такі як при стресовому, імперативному, рефлекторному, переповненні, постійному нетриманні сечі, дриблінгу, частому сечовипусканні, автономному сечовому міхурі, поліурії, затримці сечі та імперативних позивах

Виключено: функції сечоутворення (b610); відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення (b630)

b 6200 Сечовипускання

Функції випорожнення сечового міхура.

Включено: порушення, такі як затримка сечі

б 6201 Частота сечовипускання

Функції, пов'язані з кількістю разів сечовипускання.

б 6202 Регуляція сечовипускання

Функції контролю над сечовипусканням.

Включено: порушення, такі як при стресовому, імперативному, рефлекторному, постійному і змішаному нетриманні сечі

б 6208 Функції сечовипускання, інші уточнені

б 6209 Функції сечовипускання, не уточнені

б 630 Відчуття, пов'язані з функціями сечовипускання

Відчуття, що виникають під час випорожнення сечового міхура і пов'язані з функціями сечовиділення.

Включено: відчуття неповного випорожнення, відчуття повноти сечового міхура

Виключено: відчуття болю (b280); функції сечовипускання (b620)

б 639 Функції виділення сечі, інші уточнені та не уточнені

Статеві та репродуктивні функції (b640 - b679)

б 640 Сексуальні функції

Психічні та фізичні функції, пов'язані зі статевим актом, включаючи стадії збудження, підготовки, оргазму і завершення.

Включено: функції фази сексуального збудження, підготовчої сексуальної фази, фази оргазму, завершальної сексуальної фази: функції, пов'язані зі статевим потягом, поведінкою, ерекцією статевого члена, ерекцією клітора, зволоженням піхви, мастурбацією, еякуляцією, оргазмом; порушення, такі як імпотенція, фригідність, вагінізм, передчасна еякуляція, пріапізм і відстрочена еякуляція

Виключено: репродуктивні функції (b660); відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями (b670)

б 6400 Функції фази сексуального збудження

Функції сексуального інтересу і збудження.

б 6401 Функції підготовчої сексуальної фази

Функції вступу в сексуальний контакт.

б 6402 Функції фази оргазму

Функції досягнення оргазму.

б 6403 Функції завершальної сексуальної фази

Функції задоволення після оргазму і появи релаксації.

Включено: порушення, такі як невдоволення оргазмом

б 6408 Сексуальні функції, інші уточнені

б 6409 Сексуальні функції, не уточнені

б 650 Менструальні функції

Функції, пов'язані з менструальним циклом, включаючи регулярність менструації, відходження менструальної рідини.

Включено: функції регулярності та інтервалу менструації, ступінь менструальної кровотечі, менархе, менопауза; порушення, такі як первинна та вторинна аменорея, менорагія, поліменорея, ретроградна менструація і як при передменструальному синдромі

Виключено: сексуальні функції (б640); репродуктивні функції (б660); відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями (б670); відчуття болю (б280)

б 6500 Регулярність менструального циклу

Функції, залучені до регуляції менструального циклу.

Включено: занадто часті або дуже рідкісні менструації

б 6501 Інтервал між менструаціями

Функції, які регулюють тривалість часу між двома менструальними циклами.

б 6502 Ступінь менструальної кровотечі

Функції, пов'язані з кількістю менструальної кровотечі.

Включено: незначні місячні (гіпоменорея); рясні місячні (гіперменорея, менорагія)

б 6503 Початок менструації

Функції, пов'язані із першою появою менструації.

б 6508 Менструальні функції, інші уточнені

в 6509 Менструальні функції, не уточнені

в 660 Репродуктивні функції

Функції, пов'язані з фертильністю, вагітністю, пологами і годуванням грудьми.

Включено: функції чоловічої фертильності та жіночої фертильності, вагітність і пологи, лактація; порушення, такі як азооспермія, олігоспермія, галакторея, агалакторея, алактація і такі як при зниженні плодючості, безплідді, спонтанному аборті, ектопічній вагітності, порушенні виношування, маленькому плоді, гідрамніоні, передчасних пологах і переношеній вагітності

Виключено: сексуальні функції (в640); менструальні функції (в650)

в 6600 Функції, пов'язані з фертильністю

Функції, пов'язані з можливістю продукувати статеві клітини для відтворення потомства.

Включено: порушення, такі як при зниженні плодючості, безплідді

Виключено: сексуальні функції (в640)

в 6601 Функції, пов'язані з вагітністю

Функції, залучені до процесу запліднення і збереження вагітності.

в 6602 Функції, пов'язані з пологами

Функції, залучені до процесу пологів.

в 6603 Лактація

Функції, залучені до продукції молока і його доступність для дитини.

в 6608 Репродуктивні функції, інші уточнені

в 6609 Репродуктивні функції, не уточнені

в 670 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями

Відчуття, що виникають від сексуального збудження, статевих зносин, менструації, інших статевих або репродуктивних функцій.

Включено: відчуття диспареунії, дисменореї, припливів під час менопаузи і нічного потіння під час менопаузи

Виключено: відчуття болю (b280); відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення (b630); сексуальні функції (b640); менструальні функції (b650); репродуктивні функції (b660)

b 6700 Дискомфорт, пов'язаний з сексуальним контактом

Відчуття, пов'язані із сексуальним збудженням, підготовчою фазою, статевим актом, оргазмом і завершенням статевого акту.

b 6701 Дискомфорт, пов'язаний з менструальним циклом

Відчуття, пов'язані із менструацією, включаючи передменструальну і постменструальну фази.

b 6702 Дискомфорт, пов'язаний з менопаузою

Відчуття, пов'язані з припиненням менструального циклу.

Включено: припливи і нічна пітливість під час менопаузи

b 6703 Генітальні функції

Функції, пов'язані із порушенням геніталій.

Виключено: сексуальні функції (b640); репродуктивні функції (b660)

b 6708 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями, інші уточнені

b 6709 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями, не уточнені

b 679 Статеві та репродуктивні функції, інші уточнені та не уточнені

b 698 Урогенітальні та репродуктивні функції, інші уточнені

b 699 Урогенітальні та репродуктивні функції, не уточнені

Розділ 7

Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Цей розділ стосується функцій руху та рухливості, що включають функції суглобів, кісток, рефлексів і м'язів.

Функції суглобів та кісток (b710 - b729)

b 710 Функції рухливості суглоба

Функції обсягу і свободи руху одного суглоба.

Включено: функції рухливості одного або декількох суглобів, хребетних, плечових, ліктьових, променезап'ястних, тазостегнових, колінних, гомілковостопних, малих суглобів кистей і стоп; загальна рухливість суглобів; порушення, такі як надмірна рухливість суглобів, скутість рухів суглобів, скутість плечей, артрит

Виключено: функції стабільності суглоба (b715); контроль довільних рухових функцій (b760)

b 7100 Рухливість одиничного суглоба

Функції обсягу і свободи руху одного суглоба.

b 7101 Рухливість декількох суглобів

Функції обсягу і свободи руху більш ніж одного суглоба.

b 7102 Загальна рухливість суглобів

Функції обсягу і свободи руху суглобів всього тіла.

b 7108 Функції рухливості суглоба, інша уточнена

b 7109 Функції рухливості суглоба, не уточнена

b 715 Функції стабільності суглоба

Функції підтримки структурної цілісності суглобів.

Включено: функції стабільності одного суглоба, декількох суглобів і суглобів в цілому; порушення, такі як нестабільний плечовий суглоб, вивих суглоба, вивих плечового і тазостегнового суглобів

Виключено: функції рухливості суглоба (b710)

б 7150 Стабільність одного суглоба

Функції підтримки структурної цілісності одного суглоба.

б 7151 Стабільність декількох суглобів

Функції підтримки структурної цілісності більш ніж одного суглоба.

б 7152 Загальна стабільність суглобів

Функції підтримки структурної цілісності суглобів всього тіла.

б 7158 Функції стабільності суглоба, інші уточнені

б 7159 Функції стабільності суглоба, не уточнені

б 720 Функції рухливості кісткового апарату

Функції обсягу і свободи руху лопатки, тазу, кисті та тарзальних кісток.

Включено: порушення, такі як скутість плечового і тазового пояса

Виключено: функції рухливості суглоба (b710)

б 7200 Рухливість лопатки

Функції обсягу і свободи руху лопатки.

Включено: порушення, такі як приведення, відведення, латеральне і медіальне зміщення лопатки

б 7201 Рухливість тазу

Функції обсягу і свободи руху тазу.

Включено: ротація тазу

б 7202 Рухливість кісток зап'ястя

Функції обсягу і свободи руху кісток зап'ястя.

б 7203 Рухливість кісток передплесна

Функції обсягу і свободи руху кісток передплесна.

б7208 Функції рухливості кісткового апарату, інші уточнені

б7209 Функції рухливості кісткового апарату, не уточнені

б 729 Функції суглобів та кісток, інші уточнені та не уточнені

Функції м'язів (b730 - b749)

b 730 Функції м'язової сили

Функції, які стосуються сили скорочення окремого м'яза або групи м'язів.

Включено: функції, пов'язані з силою певних м'язів і м'язових груп, м'язів однієї кінцівки, одного боку тіла, нижньої половини тіла, всіх кінцівок, тулуба і всіх м'язів тіла в цілому; порушення, такі як слабкість малих м'язів стоп і кистей, м'язовий парез, параліч м'яза, моноплегія, геміплегія, параплегія, квадріплегія та акінетичний мутизм

Виключено: функції структур, що примикають до ока (b215); функції м'язового тонусу (b735); функції м'язової витривалості (b740)

b 7300 Сила ізольованих м'язів і м'язових груп

Функції, пов'язані з силою скорочення певних і ізольованих м'язів і м'язових груп.

Включено: порушення, такі як слабкість малих м'язів стоп або кистей

b 7301 Сила м'язів однієї кінцівки

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп однієї руки або ноги.

Включено: порушення, такі як монопарез і моноплегії

b 7302 Сила м'язів одного боку тіла

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп лівої чи правої половини тіла.

Включено: порушення, такі як геміпарез і геміплегія

b 7303 Сила м'язів нижньої половини тіла

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп нижньої половини тіла.

Включено: порушення, такі як парапарез і параплегія

b 7304 Сила м'язів всіх кінцівок

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп всіх чотирьох кінцівок.

Включено: порушення, такі як тетрапарез і тетраплегія

б 7305 Сила м'язів тулуба

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп тулуба.

б 7306 Сила всіх м'язів тіла

Функції, пов'язані з силою скорочення всіх м'язів і м'язових груп тіла.

Включено: порушення, такі як акінетичний мутизм

б 7308 Функції м'язової сили, інші уточнені

б 7309 Функції м'язової сили, не уточнені

б 735 **Функції м'язового тону**

Функції, пов'язані з напруженістю м'язів під час відпочинку та опору, який чиниться м'язами при пасивних рухах.

Включено: функції, пов'язані з напруженістю ізолюваних м'язів і м'язових груп, м'язів однієї кінцівки, одного боку тіла і нижньої половини тіла, м'язів усіх кінцівок, м'язів тулуба і всіх м'язів тіла; порушення, такі як гіпотонія, гіпертонія і спастичність м'язів, міотонія та параміотонія

Виключено: функції м'язової сили (b730); функції м'язової витривалості (b740)

б 7350 Тонус ізолюваних м'язів і м'язових груп

Функції, пов'язані з напруженістю в ізолюваних м'язах і м'язових групах під час спокою та опору, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, такі як фокальна дистонія, кривошия

б 7351 Тонус м'язів однієї кінцівки

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах однієї руки або однієї ноги в спокої, їхній опір при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з монопарезом і моноплегією

б 7352 Тонус м'язів одного боку тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах у правій або лівій половині тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з геміпарезом і геміплегією

б 7353 Тонус м'язів нижньої половини тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах нижньої половини тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з парапарезом і параплегією

б 7354 Тонус м'язів всіх кінцівок

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах всіх чотирьох кінцівок в стані спокою і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з тетрапарезом і тетраплегією

б 7355 Тонус м'язів тулуба

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах тулуба в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

б 7356 Тонус всіх м'язів тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах всього тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, такі як при генералізованій дистонії та хворобі Паркінсона або генералізованому парезі та паралічі

б 7358 Функції м'язового тонусу, інші уточнені

б 7359 Функції м'язового тонусу, не уточнені

б 740 Функції м'язової витривалості

Функції, пов'язані з підтриманням скорочення м'язів протягом необхідного періоду часу.

Включено: функції, пов'язані з підтриманням м'язового скорочення для ізольованих м'язів, м'язових груп і всіх м'язів тіла; порушення, такі як при міастенії гравіс

Виключено: функції толерантності до фізичного навантаження (b455); функції м'язової сили (b730); функції м'язового тонусу (b735)

б 7400 Витривалість ізольованих м'язів

Функції, пов'язані з підтриманням м'язового скорочення ізольованих м'язів протягом необхідного періоду часу.

б 7401 Витривалість м'язових груп

Функції, пов'язані з підтриманням скорочення м'язів ізольованих м'язових груп протягом необхідного періоду часу.

Включено: порушення, пов'язані з монопарезом, моноплегією, геміпарезом і геміплегією, парапарезом і параплегією

б 7402 Витривалість всіх м'язів тіла

Функції, пов'язані з підтриманням скорочення всіх м'язів тіла протягом необхідного періоду часу.

Включено: порушення, пов'язані з тетрапарезом, тетраплегією, генералізованим парезом і паралічем

Ь 7408 Функції м'язової витривалості, інші уточнені

Ь 7409 Функції м'язової витривалості, не уточнені

Ь 749 Функції м'язів, інші уточнені та не уточнені

Функції руху (Ь750 - Ъ789)

Ь 750 Моторно-рефлекторні функції

Функції мимовільного скорочення м'язів, індуковані специфічними подразниками.

Включено: рефлекторні функції розтягування, автоматичний рефлекс локального суглоба, рефлекси, викликані больовими стимулами та іншими екстероцептивними подразниками; рефлекс відсмикування, рефлекс біцепса, променевий рефлекс, рефлекс квадрицепса, колінний рефлекс, гомілковостопний рефлекс, вигляд і стійкість рефлексів

Ь 7500 Руховий рефлекс розтягування

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликається розтягуванням.

Ь 7501 Рефлекси на пошкоджуючий подразник

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликаються болем і іншими пошкоджуючими подразниками.

Включено: рефлекс відсмикування

Ь 7502 Рефлекси на інші екстероцептивні подразники

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликаються зовнішніми непошкоджуючими подразниками.

Ь7508 Моторно-рефлекторні функції, інші уточнені

Ь7509 Моторно-рефлекторні функції, не уточнені

Ь 755 Функції мимовільної рухової реакції

Функції мимовільних скорочень м'язових груп або всього тіла, що викликаються певним положенням тіла, рівновагою та загрозливими подразниками.

Включено: функції постуральних реакцій, реакції на виправлення, реакції на зміну положення тулуба, реакції на рівновагу, реакції на підтримку, захисні реакції

Виключено: моторно-рефлекторні функції (Ь750)

Ь 760 Контроль довільних рухових функцій

Функції, пов'язані з контролем та координацією довільних рухів.

Включено: функції контролю простих довільних рухів і складних довільних рухів, координації довільних рухів, опорних функцій руки або ноги, моторної координації право-ліво, координації очей - рука і координації очей - нога; порушення, такі як проблеми контролю і координації, наприклад незграбність та дісдіадохокінезія

Виключено: функції м'язової сили (b730); функції мимовільного руху (b765); функції стереотипу ходьби (b770)

b 7600 Контроль простих довільних рухів

Функції, пов'язані з контролем та координацією простих або ізольованих довільних рухів.

b 7601 Контроль складних довільних рухів

Функції, пов'язані з контролем та координацією складних довільних рухів.

b 7602 Координація довільних рухів

Функції, пов'язані з координацією простих і складних довільних рухів, виконанням послідовних рухів.

Включено: координація право-ліво, координація візуально спрямованих рухів, таких як координація око-рука і око-нога; порушення, такі як дісдіадохокінезія

b 7603 Опорні функції руки або ноги

Функції, пов'язані з контролем та координацією довільних рухів шляхом утримування навантаження на руках (ліктях або кистях) або на ногах (колінах або ступнях).

b 7608 Контроль довільних рухових функцій, інший уточнений

b 7609 Контроль довільних рухових функцій, не уточнений

b 761 Спонтанні рухи

Функції, пов'язані із частотою, швидкістю та складністю всіх і окремих рухів частин тіла, таких як спонтанні рухи немовляти.

b 7610 Загальні рухи

Комплекс і якість загальних спонтанних, специфічних для віку, рухів, наприклад, «корчіння від болю» та «рухи йорзання» в ранньому дитячому віці.

b 7611 Специфічні спонтанні рухи

Комплекс та якість інших спонтанних рухів, зазвичай присутніх в перші постнатальні місяці, таких як рухи руками і ногами по напрямку до середньої лінії, рухи пальцями та ногами.

b 7618 Спонтанні рухи, інші уточнені

b 7619 Спонтанні рухи, не уточнені

b 765 Мимовільні рухові функції

Функції ненавмисних, не- або напівцілеспрямованих мимовільних скорочень м'язів або м'язових груп.

Включено: мимовільні скорочення м'язів; порушення, такі як тремор, тік, манірність, стереотипії, рухові персеверації, хорія, атетоз, вокальні тіки, дистонічні рухи та дискінезія

Виключено: контроль довільних рухових функцій (b760); функції стереотипу ходьби (b770)

b 7650 Мимовільні скорочення м'язів

Функції ненавмисних, не- або напівцілеспрямованих мимовільних скорочень м'язів або груп м'язів, що розглядаються як частина психологічної дисфункції.

Включено: порушення, такі як хорія та атетоз; порушення рухів, пов'язані зі сном

b 7651 Тремор

Функції поперемінного скорочення і релаксації групи м'язів навколо суглоба, що призводять до тремтіння.

b 7652 Тіки і манірність

Функції повторюваних, квазі-цілеспрямованих, мимовільних скорочень групи м'язів.

Включено: порушення, такі як голосові тіки, копролалія і бруксизм

b 7653 Стереотипні та рухові персеверації

Функції, пов'язані зі спонтанними, нецілеспрямованими рухами такими, як повторюване хитання голови назад і вперед, кивання головою або погойдування.

b 7658 Мимовільні рухові функції, інші уточнені

b 7659 Мимовільні рухові функції, не уточнені

b 770 Функції стереотипу ходьби

Функції рухового стереотипу, пов'язані з ходьбою, бігом або іншими рухами тіла.

Включено: стереотипи ходьби та бігу; порушення, такі як спастична ходьба, геміплегічна ходьба, параплегічна ходьба, асиметрична ходьба, кульгавість і скута ходьба

Виключено: функції м'язової сили (b730); функції м'язового тону (b735); контроль довільних рухових функцій (b760); мимовільні рухові функції (b765)

b 780 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями

Відчуття, пов'язані з м'язами або м'язовими групами тіла та їх рухом.

Включено: відчуття скутості і здерев'яніння м'язів, м'язового спазму або судом і тяжкості в м'язах

Виключено: відчуття болю (b280)

b 7800 Відчуття м'язової скутості

Відчуття здерев'яніння і скутості м'язів.

b 7801 Відчуття м'язового спазму

Відчуття мимовільного скорочення одного м'язу або групи м'язів.

б 7808 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями, інші уточнені

б 7809 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями, не уточнені

б 789 Функції руху, інші уточнені та не уточнені

б 798 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції, інші уточнені

б 799 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції, не уточнені

Розділ 8

Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

Цей розділ стосується функцій шкіри, нігтів та волосся.

Функції шкіри (b810 - b849)

b 810 Захисні функції шкіри

Захисні функції шкіри від фізичних, хімічних і біологічних впливів.

Включено: функції захисту від сонця та іншого опромінювання, фоточутливість, пігментація, якість шкіри; ізолюючі функції шкіри, мозолі, затвердіння; порушення, такі як ушкодження, виразки, пролежні і витончення шкіри

Виключено: репаративні функції шкіри (b820); інші функції шкіри (b830)

b 820 Репаративні функції шкіри

Функції відновлення шкіри при порізах та інших пошкодженнях.

Включено: функції формування струпа, загоєння, рубцювання; утворення синців і келоїдних рубців

Виключено: захисні функції шкіри (b810); інші функції шкіри (b830)

b 830 Інші функції шкіри

Інші функції шкіри, крім захисних і репаративних, такі як тепловіддача і потоутворення.

Включено: функції потовиділення, функції залоз шкіри та запахи тіла, пов'язані з цим

Виключено: захисні функції шкіри (b810); репаративні функції шкіри (b820)

b 840 Відчуття, пов'язані зі шкірою

Відчуття, пов'язані зі шкірою, такі як свербіж, відчуття печіння і поколювання.

Включено: порушення, такі як відчуття поколювання і повзання мурашок

Виключено: відчуття болю (b280)

b 849 Функції шкіри, інші уточнені та не уточнені

Функції волосся та нігтів (b850 - b869)

b 850 Функції волосся

Функції волосся, такі як захист, колір і зовнішній вигляд.

Включено: функції росту волосся, пігментації волосся, розташування волосся; порушення, такі як випадіння волосся або алопеція

b 860 Функції нігтів

Функції нігтів, такі як захисні, дряпання та зовнішній вигляд.

Включено: зростання і пігментація нігтів, якість нігтів

b 869 Функції волосся і нігтів, інші уточнені та не уточнені

b898 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, інші уточнені

b899 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, не уточнені

СТРУКТУРИ ОРГАНІЗМУ

Визначення: Структури організму – це анатомічні частини тіла, так, як органи, кінцівки та їх складові частини.

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

У дитячому та підлітковому віці порушення можуть також набувати форми затримки або відставання в процесі розвитку структур організму.

Перший кваліфікатор

Загальний кваліфікатор з негативною шкалою для позначення обсягу і величини порушення:

xxx.0 ВІДСУТНІ порушення	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ порушення	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ порушення	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ порушення	(значні, інтенсивні...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ порушення	(тотальні,...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення структур організму. Наприклад, коли кодуються «відсутні порушення» або «абсолютні порушення» у структурі організму, похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні порушення» визначаються до половини загальної шкали абсолютних порушень. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як проценти. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Другий кваліфікатор

Використовується для позначення характеру змін у відповідній структурі організму:

- 0 відсутні зміни у структурі
- 1 повна відсутність
- 2 часткова відсутність
- 3 додаткова частина
- 4 аберрантні відхилення (відхилення від нормального типу)
- 5 розрив
- 6 зміна положення структури
- 7 якісні зміни структури, включаючи накопичення рідини
- 8 не уточнено
- 9 не застосовується

Третій кваліфікатор (допустимий)

Буде розроблено для визначення локалізації

0 більш, ніж одне місце

1 справа

2 зліва

3 з обох сторін

4 спереду

5 ззаду

6 проксимально

7 дистально

8 не уточнено

9 не застосовується

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Структури нервової системи

s 110 Структура головного мозку

s 1100 Структура долей кори

s 11000 Лобова доля

s 11001 Скронева доля

s 11002 Тім'яна доля

s 11003 Потилична доля

s 11008 Структура долей кори, інша уточнена

s 11009 Структура долей кори, не уточнена

s 1101 Структура середнього мозку

s 1102 Структура проміжного мозку

s 1103 Базальні ганглії та пов'язані з ним структури

s 1104 Структура мозочка

s 1105 Структура стовбура мозку

s 11050 Довгастий мозок

s 11051 Міст

s 11058 Структура стовбура мозку, інша уточнена

s 11059 Структура стовбура мозку, не уточнена

s 1106 Структура черепних нервів

s 1107 Структура білої речовини

s 11070 Мозолисте тіло

s 11078 Структура білої речовини, інша уточнена

s 11079 Структура білої речовини, не уточнена

s 1108 Структура головного мозку, інша уточнена

s 1109 Структура головного мозку, не уточнена

s 120 Спинний мозок та пов'язані з ним структури

s 1200 Структура спинного мозку

s 12000 Шийний відділ спинного мозку

s 12001 Грудний відділ спинного мозку

s 12002 Попереково-крижовий відділ спинного мозку

s 12003 Кінський хвіст

s 12008 Структура спинного мозку, інша уточнена

s 12009 Структура спинного мозку, не уточнена

s 1201 Спинно-мозкові нерви

s 1208 Спинний мозок та пов'язані з ним структури, інші уточнені.

s 1209 Спинний мозок та пов'язані з ним структури, не уточнені.

s 130 Структура мозкових оболонок

s 140 Структура симпатичної нервової системи

s 150 Структура парасимпатичної нервової системи

s 198 Структури нервової системи, інші уточнені

s 199 Структури нервової системи, не уточнені

Розділ 2

Око, вухо та пов'язані з ними структури

s 210 Структура очниці

s 220 Структура очного яблука

s 2200 Кон'юнктива, склера, судинна оболонка ока

s 2201 Рогівка

s 2202 Райдужка

s 2203 Сітківка

s 2204 Кришталик

s 2205 Склоподібне тіло

s 2208 Структура очного яблука, інша уточнена

s 2209 Структура очного яблука, не уточнена

s 230 Структури, що оточують око

s 2300 Слізні залози та пов'язані з ними структури

s 2301 Повіка

s 2302 Брова

s 2303 Зовнішні очні м'язи

s 2308 Структури, що оточують око, інші уточнені

s 2309 Структури, що оточують око, не уточнені

s 240 Структура зовнішнього вуха

s 250 Структура середнього вуха

s 2500 Барабанна перетинка

s 2501 Євстахієва труба

s 2502 Слухові кісточки

s 2508 Структура середнього вуха, інша уточнена

s 2509 Структура середнього вуха, не уточнена

s 260 Структура внутрішнього вуха

s 2600 Равлик

s 2601 Вестибулярний лабіринт

s 2602 Напівкругні каналці

s 2603 Внутрішній слуховий хід

s 2608 Структура внутрішнього вуха, інша уточнена

s 2609 Структура внутрішнього вуха, не уточнена

s 298 Око, вухо та пов'язані з ними структури, інші уточнені

s 299 Око, вухо та пов'язані з ними структури, не уточнені

Розділ 3

Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні

s 310 Структура носа

s 3100 Зовнішній ніс

s 3101 Носова перегородка

s 3102 Носова ямка

s 3108 Структура носа, інша уточнена

s 3109 Структура носа, не уточнена

s 320 Структура рота

s 3200 Зуби

s 32000 Молочні зуби

s 32001 Постійні зуби

s 32008 Зуби, інші уточнені

s 32009 Зуби, не уточнені

s 3201 Ясна

s 3202 Структура піднебіння

s 32020 Тверде піднебіння

s 32021 М'яке піднебіння

s 3203 Язик

s 3204 Структура губ

s 32040 Верхня губа

s 32041 Нижня губа

s 3205 Губний жолобок

s 3208 Структура рота, інша уточнена

s 3209 Структура рота, не уточнена

s 330 Структура глотки

s 3300 Носоглотка

s 3301 Ротоглотка

s 3308 Структура глотки, інша уточнена

s 3309 Структура глотки, не уточнена

s 340 Структура гортані

s 3400 Голосові зв'язки

s 3408 Структура гортані, інша уточнена

s 3409 Структура гортані, не уточнена

s 398 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, інші уточнені.

s 399 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, не уточнені.

Розділ 4

Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем

s 410 Структура серцево-судинної системи

s 4100 Серце

s 41000 Передсердя

s 41001 Шлуночки

s 41008 Структура серця, інша уточнена

s 41009 Структура серця, не уточнена

s 4101 Артерії

s 4102 Вени

s 4103 Капіляри

s 4108 Структура серцево-судинної системи, інша уточнена

s 4109 Структура серцево-судинної системи, не уточнена

s 420 Структура імунної системи

s 4200 Лімфатичні судини

s 4201 Лімфатичні вузли

s 4202 Тимус

s 4203 Селезінка

s 4204 Кістковий мозок

s 4208 Структура імунної системи, інша уточнена

s 4209 Структура імунної системи, не уточнена

s 430 Структура дихальної системи

s 4300 Трахея

s 4301 Легені

s 43010 Бронхіальне дерево

s 43011 Альвеоли

s 43018 Структура легень, інша уточнена

s 43019 Структура легень, не уточнена

s 4302 Грудна клітка

s 4303 Дихальна мускулатура

s 43030 Міжреберні м'язи

s 43031 Діафрагма

s 43038 Дихальна мускулатура, інші уточнені

s 43039 Дихальна мускулатура, не уточнені

s 4308 Структура дихальної системи, інша уточнена

s 4309 Структура дихальної системи, не уточнена

s 498 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, інші уточнені

s 499 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, не уточнені

Розділ 5

Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою

s 510 Структура слинних залоз

s 520 Структура стравоходу

s 530 Структура шлунку

s 540 Структура кишечника

s 5400 Тонка кишка

s 5401 Товста кишка

s 5408 Структура кишечника, інша уточнена

s 5409 Структура кишечника, не уточнена

s 550 Структура підшлункової залози

s 560 Структура печінки

s 570 Структура жовчного міхура та жовчовивідних шляхів

s 580 Структура ендокринних залоз

s 5800 Гіпофіз

s 5801 Щитовидна залоза

s 5802 Паращитовидна залоза

s 5803 Наднирник

s 5808 Структура ендокринних залоз, інша уточнена

s 5809 Структура ендокринних залоз, не уточнена

s 598 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені

s 599 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, не уточнені

Розділ 6

Структури, пов'язані з урогенітальною та репродуктивною системами

s 610 Структура сечовидільної системи

s 6100 Нирки

s 6101 Сечоводи

s 6102 Січковий міхур

s 6103 Сечовипускальний канал

s 6108 Структура сечовидільної системи, інша уточнена

s 6109 Структура сечовидільної системи, не уточнена

s 210 Структура тазового дна

s 630 Структура репродуктивної системи

s 6300 Яєчники

s 6301 Структура матки

s 63010 Тіло матки

s 63011 Шийка

s 63012 Фаллопієві труби

s 63018 Структура матки, інша уточнена

s 63019 Структура матки, не уточнена

s 6302 Груди і соски

s 6303 Структура піхви та зовнішніх статевих органів

s 63030 Клітор

s 63031 Великі статеві губи

s 63032 Малі статеві губи

s 63033 Піхва

s 6304 Яечка і мошонка

s 6305 Структура статевого члена

s 63050 Головка статевого члена

s 63051 Тіло статевого члена

s 63058 Структура статевого члена, інша уточнена

s 63059 Структура статевого члена, не уточнена

s 6306 Передміхурова залоза

s 6308 Структури репродуктивної системи, інші уточнені

s 6309 Структури репродуктивної системи, не уточнені

s 698 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, інші уточнені

s 699 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, не уточнені

Розділ 7

Структури, пов'язані з рухом

s 710 Структура голови та ділянки шиї

s 7100 Кістки черепа

s 71000 Шви черепа

s 71001 Тім'ячко

s 71008 Кістки черепа, інші уточнені

s 71009 Кістки черепа, не уточнені

s 7101 Кістки лицьової частини черепа

s 7102 Кістки ділянки шиї

s 7103 Суглоби голови та ділянки шиї

s 7104 М'язи голови та ділянки шиї

s 7105 Зв'язки та фасції голови та ділянки шиї

s 7108 Структура голови та ділянки шиї, інша уточнена

s 7109 Структура голови та ділянки шиї, не уточнена

s 720 Структура плечового поясу

s 7200 Кістки плечового поясу

s 7201 Суглоби плечового поясу

s 7202 М'язи плечового поясу

s 7203 Зв'язки та фасції плечового поясу

s 7208 Структура плечового поясу, уточнена

s 7209 Структура плечового поясу, не уточнена

s 730 Структура верхньої кінцівки

s 7300 Структура верхньої кінцівки

s 73000 Кістки верхньої кінцівки

s 73001 Ліктьовий суглоб

s 73002 М'язи верхньої кінцівки

s 73003 Зв'язки та фасції верхньої кінцівки

s 73008 Структура верхньої кінцівки, інша уточнена

s 73009 Структура верхньої кінцівки, не уточнена

s 7301 Структура передпліччя

s 73010 Кістки передпліччя

s 73011 Променевозап'ястний суглоб

s 73012 М'язи передпліччя

s 73013 Зв'язки та фасції передпліччя

s 73018 Структура передпліччя, інша уточнена

s 73019 Структура передпліччя, не уточнена

s 7302 Структура кисті

s 73020 Кістки кисті

s 73021 Суглоби кисті та пальців

s 73022 М'язи кисті

s 73023 Зв'язки та фасції кисті

s 73028 Структура кисті, інша уточнена

s 73029 Структура кисті, не уточнена

s 7308 Структура верхньої кінцівки, інша уточнена

s 7309 Структура верхньої кінцівки, не уточнена

s 740 Структура тазового поясу

s 7400 Кістки тазового поясу

s 7401 Суглоби тазового поясу

s 7402 М'язи тазового поясу

s 7403 Зв'язки та фасції тазового поясу

s 7408 Структура тазового поясу, інша уточнена

s 7409 Структура тазового поясу, не уточнена

s 750 Структура нижньої кінцівки

s 7500 Структура стегна

s 75000 Кістки стегна

s 75001 Тазостегновий суглоб

s 75002 М'язи стегна

s 75003 Зв'язки та фасції стегна

s 75008 Структура стегна, інша уточнена

s 75009 Структура стегна, не уточнена

s 7501 Структура гомілки

s 75010 Кістки гомілки

s 75011 Колінний суглоб

s 75012 М'язи гомілки

s 75013 Зв'язки та фасції гомілки

s 75018 Структура гомілки, інша уточнена

s 75019 Структура гомілки, не уточнена

s 7502 Структура гомілково-ступневого суглобу та стопи

s 75020 Кістки гомілко-ступневого суглобу та стопи

s 75021 Гомілково-ступневий суглоб і суглоби стопи та пальців

s 75022 М'язи гомілко-ступневого суглобу та стопи

s 75023 Зв'язки та фасції гомілко-ступневого суглобу та стопи

s 75028 Структура гомілко-ступневого суглобу та стопи, інша уточнена

s 75029 Структура гомілко-ступневого суглобу та стопи, не уточнена

s 7508 Структура нижньої кінцівки, інша уточнена

s 7509 Структура нижньої кінцівки, не уточнена

s 760 Структура тулуба

s 7600 Структура хребта

s 76000 Шийний відділ хребта

s 76001 Грудний відділ хребта

s 76002 Поперековий відділ хребта

s 76003 Крижовий відділ хребта

s 76004 Куприк

s 76008 Структура хребта, інша уточнена

s 76009 Структура хребта, не уточнена

s 7601 М'язи тулуба

s 7602 Зв'язки та фасції тулуба

s 7608 Структура тулуба, інша уточнена

s 7609 Структура тулуба, не уточнена

s 770 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом

s 7700 Кістки

s 7701 Суглоби

s 7702 М'язи

s 7703 Зовнішні суглобові зв'язки, фасції, зовнішні м'язові апоневрози, оболонки, перегородки, сумки, не уточнені

s 7708 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом, інші уточнені

s 7709 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом, не уточнені

s 798 Структури, пов'язані з рухом, інші уточнені

s 799 Структури, пов'язані з рухом, не уточнені

Розділ 8

Шкіра та пов'язані з нею структури

s 810 Структура шкірного покриву

s 8100 Шкіра голови та ділянки шиї

s 8101 Шкіра плечового поясу

s 8102 Шкіра верхньої кінцівки

s 8103 Шкіра тазового поясу

s 8104 Шкіра нижньої кінцівки

s 8105 Шкіра тулуба і спини

s 8108 Структура шкірного покриву, інша уточнена

s 8109 Структура шкірного покриву, не уточнена

s 820 Структура шкірних залоз

s 8200 Потові залози

s 8201 Сальні залози

s 8208 Структура шкірних залоз, інша уточнена

s 8209 Структура шкірних залоз, не уточнена

s 830 Структура нігтів

s 8300 Нігті пальців рук

s 8301 Нігті пальців ніг

s 8308 Структура нігтів, інша уточнена

s 8309 Структура нігтів, не уточнена

s 840 Структура волосся

s 8400 Волосся на тілі

s 8401 Волосся на обличчі

s 8402 Волосся під пахвами

s 8403 Волосся на лобку

s 8408 Структура волосся, інша уточнена

s 8409 Структура волосся, не уточнена

s 898 Шкіра та пов'язані з нею структури, інші уточнені

s 899 Шкіра та пов'язані з нею структури, не уточнені

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УЧАСТЬ

Визначення: Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

У дитячому та підлітковому віці обмеження можуть також набувати форми затримки або відставання діяльності та участі.

Кваліфікатори

Домени для складової Діяльність та Участь надаються в одному переліку, що охоплює весь спектр життєвих сфер (від базових навичок навчання та спостереження до складних областей, таких як соціальні завдання). Ця складова може використовуватися як для позначення *діяльності (а)* або *участі (у)*, так і для обох.

Для складової Діяльність та Участь запропоновані два кваліфікатори – *продуктивність* і *здатність*. Кваліфікатор продуктивності описує, що особа (він або вона) робить в умовах поточного навколишнього середовища. Оскільки поточне навколишнє середовище розглядається в соціальному контексті, продуктивність, записана цим кваліфікатором, також може розумітися як «залучення до життєвої ситуації» або «життєвий досвід» людей у фактичних умовах, в яких вони живуть. Цей контекст включає фактори навколишнього середовища – всі аспекти фізичного та соціального середовища, світ взаємовідносин особи в суспільстві, які можуть кодуватися, використовуючи складову Факторів середовища.

Кваліфікатор *здатності* описує здатність особи виконувати або справлятися з будь-яким завданням, або дією. Цей кваліфікатор позначає найвищий рівень можливого функціонування, якого може досягти особа в даному домені в конкретний момент часу. Здатність вимірюється в типових або стандартних умовах навколишнього середовища і, таким чином, відображає скориговану з урахуванням чинників навколишнього середовища здатність особи. Складову Факторів середовища можна використовувати для опису характеристик цього універсального або стандартного оточення.

Обидва кваліфікатори – і здатності, і продуктивності – можуть використовуватися як з урахуванням допоміжних пристосувань і сторонньої допомоги, так і без них, відповідно до наступної шкали:

xxx.0 ВІДСУТНІ труднощі	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ труднощі	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ труднощі	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ труднощі	(значні, інтенсивні, ...)	50-95%

xxx.4 АБСОЛЮТНІ труднощі (тотальні, ...)

96-100%

xxx.5 не уточнено

xxx.6 не застосовується

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення проблем продуктивності або обмеження здатності. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми продуктивності» або «абсолютні проблеми продуктивності», похибка допустима тільки в межах 5%. Помірні проблеми продуктивності визначаються до половини загальної шкали абсолютних труднощів продуктивності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Навчання та застосування знань

Цей розділ стосується питань навчання, застосування отриманих знань, мислення, вирішення проблем і прийняття рішень.

Цілеспрямоване використання органів чуттів (d110-d129)

d 110 Використання зору

Використання зору з метою сприйняття значень візуальних подразників, таких як візуальне відстеження об'єкта, спостереження за особами, дивлячись на спортивну подію, особу або дітей, що грають.

d 115 Використання слуху

Використання слуху з метою сприйняття значення звукових подразників, наприклад прослуховування радіо, людського голосу, музики, лекції або розповіді.

d 120 Цілеспрямоване використання інших органів чуттів

Використання інших основних чуттів з метою сприйняття значення інших подразників, наприклад відчуття структури предметів через дотик, відчуття смаку цукерок або запаху квітів.

d 1200 Оральне відчуття

Пізнання предмету через використання рота або губ.

d 1201 Дотик

Пізнання предметів через використання рук, пальців чи інших кінцівок або частин тіла.

d 1202 Вдихання запахів

Пізнання предметів шляхом піднесення їх до носа або носа до предметів.

d 1203 Відчуття смаку

Пізнання смаку їжі або рідини шляхом кусання, жування, смоктання.

d 129 Цілеспрямоване використання органів чуттів, інші уточнені та не уточнені

Базові навички при навчанні (d130-d159)

d 130 Копіювання

Наслідування або імітація як основний компонент навчання, такі як копіювання, повторення виразу обличчя, жесту, звуку або букв алфавіту.

Включення: негайна імітація дії або поведінки

d 131 Навчання через дії з предметами

Навчання через прості дії з одним, двома або більше предметами, через символічну або уявну гру, як наприклад удари по предмету, навмисний стукіт кубиками, гра з ляльками або машинками.

d 1310 Навчання через прості дії з одним предметом

Прості дії з одним предметом або іграшкою за допомогою маніпулювання, стукання, пересування, кидання тощо.

d 1311 Навчання через дії, що відносяться до двох або більше предметів

Прості дії з двома або більше предметами, іграшками або іншими матеріалами, незалежно від особливостей цих предметів, іграшок або матеріалів.

d 1312 Навчання через дії за допомогою встановлення зв'язків двох або більше предметів з їх особливостями

Дії з двома або більше предметами, іграшками або матеріалами, зі встановленням їхніх особливостей і взаємозв'язків, наприклад, кришкою на коробці, чашкою на блюдецьці.

d 1313 Навчання за допомогою символічної гри

Дії, що встановлюють символічні зв'язки предметів, іграшок або матеріалів, такі, як годування або одягання іграшкових звірів чи ляльок.

d 1314 Навчання через уявну гру

Дії, що включають уяву для заміни будь-якого предмета, частини тіла або рухів на необхідні, щоб розіграти будь-яку ситуацію або подію, наприклад, уявити, що шматок дерева – це машина, а згорнутий шматок тканини – це лялька.

d 1318 Навчання через дії, інше уточнене

d 1319 Навчання через дії, не уточнене

d 132 Отримання інформації

Отримання фактів про людей, речі та події, запитуючи «чому, що, де і як», запитуючи назви.

Виключено: оволодіння поняттями (d137); набуття практичних навичок (d155)

d 133 Оволодіння мовою

Розвиток здатності описувати людей, предмети, події і почуття за допомогою слів, символів, фраз і речень.

Виключено: оволодіння додатковою мовою (d134); комунікація (d310- d399)

d 1330 Оволодіння окремими словами або значущими символами

Оволодіння словами або значущими символами такими, як образотворчі або письмові знаки чи символи.

d 1331 Поєднання слів у фрази

Уміння будувати фрази зі слів.

d 1332 Оволодіння синтаксисом

Уміння правильно будувати окремі речення або текст.

d 1338 Оволодіння мовою, інше уточнене

d 1339 Оволодіння мовою, не уточнене

d 134 Оволодіння додатковою мовою

Розвиток здатності описувати людей, предмети, події та почуття за допомогою слів, символів, фраз і речень на додатковій мові або за допомогою жестів.

Виключено: оволодіння мовою (d133); комунікація (d310-d399)

d 135 Повторення

Повторення послідовності подій або символів як основний компонент навчання, наприклад, рахунок десятками або читання віршів мовою жестів, рахунок десятками або декламація віршованих творів.

Включено: уповільнена імітація дії або поведінки

d 137 Оволодіння поняттями

Розвиток здатності розуміти і використовувати елементарні та складні поняття, що характеризують речі, особи або події.

d 1370 Оволодіння основними поняттями

Засвоєння і використання таких понять, як розмір, форма, кількість, довжина, такий самий, протилежний.

d 1371 Оволодіння складними поняттями

Оволодіння такими поняттями, як класифікація, групування, реверсивність, послідовність.

d 1378 Оволодіння поняттями, інше уточнене

d 1379 Оволодіння поняттями, не уточнене

d 140 Засвоєння навичок читання

Розвиток навичок швидкого і правильного читання письмового матеріалу (включаючи читання за Брайлем та іншими символами), наприклад розпізнавання букв і алфавіту, читання вголос з правильною вимовою, розумінням слів і фраз.

d 1400 Засвоєння навичок розпізнавання символів, включаючи цифри, ілюстрації, умовні позначення, літери алфавіту і слова

Розвиток навичок розпізнавання символів, умовних позначень, букв і слів.

d 1401 Засвоєння навичок озвучувати написані слова

Розвиток навичок озвучування букв, символів і слів.

d 1402 Засвоєння навичок розуміння написаних слів і фраз

Розвиток навичок, необхідних для розуміння значення письмових слів і текстів.

d 1408 Засвоєння навичок читання, інше уточнене

d 1409 Засвоєння навичок читання, не уточнене

d 145 Засвоєння навичок письма

Розвиток навичок відтворення символів, які використовуються для відображення звуків мовлення, слів або фраз з метою передачі їх значень (включаючи письмо на мові Брайля), з правильним правописом та використанням правильної граматики.

d 1450 Засвоєння навичок використання письмового приладдя

Набуття навичок написання символів або букв, утримуючи олівець, крейду або пензлик, написання знака або символу на аркуші паперу, користуючись дощечкою для азбуки Брайля, клавіатурою або дистанційним пристроєм (мишкою).

d 1451 Засвоєння навичок написання символів, умовних позначень і букв

Набуття навичок перенесення звуку або морфеми в символічне або графічне позначення.

d 1452 Засвоєння навичок написання слів і фраз

Набуття елементарних навичок написання вимовлених слів, фраз або понять.

d 1458 Засвоєння навичок письма, інше уточнене

d 1459 Засвоєння навичок письма, не уточнене

d 150 Засвоєння навичок обчислення

Розвиток навичок маніпуляції з числами, виконання простих і комплексних математичних дій, наприклад використання математичних знаків додавання і віднімання; застосування правильних математичних дій при вирішенні завдань.

d 1500 Засвоєння навичок розпізнавання цифр, арифметичних знаків і символів

Вивчення елементарних навичок розпізнавання та використання цифр, арифметичних знаків та символів.

d 1501 Засвоєння навичок поводження з числами, таких як підрахунок і розташування по порядку

Засвоєння елементарних навичок вивчення поняття рахунку та поняття множин.

d 1502 Засвоєння навичок використання основних операцій

Вивчення арифметичних навичок використання операцій додавання, віднімання, множення.

d 1508 Засвоєння навичок обчислення, інше уточнене

d 1509 Засвоєння навичок обчислення, не уточнене

d 155 Набуття практичних навичок

Розвиток базових і складних навичок, необхідних для виконання ряду дій або завдань, наприклад, поводження з інструментами чи іграшками або грання в ігри.

Включено: набуття базових і складних навичок

Виключено: засвоєння навичок письма (d145) і письмо (d170), навчання через дії з предметами (d131)

d 1550 Набуття базових навичок

Засвоєння елементарних цілеспрямованих дій таких, як привітання у відповідь, використання простих інструментів, таких як олівці та столові прибори.

d 1551 Набуття складних навичок

Засвоєння складних цілеспрямованих дій з метою дотримання правил послідовності рухів, їх координації в таких видах діяльності, як наприклад гра у футбол або шахи та використання будівельних інструментів.

d 1558 Набуття практичних навичок, інше уточнене

d 1559 Набуття практичних навичок, не уточнене

d 159 Базові навички при навчанні, інше уточнене і не уточнене

Застосування знань (d160-d179)

d 160 Концентрація уваги

Цілеспрямоване фокусування уваги на конкретних подразниках, наприклад, шляхом фільтрації відволікаючих шумів.

d 1600 Концентрація уваги на людському дотику, обличчі та голосі

Цілеспрямоване фокусування уваги на особливостях людей, їхніх обличчях, дотику або голосі.

d 1601 Концентрація уваги на змінах у навколишньому середовищі

Цілеспрямоване фокусування уваги на будь-яких елементах навколишнього середовища, таких як зміни в характері, кількості або інтенсивності фізичних чи соціальних подразників.

d 1608 Концентрація уваги, інша уточнена

d 1609 Концентрація уваги, не уточнена

d 161 Стійкість уваги

Навмисне підтримання уваги на окремих діях або завданнях протягом певного періоду часу.

Виключено: стійкість уваги (b1400); виконання окремого завдання (d210); виконання багатопланових завдань (d220)

d 163 Мислення

Цілеспрямоване або нецілеспрямоване формулювання та використання, самостійно або разом з іншими, ідей, концепцій та образів, наприклад, фантазування, гра з словами, створення художнього образу, доказ теореми, оперування ідеями, формування власних ідей, обдумування, відображення, абстрактне або рефлекторне мислення.

Виключено: вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177)

d 1630 Фантазування

Вигадування образних уявлень, включаючи уявні образи, місця, речі або події.

d 1631 Абстрактне мислення

Маніпулювання ідеями, концептами або образами, припускаючи або допускаючи щось, що ґрунтується на неповних фактах або інформації.

d 1632 Побудова гіпотез

Маніпулювання ідеями, концептами або образами, включаючи використання абстрактного мислення, щоб висловлювати припущення або перевіряти недоведені факти.

d 1638 Мислення, інше уточнене

d 1638 Мислення, не уточнене

d 166 Читання

Виконання дій, спрямованих на розуміння та інтерпретацію письмового матеріалу (наприклад, книг, інструкцій або газет, в текстовому варіанті чи за Брайлем) з метою отримання загальних знань або спеціальної інформації.

Включено: усвідомлення та інтерпретація письмової мови в стандартній формі літер або символів, а також текст, створений за допомогою унікальних символів, таких як значки

Виключено: засвоєння навичок читання (d140)

d 1660 Використання загальних навичок та умінь в процесі читання

Уміння розпізнавати слова, застосовуючи фонетичний і структурний аналіз та використовувати контекстуальні підказки в читанні вголос або про себе.

d 1661 Розуміння письмової мови

Розуміння суті та значення написаного при читанні вголос або про себе.

d 1668 Читання, інше уточнене

d 1669 Читання, не уточнене

d 170 Письмо

Використання або відтворення мовних символів для передачі інформації, наприклад, опис подій, ідей або складання листа.

Виключено: засвоєння навичок письма (d145)

d 1700 Використання загальних навичок та умінь в процесі письма

Застосування слів, які передають відповідне значення, використовуючи стандартну структуру речення.

d 1701 Використання граматичних і синтаксичних правил у письмових творах

Застосування стандартних орфографічних і пунктуаційних правил та форм відмінювання, тощо.

d 1702 Використання загальних навичок та умінь для завершення творів

Використання слів і речень, що передають складне значення та абстрактні ідеї.

Виключено: засвоєння навичок письма (d145)

d 1708 Письмо, інше уточнене

d 1709 Письмо, не уточнене

d 172 Обчислення

Виконання розрахунків із застосуванням математичних правил для вирішення завдань, які сформульовані словами, і запис отриманих результатів, наприклад розрахунок суми трьох чисел або знаходження результату ділення одного числа на інше.

Виключено: засвоєння навичок обчислень (d150)

d 1720 Використання простих навичок та стратегій процесу обчислення

Застосування навичок роботи з числами, правилами і способами для виконання розрахунків.

d 1721 Використання складних навичок та стратегій процесу обчислення

Застосування математичних дій та методів, таких як алгебра, розрахунки і геометрія для розв'язання різних задач.

d 1728 Обчислення, інше уточнене

d 1729 Обчислення, не уточнене

d 175 Вирішення проблем

Пошук вирішення питань або ситуацій за допомогою визначення та аналізу окремих моментів, розробки варіантів рішень, оцінки потенційних результатів рішень і виконання обраного рішення, як, наприклад при вирішенні суперечки між двома особами.

Включено: вирішення простих і складних проблем

Виключено: мислення (d163); прийняття рішень (d177)

d 1750 Вирішення простих проблем

Пошук рішень простої проблеми, що включає одиничний аспект або питання, ідентифікуючи та аналізуючи її, розробляючи способи вирішення, оцінюючи їх ефективність і використовуючи прийняте рішення.

d 1751 Вирішення складних проблем

Пошук рішень складної проблеми, що включає множинні та взаємопов'язані аспекти або кілька взаємопов'язаних проблем, ідентифікуючи та аналізуючи їх, розробляючи рішення, оцінюючи їх потенційні наслідки і використовуючи прийняте рішення.

d 1758 Вирішення проблем, інше уточнене**d 1759 Вирішення проблем, не уточнене****d 177 Прийняття рішень**

Здійснення вибору з декількох варіантів, реалізація вибору і оцінка наслідків зробленого вибору, наприклад вибір і переслідування певних цілей або вибір і реалізація одного з кількох завдань, які повинні бути виконані.

Виключено: мислення (d163); вирішення проблем (d175)

d 179 Застосування знань, інше уточнене та не уточнене**d 198 Навчання та застосування знань, інше уточнене****d 199 Навчання та застосування знань, не уточнене**

Розділ 2

Загальні завдання та вимоги

Цей розділ стосується загальних аспектів виконання окремих або багатопланових завдань, організації розпорядку роботи та способів подолання стресу. Ці елементи можуть використовуватися в поєднанні з більш конкретними завданнями або діями для визначення основних особливостей виконання завдань за різних обставин.

d 210 Виконання окремого завдання

Виконання простих або складних координованих дій, що відносяться до психічних і фізичних компонентів кожного завдання, таких, як ініціювання, організація часу, простору і матеріалів для завдання, пришвидшення процесу виконання завдання, завершення і підтвердження необхідності постановки завдання.

Включено: виконання простого або складного завдання; виконання окремого завдання самостійно або у групі

Виключено: набуття практичних навичок (d155); вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177); виконання багатопланових завдань (d220)

d 2100 Виконання простого завдання

Підготовка, початок та організація часу і простору, які необхідні для виконання простого завдання; виконання простого однокомпонентного завдання, наприклад побудова вежі, взування черевика, читання книги, написання листа або застилання ліжка.

d 2101 Виконання складного завдання

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання одиничного складного завдання; виконання складного багатоконпонентного завдання, яке можна виконувати послідовно або одночасно, наприклад створення місця для гри, використовуючи декілька іграшок для уявної гри, розстановка меблів у своїй кімнаті або виконання шкільного завдання.

d 2102 Виконання окремого завдання самостійно

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання простого або складного завдання; організація і виконання завдання самостійно, без допомоги інших, наприклад в одиночній грі, що включає в себе сортування невеликих предметів, встановлення столу або будівлі з блоками.

d 2103 Виконання окремих завдань у групі

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання одного завдання, простого або складного; організація і виконання завдання разом з іншими людьми, залученими до виконання всього завдання або деяких його

аспектів, наприклад, граючи в піжмурки, гра в карти або настільні ігри за правилами, або граючи разом на музичних інструментах.

d 2104 Завершення простого завдання

Завершення простого однокомпонентного завдання, наприклад будівництва вежі, надягання черевики, читання книги, написання листа або застигання ліжка.

d 2105 Завершення складного завдання

Завершення складного багатоконпонентного завдання, яке можна виконати послідовно або одночасно, наприклад, вибір місця для гри, використання декількох іграшок для відтворення будь-якої уявної гри, розстановка меблів у своїй кімнаті або завершення шкільного завдання.

d 2108 Виконання окремих завдань, інше уточнене

d 2109 Виконання окремих завдань, не уточнене

d 220 Виконання багатопланових завдань

Послідовне або одночасне виконання простих, складних і координованих дій, які є частиною багатопланових, комплексних і складних завдань.

Включено: виконання багатопланових завдань, відповідальність за виконання багатопланових завдань; виконання багатопланових завдань; виконання багатопланових завдань самостійно або в групі

Виключено: набуття практичних навичок (d155); вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177); виконання окремого завдання (d210)

d 2200 Виконання багатопланових завдань

Підготовка, початок та організація часу і простору, необхідних для вирішення декількох завдань, управління виконанням і виконання декількох завдань одночасно або послідовно, таких як повністю одягтися в холодний день або організація вечірки.

d 2201 Завершення багатопланових завдань

Завершення декількох завдань, одночасно або послідовно, таких як підйом та підготовка до виходу до школи, покупки та виконання доручень для друга під час походу по магазинах.

d 2202 Виконання багатопланових завдань самостійно

Підготовка, початок та організація часу і простору, необхідних для виконання багатопланових завдань, організація і виконання декількох завдань одночасно або послідовно, власними силами і без допомоги інших.

d 2203 Виконання багатопланових завдань в групі

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання багатопланових завдань, організація та виконання декількох завдань одночасно або послідовно спільно з іншими особами, залученими до виконання всього завдання або деяких його аспектів.

d 2204 Завершення багатопланових завдань самотійно

Завершення виконання багатопланових завдань самотійно, наприклад, завершення виконання завдань по домашній роботі, надання їжі та води домашнім тваринам, накривання на стіл та приготування вечері для сім'ї.

d 2205 Завершення багатопланових завдань в групі

Завершення виконання багатопланових завдань в групі, наприклад, планування часу і простору для спортивного заходу, запрошення учасників, забезпечення їх необхідним спортивним обладнанням, організація транспорту для поїздки туди і назад.

d 2208 Виконання багатопланових завдань, інше уточнене

d 2209 Виконання багатопланових завдань, не уточнене

d 230 Виконання щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій з планування, управління і вирішення питань щоденних потреб або обов'язків, наприклад розрахувати свій час і скласти плани виконання окремих справ протягом дня.

Включено: управління виконанням і завершенням щоденних рутинних справ; управління власним рівнем діяльності

Виключено: виконання багатопланових завдань (d220)

d 2300 Дотримання встановленого розпорядку

Відповідальність за керівництво іншими при залученні їх в основні щоденні дії або обов'язки.

d 2301 Організація щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для того, щоб планувати і справлятися із щоденними потребами або обов'язками.

d 2302 Виконання щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для задоволення щоденних потреб або обов'язків, таких як виконання щоденних процедур пробудження, одягання, снідання, поїздки до школи чи роботи та повернення додому наприкінці дня.

d 2303 Управління рівнем власної діяльності

Виконання дій і вчинків, щоб встановити потреби в енергії та часу на виконання щоденних процедур або обов'язків.

d 2304 Управління змінами в щоденному розпорядку

Відповідний пошук рішень у відповідь на якісь нові вимоги або зміни в звичайній послідовності дій, наприклад, пошук іншого шляху в школу або до місця роботи при відсутності громадського транспорту.

d 2305 Управління власним часом

Управління часом, необхідним для виконання звичайної або специфічної діяльності, наприклад підготовка до виходу з будинку, прийом ліків та доступ до допоміжних технологій і підтримки.

d 2306 Адаптація до вимог часу

Виконання дій і вчинків належним чином в необхідній послідовності та в межах відведеного часу, наприклад біг до станції, якщо існує небезпека запізнитися на потяг.

d 2308 Виконання щоденного розпорядку, інше уточнене**d 2309 Виконання щоденного розпорядку, не уточнене****d 240** **Подолання стресу та інших психологічних навантажень**

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій із управління та контролю психологічних вимог, які висуває виконання завдань, пов'язаних зі значною відповідальністю та стресом, напругою або критичні ситуації, наприклад здавання іспитів, керування автомобілем в умовах інтенсивного руху, швидке одягання на прохання батьків поквартитись, закінчення завчання вчасно або догляд за великою групою дітей.

Включено: контроль відповідальності; контроль у стресовому стані та критичних ситуаціях

d 2400 Відповідальність

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для того, щоб впоратися з обов'язками щодо виконання завдань, та усвідомити їхню важливість.

d 2401 Подолання стресу

Виконання простих або складних координуваних дій для того, щоб справлятися з напругою, надзвичайними або критичними ситуаціями, пов'язаними з виконанням завдань, такими як очікування своєї черги, декламацією у класі, систематичним пошуком втрачених предметів та відстеження часу.

d 2402 Подолання критичних ситуацій

Виконання простих або складних координованих дій для того, щоб впоратися з вирішальними поворотними моментами в ситуації або під час раптової небезпеки чи труднощів, наприклад вибір правильного рішення, з яким можна звернутися за допомогою та попросити потрібну людину про допомогу.

d 2408 Подолання стресу та інших психологічних навантажень, інша уточнена

d 2409 Подолання стресу та інших психологічних навантажень, не уточнена

d 250 **Управління власною поведінкою**

Виконання простих або складних координованих дій послідовно у відповідь на нові ситуації, появу нових людей або досвіду, наприклад спокійна поведінка в бібліотеці.

d 2500 Сприйняття нововведень

Управління поведінкою і вираженням емоцій у відповідній прийнятній манері у відповідь на нові предмети або ситуації.

d 2501 Відповідь на вимоги

Управління поведінкою та вираженням емоцій належним чином у відповідь на фактичні або усвідомлювані очікування або вимоги.

d 2502 Підходи до людей або ситуацій

Управління поведінкою та вираженням емоцій у відповідній манері при взаємодії з людьми або ситуаціями.

d 2503 Передбачувані дії

Управління поведінкою та вираженням емоцій відповідно до послідовних зусиль у відповідь на вимоги або очікування.

d 2504 Адаптація до рівня діяльності

Управління поведінкою та вираженням емоцій відповідно до рівня енергійності, що відповідають вимогам або очікуванням.

d 2508 Управління власною поведінкою, інше уточнене

d 2509 Управління власною поведінкою, не уточнене

d 298 **Загальні завдання та вимоги, інші уточнені**

d 299 **Загальні завдання та вимоги, не уточнені**

Розділ 3

Комунікація

Цей розділ стосується загальних і специфічних особливостей спілкування за допомогою мови, знаків і символів, включаючи отримання і створення повідомлень, підтримку бесід з використанням засобів комунікації та технік спілкування.

Включено: читання (d166), письмо (d170)

Спілкування – отримання повідомлень (d310 - d329)

d 310 Спілкування і сприйняття усних повідомлень

Розуміння буквальних та прихованих значень повідомлень усного мовлення, наприклад розуміння, що повідомлення стверджує факт або є ідіоматичним виразом, таким як реагування та осмислення усних повідомлень.

d 3100 Реакція на людський голос

Реакція на людський голос, яка проявляється в дуже простий спосіб зміною частоти дихання, грубими або дрібними рухами тіла.

d 3101 Розуміння простих усних повідомлень

Відповідь належними діями або словами на прості усні повідомлення (2-3 слова), наприклад, на прохання (таке як «дай мені») або команди (такі як «ні», «підійди сюди»).

d 3102 Розуміння складних усних повідомлень

Відповідь належними діями або словами на складні усні повідомлення (повні речення), наприклад, питання або інструкції.

d 3108 Спілкування і сприйняття усних повідомлень, інше уточнене

d 3109 Спілкування і сприйняття усних повідомлень, не уточнене

d 315 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень

Розуміння буквальних і прихованих значень повідомлень, переданих жестами, символами і малюнками, наприклад розуміння того, що дитина втомилася за виразом її очей, або звуку сирени, що попереджає про пожежу.

Включено: спілкування і сприйняття жестів, загальновідомих знаків та символів, малюнків і фотографій.

d 3150 Спілкування і сприйняття жестів

Розуміння значень виразу обличчя, рухів рук або знаків, поз тіла та інших форм мови тіла.

d 3151 Спілкування і сприйняття загальновідомих знаків і символів

Розуміння сенсу загальноприйнятих знаків і символів, наприклад дорожні знаки, попереджувальні знаки, музичні або наукові позначення і зображення.

d 3152 Спілкування і сприйняття малюнків та фотографій

Розуміння значень малюнків (наприклад, креслень, графічних схем, картин, тривимірних зображень, піктограм), графіків, карт і фотографій, наприклад розуміння, що висхідна вертикальна лінія зростання на карті показує, що дитина росте.

d 3158 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень, інше уточнене

d 3159 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень, не уточнене

d 320 Спілкування і сприйняття повідомлень мовою формальних символів

Розуміння буквального і прихованого значення повідомлень мовою формальних знаків.

d 325 Спілкування і сприйняття письмових повідомлень

Розуміння буквальних та імплікованих значень письмових повідомлень (включаючи мову Брайля), наприклад, відстеження політичних подій в щоденній газеті або розуміння сенсу релігійного священного писання.

d 329 Спілкування – отримання повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Спілкування – продукування повідомлень (d330 - d349)

d 330 Здатність розмовляти

Продукування слів, фраз і довгих виразів усного мовлення із буквальним або імплікованим значенням, наприклад, усне повідомлення про факт або розповідь.

d 331 Попереднє спілкування

Проголошення звуків в присутності іншої людини в найближчому оточенні, наприклад, проголошення звуків, коли близько мама; лепет, лепет при турботі. Проголошення звуків у відповідь на промову за допомогою імітації звуків мови.

d 332 Спів

Послідовне творення звуків голосом, що призводить до передачі мелодії або виконання пісень самотійно або в групі.

d 335 **Продукування невербальних повідомлень**

Використання жестів, символів і малюнків для передачі повідомлень, наприклад, похитування головою з метою висловлення незгоди або малювання картинки чи схеми для передачі факту або складної ідеї.

Включено: продукування жестикуляції, знаків, символів, малюнків і фотографій

d 3350 **Продукування жестикуляції**

Передача повідомлень шляхом навмисних рухів тіла, таких як мімічні жести (наприклад, посміхання, хмурення брів, кривляння), рухом рук і долонь, а також позами (наприклад, обійми як знак симпатії або вказування, щоб отримати увагу або предмет).

d 3351 **Продукування знаків і символів**

Передача повідомлення за допомогою знаків і символів (наприклад, зображень, сурдоперекладу, наукових символів) та систем символів, таких як використання музичних позначень для передачі мелодії.

d 3352 **Продукування повідомлень за допомогою малюнків і фотографій**

Передача повідомлень за допомогою малювання, живопису, малювання ескізів і створення діаграм, зображень або фотографій, наприклад, креслення карти для того, щоб дати комусь вказівки до місця.

d 3358 **Продукування невербальних повідомлень, інше уточнене****d 3359** **Продукування невербальних повідомлень, не уточнене****d 340** **Продукування повідомлень мовою формальних символів**

Передача повідомлення з прямим та імплікованим значенням мовою формальних символів.

d 345 **Письмові повідомлення**

Передача повідомлень з прямим та імплікованим значенням за допомогою письма, наприклад, написання листа другові.

d 349 **Спілкування – продукування повідомлень, інше уточнене і не уточнене*****Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування (d350-d369)*****d 350** **Розмова**

Початок, підтримання і припинення взаємного обміну думками та ідеями за допомогою усної, письмової, знакової або інших форм мови з однією або кількома особами, зі знайомими або незнайомими людьми, в офіційних або випадкових умовах.

Включено: початок, підтримання та закінчення розмови; розмова з однією людиною або багатьма людьми

d 3500 Початок розмови

Початок спілкування, такого як ініціювання почергової активності через зоровий контакт або іншим способом, що призводить до комунікації або діалогу, наприклад, представлення себе, висловлюючи звичне привітання або введення теми або постановка питань.

d 3501 Підтримання розмови

Продовження обміну, використовуючи по черзі голос, здатність розмовляти або знаки, або формування діалогу, додаючи ідеї, вводячи нову тему або повернення до теми, яка була згадана раніше.

d 3502 Завершення розмови

Закінчення діалогу або спілкування з використанням загальноприйнятих виразів, доведення обговорюваної теми до кінця.

d 3503 Розмова з однією людиною

Початок, підтримання, ведення та припинення діалогу або спілкування з однією людиною, наприклад, у попередньому або словесному виконанні, голосовому або словесному обміні між матір'ю та дитиною, або під час обговорення погоди з другом.

d 3504 Розмова з багатьма людьми

Початок, підтримання, ведення і завершення діалогу або спілкування з більш ніж однією особою, наприклад, початок спілкування і участь в груповому спілкуванні (наприклад, у настільних іграх, у дискусії в класі або в неофіційних чи офіційних дискусіях).

d 3508 Розмова, інша уточнена

d 3509 Розмова, не уточнена

d 355 **Дискусія**

Початок, підтримання і завершення обговорення теми, використовуючи аргументи «за» і «проти» або ведення дебатів за допомогою усного, письмового висловлювання, мови знаків або іншого способу спілкування, з однією або кількома особами, зі знайомими або незнайомими людьми, при формальних або випадкових обставинах.

Включено: дискусія з однією або багатьма людьми

d 3550 Дискусія з однією людиною

Початок, підтримання, формування та завершення дискусії або дебатів з однією людиною.

d 3551 Дискусія з багатьма людьми

Початок, підтримання, формування та завершення дискусії або дебатів більше, ніж з однією особою.

d 3558 Дискусія, інша уточнена

d 3559 Дискусія, не уточнена

d 360 Використання засобів комунікації і технік спілкування

Використання устаткування, технічних та інших засобів з метою комунікації, як наприклад, дзвінок другу по телефону.

Включено: використання телекомунікаційних пристроїв, використання друкарських машин і технік спілкування

d 3600 Використання телекомунікаційних пристроїв

Використання телефонів та інших пристроїв, таких як факсимільні або телексові машини або комп'ютери (електронна пошта) як засіб зв'язку.

d 3601 Використання друкарських машин

Використання машин для написання, наприклад, друкарських машинок, комп'ютерів і приладів для письма за Брайлем як засобів комунікації.

d 3602 Використання технік спілкування

Виконання дій та завдань, пов'язаних із методиками спілкування, таких як читання по губах.

d 3608 Використання засобів комунікації і технік спілкування, інше уточнене

d 3609 Використання засобів комунікації і технік спілкування, не уточнене

d 369 Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування, інші уточнені та не уточнені

d 398 Комунікація, інше уточнене

d 399 Комунікація, не уточнене

Розділ 4

Мобільність

Цей розділ стосується руху за допомогою зміни положення тіла або переміщення з одного місця на інше; за допомогою перенесення, переміщення або маніпулювання об'єктами; за допомогою ходьби, бігу, подолання перешкод і використання різних видів транспорту.

Зміна та утримування положення тіла (d410-d429)

d 410 Зміна основного положення тіла

Прийняття, зміна положення тіла і переміщення з одного місця в інше, наприклад, перекочування з одного боку на інший, сидіння, стояння, підйом з крісла для того, щоб лягти в ліжку, присідання та підйом з положення навприсядки або на колінах.

Включено: зміна пози тіла з положення лежачи, навприсядки або на колінах, сидячи або стоячи, згинаючи і зміщуючи центр тяжіння тіла

Виключено: переміщення тіла (d420)

d 4100 Положення лежачи

Прийняття положення лежачи і зміна положення тіла з горизонтального в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи або сидячи.

Включено: прийняття положення ниць

d 4101 Положення навприсядки

Прийняття положення і підйом з низького сидячого положення із сильно зігнутими колінами, наприклад, як це потрібно в туалетах, що знаходяться на рівні підлоги, або зміна положення тіла від сидіння навприсядки в будь-яке інше положення, наприклад, в положення стоячи.

d 4102 Положення на колінах

Приймання положення, при якому тіло спирається на коліна зігнутих ніг, наприклад, як під час молитви, або зміна положення тіла з колін в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи.

d 4103 Положення сидячи

Прийняття положення сидячи і підйом з нього, а також зміна положення тіла від сидячого в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи або лежачи.

Включено: прийняття положення сидячи із зігнутими ногами або нога на ногу; прийняття положення сидячи спираючись або не спираючись на підлогу

d 4104 Положенні стоячи

Прийняття положення стоячи або зміна положення стоячи в будь-яке інше, наприклад, в положення лежачи або сидячи.

d 4105 Згинання

Згинання спини донизу або в бік, наприклад, як згинання тулубу при поклоні або нахилі до об'єкта.

d 4106 Переміщення центру ваги тіла

Переміщення ваги тіла з одного положення в інше, стоячи, сидячи або лежачи, наприклад, переміщення ваги з однієї ноги на іншу під час стояння.

Виключено: переміщення свого тіла (d420); ходьба (d450)

d 4107 Перевертання

Переміщення тіла з одного положення в інше, лежачи, наприклад перевертаючись з боку на бік або з живота на спину.

d 4108 Зміна основного положення тіла, інша уточнена**d 4109 Зміна основного положення тіла, не уточнена****d 415 Утримування положення тіла**

Перебування у вимушеному положенні протягом необхідного часу, наприклад, сидячи або стоячи на роботі або в школі.

Включено: перебування в положенні лежачи, навприсядки, на колінах, сидячи та стоячи

d 4150 Утримування положення лежачи

Перебування в лежачому положенні протягом необхідного часу, наприклад, лежачи в ліжку.

Включено: перебування в положенні лежачи (обличчям вниз), на спині (обличчям догори) або на боці

d 4151 Утримування положення навприсядки

Перебування в положенні навприсядки протягом певного часу, наприклад, сидячи на підлозі без крісла.

d 4152 Утримування положення на колінах

Перебування в положенні на колінах, коли тіло спирається на коліна зігнутих ніг протягом певного часу, наприклад, під час молитви в церкві.

d 4153 Утримування положення сидячи

Перебування в положенні сидячи, на сидінні або на підлозі, протягом певного часу, наприклад, сидячи за партою або столом.

Включено: перебування в сидячому положенні з випрямленими ногами або складеними нога на ногу, спираючись або не спираючись на підлогу

d 4154 Утримування положення стоячи

Перебування в положенні стоячи протягом необхідного часу, наприклад, стоячи в черзі.

Включено: перебування в положенні стоячи на похилій площині, на слизькій чи твердій поверхнях

d 4155 Утримування положення голови

Контроль положення голови та підтримання її ваги протягом визначеного періоду часу.

d 4158 Утримування положення тіла, інше уточнене**d 4159 Утримування положення тіла, не уточнене****d 420** **Переміщення тіла**

Переміщення з однієї поверхні на іншу, наприклад, переміщення уздовж лави або з ліжка на стілець без зміни положення тіла.

Включено: переміщення власного тіла сидячи або лежачи

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4200 Переміщення тіла в положенні сидячи

Переміщення сидячи з одного місця на інше, яке знаходиться на тому ж або іншому рівні, наприклад, переміщення зі стільця на ліжко.

Включено: переміщення зі стільця на інше сидяче місце, наприклад, унітаз; переміщення з крісла-коляски на сидіння в автомобілі

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4201 Переміщення тіла в положенні лежачи

Переміщення лежачи з одного місця на інше, яке знаходиться на тому ж самому або іншому рівні, наприклад, переміщення з одного ліжка на інше.

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4208 Переміщення тіла, інше уточнене

d 4209 Переміщення тіла, не уточнене

d 429 Зміна та утримування положення тіла, інше уточнене та не уточнене

Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами (d430 - d449)

d 430 Підняття і перенесення об'єктів

Підняття об'єкта чи перекладання чого-небудь з одного місця на інше, наприклад, як при піднятті чашки або іграшки чи перенесенні коробки або дитини з однієї кімнати в іншу.

Включено: підняття, перенесення в долонях чи руках або на плечах, стегнах, спині або голові; опускання на землю

d 4300 Підняття

Підняття об'єкта з метою його переміщення з нижчого на вищий рівень, наприклад, як при піднятті склянки зі столу.

d 4301 Перенесення за допомогою кистей рук

Взяття або транспортування об'єкта з одного місця в інше за допомогою кистей рук, наприклад, як при перенесенні склянки води або валізи.

d 4302 Перенесення в руках

Взяття або переміщення об'єкта з одного місця в інше за допомогою рук і долонь, наприклад, під час перевезення тварини або дитини чи іншого великого об'єкта.

d 4303 Перенесення на плечах, стегні та спині

Взяття або переміщення об'єкта з одного місця в інше, використовуючи плечі, стегно, спину або їхню комбінацію, наприклад, як при перенесенні великого пакету або шкільного портфелю.

d 4304 Перенесення на голові

Взяття або переміщення об'єкта з одного місця в інше, використовуючи голову, наприклад, як при перенесенні контейнера з водою на голові.

d 4305 Опускання об'єктів

Використання кистей рук, рук або інших частин тіла, щоб покласти об'єкт на будь-яку поверхню або місце, наприклад, контейнер з водою на землю.

d 4308 Підняття і перенесення об'єктів, інше уточнене

d 4309 Підняття і перенесення об'єктів, не уточне

d 435 **Переміщення об'єктів нижніми кінцівками**

Виконання координованих дій з метою переміщення об'єкта за допомогою ніг і стоп, наприклад, удар ногою по м'ячу або штовхання педалей на велосипеді.

Включено: штовхання нижніми кінцівками; удар ногою

d 4350 Штовхання нижніми кінцівками

Використання ніг і стоп для спричинення сили на об'єкт, щоб відсунути його, наприклад, відштовхування стільця ногою.

d 4351 Удар ногою

Використання ніг і стоп, щоб відкинути що-небудь, наприклад, удар ногою по м'ячу.

d 4358 Переміщення об'єктів нижніми кінцівками, інше уточнене

d 4359 Переміщення об'єктів нижніми кінцівками, не уточнене

d 440 **Використання точних рухів кисті руки**

Виконання координованих рухів по управлінню об'єктами, здатність хапати, маніпулювати і відпускати їх за допомогою кисті руки, пальців та великого пальця руки, наприклад, щоб підняти монети зі столу, набрати номер телефону або натиснути на ручку.

Включено: збирання (підбирання), хапання, маніпулювання і відпускання

d 4400 Підбирання

Підняття або взяття невеликого за розміром об'єкта кистями та пальцями рук, наприклад, підбираючи олівець.

d 4401 Хапання

Використання однієї або обох кистей рук, щоб схопити і утримати що-небудь, наприклад, як при хапанні інструменту або дверної ручки.

d 4402 Маніпулювання

Використання пальців і кистей рук, щоб контролювати, спрямовувати чи керувати чимось, наприклад, поводження з монетами або іншими маленькими предметами, різання ножицями, зав'язування шнурків, розфарбовування розмальовок, використання паличок для їжі або ножа та виделки.

d 4403 Відпускання

Використання пальців і кистей рук, щоб відпустити, звільнити щось так, щоб предмет впав або змінив положення, наприклад, як при скиданні одягу або киданні шматку їжі для домашньої тварини.

d 4408 Використання точних рухів кисті, інше уточнене

d 4409 Використання точних рухів кисті, не уточнене

d 445 Використання кисті та руки

Виконання координованих цілеспрямованих дій при переміщенні та маніпулюванні об'єктами використовуючи кисті рук і руки, наприклад, як при повертанні дверних ручок, підкиданні або ловлі предметів.

Включено: витягування чи відштовхування об'єктів; протягування; обертання або згинання в кистях або руках; кидання; ловіння

Виключено: використання точних рухів кисті рук (d440)

d 4450 Притягання

Використання пальців, кистей і рук, щоб принести об'єкт до себе або перемістити його з місця на місце, наприклад, натягування струни або закривання дверей.

d 4451 Відштовхування

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб перемістити щось від себе або перемістити його з місця на місце, наприклад, як при відштовхуванні від себе іграшки або тварини.

d 4452 Витягування

Використання кистей рук і рук, щоб дістати, торкнутися і схопити щось, наприклад, щоб дотягнутися через стіл або парту до книги.

d 4453 Обертання або згинання кистями рук або руками

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб обертати, повертати або гнути предмет, наприклад, так як потрібно чистити зуби або мити посуд.

d 4454 Кидання

Використання пальців, кистей та рук, щоб піднімати що-небудь і відкидати це з певною силою в повітрі, наприклад, як при киданні м'яча.

d 4455 Ловіння

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб схопити рухомий об'єкт для того, щоб зупинити і втримати його, наприклад, як при ловінні м'яча.

d 4458 Використання кисті та руки, інше уточнене

d 4459 Використання кисті та руки, не уточнене

d 446 Використання точних рухів стопи

Виконання координованих дій для переміщення або маніпулювання предметами за допомогою ноги та пальців на нозі.

d 449 Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами, інше уточнене та не уточнене

Ходьба та переміщення (d450 - d469)

d 450 Ходьба

Пересування вздовж поверхні пішки, крок за кроком, так, щоб одна нога завжди торкалася землі, наприклад, під час прогулянки, ходьби вперед, назад або боком.

Включено: ходьба на короткі або довгі відстані; ходьба на різних поверхнях; ходьба навколо перешкод

Виключено: переміщення тіла (d420), рух довкола (d455)

d 4500 Ходьба на короткі відстані

Ходьба на відстані менше кілометра, наприклад, прогулянка по кімнатах, коридорах, в межах будівлі або на короткі відстані назовні.

d 4501 Ходьба на далекі відстані

Ходьба на відстань понад кілометр, наприклад, з однієї частини села або міста в іншу, між селами або через відкриті території.

d 4502 Ходьба по різних поверхнях

Ходьба по похилій, нерівній, рухомій поверхні (трава, гравій, лід і сніг), ходьба по палубі судна, в поїзді або іншому транспорті.

d 4503 Ходьба навколо перешкод

Ходьба шляхами, що вимагають уникнення рухомих і нерухомих об'єктів, людей, тварин і транспортних засобів, наприклад, ходьба по ринку або магазину, в умовах вуличного руху або в інших місцях скупчення людей.

d 4508 Ходьба, інша уточнена

d 4509 Ходьба, не уточнена

d 455 Рух довкола

Пересування всього тіла з одного місця на інше, в інший спосіб, аніж ходьба, наприклад, лазіння по скелях, біг уздовж вулиці, підскакування, втікання, стрибання або біг навколо перешкод.

Включено: повзання, лазіння, біг, біг підтюпцем, стрибки, плавання, стрімкий біг, обертання та човгання

Виключено: переміщення тіла (d420); ходьба (d450)

d 4550 Повзання

Переміщення в положенні лежачи з одного місця на інше використовуючи кисті рук, руки та коліна.

d 4551 Підйом

Переміщення всього тіла вгору або вниз, над поверхнями або предметами, такими як підніжки, скелі, сходи, драбини, бордюри та інші предмети.

d 4552 Біг

Переміщення за допомогою швидких кроків, так щоб обидві ноги могли одночасно відставати від землі.

d 4553 Стрибки

Пересування за допомогою відштовхування від землі, згинаючи та розгинаючи ноги, наприклад, стрибки на одній нозі, підстрибування, підскакування, стрибки або пірнання у воду.

d 4554 Плавання

Пересування всього тіла по воді за допомогою рухів кінцівок і всього тіла, не торкаючись дна.

d 4555 Транспортування за допомогою безмоторних транспортних засобів

Переміщення всього тіла з одного місця в інше, в сидячому або лежачому положенні, не піднімаючись з підлоги.

d 4556 Човгання

Пересування з одного місця на інше, використовуючи ноги, але без відриву стоп від підлоги або поверхні землі.

d 4558 Рух довкола, інший уточнений**d 4559 Рух довкола, не уточнений****d 460 Переміщення з місця на місце**

Ходьба і пересування в різноманітних місцях і ситуаціях, наприклад, ходьба з кімнати в кімнату в будинку, в межах будівлі, або по вулицях міста.

Включено: пересування в межах свого дому, повзання або подолання перешкод в межах свого житла; ходьба чи пересування поза межами свого будинку та інших будівель.

d 4600 Переміщення в межах житла

Ходіння і пересування по своєму дому, в межах кімнати, між кімнатами, по всьому помешканню або житловій зоні.

Включено: переміщення з поверху на поверх, на балкон, у внутрішній дворик, на танок або в сад

d 4601 Переміщення в межах інших будівель

Ходьба і пересування в межах будівель, що не відносяться до власного житла, наприклад, пересування довкола чужого житла, інших приватних, громадських будівель та прилеглих територій.

Включено: пересування по всіх частинах будівель і прилеглих територій, по поверхах, всередині, ззовні та довкола як приватних, так і громадських будівель

d 4602 Переміщення поза своїм будинком та іншими будівлями

Ходьба і пересування довкола будинку та інших будівель, в безпосередній близькості і на відстані без використання приватного або громадського транспорту, наприклад, ходьба на короткі або довгі відстані в місті або селі.

Включено: ходьба або пересування по вулицях в околицях, місті, селі; між населеними пунктами і на довші дистанції без використання транспорту

d 4608 Переміщення з місця на місце, інше уточнене

d 4609 Переміщення з місця на місце, не уточнене

d 465 Переміщення з використанням технічних засобів

Пересування всього тіла з одного місця в інше на будь-яку поверхню або місце за допомогою спеціальних пристроїв, призначених для полегшення пересування або пересування навколо, наприклад, на ковзанах, на лижах, з аквалангом або пересування по вулиці в інвалідному візку, або з ходунками.

Виключено: переміщення тіла (d420), ходьба (d450); рух довкола (d455); використання транспортних засобів (d470); керування транспортом (d475)

d 469 Ходьба та переміщення, інші уточнені та не уточнені

Переміщення за допомогою транспорту (d470-d489)

d 470 Використання транспортних засобів

Використання транспорту для пересування довкола в якості пасажера, наприклад, їзда в автомобілі, автобусі, на рикші, маршрутному таксі, колясці, у запряженому тваринами транспорті, на приватному або громадському таксі, автобусі, поїзді, трамваї, метро, водному транспорті або літаку.

Включено: використання транспорту, в якому рушійною силою є людина; приватного моторизованого транспорту і громадського транспорту

Виключено: переміщення з використанням технічних засобів (d465); керування транспортом (d475)

d 4700 Використання транспорту, в якому рушійною силою є людина

Пересування в якості пасажера за допомогою транспортного засобу, який приводиться в рух одним або більшою кількістю осіб, наприклад, катання на колясці, рикші або човні.

d 4701 Використання приватного моторизованого транспорту

Пересування в якості пасажера наземного, морського або повітряного моторизованого приватного транспорту, наприклад, автомобілем, на таксі, приватному літаку або судні.

d 4702 Використання громадського моторизованого транспорту

Пересування в якості пасажера наземного, морського або повітряного моторизованого громадського транспорту, наприклад, на автобусі, потягом, метро або літаком.

d 4703 Використання допомоги людей для транспортування

Транспортування з допомогою іншої людини, наприклад, на простирадлі, в рюкзаку або за допомогою пристосування для транспортування.

d 4708 Використання транспортних засобів, інші уточнені

d 4709 Використання транспортних засобів, не уточнені

d 475 Керування транспортом

Керування будь-яким видом механічного або гужового транспорту, з метою пересування в заданому напрямку, наприклад, автомобіля, велосипеда, човна або гужового транспорту.

Включено: керування транспортом, в якому рушійною силою є людина, моторизованим і гужовим транспортом

Виключено: переміщення з використанням технічних засобів (d465); використання транспортних засобів (d470)

d 4750 Керування транспортом, в якому рушійною силою є людина

Керування засобами пересування, в яких рушійною силою є людина, наприклад двох- і трьохколісним велосипедом або гребним човном.

d 4751 Керування моторизованим транспортом

Керування транспортом, який має двигун, наприклад автомобілем, мотоциклом, моторним човном або літаком.

d 4752 Керування гужовим транспортом

Керування транспортом, запряженим тваринами, наприклад возом або екіпажем.

d 4758 Керування транспортом, інше уточнене.

d 4759 Керування транспортом, не уточнене.

d 480 Їзда верхи на тваринах в якості транспорту

Їзда верхи на спині тварини, наприклад на коні, волу, верблюді або слоні.

Виключено: керування транспортом (d475); відпочинок і дозвілля (d920)

d 489 Переміщення довкола з використанням транспорту, інше уточнене та не уточнене

d 498 Мобільність, інша уточнена

d 499 Мобільність, не уточнена

Розділ 5

Самообслуговування

Цей розділ стосується видів турботи про себе: догляд за тілом і його частинами, миття і витирання себе, одягання, прийом їжі та напоїв, догляд за своїм здоров'ям.

d 510 Миття

Миття і витирання насухо всього свого тіла або його частин, використовуючи воду і відповідні м'які та просушуючі засоби чи методи, наприклад, прийняття ванни, душа, миття рук і стоп, обличчя та волосся, витирання рушником.

Включено: миття частин тіла, всього тіла; витирання себе насухо

Виключено: догляд за частинами тіла (d520); особиста гігієна (d530)

d 5100 Миття частин тіла

Використання води, мила та інших засобів для миття частин тіла, наприклад, миття рук, обличчя, ніг, волосся або нігтів.

d 5101 Миття всього тіла

Використання води, мила та інших засобів для миття всього тіла, наприклад, прийняття ванни або душу.

d 5102 Витирання та сушіння

Використання рушника або інших засобів для витирання будь-якої частини, частин або всього тіла, наприклад, після миття.

d 5108 Миття, інше уточнене

d 5109 Миття, не уточнене

d 520 Догляд за частинами тіла

Догляд за частинами тіла, наприклад, шкірою, обличчям, зубами, волоссям, нігтями та геніталіями в більшому обсязі, ніж миття і витирання.

Включено: догляд за шкірою, зубами, волоссям, нігтями на руках і ногах, носом

Виключено: миття (d510); особиста гігієна (d530)

d 5200 Догляд за шкірою

Догляд за текстурою і зволоженням власної шкіри, наприклад, видалення ороговілості або мозолів, використання зволожуючих лосьйонів або косметичних засобів.

d 5201 Догляд за зубами

Дотримання гігієни порожнини рота, наприклад, чищення зубів, використання зубної нитки і догляд за протезами або ортезами зубів.

d 5202 Догляд за волоссям

Догляд за волоссям на голові та обличчі, наприклад, розчісування, укладання, стрижка, гоління.

d 5203 Догляд за нігтями на руках

Очищення, підрізання, полірування нігтів на руках.

d 5204 Догляд за нігтями на ногах

Очищення, підрізання, полірування нігтів на ногах.

d 5205 Догляд за носом

Очищення носа, підтримання гігієни носа

d 5208 Догляд за частинами тіла, інший уточнений

d 5209 Догляд за частинами тіла, не уточнений

d 530 Особиста гігієна

Підготовка та здійснення гігієнічних заходів (після менструації, сечовипускання та дефекації) і прибирання після себе.

Включено: регулювання сечовипускання, дефекації та гігієни менструації

Виключено: миття (d510); догляд за частинами тіла (d520)

d 5300 Регулювання сечовипускання

Регулювання та керування сечовипусканням, наприклад, повідомлення про потребу в сечовипусканні, прийняття відповідного положення, вибір і знаходження відповідного для сечовипускання місця, правильне поводження із одягом до і після сечовипускання, виконання гігієнічних заходів.

d 53000 Прояв потреби в сечовипусканні

d 53001 Здійснення сечовипускання належним чином

d 53008 Регулювання сечовипускання, інше уточнене

d 53009 Регулювання сечовипускання, не уточнене

d 5301 Регулювання дефекації

Регулювання та керування дефекацією, наприклад, повідомлення про потребу в дефекації, прийняття відповідного положення, вибір і знаходження відповідного місця для дефекації, поводження з одягом до і після дефекації, гігієнічні заходи після дефекації.

d 53010 Прояв потреби в дефекації**d 53011 Здійснення дефекації належним чином****d 53018 Регулювання дефекації, інше уточнене****d 53019 Регулювання дефекації, не уточнене****d 5302 Підтримання менструальної гігієни**

Координування, планування і здійснення гігієни при менструації, визначення часу настання та використання гігієнічних засобів (прокладок і серветок).

d 5308 Особиста гігієна, інше уточнене**d 5309 Особиста гігієна, не уточнене****d 540 Одягання**

Виконання координованих і послідовних дій та завдань при одяганні та роздяганні відповідно до кліматичних і соціальних умов, наприклад, одягання, примірка, зняття сорочок, спідниць, блузок, брюк, нижньої білизни, сарі, кімоно, панчіх, капелюхів, рукавичок, пальто, взуття, високих черевиків, сандалів і шльопанців .

Включено: одягання чи знімання одягу і взуття, вибір відповідного одягу

d 5400 Надягання одягу

Виконання координованих дій при надяганні одягу на різні частини тіла, наприклад, надягання одягу через голову, через руки та плечі, на нижню і верхню половини тіла; надягання рукавичок і головного убору.

d 5401 Знімання одягу

Виконання координованих дій під час знімання одягу з різних частин тіла, наприклад, стягування одягу з голови, з рук і плечей, з нижньої та верхньої половини тіла; знімання рукавичок і головного убору.

d 5402 Надягання на нижні кінцівки

Виконання координованих дій з надягання шкарпеток, панчіх і взуття.

d 5403 Знімання з нижніх кінцівок

Виконання координованих дій по зніманню шкарпеток, панчіх і взуття.

d 5404 Вибір відповідного одягу

Дотримання очевидних або не очевидних дрес-кодів і умовностей свого оточення або культури при виборі одягу, одягання відповідно до кліматичних умов.

d   **5408**   **Одягання,**   **інше**   **уточнене**

d 5409 Одягання, не уточнене**d 550 Харчування**

Здійснення цілеспрямованих завдань та дій під час вживання приготованої їжі, піднесення її до рота і споживання відповідно до заведених культурних звичаїв, розрізування або розламування їжі на шматки, відкривання пляшок і металевих банок, використання столових приборів, прийом їжі, бенкетування, обід.

Виключено: пиття (d560)

d 5500 Визначення потреби в їжі**d 5501 Дотримання відповідного етикету прийому їжі****d 5508 Харчування, інший уточнений****d 5509 Харчування, не уточнений****d 560 Пиття**

Прийом і тримання напою, піднесення до рота і споживання напою відповідно до заведених культурних звичаїв; змішування, збовтування і розливання рідини для пиття, відкривання пляшки і металевої банки, пиття через соломинку або пиття води, що біжить, наприклад, з-під крана або з струмка; годування груддю.

Виключено: харчування (d550)

d 5600 Позначення потреби в напоях**d 5601 Процес годування грудьми**

Здійснення годування грудьми і відповідне спілкування та взаємодія з немовлям, наприклад, за допомогою зорового контакту, розуміючи його потребу та насичення.

d 5602 Процес годування з пляшечки

Здійснення годування молоком або іншою рідиною з пляшки і відповідне поводження та взаємодія з доглядачем, наприклад, за допомогою зорового контакту, розуміння потреби та насичення.

d 5608 Пиття, інше уточнене

d 5609 Пиття, не уточнене

d 570 **Догляд за своїм здоров'ям**

Забезпечення фізичного комфорту, здоров'я та фізичного і психічного благополуччя за допомогою підтримання збалансованої дієти, відповідного рівня фізичної активності, підтримання комфортних температурних умов, уникнення шкоди здоров'ю, дотримання безпечної практики сексу, включаючи використання презервативів, отримання щеплень і проходження регулярного медичного обстеження.

Включено: забезпечення власного фізичного комфорту; дотримання дієти та підтримання фізичної форми; підтримання власного здоров'я

d 5700 Забезпечення власного фізичного комфорту

Турбота про себе з усвідомленням потреб забезпечити власне перебування у комфортних умовах, при оптимальному температурному режимі та достатньому освітленні.

d 5701 Дотримання дієти і фізичної форми

Турбота про себе, усвідомлення необхідності цього, вибір і споживання поживних продуктів харчування, що підтримують фізичну форму.

d 5702 Підтримання власного здоров'я

Турбота про себе з усвідомленням необхідності догляду і збереження свого здоров'я під час впливу факторів ризику, здійснення профілактики, наприклад, звернення за професійною медичною допомогою, слідування медичним рекомендаціям та іншим порадам, уникнення ризиків здоров'ю, таких як попередження травм, інфекційних захворювань, вживання наркотиків і хвороб, що передаються статевим шляхом.

d 57020 Дотримання медичних рекомендацій по здоров'ю

d 57021 Звернення за порадами або допомогою до фахівців або професіоналів

d 57022 Уникнення ризиків зловживання наркотиками або алкоголем

d 57028 Підтримання власного здоров'я, інше уточнене

d 57029 Підтримання власного здоров'я, не уточнене

d 5708 Догляд за своїм здоров'ям, інший уточнений

d 5709 Догляд за своїм здоров'ям, не уточнений

d 571 Турбота про власну безпеку

Уникнення ситуаційних ризиків, які можуть привести до фізичного пошкодження або іншої шкоди. Уникнення потенційно небезпечних ситуацій, наприклад, неправильне поводження з вогнем або перебігання дороги під час дорожнього руху.

d 598 Самообслуговування, інше уточнене

d 599 Самообслуговування, не уточнене

Розділ 6

Домашній побут

Цей розділ стосується побутових і щоденних дій та завдань. Сфери побутового життя включають придбання житла, їжі, одягу та інших необхідних речей, прибирання та ремонт домашнього інвентаря, догляд за особистими та іншими побутовими предметами, а також надання допомоги іншим.

Придбання необхідних предметів (d610 - d629)

d 610 Придбання житла

Купівля, оренда, меблювання та облаштування кімнати, будинку, квартири або іншого житла.

Включено: придбання житла або оформлення оренди на житло, меблювання житла

Виключено: придбання товарів та послуг (d620); догляд за побутовими предметами (d650)

d 6100 Купівля житла

Оформлення права власності на будинок, квартиру або інше житло.

d 6101 Оренда житла

Оформлення права використання будинку, квартири або іншого житла, що належать іншій особі власнику, обмін за оплатою.

d 6102 Меблювання житла

Оснащення та облаштування житла меблями, сантехнікою та іншими необхідними предметами, декорування кімнат та облаштування власного простору і створення затишку.

d 6108 Придбання житла, інше уточнене

d 6109 Придбання житла, не уточнене

d 620 Придбання товарів та послуг

Вибір, придбання та доставка всіх товарів і послуг, необхідних для щоденного життя, наприклад, вибір, закупівля, транспортування і зберігання їжі, напоїв, одягу, миючих засобів, палива, предметів домашнього господарства, начиння, кухонних приладів, ігрового матеріалу, пристроїв та інструментів для будинку; забезпечення себе послугами комунальних та інших служб побуту.

Включено: закупівля і накопичення необхідних предметів для щоденного користування

Виключено: придбання житла (d610)

d 6200 Відвідування магазинів з метою покупки

Отримання в обмін на гроші товарів і послуг, необхідних для щоденного життя (включаючи інструктаж і спостереження при покупках посередника) наприклад, вибір продуктів, напоїв, миючих засобів, побутових виробів, ігрових матеріалів та одягу в магазині або на ринку; порівняння якості та ціни необхідних предметів, ведення переговорів та здійснення оплати за обрані товари або послуги, транспортування товарів.

d 6201 Збирання для щоденних потреб

Забезпечення продуктами та послугами щоденного вжитку без оплати, (включаючи інструктаж і спостереження посередника для збирання щоденних потреб), наприклад, збір врожаю овочів і плодів, доставка води і палива.

d 6208 Придбання товарів та послуг, інше уточнене

d 6209 Придбання товарів та послуг, не уточнене

d 629 Придбання необхідних предметів, інше уточнене та не уточнене

Побутові завдання (d630 - d649)

d 630 Приготування їжі

Планування, організація, приготування та подача на стіл простих і складних страв для себе та інших у вигляді складання меню, вибору придатних для харчування продуктів і напоїв, збирання разом інгредієнтів для приготування їжі, обробки їх теплом, і приготування холодної їжі та напоїв, подача всього на стіл.

Включено: приготування простих і складних страв

Виключено: харчування (d550); пиття (d560); придбання товарів та послуг (d620); ведення домашнього господарства (d640); догляд за побутовими предметами (d650); допомога іншим (d660)

d 6300 Приготування простих страв

Організація, приготування і подача на стіл страв з невеликою кількістю інгредієнтів, які вимагають легких способів приготування і подачі, наприклад, закуски або невеликої кількості їжі та перетворення інгредієнтів їжі шляхом розрізання та перемішування, варіння і нагрівання їжі, наприклад, рису або картоплі.

d 6301 Приготування складних страв

Планування, організація, приготування і подача на стіл страв з великого набору інгредієнтів, які вимагають складних способів обробки і приготування, наприклад, приготування їжі з декількох страв та перетворення інгредієнтів їжі комбінованими способами обробки, наприклад, чищення, поділ на скибочки, змішування, замішування, перемішування, презентація та подача їжі у спосіб, відповідний до нагоди та культури.

Виключено: використання побутової техніки (d6403)

d 6302 Допомога в приготуванні страв

Спільна робота при плануванні меню, організації, приготуванні та подачі на стіл простих і складних страв для себе та інших під наглядом відповідальної особи.

d 6308 Приготування їжі, інше уточнене

d 6309 Приготування їжі, не уточнене

d 640 Ведення домашнього господарства

Ведення домашнього господарства, враховуючи прибирання будинку, прання білизни, використання побутової техніки, зберігання їжі та утилізація сміття, наприклад, підмітання, миття підлоги, лічильників, стін та інших поверхонь; збір та утилізація побутового сміття; прибирання кімнат, туалету, підсобних приміщень; збір, прання, сушіння, складання та прасування одягу; чистка взуття; користування мітлами, щітками, пиломітками, пральними машинами, сушками та прасками.

Включено: прання та сушіння одягу або окремих предметів одягу; очищення кухонної зони та начиння для приготування їжі; прибирання житлової площі; використання пристосувань домашнього господарства, миття накопичених предметів щоденного користування і прибирання сміття

Виключено: придбання житла (d610); придбання товарів та послуг (d620); приготування їжі (d630); догляд за побутовими предметами (d650); допомога іншим (d660)

d 6400 Прання і сушіння одягу та предметів одягу

Прання одягу і білизни вручну та розвішування їх для просушування на свіжому повітрі.

d 6401 Очищення кухонної зони та посуду

Прибирання після приготування їжі, наприклад, миття тарілок, каструль, горщиків, столових приборів, прибирання кухонного столу і підлоги на кухні та в їдальні.

d 6402 Прибирання житлової площі

Прибирання житлових площі у домашньому господарстві, наприклад приведення в порядок і витирання пилу, підмітання, миття шваброю, миття підлог, миття вікон і стін, миття ванних кімнат і туалетів, миття приладдя домашнього господарства.

d 6403 Використання побутової техніки

Використання всіх видів побутової техніки, наприклад, пральних машин, сушок, прасок, пиломоків і посудомийних машин.

d 6404 Накопичення і зберігання для щоденних потреб

Зберігання їжі, напоїв, одягу та інших предметів побуту, необхідних для щоденного життя; консервування їжі за допомогою закриття банок, соління або замороження, зберігання продуктів свіжими та недоступними для тварин.

d6405 Утилізація сміття

Утилізація відходів домашнього господарства, наприклад, за допомогою збирання сміття і непотрібних речей навколо будинку, підготовки сміття до його утилізації, використання пристосувань для позбавлення від сміття; спалювання сміття.

d 6406 Допомога в роботі по дому

Робота разом з іншими і особою, яка відповідає за роботу з планування, організації та ведення домашнього господарства.

d 6408 Ведення домашнього господарства, інше уточнене**d 6409 Ведення домашнього господарства, не уточнене****d 649 Побутові завдання, інші уточнені та не уточнені*****Догляд за побутовими предметами та допомога іншим (d650-d669)*****d 650 Догляд за побутовими предметами**

Догляд і ремонт предметів домашнього господарства та інших особистих предметів, включаючи предмети для ігор, одяг, транспортні засоби та допоміжні пристрої та турбота про рослини і тварин, наприклад, фарбування або обклеювання стін кімнат шпалерами, розстановка меблів, ремонт сантехніки, забезпечення справності транспортних засобів та допоміжних пристроїв, поливання рослин, догляд і годування тварин та домашніх улюбленців.

Включено: виготовлення і ремонт одягу; догляд за житлом, предметами домашнього вжитку та побутовою технікою; утримання транспортних засобів; догляд за

допоміжними пристосуваннями; турбота про рослини (кімнатні та вуличні) і тварин

Виключено: придбання житла (d610); придбання товарів та послуг (d620); ведення домашнього господарства (d640); допомога іншим (d660); високооплачувана робота (d850)

d 6500 Виготовлення та ремонт одягу

Виготовлення та ремонт одягу, наприклад, шиття, лагодження одягу; пришивання гудзиків і застібок; прасування одягу, лагодження та чищення взуття.

Виключено: використання побутової техніки (d6403)

d 6501 Догляд за житлом і предметами домашнього вжитку

Ремонт і догляд за житлом, його екстер'єром, інтер'єром та вмістом, наприклад, фарбування, ремонт світильників та меблів, а також використання необхідних інструментів для ремонту.

d 6502 Підтримання в робочому стані побутової техніки

Ремонт та догляд за побутовою технікою для приготування їжі, чищення і ремонтування, наприклад, змазування та ремонт інструментів і догляд за пральною машиною.

d 6503 Підтримання в робочому стані транспортних засобів

Ремонт і догляд за моторизованими та немоторизованими транспортними засобами для особистого користування, включаючи велосипеди, ручні візки, автомобілі та човни.

d 6504 Догляд за допоміжними пристроями

Ремонт та догляд за допоміжними пристроями, наприклад протезами, ортезами, спеціалізованими інструментами і допоміжними засобами для ведення домашнього господарства та особистої гігієни; догляд і ремонт засобів допомоги для особистого пересування, наприклад милиці, ходунки, крісла-коляски і скутери; підтримання засобів спілкування і пристосувань для розваги.

d 6505 Догляд за рослинами, у приміщенні та на відкритому повітрі

Догляд за рослинами всередині будинку та за межами будинку, наприклад, висаджування, полив і удобрення рослин; садівництво та вирощування продуктів для особистого користування.

d 6506 Турбота про тварин

Турбота про домашніх тварин та улюблених вихованців, наприклад годування, миття, стрижка і дресирування тварин; слідкування за здоров'ям тварин або

домашніх улюбленців; планування догляду за тваринами або вихованцями під час власної відсутності.

d 6507 Допомога по догляду за предметами домашнього вжитку

Робота з іншими з метою підтримання в робочому стані та ремонту предметів домашнього господарства та інших особистих предметів спільно з відповідальною особою.

d 6508 Догляд за побутовими предметами, інший уточнений

d 6509 Догляд за побутовими предметами, не уточнений

d 660 Допомога іншим

Допомога членам сім'ї та іншим особам у навчанні, спілкуванні, самообслуговуванні, пересуванні в межах будинку і за його межами; турбота про добробут своїх членів сім'ї або інших осіб, а також привернення сторонньої уваги до їхніх потреб.

Включено: допомога іншим особам у самообслуговуванні, пересуванні, спілкуванні, міжособистісних стосунках, харчуванні та догляду за здоров'ям

Виключено: високооплачувана робота (d850)

d 6600 Допомога іншим у самообслуговуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам у здійсненні самообслуговування, включаючи допомогу іншим у вживанні їжі, купанні та одяганні; турботу про дітей або членів сім'ї, які хворіють або мають труднощі з елементарним самообслуговуванням; допомога іншим під час здійснення гігієнічних заходів при фізіологічних потребах.

d 6601 Допомога іншим у пересуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам у русі та в пересуванні за межами будинку, наприклад по сусідству або в місті, у школу або зі школи, до місця роботи або місця іншого призначення.

d 6602 Допомога іншим при спілкуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам в їхньому спілкуванні, наприклад, допомога при розмові, написанні або читанні.

d 6603 Допомога іншим у міжособистісних відносинах

Допомога членам сім'ї та іншим особам у здійсненні їхніх міжособистісних взаємодій, наприклад, допомога в ініціюванні, підтриманні або припиненні відносин.

d 6604 Допомога іншим у здійсненні харчування

Допомога членам сім'ї та іншим особам у їхньому харчуванні, наприклад, допомагаючи їм у приготуванні та прийомі їжі.

d 6605 Допомога іншим у підтриманні здоров'я

Допомога членам сім'ї та іншим особам в отриманні офіційного і неофіційного медичного обслуговування, наприклад, забезпечення дитині регулярного медичного обстеження або забезпечення контролю за прийомом необхідних медикаментів родичем похилого віку.

d 6606 Допомога в наданні допомоги іншим

Допомога членам сім'ї та іншим особам із самообслуговуванням, спілкуванням, пересуванням, міжособистісними відносинами, харчуванням та підтриманням здоров'я разом із відповідальною особою.

d 6608 Допомога іншим, інша уточнена

d 6609 Допомога іншим, не уточнена

d 669 Догляд за побутовими предметами та допомога іншим, інші уточнені та не уточнені

d 698 Домашній побут, інше уточнене

d 699 Домашній побут, не уточнене

Розділ 7

Міжособистісні взаємодії та стосунки

Цей розділ стосується виконання дій і завдань, необхідних для елементарних та складних взаємодій з людьми (незнайомцями, друзями, родичами, членами сім'ї та коханими людьми) в контекстуально та соціально прийнятній формі.

Загальні міжособистісні взаємодії (d710 - d729)

d 710 Елементарні міжособистісні взаємодії

Взаємодія з людьми контекстуально і соціально прийнятним чином, наприклад, демонстрація уваги і поваги, коли це доречно, або реакція на прояви почуттів іншими особами.

Включено: прояв поваги, теплоти, вдячності та толерантності у відносинах; реакція на критику та соціальні натяки у відносинах; використання доречного фізичного контакту у відносинах

d 7100 Повага і теплота у відносинах

Прояв почуттів турботи, симпатії, уваги і поваги контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7101 Почуття вдячності у відносинах

Прояв задоволення та подяки контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7102 Прояв терпимості у відносинах

Прояв і реагування на розуміння та сприйняття чужої поведінки контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7103 Критика у відносинах

Забезпечення та відповідь на явні або приховані відмінності в думці чи незгоді контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7104 Соціальні натяки у відносинах

Подавання і реагування належним чином на знаки та натяки, які виникають в соціальних взаємодіях.

d 71040 Ініціювання соціальних взаємодій

Ініціювання та відповідне реагування на взаємний соціальний обмін з іншими.

d 71041 Підтримання соціальних взаємодій

d 71048 Соціальні натяки у відносинах, інші уточнені

d 71049 Соціальні натяки у відносинах, не уточнені

d 7105 Фізичний контакт у відносинах

Дотик і відповідь на тілесний контакт у відносинах з іншими відповідно до ситуації і в соціально прийнятній формі.

d 7106 Диференціація близьких осіб

Прояв диференційованого ставлення до окремих осіб, наприклад, прояв прихильності до близької людини і виділення її з-поміж незнайомих людей.

d 7108 Елементарні міжособистісні взаємодії, інші уточнені

d 7109 Елементарні міжособистісні взаємодії, не уточнені

d 720 Складні міжособистісні взаємодії

Підтримання та управління взаємодіями з іншими людьми залежно від ситуації та в соціально прийнятній формі, наприклад, контроль емоцій та імпульсивних поривів, контроль словесної та фізичної агресії, діючи самостійно у соціальних взаємодіях та діючи відповідно до соціальних правил та конвенцій.

Включено: гра з іншими, налагодження та припинення відносин; контроль поведінки в межах взаємодії; взаємодія відповідно до соціальних правил; дотримання соціального простору

d 7200 Налагодження відносин

Початок і підтримання взаємодії з іншими протягом короткого або тривалого часу, контекстуально та соціально відповідним чином, наприклад, знайомство, пошук і встановлення дружніх або професійних відносин; початок відносин, які можуть стати постійними, романтичними або інтимними.

d 7201 Припинення відносин

Підведення взаємодій до завершення, контекстуально та соціально відповідним чином, наприклад, припинення тимчасових відносин в кінці візиту, припинення тривалих відносин з друзями при переїзді в нове місто або припинення відносин з колегами по роботі, колегами по професії та роботодавцями; припинення романтичних або інтимних відносин.

d 7202 Регулювання поведінки під час взаємодії

Регулювання емоцій та імпульсів, вербальної та фізичної агресивності під час взаємодії з іншими людьми контекстуально та соціально відповідним чином.

d 7203 Взаємозумовлені дії відповідно до соціальних норм

Незалежна поведінка у соціальних взаємодіях з людьми, що відповідає соціальним нормам і відповідно до своєї ролі, положенням або іншим соціальним статусом.

d 7204 Дотримання соціального простору

Усвідомлення і дотримання дистанції між собою та іншими, допустимої відповідно до обставин, контекстуально, соціально та культурно відповідним чином.

d 7208 Складні міжособистісні взаємодії, інші уточнені

d 7209 Складні міжособистісні взаємодії, не уточнені

d 729 Загальні міжособистісні взаємодії, інші уточнені та не уточнені

Особливі міжособистісні стосунки (d730 - d779)

d 730 Стосунки з незнайомими людьми

Тимчасові контакти і зв'язки з незнайомими людьми для досягнення певних цілей, наприклад, для отримання потрібної інформації, уточнення маршруту або здійснення покупки.

d 740 Офіційні стосунки

Створення та підтримання певних стосунків у формальних умовах, наприклад, з викладачами, роботодавцями, професіоналами або обслуговуючим персоналом.

Включено: стосунки з людьми, що наділені владою, з підлеглими та рівними собі

d 7400 Стосунки з людьми, що наділені владою

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, що наділені владою, або займають більш високе чи престижне соціальне становище, наприклад, з роботодавцем.

d 7401 Стосунки з підлеглими

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, які займають більш низьке або менш престижне соціальне становище, наприклад, наймані працівники чи обслуговуючий персонал.

d 7402 Стосунки з рівними за положенням людьми

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, що знаходяться на одному рівні влади, статусу або престижу відносно власної соціальної позиції.

d 7408 Офіційні стосунки, інші уточнені

d 7409 Офіційні стосунки, не уточнені

d 750 Неофіційні соціальні стосунки

Вступання у стосунки з іншими людьми, наприклад випадкові стосунки з людьми, які живуть в одній громаді або в резиденції, зі співробітниками, студентами, товаришами, людьми одного статусу або професії.

Включено: неофіційні стосунки з друзями, сусідами, знайомими, спільно проживаючими та рівними особами

d 7500 Неофіційні стосунки з друзями

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які характеризуються взаємною повагою і загальними інтересами.

d 7501 Неофіційні стосунки із сусідами

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які живуть по сусідству або на одній території.

d 7502 Неофіційні стосунки зі знайомими

Створення та підтримання неофіційних стосунків зі знайомими, але які не є близькими друзями.

d 7503 Неофіційні стосунки зі співмешканцями

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які спільно проживають в одному будинку або іншому житловому приміщенні, приватночи публічно з будь-якою метою.

d 7504 Неофіційні стосунки з рівними людьми

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми одного віку, чи іншими спільними інтересами та ознаками.

d 7508 Неофіційні соціальні стосунки, інші уточнені

d 7509 Неофіційні соціальні стосунки, не уточнені

d 760 Сімейні стосунки

Створення та підтримання родинних зв'язків, наприклад, з найближчими родичами, сімейним оточенням, прийомними, усиновленими, зведеними родичами, більш далекими, наприклад троюрідними братами і сестрами, законними опікунами.

Включено: стосунки «батьки-діти» та «діти-батьки»; стосунки між рідними братами та сестрами і більш далекими родичами

d 7600 Стосунки «батьки-діти»

Стати та бути батьками, як рідними, так і прийомними, наприклад, мати дитину і ставитися до неї по-батьківськи, або створення та підтримання стосунків батьків з дітьми, рідними та прийомними, забезпечення фізичної, інтелектуальної та емоційної підтримки рідній або прийомній дитині.

d 7601 Стосунки «діти-батьки»

Створення та підтримання стосунків з власними батьками, наприклад, маленька дитина підкоряється своїм батькам або доросла дитина піклується про своїх літніх батьків.

d 7602 Стосунки дітей в сім'ї

Створення та підтримання братерських або сестринських стосунків з особою, яка має спільних, одного або обох, батьків від народження чи у зв'язку з усиновленням, або шлюбом.

d 7603 Розширені сімейні стосунки

Створення та підтримання сімейних стосунків з членами своєї «розширеної» сім'ї, наприклад, з кузинами і кузенами, тітками і дядьками, а також бабусями і дідусями.

d 7608 Сімейні стосунки, інші уточнені

d 7609 Сімейні стосунки, не уточнені

d 770 Інтимні стосунки

Створення та підтримання близьких або романтичних стосунків між особами, наприклад, між чоловіком і дружиною, закоханими або сексуальними партнерами.

Включено: романтичні, подружні та сексуальні стосунки

d 7700 Романтичні стосунки

Створення та підтримання стосунків, що ґрунтуються на емоційному і фізичному потязі, які потенційно призводять до тривалих близьких стосунків.

d 7701 Подружні стосунки

Створення та підтримання близьких стосунків законного характеру з іншою особою, наприклад, законний шлюб і перебування в статусі законної дружини або чоловіка, цивільний шлюб.

d 7702 Сексуальні стосунки

Створення та підтримання стосунків сексуального характеру з дружиною (чоловіком) або іншим партнером.

d 7708 Інтимні стосунки, інші уточнені

d 7709 Інтимні стосунки, не уточнені

d 779 Особливі міжособистісні стосунки, інші уточнені та не уточнені

d 798 Міжособистісні взаємодії та стосунки, інші уточнені

d 799 Міжособистісні взаємодії та стосунки, не уточнені

Розділ 8

Основні сфери життя

Цей розділ стосується виконання завдань та дій, необхідних для отримання освіти, роботи і професійної зайнятості, а також проведення економічних операцій.

Освіта (d810 - d839)

d 810 Неформальна освіта

Навчання вдома або в іншому місці (неінституційному середовищі), наприклад, придбання неакадемічних (навчання ремесел) або академічних (домашня школа) навичок від батьків, члена сім'ї або спільноти.

d 815 Дошкільна освіта

Навчання на початковому рівні в домашніх умовах або в освітніх дошкільних установах, спрямоване на залучення дитини до середовища шкільного типу і підготовку дитини до обов'язкового навчання, наприклад, набуття навичок щоденного виконання завдань або у підготовці до школи (наприклад, освітні послуги, що надаються в домашніх умовах або в громадських установах, призначені для покращення здоров'я та когнітивного, моторного, мовного і соціального розвитку та навичок готовності до офіційної освіти).

d 8150 Перехід до дошкільної освітньої програми, з урахуванням різних рівнів

Виконання тих видів діяльності, які забезпечують доступ до дошкільної освіти.

d 8151 Виконання дошкільної освітньої програми

Виконання видів діяльності, спрямованих на підтримання участі в програмах дошкільної освіти, наприклад, відвідування занять, взаємодія належним чином з однолітками та вчителями, виконання учнем обов'язків і вимог до навчання.

d 8152 Засвоєння програм дошкільного навчання

Виконання дій, пов'язаних із виконанням вимог програми або іншого процесу оцінювання, що стосується отримання дошкільної освіти.

d 8153 Завершення дошкільної освітньої програми

Завершення програми дошкільного навчання в обсязі, достатньому для того, щоб перейти на наступний рівень шкільної освіти.

d 8158 Дошкільна освіта, інша уточнена

d 8159 Дошкільна освіта, не уточнена

d 816 Дошкільне життя і пов'язана з ним діяльність

Залучення в дошкільнє життя та пов'язані з ним види діяльності, наприклад, екскурсії та різноманітні святкування.

d 820 Шкільна освіта

Отримання доступу до школи, освіти; залучення до всіх, пов'язаних зі школою, можливостей та привілеїв; вивчення матеріалу курсу, предметів та інших вимог навчального плану в програмі початкової чи середньої освіти, включаючи регулярне відвідування школи; спільна робота з іншими учнями, виконання вимог вчителів, організація, навчання та виконання призначених завдань та проектів, а також перехід на інші етапи навчання.

d 8200 Перехід на освітню програму або на її рівні

Виконання видів діяльності, пов'язаних з отриманням доступу до школи, та перехід від одного шкільного етапу до іншого.

d 8201 Участь у навчальній програмі

Виконання видів діяльності, що сприяють участі в навчанні, наприклад, відвідування занять, взаємодія з однолітками і вчителями, виконання обов'язків і вимог, що висуваються до учня.

d 8202 Засвоєння освітньої програми

Виконання дій, пов'язаних з виконанням вимоги до курсу, іспиту або іншого процесу оцінювання, необхідного для отримання освіти.

d 8203 Завершення навчальної програми або шкільних освітніх рівнів

Закінчення школи на освітньому рівні, достатньому для продовження освіти, влаштування на роботу, професійної діяльності або інших доменів дорослого життя.

d 8208 Шкільна освіта, інше уточнене

d 8209 Шкільна освіта, не уточнене

d 825 Професійне навчання

Зайнятість в усіх видах діяльності професійної програми та вивчення матеріалів навчального плану при підготовці до працевлаштування відповідно до ремесла, роботи чи професії.

d 8250 Перехід у програму професійного навчання або успішне подолання його рівнів

Виконання всіх видів діяльності, спрямованих на отримання професійної освіти і перехід від одного етапу професійного навчання до іншого.

d 8251 Участь у програмі професійного навчання

Виконання всіх видів діяльності, необхідних для професійного навчання, наприклад, відвідування занять, взаємодія у відповідній ситуації з іншими учнями та вчителями, виконання учнівських обов'язків і вимог, що висуваються до учня.

d 8252 Засвоєння програми професійного навчання

Виконання всіх видів діяльності, пов'язаних із виконанням вимог курсу, іспиту або іншого процесу оцінювання, необхідного для отримання професійної освіти.

d 8253 Завершення програми професійного навчання

Закінчення професійного навчання в обсязі, достатньому для переходу на наступний рівень професійної освіти, роботи або інші сфери дорослого життя.

d 8258 Професійне навчання, інше уточнене

d 8259 Професійне навчання, не уточнене

d 830 Вища освіта

Виконання всіх вимог програми вищої школи в університетах, коледжах та інших вищих навчальних закладах, а також усіх вимог навчального плану для отримання ступеня, диплому, сертифіката та інших посвідчень, наприклад, завершення курсу навчання в університеті на звання бакалавра або магістра, завершення навчання в медичній академії або в іншому вищому навчальному закладі.

d 8300 Вища освіта і успішне подолання освітніх рівнів

Виконання навчальних програм для отримання доступу до вищої освіти і перехід від одного ступеня вищої освіти до іншого.

d 8301 Виконання програм, необхідних для здобуття вищої освіти

Виконання усіх видів діяльності, спрямованих на підтримання участі в заходах вищої школи, наприклад, відвідування занять, взаємодія з іншими студентами та викладачами належним чином, виконання студентських обов'язків та вимог до навчання.

d 8302 Засвоєння програми вищої освіти

Виконання всіх видів діяльності, необхідних для завершення курсу, складання іспиту або іншого оціночного тесту, що має відношення до здобуття вищої освіти.

d 8303 Завершення програми вищої освіти

Завершення програми вищої освіти в обсязі, що дозволяє перейти на інший рівень освіти, роботи, професії або інші види діяльності.

d 8308 Вища освіта, інша уточнена

d 8309 Вища освіта, не уточнена

d 835 Шкільне життя та суміжні види діяльності

Залучення в аспекти шкільного життя та в асоціації, пов'язані зі школою, наприклад, учнівська рада та шкільний працівник.

d 839 Освіта, інша уточнена та не уточнена

Робота і зайнятість (d840 - d859)

d 840 Навчання (підготовка до професійної діяльності)

Залучення до програм, пов'язаних з підготовкою до працевлаштування, наприклад, виконання завдань, необхідних для навчання ремеслу, інтернатури, стажування та професійної підготовки.

Виключено: професійне навчання (d825)

d 845 Отримання, збереження та припинення трудових відносин

Пошук, знаходження і вибір місця працевлаштування, прийом на роботу і прийняття умов, виконання обов'язків та просування по роботі, ремеслу, виду зайнятості або професії та звільнення з роботи в установленому порядку.

Включено: пошук роботи; підготовка резюме або супровідного листа; контактування з роботодавцями та підготовка до співбесіди; збереження своєї роботи; оцінка своїх професійних якостей; моніторинг виконання своєї роботи, подача оголошення; припинення роботи

d 8450 Пошук роботи

Знаходження і вибір роботи у виробничій, професійній або в іншій формі зайнятості, виконання необхідних завдань, щоб бути прийнятим на роботу, наприклад, знаходження місця роботи та участь у співбесіді.

d 8451 Збереження роботи

Виконання пов'язаних з роботою завдань, відповідних обов'язків у виробничій, професійній або в іншій формі зайнятості, підвищення по роботі та інші досягнення в сфері працевлаштування.

d 8452 Припинення трудових відносин

Припинення або залишення роботи відповідним чином.

d 8458 Отримання, збереження та припинення трудових відносин, інші уточнені

d 8459 Отримання, збереження та припинення трудових відносин, не уточнені

d 850 Високооплачувана робота

Залучення в усі аспекти роботи за фахом, спеціальністю, професійною діяльністю та іншими формами зайнятості за оплату, як найманий працівник з повною або частковою зайнятістю, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання необхідних завдань по роботі, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників чи контроль з боку інших та виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

Включено: індивідуальна трудова діяльність, повна та часткова зайнятість

d 8500 Індивідуальна трудова діяльність

Зайнятість у високооплачуваній роботі, знайденій або створеній особою або отриманої за контрактом без офіційного оформлення, наприклад, сільськогосподарська робота, виконувана мігрантами, робота фрілансера або консультанта, робота за короткочасним контрактом, робота в якості художника або ремісника, робота з управління своїм магазином або іншим бізнесом.

Виключено: часткова зайнятість і повна зайнятість (d8501, d8502)

d 8501 Часткова зайнятість

Виконання всіх аспектів роботи за оплату на основі часткової трудової зайнятості в якості найманого працівника, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання завдань по роботі, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, та виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

d 8502 Повна зайнятість

Виконання всіх аспектів роботи за оплату на основі повної трудової зайнятості в якості найманого працівника, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання поставлених робочих завдань, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

d 8508 Високооплачувана робота, інша уточнена

d 8509 Високооплачувана робота, не уточнена

d 855 Безоплатна робота

Виконання будь-якої роботи з повною або частковою зайнятістю, в якій оплата не передбачена, включаючи організовану робочу діяльність, виконання необхідних завдань, яких вимагає робота, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, виконання поставлених

завдань самостійно або в групах, наприклад, волонтерська робота, благодійна діяльність, робота в співтоваристві або в релігійній громаді на добровільних засадах, добровільна робота у дворі будинку без винагороди.

Виключено: Розділ 6 Побутове життя

d 859 Робота і зайнятість, інші уточнені та не уточнені

Господарська діяльність (d860 - d879)

d 860 Основні господарські операції

Залучення в будь-який вид простої господарської операції, наприклад, використання грошей на придбання продуктів харчування або бартеру, обмін товарами чи послугами; або заощадження коштів.

d 865 Складні господарські операції

Залучення в будь-яку форму складної господарської операції, яка передбачає обмін активів або майна, та створення прибутку або отримання економічної вигоди, наприклад, купівля бізнесу, фабрики чи обладнання, відкриття банківського рахунку або торгівля товарами.

d 870 Господарська незалежність

Розпорядження господарськими ресурсами, з приватних або громадських джерел, з метою забезпечення економічної безпеки для існуючих та майбутніх потреб.

Включено: особисті господарські ресурси та громадські економічні права

d 8700 Особисті господарські ресурси

Розпорядження особистими чи приватними господарськими ресурсами, щоб гарантувати економічну незалежність для задоволення нинішніх і майбутніх потреб.

d 8701 Громадські економічні фонди

Розпорядження господарськими ресурсами з громадських джерел, щоб гарантувати економічну незалежність для задоволення нинішніх і майбутніх потреб.

d 8708 Господарська незалежність, інша уточнена

d 8709 Господарська незалежність, не уточнена

d 879 Господарська діяльність, інше уточнене та не уточнене

d 880 Участь у грі

Цілеспрямовані, тривалі заняття з предметами, іграшками, матеріалами або іграми, займаючись наодинці або з іншими.

d 8800 **Одиночна гра**

Зайнятість цілеспрямованим, постійним залученням в діяльності з предметами, іграшками, матеріалами або іграми.

d 8801 **Спостереження за грою**

Цілеспрямоване спостереження за діяльністю інших осіб з предметами, іграшками, матеріалами або іграми, але без приєднання до їхньої діяльності.

d 8802 **Паралельна гра**

Зайнятість цілеспрямованими постійними діями з предметами, іграшками, матеріалами або іграми в присутності інших осіб, які також займаються грою, не приєднуючись до їхньої діяльності.

d 8803 **Спільна гра з розподілом участі**

Приєднання до інших осіб у тривалому зацікавленні діями з предметами, іграшками, матеріалами або іграми, що мають спільну ціль або мету.

d 8808 **Участь у грі, інше уточнене**

d 8809 **Участь у грі, не уточнене**

d 898 **Основні сфери життя, інші уточнені**

d 899 **Основні сфери життя, які не уточнені**

Розділ 9

Життя в громаді, соціальне та громадське життя

Цей розділ стосується дій та завдань, необхідних для участі в організованому суспільному житті поза сім'єю, у спільноті, соціальних та громадських сферах життя.

d 910 Життя в громаді

Залучення в усі аспекти соціального життя громади, наприклад, в діяльність благодійних організацій, клубів або професійних громадських організацій.

Включено: неофіційні та офіційні об'єднання; церемонії

Виключено: безоплатна робота (d855); відпочинок і дозвілля (d920); релігія і духовність (d930); політичне і громадське життя (d950)

d 9100 Неофіційні об'єднання

Залучення в соціальні або громадські об'єднання, організовані особами зі спільними інтересами, наприклад, місцеві громадські клуби або етнічні групи.

d 9101 Офіційні об'єднання

Залучення в професійні або інші виняткові соціальні групи, наприклад, об'єднання юристів, лікарів або науковців.

d 9102 Церемонії

Залучення в проведення нерелігійних обрядів або соціальних церемоній, наприклад, одруження, похорон або церемонії посвячення.

d 9103 Неофіційне життя в спільноті

Залучення в громадські збори на ігрових майданчиках, в парках, у вуличних кафе, на міських площах та інших загальних громадських просторах.

d 9108 Життя в громаді, інше уточнене

d 9109 Життя в громаді, не уточнене

d 920 Відпочинок і дозвілля

Залучення в будь-яку форму гри, розваг або дозвілля, наприклад, неофіційно або офіційно організовані ігри та спорт, оздоровчі програми, програми відпочинку та розваги, відвідування художніх галерей, музеїв, кінотеатрів або театрів; ремесло чи захоплення, читання для задоволення, гра на музичних інструментах, огляд визначних пам'яток, заняття туризмом і подорожами для задоволення.

Включено: ігри, спорт, мистецтво і культура, ремесло, хобі та спілкування

Виключено: їзда верхи на тваринах в якості транспорту (d480); високооплачувана та безоплатна робота (d850 і d855); участь у грі (d880); релігія і духовність (d930); політичне і громадське життя (d950)

d 9200 Гра

Залучення в ігри з правилами або без чітких правил, в неорганізовані ігри та спонтанні розваги, наприклад, гра в шахи або карти, настільні ігри або ігри за встановленими правилами (наприклад, в хованки).

Виключено: участь у грі (d880)

d 9201 Спорт

Залучення в неофіційно або офіційно організовані ігри або спортивні змагання як поодиночі, так і в групі, наприклад, гра в боулінг, гімнастика або футбол.

d 9202 Мистецтво та культура

Залучення в заняття мистецтвом або культурним життям, наприклад, відвідування театру, кінотеатру, музею або художньої галереї, або участь в виставі, танцях, декламації або читанні художньої літератури задля задоволення, співи у групі або грі на музичних інструментах.

d 9203 Ремесла

Залучення в ремесла, такі, як кераміка, в'язання або робота з деревом, щоб зробити іграшки чи інші предмети.

d 9204 Хобі

Залучення свого дозвілля у хобі, наприклад, колекціонування марок, монет, антикваріату, каменів, мушель або фотографій.

d 9205 Спілкування

Залучення в неформальні або випадкові зустрічі з іншими, наприклад, відвідування друзів або родичів, неформальні зустрічі в громадських місцях.

d 9208 Відпочинок і дозвілля, інші уточнені

d 9209 Відпочинок і дозвілля, не уточнені

d 930 Релігія і духовність

Залучення в релігійну чи духовну діяльність, організації та практики для самореалізації, пошук сенсу життя, релігійних чи духовних цінностей та встановлення зв'язку з божественною силою, відвідування церкви, храму, мечеті або синагоги, молінні чи співання пісень з релігійною метою і духовне споглядання.

Включено: традиційна релігія і духовність

d 9300 Традиційна релігія

Залучення в традиційні релігійні церемонії, діяльність та події.

d 9301 Духовність

Залучення в духовну діяльність або події за межами традиційної релігії.

d 9308 Релігія і духовність, інші уточнені

d 9309 Релігія і духовність, не уточнені

d 940 Права людини

Володіння всіма національними та міжнародними визнаними правами, які надаються людям з принципу гуманності, наприклад, права людини, встановлені «Декларацією прав людини» Організації Об'єднаних Націй (1948) і «Стандартними правилами для забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженням життєдіяльності» Організації Об'єднаних Націй (1993); «Конвенцією про права дитини» Організації Об'єднаних Націй (1989); право на самовизначення або автономію; та право розпоряджатися своєю долею.

Виключено: політичне життя і громадянство (d950)

Виключено: права людини (d940)

d 950 Політичне і громадське життя

Залучення в соціальне, політичне та державне життя громадянина, який має правовий статус громадянина та користується правами, захистом, привілеями та обов'язками, пов'язаними з цією роллю, такими як право голосу та вибору кандидатів на посаду, формування політичних об'єднань; користування правами та свободами, пов'язаними з громадянством (наприклад, права на свободу слова, об'єднання, релігію, захист від необгрунтованого обшуку та арешту, право на адвоката, судові та інші юридичні права і захист від дискримінації); володіння юридичною силою як громадянин.

Виключено: права людини (d940)

d 998 Життя в громаді, соціальне та громадське життя, інше уточнене

d 999 Життя в громаді, соціальне та громадське життя, не уточнене

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА

Визначення: Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Кодування факторів середовища

Фактори середовища – це складова Частини 2 (Контекстуальні фактори) класифікації. Вони повинні розглядатися окремо для кожної складової функціонування і відповідно кодуватися (див. Додаток 2).

Фактори середовища повинні кодуватися з позицій конкретної людини, ситуація якої описується. Наприклад, тротуар без бордюру може кодуватися як полегшуючий фактор для особи, що використовує коляску, і в той же час як бар'єр для сліпого.

Перший кваліфікатор вказує на ступінь вираженості, яку представляє досліджуваний фактор у вигляді бар'єру чи полегшуючого фактору. Існує кілька причин того, що фактор середовища може бути певною мірою фактором полегшення або бар'єром. При кодуванні полегшуючих факторів слід брати до уваги такі аспекти, як доступність ресурсу, і чи доступ надійний або змінний, хорошої або низької якості тощо. У разі кодування бар'єрів може бути доречним облік того, як часто фактор виступає в якості перешкоди, чи є перешкода істотною або незначною, і чи можна уникнути цієї перешкоди. Слід брати до уваги і те, що фактор середовища може бути бар'єром лише тому, що є в наявності (наприклад, негативне ставлення до осіб з обмеженнями життєдіяльності), або тому, що відсутній (наприклад, відсутність необхідних послуг). Вплив факторів середовища на життя людей з проблемами здоров'я складний і розмаїтий, тому існує надія, що подальші дослідження допоможуть краще зрозуміти цю взаємодію і, можливо, виявити для цих чинників користь другого кваліфікатора.

У деяких випадках різні групи факторів середовища можуть бути підсумовані в таких збірних термінах як «бідність», «розвиток», «сільські умови» або «міські умови», або «суспільне майно». Ці узагальнюючі терміни самі по собі не знайшли відображення в класифікації. Тому користувачеві слід виділяти ці фактори і кодувати їх. Необхідно ще раз відзначити доцільність подальшого дослідження, щоб з'ясувати, наскільки чіткими і стійкими є в своєму прояві набори факторів середовища, які складають кожен із цих збірних термінів.

Перший кваліфікатор

Нижче представлена негативна і позитивна шкала, що позначає ступінь вираженості фактора середовища, який діє у вигляді бар'єру або полегшуючого фактора. Крапка або відокремлення поодиноці вказує на бар'єр, а знак (+) вказує на полегшуючий фактор:

xxx.0 ВІДСУТНІЙ бар'єр	(немає, відсутній, незначний, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКИЙ бар'єр	(легкий, незначний, ...)	5-24%

xxx.2 ПОМІРНИЙ бар'єр	(середній, значний, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКИЙ бар'єр	(значний, інтенсивний, ...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНИЙ бар'єр	(тотальний, ...)	96-100%
xxx + 0 ВІДСУТНІЙ полегшуючий фактор	(немає, відсутній, незначний,...)	0-4%
xxx + 1 ЛЕГКИЙ полегшуючий фактор	(легкий, незначний, ...)	5-24%
xxx + 2 ПОМІРНИЙ полегшуючий фактор	(середній, значний,...)	25-49%
xxx + 3 СУТТЄВИЙ полегшуючий фактор	(значний, інтенсивний, ...)	50-95%
xxx + 4 АБСОЛЮТНИЙ полегшуючий фактор	(тотальний, ...)	96-100%
xxx.8 бар'єр, не уточнений		
xxx + 8 полегшуючий фактор, не уточнений		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення впливу бар'єру або полегшуючого фактора. Наприклад, коли кодується «відсутній бар'єр» або «абсолютний бар'єр», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірний бар'єр» визначається до половини загальної шкали абсолютного бар'єру. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Другий кваліфікатор: розробляється.

Розділ 1

Вироби та технології

Цей розділ стосується природних або виготовлених руками людини виробів або систем виробів, обладнання та технологій у безпосередньому оточенні людини, які збираються, створюються, виробляються або переробляються. Класифікація технічних допоміжних засобів ISO 9999 (Міжнародна організація стандартів) визначає їх як «будь-який виріб, інструмент, обладнання або технічна система, особливо та, яка спеціально вироблена або загальнодоступна та використовується особою з обмеженням життєдіяльності з метою попередження, компенсації, моніторингу, полегшення або нейтралізації» обмеження життєдіяльності. Визнано, що будь-який виріб або технологія можуть бути допоміжними (Див. ISO 9999: Технічні засоби допомоги для осіб з обмеженнями життєдіяльності – Класифікація (друга редакція); ISO/ TC 173/SC 2; ISO/DIS 9999 (перегляд).) Однак, для цілей цієї класифікації факторів середовища, допоміжні вироби та технології визначаються вужче як будь-який виріб, інструмент, обладнання або технологія, адаптоване або спеціально розроблене для поліпшення функціонування осіб з обмеженнями життєдіяльності.

e 110 Вироби або речовини для особистого споживання

Будь-які природні або створені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для споживання.

Включено: продукти харчування (включаючи грудне молоко), напої та лікарські засоби

e 1100 Продукти харчування

Будь-які природні або виготовлені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для споживання у вигляді сирової їжі, обробленої або приготованої їжі та рідини різної консистенції, рослин і мінералів (вітамінні та інші добавки).

e 1101 Лікарські засоби

Будь-які природні або виготовлені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для медичних цілей, такі, як алопатичні та натуропатичні засоби лікування.

e 1108 Вироби або речовини для особистого споживання, інші уточнені

e 1109 Вироби або речовини для особистого вживання, не уточнені

e 115 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Устаткування, вироби і технології, використовувані людьми у щоденному житті, включаючи ті, які адаптовані або спеціально сконструйовані, розташовані всередині або поряд з людиною, яка користується ними.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для особистого використання

Виключено: вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування (e120); вироби та технології для комунікації (e125)

e 1150 Основні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Устаткування, вироби і технології, використовувані людьми в їх щоденній діяльності, наприклад, одяг, текстиль, меблі, пристосування, засоби для чищення та інструменти, неадаптовані або спеціально розроблені, за винятком тих, які відповідають певному віку, наприклад, товари для дітей.

e 1151 Допоміжні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Адаптоване або спеціально розроблене устаткування, вироби і технології, які допомагають людям у щоденному житті, наприклад, протезні та ортопедичні пристрої, невральні протези (наприклад, пристрої функціональної стимуляції, які контролюють кишечник, сечовий міхур, дихання і серцевий ритм) і пристрої, контролюючі навколишнє середовище, призначені для полегшення управління людиною в індивідуальному просторі (сканери, системи дистанційного управління, системи голосового управління, перемикачі таймерів).

e 1152 Вироби та технології для гри

Устаткування, вироби та технології, використовувані в структурній або безструктурній грі однією особою або групою осіб, неадаптовані або спеціально розроблені, за винятком тих, які відповідають віку.

Виключено: основні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті (e1150); допоміжні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті (e1151); вироби та технології для навчання (e130); вироби та технології для культури, відпочинку та спорту (e140)

e 11520 Основні вироби та технології для гри

Предмети, матеріали, іграшки та інші вироби, що використовуються у грі, наприклад, іграшкові кубики, м'ячі, мініатюрні предмети, ігри, пазли, гойдалки та гірки.

e 11521 Адаптовані вироби та технології для гри

Предмети, матеріали, іграшки та інші вироби, адаптовані або спеціально сконструйовані для допомоги в грі, наприклад, автомобілі з дистанційним управлінням і модифіковане обладнання для ігрових майданчиків.

е 11528 Вироби та технології для гри, інші уточнені

е 11529 Вироби та технології для гри, не уточнені

е 1158 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті, інші уточнені

е 1159 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті, не уточнені

е 120 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми для пересування всередині та за межами будівель, включаючи ті, які адаптовані або спеціально розроблені, розміщені всередині, на або поруч із особою, яка користується ними.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

е1200 Основні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми у діяльності по пересуванню всередині та за межами будівель, наприклад, моторизовані та немоторизовані засоби, що використовуються для наземного перевезення людей, по воді та повітря (наприклад, автобуси, автомобілі, мікроавтобуси, інші моторизовані засоби та засоби, що працюють на тязі тварин), не адаптовані або спеціально розроблені, за винятком тих, які відповідають віку, наприклад, триколісні засоби та ручні візки.

е1201 Допоміжні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Адаптовані або спеціально розроблені вироби та технології, які допомагають людям пересуватися всередині та за межами будівель, наприклад, пристосування для ходьби, спеціальні автомобілі та мікроавтобуси, спеціальні пристрої, що адаптують пристрій для засобів пересування, такі як крісла-коляски, скутери та пристрої для пересування.

е 1208 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування, інші уточнені

е 1209 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування, не уточнені

е 125 Вироби та технології для комунікації

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми в діяльності з відправлення та одержання інформації, включаючи адаптовані або спеціально розроблені, розташовані всередині, на або поруч із особою, яка їх використовує.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для комунікації

е 1250 Основні вироби та технології для комунікації

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми для обміну та отримання інформації, наприклад, слухові та зорові пристрої, звукозаписні пристрої та приймачі, теле- і відеообладнання, пристрої телефонного зв'язку, системи безпосередньої передачі звуку і зображення, що не адаптовані або спеціально розроблені.

е 1251 Допоміжні вироби та технології для комунікації

Адаптовані або спеціально розроблені види обладнання, вироби та технології, що допомагають людям обмінюватися і отримувати інформацію, наприклад, спеціалізовані пристрої бачення, електрооптичні пристрої, спеціалізована спеціалізовані друкуючі пристрої, пристосування для малювання або письма, сигнальні системи і спеціалізоване програмне та апаратне комп'ютерне забезпечення, кохлеарні імпланти, слухові апарати, звукові тренажери частотної модуляції (FM), протези голосу, комунікативні дошки, окуляри і контактні лінзи.

е 1258 Вироби та технології для комунікації, інші уточнені

е 1259 Вироби та технології для комунікації, не уточнені

е 130 Вироби та технології для навчання

Устаткування, вироби, способи, методи і технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності у певній галузі, враховуючи адаптовані або спеціально розроблені.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для навчання

е 1300 Основні вироби та технології для навчання

Устаткування, вироби, способи, методи та технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності на будь-якому рівні,

наприклад, книги, інструкції, навчальні іграшки, комп'ютерне апаратне або програмне забезпечення, не адаптоване або спеціально розроблене.

е 1301 Допоміжні вироби та технології для навчання

Адаптовані та спеціально створені вироби, способи, методи та технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності, наприклад, спеціалізована комп'ютерна технологія.

е 1308 Вироби та технології для навчання, інші уточнені

е 1309 Вироби та технології для навчання, не уточнені

е 135 Вироби та технології для працевлаштування

Устаткування, вироби і технології, що використовуються для працевлаштування, щоб полегшити виконання роботи.

Включено: основні та допоміжні вироби і технології для праці і зайнятості

е 1350 Основні вироби та технології для працевлаштування

Устаткування, вироби і технології, що використовуються на роботі для полегшення її виконання, наприклад, інструменти, механізми та офісне обладнання, яке не адаптоване або спеціально розроблене.

е 1351 Допоміжні вироби та технології для працевлаштування

Адаптовані або спеціально створені вироби і технології, що використовуються на роботі для полегшення її виконання, наприклад, регульовані столи, столи і шафи для зберігання документів; офісні входні та вихідні двері із дистанційним управлінням; комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, різні аксесуари і системи управління навколишнім середовищем для полегшення виконання особою завдань, пов'язаних з роботою, і управління робочим навколишнім середовищем, (наприклад, сканерами, системами дистанційного і голосового управління, таймерами).

е 1358 Вироби та технології для працевлаштування, інші уточнені

е 1359 Вироби та технології для працевлаштування, не уточнені

е 140 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Устаткування, вироби та технології, що використовуються для проведення і вдосконалення культурної, розважальної та спортивної діяльності, включаючи адаптоване або спеціально розроблене обладнання.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Виключено: вироби та технології для гри (e1152)

e 1400 Основні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Устаткування, вироби та технології, що використовуються для участі в культурних, розважальних і спортивних заходах, таких, як іграшки, лижі, тенісні м'ячі та музичні інструменти, не адаптовані або спеціально розроблені.

e 1401 Допоміжні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Адаптовані або спеціально розроблені вироби та технології, що використовуються для участі в культурних, розважальних і спортивних заходах, наприклад, спеціально пристосовані засоби пересування для спорту, засоби адаптації до музичних та інших творчих занять.

e 1408 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту, інші уточнені

e 1409 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту, не уточнені

e 145 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Вироби та технології, унікальні об'єкти або вироби масового виробництва, що мають символічне значення в контексті духовної культури або релігії, включно з адаптованими або спеціально розробленими видами.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для релігійної або духовної практики

e 1450 Основні вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Вироби та технології, унікальні об'єкти або вироби масового виробництва, що мають символічне значення в контексті релігійної або духовної практики, наприклад, релігійні приміщення, «травневі дерева», головні убори, маски, розп'яття, підсвічники та молитовні килимки, що не адаптовані або спеціально розроблені, за винятком відповідних до віку.

e 1451 Допоміжні вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Адаптовані та спеціально розроблені вироби та технології, які використовуються із символічним значенням в контексті релігійної або духовної практики, наприклад, релігійні книги мовою Брайля, карти-таро мовою Брайля, спеціальні пристосування для коліс крісла-коляски при вході в храми.

e 1458 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики, інші уточнені

e 1459 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики, не уточнені

е 150 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування**

Вироби та технології, які складають внутрішнє та зовнішнє оточення особи, яке заплановане, спроектоване і виконане для громадського користування, включаючи те, що було адаптовано або спеціально розроблено.

Включено: дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва входів і виходів, внутрішніх зручностей та покажчиків

е 1500 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для входу та виходу у будівлях для громадського користування**

Вироби та технології для обладнання входів і виходів в будівлях, які заплановані, спроектовані і виконані для громадського користування наприклад, дизайн, будівництво та конструкція входів і виходів у будівлях для громадського користування (такі як місця роботи, магазини та театри), громадські будівлі, що повинні бути обладнані пересувними і постійними пандусами, підсилювачами дверей, горизонтальними рівнями дверних ручок і відповідною висотою дверних порогів.

е 1501 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування доступу до зручностей усередині будівель для громадського користування**

Вироби та технології облаштування внутрішніх зручностей приміщень, будівництва та конструкцій для громадського користування, наприклад, зручності у ванній кімнаті, телефони, переговорні пристрої, ліфти або підйомники, ескалатори, термостати (для регулювання температури) і розкидані в різних місцях доступні сидіння в аудиторіях або на стадіонах.

е 1502 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування покажчиків шляху, напрямків і позначення місць розташування в будівлях для громадського користування**

Вироби та технології внутрішнього та зовнішнього обладнання, які заплановані, спроектовані і виконані для громадського користування, щоб допомагати людям пересуватися всередині будівель і безпосередньо за межами будівель, а також позначати місце, в яке вони хочуть потрапити, наприклад, за допомогою написів, мовою Брайля або від руки, розміри коридорів, поверхні підлоги, доступні кіоски та інші форми довідників.

е 1503 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для забезпечення фізичної безпеки людей в будівлях для громадського користування**

Вироби та технології всередині і зовні приміщень для громадського користування з метою забезпечення безпеки, як наприклад, поручні для ліжок і сигнали екстрених викликів.

е 1508 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування, інші уточнені

е 1509 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування, не уточнені

е 155 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування

Вироби та технології, які складають внутрішнє та зовнішнє оточення особи, яке заплановане, спроектоване і виконане для приватного користування (наприклад, будинок, житло), включаючи те, що було адаптовано або спеціально розроблено.

Включено: вироби, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва входів і виходів, внутрішніх зручностей та покажчиків

е1550 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для входу та виходу у будівлях для приватного користування

Вироби та технології для обладнання входів і виходів в будівлях, які заплановані, спроектовані і виконані для приватного користування, наприклад, дизайн, будівництво та конструкція входів і виходів у будівлях для приватного користування, що повинні бути обладнані пересувними і постійними пандусами, підсилювачами дверей, горизонтальними рівнями дверних ручок і відповідною висотою дверних порогів.

е1551 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування доступу до зручностей усередині будівель для приватного користування

Вироби та технології облаштування внутрішніх зручностей приміщень, будівництва та конструкцій для приватного користування, наприклад, зручності у ванній кімнаті, телефони, переговорні пристрої, кухонні шафи, прилади та електронні засоби контролю в приватних будинках.

е1552 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування покажчиків шляху, напрямків і позначення місць розташування в будівлях для приватного користування

Вироби та технології внутрішнього та зовнішнього обладнання, які заплановані, спроектовані і виконані для приватного користування, щоб допомагати людям пересуватися всередині будівель і безпосередньо за межами будівель, а також позначати місце, в яке вони хочуть потрапити, наприклад, за допомогою написів, мовою Брайля або від руки, розміри коридорів та поверхні підлоги.

е 1553 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для забезпечення фізичної безпеки людей в будівлях для приватного користування

Вироби та технології всередині і зовні приміщень для приватного користування з метою забезпечення безпеки, як наприклад, поручні, сигнали екстреного оповіщення і надійне зберігання небезпечних предметів (наприклад, зброї) або матеріалів (наприклад, розчинників, інсектицидів).

е 1558 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування, інші уточнені

е 1559 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування, не уточнені

е 160 Вироби та технології землекористування

Вироби та технології земельних ділянок, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком місцевості, включаючи адаптовані або спеціально розроблені.

Включено: продукти та технології земельних ділянок, організованих відповідно до політики використання землі, наприклад, в сільських районах, приміських, міських районах, парках, заповідниках

е 1600 Вироби та технології для розвитку сільської місцевості

Вироби та технології використання земельних ділянок в сільській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком сільської місцевості, наприклад, сільськогосподарські угіддя, дороги і вказівні стовпи.

е 1601 Вироби та технології для розвитку приміської місцевості

Вироби та технології використання земельних ділянок в приміській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком приміської місцевості, наприклад тротуари, доріжки, покажчики та вуличне освітлення.

е 1602 Вироби та технології для розвитку міської місцевості

Вироби та технології використання земельних ділянок в міській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком міської місцевості, наприклад тротуари, пандуси, дорожні знаки та вуличне освітлення.

е 1603 Вироби та технології для облаштування парків, заповідників і дикої природи

Вироби та технології використання земельних ділянок парків, заповідників та дикої природи, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі проектуванням, плануванням і розвитком

місцевості, наприклад, інформаційні покажчики в парках і стежки дикої природи.

е 1608 Вироби та технології землекористування, інші уточнені

е 1609 Вироби та технології землекористування, не уточнені

е 165 Активи

Вироби або предмети економічного обміну, наприклад, гроші, товари, власність та інші цінності або права на володіння цінностями, які є в особи, або на які вона має права користування або права переваги, наприклад, право плати для підтримки дитини або складання заповіту на дітей чи залежних осіб.

Включено: матеріальні та нематеріальні вироби та товари, фінансові активи

е 1650 Фінансові активи

Вироби, наприклад, гроші та інші фінансові інструменти, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е 1651 Матеріальні активи

Вироби або предмети, наприклад, нерухомість, земля, одяг, продовольчі та технічні товари, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е1652 Нематеріальні активи

Вироби, наприклад, об'єкти права інтелектуальної власності, знання і навички, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е 1658 Активи, інше уточнене

е 1659 Активи, не уточнене

е 198 Вироби та технології, інші уточнені

е 199 Вироби та технології, не уточнені

Розділ 2

Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому

Цей розділ стосується живих і неживих елементів природного або фізичного середовища і тих складових довілля, які були змінені людиною, а також характеристики людського населення в цьому середовищі.

е 210 Фізична географія

Особливості земельного рельєфу та водних об'єктів.

Включено: особливості географії, що включає орографію (рельєф, його якісні та кількісні характеристики, в тому числі висоту над рівнем моря) і гідрографію (водні об'єкти, наприклад, озера, річки, моря)

е 2100 Сухопутний ландшафт

Особливості рельєфу суші, наприклад гори, пагорби, долини і рівнини.

е 2101 Водний ландшафт

Особливості водних об'єктів, наприклад, озера, дамби, річки і струмки.

е 2108 Фізична географія, інші уточнені

е 2109 Фізична географія, не уточнені

е 215 Населення

Групи людей, що живуть у певному довіллі, мають однаковий спосіб адаптації до навколишнього середовища.

Включено: демографічні зміни; щільність населення

е 2150 Демографічні зміни

Зміни, що зустрічаються в групах людей, наприклад, у складі та чисельності загальної кількості осіб на території, викликані народженням, смертю, старінням населення та міграцією.

е 2151 Щільність населення

Кількість людей на одиницю площі землі, включаючи характеристики, такі як висока і низька щільність населення.

е 2158 Населення, інші уточнені

е 2159 Населення, не уточнені

е 220 Флора і фауна

Рослини і тварини.

Виключено: свійські тварини (e350); населення (e215)

е 2200 Рослини

Будь-який з еукаріотів, багатоклітинних організмів, що мають здатність до фотосинтезу і належать до царства Рослин, для яких характерна наявність хлоропласта, клітинної стінки з целюлози і відсутність можливості пересування, наприклад, дерева, квіти, кущі і виноградна лоза.

е 2201 Тварини

Багатоклітинні організми царства Тварин, що відрізняються від рослин певними типовими характеристиками, наприклад, здатністю до пересування, відсутністю фотосинтезу, значно вираженою відповіддю на подразники, які мають обмежений ріст і фіксований зовнішній вигляд, наприклад, дикі або свійські тварини, рептилії, птахи, риби і ссавці.

Виключено: активи (e165); свійські тварини (e350)

е 2208 Флора і фауна, інші уточнені

е 2209 Флора і фауна, не уточнені

е 225 Клімат

Метеорологічні характеристики і події, наприклад, погода.

Включено: температура, вологість, атмосферний тиск, опади, вітер, сезонні зміни

е 2250 Температура

Ступінь тепла або холоду, наприклад, висока або низька температура, нормальна або надмірна температура.

е 2251 Вологість

Рівень вологості повітря, наприклад, висока або низька вологість.

е 2252 Атмосферний тиск

Тиск повітря в навколишній атмосфері, наприклад, тиск, пов'язаний із висотою над рівнем моря або метеоумовами.

е 2253 Опади

Випадання опадів, наприклад, дощ, роса, сніг, ожеледь і град.

е 2254 Вітер

Природний рух повітря з більшою або меншою швидкістю, наприклад, бриз, буря і пориви вітру.

е 2255 Сезонні зміни

Природні, регулярні і прогнозовані зміни пір року: літо, осінь, зима і весна.

е 2258 Клімат, інший уточнений

е 2259 Клімат, не уточнений

е 230 Природні явища

Події, пов'язані із географічними і атмосферними змінами, що призводять до руйнування фізичного середовища особи та зустрічаються регулярно або нерегулярно, наприклад, землетруси або руйнівні стихійні явища, такі, як торнадо, урагани, тайфуни, повені, лісові пожежі та крижаний шторм.

е 235 Зміни в природі, впроваджені людиною

Порушення або несприятливі зміни природного середовища, спричинені людиною, які можуть призводити до несприятливої зміни у щоденному житті людей, наприклад, події або стани, пов'язані з конфліктами і війнами, тобто переміщення людей, руйнування соціальної інфраструктури, будинків, земель; екологічні катастрофи, такі як забруднення землі, води або повітря, (наприклад, «токсичні розливи»).

е 240 Світло

Електромагнітне випромінювання, за допомогою якого речі стають видимими, або сонячне чи штучне освітлення (наприклад, свічки, масляні або газові лампи, вогонь і електрика), яке може забезпечувати корисною інформацією чи відволікаючою про навколишній світ.

Включено: інтенсивність світла; якість світла; кольорові контрасти

е 2400 Інтенсивність світла

Рівень або кількість енергії, що випускається природним (сонце) або штучним джерелом світла.

е 2401 Якість світла

Характер світла, що забезпечує кольорову контрастність навколишнього середовища, який дає можливість отримати корисну зорову інформацію про світ (наприклад, зорову інформацію про наявність сходів або дверей) або, навпаки, дратує (коли є забагато зорових об'єктів).

е 2408 Світло, інше уточнене

е 2409 Світло, не уточнене

е 245 Зміни, пов'язані з часом

Природні регулярні або передбачувані тимчасові зміни.

Включено: цикли день / ніч і місячні цикли

е 2450 Цикли день / ніч

Природні регулярні та передбачувані чергування дня і ночі, тобто день, ніч, світанок і сутінки.

е 2451 Місячні цикли

Природні регулярні та прогнозовані зміни положення місяця по відношенню до землі.

е 2458 Зміни, пов'язані з часом, інші уточнені

е 2459 Зміни, пов'язані з часом, не уточнені

е 250 Звук

Явище, яке можна почути, таке, як стукіт, брязкіт, грім, спів, свист, крики і гудіння будь-якого рівня, тембру або тональності, і яке може дратувати чи забезпечувати корисною інформацією про навколишній світ.

Включено: інтенсивність звуку; якість звуку

е 2500 Інтенсивність звуку

Рівень або сила звукових явищ, які визначаються кількістю виробленої енергії; енергія високого рівня сприймається як гучний звук, а енергія низького рівня – як тихий.

е 2501 Якість звуку

Характер звуку, який визначається довжиною і характеристикою звукової хвилі та сприймається як тембр і тон, наприклад, різучий слух або мелодійний, який може забезпечувати корисною інформацією про світ (наприклад, звук гавкаючого собаки на протипагу котячого нявкання) або дратувати (наприклад, фоновий шум).

е 2508 Звук, інший уточнений

е 2509 Звук, не уточнений

е 255 Вібрація

Регулярні або нерегулярні коливальні рухи об'єкта або особи, викликані фізичною дією, наприклад, коливаннями, тремтінням, швидкими переривчастими рухами речей, будівель або людей, викликані малим або великим технічним обладнанням, літаком і вибухами.

Виключено: природні явища (e230) типу вібрації або коливання землі, викликані землетрусами

e 260 Якість повітря

Характеристики атмосфери (зовні будівель) або повітря в закритих приміщеннях (всередині будівель), які можуть дратувати або забезпечувати корисною інформацією про світ.

Включено: якість повітря у приміщеннях і зовні

e 2600 Якість повітря у приміщеннях

Характеристика повітря всередині будівель або закритих просторів, обумовлена запахом, задимленістю, вологістю, кондиціонуванням (керованими якісними параметрами повітря) або відсутністю кондиціонування, яка може забезпечити корисною інформацією про світ (наприклад, запах витоку газу) або дратувати (наприклад, надмірний запах парфумів).

e 2601 Якість повітря поза приміщеннями

Характеристика повітря поза будівлями або закритими просторами, обумовлена запахом, задимленістю, вологістю, рівнем озону та іншими особливостями атмосфери, яка може забезпечити корисною інформацією про світ (наприклад, запах дощу) або дратувати (наприклад, токсичний запах).

e 2608 Якість повітря, інша уточнена

e 2609 Якість повітря, не уточнена

e 298 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, інші уточнені

e 299 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, не уточнені

Розділ 3

Підтримка та стосунки

Цей розділ стосується людей або тварин, які забезпечують практичну фізичну або емоційну підтримку, турботу, захист і допомогу у стосунках з іншими людьми в будинку, на робочому місці, в школі, в іграх або в інших видах щоденної діяльності. Цей розділ не стосується ставлення людини або людей, що забезпечують підтримку. Описаний фактор навколишнього середовища це не особа або тварина як такі, а їх фізична і емоційна підтримка.

e 310 Найближчі родичі

Особи, пов'язані народженням, шлюбом або іншими стосунками, визнаними в культурному середовищі як близькоспоріднені, наприклад, подружжя, партнери, батьки, кровні брати і сестри, діти, опікуни, прийомні батьки, бабусі та дідусі.

Виключено: далекі родичі (e315); персонал, що здійснює догляд і допомогу (e 340)

e 315 Далекі родичі

Особи, пов'язані через відносини сім'ї або шлюбу, або інші стосунки, визнані в культурному середовищі як не близькоспоріднені, наприклад, тітки, дядьки, племінники.

Виключено: найближчі родичі (e310)

e 320 Друзі

Особи, з якими близькі та тривалі стосунки характеризуються повною довірою і взаємодопомогою.

e 325 Знайомі, однолітки, колеги, сусіди та члени громади

Особи, знайомі, однолітки, колеги, сусіди і члени громади в умовах роботи, навчання, відпочинку або в інших життєвих ситуаціях і ті, хто мають такі ж демографічні особливості, як вік, стать, релігія, етнічна приналежність або загальні інтереси.

Виключено: служби асоціацій і організацій (e5550)

e 330 Особи, що наділені владою

Особи, що відповідають за прийняття рішень щодо інших, і ті, хто має певний соціальний вплив або владу, яка ґрунтується на їх соціальному, економічному, культурному чи релігійному положенні в суспільстві, наприклад, викладачі, роботодавці, особи, що здійснюють контроль, релігійні лідери, їх заступники, опікуни та довірені особи.

e 335 Підлегли

Особи, чиє щоденне життя залежить від людей, що наділені владою на роботі, в школі або в інших сформованих ситуаціях, наприклад, студенти, робітники і члени релігійної групи.

Виключено: найближчі родичі (e310)

e 340 Персонал, що здійснює догляд і допомогу

Особи, які забезпечують необхідними послугами інших з метою підтримки їх в щоденній діяльності та при виконанні роботи, в навчанні або інших ситуаціях; чия діяльність здійснюється через громадські, приватні фонди або на добровільній основі, наприклад, особи, які забезпечують спеціальні умови для роботи на дому, персональні помічники, помічники в транспорті, ті, хто надає допомогу за платню, няні та інші особи, які займаються безпосередньою допомогою та забезпечують догляд.

Виключено: найближчі родичі (e310); далекі родичі (e315); друзі (e320); служби загальної соціальної підтримки (e5750); професійні працівники сфери охорони здоров'я (e355)

e 345 Сторонні особи

Незнайомі особі, а також ті, з ким будь-які стосунки і зв'язки відсутні або не встановлені, включаючи невідомих людині осіб, але які поділяють з нею ситуацію; наприклад, особи, що тимчасово заміщують викладачів, співробітників або соціальних працівників.

e 350 Свійські тварини

Тварини, які забезпечують фізичну, емоційну або психологічну підтримку, наприклад, свійські тварини (собаки, кішки, птахи, риби і т.д.), тварини для персональної мобільності та транспортування.

Виключено: тварини (e2201); активи (e165)

e 355 Професійні працівники сфери охорони здоров'я

Всі особи, що забезпечують медичне обслуговування в системі охорони здоров'я, наприклад: лікарі, медичні сестри, фізіотерапевти, професійні терапевти, логопеди, сурдологи, ортопеди-травматологи або медико-соціальні працівники.

Виключено: професійні працівники інших сфер (e360)

e 360 Професійні працівники інших сфер

Всі постачальники послуг, які працюють поза системою охорони здоров'я, наприклад: соціальні працівники, адвокати, викладачі, архітектори, дизайнери.

Виключено: професійні працівники сфери охорони здоров'я (e355)

e 398 Підтримка та стосунки, інші уточнені

e 399 Підтримка та стосунки, не уточнені

Розділ 4

Ставлення

Цей розділ стосується ставлень, які є видимим результатом звичаїв, правил, ідеології, цінностей, норм, релігійних та інших переконань. Ставлення впливають на індивідуальну поведінку і соціальне життя на всіх рівнях, від міжособистісних стосунків та громадських об'єднань до політичних, економічних і правових відносин; наприклад, індивідуальне або суспільне ставлення до людської гідності іншої особи, цінності людини як особистості, прояв цих відносин позитивним і заохочувальним або негативним і дискримінаційним чином (наприклад, стигматизація, стереотипування, маргіналізація або нехтування особою). Ставлення класифікуються по відношенню до будь-кого в певному положенні або ситуації. Це не відносини безпосередньо особистості. Індивідуальні ставлення розподіляються за категоріями таким самим чином, як перелік, який відноситься до підтримки і стосунків у Розділі 3 Факторів середовища. Цінності та переконання окремо від ставлення не кодують, оскільки вважається, що вони є рушійною силою ставлення.

e 410 Індивідуальні ставлення найближчих родичів

Загальні або специфічні думки і точки зору близьких родичів в сім'ї щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 415 Індивідуальні ставлення далеких родичів

Загальні або специфічні думки і точки зору далеких родичів щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 420 Індивідуальні ставлення друзів

Загальні або специфічні думки і точки зору друзів щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 425 Індивідуальні ставлення знайомих, однолітків, колег, сусідів і членів громади

Загальні або специфічні думки і точки зору знайомих, однолітків, колег, сусідів і членів громади щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 430 Індивідуальні ставлення осіб, що наділені владою

Загальні або специфічні думки і точки зору осіб, що наділені владою щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 435 **Індивідуальні ставлення підлеглих**

Загальні або специфічні думки і точки зору підлеглих щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 440 **Індивідуальні ставлення персоналу, який здійснює догляд і допомогу**

Загальні або специфічні думки і точки зору персоналу, що здійснює персональний догляд і допомогу, про певну особистість або інші питання (наприклад, соціальні, політичні і економічні), які впливають на індивідуальну поведінку і вчинки.

e 445 **Індивідуальні ставлення сторонніх осіб**

Загальні або специфічні думки і точки зору сторонніх осіб щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 450 **Індивідуальні ставлення професійних працівників сфери охорони здоров'я**

Загальні або специфічні думки і точки зору професійних працівників сфери охорони здоров'я щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 455 **Індивідуальні ставлення професійних працівників інших сфер**

Загальні або специфічні думки і точки зору професійних працівників сфер, пов'язаних зі здоров'ям та інших сфер, щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 460 **Соціальні ставлення**

Загальні або специфічні думки і точки зору, що розділяються людьми однієї культури, суспільства, субкультури чи іншої соціальної групи щодо інших індивідів або питань, які стосуються соціальних, політичних і економічних проблем, що впливають на індивідуальну або групову поведінку і дії.

e 465 **Соціальні норми, методи та ідеології**

Звичаї, методи, правила і абстрактні системи цінностей та нормативних вірувань (наприклад, ідеологія, нормативні загальнолюдські уявлення і філософія моралі), які виникають із соціального контексту, зачіпають або формують громадські та індивідуальні методи і поведінку, наприклад, соціальні норми моралі та релігійної поведінки або етикету; релігійні доктрини і обумовлені ними норми і методи; норми поведінки під час ритуалів або громадських зібрань.

e 498 **Ставлення, інші уточнені**

e 499 **Ставлення, не уточнені**

Розділ 5

Служби, системи та політики

Цей розділ стосується:

1. *Служб*, що пропонують послуги з реалізації сформованих програм та операцій в різних сферах суспільства для задоволення потреб осіб. (Включаючи осіб, які здійснюють послуги). Служби можуть мати громадський, приватний або добровільний характер і бути організовані на місцевому рівні, рівні громади, регіональному, державному, провінційному, національному або міжнародному рівнях підприємцями, асоціаціями, організаціями, агентствами або урядом. Продукти, пропоновані цими службами, можуть бути загальними, адаптованими або розробленими спеціально.
2. *Систем*, які здійснюють адміністративний контроль і його організацію в установленому порядку місцевою, регіональною, національною, міжнародною чи іншою законною владою. Ці адміністративні системи призначені для організації, контролю і моніторингу діяльності служб, що пропонують переваги сформованих програм і дій в різних сферах суспільства.
3. *Політик*, які містять правила, норми, інструкції та стандарти, встановлені місцевою, регіональною, національною, міжнародною чи іншою законною владою. Відповідно до політики здійснюється і регулюється діяльність системи організації, контролю та моніторингу діяльності служб, що пропонують переваги сформованих програм і дій в різних сферах суспільства.

e 510 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів

Служби, системи та політики, які організують і забезпечують виробництво предметів і виробів, споживаних або використовуваних людьми.

e 5100 Служби виробництва споживчих товарів

Служби і програми для вибору, створення, розробки і виробництва споживчих товарів і виробів, наприклад, виробів і технологій, використовуваних для пересування, комунікації, освіти, транспортування, працевлаштування та домашнього господарства, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби освіти і навчання (e5850); служби комунікації (e5350); Розділ 1

e 5101 Системи виробництва споживчих товарів

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, наприклад, регіональні, національні або міжнародні організації, що визначають стандарти (Міжнародна Організація Стандартів), і організації споживачів, які стежать за вибором, створенням, розробкою і виробництвом споживчих товарів і виробів.

е 5102 Політики виробництва споживчих товарів

Законодавство, інструкції та стандарти підбору, створення, розробки і виробництва споживчих товарів і виробів, наприклад, встановлення стандартів.

е 5108 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів, інші уточнені

е 5109 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів, не уточнені

е 515 Служби, системи та політики архітектури та будівництва

Служби, системи та політики проектування та будівництва громадських і приватних будівель.

Виключено: служби, системи та політики утримання територій (е520)

е 5150 Служби архітектури та будівництва

Служби і програми проектування, будівництва та утримання житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, зведення будівель, реалізації принципів проектування, будівельних норм, правил і стандартів, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5151 Системи архітектури та будівництва

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що стежать за плануванням, проектуванням, будівництвом і утриманням житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, застосуванням і моніторингом будівельних норм і стандартів, протипожежних та інших стандартів безпеки.

е 5152 Політики архітектури та будівництва

Законодавство, інструкції та стандарти планування, проектування, будівництва і обслуговування житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, розробка будівельних норм і стандартів, протипожежних та інших стандартів безпеки.

е 5158 Служби, системи та політики архітектури та будівництва, інші уточнені

е 5159 Служби, системи та політики архітектури та будівництва, не уточнені

е 520 Служби, системи та політики утримання територій

Служби, системи та політики планування, утримання і розвитку громадських територій (наприклад, парків, лісів, узбережжя, боліт) і приватних територій в сільській, приміській і міській місцевості.

Виключено: служби, системи та політика архітектури та будівництва (e515)

e 5200 Служби з утримання територій

Служби і програми, які здійснюють планування, створення і підтримання порядку в міській, приміській, сільській місцевості, місцях відпочинку і в заповідниках, місцях скупчень людей та відкритих комерційних приміщень (площі, відкриті торгові майданчики), на пішохідних і велосипедних транспортних маршрутах для передбачуваного використання, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського (e150) і приватного (e155) користування; вироби та технології землекористування (e160)

e 5201 Системи з утримання територій

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що стежать за плануванням, проектуванням, розвитком і обслуговуванням територій, включаючи сільську місцевість, передмістя, місто, парки і заповідники, наприклад, реалізація і контроль місцевого, регіонального і національного планування, кодексів, політики збереження природи і культурних цінностей.

e 5202 Політики з утримання територій

Законодавство, інструкції та стандарти планування, проектування, розвитку та обслуговування відкритих територій, включаючи сільську місцевість, передмістя, місто, парки і заповідники, наприклад, створення місцевих, регіональних або національних актів планування, кодексів проектування, політики збереження природи і культурних цінностей.

e 5208 Служби, системи та політики утримання територій, інші уточнені

e 5209 Служби, системи та політики утримання територій, не уточнені

e 525 Житлові служби, системи та політики

Служби, системи та політики, що забезпечують людей притулком, житлом або місцем проживання.

e 5250 Житлові служби

Служби і програми, що стежать за розміщенням, забезпеченням і підтриманням порядку в будівлях або місцях проживання людей, наприклад, агентства нерухомості, житлові служби, притулки для безпритульних людей, включно з тими, хто забезпечує ці послуги.

e 5251 Житлові системи

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які стежать за розміщенням і проживанням людей, наприклад, системи, що реалізують і контролюють житлову політику.

e 5252 Житлові політики

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють розміщення та проживання людей, наприклад, законодавство і політика, що визначають право на житло чи притулок; політика, що стосується участі уряду в житловому розвитку і утримання житла; політика, яка визначає, як і де повинна розвиватися житлова галузь.

e 5258 Житлові служби, системи та політики, інші уточнені

e 5259 Житлові служби, системи та політики, не уточнені

e 530 Служби, системи та політики комунального господарства

Служби, системи та політики підприємств комунального господарства, що забезпечують обслуговування населення водою, паливом, електроенергією, санітарними послугами, громадським транспортом та іншими основними послугами.

Виключено: служби, системи та політики захисту громадян (e545)

e 5300 Служби комунального господарства

Служби і програми, що забезпечують населення в цілому необхідними видами енергій (наприклад, паливом і електроенергією), санітарно-технічними послугами, водою та іншими основними послугами (наприклад, служби екстреного ремонту) в житлових і комерційних будівлях, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5301 Системи комунального господарства

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які стежать за умовами надання комунальних послуг, такими як дотримання санітарних норм, безпеки та інтересів споживача.

e 5302 Політики комунального господарства

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють умови надання комунальних послуг, такі як дотримання санітарних норм і правил безпеки, забезпечення водою та паливом, постачання в разі дефіциту або природних лих.

e 5308 Служби, системи та політики комунального господарства, інші уточнені

е 5309 Служби, системи та політики комунального господарства, не уточнені

е 535 Служби, системи та політики комунікації

Служби, системи та політики для передачі та обміну інформацією.

е 5350 Служби комунікації

Служби і програми, що забезпечують передачу інформації різними методами, такими як телефонний і факсимільний зв'язок, наземна та авіапошта, електронна пошта; іншими комп'ютерними технологіями зв'язку (наприклад, телефон, телетайп, телетекст, інтернет), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби засобів масової інформації (е5600)

е 5351 Системи комунікації

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, такі як органи телекомунікаційного зв'язку та інші подібні органи, які регулюють передачу інформації різними методами, включаючи телефон, факс, наземну та авіапошту, електронну пошту та комп'ютерні технології зв'язку.

е 5352 Політики комунікації

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють передачу інформації різними методами, включаючи телефон, факс, пошту, електронну пошту та комп'ютерні технології зв'язку, наприклад, дозвіл доступу до послуг зв'язку; вимоги до поштової адреси та стандарти забезпечення дистанційного зв'язку.

е 5358 Служби, системи та політики комунікації, інші уточнені

е 5359 Служби, системи та політики комунікації, не уточнені

е 540 Транспортні служби, системи та політики

Служби, системи та політики, що забезпечують пересування або переміщення людей і товарів з одного місця в інше.

е 5400 Транспортні служби

Служби і програми, що забезпечують пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, громадського або приватного, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування (е120)

е 5401 Транспортні системи

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що регулюють пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, наприклад, адміністративні системи, що визначають придатність діючих транспортних засобів, що реалізують і контролюють санітарні норми і вимоги безпеки, пов'язані з використанням різних типів транспорту.

Виключено: служби, системи та політики соціальної безпеки (е570)

е 5402 Транспортні політики

Законодавство, інструкції та стандарти, що регулюють пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, наприклад, транспортні акти і політика, норми забезпечення і доступу до громадського транспорту.

е 5408 Транспортні служби, системи та політики, інші уточнені

е 5409 Транспортні служби, системи та політики, не уточнені

е 545 Служби, системи та політики захисту громадян

Служби, системи та політики, призначені для захисту людей і власності.

Виключено: служби, системи та політики комунального господарства (е530)

е 5450 Служби захисту громадян

Служби і програми, організовані товариством і призначені для охорони людей та власності, наприклад, пожежна служба, служби поліції, невідкладна і швидка медична допомога, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5451 Системи захисту громадян

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють захист людей і власності, наприклад, адміністративні системи, що організовують забезпечення послугами поліції, пожежної, невідкладної та швидкої медичної допомоги.

е 5452 Політики захисту громадян

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють захист людей і власності, наприклад політика забезпечення послугами поліції, пожежної, невідкладної та швидкої медичної допомоги.

е 5458 Служби, системи та політики захисту громадян, інші уточнені

е 5459 Служби, системи та політики захисту громадян, не уточнені

е 550 Служби, системи та політики правосуддя

Служби, системи та політики, що належать до правової системи країни.

е 5500 Служби правосуддя

Служби і програми, призначені для забезпечення законодавчої влади держави відповідно до закону, наприклад суди, трибунали та інші органи для розгляду і врегулювання цивільних і кримінальних справ, надання послуг адвокатів, нотаріусів, посередницьких послуг, арбітражу, виправних або кримінальних покарань, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5501 Системи правосуддя

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють роботу органів юстиції, такі, як системи, що реалізують і контролюють застосування формальних правил (наприклад, законів, правил, звичаїв, релігійних правил, міжнародного законодавства та конвенцій).

е 5502 Політики правосуддя

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють роботу органів юстиції, наприклад, закони, звичаї, релігійні правила, міжнародне законодавство і конвенції.

е 5508 Служби, системи та політики правосуддя, інші уточнені

е 5509 Служби, системи та політики правосуддя, не уточнені

е 555 Служби, системи та політики асоціацій і організацій

Служби, системи та політики, що стосуються груп людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, часто пов'язаних членством.

е 5550 Служби асоціацій і організацій

Служби і програми, що забезпечуються людьми, об'єднаними загальними некомерційними інтересами, де умовою надання послуг може бути членство в товаристві, наприклад, асоціації та організації, що забезпечують розваги та дозвілля, спортивний, культурний відпочинок, релігійну допомогу і взаємодопомогу.

е 5551 Системи асоціацій і організацій

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють стосунки і дії людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, створення та роботу асоціацій і організацій, наприклад, організацій взаємодопомоги, організацій відпочинку та дозвілля, культурних та релігійних асоціацій і некомерційних організацій.

e 5552 Політики асоціацій і організацій

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють стосунки і дії людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, тобто політика створення та роботи асоціацій і організацій, включаючи політику організацій взаємодопомоги, організацій відпочинку та дозвілля, культурних та релігійних асоціацій і некомерційних організацій.

e 5558 Служби, системи та політики асоціацій і організацій, інші уточнені

e 5559 Служби, системи та політики а асоціацій і організацій, не уточнені

e 560 Служби, системи та політики засобів масової інформації

Служби, системи та політики масового забезпечення послугами радіо, телебачення, газет та інтернету.

e 5600 Служби засобів масової інформації

Служби і програми, призначені для забезпечення масової інформації, наприклад, радіо, телебачення, служби субтитрів, агентства друку, газети, служби, що забезпечують інформацією мовою Брайля та комп'ютерна масова інформація (всесвітня мережа, інтернет), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби комунікації (e5350)

e 5601 Системи засобів масової інформації

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють забезпечення новинами та інформацією широке коло осіб, наприклад, стандарти, що регулюють зміст, розподіл, поширення, доступ і методи масової інформації за допомогою радіо, телебачення, агентств друку, газет та комп'ютерну мережу (всесвітня мережа, інтернет).

Включено: вимоги забезпечення субтитрів на телебаченні, вихід газет та інших публікацій мовою Брайля, радіопрограм у вигляді телетексту

Виключено: системи комунікації (e5351)

e 5602 Політики засобів масової інформації

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють забезпечення новинами та інформацією широке коло осіб, наприклад правила, які регулюють зміст, розподіл, поширення, доступ і методи масової інформації за допомогою радіо, телебачення, агентств друку, газет та комп'ютерну мережу (всесвітня мережа, інтернет).

Виключено: політики комунікації (e5352)

e 5608 Служби, системи та політики масової інформації, інші уточнені

e 5609 Служби, системи та політики масової інформації, не уточнені

e 565 Економічні служби, системи та політики

Служби, системи та політики, пов'язані з усією системою виробництва, розподілу, споживання і використання товарів і послуг.

Виключено: служби, системи та політики соціальної безпеки (e570)

e 5650 Економічні служби

Служби і програми, призначені для загального виробництва, розподілу, споживання і використання товарів і послуг, тобто приватний комерційний сектор (наприклад, фірми, корпорації, приватні комерційні підприємства); громадський сектор (наприклад, громадські, комерційні організації і підприємства, такі як кооперативи і корпорації); фінансові організації (наприклад, банки і страхові компанії), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби комунального господарства (e5300); служби праці і зайнятості (e5900)

e 5651 Економічні системи

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють виробництво, розподіл, споживання і використання товарів і послуг, наприклад, системи для реалізації та контролю економічної політики.

Виключено: системи комунального господарства (e5301); системи праці та зайнятості (e5901)

e 5652 Економічні політики

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють виробництво, розподіл, споживання та використання товарів і послуг, наприклад, економічна доктрина, прийнята і реалізована урядом.

Виключено: політики комунального господарства (e5302); політики праці і зайнятості (e5902)

e 5658 Економічні служби, системи та політики, інші уточнені

e 5659 Економічні служби, системи та політики, не уточнені

e 570 Служби, системи та політики соціальної безпеки

Служби, системи та політики, призначені для забезпечення матеріальної підтримки людям, які потребують соціальної допомоги через вік, бідність, відсутність роботи, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності; ця підтримка фінансується із загального податку або фондів.

Виключено: економічні служби, системи та політики (e565)

e 5700 Служби соціальної безпеки

Служби і програми, призначені для забезпечення грошовою допомогою людей, хто внаслідок віку, бідності, безробіття, стану здоров'я або обмеження життєдіяльності потребує допомоги суспільства, які фінансуються із загального податку або фондів, наприклад, служби, що визначають потребу, забезпечення або розподіл платежів в наступних програмах: програми соціальної допомоги (наприклад, пов'язаних зі страхуванням і системою компенсацій малозабезпечених), програми соціального страхування (наприклад, страхування від нещасних випадків і безробіття), пенсійного забезпечення, в тому числі в зв'язку з наявністю обмеження життєдіяльності (наприклад, доплата до доходу), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби охорони здоров'я (e5800)

e 5701 Системи соціальної безпеки

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють програми і порядок, що забезпечують грошову підтримку людям, яким через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потрібна допомога суспільства, наприклад системи, що реалізують застосування правил і регулювання соціальної допомоги, підтримки, платежів соціального страхування по безробіттю, обмеженням життєдіяльності та пов'язаних з цим пенсій і пільг.

e 5702 Політики соціальної безпеки

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють програми та порядок, що забезпечують грошову підтримку людям, яким через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потрібна допомога суспільства, наприклад, законодавство і регулювання соціальної допомоги, підтримки, платежів соціального страхування по безробіттю, обмеженням життєдіяльності та пов'язаних з цим пенсій і пільг.

e 5708 Служби, системи та політики соціальної безпеки, інші уточнені

e 5709 Служби, системи та політики соціальної безпеки, не уточнені

e 575 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки

Служби, системи та політики, спрямовані на забезпечення підтримки тим, хто потребує допомоги в таких сферах, як здійснення покупок, ведення домашнього господарства, користування транспортними засобами, догляд за дітьми, тимчасовий догляд, турбота про себе та інших для того, щоб повноцінно функціонувати в суспільстві.

Виключено: служби, системи та політики соціальної безпеки (e570); персонал, що здійснює догляд і допомогу (e340); служби, системи та політики охорони здоров'я (e580)

e 5750 Служби загальної соціальної підтримки

Служби і програми, спрямовані на забезпечення підтримки людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують допомоги в таких сферах, як здійснення покупок, ведення домашнього господарства, користування транспортними засобами, турбота про себе та інших для повноцінного функціонування в суспільстві.

e 57500 Неофіційний догляд за дитиною чи дорослою особою родиною та друзями

e 57501 Надання денного догляду родиною в будинку постачальника послуг

e 57502 Служба підтримки дітей та дорослих – прибуткова та некомерційна допомога

e 57508 Служби загальної соціальної підтримки, інші уточнені

e 57509 Служби загальної соціальної підтримки, не уточнені

e 5751 Системи загальної соціальної підтримки

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють програми і порядок, що забезпечують соціальну підтримку людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують такої допомоги, включаючи системи для здійснення правил і положень, що регулюють право на послуги соціальної підтримки та надання цих послуг.

e 5752 Політики загальної соціальної підтримки

Законодавство, інструкції та стандарти, що регулюють програму і порядок забезпечення соціальної допомоги людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують такої допомоги, включаючи законодавство і регулювання правил надання соціальної підтримки.

е 5758 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки, інші уточнені

е 5759 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки, не уточнені

е 580 Служби, системи та політики охорони здоров'я

Служби, системи та політики, спрямовані на профілактику хвороб, їх лікування, забезпечення медичною реабілітацією і пропаганду здорового способу життя.

Виключено: служби, системи та політики загальної соціальної підтримки (е575)

е 5800 Служби охорони здоров'я

Служби і програми на місцевому, громадському, регіональному, державному або національному рівнях, призначені для забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи, наприклад, служби охорони здоров'я та профілактики хвороб, первинної медичної та невідкладної допомоги, служби реабілітації та надання допомоги протягом тривалого часу; служби, які фінансуються із громадських чи приватних джерел, що працюють на короткостроковій, довгостроковій, періодичній або одноразовій основі в різних умовах, наприклад, громадські, приватні, шкільні та виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки за місцем проживання і державні, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5801 Системи охорони здоров'я

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи в різних умовах, таких як громадські, приватні, шкільні та виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки, поліклініки, що реалізують застосування інструкцій та стандартів, які визначають право на послуги, забезпечення допоміжними пристроями, допоміжною технологією або іншим адаптованим обладнанням; законодавчі акти охорони здоров'я, що визначають доступність, універсальність, мобільність, фінансування суспільством і широту охоплення.

е 5802 Політики охорони здоров'я

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи в різних умовах, включаючи громадські, приватні, шкільні, виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки, поліклініки, такі як політика і стандарти, які визначають право на послуги, забезпечення допоміжними пристроями, допоміжною технологією або іншим адаптованим обладнанням, і законодавчих актів охорони здоров'я, які визначають такі його риси, як доступність, універсальність, мобільність, фінансування суспільством і широту охоплення.

е 5808 Служби, системи та політики охорони здоров'я, інші уточнені

е 5809 Служби, системи та політики охорони здоров'я, не уточнені

е 585 Служби, системи та політики освіти і навчання

Служби, системи та політики для набуття і вдосконалення знань, досвіду і професійно-технічних або художніх навичок. Дивись Міжнародну стандартну класифікацію освіти ЮНЕСКО (ISCED – 1997).

е 5850 Служби освіти і навчання

Служби і програми, що забезпечують загальну освіту та отримання, розвиток і вдосконалення знань, досвіду і професійно-технічних або художніх навичок, наприклад, передбачені для різних рівнів освіти (наприклад, дошкільна, початкова, середня шкільна, університетська освіта, професійні програми, програми тренінгів та набуття навичок, стажування та продовження освіти), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5851 Системи освіти і навчання

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють доступність освітніх програм, наприклад, системи реалізації політики і стандартів, що визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм; місцеві, регіональні або національні управління освітою, або інші керівні органи, що керують питаннями освіти, такими як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

е 5852 Політики освіти і навчання

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють доступність освітньої програми, наприклад, політика і стандарти, які визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм, встановлюють структуру місцевих, регіональних або національних управлінь освітою, або інших керівних органів, що регулюють питання освіти, такі як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

е 5853 Служби спеціальної освіти і навчання

Служби і програми, що забезпечують спеціальну освіту та отримання, розвиток і вдосконалення знань, досвіду і професійно-технічних або художніх навичок, наприклад, передбачені для різних рівнів освіти (наприклад, дошкільна, початкова, середня шкільна, університетська освіта, професійні програми, програми тренінгів та набуття навичок, стажування та продовження освіти), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5854 Системи спеціальної освіти і навчання

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють доступність спеціальних освітніх програм, наприклад, системи реалізації політики і стандартів, що визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм; місцеві, регіональні або національні управління освітою, або інші керівні органи, що керують питаннями освіти, такими як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

e 5855 Політики спеціальної освіти і навчання

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють доступність спеціальних освітніх програм, наприклад, політика і стандарти, які визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм, встановлюють структуру місцевих, регіональних або національних управлінь освітою, або інших керівних органів, що регулюють питання освіти, такі як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

e 5858 Служби, системи та політики освіти і навчання, інші уточнені

e 5859 Служби, системи та політики освіти і навчання, не уточнені

e 590 Служби, системи та політики праці і зайнятості

Служби, системи та політики, призначені для пошуку підходящої роботи для безробітних і осіб, які бажають змінити роботу, або тих, хто шукає просування по службі.

Виключено: економічні служби, системи та політики (e565), служби, системи та політики освіти і навчання (e585)

e 5900 Служби праці і зайнятості

Служби і програми, законодавчо забезпечені на місцевому, регіональному та національному рівнях або приватні організації, призначені для пошуку підходящої роботи безробітним або особам, які хочуть змінити роботу, або надання підтримки працюючим особам, наприклад, служби зайнятості та перепідготовки, направлення на роботу, переведення на іншу роботу, працевлаштування, перепідготовки, професійно-технічного нагляду, забезпечення здоров'я і безпеки працюючих та служби контролю умов праці (наприклад, ергономічні умови, забезпечення кадрами і управлінським персоналом, послугами у сфері трудових відносин, послугами професійних асоціацій), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5901 Системи праці і зайнятості

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють розподіл робочих місць і видів роботи за винагороду, наприклад, системи, що

реалізують стандарти і норми для створення робочих місць, безпеки на робочому місці, прийняття на роботу і привабливість робочих місць, трудові стандарти і закони, у тому числі пов'язані з профспілками.

е 5902 Політики праці і зайнятості

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють розподіл робочих місць та інші форми роботи за винагороду, наприклад, стандарти і норми для створення робочих місць, безпеки на робочому місці, прийняття на роботу і привабливість робочих місць, трудові стандарти і закони, у тому числі пов'язані з профспілками.

е 5908 Служби, системи та політики праці і зайнятості, інші уточнені

е 5909 Служби, системи та політики праці і зайнятості, не уточнені

е 595 Політичні служби, системи та політики

Служби, системи та політики, пов'язані з голосуванням, участю у виборах і управлінням в країні, регіоні, співтоваристві, в міжнародних організаціях.

е 5950 Політичні служби

Служби та структури, що включають діяльність місцевих, регіональних та національних урядів, міжнародних організацій і особи, обрані або призначені в ці структури, наприклад, Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, уряд, регіональні влади, органи місцевого самоврядування, традиційні лідери.

е 5951 Політичні системи

Структури і пов'язані з ними механізми, які здійснюють політичну і економічну владу в суспільстві, такі як виконавча і законодавча гілки влади, конституційні або правоохоронні органи, які наділені повноваженнями, наприклад, політичні організації, установи, структури виконавчої та законодавчої гілок влади, армія.

е 5952 Політична організація

Законодавство та політика, які сформульовані і здійснюються через політичні системи, що регулюють політичне життя, наприклад, політика управління виборчими кампаніями, реєстрації політичних партій і голосуванням, членством в міжнародних політичних організаціях за допомогою угод, політичного законодавства та інструкцій.

е 5958 Політичні служби, системи та політики, інші уточнені

е 5959 Політичні служби, системи та політики, не уточнені

е 598 Служби, системи та політики, інші уточнені

е 599 Служби, системи та політики, не уточнені

МКФ

Додатки

Додаток 1

Таксономічні та термінологічні питання

Класифікація МКФ організована за ієрархічною схемою з урахуванням наступних стандартних таксономічних принципів:

- Складові Функцій та Структур організму, Діяльності та Участі, Факторів середовища класифікуються незалежно. Отже, термін, включений до однієї складової, не повторюється в іншій.
- У межах кожної складової всі категорії розташовані за схемою розгалуженого дерева (стовбур-гілки-листки), тобто категорії нижчого рівня мають ознаки, спільні з категоріями більш високого рівня, до яких вони входять.
- Категорії є взаємовиключними, тобто немає двох категорій на тому самому рівні, які б мали ті самі спільні ознаки. Проте це не слід плутати із використанням більш ніж однієї категорії, яка класифікує функціонування певної особи. Така практика допустима і навіть заохочується, де це необхідно.

1. Терміни для категорій в МКФ

Терміни позначають певні поняття в мовних виразах, наприклад, слова або фрази. Більшість термінів, з якими виникає плутанина, використовуються у загальних значеннях в повсякденній мові та письмовій формі. Наприклад, порушення, обмеження життєдіяльності та недолік часто використовуються взаємозамінно в повсякденних контекстах, хоча в 1980 році версія МКПОЖН цим термінам передбачила визначення, які давали їм точно визначений сенс. Протягом оглядового процесу, термін «недолік» був відхилений, а «обмеження життєдіяльності» був використаний як «об'єднуючий» термін для всіх трьох точок зору – організм, індивід і суспільство. Однак, необхідно внести ясність і точність, щоб визначити різні поняття, що за відповідних умов можуть бути обраними для однозначного вираження кожного з основних понять. Це особливо важливо, оскільки МКФ, як письмова класифікація, буде перекладена багатьма мовами. Окрім загального розуміння понять, також важливо, щоб була досягнута домовленість щодо терміну, який найкращим чином відображає зміст у кожній мові. Так, може бути багато альтернатив, і рішення повинні прийматися на основі точності, прийнятності та загальної корисності. Є сподівання, що корисність МКФ буде співвідноситися з її чіткістю.

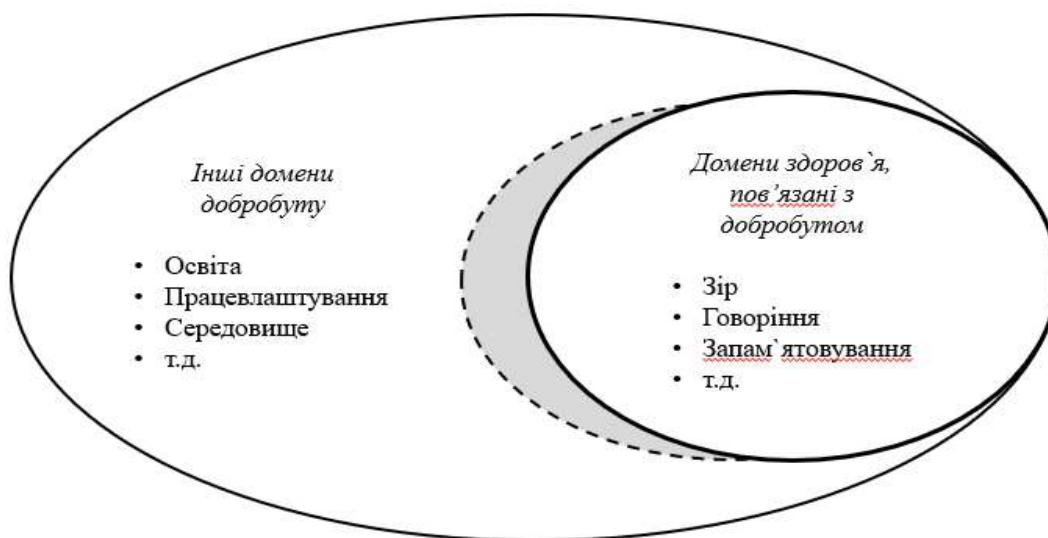
Згідно з цією метою, слід пам'ятати про деякі терміни, що використовуються в МКФ:

Добробут – це загальний термін, що охоплює сукупність універсуму доменів життя людини, включаючи фізичні, психічні та соціальні аспекти, які формують те, що можна назвати

«хорошим життям». Домени здоров'я – це підмножина доменів, які складають сукупну сутність людського життя. Ці взаємозв'язки представлені на Рис.1.

Стан здоров'я та домени здоров'я: Стан здоров'я – це рівень функціонування в межах даних доменів здоров'я МКФ. Домени здоров'я позначають сфери життя, які інтерпретуються як поняття «здоров'я», а також ті, які відповідно до цілей системи охорони здоров'я можуть бути визначені як основна відповідальність системи охорони здоров'я. МКФ не диктує фіксовану межу між здоров'ям та доменами, що пов'язані з охороною здоров'я. Залежно від різниці, може існувати сіра зона концептуалізації здоров'я та пов'язаних зі здоров'ям елементів, які потім можуть бути відображені на МКФ-доменах.

Рис. 1 Універсум добробуту

Стани, пов'язані зі здоров'ям і домени, пов'язані зі здоров'ям: Стан, пов'язаний зі здоров'ям це рівень функціонування в межах даного домену МКФ, пов'язаного зі здоров'ям.

Домени, пов'язані з охороною здоров'я, – це ті області функціонування, які, хоча і мають вагоме відношення до стану здоров'я, є швидше за все, не головною відповідальністю системи охорони здоров'я, а скоріше інших систем, які сприяють загальному добробуту. В МКФ розглядаються тільки ті сфери добробуту, що стосуються здоров'я.

Стан здоров'я є «об'єднуючим» терміном для захворювання (гострого або хронічного), розладів, пошкоджень або травми. Стан здоров'я може також включати інші обставини, такі як вагітність, старіння, стрес, вроджена аномалія або генетична схильність. Стани здоров'я кодуються за допомогою МКХ-10.

Функціонування є «об'єднуючим» терміном для функцій організму, структур організму, діяльності та участі. Воно співвідноситься із позитивними аспектами взаємодії особистості (зі станом здоров'я) та контекстуальними факторами (фактори середовища та особистісні фактори).

Обмеження життєдіяльності є «об'єднуючим» терміном для порушень, обмежень діяльності та участі. Воно позначає негативні сторони взаємодії особистості (зі станом здоров'я) та контекстуальними факторами (фактори середовища та особистісні фактори).

Функції організму є фізіологічними функціями систем організму, включаючи психологічні функції. «Організм» стосується людського організму в цілому, і таким чином включає в себе мозок. Отже, психічні (або психологічні) функції підпорядковані функціям організму. Стандартом для цих функцій вважається статистична норма для людей.

Структури організму є структурними або анатомічними частинами тіла, такими як органи, кінцівки та їх складові частини, що класифікуються відповідно до систем тіла. Стандартом для цих структур є статистична норма для людей.

Порушення – це втрата або аномалія в структурі організму або фізіологічній функції (у тому числі психічні функції). Аномалія тут використовується суворо для позначення значного відхилення від встановлених статистичних норм (тобто як відхилення від середнього загального в межах вимірюваного стандартними нормами), термін слід використовувати лише в цьому сенсі.

Діяльність – це виконання особою завдання або дії. Вона презентує перспективу індивідуального функціонування.

*Обмеження діяльності*²⁴ – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності. Обмеження діяльності може варіюватися від незначного до серйозного відхилення в термінах якості чи кількості при здійсненні діяльності певним способом або в тій мірі, яка очікується від людей, які не мають відповідного стану здоров'я.

Участь – залучення особи до життєвої ситуації. Вона представляє суспільну перспективу функціонування.

*Обмеження участі*²⁵ є проблемами, з якими особа може зіткнутися у життєвих ситуаціях. Наявність обмеження участі визначається шляхом порівняння участі особи в тому, що очікується від особи без обмежень у цій культурі або суспільстві.

Контекстуальними факторами є фактори, які разом складають повний контекст життя особистості, і, зокрема, фон, на підставі якого стан здоров'я класифікується у МКФ. Існує дві складові контекстуальних факторів: Фактори середовища та Особистісні фактори.

Фактори середовища є складовою МКФ та стосуються всіх аспектів зовнішнього світу, які формують контекст життя особи і як такі впливають на функціонування цієї особи. Фактори середовища включають в себе фізичний світ та його особливості, людський фізичний світ,

---

²⁴ «Обмеження життєдіяльності» або «обмеження активності» замінює термін «інвалідність», який використовується у версії МКПОЖН 1980 року.

²⁵ «Обмеження участі» замінює термін «вади», який використовується у версії МКПОЖН 1980 року.

інших людей в різних стосунках і ролях, ставлення та цінності, соціальні системи та послуги, а також політику, правила та закони.

Особистісні фактори – це контекстуальні фактори, пов'язані з особою, такі як вік, стать, соціальний статус, життєвий досвід і т. д., які наразі не класифікуються в МКФ, але користувачі можуть включати їх у свої додатки класифікації.

Полегшуючі фактори є факторами в оточенні людини, які через їх відсутність або присутність поліпшують функціонування та знижують обмеження життєдіяльності. До них відносяться такі аспекти, як доступне фізичне середовище, наявність відповідних допоміжних технологій та позитивне ставлення людей до обмеження життєдіяльності, а також служби, системи та політики, спрямовані на збільшення залучення всіх людей, які мають певний стан здоров'я в усі сфери життя. Відсутність фактора також може сприяти, наприклад, відсутності стигми чи негативного ставлення. Полегшуючі фактори можуть запобігти порушенню чи обмеженню діяльності, стаючи обмеженням участі, оскільки фактична ефективність дії посилюється, незважаючи на проблему людини з потенціалом.

Бар'єри – фактори в оточенні людини, які через їх відсутність або присутність обмежують функціонування та створюють обмеження життєдіяльності. До них відносяться такі аспекти, як фізичне середовище, яке недоступне, відсутність відповідної допоміжної технології та негативне ставлення людей до обмеження життєдіяльності, а також служби, адміністративні системи та політики, які або не існують, або які перешкоджають залученню всіх людей із певним станом здоров'я у всі сфери життя.

Здатність – це конструкція, яка вказує, як кваліфікатор, найвищий можливий рівень функціонування, який особа може досягти в домені в переліку Діяльність та Участь у певний момент часу. Здатність вимірюється в уніфікованому або стандартному середовищі, і, таким чином, відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність особи. Складова Фактори середовища може бути використана для опису особливостей цього уніфікованого або стандартизованого середовища.

Продуктивність – це конструкція, яка описує, як кваліфікатор, чим особи займаються у їхньому поточному середовищі, і таким чином вносить аспект участі людини в життєвих ситуаціях. Поточне середовище також описується за допомогою складової Фактори середовища.

2. МКФ як класифікація

Щоб зрозуміти загальну класифікацію МКФ, важливо зрозуміти її структуру. Це відображено у визначеннях наступних термінів і показано на Рис. 2.

Класифікація – це загальна структура та універсум в МКФ. В ієрархії це найвищий термін.

Частини класифікації є кожною з двох основних підрозділів класифікації.

- Частина 1 охоплює Функціонування та обмеження життєдіяльності
- Частина 2 охоплює Контекстуальні фактори

Складові є кожним з двох основних підрозділів частин.

Складові Частини 1:

- Функції та Структури організму
- Діяльність та Участь.

Складові Частини 2:

- Фактори середовища
- Особистісні фактори (не класифіковані в МКФ).

Конструкції визначаються за допомогою кваліфікаторів із відповідними кодами.

Існує чотири конструкції для Частини 1, і одна – для Частини 2.

Для Частини 1, конструкціями є:

- зміна у функції організму
- зміна у структурі організму
- здатність
- продуктивність

Для Частини 2, конструкцією є:

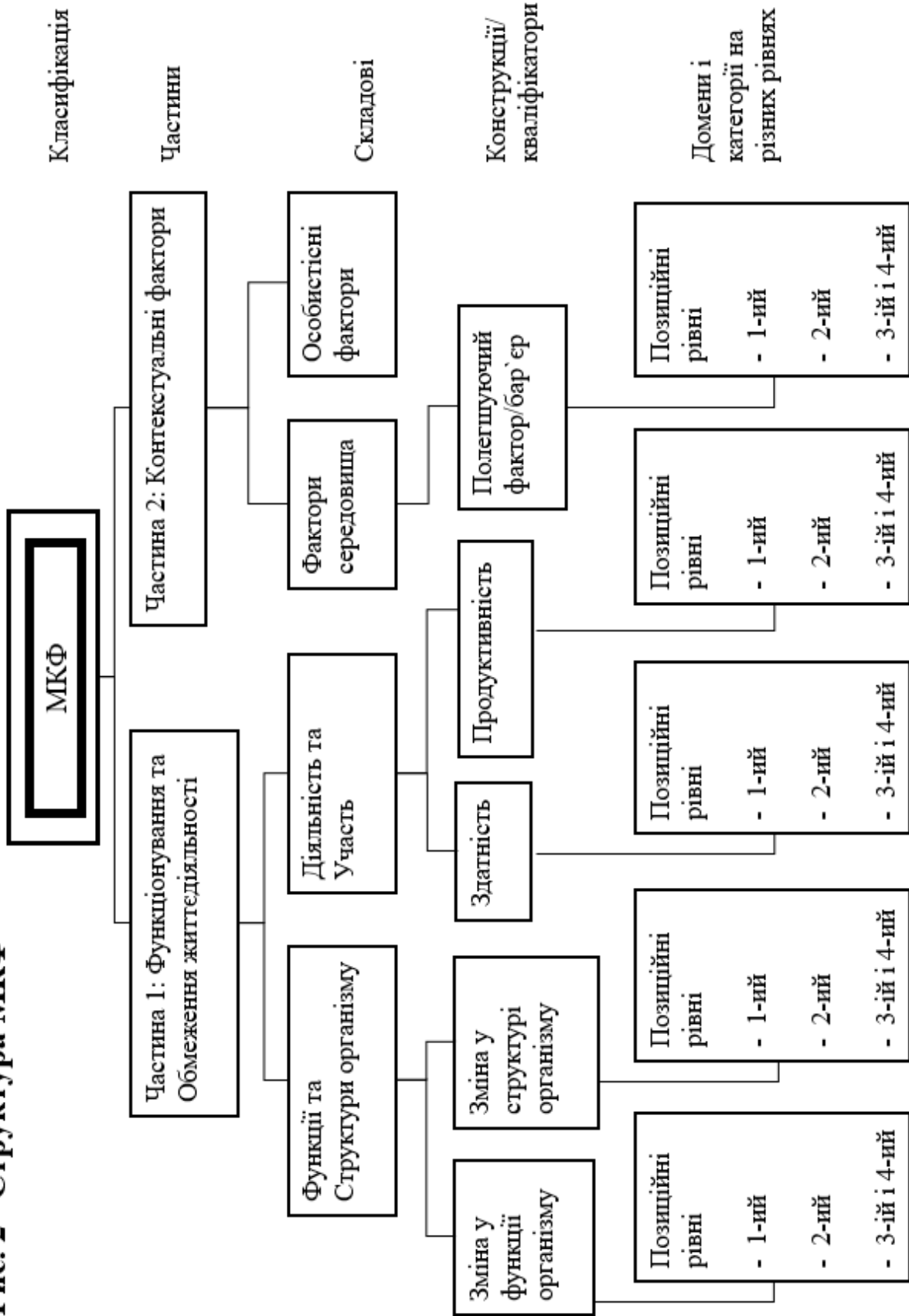
- полегшуючі фактори чи бар'єри у факторах середовища.

Домени – це практичний, значущий набір відповідних фізіологічних функцій, анатомічних структур, дій, завдань або сфер життя. Домени складають різні розділи та блоки в межах кожної складової.

Категорії – це класи та підкласи в межах домену складової, тобто одиниці класифікації.

Рівні складають ієрархічний порядок надання показів щодо деталей категорій (наприклад, деталізація доменів і категорій). Перший рівень містить усі елементи другого рівня та інше.

Рис. 2 Структура МКФ

3. Визначення для категорій МКФ

Визначення – це твердження, що описують основні атрибути (тобто якості, властивості або стосунки) поняття, позначеного категорією. Визначення вказує, яка річ або явище позначає цей термін, і в оперативному плані вказує, як вона відрізняється від інших супутніх речей або явищ.

Під час побудови визначень категорій МКФ саме такий ідеал характеристики оперативних визначень мали на увазі, враховуючи включення та виключення.

- Визначення мають бути значущими та логічно узгодженими.
- Вони повинні однозначно ідентифікувати концепцію, передбачену категорією.
- Вони повинні пред'являти основні атрибути поняття – як навмисні (те, що поняття означає внутрішньо), так і екстенціональні (яких об'єктів або явищ воно стосується).
- Вони повинні бути точні, однозначні та охоплювати повний зміст терміну.
- Вони повинні бути виражені в операційних умовах (наприклад, з точки зору тяжкості, тривалості, відносного значення і можливих асоціацій).
- Їм слід уникати циркулярності, тобто сам термін, або будь-який синонім для нього, не повинен з'являтися у визначенні, а також не слід включати термін, визначений іншим, використовуючи перший термін у своєму визначенні.
- У відповідних випадках вони повинні посилатися на можливі етіологічні чи інтерактивні фактори.
- Вони повинні відповідати атрибутам вищих рейтингових термінів (наприклад, третій термін повинен включити загальні ознаки категорії другого рівня, до якої він належить).
- Вони повинні відповідати атрибутам підрядних термінів (наприклад, атрибути терміну другого рівня не можуть суперечити тим, що належать до нього).
- Вони не повинні бути образними або метафоричними, але оперативними.
- Вони повинні формулювати емпіричні висловлювання, які можна спостерігати, перевіряти або припустити непрямыми засобами.
- Вони повинні бути виражені в нейтральному відношенні, наскільки це можливо, без надмірної негативної конотації.

- Вони повинні бути короткими та, якщо це можливо, слід уникати технічних умов (за винятком деяких умов Функцій та Структур організму).
- У них повинні бути включення, які містять синоніми та приклади, в яких враховуються культурні варіації та відмінності протягом життя.
- Вони повинні мати виключення, щоб застерегти користувачів про можливу плутанину з пов'язаними термінами.

4. Додаткова примітка щодо термінології

В основі термінології будь-якої класифікації лежить фундаментальна відмінність між класифікованими явищами та структурою самої класифікації. Загалом, важливо відрізнити світ від термінів, які ми використовуємо для опису світу. Наприклад, терміни «вимір» або «домен» можуть бути точно визначені для позначення світу, а також «складова» та «категорія», які визначаються лише для класифікації.

У той же час між цими термінами є відповідність (тобто відповідна функція), а також можливо, що широке коло користувачів можуть використовувати ці терміни взаємозамінно. Для більш вузькоспеціалізованих вимог, наприклад, для побудови бази даних та моделювання досліджень, важливо, щоб користувачі окремо та чітко окресленою термінологією визначали елементи концептуальної моделі та структури класифікації. Проте вважається, що точність та ясність, яку забезпечує такий підхід, не виправдовує ціни, сплаченої за рівнем абстракції, що може послабити корисність МКФ, а головне – обмежити коло потенційних користувачів цієї класифікації.

Додаток 2

Правила кодування МКФ

МКФ призначена для кодування різних станів здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям²⁶. Користувачам рекомендується ознайомитись із вступом в МКФ перед вивченням правил кодування та керівництва. Крім того, наполегливо рекомендується, щоб користувачі отримували навчання щодо використання класифікації через ВООЗ та її мережу центрів співпраці.

Нижче наведені ознаки класифікації, які мають відношення до її використання.

1. Організація та структура

Частини Класифікації

МКФ складається з двох частин.

Частина 1 складається з наступних складових:

- Функції та Структури організму
- Діяльність та Участь.

Частина 2 складається з наступних складових:

- Фактори середовища
- Особистісні фактори (наразі не класифіковані в МКФ).

Ці складові позначаються префіксами в кожному коді:

- *b* для Функцій організму
- *s* для Структур організму
- *d* для Діяльності та Учасі
- *e* для Факторів середовища.

---

²⁶ Сама хвороба не повинна кодуватися. Це можна зробити, використовуючи Міжнародну статистичну класифікацію хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям, Десятий перегляд (МКХ-10), який є класифікацією, призначеною для забезпечення систематичного обліку, аналізу, інтерпретації та порівняння даних про смертність та захворюваність на діагностиці захворювань та інші проблем зі здоров'ям. Користувачам МКФ рекомендується використовувати цю класифікацію разом з МКХ-10 (див. стор. 4 вступу щодо перехреснення між класифікаціями)

Префікс *d* позначає домени в межах складової Діяльність та Участь. На власний розсуд, префікс *d* може бути замінений на *δ* або *у*, для позначення діяльності та участі відповідно.

За літерами *b*, *s*, *d* та *e* слідує цифровий код, який починається з номера розділу (одна цифра), за яким слідує другий рівень (дві цифри), а третій та четвертий рівні²⁷ (по одній цифрі кожен). Наприклад, у класифікації Функцій організму є такі коди:

b2	Сенсорні функції та біль	(елемент першого рівня)
b210	Зорові функції	(елемент другого рівня)
b 2102	Якість зору	(елемент третього рівня)
b 21022	Контрастна чутливість	(елемент четвертого рівня)

Залежно від потреб користувача, будь-яку кількість застосовуваних кодів можна використовувати на кожному рівні. Для опису ситуації особи, може застосовуватися більше одного коду на кожному рівні. Вони можуть бути незалежними або взаємопов'язаними.

У МКФ стан здоров'я людини може бути позначений масивом кодів по всіх доменах складових класифікації. Максимальна кількість кодів, доступних для кожної програми, становить 34 на рівні розділу (8 кодів функцій організму, 8 кодів структур організму, 9 кодів продуктивності та 9 кодів здатності), та 362 – на другому рівні. На третьому та четвертому рівнях існує до 1424 кодів, які разом складають повну версію класифікації. У реальних додатках МКФ набір кодів від 3 до 18 може бути відповідним для опису випадку з дворівневою (тризначною) точністю. Загалом, більш детальна версія на чотирьох рівнях призначена для спеціалізованих послуг (наприклад, результатів реабілітації, геріатрії або психічного здоров'я), тоді як дворівнева класифікація може використовуватися для дослідження та оцінки результатів здоров'я.

Домени слід кодувати як застосовні до певного моменту (наприклад, як опис моментального знімка зустрічі), що є положенням за замовчуванням. Використання з часом, однак, також можливо для опису траєкторії з часом або процесу. Тоді користувачі повинні визначити стиль кодування та часові рамки, які вони використовують.

Розділи

Кожна складова класифікації організована у заголовки розділів і доменів, під якими знаходяться загальні категорії або окремі елементи. Наприклад, у класифікації Функцій організму, Розділ 1 стосується всіх психічних функцій.

Блоки

Розділи часто підрозділяються на «блоки» категорій. Наприклад, у Розділі 3 класифікації Діяльності та Участі (Комунікація) існує три блоки: Спілкування – отримання повідомлень (d310-d329), Спілкування – продукування повідомлень (d330-d349), і Розмова та

²⁷ Тільки класифікації Функцій організму та Структур організму містять елементи четвертого рівня.

використання засобів комунікації і технік спілкування (d350-d369). Блоки надаються як зручність для користувача і, правду кажучи, не є частиною структури класифікації та зазвичай не будуть використовуватися для кодування.

Категорії

У межах кожного розділу існують окремі категорії дво-, три- та чотирирівневі, кожна з яких містить коротке визначення та включення і виключення, щоб підібрати відповідний код.

Визначення

МКФ дає оперативні визначення категорій здоров'я та категорій, пов'язаних зі здоров'ям, на відміну від визначення на рівні «просторіччя» або визначень непрофесіоналів. Ці визначення описують основні атрибути кожного домену (наприклад, якості, властивості та стосунки) та містять інформацію про те, що включено та виключено в кожній категорії. Визначення також містять загальноприйняті ключові пункти для оцінки, для застосування в оглядах та анкетах, або, альтернативно, для результатів інструментів оцінки, що кодуються у термінах МКФ. Наприклад, функції гостроти зору визначаються з точки зору монокулярної та бінокулярної гостроти на близькій та дальній відстанях, так що тяжкість гостроти зору може бути закодована як відсутня, легка, помірна, важка або абсолютна.

Умови включення

Умови включення перелічені після визначення багатьох категорій. Вони надаються в якості керівництва до змісту категорії, і вони не мають на увазі вичерпності. У випадку елементів другого рівня, включення охоплює всі вбудовані елементи третього рівня.

Умови виключення

Умови виключення передбачаються там, де, через схожість з іншим терміном, застосування може виявитися складним. Наприклад, можна вважати, що категорія «Особиста гігієна» включає категорію «Догляд за частинами тіла». Щоб їх відрізнити, «Особиста гігієна» виключена з категорії d520 «Догляд за частинами тіла» і закодована на d530.

Інші уточнені

Наприкінці кожного вбудованого набору елементів третього чи четвертого рівня і в кінці кожного розділу – «інші уточнені» категорії (унікально ідентифіковані за кінцевим кодом № 8). Вони дозволяють кодувати аспекти функціонування, які не входять до жодної з інших конкретних категорій. Коли використовується «інше уточнене», користувач повинен вказати новий елемент у додатковому списку.

Не уточнені

Останні категорії в межах кожного вбудованого набору елементів третього або четвертого рівня та наприкінці кожного розділу є категоріями «не визначеними», що дозволяють кодувати функції, які входять до групи, але для яких недоступна інформація присвоєння більш конкретної категорії. Цей код має те ж значення, що й термін другого або третього рівня безпосередньо вище, без будь-якої додаткової інформації (для блоків, «інші уточнені» та «не уточнені» категорії об'єднуються в єдиний елемент, але завжди ідентифікуються за кінцевим кодом № 9).

Кваліфікатори

Коди МКФ вимагають використання одного або декількох кваліфікаторів, які позначають, наприклад, величину рівня здоров'я чи ступеня тяжкості проблеми. Кваліфікатори кодуються як один, два або більше чисел після крапки. Використання будь-якого коду повинно супроводжуватися принаймні одним кваліфікатором. Без кваліфікаційних кодів немає внутрішнього значення (за замовчуванням, ВООЗ розцінює та позначає неповні коди, як відсутність проблеми – xxx.00).

Перший кваліфікатор для Функцій та Структур організму, кваліфікатори продуктивності та здатності для Діяльності та Учасності, та перший кваліфікатор для Факторів середовища описують масштаби проблем у відповідній складовій.

Всі складові визначаються кількісно з використанням однієї загальної шкали. Проблема може означати порушення, обмеження або бар'єри, залежно від конструкції. Відповідні кваліфікаційні слова, як показано у дужках нижче, повинні бути вибрані відповідно до конкретного домену класифікації (де xxx позначає номер домену другого рівня):

xxx.0 ВІДСУТНЯ проблема	(немає, відсутня, незначна)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКА проблема	(легка, незначна,...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНА проблема	(середня, значна,...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКА проблема	(значна, інтенсивна,...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНА проблема	(тотальна, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення, обмеження здатності, проблеми продуктивності або бар'єру середовища / полегшуючого фактору. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми» або «абсолютні проблеми», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні проблеми» визначаються до половини загальної шкали складності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб цей кількісний показник

використовувався універсально, методики оцінки повинні бути розроблені шляхом дослідження.

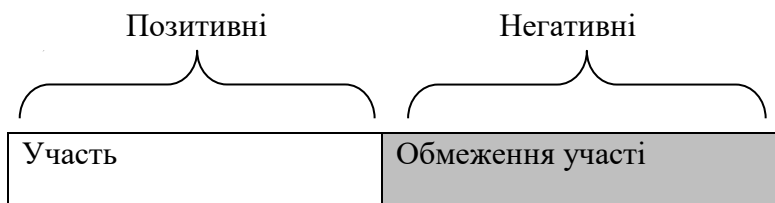
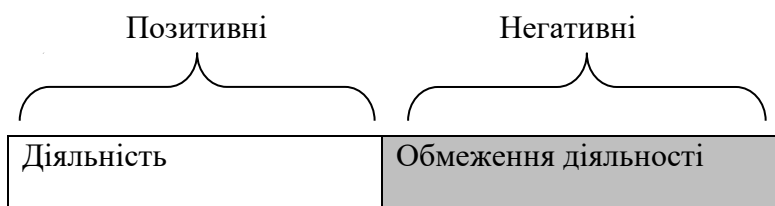
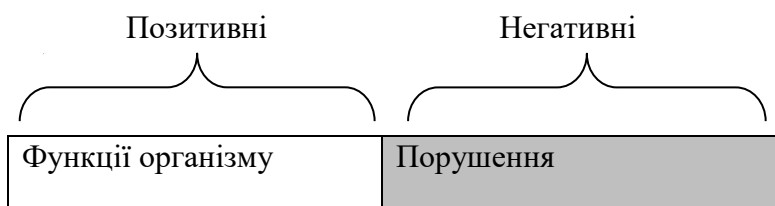
У випадку зі складовою Фактори середовища, цей перший кваліфікатор також може використовуватися для позначення ступеня позитивних аспектів середовища або полегшуючих факторів. Для позначення полегшуючих факторів можна використовувати таку саму шкалу 0–4, але крапку замінити знаком «плюс»: наприклад, e110+2. Фактори середовища можуть бути закодовані як (i) по відношенню до кожної складової; або (ii) без зв'язку з кожною складовою (див. підрозділ 3 нижче). Перший варіант є кращим, оскільки він більш чітко визначає вплив і атрибуцію.

Додаткові кваліфікатори

Для різних користувачів може бути доречним і корисним додати інші види інформації до кодування кожного елемента. Існує безліч додаткових кваліфікаторів, які можуть бути корисними, як це вже було зазначено.

Кодування позитивних аспектів

На власний розсуд користувач може розробляти масштаб кодування, щоб відобразити позитивні аспекти функціонування:

2. Загальні правила кодування

Наступні правила важливі для точного пошуку інформації для різних видів використання класифікації.

Виберіть масив кодів для формування профілю особи

МКФ класифікує стан здоров'я і стани, пов'язані зі здоров'ям, і тому вимагає присвоєння серії кодів, які найкраще описують профіль функціонування людини. МКФ не є «класифікацією подій», як МКХ-10, в якій певний стан здоров'я класифікується за допомогою єдиного коду. Оскільки функціонування людини може впливати на організм, на індивідуальному та соціальному рівнях, користувач завжди повинен враховувати всі складові класифікації, а саме Функції та Структури організму, Діяльність та Участь, а також Фактори середовища. Незважаючи на те, що неможливо очікувати, що всі можливі коди будуть використовуватися для кожної зустрічі, залежно від налаштування зустрічі, користувачі вибирають найважливіші коди для того, щоб описати певний стан здоров'я.

Кодування відповідної інформації

Кодована інформація завжди в контексті стану здоров'я. Хоча використання кодів не вимагає відстежування зв'язків між станом здоров'я і аспектами функціонування та обмеження життєдіяльності, які кодуються, МКФ є класифікацією здоров'я, і тому передбачає наявність певного стану здоров'я. Тому інформація про те, що особа робить або не робить, не має стосунку до проблеми функціонування, пов'язаної зі станом здоров'я, і не повинна кодуватися. Наприклад, якщо особа вирішує не починати нові стосунки зі своїми сусідами з інших причин, ніж здоров'я, то не варто використовувати категорію d7200, яка включає в себе дії формування стосунків. І навпаки, якщо рішення особи пов'язано зі станом здоров'я (наприклад, депресією), то код повинен застосовуватися.

Інформація, яка відображає відчуття причетності або задоволеності особи рівнем функціонування, наразі не кодується в МКФ. Подальші дослідження можуть забезпечити розробку додаткових кваліфікаторів, які дозволять кодувати цю інформацію.

Лише ті аспекти функціонування особи, що мають відношення до заздалегідь визначеного терміну, мають бути закодовані. Функції, які стосуються попередньої зустрічі і не мають відношення до поточної зустрічі, не повинні бути записані.

Кодування точної інформації

При присвоєнні кодів користувач не повинен робити висновок про взаємозв'язок між порушеннями функцій організму або структури, обмеження діяльності або участі. Наприклад, якщо особа має обмеження в функціонуванні під час руху довкола, то невиправдано припустити, що у особи є порушення функції руху. Аналогічним чином, з огляду на те, що особа має обмежену здатність рухатися довкола, необгрунтовано зробити

висновок, що у неї є проблема здатності в русі довкола. Користувач повинен одержувати точну інформацію про Функції та Структури організму, а також про здатність та продуктивність окремо (у деяких випадках, психічні функції, наприклад, є висновком з інших спостережень, оскільки функція організму не розглядається безпосередньо).

Кодування конкретної інформації

Здоров'я і стани, пов'язані зі здоров'ям, повинні бути записані якомога більш конкретно, шляхом призначення найбільш підходящої категорії МКФ. Наприклад, найбільш специфічний код для особи із нічною сліпотою – b21020 «Світловідчуття». Однак, якщо з якоїсь причини цей рівень деталізації не може бути застосований, замість нього може бути використаний відповідний «споріднений» код у ієрархії (у цьому випадку, b2102 Якість зору, b210 Функції зору, або b2 Сенсорні функції та біль).

Для швидкої і зручної ідентифікації відповідного коду наполегливо рекомендується використовувати Браузер МКФ²⁸, який надає функцію пошукової системи з електронним покажчиком повної версії класифікації. Альтернативно може бути використаний алфавітний покажчик.

3. Кодування конвенцій для складової Фактори середовища

Для кодування факторів середовища відкриті для використання три конвенції кодування:

Конвенція 1

Фактори середовища кодуються окремо, без відношення цих кодів до функцій організму, структур організму або діяльності та участі.

Функції організму	_____
Структури організму	_____
Діяльність та Участь	_____
Навколишнє середовище	_____

Конвенція 2

Фактори середовища кодуються для кожної складової.

Функції організму	_____	Е код _____
Структури організму	_____	Е код _____
Діяльність та Участь	_____	Е код _____

²⁸ Браузер МКФ на різних мовах можна завантажити з веб-сайту МКФ: <http://www.who.int/classifications/icf>

Конвенція 3

Фактори середовища кодуються кваліфікаторами здатності та продуктивності у складовій «Діяльність та Участь» для кожного елемента.

Кваліфікатор продуктивності _____ Е код _____

Кваліфікатор здатності _____ Е код _____

4. Спеціальні правила кодування складової

4.2 Кодування функцій організму

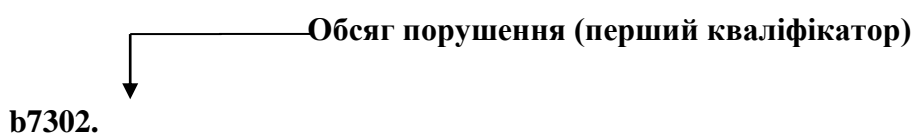
Визначення

Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції). *Порушення* – проблеми в функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Використання кваліфікатора для функцій організму

Функції організму кодуються одним кваліфікатором, який вказує на ступінь або величину порушення. Наявність порушення можна визначити як втрату або відсутність, скорочення, додаток, або надлишок, або відхилення.

Порушення особи з геміпарезом можна описати за допомогою коду b7302 Сила м'язів одного боку тіла:

Після того як пошкодження є виявленим, його можна масштабувати за ступенем важкості, використовуючи загальний кваліфікатор. Наприклад:

b7302.1	ЛЕГКІ порушення сили м'язів одного боку тіла	(5-24%)
b7302.2	ПОМІРНІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(25-49%)
b7302.3	ВАЖКІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(50-95%)
b7302.4	АБСОЛЮТНІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(96-100%)

Відсутність порушення (за попередньо визначеним пороговим рівнем) позначається значенням «0» для загальної кваліфікаційної категорії. Наприклад:

б 7302.0 ВІДСУТНІ порушення сили м'язів одного боку тіла

Якщо не вистачає інформації для визначення тяжкості порушення, слід використати значення «8». Наприклад, якщо в медичних записах особи вказується, що людина страждає на слабкість правої сторони тіла, не даючи додаткових відомостей, то може застосовуватися наступний код:

б 7302.8 Порушення сили м'язів одного боку тіла, не уточнене

Також можуть бути ситуації, коли неприйнятно застосувати певний код. Наприклад, код b650 Менструальні функції не застосовується для жінок до або після певного віку (перед виникненням менструації або після менопаузи). Для цих випадків призначено значення «9»:

б 650.9 Менструальні функції, не застосовуються

Структурні кореляти функцій організму

Класифікація Функцій організму та Структур організму розробляються паралельно. Коли використовується код функцій організму, користувач повинен перевірити, чи застосовний відповідний код структур організму. Наприклад, функції організму включають в себе основні людські чуття, такі як b210-b229 «Зір та пов'язані з ним функції», та їх структурні кореляти відображаються між s210 і s230 як «Око та пов'язані з ним структури».

Взаємозв'язок між порушеннями

Порушення може спричинити інші порушення; наприклад, м'язова сила може погіршити функції руху, функції серця можуть бути пов'язані з дихальними функціями, сприйняття може бути пов'язане з функціями мислення.

Виявлення порушень функцій організму

Для тих порушень, які не завжди можна спостерігати безпосередньо (наприклад, психічні функції), користувач може вивести порушення зі спостереження за поведінкою. Наприклад, в клінічній картині пам'ять може бути оцінена за допомогою стандартизованих тестів і, хоча неможливо фактично «спостерігати» функцію мозку, залежно від результатів цих тестів може бути доцільним припустити, що психічні функції пам'яті порушені.

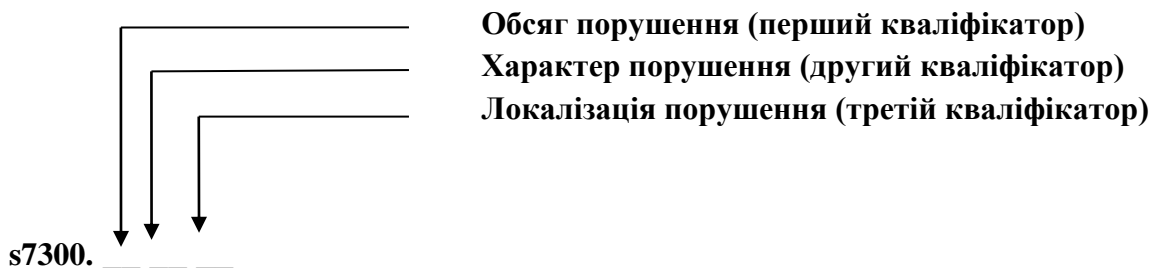
4.2 Кодування структур організму

Визначення

Структури організму це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини. Порушення – проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Використання кваліфікаторів для кодування структур організму

Структури організму кодуються трьома кваліфікаторами. Перший кваліфікатор описує обсяг або величину порушення, другий кваліфікатор використовується для позначення характеру зміни, а третій кваліфікатор позначає локалізацію порушення.

Описові схеми, що використовуються для трьох кваліфікаторів, наведені в Таблиці 1.

Таблиця 1. Шкала оцінювання кваліфікаторів для структур організму

Перший кваліфікатор Обсяг порушення	Другий кваліфікатор Характер порушення	Третій кваліфікатор (допустимий) Локалізація порушення
0 ВІДСУТНІ порушення	0 відсутні зміни у структурі	0 більш, ніж одне місце
1 ЛЕГКІ порушення	1 повна відсутність	1 справа
2 ПОМІРНІ порушення	2 часткова відсутність	2 зліва
3 ВАЖКІ порушення	3 додаткова частина	3 з обох сторін
4 АБСОЛЮТНІ порушення	4 аберрантні відхилення	4 спереду
8 не уточнено	5 розрив	5 ззаду
9 не застосовується	6 зміна положення структури	6 проксимально
	7 якісні зміни у структурі, включаючи накопичення рідини	7 дистально
	8 не уточнено	8 не уточнено
	9 не застосовується	9 не застосовується

4.3 Кодування складової Діяльність та Участь

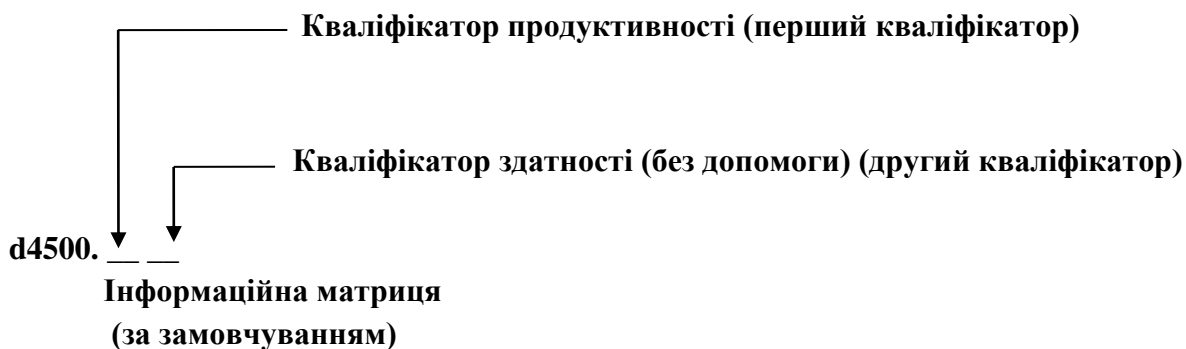
Визначення

Діяльність – це виконання особою завдання або дії. *Участь* полягає у залученні особи до життєвої ситуації. *Обмеження діяльності* – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності. *Обмеження участі* – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

Класифікація Діяльності та Участі є єдиним списком доменів.

Використання кваліфікаторів здатності та продуктивності

Діяльність та Участь кодується двома кваліфікаторами: кваліфікатором продуктивності, який займає позицію першої цифри після крапки та кваліфікатором здатності, який займає позицію другої цифри після крапки. Код, який ідентифікує категорію у списку Діяльність та Участь, і два кваліфікатори формують загальну інформаційну матрицю за замовчуванням.

Кваліфікатор продуктивності описує те, що робить особа в його поточному середовищі. Оскільки поточне середовище створює соціальний контекст, продуктивність, записана цим кваліфікатором, також може розумітись як «залучення до життєвої ситуації» або «живий досвід» людей у реальному контексті, в якому вони живуть. Цей контекст включає фактори середовища, тобто всі фізичні, соціальні аспекти та стосунки людей. Ці особливості поточного середовища можуть бути закодовані шляхом використання класифікації Факторів середовища.

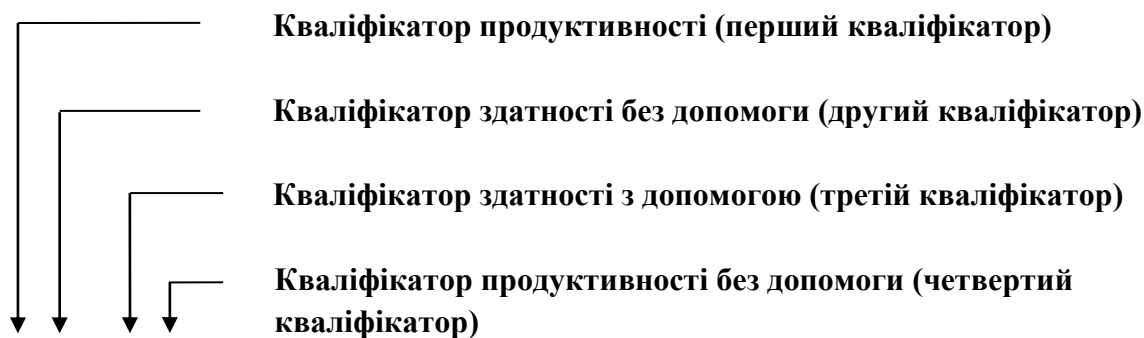
Кваліфікатор здатності описує здатність особи виконувати завдання чи дію. Ця конструкція має на меті вказати найвищий можливий рівень функціонування, який особа може досягти в певному домені у певний момент. Щоб оцінити повну здатність особи, потрібно мати «стандартизоване» середовище, щоб нейтралізувати різний вплив різних середовищ на здатність людини. Це стандартне середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки здатності в умовах тестування; (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як видається, може мати однаковий вплив. Це середовище можна назвати «уніфікованим» або «стандартизованим» середовищем. Таким чином, конструкція здатності відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність особи. Це коригування повинне бути однаковим для всіх людей у всіх країнах, щоб дозволити міжнародні порівняння. Точніше, характеристики уніфікованого або стандартизованого середовища можуть бути закодовані за допомогою складової Фактори середовища. Розрив між здатністю та продуктивністю відображає різницю між впливом існуючих та рівномірних середовищ і, таким чином, є корисним посібником щодо того, що можна зробити для середовища особи для удосконалення продуктивності.

Як правило, кваліфікатор здатності без допомоги використовується для опису справжньої здатності особи, яка не посилюється за допомогою допоміжного пристрою або особистої допомоги. Оскільки кваліфікатор продуктивності відповідає поточному середовищу особи, можна безпосередньо спостерігати наявність допоміжних пристроїв або особистої допомоги,

або бар'єрів. Характер полегшуючого фактора чи бар'єру можна описати, використовуючи класифікацію Факторів середовища.

Необов'язкові кваліфікатори

Третій та четвертий (необов'язкові) кваліфікатори надають користувачам можливість кодування здатності з допомогою та продуктивності без допомоги.

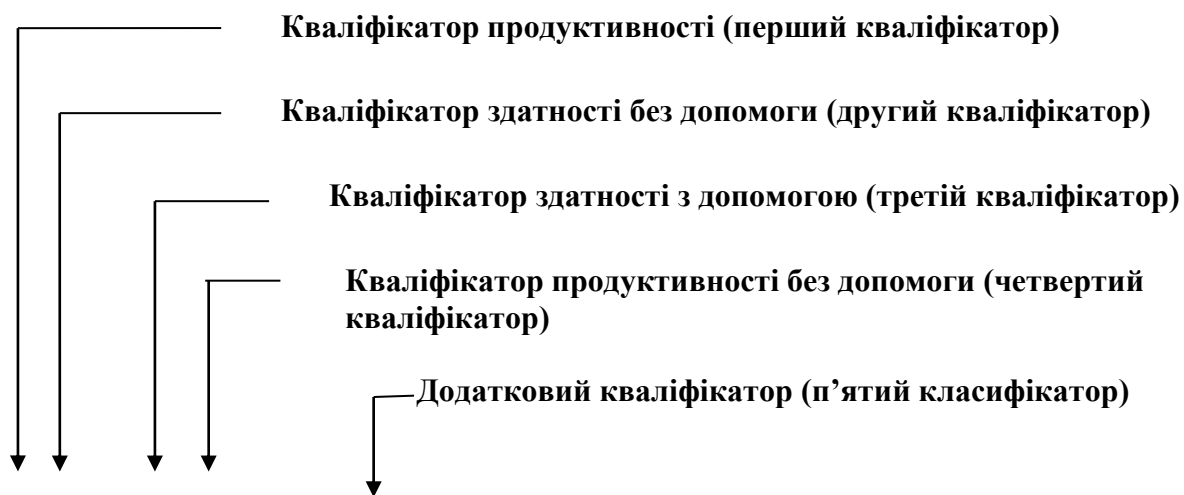

d4500. _ _ _ _

Інформаційна
 Матриця Необов'язкова
 (за замовчуванням)

Додаткові кваліфікатори

Позиція п'ятої цифри зарезервована для кваліфікаторів, які можуть бути розроблені в майбутньому, такі як кваліфікація для залучення або суб'єктивне задоволення.

d4500. _ _ _ _ _

Інформаційна
 Матриця Необов'язкова Додаткова
 (за замовчуванням) (у розробці)

Обидва кваліфікатори здатності та продуктивності також можуть використовуватися як з допоміжними пристроями, так і без допомоги, і відповідно до наступної шкали (де xxx позначає позиції домену другого рівня):

xxx.0	ВІДСУТНІ труднощі
xxx.1	ЛЕГКІ труднощі
xxx.2	ПОМІРНІ труднощі
xxx.3	ВАЖКІ труднощі
xxx.4	АБСОЛЮТНІ труднощі
xxx.8	не уточнено
xxx.9	не застосовується

Коли використовувати кваліфікатор продуктивності та кваліфікатор здатності

Будь-який кваліфікатор може бути використаний для кожної з перерахованих категорій. Але інформація, передана в кожному конкретному випадку, відрізняється. Коли використовуються обидва кваліфікатори, результат – це сукупність двох конструкцій, тобто:

d4500. 2 1 → d4500. 2 _
d4500. 2 1 → d4500. _ 1

Якщо використовується лише один кваліфікатор, то невикористаний простір не повинен заповнюватися .8 або .9, але залишатися незаповненим, оскільки обидва з них є дійсними значеннями оцінки, і це означає, що використовується кваліфікатор.

Приклади застосування двох кваліфікаторів

d4500 Ходьба на короткі відстані

Для кваліфікатора продуктивності, цей домен відноситься до ходьби пішки у поточному середовищі особи, такому як, на різних поверхнях і в умовах з використанням тростини, ходунків або інших допоміжних технологій на відстані менше 1 км. Наприклад, продуктивність особи, яка втратила ногу в результаті нещасних випадків на виробництві і з тих пір використовувала тростину, але стикається з помірними труднощами при прогулянках в сусідніх районах, де дуже круті та надто слизькі поверхні, може бути закодована наступним чином:

d4500.3 _ помірне обмеження у продуктивності для ходьби на короткі відстані

Для кваліфікатора здатності, цей домен відноситься до здатності особи при прогулянці обходитися без допомоги. Щоб нейтралізувати різноманітний вплив різних середовищ, спроможність можна оцінити в «стандартизованому» середовищі. Це стандартизоване

середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки здатності в умовах тестування; або (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як видається, матиме однорідний вплив. Наприклад, справжня спроможність вищезгаданої особи пройти без тростини в стандартному середовищі (такому як, з плоскими і не ковзкими поверхнями) буде дуже обмеженою. Отже, здатність особи може бути закодована наступним чином:

d4500._ 3 важке обмеження здатності у ходьбі на короткі відстані

Користувачі, які бажають вказати поточне або стандартизоване середовище під час використання кваліфікаторів продуктивності та здатності, повинні використовувати класифікацію Факторів середовища (див. Конвенцію кодів 3 для Факторів середовища в Підрозділі 3 вище).

4.4 Кодування факторів середовища

Визначення

Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Використання Факторів середовища

Фактори середовища є складовою Частини 2 (Контекстуальні фактори) класифікації. Фактори середовища повинні розглядатися для кожної складової функціонування та кодуватися відповідно до однієї з трьох умов, описаних у Підрозділі 3 вище.

Фактори середовища повинні кодуватися з точки зору того, хто описує ситуацію. Наприклад, обрізки бордюрів без текстурованого мощення можуть кодуватися як полегшуючий фактор для користувача інвалідного візка, але як бар'єр для сліпої людини.

Кваліфікатор вказує, наскільки фактор є полегшуючим фактором чи бар'єром. Є кілька причин, чому фактор середовища може бути полегшуючим фактором або бар'єром і в якій мірі. Для полегшуючих факторів кодер повинен мати на увазі такі питання, як доступність ресурсу, а також надійний або змінний доступ, хороша або низька якість тощо. У випадку бар'єрів може бути важливим, як часто фактор перешкоджає особі, незалежно від того, чи перешкода є великою або малою, чи її можна уникнути чи ні. Слід також мати на увазі, що фактор середовища може бути бар'єром через його присутність (наприклад, негативне ставлення до осіб з обмеженням життєдіяльності) або його відсутність (наприклад, недоступність необхідної послуги). Вплив факторів середовища на життя людей із певним станом здоров'я різноманітний і складний, і є сподівання, що майбутні дослідження

приведуть до кращого розуміння цієї взаємодії та, можливо, покажуть корисність другого класифікатора для цих факторів.

У деяких випадках різноманітний набір факторів середовища підсумовується збірним терміном, таким як бідність, розвиток, сільська або міська місцевість, або соціальний капітал. Ці збірні терміни самі не знаходяться в класифікації. Скоріше, кодер повинен відокремити складові фактори та кодувати їх. Знову ж таки, необхідні подальші дослідження, щоб визначити, чи існують чіткі та послідовні набори факторів середовища, які складають кожен з цих збірних термінів.

Перший кваліфікатор

Нижче наведено негативну та позитивну шкалу, яка вказує на ступінь впливу факторів середовища таких як бар'єр чи полегшуючий фактор. Використання однієї крапки означає бар'єр, тоді як використання знака «+» означає полегшуючий фактор, як зазначено нижче:

xxx.0 ВІДСУТНІЙ бар'єр
xxx.1 ЛЕГКИЙ бар'єр
xxx.2 ПОМІРНИЙ бар'єр
xxx.3 ВАЖКИЙ бар'єр
xxx.4 АБСОЛЮТНИЙ бар'єр

xxx+0 ВІДСУТНІЙ полегшуючий фактор
xxx+1 ЛЕГКИЙ полегшуючий фактор
xxx+2 ПОМІРНИЙ полегшуючий фактор
xxx+3 ІСТОТНИЙ полегшуючий фактор
xxx+4 АБСОЛЮТНИЙ полегшуючий фактор

xxx.8 бар'єр не уточнене
xxx.9 не застосовується

xxx+8 полегшуючий фактор, не уточнене
xxx.9 не застосовується

Додаток 3

Можливе використання переліку Діяльність та Участь

Складова Діяльність та Участь – це нейтральний перелік доменів, що вказують на різні дії та сфери життя. Кожен домен містить категорії на різних рівнях, упорядковані від загального до детального (наприклад, домен Розділу 4 Мобільність, містить такі категорії, як d450 Ходьба, а під ним – більш конкретна позиція, d4500 Ходьба на короткі відстані.) Перелік доменів діяльності та участі охоплює весь спектр функціонування, який можна кодувати як на індивідуальному, так і на суспільному рівнях.

Як зазначено у Вступі, цей перелік може використовуватися різними способами, щоб вказати конкретні поняття «Діяльність» та «Участь», які визначені в МКФ наступним чином:

У контексті здоров'я:

Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – залучення до життєвої ситуації.

Існує чотири альтернативних варіанти структуризації взаємозв'язку між діяльністю (а) та участю (у) з точки зору переліку доменів:

(2) Особливі набори доменів діяльності та доменів участі (без збігу)

Певний набір категорій кодується лише як діяльність (тобто завдання або дії, які виконує особа), а інший встановлюється лише як участь (тобто залучення до життєвої ситуації). Отже, ці два набори є взаємовиключними.

У цьому варіанті набори категорій діяльності та категорій участі визначаються користувачем. Кожна категорія є або елементом діяльності або елементом участі, але не обидва. Наприклад, домени можуть бути розділені наступним чином:

a1 Навчання та застосування знань

a2 Загальні завдання та вимоги

a3 Комунікація

a4 Мобільність

y5 Самообслуговування

y6 Домашній побут

y7 Міжособистісні взаємодії та стосунки

y8 Основні сфери життя

Кодування для цієї структури

д код категорії. $k_{п} k_{з}$ (категорія вважається елементом діяльності)

у код категорії. $k_{п} k_{з}$ (категорія вважається елементом участі),

де $k_{п}$ = кваліфікатор продуктивності та $k_{з}$ = кваліфікатор здатності. Якщо використовується кваліфікатор продуктивності, категорія, незалежно від того, позначена вона як елемент діяльності або участі, інтерпретується в термінах конструкції продуктивності; якщо використовується кваліфікатор здатності, конструкція здатності використовується для інтерпретації категорії, знову ж таки, позначається як елемент діяльності або участі.

Таким чином, варіант (1) забезпечує повну інформаційну матрицю без будь-якої надмірності або збігу.

(2) Частковий збіг між наборами доменів діяльності та участі

У цій альтернативі сукупність категорій може бути інтерпретована як елементи діяльності, так і елементи участі; тобто, одна й та сама категорія вважається відкритою для особи (тобто як завдання чи дії, що виконує одна людина), так і для суспільного тлумачення (тобто участь у життєвій ситуації).

Наприклад:

a1	Навчання та застосування знань	
a2	Загальні завдання та вимоги	
a3	Комунікація	y3 Комунікація
a4	Мобільність	y4 Мобільність
a5	Самообслуговування	y5 Самообслуговування
a6	Домашній побут	y6 Домашній побут
		y7 Міжособистісні взаємодії та стосунки
		y8 Основні сфери життя
		y9 Життя в громаді, соціальне та громадське життя

Кодування для цієї структури

Існує обмеження на те, як можна кодувати категорії для цієї структури. Неможливо, щоб категорія в межах «збігу» мала різні значення для одного й того самого класифікатора (або першого кваліфікатора для продуктивності, або другого кваліфікатора для здатності), наприклад:

д категорія. 1_   або   д категорія. – 1
у категорія. 2   у категорія. _2

Користувач, який вибирає цю опцію, вважає, що коди в суперечливих категоріях можуть означати різні речі, коли вони закодовані в діяльності, а не в участі, і навпаки. Однак, один єдиний код повинен бути введений в інформаційну матрицю для вказаної колонки кваліфікатора.

(3) Детальні категорії, як види діяльності та широкі категорії, як участь, зі збігом або без нього

Інший підхід до застосування визначень діяльності та участі до доменів обмежує участь у більш загальних або більш широких категоріях у межах домену (наприклад, категорій першого рівня, таких як заголовки розділів), і вважається, що більш детальні категорії повинні бути діяльністю (наприклад, категорії третього або четвертого рівня). Цей підхід розділяє категорії в деяких або всіх доменах з точки зору широкого та детального розрізнення. Користувач може вважати, що деякі домени мають бути повністю (тобто на всіх рівнях деталізації) діяльністю або повністю участю.

Наприклад, d4550 Повзання може розглядатися як діяльність, а d455 – Рух довкола може розглядатися як участь.

Існує два способи вирішення цього підходу: (а) немає «збігу», тобто, якщо елемент є діяльністю, він не є участю; або (б) може бути збіг, оскільки деякі користувачі можуть використовувати весь перелік для діяльності та лише широкі назви для участі.

Кодування для цієї структури

Подібно до варіанту (1) або варіанту (2).

(4) Використання тих самих доменів для обох видів діяльності та участі з повним збігом доменів

У цьому варіанті всі домени у переліку Діяльність та Участь можна розглядати як діяльність та участь разом. Кожна категорія може бути інтерпретована як індивідуальне функціонування (діяльність), а також суспільне функціонування (участь).

Наприклад, d330 Здатність розмовляти можна розглядати як діяльність, так і як участь. Особа з відсутністю голосових зв'язок може говорити з використанням допоміжного пристрою. Відповідно до оцінок, що використовують кваліфікатори здатності та продуктивності, ця особа має:

Перший кваліфікатор

Помірні труднощі у продуктивності (можливо, через контекстуальні фактори, такі як → 2 особистий стрес або ставлення інших людей)

Другий кваліфікатор

Важкі труднощі у здатності без допоміжного пристрою → 3

Третій кваліфікатор

Легкі труднощі у здатності з допоміжним пристроєм → 1

Відповідно до інформаційної матриці МКФ, ця ситуація особи повинна бути закодованою як:

d330.231

За варіантом (4) це також може бути закодовано як:

a330.231

y330.2

У варіанті (4), коли використовуються як кваліфікатор продуктивності, так і кваліфікатор здатності, є дві величини для однієї секції в інформаційній матриці МКФ: одна для діяльності та одна для участі. Якщо ці значення однакові, то конфлікт відсутній, лише надмірність. Проте у випадку різних значень користувачі повинні розробити правило про прийняття коду для інформаційної матриці, оскільки офіційний стиль кодування ВООЗ є таким:

d категорія k_n k_z

Один із можливих способів подолання цієї надмірності може полягати у розгляді кваліфікатора здатності як діяльності та кваліфікатора продуктивності як участі.

Ще однією можливістю є розробка додаткових кваліфікаторів для участі, які фіксують «залучення до життєвої ситуації».

Очікується, що при подальшому використанні МКФ та генерації емпіричних даних, з'являться докази того, який з перерахованих вище варіантів переважає у різних користувачів класифікації. Емпіричні дослідження також призведуть до більш чіткої практичної реалізації концепцій діяльності та участі. Дані про те, як ці поняття використовуються в різних умовах, в різних країнах і для різних цілей, можуть бути сформовані, а потім будуть інформувати про подальші зміни до схеми.

Додаток 4

Клінічні випадки

Наведені нижче клінічні випадки описують застосування концепцій МКФ у різних випадках. Є сподівання, що вони допоможуть користувачам зрозуміти наміри та застосування базових класифікаційних концепцій та конструкцій. Для отримання детальної інформації, будь ласка, зверніться до навчальних посібників та курсів ВООЗ.

Порушення, що не призводить до обмеження здатності та проблем з продуктивністю

Дитина народжується з відсутністю нігтя. Ця вада розвитку є порушенням структури, але не перешкоджає функціонуванню рук дитини або тому, що дитина може робити з цією рукою, відтак немає у дитини обмеження здатності. Точно так само не повинно бути проблем із продуктивністю, таких як грати з іншими дітьми без кепкування та виключення з гри – через цю ваду. Отже, дитина не має обмежень щодо здатності або проблем у продуктивності.

Порушення, що призводить до обмеження здатності, але не до проблем з продуктивністю

Діабетична дитина має порушення функції: підшлункова залоза не працює належним чином для вироблення інсуліну. Діабет може контролюватися ліками, а саме інсуліном. Коли функції організму (рівень інсуліну) знаходяться під контролем, немає обмежень щодо здатності, пов'язаної з порушенням. Проте, дитина з діабетом, швидше за все, відчуває проблему продуктивності в спілкуванні з друзями чи однолітками при вживанні їжі, оскільки дитина повинна обмежувати вживання цукру. Відсутність відповідної їжі може створити бар'єр. Отже, дитина не буде брати участь у суспільстві в поточних умовах, якщо тільки не будуть вжиті кроки для забезпечення відповідної їжі, незважаючи на відсутність обмежень у здатності.

Інший приклад – це особа з вітиліго на обличчі, але відсутністю інших фізичних скарг. Ця косметична проблема не створює жодних обмежень у здатності. Однак, людина може жити в тому місці, де вітиліго помилково сприймається за проказу, і тому вважається заразним. Отже, в поточному середовищі людини це негативне ставлення є бар'єром навколишнього середовища, що призводить до значних проблем у взаємодії між людьми.

Порушення, що призводить до обмеження здатності та, залежно від обставин, до проблем або відсутності проблем з продуктивністю

Значні зміни інтелектуального розвитку є психічним порушенням. Це може призвести до деяких обмежень у різних здатностях людини. Фактори середовища, однак, можуть вплинути на ступінь продуктивності особи в різних сферах життя. Наприклад, дитина з психічним порушенням може мати незначний недолік у середовищі, де очікування не є високими для загального населення, і де дитині надано безліч простих, повторюваних, але необхідних завдань для виконання. У цьому середовищі дитина буде добре працювати в різних життєвих ситуаціях.

Подібна дитина, яка зростає в умовах конкуренції та високих схоластичних очікувань, може зіткнутися з більшою кількістю проблем з продуктивністю в різних життєвих ситуаціях порівняно з першою дитиною.

Цей клінічний випадок висвітлює дві проблеми. Перша полягає в тому, що норми чи стандарти населення, щодо яких порівнюється функціонування особи, повинні відповідати дійсному поточному середовищу. Друга полягає в тому, що наявність чи відсутність факторів середовища може сприяти чи перешкоджати цьому функціонуванню.

Модель порушення, що не призводить до обмеження здатності, але викликає проблеми з продуктивністю

Особа, яка відновилася після гострого психотичного епізоду, але яка має стигму бути «психічним пацієнтом», може мати проблеми з продуктивністю у сфері зайнятості або міжособистісних взаємодіях через негативне ставлення людей у своєму оточенні. Тому участь людини у працевлаштуванні та соціальному житті обмежена.

Різні порушення та обмеження здатності, що призводять до подібних проблем з продуктивністю

Особа не може бути найнята на роботу, тому що ступінь його або її порушення (тетраплегія), як видається, перешкоджає виконанню деяких вимог до роботи (наприклад, використання комп'ютера з ручною клавіатурою). Робоче місце не має необхідних адаптацій, щоб полегшити виконання персоналом цих вимог щодо роботи (наприклад, програмне забезпечення для розпізнавання голосу, яке замінює ручну клавіатуру).

Інша особа з менш важкою тетраплегією може мати здатність виконувати необхідні завдання, але не може бути найнята, оскільки квота на найм осіб з обмеженням життєдіяльності була заповнена.

Третя особа, здатна виконувати необхідну роботу, не може бути найнята, оскільки він або вона мають обмеження діяльності, яке пом'якшується за допомогою інвалідного візка, хоча робоче місце не пристосоване для інвалідних візків.

Нарешті, особа, яка користується інвалідним візком, може бути найнята на роботу, і матиме здатність виконувати робочі завдання, і насправді виконує їх у робочому контексті. Однак, ця людина може все ще мати проблеми з продуктивністю в доменах міжособистісних взаємодій із колегами, оскільки доступ до зон відпочинку, пов'язаних з роботою, недоступний. Ця проблема продуктивності у спілкуванні за місцем зайнятості може перешкоджати доступу до можливостей просування по роботі.

Всі чотири особи стикаються з проблемами продуктивності у домені зайнятості через різні фактори середовища, які взаємодіють із їхнім станом здоров'я або порушенням. Для першої особи бар'єри середовища включають відсутність пристосування на робочому місці та, можливо, негативне ставлення. Друга людина стикається з негативним ставленням до працевлаштування осіб з обмеженням життєдіяльності. Третя особа стикається з відсутністю доступності облаштованого середовища, а остання стикається з негативним ставленням до осіб із обмеженням життєдіяльності в цілому.

Підозри на порушення, що призводять до помітних проблем у продуктивності без обмежень у здатності

Особа працює з пацієнтами, які хворіють на СНІД. Ця особа є, у всякому випадку, здоровою, але повинна проходити періодичне тестування на ВІЛ. Вона не має обмежень здатності. Незважаючи на це, люди, які її знають, соціально підозрюють, що вона, можливо, набула вірус і тому уникають її. Це призводить до значних проблем у продуктивності людини в домені соціальних взаємодій та життя в громаді, соціальному та громадському житті. Її участь обмежується через негативне ставлення людей, які її оточують.

Порушення, які наразі не класифікуються в МКФ, що призводять до проблем у продуктивності

В особі є матір, яка померла від раку молочної залози. Їй 45 років, і напередодні її добровільно оглянули і виявили, що ця особа несе генетичний код, який ставить її під загрозу раку молочної залози. Вона не має проблем з функціонуванням чи структурою організму чи обмеженням здатності, але їй відмовлено у медичному страхуванні у своїй страховій компанії через підвищений ризик раку молочної залози. Її участь в домені догляду за здоров'ям обмежена через політику компанії зі страхування здоров'я.

Додаткові приклади

10-річний хлопчик звертається до логопеда з реферативним діагнозом «заїкання». Під час обстеження виникають проблеми з відсутністю пауз в мовленні, між- і внутрішньовербальними прискореннями, проблеми в роботі рухів мовлення та недостатньому ритмі мови (порушення). У школі виникають проблеми з читанням вголос і розмовами (обмеження здатності). Під час групових обговорень він не бере на себе ніякої ініціативи для участі в обговореннях, хоча він хотів би (проблема продуктивності в домені

спілкування з багатьма людьми). Залучення цього хлопця в розмову обмежене, коли він у групі, через суспільні норми та практики, що стосуються упорядкованого характеру розмов.

40-річна жінка з травмою шиї чотиримісячної давнини занадто сильно скаржиться на біль у шиї, сильний головний біль, запаморочення, зниження м'язової сили та тривогу (порушення). Її здатність ходити, готувати, чистити, працювати за комп'ютером та керувати автомобілем обмежені (обмеження в здатності). Під час консультації з лікарем було взаємно погоджено чекати, доки проблеми не будуть знижені, перш ніж вона зможе повернутися до своєї колишньої повної зайнятості з фіксованим часом роботи (проблеми у продуктивності в домені зайнятості). Якби політика на робочому місці в її поточній ситуації дозволила б забезпечити гнучкий графік роботи, то звільнившись, коли її симптоми були особливо поганими, вона могла б працювати вдома, а її участь у сфері зайнятості би покращилася.

Додаток 5

МКФ та особи з інвалідністю

Процес перегляду МКФ з моменту його заснування отримав користь від внеску осіб з інвалідністю та організацій осіб з інвалідністю. Міжнародна організація осіб з інвалідністю, зокрема, витратила свій час та енергію на процес перегляду, і МКФ відображає цей важливий внесок.

ВООЗ відзначає важливість співучасті осіб з інвалідністю та їх організацій у перегляді класифікації функціонування та обмеження життєдіяльності. Як класифікація, МКФ слугуватиме основою для оцінки та вимірювання обмеження життєдіяльності у багатьох наукових, клінічних, адміністративних та соціальних політиках. Тому, викликає занепокоєння те, щоб при використанні МКФ не було зловживань, які б могли завдати шкоди інтересам осіб з інвалідністю (див. Етичне Керівництво в Додатку 6).

Зокрема, ВООЗ визнає, що самі терміни, які використовуються в класифікації, можуть, незважаючи на всі зусилля, бути стигматизацією та маркуванням. У відповідь на цю стурбованість на початку процесу було прийнято рішення повністю виключити термін «недолік», зважаючи на його неприйнятні конотації англійською мовою – і не використовувати термін «інвалідність» як назву складової, а зберігати це як загальний, «об'єднуючий» термін.

Однак, залишається складне питання про те, як краще звертатися до людей, які мають деякий ступінь функціонального обмеження. МКФ використовує термін «обмеження життєдіяльності» для позначення багатовимірного явища, що виникає внаслідок взаємодії людей з їх фізичним та соціальним середовищем. З різних причин, коли мова йде про окремих осіб, деякі вважають за краще використовувати термін «особи з обмеженнями життєдіяльності», тоді як інші віддають перевагу терміну «особи з обмеженими можливостями». У світлі цієї розбіжності не існує універсальної практики для ВООЗ, і МКФ суворо не приймає інший підхід. Натомість, ВООЗ підтверджує важливий принцип, згідно з яким люди мають право називатися так, як вони вважають за потрібне.

Крім того, важливо підкреслити, що МКФ не є класифікацією людей взагалі. Це класифікація характеристик здоров'я людей в контексті їх окремих життєвих ситуацій та впливу середовища. Це взаємодія характеристик здоров'я та контекстуальних факторів, що продукують обмеження життєдіяльності. Це означає, що люди не повинні характеризуватись винятково з точки зору їхніх порушень, обмежень діяльності або обмежень участі. Наприклад, замість посилання на «особу з психічними недоліками», в класифікації використовується фраза «особа з проблемою в навчанні». МКФ це забезпечує, уникаючи будь-яких посилань на людину через стан здоров'я або термін інвалідності, а також використовує нейтральну, якщо не позитивну та конкретну мову.

Для подальшого вирішення законного занепокоєння систематичним маркуванням людей, категорії в МКФ виражаються нейтрально, щоб уникнути приниження, стигматизації та невідповідних конотацій. Однак, цей підхід викликає проблему того, що можна назвати «правильним підбором термінів». Негативні атрибути стану здоров'я та реакції інших людей на це залежать від умови, яка використовується для визначення стану. Як би інвалідність не називалась, вона існує незалежно від міток. Проблема полягає не тільки в питанні про мовне вираження, але головним чином, в питанні ставлення інших людей та суспільства до інвалідності. Все, що потрібно, – це правильний зміст та використання термінів і класифікації.

ВООЗ зобов'язується продовжувати зусилля, спрямовані на те, щоб забезпечити право осіб з інвалідністю класифікуватися та оцінюватися, а не позбуватися їх через дискримінацію.

Є сподівання, що самі особи з інвалідністю сприятимуть використанню та розвитку МКФ у всіх сферах. Як науковці, менеджери та політики, особи з інвалідністю допоможуть розробити протоколи та інструменти, що ґрунтуються на класифікаціях МКФ. МКФ також служить потенційно потужним інструментом для адвокації на основі доказів. Вона забезпечує надійні та порівняльні дані, щоб показати випадок у зміні. Політичне уявлення про те, що інвалідність – це бар'єри середовища такою ж мірою, як це пов'язано зі станом здоров'я або порушеннями, воно повинно трансформуватися спочатку в програму досліджень, а потім у діючі та надійні докази. Ці дані можуть принести справжні соціальні зміни для осіб з інвалідністю у всьому світі.

Захист обмеження життєдіяльності також може бути посилений за допомогою МКФ. Оскільки основною метою захисту є визначення втручань, які можуть покращити рівень участі осіб з інвалідністю, МКФ може допомогти у визначенні основної «проблеми» обмеження життєдіяльності, незалежно від того, чи визначається вона в середовищі через бар'єри або відсутність полегшуючого фактора, обмеженою здатністю самої особи чи певною комбінацією факторів. За допомогою цього роз'яснення, втручання можуть бути належним чином націлені, а їх вплив на рівень участі контрольованим та вимірюваним. Таким чином, можна досягти конкретних та доказових цілей та покращити загальні цілі захисту осіб з інвалідністю.

Додаток 6

Етичне керівництво з використання МКФ

Кожен науковий інструмент може бути використаний неправильно та із зловживанням. Наївно було б вважати, що така класифікаційна система, як МКФ, ніколи не буде використовуватися на шкоду для людей. Як пояснюється в Додатку 5, процес перегляду МКПОЖН включав осіб з інвалідністю та їх організації по захисту із самого початку. Їх внесок призвів до суттєвих змін у термінології, змісті та структурі МКФ. Цей додаток визначає деякі основні принципи етичного використання МКФ. Очевидно, що жоден набір рекомендацій не може передбачати будь-які форми зловживання класифікацією чи іншим науковим інструментом, або ж лише ті рекомендації, що можуть запобігти неправильному використанню. Цей документ не є винятком. Ми сподіваємось, що увага до положень, що впливають з цього питання, зменшить ризик того, що МКФ буде використовуватися з позицій неухважності та шкоди для осіб з інвалідністю.

Повага і конфіденційність

- (12) МКФ завжди слід використовувати так, щоб поважати притаманні цінності та автономію окремих осіб.
- (13) МКФ ніколи не слід використовувати для позначення людей або іншим чином ідентифікувати їх виключно з точки зору однієї чи кількох категорій обмеження життєдіяльності.
- (14) У клінічних умовах МКФ завжди слід використовувати із загальними знаннями, співпрацею та згодою осіб, чий рівні функціонування класифікуються. Якщо обмеження індивідуальної когнітивної здатності перешкоджають такій участі, захисник особи повинен бути активним учасником.
- (15) Інформація, кодована за допомогою МКФ, повинна розглядатися як персональна інформація та підпадати під дію визнаних правил конфіденційності, придатних для того, яким чином дані будуть використовуватися.

Клінічне використання МКФ

- (16) Якщо це можливо, клініцист повинен роз'яснити особі або її захиснику мету використання МКФ та запропонувати питання про доцільність її використання для класифікації рівнів функціонування особи.

- (17) По можливості, особа, чий рівень функціонування класифікується (або захисник особи), повинна мати можливість брати участь, зокрема, оскаржити чи підтвердити відповідність використовуваної категорії та призначену оцінку.
- (18) Оскільки, класифікований дефіцит є результатом як стану здоров'я особи, так і фізичного та соціального контексту, в якому особа живе, МКФ слід застосовувати цілісно.

Соціальне використання інформації МКФ

- (19) Інформація МКФ повинна використовуватися в максимально можливому ступені з допомогою співробітництва окремих осіб для покращення їх вибору та контролю над їхнім життям.
- (20) Інформація МКФ має використовуватися для розробки соціальної політики та політичних змін, спрямованих на посилення та підтримку участі окремих осіб.
- (21) МКФ, а також вся інформація, отримана внаслідок її використання, не повинна використовуватися для відмови від встановлених прав або іншим чином обмежувати законні права на пільги для окремих осіб або груп.
- (22) Особи, які класифікуються за МКФ, можуть у будь-який спосіб відрізнитися. Закони та положення, що стосуються класифікації МКФ, не повинні мати більше однорідності, ніж передбачалося, і повинні забезпечити, щоб ті, чий рівні функціонування класифікувалися, розглядалися як особи.

Додаток 7

Підсумок процесу перегляду

Розвиток Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН)

У 1972 р. ВООЗ розробила попередню схему щодо наслідків захворювання. Протягом кількох місяців було запропоновано більш комплексний підхід. Ці пропозиції були зроблені за двома важливими принципами: необхідно провести розрізнення між порушеннями та їх важливістю, тобто їх функціональними та соціальними наслідками, і ці різні аспекти або осі даних повинні класифікуватися окремо в різних полях цифр. По суті, цей підхід складався з ряду чітких, хоч і паралельних, класифікацій. Це суперечить традиціям МКФ, в якій декілька осей (етіологія, анатомія, патологія тощо) інтегровані в ієрархічну систему, тому що займає лише одне поле цифр. Була розглянута можливість асиміляції цих пропозицій у схему, сумісну з принципами, що лежать в основі структури МКФ. У той же час, були зроблені попередні спроби систематизувати термінологію, яка застосовується до наслідків захворювань. Ці пропозиції поширились неофіційно в 1973 р., а допомогу попросили, зокрема, у груп, які особливо турбуються про реабілітацію.

Розподілені класифікації порушень та обмеження життєдіяльності були поширені в 1974 році та продовжували викликати обговорення. Так, зібралися коментарі та розробилися остаточні пропозиції. Вони були подані на розгляд Міжнародної конференції для Дев'ятого перегляду Міжнародної класифікації хвороб у жовтні 1975 року. Розглянувши класифікації, Конференція рекомендувала опублікувати її для ознайомлювальних цілей. У травні 1976 року Двадцять дев'ята сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я взяла до уваги цю рекомендацію та прийняла резолюцію WHA29.35, в якій вона затвердила публікацію для цілей випробувань додаткової класифікації порушень та недоліків як доповнення до Міжнародної класифікації хвороб, але не як невід'ємну частину. Отже, перше видання МКПОЖН було опубліковано в 1980 році. А в 1993 році перевидали додаткову передмову.

Початкові кроки у перегляді МКПОЖН

У 1993 році було прийнято рішення про початок процесу перегляду МКПОЖН. Тенденція до переглянутої версії, яка тимчасово була відомою як МКПОЖН-2, полягала в наступному:

- вона повинна слугувати різноманітним цілям, необхідним різним країнам, галузям та медичним дисциплінам;
- вона повинна бути достатньо простою, щоб бути в курсі практик як значущий опис наслідків стану здоров'я;

- вона повинна бути корисною для практики, тобто визначити потреби в охороні здоров'я та розробляти програми посередництва (наприклад, профілактика, реабілітація, соціальні дії);
- вона повинна дати узгоджене уявлення про процеси, що впливають на наслідки стану здоров'я, таким чином, щоб процес обмеження життєдіяльності, а не лише міра хвороб/розладів, міг бути об'єктивно оцінений, записаний з можливістю відповіді на нього;
- вона повинна бути чутливою до культурних варіацій (бути перекладеною і застосовуватись у різних культурах та системах охорони здоров'я);
- вона повинна використовуватись у взаємодоповнюванні з родиною класифікацій ВООЗ.

Спочатку Французькому Центру Співпраці було поставлено завдання скласти пропозицію щодо розділу «Порушення», а також про мову, мовлення та сенсорні аспекти. Центр Співпраці у Голландії мав запропонувати перегляд обмеження життєдіяльності та опорно-рухових аспектів Класифікації й підготувати огляд літератури, тоді як Північноамериканський Центр Співпраці мав висувати пропозиції щодо розділу «Недоліки». Крім того, дві цільові групи мали відповідно представити пропозиції щодо аспектів психічного здоров'я та питань дітей. Прогрес був досягнутий на черговій сесії МКПОЖН-2, що відбулася в Женеві в 1996 році, де схвалили черговий альфа-проект, в якому були включені різні пропозиції і проведено початкове пілотне випробування. На засіданні 1996 року було вирішено, що кожен центр співпраці та цільова група тепер будуть зацікавлені в проекті в цілому і більше не матимуть своєї колишньої окремої сфери для перегляду. З травня 1996 р. по лютий 1997 р. Альфа-проект був розповсюджений серед співпрацюючих центрів та цільових груп, а коментарі та пропозиції були зібрані в штаб-квартирі ВООЗ. Також було розповсюджено перелік основних питань, що містять знакові положення, пов'язані з переглядом, з метою полегшення збирання коментарів.

Під час процесу перегляду були розглянуті наступні теми:

- Трирівнева класифікація, тобто Порушень, Обмеження життєдіяльності та Недоліків, була корисною і повинна такою залишатися. Необхідно врахувати включення контекстуальних факторів / факторів середовища, хоча більшість пропозицій залишилися на етапі теоретичного розвитку та емпіричного тестування.
- Взаємозв'язок між П/О/Н та відповідні відносини дносинами між ними були проблемною темою для обговорення. Багато критичних зауважень вказали на причинну модель, що лежить в основі версії МКПОЖН 1980 року, а саме відсутність змін у часі та односпрямований потік від порушення до обмеження життєдіяльності та до недоліків. В процесі перегляду було запропоновано альтернативні графічні уявлення.

- МКПОЖН-1980 було складно використовувати. Спрощення для використання було визнано необхідним: перегляд повинен тяжіти до спрощення, а не до додавання деталей.
- Контекстуальні фактори (зовнішні – фактори середовища /внутрішні – особистісні фактори): ті фактори, які були основними складовими процесу недоліків (як це було відображено у версії МКПОЖН 1980 року), повинні бути розроблені як додаткові схеми в межах МКПОЖН. Проте, оскільки соціальні та фізичні фактори в середовищі та їх стосунки з Порушеннями, Обмеженнями життєдіяльності та Недоліками були сильно пов'язані з культурою, вони не повинні бути окремим аспектом в рамках МКПОЖН. Однак, вважалось, що класифікація факторів середовища може виявитись корисною при аналізі національних ситуацій та розробці рішень на національному рівні.
- Порушення мають відображати досягнення у знанні основних біологічних механізмів.
- Культурна застосовність та універсальність повинні бути головною метою.
- Розробка навчальних та презентаційних матеріалів також була головною метою процесу перегляду.

Проекти Бета-1 та Бета-2 МКПОЖН-2

У березні 1997 року був підготовлений проект Бета-1, який включав пропозиції, зібрані за попередні роки. Цей проект представили на засіданні з перегляду МКПОЖН у квітні 1997 року. Після включення рішень наради проект чергової версії МКПОЖН-2 Бета-1 був виданий для польових випробувань у червні 1997 року. На основі всіх даних та інших відгуків, отриманих як частина польових випробувань Бета-1, Бета-2 проект описали протягом січня-квітня 1999 року. Отриманий проект був представлений та обговорений на річній нараді МКПОЖН-2 в Лондоні в квітні 1999 року. Після включення рішень наради проект Бета-2 був надрукований та виданий для польових випробувань у липні 1999 року.

Польові випробування

Польові випробування проекту Бета-1 були проведені з червня 1997 року по грудень 1998 року та польові випробування Бета-2 з липня 1999 року по вересень 2000 року.

Проведення польових випробувань спричинило якомога більшу участь держав-членів Всесвітньої організації охорони здоров'я та різноманітних дисциплін, включаючи такі галузі, як медичне страхування, соціальне забезпечення, праця, освіта та інші групи, що займаються класифікацією станів здоров'я (використовуючи Міжнародну класифікацію хвороб, Медсестринську класифікацію та Міжнародну класифікацію стандартів освіти – МКСО). Мета – досягти консенсусу за допомогою чітких визначень, які були оперативними. Польові випробування на місцях являли собою безперервний процес розробки, консультації, зворотного зв'язку, оновлення та тестування.

Наступні дослідження були проведені як частина польових випробувань Бета-1 та Бета-2:

- переклад та лінгвістична оцінка;
- оцінка предмету;
- відповіді на основне питання консенсусними конференціями та окремими особами;
- відгуки від організацій та окремих осіб;
- тестування параметрів;
- техніко-економічне обґрунтування та надійність у випадку оцінки (живі або узагальнені листи);
- інші (наприклад, фокус-групи).

Тестування зосередило увагу на міжкультурних та міжгалузевих питаннях. Понад 50 країн та 1800 експертів були залучені до проведення польових випробувань, про які повідомлялося окремо.

МКПОЖН-2 Передфінальна версія

На основі даних про польові випробування Бета-2 та консультацій з центрами співпраці, Комітетом експертів ВООЗ з вимірювання та класифікації, Передфінальна версія МКПОЖН-2 була підготовлена в жовтні 2000 року. Цей проект був представлений на засіданні з перегляду в листопаді 2000 року. Після включення рекомендацій засідання МКПОЖН-2 Передфінальна версія (грудень 2000 р.) була представлена Виконавчій раді ВООЗ у січні 2001 р. Остаточний проект МКПОЖН-2 був представлений на П'ятдесят четвертій сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я в травні 2001 року.

Підтвердження остаточної версії

Після обговорення остаточного проекту з назвою «Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я», Асамблея охорони здоров'я схвалила нову класифікацію в резолюції WHA54.21 від 22 травня 2001 року. У резолюції говориться:

П'ятдесят четверта сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я:

1. ЗАТВЕРДЖУЄ друге видання Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН) з назвою Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та охорони здоров'я, надалі як скорочена форма МКФ;

2. СПОНУКАЄ держав-членів використовувати МКФ у своїх дослідженнях, спостереженнях та звітності, якщо це доречно, з урахуванням конкретних ситуацій у державах-членах та, зокрема, з огляду на можливі зміни в майбутньому;
3. ПРОСИТЬ Генерального директора про надання державам-членам, на їхнє прохання, підтримки у використанні МКФ.

Додаток 8

Подальші напрями для МКФ

Використання МКФ багато в чому залежить від її практичної корисності: якою мірою вона може слугувати показником ефективності надання послуг в галузі охорони здоров'я за допомогою показників, що базуються на споживчих результатах, і ступеня, до якої вона застосовується у різних культурах, з тим щоб можна було провести міжнародне порівняння для визначення потреб та ресурсів і для планування та досліджень. МКФ не є безпосередньо політичним інструментом. Втім, її використання може сприяти визначенню політики шляхом надання інформації, яка допоможе встановити політику в галузі охорони здоров'я, сприятиме рівним можливостям для всіх людей та підтримуватиме боротьбу з дискримінацією на основі обмеження життєдіяльності.

Версії МКФ

З огляду на різні потреби різних типів користувачів, МКФ буде представлена у кількох форматах та версіях.

Основна класифікація

Ці дві частини та їх складові в МКФ представлені у двох варіантах, щоб задовольнити потреби різних користувачів за різними рівнями деталізації:

Перша версія являє собою *повну (детальну) версію*, яка забезпечує всі рівні класифікації і надає 9999 категорій для кожної складової. Однак, їх було використано набагато менше. Категорії повної версії можуть бути зібрані в короткій версії, якщо необхідна зведена інформація.

Друга версія – *коротка (стисла) версія*, яка дає два рівні категорій для кожної складової та домену. Також наведено визначення цих термінів, включень та виключень.

Спеціальні доопрацювання

- с) Варіанти для клінічного застосування: Ці варіанти будуть залежати від використання МКФ у різних сферах клінічного застосування (наприклад, професійна терапія). Вони будуть базуватися на основному обсязі кодування та термінології; проте вони нададуть додаткову детальну інформацію, таку як керівні принципи оцінки та клінічні описи. Вони також можуть бути перебудовані для конкретних дисциплін (наприклад, реабілітація, психічне здоров'я).

- d) Дослідницькі варіанти: подібно до клінічних варіантів, ці варіанти будуть відповідати конкретним потребам науковців і забезпечать точні оперативні визначення для оцінки станів.

Робота на майбутнє

Враховуючи безліч використань і потреб МКФ, важливо зазначити, що ВООЗ та її центри співпраці проводять додаткову роботу для задоволення цих потреб.

МКФ належить усім її користувачам. Це єдиний такий інструмент, що прийнятий на міжнародній основі. Вона спрямована на отримання кращої інформації про явища та функціонування осіб із обмеженням життєдіяльності та створення широкого міжнародного консенсусу. Щоб досягти визнання МКФ різними національними та міжнародними спільнотами, ВООЗ доклала всіх зусиль для забезпечення зручності та сумісності з процесами стандартизації, такими, як це встановлено Міжнародною організацією стандартизації (ISO).

Можливі подальші напрями розвитку та застосування МКФ можна підсумувати наступним чином:

- сприяння використанню МКФ на рівні країни для розробки національних баз даних;
- створення міжнародного набору даних та структури, що дозволить робити міжнародні порівняння;
- визначення алгоритмів отримання соціальних пільг та пенсій;
- вивчення обмеження життєдіяльності та функціонування членів сім'ї (наприклад, вивчення сторонніх осіб із обмеженням життєдіяльності через стан здоров'я інших людей);
- розробка складової «Особистісні фактори»;
- розробка чітких оперативних визначень категорій для дослідницьких цілей;
- розробка інструментів оцінки для ідентифікації та вимірювання²⁹;
- надання практичних додатків засобами комп'ютеризації та реєстрації форм;
- встановлення зв'язків з концепціями якісного життя та вимірювання суб'єктивного добробуту³⁰;

---

²⁹ Інструменти оцінки, пов'язані з МКФ, розробляються ВООЗ з метою застосування в різних культурах. Вони перевіряються на надійність та обґрунтованість. Інструменти оцінювання надаватимуться у трьох формах: коротка версія для скринінгу / цілей виявлення випадків; версія для щоденного використання доглядачами; і повна версія для детальних дослідницьких цілей. Вони будуть доступні від ВООЗ.

- дослідження відповідності лікування або вибір виду втручання;
- сприяння використанню в наукових дослідженнях для порівняння різних станів здоров'я;
- розробка навчальних матеріалів з використання МКФ;
- створення навчальних та довідкових центрів МКФ по всьому світу;
- подальші дослідження факторів середовища для надання необхідних деталей для опису як стандартизованого, так і поточного середовища.

---

³⁰ Зв'язки з якістю життя: важливо, щоб існувала концептуальна сумісність між «якістю життя» та конструкціями обмеження життєдіяльності. Якість життя, однак, стосується того, що люди «відчувають» про стан свого здоров'я або його наслідки; отже, це конструкція «суб'єктивного добробуту». З іншого боку, конструкції хвороби / обмеження життєдіяльності відносяться до об'єктивних та предметно-визначених ознак особи.

Додаток 9

Рекомендовані вимоги щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень

Функції організму та структури	Розділ	Код	Класифікаційний блок чи категорія
Зір	2	b210–b220	Зір та пов'язані з ним функції
Слух	2	b230–b240	Слух та вестибулярні функції
Мова	3	b310–b340	Функції голосу та мовлення
Травлення	5	b510–b535	Функції травної системи
Тілесна екскреція	6	b610–b630	Функції виділення сечі
Фертильність	6	b640–b670	Статеві та репродуктивні функції
Сексуальна активність	6	b640	Статеве та репродуктивне здоров'я
Шкіра та вади	8	b810–b830	Шкіра та пов'язані з нею структури
Дихання	4	b440–b460	Функції дихальної системи
Біль*	2	b280	Біль
Афект*	1	b 152–b 180	Специфічні психічні функції
Сон	1	b 134	Глобальні психічні функції
Енергія/життєздатність	1	b 130	Глобальні психічні функції
Сприйняття*	1	b 140, b 144, b 164	Увага, пам'ять та функції сприйняття вищого рівня
Діяльність та участь			
Комунікація	3	d310–d345	Продуктування повідомлень – отримання повідомлень
Мобільність*	4	d450–d465	Ходьба та переміщення
Спритність	4	d430–d445	Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами
Самообслуговування*	5	d510–d570	Самообслуговування
Звичайна активність *	6 і 8		Домашній побут; Основні сфери життя
Міжособистісні стосунки	7	d730–d770	Особливі міжособистісні стосунки
Соціальне функціонування	9	d910–d930	Життя в громаді, соціальне та громадське життя

* Запропоновані елементи до мінімального переліку.

Додаток 10

Подяка

Розвиток МКФ не був би можливим без широкої підтримки багатьох людей з різних куточків світу, які присвятили велику кількість часу та енергії, щоб організувати ресурси міжнародної співпраці. І хоча неможливо подякувати їм усім тут, але провідні центри, організації та окремі особи перераховані нижче.

Центри Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), що співпрацювали із МКФ:

Австралія	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Contact: Ros Madden.
Канада	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Contact: Helen Whittome.
Франція	Centre Technique National d'Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Contact: Marc Maudinet.
Японія	Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Contact: Hisao Sato.
Нідерланди	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands. Contacts: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijnde Vrankrijker.
Північні країни	Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sweden. Contact: Björn Smedby.
Об'єднане Королівство Великобританії і Північна Ірландія	National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE11 2TG, United Kingdom. Contacts: Ann Harding, Jane Millar.
США	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Contact: Paul J. Placek.
Україна	Благодійний фонд Порошенка, 21000, Вінницька обл., місто Вінниця, Староміський район, вулиця Гліба Успенського, будинок 8. Контакти: Безрека О.

Цільові групи

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICIDH, Chair: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of

Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA. Co-Chair: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Chair: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Co-Chair: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Chair: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Co-Chair: Janice Miller.

Мережі

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (The Spanish Network). Coordinator: Josñ Luis Vбzquez-Barquero, Unidad de Investigacion en Psiquiatria Clinical y Social Hospital Universitario “Marques de Valdecilla”, Avda. Valdecilla s/n, Santander 39008, Spain

Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Contact: Lauri Sivonen.

Неурядові організації

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Contacts: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Contact: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Contact: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Brussels, Belgium. Contact: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, France. Contact: Nancy Breitenbach

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Contact: Judith Hollenweger, Chairman, RI Education Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001 Zurich, Switzerland.

Консультанти

Ряд консультантів ВООЗ надав неоціненну допомогу в процесі перегляду. Вони перераховані нижче:

Elizabeth Badley

Jerome E. Bickenbach
Nick Glozier
Judith Hollenweger
Cille Kennedy
Jane Millar
Janice Miller
Jürgen Rehm
Robin Room
Angela Roberts
Michael F. Schuntermann
Robert Trotter II
David Thompson (editorial consultant)

Переклад МКФ у ВООЗ на офіційні мови

МКФ була переглянута на кількох мовах, беручи лише англійську мову як робочу. Переклад та лінгвістичний аналіз були невід'ємною частиною процесу перегляду. Наступні співробітники ВООЗ провели переклад, лінгвістичний аналіз, редакційний огляд офіційної мови ВООЗ. Інші переклади можна знайти на веб-сайті ВООЗ: <http://www.who.int/classifications/icf>.

Арабська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji, Mohamed Daly, Jamil Taktak, Sanda Douki

Редакційна рецензія проведена WHO / EMRO:

Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh

Китайська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Qiu Zhuoying (co-ordinator), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Редакційна рецензія проведена WHO Collaborating Centre in China and WHO/WPRO: Dong Jingwu, Zhou Xiaonan and Y.C. Chong

Французька

Переклад та лінгвістичний аналіз проведений WHO Geneva: Pierre Lewalle

Редакційна рецензія проведена WHO Collaborating Centres in France and Canada: Catherine Barral and Janice Miller

Російська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Георгій. Д. Шостка (координатор), Владимир Ю. Ряснянский, Александр В. Квашин, Сергей А. Матвеев, Алексей А. Гальянов

Редакційна рецензія проведена Центром Сотрудничества ВОЗ в России:

Владимир К. Овчаров

Іспанська

Переклад, лінгвістичний аналіз, редакційний аналіз the Collaborating Centre in Spain in collaboration with La Red de Habla Hispana en Discapacidades (The Spanish Network) and WHO/PAHO:

J. L. Vázquez-Barquero (Co-ordinator), Ana Dñez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana Gímez Siliy, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituico, Elena Vázquez Bourgon Armando Vázquez, Марна del Consuelo Crespo, Ana Марна Fossatti Pons, Бенґамнн Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Mucoz, Марна Elena Medina Mora, Марна Esther Araujo Bazón, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

Українська

Переклад та лінгвістичний аналіз: Світлана Сивець, Тетяна Сивець

Редакційна рецензія проведена .....

Індивідуальні учасники процесу перегляду

Аргентина

Liliana Lissi
Martha Adela Mazas
Miguela Pico
Ignacio Saenz

Вірменія

Armen Sargsyan

Австралія

Gavin Andrews
Robyne Burr ridge
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Galbally
Louise Golley
Tim Griffin
Simon Haskell
Angela Hewson
Tracie Hogan

Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Австрія

Gerhard S. Barolin
Klemens Fheodoroff
Christiane Meyer-
Bornsen

Бельгія

Franzöise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Tricot

Бразилія

Cassia Maria Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern
Fabio Gomes
Ruy Laurenti

Канада

Hugh Anton
J. Arboleda-Florez
Denise Avard
Elizabeth Badley
Caroline Bergeron
Нілліне Bergeron
Jerome E. Bickenbach
Andra Blanchet
Maurice Blouin
Mario Bolduc
(deceased)
Lucie Brosseau
T.S. Callanan
Lindsay Campbell
Anne Carswell
Jacques Cats

L.S. Cherry
Renй Cloutier
Albert Cook
Jacques Cфтї
Marcel Cфтї
Cheryl Cott
Aileen Davis
Henry Enns
Gail Finkel
Christine Fitzgerald
Patrick Fougeyrollas
Adele Furrie
Linda Garcia
Yhetta Gold
Betty Havens
Anne Нйbert
Peter Henderson
Lynn Jongbloed
Faith Kaplan
Ronald Kaplan
Lee Kirby
Catherine Lachance
Jocelyne Lacroix
Renйe Langlois
Mary Law
Lucie Lemieux-
Brassard
Annette Majnemer
Rose Martini
Raoul Martin-Blouin
Mary Ann McColl
Joan McComas
Barbara McElgunn
Janice Miller
Louise Ogilvie
Luc Noreau
Diane Richler
Laurie Ringaert
Kathia Roy
Patricia Sisco
Denise Smith
Ginette St Michel
Debra Stewart
Luz Elvira Vallejo
Echeverri
Michael Wolfson
Sharon Wood-
Dauphinee
Nancy Young
Peter Wass
Colleen Watters

Чилі

Ricardo Araya
Alejandra Faulbaum
Luis Flores
Roxane Moncayo de
Bremont
Pedro Rioseco
Benjamin Vicente

Китай

Zhang Aimin
Mary Chu Manlai
Hong Dong
Leung Kwokfai
Karen Ngai Ling
Wu Xuanguong
Qiu Zhuoying
Zhao Shuying
Li Jing
Tang Xiaoquan
Li Jianjun
Ding Buotan
Zhuo Dahong
Nan Dengkun
Zhou Xiaonan

Колумбія

Martha Aristabal
Gomez

Кот-д'Івуар

B. Claver

Хорватія

Ana Bobinac-
Georgievski

Куба

Pedro Valdйs Sosa
Jesъs Saiz Sбnchez
Frank Morales
Aguilera

Данія

Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensborg
Ane Fink

Per Fink
Lise From
Jette Haugbмille
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Mмller
Claus Vinther Nielsen
Freddy Nielsen
Kamilla Rothe Nissen
Gunnar Schimmler
Anne Sloth
Susan Tetler
Selena Forchhammer
Thunnings
Eva Wжhrens
Brita Шhlenschlжger

Еквадор

Marна del Consuelo
Crespo
Walter Torres
Izquierdo

Єгипет

Mohammed El-Banna

Сальвадор

Jorge Alberto Alcaryn
Patricia Tovar de
Canizalez

Ефіопія

Rene Rakotobe

Фінляндія

Erkki Yrjankeikki
Markku Leskinen
Leena Matikka
Matti Ojala
Heidi Paatero
Seija Talo
Martti Virtanen

Франція

Charles Aussilloux
Bernard Azema
Jacques Baert
Serge Bakchine
Catherine Barral
Maratine Barres
Jean-Yves Barreyre

Jean-Paul Boissin
Französisch Chapireau
Pascal Charpentier
Alain Colvez
Christian Corbь
Dr. Cyran
Michel Delcey
Annick Deveau
Serge Ebersold
Camille Felder
Claude Finkelstein
Anne-Marie Gallot
Pascale Gilbert
Jacques Houver
Marcel Jaeger
Jacques Jonquignes
Jean-Claude Lafon
Maryvonne Lyazid
Jolille Loste-Berdot
Maryse Marguier
Lucie Matteodo
Marc Maudinet
Jean-Michel Mazeaux

Індія

Javed Abidi
Samir Guha-Roy
K.S. Jacob
Sunanda Koli
S. Murthy
D.M. Naidu
Hemraj Pal
K. Sekar
K.S. Shaji
Shobha Srinath
T.N. Srinivasan
R. Thara

Індонезія

Augustina Hendriarti

Іран (Ісламська республіка)

Mohamed M.R.
Mourad

Ізраїль

Joseph Yahav

Італія

Emilio Alari

Pierre Minaire (*deceased*)
Lucien Moatti
Bertrand Morineaux
Pierre Mormiche
Jean-Michel Orgogozo
Claudine Parayre
Gьrard Pavillon
Andrй Philip
Nicole Quemada
Jean-Franzöis Ravaud
Karen Ritchie
Jean-Marie Robine
Isabelle Romieu
Christian Rossignol
Pascale Roussel
Jacques Roustit
Jйsus Sanchez
Marie-Josй Schmitt
Jean-Luc Simon
Lauri Sivonen
Henri-Jacques Stiker
Annie Triomphe
Catherine Vaslin

Alberto Albanese
Renzo Andrich
A.Andrigo
Andrea Arrigo
Marco Barbolini
Maurizio Bejor
Giulio Borgnolo
Gabriella Borri
Carlo Caltagirone
Felicia Carletto
Carla Colombo
Francesca Cretti
Maria Cufersin
Marta Dao
Mario D'Amico
Simona Della Bianca
Paolo Di Benedetto
Angela Di Lorenzo
Nadia Di Monte
Vittoria Dieni
Antonio Federico
Francesco Fera
Carlo Francescutti
Francesca Fratello
Franco Galletti
Federica Galli
Rosalia Gasparotto

Paul Veit
Dominique Velche
Jean-Pierre Vignat
Vivian Waltz

Німеччина

Helmi Вүсе-Younes
Horst Dilling
Thomas Ewert
Kurt Maurer
Jьrgen Rehm
H.M. Schian
Michael F.
Schuntermann
Ute Siebel
Gerold Stucki

Греція

Venos Mavreas

Угорщина

Lajos Kullmann

Maria Teresa Gattesco
Alessandro
Giacomazzi
Tullio Giorgini
Elena Giraudo
Lucia Granzini
Elena Grosso
V. Groppo
Vincenzo Guidetti
Paolo Guzzon
Leo Giulio Iona
Vladimir Kosic
Matilde Leonardi
Fulvia Loik
Mariangela Macan
Alessandra Manassero
Domenico Manco
Santina Mancuso
Roberto Marcovich
Andrea Martinuzzi
Anna Rosa Melodia
Rosetta Mussari
Cristiana Muzzi
Ugo Nocentini
Emanuela Nogherotto
Roberta Oretti
Lorenzo Panella

Maria Procopio
Leandro Provinciali
Alda Pellegrini
Barbara Reggiori
Marina Sala
Giorgio Sandrini
Antonio Schindler
Elena Sinforiani
Stefano Schierano
Roberto Sicurelli
Francesco Talarico
Gariella Tivoschi
Cristiana Tiddia
Walter Tomazzoli
Corrado Tosetto
Sergio Ujcich
Maria Rosa Valsecchi
Irene Venero

Ямайка

Monica Bartley

Японія

Tsunehiko Akamatsu
Masataka Arima
Hidenobu Fujisono
Katsunori Fujita
Shinichiro Furuno
Toshiko Futaki
Hajime Hagiwara
Yuichiro Haruna
Hideaki Hyoudou
Takashi Iseda
Atsuko Ito
Shinya Iwasaki
Shizuko Kawabata
Yasu Kiryu
Akira Kodama
Ryousuke Matsui
Ryo Matsutomo
Yasushi Mochizuki
Kazuyo Nakai
Kenji Nakamura
Yoshukuni Nakane
Yukiko Nakanishi
Toshiko Niki
Hidetoshi Nishijima
Shiniti Niwa
Kensaku Ohashi
Mari Oho
Yayoi Okawa

Shuhei Ota
Fumiko Rinko
Junko Sakano
Yoshihiko Sasagawa
Hisao Sato
Yoshiyuki Suzuki
Junko Taguchi
Eiichi Takada
Yuji Takagi
Masako Tateishi
Hikaru Tauchi
Miyako Tazaki
Mutsuo Torai
Satoshi Ueda
Kousuke Yamazaki
Yoshio Yazaki

Йорданія

Abdulla S.T. El-Naggar
Ziad Subeih

Кувейт

Adnan Al Eidan
Abdul Aziz Khalaf
Karam

Латвія

Valda Biedrina
Aldis Dudins
Lolita Cibule
Janis Misins
Jautrite Karashkevica
Mara Ozola
Aivars Vetra

Ліван

Elie Karam

Литва

Albinas Bagdonas

Люксембург

Charles Pull
M. De Smedt
Pascale Straus

Малайзія

Sandiyao Sebastian

Мадагаскар

Caromine
Ratomahenina
Raymond

Мальта

Joe M. Pace

Мексика

Juan Alberto
Alcantara
Jorge Caraveo
Anduaga
Марна Eugenia
Antunez
Fernando R. Jimenez
Albarran
Gloria Martinez
Carrera
Марна-Elena Medina
Mora
Carmen E. Lara
Mucoz

Марокко

Aziza Bennani

Нідерланди

T. van Achterberg
Jaap van den Berg
A. Bloemhof
Y.M. van der Brug
R.D. de Boer
J.T.P. Bonte
J.W. Brandsma
W.H.E. Buntinx
J.P.M. Diederiks
M J Driesse
Silvia van Duuren-
Kristen
C.M.A. Frederiks
J.C. Gerritse
Josy Geurts
G. Gladines
K.A. Gorter
R.J. de Haan
J. Halbertsma
E.J. van der Haring
F.G. Hellema
C.H. Hens-Versteeg
Y. F. Heerkens
Y. Heijnen
W.M. Hirs

H. W. Hoek
D. van Hoeken
N. Hoeymans
C. van Hof
G.R.M. van Hoof
M. Hopman-Rock
A. Kap
E.J. Karel
Zoltan E. Kenessey
M.C.O. Kersten
M.W. de Kleijn-de
Vrankrijker
M.M.Y. de Klerk
M. Koenen
J.W. Koten
D.W. Kraijer
T. Kraakman
Guuss Lankhorst
W.A.L. van Leeuwen
P. Looijestein
H. Meinardi
W. van Minnen
A.E. Monteny
I. Oen
Wil Ooijendijk
W.J. den Ouden
R.J.M. Perenboom
A. Persoon
J.J. v.d. Plaats
M. Poolmans
F.J. Prinsze
C.D. van Ravensberg
K. Reynders
K. Riet-van Hoof
G. Roodbol
G.L. Schut
B. Stoelinga
M.M.L. Swart
L. Taal
H. Ten Napel
B. Treffers
J. Verhoef
A. Vermeer
J.J.G.M. Verwer
W. Vink
M. Welle Donker
Dirk Wiersma
J.P. Wilken
P.A. van Woudenberg
P.H.M. Wouters
P. Zanstra

Нікарагуа

Elizabeth Aguilar
Angel Bonilla Serrano
Ivette Castillo
Нйтор Collado
Hernández
Josefa Conrado
Brenda Espinoza
Марна Fйlix Gontol
Mirian Gutййrrez
Rosa Gutййrrez
Carlos Guzmбn
Luis Jara
Раъл Jarquin
Norman Lanzas
Josй R. Leiva
Rafaela Marengo
Марна Alejandra
Martнnez
Marlon Мйндез
Mercedes Mendoza
Марна Josй Moreno
Alejandra Narvбez
Amilkar Obando
Dulce Марна Olivas
Rosa E. Orellana
Yelba Rosa Orozco
Mirian Ortiz Alvarado
Amanda Pastrana
Marbely Picado
Susana Rappaciolli
Esterlina Reyes
Franklin Rivera
Leda Марна Rodriguez
Humberto Romбn
Yemira Sequeira
Ivonne Tijerino
Ena Liz Torrez
Rene Urbina
Luis Velбsquez

Нігерія

Sola Akinbiyi
John Morakinyo
A. O. Odejide
Olayinka Omigbodun

Норвегія

Kjetil Bjorlo
Torbjorg Hostad

Kjersti Vik
Nina Vollestad
Margret Grotle
Soukup
Sigrid Ostensjo

Пакистан

S. Khan
Malik H. Mubbashar
Khalid Saeed

Філіппіни

L. Ladriго-Ignacio
Patria Medina
Перу
Марна Esther Araujo
Bazon
Carlos Bejar Vargas
Carmen Cifuentes
Granados
Roxana Cock Huaman
Lily Pinguz Vergara
Adriana Rebaza Flores
Nelly Roncal Velazco
Fernando Urcia
Fernбndez
Rosa Zavallos Piedra

Республіка Корея

Ack-Seop Lee

Румінія

Radu Vrasti

Росія

Vladimir N. Blondin
Aleksy A. Galianov
I.Y. Gurovich
Mikhail V. Korobov
Alexander V.
Kvashin
Pavel A.
Makkaveysky
Sergey A. Matveev
N. Mazaeva
Vladimir K.
Ovtcharov
S.V. Polubinskaya
Anna G. Ryabokon
Vladimir Y.
Ryasnyansky

Alexander V. Shabrov
Georgy D. Shostka
Sergei Tsirkin
Yuri M. Xomarov
Alexander Y.
Zemtchenkov

Словенія

Andreeja Fatur-
Videtec

Південна Африка

David Boonzaier
Gugulethu Gule
Sebenzile Matsebula
Pam McLaren
Siphokazi Gcaza
Phillip Thompson

Іспанія

Alvaro Bilbao Bilbao
Encarnaciyn Blanco
Egido
Rosa Bravo Rodriguez
Марна Josй Cabo
Gonzblez
Marta Cano Fernbndez
Laura Cardenal
Villalba
Ana Diez Ruiz
Luis Gaite Pindado
Марна Гарсна Josй
Ana Gymez Siliy
Andres Herran Gymez
Sara Herrera
Castanedo
Ismael Lastra
Martinez
Marta Uriarte Ituico
Elena Vbzquez
Bourgon
Antonio Leyn Aguado
Дназ
Carmen Albeza
Contreras
Марна Angeles Aldana
Berberana
Federico Alonso
Trujillo
Carmen Alvarez
Arbesъ
Jesus Artal Simon

Enrique Baca
Baldomero
Julio Bobes Гарсна
Antonio Bueno
Алсбнтара
Томбс Castillo Arenal
Valentнn Corces
Pando
Марна Teresa Crespo
Abelleira
Roberto Cruz
Hernbndez
Josй Armando De
Vierna Amigo
Manuel Desviat
Mucoz
Ана Марна Дназ
Гарсна
Марна Josй Eizmendi
Apellaniz
Antonio Fernbndez
Moral
Manuel A. Franco
Martнn
Luis Gaite Pinadado
Марна Мар Гарсна
Amigo
Josй Giner-Ubago
Gregorio Gymez-
Jarabo
Josй Manuel Gorospe
Arocena
Juana Марна
Hernbndez Rodriguez
Carmen Leal Cercos
Marcelino Lypez
Alvarez
Juan Josй Lopez-Ibor
Ана Марна Lypez
Trenco
Francisco Margallo
Polo
Monica Martнn Gil
Miguel Martнn
Zurimendi
Manuel J. Martнnez
Cardeca
Juan Carlos
Miangolarra Page
Rosa M.Montoliu
Valls

Teresa Orihuela
Villameriel
Sandra Ortega Mera
Gracia Parquica
Fernbndez
Rafael Pecalver
Castellano
Jesusa Pertejo
Марна Francisca
Peydro de Moya
Juan Rafael Prieto
Lucena
Miguel Querejeta
Gonzblez
Miquel Roca Bennasar
Francisco Rodriguez
Pulido
Luis Salvador Carulla
Марна Vicenta
Sbnchez de la Cruz
Francisco Torres
Gonzblez
Марна Triquell Manuel
Josй Luis Vbzquez-
Barquero
Miguel A. Verdugo
Alonso
Carlos Villaro Дназ-
Jimйnez

Швеція

Lars Berg
Eva Bjorck-Akesson
Mats Granlund
Gunnar Grimby
Arvid Linden
Anna Christina Nilson
(*deceased*)
Anita Nilsson
Louise Nilunger
Lennart Nordenfelt
Adolf Ratzka
Gunnar Sanner
Olle Sjogren
Вјдрн Smedby
Sonja Calais van
Stokkom
Gabor Tiroler

Швейцарія

Andriй

Assimacopoulos
Christoph Heinz
Judith Hollenweger
Hans Peter Rentsch
Thomas Spuhler
Werner Steiner
John Strome
John-Paul Vader
Peter Wehrli
Rudolf Widmer

Таїланд

Poonpit Amatuakul
Pattariya Jarutat
C. Panpreecha
K. Roongruangmaairat
Pichai Tangsin

Туніс

Adel Chaker
Hayet Baachaoui
A. Ben Salem
Najeh Daly
Sanda Douki
Ridha Limam
Mhalla Nejja
Jamil Taktak

Туреччина

Ahmet Güçğьь
Elif Iyriboz
Kultegin Ogel
Berna Ulug

Об'єднані Арабські

Емірати

Sheika Jamila Bint Al-
Qassimi

Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

Simone Aspis
Allan Colver
Edna Conlan
John E. Cooper
A. John Fox
Nick Glozier
Ann Harding
Rachel Hurst
Rachel Jenkins

Howard Meltzer
Jane Millar
Peter Mittler
Martin Prince
Angela Roberts
G. Stewart
Wendy Thorne
Andrew Walker
Brian Williams

Сполучені

Америки

Harvey Abrams
Myron J. Adams
Michelle Adler
Sergio A. Aguilor-
Gaxiola
Barbara Altman
Alicia Amate
William Anthony
Susan Spear Basset
Frederica Barrows
Mark Battista
Robert Battjes
Barbara Beck
Karin Behe
Cynthia D. Belar
J.G. Benedict
Stanley Berent
Linas Bieliauskas
Karen Blair
F. Bloch
Felicia Hill Briggs
Edward P. Burke
Larry Burt
Shane S. Bush
Glorisa Canino
Jean Campbell
Scott Campbell Brown
John A. Carpenter
Christine H.
Carrington
Judi Chamberlin
LeeAnne Carrothers
Mary Chamie
Cecelia B. Collier
William Connors
John Corrigan
Dale Cox
M. Doreen Croser
Eugene D'Angelo

Штати

Gerben DeJong
Jeffrey E. Evans
Timothy G. Evans
Debbie J. Farmer
Michael Feil
Manning Feinleib
Risa Fox
Carol Frattali
Bill Frey
E. Fuller
Cheryl Gagne
J. Luis Garcia Segura
David W. Gately
Carol George
Olinda Gonzales
Barbara Gottfried
Bridget Grant
Craig Gray
David Gray
Marjorie Greenberg
Arlene Greenspan
Frederick
Guggenheim
Neil Hadder
Harlan Hahn
Robert Haines
Laura Lee Hall
Heather Hancock
Nandini Hawley
Gregory W. Heath
Gerry Hendershot
Sarah Hershfeld
Sarah Hertfelder
Alexis Henry
Howard Hoffman
Audrey Holland
Joseph G. Hollowell Jr
Andrew Imperato
John Jacobson
Judith Jaeger
Alan Jette
J. Rock Johnson
Gisele Kamanou-
Goune
Charles Kaelber
Cille Kennedy
Donald G. Kewman
Michael Kita (*deceased*)
Edward Knight
Pataricia Kricos
Susan Langmore

Mitchell LaPlante
Itzak Levav
Renee Levinson
Robert Liberman
Don Lollar
Peter Love
David Lozovsky
Perianne Lurie
Jayne B. Lux
Reid Lyon
Anis Maitra
Bob MacBride
Kim MacDonald-
Wilson
Peggy Maher
Ronald Manderscheid
Kofi Marfo
Ana Maria
Margueytio
William C. Marrin
John Mather
Maria Christina
Mathiason
John McGinley
Theresa McKenna
Christine McKibbin
Christopher J.
McLaughlin
Laurie McQueen
Douglas Moul
Peter E. Nathan
Russ Newman
Els R. Nieuwenhuijsen
Joan F. van Nostrand
Jean Novak
Patricia Owens
Alcida Perez de
Velasquez
D. Jesse Peters
David B. Peterson
Harold Pincus
Paul Placek
Thomas E. Preston
Maxwell Prince
Jeffrey Pyne
Louis Quatran
Juan Ramos
Geoffrey M. Reed
Anne Riley
Gilberto Romero
Patricia Roberts-Rose

Mark A. Sandberg
Judy Sangl
Marian Scheinholtz
Karin Schumacher
Katherine D. Seelman
Raymond Seltser
Rune J. Simeonsson
Debra Smith
Gretchen Swanson
Susan Stark
Denise G. Tate
Travis Threats
Cynthia Trask
Robert Trotter II
R. Alexander Vachon
Maureen Valente
Paolo del Vecchio
Lois Verbrugge
Katherine Verdolini
Candace Vickers
Gloriajean Wallace
Robert Walsh
Seth A. Warshausky
Paul Weaver
Patricia Welch
Gale Whiteneck
Tyler Whitney
Brian Williams
Jan Williams
Linda Wornall
J. Scott Yaruss
Ilene Zeitzer
Louise Zingesser

Уругвай

Paulo Alterway
Marta Barera
Margot Barrios
Daniela Bilbao
Gladys Curbelo
Ana M. Frappola
Ana M. Fosatti Pons
Angélica Etchecique
Rosa Gervasio
Mariela Irigoin
Fernando Lavie
Silvia Nъsez
Rossana Pipplol
Silvana Toledo

В'єтнам

Nguyen Duc Truyen

Зимбабве

Jennifer Jelsma
Dorcas Madzivire
Gillian Marks
Jennifer Muderedzi
Useh Ushotanefe

Організації системи Організації Об'єднаних Націй

International Labour Organization (ILO)
Susan Parker

United Nations Children's Fund (UNICEF)
Habibi Gulbadan

United Nations Statistical Division
Margarat Mbogoni
Joann Vanek

United Nations Statistical Institute for Asia and the Pacific
Lau Kak En

United Nations Economic and Social Commission for Asia and Pacific
Bijoy Chaudhari

Всесвітня організація охорони здоров'я

Regional Offices
Africa: C. Mandlhate

Americas (Pan American Health Organisation): Carlos Castillo-Salgado,
Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando V6zquez

Eastern Mediterranean: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham
Al Khayat

Europe: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

South-East Asia: Than Sein, Myint Htwe

Western Pacific: R. Nesbit, Y.C. Chong

Штаб-квартира

У процесі перегляду були залучені різні відділи в штаб-квартирі ВООЗ.

Окремі працівники, які внесли свій внесок у процес перегляду, наведені нижче з їхніми департаментами:

M. Argandoca, formerly of Department of Substance Abuse

Z. Bankowski, Council for International Organizations of Medical Sciences

J.A. Costa e Silva, formerly Division of Mental Health and Prevention of

Substance Abuse

S. Clark, Department of Health Information, Management and Dissemination

C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention

A. Goerdt, formerly of Department of Health Promotion

M. Goracci, formerly of Department of Injury Prevention and Rehabilitation

M. A. Jansen, formerly of Department of Mental Health and Substance Dependence

A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy

A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy

J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships

C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy

C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy

H. Nabulsi, formerly of IMPACT

E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases

C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention

R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy

B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence

A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases

J. Salomon, Global Programme on Evidence for Health Policy

M. Subramanian, formerly of World Health Reporting

M. Thuriaux, formerly of Division of Emerging and other Communicable Diseases

B. Thylefors, formerly of Department of Disability/Injury Prevention and Rehabilitation

M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan and Grazia Motturi provided administrative and secretarial support

Can Zelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa and Luis Prieto carried out specific aspects of the revision work.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek and Margie Schneider carried out the revision based on all the inputs received.

T. Bedirhan Bstn managed and coordinated the revision process and the overall ICF project.

**Алфавітний
показчик до Вступу
та Додатків**

Примітка. Цей алфавітний покажчик представлений як загальний інструмент для доступу до категорій у класифікаціях та обговореннях питань, ключових термінів у Вступі та Додатках.

A

Абстрагування, 91 – **Abstract thinking, abstraction**, 57
Агалакторея, 126 – **Agalactorrhoea**, 92
Агевзія, 101 – **Ageusia**, 67
Адміністративний контроль, 244-257 – **Administrative control**, 192-205
Аеробна здатність, 114 – **Aerobic capacity**, 80
Аерофагія, 115 – **Aerophagia**, 81
Акінетичний мутизм, 130 – **Akinetic mutism**, 96, 97
Алактація, 126 – **Alactation**, 92
Алергія, 111 – **Allergies**, 78
Аллодінія, 102 – **Allodynia**, 68
Алопатичні засоби лікування, 224 – **Allopathic medication**, 173
Алопеція, 138 – **Alopecia**, 104
Альвеоли, 149 – **Alveoli**, 114
Амбівалентність, 88 – **Ambitendency**, 54
Аменорея, 125 – **Amenorrhoea**, 91
Анаболізм, 119 – **Anabolism**, 85
Аналгезія, 102 – **Analgesia**, 68
Анартрія, 105 – **Anarthria**, 71
Анатомічні частини, 40, 42, 139, 278 – **Anatomical parts**, 41, 43, 150, 320
Анестезія, 101 – **Anaesthesia**, 67
Аномалія, 263 – **Abnormality**, 229

B

Бар'єр, середовища, 17, 20, 22, 26-27, 41, 47, 52, 54, 222-223, 266, 273, 281, 289, 291, 294 – **Barrier, environmental**, 20, 23, 27, 56, 42-3, 307, 326, 333, 335, 339
Бідність, 222, 253-254, 284 – **Poverty**, 291, 255
Біомедичні стандарти – **Biomedical standards**, 34
    стан – **status**, 54, 246, 248
Больова анестезія, 102 – **Anaesthesia dolorosa**, 68
Будова (структура) – **Architecture**, 387

B

Вік, старіння – **Age, aging**, 16, 18, 165, 190
Визначення – **Definitions**
    в МКФ, 40 – **in ICF**, 312
    у класифікаціях, 51, 77, 266 – **in classifications**, 321
Випадки, приклади, 289 – **Vignettes**, 26
Всесвітня асамблея охорони здоров'я, 55 – **World Health Assembly**, 59
Впливати, діяти, 49, 275 – **Affect**, 55, 180
Вибір виду втручання, використання МКФ, 304 – **Intervention matching, ICF use**, 341

Г

Гарантія якості, 35 – **Quality assurance**, 37

Генетична схильність, 263 – **Genetic predisposition**, 190

Глобальні психічні функції, 62, 80 – **Global mental functions**, 32, 47

Голландський Центр Співпраці для МКПОЖН – **Dutch Collaborating Centre for ICIDH**, 344

Д

Дискримінація, соціальна – **Discrimination, social**, 16, 339, 349

Дитина, 15, 17-18 – **Child**, 7,14-19

продуктивність, 177 – **performance** ~27

у контексті сім'ї, 16, 210 – **in the context of the family**, 16

функціонування, 15 – **functioning** ~16

дитяча педагогіка, 17-18 – **centered pedagogy**, 15

Дитина, яка починає ходити – **Toddlers**, 11

Дисоціативна амнезія, 87 – **Amnesia, dissociative**, 53

Діяльність, діяльності, 161, 264-266, 270, 274-277, 279-280, 285, 287, 305 – **Activity, activities**, 8,11,20,22-3,24-5,33,39, 40-1,43,45-6,48-9,54-5,58,90,173,305,311,315-320,329,331

Діяльність та Участь, 38, 44, 287 – **Activities and Participation**, 28,173,304

кількісна оцінка, шкала оцінювання, 279 – **scaling**, 321

необов'язковий для діяльності та участі, 281 – **optional for activities and participation**, 323

Діяльність та Участь, складова, 38, 44, 280, 285, 287 – **Activities and Participation, component**, 33, 54, 55, 173, 300,328

Діяльність та Участь, структуровані варіанти, 285-288 – **Activities and Participation, structuring options**, 328-332

Діяльність відповідно до соціальних правил та конвенцій, 209 – **Acting in accordance with social rule sand conventions**, 160

Доступ, 15, 16, 18, 19 – **Access**, 15, 16

Доступність, 82, 83, 126, 222, 255-257, 283 – **Accessibility**, 171, 179 203, 204, 233,240

Дружелюбність, 83 – **Amicable**, 50

Дитинство, 7, 8, 9, 13, 14, 16 – **Childhood**, 7, 8, 9, 13, 14, 16

раннє – **early** ~, 7, 11, 18

середнє – **middle** ~, 7

Діагноз, 21, 34, 291 – **Diagnosis**, 22, 34, 336

Діти, 1, 3, 15, 16, 21 – **Children**, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 21

Добробут, 255, 262, 263, 303 – **Well-being**, 7, 20, 38, 232, 301

Домен, обмеження життєдіяльності, 282, 285 – **Domain, of disability**, 11, 17, 20, 22, 47, 48, 54

Допоміжні пристрої або самообслуговування, 44-45, 59, 71,193, 285-286, 305 – **Assistive devices or personal assistance**, 48, 230, 258-262

Дослідження та опитування населення, 21, 35 – **Population studies and surveys**, 22, 37

Дослідження, застосування МКФ, 37, 303 – **Survey, application of ICF**, 352

Доступ, вибірка інформації, 21, 24, 320 – **Access**, 14-16,386

Е

Етичне керівництво з використання МКФ, 295 – **Ethical guidelines for the use of ICF**, 341

Ж

Життя – **Life**

досвід, 161 – **experiences**, 229

події, 91 – **events**, 90, 94

сфери, ділянки, 44, 46, 59, 263, 265, 285 – **areas**, 242, 244, 250, 301, 304, 328

З

Завдання, 23, 26, 40, 298 – **Task**, 12, 13, 36, 344

Загальна декларація прав людини Організації Об'єднаних Націй (1948) – **United Nations Universal Declaration of Human Rights (1948)**, 377

Заклади з надання реабілітаційної допомоги (послуг) – **Rehabilitation services**, 13, 14,

Запропоновані дані щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень – **Suggested ICF data requirements for ideal and minimal health information systems or surveys**, 352

Застосування МКФ у сфері психічного здоров'я – **Mental health applications of ICF**, 344

Затримка психічного розвитку – **Mental retardation**, 83

Захист, 283 – **Advocacy, ICF as a tool**, 243-4

Здатність, конструкція – **Capacity, construct of**, 304, 322-323, 329

Здатність, як кваліфікатор – **Capacity, as qualifier**, 3, 46, 47-48, 322, 325

Здібності, пристосовані до середовища – **Environmentally adjusted ability**, 16, 53

Здоров'я – **Health**

компоненти – **components of ~**, 33

працівники сфери охорони здоров'я – **care workers**, 276

системи охорони здоров'я – **care systems**, 232, 292, 336

умова, стан – **condition**, 7,8, 13-4, 33-4,40, 45,47, 53

Здоров'я населення – **Population health**, 34

Знайомі, 65, 231 – **Acquaintances**, 187

Зрілість – **Maturity**

психологічна – **psychological**, 19

соціальна – **social**, 19

фізична – **physical**, 19

І

Інструменти оцінки та МКФ – **Assessment instruments and ICF**, 24, 314, 351

Інформація – **Information**

матриця – **matrix**, 46, 322,332

системи – **systems**, 5, 265, 352

Інформація про захворюваність – **Morbidity information**, 34

Інформація про смертність – **Mortality information**, 34

«Інше уточнене», що використовується в МКФ – **«Other specified», use in ICF**, 313

K

Категорії в МКФ – **Categories in ICF**, 40, 342, 349

Кваліфікатор – **Qualifier**, 11, 17, 20, 23-25, 42, 45-46, 48, 55-56, 58, 80, 150-151, 173

структура організму – **body structure**, 7, 103, 150

фактори середовища – **environmental factors**, 255, 310

функції та структура організму – **body functions and structure**, 80, 316-317

Класифікація – **Classification of**

категорії – **categories**, 317, 319, 328

деталізація – **granularity**, 349

складові МКФ – **components of ICF** ~, 41, 386

межі МКФ – **scope of ICF** ~ 8, 9, 386

ступені обмеження життєдіяльності – **of dimensions of disability**, 8, 23

одиниця МКФ – **unit of ICF** ~, 40, 41, 44, 304

рівні – **levels**, 307

частини МКФ – **parts of ICF** ~, 38, 304

Класифікація подій – **Event classification**, 316

Клінічне використання МКФ, етичні рекомендації – **Clinical use of ICF, ethical guidelines**, 342

Клінічні випадки – **Case examples**, 333

Клінічне використання МКФ – **Clinical applications of ICF**, 5, 349

Кодування – **Coding**

конвенція, код «8» – **convention, code «8»**, 11, 310, 318, 320

структур організму – **body structures**, 320,

функцій організму – **body functions**, 310

Компромiс, 73 – **Agreeableness**, 50

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права людей з недоліками – **United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities**, 13, 15

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини – **United Nations Convention on the Rights of the Child**, 11, 14

Кондиціонування повітря, 230 – **Air conditioning**, 186

Конструкції в МКФ – **Constructs in ICF**, 3, 8, 17-8, 230-32

Контекстуальні фактори – **Contextual factors**, 38, 40-41, 43, 49, 52, 255

Конфіденційність, Див. Клінічне використання МКФ, Етичне керівництво – **Confidentiality, See Clinical use of ICF, ethical guideline** – 341

модифікація – **modification**, 8, 53

Культурна відмінність та класифікація – **Cultural variation and classification**, 269

Культурні організації – **Cultural organizations**, 289

Культурна застосовність та МКПОЖН – **Cultural applicability and ICIDH**, 343, 345-346

M

Міжнародна організація осіб з обмеженням життєдіяльності – **Disabled Peoples' International**, 7, 338, 347

Міжнародна організація стандартизації (ISO) – **International Organization for Standardization (ISO)**, 282

Міжнародні класифікації, родинні з ВООЗ – **International classifications, WHO family of 11**, 34

Міжнародна стандартна класифікація освіти ЮНЕСКО – **UNESCO's International Standard Classification of Education**, 295

МКФ – ICF

в якості основи – **as a framework**, 7-8,13,16

порівнянність даних – **and data comparability**, 339

цілі – **aims of ~**, 36

МКХ-10 – **ICD-10**, 7, 11, 34,45, 316

Модель обмеження життєдіяльності, біопсихосоціальна – **Model of disability, biopsychosocial**, 18

МКФ – **ICF**, 17

медична – **medical**, 53

соціальна – **social**, 53

Можливе використання переліку Діяльність та Участь – **Possible uses of the Activities and Participation list**, 328

Мозок, функції – **Brain, functions of**, 44

Молодь, підлітки – **Youth**, 7, 8, 9, 11-12, 15, 17, 19-21

H

Наднирник, 141 – **Adrenal gland**, 115

Наслідок захворювання – **Consequence of disease**, 17

Національний центр з питань обмеження життєдіяльності внаслідок вроджених вад та вад розвитку центрів контролю та профілактики захворювань – **National Center on Birth Defects and Developmental Disabilities of the Centers for Disease Control and Prevention**,30

Недолік – **Handicap**, 13, 15, 30, 343-345

Недостатність анального сфінктера, 108 – **Anal sphincter in competence**, 83

Незалежна поведінка під час взаємодії з людьми, 160 - **Acting independently in social interactions**, 160

Немовлята – **Infants**, 11, 19

Нестача повітря, 104 – **Air hunger**, 80

«Не уточнене», використане в МКФ, – «**Unspecified**», use in ICF, 313

Новонародженість, період новонародженості – **Infancy**, 9,11

O

Об'єднані Нації – **United Nations**, 11, 254

Обмеження діяльності – **Activity limitations**, 7, 12, 173, 175

Обмеження життєдіяльності – **Disability**, 7, 11, 13, 14-18, 21, 300, 303-304, 326, 338-340

пережитий досвід – **lived experience of ~**, 47

як медичне питання – **as a medical issue**, 53

як політичне питання – **as a political issue**,53

Огляди здоров'я населення, моніторинг – **Population health surveys**, 34, 36

Операційні визначення в МКФ – **Operational definitions in the ICF**, 54, 32, 321

Органи тіла – **Body organs**, 41, 43

Освіта для всіх: Всесвітній форум з питань освіти – **Education for All-World Education Forum**, 14
Освітні цілі МКФ – **Educational uses of ICF**, 36
Особи з обмеженням життєдіяльності – **People with disabilities, ICF and МКФ i ~**, 338
Особистісні фактори – **Personal factors**, 39, 40-43, 49-53, 302, 303, 305, 310
Оцінка клінічна – **Assessment clinical ~**, 37
інструменти, загальні – **instruments, general ~**, 24, 25, 37, 300-301, 385
Охоплено в МКФ – **universe of ~ in ICF** – в МКФ, 301, 304

П

Патологія – **Pathology**, 44
Пережитий досвід обмеження життєдіяльності – **Lived experience of disability**, 24, 48, 295, 322
Північноамериканський центр співпраці для МКПОЖН – **North American Collaborating Centre for ICIDH**, 344
Підлітки, див. підлітковий вік – **Adolescents, see adolescence**
Підлітковий вік – **Adolescence**, 7, 8, 9, 13, 16, 18, 20, 80, 173
незалежність в – **independence in ~**, 15
Підсумок процесу перегляду – **Summary of the revision process**, 259
Планування – **Planning**, 5,
Повага, див. Етичне керівництво з використання МКФ – **Respect, See Ethical guidelines for use of ICF**, 341
Пов'язаний з віком, віковими особливостями (аспектами) – **Age specific**, 17, 145
Поглинання поживних речовин (нутрієнтів), 107 – **Absorption of nutrients**, 82, 83
Полегшуючий фактор, середовища – **Facilitator, environmental**, 20, 23, 27, 56, 303, 326
Польові випробування під час перегляду МКПОЖН – **Field trials, during ICIDH-2 revision**, 33, 346, 347
Попередження, профілактика – **Prevention**, 14, 223, 257, 294
Порівнянність даних та МКФ – **Data comparability and ICF**, 36, 37, 47
Пошкодження – **Injury**, 17, 20, 40, 44, 48, 107, 224, 315
Права людини – **Human rights**, 13
Правильний підбір термінів – **Sanitation of terms**, 339
Практичне керівництво – **Practice Manual**, 25
Придбання предметів першої необхідності, 192 – **Acquisition of necessities**, 153-4
Придбання товарів та послуг, 62, 191 - **Acquisition of goods and services**, 153
Прийняття рішень – **Decision-making**, 34
Причини звернення по медичну допомогу – **Reasons for contact with health services**, 7
Причинність, етіологія – **Causation, etiology**, 7, 34
Прийомні батьки, 231 – **Adoptive parents**, 187, 269
Продуктивність, як кваліфікатор – **Performance, as qualifier**, 46, 47, 48, 55, 173, 174
Продуктивність, як конструкція – **Performance, as construct**, 21, 40-41, 46, 48, 52, 55, 173, 174, 304
Психічне здоров'я – **Mental health**, 150, 248, 251-252, 269, 331, 344
Психічні розлади – **Mental illness**, 50
Психічні (чи психологічні) функції – **Mental (or psychological) functions**, 41-43, 80, 301

Психологічні якості – **Psychological assets**, 50

P

Риса характеру – **Character style**, 49

Родина класифікацій ВООЗ – **WHO family of classifications**, 344

Розвиток – **Developmental**

навички – **skills**, 94, 268

затримка – **delay**, 16

етапи, стадії, фази – **stages**, 17, 28

Розлад – **Disorder**, 34, 302, 344

C

Саламанська декларація про право на освіту – **Salamanca Statement on the Right to Education**, 15

Селективна амнезія, 76 – **Amnesia, selective**, 53

Середовище – **Environmental**

бази даних – **databases**, 309

браузер (посередник) – **browser**, 317

домени – **domains**, 17, 20, 33, 331

дослідження – **research**, 21, 36

інформаційні системи – **information systems**, 36, 352

клінічне використання версій – **clinical use versions**, 342

комп'ютеризація – **computerization**, 351

конструкції – **constructs**, 3, 8, 18, 17-8

наслідки – **outcomes**, 29

оцінка результатів – **outcome evaluation**, 53

пов'язані домени – **related domains**, 7, 18, 22, 33

політика – **policies**, 37

заохочення, сприяння – **promotion**, 246

система – **system**, 257

стан, етіологія – **condition, etiology of ~**, 343

стани – **states**, 7, 326, 317

статистика – **statistics**, 36

страхування – **insurance**, 37

фактор, бар'єр – **factor, barrier**, 16, 20, 23, 27, 335

фактори – **factors**, 255

фактор, полегшуючий фактор – **factor, facilitator**, 20, 23, 27, 50, 56, 42-43, 255

Середовище – **Environment**

поточне – **current** ~, 173

соціальне – **social** ~, 18, 37

стандартизоване або універсальне – **standard or uniform** ~, 47, 322, 325

фактичне – **actual** ~, 47

Середовище ставлення – **Attitudinal environment**, 41, 49, 255, 326

Симптоми та ознаки – **Symptoms and signs**, 45

Системи організму – **Body systems**, 34, 39, 42, 80, 301, 318

СНІД, 280 – **AIDS**, 240
Соціально-економічні характеристики – **Socioeconomic characteristics**, 39
Соціальна перспектива у сфері обмеження життєдіяльності – **Societal perspective on disability**, 39, 46, 32
Соціальна дія – **Social action**, 37
    безпека – **security**, 37, 38
    використання інформації МКФ, етичне керівництво – **use of ICF information, ethical guidelines**, 341, 342
    зміна – **change**, 50-51
    майно – **capital**, 255, 326
    середовище – **environment**, 17, 51
    політика – **policy**, 37
    програми соціальної підтримки – **benefit programmes**, 351
    статус – **status**, 237, 302
    фон, підґрунтя – **background**, 49
Спазми в животі, 109 – **Abdominal cramps**, 85
Список, перелік Діяльності та Учасі, використовується на – **Activities and Participation List, uses of** – 328-331
Спосіб життя – **Life style**, 49, 50
Ставлення – **Attitudes**, 77, 278-280
Стандартні правила рівності можливостей для людей із обмеженнями життєдіяльності (1993) – **Standard Rules for the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities (1993)**, 37, 254
Стандартні правила рівності можливостей – **Standard Rules for the Equalization of Opportunities**, 14
Старіння – **Aging**, 269
Стать – **Gender**, 39, 49, 301
Стигма – **Stigma**, 46, 50, 302
Стилі наслідування – **Coping styles**, 49
Структура МКФ – **Structure of ICF**, 306-307
Структура організму – **Body structure**, 34, 39, 41-43, 51, 53-54, 107, 109,150, 301-302, 307-308, 310-311, 314-317
Структури організму, стандарт – **Body structures, standard**, 150-151, 307
Суб'єктивний добробут та МКФ – **Subjective well-being and ICF**, 351

T

Таксономічні принципи – **Taxonomic principles**, 300
Таксономічні та термінологічні питання – **Taxonomic and terminological issues**, 300
Терміни, у МКФ – **Terms, in the ICF**, 33, 38, 39, 41, 45, 54, 255, 300-303, 312, 328-330
Точки опори, обмеження життєдіяльності – **Anchor points, disability**, 54, 312
Травма – **Trauma**, 40, 50, 301
Тривалість життя, варіації – **Life span, variations**, 83, 309

У

Увага, 69 – **Alertness**, 48
Узагальнюючі (підсумкові) показники здоров'я населення – **Summary measures of population health**, 42
Умови виключення в МКФ – **Exclusion terms in ICF**, 312
Універсализм та МКФ – **Universalism and the ICF**, 39
Управління охороною здоров'я – **Managed health care**, 38
Усвідомлення – **Awareness**, 37
Утилізація сервісу – **Service utilization**, 45
Участь – **Participation**, 15-17, 20, 43, 46, 48, 49, 52, 321, 343, 351
    обмеження – **restriction**, 302
    стандарт – **standard**, 321
Участь, залучення до життєвої ситуації – **Involvement in a life situation**, 41, 45, 46, 173, 302, 320, 321, 328, 329
Участь у грі, 212 – **Acting in a play**, 169

Ф

Фактичне середовище – **Actual environment**, 329, 333-334
Фактори середовища – **Environmental Factors**, 255
    варіанти для Діяльності та Учасі – **options for Activities and Participation**, 329, 332
    відповідність стану здоров'я – **relevance to health condition**, 313, 314
    доказ для – **evidence for ~**, 23
    загальна шкала – **generic scale**, 54
    у МКФ – **in ICF**, 33, 34, 37, 38, 45, 49, 310-323
    у МКФ-ДП – **in ICF-CY**, 14
Фактори ризику – **Risk factors**, 35
Фізіологічні функції – **Physiological functions**, 33, 41-42, 301
Французький Центр Співпраці для МКПОЖН – **French Collaborating Centre for ICIDH**, 344
Функції додаткових дихальних м'язів, 103 – **Accessory respiratory muscles, functions of**, 79
Функції організму – **Body functions**, 20, 22, 49, 51, 54, 57, 80, 139-142, 300-301, 306-307, 309-311, 352
Функції організму, стандарт – **Body functions, standard**, 80, 318
Функціонування – **Functioning**, 33, 34, 39, 40, 41-43, 50, 52, 300, 313-314, 332
Функціонування, процес – **Functioning, process of**, 49

Х

Хвилювання, 77 – **Agitation**, 54
Хвороба – **Disease**, 33, 34, 40, 44-46, 50, 301, 310, 343, 345
    введена, похідна версія – **derived version of ~**, 40
    властивості – **properties of**, 39-40
    визначення в – **definitions in ~**, 350
    дослідницькі версії, досвід обмеження життєдіяльності – **research versions of**, 33, 47, 321
    майбутні напрямки для – **future directions for ~**, 350
    мінімальна інформація про стан здоров'я – **minimal health information**, 352

операційні визначення в – **operational definitions in**, 52, 308, 312, 350

повна (детальна) версія – **full (detailed) version**, 41, 43, 52, 350

презентація, 201 – **presentation of**, 40

умови виключення в – **exclusion terms in** ~, 313

умови включення в – **inclusion terms in**, 313

Хвороба, наслідок – **Disease, consequence of**, 34

Хороше життя – **Good life**, 263

Ц

Цінності, 233, 242, 265, 295 – **Values**, 268, 278, 329

Ч

Чисельне кодування в МКФ, 8, 20-24, 270 – **Numeric coding in ICF**, 42, 52, 311

Ю

ЮНЕСКО, 256 – **UNESCO**, 40

Я

Якість життя, 304 – **Quality of life**, 37, 80

Якість повітря, 238 – **Air quality**, 186

МКФ-ДП

Алфавітний показчик до категорій за класифікаціями

Примітка. Цей алфавітний показчик надається як загальний інструмент для доступу до категорій лише в класифікаціях. Тут індексуються лише слова, фактично знайдені в МКФ-ДП, з посиланням на код (и). Коли посилання на слово знаходиться на коді вищого рівня в класифікації, одне і те ж слово може також з'явитися в більш деталізованих класах під кодом вищого рівня. Важливо підкреслити, що записи показчика не повинні використовуватися в будь-яких програмах кодування. Для кодування цілісного опису коду слід переглянути складові класифікації. Використовуючи МКФ-ДП, може бути розроблений більш повний алфавітний показчик, який включає додаткові, розширені, перехресні посилання на

елементи, що знаходяться в класифікації. З цією метою ВООЗ вітає пропозиції користувачів з термінами та фразами, які можуть бути додані до алфавітного покажчику для підвищення його корисності. Для обговорення питань та ключових термінів у Вступі та Додатках в оригінальній МКФ зверніться до Алфавітного покажчику в основному обсязі МКФ.

Аборти **Abortions b660**

Абстрактний, важкий для розуміння **Abstract b164, d1702, d1632, e465**

Автобіографічний **Autobiographical b1441**

Автобуси, автомобілі **Buses e1200**

Автоматичний **Automatic b750, b620**

Автоматично **Automatically b750**

Автомобілі **Automobiles d6503**

Автомобілі **Cars d131, e11521, e1201, e1200**

Автомобіль **Automobile d4751**

Автомобіль **Car d4200, d1314, d475, d470**

Автомобільний, перевізний **Vehicular e5200**

Автономія **Autonomy d940**

Авторитетний **Authoritative e5855, e5854, e5852, e5851**

Агевзія, втрата смаку **Ageusia b250**

Агресія, агресивність **Aggression d720**

Адаптація **Adapting d2504, d2306**

Аеробний **Aerobic b455**

Аерофагія **Aerophagia b510**

Ажитація, сум'яття **Agitation b147**

Азооспермія **Azoospermia b660**

Академічний **Academic d810**

Акінетичний, знерухомлений, паралізований **Akinetic b730**

Акт, дія **Act b1301, b640, b125**

Активи **Assets e2201, e350, e165**

Активний, пильний **Wakeful b110**

Акустичний, звуковий **Acoustic b1560**

Алгебра **Algebra d1721**

Алергічний **Allergic b435**

Алергія **Allergies b4351**

Алкоголь, спирт, спиртні напої **Alcohol d57022**

Алодінія **Allodynia b2703**

Алопатичний **Allopathic e1101**

Алфавіт **Alphabet d1451, d1400, d130**

Альвеола **Alveoli s43011**

Альтернативний **Alternating b7651**

Аменорея **Amenorrhoea b650**

Амінокислоти **Amino b5402**

Амнезія, втрата пам'яті **Amnesia b 144**

Анаболізм **Anabolism b540**

Аналіз, дослідження, розбір **Analysing b 1646, d175**
Анальгезія, знеболювання **Analgesia b2703, b280**
Анальний **Anal b525**
Анартрія **Anarthria b320**
Анемія **Anaemia b430**
Анестезія, знеболювання **Anaesthesia b2703, b265**
Анопісія **Anopsia b2101**
Аносмія, втрата нюху **Anosmia b255**
Антигени **Antigens b4351**
Антикваріат, колекціонування **Antiques d9204**
Антисупільний, антисоціальний **Antisocial b1267**
Антитіло **Antibody b435**
Анурія **Anuria b610**
Апетит, бажання до їжі **Appetite b1302**
Апоневроз **Aponeuroses s7703**
Апраксія **Apraxia b176**
Аргумент **Argument d3551, d3550**
Аритмія, порушення ритму серцебиття, перебоїв в скороченнях серця **Arrhythmias b4101**
Арифметика, лічба **Arithmetic b1721, d1502, d1500**
Артеріальний **Arterial b4150**
Артерії **Arteries b420, b415, s4101**
Артеріосклероз **Arteriosclerosis b415**
Артикуляція, членороздільна вимова **Articulation b340, b330, b320, b310**
Артрит **Arthritis b710**
Архітектура **Architecture e520, e515**
Асиметричний **Asymmetric b770**
Асиміляція, засвоєння **Assimilation b540, b530, b525, b520, b515**
Асистент, помічник **Assistant e340**
Аспірація **Aspiration b510**
Астигматизм **Astigmatism b210**
Атаксичний **Ataxic b320**
Атеросклероз **Atherosclerosis b415**
Атетоз **Athetosis b765**
Атетоз, хорея **Athetotic b7650**
Атмосферний **Atmospheric e230, e225**
Аудіо, слуховий, звуковий **Audio e1551, e1501, e1250**
Аудіологи **Audiologists e355**
Аутоімунна реакція **Autoimmunity b435**
Афазія, втрата мови **Aphasia b167**
Афонія, відсутність голосу **Aphonia b310**
Багатоводдя **Hydramnios b660**
Багатоклітинний **Multicellular e2201, e2200**
Багаточисленний **Multiple b2802, d1751**
Бажання **Desire b1302**

Бажання, пристраснее бажання **Longing b1302**
Бажаючи **Wanting b2403**
Базальний **Basal b540, s1103**
Базис **Basis d8502, d8501, e5800, e340**
Базовий, основний **Basic b5400, b 163, b 147, b 117**
Баланс, рівновага **Balance b755, b555, b545, b540, b235**
Балкон **Balcony d4600**
Барабанний **Tympanic s2500**
Батьки **Parents d7602, d7601, d810, e310, d240**
Батьківський, споріднений, материнський, що є джерелом **Parental d7600**
Батько, мати, прийомний батько, прийомна мати **Parent d760**
Бачення, зір **Vision e1251**
Башня, вишка, опора **Tower d2104, d2100**
Бедро **Hip b28016, b715, b710, s75001, d430**
Бедро **Thigh s7500**
Без свідомості, без пам'яті, несвідоме прагнення **Unconscious b1301**
Бездіяльність, пасивність **Inaction b1252**
Беззв'язність, беззв'язне мовлення, непослідовність **Incoherence b160**
Безпека, захист, охорона **Security d870, e5902, e5901, e5401, e575, e570, e565**
Безперервний, неперервний **Uninterrupted b3300**
Безпечність, забезпечення **Securing d2205**
Безпечність, збереженість, надійність **Safety e5401, e5302, e5301**
Безпечно, благополучно **Safe d570**
Безпліддя, безплідність **Sterility b660**
Безпосередній **Surrounding b3100, e2252**
Безпосередність, спонтанність **Spontaneity b1470**
Безробітні **Unemployed e590**
Безробіття **Unemployment e5752, e5751, e5750, e570**
Безсоння **Insomnia b134**
Безсоння **Wakefulness b1341, b1103, b1101**
Бити **Beat b460, b410**
Биття **Beating b4101**
Біг **Jogging d455**
Біглисть, плавність **Fluency b761, b340, b330, d140**
Біговий, той, що біжить, той, що йде, обертання **Rolling d455, d410**
Бізнес, професія **Business d8500, d865**
Білки, протеїни **Proteins b540**
Білок, протеїн **Protein b540**
Біль в м'язах, м'язовий біль, міальгія **Myalgia b280**
Біль в спині **Backache b28013**
Біль, страждання, засмучення, горе **Pain b840, b780, b670, b650, b630, b535, b460, b167**
Бінауральний **Binaural b2301**
Бінокулярний **Binocular b210**
Біологічна **Biological b810**

Біцепс, двоголовий м'яз **Biceps b750**
Благодійність **Charity d855**
Благополуччя, добробут, здоров'я **Well-being e5800**
Блок **Block b160, d1314**
Блоки **Blocks d2102, d131, e11520**
Блукати, бродити **Sauntering d450**
Блювота, блювотний **Vomit b5350, b5108, b2403**
Блювота **Vomiting b510**
Блювотні рухи **Gagging b460**
Боковий, латеральний, продольний, горизонтальний **Lateral b147**
Боком, в сторону, вбік **Sideways d450**
Болячка, язва, хворе місце **Ulcers b810**
Больовий, хворобливий, болісний, той, що завдає болю, тяжкий, неприємний **Painful b7501, b5352, b2703**
Больові скорочення м'язів **Contractions b7502, b7501, b7500, b5352, b765, b755**
Боулінг, гра в кеглі **Bowling d9201**
Боязкий, сором'язливий, лякливий **Timid b1266**
Брадикардія **Bradycardia b410**
Брадилалія **Bradylalia b330**
Брадипное **Bradypnoea b4400**
Брайлер **Braille d1450**
Брак, дефіцит, нестача **Shortages e5302**
Братський, близький, споріднений по духу **Brotherly d7602**
Брехливий **Deceitful b1267**
Бриття, стружка, обрізка **Shaving d5202**
Брова **Eyebrow s2302**
Брока область **Broca b167**
Бронхіальна **Bronchial b440, s43010**
Бруксизм, скреготіння зубами **Bruxism b7652**
Брюки, штани **Pants d540**
Будинки **Houses e5250, e1651, e1450**
Будівлі **Buildings d460, e515, e260, e255, e155, e150, e120**
Будівля, будова **Building d4500, d1551, d460, d2104, d2102, d2100, e5200, e5152, e5151, e5150, e155, e150**
Будівництво, конструкція **Construction e520, e515, e155, e150**
Булькання **Gurgling b3401**
В приміщенні, всередині, в середині будинку **Indoor d650, e5400, e260, e155, e150, e120, e115**
В прострації, той, що лежить **Prostrate d4150, d4100**
Вага, маса, тяжкість **Weight b7603, b540, b530, b520, d4155, d4106**
Вагінальний **Vaginal b640, s63033**
Вагінізм **Veganism's b640**
Вагітність **Pregnancy b660**
Вагітність, бути вагітним **Pregnant b6601**
Важіль, рукоятка, вага, плече важеля, засіб впливу **Lever e1550, e1500**

Важка хвороба, невиліковні хвороби **Diseases d5702**
Вазомоторний **Vasomotor b415**
Вакуум, пиросмок **Vacuum d640**
Ванна **Bath d5101**
Ванна кімната, ванна **Bathrooms d6402**
Варикозне розширення **Varicose b415**
Вароліїв міст **Pons s11051**
Вводити, застосовувати **Introduce d815**
Вдихання, інгаляція, вдих **Inhaling b440**
Вдячність, повагу **Appreciation d710**
Ведення і тривалість підтримання розмови **Retrieving b144, d3501**
Ведучий, керівний **Leading b1343, d7700**
Великий палець руки **Thumb d440**
Величезний, удар **Thumping e250**
Велосипед **Bicycle d475, d435**
Вени **Veins b415, s4102**
Венозний **Venous b4152**
Вертлявий, метушливий, неспокійний, невгамовний **Fidgety b7610**
Верхній, вищий **Upper b28014, b4501, b4500, b440, s32040, s8102, s730, d5401, d5400**
Верхова їзда **Riding d4700, d480, d920**
Веселий **Cheerful b1265**
Весна, джерело, струмок, скачок **Spring d560, e2255**
Вести, приводити **Lead b 122, d3500, d571**
Вестибулярний **Vestibular b260, b 156, b230-b249, s2601**
Взаємний обмін **Interchange d350**
Взаємний, обопільний, спільний **Mutual d7500, e5552, e5551, e5550, e320**
Стосунки **Relationships b 122, d6603, d7, e5552, e5551, e4, e3**
Взаємовідносини **Attachment b 122**
Взаємовідносини, стосунки **Relationship b 1144, b 126, b 125, d8500, d7702, d7701, d7700, d7603, d7602, d7200, e345, e310**
Взаємодіючий **Interacting d8301, d8251, d8201, d8151, d720, d710**
Взаємодія, спільні дії **Interactions b122, d6603, d5602, d5601, d2502, d7**
Взаєпов'язаний **Interrelated d1751**
Взуттєвий, черевик **Shoe d2104, d2100**
Взуття, взування **Footwear d6500, d640, d540**
Вибір **Choice d177**
Вибір, закупка, куплена річ, купівля **Purchase d860, d730**
Вибори, обрання, перевибори **Election e5952**
Видалення, переїзд **Removing d5200, d540**
Вивідний **Excretory b620, b610**
Вивільнення, звільнення, полегшення **Releasing d440**
Вивчення **Studying d820**
Вивчення, навчання **Learning b144**
Вигин **Bend d4453**
Вигнання, виключення **Expelling b5107**

Видалення, позбавлення **Disposal d6405, d475**
Видалення, ударяння **Kicking b7611, d435**
Видалення, скидання, ступінь, крок, ступінь віддалення, стадія, відстань **Dropping d4403, d1310**
Видимий, зримий **Visible e240**
Виділяючи, виділяти **Allocating b 1642**
Визнати, розпізнати **Recognize d1500, d1400**
Визначальний, що обумовлює, вирішальний **Defining d137**
Визначений (певний) **Determined d4155, e2601, e2600, e2501, e2500**
Визначення, встановлення **Determination b2352, b172, d940, e5252**
Визнаючи **Recognizing b167, b156, d1660, d140**
Викидень, невдача, помилка, недоставка за адресою **Miscarriage b660**
Викладачі **Academics d9101**
Викликаний, обумовлений **Caused e2150, e255, e235**
Виключення, вигнання, посилення **Expulsion b5254**
Виконавчий, адміністративний **Executive b164, e5951**
Виконання, здійснення **Fulfilling d8301, d8251, d8201, d8151, d2302**
Виконувати, виступати, представляти, грати, виконувати роль **Perform d1720, d150**
Використання **Disposing d640**
Використовуючи **Employing d1700**
Викривлення **Distortion b21023**
Вимикачі **Switches e1351, e1151**
Вимова **Enunciation b320**
Вимова, догана, проголошення, фонетична транскрипція **Pronunciation d140**
Вимога, потреба, необхідна умова **Requirement d8302, d8252, d8202, d8152**
Вимоги, потреби, необхідні умови **Requirements d8301, d8251, d8151, d820, d2400, d230, e5352**
Вимогливий, той що вимагає **Demanding d240**
Винагорода, оплата, компенсація **Remuneration d855**
Виникати **Arises b2403**
Виникаючий **Arising b670, b630, b535**
Випадковий, повсякденний **Casual d9205, d750, d355, d350**
Виправлення, штопання, речі для лагодження **Mending d6500**
Випромінювання, радіація, радіотерапія, опромінення **Radiation b810, e240**
Випромінюючий, той, що виходить **Radiating b2804, b2803**
Вираження, вислови **Expressions d3502, d3150**
Вираження, експресія **Expression b167, b 126, b 125, d310, d2504, d2503, d2502, d2501, d2500, d130**
Виразний, експресивний, той, що виражає, багатозначний **Expressing d3500, d330**
Вирішальний, рішучий **Decisive d2402**
Вирішивши, вирішуючий **Deciding b164, d2402, d177**
Вирішити, вирішувати **Solve d172**
Вирішуючий, вирішуючи, вирішувати **Solving b1646, b1643, d220, d210**

Виробництво, продукти, виготовлення **Production b6603, b5104, b 1672, b555, b540, b515, b340, b330, b320, b310, b4, e565, e510**

Виробництво, продукти, виготовлення, вироблення, вироби **Producing b1470, b1262, b450, b3, d6500, d172, d170, d3, e2200**

Вирощування **Growing d6505, d3152**

Виснаження, схуднення **Emaciation b530**

Висота, висота над рівнем моря, височина **Altitude e210**

Висота, ріст **Height d3152, e2252**

Витік, текти **Leaking e2600**

Витрата, витрачання **Consumption b5400, e565, e110**

Витрачати, витратити, витратити **Wasting b530**

Витривалість, стійкість **Endurance b740, b735, b730, b455**

Витривалість, стійкість, витримка **Stamina b1300, b455**

Витягування, розтягування, подовження **Stretch b750**

Вихід **Exit e1550, e1500, e1351**

Вихід **Quitting d8452**

Вихідний, що минає, який відбуває, виїжджаючий, чуйний, товариський **Outgoing b1260**

Вихователі **Caregivers d57021, e340**

Виховувати, навчати **Nurture d7600**

Виходи **Exits e155, e150**

Виходу **Exiting e1550, e1500**

Виявлений, виявлений, знайдений **Detected b1564, b1563**

Виявлення, визначення, орієнтація, орієнтування **Finding d7200, d845, d2304, d175, d172, d930, e1552, e1502, e590**

Виявлення, детектування, відкриття, розслідування **Detection b2300**

Вібрація, коливання, вібрування, тремтіння **Vibration b270, e255**

Відбуватися, мати місце, траплятися, приходити на розум, попадатися, бувати **Occurs b6201**

Відволікання **Distractibility b140**

Відволікання, неухважність, той, що відволікає увагу **Distraction d240**

Відволікаючий **Distracting d160, e260, e250, e240**

Віддавати, повернення, повертатися **Returning d2302**

Відкидаючи (відторгнення) **Rejecting b5153**

Відкладений, відстрочений, уповільнений **Deferred d135**

Відкритість **Openness b126**

Відкрито, відверто, публічно **Open d4501, e520, e515**

Відкриття, отвір, щілина, ущелина, протока, прохід **Opening d560, d550**

Відмінний, характерний **Distinguishing b2304, b 1565, b 1564, b 1563, b 1562**

Віднімання **Subtraction b172, d150**

Стосунки, зв'язок **Relations d7402, d7401, d7400, d660, e5900**

Відносний, порівняльний, пов'язаний один з іншим **Relative b1565, b260, d7402, d7401, d7400, d6605**

Відомості, повідомлення **Messages b1672, b1671, b1670**

Відповідальні співробітники, працівники **Workers d855, d850, d750, e360, e355, e345, e335**

Відповідальність **Responsibilities d820, d240, e330**

Відповідально (схильність) **Responsively b125**
Відповідати, реагувати **Respond d5702**
Відповідаючи **Responding d710, d310, d2501, d2300**
Відповіді, відгуки **Responses b435, b125, d7106**
Відповідний, взаємний, зворотний **Reciprocal b122**
Відповідність, доречність **Appropriateness b 152**
Відповідь, реакція, відгук **Response b4202, b1470, b435, d1550, d331, d2304, d250, e2201**
Відпочинок, відновлення сил, розвага **Recreation d480, d920, d910, e5550, e1152, e325, e140**
Відстані **Distances d4602, d450**
Відстеження **Tracking b215, d110**
Відстрочка, перепочинок **Respite e575**
Відступаючий **Retreating b1255**
Відсутнє **Missing b460, d2306**
Відсутність **Absence d6506**
Відхаркування, мокротиння, виділена мокрота **Spitting b510**
Відходи **Waste b5250, d530**
Відходи **Wastes b525**
Відчуття болю, печіння **Burning b840, b280, b270, b220, d6405**
Відчуття, свідомість **Feeling b1801, b630, b535, b280, b265, b 152, d5700, d120**
Відчуття, сенсація, почуття **Sensation b840, b780, b670, b650, b535, b460**
Відчуття, чуття **Senses b2, d120**
Візерунки, шаблони, зразки, моделі **Patterns b770, b3303, b3301, b 125, d3100**
Візерунок, шаблон, малюнок, зразок, модель, характер **Pattern b770, b765, b760, d2504, d2503, d2502, e2501, e215**
Візит **Visit d7201**
Візит, відвідуючи, **Visiting d9205**
Візки **Carts d6503**
Візуальний, глядацький, наочний **Visual b2152, b210, b 156, d110, e2401**
Візуально **Visually b7602, d110**
Візуально-просторової орієнтації **Visuospatial b156**
Вік, повноліття **Age d7504, b4201, b4200, d475, e5752, e5751, e5750, e1450, e1200, e1152, e1150, e570, e325**
Віко **Eyelid b215, s2301**
Віра, кредо **Creed e325**
Віршування, просодія **Prosody b330**
Вітамін **Vitamin e1100**
Вітер, бриз, вітерець, легкий вітерець, **Breeze e2254**
Вітер, повітряна струя **Wind e225**
Віха, етап **Milestones b560**
Вказівка, позначення, визначення **Designation e1552, e1502**
Вказувати, показувати, служити ознакою, означатиме, наказувати, вимагати **Indicate d335**
Вказує, служить ознакою **Indicates d3152**
Вказуючи **Pointing d3350**
Вклонившись **Bowing d4105**

Включає в себе **Involves b1470, d865**
Влада **Authorities e5**
Власник, господар, командир корабля **Owning d8500**
Власність, володіння, право власності **Ownership d6100**
Власність, активи **Property d865, e545, e165**
Вміння, навичка, майстерність **Skill d155, e130**
Навички **Skills b 122, d1721, d1720, d1702, d1700, d1660, d1502, d1501, d1500, d1452, d1451, d1450, d1402, d1401, d1400, d815, d810, d220, d210, d155, d132, e1652, e585**
Вносити зміни **Changing b1643, d4**
Внутрішні органи, властивості, якості **Properties b126, b125, d137**
Внутрішній, домашній, побутовий, ручний **Domestic d855, d6**
Внутрішній, душевний **Internal b215, b140, s2603**
Вогонь, пожежа **Fire d315, d571, e5452, e5451, e5450, e5152, e5151**
Води, водний баланс, вода **Water b555, b545, b540, d6201, d4554, d4553, d4305, d4304, d2204, d560, d510, e5402, e5401, e5400, e1200, e530, e235, e210**
Керування, їзда, водіння автомобіля **Driving b1301, d480, d475, d470, d465, d240, e4**
Водоспад **Falls d4403**
Водянистий, водяний, рідкий **Watery b525**
Вокалізації **Vocalizations b3400**
Вокалізації, вокалізуючи, голосовий **Vocalizing d3501, d331**
Вокалізація, застосування голосу **Vocalization b340**
Вокальний, голосовий **Vocal b3400, b765, s3400, d3503**
Вологість, волога **Humidity e2601, e2600, e225**
Вологість, волога **Moisture e2253, e2251**
Володіння, залежна територія, одержимість **Possession b110**
Волонтер, доброволець **Volunteer d855**
Волосся **Hair b55500, s840, d520, d510**
Воркування **Cooing b3401**
Ворушити, ворушитися **Wiggling b7653**
Впадина, порожнина **Cavity b5105**
Впевненість **Confidence b126**
Вплив, натиск, натиснення **Tapping b1470**
Вплив, особа, що здійснює вплив **Influence e330, e4**
Впливати, діяти **Affect b152, e465, e160**
Вправа, здійснення, тренування, завдання, фізична зарядка **Exercising d6506**
Встановити, встановити контакт **Establish b122**
Встановлення дорожніх знаків **Signposting e1602, e1601, e1600**
Вступ, доступ **Accessing d2305**
Втома, стомлення, виснажувати **Fatigue b4552**
Втомитися, стомитися, втомлений **Tired b220, d315**
Втрачений, втрата **Lost b1440, d2401**
Втягування, стягнення, скорочення **Retraction b7200**
Вуглевод **Carbohydrate b540**
Вуглеводи **Carbohydrates b540**

Вуглець **Carbon b5401**
Вузол, вузли **Nodes b435, s4201**
Вуха **Ears b240**
Вухо, слух **Ear b240, b235, s2**
Вхід, в'їзд, право на вхід, право на в'їзд **Entry e1550, e1500, e1351**
Входи **Entrances e155, e150**
Входити, увійти **Enter d8303, d8253, d8203, d8153, e1550, e1500**
В'язання, зв'язування **Knitting d9203**
В'ялий **Flaccid b320**
В'ялість, апатичність **Lethargy b1252**
Гадання, ворожба, чародійство **Guessing d1631**
Газ **Gas b535, e2600**
Газы **Gases b5254, b440**
Газети **Newspapers d166, e560**
Галакторея **Galactorrhoea b660**
Галюцинація, мана **Hallucination b156**
Ганглії базальні **Ganglia s1103**
Ганок, веранда, під'їзд, тераса, портик **Porch d4600**
Гарантувати **Assure e1553, e1503**
Гарантувати, забезпечувати **Ensure d870, d5700**
Гарячий, спекотний, розпечений, пристрастний, палкий **Hot b6702, d5700**
Гематологічний **Haematological b545**
Геміанопсія **Hemianopia b210**
Геміплегічний **Hemiplegic b770**
Геміплегія **Hemiplegia b7401, b7352, b730**
Гемофілія **Haemophilia b430**
Геніталії, статеві органи **Genitalia s6303**
Геніталії **Genitals b6703, d520**
Генітальний **Genital b640-b679**
Геометрія **Geometry d1721**
Гігантизм, гігантський ріст **Gigantism b560**
Гігієна **Hygiene d5205, d5201**
Гідратація **Hydration d5200**
Гідрографія **Hydrography e210**
Гідронефроз **Hydronephrosis b610**
Гілки **Branches e5951**
Гімнастика **Gymnastics d9201**
Гінергонадизм **Hypergonadism b555**
Гіпалгезія **Hypalgesia b2703**
Гіпералгезія **Hyperalgesia b280**
Гіперестезія **Hyperaesthesia b2702, b265**
Гіперкалькемія **Hypercalcaemia b545**
Гіпермопорагія **Hypermenorrhoea b6502**
Гіпестезія **Hypaesthesia b2702**

Гіпокамілія **Hyperkalaemia b545**
Гіпотеза, припущення **Hypothesizing d1632**
Гіпотермія **Hypothermia b550**
Гіпотиреоз **Hypothyroidism b5400, b555**
Гіпотонічний **Hypotonic b610**
Гіпотонія **Hypotension b420**
Гіпотонія **Hypotonia b735**
Гіпофіз **Pituitary s5800**
Гладкий, плавний, рівний **Smooth b5352, b 1564, b3300**
Глотка, зів, канал, що поєднує порожнину рота із стравоходом **Pharynx b5105, s330**
Глотковий **Pharyngeal b5105**
Глухота **Deafness b230**
Глюкоза **Glucose b5401**
Гнів, роздратування **Anger b152**
Гнучкість **Flexibility b164**
Говорячи **Talking d331**
Годувати груддю, вигодовувати **Suckle d5602, d5601**
Гойдалки, хитання **Swings e11520**
Голова **Head b28010, b7653, s8100, s710, d4155, d5401, d5400, d5202, d430, d335**
Головка чоловічого статевого члена **Glans s63050**
Головний убір **Headgear d5401, d5400**
Голод, спрага, голодування, сильне бажання **Hunger b460**
Голос, глас, **Voice b167, d3100**
Голос, право голосу, рішення **Vote d950**
Голосування **Voting e595**
Голосотворення **Phonation b310**
Гормональний **Hormonal b555**
Гортань, глотка **Larynx b310, s340**
Гостра необхідність **Urgency b620**
Гострота зору **Acuity b210**
Гострий **Acute d2402**
Гострий, раптовий **Stabbing b280**
Гостинний, пристосовний **Accommodating b1261**
Готовність, підготовленість **Readiness d815**
Гравій **Gravel d4502**
Гравіс **Gravis b740**
Граматики **Grammar d145**
Граматики **Grammatical b1672, d1701**
Громадянин **Citizen d950**
Громадянство **Citizenship d950, d940, d920, d910**
Грати, подавати, грати в азартні ігри, підходити для гри **Play e1152, e140**
Графік **Graphs d3152**
Графічний **Graphic d3152, d1330**
Граючи **Playing d3504, d720, d2105, d2103, d2101, d163, d155, d131, d110, d920**

Грім, гуркіт, шум, погрози, різкий осуд **Threats b810**
Громадський, публічний **Public d4602, d4601, d3151, d9205, d9103, d870, d470, d2304, e340, e150, e5**
Гроші, багатство, грошові суми **Money d6201, d6200, d860, e165**
Грубість **Harshness b3101, e2501**
Грудний **Thoracic s76001, s12001**
Група, ансамбль популярної музики, угруповання, фракція, група крові **Group b7801, b765, d3504, d9202, d9201, d855, d332, d240, d220, d210, e1152, e460, e335**
Групи **Groups b780, b740, b735, b730, d9101, d9100, d855, d850, e555, e215**
Губа **Lip s32041, s32040 Lips b5100, s3204, d3602, d1200**
Губний жолобок, губна впадина **Philtrum s3205**
Гуляти пішки **Walking b770, d4, e1201**
Гучний, звучний, шумний **Loud e2500**
Гучність **Loudness b230, b310**
Давати, дати згоду, дати зрозуміти **Give d3352, d3101**
Двері **Doors e1550, e1500, e1351**
Двері, вхід **Door d4401, d445, e2401, e1550, e1500**
Двигун, мотор, руховий нерв **Motor b765, b760, b755, b750, b 147, d4751, d815, e1200**
Дебати, дискусія **Debate d355**
Дегідратація **Dehydration b545**
Дегустація, проба **Tasting b2, d120**
Дезорієнтація **Disorientation b114**
Декламація, перерахування, уривок для заучування **Recitation d135**
Декларація **Declaration d940**
Декодування **Decoding b1670**
Демографічний **Demographic e325, e215**
Демонстративний **Demonstrative b1260**
День, доба **Day d815, d2200, d230, e57501, e335, e245, e235**
Деперсоналізація **Depersonalization b1800**
Дереалізація **Derealization b1800**
Дерево, дрова, деревина **Wood d9203**
Державна влада **Authority d740, e5951, e5500, e430, e335, e330**
Державний **Civil e5500, e545, e530**
Дерматом **Dermatome b280**
Дефекація **Defecation b535, b525, b520, b515, d530**
Дефіцит **Deficiency b545**
Джерело **Source e2400**
Джерела **Sources d870**
Джерельце **Fontanelle s71001**
Дзвін у вухах **Tinnitus b240**
Дзвін, стук, тріск **Banging e250**
Дзвін, дзвоніння **Ringling b240**
Дивитися, вдивлятися **Gaze b2101**
Дизайн, конструкція, проект, проектування **Design e520, e515, e160, e155, e150**

Дизартрія **Dysarthria b320**
Диктувати, продиктувати, визначати, приписувати, наказувати **Dictate e5855, e5852**
Дим, димок **Smoke e2601, e2600**
Динаміка **Dynamics b410**
Диплопія зору **Diplopia b210**
Дискінезія **Dyskinesia b765**
Дискомфорт **Discomfort b6702, b6701, b6700**
Дискримінаційний, той, що вмiє розрізняти **Discriminating b1645, b1561, b1560, b230**
Дискримінація, вміння розбиратися **Discrimination b230, d950**
Дислокація **Dislocation b715**
Дисменорея **Dysmenorrhoea b670**
Диспареунія **Dyspareunia b670**
Дисперсія, розсіювання, розкидання, розсіяння **Distributing e5700**
Дисплей, відображення, показ, демонстрація, виставка, прояв **Displaying d172**
Дистонії **Dystonias b7356, b7350**
Дистонічні **Dystonic b765**
Дисфагія **Dysphagia b510**
Дисфункція **Dysfunctions b430**
Дисфункція, порушення функції **Dysfunction b7650**
Дитина **Child b6603, b 1403, d6605, d940, d3503, d815, d760, d430, d315, e1500, e575, e165**
Дитина, дитя **Baby d470**
Дитячий майданчик, спортивний майданчик **Playground e11521**
Диференціація **Differentiation b2301, d7106**
Дихання **Breath b4551, b460**
Дихання **Breathing b4402, b4401, b450, b445, d3100, e1151**
Дихання, вдих і видих **Respiration b4, s430**
Дихальний **Respiratory b3100**
Діалог, розмова **Dialogue d3504, d3503, d3502, d3501, d3500**
Діапазон, інтервал **Span b144, b117**
Діарея **Diarrhoea b525**
Діастолічний **Diastolic b4201, b4200**
Діафрагма **Diaphragm b445, s43031**
Дідусь і бабуся **Grandparents d7603, e310**
Дієта, дієтхарчування, раціон харчування **Diet b5403, b5402, b5401, d570**
Дії **Acting b1641, d9202, d720, d2503**
Ділення **Division b1720**
Дім **Home d6601, d2305, d2302, d2204, d855, d815, d810, d460, e57501, e5802, e5801, e5800, e155**
Діоксид **Dioxide b5401**
Діти **Children e1150, e310, e165**
Добробут, благоденство, благодійність **Welfare e5702, e5701, e5700**
Добровільний, довільний, свідомий **Voluntary b5253, b765, b760, b710**
Доведення, ствердження, опробування **Proving d163**
Довільні рухи **Dysdiadochokinesia b760**

Довжина хвилі **Wavelength e2501**
Довіра **Trust e320**
Довгастий мозок (структура стовбура мозку) **Oblongata s11050**
Додатки, доповнення **Supplements e1100**
Дозвіл, путівка, пропуск **Permit b1403, b1402, b1401**
Дозвіл, рішення, рішучість **Resolution b6700, b640, d175**
Дозвілля, вільний час **Leisure d480, d920, d910, e5552, e5551, e5550**
Долороза **Dolorosa b2703**
Домашнє господарство **Housekeeping d6504, d640**
Домашнє господарство, домашні **Domesticated e350, e220**
Свійські тварини **Pet d4403, d4302 Pets d650, d2204, e350**
Допитливий, цікавий **Inquisitive b1264**
Допоміжний, додатковий **Assistive e5802, e5801**
Допомога **Assist e11521, e1552, e1502, e1251, e1201, e1151**
Допомога **Assisting d6**
Допомога **Help d2402, e340**
Допомога, взаємодопомога **Aid e5552, e5551, e5550**
Допомога, допоміжний механізм **Assisted e1550, e1500**
Допомога, підмога, помічник **Helping d6606, d6604, d6603, d6602, d6600, d6507, d6406, d6302**
Допомога, сприяння, підтримка **Facilitating e1351, e1151**
Допомога, сприяння, підтримка, помічник **Entitlements d870**
Дорослий, повнолітній, зрілий **Adult d8303, d8253, d8203, d7601**
Доручення **Errands d2201**
Досвід, досвід роботи, життєвий досвід **Experience b1522, b1521, b180, b140, b126**
Дослідження, вивчення **Study d830**
Дослідження, наукове дослідження **Exploring d1203, d1202, d1201, d1200**
Доставка, поставка, рознесення **Delivering e5800, e5700**
Достатність, достаток **Sufficiency d870**
Досягнення **Attaining b560**
Досягання **Reaching b6402, d7106, d4105, d445**
Досягнення вікових параметрів **Auxological b560**
Достоїнство, хороша якість **Virtue d940**
Доступ **Access d8300, d8250, d8200, d8150**
Доступність **Approachability b125**
Доступний **Accessible e1502, e1501**
Дотації, субсидії **Subsidies e5852, e5851**
Дотиковий, відчутний **Tactile b156**
Дохід, прибуток, надходження, зарібок **Income e570**
Дошкільний **Preschool d816, d815, e5853, e5850**
Дощ, град, потік, потоки **Rain e2601, e2253**
Дратівливий **Irritable b1263**
Дріблінг, підсікання, ведення м'яча **Dribbling b620**
Дріблення, роздавлювання, пом'яття **Crushing b5102**

Дроселювання (серцебиття) **Choking b460**
Друг, близький друг **Friend d3503, d360, d345, d2201**
Другорядний, другий **Secondary b650, d820, e5853, e5850**
Дружба **Friendship d7500**
Дружні стосунки **Friendship d7200**
Дружний, дружній, дружелюбний, мирний **Amicable b1261**
Дружина, жінка **Wife d770**
Друзі **Friends d9205, e57500, e420, e340, e320**
Друкарська машинка **Typewriters d3601**
Думати, мислити, розмірковувати **Thought b 144, b 117**
Думати, вірити, вірити, довіряти, думати **Believe d1630, d2105, d2101**
Думаючи **Thinking b1603, b1602**
Думка, погляд, погляд, переконання, висновок фахівця **Opinion b 1645, d7103**
Думки **Opinions e460, e455, e450, e445, e440, e435, e430, e425, e420, e415, e410**
Думка, мислення, міркування **Thoughts d350**
Духовне начало **Spirit e1450**
Духовність **Spirituality d930, d920, d910**
Духовний, церковний, релігійний **Spiritual d930**
Душ **Shower d5101**
Дууючий, вітряний **Blowing b450**
Економіка, економія, економічність **Economy e5902, e5901**
Економічний, економічно вигідний **Economic e5951, e590, e570, e565, e330, e165**
Економічний, економічний **Economical d870**
Екскреція, виділення **Excretion b5452, b5451**
Екскурсії **Excursions d816**
Експресивний **Expressive b167**
Екстероцептивні **Exteroceptive b750**
Екстраверсія **Extraversion b126**
Екстрений, непередбачений **Emergency e5452, e5451, e5450, e5300, e1553, e1503**
Електрика **Electricity e530, e240**
Електроліт **Electrolyte b555, b545, b540**
Електроліти **Electrolytes b545**
Електромагнітний **Electromagnetic e240**
Електронний **Electronic e5352, e5351, e5350, e1551**
Елементарний, простий **Elementary d1550, d1501, d1500, d1452, d1451, d1450, d1402, d1401, d1400**
Емоційний **Affective b152**
Емоційний **Emotional b152, b130, b126, b125, d7700, d7600**
Емоційно **Emotionally b1264**
Емоція, емоції **Emotions d720, d2504, d2503, d2502, d2501, d2500**
Емоція, почуття **Emotion b152**
Емфізема **Emphysema b440**
Енергія, сила, енергійність **Energy b540, d2504, d2303, e5300, e2500, e2400**
Ергономіка **Ergonomics e5900**

Ерекція **Erection** [b640](#)
Ескалатори **Escalators** [e1501](#)
Ескіз, начерк **Sketching** [d3352](#)
Етап, стадія, фаза **Stage** [d8300](#), [d8250](#), [d8200](#)
Етапи, стадії, фази **Stages** [b640](#), [d820](#)
Етика **Ethics** [d9100](#)
Етикет **Etiquette** [e465](#)
Етнічна приналежність, етнічність **Ethnicity** [e325](#)
Еукаріот, еукаріотичний **Eukaryotic** [e2200](#)
Ефект **Effect** [b1102](#)
Ефекти, результати **Effects** [d177](#), [d175](#)
Ехोलалія **Echolalia** [b147](#)
Ехопраксія **Echopraxia** [b147](#)
Еякуляція **Ejaculation** [b640](#)
Євстахієвий **Eustachian** [s2501](#)
Єдиний, рівномірний, поєднаний **United** [d940](#), [e5950](#)
Жест **Gesture** [d130](#)
Жести **Gestures** [b16713](#), [b16703](#), [d335](#), [d315](#), [d135](#)
Жестикулювання **Gesturing** [b1470](#)
Жестикулярний **Gestural** [b16713](#), [b16703](#)
Жива природа **Wildlife** [e5202](#), [e5201](#), [e160](#)
Живопис, картина, фарбування, розмальовування **Painting** [d3352](#), [d650](#)
Жилий, той, що живе **Living** [b520](#), [d6102](#), [d4600](#), [d750](#), [d640](#), [d620](#), [e215](#), [e115](#)
Жилий, пов'язаний з місцем проживання, що складається з житлових будинків **Residential** [e5802](#), [e5801](#), [e5800](#), [e5300](#), [e5152](#), [e5151](#), [e5150](#)
Жири **Fats** [b540](#)
Жителі **Inhabitants** [d750](#)
Життя, тривалість життя, існування **Life** [b7610](#), [b 122](#), [b 117](#), [e5152](#), [e5151](#), [e345](#), [e340](#), [e335](#), [e325](#), [e4](#)
Житло **House** [d7503](#), [d660](#), [d650](#), [d640](#), [d610](#), [d460](#), [e5150](#)
Житло, помешкання, проживання, дім **Dwelling** [d7503](#), [d650](#), [d610](#), [e155](#)
Житло, місцеперебування **Dwellings** [d610](#), [e525](#)
Житло, тимчасове житло **Lodging** [e525](#)
Житло, помешкання **Housing** [e525](#)
Житло, узгодження, притулок **Accommodation** [b215](#)
Життя в спільноті, громадський **Communal** [d9103](#)
Жіночі груди **Chest** [b28011](#), [b460](#)
Жінка, самка, жіноча особина **Female** [b660](#)
Жовч **Bile** [b515](#)
Жовч **Gall** [s570](#)
Жорстоке ставлення **Abused** [b130](#)
Жування **Chewing** [b510](#), [d1203](#)
За контрактом **Contracted** [d8500](#)
За роботою, в дії **Working** [b1262](#), [d9203](#), [d8500](#)

Забарвлення **Coloration b850**
Забарвлення **Colours b21021**
Забезпечення **Ensuring d6605, d650, d570**
Забезпечення, створення **Providing d7600, d7103, e5600, e5550, e5500, e5250, e580, e575, e570**
Забезпечувати, постачати, діставати **Provide b1603, e260, e250, e240**
Заборона **Inhibited b1260**
Забруднення, осквернення, полюція **Pollution e235**
Забувати, залишати, залишати позаду, залишати після себе **Leave d2201**
Завдання **Assignment d2105, d2101**
Завдання **Tasks b163, e1351**
Завершення, закінчення **Terminating d8303, d8253, d8203**
Завзятість, наполегливість, стійкість, витривалість, загартованість **Persistence b750, b125**
Загартовування **Hardening b810**
Загрозливий, що загрожує **Threatening b755**
Задишка **Apnoea b440**
Задишка, утруднене дихання **Dyspnoea b460**
Задоволення **Satisfaction b6403, d7101**
Задоволення **Enjoyment d920**
Задоволення, насолода, розвага **Pleasure d920**
Задовольняти, вгамовувати **Satisfy b130**
Заживання **Healing b820**
Зажим, зв'язування **Tying d4402**
Зайнятість **Occupation d850, d845**
Заїкання **Stammering b330**
Заїкання **Stuttering b330**
Закінчення **Leaving d8303, d8253, d8203, d8153, d2302 d845**
Закінчення, завершення **Ending d7201, d355, d350**
Закликати **Urge b1303**
Закони, суди **Laws e5952, e5502, e5501**
Законодавство **Legislation e5952, e5902, e5855, e5852, e5802, e5801, e5752, e5702, e5652, e5602, e5552, e5452, e5402, e5352, e5302, e5252, e5202, e5152, e5102, e550**
Законодавчий **Legislative e5951**
Закритий субтитр **Captioning e5600**
Залежний, той, що залежить, підлеглий, підвладний **Dependent b164, e165**
Залишання **Remaining d415**
Залізо **Iron b545**
Залога **Gland b555, b550, b545, b530, s5803, s5802, s5801, s5800, s2300**
Залозистий, у формі залози, грандулярний **Glandular b830**
Залучення, привабливість **Raising d430**
Залучення, притягнення **Engaging b6401, d1630, d8802, d865, d860, d855, d850, d840, d835, d830, d825, d820, d816, d730, d2300, d950, d930, d920, d910**
Заміна, замісник **Substitute e345, e330**
Заміна, заміщення, замісник **Replacement e5700**
Заміна, розмін грошей, міна **Exchange b440, d6201, d6200, d6101, d3503, d865, e535, e165**

Замовлення, порядок, наказ, розпорядження, пропуск **Order b16703, b16702, d4455, d4300, d870, d650, d5101, d5100, d145, d230, e575**

Заняття, рід занять, професія, тимчасове користування **Employment d910, d660, d650, e5652, e5651, e5650, e5100, e590, e135**

Заощадження **Saving d860**

Зап'ястя **Wrist b710, s73011**

Западина, поглиблення (структура очної западини) **Socket s210**

Запаморочення **Vertigo b240**

Запаморочення, нудота **Dizziness b240**

Запах, аромат, слава, пахощі, присмак **Odour b830, e2601, e2600**

Запах, нюх **Smell b255, e2601, e2600 Smells b 1562, b255, e2601**

Запахи **Odours b255**

Запис **Record d170**

Запитання, проблема, обговорюване питання **Question d1750**

Запитання, проблеми **Questions d3500, d3102, d175**

Профілактика, попередження **Prevent d5702**

Запобігаючи **Preventing e580**

Заповільнення, затримка **Retardation b 1470, b 117**

Запор **Constipation b525**

Запрошуючи **Inviting d2205**

Запустити **Run d7503, d950**

Зарозумілий, самовпевнений **Assuming d1631**

Заручини, заручення, обіцянка вірності, довіру **Engagement d920, d880**

Засіб пересування, транспортний засіб **Vehicle d475, d470, d240**

Засоби масової інформації **Media e5350, e560**

Засоби пересування, транспортні засоби **Vehicles d4700, d4503, d650, d475, e5401, e1201, e1200,**

Засоби, матеріальні засоби **Means d5102, d455, d360, d355, d350, d315**

Застійний **Stagnant b1264**

Застосування, здійснення на практиці, досвід **Experiences b1802, b1250, b163, d250, d110-d129**

Затриманий **Delayed b660, b640**

Затягування, виштовхування, протягування рук, натяг **Pulling d5401, d445**

Захисна огорожа **Guardrails e1553, e1503**

Захисний **Defensive b755**

Захисний **Protective b2151, b830, b820, b810**

Захист людей і майна **Safeguarding e545**

Захист, покровительство **Protection b860, b850, b830, b435, e1451, e545, e530, e3**

Захламлення **Cluttering b330**

Захоплення, накладення арешту **Seizure d950**

Збереження, охорона навколишнього середовища **Conservation d6404, e5202, e5201, e5200, e160**

Зберігання, збереження, догляд **Keeping b54500, d6404, d845, d2401, d570, d540**

Зберігання, функції пам'яті (збереження) **Storing b144, d640, d620**

Збирання врожаю **Harvesting d6201**
Збір, збирання, відбір, сортування, розбирання **Picking d440**
Збір, збирання, комплектування **Gathering d620**
Збори, зустріч, збирання, збори людей, збіговисько **Gatherings d9205, d9103, e465**
Зброя, бойовий засіб, засоби самозахисту **Weapons e1553**
Зв'язки, лігамент **Ligaments s75023, s75013, s75003, s73023, s73013, s73003, s7703, s7602, s7403, s7203, s7105**
Звертання **Contacting d845**
Звичний, звичайний, заснований на досвіді **Customary d3502, d3500, e5502, e5501**
Звільнення, вивільнення, свобода, невимушеність **Disengagement b134**
Звітність, бухгалтерська справа, розрахунок **Reporting e5602, e5601, e5600**
Зволікання, дія розгинальних м'язів **Protraction b7200**
Зволожуючий **Moisturizing d5200**
Звуження (спазм, судоми) **Constriction b780, b415**
Звук пострілу **Barking e2501**
Звук, шум, тон **Sound b3100, b230, e1250, e250**
Звуки **Sounds b1560, b230, b3, d331, d145, e2500**
Згинаючий **Withdrawal b750**
Згортання **Clotting b430**
Здоровий, здоровий **Healthy e580**
Здригнувшись **Wincing d3350**
Земля **Ground b21022, b2301, d4556, d4554, d4553, d4552, d4305, d450, e1200**
Земна куля, глобус, куля, ком **Globus b535**
З'єднання, зв'язок **Conjunction d2**
З'єднання, синтез **Synthesis b2301**
З'єднання, суглоб, стик, роз'єм **Joints b28016, s75021, s73021, s7701, s7401, s7201, s7103**
Зіничний **Pupillary b215**
Зіставлення, порівняння, узгодження **Matching b21021**
Зламати **Breakdown b540, b515**
Зловживання **Abuse d57022**
Зловживання, неправильне вживання, погане поводження **Misusing d571**
Змазування **Lubrication b640**
Зменшення **Decreased b1344, b515, b420**
Зміна **Change e245, e215**
Зміна, варіант **Variation b3400, e2255, e2150**
Зміни **Changes b5501, b4202, b 1102, b555, b 134, d4403, d3100, d1601, d2304**
Змішування **Blending b2301**
Змішування **Kneading d6301**
Змішування, перемішування **Mixing d6301, d560**
Знайомий, знаючий **Familiar d7106, e325**
Знак, ознака **Sign b167, d3501, d355**
Знання **Knowing b163, b114**
Знання, пізнання, ерудиція **Knowledge b163, e1652, e585, e130**
Знаряддя **Implements d1450, d550**
Знати **Aware b1800, b1102, d7204, d5702, d5701, d5700, d331**
Знати, мати певні знання **Knows d7502, d355, d350**

Знахідка **Occurrences b6500**
Знаходити, знайти рішення **Find e5900, e1552, e1502**
Значення, важливість **Meaning b 1672, b 1670, b 122, d3352, d3351, d3152, d3151, d3150, d1702, d1700, d1661, d1402, d340, d330, d145, d930, e145**
Зневіра, розпач, відчай **Despairing b 1265**
Зниження **Decrease b 1470, b540**
Зниження **Fall b4201**
Зниження **Lowering d4305**
Зносини, зв'язок **Intercourse b6401, b670**
Зняття, вилучення **Withdrawing b 1255**
Зобов'язання, починання, справа **Undertaking d177, d161, d230, d220, d210**
Зовні, поза, назовні, ззовні, на свободі, зовні **Outside d6505, d4500, d660, d460, d9, e1552, e1502, e360, e260, e120**
Зовнішній вигляд, зовнішність **Appearance b7610**
Зосередження, зосередженість **Introversion b126**
Зригувати, вивергати **Regurgitating b5107**
Зростання, розвиток **Growth b860, b850, b 117, b5, e2201**
Зручності, обладнання, засоби обслуговування, засоби зв'язку, транспортні засоби, засоби виробництва, матеріальні засоби **Facilities e5802, e5801, e5800, e5500, e155, e150**
Зуби **Teeth s3200**
Зубний, зуболікарський, дентальний **Dental d5201**
Зупиняти **Stop d4455**
Зусилля, наполегливість, спроба, напруження **Effort b1254, d2503**
Зустріч, зібрання **Meeting d9205, e5200**
Зустріч, переговори **Conversing d350**
Зустрічатися **Going d920**
Зчитування, читання **Reading d2104, d2100, d166, d920**
Зчитування, читання, сприйняття **Sensing b270, b265, b260, b255, b250, b230, b210, d120**
Іграшка, забава, дрібничка **Toy b 1403, d1313, d1310**
Іграшки **Toys d1313, d1312, d1311, d9203, d2105, d2101, d155, d880, e11521, e11520, e1300**
Ігри **Games d3504, d2103, d155, d920, d880, e11520**
Ідеї **Ideas b1672, b164, b160, d1452, d350, d170, d163**
Ідентифікуючий **Identifying b1646, d175**
Ідеомоторний **Ideomotor b176**
Ідет переклад **Translating b1721**
Ідіоматичний **Idiomatic d310**
Ізольований, окремий **Isolated b7600, b7300, b740, b735**
Іконки **Icons d3351, d3151, d1400, d166**
Ілюзія **Illusion b156**
Імітація, копіювання **Copying d130**
Імітація, наслідування, копіювання **Imitation d135, d130**
Імітуючий, то, що наслідує **Imitating d331, d130**
Імпланти **Implants e1251**
Імпотенція, безсилля **Impotence b640**
Імпульс, порив **Impulse b130**
Імпульси **Impulses d720**
Імунізація **Immunization b435**
Імунний **Immune b435, s420**

Інвалідний візок **Wheelchair d4200, d465**
Інвалідні візки **Wheelchairs d6504, e1201**
Інгредієнти **Ingredients d630**
Індивідуальний, особистий **Individual b761, b 130, b 126, b 125, e345, e255, e230**
Індикуючи, визначаючи **Indicating b280, d570, d560, d550, d530**
Індукований **Induced b755, b750, b 110**
Ініціалізація **Initiation d9102**
Ініціалізувати, ініціювати **Initiate d6603, d155**
Ініціювання **Initiating b 1255, d71040, d3551, d3550, d3504, d3503, d3500, d2502, d2203, d2202, d2200, d210**
Інконгруентний **Incongruent b1646**
Інституційний **Institutional d810**
Інструкції, вказівки **Instructions d3102, d166**
Інструкція, інструктаж **Instruction d815**
Інструкція, інструктувати **Instructing d6201, d6200**
Інструмент, знаряддя, верстат, робочий ручний інструмент **Tool d4401**
Інструмент, прибор **Instrument d9202**
Інструменти **Instruments d2103, d920, e1650**
Інструменти **Tools d155**
Інтегративний **Integrative b167**
Інтеграція, інтегрування **Integrating b1646**
Інтегрований **Integrated d155, d220**
Інтегрувати, інтеграція **Integrate b122, b117**
Інтелектуальний **Intellectual b160, b147, b144, b126, b125, b117, d7600, e1652**
Інтенсивність, напруженість **Intensity b21020, d1601, e250, e240**
Інтер'єр, внутрішня сторона **Interior d6501**
Інтерв'ю, ділова зустріч **Interview d8450**
Інтервал, проміжок, пауза **Interval b650**
Втручання **Interventions e5800**
Інтерес, зацікавленість **Interest b640, d7504**
Інтереси **Interests d7500, d9100, e555, e325**
Інтернатура **Internship d840**
Інтернет **Internet e5350, e560**
Інтимний, внутрішній, особистий **Intimate d7201, d7200, d770**
Інтоніяція, проголошення співуче **Intonation b330**
Інфекція **Infections b435**
Інформація **Information e5602, e5601, e535, e260, e250, e240, e125**
Інфраструктура **Infrastructure e235**
Іспит, експертиза Exam **d8302, d8252, d8202**
Іспити **Exams d240**
Історія, розповідь, повість **Story d330, d115**
Ішемія **Ischaemia b4103**
Їжа, прийом їжі **Eating b535, d6600, d6401, d1550, d630, d2302**
Їжа, прийом їжі **Meal d6301, d6300, e5855, e5854, e5852, e5851**
Їжа, харчування **Food b4351, b1302, b525, b515, b510, d4403, d1203, d860, d2204, d550, e1651, e110**
Їсти, поїдати, закусити **Eat d6604**
Їстівний, придатний в їжу **Edible d630**
Йти, відправлятися **Depart d2305**
Калій **Potassium b545**

Калькуляція **Calculation b 1, d1721, d1720**
Кальцій **Calcium b545**
Канал **Canal s63033, s2501**
Канали **Canals s2602**
Капіляри **Capillaries b415, s4103**
Кардіоміопатія **Cardiomyopathy b410**
Карликовість **Dwarfism b560**
Картка, карти, карта, листівка, гра в карти **Cards d9200, d2103, e1451**
Кататонія **Catatonia b147**
Категорії, категоризований **Categorized e4**
Кахексія **Cachexia b530**
Кацдальний відділ (хвостовий) **Cauda s12003**
Кашель **Coughing b450**
Квадриплегія, тетраплегія **Quadriplegia b730**
Квартира, апартамент, кімната **Apartment d610**
Келоїд **Keloid b820**
Керівник, начальник, наглядач **Supervisors e330**
Керівництво, вказівка **Guidance d2300**
Кивання **Nodding b7653**
Кидання, поштовх, метання, струс **Tossing d4454**
Кидати, кидання **Throwing d445**
Кипіння **Boiling d6300**
Кисень **Oxygen b5400, b430**
Кислота **Acids b5402**
Кистьовий, зап'ясний **Carpal b720**
Кишечний **Intestinal b515**
Кишечник, кишки **Intestines b5254, b515**
Кишка, травний канал **Intestine s540**
Кілометр **Kilometre d4501, d4500**
Кількість **Quantity b6502, d1601, d1370**
Кінестезія **Kinaesthesia b260**
Кінський хвіст **Equina s12003**
Кінцівка, лімб, член тіла **Limb b28015, b28014, b 1801, b 1474, b730, d4554**
Кінцівки **Extremities d435**
Кінцівки **Extremity s8104, s8102, s750, s730**
Кінцівки **Limbs b28015, b28014, b735, b730, d1201**
Кістка, кістяк **Bone b720, b430, s4204**
Кістки **Bones b7, s75020, s75010, s75000, s73020, s73010, s73000, s7700, s7400, s7200, s7102, s7101, s7100**
Кістковий мозок, мозок **Medulla s11050**
Кісточка, кісточки **Ossicles s2502**
Клавіатура **Keyboard d1450**
Клапан **Valves b415, b410**
Класифікація **Categorization b 164**

Клейковина, глютен **Gluten b5153**
Климатичний **Climatic d540**
Клімат **Climate e225**
Клініка, амбулаторії **Clinics e5802, e5801, e5800**
Клітка **Cell b435, e2200**
Клітор **Clitoris s63030**
Кліторальний **Clitoral b640**
Клітчатка **Cellulose e2200**
Книги **Books d4402, d166, e1451, e1300**
Коагуляція **Coagulation b4303**
Ковзаючий, ковзання, переміщення **Sliding d420**
Колеги **Colleagues d7201, e425, e325**
Коледжи, університет **Colleges d830**
Колекціонування **Collecting d9204, d640**
Коліна **Knees b7603, d4550, d4152, d4102, d4101**
Колінний **Patellar b750**
Коліно **Knee b710, s75011**
Колір **Colour b1561, b210, e240**
Колір, розфарбування, забарвлення **Colouring d4402**
Коло, окружність, гурток, сфера, цикл **Cycles b6501, e245**
Колонка, стовп, (Структура хребта) **Column s7600**
Кома **Coma b110**
Команда, розпорядження **Command d870**
Комерційний **Commercial e5650, e5300, e5200, e5152, e5151, e5150, e555**
Комп'ютер **Computer e5602, e5601, e5600, e5352, e5351, e5350, e1351, e1301, e1300, e1251**
Комп'ютери **Computers d3601, d3600**
Компенсація **Compensation e5700**
Компетентність **Competence d150, d145, d140, d137, d134, d133**
Комплектуючі **Completing d8252, d8152, d830, d820, d230, d220, d210**
Комунальні послуги, підприємства, споруди **Utilities d620, e5652, e5651, e5650**
Комунікабельний **Communicable d5702**
Комунікабельний, соціалізований **Sociable b 1260**
Комунікації **Communication e5100, e560, e535, e125, e115**
Комунікація, комунікуючи **Communicating d660, d3, e5602, e5601**
Комфорт **Comfort d570**
Комфортний **Comfortable d5700**
Кон'юнктива **Conjunctiva s2200**
Конвенції **Conventions d1701, d720, d5404**
Кондиціонування **Conditioning e2600**
Конкурентоспроможний **Competitive d9201, e5902, e5901**
Консистенція **Consistency b525**
Консолідований **Consolidated b1440**
Констатація **Ascertaining b114**
Конституційний **Constitutional b126, e5952, e5951**

Конструктор, дизайнери, проектувальники **Designers e360**
Конструкція, проект, малюнки **Designs d3152**
Контакт, зв'язок, знайомства **Acquaintances d750, e425, e325**
Контакт, зв'язок, контактувати **Contact d3500, d710, d5602, d5601, e1251**
Контракт **Contract d8500**
Контроль, контролюючи **Controlling d4155, d720**
Контур **Contour b2100**
Конфлікт **Conflict e235**
Концентрація **Concentration b140**
Концептуалізувати **Conceptualized b1602**
Концепції **Concepts d1720, d1501, d163, d137, d132**
Концепція, концепт **Concept b1344, b164, d1501**
Кооператив, співпраця **Cooperative b1261, d8803**
Координація **Coordination b1471, b760, b3100**
Координувати, узгоджувати **Coordinate d1551**
Координуючий **Coordinating b1641, d5302, d5301, d5300**
Копролалія **Coprolalia b7652**
Кордон, облямівка, бордюри **Curbs d4551**
Коридори **Corridors e1552, e1502**
Користувач, споживачі **Consumers e5300**
Корінні зуби **Molars b5102**
Корковий **Cortical s1100**
Коробка **Box d1312, d430**
Коронарний **Coronary b410**
Короткий, короткостроковий **Short d8500, d4602, d450**
Косметика, косметичні засоби **Cosmetics d5200**
Коти **Cats e350**
Кошти для існування, підтримання, підтримка, харчування, їжа **Sustaining b3400, b740, b140, d355, d350, d210, d161**
Кривошия **Torticollis b7350**
Криза, перелом **Crises d240**
Криза, перелом **Crisis d240**
Кримінальний **Criminal e5500**
Кримінальний, каральний, грабіжницький **Penal e5500**
Критика **Criticism d710**
Кров **Blood b5152, b4**
Кровотеча **Bleeding b650**
Крок за кроком, перший крок, крок в бік, швидкий крок **Pitch b3400, b3303, b230, b310**
Крок, рух, переїзд, зміна місця, хід у грі, вчинок **Move b5150, b735, b 130, d4350, d4300, d470, d446, d445, e1201, e540**
Крок, сходинка, коротка відстань **Step d760, d450**
Кроки, сходинки **Steps d4552, d4551, d2203, d2103**
Кросівки **Trainers e1251**
Крутити, викручувати **Twisting d445**

Кульгавий, накульгує **Limping b770**
Кульгавість **Claudication b4150**
Культурний, що обробляється, штучно вирощений **Cultural d9202, e5552, e5551, e5550, e330, e140**
Купання **Bathing d6600, d510**
Купівля **Purchasing d177**
Купівля, придбання **Buying d865, d610**
Куприк **Coccyx s76004**
Кухня **Kitchen e1551**
Лабільність **Lability b152**
Лабіринт **Labyrinth s2601**
Лавка, лава **Bench d420**
Лактація **Lactation b660**
Лактація, годування грудьми, виділення молока, утворення молока **Alactation b660**
Ламаючи **Wringing b1470**
Латералізація **Lateralization b230**
Легеневий **Pulmonary b440, b415, b410**
Легені **Lungs b440, s4301**
Лепет **Babbling d331, b340, b310**
Лист, документ, писемність, почерк, **Writing d6602, d2104, d2100, d170, d155, d145, d3, e1552, e1502**
Лист, символ, послання **Letter d345, d2104, d2100, d170**
Листи, букви, символи **Letters d1450, d1401, d1400, d166, d130**
Лицевий **Facial s8401, d3350, d3150, d130**
Ліве обертання **Laevorotation b7200**
Лікарі, терапевти **Physicians d9101**
Лікарня, госпіталь **Hospitals e5802, e5801, e5800**
Лікарські препарати **Medications d57020, d2305**
Лікоть, ліктева кістка **Elbow b710, s73001**
Лікті **Elbows b7603**
Лікувальний, медичний **Medicinal e1101**
Лікування, обробляння **Treating e580**
Лімфа **Lymph b4353, b4352**
Лімфаденіт **Lymphadenitis b435**
Лімфатичний **Lymphatic b435, s4201, s4200**
Лімфодемія **Lymphoedema b435**
Лінзи **Lenses e1251**
Лінзи, кришталік ока **Lens b2150, s2204**
Літак, літаки, авіація **Aircraft d4751, d470, e255**
Літній, немолодий **Elderly d7601, d6605**
Ліфт, елеватор, підйомник **Elevators e1501**
Ліфт, підйом, підйомник **Lift d4454, d440**
Ліфти **Lifts e1501**
Лобковий **Pubic b55500, s8403**
Лобовий, фронтальний **Frontal b164, s11000**

Логіка, логічні схеми **Logic b1601**
Логічний **Logical b160**
Локалізація **Localization b230**
Локалізований **Localized b280**
Лопатка **Scapula b720**
Лосьйон, рідкий косметичний засіб **Lotions d5200**
Любов, почуття **Feelings b1522, b460, b220, d710, d134, d133**
Любов, закоханість **Love b152**
Люди **Humans d4703, e235**
Люди, народ, населення, жителі **People b1403**
Люди, особи, особистості **Persons b 1255, d7106, d1630, d1600, d8802, d740, d350, d137, d134, d133, d132, d110, d940, d250, e5402, e5401, e5400, e5250, e590, e3**
Людина **Human d3100, d1600, d475, d470, d115, d950, d940, d530, e5900, e4, e2, e1**
Людина, особа, особистість, особа, суб'єкт **Person b4551, b1603, b114**
Людство, гуманність, людяність, рід людський, люди **Humanity d940**
Лялька **Doll d1314, d1313**
Магазин **Shop d6200**
Магазин, склад **Store b1440**
Майно, маєток, майданчик житлової забудови, становище **Estate e5250**
Майстер, магістр **Master d830**
Малий **Minora s63032**
Малі статеві губи **Labia s63032, s63031**
Малюнок, малювання **Drawing b5100, d660, d335, d130, e1251**
Мама, матір **Mother d3503, d331**
Манери, хороші манери **Manners b340**
Манеризм **Mannerisms b765**
Маніпулювати **Manipulated d446, d445, d150**
Маніпулюючи **Manipulating b510, d1310, d5301, d5300, d163, d155**
Маніпуляції **Manipulations b1721**
Маніпуляція, маніпулювання, процедура **Manipulation b5103, b172**
Маршрутизація **Routing e155, e150**
Мат, килимок **Mats e1450**
Математичний **Mathematical b 172, d172, d150**
Матеріал, одягання **Dressing b 176, d6600, d1313, d2200**
Машина швидкої допомоги **Ambulance e5452, e5451, e5450**
Меблі, оснащення **Furniture d6102, d650, d2105, d2101, e1150**
Медикаментозне лікування **Medication d6605, e1101**
Медикаментозний **Drug-induced b1102**
Медичний, лікарський **Medical d6605, d830, d5702, e580, e355**
Медсестра, медичні сестри **Nurses e355**
Межа, ліміт **Limit d240**
Мелодія, мелодичність **Melody b330, d3351, d332**
Менархе **Menarche b650**
Менопауза, клімактеричний період **Menopause b6702, b650**

Менорагія **Menorrhagia b650**
Менструальний, щомісячний **Menstrual b6702, b6701, b650, d530**
Менструація **Menstruation b670, b660, b650, b555, d530**
Мета, гол **Goal b1472, b164, b160, d8803, d163**
Мета, ціль, намір **Purpose b122, d7503, d8803, d166, d930**
Метаболізм **Metabolism b5, e2201**
Метаболіт **Metabolite b430**
Метаболіти **Metabolites b4302**
Метеоризм, скупчення газів **Flatulence b525**
Метод, спосіб, методика **Methods d6301, d6300, d1721, d510, e5602, e5601, e5352, e5351, e5350, e130**
Методичний **Methodical b1262**
Метро, метрополітен, підземка **Subway d470**
Механізми **Mechanisms b130, e5**
Механічний, автоматичний, технічний, машинальний **Mechanical d1701**
Мечеть **Mosque d930**
Милиці **Crutches e1201**
Мило **Soap d5101, d5100**
Мимовільний, автоматичний, рефлексивний, довільний **Involuntary b7801, b770, b765, b760, b755, b750**
Мислення **Ideation b176, b160**
Мистецтво **Arts d920**
Мити, прати, митися **Wash d640**
Міастенія **Myasthenia b740**
Міграційний **Migratory d8500**
Міграція, переміщення **Migration e2150**
Міжособистісний **Interpersonal d660**
Міжреберний **Intercostal s43030**
Мікроорганізми, організми **Organisms e2201, e2200**
Мінерал **Mineral b555, b545, b540**
Міокардит **Myocarditis b410**
Міопія, близорукість **Myopia b210**
Міотонія **Myotonia b735**
Міркування, роздум **Reasoning b163**
Місто **City d6601, d4602**
Місто, містечко, адміністративний центр **Town b1141, d7201, d4501, d9103, d460**
Місце призначення, призначення, пункт призначення **Destination d6601**
Місце, житло, положення, місто, селище, містечко **Place b114, d8450, d6601, d650, d640, d620, d610, d5301, d5300, d2205, d2105, d2101, d4, e3**
Місця, житло, положення, місто, селище, містечко **Places d1630, d9205, d460, e1552, e1502**
Мітла **Brooms d640**
Мішень, ціль; об'єкт **Target b2152**
Множення, збільшення **Multiplication b 1720, d1502**
Мобільність **Mobility b7, d6504, d4, e5400, e5100, e1401, e350, e120, e115**

Мова, слова **Words** **b3300, d3102, d3101, d1702, d1700, d1660, d330, d172, d163, d145, d140, d134, d133**

Мова, слова, вимовлення **Sounding** **d140**

Мова, слова, виступ, мовна діяльність **Speech** **b230, b176, b167, b3, s3, d950, d331, e355**

Мова, стиль **Language** **b230, b340, b330, b320, b310, b1, d815, d170, d166, d134, d133, d3**

Мова, язик **Tongue** **b5103, b5100, b 1563, s3203**

Мови **Languages** **b16712, b16702**

Мовлення, радіомовлення, трансляція **Broadcast** **b1603**

Моделювання **Styling** **d5202**

Модифікований **Modified** **e11521, e1401**

Модулюючий **Modulating** **b3400**

Модуляція **Modulation** **b3303**

Можливості підключення, узгодженість, злагодженість, зв'язок **Coherence** **b1601**

Можливості, здатність, обдарованість, вміння **Opportunities** **d940**

Мозкова атака **Brainstorming** **d163**

Мозкові оболонки **Meninges** **s130**

Мозок, головний мозок **Brain** **b1, s110**

Мозок, кістковий мозок, сутність **Marrow** **b430, s4204**

Мозолисте тіло **Callosum** **s11070**

Мозолі **Calluses** **d5200**

Мозоль, затвердіння, мозолистість **Corns** **d5200**

Мозоль, оmozолення **Callus** **b810**

Мозочок **Cerebellum** **s1104**

Мокрий сніг, дощ із снігом, льодова кірка **Sleet** **e2253**

Молитва, молебень, благання, прохання, що молиться **Prayer** **e1450**

Молитви, прохання **Prayers** **d4152, d4102**

Молоко **Milk** **b6603, d5602, d5601, e110**

Молочна залоза, грудна залоза **Breast** **b55501, s6302, d560, e110**

Молячись, прохаючи **Praying** **d930**

Моніторинг **Monitoring** **d845, e5901, e5854, e5851, e5801, e5751, e5701, e5651, e5601, e5551, e5501, e5451, e5401, e5351, e5301, e5251, e5201, e5151, e5101, e1**

Монокуляр **Monocular** **b210**

Монотонний **Monotone** **b3303**

Моральний, духовний **Moral** **e465**

Морфема **Morpheme** **d1451**

Мотивація, спонукання, мотивування **Motivation** **b130**

Моторизований **Motorized** **d6503, d475, d470, e1200**

Мотоцикл з коляскою **Tricycle** **d4750**

Мотоцикли з коляскою **Tricycles** **e1200**

Мошонка **Scrotum** **b55502, s6304**

Музикальний, мелодичний **Musical** **b3400, d3351, d3151, d920, e1401**

Мускулистий, м'язовий **Muscular** **b5352**

М'яз **Muscle** **b4103, b780, b770, b765, b760, b455, b445, b440, b730-b749**

М'язи **Muscles** b5352 b5250, b445, b410, b3100, b260, b215, b7, s75022, s75012, s75002, s73022, s73012, s73002, s7702, s7601, s7402, s7202, s7104, s4303, s2303

М'язова спастичність **Spasticity** b735

М'яч **Ball** d4455, d4454, d435

На відкритому повітрі, на вулиці, ззовні **Outdoor** d650, e5400, e260, e160, e155, e150, e120, e115

Набірний диск телефону, набирати номер **Dial** d440

Набуття, забезпечення **Procuring** d620

Нав'язлива ідея **Obsession** b1603

Нав'язливі ідеї **Obsessions** b160

Навпочіпки, навприсядки **Haunches** d4101

Навчальний план, курс навчання **Curriculum** d845, d830, d825, d820

Навчальний план, розклад, навчальна програма, курс навчання **Curricula** e5855, e5854, e5852, e5851

Навчання, освіта **Schooling** d810

Навчання, підготовка **Training** d840, d825, e5100, e585

Нагрівання **Heating** d6300

Надання, забезпечення **Provision** d6606, e5802, e5801, e5751, e5550, e5452, e5451, e5402, e5352, e5302, e5301, e560, e525

Надійний, той, що подає надії **Hopeful** b1265

Надійний, що заслуговує на довіру **Dependable** b1267

Надійність **Trustworthiness** b126

Надмірна вага, перевага, надлишок ваги **Overweight** b530

Наднирник, надниркова залоза **Adrenal** s5803

Назад **Backwards** d450

Назад, спина **Back** b28013, b5102, s8105, d4107, d4105, d480, d430, e2450

Найнятий **Hired** d845

Накачування, відкачування **Pumping** b410

Накопичувати, збирати **Gather** d6201, d620

Налагоджування, встановлення **Establishing** d7200, d930

Належний, правильний, властивий **Proper** b 1471, d1701, d650, d5301, d5300, d2402

Наливание, заливка, наливаючи **Pouring** d560

Намір, ціль **Intent** d325

Написаний, письмо **Writhing** b7610

Написання, письмо, письмовий **Writing** d6602, d2104, d2100, d170, d155, d145, d3, e1552, e1502

Написання, правопис, орфографія **Spelling** d1701, d145

Написати **Write** d170, d155, d145

Напівкруглий **Semicircular** s2602

Напій, напої **Drink** b5153, b5152, b5105, b1302, d630, d620, d560, e110

Наповнення **Filling** d4402

Наполегливість, завзятість **Perseveration** b7653, b1601, b147

Напруга, зусилля **Exertion** b455

Напруга, навантаження **Strain** b220

Напруженість, напружений стан **Tension** b1470, b152

Напружувати, напружуватися, розтягувати, розтягуватися **Exert d4402, d4350**
Напрямки **Directions b2152, d3352, d820, d730**
Напрямок, керівництво, управління **Directing d161**
Напрямок, управління **Direction b5107, b5106, b2352, d475**
Нарізання, розрізання на скибочки або тонкі шари **Slicing d6301**
Нарізати, рубати, нарубати, кришити, шинкувати **Chop d4402**
Нарколепсія **Narcolepsy b134**
Наркотик, медикамент, ліки **Drug b 110, d5702**
Наркотики, медикаменти **Drugs d57022, e110**
Народження **Birth d7602, e2150, e310**
Населення, жителі, заселення **Population e5300, e220, e215**
Насильницький, сильний, несамовитий, лютий **Violent e230**
Насичення **Satiation d5602, d5601**
Насінники **Testes b55502, s6304**
Насолоджуючись **Enjoying d950, d940**
Наставник, ментор, керівник, вихователь, людина, яка здійснює догляд **Caregiver b1403, d5702, d5602, d5601**
Настороженість **Alertness b110**
Натиснення **Tap d560**
Натиснення, натискати **Press e5602, e5601, e5600**
Натрій **Sodium b545**
Нахил, нахилиючись **Sloping d4502**
Нахил, похиле положення **Tilting d4105, b2401**
Нахил, схил **Slope d4154**
Нахмурювання **Frowning d3350**
Не підтримується **Unsupported d4153, d4103**
Небезпека, небезпечний **Danger d2402, d2306**
Небезпечний **Hazardous d571, e1553**
Небезпечний, ненадійний, неміцний **Insecure b1266**
Невгамовність, нетерплячість **Restlessness b1470**
Невдаха, недостатність **Failure b410**
Невербальний **Non-verbal b1471, d335, d315**
Невиразний, невимовний **Inexpressive b1264**
Невідповідальний, що не несе відповідальності, несвідомий **Irresponsible b1262**
Негативізм **Negativism b147**
Недоведений **Unproven d1632**
Недостатній **Insufficient b4152, b510**
Недостатність **Insufficiency b610, b410**
Недостатність репродуктивна функція **Subfertility b660**
Недостатня вага **Underweight b530**
Недоумство, божевілля, придбане недоумство **Dementia b117**
Недружній, нетовариський, непривітний **Unfriendly b1261**
Незадоволеність **Dissatisfaction b6403**
Незаміжня, неодружений **Unmarried d7701**

Незасвоєний, неперетравлений **Undigested b525**
Незв'язаний, непов'язаний **Unrelated e345**
Незграбність, ніяковість **Clumsiness b760, b147**
Незнайомий **Unfamiliar e345**
Незнайомці **Strangers d355, d350**
Незручний, неспокійний **Uncomfortable b2703**
Некомпетентність, недостатність, нездатність **Incompetence b525**
Неконтрольований, нестримний **Uncontrolled e2600**
Нематеріальний **Intangible e165**
Немовля, дитина **Infant b761**
Ненавидіти **Hate b152**
Ненавмисний, мимовільний **Unintentional b765**
Ненадійний **Unreliable b1262**
Необґрунтований **Unreasonable d950**
Неорганізований **Unorganized d9200**
Непередбачуваний **Unpredictable b1253**
Непідходящий **Unsuitable b5153**
Неповний **Incomplete b630, d1631**
Неприємний, відштовхуючий **Unpleasant b280**
Непрохідність, перегородження проходу (обструкція сечоводу) **Obstruction b610, b515, b440**
Нерв, нерви, нервова система **Nerve b2804, b2803**
Нерви **Nerves s1201, s1106**
Нервовий, що відноситься до нервової системи **Neural e1151**
Нерівномірний, нерівний, шорсткий, горбистий **Uneven d4502**
Нерухомий, незмінний, непохитний, стійкий **Immobile d4503**
Нерухомість, заціпенілість **Stiffness b780**
Нестача **Shortness b460**
Нести, проводити, носити, пронести, підтримувати **Carry b4302, b4301, d240**
Нестійкий **Erratic b1263, b1253**
Нестійкий, нестабільний **Unstable b715**
Неструктурований **Unstructured d9200, e1152**
Нетерпимість, непереносимість **Intolerance b515**
Нетримання **Incontinence b620, b525**
Неуважний, нечемний **Inattentive b1264**
Неуважність, абстракція **Abstraction b164**
Нешвидкий рух очей **Non-rapid eye movement b1344**
Нижня білизна, натільна білизна **Undergarments d540**
Нижня губа, верхня губа, заяча губа **Majora s63031**
Нижче, нижній **Lower b28015, b4501, b4500, b735, b730, b440, s32041, s8104, s750, d7401, d4300, b4501, b4500, d5401, d5400, d435**
Низький, нижчий **Low b28013, b2400, b3101, e2500, e2251, e2250, e2151**
Нирка **Kidney s6100**
Нирки **Kidneys b6100**
Ниркова **Renal b610**

Ніготь, нігті на пальцях рук **Fingernails d5203**
Нігті **Nails b8, s830, d5100, d520**
Нігті на пальцях ніг **Toenails d5204**
Ніж, скальпель **Knife d4402**
Ніжка, нога **Leg b7611, b7351, b7301, b760, s7501**
Німота, затримка мови **Mutism b730**
Ніс, чуття, нюх, запах, аромат **Nose s310, d1202, d520**
Ністагм **Nystagmus b215**
Нова робота, працевлаштування **Reemployment e5900**
Новинка, нововведення **Novelty b126, d2500**
Нога, ступня, стопа **Foot b760, s7502, d4553, d4350, d4106, d450, d446**
Ноги **Legs b7603, d4556, d4553, d4153, d4152, d4103, d4102, d435**
Ноги, стопи **Feet b28015, b7603, d4556, d4552, d4153, d4103, d435, b730, b710, d510**
Номер, кімната, квартира **Room d4600, d610**
Носовий, назальний **Nasal s3300, s3102, s3101, d5205**
Нудота, морська хвороба **Nausea b535, b240**
Нутрощі **Bowels e1151**
Нюх **Smelling b255**
Нюховий **Olfactory b255, b156**
Няня, медична сестра **Nannies e340**
Обговорення, дискусія **Discussion d3504, d3502, d355**
Обговорення, дискусія, дебати **Discussing d3503**
Об'єднання **Corporations e5650**
Об'єднання, асоціація **Association d950 e5900, e345**
Об'єкти, предмети **Objects b21003, b21002, b21001, b21000, b1640, b1565, b1250, b1143, b163, d1202, d1201, d1200, d9203, d2500, d2102, d134, d133, d131, d880, e1553, e11521, e11520, e510, e165**
Об'єм, маса **Volume b4402, b4103, e250**
Обертання, поворот, періодичне повторення **Rotate d4453**
Обід **Dinner d2204**
Обідня, що обідає **Dining d550**
Область, регіон, край, ділянка **Region b28012, b2804, s8103, s8101, s8100, s740, s720, s710, e5855, e5854, e5852, e5851**
Обливання, прийняття душу **Showering d510**
Облисіння, алопеція **Alopecia b850**
Обличчя, вираз обличчя **Face s7101, d4150, d1600, d520, d510, e1250, d3150**
Обмежений **Limited b1254**
Обмежений, вузький **Restricted b1260, d4600, e2201**
Обмеження життєдіяльності, нездатність, непрацездатність **Disability e5752, e5751, e5750, e570**
Обмеження життєдіяльності, нездатність, непрацездатність **Disabilities d940**
Обов'язки **Duties d8301, d8251, d8201, d8151, d2400, d950, d230**
Образ **Image b180**
Образи **Images d163, e2401**
Образний, обдарований уявою, обдарований багатий на уяву **Imaginative b1264**
Обраний **Elected e5950**
Обрання шляхом голосування депутатів **Elections e595**
Обряди, ритуали **Rituals e465**

Обряди **Rites d9102**
Обслуговування послуги **Attending d8301, d8251, d8151, d1601, d1600, d855, d850, d820, d930**
Обслуговування, служби **Service d910**
Обстановка, меблювання, предмети побуту, прикраси, обладнання **Furnishing d610**
Обчислення **Computations d172**
Обчислення, калькуляція **Calculating d172**
Обчислення **Calculus d1721**
Обчислити **Computing b1720, d172**
Овочевий, рослинний **Vegetable d6201, b110**
Одиниці, розділи **Units e1351, e1151**
Од. вим. **Unit e2151**
Одружений **Married d7701**
Одяг **Clothes d650, d640, d540, d240, e1150**
Одяг **Clothing d4403, d5301, d5300, d540, e1651**
Одяг, вбрання **Dress d5404**
Одяг, предмет одягу **Garments d640**
Однаково, в рівній мірі, порівну **Equals d740**
Одинокий, відокремлений, окремий, безлюдний, одиничний **Solitary d8800, d2102**
Односторонній парез **Hemiparesis b7401, b7352, b7302**
Одруження **Marriages d9102**
Ожиріння, огрядність, повнота **Obesity b530**
Оздоблення, зняття задирок, заправка **Trimming d5204, d5203**
Оздоблення, штрих, завершення **Finishing d3502, d240**
Озон викор. для очищення повітря, води **Ozone e2601**
Ознаки **Signs b167, d7104, d1330, d150**
Око **Eye b21003, b21002, b21001, b21000, b1474, b1471, b1344, b760, b730, b220, b215, d3500, d5602, d5601**
Окорухомий **Oculomotor b176**
Окремий, ізольований, особливий, індивідуальний **Separate d230**
Окуляри **Glasses e1251**
Окупація, заняття, рід занять, професія, зайнятість **Occupations e5902, e5901**
Околиці, район, сусідство, сусіди **Neighbourhood d6601, d4602**
Околиці, сусіди **Neighbours d750, e425, e325**
Олівець, кисть, манера **Pencil d4400, d1450**
Олігозооспермія **Oligozoospermia b660**
Олігурія **Oliguria b610**
Онїміння, нечутливість, задубіння **Numbness b2702, b265**
Опади, осадження, повалення, стрімкість, прискорення **Precipitation e225**
Опановування, розуміння **Comprehension d166**
Опановуючи **Comprehending d1661, d325, d320, d315, d310**
Опікуни **Guardians d760, e330**
Опікуни **Trustees e330**
Операції **Operations b172, d1720, d150**
Операції **Transactions d8**
Операційна, оперуючи **Operating e5401**
Операція, робота, експлуатація, управління **Operation d150, e5952**
Опорно-руховий апарат **Musculoskeletal s770**
Опозиційний, що відноситься до опозиції **Oppositional b1261**
Оптимальний **Optimal b54501, b5501, b1343**
Оптимізм, надія **Optimism b126**

Оптичний, зоровий **Optical e1250**
Опції, варіанти **Options b1645, d177, d175**
Орғазм **Orgasm b6700, b640**
Орғазменний, оргастичний **Orgasmic b640**
Орғанізаційний **Organizational e325**
Орғанізація, орғанізм, структура **Arranging d610, d2205, d2203, d2202, d2200, d2105, d2103, d2102, d2101, d2100**
Орғанізація, структура **Organization b1472, b1103, b164, b163, e5101**
Орғанізації **Organizations d930, d910**
Орғанізовувати **Arrange d2303**
Орғанізувати, влаштувати, орғанізуватися **Organize e5951**
Оренда **Renting d610**
Орґанізація, орґанізування **Orientation b156, b147, b144, b114, b110**
Орографія **Orography e210**
Ортези **Orthoses d6504**
Ортоз **Orthosis d5201**
Ортопедичний **Orthotic e1151**
Освітлення **Lighting d5700, e1602, e1601, e240**
Освіта, культура **Culture d6301, d5404, d920, e1152, e460, e315, e310, e140**
Освіта, навчання, освіченість **Education d8, e5100, e1152, e590, e5850, e340, e130**
Освітній, навчальний, виховний, педагогічний **Educational d8203, d8202, d8201, d8200, d830, d815, e1300**
Осідання, осад, відстій **Settling e5500**
Осінь **Autumn e2255**
Ослаблений, уповільнений, погіршений **Impaired b210**
Оснащення, сукупність засобів, якими оснащено що-небудь **Equipping d6102**
Основний **Basic b5400, b163, b147, b117**
Особи **Individuals b1142, d7106, d770, e2150, e1602, e1151, e460, e345, e340, e335, e330, e325, e320, e315, e310**
Особистість, індивідуальність, відома особистість **Personality b152, b130, b126, b125**
Особистий, персональний, який рухається, який зачіпає особистість, що зачіпає особистість **Personal b126, b125, b122, e5400, e575, e440, e350, e340, e310, e120, e115, e110**
Особливий, окремий, виразний **Distinct b1640, b126, b125**
Оточення **Surroundings b114, e2401**
Отримувати, відбуватися **Derive e5951**
Отримувати, купувати **Obtain b1670**
Отримання **Receiving b1520, d3, e125**
Отримати **Receive d3350, e1251**
Офіційно, формально **Formally d9201**
Охолоджуючий **Refrigerating d6404**
Охорона здоров'я, здоров'я **Health d6506, d815, d660**
Охриплість, хрипота, діафонія **Dysphonia b310**
Охриплість, хрипота, дисфонія **Hoarseness b310**
Оцінка **Evaluation d8302, d8252, d8202, d8152**
Оцінка, визначення кількості, визначення якості **Evaluating b1645, d177, d175**
Очі **Eyes b21002, b21000, b2152, d315**
Очне яблуко **Eyeball s220**
Очний, окулярний, наочний **Ocular b1561, s2303**
Очистка **Clearing b5105**
Очікування **Anticipating d5302**

Очікування, вичікування, засідка **Waiting d2401**
Очікування, передчуття **Expectations d2504, d2503, d2501**
Огляди **Examinations d570**
Однолітки **Peers d8301, d8251, d8201, d8151, d750, e425, e325**
Одягання, гігієнічні процедури **Toileting d6600, d530, d520, d510**
Опір, супротив **Resistance b735**
Органи чуття **Senses b2, d120**
Падіння **Falling b240, e2253**
Палець, носок, палець на нозі **Toe b1470, s8301, d520 Toes s75021, d5204, d446**
Пальці **Fingers s73021, d4455, d4454, d4453, d4451, d4450, d1201, d5203, d440**
Пансіонат, пенсія, пансіон **Pension e5700**
Пансіонати, пенсії **Pensions e5702, e5701**
Панування, переважання, перевага, вплив **Dominance b147**
Парадоксальний, незвичайний **Paradoxical b440**
Паразитний, бездомний **Stray b21023**
Параліч, паралізованість **Paralysis b7402, b7356, b730, b515**
Паралельно **Parallel d8802**
Параметри **Parameters b560**
Параміотонія **Paramyotonia b735**
Парапарез **Paraparesis b7401, b7353, b7303**
Параплегія **Paraplegia b7401, b7353, b730**
Парасимпатичний **Parasympathetic s150**
Парафін **Paraffin e240**
Паращитовидний **Parathyroid s5802**
Парез, полупараліч **Paresis b7402, b7356, b730**
Парестезія **Paraesthesia b265**
Парки **Parks d9103, e520, e160**
Паркінсон **Parkinson b7356**
Партнер, учасник, співучасник, товариш **Partner d7702**
Партнери **Partners d770, e310**
Пасажир **Passenger d470**
Пахвове волосся **Axillary s8402**
Педаль, ножний важіль **Pedals d435**
Пензлики **Brushes d640**
Пензлик, щітка **Brush d4453, d1450**
Пеніс **Penis b55502, s6305**
Первинний, основний, першопочатковий **Primary b5550, b650, b530, s32000, d820, e5853, e5850, e5800, e340**
Перебування **Staying d415**
Передпліччя **Forearm s7301**
Перевага, те, чому віддається перевага **Preference b1474, b1473**
Передбачуваність **Predictability b125**
Передбачуваний **Predictable b1253, e2255, e245**
Перевезення, проведення **Carrying b430, b164, d5602, d5601, d550, d540, d530**
Перевезення, коляска, візок **Carriage b430, d4752, d470**
Перевезення, транспортування **Conveying d3352, d3351, d3350, d340**
Переговори **Negotiating d6200**
Перегородка **Septum s3101**
Перегородки **Septa s7703**
Передача, переміщення **Transferring d4**

Передменструальний **Premenstrual b650**
Передчасний, поспішний, непродуманий **Premature b660, b640**
Пересування **Locomotion e2201, e2200**
Перепочинок, припинення **Termination d3502**
Перекидаючись **Somersaulting d455**
Переклад **Interpretation d166**
Переключення **Shifting b1643, b140**
Перемішування **Stirring d6301, d6300**
Переповнений, людний, багатолюдний **Crowded d4503**
Перепонка, мембрана **Membrane s2500**
Переривчастий, що перемежовується **Intermittent b4150**
Переслідування, прагнення **Pursuit e555**
Переслідувати, продовжувати, бігти за, слідувати невідступно **Pursue e325**
Перетворення **Conversion b540**
Перетворення, трансформація **Transforming d6301, d6300**
Перетинати, переходити, переправлятися **Cross d4153, d4103**
Перефокусування **Refocusing b1401**
Перехід **Moves b2152**
Перехід, перехідний період **Transition b1341**
Переходячи **Transitioning d8250, d8200**
Переходи **Transitions d2304**
Перешкода **Blockage b415**
Перешкоди **Obstacles d455, d450**
Перешкоджати, пускати, дозволяти **Let d4403**
Період, час, тайм, проміжок часу, епоха **Period b740, b530, b140, d7200, d4155**
Періодичний, циклічний, риторичний **Periodic b134, e5800**
Періодичність, частота, повторюваність **Periodicity b4401**
Перистальтика **Peristalsis b515**
Периферійний, периферичний, окружний **Peripheral b210, d1450**
Перст, палець на руці **Finger b7611, s8300, d520**
Перцепційний, що відноситься до сприйняття **Perceptual b230, b210, b167, b160, b156, b144, b140**
Печаль, горе, скорбота, смуток **Sorrow b152**
Печаль, смуток **Sadness b152**
Печінка **Liver s560**
Підвищена кислотність **Hyperacidity b515**
Підвісний, висячий **Hanging d6400**
Під впливом **Influenced e335**
Підготовчий, попередній **Preparatory b640**
Підготувати **Prepare d6604, d6302, d815**
Підготовка, препарат, приготування, ліки **Preparation b6700, d6301, d6300, d840, d825, d815, e5900**
Підготовка, препарат, приготування **Preparing d845, d640, d630, d2305, d2204, d2203, d2202, d2200, d2103, d2102, d2101, d2100**
Підйом **Rise b4200**
Підйом, ліфтинг, піднімання **Lifting d4556, d4400, d430**
Піднебіння **Palate s3202**
Поїзд, склад **Train d4502, d2306, d470**
Пози, положення, постава, стан, настрої, настрої **Postures d3350, d3150**
Позування **Posturing b147**

Позиція, положення, місце, посада **Position** b1565, b755, b260, b235, b 180, d7402, d7401, d7400, d7203, d5700, d5301, d5300, e2451

Позиції, положення **Positions** d7401, d7400, d410, e5950, e435, e430, e335, e330

Підключення, зв'язок **Connection** b3300, d930

Підкомпоненти **Subcomponents** b1471

Підлеглий **Subordinate** e435, e335

Підмітання, прибирання сміття **Sweeping** d640

Підняття **Rising** d4555

Підписання **Signing** d134

Підписаний **Signed** b1671

Підставляючи **Substituting** d1314

Підрахунок **Counting** d1501, d135

Підтримувати, надавати підтримку **Maintain** d6603

Підтримувати, підкріплювати **Sustain** b1342

Підтримуючий **Supportive** b760

Підтримка, допомога **Support** e590, e580, e575, e570, e165

Підтримки, кошти **Supports** d2305

Підтримуючи **Supporting** b755, d4155

Підходить (пасує) **Suitable** e590

Підходити **Approaching** d2502

Підшлункова залоза **Pancreas** s550

Пігментація **Pigmentation** b860, b850, b810

Когнітивний **Cognitive** b176, b172, b167, b164, b163, b160, b147, b144, b117, d815

Піктограми **Pictograms** d3152

Пілінг, лущення, відшарування **Peeling** d6301

Пілоричний **Pyloric** b5106

Пільги, привілеї **Privileges** d820, d950

Пісенність, музичність **Melodiousness** e2501

Післяродовий **Postnatal** b7611

Пісня, романс, вірш, спів **Songs** d332

Пірнання, стрибки в воду **Diving** d4553

Пітч, висота **Pitches** b1560

Піхва, жіночі статеві органи **Vagina** s6303

Пішохід **Pedestrian** e5200

Плавання **Swimming** d455

Плавати, плисти, пропливати **Swim** d465

Плазуючий, згорнений **Crouched** d4101

План, креслення, проект, схема, діаграма, задум **Plan** d230

Планування, проектування **Planning** b 164, d6506, d6406, d630, d2205, d530, e5402, e520, e515, e160

Плантація, насадження **Planting** d6505

Плани на майбутнє, будувати плани **Plans** b164, d230

Платіж **Paying** d6200

Платити, заплатити **Pay** d855

Плач, голосіння, скарги, нарікання **Crying** b340

Племінниці **Nieces** e315

Плече, лопатка **Shoulder** b28016, b715, b710, s8101, s720

Плечі **Shoulders** d5401, d5400, d430

Плід, зародок, ембріон, утробний плід **Embryos** e2200

Плодючість, фертильність **Fertility** b660

Пляшки **Bottles** d560, d550

Побачений **Seen** **b2101**

Побутова техніка **Appliances** **d6301, d650, d640, d620, e1151, e1150**

Поведінкові норми **Behaviours** **b164, d720, d5602, d5601, d2306, d2303, e465**

Поведінка **Behaviour** **b1644, d7102, b1471, b1470, d135, d130, d250**

Поведінковий **Behavioural** **b1470, b125**

Поверхня, зовнішня поверхня **Surface** **d4305, d465, d450, d420**

Повинен, потреба **Need** **d5702, d5701, d177, d560, d550, d530**

Повільний, некмітливий, неквапливий **Slow** **b4400**

Протоки **Ducts** **b2153, s570**

Повітряна траса **Airway** **b4500**

Повітряні шляхи **Airways** **b4501, b4500, b440**

Повітряний потік **Airflow** **b440**

Повзання мурашок **Crawling** **b840, d460, d455**

Повнота, огрядність **Fat** **b1801, b540**

Поворот, перетворення, обертання **Turning** **d4107, d445, d2402**

Повторення, перерахування, переказ **Repetition** **b3300**

Повторне прикріплення **Reattaching** **d6500**

Повторюваний, що повторює, періодичний **Repeating** **d135, d130**

Поглинання **Absorption** **b515**

Погляд, вид, зір, приціл, поле зору **Sight** **b1565**

Погода, непогода **Weather** **d3503, e230, e225**

Податок, державний податок, збір, мито **Tax** **e570**

Подивитися, дивитися **Look** **b2152, d5702**

Подорожі **Travelling** **d920, d480**

Подрібнення, розтирання **Grinding** **b5102**

Подружки **Playmates** **d750**

Позаматкова вагітність **Ectopic pregnancy** **b660**

Позиціонування, визначення вартості **Determining** **b2352, b2351, b2350, b2304, b2303, b2302, e5700, e5401**

Позначення **Notation** **d3351**

Позначення, позначки, нотатки **Notations** **d3151**

Поживні речовини, нутрієнти **Nutrients** **b520, b515**

Поживний **Nutritious** **d5701**

Поінформованість **Awareness** **b1644, b1442, b1144, b1143, b1142, b1141, b1140, b180, b110**

Поколювання, пощипування, дзвін у вухах **Tingling** **b2702, b265**

Покупка **Shopping** **d620**

Полегшувати, просувати **Facilitate** **b215, d465, e135**

Полегшення, рельєф, допомога **Relief** **e210**

Полив, поливання, зрошення **Watering** **d650**

Полірування, лак, диск, шліфування, обробка, чистка **Polishing** **d6500, d5204, d5203**

Політика, політичність **Policy** **e5952, e5201**

Політичний, державний, партійний **Political** **d325, d950, d940, d920, d910, e595**

Поліурія **Polyuria** **b620**

Поліцейський, поліція **Police** **e5452, e5451, e5450**

Пологи **Childbirth** **b660**

Положення, переміщення **Lie** **d410**

Помічники **Assistants** **e575, e440, e340, e310**

Помилка, марення величі **Delusions** **b160**

Помутніння, захмареність **Clouding** **b1100**

Попередження, застереження **Warning** **d315**

Попереково-крижовий **Lumbosacral s12002**
Поперековий **Lumbar s76002**
Прасування одягу **Ironing d6500, d640**
Поріг, межа, переддень **Thresholds e1550, e1500**
Породження, продукування потомства **Procreation b670, b660, b650, b640**
Портативність **Portability e5802, e5801**
Портативний, переносний, пересувний **Portable e1550, e1500**
Порушення **Breaking d550**
Порушення, занепокоєння **Disruption b1470, e235, e230**
Порушення, обурення, хвилювання, неспокій, розлад **Disturbance e255**
Порушення, розлади **Disorders b7650**
Порушення **Disturbances e235**
Порція, подача **Serving d630**
Перевага, користь **Benefit e165**
Поспішний **Rushing b2400**
Поставка, постачання, подача **Supply e5302**
Поставляючи **Supplying e5300**
Постачальник, годувальник сім'ї **Provider e5750 Providers d7201, d740, e575, e440, e360, e355, e345, e340, e310**
Постіль **Bed d4150, d420, d410, d2104, d2100**
Постійний, незмінний, довготривалий **Persistent b130**
Постуральний **Postural b755, b420**
Поза, позиція **Posture d4101**
Посуд, начиння, приладдя **Utensils d640, d620**
Послати, посилати, передавати, заслати, слати **Send e1251**
Послідовно **Sequentially d2203, d2202, d2201, d2200**
Послідовність, порядок проходження, низка **Sequence b1642, b1471**
Потовий, піт, потіння **Sweat b830, s8200**
Потенціал, можливість, напруга **Potential b280, d175**
Потиличний **Occipital s11003**
Потовиділення **Sweating b830**
Потреби **Needs b130, d870, d570**
Потребувати, хотіти, бажати, відчувати необхідність, бути потрібним **Want e1552, e1502**
Потребуючи **Needing b5350**
Потужність, влада, сила, міць **Power b770, b760, b740, b735, b730, d7400, d930, e5951, e2200, e1550, e1500, e330**
Похмурий **Gloomy b1265**
Початок, натиск, атака, напад **Onset b6503, b5550, b134**
Початок, початковий етап **Running b770, d8500**
Початок, початковий етап **Starting d7200, d355, d350**
Почерк **Handwriting e1251**
Поширення **Dissemination e5602, e5601**
Пошкодження, збиток, шкода **Injury b4303, d5702, d571**
Подання **Distractions e2601, e2600, e2501, e2401**
Подання, представництво **Representation b1801, b163, e5500**
Подання, презентації **Representations d3152**
Подається **Served b2804, b2803, d550**
Подача **Filing e1351**
Поділ **Separation b2301**
Поділ, розподіл **Sharing b140**
Поділитися **Share d7504, e325**

Похитування **Swaying** b2401
Пошук **Seeking** e590
Пошук, пошуки, обшук **Search** d950, e5900
Права **Rights** d950, d940
Правила **Regulations** e5
Правила **Rules** d1551
Правильно **Right** b7352, d2402
Правління, форма правління, управління **Government** e5951, e5252
Правовий, юридичний, законний **Legal** d7701, d760, d950, e5951, e550
Практика, застосування, здійснення на практиці **Practice** e145
Практика, застосування, здійснення на практиці **Practices** d930, d570 e5302
Практикування **Practising** d135
Предмет, суб'єкт **Subjects** d820
Представлення, представляючи **Introducing** d7200, d3501, d3500
Презерватив **Condom** d570
Прибутковий, вигідний, високоприбутковий **Remunerative** d855, d850, d660, d650, d920, d910, e5902, e5901
Привід, випадок **Occasion** d6301
Природний **Natural** b1343, b 1302, d7600, e5302
Припинити **Terminate** d6603
Припинення **Cessation** b6702
Працюючий **Employed** d850, e590
Престиж **Prestige** d7402, d7401, d7400
Претендує, хто вдає **Pretending** d1314, d163
Приготування, варіння **Cooking** d6502, d640, d630, d620
Прибирання **Tidying** d640
Прилади **Devices** e5802, e5801, e1401, e1251, e1250, e1201, e1151
Привітання **Greetings** d3500
Приводний, ведений, керований, гнаний **Driven** d470
Придатний для пиття **Drinking** b535, d4301, d630
Прихильність **Affection** d3350
Приміський, заміський, дачний, обмежений, провінційний **Suburban** e160
Приймання їжі **Ingestion** e110
Прийнятність **Eligibility** e5855, e5854, e5852, e5851, e5802, e5801, e5752, e5751, e5702, e5701, e5700, e5401, e5352, e5252
Припливи **Flushes** b6702
Примітки **Notes** b340
Приймати, всиновлювати, удочеряти, запозичувати **Enact** d1314
Примус **Compulsions** b160
Принципи **Principles** d172, e5150
Прийнята, отримана **Adopted** d760, e5652
Прийняття **Adoption** d7602
Придбати **Acquire** d1501
Придбання **Acquiring** d1502, d1501, d1500, d1452, d1451, d1450, d1402, d1401, d1400, d845, d815, d810, d155, d137, d134, d133, d132, d220, d210
Придбання, отримання **Obtaining** d8451, d8302, d8252, d8202, d8152, d6201, d6200, d166, d132
Природний **Naturopathic** e1101
Присівши навпочіпки **Squatting** d415, d410
Приєднання, з'єднання **Joining** d8803, d8802, d8801
Пристосування, адаптація, звикання **Adaptation** b21020, e215

Пристосування **Adaptations e1401, e1201**
Пристосовність **Adaptability b210, b 125**
Присутність, наявність **Presence b230, b210, d8802**
Прикидатися, симулювати, робити вигляд, прикидатися **Pretend d131**
Пріяпізм **Priapism b640**
Пробіжки **Scampering d455**
Проблеми **Problems e580**
Пробудження **Arousal b 1522, b670, b640**
Пробудження **Awakening d2302**
Проведення часу **Pastimes d9204**
Провідність **Conduction b167**
Програма, уявлення **Programme d825, d820, e5852, e5752**
Програми **Programmes d840, d830, d920**
Програма, уявлення, спектакль, план **Programme d8303, d8302, d8301, d8253, d8252, d8251, d8250, d8203, d8202, d8201, d8200, d8153, d8152, d8151, d8150**
Програмне забезпечення, програмні системи **Software e1351, e1300, e1251**
Програш, програш в грі **Losing b2402**
Прогресивний, передовий, поступальний, поступовий **Progressing d8302, d8252, d8202, d8152**
Продовжити, витягати **Extend d4452**
Продукти, продукти, готові до вживання **Products e5400, e5200, e510, e1**
Продуктивність, ефективність, виконання **Performance b640, e1401, e340**
Проковтнувши **Swallowing b510**
Пролежні **Bedsore b810**
Проміжний мозок **Diencephalon s1102**
Проміжний, середній, допоміжний **Intermediate d6201, d6200**
Промисловий, індустріальний, технічний **Industrial e5152, e5151, e5150**
Пронизливий, пронизливий, гострий, різкий, проникливий **Piercing b5101**
Пропріоцептивний **Proprioceptive b260**
Пропускаючи **Skipping d455**
Прорізування зубів, зростання зубів **Dentition s32001, s32000**
Просити **Seek d9200, d2103**
Прослуховування, слухання **Listening d115**
Простата, передміхурова залоза **Prostate s6306**
Просто **Simple b760, d220, d210**
Простір **Space b114, d2203**
Просування, підвищення **Advancing d845, d820**
Заохочення, сприяння **Promoting e580**
Заохочення, сприяння, стимулювання **Promotion d8451, e5800, e590**
Протези, протезування **Prostheses d6504, e1251, e1151**
Протезування, протез **Prosthesis d5201**
Протезисти **Prosthetists e355**
Протезний **Prosthetic e1151**
Протистояти **Resist b1304**
Прохаючи, прохання, запитуючи **Asking d3500, d730, d132**
Професії **Professions d750**
Професіонали **Professionals d57021, d740, e455, e450, e360, e355, e340**
Професійний **Vocational d825**
Професійно-технічна освіта, стажування **Apprenticeships e5853, e5850**
Професійний **Occupational e5900, e355**
Професійний **Professional d7201, d7200, d830, d5702, d910, e5900, e5853, e5850**

Професія, заняття **Calling d360**
Професія **Profession d850, d845, d825**
Профілактика **Prevention e5800**
Профспілки **Unions e5902, e5901**
Прохолода, свіжість **Cooling b830**
Проходження, прохід, проїзд **Passage b5105, b1802, b310**
Проходи, проїзди **Passages d330**
Процедура, операція, технологічний процес, методика проведення **Procedure d331**
Процедури, операції **Procedures d1721, d230**
Процес, спосіб **Process b5403, b5402, b5401, b1602, b1601, b1600 d8302, d8252, d8202, d8152, d1721, d1720, d1700, d1660**
Процеси, способи **Processes b172, b152, e1301**
Прояви **Manifestations b5550**
Пряма кишка **Rectum b5250**
Прямо, відразу **Straight d4153**
Психічна стійкість, спокійність **Calm b1263**
Психічний, духовний **Psychic b126**
Психологічний **Psychological d240, e5802, e5801, e5800, e350**
Психомоторний **Psychomotor b176, b160, b147, b140, b134, b130, b126, b125**
Психосоціальної **Psychosocial b122**
Птоз **Ptosis b215**
Пубертатний **Pubertal b5550**
Пунктуація **Punctuation d1701**
Палиці, тростини **Canes d6504, e1201**
Палиця, палиця, палиці, ручки **Sticks d4402**
Передавання **Transmitting e5350**
Переконливий, вольовий **Volitional b 1603**
Переміщати, переставляти; змінювати місцями **Transpose d1452, d1451**
Повага, почуття поваги **Respect d710**
Повага, шана **Esteem d7500, d710**
Поверх, підлога, настил (тазова діафрагма) **Floor s620, d4600, d4556, d4555, d4153, d4151, d4101, e1552, e1502**
Повідомлення, сповіщення, оголошення **Notice d845**
Повторення, повторюючи **Recurring b1302**
Погоджений, скоординований **Coordinated d446, d445, d440, d435, d550, d540, d250, d240, d230, d220, d210**
Подружній, шлюбний **Spousal d770**
Подряпини **Scratching b860**
Порівнюючи **Comparing d6200**
Посилаючись **Recalling b144**
Поступливість **Agreeableness b126**
Похмурий, сумовитий, в поганому настрої **Moody b1263**
Похмурий, що впав духом **Downhearted b1265**
Почутий **Heard e250**
Прагнули **Sought d8500**
Прання, мийка, миття, промивання **Washing d6502, d640,**
Праця, робота **Labour e5652, e5651, e5650, e1652, e1651, e1650, e590**

Прибирання **Cleaning** d5205, d5204, d5203, d530, d510, e1150
Прибирання(миття житлової площі) **Dusting** d6402
Прибирання, миття підлоги **Mopping** d640
Приватний, особистий, неофіційний, рядовий, таємний, конфіденційний **Private** d4602, d4601, d870, d470, e340, e155
Приклади, випадки **Instances** b1640
Пристрасне бажання, прагнення **Craving** b130
Пристрій **Device** d4703, d1450
Притулки, укриття **Shelters** e525
Притулок, укриття **Shelter** e5252
Притулок, укриття, давати притулок **Sheltering** e5252, e5251
Радіаційний **Radiating** b2804, b2803
Рампи **Rampse**1602, e1550, e1500
Реабілітація, відновлення **Rehabilitation** e580
Реагувати, відгукуватися, впливати **React** b126, b125
Реагуючи **Reacting** d7104
Реакції **Reactions** b755, b435
Реакція, реагування, вплив **Reaction** b755
Реалізація, здійснення, виконання **Implementing** d177, e5901, e5801, e5651, e5501, e5251, e5151
Реверсивний, зворотний **Reverse** b5107, b5106
Регідратація **Rehydration** b5450
Регулювання **Adjusting** d4106, d540
Регулювання, регуляція **Regulation** b1103, b555, b550, b545, b540, b152, e5952, e5351, e1501
Регулювання, регуляція **Regulating** b5500, b1103, d720, d530
Регулювати, впорядковувати **Regulate** b1470, b1304, e5
Регулярний, черговий **Regular** d6605, e2255, e255, e245
Регуляції **Regulations** e5
Регургітація **Regurgitation** b510
Ресстрація, облік **Registration** e5952
Ресструючий **Registering** b144
Резиденція, проживання, перебування, місцеперебування **Residence** d4601, d4600, d750
Рекурентний, повторюваний, періодичний **Recurrent** b5106
Релаксація, відпочинок, розслаблення **Relaxation** b7651, b6403, b 1343, d920
Релігійний, віруючий **Religious** d9102, d855, d325, d930, e5552, e5551, e5550, e5502, e5501, e1451, e335, e330, e325, e4
Релігія, релігійне вчення **Religion** d950, d930, d920, d910, e145
Ремесла **Crafts** d8500, d810, d920
Ремесла **Handicrafts** d9203
Ремонт, відновлення, лагодження **Repair** b830, b820, b810, d6501, e5300
Ремонт, ремонтуючи **Repairing** b820, d6
Репертуар **Repertoire** b7611, b7610
Репетиція, повторення **Rehearsing** d135
Репліка, натяк, сигнал **Cues** d1660, d710

Ресурси, засоби **Resources d870, e5900**
Ретроградна **Retrograde b650**
Рефлекс, рівновагу **Reflex b755, b750, b620, b215**
Рефлюкс, відлив **Reflux b5106**
Речення **Sentences d134, d133**
Речовини, субстанції **Substances b435, b130, d5101, d5100, e110**
Ризики **Risks d5702, d571**
Римований вірш **Rhyme d135**
Рис **Rice d6300**
Ритм мови **Dysfluency b3300**
Ритм, ритмічність, періодичність **Rhythm b1340, b440, b410, b340, b330**
Рівність, рівняння, зрівнювання **Equalization d940**
Рівновага, врівноваженість **Equilibrium b5452, b5451**
Рідина **Liquid b5107, b5106, d1203, d5602**
Рідина, рідке середовище, газоподібне середовище **Fluids b650**
Рідини **Liquids b510, d560, e1100**
Рідний брат, рідна сестра (рідні по крові) **Sibling d760**
Рідні брати, рідні сестри (рідні по крові) **Siblings e310**
Різний, різноманітний, різнобічний **Various b 117, e2200**
Різноманітність, ряд **Variety e5802, e5801, e5352, e5351, e5350**
Різьба, різьблення по дереву, різання **Cutting b5101, d6300, d4402, d550**
Рішення **Decisions d220, d210, d1**
Рішення **Judgement b164**
Рішення, визначення **Decision b164, e330**
Рішення, дозвіл **Solution b1646, d175**
Робити, гарантувати **Undertake d177**
Робота **Work d7201**
Робота по дому **Housework d650, d640, d630, e5100, e575**
Робота, завдання, заняття **Job d855, d850, d845, d825, e5900**
Роботодавець **Employer d7400**
Роботодавці **Employers d845, d740, e330**
Робочий стіл, круглий стіл, письмові столи, парти **Desks e1351**
Робочі місця **Workplaces e1500**
Рогівка **Cornea s2201**
Родичі, рідня **Relatives d9205, d7**
Роз'єднуючий, роз'єднувальний, що дислокується **Dissociative b 144**
Розбіжність у думках, незгода **Disagreement d7103, d335**
Розвага, відволікання **Diversion d920**
Розвага, задоволення **Amusement d920**
Розвага, танці **Dancing d9202**
Розважальний **Recreational d6504, d920, e5552, e5551, e5200, e140**
Розведення, розрідження **Thinning b810**
Розвивати **Develop b122**
Розвиваючий **Developmental b530, b125**

Розвиток, розробка, зростання, вдосконалення, створення **Establishment e5552, e5551**

Розгляд **Examination d355**

Розгойдування, погойдування **Rocking b7653**

Роздвоєння почуттів; амбівалентність **Ambitendency b147**

Розділивши, ділити **Dividing b140, d172**

Роздратування, збудження **Irritation b240, b220**

Роздуми **Rumination b1603**

Роздуми, хід думок, думка **Pondering d163**

Роздутий, здуття **Bloated b535**

Розлад всмоктування **Malabsorption b515**

Розмірковуючи **Ruminating b5108**

Розмірковуючи **Meditating d163**

Розмістити **Locate e1552, e1502**

Розміщення, приміщення, працевлаштування **Placement e5900**

Розміщення, установка, кладка, положення **Placing b7603**

Розмова **Conversation d350-d369**

Розповідаючи, розповідь **Telling d330**

Розподіл **Distribution e5902, e5901, e5602, e5601, e565**

Розпростертий, розстелений, що тягнеться **Extending d4553**

Розриваючи **Tearing b5101**

Розробка, вироблення, уточнення, формулювання **Formulating d163**

Розряд, розрядження, вивантажити **Discharge b650, b620**

Розташування **Locating d8450, e5250**

Розташування, диспозиції **Dispositions b126, b125**

Розташування, диспозиція **Disposition b126, b125**

Розташування, локації **Locations d460, e1552, e1502**

Розташування, локація **Location b1141, b850, b230, d3352, d4, e540**

Розтягування **Stretching b7500**

Розтягування, розширення **Distension b5351**

Розуміння, взаєморозуміння **Understanding b 1644, d7102, d3152, d325, d310, d140**

Розуміння, осмислення, тямущість, включення **Enabling e540**

Розуміння, проникливість **Insight b164**

Розуміння, розуміти **Grasp d4455, d4452, d1402**

Розуміти **Understand b122, b117, d137**

Розуміючи, усвідомлюючи **Realizing d315**

Психічний, такий, що пов'язаний з діяльністю головного мозку **Mental b640, b230, b340, b330, b320, b310, d570, d210**

Розумовий, мислячий **Ideational b160**

Розхитаність **Shakiness b7651**

Розчинники **Solvents e1553**

Розширений, розтягнутий, розріджений **Extended d760, e415, e340, e315, e310**

Розширення **Dilation b4152, b4150**

Розшифрування **Deciphering d1400**

Розшифрування, дешифрування **Decryption b167**

Ролі **Roles e330**
Роль **Role d7203, d950**
Романтичний **Romantic d7201, d7200**
Рослинна життя, рослини **Plants d650, e220**
Рот, уста **Mouth b510, b450, s320, d1200, d560, d550**
Ротовий, усний, оральний, словесний, стоматичний **Oral b5105, s3301, d330**
Рубцювання, рубці **Scarring b820**
Руйнування **Destruction e235**
Рука, кисть **Hand b1473, b1471, b1470, b760, s7302, d6400, d3350, d3150, d445, d440**
Рука, плече, верхня кінцівка **Arm b7611, b7351, b7301, b760, s7300, d3350, d445**
Рукавички **Gloves d540**
Руки, дії руками **Arms b7603, d4550, d5401, d5400, d445, d430**
Руки, кисті **Hands b28014, b16713, b16712, b16703, b16702, b7603, b730, b710, d4550, d4403, d4402, d4401, d4400, d1201, d445, d430, d510**
Рукоятка, захоплення, ручка, стиск **Grip b2402**
Рутинна, заведений порядок, встановлений порядок **Routine d230**
Рух, переміщення **Motion b2401, e2254, e255**
Рух, переміщення, пересування **Movement b 1472, b 1344, b260, b235, b215, b 176, b7, s7, d1314, d660**
Рухати, стимулювати, приводити до руху **Propel d4454, d4351**
Рухи, переміщення **Movements b5100, b770, b765, b761, b760, b215, b176, b167, b147, d6601, d4554, d3350, d3150, d3100, d1551, e255**
Ручка, кнопка **Knob d440**
Ручки **Handles d445, e1550, e1500**
Рушник **Towel d510**
Рушники **Towels d5302**
Рюкзак **Backpack d4703**
Рядок, струна, низка, мотузка, обмеження, тасьма **String d4450**
Садівництво **Gardening d6505**
Сакральний, крижовий, обрядовий, ритуальний **Sacral s76003**
Сальний, жировий **Sebaceous s8201**
Самовпевнений, напористий, позитивний **Assertive b1266**
Самостійно, незалежно **Independently d720, d220, d210**
Санітарія, оздоровлення, поліпшення санітарних умов **Sanitation e530**
Сверблячий, що викликає свербіння **Itching b2404, b840, b220**
Свист **Whistling b450, e250**
Свідомий **Conscious b1301**
Світ, всесвіт **World e5602, e260, e250, e240**
Світлобоязнь, фотофобія **Photophobia b21020**
Свячення, посвята в духовний сан **Ordination b176**
Священне писання, Біблія, священна книга **Scripture d325**
Себе, для себе, про себе, включати в себе, виводити з себе, взяти себе в руки, **Oneself b2401, b1800, b1644, b1565, d7204, d7200, d4451, d4450, d3500, d630, d465, d455, d450, d420, d410, d2200, d880, d5**

Себе, сам, сам **Self** **b1266, b180, b122, b114, d870, d850, d660, d940, d930, d5, e575**
Секвенування, впорядкування, встановлення послідовності **Sequencing** **b176, b147**
Секреція, виділення **Secretion** **b830**
Секс, стаття **Sex** **d570**
Селезінка, сплін **Spleen** **b430, s4203**
Селективний, що відбирає **Selective** **b144, b134**
Семантичний **Semantic** **b1672, b1441**
Сенс, почуття, відчуття, здоровий глузд **Sense** **b235, d115, d110**
Сенсибілізація, підвищення чутливості **Sensitization** **b4351, b4350**
Сенсорний, сенсорні **Sensory** **b167, b156, d110-d129**
Сервіс, послуга **Service** **d7201, d910, d840, d740**
Сервіси, послуги **Services** **d860, d815, d650, d640, d630, d620, d610, e1652, e1651, e1650, e340, e325, e5**
Середній **Medial** **b7200**
Середній мозок **Midbrain** **s1101**
Середній, проміжний, помірний **Medium** **e1652, e1651, e1650**
Середня лінія **Midline** **b7611**
Середовище, навколишнє середовище, середовище проживання, робоче середовище **Environment** **b2401, b1565, b1142, b180, b134, b5501**
Серйозний, важкий, сильний **Severe** **e230**
Серійність **Seriation** **d1371**
Сертифікати **Certificates** **d830**
Серце **Heart** **b4, s4100**
Серце **Atria** **s41000**
Серцебиття, трепет, сильне серцебиття, посилене серцебиття, пульсація **Palpitation** **b460**
Серцевий, кардіальний **Cardiac** **b4102**
Серцево-судинний **Cardiovascular** **b4, s4**
Сеча, урина **Urine** **b630, b620, b610**
Сечовий **Urinary** **b610-b639, s610**
Сечовий міхур, міхур жовчний, протоки, мозковий міхур **Bladder** **b630, b620, b610, s570, s6102, e1151**
Сечовипускальний канал **Urethra** **s6103**
Сечовипускання **Urination** **b6**
Сечовід **Ureters** **b6101, s6101**
Сечовідний **Ureteric** **b610**
Сигнал, знаки, сигнальний пристрій **Signals** **e1553, e1503**
Сигнальні **Signalling** **e1251**
Сидіння, місце, місце для сидіння **Seating** **e1501**
Сидіння, місце, місце для сидіння **Seat** **d4200, d4153, d4151**
Сидячий, сидіння **Sitting** **d4555, d420, d415, d410**
Сила, вплив, примус **Force** **b5100, b1301, b730, b410, d4454, d4350**
Сила, потужність, енергійність **Vigour** **b1300**
Символ, знак, емблема, позначення **Symbol** **d1451, d1450**
Символи, позначення **Symbols** **b172, b167, d1500, d170, d166, d145, d140, d135, d134, d133, d3**

Символічний **Symbolic** b1672, d3351, d131, e145
Символічно **Symbolically** d1313
Симпатичний **Sympathetic** s140
Синагога **Synagogue** d930
Синець **Bruising** b820
Синтаксис **Syntax** d1332
Система, спосіб, метод, пристрій **System** b1441, b3100, b540-b569, b510-b539, b4, s630, s610, s430, s420, s410, s1, e5952, e5855, e5852, e5802, e5801, e565, e360, e355, e1
Систематизатор **Systematizing** b1641
Систематично **Systematically** d2401
Системи **Systems** d3351, e465
Систолічний **Systolic** b4201, b4200
Ситуації **Situations** b126, e325
Ситуація, положення **Situation** b1520
Сім'я, родина, рід **Family** d2204, d810, d9, d7, e57501, e57500, e415, e410, e340, e335, e315, e310
Сітківка, сітчаста оболонка, ретина **Retina** s2203
Склад, композиції **Compositions** d1702, d1701
Склад, композиція **Composition** e2150
Складаний, розкладний, відкидний **Folding** d640
Складання **Drafting** d170
Складання бюджету **Budgeting** d230
Складки (голосові зв'язки) **Folds** s3400
Складові **Constituents** b4300
Склера **Sclera** s2200
Склоподібний **Vitreous** s2205
Скорочення **Contractions** b7502, b7501, b7500, b5352, b765, b755
Скорочення **Reducing** b5151
Скорочення, зменшення, відновлення, редукція, зниження **Reduction** b440
Скорочення, стиснення, звуження **Contraction** b7801, b7651, b5250, b750, b740, b730, b410
Скотома **Scotoma** b210
Скромність, скромний **Effacing** b 1266
Скронева область, скроня **Temporal** s11001, e245
Скутери **Scooters** d6504
Слабкість, слабе місце, безсилля, млявість **Weakness** b730
Слизький **Slippery** d4154
Слина **Saliva** b5104
Слинних **Salivary** s510
Слиновиділення **Drooling** b510
Слиновиділення, слинотеча **Salivation** b510
Слізна залоза **Lachrymal** b215, s2300
Сліпота **Blindness** b210
Словесний, усний, вербальний, буквальний **Verbal** d3503, d720
Слово, мова, текст, звістка **Word** b1721

Слугуючий для певної мети, рішучий, навмисний **Purposive b765**
Службовці, підлеглі **Subordinates d740**
Служити, обслуговувати **Serve e1652, e1651, e1650**
Слух, розбір справи **Hearing d115, e5500, e1251**
Слуховий, що відноситься до органу слуху **Auditory b230, b 156, s2603, d115, e2500, e1251, e1250**
Слуховий, вушної **Aural b240**
Сльоза **Tear b2153**
Смак, різкий, їдкий **Biting d1203, b510**
Смак, смакове відчуття **Taste b250, d1203**
Смаки **Tastes b1563**
Смаковий **Gustatory b250, b 156**
Смерть **Death e2150**
Сміливий, хоробрий, самовпевнений **Bold b 1266**
Смоктання, всмоктування, засмоктування **Sucking b510, d1203**
Сніг, снігопад **Snow e2253**
Сніданок **Breakfast d2302**
Сну, засинання **Sleeping b134**
Соління, засолення **Salting d6404**
Соматизація **Somatization b1602**
Сон, сновидіння **Dreaming b1344**
Сором'язливий, боязкий **Shy b1260**
Сортування **Sorting d2102**
Сосок, грудний сосок **Nipple b55501, s6302**
Соціальна виплата, допомога **Assistance e575, e570**
Соціальний, громадський, товариський **Social b122**
Союз, об'єднання, з'єднання, єднання **Union e5950**
Спадкування, спадок, спадщина, успадкування, спадковість **Heritage e5202, e5201**
Спазм, судома **Cramp b5352**
Спазм, спазму, судома **Spasm b780, b535, b440**
Спазматичний, судомний **Spasmodic b5352**
Спастичний, судомний, спазматичний **Spastic b770, b320**
Спати, спочивати, засинати **Sleep b7650, b140, b134, b130, b110**
Спектр **Spectrum b1522**
Спинний, спинномозкової, спинальний, хребетний **Spinal s120**
Спів **Chanting b340, d930**
Співання, спів **Singing b340, d9202, d332**
Співпраця, кооперація **Cooperation b2152**
Співробітник **Employee d7401, d850**
Співчуття, симпатія, взаємне розуміння **Sympathy d7100**
Спідниці **Skirts d540**
Спіймати, ловити, вловити, наздогнати **Catch b2152**
Спілкування **Discussions d3504**
Спільний, об'єднаний, загальний **Joint b7651, b750, b715, b710, s75021,**

Спільний, об'єднаний, об'єднання **Joints** **b28016, b7, s75021, s73021, s7701, s7401, s7201, s7103**

Спільнота, громада **Community** **d4601, d855, d815, d810, d750, e325**

Спільноти, громади **Communities** **e5302, e595**

Сплячий **Asleep** **b1342**

Спогади **Remembering** **b144**

Споживання **Consuming** **d5701, d560, d550**

Споживання, втягування, всмоктування, поглинання **Intake** **b5452, b5451**

Споживати **Consume** **b1303**

Споживач **Consumer** **e5301, e510**

Спокій, відпочиваючи, відпочинок **Resting** **b735**

Спокій, відпочинок **Rest** **b5400, b 1343**

Спонтанний, стихійний, мимовільний **Spontaneous** **b7653, b761, b660, d9200**

Спонування **Incentive** **b1301**

Спонування, імпульс, сильне бажання **Urges** **b1304**

Спорідненість, схожість **Kinship** **d760**

Спорожнення, виділення, випорожнення (сечоспускання) **Voiding** **b6200, b630**

Спорт **Sport** **e1152, e140**

Спортивний **Sporting** **d2205, d110, e5550, e140**

Спортивний, пов'язаний зі спортом, спортивна діяльність **Sports** **d2205, d920, e1401**

Спорядження, обладнання **Equipment** **d865, d475, d470, d465, d2205, e5802, e5801, e255, e1**

Спостереження **Observation** **d8801**

Спостерігач, що наглядає **Supervising** **d6201, d6200**

Справа, причина **Cause** **b130, e230**

Справлятися **Cope** **d2402, d2401**

Сприйнятливий **Receptive** **b167**

Сприйнятливість **Susceptibility** **b4552**

Сприйняття, відчуття, розуміння, усвідомлення **Perception** **b156**

Сприятти, сприяння, просувати, підвищувати **Promote** **d815**

Сприятти, прийомний **Foster** **d760, e310**

Спроба **Trying** **b735**

Спрощення, згладжування **Flattening** **b152**

Спрямований, направленої дії **Directed** **b7602, b1472, b164, b160**

Стабільний, стійкий, непохитний **Stable** **b1253, b1103**

Стабільність, стійкість, постійність **Stability** **b715, b710, b126**

Ставлення, взаємовідносини **Relation** **b1565, b114, e2451**

Стакан, скляний посуд, склянка, чарка **Glass** **d4301, d4300**

Стан **State** **b1342, b1340, b110, d1632, e5**

Стан, суспільне становище **Condition** **e5752, e5751, e5750, e570**

Стани **States** **b110**

Старіння **Ageing** **e2150**

Статева зрілість **Puberty** **b5550**

Статевий **Sexual** **d770, d5702**

Статевий член **Shaft** **s63051**

Статеві клітини **Gametes** b6600
Стать, рід **Gender** e325
Стаціонарний, нерухомий, постійний **Stationary** e1550, e1500
Стверджувати **Asserts** d310
Створення **Creation** d865, e5902, e5901, e5102, e5101, e5100
Створення, творіння **Creating** b1640, d7504, d7503, d7502, d7501, d7500, d770, d760, d740, d163, e5200
Створити **Create** d465, e465
Стеноз, звуження **Stenosis** b5106
Стереотип, стереотипність **Stereotypes** b147
Стереотипія, стереотипи **Stereotypies** b765
Стереотипний **Stereotypic** b3301
Стиль життя **Lifestyle** e580
Стимул, подразник, вплив **Stimulus** b270, b140
Стимул, подразник, спонукальна причина **Stimuli** b1402, b755, b750, b270, b265, b210, b156, d160, d120, d115, d110, e2201
Стимуляція **Stimulation** e1151
Стимуляція, збудження, заохочення **Pacing** d210
Стихійні лиха, катастрофи **Disasters** e5302, e235
Стійкий, який чинить опір **Resistant** b1250
Стіл, письмовий стіл, робочий стіл, парта **Desk** d4452, d4153
Стілець **Chair** d4350, d420, d410
Стілець, судно **Stool** b525
Стіни **Walls** e2200
Стовбур **Stem** s1105
Стовбур, тулуб **Trunk** b28013, s8105, s760
Стомлюваність **Fatiguability** b455
Сторона, бік, поверхня **Side** b2303, b735, b730, d4150, d410
Стосовно **Regard** d1312, d1311
Стоячи **Standing** d415, d410, d950
Стоячи на колінах **Kneeling** d415, d410
Страва, тарілка **Dishes** d6401, d6301
Стравохід **Esophageal** b5106
Стравохід **Oesophagus** b5107, b5106, b5105, s520
Стравохідний **Oesophageal** b5105
Стратегії **Strategies** b1643, d1721, d1720, d1702, d1700, d1660
Страх, побоювання **Fear** b152
Страховка, сума страхування **Insurance** e5702, e5701, e5700, e5650, s75011, s75001, s73011, s73001
Стрес, напруга, зусилля **Stress** b620, b3301, d2
Стрибає, стрибки **Jumps** b2152
Стрибаючи, стрибати від радості **Hopping** d4553
Стрибки **Jumping** d455
Структури **Structures** b730, b220, b215, e5951, e5950

Структурна, структурний **Structural b715, d1660**
Струп, кірка **Scab b820**
Струс, погойдування, лихоманка **Shaking b270, d335, e255**
Студент, учень **Student d8301, d8251, d8201, d8151, d835**
Студенти, учні **Students d820, d750, e335**
Стук, дзвін, грім, свист, гудіння **Buzzing e250**
Ступор, заціпеніння, стан заціпеніння **Stupor b110**
Стурбованість **Anxiousness b1522**
Стурбованість, страх **Anxiety b152**
Стурбованість, тривога **Alert b1102**
Суб'єктивний **Subjective b1802**
Субстанції, речовини **Substances b435, b130, d5101, d5100, e110**
Субстанція, сутність **Substance b43500, e110**
Суглоби, приєднання **Joints b28016, b7, s75021, s73021, s7701, s7401, s7201, s7103**
Суглобовий **Articular s7703**
Суглобові зв'язки **Bursae s7703**
Судини **Vessels b4, s4200**
Судинна оболонка **Choroid s2200**
Судинний, васкулярний, васкулезний **Vascular b4352**
Судно, посудина, кровносна судина **Vessel b420, b415, b410**
Судовий процес, судова справа, тяжба **Litigation e5500**
Судовий розгляд, поведінка, вчинок, розгляд справи в суді **Proceeding b1641**
Судома, спазм **Cramp b5352**
Судоми, спазми **Cramps b535**
Старанність **Conscientiousness b126**
Суперечка, диспут, дебати **Dispute d175**
Суперечливий **Conflicting b1646**
Супроводжуючий **Accompanying b6403**
Суспільство, громадськість **Society e460**
Суспільство, соціалізація **Socializing d920**
Сухий залишок, тверде тіло **Solids b510**
Сушка, сушіння **Drying d640, d5**
Сфінктер **Sphincter b525**
Схвалення **Acceptance d7102**
Схильний, що лежить ниць, розпростертий, похилий, похилий **Prone d4550, d4150**
Схильність **Demand b1251**
Схильність, переміщення тіла **Bending d4553, d410**
Сходи **Stairs d4551, e2401**
Схопити, захоплювати **Seize d4401**
Таз, тазу **Pelvis b720**
Тазовий **Pelvic b28012, s8103, s740, s620**
Таксі **Taxi d470**
Таксономічний **Taxonomic b126, b125, d8251, d8151, d820, d740, e360, e345, e330**
Тарзальний **Tarsal b720**

Тасьма, тканина стрічка **Webbing b21023**
Тахікардія **Tachycardia b410**
Тахілалія **Tachylalia b330**
Тахіпное (прискорене дихання) **Tachypnoea b4400**
Тварини **Animals d6404, d4503, d650, d480, d920, e220**
Текст **Text d166**
Тексти **Texts d1402**
Текстура, фактура **Texture b1564, b265, d5200**
Текстури, структури предметів **Textures d120**
Телебачення **Television e1250, e560**
Телекомунікація **Telecommunication d360, e5351**
Телекс **Telex d3600**
Телетайп **Teletype e5350**
Телетекст **Teletext e5350**
Телефон **Telephone d360, e5352, e5351, e5350, e1250**
Тембр **Timbre e250**
Темперамент **Temperament b152, b126, b125**
Температура, підвищена температура **Temperature b5400, b550, b270, b265, e1501, e225**
Тепло, спека **Heat b5501, b2700, d630, e2250**
Тепло, теплота, теплий **Warm d570**
Тепло, теплота, сердечність **Warmth d710**
Терапевти **Therapists e355**
Термінова доставка **Delivery e5855, e5854, e5852, e5851, e5302**
Терморегулюючий, терморегуляція **Thermoregulatory b555, b550, b540**
Терти, втирати, тертися, натирати **Rubs d315**
Тест, випробування, перевірка **Test d1632**
Тести, випробування **Testes b55502, s6304**
Тетрапарез **Tetraparesis b7402, b7354, b7304**
Тетраплегія **Tetraplegia b7402, b7354, b7304**
Техніка, технологія **Technology d2305, e5802, e5801, e5400, e5100**
Технології **Technologies e160, e125, e120, e115**
Тимус **Thymus s4202**
Тип, різновид, типаж **Type d815**
Типи, різновиди, навички **Types d163, e5700, e5401**
Тиск, стиснення **Pushing d445, d435**
Тиск, стиснення, вплив, натиск, натиснення **Pressure b420, b415, b410, b270, b240, b220, b160, d2401, e225**
Тиша, мовчання, забуття, відсутність відомостей **Silence d1661, d1660**
Тікати, бігти **Scotting d455**
Тіки (судомні скорочення) **Tics b765**
Тіло, людина **Bodies e5855, e5854, e5852, e5851, e5351, e5101, e210**
Тільки, виключно, єдино, на самоті **Alone b21003, b21001, d9201, d855, d850, d163, d940**
Тім'яний, паріетальний, пристінковий, зовнішній **Parietal s11002**
Тіснота, напруженість **Tightness b780, b460**

Тлумачення **Interpreting b156**
Товари, товар **Goods d860, d650, d640, d630, d620, d610, e165, e5**
Товарообмін **Bartering d860**
Той, хто дає, той, хто дарує, даючи **Giving d7104, d845, d2204**
Той, що бере участь **Participating d8450, d3504**
Той, що видає, випромінює **Exhaling b440**
Той, що відбувається, трапляється **Occurring e2150, e230**
Той, що відрізняє, відрізняючи **Differentiating b21021, d7106**
Той, що відрізняється **Differing e2201**
Той, що всмоктує, всмоктування **Suction b5100**
Той, що входить, вхід, входячи **Entering d750, e1550, e1500, e1451**
Той, що говорить, той, що наділений здатністю говорити **Speaking b1470, d6602, d3501, d330**
Той, що гуде, енергійний, діяльний **Humming b340**
Той, що дозволяє **Permitting b1441**
Той, що жує **Masticating b5102**
Той, що займає, займаючи **Occupying d880**
Той, що захищає, захисний **Protecting b810**
Той, що ізолює, ізолюючий **Insulating b810**
Той, що імітує, наслідувальний **Mimicking d130**
Той, що кричить, крик **Screaming b340**
Той, що лежить горілиць, лежить на спині **Supine d4150**
Той, що лежить, лежачи **Lying d4555, d420, d415, d410**
Той, що належить **Belonging d6101**
Той, що обертається **Rotating b2401**
Той, що обирає **Selecting d630, d620, d177**
Той, що обіймає, охоплює **Embracing d3350**
Той, що підкоряється, підкоряючись **Obeying d7601**
Той, що повторюється **Repetitive b7652, b3301**
Той, що прогулюється **Strolling d450**
Той, що проходить, миттєвий, випадковий, тимчасовий, проходячи, **Passing b5152**
Той, що розвивається, розвиток **Developing b1641, d175, d155, d150, d145, d140, d137, d134, d133, e5252**
Той, що розділяє, відокремлює, роз'єднує **Separating b21022**
Той, що розмірковує, спекулює **Speculating d163**
Той, що рухає, здатний рухати **Propelling d4556, d4555, d4554**
Той, що рухається, пересування, переміщуючись **Moving b5107, b5106, b5103, b2152, b1470, b1255, d8300, d8250, d8200, d8150, d7201, d6601, d1310, d4, e5402, e5401, e5400, e120**
Той, що страждає паралічем нижніх кінцівок **Paraplegic b770**
Той, що торкається, торкаючись **Touching b265, d120**
Той, що не слухається **Defiant b1261**
Токсичні, токсичний **Toxic e2601, e235**
Толерантність, терпимість **Tolerance b5501, b740, b515, b4, d710**
Тон, тонус, звук **Tone b770, b740, b735, b730, e250**
Тони, тонуси, звуки **Tones b 1560, d332**

Тонкий, худий, худорлявий **Thin b1801**
Торговий, що торгує **Trading d865**
Торкнутися, стосуватися, торкатися, дотик **Touch b1564, b270, b265, d4452, d1600**
Торс, тулуб, корпус **Torso d4105**
Точка, пункт, момент, сенс **Point d2402**
Точки, пункти, вказівки **Points d2402**
Трави, трав'яний **Herbs e1100**
Тракт, канал **Tract b5352, b515**
Транс, складні операції стан екстазу **Trance b110**
Трансмісія **Transmission e1250, e535**
Транспорт, види транспорту, транспортування, транспортні засоби **Vehicles d4700, d4503, d650, d475, e5401, e1201, e1200**
Транспорт, транспортний засіб **Vehicle d4502, d475, d470, d240**
Транспорт, транспортувати **Transport b4352, b515, d2304, e5400, e575, e340**
Транспортування, переміщення, транспортуючи **Transporting b515, b450, b415, d4304, d4303, d4302, d4301, d620**
Транспортування, переміщення **Transportation b4501, d2205, d920, d4, e5200, e5100, e540, e530, e350, e120, e115**
Транспортувати, перевозити **Convey d335, d170, d145**
Трансфер, перенесення, переміщення, трансферт **Transfer e1201**
Трафік **Traffic d4503, d3151, d571, d240**
Трахея, дихальне горло **Trachea s4300**
Трек (подолання стресу) **Track d2401**
Тремор, тремтіння, струс **Tremor b7651**
Тремори, тремтіння **Tremors b765**
Тремтячи **Quivering e255**
Тримати, зберігати **Keep d8451**
Тромбоемболія **Thromboembolism b415**
Трубопровід, труби **Tubes s63012**
Труднощі **Difficulty b122, d2402**
Туалет, ванна, одягання **Toilet d4200**
Туалет, вбиральня **Washroom e1551, e1501**
Туалети, вбиральні **Toilets d6402, d4101**
Тулуб, тіло, збори, кодекс **Corpus s11070**
Тунель, тунель **Tunnel b210**
Тупий, нудний, похмурий **Dull b280**
Турбуватися, хвилюватися, турбувати **Worried b1263**
Тяжіння, привабливість **Attraction d7700**
Увага **Attention b172, b167, b156, b147, b144, b140, b134, b114, d3350, d660, d161, d160**
Угода, професія, ремесло **Trade d850, d845, d825, e5902, e5901**
Угода, торгівля, обмін **Exchanging d860**
Угода, транзакція, операція **Transaction d865, d860**
Угоди, транзакції, операції **Transactions d8**
Удавання, претензія, вимога **Pretence d1314**

Узгодженість, відповідність **Congruence b1520**
Укорінення (скорочення) **Rooting b7502**
Умебелювання житла, декорування **Decorating d6102**
Уміння рахувати **Numeracy d1720, d1501**
Уміння, компетенції **Competencies d155**
Уникати, цуратися, ухилятися, скасовувати, анулювати **Avoid d4503**
Уникнення, уникаючи, запобігаючи, догляд **Avoiding d571, d570**
Універсальний, загальний, всесвітній **Universal d940**
Універсальність **Universality e5802, e5801**
Університети **Universities d830**
Унікальний, незвичайний, чудовий **Unique d166, e145**
Управління, керуючи **Managing d720, d640, d5301, d5300, d2203, d2202, d2200, d2103, d2102, d570, d250, d230**
Управління, контролювати **Control b6202, b5253, b 1521, b770, b765, b760, b710, b160, b147, b130, d4402, d940, d475, d240, e11521, e1351, e1151, e5**
Управління, правління **Management b164, e5900**
Управляти **Manage d240, d230**
Урядовий **Governmental d950**
Усиновлений **Adoptive d7600, e310**
Усний, виражений словами **Spoken b2304, b 167**
Установи **Institutions e5853, e5850**
Усунення, виняток, відібраний шляхом відсіву, елімінація **Elimination b5, d530**
Утилізація, вживання **Utilization b5452, b5451**
Утримання, стриманість **Continence b620, b525**
Утримання, утримування, затримка, затримання **Retention b620, b545**
Утримувач **Retinacula s7703**
Утруднене дихання **Breaths b4400**
Учасники **Participants d2205, e320**
Участь, що беруть участь **Involvement e5252**
Учень, вихованець, учень, вихованка **Pupil b2150**
Учнівство **Apprenticeship d840**
Уявний **Imaginary d1630**
Фаза, етап, стадія, період, аспект, сторона **Phase b640**
Фази, етапи, стадії **Phases b6701**
Фактичний, документальний, дійсний, заснований на фактах **Factual e4**
Фактично, ефективно **Effectively d145**
Фаллопій **Fallopian s63012**
Фармакологічно **Pharmacologically b110**
Фасції **Fasciae s75023, s75013, s75003, s73023, s73013, s73003, s7703, s7602, s7403, s7203, s7105**
Фауна **Fauna e220**
Фекалії, випорожнення **Faeces b525**
Фекальний, випорожнення **Faecal b525**
Ферма, господарство, хутір **Farm e2201, e1600**

Фермент, бродіння, ензим **Enzyme b515**
Фігура **Figure b21022**
Фігури **Figures d1400**
Фізичний, матеріальний, тілесний **Physical b1144, b810, b640, b455, b134**
Фізіотерапевти **Physiotherapists e355**
Фіксація **Fixation b2101, b215**
Фіксація **Fixing d650**
Філософія, філософський підхід до життя **Philosophies e465**
Фільтрація **Filtration b610**
Фінансовий **Financial e5650, e165**
Фінансування **Funding e5802, e5801**
Фітнес, придатність, пристосованість **Fitness d920, d570**
Флора **Flora e220**
Фокусування **Focusing b140, d160**
Фони, передумови, дані, витоки **Backgrounds d750**
Фон, тембр, тон, слух **Background e2501**
Фонеми **Phonemes b320**
Фонетичний **Phonetic d1660**
Форма, обрис **Shape b2150, b 1561, b210**
Формування, підтримання діалогу **Shaping d3551, d3550, d3504, d3503, d3501**
Формування, створення, формація **Formation b820, b810, b164, b122**
Фотосинтезуючі **Photosynthetic e2201, e2200**
Фраза, вирази **Phrases d330, d145, d140, d134, d133**
Фригідність **Frigidity b640**
Фуга **Fugue b1101**
Фургони **Vans e1201, e1200**
Футбол **Soccer d9201**
Характер **Character b1471, b1102, d1451, d1450**
Характер **Nature b125, d7702, d7701, d1661, e2601, e2600, e2501, e2401**
Характери, особливості **Characters d1451, d166, d140**
Характеризуючи **Characterizing b125**
Харчування, годування **Feeding d1313, d650, d560**
Харчування, годування **Meals d6604, d640, d630, d550**
Харчування, їжа **Nutrition d660**
Хвилювання, збудження **Excitement b6400, b147**
Хвиля, сигнал, коливання **Wave d1550, e2501**
Хворий **Sick d6600**
Хворий, нездоровий **Ill d5702**
Хворий, ниючий **Aching b280**
Хвороба **Disease b7356, e5800**
Хімічний **Chemical b810**
Хіт, удар, попадання, **Hitting d131**
Хлоропласти **Chloroplasts e2200**
Хобі **Hobbies d920**

Ховати, ховатися **Hide d9200, d2103**
Ходьба, рух **Gait b1471, b770, b765, b760**
Ходунки **Walker d465**
Ходунки **Walkers d6504**
Холодний **Cold b5501, b2700, d630, d5700, d2200, e2250**
Хореатичні **Choreatic b7650**
Хорея **Chorea b765**
Храм **Temple d930**
Храми **Temples e1451**
Хребетний **Vertebral b710, s7600**
Хрип, задишка, важке дихання **Wheezing b460**
Художній **Artistic e1401, e585**
Центр **Centre d410, e57502**
Центр тяжкості **Gravity d410**
Центральний **Central b210**
Церемонії **Ceremonies d9300, d910**
Церква **Church d4152, d930**
Цикл, коло, повне коло, менструація **Cycle b6702, b6701, b650, b134**
Циклічний **Cyclical b555**
Циркадний **Circadian b1340**
Циркуляція **Circuit b410**
Циркуляція, кровообіг **Circulation b410**
Цікавий, дивний, допитливий, курйозний **Curious b1264**
Цілеспрямоване **Goal-directed b160**
Цілеспрямований, повний значення, важливий, умисний **Purposeful b176, d1550, d880, d110-d129**
Цілісність **Integrity b715**
Цінності **Valuables e165**
Частування, вишукана страва, делікатес **Feasting d550**
Чашка, кубок, чаша, чарка **Cup d1312, d430**
Черепна коробка, череп **Cranium s7100**
Черепної, краніальний **Cranial s1106**
Число, кількість, номер **Number b6201, b4400, b4100, d6301, d6300, d172, e2151, e2150**
Числа, велика кількість **Numbers b 1721, b 1720, d172, d150, e5855, e5854, e5852, e5851**
Чистий **Clean d5101, d5100**
Чистка ниткою міжзубних проміжків **Flossing d5201**
Читання, декламація **Reciting d2401**
Читати, прочитати, вчитувати, тлумачити **Read d9202, d166, d140**
Чіпкий, хапаючий **Grasping d1661, d440**
Член, учасник **Member d810**
Члени **Members d660, d7, e5952, e425, e415, e410, e335, e325**
Членство **Membership e555**
Човгання **Shuffling d4556**
Чотириглавий м'яз **Quadriceps b750**
Чутливий, дуже ніжний, образливий, вразливий, сприйнятливий **Sensitive b270**

Чутливість **Sentience b1102**
Чутливість, чуйність **Sensitivity b2703, b2702, b2701, b2700, b2102**
Чхання **Sneezing b450**
Часовий, тимчасовий **Temporal e245**
Час, період **Time b6501, b1470, b1344, b1340**
Доля **Lobe s11003, s11002, s11001, s11000**
Черевна порожнина **Abdomen b28012, b5351**
Черевний, абдомінальний **Abdominal b5250, b535**
Черга **Queue d4154**
Чоловік **Husband d770**
Шахи **Chess d1551, d9200**
Швидкий **Fast b4400, b4100**
Швидкий рух очей **Rapid eye movement b134**
Швидкість, коефіцієнт, розмір **Rate b5105, b540, b440, b410, b3302, e1151**
Швидкість, швидкість ходу **Speed b5105, b2352, b1600, b1470, b330**
Шийка матки **Cervix s63011**
Шийний **Cervical s76000, s12000**
Шипіння, свист **Hissing b2400**
Шиття, пошиття, пошивка **Sewing d6500**
Шия **Neck b28010, s8100, s710**
Шкідливий **Noxious b750, b270**
Шкіра **Skin b2804, b2803**
Шкіра черепа **Scalp d520**
Шкода **Harm d571**
Шкоди **Harms d570**
Школа, класна кімната, заняття в школі **School d8253, d6601, d4303, d3504, d2304, d2302, d2201, d2105, d2101, d835, d830, d820, d815, d415, e5855, e5854, e5853, e5852, e5851, e5850, e5802, e5801, e5800, e3**
Школи, заняття **Schools d830, e5855, e5854, e5852, e5851, e1500**
Шлунково-кишковий **Gastrointestinal b5352, b515**
Шлунок **Gastro b5106**
Шлунок **Stomach b5107, b5106, s530**
Шлуночки **Ventricles s41001**
Шлуночкова **Ventricular b410**
Шлюб, заміжжя **Marriage d7701, d7602, e315, e310**
Шлях, дорога, манера **Way b126, e1552, e1502**
Шляхи, способи **Ways d550**
Шнур, корд, зв'язка **Cord s120**
Шов, накладення шва, нитка для зшивання рани **Sutures s71000**
Шоу, показ, демонстрація, видовище **Showing d8450, d710**
Шрифт Брайля **Braille d3601, d325, d166, d145, d140, e5600, e1552, e1502, e1451**
Шукання **Looking d2401, d110, e590**
Шум, звук, гам, крик, галас, гамір **Noises d160, e2501**
Щастя, удача **Happiness b152**
Щеплення **Immunizations d570**
Щиколотка **Ankle s7502**
Щитовидна залоза **Thyroid s5801**

Щитовидна залоза, підшлункова залоза, молочна залоза, передміхурова залоза **Glands b4353, b215, s820, s580, s510**

Щоденний, добовий **Diurnal b1340**

Щоденно **Daily d640, d620, d325, d230, e115**

Щодо, порівняно **Relating b6501, b239, b210, d7600, d1313, d1312, d1311, d740, d730, e555**

Щоки **Cheeks b5100**

ЮНЕСКО **UNESCO e585**

Юридична особа, приватна особа, відповідальна особа, довірена особа, посадова особа, люди, особи **Persons b1255, d7106, d1630, d1600, d8802, d740, d350, d137, d134, d133, d132, d110, d940, d250, e5402, e5401, e5400, e5250, e590, e3**

Юридично, в судовому порядку **Legally d7701**

Юриспруденція, Суд **Law e5952, e5902, e5901, e550**

Юстиції **Justice e5502, e5501**

Явище **Phenomenon e250**

Яєчники **Ovaries s6300**

Ямка **Fossae s3102**

Яскравість **Luminance b21022**

Ясність, чіткість **Clarity b110**

Ясна **Gums s3201**

Якості, підвищення якості **Qualities b1640, b250, b310**

Якість **Quality b7610, b860, b810, b265, b230, b210, b147, b134, b110, b310, d6200, d1601, b7611**

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) каталогізація бібліотек Всесвітньої організації охорони здоров'я

Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я: діти та підлітки (версія): МКФ-ДП

1. Розвиток дитини – класифікація. 2. Підлітковий розвиток – класифікація. 3. Структура організму. 4. Оцінка обмеження життєдіяльності. 5. Стан здоров'я. 6. Причинно-наслідковий зв'язок. 7. Класифікація. 8. Посібники. I. Всесвітня організація охорони здоров'я. II. Назва: МКФ-ДП.

ISBN 978 92 4 154732 1

(NLM класифікація: W 15)

© Всесвітня організація охорони здоров'я 2007

Всі права захищені. Публікації Всесвітньої організації охорони здоров'я можна отримати у відділі преси ВООЗ, Всесвітня організація охорони здоров'я, 20 Avenue Appia, 1211 Geneva (Женева) 27, Switzerland (Швейцарія) (тел.: +41 22 791 3264; факс.: +41 22 791 4857; e-mail: bookorders@who.int). Запити на отримання дозволу на відтворення або переклад публікацій ВООЗ – як для продажу, так і для некомерційного поширення – слід надсилати до Відділу преси ВООЗ за вищевказаною адресою (факс.: +41 22 791 4806; e-mail: permissions@who.int).

Використані позначення та поданий матеріал в цій публікації не відображають жодної думки Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо правового статусу будь-якої країни, території, міста чи району, або їх органів влади, або щодо визначення їх зовнішніх меж чи кордонів. Пунктирні лінії на географічних картах позначають приблизні лінії кордонів, щодо яких поки що немає повного узгодження.

Посилання на певні компанії або продукти деяких виробників не означає, що вони схвалені або рекомендовані Всесвітньою організацією охорони здоров'я, або їм надано перевагу перед іншими продуктами аналогічного характеру, які не згадуються. За винятком можливих помилок і упушень, назви патентованої продукції виділені початковими великими літерами.

Всесвітня організація охорони здоров'я вжила всі обґрунтовані запобіжні заходи і перевірки інформації, що міститься в даному виданні. Проте, опубліковані матеріали поширюються без будь-якої чітко вираженої або ймовірної гарантії. Відповідальність за інтерпретацію і використання матеріалів лягає на користувачів. Всесвітня організація охорони здоров'я в жодному разі не несе відповідальності за збитки, які виникають в результаті використання цих матеріалів.

Набір тексту виконано в Індії.

Надруковано у Швейцарії.

Зміст

Передмова до МКФ-ДП	
Вступ до МКФ-ДП	10
1. Передумови	12
2. Мета МКФ-ДП	13
3. Розвиток МКФ	14
4. Інформація для користувачів МКФ-ДП	20
5. Конкретні приклади	25
6. Подяка	28
Вступ до МКФ	31
1. Передумови	33
2. Цілі МКФ	35
3. Властивості МКФ	37
4. Огляд складових МКФ	40
5. Модель Функціонування та Обмеження життєдіяльності	48
6. Використання МКФ	51
Однорівнева класифікація МКФ-ДП	56
Дворівнева класифікація МКФ-ДП	60
Детальна класифікація МКФ-ДП з визначеннями	77
Функції організму	79
Структури організму	139
Діяльність та Участь	161
Фактори середовища	222
Додатки МКФ	
1. Таксономічні та термінологічні питання	262
2. Правила кодування МКФ	270
3. Можливе використання переліку Діяльність та Участь	285
4. Клінічні випадки	289
5. МКФ та особи з інвалідністю	293
6. Етичне керівництво з використання МКФ	295

7. Підсумок процесу перегляду	297
8. Подальші напрями для МКФ	302
9. Рекомендовані вимоги щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень	305
10. Подяка	306
МКФ-ДП алфавітний покажчик до Вступу та Додатків	306
МКФ-ДП алфавітний покажчик до категорій за класифікаціями	322

МКФ-ДП

Передмова

Перші два десятиліття життя характеризуються швидким зростанням та значними змінами у фізичному, соціальному та психологічному розвитку дітей та підлітків. Паралельні зміни визначають природу та складність дитячих середовищ у період новонародженості, у

ранньому дитинстві, середньому та підлітковому віці. Кожна з цих змін пов'язана з їхньою зростаючою компетенцією, участю у суспільстві та незалежністю.

Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) походить від Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) (ВООЗ, 2001) і призначена для обліку характеристик розвитку дитини та впливу на неї навколишнього середовища.

МКФ-ДП може використовуватися постачальниками, споживачами та всіма особами, що займаються питаннями охорони здоров'я, освіти, добробуту дітей та підлітків. Вона забезпечує спільну та універсальну мову для клінічного, громадського здоров'я та дослідницьких доповнень для полегшення документації, вимірювання показників здоров'я та обмеження життєдіяльності у дітей та підлітків.

Класифікація спирається на концептуальну основу МКФ та використовує спільну мову і термінологію для запису проблем, пов'язаних з функціями та структурами організму, обмеженнями діяльності та участі, що проявляються у ранньому дитинстві, дитинстві та юнацтві при відповідних факторах середовища.

МКФ-ДП належить до «родини» міжнародних класифікацій, розроблених ВООЗ для застосування до різних аспектів здоров'я. Родина міжнародних класифікацій ВООЗ (ВООЗ-РМК) забезпечує загальні правила для кодування широкого спектру інформації, пов'язаної зі здоров'ям (наприклад, діагностика, функціонування та обмеження життєдіяльності, причини контактів з медичними службами), і використовує стандартизовану мову, що дозволяє спілкуватися про здоров'я та охорону здоров'я по всьому світу в різних дисциплінах та галузях науки. У міжнародних класифікаціях ВООЗ стани здоров'я, такі як хвороби, розлади та травми, класифікуються, головним чином, в МКХ-10, що визначає етіологічну основу. Функціонування та обмеження життєдіяльності, пов'язані зі станом здоров'я, класифікуються в МКФ. Ці дві класифікації доповнюють одна одну і їх слід використовувати разом. МКФ-ДП може допомогти клініцистам, педагогам, дослідникам, адміністраторам, високопосадовцям та батькам документувати характеристики дітей та підлітків, які мають важливе значення для їхнього зростання, здоров'я та розвитку.

МКФ-ДП була розроблена у відповідь на потребу у версії МКФ, яка може бути універсально використана для дітей та підлітків у сфері охорони здоров'я, освіти та соціальної сфері. Прояви обмеження життєдіяльності та стани здоров'я у дітей та підлітків відрізняються за природою, інтенсивністю та впливом на них дорослих. Ці відмінності повинні бути взяті до уваги, оскільки зміст класифікацій враховує зміни, пов'язані із розвитком, і охоплює характеристики різних вікових груп та середовищ.

В період між 2002 та 2005 роками Робоча група ВООЗ¹ створена для МКФ-ДП провела низку зустрічей² та польових випробувань, щоб переглянути існуючі коди МКФ та визначити нові

---

¹ Основними членами робочої групи були Ева Бьорк-Акессон зі Швеції, Джудіт Холленвергер (Швейцарія), Дон Лоллар (Сполучені Штати Америки), Андреа Мартінуцці (Італія) та Хуаб Тен Ніпель (Нідерланди) з Маттілде Леонарді (Італія) та Руне Дж. Симеонссон (США), що є співголовою та головою, відповідно. У ВООЗ Ненад

коди для опису характеристик життєдіяльності дітей та підлітків. Ця публікація є результатом вказаного процесу³ і включає в себе перелік, класи та коди для реєстрації в документах функцій та структур організму, діяльності та участі дітей та підлітків і факторів середовища в процесі стадій їхнього розвитку.

На основі рекомендацій, наведених у Додатку 8 МКФ, версія для дітей та підлітків узгоджується з організацією та структурою основного обсягу.

Розробка домену діяльності набула такої форми:

- (а) модифікація або розширення описів;
- (б) визначення нового змісту для невикористаних кодів;
- (в) зміна критеріїв включення та виключення; та
- (г) розширення кваліфікаторів для включення аспектів розвитку.

Таким чином, ця модифікована версія МКФ для дітей та підлітків розширює межі основного обсягу МКФ, надаючи конкретний зміст і додаткові деталі для повнішої характеристики функцій і структур організму, діяльності та участі, факторів середовища для немовлят, малюків, дітей та підлітків⁴. Завдяки функціональному акценту МКФ-ДП використовує спільну мову, яка може бути застосована як у різних дисциплінах, так і за національними кордонами для розробки послуг, політики та наукових досліджень в інтересах дітей та підлітків.

Костанайк керував та координував зусилля робочої групи МКФ-ДП під керівництвом Т. Бедірхана Устуну. Первинну фінансову підтримку діяльності робочої групи надавав Національний центр з питань вроджених вад та недоліків розвитку Центрів контролю та профілактики хвороб (ЦКХ), США. Додаткову підтримку надавали національні міністерства в Італії та Швеції, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, ВООЗ та університети відповідних членів робочої групи.

² Перша – це зустріч, яка відбулася навесні 2002 року, коли ВООЗ офіційно представила МКФ міністрам охорони здоров'я в м. Трієст (Італія). Подальші наради, що відбулися між 2002 та 2005 роками, включали робочі сесії в різних країнах з участю місцевих представників споживчих, службових, політичних та дослідницьких спільнот.

³ Перший черговий варіант МКФ-ДП був створений у 2003 р. і випробуваний у 2004 р. Пізніше було розроблено бета-версію МКФ-ДП, а 2005 р. була проведена польова перевірка. Перед фінальною версією МКФ-ДП було подано ВООЗ наприкінці 2005 року для експертного огляду. Рекомендації з цього процесу розгляду були включені в остаточний варіант, представлений на щорічній нараді Мережі спільних центрів ВООЗ для «родини» міжнародних класифікацій (ВООЗ-СМК) в Тунісі восени 2006 року. МКФ-ДП офіційно прийнято до публікації як першу похідну класифікацію МКФ у листопаді 2006 року.

⁴ Незважаючи на те, що додавання нових кодів та модифікація існуючих кодів в МКФ-ДП були зроблені спеціально для дітей та підлітків, вони також можуть бути актуальними для МКФ. Отже, нові або модифіковані коди в МКФ-ДП були включені в процес оновлення МКФ.

МКФ-ДП

Вступ

1. Передумови

Цей том містить Міжнародну класифікацію функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків, відому як МКФ-ДП. МКФ-ДП походить від, і сумісна із, Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) (ВООЗ, 2001). Таким чином, вона включає в себе подальшу детальну інформацію про застосування МКФ при документуванні характеристик дітей та підлітків віком до 18 років. Автентичний вступ та додатки МКФ були включені в цей том.

Як похідна класифікація МКФ-ДП була підготовлена «прийняттям довідкової структури класифікації та категорій, надання додаткових відомостей понад те, що передбачено базовою класифікацією» (ВООЗ-МКФ, 2004, с. 5). Спираючись на рекомендації в Додатку 8 МКФ, МКФ-ДП була розроблена, щоб бути сумісною з організацією і структурою основного тому.

Розробка домену діяльності набула такої форми:

- (а) модифікація або розширення описів;
- (б) визначення нового змісту для невикористаних кодів;
- (в) зміна критеріїв включення та виключення; та
- (г) розширення кваліфікаторів для включення аспектів розвитку⁵.

Таким чином, МКФ-ДП розширює зміст основного тому шляхом додавання більшої деталізації функцій і структур організму, діяльності, участі та факторів середовища специфічних для немовлят, малюків, дітей та підлітків.

Віковий діапазон, який охоплює МКФ-ДП, від народження до 18-річного віку, зазначений в інших конвенціях Організації Об'єднаних Націй, (наприклад, в «Конвенція ООН про права дитини», 1989). Як член Родини Міжнародних Класифікацій ВООЗ (ВООЗ-РМК), МКФ-ДП доповнює МКХ-10 та інші похідні і споріднені класифікації, створюючи рамки і стандартизовану мову для опису здоров'я і пов'язаних зі здоров'ям станів дітей та підлітків.

---

⁵ Незважаючи на те, що додавання нових кодів та модифікація існуючих кодів у МКФ-ДП було зроблено з особливим значенням для дітей та підлітків, вони також можуть мати відношення до МКФ. Отже, нові або модифіковані коди в МКФ-ДП були включені в процес оновлення МКФ.

2. Мета МКФ-ДП

МКФ-ДП призначена для використання клініцистами, педагогами, посадовцями, членами сімей, споживачами та дослідниками для документування характеристик здоров'я і функціонування дітей та підлітків. МКФ-ДП пропонує концептуальні рамки та спільну мову і термінологію для опису проблем, які проявляються в ранньому дитинстві, дитячому і підлітковому віці, включаючи функції та структури організму, обмеження діяльності та участі, а також фактори середовища, важливі для дітей і підлітків. З акцентом на функціонуванні МКФ-ДП може бути використана у різних галузях науки, державних секторах та національних установах, що визначають та документують показники здоров'я, функціонування та розвитку дітей і підлітків.

3. Розвиток МКФ-ДП

Розвиток МКФ-ДП узагальнено в термінах:

- а) практичне і філософське обґрунтування її розробки; та
- б) ключові питання, що інформують про процес.

Коротка історія розробки домену діяльності викладена в передмові.

3.1 Обґрунтування МКФ-ДП

Обґрунтування розробки МКФ-ДП базувалося на практичних, філософських, таксономічних міркуваннях і міркуваннях щодо громадського здоров'я.

А. Практичне обґрунтування

З практичної точки зору, необхідність комплексної класифікації дитячих обмежень життєдіяльності для використання в системах обслуговування визнавалася давно, але не була реалізована. Більш того, реалізація прав дітей на медичну допомогу, освіту, на допомогу соціальних і реабілітаційних служб вимагала систему класифікації, яка була б адаптована до фізичних, соціальних і психологічних особливостей організму дітей та підлітків. Таким чином, МКФ-ДП була розроблена, для того, щоб охопити весь комплекс життєдіяльності дітей та підлітків. Крім того, прояви функціонування, обмеження життєдіяльності та стану здоров'я у дитинстві та підлітковому віці відрізняються за природою, інтенсивністю та впливом на них дорослих. Ці відмінності були враховані, і МКФ-ДП була розроблена чутливою до змін, пов'язаних із зростанням та розвитком.

Б. Філософське обґрунтування

З філософської точки зору важливо, що класифікація визначає стан здоров'я і функціонування дітей та підлітків, і в її основі закладено фундаментальні права людини, визначені Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю (ООН, 2007). Оскільки систематика є похідною від МКФ, МКФ-ДП описує стани здоров'я та функціонування в кодах з більшою деталізацією, які слугують провісниками більш розлогого функціонування. Обґрунтування принципів суспільної охорони здоров'я базувалося на обіцянці застосування демографічного підходу до попередження обмеження життєдіяльності у дитинстві. Весь контент у МКФ-ДП відповідає міжнародним конвенціям і деклараціям, які проголошують права дітей. Отже, документація категорій та кодів у МКФ-ДП може слугувати свідченням для забезпечення прав дітей та підлітків.

Основні теми цих конвенцій та декларацій наведені нижче, з акцентом на найбільш уразливих дітей та підлітків – тих, у кого є обмеження життєдіяльності.

Конвенція ООН 1989 р. про права дитини із посиланням на статтю 23

«Неповноцінна в розумовому або фізичному відношенні дитина має вести повноцінне і достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі і полегшують її активну участь у житті суспільства» (Стаття 23 (1)).

Ця стаття Конвенції встановлює, що діти з різними видами обмежень життєдіяльності мають право на спеціальний догляд і допомогу, які забезпечуються працівниками спеціальних служб відповідно до стану здоров'я дитини. Допомога повинна надаватися безкоштовно та призначена для забезпечення ефективного доступу до освіти, навчання, медичних і реабілітаційних послуг з метою сприяння соціальній інтеграції дитини та її індивідуальному розвитку.

Стандартні правила забезпечення рівних можливостей (1994)

Правило 6 визнає принцип рівних можливостей для початкової, середньої та вищої освіти для дітей, молоді та дорослих з інвалідністю в інтегрованих структурах. Крім того, воно підкреслює важливість раннього втручання та особливої уваги до дуже маленьких дітей та дітей дошкільного віку з інвалідністю.

Освіта для всіх: Всесвітній форум з питань освіти в Дакарі (2000)

Форум виступив за розширення прав на ранню медичну допомогу та освіту для дітей, а також надання безкоштовної та обов'язкової освіти для всіх. Додаткові цілі включали: сприяння навчанню та отримання навичок молодими людьми і дорослими, підвищення грамотності дорослих людей, досягнення гендерного паритету та гендерної рівності, а також підвищення якості освіти.

Саламанська Декларація про право на освіту (2001)

Саламанська Декларація проголошує, що кожна дитина має основне право на освіту і що особливі освітні потреби виникають у випадку з індивідуальними відмінностями або труднощами в навчанні. У Декларації також стверджується, що всі діти повинні бути адаптовані засобами дитячої педагогіки. Крім того, Декларація наголошує на доступі до регулярного відвідування школи з інклюзивним спрямуванням для дітей з інвалідністю та важливості раннього навчання для сприяння розвитку і готовності до навчання в школі.

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006)

«[...] Діти з інвалідністю повинні в повному обсязі користуватися всіма правами людини й основоположними свободами нарівні з іншими дітьми, і нагадуючи у цьому зв'язку про зобов'язання, узяті на себе державами-учасницями [Конвенції](#) про права дитини [...]» (Преамбула).

«1. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для забезпечення повного здійснення дітьми з інвалідністю всіх прав людини й основоположних свобод нарівні з іншими дітьми. 2. В усіх діях стосовно дітей з інвалідністю першочергова увага приділяється вищим інтересам дитини. 3. Держави-учасниці забезпечують, щоб діти з інвалідністю мали право вільно висловлювати з усіх питань, що їх зачіпають, свої погляди, які отримують належне врахування, відповідне їхньому вікові та зрілості, нарівні з іншими дітьми й отримувати допомогу у реалізації цього права, яка відповідає інвалідності та вікові» (Стаття 7).

Стаття 30 Конвенції зосереджує свою увагу на рівних правах з іншими дітьми та підкреслює важливість для дітей з обмеженням життєдіяльності грати, брати участь у спортивних змаганнях та культурному житті. «Участь у культурному житті, проведенні дозвілля й відпочинку та заняттях спортом: 1. Держави-учасниці визнають право осіб з інвалідністю брати участь нарівні з іншими в культурному житті [...], надати можливість розвивати й використовувати свій творчий, художній та інтелектуальний потенціал не тільки для власного блага, а й для збагачення всього суспільства; [...] забезпечити, щоб закони про захист прав інтелектуальної власності не ставали невинуватим чи дискримінаційним бар'єром для доступу осіб з інвалідністю до творів культури [...] з метою визнання й підтримки їхньої особливої культурної та мовної самобутності, зокрема жестових мов і культури глухих, [...] брати участь нарівні з іншими у проведенні дозвілля та відпочинку й у спортивних заходах [...] діти з інвалідністю мали рівний з іншими дітьми доступ до участі в іграх, у проведенні дозвілля та відпочинку й у спортивних заходах, зокрема заходах у рамках шкільної системи;» (Стаття 30).

3.2 Питання, пов'язані з дітьми та підлітками МКФ-ДП

Ріст та розвиток дітей є основною темою, яка спрямована на ідентифікацію та адаптацію контенту для МКФ-ДП. Багато питань сприяли доповненню або розширенню змісту, включаючи характер пізнання та мови, ігрову діяльність, настроїв і поведінку дитини, яка розвивається. Особлива увага була приділена чотирьом ключовим питанням у витягу МКФ-ДП.

Дитина у контексті сім'ї

Розвиток – це динамічний процес, за допомогою якого дитина прогресивно рухається від залежності від інших у всіх видах діяльності в дитинстві до фізичної, соціальної та психологічної зрілості та незалежності в підлітковому віці. У цьому динамічному процесі функціонування дитини залежить від безперервної взаємодії з сім'єю або іншими особами, що здійснюють догляд за нею, в тісному соціальному середовищі. Таким чином, функціонування дитини не можна розглядати в ізольованому середовищі, а скоріше дитина повинна розглядатися в контексті «сімейної системи». Це важливий аспект у прийнятті суджень щодо функціонування дитини в різних життєвих ситуаціях. Вплив взаємодії з сім'єю на функціонування дитини більший в «дитячій» фазі розвитку, ніж на будь-якій пізнішій стадії життя особи. Окрім того, ці взаємодії спричиняють набуття різних навичок

протягом перших двох десятиліть життя, тому роль фізичного та соціального середовища має вирішальне значення.

Затримка розвитку

У дітей та підлітків існують варіації функціонування організму, структур та набуття навичок, пов'язаних з індивідуальними відмінностями у зростанні та розвитку. Відставання у функціонуванні, структурах або розумових здібностях можуть бути не постійними, але відображати затримку розвитку. Вони можуть проявлятися в кожному домені (наприклад, когнітивні функції, функції мовлення, функції мобільності та спілкування), вони є специфічними для віку, на них впливають фізичні, психологічні чинники і фактори середовища.

Ці варіації функціонування організму, структур або формування вікових навичок визначають концепцію затримки розвитку і часто слугують основою для ідентифікації дітей з підвищеним ризиком формування обмеження життєдіяльності. Важливий аспект в розробці МКФ-ДП відноситься до характеристики «кваліфікатора», який використовувався для документування тяжкості або величини проблеми Функцій організму, Структур організму, а також Діяльності та Учасі. В основному томі МКФ універсальний кваліфікатор усіх доменів охоплює 5 рівнів від «0» – відсутні порушення, труднощі або бар'єр до «4» абсолютні порушення, труднощі або бар'єр. Для дітей важливо розглядати концепцію відставання або затримки у функціонуванні, формуванні анатомічних структур організму, сфер життєдіяльності (діяльності та учасі) в контексті кваліфікатора тяжкості захворювання. Таким чином, МКФ-ДП включає термін і концепцію затримки розвитку, щоб визначити універсальний кваліфікатор для Функцій і Структур організму, а також для Діяльності та Учасі. Це дозволяє документувати ступінь або величину відставань або затримок у функціонуванні, формуванні анатомічних структур тіла та здатностей, а також продуктивності в діяльності та учасі дитини, визнаючи, що величина кваліфікаційних кодів може змінюватися з часом.

Учась

Учась визначається як «залучення особи до життєвої ситуації» і являє собою соціальну перспективу функціонування. Оскільки природа і налаштування життєвих ситуацій дітей та підлітків значно відрізняються від аналогічних факторів у дорослих, учасі було приділено особливу увагу в МКФ-ДП. З розвитком дитини життєві ситуації різко змінюються кількісно і за ступенем складності – від взаємин з першою людиною, яка проявляє турботу, від самостійної гри маленької дитини до колективної гри, взаємовідносин з однолітками та шкільного навчання дітей в старшому віці. Чим менша дитина, тим більш ймовірно, що можливості учасі визначаються батьками, особами з надання опіки або постачальниками послуг. Роль сімейного середовища та інших осіб в найближчому оточенні дитини є невід'ємною частиною для розуміння учасі, особливо в ранньому дитинстві.

Здатність бути залученим і соціально взаємодіяти розвивається в процесі вибудовування відносин маленької дитини з іншими людьми, такими як батьки, брати і сестри, в

безпосередньому оточенні дитини. Соціальне середовище залишається значущим фактором протягом усього періоду розвитку, але природа і складність навколишнього середовища змінюються, починаючи з раннього дитинства і до підліткового періоду.

Середовища

Фактори середовища визначаються як «фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час». Взаємодія в системі особистість – середовище, яка мається на увазі в моделі переміщень від медичної до ширшої біопсихосоціальної моделі обмеження життєдіяльності, потребує спеціальної уваги до факторів середовища для дітей та підлітків. Центральне питання полягає в тому, що природа і складність дитячих середовищ різко змінюються на перехідних етапах новонародженості, раннього дитинства, шкільного та підліткового віку. Зміни у середовищах дітей та підлітків пов'язані з їхньою зростаючою компетенцією та незалежністю.

Середовище для дітей та підлітків можна розглядати як найближче і віддалене оточення, причому кожне впливає на вікові особливості або стадії розвитку дитини. Обмежене середовище немовляти або маленької дитини відображає їхню обмежену мобільність і потребу забезпечення їхньої безпеки та захисту. Маленька дитина значною мірою залежна від осіб в її безпосередньому оточенні. Вироби для індивідуального використання повинні бути адаптовані до рівня розвитку дитини. Наприклад, предмети для ігрової діяльності з однолітками є важливими складовими сфер життєдіяльності дітей молодшого віку. Для дітей старшого віку чинники середовища тісно пов'язані з будинком і школою, а для підлітків вони поступово стають більш різноманітними в контексті спільноти та суспільства.

Враховуючи залежність розвитку дитини, фізичні та соціальні елементи середовища мають значний вплив на її функціонування. Негативні фактори середовища часто мають сильніший вплив на дітей, ніж на дорослих. Відсутність повноцінного харчування дитини, доступу до чистої води, безпеки та недотримання санітарних норм не лише сприяють захворюванням та компрометують здоров'я, а й ускладнюють її функціонування та здатність до навчання. Таким чином, заходи щодо втручання та профілактики, спрямовані на покращення здоров'я та добробуту дітей зосереджуються на модифікації або покращенні фізичного, соціального або психологічного середовища.

Зміна фізичного середовища, що безпосередньо стосується дитини, передбачає забезпечення продуктами харчування, притулком і безпекою. Забезпечення допоміжними пристроями або технологіями середовища можуть поліпшити функціонування дитини зі значними фізичними порушеннями (вадами).

Зміна соціальних і психологічних складових безпосереднього оточення дитини може включати соціальну підтримку для сім'ї та навчання для помічників, які піклуються про дитину.

Характер і ступінь навколишньої підтримки змінюється відповідно до віку дитини, причому потреби маленької дитини відрізняються від потреб немовляти або підлітка. Зміни в менш близьких середовищах можуть набувати законодавчої форми або національної політики для забезпечення доступу дітей до медичного обслуговування, соціальних послуг та освіти.

4. Інформація для користувачів МКФ-ДП

4.1 Застосування МКФ-ДП

МКФ-ДП визначає складові здоров'я та пов'язаних зі здоров'ям складових добробуту. У дітей та підлітків ці складові включають психічні функції уваги, пам'яті та сприйняття, а також заходи, пов'язані з ігровою діяльністю, навчанням, сімейним життям і освітою в різних «доменах». Домени МКФ-ДП визначаються двома термінами, що об'єднують. «Функціонування» – це термін, що містить в собі всі функції організму, діяльність та участь. «Обмеження життєдіяльності» – це термін, що містить в собі порушення, обмеження діяльності та обмеження участі. Фактори середовища визначають бар'єри або фактори, що полегшують функціонування.

МКФ-ДП використовує алфавітно-цифрову систему кодування. Букви «b» для Функції організму, «s» для Структури організму, «d» для Діяльність /Участь та «e» для Факторів середовища, супроводжуються числовим кодом, який починається з номера розділу (одна цифра), потім заголовку другого рівня (дві цифри), та заголовків третього і четвертого рівнів (по одній цифрі кожен). Універсальний кваліфікатор з величинами від 0 = відсутні проблеми до 4 = абсолютні проблеми, вписується після крапки десяткового дробу, щоб точно визначити ступінь порушення функцій або діяльності та участі від очікуваного або вихідного (на даному етапі розвитку) стану. Негативні аспекти середовища кваліфікуються як бар'єри, в той час як позитивні величини універсального кваліфікатора використовуються для позначення полегшуючої ролі факторів середовища⁶.

Інформацію, яку містить МКФ-ДП, можна використовувати різними способами, у тому числі в клінічних, адміністративних, спостережних, політичних та дослідницьких програмах.

У кожному випадку класи МКФ-ДП можна використовувати для реєстрації одиної проблеми або загального позначення проблем функціонування і здоров'я дітей.

У клінічних програмах класи ICF-CY можуть надавати підсумкову оцінку результатів, з'ясовувати діагностичну інформацію та служити основою для планових втручань.

В адміністративному відношенні, інформацію, що стосується права вибору, надання послуг, відшкодування суми і виконання зобов'язань, можна зареєструвати за допомогою кодів МКФ-ДП. Для контролю можна скористатися обмеженим підбором класів МКФ-ДП, щоб полегшити надалі методики збору даних для стандартизованого обслуговування проєктів при наявності інформації щодо умов, потреб і прикладів застосування різними службами.

---

⁶ Детальна інформація по структурі кодування міститься в Додатку 2. Рекомендації з кодування МКФ.

При застосуванні до політичних програм, концептуальна основа МКФ-ДП може бути використана для побудови певної політичної спрямованості, наприклад, право дітей на освіту.

В області наукових досліджень окремі класи МКФ-ДП можна використовувати для стандартизації характеристик учасників досліджень, вибору засобів оцінки та визначення результатів.

У всіх випадках, коли об'єктом дослідження є батьки, діти та підлітки, слід використовувати положення МКФ-ДП.

4.2 Етапи використання МКФ-ДП

Класифікація та кодування ступеня обмежень життєдіяльності дітей та підлітків є складною роботою, що вимагає розгляду значних порушень функцій організму, структур організму, діяльності та участі на етапах їхнього фізичного, психологічного та соціального розвитку. Загальні принципи кодування наведені в Додатку 2 цього тому і містять інформацію з кодування показників здоров'я і станів, пов'язаних зі здоров'ям. Обов'язково рекомендується, щоб користувачі пройшли навчання щодо використання МКФ-ДП до початку роботи з класифікацією. Точне кодування обмеження життєдіяльності дітей та підлітків вимагає знань динаміки функціонування, обумовленої ростом і розвитком дитини, а також врахування вікових змін, диференціації варіантів фізіологічного й атипового розвитку. Зміни у функціонуванні є частиною «типового функціонування» дитини. Тому важливо визнати, що розуміння «норми» залежить від віку і має на увазі розуміння «нормального функціонування» на даному етапі розвитку в умовах впливу наявних факторів середовища дітей та підлітків.

Одиницею класифікації МКФ-ДП є не діагноз захворювання, а особливості функціонування дитини. Метою МКФ-ДП є опис природи і ступеня тяжкості обмеження функціонування дитини та вплив факторів середовища на її функціонування. Незважаючи на те, що кодування може бути проведено для різноманітних цілей (відповідно до етичних принципів, наведених у Додатку б), слід дотримуватися уніфікованого підходу, щоб отримати надійні та достовірні дані. При використанні МКФ-ДП потрібно обов'язково встановлювати коди, отримані на підставі даних первинної інформації у вигляді безпосередніх вимірювань, спостережень, дослідження і / або консультативних висновків. Визнано, що цільове використання МКФ-ДП направлено на визначення рівня деталізації в кодуванні, який буде варіюватися від клінічних спостережень до результатів обстеження. Нижче наведені послідовні кроки для вибору класів і кодів МКФ-ДП, які пов'язані з проблемами у дітей та підлітків.

- 11) Визначте обсяг інформації, доступної для кодування і з'ясуйте, чи вона стосується доменів «Функцій організму», «Структур організму», «Діяльності та Учасі» або «Факторів середовища».

- 12) Визначте розділ (4-значний код) у відповідному домені, який найбільш точно відповідає інформації, яку потрібно кодувати.
- 13) Прочитайте опис 4-значного коду та зверніть увагу на всі примітки, пов'язані з описом.
- 14) Перевірте будь-які примітки щодо включення або виключення, які застосовуються до коду і продовжуйте у відповідності з ними.
- 15) Визначте, чи інформація, яка буде кодуватися, відповідає рівню із 4-х знаків, або потрібно розглянути більш детальний опис із застосуванням кодування з 5 або 6 знаків.
- 16) Перейдіть до рівня коду, що найбільш точно відповідає інформації, яку потрібно кодувати. Розгляньте опис і примітки щодо включення або виключення, які застосовуються до коду.
- 17) Виберіть код і проаналізуйте отриману інформацію для того, щоб встановити величину універсального кваліфікатора, відповідного ступеня порушень функцій і структур організму, обмежень діяльності та участі в діапазоні від (0 = відсутні порушення / труднощі до 4 = абсолютні порушення / труднощі або бар'єр з боку середовища (0 = відсутній бар'єр до 4= абсолютний бар'єр), або наявність полегшуючих факторів (0 = відсутнє полегшення до +4 абсолютне полегшення).
- 18) Встановіть код з кваліфікатором 2-го, 3-го або 4-го рівня. Наприклад, d115.2 (помірні порушення слуху).
- 19) Повторіть кроки з 1 по 8 для кожної функції або обмеження життєдіяльності, закодованих з урахуванням достатньої кількості інформації.
- 20) Батьки і споживачі можуть брати участь в процесі, заповнюючи список даних, які відносяться до віку, що дозволяє висунути на перший план специфічні сфери функціонування, але вони повинні це зробити перед наданням повної оцінки та виставленням кодів професіоналами або командою професіоналів.

4.3 Конвенції

Основні положення цієї класифікації описані у Вступі та Додатках до МКФ, які слідує за цим Вступом до МКФ-ДП. Їх слід уважно прочитати перед використанням МКФ-ДП. Ці конвенції включають примітки, терміни виключення, терміни включення та визначення для позначень кодів як Інші уточнені та Не уточнені. Існує кілька додаткових конвенцій, які з'являються в МКФ-ДП.

3. З посиланням на визначення негативного аспекту Функцій організму, Структур організму, а також Діяльності / Учасності був доданий термін «затримка», щоб відобразити той факт, що в будь-якому з доменів також може відобразитися відставання в розвитку.
4. У відповідній конвенції поняття затримки також позначає рівні кваліфікатора від 0 = відсутня затримка до 4 = абсолютна затримка.

4.4 Відомості для кодування

МКФ-ДП – це класифікація Функцій організму, Структур організму, Діяльності та Учасності, а також Факторів середовища, позначених в нейтральних термінах. Документування порушень дитини шляхом присвоєння кодів зумовлене використанням універсального класифікатора. Присвоєння кодів не повинно базуватися на припущеннях, а повинно відображати точну інформацію, що має відношення до проблем функціонування дитини у відповідних доменах.

Як зазначено вище, відомості кодування можуть мати форму безпосереднього вимірювання, спостереження, співбесіди та/або професійного судження. Хоча форма відомостей буде залежати від характеристики інтересу та цілей кодування, слід докласти максимальних зусиль для отримання найбільш об'єктивної інформації. Безпосереднє вимірювання лабораторних, біомедичних або антропометричних даних містить інформацію про Функції та Структури організму. Для Діяльності та Учасності, безпосередні вимірювання можуть бути зроблені з широким діапазоном стандартизованих інструментів та інших засобів, які забезпечують спеціальні дані для даного домену, який нас цікавить. В обох цих контекстах вимірювання, що базується на нормативних даних, може сприяти їх перетворенню у форму величин, виражених у відсотках або стандартних похідних одиницях. Наразі існують інструменти та засоби, які можна використовувати в якості відомостей для встановлення кодів. Проте, відсилання до спеціальних доменів МКФ-ДП обмежене. У пошуках відповідних інструментів, користувачеві рекомендується вибирати ті, які мають найближчий взаємозв'язок з важливими доменами, що продемонстрували свою надійність.

Якісні описи дитини, засновані на безпосередньому спостереженні, можуть бути корисні при зборі відомостей в областях функціонування, де інструменти оцінки недоступні або неприйнятні. Основним завданням МКФ і МКФ-ДП є включення респондентів до визначення природи і ступеня їх функціонування в контексті впливу середовища. Це особливо важливо, коли кодується участь. Заохочується використання опитування з дітьми та підлітками, коли це можливо. З маленькими дітьми та дітьми з обмеженими вербальними навичками, в якості довіреної особи може виступати людина, яка проявляє турботу і забезпечує догляд за дитиною. Нарешті, відомості для кодування можуть ґрунтуватися на професійному (консультативному) висновку та різних джерелах інформації, що включає записи, спостереження та інші форми контакту з клієнтом.

Існує кілька джерел, які можуть застосовуватися при кодуванні. До завдань цього тому не входить перелік інструментів і систем вимірювань для потенційного використання при

оцінці, проте одним із завдань є заохочення користувачів скласти такий перелік. Він може бути корисний для оцінки методик при виборі тестування, які дають об'єктивну оцінку Функціям та Структурам організму, Діяльності та Участі, а також Факторам середовища. Користувачів заохочують отримати доступ до довідкових текстів, що описують інструменти, прийняті в тих країнах, в яких вони працюють. Зростаючий інтерес до застосування МКФ і МКФ-ДП сприяє вибору об'єктивних інструментів, а також розвитку нових систем вимірювань, сумісних з рамками МКФ-ДП. Одним з корисних інструментів може бути *Практичний посібник для психіатричної оцінки дорослих людей* (1995), розроблений Американською Психологічною Асоціацією для службового використання (The Practice Guideline for Psychiatric Evaluation of Adults, 1995, developed by the American Psychological Association). Цей навчальний посібник призначений для міждисциплінарного використання і містить загальні рекомендації щодо характеру інформації, необхідної для кодування в кожному з доменів. Зрештою, з прийняттям МКФ-ДП в різних редакціях будуть доступні численні навчальні посібники та навчальні курси по її застосуванню.

5. Конкретні приклади

Коротка інформація, представлена в конкретних прикладах, призначена для використання при встановленні кодів МКФ-ДП з проблем, які виявляються у дітей. На практиці зазвичай характер і багатоплановість доступної інформації про дитину будуть більш загальними, ніж в цих прикладах. Проте, для ілюстрації застосування МКФ-ДП, користувачеві рекомендується розглянути перераховані випадки і застосувати коди, що відображають проблеми, які характеризують кожного із представлених дітей. В якості першого кроку було б корисно розглянути нижче вказаний широкий перелік питань і визначити будь-яку проблему з описаного конкретного випадку. Користувач може взяти на допомогу собі попередній розділ, де описані послідовні кроки встановлення кодів МКФ-ДП на основі інформації, наявної про дитину. Найголовніший акцент повинен бути поставлений на встановлення відповідних кодів, тому що репрезентовані приклади не забезпечують достатньої інформації для призначення рівня кваліфікатора.

6. Чи проявляються у дитини або підлітка проблеми функцій організму?
7. Чи існують у дитини або підлітка якісь проблеми з структурами органів, кінцівок або інших структурами організму?
8. Чи існують у дитини або підлітка проблеми при виконанні завдань або дій?
9. Чи існують у дитини або підлітка проблеми при залученні у життєві ситуації, відповідні її віку?
10. Чи існують чинники середовища, які обмежують або полегшують функціонування дитини або підлітка?

Випадок

3-річної дівчинки

С. – 3-річна дівчина, яка народилася після невдалої вагітності. У неї виявили вроджені проблеми з серцем, які були скориговані за допомогою двох хірургічних втручань на початку життя. У неї відзначаються часті інфекції верхніх дихальних шляхів і отити, які вплинули на її слух.

С. з матір'ю живуть в квартирі в центрі великого міста і отримують медичну допомогу в одній з міських лікарень. Батько С. залишив їх незабаром після її народження і фінансово не допомагає родині. С. знаходиться у сусідки, яка піклується про неї, коли її мама працює в місцевому магазині. Коли її мама працює на вихідних, дівчинка залишається у бабусі зі своїми братами та сестрами. С. – серйозна дитина, яка не посміхається і яку важко розсмішити. Вона проводить багато часу за простою грою з предметами на самоті та не контактує з іншими дітьми. Їй подобаються речі, які створюють звуки, коли їх штовхають або тягнуть, і вона грає з ними протягом тривалого періоду часу. Крім цього, вона легко відволікається. Якщо її увага не зайнята, то вона починає розгойдуватися. Вона почала

ходити лише три місяці тому і не може піднятися по сходах, поки хтось не тримає її за руку. Її словниковий запас складає близько 20 слів, які є зрозумілими, наприклад, «моє», «більше», «кубик», «сік», але більшу кількість слів вона вимовляє так, що вони не зрозумілі. Сидіти на колінах у матері, щоб їй читали, є одним з її найулюбленіших видів діяльності. Вона показує на знайомі картинки, але їй важко запам'ятати назви предметів, зображених на цих картинках. Часто, коли називають її ім'я, вона не реагує, і складається враження, що не чує людей. Причина такої поведінки незрозуміла, але, можливо, це пов'язано з порушенням слуху внаслідок частих отитів. Обстеження, проведене у віці 24 місяців, показало, що рівень розвитку відповідає 17 місяцям. Специфічна затримка розвитку була очевидною у рецептивній та експресивній мові. Оцінка слуху виявила помірну, двосторонню втрату слуху.

Повертаючись до п'яти поставлених питань, можна припустити, що притаманні проблеми у цієї дитини потрапляють під коди в Розділах 1, 2, 4 і 7, що становлять складову Функції організму. Для Діяльності та Участі слід розглянути відповідні коди з Розділів 1,3,4,7 і 8. Коди, що визначають природу бар'єрів і полегшуючих факторів в ситуації цієї дитини, могли б бути знайдені в Розділах 1 і 3 складової Фактори середовища.

Випадок

10-річного хлопчика

Т. – це десятирічний хлопчик, який був направлений на обстеження в клініку після перенесених впродовж останніх 2 років труднощів з навчанням у школі. На основі обстеження встановлено, що у нього значно порушена концентрація уваги на навчальних завданнях, і він часто відволікається. Його батьки повідомляють, що Т. постійно поводить себе погано, не слухається. За словами його батьків і вчителів, йому важко бути спокійним вдома та у школі. Наразі це означає, що він має проблеми з виконанням шкільного завдання. У нього є особливі труднощі з пам'яттю, не може згадати матеріал, який він вивчав. Постійно відволікається на уроках, його читання і письмо оцінюються на рівень другого класу. Крім того, у нього є труднощі, пов'язані із пристосуванням до соціальних ситуацій та спілкуванні з іншими дітьми.

Вчитель і батьки Т. стурбовані його високим рівнем активності й тим, що він не здатний думати, оцінювати ситуацію перш, ніж почати діяти. Це проявляється в його соціальній поведінці, коли йому не вдається дочекатися своєї черги в іграх та спорті, а вдома, коли він виїжджає на велосипеді на жваву вулицю, попередньо не озираючись. Були випробувані різні способи, щоб допомогти хлопчикові в класі, але це не дало позитивних результатів. Незважаючи на те, що родина дитини проти застосування лікарських засобів, нещодавно дитину оглянув педіатр та призначив стимулююче лікування для його високого рівня активності. У поєднанні з медичним дослідженням, школа розробляє індивідуальний план для навчання Т. в класі.

Проблеми цього 10-річного хлопчика відповідають ряду кодів в Розділі 1 складової Функції організму. Що стосується складових Діяльність та Участь, в Розділах 1, 2, 3, 7 і 8

містяться коди, що застосовуються для реєстрації його підвищеного рівня активності і тих труднощів, які зустрічаються при виконанні ситуаційних і навчальних вимог в класі. Прийнятні коди для опису відповідних Факторів середовища можна знайти у Розділах 1 та 5.

Випадок

14-річного підлітка

Л.— 14-річна дівчина, яка проживає з батьками в маленькому містечку. Вона має важкаку астму, яка була виявлена в ранньому віці. Окрім підвищеної реакції на специфічні алергени, астматичні напади Л. провокуються фізичними вправами, холодним повітрям і збудженням. Ці напади тривають від 1 до 2 годин і трапляються по кілька разів на тиждень. Наразі їй прописаний бронходилататор і використання небулайзера профілактично. Однак, в минулому році Л. порушила медичний режим, після чого гострі напади задухи повторюються частіше. З того часу, коли вона була зарахована до дошкільної програми, і до теперішнього часу, її відвідування занять відзначається частою відсутністю. Як результат, її рівні досягнень були постійно поганими і, хоча вона не залишалася на другий рік навчання, вона й надалі продовжує знижувати свої показники порівняно зі своїми однолітками.

Зараз дівчинка навчається у восьмому класі середньої середньої школи. Оскільки фізичне навантаження провокує гострі напади, вона не бере участі в програмі фізичного виховання в школі та не робить будь-яких регулярних фізичних навантажень. Вона часто відсутня в школі, залишаючись вдома, вона зазвичай дивиться телевізор і підкріплюється легкими закусками. За останній рік вона значно погладшала. Через часті відсутності в школі у Л. немає друзів. Л. повідомляє про те, що відчуває свою відмінність та ізольованість від своїх однолітків. Батьки стурбовані її фізичним та емоційним здоров'ям і консультуються з лікарем.

Хронічний стан здоров'я цього підлітка призводить до проблем, які слід позначити насамперед кодами в Розділах 1,4 і 5 в рамках складової Функції організму. Що стосується складових Діяльності та Учасі, більшу частину прийнятних кодів слід шукати в Розділах 2,5, 7, 8 та 9. Зрештою, з огляду на значну роль природного середовища та лікування астми, а також пов'язаних з ними наслідків соціальної ізоляції, Розділи 1, 2 і 3 складової Фактори середовища дадуть відповідні коди для документування бар'єрів, з якими стикається ця молода особа.

6. Подяка

Члени Робочої групи висловлюють свою вдячність за підтримку та внески, надані:

Християнським фондом допомоги дітям з обмеженням життєдіяльності в Таїланді (ХДЖ), Нонтабурі, Таїланд; Центрами співпраці з Сімейством Міжнародних класифікацій ВООЗ (ВООЗ-СМК) й афілійованими агентствами в Австралії, Канаді, Данії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Ісландії, Японії, Нідерландах, Норвегії, Китайській Народній Республіці, Швеції та США; Товариством «Допомога в освіті», Риміні, Італія; Італійським Національним Неврологічним Інститутом імені Карло Беста при Міжнародному Фонді Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Мілан, Італія; Науково-дослідницькою групою при Інституті наукових досліджень (Міжнародне товариство Червоного Хреста і Червоного Півмісяця) «Еудженіо Медеа» з досліджень, госпіталізації й охорони здоров'я при Асоціації «Ла Ностра Фамілія», Костамаснага, Італія; Відділенням неврології та психіатрії при Лікарні Тривігліо, Тривігліо, Італія; Організацією волонтерів при Міжнародній Кооперації (OVCI-La Nostra Famiglia), Устратуна, Джуба, Судан; особами, пов'язаними з урядовими агентствами, громадськими та приватними програмами для дітей та підлітків в світі, що беруть участь в польових випробуваннях; регіональними представниками, які брали участь в засіданнях Робочої групи ВООЗ в Південній Африці, Швеції, Швейцарії, Таїланді та США; Центром епідеміології Шведської Національної Ради Охорони здоров'я та соціального забезпечення, Стокгольм, Швеція; Національним Центром з вроджених дефектів та недоліків розвитку при Центрах США по контролю і профілактиці захворювань, Атланта, Джорджія, США; Університетом Північної Кароліни в Чейпел Хілл, Чейпел Хілл Північної Кароліни, США; Університетом Цюріха, Цюріх, Швейцарія.

Особи:

Аргентина – Крістіан Плебст;

Австралія – Шарін МакЛеод;

Бразилія – Елоїза Денобіла;

Канада – Діана Каулфілд, Патрік Фуджікшдіас, Дженіс Міллер;

Китай – Куї Жуоуїнг;

Данія – Тора Даль;

Єгипет – Мохамед Ель Банна;

Фінляндія – Маркку Лескінен;

Франція – Катрін Барраль, Жан-Ів Баррейро, Марі Куно;

Гана – Кофі Марфо;

Ісландія – Халла Тулініус;

Італія – Даніела Айовалазіт, Франческа Альбанезі, Луїджі Барруффо, Марьямалія Батталья, Даніела Беретта, Дебора Бонаціна, Габріелла Боррі, Джованні Каттоні, Еліса Цеппі, Алесіо Чіуссо, Анастасія Колпо, Марія Антонелла Костантіно, Гвідо Корона, Антонелла Дімо, Енріко Группі, Гвідо Фузаро, Феліція Ліччіарді, Бертілла Магагнін, Олена Марія Маурі, Барбара Орланді, Сабріна Паскавалотті, Альфредо Пісакане, Камілла Пісоні, Джанні де Поло, Моніка Прадаль, Альберто Раггі, Дарія Рива, Ля Руска, Емануела Руссо, Карло Сорелла, Антонелла Вауано, Ганна Зана.

Японія – Ютака Сакаї, Акіо Токунага;

Кувейт – Хашем Таква;

Мексика – Фабіола Баррон;

Перу – Ліліана Маййо;

Португалія – Йоахим Байррао, Марія Ізабель Фельгуйейрас;

Південна Африка – Ерна Алант;

Іспанія – Жан Понте;

Судан – Сэнсон Баба; Марко Сала;

Швеція – Маргарета Адольфссон, Ларс Берг, Крістіна Бренд Перссон, Ліллі Ерікссон, Матс Гранулнд, Ніна Ібрагімова, Міа Плес, Реджайна Ільвен;

Швейцарія – Симон Хаскель;

Тайланд – Васан Саєнвіан, Чарія Саєнвіан, Ко-Чи Тун;

Колишня Югославська Республіка Македонія – Біліджана Анчевська, Аніца С. Апцева, Сандей С. Бойковський, Катерина Димитрова, Василька С. Димовська, Іван Сергійович Двояков, Джоаніс Гайдазіс, Тетуя Якупі, Нікола Янков, Ольга Йотовська, Миряна П. Кяєва, Сасо С. Коканьовський, Петре С. Крстев, Олів'єра Лековська, Ліда С. Паліч, Сніжана Д. Пейковська, Анастасія С. Петрова, Марина С. Поп-Лазарова, Марія Ралева, Фулвія В. Томатис, Мілка С. Ванкова, Юлія С. Васильєва;

США – Стефан Багнато, Скотт Браун, Венді Костер, Марджорі Грінберг, Хайді Фельдман, Аніта Скарбороу, Тревіс Сріц;

Замбія – Еліса Фаселлі, Сестра Ірина, Паоло Мареллі.

МКФ

Вступ

1. Передумови

Це том містить *Міжнародну класифікацію функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я*, відому як МКФ^{26 7}. Загальною метою класифікації МКФ є визначення уніфікованої і стандартизованої мови та критеріїв для опису стану здоров'я і пов'язаних з ним станів. Вона впроваджує визначення складових здоров'я та деяких складових, пов'язаних зі здоров'ям (таких, як освіта та праця). Таким чином, домени, що містяться в МКФ, можуть розглядатися як *домени здоров'я* та *домени, пов'язані зі здоров'ям*. Ці домени описуються з позиції організму, особи та суспільства в двох основних переліках: (1) Функції та Структури організму; і (2) Діяльність та Участь⁸. Як класифікація, МКФ систематично групує різні домени⁹ для людини в певному стані здоров'я (наприклад, що людина з хворобою чи розладом робить або може зробити). *Функціонування* є загальним терміном, що охоплює всі функції організму, діяльність та участь; аналогічно, *обмеження життєдіяльності* служить «об'єднуючим» терміном для порушень, обмежень діяльності або обмежень участі. МКФ також містить перелік факторів середовища, які взаємодіють з усіма цими категоріями. Таким чином, вона дозволяє користувачеві фіксувати важливі профілі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я особи в межах різних доменів.

МКФ належить до «родини» міжнародних класифікацій, розроблених Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) для застосування до різних аспектів здоров'я. Родина міжнародних класифікацій ВООЗ забезпечує загальні правила для кодування широкого спектру інформації, пов'язаної зі здоров'ям (наприклад, діагностика, функціонування та обмеження життєдіяльності, причини звернення за медичною допомогою) і використовує стандартизовану спільну мову, що дозволяє спілкуватися про здоров'я та охорону здоров'я по всьому світу в різних дисциплінах та галузях науки.

У міжнародних класифікаціях ВООЗ стани здоров'я (захворювання, розлади, травми тощо) класифікуються головним чином в МКХ-10 (скорочення для Міжнародної класифікації хвороб, десятий перегляд)¹⁰, що визначає етіологічну основу.

---

⁷ Текст являє собою перегляд Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (ICIDH-МКПОЖН), яку вперше було опубліковано Всесвітньою організацією охорони здоров'я у 1980 р. для проведення досліджень. Після його розробки в результаті систематичних всебічних випробувань та міжнародних консультацій протягом п'яти років, він був схвалений П'ятдесят четвертою сесією Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я для міжнародного використання 22 травня 2001 року (резолюція WHA354.21).

⁸ Ці терміни, які замінюють раніше використовувані терміни «порушення», «обмеження життєдіяльності» та «недолік», розширюють сферу застосування класифікації, що дозволяє описувати позитивний досвід. Нові терміни далі визначені в цьому Вступі та детально описані в класифікації. Слід зазначити, що ці терміни використовуються з конкретними значеннями, які можуть відрізнятися від їх повсякденного використання.

⁹ Домен – це практичний і багатозначний набір відповідних фізіологічних функцій, анатомічних структур, дій, завдань або сфер життя.

¹⁰ Міжнародна статистична класифікація хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям, десятий перегляд, томи 1-3. Женева, Всесвітня організація охорони здоров'я, 1992-1994.

Функціонування та обмеження життєдіяльності, пов'язані зі станом здоров'я, класифікуються в МКФ. Таким чином, МКХ-10 та МКФ доповнюють одна одну¹¹, і користувачам рекомендується застосовувати ці дві міжнародні класифікації сімейства ВООЗ разом. МКХ-10 являє собою «діагноз» захворювань, розладів або інших станів здоров'я, і ця інформація доповнюється додатковою інформацією, наданою МКФ про функціонування¹². Інформація з діагнозу плюс функціонування надають разом ширшу та більш значущу картину здоров'я людей чи населення, яка потім може бути використана для прийняття рішень.

Родина міжнародних класифікацій ВООЗ є цінним інструментом для опису та порівняння даних про стан здоров'я населення в міжнародному контексті. Інформація про смертність (надана МКХ-10) та показники здоров'я (надані МКФ) можуть бути об'єднані в підсумкові показники здоров'я населення для моніторингу здоров'я населення та його розподілу, а також для оцінки впливу різних чинників на смертність та захворюваність.

МКФ відмовилася від класифікації «наслідків захворювання» (версія 1980 р.) та стала класифікацією «складових здоров'я». «Складові здоров'я» визначають компоненти здоров'я, тоді як «наслідки» зосереджуються на впливі захворювань або інших станів здоров'я, які можуть статися в результаті. Таким чином, МКФ займає нейтральну позицію щодо етіології, щоб дослідники могли робити причинно-наслідкові висновки, використовуючи відповідні наукові методи. Аналогічним чином цей підхід також відрізняється від підходу «детермінант здоров'я» або «факторів ризику». Для полегшення вивчення детермінант або факторів ризику МКФ включає перелік факторів середовища, які описують контекст, в якому живуть люди.

---

¹¹ Важливо також визнати збіг між МКХ-10 та МКФ. Обидві класифікації починаються з систем організму. Порушення стосуються структур та функцій організму, які зазвичай є складовими «процесу захворювання», і тому вони також використовуються в МКХ-10. Однак, МКХ-10 розглядає порушення (у вигляді симптомів) як складові комплексу, які формують «хворобу», або іноді як причини для звернення по медичну допомогу. Натомість, система МКФ розглядає порушення як проблеми функцій та структур організму, пов'язаних зі станом здоров'я.

¹² Дві особи з однаковим захворюванням можуть мати різні рівні функціонування, і дві особи з однаковим рівнем функціонування не обов'язково матимуть однаковий стан здоров'я. Отже, спільне використання підвищує якість даних для медичних цілей. Використання МКФ не повинно пропускати регулярні діагностичні процедури. В інших випадках, МКФ може використовуватися окремо.

2. Цілі МКФ

МКФ – це багатоцільова класифікація, призначена для використання в різних дисциплінах і галузях. Її специфічні цілі можна визначити наступним чином:

- забезпечити наукове підґрунтя для розуміння та вивчення здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям, наслідків та факторів, що їх визначають;
- запровадити спільну мову для опису здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям, з метою поліпшення взаєморозуміння між різними користувачами, такими як працівники охорони здоров'я та соціальної сфери, наукові працівники, адміністратори та громадськість, у тому числі особи з обмеженнями життєдіяльності;
- забезпечити можливість порівняння інформаційних даних по країнах, сферах медико-санітарної допомоги, службах і в часі;
- забезпечити систематизовану схему кодування для інформаційних систем здоров'я.

Представлені цілі є взаємопов'язаними, оскільки потреба у МКФ та її використання вимагають побудови конструктивної та практичної системи, яку можуть використовувати різні споживачі для політики в галузі охорони здоров'я, контролю якості та оцінки результатів у різних культурах.

2.1 Застосування МКФ

З часу публікації МКПОЖН в якості пробної версії в 1980 році, вона використовувалася для різних цілей, зокрема:

- як статистичний інструмент – при зборі та реєстрації даних (наприклад, у популяційних дослідженнях та обстеженнях або в інформаційних системах управління);
- як інструмент дослідження – для оцінювання результатів втручань, якості життя або факторів середовища;
- як клінічний інструмент – для оцінки потреб, порівняння варіантів методів лікування, оцінки професійної придатності, реабілітації та оцінки результатів втручань;
- як інструмент соціальної політики – при плануванні заходів соціального захисту, компенсаційних систем, їх політики та реалізації;
- як інструмент навчання – для розробки навчальних планів, пропаганди та проведення громадських акцій.

Оскільки МКФ, по суті, є класифікацією здоров'я та показників, пов'язаних зі здоров'ям, вона також використовується у таких сферах, як страхування, соціальний захист, праця, освіта, економіка, соціальна політика, загальний розвиток законодавства та зміни

навколишнього середовища. Вона була прийнята в якості однієї з соціальних класифікацій Організації Об'єднаних Націй, на яку посилаються та в якій реалізуються *Стандартні правила з забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженнями життєдіяльності*¹³. Таким чином, МКФ є зручним інструментом для реалізації прийнятих міжнародних мандатів з прав людини, а також національного законодавства.

Існує широке коло різних областей, де застосування МКФ буде корисним, наприклад соціальний захист, оцінювання управління охорони здоров'я або дослідження населення на місцевому, національному та міжнародному рівнях. Вона пропонує концептуальну структуру для інформації, яка може застосовуватися на рівні індивідуального медичного обслуговування, включаючи профілактику, зміцнення здоров'я та покращення участі шляхом усунення або пом'якшення соціальних перешкод і заохочення надання соціальної підтримки та помічників. Вона також корисна для вивчення систем охорони здоров'я, як з точки зору оцінки так і розробки політики.

---

¹³ *Стандартні правила з забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженнями життєдіяльності*. Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН на її 48-й сесії 20 грудня 1993 року (резолюція 48/96). Нью-Йорк, Департамент громадської інформації Об'єднаних Націй, 1994.

3. Властивості МКФ

Класифікація повинна бути чіткою за своєю структурою: її простір, її межі, її одиниці класифікації, її організація і як ці елементи структуровані з точки зору їх взаємозв'язку один з одним. У наступних розділах пояснюються ці основні властивості МКФ.

3.1 Простір МКФ

МКФ охоплює всі аспекти здоров'я людини та деякі складові добробуту, пов'язані зі здоров'ям, та описує їх в термінах *доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям*¹⁴. Класифікація, залишається в межах широкого контексту охорони здоров'я та не охоплює обставини, що не пов'язані зі здоров'ям, такі як викликані соціально-економічними чинниками. Наприклад, через свою расову приналежність, стать, релігію або інші соціально-економічні особливості, люди можуть мати обмеження при виконанні завдань у їхньому нинішньому середовищі, але це не буде обмеженням можливості участі, пов'язаним зі здоров'ям, як це визначено в МКФ.

Існує широко розповсюджена хибна думка, що МКФ стосується лише осіб з обмеженнями життєдіяльності; насправді мова йде про *всіх людей*. Показники здоров'я і показники, що пов'язані зі здоров'ям, а також стани здоров'я можуть бути описані за допомогою МКФ. Іншими словами, МКФ має універсальне застосування¹⁵.

3.2 Сфера застосування МКФ

МКФ описує ситуації, пов'язані з функціонуванням людини та обмеженнями функціонування, і служить структурною основою для систематизації цієї інформації. Вона структурує інформацію у виразному, взаємопов'язаному і легко доступному вигляді.

МКФ об'єднує інформацію у дві частини. Частина 1 стосується Функціонування та Обмеження життєдіяльності, тоді як Частина 2 охоплює Контекстуальні фактори. Кожна частина складається з двох складових.

1. Складові Функціонування та Обмеження життєдіяльності

Складова **Організм** включає дві класифікації, одна стосується функцій систем організму, інша – структур організму. Розділи в обох класифікаціях структуровані відповідно до систем організму.

---

¹⁴ Приклади доменів здоров'я включають в себе зір, слух, ходьбу, навчання та запам'ятовування, в той час як приклади доменів, пов'язаних зі здоров'ям, включають транспортування, освіту та соціальні взаємодії.

¹⁵ Bickenbach J.E., Chatterji S., Badley E.M., Ustun T.B. Моделі недоліків, універсальності та МКПОЖН, Соціальна Наука і медицина, 1999, 48: 1173-1187

Складова **Діяльність та Участь** охоплює повний спектр доменів, що позначають аспекти функціонування як з особистої, так і з соціальної точки зору.

2. Складові Контекстуальних факторів

Перелік **Факторів середовища** є першою складовою Контекстуальних факторів. Фактори середовища впливають на всі складові функціонування та обмеження життєдіяльності і систематизовані послідовно за принципом – від найближчого середовища особи до загального середовища.

Особистісні фактори також є складовою Контекстуальних факторів, але вони не класифіковані в МКФ через їх велику соціальну та культурну відмінність

Складові Функціонування та Обмеження життєдіяльності в частині 1 МКФ можуть бути виражені двома способами. З одного боку, вони можуть використовуватися для позначення проблем (наприклад, порушення, обмеження діяльності або обмеження можливості участі, узагальнені «об'єднуючим» терміном *обмеження життєдіяльності*); з іншого боку, вони можуть вказувати на непроблематичні (тобто нейтральні) аспекти здоров'я та стани, пов'язані зі здоров'ям, узагальнені «об'єднуючим» терміном *функціонування*).

Ці складові функціонування та обмеження життєдіяльності інтерпретуються за допомогою чотирьох окремих, але взаємопов'язаних *конструкцій*. Ці конструкції визначаються за допомогою *кваліфікаторів*. Функції та структури організму можуть бути представлені як зміни у фізіологічних системах чи анатомічних структурах. Складова Діяльність та Участь може оперувати двома конструкціями: *здатність* та *продуктивність* (див. Розділ 4.2).

Функціонування та обмеження життєдіяльності особи сприймаються як динамічна взаємодія¹⁶ між станами здоров'я (хворобами, розладами, пошкодженнями, травмами тощо) і контекстуальними факторами. Як зазначено вище, Контекстуальні фактори включають як особистісні, так і фактори середовища. МКФ містить комплексний перелік факторів середовища, що складають невід'ємну частину класифікації.

Фактори середовища взаємодіють з усіма складовими функціонування та обмеження життєдіяльності. Основна конструкція компонента Фактори середовища полягає в тому, щоб полегшити або перешкоджати впливу особливостей фізичного, соціального середовища та взаємовідносин людей.

---

¹⁶ Ця взаємодія може розглядатися як *процес* або *результат*, залежно від користувача.

3.3 Одиниця класифікації

МКФ класифікує здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям. Таким чином, одиницею класифікації вважається *категорія* в доменах здоров'я і доменах, пов'язаних зі здоров'ям. Тому важливо зазначити, що в МКФ особи не є одиницями класифікації; тобто, МКФ не класифікує людей, а описує ситуацію кожної людини в межах низки доменів здоров'я і доменів, пов'язаних зі здоров'ям. Крім того, опис завжди здійснюється в контексті факторів середовища та особистісних факторів.

3.4 Представлення МКФ

МКФ представлена у двох версіях для того, щоб задовольнити потреби різних користувачів за різним рівнем деталізації.

Повна версія МКФ, що міститься в цьому томі, надає класифікацію на чотирьох рівнях деталізації. Ці чотири рівні можуть бути об'єднані в систему класифікації вищого рівня, який включає всі домени другого рівня. Дворівнева система також доступна у вигляді *короткої версії* МКФ.

4. Огляд складових МКФ

ВИЗНАЧЕННЯ¹⁷

У контексті здоров'я:

Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).

Структури організму – це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини.

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Огляд цих понять наведено в Таблиці 1; за допомогою спеціальної термінології вони детально викладені в Розділі 5.1. Як зазначено в таблиці:

- МКФ має *дві частини*, кожна з яких містить *дві складові*:

Частина 1. Функціонування та Обмеження життєдіяльності

- (а) Функції та Структури організму
- (б) Діяльність та Участь

Частина 2. Контекстуальні фактори

- (в) Фактори середовища
- (г) Особистісні фактори

- Кожна складова може бути вираженою як *позитивними*, так і *негативними* термінами.

¹⁷ Див. також Додаток 1: «Таксономічні і термінологічні питання»

- Кожна складова складається з різних доменів і, в межах кожного домена – з категорій, які є одиницями класифікації. Показники здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям особи можуть бути записані шляхом вибору коду або кодів відповідної категорії з наступним додаванням *кваліфікаторів*, які є числовими кодами, що визначають ступінь або величину функціонування або обмеження життєдіяльності в цій категорії, або ту міру, в якій оточуюче середовище постає полегшуючим фактором чи бар'єром.

Таблиця 1. Огляд МКФ

	Частина 1: Функціонування та Обмеження життєдіяльності		Частина 2: Контекстуальні фактори	
Складові	Функції та Структури організму	Діяльність та Участь	Фактори середовища	Особистісні фактори
Домен	Функції організму Структури організму	Життєві сфери (завдання, дії)	Зовнішні впливи на функціонування та обмеження життєдіяльності	Внутрішні впливи на функціонування та обмеження життєдіяльності
Конструкції	Зміна функцій організму (фізіологічна) Зміна структур організму (анатомічна)	Здатність Виконання завдань у «стандартизованому» навколишньому середовищі Продуктивність Виконання завдань у поточному навколишньому середовищі	Сприяння або перешкоджання впливу ознак фізичного, соціального середовища та у взаємовідносинах між людьми	Вплив атрибутів людини
Позитивний аспект	Функціональність на структурна цілісність	Діяльність Участь	Полегшуючий фактор	Не застосовується
	Функціонування			
Негативний аспект	Порушення	Обмеження Діяльності та Участі	Бар'єри Перешкоди	Не застосовується
	Обмеження життєдіяльності			

4.1 Функції та Структури організму і порушення

Визначення: Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).

Структури організму – це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини.

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

- (14) Функції та структури організму класифікуються у двох різних розділах. Ці дві класифікації призначені для паралельного використання. Наприклад, функції організму включають в себе основні людські відчуття, такі як «зорові функції» та їх структурні кореляти, що існують у вигляді «ока та пов'язаних з ним структур».
- (15) «Організм» відноситься до людського організму в цілому; отже, він включає в себе мозок та його функції, тобто мислення. Тому психічні (або психологічні) функції включені відповідно до функцій організму.
- (16) Функції та структури організму класифікуються відповідно до систем організму; отже, структури організму не розглядаються як органи¹⁸.
- (17) Порушення структури можуть включати аномалію, дефект, втрату або інше значне відхилення в структурах тіла. Порушення сформульовані відповідно до біологічних знань на рівні тканин або клітин, а також на субклітинному або молекулярному рівні. Однак, з практичних причин ці рівні не перераховані¹⁹. Біологічні основи порушень керуються класифікацією, і там може бути місце для розширення класифікації на клітинному або молекулярному рівнях. Для медичних користувачів, слід зазначити, що порушення не збігаються з основною патологією, але є проявами цієї патології.
- (18) Порушення являють собою відхилення від певних загальноприйнятих популяційних стандартів біомедичного стану організму та його функцій, і визначення їх складових здійснюються насамперед спеціалістами, які оцінюють фізичне та психічне функціонування відповідно до цих стандартів.

---

¹⁸ Хоча підхід на рівні органів згадувався ще у версії МКПОЖН 1980 року, визначення поняття «орган» не є чітким. Око та вухо традиційно вважаються органами; однак важко ідентифікувати та визначити їх межі, і це ж саме стосується кінцівок та внутрішніх органів. Замість підходу на рівні «органу», який передбачає існування єдиної частини або складового елемента в організмі, МКФ замінила цей термін терміном «структура організму».

¹⁹ Таким чином, порушення, заковані з використанням повної версії МКФ, повинні бути виявлені або відмічені іншими або особами, зацікавленими безпосереднім спостереженням або висновком із спостереження.

- (19)Порушення можуть бути тимчасовими або постійними; прогресивними, регресивними або статичними; періодичними або тривалими. Відхилення від популяційної норми може бути незначним або суттєвим і може змінюватися з часом. Ці ознаки в подальшому представлені в описах, головним чином, у кодах, за допомогою кваліфікаторів, розташованих після крапки.
- (20)Порушення не залежать від етіології та способу їх розвитку; наприклад, втрата зору або кінцівки може виникнути внаслідок генетичної аномалії або травми. Наявність порушення обов'язково передбачає причину; однак, причини може бути недостатньо, щоб пояснити наслідок порушення. Крім того, коли є порушення, наявна і дисфункція функцій або структур організму, але це може бути пов'язано з різними захворюваннями, розладами або фізіологічними станами.
- (21)Порушення можуть бути частиною або проявом стану здоров'я, але не обов'язково вказуватимуть на наявність захворювання або на те, що особа повинна вважатися хворою.
- (22)Порушення є ширшими та більш комплексними, ніж розлади або хвороби; наприклад, втрата ноги є порушенням структури тіла, але не розладом або хворобою.
- (23) Порушення можуть спричинити інші порушення; наприклад, відсутність м'язової сили може погіршити функції руху, функції серця можуть бути пов'язані з порушенням функцій органів дихання, а порушення сприйняття може бути пов'язане з функціями мислення.
- (24) Деякі категорії складових Функції та Структури організму частково збігаються з категоріями МКХ-10, зокрема щодо симптомів і ознак. Однак цілі двох класифікацій є різними. МКХ-10 класифікує симптоми в спеціальних розділах для документування захворюваності або використання послуг, тоді як МКФ відображає їх як частину функцій організму, що може використовуватися для профілактики або визначення потреб пацієнтів. Найважливіше, що в МКФ передбачається використовувати класифікацію функцій та структур організму спільно із категоріями Діяльність та Участь.
- (25) Порушення класифікуються у відповідних категоріях з використанням визначених критеріїв ідентифікації (наприклад, як наявність або відсутність відповідно до порогового рівня). Ці критерії однакові для функцій та структур організму. Ними є: (а) втрата чи відсутність; (б) редукція; (в) додавання або надлишок; і (д) відхилення. Як тільки порушення наявне, його можна оцінювати за ступенем тяжкості з використанням загального кваліфікатора МКФ.
- (26) Фактори середовища взаємодіють з функціями організму, подібно до того, як взаємодіють якість повітря і дихання, світло і зір, звуки і слух, відволікаючі подразники та увага, рельєф ґрунту та рівновага, а також температура навколишнього середовища та регуляція температури тіла.

4.2 Діяльність та Участь / обмеження діяльності та обмеження участі

Визначення: **Діяльність** – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

(15) Домени для складової Діяльність та Участь представлені в одному списку, який охоплює весь спектр життєвих сфер (від початкового навчання або спостереження до складових областей, таких як міжособистісні взаємодії або зайнятість). Складова може бути використана для позначення діяльності (а) або участі (у) або обох. Домени цієї складової кваліфікуються двома кваліфікаторами: *продуктивність та здатність*. Отже, інформація, взята зі списку, містить матрицю даних, яка не має дублювання або надлишкової інформації (див. Таблицю 2).

Таблиця 2. Діяльність та Участь: інформаційна матриця

Домени		Кваліфікатори	
		Продуктивність	Здатність
d1	Навчання та застосування знань		
d2	Загальні завдання та вимоги		
d3	Комунікація		
d4	Мобільність		
d5	Самообслуговування		
d6	Домашній побут		
d7	Міжособистісні взаємодії та стосунки		
d8	Основні сфери життя		
d9	Життя в громаді, соціальне та громадське життя		

(16) Кваліфікатор *продуктивність* описує те, що людина робить у його чи її поточному середовищі. Тому що сучасне середовище включає в себе соціальний контекст, продуктивність також може розумітись як «залучення до життєвої ситуації» або «пережитий досвід» людей в актуальному контексті, в якому вони живуть²⁰. Цей

²⁰ Визначення поняття «участь» представлена концепцією залучення. Деякі запропоновані визначення «залучення» включають в себе тих, що беруть участь, є включеними або зайнятими в сфері життя, прийняті або мають доступ до необхідних ресурсів. В інформаційній матриці, наведеній в таблиці 2, єдиним можливим показником частоти участі є кодування через продуктивність. Це не означає, що участь автоматично

контекст включає фактори середовища – всі аспекти фізичного, соціального оточення та середовище відносин і ставлень між людьми, який можна кодувати за допомогою складової Фактори середовища.

- (17) Кваліфікатор *здатності* описує здатність особи виконувати завдання чи дію. Ця конструкція має на меті вказати найвищий можливий рівень функціонування, який людина може досягнути в даному домені в даний час. Щоб оцінити повну здатність особистості, потрібно мати «стандартизоване» середовище, щоб нейтралізувати різний вплив різних середовищ на здатність особи. Це стандартне середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки потенціалу в умовах тестування; або (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як вважається, може мати однаковий вплив. Це середовище можна назвати «уніфікованим» або «стандартним» середовищем. Таким чином, здатність відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність особи. Це коригування повинне бути однаковим для всіх людей у всіх країнах, щоб дозволити міжнародні порівняння. Функції уніфікованого або стандартизованого середовища можуть бути закодовані за класифікацією Факторів середовища. Розрив між здатністю та продуктивністю відображає різницю між впливом існуючих та уніфікованих середовищ і, таким чином, забезпечує корисне керівництво щодо того, що може бути зроблено для середовища людини для поліпшення продуктивності.
- (18) Обидва кваліфікатори *здатність* та *продуктивність* також можуть використовуватися з і без допоміжних пристроїв або з самообслуговуванням. Незважаючи на те, що ні пристрої, ні самообслуговування не усувають порушення, вони можуть переміщати обмеження на функціонування в певних доменах. Цей тип кодування є особливо корисним для визначення того, наскільки функціонування людини буде обмеженим без допоміжних пристроїв (див. Правила кодування в Додатку 2).
- (19) Труднощі або проблеми в цих доменах можуть виникнути, коли існує якісна або кількісна зміна способу, в якому особа здійснює ці функції в певному домені. *Обмеженість* оцінюється з урахуванням загальноприйнятого популяційного стандарту. Стандартом або нормою, яка застосовується для порівняння здатності та продуктивності людини, є особа, яка не має аналогічного стану здоров'я (хвороби, розладу чи травми тощо). Обмеження фіксують невідповідність між спостережуваною та очікуваною продуктивністю. Очікувана продуктивність – це популяційна норма, яка відображає досвід людей без особливого стану здоров'я. Ті самі норми використовуються у кваліфікаторі здатності з метою визначення змін, які можна впровадити в середовище особи для підвищення продуктивності.
- (20) Проблема з продуктивністю може бути спричинена безпосередньо соціальним середовищем, навіть якщо особа не має порушень. Наприклад, у особи, яка є ВІЛ-

---

прирівнюється до продуктивності. Поняття залучення слід також відрізнити від суб'єктивного досвіду залучення (сенсу «приналежності»). Користувачі, які хотіли б окремо кодувати залучення, мають посилатися на правила кодування в Додатку 2.

інфікованою без будь-яких симптомів або хвороб, або у особи з генетичною схильністю до якоїсь хвороби може не виявлятися жодних порушень або особа має здатність працювати, але не працює через відмову в доступі до послуг, дискримінацію чи стигму.

(21) Важко розрізнити «Діяльність» та «Участь» на основі доменів у складовій Діяльність та Участь. Аналогічним чином диференціація між «індивідуальною» та «суспільною» перспективами на основі доменів не була можливою через розбіжності та відмінності у професійних підходах та теоретичних засадах у різних країнах. Таким чином, МКФ надає єдиний список, який можна застосовувати за бажанням користувачів для диференціювання діяльності та участі власними оперативними способами. Це додатково пояснюється в Додатку 3. Існує чотири можливі способи це зробити:

- а) визначити деякі домени для позначення діяльності та інші для позначення участі, не допускаючи жодного збігу;
- б) діяти згідно з пунктом (а) вище, але дозволяючи частковий збіг;
- в) визначити всі деталізовані домени для позначення діяльності та заголовки загальної категорії для позначення участі;
- г) використовувати всі домени як діяльність, так і участь.

4.3 Контекстуальні фактори

Контекстуальні фактори являють собою вичерпну довідкову інформацію життя та проживання людини. Вони включають дві складові: Фактори середовища та Особистісні фактори, які можуть мати вплив на людину у певному стані здоров'я і стані, пов'язаному зі здоров'ям.

Фактори середовища становлять фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час. Ці фактори є зовнішніми для окремих осіб і можуть мати позитивний чи негативний вплив на продуктивність особи як члена суспільства, здатність особи виконувати дії чи завдання, а також на функції або структуру організму людини.

(3) Фактори середовища впорядковані у класифікацію із зосередженням на двох різних рівнях.

- а) *Індивідуальний* – у безпосередньому оточенні особи, включаючи такі параметри, як дім, робоче місце та школа. Цей рівень включає фізичні та матеріальні особливості навколишнього середовища, з якими стикається особа, а також безпосередній контакт з іншими людьми, такими, як родина, знайомі, однолітки та незнайомі люди.
- б) *Соціальний* – офіційні та неофіційні соціальні структури, служби та загальні підходи або системи в спільноті чи суспільстві, що впливають на людей. Цей рівень включає організації та послуги, пов'язані з робочим середовищем, діяльністю громад,

державними установами, комунікацією і транспортними послугами та неформальними соціальними мережами, а також законами, нормативними актами, формальними та неформальними правилами, ставленнями та ідеологіями.

- (4) Фактори навколишнього середовища взаємодіють зі складовими Функції та Структури організму, а також Діяльність та Участь. Для кожної складової характер і ступінь цієї взаємодії можуть бути детально розроблені науковцями в майбутніх дослідженнях. Обмеження життєдіяльності характеризується як результат складних взаємозв'язків між станом здоров'я особи і особистісними факторами та зовнішніми чинниками, що відображають обставини, в яких живе індивід. Через це стосунки, різні середовища обумовлюють різний вплив на одну особу з певним станом здоров'я. Середовище з перешкодами (бар'єрами) або без полегшуючих факторів обмежує продуктивність особи; інші середовища, які виступають полегшуючими чинниками, можуть збільшити продуктивність. Суспільство може перешкоджати продуктивності особи, оскільки воно або створює перешкоди (бар'єри) (наприклад, відсутність доступу до будинків), або не надає полегшуючих факторів (наприклад, недоступність допоміжних пристроїв).

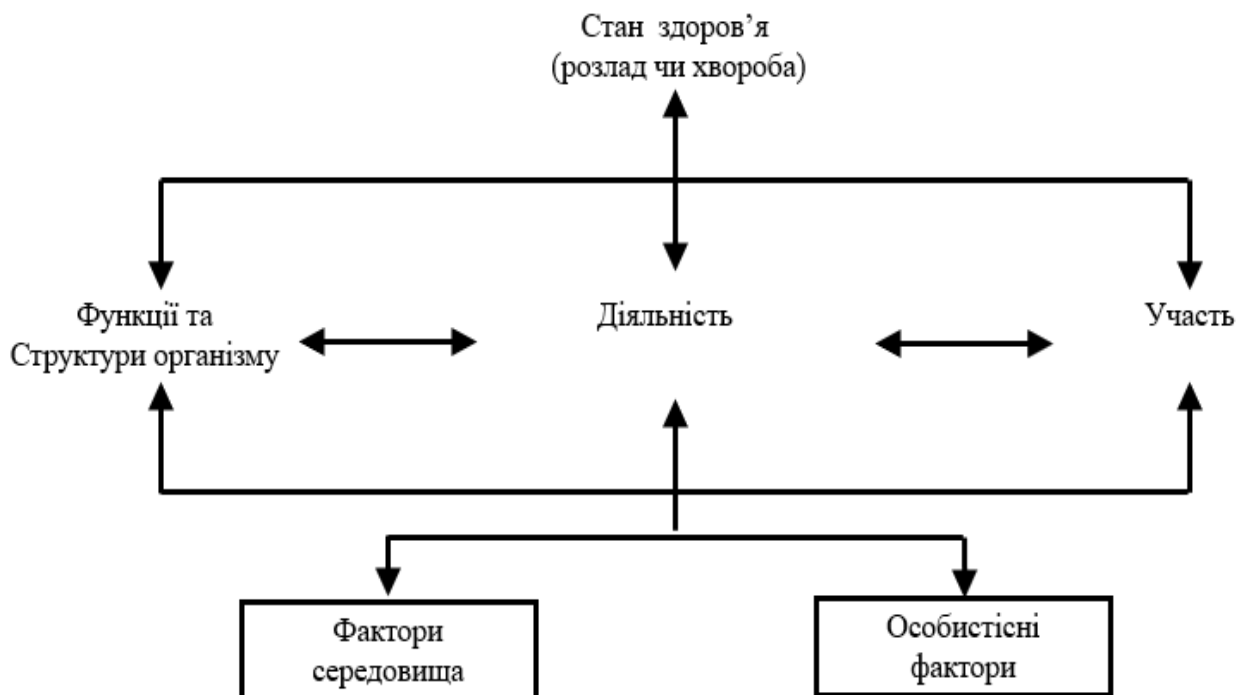
Особистісні фактори є особливим фоном життя та гармонійного проживання людини та включають в себе певні особливості особи, які не є частиною стану здоров'я або станів, пов'язаних зі здоров'ям. Ці фактори можуть включати стать, расу, вік, інші стани здоров'я, спорт, спосіб життя, звички, виховання, навички подолання труднощів, соціальний досвід, освіту, професію, минулий та поточний досвід, загальну модель поведінки та риси характеру, індивідуальні психологічні якості та інші характеристики, всі або будь-які з них можуть відігравати роль в обмеженні життєдіяльності на будь-якому рівні. Особистісні фактори не класифікуються в МКФ. Однак, вони включені до схеми на Рис. 1 для позначення можливого впливу на результати різних втручань.

5. Модель Функціонування та Обмеження життєдіяльності

5.1 Процес функціонування і обмеження життєдіяльності

Як класифікація, МКФ не моделює «процес» функціонування та обмеження життєдіяльності. Проте, це може бути використано для опису процесу, надаючи засоби мапування різних конструкцій та доменів. Вона забезпечує багатопрофільний підхід до класифікації функціонування та обмеження життєдіяльності як інтерактивного та еволюційного процесу. Це забезпечує складові елементи для користувачів, які бажають створювати моделі та вивчати різні аспекти цього процесу. У цьому сенсі МКФ можна розглядати як мову: тексти, які можуть бути створені з її допомогою, залежать від користувачів, їхньої творчості та наукової спрямованості. Для того, щоб візуалізувати сучасне розуміння взаємодії різних складових, схема, що представлена на Рис. 1., може бути корисною²¹.

Рисунок 1. Взаємодія між складовими МКФ

²¹ МКФ істотно відрізняється від версії МКПОЖН 1980 року у відображенні взаємозв'язку між функціонуванням та обмеженням життєдіяльності. Слід зазначити, що будь-яка схема, ймовірно, є неповною та схильна до викривлення через складність взаємодій у багатовимірній моделі. Модель будується для ілюстрування декількох взаємодій. Звичайно, можливі інші зображення, що вказують на інші важливі осередки у процесі. Тлумачення взаємодій між різними складовими та конструкціями також можуть бути різними (наприклад, вплив факторів середовища на функції організму, безумовно, відрізняється від їх впливу на участь).

На цій схемі функціонування особи в конкретному домені представлено як взаємодію або складний взаємозв'язок між станом здоров'я та впливом контекстуальних факторів (тобто впливом факторів середовища та особистісних факторів). Існує динамічна взаємодія між цими об'єктами: зміни одного об'єкту можуть спричинити зміни одного або декількох інших об'єктів. Ці взаємодії є специфічними і не завжди перебувають у передбачуваних взаємовідносинах. Взаємодія працює в двох напрямках; наявність обмеження життєдіяльності може навіть змінити сам стан здоров'я. Це означає, що обмеження здатності від одного або декількох порушень, або обмеження продуктивності від одного або декількох обмежень, часто можуть здаватися суттєвими. Важливо, однак, самостійно збирати дані щодо цих конструкцій, а потім досліджувати асоціації та причинні зв'язки між ними. Якщо потрібно описати повний стан здоров'я, застосовуються всі компоненти. Наприклад, хтось може:

- мати порушення без обмежень щодо здатності (наприклад, спотворення проказою може не впливати на здатність людини);
- мати проблеми з продуктивністю та обмеженням здатності без очевидних порушень (наприклад, зниження продуктивності щоденної діяльності, пов'язаної з багатьма захворюваннями);
- мати проблеми з продуктивністю без порушень та обмежень здатності (наприклад, ВІЛ-інфікована особа або колишній пацієнт, який відновився після психічних захворювань, стикається зі стигматизацією чи дискримінацією у міжособистісних стосунках або роботі);
- мати обмеження здатності без сторонньої допомоги, а також проблеми з продуктивністю в поточному середовищі (наприклад, особа з обмеженнями мобільності може забезпечуватися суспільством допоміжними технологіями для переміщення);
- відчувати ступінь впливу у зворотному напрямку (наприклад, нестача використання кінцівок може призвести до атрофії м'язів; інституціоналізація може призвести до втрати соціальних навичок).

Конкретні приклади у Додатку 4 додатково ілюструють можливості взаємодії між конструкціями.

Схема, показана на Рис. 1 демонструє роль, яку відіграють контекстуальні фактори (тобто фактори середовища та особистісні фактори). Ці фактори взаємодіють з особою у певному стані здоров'я та визначають рівень і ступінь її функціонування. Фактори середовища є зовнішніми для особи (наприклад, ставлення суспільства, архітектурні особливості, правова система) і класифікуються в класифікації Факторів середовища. З іншого боку, Особистісні фактори не класифікуються в поточній версії МКФ. Вони включають стать, расу, вік, пристосованість, спосіб життя, звички, навички подолання труднощів та інші подібні фактори. Їхня оцінка залишається за користувачем, якщо це необхідно.

5.2 Медичні та соціальні моделі

Запропоновано різноманітні концептуальні моделі²² для розуміння та пояснення обмеження життєдіяльності та функціонування. Вони можуть бути виражені в діалектиці «медична модель» проти «соціальної моделі». *Медична модель* розглядає обмеження життєдіяльності як проблему людини, яка безпосередньо спричинена хворобою, травмою чи іншим захворюванням, що потребує медичного обслуговування у вигляді індивідуального лікування професіоналами. Регулювання питань стосовно обмеження життєдіяльності спрямоване на лікування або адаптацію особи та зміни поведінки. Медична допомога розглядається як основна проблема, і на законодавчому рівні основною відповіддю є зміна чи реформування політики охорони здоров'я. *Соціальна модель* обмеження життєдіяльності розглядає проблему переважно як соціально створену в основному – як питання повного інтегрування окремих осіб в суспільство. Обмеження життєдіяльності не є атрибутом особистості, а скоріше сукупністю умов, багато з яких обумовлені соціальним середовищем. Отже, вирішення проблеми вимагає соціальних дій, і це колективна відповідальність суспільства в цілому, що полягає в тому, щоб впровадити зміни навколишнього середовища, необхідні для забезпечення повної участі осіб з обмеженням життєдіяльності у всіх сферах суспільного життя. Отже, це питання ставлення або ідеології, що вимагає соціальних змін, які на політичному рівні стають питаннями прав людини. Для цієї моделі обмеження життєдіяльності є політичним питанням.

МКФ базується на поєднанні цих двох протилежних моделей. Для того, щоб відобразити інтеграцію різних перспектив функціонування, застосовується «біопсихосоціальний» підхід. Таким чином, МКФ намагається досягти синтезу, для того, щоб забезпечити узгоджене уявлення про різні перспективи здоров'я з біологічної, індивідуальної та соціальної точки зору²³.

---

²² Термін «модель» тут означає конструкцію або парадигму, що відрізняється від використання терміну в попередньому розділі.

²³ Див. також Додаток 5 – «МКФ та особи з обмеженням життєдіяльності».

6. Використання МКФ

МКФ є класифікацією функціонування та обмеження життєдіяльності людини. Вона систематично групує домени здоров'я та домени, пов'язані зі здоров'ям. У межах кожної складової домени далі згруповані відповідно до їхніх загальних ознак (таких, як походження, тип або подібність) і упорядковані певним чином. Класифікація організована відповідно до ряду принципів (див. Додаток 1). Ці принципи стосуються взаємозв'язку рівнів та ієрархії класифікації (переліку рівнів). Проте, деякі категорії в МКФ розташовані не ієрархічно, без порядку, але як рівнозначні члени доменів.

Нижче наведені структурні особливості класифікації, які впливають на її використання.

- (12) МКФ надає стандартні операційні визначення доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям, на відміну від визначення здоров'я на рівні «просторіччя». Ці визначення описують основні атрибути кожного домену (наприклад, якості, властивості та стосунки) та містять інформацію про те, що включено та виключено в кожному домені. Визначення містять загальноприйняті ключові пункти для оцінки, щоб вони могли бути переведені в анкети. І навпаки, результати існуючих інструментів оцінки можуть бути закодовані в термінах МКФ. Наприклад, «зорові функції» визначаються в термінах функцій чутливості форми і контуру, на різних відстанях, використовуючи одне або обидва ока, так, що тяжкість проблеми зору може бути закодована на легких, помірних, важких або абсолютних рівнях щодо цих параметрів.
- (13) МКФ використовує алфавітно-цифрову систему, в якій літери **b**, **s**, **d** та **e** використовуються для позначення Функцій організму, Структур організму, Діяльності та Учасності, Факторів середовища. За цими літерами слідує числовий код, який починається з номера розділу (одна цифра), другий рівень (дві цифри), а третій і четвертий рівні (по одній цифрі кожен).
- (14) Категорії МКФ є «гніздовими», так що більш широкі категорії визначаються для включення більш детальних підкатегорій спорідненої категорії. Наприклад, Розділ 4 Про Мобільність у складовій Діяльності та Учасності включає окремі категорії, присвячені стоянню, сидінню, ходьбі, перевезенню предметів тощо. Коротка (стисла) версія охоплює два рівні, тоді як повна версія розповсюджується на чотири рівні. Коротка версія та коди повної версії перебувають у кореспонденції, і коротка версія може бути об'єднана з повною версією.
- (15) Будь-яка особа може мати ряд кодів на кожному рівні. Вони можуть бути незалежними або взаємопов'язаними.
- (16) Коди МКФ визначаються не лише наявністю кваліфікатора, що позначає величину рівня здоров'я (наприклад, ступінь тяжкості проблеми). Кваліфікатори кодуються як одна, дві чи більше цифр після крапки (або відокремлення). Використання будь-якого коду

повинно супроводжуватися принаймні одним кваліфікатором. Без кваліфікаторів коди не мають властивого значення.

(17) Перший кваліфікатор для Функцій та Структур організму, кваліфікатори продуктивності та здатності для Діяльності та Учасі, а також перший кваліфікатор для Факторів середовища, усі фактори описують ступінь проблем у відповідній складовій.

(18) Усі три складові, класифіковані в МКФ (Функції та Структури організму, Діяльність та Участь і Фактори середовища) визначаються кількісно, використовуючи ту саму загальну шкалу. Наявність проблеми може означати порушення, обмеження або бар'єр залежно від конструкції. Відповідні кваліфікаційні слова, як показано у дужках нижче, повинні бути вибрані відповідно до конкретного домену класифікації (де xxx означає номер домену другого рівня). Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень. Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення, обмеження здатності, проблеми продуктивності чи бар'єру. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми» або «абсолютні проблеми», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні проблеми» визначаються до половини загальної шкали складності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі.

xxx.0 ВІДСУТНІ проблеми	(немає, відсутні, незначні)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ проблеми	(легкі, незначні,...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ проблеми	(середні, значні,...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ проблеми	(значні, інтенсивні,...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ проблеми	(тотальні, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

(19) У випадку факторів середовища, цей перший кваліфікатор може бути використаний для позначення як ступеня позитивних впливів навколишнього середовища, тобто полегшуючі фактори, або як ступеня негативних впливів, тобто бар'єри. Обидва використовують ту саму шкалу 0-4, але, щоб позначити полегшуючі фактори, крапка замінюється знаком плюс: наприклад, e110+2. Фактори середовища можуть бути закодовані (а) по відношенню до кожної конструкції індивідуально, або (б) повністю без посилання на будь-яку індивідуальну конструкцію. Перший варіант є кращим, оскільки він визначає вплив і атрибуцію чіткіше.

(20) Для різних користувачів було б доцільно та корисно додавати інші види інформації для кодування кожного елемента. Є цілий ряд додаткових кваліфікаторів, які можуть бути корисними. У Таблиці 3 представлені дані кваліфікаторів для кожної складової, а також запропоновані додаткові кваліфікатори, які повинні бути розроблені.

(21) Описи доменів здоров'я та доменів, пов'язаних зі здоров'ям, відносяться до їхнього використання в певний момент часу (наприклад, як знімок). Проте використання в декількох часових точках дозволяє описувати траєкторію в часі та процесі.

(22) В МКФ здоров'ю людини і станам, пов'язаним зі здоров'ям людини, надається низка кодів, які охоплюють дві частини класифікації. Таким чином, максимальна кількість кодів на одну особу може бути 34 на однорівневому рівні (8 кодів функцій організму, 8 кодів структур організму, 9 кодів продуктивності та 9 кодів здатності). Аналогічно для дворівневих елементів загальна кількість кодів становить 362. На більш деталізованих рівнях ці коди складають 1424 елементи. У нинішніх програмах МКФ набір кодів від 3 до 18 може бути достатнім для опису випадку з дворівневою (тризначною) точністю. Загалом, більш детальна чотирьохрівнева версія використовується для спеціалізованих послуг (наприклад, результатів реабілітації, геріатрії), тоді як дворівнева класифікація може використовуватися для опитувань та оцінки клінічних результатів.

Подальші рекомендації щодо кодування наведені у Додатку 2. Користувачам наполегливо рекомендується пройти навчання щодо використання класифікації через ВООЗ та її мережу центрів співпраці.

Таблиця 3. Кваліфікатори

Складові	Перший кваліфікатор	Другий кваліфікатор
Функції організму (b)	<p>Загальний кваліфікатор з негативною шкалою використовується для позначення ступеня або величини порушення</p> <p>Приклад: b167.3 вказує на тяжкі порушення специфічних психічних функцій мовлення</p>	Немає
Структури організму (s)	<p>Загальний кваліфікатор з негативною шкалою використовується для позначення ступеня або величини порушення</p> <p>Приклад: s730.3 вказує на тяжкі порушення функції верхніх кінцівок</p>	<p>Використовується для позначення характеру змін у відповідній структурі організму:</p> <p>0 відсутні зміни у структурі 1 повна відсутність 2 часткова відсутність 3 додаткова частина 4 аберрантні відхилення 5 розриви 6 зміна положення структури 7 якісні зміни у структурі, включаючи накопичення рідини 8 не уточнено 9 не застосовується</p> <p>Приклад: s730.32 для позначення часткової відсутності верхніх кінцівок</p>
Діяльність та Участь (d)	<p>Продуктивність Загальний кваліфікатор</p> <p>Проблема в нинішній ситуації навколишнього середовища людини</p> <p>Приклад: d5101.1_ щоб вказати легкі труднощі при купанні всього тіла з використанням допоміжних пристроїв, доступних для людини в її нинішньому середовищі</p>	<p>Здатність Загальний кваліфікатор</p> <p>Обмеження без сторонньої допомоги.</p> <p>Приклад: d5101.2 для визначення помірних труднощів з купанням всього тіла; означає, що є помірні труднощі без використання допоміжних пристроїв або допомоги іншої людини</p>
Фактори середовища (e)	<p>Загальний кваліфікатор з негативною та позитивною шкалою використовується для позначення ступеня бар'єрів і полегшуючих факторів відповідно</p> <p>Приклад: e130.2, щоб вказати, що виробни для навчання є помірним бар'єром. І навпаки, e130+2 буде вказувати, що виробни для навчання є помірним полегшуючим фактором</p>	Немає

54-а Всесвітня асамблея охорони здоров'я схвалення МКФ для міжнародного використання

У резолюції WHA54.21 говориться:

П'ятдесят четверта сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я,

8. ЗАТВЕРДЖУЄ друге видання Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН) з назвою Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, надалі як скорочена форма МКФ;

9.

10. СПОНУКАЄ держав-членів використовувати МКФ у своїх дослідженнях, спостереженнях та звітності, якщо це доречно, з урахуванням конкретних ситуацій у державах-членах та, зокрема, з огляду на можливі зміни в майбутньому;

11. ПРОСИТЬ Генерального директора про надання державам-членам, на їхнє прохання, підтримки у використанні МКФ.

МКФ-ДШ

Однорівнева класифікація

Перелік розділів класифікації

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Психічні функції

Розділ 2 Сенсорні функції та біль

Розділ 3 Функції голосу та мовлення

Розділ 4 Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові

Розділ 5 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи

Розділ 6 Урогенітальні та репродуктивні функції

Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Розділ 8 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

СТРУКТУРИ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Структури нервової системи

Розділ 2 Око, вухо та пов'язані з ними структури

Розділ 3 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні

Розділ 4 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем

Розділ 5 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою

Розділ 6 Структури, пов'язані з урогенітальною та репродуктивною системами

Розділ 7 Структури, пов'язані з рухом

Розділ 8 Шкіра та пов'язані з нею структури

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УЧАСТЬ

- Розділ 1** Навчання та застосування знань
- Розділ 2** Загальні завдання та вимоги
- Розділ 3** Комунікація
- Розділ 4** Мобільність
- Розділ 5** Самообслуговування
- Розділ 6** Домашній побут
- Розділ 7** Міжособистісні взаємодії та стосунки
- Розділ 8** Основні сфери життя
- Розділ 9** Життя в громаді, соціальне та громадське життя

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА

- Розділ 1** Вироби та технології
- Розділ 2** Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому
- Розділ 3** Підтримка та стосунки
- Розділ 4** Ставлення
- Розділ 5** Служби, системи та політики

МКФ - ДШ

Дворівнева класифікація

Перелік розділів та перший рівень класифікації

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Психічні функції

Глобальні психічні функції (b110-b139)

- b110** Функції свідомості
- b114** Функції орієнтації
- b117** Інтелектуальні функції
- b122** Глобальні психосоціальні функції
- b125** Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції
- b126** Функції темпераменту та особистості
- b130** Функції волі та прагнення
- b134** Функції сну
- b139** Глобальні психічні функції, інші уточнені та не уточнені

Специфічні психічні функції (b140-b189)

- b140** Функції уваги
- b144** Функції пам'яті
- b147** Психомоторні функції
- b152** Функції емоцій
- b156** Функції сприйняття
- b160** Функції мислення
- b163** Основні когнітивні функції
- b164** Когнітивні функції вищого рівня
- b167** Психічні функції мовлення
- b172** Функції обчислення
- b176** Психічні функції складних рухів
- b180** Функції самоусвідомлення та відчуття часу
- b189** Специфічні психічні функції, інші уточнені та не уточнені
- b198** Психічні функції, інші уточнені
- b199** Психічні функції, не уточнені

Розділ 2 Сенсорні функції та біль

Зір та пов'язані з ним функції (b210-b229)

- b210** Зорові функції
- b215** Функції структур, що примикають до ока
- b220** Відчуття, пов'язані з оком та структурами, що до нього примикають
- b229** Зір та пов'язані з ним функції, інші уточнені та не уточнені

Слух та вестибулярні функції (b230-b249)

- b230** Функції слуху
- b235** Вестибулярні функції
- b240** Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями

b249 Слух та вестибулярні функції, інші уточнені та не уточнені

Додаткові сенсорні функції (b250-b279)

b250 Функція смаку

b255 Функція нюху

b260 Пропріоцептивна функція

b265 Функції дотику

b270 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками

b279 Додаткові сенсорні функції, інші уточнені та не уточнені

Біль (b280-289)

b280 Відчуття болю

b289 Відчуття болю, інше уточнене та не уточнене

b298 Сенсорні функції та біль, інші уточнені

b299 Сенсорні функції та біль, не уточнені

Розділ 3 Функції голосу та мовлення

b310 Функції голосу

b320 Функції артикуляції

b330 Функції плавності та ритму мови

b340 Альтернативні голосові функції

b398 Функції голосу та мовлення, інші уточнені

b399 Функції голосу та мовлення, не уточнені

Розділ 4 Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові

Функції серцево - судинної системи (b410-b429)

b410 Функції серця

b415 Функції кровоносних судин

b420 Функції артеріального тиску

b429 Функції серцево - судинної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції системи крові та імунної системи (b430-b439)

b430 Функції системи крові

b435 Функції імунної системи

b439 Функції системи крові та імунної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції дихальної системи (b440-b449)

b440 Функції дихання

b445 Функції дихальних м'язів

b449 Функції дихальної системи, інші уточнені та не уточнені

Додаткові функції та відчуття з боку серцево - судинної та дихальної систем (b450-b469)

- b450** Додаткові дихальні функції
- b455** Функції толерантності до фізичного навантаження
- b460** Відчуття, пов'язані з функціонуванням серцево - судинної та дихальної систем
- b469** Додаткові функції та відчуття з боку серцево - судинної та дихальної систем, інші уточнені та не уточнені
- b498** Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, інші уточнені
- b499** Функції серцево - судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, не уточнені

Розділ 5 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи

Функції, пов'язані з травною системою (b510-b539)

- b510** Функції прийому їжі
- b515** Функції травлення
- b520** Функції асиміляції
- b525** Функції дефекації
- b530** Функції збереження ваги
- b535** Відчуття, пов'язані з травною системою
- b539** Функції, пов'язані з травною системою, інші уточнені та не уточнені

Функції, пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою (b540-b559)

- b540** Загальні метаболічні функції
- b545** Функції водного, мінерального та електролітного балансу
- b550** Функції терморегуляції
- b555** Функції ендокринних залоз
- b560** Функції підтримки росту
- b569** Функції, пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені та не уточнені
- b598** Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, інші уточнені
- b599** Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, не уточнені

Розділ 6 Урогенітальні та репродуктивні функції

Функції виділення сечі (b610-b639)

- b610** Функції сечоутворення
- b620** Функції сечовипускання
- b630** Відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення
- b639** Функції виділення сечі, інші уточнені та не уточнені

Статеві та репродуктивні функції (b640-b679)

- b640** Сексуальні функції
- b650** Менструальні функції

- b660**   Репродуктивні функції
- b670**   Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями
- b679**   Статеві та репродуктивні функції, інші уточнені та не уточнені
- b698**   Урогенітальні та репродуктивні функції, інші уточнені
- b699**   Урогенітальні та репродуктивні функції, не уточнені

Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Функції суглобів та кісток (b710-b729)

- b710**   Функції рухливості суглоба
- b715**   Функції стабільності суглоба
- b720**   Функції рухливості кісткового апарату
- b729**   Функції суглобів та кісток, інші уточнені та не уточнені

Функції м'язів (b730-b749)

- b730**   Функції м'язової сили
- b735**   Функції м'язового тонусу
- b740**   Функції м'язової витривалості
- b749**   Функції м'язів, інші уточнені та не уточнені

Функції руху (b750-b789)

- b750**   Моторно - рефлексорні функції
- b755**   Функції мимовільної рухової реакції
- b760**   Контроль довільних рухових функцій
- b765**   Мимовільні рухові функції
- b770**   Функції стереотипу ходьби
- b780**   Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями
- b789**   Функції руху, інші уточнені та не уточнені
- b798**   Нервово - м'язові, кісткові та рухові функції, інші уточнені
- b799**   Нервово - м'язові, кісткові та рухові функції, не уточнені

Розділ 8 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

Функції шкіри (b810-b849)

- b810**   Захисні функції шкіри
- b820**   Репаративні функції шкіри
- b830**   Інші функції шкіри
- b840**   Відчуття, пов'язані зі шкірою
- b849**   Функції шкіри, інші уточнені та не уточнені

Функції волосся та нігтів (b850-b869)

- b850**   Функції волосся
- b860**   Функції нігтів
- b869**   Функції волосся та нігтів, інші уточнені та не уточнені

- b898** Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, інші уточнені
- b899** Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, не уточнені

СТРУКТУРИ ОРГАНІЗМУ

Розділ 1 Структури нервової системи

- s110** Структура головного мозку
- s120** Спинний мозок та пов'язані з ним структури
- s130** Структура мозкових оболонок
- s140** Структура симпатичної нервової системи
- s150** Структура парасимпатичної нервової системи
- s198** Структури нервової системи, інші уточнені
- s199** Структури нервової системи, не уточнені

Розділ 2 Око, вухо та пов'язані з ними структури

- s210** Структура очниці
- s220** Структура очного яблука
- s230** Структури, що оточують око
- s240** Структура зовнішнього вуха
- s250** Структура середнього вуха
- s260** Структура внутрішнього вуха
- s298** Око, вухо та пов'язані з ними структури, інші уточнені
- s299** Око, вухо та пов'язані з ними структури, не уточнені

Розділ 3 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні

- s310** Структура носа
- s320** Структура рота
- s330** Структура глотки
- s340** Структура гортані
- s398** Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, інші уточнені
- s399** Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, не уточнені

Розділ 4 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем

- s410** Структура серцево-судинної системи
- s420** Структура імунної системи
- s430** Структура дихальної системи
- s498** Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, інші уточнені
- s499** Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, не уточнені

Розділ 5 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою

- s510** Структура слинних залоз
- s520** Структура стравоходу
- s530** Структура шлунку
- s540** Структура кишечника
- s550** Структура підшлункової залози
- s560** Структура печінки
- s570** Структура жовчного міхура та жовчовивідних шляхів
- s580** Структура ендокринних залоз
- s598** Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені
- s599** Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, не уточнені

Розділ 6 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами

- s610** Структура сечовивідної системи
- s620** Структура тазового дна
- s630** Структура репродуктивної системи
- s698** Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, інші уточнені
- s699** Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, не уточнені

Розділ 7 Структури, пов'язані з рухом

- s710** Структура голови та ділянки шиї
- s720** Структура плечового поясу
- s730** Структура верхньої кінцівки
- s740** Структура тазового поясу
- s750** Структура нижньої кінцівки
- s760** Структура тулуба
- s770** Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом
- s798** Структури, пов'язані з рухом, інші уточнені
- s799** Структури, пов'язані з рухом, не уточнені

Розділ 8 Шкіра та пов'язані з нею структури

- s810** Структура шкірного покриву
- s820** Структура шкірних залоз
- s830** Структура нігтів
- s840** Структура волосся
- s898** Шкіра та пов'язані з нею структури, інші уточнені
- s899** Шкіра та пов'язані з нею структури, не уточнені

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УЧАСТЬ

Розділ 1 Навчання та застосування знань

Цілеспрямоване використання органів чуттів (d110-d129)

- d110** Використання зору
- d115** Використання слуху
- d120** Цілеспрямоване використання інших органів чуттів
- d129** Цілеспрямоване використання органів чуттів, інші уточнені та не уточнені

Базові навички при навчанні (d130 - d159)

- d130** Копіювання
- d131** Навчання через дії з предметами
- d132** Отримання інформації
- d133** Оволодіння мовою
- d134** Оволодіння додатковою мовою
- d135** Повторення
- d137** Оволодіння поняттями
- d140** Засвоєння навичок читання
- d145** Засвоєння навичок письма
- d150** Засвоєння навичок обчислення
- d155** Набуття практичних навичок
- d159** Базові навички при навчанні, інше уточнене та не уточнене

Застосування знань (d160-d179)

- d160** Концентрація уваги
- d161** Стійкість уваги
- d163** Мислення
- d166** Читання
- d170** Письмо
- d172** Обчислення
- d175** Вирішення проблем
- d177** Прийняття рішень
- d179** Застосування знань, інше уточнене та не уточнене
- d198** Навчання та застосування знань, інше уточнене
- d199** Навчання та застосування знань, не уточнене

Розділ 2 Загальні завдання та вимоги

- d210** Виконання окремого завдання
- d220** Виконання багатопланових завдань
- d230** Виконання щоденного розпорядку
- d240** Подолання стресу та інших психологічних навантажень
- d250** Управління власною поведінкою

- d298 Загальні завдання та вимоги, інші уточнені
- d299 Загальні завдання та вимоги, не уточнені

Розділ 3 Комунікація

Спілкування – отримання повідомлень (d310 - d329)

- d310 Спілкування і сприйняття усних повідомлень
- d315 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень
- d320 Спілкування і сприйняття повідомлень мовою формальних символів
- d325 Спілкування і сприйняття письмових повідомлень
- d329 Спілкування - отримання повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Спілкування – продукування повідомлень (d330 - d349)

- d330 Здатність розмовляти
- d331 Попереднє спілкування
- d332 Спів
- d335 Продукування невербальних повідомлень
- d340 Продукування повідомлень мовою формальних символів
- d345 Письмові повідомлення
- d349 Спілкування – продукування повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування (d350- d369)

- d350 Розмова
- d355 Дискусія
- d360 Використання засобів комунікації і технік спілкування
- d369 Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування, інші уточнені та не уточнені
- d398 Комунікація, інше уточнене
- d399 Комунікація, не уточнене

Розділ 4 Мобільність

Зміна та утримування положення тіла (d410-d429)

- d410 Зміна основного положення тіла
- d415 Утримування положення тіла
- d420 Переміщення тіла
- d429 Зміна та утримування положення тіла, інше уточнене та не уточнене

Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами (d430-d449)

- d430 Підняття і перенесення об'єктів
- d435 Переміщення об'єктів нижніми кінцівками
- d440 Використання точних рухів кисті руки
- d445 Використання кисті та руки
- d446 Використання точних рухів стопи
- d449 Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами, інше уточнене та не уточнене

Ходьба та переміщення (d450-d469)

- d450** Ходьба
- d455** Рух довкола
- d460** Переміщення з місця на місце
- d465** Переміщення з використанням технічних засобів
- d469** Ходьба та переміщення, інші уточнені та не уточнені

Переміщення за допомогою транспорту (d470-d489)

- d470** Використання транспортних засобів
- d475** Керування транспортом
- d480** Їзда верхи на тваринах в якості транспорту
- d489** Переміщення довкола з використанням транспорту, інше уточнене та не уточнене
- d498** Мобільність, інша уточнена
- d499** Мобільність, не уточнена

Розділ 5 Самообслуговування

- d510** Миття
- d520** Догляд за частинами тіла
- d530** Туалет
- d540** Одягання
- d550** Харчування
- d560** Пиття
- d570** Догляд за своїм здоров'ям
- d571** Турбота про власну безпеку
- d598** Самообслуговування, інше уточнене
- d599** Самообслуговування, не уточнене

Розділ 6 Домашній побут

Придбання необхідних предметів (d610-d629)

- d610** Придбання житла
- d620** Придбання товарів та послуг
- d629** Придбання необхідних предметів, інше уточнене та не уточнене

Побутові завдання (d630-d649)

- d630** Приготування їжі
- d640** Ведення домашнього господарства
- d649** Побутові завдання, інші уточнені та не уточнені

Догляд за побутовими предметами та допомога іншим (d650-d669)

- d650** Догляд за побутовими предметами
- d660** Допомога іншим
- d669** Догляд за побутовими предметами та допомога іншим, інші уточнені та не уточнені

- d698** Домашній побут, інше уточнене
- d699** Домашній побут, не уточнене

Розділ 7 Міжособистісні взаємодії та стосунки

Загальні міжособистісні взаємодії (d710 - d729)

- d710** Елементарні міжособистісні взаємодії
- d720** Складні міжособистісні взаємодії
- d729** Загальні міжособистісні взаємодії, інші уточнені та не уточнені

Особливі міжособистісні стосунки (d730-d779)

- d730** Стосунки з незнайомими людьми
- d740** Офіційні стосунки
- d750** Неофіційні соціальні стосунки
- d760** Сімейні стосунки
- d770** Інтимні стосунки
- d779** Особливі міжособистісні стосунки, інші уточнені та не уточнені
- d798** Міжособистісні взаємодії та стосунки, інші уточнені
- d799** Міжособистісні взаємодії та стосунки, не уточнені

Розділ 8 Основні сфери життя

Освіта (d810-d839)

- d810** Неформальна освіта
- d815** Дошкільна освіта
- d816** Дошкільне життя і пов'язана з ним діяльність
- d820** Шкільна освіта
- d825** Професійне навчання
- d830** Вища освіта
- d835** Шкільне життя і пов'язана з ним діяльність
- d839** Освіта, інша уточнена та не уточнена

Робота і зайнятість (d840-d859)

- d840** Навчання (підготовка до професійної діяльності)
- d845** Отримання, збереження та припинення трудових відносин
- d850** Високооплачувана робота
- d855** Безоплатна робота
- d859** Робота і зайнятість, інші уточнені та не уточнені

Господарська діяльність (d860-d879)

- d860** Основні господарські операції
- d865** Складні господарські операції
- d870** Господарська незалежність
- d879** Господарська діяльність, інше уточнене та не уточнене

- d880** Участь у справі
- d898** Основні сфери життя, інші уточнені
- d899** Основні сфери життя, не уточнені

Розділ 9 Життя в громаді, соціальне та громадське життя

- d910** Життя в громаді
- d920** Відпочинок і дозвілля
- d930** Релігія і духовність
- d940** Права людини
- d950** Політичне і громадське життя
- d998** Життя в громаді, соціальне та громадське життя, інше уточнене
- d999** Життя в громаді, соціальне та громадське життя, не уточнене

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА

Розділ 1 Вироби та технології

- e110 Вироби або речовини для особистого споживання
- e115 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті
- e120 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування
- e125 Вироби та технології для комунікації
- e130 Вироби та технології для навчання
- e135 Вироби та технології для працевлаштування
- e140 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту
- e145 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики
- e150 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування
- e155 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування
- e160 Вироби та технології землекористування
- e165 Активи
- e198 Вироби та технології, інші уточнені
- e199 Вироби та технології, не уточнені

Розділ 2 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому

- e210 Фізична географія
- e215 Населення
- e220 Флора і фауна
- e225 Клімат
- e230 Природні явища
- e235 Зміни в навколишньому середовищі, викликані людиною
- e240 Світло
- e245 Зміни, пов'язані із часом
- e250 Звук
- e255 Вібрація
- e260 Якість повітря
- e298 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, інші уточнені
- e299 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, не уточнені

Розділ 3 Підтримка та стосунки

- e310 Найближчі родичі
- e315 Далекі родичі
- e320 Друзі

- e325 Знайомі, однолітки, колеги, сусіди та члени громади
- e330 Люди, що наділені владою
- e335 Підлегли
- e340 Персонал, що здійснює догляд і допомогу
- e345 Сторонні особи
- e350 Свійські тварини
- e355 Професійні працівники сфери охорони здоров'я
- e360 Професійні працівники інших сфер
- e398 Підтримка та стосунки, інші уточнені
- e399 Підтримка та стосунки, не уточнені

Розділ 4 Ставлення

- e410 Індивідуальні ставлення найближчих родичів
- e415 Індивідуальні ставлення далеких родичів
- e420 Індивідуальні ставлення друзів
- e425 Індивідуальні ставлення знайомих, однолітків, колег, сусідів та членів громади
- e430 Індивідуальні ставлення осіб, що наділені владою
- e435 Індивідуальні ставлення підлеглих
- e440 Індивідуальні ставлення персоналу, який здійснює догляд і допомогу
- e445 Індивідуальні ставлення сторонніх осіб
- e450 Індивідуальні ставлення професійних працівників сфери охорони здоров'я
- e455 Індивідуальні ставлення професійних працівників інших сфер
- e460 Соціальні ставлення
- e465 Соціальні норми, методи та ідеології
- e498 Ставлення, інші уточнені
- e499 Ставлення, не уточнені

Розділ 5 Служби, системи та політики

- e510 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів
- e515 Служби, системи та політики архітектури та будівництва
- e520 Служби, системи та політики утримання територій
- e525 Житлові служби, системи та політики
- e530 Служби, системи та політики комунального господарства
- e535 Служби, системи та політики комунікації
- e540 Транспортні служби, системи та політики
- e545 Служби, системи та політики захисту громадян
- e550 Служби, системи та політики правосуддя
- e555 Служби, системи та політики асоціацій і організацій
- e560 Служби, системи та політики засобів масової інформації
- e565 Економічні служби, системи та політики
- e570 Служби, системи та політики соціальної безпеки
- e575 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки

- e580** Служби, системи та політики охорони здоров'я
- e585** Служби, системи та політики освіти і навчання
- e590** Служби, системи та політики праці і зайнятості
- e595** Політичні служби, системи та політики
- e598** Служби, системи та політики, інші уточнені
- e599** Служби, системи та політики, не уточнені

МКФ-ДШ

Детальна класифікація з визначеннями

Всі категорії в рамках класифікації з їх визначеннями, включеннями та виключеннями

ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗМУ

Визначення: Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції).

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

У дитячому та підлітковому віці порушення можуть також набувати форми затримки або відставання в процесі розвитку функцій організму.

Кваліфікатор

Загальний кваліфікатор з негативною шкалою для позначення обсягу і величини порушення:

xxx.0 ВІДСУТНІ порушення	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ порушення	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ порушення	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ порушення	(значні, інтенсивні, ...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ порушення	(тотальні, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення функцій організму. Наприклад, коли кодуються «відсутні порушення» або «абсолютні порушення» у функціях організму, похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні порушення» визначаються до половини загальної шкали абсолютних порушень. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Психічні функції

Цей розділ стосується функцій головного мозку: як глобальних психічних функцій, таких як свідомість, функції енергії та потягу, так і специфічних психічних функцій – пам'ять, мова та обчислення.

Глобальні психічні функції ((b110 - b139)

b 110 Функції свідомості

Загальні психічні функції стану усвідомлення та уваги, що включають ясність та безперервність стану бадьорості.

Включено: функції ясності, безперервності та якості свідомості, втрата свідомості, кома та вегетативний стан, фуги, стан трансу, підкорений стан, свідомість, змінена дією лікарських препаратів, делірій, ступор

Виключено: функції орієнтації (b114); функції енергії та потягу (b130); функції сну (b134)

b 1100 Ясність свідомості

Психічні функції, порушення яких призводить до таких станів як плутаність свідомості, ступор або кома.

b 1101 Безперервність свідомості

Психічні функції, які підтримують стан неспання, увагу та усвідомлення, порушення яких можуть призводити до фуг, трансу та інших подібних станів.

b 1102 Якість свідомості

Психічні функції, порушення яких викликає зміну характеру перебування без сну, тривожність та втрату контролю, такі як марення чи стан, змінений дією лікарських препаратів.

b 1103 Регулювання стану неспання

Психічні функції, що регулюють стабільні стани неспання та усвідомлення.

b 1108 Функції свідомості, інші уточнені

b 1109 Функції свідомості, не уточнені

b 114 Функції орієнтації

Загальні психічні функції усвідомлення себе і визначення ставлення до об'єкту, до себе, до інших, до часу та до навколишнього оточення і простору.

Включено: функції орієнтації в часі, на місці та особистості, орієнтування щодо ставлення до себе та інших; дезорієнтація в часі, просторі та особистості

Виключено: функції свідомості (b110); функції уваги (b140); функції пам'яті (b144)

b 1140 Орієнтація у часі

Психічні функції, що відповідають за усвідомлення сьогодні, завтра, вчора, числа, місяця та року

b 1141 Орієнтація на місці

Психічні функції, що відповідають за усвідомлення свого місця розташування, як, наприклад, свого безпосереднього оточення, свого міста, країни.

b 1142 Орієнтація в особистості

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення своєї власної особистості та особистостей в безпосередньому оточенні.

b 11420 Орієнтація у власній особистості

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення своєї власної особистості.

b 11421 Орієнтація по відношенню до інших

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення ідентичності інших особистостей в своєму безпосередньому оточенні.

b 11428 Орієнтація в особистості, інше уточнене.

b 11429 Орієнтація в особистості, не уточнене.

b 1143 Орієнтація в об'єктах

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення об'єктів або особливостей об'єктів.

b 1144 Орієнтація у просторі

Психічні функції, які забезпечують усвідомлення свого власного тіла по відношенню до безпосереднього фізичного простору.

b 1148 Функції орієнтації, інші уточнені

b 1149 Функції орієнтації, не уточнені

b 117 Інтелектуальні функції

Загальні психічні функції, необхідні для розуміння і конструктивного інтегрування різних психічних функцій, включаючи всі когнітивні функції та їх розвиток протягом життя.

Включено: функції інтелектуального розвитку, затримка розумового розвитку, затримка психічного розвитку, деменція

Виключено: функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); основні когнітивні функції (b163); когнітивні функції високого рівня (b164)

б 122 Глобальні психосоціальні функції

Загальні психічні функції та їх розвиток протягом життя, необхідні для розуміння і конструктивного інтегрування окремих психічних функцій, які ведуть до формування особистісних і міжособистісних навичок, необхідних для встановлення соціальних взаємодій з певним змістом і з певною метою.

Включено: будь-яка складність у взаємовідносинах з іншими, включаючи прихильність

б 125 Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції

Схильність діяти або реагувати особливим чином, характеризує персональний поведінковий стиль особи, який відрізняє її від інших. Ці поведінкові та емоційні стилі мають розвиваючий характер і можуть слугувати основою для пізніших зразків темпераменту і функцій особистості.

Примітка: Коди, що позначають Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції, можуть бути віднесені до кодів, що позначають Темперамент і Функції особистості (b126). Користувачі можуть використовувати або один з цих кодів, або обидва разом. Таксономічні властивості цих кодів та їх зв'язок потребують подальшої розробки шляхом наукових досліджень

Включено: функції здатності пристосування, здатність реагування, рівень активності, передбачуваність, наполегливість і доступність

Виключено: інтелектуальні функції (b117); функції енергії та потягу (b130); психомоторні функції (b147); функції емоцій (b152)

б 1250 Здатність пристосовуватися

Схильність до прийняття нових об'єктів або ситуацій, на противагу заперечення нового.

б 1251 Здатність реагувати

Схильність до позитивної реакції на віддану зрозумілу вимогу, на противагу негативній реакції.

b 1252 Рівень активності

Схильність до енергійних реакцій і дій на противагу млявості, апатії.

b 1253 Передбачуваність

Схильність до дії або реакції передбачуваним і стійким способом на противагу нестійким або непередбачуваним способам реагування.

b 1254 Наполегливість

Схильність до тривалого наполягання на своїх бажаннях на противагу обмеженому зусиллю.

b 1255 Доступність

Схильність до ініціативи у взаєминах, швидше йдучи назустріч людям, ніж віддаляючись або відсторонюючись.

b 1258 Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції, інші уточнені**b 1259 Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції, не уточнені****b 126 Функції темпераменту та особистості**

Загальні психічні функції конституціональної схильності особи особливим чином реагувати на ситуації, включаючи набір психічних характеристик, що створює її індивідуальну відмінність від інших.

Примітка: Коди за Функціями темпераменту та особистості можуть бути співвіднесені з кодами, які позначають Диспозиції та внутрішньо-особистісні функції (b125). Користувачі можуть використовувати або один з цих кодів, або обидва разом. Таксономічні властивості цих кодів та їх зв'язок потребують подальшої розробки шляхом наукових досліджень

Включено: функції екстраверсії, інтроверсії, компромісу, старанності, психічної та емоційної стабільності, відкритості для досвіду; оптимізму; пошуку нового; впевненості; надійності

Виключено: інтелектуальні функції (b117); функції енергії та потягу (b130); психомоторні функції (b147); функції емоцій (b152)

b 1260 Екстраверсія

Психічні функції особистісної схильності до відкритості, товариськості та демонстративності на противагу сором'язливості, обмеженості та стриманості.

b 1261 Компроміс

Психічні функції особистісної схильності до співпраці, дружельності та гнучкості на противагу ворожості, опозиції та непокори.

b 1262 Старанність

Психічні функції особистісної схильності до працьовитості, методичності та скрупульозності на противагу психічним функціям схильності до ліні, ненадійності та безвідповідальності.

b 1263 Психічна стійкість

Психічні функції особистісної схильності до врівноваженості, стабільності та стриманості на противагу дратівливості, неспокою, неврівноваженості та примхливості.

b 1264 Відкритість до досвіду

Психічні функції особистісної схильності до цікавості, уяви, допитливості та прагнення до отримання досвіду на противагу перебуванню в стагнації, інертності та відсутності цікавості.

b 1265 Оптимізм

Психічні функції особистісної схильності до бадьорості, життєрадісності, надії на краще на противагу смутку, похмурому настрою і розпачу.

b 1266 Впевненість

Психічні функції особистісної схильності до самовпевненості, сміливості та твердості на противагу боязкості, невпевненості та прагненню триматися в тіні.

b 1267 Надійність

Психічні функції особистісної схильності до заслуги довіри та принциповості на противагу брехливості та антисоціальній поведінці.

b 1268 Функції темпераменту та особистості, інші уточнені**b 1269 Функції темпераменту та особистості, не уточнені****b 130 Функції волі та прагнення**

Загальні психічні функції фізіологічного та психологічного механізмів, які змушують особу постійно рухатися до задоволення певних потреб та загальних цілей.

Включено: функції вольового рівня, мотивації, апетиту, прагнення (включно з силою бажання речовин, які можуть привести до зловживання) та контроль імпульсивних спонукань

Виключено: функції свідомості (b110); функції темпераменту та особистості (b126); функції сну (b134); психомоторні функції (b147); функції емоцій (b152)

b 1300 Вольовий рівень

Психічні функції, що відповідають за силу волі та витривалість.

b 1301 Мотивація

Психічні функції, що відповідають за прагнення до дії; усвідомлене або неусвідомлене прагнення до дії.

b 1302 Апетит

Психічні функції, що відповідають за природній потяг та бажання, особливо за природні бажання, що повторюються, – їсти та пити.

b 1303 Прагнення

Психічні функції, що відповідають за спонукання споживати якісь речовини, включаючи ті, якими можна зловживати.

b 1304 Контроль імпульсивних спонукань

Психічні функції, що відповідають за регулювання раптових, інтенсивних спонукань до дії.

b 1308 Функції волі та прагнення, інші уточнені

b 1309 Функції волі та прагнення, не уточнені

b 134 Функції сну

Загальні психічні функції періодичного, зворотного та селективного фізичного та психічного відсторонення безпосередньо від довкілля, яке супроводжується характерними фізіологічними змінами.

Включено: функції кількості сну, засинання, підтримання та якості сну; функції, залучені до циклу сну, такі як безсоння, гіперсомнія та нарколепсія

Виключено: функції свідомості (b110); функції волі та прагнення (b130); функції уваги (b140); психомоторні функції (b147)

b 1340 Кількість сну

Психічні функції, які визначають час, що проводиться в стані сну в денному циклі та добовому ритмі.

b 1341 Засинання

Психічні функції, що забезпечують перехід від неспання до сну.

b 1342 Підтримання сну

Психічні функції, що підтримують стан сну.

b 1343 Якість сну

Психічні функції, які забезпечують природний сон, приводять до оптимального фізичного і психічного відпочинку та розслаблення.

б 1344 Функції, залучені до циклу сну

Психічні функції, що забезпечують сон зі швидкими рухами очей (ШРО), асоційованими із сновидіннями, і сон з повільними рухами очей (ПРО), які характеризують сон як час зниженої фізіологічної і психічної активності (швидкий і повільний сон).

б 1348 Функції сну, інші уточнені

б 1349 Функції сну, не уточнені

б 139 Глобальні психічні функції, інші уточнені та не уточнені

Специфічні психічні функції (b140 - b189)

б 140 Функції уваги

Специфічні психічні функції зосередженості на зовнішніх стимулах або внутрішніх переживаннях протягом необхідного періоду часу.

Включено: функції стійкості уваги, переключення уваги, розподілу уваги, часткової уваги; концентрації; розсіяної уваги

Виключено: функції свідомості (b110); функції волі та прагнення (b130); функції сну (b134); функції пам'яті (b144); психомоторні функції (b147); функції сприйняття (b156)

б 1400 Стійкість уваги

Психічні функції, що забезпечують концентрацію уваги на необхідний період часу.

б 1401 Переключення уваги

Психічні функції, що дозволяють переключати концентрацію уваги з одного подразника на інший.

б 1402 Розподілення уваги

Психічні функції, що дозволяють зосереджуватися на двох і більше подразниках одночасно.

б 1403 Зосередження уваги

Психічні функції, що дозволяють зосереджуватися на однакових подразниках двом і більше людям, наприклад, як дитина і вихователь, обидва зосереджені на одній іграшці.

б 1408 Функції уваги, інші уточнені

б 1409 Функції уваги, не уточнені

б 144 Функції пам'яті

Специфічні психічні функції реєстрації, зберігання інформації та відновлення її в разі потреби.

Включено: функції короткочасної та довготривалої пам'яті, оперативної, недавньої і віддаленої пам'яті; обсяг пам'яті; відновлення пам'яті; запам'ятовування; функції, використовувані при пригадуванні та вивченні, такі як номінальна, селективна та дисоціативна амнезія

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); інтелектуальні функції (b117); функції уваги (b140); функції сприйняття (b156); функції мислення (b160); когнітивні функції високого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

б 1440 Короткочасна пам'ять

Психічні функції, які обумовлюють тимчасове, минуще збереження пам'яті тривалістю приблизно 30 секунд, після чого інформація втрачається, якщо не закріплюється в довготривалій пам'яті.

б 1441 Довготривала пам'ять

Психічні функції системи пам'яті для тривалого зберігання інформації, що надходить від короткочасної пам'яті, одночасно з автобіографічною пам'яттю про минулі події та семантичною пам'яттю мови і фактів.

б 1442 Відтворення того, що зберігається в пам'яті

Специфічні психічні функції відтворення інформації, накопиченої в довготривалій пам'яті та доведення її до свідомості.

б 1448 Функції пам'яті, інші уточнені

б 1449 Функції пам'яті, не уточнені

б 147 Психомоторні функції

Специфічні психічні функції контролю як моторної, так і психічної діяльності на рівні організму.

Включено: мануальне та латеральне домінування функцій психомоторного контролю, такі як психомоторна затримка, збудження і хвилювання, позування, стереотипії,

рухові персеверації, кататонія, негативізм, амбівалентність, ехопраксія та ехолалія; якість психомоторних функцій

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); інтелектуальні функції (b117); функції волі та прагнення (b130); функції уваги (b140); основні когнітивні функції (b163); психічні функції мовлення (b167); незграбність (b760)

b 1470 Психомоторний контроль

Психічні функції, які регулюють моторні та психічні компоненти поведінки, тобто швидкість і час відповіді, наприклад, при втраті контролю виникає психомоторна затримка (рух і мова повільні; зниження жестикуляції і мимовільних рухів) або психомоторне збудження (підвищена поведінкова і когнітивна активність, яка, зазвичай, непродуктивна і часто виникає у відповідь на внутрішню напруженість, наприклад, постукування пальцями ніг, заломлення рук, хвилювання або занепокоєння)

b 1471 Якість психомоторних функцій

Психічні функції, що забезпечують невербальну поведінку, її певну послідовність і характер її допоміжних компонентів, таких, як координація рук і очей або ходьби.

b 1472 Організація психомоторних функцій

Психічні функції, що визначають складні завдання і послідовність рухів.

b 1473 Мануальне домінування

Розвиток і перевага використання рук (правої або лівої).

b 1474 Латеральне домінування

Розвиток і перевага використання очей і кінцівок.

b 1478 Психомоторні функції, інші уточнені

b 1479 Психомоторні функції, не уточнені

b 152 Функції емоцій

Специфічні психічні функції, що мають відношення до почуттів та емоційних компонентів у процесах мислення.

Включено: функції доречності емоцій, регулювання та діапазон емоцій; афект; смуток, щастя, любов, страх, гнів, ненависть, напруга, занепокоєння, радість, скорбота; нестійкість емоцій; згладжування афекту

Виключено: функції темпераменту та особистості (b126); функції волі та прагнення (b130)

b 1520 Доречність емоцій

Психічні функції, що забезпечують відповідність почуттів або афекту ситуації, як наприклад, щастя при отриманні хороших новин.

b 1521 Регуляція емоцій

Психічні функції, які контролюють переживання і прояв афекту.

b 1522 Діапазон емоцій

Психічні функції, що забезпечують весь спектр пережитих афектів і почуттів таких, як любов, ненависть, занепокоєння, скорбота, радість, страх і гнів.

b 1528 Функції емоцій, інші уточнені**b 1529 Функції емоцій, не уточнені****b 156 Функції сприйняття**

Специфічні психічні функції розпізнавання та інтерпретації сенсорних подразників.

Включено: функції слухового, зорового, нюхового, смакового, тактильного і просторового сприйняття, наприклад, галюцинація або ілюзія

Виключено: функції свідомості (b110); функції орієнтації (b114); функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); психічні функції мовлення (b167); зір та пов'язані з ним функції (b210-b229); слух та вестибулярні функції (b230-b249); додаткові сенсорні функції (b250-b279)

b 1560 Слухове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання звуків, тонів, їх висоти та інших акустичних подразників.

b 1561 Зорове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання форми, розміру, кольору та інших зорових подразників.

b 1562 Нюхове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відтінків запахів.

b 1563 Смакове сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відтінків смаку, таких як солодке, кисле, солоне, гірке, відчутних язиком.

b 1564 Тактильне сприйняття

Психічні функції, залучені в розпізнавання відмінностей в текстурі, таких як шорсткі або гладкі подразники, що відчуються при дотику.

б 1565 Візуально-просторове сприйняття

Психічна функція, залучена в розпізнавання місця розташування об'єктів в навколишньому середовищі або стосовно один одного.

б 1568 Функції сприйняття, інші уточнені

б 1569 Функції сприйняття, не уточнені

б 160 Функції мислення

Специфічні психічні функції, пов'язані з процесом мислення.

Включено: функції темпу, форми, контролю та змісту мислення; цілеспрямоване мислення; нецілеспрямоване мислення; логічні функції думки, наприклад, домінування думки; політ думки, розумовий блок; незв'язність думки, ґрунтовність, помилки, нав'язливі ідеї і компульсивне мислення

Виключено: інтелектуальні функції (b117); функції пам'яті (b144); психомоторні функції (b147); функції сприйняття (b156); когнітивні функції вищого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

б 1600 Темп мислення

Психічні функції, що керують швидкістю процесу мислення.

б 1601 Форма мислення

Психічні функції, що організовують процес мислення, його зв'язність і логічність.

Включено: порушення послідовності мислення, поверховість і ґрунтовність

б 1602 Зміст мислення

Психічні функції, що складають ідеї, які присутні в процесі мислення і організовуються в поняття.

Включено: порушення у вигляді ілюзій, надцінних ідей та соматизації

б 1603 Контроль мислення

Психічні функції, що забезпечують вольовий контроль мислення, усвідомлюваний особистістю.

Включено: порушення у вигляді уповільненого розмірковування, нав'язливих ідей, передавання думок на відстані

б 1608 Функції мислення, інші уточнені

б 1609 Функції мислення, не уточнені

б 163 Основні когнітивні функції

Психічні функції, залучені в отримання знань про предмети, події та досвід; та організація і застосування цих знань в завданнях, що вимагають психічної активності.

Включено: функції когнітивного розвитку уявлення, знання і міркування

Виключено: когнітивні функції вищого рівня (b164)

б 164 Когнітивні функції вищого рівня

Специфічні психічні функції, залежні в основному від лобних долей мозку і включають комплексну цілеспрямовану поведінку, наприклад, прийняття рішень, абстрагування, планування і виконання задуманого, когнітивну гнучкість, та вибір адекватної поведінки за певних обставин; так звані виконавчі функції.

Включено: функції абстрагування та організації думок; управління часом, розуміння та судження, формування концепції, категоризації та когнітивної гнучкості

Виключено: функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); психічні функції мовлення (b167); функції обчислення (b172)

б 1640 Абстрагування

Психічні функції створення загальних думок, якостей або характеристик, що впливають із них, та їх відмінностей від конкретної реальності, специфічних предметів або обставин.

б 1641 Організація і планування

Психічні функції координування частин в ціле, систематизації; психічна функція, залучена в розробку методу поведінки або дії.

б 1642 Управління часом

Психічні функції розташування подій в хронологічній послідовності, закріплення відрізка часу за будь-якими подіями та видами діяльності.

б 1643 Когнітивна гнучкість

Психічні функції зміни стратегій або перемикання когнітивних патернів, особливо тих, які залучені до вирішення проблем.

б 1644 Проникливість

Психічні функції усвідомлення і розуміння себе і своєї поведінки.

б 1645 Судження

Психічні функції, залучені в здатність розрізнення та оцінки різних думок, наприклад які беруть участь у формуванні думки.

b 1646 **Вирішення проблем**

Психічні функції ідентифікації, аналізу та об'єднання незв'язаної або суперечливої інформації у вигляді рішення.

b 1648 **Когнітивні функції вищого рівня, інші уточнені****b 1649** **Когнітивні функції вищого рівня, не уточнені****b 167** **Психічні функції мовлення**

Специфічні психічні функції розпізнавання і використання знаків, символів та інших компонентів мовлення.

Включено: функції сприйняття і розпізнавання усної, письмової чи інших форм мовлення, таких як мова знаків; функції вираження усної, письмової чи інших форм мовлення; функції, що об'єднують усну та письмову форми мовлення, такі як пов'язані з появою афазії сприйняття, вираження, Брока, Верніке і провідникової афазії

Виключено: функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); функції сприйняття (b156); функції мислення (b160); когнітивні функції вищого рівня (b164); функції обчислення (b172); психічні функції складних рухів (b176); Розділ 2 Сенсорні функції та біль; Розділ 3 Функції голосу та мовлення

b 1670 **Сприйняття мови**

Специфічні психічні функції декодування повідомлень в усній, письмовій чи інших формах, таких як мова знаків для отримання їхнього значення.

b 16700 **Сприйняття усної мови**

Психічні функції декодування усних повідомлень для розуміння їхнього значення.

b 16701 **Сприйняття писемної мови**

Психічні функції декодування письмових повідомлень для розуміння їхнього значення.

b 16702 **Сприйняття мови знаків**

Психічні функції декодування повідомлень, які використовують знаки, зроблені руками або іншими способами для розуміння їхнього значення.

b 16703 **Сприйняття мови жестів**

Психічні функції декодування повідомлень з неформалізованих жестів, зроблених руками або іншими рухами, для розуміння їхнього значення.

в 16708 Сприйняття мови, інше уточнене

в 16709 Сприйняття мови, не уточнене

в 1671 Вираження за допомогою мовлення

Специфічні психічні функції, необхідні для передачі сенсу повідомлень усною, письмовою, знаковою та іншими формами мовлення.

в 16710 Вираження за допомогою усного мовлення

Психічні функції, необхідні для створення осмислених усних повідомлень.

в 16711 Вираження за допомогою писемного мовлення

Психічні функції, необхідні для створення осмислених письмових повідомлень.

в 16712 Вираження за допомогою мови знаків

Психічні функції, необхідні для створення осмислених повідомлень, що використовують знаки, зроблені руками або іншими рухами.

в 16713 Вираження за допомогою мови жестів

Психічні функції, необхідні для створення осмислених повідомлень у вигляді неформалізованих жестів зроблених руками або інших рухів.

в 16718 Вираження за допомогою мовлення, інше уточнене

в 16719 Вираження за допомогою мовлення, не уточнене

в 1672 Інтегративні функції мовлення

Психічні функції, що забезпечують семантичне і символічне значення, граматичну структуру і поняття для створення повідомлень в усній, письмовій чи інших формах мови.

в 1678 Психічні функції мовлення, інші уточнені

в 1679 Психічні функції мовлення, не уточнені

в 172 Функції обчислення

Специфічні психічні функції визначення, апроксимації та маніпулювання математичними символами і процесами.

Включено: функції додавання, віднімання та інші прості математичні обчислення; функції складних математичних дій

Виключено: функції уваги (b140); функції пам'яті (b144); функції мислення (b160); когнітивні функції вищого рівня (b164); психічні функції мовлення (b167)

б 1720 Прості обчислення

Психічні функції рахунку за допомогою цифр, такі як додавання, віднімання, множення і ділення.

б 1721 Складні обчислення

Психічні функції перекладу словесних проблем в арифметичні дії, переведення математичних формул в арифметичні дії та інші складні маніпуляції, що включають цифри.

б 1728 Функції обчислення, інші уточнені

б 1729 Функції обчислення, не уточнені

б 176 Психічні функції складних рухів

Специфічні психічні функції послідовних і координованих складних, цілеспрямованих рухів.

Включено: порушення, такі як ідеаторні, ідеокінетичні, одягання, окуломоторні та мовна апраксія

Виключено: психомоторні функції (b147); когнітивні функції вищого рівня (b164); Розділ 7. Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

б 180 Функції самоусвідомлення та відчуття часу

Специфічні психічні функції, пов'язані з усвідомленням власної ідентичності, власного тіла, свого становища в реальному оточенні та в часі.

Включено: самоусвідомлення, образ тіла і відчуття часу

б 1800 Самоусвідомлення

Специфічні психічні функції усвідомлення своєї власної особистості та власного становища в реальному оточенні.

Включено: порушення, такі як деперсоналізація і дереалізація

б 1801 Образ тіла

Специфічні психічні функції, пов'язані з уявленням і усвідомленням свого власного тіла.

Включено: порушення, такі як фантомна кінцівка і відчуття зайвої повноти або зайвої худорлявості

в 1802 Відчуття часу

Специфічні психічні функції суб'єктивного відчуття тривалості та перебігу часу.

Включено: порушення, такі як відчуття «ніколи не баченого» або «вже баченого»

в 1808 Функції самоусвідомлення і відчуття часу, інші уточнені

в 1809 Функції самоусвідомлення і відчуття часу, не уточнені

в 189 Специфічні психічні функції, інші уточнені та не уточнені

в 198 Психічні функції, інші уточнені

в 199 Психічні функції, не уточнені

Розділ 2

Сенсорні функції та біль

Цей розділ стосується функцій органів чуттів – зору, слуху, смаку та інших, а також відчуття болю.

Зір та пов'язані з ним функції (b210-b229)

b 210 Зорові функції

Сенсорні функції, пов'язані зі сприйняттям світла і відчуттям форми, розміру, контуру і кольору візуальних подразників.

Включено: функції гостроти зору; функції полів зору; якість зору; функції відчуття світла і кольору; гостроти зору на відстані; монокулярний і бінокулярний зір; якість візуального зображення; порушення, такі як короткозорість, далекозорість, астигматизм, геміанопсія, дальтонізм, тунельний зір, центральна і периферична скотома, диплопія, нічна сліпота і порушення адаптації до світла

Виключення: функції сприйняття (b156)

b 2100 Функції гостроти зору

Зорові функції відчуття форми і контурів при бінокулярному та монокулярному зорі, для бачення як далеко, так і поблизу.

b 21000 Гострота бінокулярного зору вдалину

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру об'єктів, віддалених від ока, при використанні обох очей.

b 21001 Гострота монокулярного зору вдалину

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру об'єктів, віддалених від ока, при використанні окремо правого або лівого ока.

b 21002 Гострота бінокулярного зору поблизу

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру близько розташованих об'єктів, при використанні обох очей.

b 21003 Гострота монокулярного зору поблизу

Зорові функції відчуття розміру, форми і контуру близько розташованих об'єктів, при використанні правого або лівого ока.

б 21008 Функції гостроти зору, інші уточнені

б 21009 Функції гостроти зору, не уточнені

б 2101 Функції полів зору

Зорові функції, що визначають розмір області, видимої при фіксації погляду.

Включено: порушення, такі як скотома, тунельний зір, анопсія

б 2102 Якість зору

Зорові функції, що включають світлову чутливість, колірний зір, контрастність та якість зображення в цілому.

б 21020 Світловідчуття

Зорові функції відчуття мінімального освітлення (світловий мінімум) і мінімальної різниці в інтенсивності освітлення (світлове диференціювання).

Включено: функції адаптації до темряви; порушення, такі як нічна сліпота (знижена чутливість до світла) і світлобоязнь (підвищена чутливість до світла)

б 21021 Відчуття кольору

Зорові функції розрізнення і збігу кольорів.

б 21022 Контрастна чутливість

Зорові функції поділу предмета і фону при мінімально необхідній освітленості.

б 21023 Якість візуального зображення

Зорові функції, що визначають якість зображення.

Включено: порушення сприйняття відтінків, порушення якості зображення (нечіткість або пелена), спотворення, поява зірок або мушок перед очима

б 21028 Якість зору, інша уточнена

б 21029 Якість зору, не уточнена

б 2108 Зорові функції, інші уточнені

б 2109 Зорові функції, не уточнені

б 215 Функції структур, що примикають до ока

Функції структур всередині та навколо очей, які сприяють здійсненню зорових функцій.

Включено: функції внутрішніх м'язів ока, повіки, зовнішніх м'язів очей, включаючи довільні та рефлекторні рухи і фіксацію очей, слізні залози, акомодацию, зіничний рефлекс; порушення, такі як ністагм, ксерофтальмія і птоз

Виключено: зорові функції (b210); Розділ 7 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

б 2150 Функції внутрішніх м'язів ока

Функції м'язів усередині ока, таких як м'язи райдужної оболонки, які регулюють форму і розмір зіниці та кришталика ока.

Включено: функції акомодациї; зіничний рефлекс

б 2151 Функції повіки

Функції повіки, такі як захисний рефлекс.

б 2152 Функції зовнішніх м'язів ока

Функції м'язів, що використовуються для того, щоб дивитися в різних напрямках, стежити за рухомим в полі зору предметом, виконувати різкі рухи для уловлювання рухомої цілі та фіксувати око.

Включено: ністагм; координовані рухи очей

б 2153 Функції слізних залоз

Функції слізних залоз і проток.

б 2158 Функції структур, що примикають до ока, інші уточнені

б 2159 Функції структур, що примикають до ока, не уточнені

б 220 Відчуття, пов'язані з оком та структурами, що до нього примикають

Відчуття втоми, сухості та свербіння очей, а також пов'язані з цим відчуття.

Включено: відчуття тиску за оком, стороннього тіла в оці, напруги ока, печіння в оці; подразнення ока

Виключено: відчуття болю (b280)

б 229 Зір та пов'язані з ним функції, інші уточнені та не уточнені

Слух та вестибулярні функції (b230 - b249)

b 230 Функції слуху

Сенсорні функції, пов'язані з відчуттям наявності звуків та місця розташування, висоти тонів звуку, гучності та якості звуків.

Включено: функції сприйняття і розрізнення звуку, локалізації джерела звуку, латералізація звуку, розпізнавання мови; порушення, такі як глухота, порушення слуху і втрата слуху

Виключено: функції сприйняття (b156) і психічні функції мовлення (b167)

b 2300 Сприйняття звуку

Сенсорні функції відчуття звуку.

b 2301 Розрізнення звуків

Сенсорні функції, пов'язані з уловлюванням звуку, включаючи диференціацію фону і бінауральний синтез, розділення і поєднання.

b 2302 Локалізація джерела звуку

Сенсорні функції, пов'язані з визначенням локалізації джерела звуку.

b 2303 Латералізація звуку

Сенсорні функції, пов'язані з визначенням боку джерела звуку – справа чи зліва.

b 2304 Розпізнавання мови

Сенсорні функції, пов'язані з визначенням усної мови і розрізнення її з поміж інших звуків.

b 2308 Функції слуху, інші уточнені

b 2309 Функції слуху, не уточнені

b 235 Вестибулярні функції

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що відносяться до положення, рівноваги і руху.

Включено: функції положення і відчуття положення тіла; функції рівноваги тіла та руху

Виключено: відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями (b240)

b 2350 Вестибулярна функція просторового положення

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що відносяться до визначення положення тіла.

б 2351 Вестибулярна функція рівноваги

Сенсорні функції внутрішнього вуха, які стосуються підтримання рівноваги тіла.

б 2352 Вестибулярна функція пересування

Сенсорні функції внутрішнього вуха, що стосуються відчуття руху тіла, включаючи напрямок і швидкість.

б 2358 Вестибулярні функції, інші уточнені

б 2359 Вестибулярні функції, не уточнені

б 240 Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями

Відчуття запаморочення, падіння і дзвону або шуму у вухах.

Включено: відчуття дзвону у вухах, подразнення у вусі, тиску у вухах, нудота, пов'язана із запамороченням.

Виключено: вестибулярні функції (b235); відчуття болю (b280)

б 2400 Дзвін або шум у вухах

Відчуття низькочастотного шуму, свисту або дзвону у вухах.

б 2401 Запаморочення

Відчуття кружляння в голові або навколишніх предметів; відчуття обертання, гойдання або перекидання.

б 2402 Відчуття падіння

Відчуття втрати опори і падіння.

б 2403 Нудота, пов'язана із запамороченням

Відчуття позивів до блювоти, що виникає при запамороченні.

б 2404 Подразнення у вусі

Відчуття сверблячки або інших подібних відчуттів у вусі.

б 2405 Тиск у вусі

Відчуття тиску у вусі.

б 2408 Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями, інші уточнені

б 2409 Відчуття, пов'язані зі слухом і вестибулярними функціями, не уточнені

б 249 Слух та вестибулярні функції, інші уточнені та не уточнені

Додаткові сенсорні функції (b250 - b279)

б 250 Функції смакової чутливості

Сенсорні функції якісного відчуття гіркого, солодкого, кислого і солоного.

Включено: функції відчуття смаку; порушення, такі як агевзія і гіпогевзія

б 255 Функції нюху

Сенсорні функції відчуття ароматів і запахів.

Включено: функції нюху; порушення, такі як аносмія, гіпосмія

б 260 Пропріоцептивна функція

Сенсорні функції відчуття положення частин тіла одна відносно іншої.

Включено: функції статезії і кінестезії

Виключено: вестибулярні функції (b235); відчуття, пов'язані з м'язами і руховими функціями (b780)

б 265 Функції дотику

Сенсорні функції відчуття поверхонь і їх структури або якості.

Включено: функції дотику, відчуття дотику; порушення, такі як оніміння, анестезія, поколювання, парестезія і гіперестезія

Виключено: сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками (b270)

б 270 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками

Сенсорні функції відчуття температури, вібрації, тиску та ушкоджуючих подразників.

Включено: функції чутливості до температури, вібрації, тряски або коливань, поверхневого тиску, глибинного тиску, відчуття печіння або шкідливих подразників

Виключено: функції дотику (b265); відчуття болю (b280)

б 2700 Температурна чутливість

Сенсорні функції відчуття холоду і тепла.

б 2701 Вібраційна чутливість

Сенсорні функції відчуття тряски і вібрації.

б 2702 Тактильна чутливість

Сенсорні функції відчуття тиску на шкіру або на шкірі.

Включено: порушення, такі як чутливість до дотику, оніміння, гіпестезія, гіперестезія, парестезія та поколювання

б 2703 Чутливість до травматичних подразників

Сенсорні функції відчуття болісних або неприємних впливів.

Включено: порушення, такі як гіпалгезія, гіперпатія, аллодінія, аналгезія і больова анестезія

б 2708 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками, інші уточнені**б 2709 Сенсорні функції, пов'язані з температурою та іншими подразниками, не уточнені****б 279** Додаткові сенсорні функції, інші уточнені та не уточнені**Біль (b280 - b289)****б 280** Відчуття болю

Неприємне відчуття, що вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла.

Включено: відчуття генералізованого або локалізованого болю в одній або декількох частинах тіла, біль в дерматомі, переймоподібний біль, пекучий біль, тупий біль, ниючий біль; порушення, такі як міальгія, аналгезія і гіпералгезія

б 2800 Генералізований біль

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається всім тілом.

б 2801 Біль в частині тіла

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в окремій частині або частинах тіла.

б 28010 Біль в голові та шиї

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в голові та шиї.

б 28011 Біль у грудній клітці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в грудній клітці.

б 28012 Біль в шлунку або животі

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в шлунку або животі.

Включено: біль в ділянці таза

б 28013 Біль у спині

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в спині.

Включено: біль в тулубі; біль в нижній частині спини

б 28014 Біль у верхній кінцівці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, відчувається або в одній, або в обох верхніх кінцівках, включаючи кисті.

б 28015 Біль у нижній кінцівці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається або в одній, або в обох нижніх кінцівках, включаючи стопи.

б 28016 Біль у суглобах

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, що відчувається в одному або більше суглобах, включаючи малі та великі суглоби.

Включено: біль в стегні; біль в плечі

б 28018 Біль в частині тіла, інший уточнений

б 28019 Біль в частині тіла, не уточнений

б 2802 Біль в багатьох частинах тіла

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в декількох частинах тіла.

б 2803 Випромінюючий біль в дерматомі

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в ділянках шкіри, іннервованих одним і тим же нервовим корінцем.

б 2804 Випромінюючий біль в сегменті або ділянці

Неприємне відчуття, яке вказує на потенційне або фактичне пошкодження будь-якої структури тіла, локалізоване в ділянках шкіри різних частин тіла, які не іннервованих одним і тим же нервовим корінцем.

б 289 Відчуття болю, інше уточнене та не уточнене

б 298 Сенсорні функції та біль, інші уточнені

б 299 Сенсорні функції та біль, не уточнені

Розділ 3

Функції голосу та мовлення

Цей розділ стосується функцій відтворення звуків та мовлення.

Б 310 Функції голосу

Функції утворення різних звуків за рахунок проходження повітря через гортань.

Включено: функції голосоутворення і якості голосу; функції фонації, вимови, гучності та інших якостей голосу; порушення, такі як афонія, дисфонія, хрипота, гіперназальність та гіпоназальність

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції артикуляції (b320); бурмотіння (b3401)

Б 3100 Голосоутворення

Функції утворення звуку шляхом координації рухів гортані та оточуючих її м'язів з дихальною системою.

Включено: функції фонації, гучність; порушення афонії

Б 3101 Якість голосу

Функції створення голосових характеристик, включаючи висоту звуку, резонанс та інші ознаки.

Включено: функції високого або низького тону; порушення, такі як гіперназальність, гіпоназальність, дисфонія, охриплість або огрубіння

Б 3108 Функції голосу, інші уточнені

Б 3109 Функції голосу, не уточнені

Б 320 Функції артикуляції

Функції утворення звуків мови.

Включено: функції вимови, артикуляції фонем; спастична, атаксична, млява дизартрія; анартрія

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310)

Б 330 Функції плавності та ритму мови

Функції утворення безперервності та темпу мови.

Включено: функції безперервності, ритму, швидкості та мелодійності мови; наголосу та інтонації; порушення, такі як заїкання, запинання, нерозбірливість мови, браділалія і тахілалія

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310); функції артикуляції (b320)

б 3300 Плавність мови

Функції утворення плавності та безперервності потоку мови.

Включено: функції плавного зв'язку мови; порушення такі, як заїкання, запинання, нерозбірливість мови, порушення швидкості мови, повторення звуків, слів або частин слів і неправильні зупинки в мові

б 3301 Ритм мови

Функції модуляції, темпу та ударного стилю мовлення.

Включено: порушення, такі як стереотипний або повторюваний мовний ритм

б 3302 Швидкість мови

Функції темпу мови.

Включено: порушення, такі як браділалія і тахілалія

б 3303 Мелодійність мови

Функції модуляції патернів висоти у мові.

Включено: просодія мови, інтонація, мелодійність мови; порушення, такі як монотонна мова

б 3308 Функції плавності та ритму мови, інші уточнені

б 3309 Функції плавності та ритму мови, не уточнені

б 340 Альтернативні голосові функції

Функції відтворення інших способів вокалізації.

Включено: функції відтворення нот і діапазону звуків, таких як при співі, бурмотінні, лепетанні, гудінні; плачу вголос та крику

Виключено: психічні функції мовлення (b167); функції голосу (b310); функції артикуляції (b320); функції плавності та ритму мови (b330)

б3400 Відтворення нот

Вокальні функції відтворення музичних голосових звуків.

*Включено: тривале утримання; модулювання та початок відтворення
одиначних і пов'язаних вокалізацій із варіаціями по висоті таких, як спів,
гудіння і монотонний спів*

б 3401 Складання звукового ряду

Функції відтворення різноманітних голосових звуків.

Включено: функції плачу, воркування, булькання, лепетання

б 3408 Альтернативні голосові функції, інші уточнені

б 3409 Альтернативні голосові функції, не уточнені

б 398 Функції голосу та мовлення, інші уточнені

б 399 Функції голосу та мовлення, не уточнені

Розділ 4

Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові

Цей розділ стосується функцій серцево-судинної системи (функції серця та кровоносних судин), системи крові та імунної системи (функції кровотворення та імунітету) та дихальної системи (функції дихання та толерантності до фізичного навантаження).

Функції серцево-судинної системи (b410 - b429)

b 410 Функції серця

Насосні функції для підтримки кровотоку і тиску в усьому тілі в достатніх або необхідних кількостях.

Включено: функції частоти серцевих скорочень, ритму і викиду; сила скорочення міокарду; функції серцевих клапанів; насосні функції малого кола кровообігу; динаміка кровообігу до серця; порушення, такі як тахікардія, брадикардія, нерегулярні серцеві скорочення, як при серцевій недостатності, кардіоміопатії, міокардиті та коронарній недостатності

Виключено: функції кровоносних судин (b415); функції артеріального тиску (b420); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4100 Темп серцевих скорочень

Функції, пов'язані з кількістю серцевих скорочень за хвилину.

Включено: порушення, такі як занадто частий (тахікардія) або занадто повільний (брадикардія) ритм

b 4101 Ритм серцевих скорочень

Функції, пов'язані з регулярністю скорочень серця.

Включено: порушення, такі як аритмії

b 4102 Скорочувальна сила міокарда

Функції, пов'язані з кількістю крові, що викидається м'язами шлуночків при кожному скороченні.

Включено: порушення такі, як при зменшенні серцевого викиду

b 4103 Кровопостачання серця

Функції, пов'язані із обсягом крові, що проходить через серцевий м'яз

Включено: порушення, такі як при коронарній ішемії

б 4108 Функції серця, інші уточнені

б 4109 Функції серця, не уточнені

б 415 Функції кровоносних судин

Функції транспортування крові по всьому тілу.

Включено: функції артерій, капілярів і вен; вазомоторні функції; функції легневих артерій, капілярів і вен; функції венозних клапанів; порушення, такі як блокада або звуження артерій; атеросклероз, артеріосклероз, тромбоемболії та варикозні вени

Виключено: функції серця (b410); функції артеріального тиску (b420); функції системи крові (b430); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

б 4150 Функції артерій

Функції, пов'язані з током крові по артеріях.

Включено: порушення, такі як при розширенні артерій; звуження артерій, наприклад, при переміжній кульгавості

б 4151 Функції капілярів

Функції, пов'язані з током крові по капілярах.

б 4152 Функції вен

Функції, пов'язані з током крові по венах та функції венозних клапанів.

Включено: порушення, такі як при розширенні вен; звуження вен; недостатність клапанів, наприклад, при варикозних венах

б 4158 Функції кровоносних судин, інші уточнені

б 4159 Функції кровоносних судин, не уточнені

б 420 Функції артеріального тиску

Функції підтримання артеріального тиску.

Включено: функції підтримання артеріального тиску; підвищений і знижений артеріальний тиск; порушення, такі як гіпотензія, гіпертензія і постуральна гіпотензія

Виключено: функції серця (b410); функції кровоносних судин (b415); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4200 Підвищений артеріальний тиск

Функції, пов'язані з підвищенням систолічного або діастолічного артеріального тиску вище нормального для конкретного віку.

b 4201 Знижений артеріальний тиск

Функції, пов'язані зі зниженням систолічного або діастолічного артеріального тиску нижче нормального для конкретного віку.

b 4202 Підтримання артеріального тиску

Функції, пов'язані з підтриманням необхідного артеріального тиску у відповідь на зміни в організмі.

b 4208 Функції артеріального тиску, інші уточнені

b 4209 Функції артеріального тиску, не уточнені

b 429 Функції серцево-судинної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції системи крові та імунної системи (b430 - b439)

b 430 Функції системи крові

Функції кровотворення, транспорту кисню і метаболітів, згортання.

Включено: функції кровотворення і кісткового мозку; функції транспортування кисню у крові; пов'язані з кров'ю функції селезінки; метаболічно-транспортні функції крові; згортання; порушення, такі як при анемії, гемофілії та інші порушення згортання крові

Виключено: функції серцево-судинної системи (b410-b429); функції імунної системи (b435); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

b 4300 Кровотворення

Функції, пов'язані з виробленням крові та її компонентів.

b 4301 Киснево-транспортні функції крові

Функції, пов'язані зі здатністю крові транспортувати кисень по всьому організму.

b 4302 Метаболічно-транспортні функції крові

Функції, пов'язані зі здатністю крові транспортувати метаболіти, що надходять до всього організму.

б 4303 Функції крові, пов'язані із згортанням

Функції, пов'язані з коагуляцією крові, наприклад, в місці ушкодження.

б 4308 Функції системи крові, інші уточнені

б 4309 Функції системи крові, не уточнені

б 435 Функції імунної системи

Функції організму, пов'язані з захистом проти чужорідних субстанцій, включаючи інфекції, за допомогою специфічної та неспецифічної імунної відповіді.

Включено: імунна відповідь (специфічна і неспецифічна); реакції гіперчутливості; функції лімфатичних судин та вузлів; функції клітинного, гуморального імунітету; відповідь на імунізацію; порушення, такі як аутоімунні реакції, алергічні реакції, лімфаденіт і лімфедема

Виключено: функції системи крові (b430)

б 4350 Імунна відповідь

Функції відповіді організму шляхом сенсibiliзації на чужорідні субстанції, включаючи інфекції.

б 43500 Специфічна імунна відповідь

Функції відповіді організму шляхом сенсibiliзації на специфічні чужорідні субстанції.

б 43501 Неспецифічна імунна відповідь

Функції загальної відповіді організму шляхом сенсibiliзації на чужорідні субстанції, включаючи інфекції.

б 43508 Імунна відповідь, інша уточнена

б 43509 Імунна відповідь, не уточнена

б 4351 Реакції гіперчутливості

Функції надмірної відповіді організму шляхом сенсibiliзації на чужорідні субстанції, наприклад чутливість до різних антигенів.

Включено: порушення, такі як гіперчутливості або алергії

Виключено: переносимість їжі (b5153)

б 4352 Функції лімфатичних судин

Функції, пов'язані з судинними каналами транспорту лімфи.

б 4353 Функції лімфатичних вузлів

Функції, пов'язані з залозами, розташованими по ходу лімфатичних судин.

б 4358 Функції імунної системи, інші уточнені

б 4359 Функції імунної системи, не уточнені

б 439 Функції системи крові та імунної системи, інші уточнені та не уточнені

Функції дихальної системи (b440 - b449)

б 440 Функції дихання

Функції вдихання повітря в легені, газообміну між повітрям і кров'ю та видихання повітря.

Включено: функції частоти, ритму і глибини дихання; порушення, такі як апное, гіпервентиляція, нерегулярне дихання, парадоксальне дихання, бронхоспазм і як при легеневої емфіземі; зниження проходження повітря через верхні та нижні дихальні шляхи

Виключено: функції дихальних м'язів (b445); додаткові дихальні функції (b450); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

б 4400 Темп дихання

Функції, пов'язані з кількістю вдихів, зроблених за хвилину.

Включено: порушення, такі як занадто швидкий (тахіпное) або занадто повільний (брадіпное) темп дихання

б 4401 Ритм дихання

Функції, пов'язані з періодичністю та регулярністю дихання.

Включено: порушення, такі як нерегулярне дихання

б 4402 Глибина вдиху

Функції, пов'язані з обсягом розширення легенів при диханні.

Включено: порушення, такі як поверхневе або неглибоке дихання

б 4408 Функції дихання, інші уточнені

б 4409 Функції дихання, не уточнені

б 445 Функції дихальних м'язів

Функції м'язів, що беруть участь у диханні

Включено: функції грудних дихальних м'язів; функції діафрагми; функції додаткових дихальних м'язів

Виключено: функції дихання (b440); додаткові дихальні функції (b450); функції толерантності до фізичного навантаження (b455)

б 4450 Функції грудних дихальних м'язів

Функції грудних м'язів, що беруть участь в диханні.

б 4451 Функції діафрагми

Функції діафрагми, пов'язані з диханням.

б 4452 Функції додаткових дихальних м'язів

Функції додаткових м'язів, що беруть участь в диханні.

б 4458 Функції дихальних м'язів, інші уточнені

б 4459 Функції дихальних м'язів, не уточнені

б 449 Функції дихальної системи, інші уточнені та не уточнені

Додаткові функції та відчуття з боку серцево-судинної та дихальної систем (b450 - b469)

б 450 Додаткові дихальні функції

Додаткові функції, пов'язані з диханням, такі як кашель, чхання і позіхання.

Включено: функції видихання, свисту і дихання ротом, функції утворення і транспортування слизу

б 4500 Вироблення слизу в дихальних шляхах

Функції утворення слизу у верхніх і нижніх дихальних шляхах.

б 4501 Транспортування слизу по дихальним шляхам

Функції транспортування слизу по верхнім і нижнім дихальним шляхам.

б 4508 Додаткові дихальні функції, інші уточнені

б 4509 Додаткові дихальні функції, не уточнені

б 455 Функції толерантності до фізичного навантаження

Функції резерву витривалості дихальної та серцево-судинної систем при фізичних навантаженнях.

Включено: функції фізичної витривалості, аеробної здатності; витривалості та стомлюваності

Виключено: функції серцево-судинної системи (b410-b429); функції системи крові (b430); функції дихання (b440); функції дихальних м'язів (b445); додаткові дихальні функції (b450)

б 4550 Загальна фізична витривалість

Функції, пов'язані із загальним рівнем толерантності або витривалості фізичного навантаження.

б 4551 Аеробна здатність

Функції, пов'язані зі ступенем навантаження, який може виконувати особа без задишки.

б 4552 Стомлюваність

Функції, пов'язані із відчуттям втоми при будь-якому рівні навантаження.

б 4558 Функції толерантності до фізичного навантаження, інші уточнені

б 4559 Функції толерантності до фізичного навантаження, не уточнені

б 460 Відчуття, пов'язані з функціонуванням серцево-судинної та дихальної систем

Відчуття перебоїв у роботі серця, серцебиття і труднощі дихання.

Включено: відчуття здавленості в грудях, нерегулярного серцебиття, задишки, нестачі повітря, задухи, грудки в горлі, спазму і хрипів

Виключено: відчуття болю (b280)

б 469 Додаткові функції та відчуття з боку серцево-судинної та дихальної систем, інші уточнені та не уточнені

б 498 Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, інші уточнені

б 499 Функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові, не уточнені

Розділ 5

Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи

Цей розділ стосується функцій прийому їжі, перетравлення та видалення, а також функцій, що стосуються метаболізму та ендокринних залоз, а також функцій підтримання росту.

Функції, пов'язані з травною системою (b510 - b539)

b 510 Функції прийому їжі

Функції, пов'язані з прийомом всередину твердих або рідких речовин через рот.

Включено: функції смоктання, жування і кусання, переміщення їжі в роті, слиновиділення, ковтання, відрижки, спльовування і блювоти; порушення, такі як дисфагія, аспірація їжі, аерофагія, підвищене слиновиділення, слинотеча і недостатнє слиновиділення

Виключено: відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5100 Смоктання

Функції затягування в рот за допомогою всмоктування, обумовленого рухами щік, губ і язика.

b 5101 Кусання

Функції розрізання, відривання шматків їжі передніми зубами.

b 5102 Жування

Функції роздрібнення, перетирання та перемішування їжі задніми зубами (молярами).

b 5103 Переміщення їжі в роті

Функції, пов'язані з переміщенням їжі в роті зубами і язиком.

b 5104 Слиновиділення

Функції вироблення слини в роті.

b 5105 Ковтання

Функції, пов'язані з проходженням їжі та напоїв через ротову порожнину, глотку, стравохід в шлунок у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

Включено: ротова, глоткова або стравохідна дисфагія; порушення проходження їжі по стравоходу

б 51050 Ковтання через рот

Функція проходження їжі та рідини через ротову порожнину у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

б 51051 Ковтання через глотку

Функція проходження їжі та рідини через глотку у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

б 51052 Ковтання через стравохід

Функція проходження їжі та рідини через стравохід у відповідному обсязі та з відповідною швидкістю.

б 51058 Ковтання, інше уточнене

б 51059 Ковтання, не уточнене

б 5106 Блювота

Функції, пов'язані з пересуванням їжі або рідини у зворотному напрямку від шлунку до стравоходу, далі до рота і назовні, наприклад як при гастроєзофагеальному рефлюксі, рецидивній блювоті, пілоричному стенозі.

б 51060 Відрижка

Функції пересування їжі або рідини у зворотному напрямку від шлунку до стравоходу і до рота, без викиду її назовні.

б 5107 Жування жуйки

Функції стримування і переміщення блювотної маси в роті.

б 5108 Функції прийому їжі, інші уточнені

б 5109 Функції прийому їжі, не уточнені

б 515 Функції травлення

Функції пересування їжі по шлунково-кишковому тракту, перетравлення і всмоктування.

Включено: функції транспортування їжі через шлунок, перистальтика; перетравлення їжі, секреція ферментів та їх активність в шлунку і кишечнику; всмоктування поживних речовин та переносимість їжі; порушення, такі як гіперхлоргідрія; мальабсорбція, непереносимість їжі, підвищена перистальтика кишечника, парез кишечника, кишкова непрохідність і зменшення вироблення жовчі

Виключено: функції прийому їжі (b510); функції асиміляції (b520); функції дефекації (b525); відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5150 Транспортування їжі через шлунок і кишечник

Перистальтика і пов'язані з нею функції, які механічно пересувають їжу через шлунок і кишечник.

b 5151 Подрібнення їжі

Функції механічного дроблення їжі до найдрібніших частинок в шлунково-кишковому тракті.

b 5152 Всмокткування поживних речовин

Функції транспортування твердих і рідких поживних речовин в кров'яне русло через кишечник.

b 5153 Переносимість їжі

Функції сприйняття прийнятною для травлення їжі та рідини і відторгнення неприйнятною для травлення їжі та рідини.

Включено: порушення, такі як гіперчутливість, непереносимість глютену

b 5158 Функції травлення, інші уточнені

b 5159 Функції травлення, не уточнені

b 520 Функції асиміляції

Функції перетворення поживних речовин в метаболіти і компоненти організму.

Включено: функції накопичення поживних речовин в організмі

Виключено: функції травлення (b515); функції дефекації (b525); функції збереження ваги (b530); загальні метаболічні функції (b540)

b 525 Функції дефекації

Функції видалення екскрементів і неперетравленої їжі у вигляді фекалій і пов'язані з цим функції.

Включено: функції виділення, консистенція калу, частота дефекації; регуляція дефекації, метеоризм; порушення, такі як закріп, діарея, водянисті випорожнення і недостатність анального сфінктера або нетримання

Виключено: функції травлення (b515); функції асиміляції (b520); відчуття, пов'язані з травною системою (b535)

b 5250 Видалення фекалій

Функції видалення екскрементів через пряму кишку, включаючи функції скорочення абдомінальних м'язів.

b 5251 Консистенція фекалій

Консистенція калу, наприклад як твердість, щільність, м'якість або рідкий стан.

b 5252 Частота дефекацій

Функції, залучені до частоти дефекацій.

b 5253 Регуляція дефекацій

Функції, залучені у свідомий контроль над екскреторної функцією.

b 5254 Метеоризм

Функції, пов'язані з видаленням надмірної кількості повітря і газів з кишечника.

b 5258 Функції дефекації, інші уточнені

b 5259 Функції дефекації, не уточнені

b530 Функції збереження ваги

Функції збереження відповідної маси тіла, включаючи збільшення ваги в період розвитку.

Включено: функції збереження прийнятного Індексу Маси Тіла (ІМТ); порушення, такі як знижена вага, кахексія, втрата ваги, надмірна вага, виснаження, і такі як при первинному і вторинному ожирінні

Виключено: функції асиміляції (b520); загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

b 535 Відчуття, пов'язані з травною системою

Відчуття, що виникають під час прийому їжі, пиття і пов'язані з іншими функціями травлення.

Включено: відчуття нудоти, здуття, кишкової коліки, переповнення шлунку, відчуття грудки, спазмів і газів у животі, печія

Виключено: відчуття болю (b280); функції прийому їжі (b510); функції травлення (b515); функції дефекації (b525)

b 5350 Відчуття нудоти

Відчуття блювотних позовів.

b 5351 Відчуття здуття

Відчуття розпирання в шлунку або животі.

b 5352 Відчуття кишкової коліки

Відчуття спастичних або болісних скорочень м'язів гладкої мускулатури шлунково-кишкового тракту.

b 5358 Відчуття, пов'язані з травною системою, інші уточнені**b 5359 Відчуття, пов'язані з травною системою, не уточнені****b 539 Функції, пов'язані з травною системою, інші уточнені та не уточнені*****Функції, пов'язані із метаболізмом та ендокринною системою (b540 - b569)*****b 540 Загальні метаболічні функції**

Функції регулювання основних компонентів організму, таких як вуглеводи, білки і жири, їх перетворення один в одного та їх перетворення в енергію.

Включено: функції обміну речовин, основний обмін, обмін вуглеводів, білків і жирів, катаболізм, анаболізм, продукція енергії в організмі; збільшення або зменшення інтенсивності обміну речовин

Виключено: функції асиміляції (b520); функції збереження ваги (b530); функції водного, мінерального та електролітного балансу (b545); функції терморегуляції (b550); функції ендокринних залоз (b555)

b 5400 Основний обмін речовин

Функції, пов'язані зі споживанням кисню організмом за певних умов спокою та температури.

Включено: зниження або підвищення основного обміну речовин, порушення, такі як гіпертиреоз і гіпотиреоз

b 5401 Вуглеводний обмін

Функції, залучені в процес, в результаті якого вуглеводи їжі запасуються і розпадаються до глюкози і, згодом, до двоокису вуглецю і води.

b 5402 Білковий обмін

Функції, залучені в процес, при якому білки їжі перетворюються в амінокислоти і далі розпадаються в організмі.

b 5403 Обмін жирів

Функції, залучені в процес, при якому жири їжі запасуються і розпадаються в організмі.

b 5408 Загальні метаболічні функції, інші уточнені**b 5409 Загальні метаболічні функції, не уточнені****b 545** **Функції водного, мінерального та електролітного балансу**

Функції регулювання води, мінералу та електролітів у організмі.

Включено: функції водного балансу, баланс мінералів, таких як кальцій, цинк і залізо, баланс електролітів, таких як натрій і калій; порушення, такі як при затримці води, дегідратації, гіперкальціємії, гіпокальціємії, дефіциті заліза, гіпернатріємії, гіпонатріємії, гіперкаліємії і гіпокаліємії

Виключено: функції системи крові (b430); загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

b 5450 Водний баланс

Функції, пов'язані з підтриманням рівня або кількості води в організмі.

Включено: порушення, такі як дегідратація і регідратація

b 54500 Затримка води

Функції, пов'язані з утриманням води в організмі.

b 54501 Підтримка водного балансу

Функції, пов'язані із підтриманням оптимальної кількості води в організмі.

b 54508 Водний баланс, інший уточнений**b 54509 Водний баланс, не уточнений****b 5451 Мінеральний баланс**

Функції, пов'язані з підтриманням рівноваги між прийомом, запасом, утилізацією та екскрецією мінералів у організмі.

b 5452 Електролітний баланс

Функції, пов'язані з підтриманням рівноваги між прийомом, запасом, утилізацією та екскрецією електролітів у організмі.

b 5458 Функції водного, мінерального та електролітного балансу, інші уточнені

б 5459 Функції водного, мінерального та електролітного балансу, не уточнені

б 550 Функції терморегуляції

Функції регулювання температури тіла.

Включено: функції підтримання температури тіла; порушення, такі як гіпотермія, гіпертермія

Виключено: загальні метаболічні функції (b540); функції ендокринних залоз (b555)

б 5500 Температура тіла

Функції, залучені до регуляції внутрішньої температури тіла.

Включено: порушення, такі як гіпертермія або гіпотермія

б 5501 Підтримка температури тіла

Функції, пов'язані з підтриманням оптимальної температури тіла при змінах навколишньої температури

Включено: стійкість до спеки або холоду

б 5508 Функції терморегуляції, інші уточнені

б 5509 Функції терморегуляції, не уточнені

б 555 Функції ендокринних залоз

Функції вироблення гормонів і регулювання гормональних рівнів організму, включаючи циклічні зміни.

Включено: функції гормонального балансу; гіпергітутаризм, гіпогітутаризм, гіпертиреоз, гіпотиреоз, гіперадреналізм, гіпоадреналізм, гіперпаратиреоз, гіпопаратиреоз, гіпергонадизм, гіпогонадизм

Виключено: загальні метаболічні функції (b540); функції водного, мінерального та електролітного балансу (b545); функції терморегуляції (b550); сексуальні функції (b640); менструальні функції (b650)

б 5550 Функції статевого дозрівання

Функції, пов'язані із встановленням статевої зрілості та проявами первинних і вторинних статевих ознак.

б 55500 Ріст волосся на тілі та лобку

Функції, пов'язані з ростом волосся на тілі та лобку.

б 55501 Розвиток молочних залоз і сосків

Функції, пов'язані з розвитком молочних залоз і сосків.

б 55502 Розвиток статевого члена, яєчок і мошонки

Функції, пов'язані з розвитком статевого члена, яєчок і мошонки.

б 55508 Функції статевого дозрівання, інші уточнені

б 55509 Функції статевого дозрівання, не уточнені

б 560 Функції росту

Функції досягнення очікуваних етапів росту, контекстуально скореговані відповідно до нормативних антропологічних параметрів.

Включено: карликовість і гігантизм

б 569 Функції, що пов'язані з метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені та не уточнені

б 598 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, інші уточнені

б 599 Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи, не уточнені

Розділ 6

Урогенітальні та репродуктивні функції

Цей розділ стосується функцій сечовиділення та репродуктивних функцій, що включають функції відтворення та сексуальні функції.

Функції виділення сечі (b610 - b639)

b 610 Функції сечоутворення

Функції фільтрації та накопичення сечі.

Включено: функції фільтрації, накопичення сечі; порушення, такі як при нирковій недостатності, анурії, олігурії, гідронефрозі, гіпотонічному сечовому міхурі та обструкції сечоводу

Виключено: функції сечовипускання (b620)

b 6100 Фільтрація

Функції ниркової фільтрації.

b 6101 Накопичення сечі

Функції, пов'язані з накопиченням і зберіганням сечі сечоводами і сечовим міхуром.

b 6108 Функції сечоутворення, інші уточнені

b 6109 Функції сечоутворення, не уточнені

b 620 Функції сечовипускання

Функції випорожнення сечового міхура.

Включено: функції сечовипускання, частота сечовипускання, утримання сечі; порушення, такі як при стресовому, імперативному, рефлекторному, переповненні, постійному нетриманні сечі, дриблінгу, частому сечовипусканні, автономному сечовому міхурі, поліурії, затримці сечі та імперативних позивах

Виключено: функції сечоутворення (b610); відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення (b630)

b 6200 Сечовипускання

Функції випорожнення сечового міхура.

Включено: порушення, такі як затримка сечі

б 6201 Частота сечовипускання

Функції, пов'язані з кількістю разів сечовипускання.

б 6202 Регуляція сечовипускання

Функції контролю над сечовипусканням.

Включено: порушення, такі як при стресовому, імперативному, рефлекторному, постійному і змішаному нетриманні сечі

б 6208 Функції сечовипускання, інші уточнені

б 6209 Функції сечовипускання, не уточнені

б 630 Відчуття, пов'язані з функціями сечовипускання

Відчуття, що виникають під час випорожнення сечового міхура і пов'язані з функціями сечовиділення.

Включено: відчуття неповного випорожнення, відчуття повноти сечового міхура

Виключено: відчуття болю (b280); функції сечовипускання (b620)

б 639 Функції виділення сечі, інші уточнені та не уточнені

Статеві та репродуктивні функції (b640 - b679)

б 640 Сексуальні функції

Психічні та фізичні функції, пов'язані зі статевим актом, включаючи стадії збудження, підготовки, оргазму і завершення.

Включено: функції фази сексуального збудження, підготовчої сексуальної фази, фази оргазму, завершальної сексуальної фази: функції, пов'язані зі статевим потягом, поведінкою, ерекцією статевого члена, ерекцією клітора, зволоженням піхви, мастурбацією, еякуляцією, оргазмом; порушення, такі як імпотенція, фригідність, вагінізм, передчасна еякуляція, пріапізм і відстрочена еякуляція

Виключено: репродуктивні функції (b660); відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями (b670)

б 6400 Функції фази сексуального збудження

Функції сексуального інтересу і збудження.

б 6401 Функції підготовчої сексуальної фази

Функції вступу в сексуальний контакт.

б 6402 Функції фази оргазму

Функції досягнення оргазму.

б 6403 Функції завершальної сексуальної фази

Функції задоволення після оргазму і появи релаксації.

Включено: порушення, такі як невдоволення оргазмом

б 6408 Сексуальні функції, інші уточнені

б 6409 Сексуальні функції, не уточнені

б 650 Менструальні функції

Функції, пов'язані з менструальним циклом, включаючи регулярність менструації, відходження менструальної рідини.

Включено: функції регулярності та інтервалу менструації, ступінь менструальної кровотечі, менархе, менопауза; порушення, такі як первинна та вторинна аменорея, менорагія, поліменорея, ретроградна менструація і як при передменструальному синдромі

Виключено: сексуальні функції (б640); репродуктивні функції (б660); відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями (б670); відчуття болю (б280)

б 6500 Регулярність менструального циклу

Функції, залучені до регуляції менструального циклу.

Включено: занадто часті або дуже рідкісні менструації

б 6501 Інтервал між менструаціями

Функції, які регулюють тривалість часу між двома менструальними циклами.

б 6502 Ступінь менструальної кровотечі

Функції, пов'язані з кількістю менструальної кровотечі.

Включено: незначні місячні (гіпоменорея); рясні місячні (гіперменорея, менорагія)

б 6503 Початок менструації

Функції, пов'язані із першою появою менструації.

б 6508 Менструальні функції, інші уточнені

б 6509 Менструальні функції, не уточнені

б 660 Репродуктивні функції

Функції, пов'язані з фертильністю, вагітністю, пологами і годуванням грудьми.

Включено: функції чоловічої фертильності та жіночої фертильності, вагітність і пологи, лактація; порушення, такі як азооспермія, олігоспермія, галакторея, агалакторея, алактація і такі як при зниженні плодючості, безплідді, спонтанному аборті, ектопічній вагітності, порушенні виношування, маленькому плоді, гідрамніоні, передчасних пологах і переношеній вагітності

Виключено: сексуальні функції (b640); менструальні функції (b650)

б 6600 Функції, пов'язані з фертильністю

Функції, пов'язані з можливістю продукувати статеві клітини для відтворення потомства.

Включено: порушення, такі як при зниженні плодючості, безплідді

Виключено: сексуальні функції (b640)

б 6601 Функції, пов'язані з вагітністю

Функції, залучені до процесу запліднення і збереження вагітності.

б 6602 Функції, пов'язані з пологами

Функції, залучені до процесу пологів.

б 6603 Лактація

Функції, залучені до продукції молока і його доступність для дитини.

б 6608 Репродуктивні функції, інші уточнені

б 6609 Репродуктивні функції, не уточнені

б 670 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями

Відчуття, що виникають від сексуального збудження, статевих зносин, менструації, інших статевих або репродуктивних функцій.

Включено: відчуття диспареунії, дисменореї, припливів під час менопаузи і нічного потіння під час менопаузи

Виключено: відчуття болю (b280); відчуття, пов'язані з функціями сечовиділення (b630); сексуальні функції (b640); менструальні функції (b650); репродуктивні функції (b660)

b 6700 Дискомфорт, пов'язаний з сексуальним контактом

Відчуття, пов'язані із сексуальним збудженням, підготовчою фазою, статевим актом, оргазмом і завершенням статевого акту.

b 6701 Дискомфорт, пов'язаний з менструальним циклом

Відчуття, пов'язані із менструацією, включаючи передменструальну і постменструальну фази.

b 6702 Дискомфорт, пов'язаний з менопаузою

Відчуття, пов'язані з припиненням менструального циклу.

Включено: припливи і нічна пітливість під час менопаузи

b 6703 Генітальні функції

Функції, пов'язані із порушенням геніталій.

Виключено: сексуальні функції (b640); репродуктивні функції (b660)

b 6708 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями, інші уточнені

b 6709 Відчуття, пов'язані зі статевою та репродуктивною функціями, не уточнені

b 679 Статеві та репродуктивні функції, інші уточнені та не уточнені

b 698 Урогенітальні та репродуктивні функції, інші уточнені

b 699 Урогенітальні та репродуктивні функції, не уточнені

Розділ 7

Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції

Цей розділ стосується функцій руху та рухливості, що включають функції суглобів, кісток, рефлексів і м'язів.

Функції суглобів та кісток (b710 - b729)

b 710 Функції рухливості суглоба

Функції обсягу і свободи руху одного суглоба.

Включено: функції рухливості одного або декількох суглобів, хребетних, плечових, ліктьових, променезап'ястних, тазостегнових, колінних, гомілковостопних, малих суглобів кистей і стоп; загальна рухливість суглобів; порушення, такі як надмірна рухливість суглобів, скутість рухів суглобів, скутість плечей, артрит

Виключено: функції стабільності суглоба (b715); контроль довільних рухових функцій (b760)

b 7100 Рухливість одиничного суглоба

Функції обсягу і свободи руху одного суглоба.

b 7101 Рухливість декількох суглобів

Функції обсягу і свободи руху більш ніж одного суглоба.

b 7102 Загальна рухливість суглобів

Функції обсягу і свободи руху суглобів всього тіла.

b 7108 Функції рухливості суглоба, інша уточнена

b 7109 Функції рухливості суглоба, не уточнена

b 715 Функції стабільності суглоба

Функції підтримки структурної цілісності суглобів.

Включено: функції стабільності одного суглоба, декількох суглобів і суглобів в цілому; порушення, такі як нестабільний плечовий суглоб, вивих суглоба, вивих плечового і тазостегнового суглобів

Виключено: функції рухливості суглоба (b710)

б 7150 Стабільність одного суглоба

Функції підтримки структурної цілісності одного суглоба.

б 7151 Стабільність декількох суглобів

Функції підтримки структурної цілісності більш ніж одного суглоба.

б 7152 Загальна стабільність суглобів

Функції підтримки структурної цілісності суглобів всього тіла.

б 7158 Функції стабільності суглоба, інші уточнені

б 7159 Функції стабільності суглоба, не уточнені

б 720 Функції рухливості кісткового апарату

Функції обсягу і свободи руху лопатки, тазу, кисті та тарзальних кісток.

Включено: порушення, такі як скутість плечового і тазового пояса

Виключено: функції рухливості суглоба (b710)

б 7200 Рухливість лопатки

Функції обсягу і свободи руху лопатки.

Включено: порушення, такі як приведення, відведення, латеральне і медіальне зміщення лопатки

б 7201 Рухливість тазу

Функції обсягу і свободи руху тазу.

Включено: ротація тазу

б 7202 Рухливість кісток зап'ястя

Функції обсягу і свободи руху кісток зап'ястя.

б 7203 Рухливість кісток передплесна

Функції обсягу і свободи руху кісток передплесна.

б7208 Функції рухливості кісткового апарату, інші уточнені

б7209 Функції рухливості кісткового апарату, не уточнені

б 729 Функції суглобів та кісток, інші уточнені та не уточнені

Функції м'язів (b730 - b749)

b 730 Функції м'язової сили

Функції, які стосуються сили скорочення окремого м'яза або групи м'язів.

Включено: функції, пов'язані з силою певних м'язів і м'язових груп, м'язів однієї кінцівки, одного боку тіла, нижньої половини тіла, всіх кінцівок, тулуба і всіх м'язів тіла в цілому; порушення, такі як слабкість малих м'язів стоп і кистей, м'язовий парез, параліч м'яза, моноплегія, геміплегія, параплегія, квадріплегія та акінетичний мутизм

Виключено: функції структур, що примикають до ока (b215); функції м'язового тону (b735); функції м'язової витривалості (b740)

b 7300 Сила ізольованих м'язів і м'язових груп

Функції, пов'язані з силою скорочення певних і ізольованих м'язів і м'язових груп.

Включено: порушення, такі як слабкість малих м'язів стоп або кистей

b 7301 Сила м'язів однієї кінцівки

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп однієї руки або ноги.

Включено: порушення, такі як монопарез і моноплегія

b 7302 Сила м'язів одного боку тіла

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп лівої чи правої половини тіла.

Включено: порушення, такі як геміпарез і геміплегія

b 7303 Сила м'язів нижньої половини тіла

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп нижньої половини тіла.

Включено: порушення, такі як парапарез і параплегія

b 7304 Сила м'язів всіх кінцівок

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп всіх чотирьох кінцівок.

Включено: порушення, такі як тетрапарез і тетраплегія

б 7305 Сила м'язів тулуба

Функції, пов'язані з силою скорочення м'язів і м'язових груп тулуба.

б 7306 Сила всіх м'язів тіла

Функції, пов'язані з силою скорочення всіх м'язів і м'язових груп тіла.

Включено: порушення, такі як акінетичний мутизм

б 7308 Функції м'язової сили, інші уточнені

б 7309 Функції м'язової сили, не уточнені

б 735 **Функції м'язового тону**

Функції, пов'язані з напруженістю м'язів під час відпочинку та опору, який чиниться м'язами при пасивних рухах.

Включено: функції, пов'язані з напруженістю ізолюваних м'язів і м'язових груп, м'язів однієї кінцівки, одного боку тіла і нижньої половини тіла, м'язів усіх кінцівок, м'язів тулуба і всіх м'язів тіла; порушення, такі як гіпотонія, гіпертонія і спастичність м'язів, міотонія та параміотонія

Виключено: функції м'язової сили (b730); функції м'язової витривалості (b740)

б 7350 Тонус ізолюваних м'язів і м'язових груп

Функції, пов'язані з напруженістю в ізолюваних м'язах і м'язових групах під час спокою та опору, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, такі як фокальна дистонія, кривошия

б 7351 Тонус м'язів однієї кінцівки

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах однієї руки або однієї ноги в спокої, їхній опір при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з монопарезом і моноплегією

б 7352 Тонус м'язів одного боку тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах у правій або лівій половині тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з геміпарезом і геміплегією

б 7353 Тонус м'язів нижньої половини тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах нижньої половини тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з парапарезом і параплегією

б 7354 Тонус м'язів всіх кінцівок

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах всіх чотирьох кінцівок в стані спокою і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, пов'язані з тетрапарезом і тетраплегією

б 7355 Тонус м'язів тулуба

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах тулуба в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

б 7356 Тонус всіх м'язів тіла

Функції, пов'язані з напруженістю в м'язах і м'язових групах всього тіла в стані спокою, і опір, який чиниться ними при пасивних рухах.

Включено: порушення, такі як при генералізованій дистонії та хворобі Паркінсона або генералізованому парезі та паралічі

б 7358 Функції м'язового тону, інші уточнені

б 7359 Функції м'язового тону, не уточнені

б 740 Функції м'язової витривалості

Функції, пов'язані з підтриманням скорочення м'язів протягом необхідного періоду часу.

Включено: функції, пов'язані з підтриманням м'язового скорочення для ізольованих м'язів, м'язових груп і всіх м'язів тіла; порушення, такі як при міастенії гравіс

Виключено: функції толерантності до фізичного навантаження (b455); функції м'язової сили (b730); функції м'язового тону (b735)

б 7400 Витривалість ізольованих м'язів

Функції, пов'язані з підтриманням м'язового скорочення ізольованих м'язів протягом необхідного періоду часу.

б 7401 Витривалість м'язових груп

Функції, пов'язані з підтриманням скорочення м'язів ізольованих м'язових груп протягом необхідного періоду часу.

Включено: порушення, пов'язані з монопарезом, моноплегією, геміпарезом і геміплегією, парапарезом і параплегією

б 7402 Витривалість всіх м'язів тіла

Функції, пов'язані з підтриманням скорочення всіх м'язів тіла протягом необхідного періоду часу.

Включено: порушення, пов'язані з тетрапарезом, тетраплегією, генералізованим парезом і паралічем

Ь 7408 Функції м'язової витривалості, інші уточнені

Ь 7409 Функції м'язової витривалості, не уточнені

Ь 749 Функції м'язів, інші уточнені та не уточнені

Функції руху (Ь750 - Ь789)

Ь 750 Моторно-рефлекторні функції

Функції мимовільного скорочення м'язів, індуковані специфічними подразниками.

Включено: рефлекторні функції розтягування, автоматичний рефлекс локального суглоба, рефлeksi, викликані больовими стимулами та іншими екстероцептивними подразниками; рефлекс відсмикування, рефлекс біцепса, променевий рефлекс, рефлекс квадрицепса, колінний рефлекс, гомілковостопний рефлекс, вигляд і стійкість рефлексів

Ь 7500 Руховий рефлекс розтягування

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликається розтягуванням.

Ь 7501 Рефлекси на пошкоджуючий подразник

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликаються болем і іншими пошкоджуючими подразниками.

Включено: рефлекс відсмикування

Ь 7502 Рефлекси на інші екстероцептивні подразники

Функції мимовільного скорочення м'язів, що автоматично викликаються зовнішніми непошкоджуючими подразниками.

Ь7508 Моторно-рефлекторні функції, інші уточнені

Ь7509 Моторно-рефлекторні функції, не уточнені

Ь 755 Функції мимовільної рухової реакції

Функції мимовільних скорочень м'язових груп або всього тіла, що викликаються певним положенням тіла, рівновагою та загрозливими подразниками.

Включено: функції постуральних реакцій, реакції на виправлення, реакції на зміну положення тулуба, реакції на рівновагу, реакції на підтримку, захисні реакції

Виключено: моторно-рефлекторні функції (Ь750)

Ь 760 Контроль довільних рухових функцій

Функції, пов'язані з контролем та координацією довільних рухів.

Включено: функції контролю простих довільних рухів і складних довільних рухів, координації довільних рухів, опорних функцій руки або ноги, моторної координації право-ліво, координації очей - рука і координації очей - нога; порушення, такі як проблеми контролю і координації, наприклад незграбність та дісдіадохокінезія

Виключено: функції м'язової сили (b730); функції мимовільного руху (b765); функції стереотипу ходьби (b770)

b 7600 Контроль простих довільних рухів

Функції, пов'язані з контролем та координацією простих або ізольованих довільних рухів.

b 7601 Контроль складних довільних рухів

Функції, пов'язані з контролем та координацією складних довільних рухів.

b 7602 Координація довільних рухів

Функції, пов'язані з координацією простих і складних довільних рухів, виконанням послідовних рухів.

Включено: координація право-ліво, координація візуально спрямованих рухів, таких як координація око-рука і око-нога; порушення, такі як дісдіадохокінезія

b 7603 Опорні функції руки або ноги

Функції, пов'язані з контролем та координацією довільних рухів шляхом утримування навантаження на руках (ліктях або кистях) або на ногах (колінах або ступнях).

b 7608 Контроль довільних рухових функцій, інший уточнений

b 7609 Контроль довільних рухових функцій, не уточнений

b 761 Спонтанні рухи

Функції, пов'язані із частотою, швидкістю та складністю всіх і окремих рухів частин тіла, таких як спонтанні рухи немовляти.

b 7610 Загальні рухи

Комплекс і якість загальних спонтанних, специфічних для віку, рухів, наприклад, «корчіння від болю» та «рухи йорзання» в ранньому дитячому віці.

b 7611 Специфічні спонтанні рухи

Комплекс та якість інших спонтанних рухів, зазвичай присутніх в перші постнатальні місяці, таких як рухи руками і ногами по напрямку до середньої лінії, рухи пальцями та ногами.

b 7618 Спонтанні рухи, інші уточнені

b 7619 Спонтанні рухи, не уточнені

b 765 Мимовільні рухові функції

Функції ненавмисних, не- або напівцілеспрямованих мимовільних скорочень м'язів або м'язових груп.

Включено: мимовільні скорочення м'язів; порушення, такі як тремор, тік, манірність, стереотипії, рухові персеверації, хорія, атетоз, вокальні тіки, дистонічні рухи та дискінезія

Виключено: контроль довільних рухових функцій (b760); функції стереотипу ходьби (b770)

b 7650 Мимовільні скорочення м'язів

Функції ненавмисних, не- або напівцілеспрямованих мимовільних скорочень м'язів або груп м'язів, що розглядаються як частина психологічної дисфункції.

Включено: порушення, такі як хорія та атетоз; порушення рухів, пов'язані зі сном

b 7651 Тремор

Функції поперемінного скорочення і релаксації групи м'язів навколо суглоба, що призводять до тремтіння.

b 7652 Тіки і манірність

Функції повторюваних, квазі-цілеспрямованих, мимовільних скорочень групи м'язів.

Включено: порушення, такі як голосові тіки, копролалія і бруксизм

b 7653 Стереотипні та рухові персеверації

Функції, пов'язані зі спонтанними, нецілеспрямованими рухами такими, як повторюване хитання голови назад і вперед, кивання головою або погойдування.

b 7658 Мимовільні рухові функції, інші уточнені

b 7659 Мимовільні рухові функції, не уточнені

b 770 Функції стереотипу ходьби

Функції рухового стереотипу, пов'язані з ходьбою, бігом або іншими рухами тіла.

Включено: стереотипи ходьби та бігу; порушення, такі як спастична ходьба, геміплегічна ходьба, параплегічна ходьба, асиметрична ходьба, кульгавість і скута ходьба

Виключено: функції м'язової сили (b730); функції м'язового тону (b735); контроль довільних рухових функцій (b760); мимовільні рухові функції (b765)

b 780 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями

Відчуття, пов'язані з м'язами або м'язовими групами тіла та їх рухом.

Включено: відчуття скутості і здерев'яніння м'язів, м'язового спазму або судом і тяжкості в м'язах

Виключено: відчуття болю (b280)

b 7800 Відчуття м'язової скутості

Відчуття здерев'яніння і скутості м'язів.

b 7801 Відчуття м'язового спазму

Відчуття мимовільного скорочення одного м'язу або групи м'язів.

б 7808 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями, інші уточнені

б 7809 Відчуття, пов'язані з м'язами та руховими функціями, не уточнені

б 789 Функції руху, інші уточнені та не уточнені

б 798 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції, інші уточнені

б 799 Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції, не уточнені

Розділ 8

Функції шкіри та пов'язаних з нею структур

Цей розділ стосується функцій шкіри, нігтів та волосся.

Функції шкіри (b810 - b849)

b 810 Захисні функції шкіри

Захисні функції шкіри від фізичних, хімічних і біологічних впливів.

Включено: функції захисту від сонця та іншого опромінювання, фоточутливість, пігментація, якість шкіри; ізолюючі функції шкіри, мозолі, затвердіння; порушення, такі як ушкодження, виразки, пролежні і витончення шкіри

Виключено: репаративні функції шкіри (b820); інші функції шкіри (b830)

b 820 Репаративні функції шкіри

Функції відновлення шкіри при порізах та інших пошкодженнях.

Включено: функції формування струпа, загоєння, рубцювання; утворення синців і келоїдних рубців

Виключено: захисні функції шкіри (b810); інші функції шкіри (b830)

b 830 Інші функції шкіри

Інші функції шкіри, крім захисних і репаративних, такі як тепловіддача і потоутворення.

Включено: функції потовиділення, функції залоз шкіри та запахи тіла, пов'язані з цим

Виключено: захисні функції шкіри (b810); репаративні функції шкіри (b820)

b 840 Відчуття, пов'язані зі шкірою

Відчуття, пов'язані зі шкірою, такі як свербіж, відчуття печіння і поколювання.

Включено: порушення, такі як відчуття поколювання і повзання мурашок

Виключено: відчуття болю (b280)

b 849 Функції шкіри, інші уточнені та не уточнені

Функції волосся та нігтів (b850 - b869)

b 850 Функції волосся

Функції волосся, такі як захист, колір і зовнішній вигляд.

Включено: функції росту волосся, пігментації волосся, розташування волосся; порушення, такі як випадіння волосся або алопеція

b 860 Функції нігтів

Функції нігтів, такі як захисні, дряпання та зовнішній вигляд.

Включено: зростання і пігментація нігтів, якість нігтів

b 869 Функції волосся і нігтів, інші уточнені та не уточнені

b898 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, інші уточнені

b899 Функції шкіри та пов'язаних з нею структур, не уточнені

СТРУКТУРИ ОРГАНІЗМУ

Визначення: Структури організму – це анатомічні частини тіла, так, як органи, кінцівки та їх складові частини.

Порушення – це проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

У дитячому та підлітковому віці порушення можуть також набувати форми затримки або відставання в процесі розвитку структур організму.

Перший кваліфікатор

Загальний кваліфікатор з негативною шкалою для позначення обсягу і величини порушення:

xxx.0 ВІДСУТНІ порушення	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ порушення	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ порушення	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ порушення	(значні, інтенсивні...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНІ порушення	(тотальні,...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення структур організму. Наприклад, коли кодуються «відсутні порушення» або «абсолютні порушення» у структурі організму, похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні порушення» визначаються до половини загальної шкали абсолютних порушень. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як проценти. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Другий кваліфікатор

Використовується для позначення характеру змін у відповідній структурі організму:

- 0 відсутні зміни у структурі
- 1 повна відсутність
- 2 часткова відсутність
- 3 додаткова частина
- 4 аберрантні відхилення (відхилення від нормального типу)
- 5 розрив
- 6 зміна положення структури
- 7 якісні зміни структури, включаючи накопичення рідини
- 8 не уточнено
- 9 не застосовується

Третій кваліфікатор (допустимий)

Буде розроблено для визначення локалізації

0 більш, ніж одне місце

1 справа

2 зліва

3 з обох сторін

4 спереду

5 ззаду

6 проксимально

7 дистально

8 не уточнено

9 не застосовується

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Структури нервової системи

s 110 Структура головного мозку

s 1100 Структура долей кори

s 11000 Лобова доля

s 11001 Скронева доля

s 11002 Тім'яна доля

s 11003 Потилична доля

s 11008 Структура долей кори, інша уточнена

s 11009 Структура долей кори, не уточнена

s 1101 Структура середнього мозку

s 1102 Структура проміжного мозку

s 1103 Базальні ганглії та пов'язані з ним структури

s 1104 Структура мозочка

s 1105 Структура стовбура мозку

s 11050 Довгастий мозок

s 11051 Міст

s 11058 Структура стовбура мозку, інша уточнена

s 11059 Структура стовбура мозку, не уточнена

s 1106 Структура черепних нервів

s 1107 Структура білої речовини

s 11070 Мозолисте тіло

s 11078 Структура білої речовини, інша уточнена

s 11079 Структура білої речовини, не уточнена

s 1108 Структура головного мозку, інша уточнена

s 1109 Структура головного мозку, не уточнена

s 120 Спинний мозок та пов'язані з ним структури

s 1200 Структура спинного мозку

s 12000 Шийний відділ спинного мозку

s 12001 Грудний відділ спинного мозку

s 12002 Попереково-крижовий відділ спинного мозку

s 12003 Кінський хвіст

s 12008 Структура спинного мозку, інша уточнена

s 12009 Структура спинного мозку, не уточнена

s 1201 Спинно-мозкові нерви

s 1208 Спинний мозок та пов'язані з ним структури, інші уточнені.

s 1209 Спинний мозок та пов'язані з ним структури, не уточнені.

s 130 Структура мозкових оболонок

s 140 Структура симпатичної нервової системи

s 150 Структура парасимпатичної нервової системи

s 198 Структури нервової системи, інші уточнені

s 199 Структури нервової системи, не уточнені

Розділ 2

Око, вухо та пов'язані з ними структури

s 210 Структура очниці

s 220 Структура очного яблука

s 2200 Кон'юнктива, склера, судинна оболонка ока

s 2201 Рогівка

s 2202 Райдужка

s 2203 Сітківка

s 2204 Кришталик

s 2205 Склоподібне тіло

s 2208 Структура очного яблука, інша уточнена

s 2209 Структура очного яблука, не уточнена

s 230 Структури, що оточують око

s 2300 Слізні залози та пов'язані з ними структури

s 2301 Повіка

s 2302 Брова

s 2303 Зовнішні очні м'язи

s 2308 Структури, що оточують око, інші уточнені

s 2309 Структури, що оточують око, не уточнені

s 240 Структура зовнішнього вуха

s 250 Структура середнього вуха

s 2500 Барабанна перетинка

s 2501 Євстахієва труба

s 2502 Слухові кісточки

s 2508 Структура середнього вуха, інша уточнена

s 2509 Структура середнього вуха, не уточнена

s 260 Структура внутрішнього вуха

s 2600 Равлик

s 2601 Вестибулярний лабіринт

s 2602 Напівкругні каналці

s 2603 Внутрішній слуховий хід

s 2608 Структура внутрішнього вуха, інша уточнена

s 2609 Структура внутрішнього вуха, не уточнена

s 298 Око, вухо та пов'язані з ними структури, інші уточнені

s 299 Око, вухо та пов'язані з ними структури, не уточнені

Розділ 3

Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні

s 310 Структура носа

s 3100 Зовнішній ніс

s 3101 Носова перегородка

s 3102 Носова ямка

s 3108 Структура носа, інша уточнена

s 3109 Структура носа, не уточнена

s 320 Структура рота

s 3200 Зуби

s 32000 Молочні зуби

s 32001 Постійні зуби

s 32008 Зуби, інші уточнені

s 32009 Зуби, не уточнені

s 3201 Ясна

s 3202 Структура піднебіння

s 32020 Тверде піднебіння

s 32021 М'яке піднебіння

s 3203 Язик

s 3204 Структура губ

s 32040 Верхня губа

s 32041 Нижня губа

s 3205 Губний жолобок

s 3208 Структура рота, інша уточнена

s 3209 Структура рота, не уточнена

s 330 Структура глотки

s 3300 Носоглотка

s 3301 Ротоглотка

s 3308 Структура глотки, інша уточнена

s 3309 Структура глотки, не уточнена

s 340 Структура гортані

s 3400 Голосові зв'язки

s 3408 Структура гортані, інша уточнена

s 3409 Структура гортані, не уточнена

s 398 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, інші уточнені.

s 399 Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні, не уточнені.

Розділ 4

Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем

s 410 Структура серцево-судинної системи

s 4100 Серце

s 41000 Передсердя

s 41001 Шлуночки

s 41008 Структура серця, інша уточнена

s 41009 Структура серця, не уточнена

s 4101 Артерії

s 4102 Вени

s 4103 Капіляри

s 4108 Структура серцево-судинної системи, інша уточнена

s 4109 Структура серцево-судинної системи, не уточнена

s 420 Структура імунної системи

s 4200 Лімфатичні судини

s 4201 Лімфатичні вузли

s 4202 Тимус

s 4203 Селезінка

s 4204 Кістковий мозок

s 4208 Структура імунної системи, інша уточнена

s 4209 Структура імунної системи, не уточнена

s 430 Структура дихальної системи

s 4300 Трахея

s 4301 Легені

s 43010 Бронхіальне дерево

s 43011 Альвеоли

s 43018 Структура легень, інша уточнена

s 43019 Структура легень, не уточнена

s 4302 Грудна клітка

s 4303 Дихальна мускулатура

s 43030 Міжреберні м'язи

s 43031 Діафрагма

s 43038 Дихальна мускулатура, інші уточнені

s 43039 Дихальна мускулатура, не уточнені

s 4308 Структура дихальної системи, інша уточнена

s 4309 Структура дихальної системи, не уточнена

s 498 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, інші уточнені

s 499 Структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем, не уточнені

Розділ 5

Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою

s 510 Структура слинних залоз

s 520 Структура стравоходу

s 530 Структура шлунку

s 540 Структура кишечника

s 5400 Тонка кишка

s 5401 Товста кишка

s 5408 Структура кишечника, інша уточнена

s 5409 Структура кишечника, не уточнена

s 550 Структура підшлункової залози

s 560 Структура печінки

s 570 Структура жовчного міхура та жовчовивідних шляхів

s 580 Структура ендокринних залоз

s 5800 Гіпофіз

s 5801 Щитовидна залоза

s 5802 Паращитовидна залоза

s 5803 Наднирник

s 5808 Структура ендокринних залоз, інша уточнена

s 5809 Структура ендокринних залоз, не уточнена

s 598 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, інші уточнені

s 599 Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою, не уточнені

Розділ 6

Структури, пов'язані з урогенітальною та репродуктивною системами

s 610 Структура сечовидільної системи

s 6100 Нирки

s 6101 Сечоводи

s 6102 Січковий міхур

s 6103 Сечовипускальний канал

s 6108 Структура сечовидільної системи, інша уточнена

s 6109 Структура сечовидільної системи, не уточнена

s 210 Структура тазового дна

s 630 Структура репродуктивної системи

s 6300 Яєчники

s 6301 Структура матки

s 63010 Тіло матки

s 63011 Шийка

s 63012 Фаллопієві труби

s 63018 Структура матки, інша уточнена

s 63019 Структура матки, не уточнена

s 6302 Груді і соски

s 6303 Структура піхви та зовнішніх статевих органів

s 63030 Клітор

s 63031 Великі статеві губи

s 63032 Малі статеві губи

s 63033 Піхва

s 6304 Яечка і мошонка

s 6305 Структура статевого члена

s 63050 Головка статевого члена

s 63051 Тіло статевого члена

s 63058 Структура статевого члена, інша уточнена

s 63059 Структура статевого члена, не уточнена

s 6306 Передміхурова залоза

s 6308 Структури репродуктивної системи, інші уточнені

s 6309 Структури репродуктивної системи, не уточнені

s 698 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, інші уточнені

s 699 Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами, не уточнені

Розділ 7

Структури, пов'язані з рухом

s 710 Структура голови та ділянки шиї

s 7100 Кістки черепа

s 71000 Шви черепа

s 71001 Тім'ячко

s 71008 Кістки черепа, інші уточнені

s 71009 Кістки черепа, не уточнені

s 7101 Кістки лицьової частини черепа

s 7102 Кістки ділянки шиї

s 7103 Суглоби голови та ділянки шиї

s 7104 М'язи голови та ділянки шиї

s 7105 Зв'язки та фасції голови та ділянки шиї

s 7108 Структура голови та ділянки шиї, інша уточнена

s 7109 Структура голови та ділянки шиї, не уточнена

s 720 Структура плечового поясу

s 7200 Кістки плечового поясу

s 7201 Суглоби плечового поясу

s 7202 М'язи плечового поясу

s 7203 Зв'язки та фасції плечового поясу

s 7208 Структура плечового поясу, уточнена

s 7209 Структура плечового поясу, не уточнена

s 730 Структура верхньої кінцівки

s 7300 Структура верхньої кінцівки

s 73000 Кістки верхньої кінцівки

s 73001 Ліктьовий суглоб

s 73002 М'язи верхньої кінцівки

s 73003 Зв'язки та фасції верхньої кінцівки

s 73008 Структура верхньої кінцівки, інша уточнена

s 73009 Структура верхньої кінцівки, не уточнена

s 7301 Структура передпліччя

s 73010 Кістки передпліччя

s 73011 Променевозап'ястний суглоб

s 73012 М'язи передпліччя

s 73013 Зв'язки та фасції передпліччя

s 73018 Структура передпліччя, інша уточнена

s 73019 Структура передпліччя, не уточнена

s 7302 Структура кисті

s 73020 Кістки кисті

s 73021 Суглоби кисті та пальців

s 73022 М'язи кисті

s 73023 Зв'язки та фасції кисті

s 73028 Структура кисті, інша уточнена

s 73029 Структура кисті, не уточнена

s 7308 Структура верхньої кінцівки, інша уточнена

s 7309 Структура верхньої кінцівки, не уточнена

s 740 Структура тазового поясу

s 7400 Кістки тазового поясу

s 7401 Суглоби тазового поясу

s 7402 М'язи тазового поясу

s 7403 Зв'язки та фасції тазового поясу

s 7408 Структура тазового поясу, інша уточнена

s 7409 Структура тазового поясу, не уточнена

s 750 Структура нижньої кінцівки

s 7500 Структура стегна

s 75000 Кістки стегна

s 75001 Тазостегновий суглоб

s 75002 М'язи стегна

s 75003 Зв'язки та фасції стегна

s 75008 Структура стегна, інша уточнена

s 75009 Структура стегна, не уточнена

s 7501 Структура гомілки

s 75010 Кістки гомілки

s 75011 Колінний суглоб

s 75012 М'язи гомілки

s 75013 Зв'язки та фасції гомілки

s 75018 Структура гомілки, інша уточнена

s 75019 Структура гомілки, не уточнена

s 7502 Структура гомілково-ступневого суглобу та стопи

s 75020 Кістки гомілко-ступневого суглобу та стопи

s 75021 Гомілково-ступневий суглоб і суглоби стопи та пальців

s 75022 М'язи гомілко-ступневого суглобу та стопи

s 75023 Зв'язки та фасції гомілко-ступневого суглобу та стопи

s 75028 Структура гомілко-ступневого суглобу та стопи, інша уточнена

s 75029 Структура гомілко-ступневого суглобу та стопи, не уточнена

s 7508 Структура нижньої кінцівки, інша уточнена

s 7509 Структура нижньої кінцівки, не уточнена

s 760 Структура тулуба

s 7600 Структура хребта

s 76000 Шийний відділ хребта

s 76001 Грудний відділ хребта

s 76002 Поперековий відділ хребта

s 76003 Крижовий відділ хребта

s 76004 Куприк

s 76008 Структура хребта, інша уточнена

s 76009 Структура хребта, не уточнена

s 7601 М'язи тулуба

s 7602 Зв'язки та фасції тулуба

s 7608 Структура тулуба, інша уточнена

s 7609 Структура тулуба, не уточнена

s 770 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом

s 7700 Кістки

s 7701 Суглоби

s 7702 М'язи

s 7703 Зовнішні суглобові зв'язки, фасції, зовнішні м'язові апоневрози, оболонки, перегородки, сумки, не уточнені

s 7708 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом, інші уточнені

s 7709 Додаткові скелетно-м'язові структури, пов'язані з рухом, не уточнені

s 798 Структури, пов'язані з рухом, інші уточнені

s 799 Структури, пов'язані з рухом, не уточнені

Розділ 8

Шкіра та пов'язані з нею структури

s 810 Структура шкірного покриву

s 8100 Шкіра голови та ділянки шиї

s 8101 Шкіра плечового поясу

s 8102 Шкіра верхньої кінцівки

s 8103 Шкіра тазового поясу

s 8104 Шкіра нижньої кінцівки

s 8105 Шкіра тулуба і спини

s 8108 Структура шкірного покриву, інша уточнена

s 8109 Структура шкірного покриву, не уточнена

s 820 Структура шкірних залоз

s 8200 Потові залози

s 8201 Сальні залози

s 8208 Структура шкірних залоз, інша уточнена

s 8209 Структура шкірних залоз, не уточнена

s 830 Структура нігтів

s 8300 Нігті пальців рук

s 8301 Нігті пальців ніг

s 8308 Структура нігтів, інша уточнена

s 8309 Структура нігтів, не уточнена

s 840 Структура волосся

s 8400 Волосся на тілі

s 8401 Волосся на обличчі

s 8402 Волосся під пахвами

s 8403 Волосся на лобку

s 8408 Структура волосся, інша уточнена

s 8409 Структура волосся, не уточнена

s 898 Шкіра та пов'язані з нею структури, інші уточнені

s 899 Шкіра та пов'язані з нею структури, не уточнені

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УЧАСТЬ

Визначення: Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – це залучення особи до життєвої ситуації.

Обмеження діяльності – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності.

Обмеження участі – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

У дитячому та підлітковому віці обмеження можуть також набувати форми затримки або відставання діяльності та участі.

Кваліфікатори

Домени для складової Діяльність та Участь надаються в одному переліку, що охоплює весь спектр життєвих сфер (від базових навичок навчання та спостереження до складних областей, таких як соціальні завдання). Ця складова може використовуватися як для позначення *діяльності (а)* або *участі (у)*, так і для обох.

Для складової Діяльність та Участь запропоновані два кваліфікатора – *продуктивність* і *здатність*. Кваліфікатор продуктивності описує, що особа (він або вона) робить в умовах поточного навколишнього середовища. Оскільки поточне навколишнє середовище розглядається в соціальному контексті, продуктивність, записана цим кваліфікатором, також може розумітися як «залучення до життєвої ситуації» або «життєвий досвід» людей у фактичних умовах, в яких вони живуть. Цей контекст включає фактори навколишнього середовища – всі аспекти фізичного та соціального середовища, світ взаємовідносин особи в суспільстві, які можуть кодуватися, використовуючи складову Факторів середовища.

Кваліфікатор *здатності* описує здатність особи виконувати або справлятися з будь-яким завданням, або дією. Цей кваліфікатор позначає найвищий рівень можливого функціонування, якого може досягти особа в даному домені в конкретний момент часу. Здатність вимірюється в типових або стандартних умовах навколишнього середовища і, таким чином, відображає скориговану з урахуванням чинників навколишнього середовища здатність особи. Складову Факторів середовища можна використовувати для опису характеристик цього універсального або стандартного оточення.

Обидва кваліфікатори – і здатності, і продуктивності – можуть використовуватися як з урахуванням допоміжних пристосувань і сторонньої допомоги, так і без них, відповідно до наступної шкали:

xxx.0 ВІДСУТНІ труднощі	(немає, відсутні, незначні, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКІ труднощі	(легкі, незначні, ...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНІ труднощі	(середні, значні, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКІ труднощі	(значні, інтенсивні, ...)	50-95%

xxx.4 АБСОЛЮТНІ труднощі (тотальні, ...)

96-100%

xxx.5 не уточнено

xxx.6 не застосовується

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення проблем продуктивності або обмеження здатності. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми продуктивності» або «абсолютні проблеми продуктивності», похибка допустима тільки в межах 5%. Помірні проблеми продуктивності визначаються до половини загальної шкали абсолютних труднощів продуктивності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Для подальшого пояснення конвенції кодування в МКФ див. Додаток 2.

Розділ 1

Навчання та застосування знань

Цей розділ стосується питань навчання, застосування отриманих знань, мислення, вирішення проблем і прийняття рішень.

Цілеспрямоване використання органів чуттів (d110-d129)

d 110 Використання зору

Використання зору з метою сприйняття значень візуальних подразників, таких як візуальне відстеження об'єкта, спостереження за особами, дивлячись на спортивну подію, особу або дітей, що грають.

d 115 Використання слуху

Використання слуху з метою сприйняття значення звукових подразників, наприклад прослуховування радіо, людського голосу, музики, лекції або розповіді.

d 120 Цілеспрямоване використання інших органів чуттів

Використання інших основних чуттів з метою сприйняття значення інших подразників, наприклад відчуття структури предметів через дотик, відчуття смаку цукерок або запаху квітів.

d 1200 Оральне відчуття

Пізнання предмету через використання рота або губ.

d 1201 Дотик

Пізнання предметів через використання рук, пальців чи інших кінцівок або частин тіла.

d 1202 Вдихання запахів

Пізнання предметів шляхом піднесення їх до носа або носа до предметів.

d 1203 Відчуття смаку

Пізнання смаку їжі або рідини шляхом кусання, жування, смоктання.

d 129 Цілеспрямоване використання органів чуттів, інші уточнені та не уточнені

Базові навички при навчанні (d130-d159)

d 130 Копіювання

Наслідкування або імітація як основний компонент навчання, такі як копіювання, повторення виразу обличчя, жесту, звуку або букв алфавіту.

Включення: негайна імітація дії або поведінки

d 131 Навчання через дії з предметами

Навчання через прості дії з одним, двома або більше предметами, через символічну або уявну гру, як наприклад удари по предмету, навмисний стукіт кубиками, гра з ляльками або машинками.

d 1310 Навчання через прості дії з одним предметом

Прості дії з одним предметом або іграшкою за допомогою маніпулювання, стукання, пересування, кидання тощо.

d 1311 Навчання через дії, що відносяться до двох або більше предметів

Прості дії з двома або більше предметами, іграшками або іншими матеріалами, незалежно від особливостей цих предметів, іграшок або матеріалів.

d 1312 Навчання через дії за допомогою встановлення зв'язків двох або більше предметів з їх особливостями

Дії з двома або більше предметами, іграшками або матеріалами, зі встановленням їхніх особливостей і взаємозв'язків, наприклад, кришкою на коробці, чашкою на блюдецьці.

d 1313 Навчання за допомогою символічної гри

Дії, що встановлюють символічні зв'язки предметів, іграшок або матеріалів, такі, як годування або одягання іграшкових звірів чи ляльок.

d 1314 Навчання через уявну гру

Дії, що включають уяву для заміни будь-якого предмета, частини тіла або рухів на необхідні, щоб розіграти будь-яку ситуацію або подію, наприклад, уявити, що шматок дерева – це машина, а згорнутий шматок тканини – це лялька.

d 1318 Навчання через дії, інше уточнене

d 1319 Навчання через дії, не уточнене

d 132 Отримання інформації

Отримання фактів про людей, речі та події, запитуючи «чому, що, де і як», запитуючи назви.

Виключено: оволодіння поняттями (d137); набуття практичних навичок (d155)

d 133 Оволодіння мовою

Розвиток здатності описувати людей, предмети, події і почуття за допомогою слів, символів, фраз і речень.

Виключено: оволодіння додатковою мовою (d134); комунікація (d310- d399)

d 1330 Оволодіння окремими словами або значущими символами

Оволодіння словами або значущими символами такими, як образотворчі або письмові знаки чи символи.

d 1331 Поєднання слів у фрази

Уміння будувати фрази зі слів.

d 1332 Оволодіння синтаксисом

Уміння правильно будувати окремі речення або текст.

d 1338 Оволодіння мовою, інше уточнене

d 1339 Оволодіння мовою, не уточнене

d 134 Оволодіння додатковою мовою

Розвиток здатності описувати людей, предмети, події та почуття за допомогою слів, символів, фраз і речень на додатковій мові або за допомогою жестів.

Виключено: оволодіння мовою (d133); комунікація (d310-d399)

d 135 Повторення

Повторення послідовності подій або символів як основний компонент навчання, наприклад, рахунок десятками або читання віршів мовою жестів, рахунок десятками або декламація віршованих творів.

Включено: уповільнена імітація дії або поведінки

d 137 Оволодіння поняттями

Розвиток здатності розуміти і використовувати елементарні та складні поняття, що характеризують речі, особи або події.

d 1370 Оволодіння основними поняттями

Засвоєння і використання таких понять, як розмір, форма, кількість, довжина, такий самий, протилежний.

d 1371 Оволодіння складними поняттями

Оволодіння такими поняттями, як класифікація, групування, реверсивність, послідовність.

d 1378 Оволодіння поняттями, інше уточнене

d 1379 Оволодіння поняттями, не уточнене

d 140 Засвоєння навичок читання

Розвиток навичок швидкого і правильного читання письмового матеріалу (включаючи читання за Брайлем та іншими символами), наприклад розпізнавання букв і алфавіту, читання вголос з правильною вимовою, розумінням слів і фраз.

d 1400 Засвоєння навичок розпізнавання символів, включаючи цифри, ілюстрації, умовні позначення, літери алфавіту і слова

Розвиток навичок розпізнавання символів, умовних позначень, букв і слів.

d 1401 Засвоєння навичок озвучувати написані слова

Розвиток навичок озвучування букв, символів і слів.

d 1402 Засвоєння навичок розуміння написаних слів і фраз

Розвиток навичок, необхідних для розуміння значення письмових слів і текстів.

d 1408 Засвоєння навичок читання, інше уточнене

d 1409 Засвоєння навичок читання, не уточнене

d 145 Засвоєння навичок письма

Розвиток навичок відтворення символів, які використовуються для відображення звуків мовлення, слів або фраз з метою передачі їх значень (включаючи письмо на мові Брайля), з правильним правописом та використанням правильної граматики.

d 1450 Засвоєння навичок використання письмового приладдя

Набуття навичок написання символів або букв, утримуючи олівець, крейду або пензлик, написання знака або символу на аркуші паперу, користуючись дощечкою для азбуки Брайля, клавіатурою або дистанційним пристроєм (мишкою).

d 1451 Засвоєння навичок написання символів, умовних позначень і букв

Набуття навичок перенесення звуку або морфеми в символічне або графічне позначення.

d 1452 Засвоєння навичок написання слів і фраз

Набуття елементарних навичок написання вимовлених слів, фраз або понять.

d 1458 Засвоєння навичок письма, інше уточнене

d 1459 Засвоєння навичок письма, не уточнене

d 150 Засвоєння навичок обчислення

Розвиток навичок маніпуляції з числами, виконання простих і комплексних математичних дій, наприклад використання математичних знаків додавання і віднімання; застосування правильних математичних дій при вирішенні завдань.

d 1500 Засвоєння навичок розпізнавання цифр, арифметичних знаків і символів

Вивчення елементарних навичок розпізнавання та використання цифр, арифметичних знаків та символів.

d 1501 Засвоєння навичок поводження з числами, таких як підрахунок і розташування по порядку

Засвоєння елементарних навичок вивчення поняття рахунку та поняття множин.

d 1502 Засвоєння навичок використання основних операцій

Вивчення арифметичних навичок використання операцій додавання, віднімання, множення.

d 1508 Засвоєння навичок обчислення, інше уточнене

d 1509 Засвоєння навичок обчислення, не уточнене

d 155 Набуття практичних навичок

Розвиток базових і складних навичок, необхідних для виконання ряду дій або завдань, наприклад, поводження з інструментами чи іграшками або грання в ігри.

Включено: набуття базових і складних навичок

Виключено: засвоєння навичок письма (d145) і письмо (d170), навчання через дії з предметами (d131)

d 1550 Набуття базових навичок

Засвоєння елементарних цілеспрямованих дій таких, як привітання у відповідь, використання простих інструментів, таких як олівці та столові прибори.

d 1551 Набуття складних навичок

Засвоєння складних цілеспрямованих дій з метою дотримання правил послідовності рухів, їх координації в таких видах діяльності, як наприклад гра у футбол або шахи та використання будівельних інструментів.

d 1558 Набуття практичних навичок, інше уточнене

d 1559 Набуття практичних навичок, не уточнене

d 159 Базові навички при навчанні, інше уточнене і не уточнене

Застосування знань (d160-d179)

d 160 Концентрація уваги

Цілеспрямоване фокусування уваги на конкретних подразниках, наприклад, шляхом фільтрації відволікаючих шумів.

d 1600 Концентрація уваги на людському дотику, обличчі та голосі

Цілеспрямоване фокусування уваги на особливостях людей, їхніх обличчях, дотику або голосі.

d 1601 Концентрація уваги на змінах у навколишньому середовищі

Цілеспрямоване фокусування уваги на будь-яких елементах навколишнього середовища, таких як зміни в характері, кількості або інтенсивності фізичних чи соціальних подразників.

d 1608 Концентрація уваги, інша уточнена

d 1609 Концентрація уваги, не уточнена

d 161 Стійкість уваги

Навмисне підтримання уваги на окремих діях або завданнях протягом певного періоду часу.

Виключено: стійкість уваги (b1400); виконання окремого завдання (d210); виконання багатопланових завдань (d220)

d 163 Мислення

Цілеспрямоване або нецілеспрямоване формулювання та використання, самостійно або разом з іншими, ідей, концепцій та образів, наприклад, фантазування, гра з словами, створення художнього образу, доказ теореми, оперування ідеями, формування власних ідей, обдумування, відображення, абстрактне або рефлексорне мислення.

Виключено: вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177)

d 1630 Фантазування

Вигадування образних уявлень, включаючи уявні образи, місця, речі або події.

d 1631 Абстрактне мислення

Маніпулювання ідеями, концептами або образами, припускаючи або допускаючи щось, що ґрунтується на неповних фактах або інформації.

d 1632 Побудова гіпотез

Маніпулювання ідеями, концептами або образами, включаючи використання абстрактного мислення, щоб висловлювати припущення або перевірити недоведені факти.

d 1638 Мислення, інше уточнене

d 1638 Мислення, не уточнене

d 166 Читання

Виконання дій, спрямованих на розуміння та інтерпретацію письмового матеріалу (наприклад, книг, інструкцій або газет, в текстовому варіанті чи за Брайлем) з метою отримання загальних знань або спеціальної інформації.

Включено: усвідомлення та інтерпретація письмової мови в стандартній формі літер або символів, а також текст, створений за допомогою унікальних символів, таких як значки

Виключено: засвоєння навичок читання (d140)

d 1660 Використання загальних навичок та умінь в процесі читання

Уміння розпізнавати слова, застосовуючи фонетичний і структурний аналіз та використовувати контекстуальні підказки в читанні вголос або про себе.

d 1661 Розуміння письмової мови

Розуміння суті та значення написаного при читанні вголос або про себе.

d 1668 Читання, інше уточнене

d 1669 Читання, не уточнене

d 170 Письмо

Використання або відтворення мовних символів для передачі інформації, наприклад, опис подій, ідей або складання листа.

Виключено: засвоєння навичок письма (d145)

d 1700 Використання загальних навичок та умінь в процесі письма

Застосування слів, які передають відповідне значення, використовуючи стандартну структуру речення.

d 1701 Використання граматичних і синтаксичних правил у письмових творах

Застосування стандартних орфографічних і пунктуаційних правил та форм відмінювання, тощо.

d 1702 Використання загальних навичок та умінь для завершення творів

Використання слів і речень, що передають складне значення та абстрактні ідеї.

Виключено: засвоєння навичок письма (d145)

d 1708 Письмо, інше уточнене

d 1709 Письмо, не уточнене

d 172 Обчислення

Виконання розрахунків із застосуванням математичних правил для вирішення завдань, які сформульовані словами, і запис отриманих результатів, наприклад розрахунок суми трьох чисел або знаходження результату ділення одного числа на інше.

Виключено: засвоєння навичок обчислень (d150)

d 1720 Використання простих навичок та стратегій процесу обчислення

Застосування навичок роботи з числами, правилами і способами для виконання розрахунків.

d 1721 Використання складних навичок та стратегій процесу обчислення

Застосування математичних дій та методів, таких як алгебра, розрахунки і геометрія для розв'язання різних задач.

d 1728 Обчислення, інше уточнене

d 1729 Обчислення, не уточнене

d 175 Вирішення проблем

Пошук вирішення питань або ситуацій за допомогою визначення та аналізу окремих моментів, розробки варіантів рішень, оцінки потенційних результатів рішень і виконання обраного рішення, як, наприклад при вирішенні суперечки між двома особами.

Включено: вирішення простих і складних проблем

Виключено: мислення (d163); прийняття рішень (d177)

d 1750 Вирішення простих проблем

Пошук рішень простої проблеми, що включає одиничний аспект або питання, ідентифікуючи та аналізуючи її, розробляючи способи вирішення, оцінюючи їх ефективність і використовуючи прийняте рішення.

d 1751 Вирішення складних проблем

Пошук рішень складної проблеми, що включає множинні та взаємопов'язані аспекти або кілька взаємопов'язаних проблем, ідентифікуючи та аналізуючи їх, розробляючи рішення, оцінюючи їх потенційні наслідки і використовуючи прийняте рішення.

d 1758 Вирішення проблем, інше уточнене

d 1759 Вирішення проблем, не уточнене

d 177 Прийняття рішень

Здійснення вибору з декількох варіантів, реалізація вибору і оцінка наслідків зробленого вибору, наприклад вибір і переслідування певних цілей або вибір і реалізація одного з кількох завдань, які повинні бути виконані.

Виключено: мислення (d163); вирішення проблем (d175)

d 179 Застосування знань, інше уточнене та не уточнене

d 198 Навчання та застосування знань, інше уточнене

d 199 Навчання та застосування знань, не уточнене

Розділ 2

Загальні завдання та вимоги

Цей розділ стосується загальних аспектів виконання окремих або багатопланових завдань, організації розпорядку роботи та способів подолання стресу. Ці елементи можуть використовуватися в поєднанні з більш конкретними завданнями або діями для визначення основних особливостей виконання завдань за різних обставин.

d 210 Виконання окремого завдання

Виконання простих або складних координованих дій, що відносяться до психічних і фізичних компонентів кожного завдання, таких, як ініціювання, організація часу, простору і матеріалів для завдання, пришвидшення процесу виконання завдання, завершення і підтвердження необхідності постановки завдання.

Включено: виконання простого або складного завдання; виконання окремого завдання самостійно або у групі

Виключено: набуття практичних навичок (d155); вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177); виконання багатопланових завдань (d220)

d 2100 Виконання простого завдання

Підготовка, початок та організація часу і простору, які необхідні для виконання простого завдання; виконання простого однокомпонентного завдання, наприклад побудова вежі, взування черевика, читання книги, написання листа або застилання ліжка.

d 2101 Виконання складного завдання

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання одиничного складного завдання; виконання складного багатоконпонентного завдання, яке можна виконувати послідовно або одночасно, наприклад створення місця для гри, використовуючи декілька іграшок для уявної гри, розстановка меблів у своїй кімнаті або виконання шкільного завдання.

d 2102 Виконання окремого завдання самостійно

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання простого або складного завдання; організація і виконання завдання самостійно, без допомоги інших, наприклад в одиночній грі, що включає в себе сортування невеликих предметів, встановлення столу або будівлі з блоками.

d 2103 Виконання окремих завдань у групі

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання одного завдання, простого або складного; організація і виконання завдання разом з іншими людьми, залученими до виконання всього завдання або деяких його

аспектів, наприклад, граючи в піжмурки, гра в карти або настільні ігри за правилами, або граючи разом на музичних інструментах.

d 2104 Завершення простого завдання

Завершення простого однокомпонентного завдання, наприклад будівництва вежі, надягання черевики, читання книги, написання листа або застигання ліжка.

d 2105 Завершення складного завдання

Завершення складного багатоконпонентного завдання, яке можна виконати послідовно або одночасно, наприклад, вибір місця для гри, використання декількох іграшок для відтворення будь-якої уявної гри, розстановка меблів у своїй кімнаті або завершення шкільного завдання.

d 2108 Виконання окремих завдань, інше уточнене

d 2109 Виконання окремих завдань, не уточнене

d 220 Виконання багатопланових завдань

Послідовне або одночасне виконання простих, складних і координованих дій, які є частиною багатопланових, комплексних і складних завдань.

Включено: виконання багатопланових завдань, відповідальність за виконання багатопланових завдань; виконання багатопланових завдань; виконання багатопланових завдань самостійно або в групі

Виключено: набуття практичних навичок (d155); вирішення проблем (d175); прийняття рішень (d177); виконання окремого завдання (d210)

d 2200 Виконання багатопланових завдань

Підготовка, початок та організація часу і простору, необхідних для вирішення декількох завдань, управління виконанням і виконання декількох завдань одночасно або послідовно, таких як повністю одягтися в холодний день або організація вечірки.

d 2201 Завершення багатопланових завдань

Завершення декількох завдань, одночасно або послідовно, таких як підйом та підготовка до виходу до школи, покупки та виконання доручень для друга під час походу по магазинах.

d 2202 Виконання багатопланових завдань самостійно

Підготовка, початок та організація часу і простору, необхідних для виконання багатопланових завдань, організація і виконання декількох завдань одночасно або послідовно, власними силами і без допомоги інших.

d 2203 Виконання багатопланових завдань в групі

Підготовка, початок та організація часу і простору для виконання багатопланових завдань, організація та виконання декількох завдань одночасно або послідовно спільно з іншими особами, залученими до виконання всього завдання або деяких його аспектів.

d 2204 Завершення багатопланових завдань самостійно

Завершення виконання багатопланових завдань самостійно, наприклад, завершення виконання завдань по домашній роботі, надання їжі та води домашнім тваринам, накривання на стіл та приготування вечері для сім'ї.

d 2205 Завершення багатопланових завдань в групі

Завершення виконання багатопланових завдань в групі, наприклад, планування часу і простору для спортивного заходу, запрошення учасників, забезпечення їх необхідним спортивним обладнанням, організація транспорту для поїздки туди і назад.

d 2208 Виконання багатопланових завдань, інше уточнене

d 2209 Виконання багатопланових завдань, не уточнене

d 230 Виконання щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій з планування, управління і вирішення питань щоденних потреб або обов'язків, наприклад розрахувати свій час і скласти плани виконання окремих справ протягом дня.

Включено: управління виконанням і завершенням щоденних рутинних справ; управління власним рівнем діяльності

Виключено: виконання багатопланових завдань (d220)

d 2300 Дотримання встановленого розпорядку

Відповідальність за керівництво іншими при залученні їх в основні щоденні дії або обов'язки.

d 2301 Організація щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для того, щоб планувати і справлятися із щоденними потребами або обов'язками.

d 2302 Виконання щоденного розпорядку

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для задоволення щоденних потреб або обов'язків, таких як виконання щоденних процедур пробудження, одягання, снідання, поїздки до школи чи роботи та повернення додому наприкінці дня.

d 2303 Управління рівнем власної діяльності

Виконання дій і вчинків, щоб встановити потреби в енергії та часу на виконання щоденних процедур або обов'язків.

d 2304 Управління змінами в щоденному розпорядку

Відповідний пошук рішень у відповідь на якісь нові вимоги або зміни в звичайній послідовності дій, наприклад, пошук іншого шляху в школу або до місця роботи при відсутності громадського транспорту.

d 2305 Управління власним часом

Управління часом, необхідним для виконання звичайної або специфічної діяльності, наприклад підготовка до виходу з будинку, прийом ліків та доступ до допоміжних технологій і підтримки.

d 2306 Адаптація до вимог часу

Виконання дій і вчинків належним чином в необхідній послідовності та в межах відведеного часу, наприклад біг до станції, якщо існує небезпека запізнитися на потяг.

d 2308 Виконання щоденного розпорядку, інше уточнене**d 2309 Виконання щоденного розпорядку, не уточнене****d 240 Подолання стресу та інших психологічних навантажень**

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій із управління та контролю психологічних вимог, які висуває виконання завдань, пов'язаних зі значною відповідальністю та стресом, напругою або критичні ситуації, наприклад здавання іспитів, керування автомобілем в умовах інтенсивного руху, швидке одягання на прохання батьків поквартитись, закінчення завчання вчасно або догляд за великою групою дітей.

Включено: контроль відповідальності; контроль у стресовому стані та критичних ситуаціях

d 2400 Відповідальність

Виконання простих або складних цілеспрямованих дій для того, щоб впоратися з обов'язками щодо виконання завдань, та усвідомити їхню важливість.

d 2401 Подолання стресу

Виконання простих або складних координованих дій для того, щоб справлятися з напругою, надзвичайними або критичними ситуаціями, пов'язаними з виконанням завдань, такими як очікування своєї черги, декламацією у класі, систематичним пошуком втрачених предметів та відстеження часу.

d 2402 Подолання критичних ситуацій

Виконання простих або складних координованих дій для того, щоб впоратися з вирішальними поворотними моментами в ситуації або під час раптової небезпеки чи труднощів, наприклад вибір правильного рішення, з яким можна звернутися за допомогою та попросити потрібну людину про допомогу.

d 2408 Подолання стресу та інших психологічних навантажень, інша уточнена

d 2409 Подолання стресу та інших психологічних навантажень, не уточнена

d 250 **Управління власною поведінкою**

Виконання простих або складних координованих дій послідовно у відповідь на нові ситуації, появу нових людей або досвіду, наприклад спокійна поведінка в бібліотеці.

d 2500 Сприйняття нововведень

Управління поведінкою і вираженням емоцій у відповідній прийнятній манері у відповідь на нові предмети або ситуації.

d 2501 Відповідь на вимоги

Управління поведінкою та вираженням емоцій належним чином у відповідь на фактичні або усвідомлювані очікування або вимоги.

d 2502 Підходи до людей або ситуацій

Управління поведінкою та вираженням емоцій у відповідній манері при взаємодії з людьми або ситуаціями.

d 2503 Передбачувані дії

Управління поведінкою та вираженням емоцій відповідно до послідовних зусиль у відповідь на вимоги або очікування.

d 2504 Адаптація до рівня діяльності

Управління поведінкою та вираженням емоцій відповідно до рівня енергійності, що відповідають вимогам або очікуванням.

d 2508 Управління власною поведінкою, інше уточнене

d 2509 Управління власною поведінкою, не уточнене

d 298 **Загальні завдання та вимоги, інші уточнені**

d 299 **Загальні завдання та вимоги, не уточнені**

Розділ 3

Комунікація

Цей розділ стосується загальних і специфічних особливостей спілкування за допомогою мови, знаків і символів, включаючи отримання і створення повідомлень, підтримку бесід з використанням засобів комунікації та технік спілкування.

Включено: читання (d166), письмо (d170)

Спілкування – отримання повідомлень (d310 - d329)

d 310 Спілкування і сприйняття усних повідомлень

Розуміння буквальних та прихованих значень повідомлень усного мовлення, наприклад розуміння, що повідомлення стверджує факт або є ідіоматичним виразом, таким як реагування та осмислення усних повідомлень.

d 3100 Реакція на людський голос

Реакція на людський голос, яка проявляється в дуже простий спосіб зміною частоти дихання, грубими або дрібними рухами тіла.

d 3101 Розуміння простих усних повідомлень

Відповідь належними діями або словами на прості усні повідомлення (2-3 слова), наприклад, на прохання (таке як «дай мені») або команди (такі як «ні», «підійди сюди»).

d 3102 Розуміння складних усних повідомлень

Відповідь належними діями або словами на складні усні повідомлення (повні речення), наприклад, питання або інструкції.

d 3108 Спілкування і сприйняття усних повідомлень, інше уточнене

d 3109 Спілкування і сприйняття усних повідомлень, не уточнене

d 315 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень

Розуміння буквальних і прихованих значень повідомлень, переданих жестами, символами і малюнками, наприклад розуміння того, що дитина втомилася за виразом її очей, або звуку сирени, що попереджає про пожежу.

Включено: спілкування і сприйняття жестів, загальновідомих знаків та символів, малюнків і фотографій.

d 3150 Спілкування і сприйняття жестів

Розуміння значень виразу обличчя, рухів рук або знаків, поз тіла та інших форм мови тіла.

d 3151 Спілкування і сприйняття загальновідомих знаків і символів

Розуміння сенсу загальноприйнятих знаків і символів, наприклад дорожні знаки, попереджувальні знаки, музичні або наукові позначення і зображення.

d 3152 Спілкування і сприйняття малюнків та фотографій

Розуміння значень малюнків (наприклад, креслень, графічних схем, картин, тривимірних зображень, піктограм), графіків, карт і фотографій, наприклад розуміння, що висхідна вертикальна лінія зростання на карті показує, що дитина росте.

d 3158 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень, інше уточнене

d 3159 Спілкування і сприйняття невербальних повідомлень, не уточнене

d 320 Спілкування і сприйняття повідомлень мовою формальних символів

Розуміння буквального і прихованого значення повідомлень мовою формальних знаків.

d 325 Спілкування і сприйняття письмових повідомлень

Розуміння буквальних та імплікованих значень письмових повідомлень (включаючи мову Брайля), наприклад, відстеження політичних подій в щоденній газеті або розуміння сенсу релігійного священного писання.

d 329 Спілкування – отримання повідомлень, інше уточнене та не уточнене

Спілкування – продукування повідомлень (d330 - d349)

d 330 Здатність розмовляти

Продукування слів, фраз і довгих виразів усного мовлення із буквальним або імплікованим значенням, наприклад, усне повідомлення про факт або розповідь.

d 331 Попереднє спілкування

Проголошення звуків в присутності іншої людини в найближчому оточенні, наприклад, проголошення звуків, коли близько мама; лепет, лепет при турботі. Проголошення звуків у відповідь на промову за допомогою імітації звуків мови.

d 332 Спів

Послідовне творення звуків голосом, що призводить до передачі мелодії або виконання пісень самостійно або в групі.

d 335 **Продуктування невербальних повідомлень**

Використання жестів, символів і малюнків для передачі повідомлень, наприклад, похитування головою з метою висловлення незгоди або малювання картинки чи схеми для передачі факту або складної ідеї.

Включено: продуктування жестикуляції, знаків, символів, малюнків і фотографій

d 3350 **Продуктування жестикуляції**

Передача повідомлень шляхом навмисних рухів тіла, таких як мімічні жести (наприклад, посміхання, хмурення брів, кривляння), рухом рук і долонь, а також позами (наприклад, обійми як знак симпатії або вказування, щоб отримати увагу або предмет).

d 3351 **Продуктування знаків і символів**

Передача повідомлення за допомогою знаків і символів (наприклад, зображень, сурдоперекладу, наукових символів) та систем символів, таких як використання музичних позначень для передачі мелодії.

d 3352 **Продуктування повідомлень за допомогою малюнків і фотографій**

Передача повідомлень за допомогою малювання, живопису, малювання ескізів і створення діаграм, зображень або фотографій, наприклад, креслення карти для того, щоб дати комусь вказівки до місця.

d 3358 **Продуктування невербальних повідомлень, інше уточнене****d 3359** **Продуктування невербальних повідомлень, не уточнене****d 340** **Продуктування повідомлень мовою формальних символів**

Передача повідомлення з прямим та імплікованим значенням мовою формальних символів.

d 345 **Письмові повідомлення**

Передача повідомлень з прямим та імплікованим значенням за допомогою письма, наприклад, написання листа другу.

d 349 **Спілкування – продуктування повідомлень, інше уточнене і не уточнене*****Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування (d350-d369)*****d 350** **Розмова**

Початок, підтримання і припинення взаємного обміну думками та ідеями за допомогою усної, письмової, знакової або інших форм мови з однією або кількома особами, зі знайомими або незнайомими людьми, в офіційних або випадкових умовах.

Включено: початок, підтримання та закінчення розмови; розмова з однією людиною або багатьма людьми

d 3500 Початок розмови

Початок спілкування, такого як ініціювання почергової активності через зоровий контакт або іншим способом, що призводить до комунікації або діалогу, наприклад, представлення себе, висловлюючи звичне привітання або введення теми або постановка питань.

d 3501 Підтримання розмови

Продовження обміну, використовуючи по черзі голос, здатність розмовляти або знаки, або формування діалогу, додаючи ідеї, вводячи нову тему або повернення до теми, яка була згадана раніше.

d 3502 Завершення розмови

Закінчення діалогу або спілкування з використанням загальноприйнятих виразів, доведення обговорюваної теми до кінця.

d 3503 Розмова з однією людиною

Початок, підтримання, ведення та припинення діалогу або спілкування з однією людиною, наприклад, у попередньому або словесному виконанні, голосовому або словесному обміні між матір'ю та дитиною, або під час обговорення погоди з другом.

d 3504 Розмова з багатьма людьми

Початок, підтримання, ведення і завершення діалогу або спілкування з більш ніж однією особою, наприклад, початок спілкування і участь в груповому спілкуванні (наприклад, у настільних іграх, у дискусії в класі або в неофіційних чи офіційних дискусіях).

d 3508 Розмова, інша уточнена

d 3509 Розмова, не уточнена

d 355 **Дискусія**

Початок, підтримання і завершення обговорення теми, використовуючи аргументи «за» і «проти» або ведення дебатів за допомогою усного, письмового висловлювання, мови знаків або іншого способу спілкування, з однією або кількома особами, зі знайомими або незнайомими людьми, при формальних або випадкових обставинах.

Включено: дискусія з однією або багатьма людьми

d 3550 Дискусія з однією людиною

Початок, підтримання, формування та завершення дискусії або дебатів з однією людиною.

d 3551 Дискусія з багатьма людьми

Початок, підтримання, формування та завершення дискусії або дебатів більше, ніж з однією особою.

d 3558 Дискусія, інша уточнена

d 3559 Дискусія, не уточнена

d 360 Використання засобів комунікації і технік спілкування

Використання устаткування, технічних та інших засобів з метою комунікації, як наприклад, дзвінок другу по телефону.

Включено: використання телекомунікаційних пристроїв, використання друкарських машин і технік спілкування

d 3600 Використання телекомунікаційних пристроїв

Використання телефонів та інших пристроїв, таких як факсимільні або телексові машини або комп'ютери (електронна пошта) як засіб зв'язку.

d 3601 Використання друкарських машин

Використання машин для написання, наприклад, друкарських машинок, комп'ютерів і приладів для письма за Брайлем як засобів комунікації.

d 3602 Використання технік спілкування

Виконання дій та завдань, пов'язаних із методиками спілкування, таких як читання по губах.

d 3608 Використання засобів комунікації і технік спілкування, інше уточнене

d 3609 Використання засобів комунікації і технік спілкування, не уточнене

d 369 Розмова та використання засобів комунікації і технік спілкування, інші уточнені та не уточнені

d 398 Комунікація, інше уточнене

d 399 Комунікація, не уточнене

Розділ 4

Мобільність

Цей розділ стосується руху за допомогою зміни положення тіла або переміщення з одного місця на інше; за допомогою перенесення, переміщення або маніпулювання об'єктами; за допомогою ходьби, бігу, подолання перешкод і використання різних видів транспорту.

Зміна та утримування положення тіла (d410-d429)

d 410 Зміна основного положення тіла

Прийняття, зміна положення тіла і переміщення з одного місця в інше, наприклад, перекочування з одного боку на інший, сидіння, стояння, підйом з крісла для того, щоб лягти в ліжку, присідання та підйом з положення навприсядки або на колінах.

Включено: зміна пози тіла з положення лежачи, навприсядки або на колінах, сидячи або стоячи, згинаючи і зміщуючи центр тяжіння тіла

Виключено: переміщення тіла (d420)

d 4100 Положення лежачи

Прийняття положення лежачи і зміна положення тіла з горизонтального в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи або сидячи.

Включено: прийняття положення ниць

d 4101 Положення навприсядки

Прийняття положення і підйом з низького сидячого положення із сильно зігнутими колінами, наприклад, як це потрібно в туалетах, що знаходяться на рівні підлоги, або зміна положення тіла від сидіння навприсядки в будь-яке інше положення, наприклад, в положення стоячи.

d 4102 Положення на колінах

Приймання положення, при якому тіло спирається на коліна зігнутих ніг, наприклад, як під час молитви, або зміна положення тіла з колін в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи.

d 4103 Положення сидячи

Прийняття положення сидячи і підйом з нього, а також зміна положення тіла від сидячого в будь-яке інше, наприклад, в положення стоячи або лежачи.

Включено: прийняття положення сидячи із зігнутими ногами або нога на ногу; прийняття положення сидячи спираючись або не спираючись на підлогу

d 4104 Положенні стоячи

Прийняття положення стоячи або зміна положення стоячи в будь-яке інше, наприклад, в положення лежачи або сидячи.

d 4105 Згинання

Згинання спини донизу або в бік, наприклад, як згинання тулубу при поклоні або нахилі до об'єкта.

d 4106 Переміщення центру ваги тіла

Переміщення ваги тіла з одного положення в інше, стоячи, сидячи або лежачи, наприклад, переміщення ваги з однієї ноги на іншу під час стояння.

Виключено: переміщення свого тіла (d420); ходьба (d450)

d 4107 Перевертання

Переміщення тіла з одного положення в інше, лежачи, наприклад перевертаючись з боку на бік або з живота на спину.

d 4108 Зміна основного положення тіла, інша уточнена**d 4109 Зміна основного положення тіла, не уточнена****d 415 Утримування положення тіла**

Перебування у вимушеному положенні протягом необхідного часу, наприклад, сидячи або стоячи на роботі або в школі.

Включено: перебування в положенні лежачи, навприсядки, на колінах, сидячи та стоячи

d 4150 Утримування положення лежачи

Перебування в лежачому положенні протягом необхідного часу, наприклад, лежачи в ліжку.

Включено: перебування в положенні лежачи (обличчям вниз), на спині (обличчям догори) або на боці

d 4151 Утримування положення навприсядки

Перебування в положенні навприсядки протягом певного часу, наприклад, сидячи на підлозі без крісла.

d 4152 Утримування положення на колінах

Перебування в положенні на колінах, коли тіло спирається на коліна зігнутих ніг протягом певного часу, наприклад, під час молитви в церкві.

d 4153 Утримування положення сидячи

Перебування в положенні сидячи, на сидінні або на підлозі, протягом певного часу, наприклад, сидячи за партою або столом.

Включено: перебування в сидячому положенні з випрямленими ногами або складеними нога на ногу, спираючись або не спираючись на підлогу

d 4154 Утримування положення стоячи

Перебування в положенні стоячи протягом необхідного часу, наприклад, стоячи в черзі.

Включено: перебування в положенні стоячи на похилій площині, на слизькій чи твердій поверхнях

d 4155 Утримування положення голови

Контроль положення голови та підтримання її ваги протягом визначеного періоду часу.

d 4158 Утримування положення тіла, інше уточнене

d 4159 Утримування положення тіла, не уточнене

d 420 **Переміщення тіла**

Переміщення з однієї поверхні на іншу, наприклад, переміщення уздовж лави або з ліжка на стілець без зміни положення тіла.

Включено: переміщення власного тіла сидячи або лежачи

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4200 Переміщення тіла в положенні сидячи

Переміщення сидячи з одного місця на інше, яке знаходиться на тому ж або іншому рівні, наприклад, переміщення зі стільця на ліжко.

Включено: переміщення зі стільця на інше сидяче місце, наприклад, унітаз; переміщення з крісла-коляски на сидіння в автомобілі

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4201 Переміщення тіла в положенні лежачи

Переміщення лежачи з одного місця на інше, яке знаходиться на тому ж самому або іншому рівні, наприклад, переміщення з одного ліжка на інше.

Виключено: зміна основного положення тіла (d410)

d 4208 Переміщення тіла, інше уточнене

d 4209 Переміщення тіла, не уточнене

d 429 Зміна та утримування положення тіла, інше уточнене та не уточнене

Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами (d430 - d449)

d 430 Підняття і перенесення об'єктів

Підняття об'єкта чи перекладання чого-небудь з одного місця на інше, наприклад, як при піднятті чашки або іграшки чи перенесенні коробки або дитини з однієї кімнати в іншу.

Включено: підняття, перенесення в долонях чи руках або на плечах, стегнах, спині або голові; опускання на землю

d 4300 Підняття

Підняття об'єкта з метою його переміщення з нижчого на вищий рівень, наприклад, як при піднятті склянки зі столу.

d 4301 Перенесення за допомогою кистей рук

Взяття або транспортування об'єкта з одного місця в інше за допомогою кистей рук, наприклад, як при перенесенні склянки води або валізи.

d 4302 Перенесення в руках

Взяття або переміщення об'єкта з одного місця в інше за допомогою рук і долонь, наприклад, під час перевезення тварини або дитини чи іншого великого об'єкта.

d 4303 Перенесення на плечах, стегні та спині

Взяття або переміщення об'єкта з одного місця в інше, використовуючи плечі, стегно, спину або їхню комбінацію, наприклад, як при перенесенні великого пакету або шкільного портфелю.

d 4304 Перенесення на голові

Взяття або переміщення об'єкта з одного місця в інше, використовуючи голову, наприклад, як при перенесенні контейнера з водою на голові.

d 4305 Опускання об'єктів

Використання кистей рук, рук або інших частин тіла, щоб покласти об'єкт на будь-яку поверхню або місце, наприклад, контейнер з водою на землю.

d 4308 Підняття і перенесення об'єктів, інше уточнене

d 4309 Підняття і перенесення об'єктів, не уточне

d 435 **Переміщення об'єктів нижніми кінцівками**

Виконання координованих дій з метою переміщення об'єкта за допомогою ніг і стоп, наприклад, удар ногою по м'ячу або штовхання педалей на велосипеді.

Включено: штовхання нижніми кінцівками; удар ногою

d 4350 Штовхання нижніми кінцівками

Використання ніг і стоп для спричинення сили на об'єкт, щоб відсунути його, наприклад, відштовхування стільця ногою.

d 4351 Удар ногою

Використання ніг і стоп, щоб відкинути що-небудь, наприклад, удар ногою по м'ячу.

d 4358 Переміщення об'єктів нижніми кінцівками, інше уточнене

d 4359 Переміщення об'єктів нижніми кінцівками, не уточнене

d 440 **Використання точних рухів кисті руки**

Виконання координованих рухів по управлінню об'єктами, здатність хапати, маніпулювати і відпускати їх за допомогою кисті руки, пальців та великого пальця руки, наприклад, щоб підняти монети зі столу, набрати номер телефону або натиснути на ручку.

Включено: збирання (підбирання), хапання, маніпулювання і відпускання

d 4400 Підбирання

Підняття або взяття невеликого за розміром об'єкта кистями та пальцями рук, наприклад, підбираючи олівець.

d 4401 Хапання

Використання однієї або обох кистей рук, щоб схопити і утримати що-небудь, наприклад, як при хапанні інструменту або дверної ручки.

d 4402 Маніпулювання

Використання пальців і кистей рук, щоб контролювати, спрямовувати чи керувати чимось, наприклад, поводження з монетами або іншими маленькими предметами, різання ножицями, зав'язування шнурків, розфарбовування розмальовок, використання паличок для їжі або ножа та виделки.

d 4403 Відпускання

Використання пальців і кистей рук, щоб відпустити, звільнити щось так, щоб предмет впав або змінив положення, наприклад, як при скиданні одягу або киданні шматку їжі для домашньої тварини.

d 4408 Використання точних рухів кисті, інше уточнене

d 4409 Використання точних рухів кисті, не уточнене

d 445 Використання кисті та руки

Виконання координованих цілеспрямованих дій при переміщенні та маніпулюванні об'єктами використовуючи кисті рук і руки, наприклад, як при повертанні дверних ручок, підкиданні або ловлі предметів.

Включено: витягування чи відштовхування об'єктів; протягування; обертання або згинання в кистях або руках; кидання; ловіння

Виключено: використання точних рухів кисті рук (d440)

d 4450 Притягання

Використання пальців, кистей і рук, щоб принести об'єкт до себе або перемістити його з місця на місце, наприклад, натягування струни або закривання дверей.

d 4451 Відштовхування

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб перемістити щось від себе або перемістити його з місця на місце, наприклад, як при відштовхуванні від себе іграшки або тварини.

d 4452 Витягування

Використання кистей рук і рук, щоб дістати, торкнутися і схопити щось, наприклад, щоб дотягнутися через стіл або парту до книги.

d 4453 Обертання або згинання кистями рук або руками

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб обертати, повертати або гнути предмет, наприклад, так як потрібно чистити зуби або мити посуд.

d 4454 Кидання

Використання пальців, кистей та рук, щоб піднімати що-небудь і відкидати це з певною силою в повітрі, наприклад, як при киданні м'яча.

d 4455 Ловіння

Використання пальців, кистей рук та рук, щоб схопити рухомий об'єкт для того, щоб зупинити і втримати його, наприклад, як при ловінні м'яча.

d 4458 Використання кисті та руки, інше уточнене

d 4459 Використання кисті та руки, не уточнене

d 446 Використання точних рухів стопи

Виконання координованих дій для переміщення або маніпулювання предметами за допомогою ноги та пальців на нозі.

d 449 Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами, інше уточнене та не уточнене

Ходьба та переміщення (d450 - d469)

d 450 Ходьба

Пересування вздовж поверхні пішки, крок за кроком, так, щоб одна нога завжди торкалася землі, наприклад, під час прогулянки, ходьби вперед, назад або боком.

Включено: ходьба на короткі або довгі відстані; ходьба на різних поверхнях; ходьба навколо перешкод

Виключено: переміщення тіла (d420), рух довкола (d455)

d 4500 Ходьба на короткі відстані

Ходьба на відстані менше кілометра, наприклад, прогулянка по кімнатах, коридорах, в межах будівлі або на короткі відстані назовні.

d 4501 Ходьба на далекі відстані

Ходьба на відстань понад кілометр, наприклад, з однієї частини села або міста в іншу, між селами або через відкриті території.

d 4502 Ходьба по різних поверхнях

Ходьба по похилій, нерівній, рухомій поверхні (трава, гравій, лід і сніг), ходьба по палубі судна, в поїзді або іншому транспорті.

d 4503 Ходьба навколо перешкод

Ходьба шляхами, що вимагають уникнення рухомих і нерухомих об'єктів, людей, тварин і транспортних засобів, наприклад, ходьба по ринку або магазину, в умовах вуличного руху або в інших місцях скупчення людей.

d 4508 Ходьба, інша уточнена

d 4509 Ходьба, не уточнена

d 455 Рух довкола

Пересування всього тіла з одного місця на інше, в інший спосіб, аніж ходьба, наприклад, лазіння по скелях, біг уздовж вулиці, підскакування, втікання, стрибання або біг навколо перешкод.

Включено: повзання, лазіння, біг, біг підтюпцем, стрибки, плавання, стрімкий біг, обертання та човгання

Виключено: переміщення тіла (d420); ходьба (d450)

d 4550 Повзання

Переміщення в положенні лежачи з одного місця на інше використовуючи кисті рук, руки та коліна.

d 4551 Підйом

Переміщення всього тіла вгору або вниз, над поверхнями або предметами, такими як підніжки, скелі, сходи, драбини, бордюри та інші предмети.

d 4552 Біг

Переміщення за допомогою швидких кроків, так щоб обидві ноги могли одночасно відставати від землі.

d 4553 Стрибки

Пересування за допомогою відштовхування від землі, згинаючи та розгинаючи ноги, наприклад, стрибки на одній нозі, підстрибування, підскакування, стрибки або пірнання у воду.

d 4554 Плавання

Пересування всього тіла по воді за допомогою рухів кінцівок і всього тіла, не торкаючись дна.

d 4555 Транспортування за допомогою безмоторних транспортних засобів

Переміщення всього тіла з одного місця в інше, в сидячому або лежачому положенні, не піднімаючись з підлоги.

d 4556 Човгання

Пересування з одного місця на інше, використовуючи ноги, але без відриву стоп від підлоги або поверхні землі.

d 4558 Рух довкола, інший уточнений**d 4559 Рух довкола, не уточнений****d 460 Переміщення з місця на місце**

Ходьба і пересування в різноманітних місцях і ситуаціях, наприклад, ходьба з кімнати в кімнату в будинку, в межах будівлі, або по вулицях міста.

Включено: пересування в межах свого дому, повзання або подолання перешкод в межах свого житла; ходьба чи пересування поза межами свого будинку та інших будівель.

d 4600 Переміщення в межах житла

Ходіння і пересування по своєму дому, в межах кімнати, між кімнатами, по всьому помешканню або житловій зоні.

Включено: переміщення з поверху на поверх, на балкон, у внутрішній дворик, на танок або в сад

d 4601 Переміщення в межах інших будівель

Ходьба і пересування в межах будівель, що не відносяться до власного житла, наприклад, пересування довкола чужого житла, інших приватних, громадських будівель та прилеглих територій.

Включено: пересування по всіх частинах будівель і прилеглих територій, по поверхах, всередині, ззовні та довкола як приватних, так і громадських будівель

d 4602 Переміщення поза своїм будинком та іншими будівлями

Ходьба і пересування довкола будинку та інших будівель, в безпосередній близькості і на відстані без використання приватного або громадського транспорту, наприклад, ходьба на короткі або довгі відстані в місті або селі.

Включено: ходьба або пересування по вулицях в околицях, місті, селі; між населеними пунктами і на довші дистанції без використання транспорту

d 4608 Переміщення з місця на місце, інше уточнене

d 4609 Переміщення з місця на місце, не уточнене

d 465 Переміщення з використанням технічних засобів

Пересування всього тіла з одного місця в інше на будь-яку поверхню або місце за допомогою спеціальних пристроїв, призначених для полегшення пересування або пересування навколо, наприклад, на ковзанах, на лижах, з аквалангом або пересування по вулиці в інвалідному візку, або з ходунками.

Виключено: переміщення тіла (d420), ходьба (d450); рух довкола (d455); використання транспортних засобів (d470); керування транспортом (d475)

d 469 Ходьба та переміщення, інші уточнені та не уточнені

Переміщення за допомогою транспорту (d470-d489)

d 470 Використання транспортних засобів

Використання транспорту для пересування довкола в якості пасажера, наприклад, їзда в автомобілі, автобусі, на рикші, маршрутному таксі, колясці, у запряженому тваринами транспорті, на приватному або громадському таксі, автобусі, поїзді, трамваї, метро, водному транспорті або літаку.

Включено: використання транспорту, в якому рушійною силою є людина; приватного моторизованого транспорту і громадського транспорту

Виключено: переміщення з використанням технічних засобів (d465); керування транспортом (d475)

d 4700 Використання транспорту, в якому рушійною силою є людина

Пересування в якості пасажера за допомогою транспортного засобу, який приводиться в рух одним або більшою кількістю осіб, наприклад, катання на колясці, рикші або човні.

d 4701 Використання приватного моторизованого транспорту

Пересування в якості пасажера наземного, морського або повітряного моторизованого приватного транспорту, наприклад, автомобілем, на таксі, приватному літаку або судні.

d 4702 Використання громадського моторизованого транспорту

Пересування в якості пасажера наземного, морського або повітряного моторизованого громадського транспорту, наприклад, на автобусі, потягом, метро або літаком.

d 4703 Використання допомоги людей для транспортування

Транспортування з допомогою іншої людини, наприклад, на простирадлі, в рюкзаку або за допомогою пристосування для транспортування.

d 4708 Використання транспортних засобів, інші уточнені

d 4709 Використання транспортних засобів, не уточнені

d 475 Керування транспортом

Керування будь-яким видом механічного або гужового транспорту, з метою пересування в заданому напрямку, наприклад, автомобіля, велосипеда, човна або гужового транспорту.

Включено: керування транспортом, в якому рушійною силою є людина, моторизованим і гужовим транспортом

Виключено: переміщення з використанням технічних засобів (d465); використання транспортних засобів (d470)

d 4750 Керування транспортом, в якому рушійною силою є людина

Керування засобами пересування, в яких рушійною силою є людина, наприклад двох- і трьохколісним велосипедом або гребним човном.

d 4751 Керування моторизованим транспортом

Керування транспортом, який має двигун, наприклад автомобілем, мотоциклом, моторним човном або літаком.

d 4752 Керування гужовим транспортом

Керування транспортом, запряженим тваринами, наприклад возом або екіпажем.

d 4758 Керування транспортом, інше уточнене.

d 4759 Керування транспортом, не уточнене.

d 480 Їзда верхи на тваринах в якості транспорту

Їзда верхи на спині тварини, наприклад на коні, волу, верблюді або слоні.

Виключено: керування транспортом (d475); відпочинок і дозвілля (d920)

d 489 Переміщення довкола з використанням транспорту, інше уточнене та не уточнене

d 498 Мобільність, інша уточнена

d 499 Мобільність, не уточнена

Розділ 5

Самообслуговування

Цей розділ стосується видів турботи про себе: догляд за тілом і його частинами, миття і витирання себе, одягання, прийом їжі та напоїв, догляд за своїм здоров'ям.

d 510 Миття

Миття і витирання насухо всього свого тіла або його частин, використовуючи воду і відповідні м'які та просушуючі засоби чи методи, наприклад, прийняття ванни, душа, миття рук і стоп, обличчя та волосся, витирання рушником.

Включено: миття частин тіла, всього тіла; витирання себе насухо

Виключено: догляд за частинами тіла (d520); особиста гігієна (d530)

d 5100 Миття частин тіла

Використання води, мила та інших засобів для миття частин тіла, наприклад, миття рук, обличчя, ніг, волосся або нігтів.

d 5101 Миття всього тіла

Використання води, мила та інших засобів для миття всього тіла, наприклад, прийняття ванни або душу.

d 5102 Витирання та сушіння

Використання рушника або інших засобів для витирання будь-якої частини, частин або всього тіла, наприклад, після миття.

d 5108 Миття, інше уточнене

d 5109 Миття, не уточнене

d 520 Догляд за частинами тіла

Догляд за частинами тіла, наприклад, шкірою, обличчям, зубами, волоссям, нігтями та геніталіями в більшому обсязі, ніж миття і витирання.

Включено: догляд за шкірою, зубами, волоссям, нігтями на руках і ногах, носом

Виключено: миття (d510); особиста гігієна (d530)

d 5200 Догляд за шкірою

Догляд за текстурою і зволоженням власної шкіри, наприклад, видалення ороговілості або мозолів, використання зволожуючих лосьйонів або косметичних засобів.

d 5201 Догляд за зубами

Дотримання гігієни порожнини рота, наприклад, чищення зубів, використання зубної нитки і догляд за протезами або ортезами зубів.

d 5202 Догляд за волоссям

Догляд за волоссям на голові та обличчі, наприклад, розчісування, укладання, стрижка, гоління.

d 5203 Догляд за нігтями на руках

Очищення, підрізання, полірування нігтів на руках.

d 5204 Догляд за нігтями на ногах

Очищення, підрізання, полірування нігтів на ногах.

d 5205 Догляд за носом

Очищення носа, підтримання гігієни носа

d 5208 Догляд за частинами тіла, інший уточнений

d 5209 Догляд за частинами тіла, не уточнений

d 530 Особиста гігієна

Підготовка та здійснення гігієнічних заходів (після менструації, сечовипускання та дефекації) і прибирання після себе.

Включено: регулювання сечовипускання, дефекації та гігієни менструації

Виключено: миття (d510); догляд за частинами тіла (d520)

d 5300 Регулювання сечовипускання

Регулювання та керування сечовипусканням, наприклад, повідомлення про потребу в сечовипусканні, прийняття відповідного положення, вибір і знаходження відповідного для сечовипускання місця, правильне поводження із одягом до і після сечовипускання, виконання гігієнічних заходів.

d 53000 Прояв потреби в сечовипусканні

d 53001 Здійснення сечовипускання належним чином

d 53008 Регулювання сечовипускання, інше уточнене

d 53009 Регулювання сечовипускання, не уточнене

d 5301 Регулювання дефекації

Регулювання та керування дефекацією, наприклад, повідомлення про потребу в дефекації, прийняття відповідного положення, вибір і знаходження відповідного місця для дефекації, поводження з одягом до і після дефекації, гігієнічні заходи після дефекації.

d 53010 Прояв потреби в дефекації

d 53011 Здійснення дефекації належним чином

d 53018 Регулювання дефекації, інше уточнене

d 53019 Регулювання дефекації, не уточнене

d 5302 Підтримання менструальної гігієни

Координування, планування і здійснення гігієни при менструації, визначення часу настання та використання гігієнічних засобів (прокладок і серветок).

d 5308 Особиста гігієна, інше уточнене

d 5309 Особиста гігієна, не уточнене

d 540 Одягання

Виконання координованих і послідовних дій та завдань при одяганні та роздяганні відповідно до кліматичних і соціальних умов, наприклад, одягання, примірка, зняття сорочок, спідниць, блузок, брюк, нижньої білизни, сарі, кімоно, панчіх, капелюхів, рукавичок, пальто, взуття, високих черевиків, сандалів і шльопанців .

Включено: одягання чи знімання одягу і взуття, вибір відповідного одягу

d 5400 Надягання одягу

Виконання координованих дій при надяганні одягу на різні частини тіла, наприклад, надягання одягу через голову, через руки та плечі, на нижню і верхню половини тіла; надягання рукавичок і головного убору.

d 5401 Знімання одягу

Виконання координованих дій під час знімання одягу з різних частин тіла, наприклад, стягування одягу з голови, з рук і плечей, з нижньої та верхньої половини тіла; знімання рукавичок і головного убору.

d 5402 Надягання на нижні кінцівки

Виконання координованих дій з надягання шкарпеток, панчіх і взуття.

d 5403 Знімання з нижніх кінцівок

Виконання координованих дій по зніманню шкарпеток, панчіх і взуття.

d 5404 Вибір відповідного одягу

Дотримання очевидних або не очевидних дрес-кодів і умовностей свого оточення або культури при виборі одягу, одягання відповідно до кліматичних умов.

d   **5408**   **Одягання,**   **інше**   **уточнене**

d 5409 Одягання, не уточнене**d 550 Харчування**

Здійснення цілеспрямованих завдань та дій під час вживання приготованої їжі, піднесення її до рота і споживання відповідно до заведених культурних звичаїв, розрізування або розламування їжі на шматки, відкривання пляшок і металевих банок, використання столових приборів, прийом їжі, бенкетування, обід.

Виключено: пиття (d560)

d 5500 Визначення потреби в їжі**d 5501 Дотримання відповідного етикету прийому їжі****d 5508 Харчування, інший уточнений****d 5509 Харчування, не уточнений****d 560 Пиття**

Прийом і тримання напою, піднесення до рота і споживання напою відповідно до заведених культурних звичаїв; змішування, збовтування і розливання рідини для пиття, відкривання пляшки і металевої банки, пиття через соломинку або пиття води, що біжить, наприклад, з-під крана або з струмка; годування груддю.

Виключено: харчування (d550)

d 5600 Позначення потреби в напоях**d 5601 Процес годування грудьми**

Здійснення годування грудьми і відповідне спілкування та взаємодія з немовлям, наприклад, за допомогою зорового контакту, розуміючи його потребу та насичення.

d 5602 Процес годування з пляшечки

Здійснення годування молоком або іншою рідиною з пляшки і відповідне поводження та взаємодія з доглядачем, наприклад, за допомогою зорового контакту, розуміння потреби та насичення.

d 5608 Пиття, інше уточнене

d 5609 Пиття, не уточнене

d 570 **Догляд за своїм здоров'ям**

Забезпечення фізичного комфорту, здоров'я та фізичного і психічного благополуччя за допомогою підтримання збалансованої дієти, відповідного рівня фізичної активності, підтримання комфортних температурних умов, уникнення шкоди здоров'ю, дотримання безпечної практики сексу, включаючи використання презервативів, отримання щеплень і проходження регулярного медичного обстеження.

Включено: забезпечення власного фізичного комфорту; дотримання дієти та підтримання фізичної форми; підтримання власного здоров'я

d 5700 Забезпечення власного фізичного комфорту

Турбота про себе з усвідомленням потреб забезпечити власне перебування у комфортних умовах, при оптимальному температурному режимі та достатньому освітленні.

d 5701 Дотримання дієти і фізичної форми

Турбота про себе, усвідомлення необхідності цього, вибір і споживання поживних продуктів харчування, що підтримують фізичну форму.

d 5702 Підтримання власного здоров'я

Турбота про себе з усвідомленням необхідності догляду і збереження свого здоров'я під час впливу факторів ризику, здійснення профілактики, наприклад, звернення за професійною медичною допомогою, слідування медичним рекомендаціям та іншим порадам, уникнення ризиків здоров'ю, таких як попередження травм, інфекційних захворювань, вживання наркотиків і хвороб, що передаються статевим шляхом.

d 57020 Дотримання медичних рекомендацій по здоров'ю

d 57021 Звернення за порадами або допомогою до фахівців або професіоналів

d 57022 Уникнення ризиків зловживання наркотиками або алкоголем

d 57028 Підтримання власного здоров'я, інше уточнене

d 57029 Підтримання власного здоров'я, не уточнене

d 5708 Догляд за своїм здоров'ям, інший уточнений

d 5709 Догляд за своїм здоров'ям, не уточнений

d 571 Турбота про власну безпеку

Уникнення ситуаційних ризиків, які можуть привести до фізичного пошкодження або іншої шкоди. Уникнення потенційно небезпечних ситуацій, наприклад, неправильне поводження з вогнем або перебігання дороги під час дорожнього руху.

d 598 Самообслуговування, інше уточнене

d 599 Самообслуговування, не уточнене

Розділ 6

Домашній побут

Цей розділ стосується побутових і щоденних дій та завдань. Сфери побутового життя включають придбання житла, їжі, одягу та інших необхідних речей, прибирання та ремонт домашнього інвентаря, догляд за особистими та іншими побутовими предметами, а також надання допомоги іншим.

Придбання необхідних предметів (d610 - d629)

d 610 Придбання житла

Купівля, оренда, меблювання та облаштування кімнати, будинку, квартири або іншого житла.

Включено: придбання житла або оформлення оренди на житло, меблювання житла

Виключено: придбання товарів та послуг (d620); догляд за побутовими предметами (d650)

d 6100 Купівля житла

Оформлення права власності на будинок, квартиру або інше житло.

d 6101 Оренда житла

Оформлення права використання будинку, квартири або іншого житла, що належать іншій особі власнику, обмін за оплатою.

d 6102 Меблювання житла

Оснащення та облаштування житла меблями, сантехнікою та іншими необхідними предметами, декорування кімнат та облаштування власного простору і створення затишку.

d 6108 Придбання житла, інше уточнене

d 6109 Придбання житла, не уточнене

d 620 Придбання товарів та послуг

Вибір, придбання та доставка всіх товарів і послуг, необхідних для щоденного життя, наприклад, вибір, закупівля, транспортування і зберігання їжі, напоїв, одягу, миючих засобів, палива, предметів домашнього господарства, начиння, кухонних приладів, ігрового матеріалу, пристроїв та інструментів для будинку; забезпечення себе послугами комунальних та інших служб побуту.

Включено: закупівля і накопичення необхідних предметів для щоденного користування

Виключено: придбання житла (d610)

d 6200 Відвідування магазинів з метою покупки

Отримання в обмін на гроші товарів і послуг, необхідних для щоденного життя (включаючи інструктаж і спостереження при покупках посередника) наприклад, вибір продуктів, напоїв, миючих засобів, побутових виробів, ігрових матеріалів та одягу в магазині або на ринку; порівняння якості та ціни необхідних предметів, ведення переговорів та здійснення оплати за обрані товари або послуги, транспортування товарів.

d 6201 Збирання для щоденних потреб

Забезпечення продуктами та послугами щоденного вжитку без оплати, (включаючи інструктаж і спостереження посередника для збирання щоденних потреб), наприклад, збір врожаю овочів і плодів, доставка води і палива.

d 6208 Придбання товарів та послуг, інше уточнене

d 6209 Придбання товарів та послуг, не уточнене

d 629 Придбання необхідних предметів, інше уточнене та не уточнене

Побутові завдання (d630 - d649)

d 630 Приготування їжі

Планування, організація, приготування та подача на стіл простих і складних страв для себе та інших у вигляді складання меню, вибору придатних для харчування продуктів і напоїв, збирання разом інгредієнтів для приготування їжі, обробки їх теплом, і приготування холодної їжі та напоїв, подача всього на стіл.

Включено: приготування простих і складних страв

Виключено: харчування (d550); пиття (d560); придбання товарів та послуг (d620); ведення домашнього господарства (d640); догляд за побутовими предметами (d650); допомога іншим (d660)

d 6300 Приготування простих страв

Організація, приготування і подача на стіл страв з невеликою кількістю інгредієнтів, які вимагають легких способів приготування і подачі, наприклад, закуски або невеликої кількості їжі та перетворення інгредієнтів їжі шляхом розрізання та перемішування, варіння і нагрівання їжі, наприклад, рису або картоплі.

d 6301 Приготування складних страв

Планування, організація, приготування і подача на стіл страв з великого набору інгредієнтів, які вимагають складних способів обробки і приготування, наприклад, приготування їжі з декількох страв та перетворення інгредієнтів їжі комбінованими способами обробки, наприклад, чищення, поділ на скибочки, змішування, замішування, перемішування, презентація та подача їжі у спосіб, відповідний до нагоди та культури.

Виключено: використання побутової техніки (d6403)

d 6302 Допомога в приготуванні страв

Спільна робота при плануванні меню, організації, приготуванні та подачі на стіл простих і складних страв для себе та інших під наглядом відповідальної особи.

d 6308 Приготування їжі, інше уточнене

d 6309 Приготування їжі, не уточнене

d 640 Ведення домашнього господарства

Ведення домашнього господарства, враховуючи прибирання будинку, прання білизни, використання побутової техніки, зберігання їжі та утилізація сміття, наприклад, підмітання, миття підлоги, лічильників, стін та інших поверхонь; збір та утилізація побутового сміття; прибирання кімнат, туалету, підсобних приміщень; збір, прання, сушіння, складання та прасування одягу; чистка взуття; користування мітлами, щітками, пиломітками, пральними машинами, сушками та прасками.

Включено: прання та сушіння одягу або окремих предметів одягу; очищення кухонної зони та начиння для приготування їжі; прибирання житлової площі; використання пристосувань домашнього господарства, миття накопичених предметів щоденного користування і прибирання сміття

Виключено: придбання житла (d610); придбання товарів та послуг (d620); приготування їжі (d630); догляд за побутовими предметами (d650); допомога іншим (d660)

d 6400 Прання і сушіння одягу та предметів одягу

Прання одягу і білизни вручну та розвішування їх для просушування на свіжому повітрі.

d 6401 Очищення кухонної зони та посуду

Прибирання після приготування їжі, наприклад, миття тарілок, каструль, горщиків, столових приборів, прибирання кухонного столу і підлоги на кухні та в їдальні.

d 6402 Прибирання житлової площі

Прибирання житлових площі у домашньому господарстві, наприклад приведення в порядок і витирання пилу, підмітання, миття шваброю, миття підлог, миття вікон і стін, миття ванних кімнат і туалетів, миття приладдя домашнього господарства.

d 6403 Використання побутової техніки

Використання всіх видів побутової техніки, наприклад, пральних машин, сушок, прасок, пиломоків і посудомийних машин.

d 6404 Накопичення і зберігання для щоденних потреб

Зберігання їжі, напоїв, одягу та інших предметів побуту, необхідних для щоденного життя; консервування їжі за допомогою закривання банок, соління або замороження, зберігання продуктів свіжими та недоступними для тварин.

d6405 Утилізація сміття

Утилізація відходів домашнього господарства, наприклад, за допомогою збирання сміття і непотрібних речей навколо будинку, підготовки сміття до його утилізації, використання пристосувань для позбавлення від сміття; спалювання сміття.

d 6406 Допомога в роботі по дому

Робота разом з іншими і особою, яка відповідає за роботу з планування, організації та ведення домашнього господарства.

d 6408 Ведення домашнього господарства, інше уточнене**d 6409 Ведення домашнього господарства, не уточнене****d 649 Побутові завдання, інші уточнені та не уточнені*****Догляд за побутовими предметами та допомога іншим (d650-d669)*****d 650 Догляд за побутовими предметами**

Догляд і ремонт предметів домашнього господарства та інших особистих предметів, включаючи предмети для ігор, одяг, транспортні засоби та допоміжні пристрої та турбота про рослини і тварин, наприклад, фарбування або обклеювання стін кімнат шпалерами, розстановка меблів, ремонт сантехніки, забезпечення справності транспортних засобів та допоміжних пристроїв, поливання рослин, догляд і годування тварин та домашніх улюбленців.

Включено: виготовлення і ремонт одягу; догляд за житлом, предметами домашнього вжитку та побутовою технікою; утримання транспортних засобів; догляд за

допоміжними пристосуваннями; турбота про рослини (кімнатні та вуличні) і тварин

Виключено: придбання житла (d610); придбання товарів та послуг (d620); ведення домашнього господарства (d640); допомога іншим (d660); високооплачувана робота (d850)

d 6500 Виготовлення та ремонт одягу

Виготовлення та ремонт одягу, наприклад, шиття, лагодження одягу; пришивання гудзиків і застібок; прасування одягу, лагодження та чищення взуття.

Виключено: використання побутової техніки (d6403)

d 6501 Догляд за житлом і предметами домашнього вжитку

Ремонт і догляд за житлом, його екстер'єром, інтер'єром та вмістом, наприклад, фарбування, ремонт світильників та меблів, а також використання необхідних інструментів для ремонту.

d 6502 Підтримання в робочому стані побутової техніки

Ремонт та догляд за побутовою технікою для приготування їжі, чищення і ремонтування, наприклад, змазування та ремонт інструментів і догляд за пральною машиною.

d 6503 Підтримання в робочому стані транспортних засобів

Ремонт і догляд за моторизованими та немоторизованими транспортними засобами для особистого користування, включаючи велосипеди, ручні візки, автомобілі та човни.

d 6504 Догляд за допоміжними пристроями

Ремонт та догляд за допоміжними пристроями, наприклад протезами, ортезами, спеціалізованими інструментами і допоміжними засобами для ведення домашнього господарства та особистої гігієни; догляд і ремонт засобів допомоги для особистого пересування, наприклад милиці, ходунки, крісла-коляски і скутери; підтримання засобів спілкування і пристосувань для розваги.

d 6505 Догляд за рослинами, у приміщенні та на відкритому повітрі

Догляд за рослинами всередині будинку та за межами будинку, наприклад, висаджування, полив і удобрення рослин; садівництво та вирощування продуктів для особистого користування.

d 6506 Турбота про тварин

Турбота про домашніх тварин та улюблених вихованців, наприклад годування, миття, стрижка і дресирування тварин; слідкування за здоров'ям тварин або

домашніх улюбленців; планування догляду за тваринами або вихованцями під час власної відсутності.

d 6507 Допомога по догляду за предметами домашнього вжитку

Робота з іншими з метою підтримання в робочому стані та ремонту предметів домашнього господарства та інших особистих предметів спільно з відповідальною особою.

d 6508 Догляд за побутовими предметами, інший уточнений

d 6509 Догляд за побутовими предметами, не уточнений

d 660 Допомога іншим

Допомога членам сім'ї та іншим особам у навчанні, спілкуванні, самообслуговуванні, пересуванні в межах будинку і за його межами; турбота про добробут своїх членів сім'ї або інших осіб, а також привернення сторонньої уваги до їхніх потреб.

Включено: допомога іншим особам у самообслуговуванні, пересуванні, спілкуванні, міжособистісних стосунках, харчуванні та догляду за здоров'ям

Виключено: високооплачувана робота (d850)

d 6600 Допомога іншим у самообслуговуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам у здійсненні самообслуговування, включаючи допомогу іншим у вживанні їжі, купанні та одяганні; турботу про дітей або членів сім'ї, які хворіють або мають труднощі з елементарним самообслуговуванням; допомога іншим під час здійснення гігієнічних заходів при фізіологічних потребах.

d 6601 Допомога іншим у пересуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам у русі та в пересуванні за межами будинку, наприклад по сусідству або в місті, у школу або зі школи, до місця роботи або місця іншого призначення.

d 6602 Допомога іншим при спілкуванні

Допомога членам сім'ї та іншим особам в їхньому спілкуванні, наприклад, допомога при розмові, написанні або читанні.

d 6603 Допомога іншим у міжособистісних відносинах

Допомога членам сім'ї та іншим особам у здійсненні їхніх міжособистісних взаємодій, наприклад, допомога в ініціюванні, підтриманні або припиненні відносин.

d 6604 Допомога іншим у здійсненні харчування

Допомога членам сім'ї та іншим особам у їхньому харчуванні, наприклад, допомагаючи їм у приготуванні та прийомі їжі.

d 6605 Допомога іншим у підтриманні здоров'я

Допомога членам сім'ї та іншим особам в отриманні офіційного і неофіційного медичного обслуговування, наприклад, забезпечення дитині регулярного медичного обстеження або забезпечення контролю за прийомом необхідних медикаментів родичем похилого віку.

d 6606 Допомога в наданні допомоги іншим

Допомога членам сім'ї та іншим особам із самообслуговуванням, спілкуванням, пересуванням, міжособистісними відносинами, харчуванням та підтриманням здоров'я разом із відповідальною особою.

d 6608 Допомога іншим, інша уточнена

d 6609 Допомога іншим, не уточнена

d 669 Догляд за побутовими предметами та допомога іншим, інші уточнені та не уточнені

d 698 Домашній побут, інше уточнене

d 699 Домашній побут, не уточнене

Розділ 7

Міжособистісні взаємодії та стосунки

Цей розділ стосується виконання дій і завдань, необхідних для елементарних та складних взаємодій з людьми (незнайомцями, друзями, родичами, членами сім'ї та коханими людьми) в контекстуально та соціально прийнятній формі.

Загальні міжособистісні взаємодії (d710 - d729)

d 710 Елементарні міжособистісні взаємодії

Взаємодія з людьми контекстуально і соціально прийнятним чином, наприклад, демонстрація уваги і поваги, коли це доречно, або реакція на прояви почуттів іншими особами.

Включено: прояв поваги, теплоти, вдячності та толерантності у відносинах; реакція на критику та соціальні натяки у відносинах; використання доречного фізичного контакту у відносинах

d 7100 Повага і теплота у відносинах

Прояв почуттів турботи, симпатії, уваги і поваги контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7101 Почуття вдячності у відносинах

Прояв задоволення та подяки контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7102 Прояв терпимості у відносинах

Прояв і реагування на розуміння та сприйняття чужої поведінки контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7103 Критика у відносинах

Забезпечення та відповідь на явні або приховані відмінності в думці чи незгоді контекстуально і соціально прийнятним чином.

d 7104 Соціальні натяки у відносинах

Подавання і реагування належним чином на знаки та натяки, які виникають в соціальних взаємодіях.

d 71040 Ініціювання соціальних взаємодій

Ініціювання та відповідне реагування на взаємний соціальний обмін з іншими.

d 71041 Підтримання соціальних взаємодій

d 71048 Соціальні натяки у відносинах, інші уточнені

d 71049 Соціальні натяки у відносинах, не уточнені

d 7105 Фізичний контакт у відносинах

Дотик і відповідь на тілесний контакт у відносинах з іншими відповідно до ситуації і в соціально прийнятній формі.

d 7106 Диференціація близьких осіб

Прояв диференційованого ставлення до окремих осіб, наприклад, прояв прихильності до близької людини і виділення її з-поміж незнайомих людей.

d 7108 Елементарні міжособистісні взаємодії, інші уточнені

d 7109 Елементарні міжособистісні взаємодії, не уточнені

d 720 Складні міжособистісні взаємодії

Підтримання та управління взаємодіями з іншими людьми залежно від ситуації та в соціально прийнятній формі, наприклад, контроль емоцій та імпульсивних поривів, контроль словесної та фізичної агресії, діючи самостійно у соціальних взаємодіях та діючи відповідно до соціальних правил та конвенцій.

Включено: гра з іншими, налагодження та припинення відносин; контроль поведінки в межах взаємодії; взаємодія відповідно до соціальних правил; дотримання соціального простору

d 7200 Налагодження відносин

Початок і підтримання взаємодії з іншими протягом короткого або тривалого часу, контекстуально та соціально відповідним чином, наприклад, знайомство, пошук і встановлення дружніх або професійних відносин; початок відносин, які можуть стати постійними, романтичними або інтимними.

d 7201 Припинення відносин

Підведення взаємодій до завершення, контекстуально та соціально відповідним чином, наприклад, припинення тимчасових відносин в кінці візиту, припинення тривалих відносин з друзями при переїзді в нове місто або припинення відносин з колегами по роботі, колегами по професії та роботодавцями; припинення романтичних або інтимних відносин.

d 7202 Регулювання поведінки під час взаємодії

Регулювання емоцій та імпульсів, вербальної та фізичної агресивності під час взаємодії з іншими людьми контекстуально та соціально відповідним чином.

d 7203 Взаємозумовлені дії відповідно до соціальних норм

Незалежна поведінка у соціальних взаємодіях з людьми, що відповідає соціальним нормам і відповідно до своєї ролі, положенням або іншим соціальним статусом.

d 7204 Дотримання соціального простору

Усвідомлення і дотримання дистанції між собою та іншими, допустимої відповідно до обставин, контекстуально, соціально та культурно відповідним чином.

d 7208 Складні міжособистісні взаємодії, інші уточнені

d 7209 Складні міжособистісні взаємодії, не уточнені

d 729 Загальні міжособистісні взаємодії, інші уточнені та не уточнені

Особливі міжособистісні стосунки (d730 - d779)

d 730 Стосунки з незнайомими людьми

Тимчасові контакти і зв'язки з незнайомими людьми для досягнення певних цілей, наприклад, для отримання потрібної інформації, уточнення маршруту або здійснення покупки.

d 740 Офіційні стосунки

Створення та підтримання певних стосунків у формальних умовах, наприклад, з викладачами, роботодавцями, професіоналами або обслуговуючим персоналом.

Включено: стосунки з людьми, що наділені владою, з підлеглими та рівними собі

d 7400 Стосунки з людьми, що наділені владою

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, що наділені владою, або займають більш високе чи престижне соціальне становище, наприклад, з роботодавцем.

d 7401 Стосунки з підлеглими

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, які займають більш низьке або менш престижне соціальне становище, наприклад, наймані працівники чи обслуговуючий персонал.

d 7402 Стосунки з рівними за положенням людьми

Створення та підтримання офіційних стосунків з людьми, що знаходяться на одному рівні влади, статусу або престижу відносно власної соціальної позиції.

d 7408 Офіційні стосунки, інші уточнені

d 7409 Офіційні стосунки, не уточнені

d 750 Неофіційні соціальні стосунки

Вступання у стосунки з іншими людьми, наприклад випадкові стосунки з людьми, які живуть в одній громаді або в резиденції, зі співробітниками, студентами, товаришами, людьми одного статусу або професії.

Включено: неофіційні стосунки з друзями, сусідами, знайомими, спільно проживаючими та рівними особами

d 7500 Неофіційні стосунки з друзями

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які характеризуються взаємною повагою і загальними інтересами.

d 7501 Неофіційні стосунки із сусідами

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які живуть по сусідству або на одній території.

d 7502 Неофіційні стосунки зі знайомими

Створення та підтримання неофіційних стосунків зі знайомими, але які не є близькими друзями.

d 7503 Неофіційні стосунки зі співмешканцями

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми, які спільно проживають в одному будинку або іншому житловому приміщенні, приватночи публічно з будь-якою метою.

d 7504 Неофіційні стосунки з рівними людьми

Створення та підтримання неофіційних стосунків з людьми одного віку, чи іншими спільними інтересами та ознаками.

d 7508 Неофіційні соціальні стосунки, інші уточнені

d 7509 Неофіційні соціальні стосунки, не уточнені

d 760 Сімейні стосунки

Створення та підтримання родинних зв'язків, наприклад, з найближчими родичами, сімейним оточенням, прийомними, усиновленими, зведеними родичами, більш далекими, наприклад троюрідними братами і сестрами, законними опікунами.

Включено: стосунки «батьки-діти» та «діти-батьки»; стосунки між рідними братами та сестрами і більш далекими родичами

d 7600 Стосунки «батьки-діти»

Стати та бути батьками, як рідними, так і прийомними, наприклад, мати дитину і ставитися до неї по-батьківськи, або створення та підтримання стосунків батьків з дітьми, рідними та прийомними, забезпечення фізичної, інтелектуальної та емоційної підтримки рідній або прийомній дитині.

d 7601 Стосунки «діти-батьки»

Створення та підтримання стосунків з власними батьками, наприклад, маленька дитина підкоряється своїм батькам або доросла дитина піклується про своїх літніх батьків.

d 7602 Стосунки дітей в сім'ї

Створення та підтримання братерських або сестринських стосунків з особою, яка має спільних, одного або обох, батьків від народження чи у зв'язку з усиновленням, або шлюбом.

d 7603 Розширені сімейні стосунки

Створення та підтримання сімейних стосунків з членами своєї «розширеної» сім'ї, наприклад, з кузинами і кузенами, тітками і дядьками, а також бабусями і дідусями.

d 7608 Сімейні стосунки, інші уточнені

d 7609 Сімейні стосунки, не уточнені

d 770 Інтимні стосунки

Створення та підтримання близьких або романтичних стосунків між особами, наприклад, між чоловіком і дружиною, закоханими або сексуальними партнерами.

Включено: романтичні, подружні та сексуальні стосунки

d 7700 Романтичні стосунки

Створення та підтримання стосунків, що ґрунтуються на емоційному і фізичному потязі, які потенційно призводять до тривалих близьких стосунків.

d 7701 Подружні стосунки

Створення та підтримання близьких стосунків законного характеру з іншою особою, наприклад, законний шлюб і перебування в статусі законної дружини або чоловіка, цивільний шлюб.

d 7702 Сексуальні стосунки

Створення та підтримання стосунків сексуального характеру з дружиною (чоловіком) або іншим партнером.

d 7708 Інтимні стосунки, інші уточнені

d 7709 Інтимні стосунки, не уточнені

d 779 Особливі міжособистісні стосунки, інші уточнені та не уточнені

d 798 Міжособистісні взаємодії та стосунки, інші уточнені

d 799 Міжособистісні взаємодії та стосунки, не уточнені

Розділ 8

Основні сфери життя

Цей розділ стосується виконання завдань та дій, необхідних для отримання освіти, роботи і професійної зайнятості, а також проведення економічних операцій.

Освіта (d810 - d839)

d 810 Неформальна освіта

Навчання вдома або в іншому місці (неінституційному середовищі), наприклад, придбання неакадемічних (навчання ремесел) або академічних (домашня школа) навичок від батьків, члена сім'ї або спільноти.

d 815 Дошкільна освіта

Навчання на початковому рівні в домашніх умовах або в освітніх дошкільних установах, спрямоване на залучення дитини до середовища шкільного типу і підготовку дитини до обов'язкового навчання, наприклад, набуття навичок щоденного виконання завдань або у підготовці до школи (наприклад, освітні послуги, що надаються в домашніх умовах або в громадських установах, призначені для покращення здоров'я та когнітивного, моторного, мовного і соціального розвитку та навичок готовності до офіційної освіти).

d 8150 Перехід до дошкільної освітньої програми, з урахуванням різних рівнів

Виконання тих видів діяльності, які забезпечують доступ до дошкільної освіти.

d 8151 Виконання дошкільної освітньої програми

Виконання видів діяльності, спрямованих на підтримання участі в програмах дошкільної освіти, наприклад, відвідування занять, взаємодія належним чином з однолітками та вчителями, виконання учнем обов'язків і вимог до навчання.

d 8152 Засвоєння програм дошкільного навчання

Виконання дій, пов'язаних із виконанням вимог програми або іншого процесу оцінювання, що стосується отримання дошкільної освіти.

d 8153 Завершення дошкільної освітньої програми

Завершення програми дошкільного навчання в обсязі, достатньому для того, щоб перейти на наступний рівень шкільної освіти.

d 8158 Дошкільна освіта, інша уточнена

d 8159 Дошкільна освіта, не уточнена

d 816 Дошкільне життя і пов'язана з ним діяльність

Залучення в дошкільне життя та пов'язані з ним види діяльності, наприклад, екскурсії та різноманітні святкування.

d 820 Шкільна освіта

Отримання доступу до школи, освіти; залучення до всіх, пов'язаних зі школою, можливостей та привілеїв; вивчення матеріалу курсу, предметів та інших вимог навчального плану в програмі початкової чи середньої освіти, включаючи регулярне відвідування школи; спільна робота з іншими учнями, виконання вимог вчителів, організація, навчання та виконання призначених завдань та проектів, а також перехід на інші етапи навчання.

d 8200 Перехід на освітню програму або на її рівні

Виконання видів діяльності, пов'язаних з отриманням доступу до школи, та перехід від одного шкільного етапу до іншого.

d 8201 Участь у навчальній програмі

Виконання видів діяльності, що сприяють участі в навчанні, наприклад, відвідування занять, взаємодія з однолітками і вчителями, виконання обов'язків і вимог, що висуваються до учня.

d 8202 Засвоєння освітньої програми

Виконання дій, пов'язаних з виконанням вимоги до курсу, іспиту або іншого процесу оцінювання, необхідного для отримання освіти.

d 8203 Завершення навчальної програми або шкільних освітніх рівнів

Закінчення школи на освітньому рівні, достатньому для продовження освіти, влаштування на роботу, професійної діяльності або інших доменів дорослого життя.

d 8208 Шкільна освіта, інше уточнене

d 8209 Шкільна освіта, не уточнене

d 825 Професійне навчання

Зайнятість в усіх видах діяльності професійної програми та вивчення матеріалів навчального плану при підготовці до працевлаштування відповідно до ремесла, роботи чи професії.

d 8250 Перехід у програму професійного навчання або успішне подолання його рівнів

Виконання всіх видів діяльності, спрямованих на отримання професійної освіти і перехід від одного етапу професійного навчання до іншого.

d 8251 Участь у програмі професійного навчання

Виконання всіх видів діяльності, необхідних для професійного навчання, наприклад, відвідування занять, взаємодія у відповідній ситуації з іншими учнями та вчителями, виконання учнівських обов'язків і вимог, що висуваються до учня.

d 8252 Засвоєння програми професійного навчання

Виконання всіх видів діяльності, пов'язаних із виконанням вимог курсу, іспиту або іншого процесу оцінювання, необхідного для отримання професійної освіти.

d 8253 Завершення програми професійного навчання

Закінчення професійного навчання в обсязі, достатньому для переходу на наступний рівень професійної освіти, роботи або інші сфери дорослого життя.

d 8258 Професійне навчання, інше уточнене

d 8259 Професійне навчання, не уточнене

d 830 Вища освіта

Виконання всіх вимог програми вищої школи в університетах, коледжах та інших вищих навчальних закладах, а також усіх вимог навчального плану для отримання ступеня, диплому, сертифіката та інших посвідчень, наприклад, завершення курсу навчання в університеті на звання бакалавра або магістра, завершення навчання в медичній академії або в іншому вищому навчальному закладі.

d 8300 Вища освіта і успішне подолання освітніх рівнів

Виконання навчальних програм для отримання доступу до вищої освіти і перехід від одного ступеня вищої освіти до іншого.

d 8301 Виконання програм, необхідних для здобуття вищої освіти

Виконання усіх видів діяльності, спрямованих на підтримання участі в заходах вищої школи, наприклад, відвідування занять, взаємодія з іншими студентами та викладачами належним чином, виконання студентських обов'язків та вимог до навчання.

d 8302 Засвоєння програми вищої освіти

Виконання всіх видів діяльності, необхідних для завершення курсу, складання іспиту або іншого оціночного тесту, що має відношення до здобуття вищої освіти.

d 8303 Завершення програми вищої освіти

Завершення програми вищої освіти в обсязі, що дозволяє перейти на інший рівень освіти, роботи, професії або інші види діяльності.

d 8308 Вища освіта, інша уточнена

d 8309 Вища освіта, не уточнена

d 835 Шкільне життя та суміжні види діяльності

Залучення в аспекти шкільного життя та в асоціації, пов'язані зі школою, наприклад, учнівська рада та шкільний працівник.

d 839 Освіта, інша уточнена та не уточнена

Робота і зайнятість (d840 - d859)

d 840 Навчання (підготовка до професійної діяльності)

Залучення до програм, пов'язаних з підготовкою до працевлаштування, наприклад, виконання завдань, необхідних для навчання ремеслу, інтернатури, стажування та професійної підготовки.

Виключено: професійне навчання (d825)

d 845 Отримання, збереження та припинення трудових відносин

Пошук, знаходження і вибір місця працевлаштування, прийом на роботу і прийняття умов, виконання обов'язків та просування по роботі, ремеслу, виду зайнятості або професії та звільнення з роботи в установленому порядку.

Включено: пошук роботи; підготовка резюме або супровідного листа; контактування з роботодавцями та підготовка до співбесіди; збереження своєї роботи; оцінка своїх професійних якостей; моніторинг виконання своєї роботи, подача оголошення; припинення роботи

d 8450 Пошук роботи

Знаходження і вибір роботи у виробничій, професійній або в іншій формі зайнятості, виконання необхідних завдань, щоб бути прийнятим на роботу, наприклад, знаходження місця роботи та участь у співбесіді.

d 8451 Збереження роботи

Виконання пов'язаних з роботою завдань, відповідних обов'язків у виробничій, професійній або в іншій формі зайнятості, підвищення по роботі та інші досягнення в сфері працевлаштування.

d 8452 Припинення трудових відносин

Припинення або залишення роботи відповідним чином.

d 8458 Отримання, збереження та припинення трудових відносин, інші уточнені

d 8459 Отримання, збереження та припинення трудових відносин, не уточнені

d 850 Високооплачувана робота

Залучення в усі аспекти роботи за фахом, спеціальністю, професійною діяльністю та іншими формами зайнятості за оплату, як найманий працівник з повною або частковою зайнятістю, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання необхідних завдань по роботі, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників чи контроль з боку інших та виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

Включено: індивідуальна трудова діяльність, повна та часткова зайнятість

d 8500 Індивідуальна трудова діяльність

Зайнятість у високооплачуваній роботі, знайденій або створеній особою або отриманої за контрактом без офіційного оформлення, наприклад, сільськогосподарська робота, виконувана мігрантами, робота фрілансера або консультанта, робота за короткочасним контрактом, робота в якості художника або ремісника, робота з управління своїм магазином або іншим бізнесом.

Виключено: часткова зайнятість і повна зайнятість (d8501, d8502)

d 8501 Часткова зайнятість

Виконання всіх аспектів роботи за оплату на основі часткової трудової зайнятості в якості найманого працівника, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання завдань по роботі, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, та виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

d 8502 Повна зайнятість

Виконання всіх аспектів роботи за оплату на основі повної трудової зайнятості в якості найманого працівника, наприклад, пошук і отримання роботи, виконання поставлених робочих завдань, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, виконання поставлених завдань самостійно або в групах.

d 8508 Високооплачувана робота, інша уточнена

d 8509 Високооплачувана робота, не уточнена

d 855 Безоплатна робота

Виконання будь-якої роботи з повною або частковою зайнятістю, в якій оплата не передбачена, включаючи організовану робочу діяльність, виконання необхідних завдань, яких вимагає робота, відвідування роботи вчасно, як це прийнято, контроль за роботою інших працівників або контроль з боку інших, виконання поставлених

завдань самостійно або в групах, наприклад, волонтерська робота, благодійна діяльність, робота в співтоваристві або в релігійній громаді на добровільних засадах, добровільна робота у дворі будинку без винагороди.

Виключено: Розділ 6 Побутове життя

d 859 Робота і зайнятість, інші уточнені та не уточнені

Господарська діяльність (d860 - d879)

d 860 Основні господарські операції

Залучення в будь-який вид простої господарської операції, наприклад, використання грошей на придбання продуктів харчування або бартеру, обмін товарами чи послугами; або заощадження коштів.

d 865 Складні господарські операції

Залучення в будь-яку форму складної господарської операції, яка передбачає обмін активів або майна, та створення прибутку або отримання економічної вигоди, наприклад, купівля бізнесу, фабрики чи обладнання, відкриття банківського рахунку або торгівля товарами.

d 870 Господарська незалежність

Розпорядження господарськими ресурсами, з приватних або громадських джерел, з метою забезпечення економічної безпеки для існуючих та майбутніх потреб.

Включено: особисті господарські ресурси та громадські економічні права

d 8700 Особисті господарські ресурси

Розпорядження особистими чи приватними господарськими ресурсами, щоб гарантувати економічну незалежність для задоволення нинішніх і майбутніх потреб.

d 8701 Громадські економічні фонди

Розпорядження господарськими ресурсами з громадських джерел, щоб гарантувати економічну незалежність для задоволення нинішніх і майбутніх потреб.

d 8708 Господарська незалежність, інша уточнена

d 8709 Господарська незалежність, не уточнена

d 879 Господарська діяльність, інше уточнене та не уточнене

d 880 Участь у грі

Цілеспрямовані, тривалі заняття з предметами, іграшками, матеріалами або іграми, займаючись наодинці або з іншими.

d 8800 **Одиночна гра**

Зайнятість цілеспрямованим, постійним залученням в діяльності з предметами, іграшками, матеріалами або іграми.

d 8801 **Спостереження за грою**

Цілеспрямоване спостереження за діяльністю інших осіб з предметами, іграшками, матеріалами або іграми, але без приєднання до їхньої діяльності.

d 8802 **Паралельна гра**

Зайнятість цілеспрямованими постійними діями з предметами, іграшками, матеріалами або іграми в присутності інших осіб, які також займаються грою, не приєднуючись до їхньої діяльності.

d 8803 **Спільна гра з розподілом участі**

Приєднання до інших осіб у тривалому зацікавленні діями з предметами, іграшками, матеріалами або іграми, що мають спільну ціль або мету.

d 8808 **Участь у грі, інше уточнене**

d 8809 **Участь у грі, не уточнене**

d 898 **Основні сфери життя, інші уточнені**

d 899 **Основні сфери життя, які не уточнені**

Розділ 9

Життя в громаді, соціальне та громадське життя

Цей розділ стосується дій та завдань, необхідних для участі в організованому суспільному житті поза сім'єю, у спільноті, соціальних та громадських сферах життя.

d 910 Життя в громаді

Залучення в усі аспекти соціального життя громади, наприклад, в діяльність благодійних організацій, клубів або професійних громадських організацій.

Включено: неофіційні та офіційні об'єднання; церемонії

Виключено: безоплатна робота (d855); відпочинок і дозвілля (d920); релігія і духовність (d930); політичне і громадське життя (d950)

d 9100 Неофіційні об'єднання

Залучення в соціальні або громадські об'єднання, організовані особами зі спільними інтересами, наприклад, місцеві громадські клуби або етнічні групи.

d 9101 Офіційні об'єднання

Залучення в професійні або інші виняткові соціальні групи, наприклад, об'єднання юристів, лікарів або науковців.

d 9102 Церемонії

Залучення в проведення нерелігійних обрядів або соціальних церемоній, наприклад, одруження, похорон або церемонії посвячення.

d 9103 Неофіційне життя в спільноті

Залучення в громадські збори на ігрових майданчиках, в парках, у вуличних кафе, на міських площах та інших загальних громадських просторах.

d 9108 Життя в громаді, інше уточнене

d 9109 Життя в громаді, не уточнене

d 920 Відпочинок і дозвілля

Залучення в будь-яку форму гри, розваг або дозвілля, наприклад, неофіційно або офіційно організовані ігри та спорт, оздоровчі програми, програми відпочинку та розваги, відвідування художніх галерей, музеїв, кінотеатрів або театрів; ремесло чи захоплення, читання для задоволення, гра на музичних інструментах, огляд визначних пам'яток, заняття туризмом і подорожами для задоволення.

Включено: ігри, спорт, мистецтво і культура, ремесло, хобі та спілкування

Виключено: їзда верхи на тваринах в якості транспорту (d480); високооплачувана та безоплатна робота (d850 і d855); участь у грі (d880); релігія і духовність (d930); політичне і громадське життя (d950)

d 9200 Гра

Залучення в ігри з правилами або без чітких правил, в неорганізовані ігри та спонтанні розваги, наприклад, гра в шахи або карти, настільні ігри або ігри за встановленими правилами (наприклад, в хованки).

Виключено: участь у грі (d880)

d 9201 Спорт

Залучення в неофіційно або офіційно організовані ігри або спортивні змагання як поодиночі, так і в групі, наприклад, гра в боулінг, гімнастика або футбол.

d 9202 Мистецтво та культура

Залучення в заняття мистецтвом або культурним життям, наприклад, відвідування театру, кінотеатру, музею або художньої галереї, або участь в виставі, танцях, декламації або читанні художньої літератури задля задоволення, співи у групі або грі на музичних інструментах.

d 9203 Ремесла

Залучення в ремесла, такі, як кераміка, в'язання або робота з деревом, щоб зробити іграшки чи інші предмети.

d 9204 Хобі

Залучення свого дозвілля у хобі, наприклад, колекціонування марок, монет, антикваріату, каменів, мушель або фотографій.

d 9205 Спілкування

Залучення в неформальні або випадкові зустрічі з іншими, наприклад, відвідування друзів або родичів, неформальні зустрічі в громадських місцях.

d 9208 Відпочинок і дозвілля, інші уточнені

d 9209 Відпочинок і дозвілля, не уточнені

d 930 Релігія і духовність

Залучення в релігійну чи духовну діяльність, організації та практики для самореалізації, пошук сенсу життя, релігійних чи духовних цінностей та встановлення зв'язку з божественною силою, відвідування церкви, храму, мечеті або синагоги, молінні чи співання пісень з релігійною метою і духовне споглядання.

Включено: традиційна релігія і духовність

d 9300 Традиційна релігія

Залучення в традиційні релігійні церемонії, діяльність та події.

d 9301 Духовність

Залучення в духовну діяльність або події за межами традиційної релігії.

d 9308 Релігія і духовність, інші уточнені

d 9309 Релігія і духовність, не уточнені

d 940 Права людини

Володіння всіма національними та міжнародними визнаними правами, які надаються людям з принципу гуманності, наприклад, права людини, встановлені «Декларацією прав людини» Організації Об'єднаних Націй (1948) і «Стандартними правилами для забезпечення рівних можливостей для осіб з обмеженням життєдіяльності» Організації Об'єднаних Націй (1993); «Конвенцією про права дитини» Організації Об'єднаних Націй (1989); право на самовизначення або автономію; та право розпоряджатися своєю долею.

Виключено: політичне життя і громадянство (d950)

Виключено: права людини (d940)

d 950 Політичне і громадське життя

Залучення в соціальне, політичне та державне життя громадянина, який має правовий статус громадянина та користується правами, захистом, привілеями та обов'язками, пов'язаними з цією роллю, такими як право голосу та вибору кандидатів на посаду, формування політичних об'єднань; користування правами та свободами, пов'язаними з громадянством (наприклад, права на свободу слова, об'єднання, релігію, захист від необгрунтованого обшуку та арешту, право на адвоката, судові та інші юридичні права і захист від дискримінації); володіння юридичною силою як громадянин.

Виключено: права людини (d940)

d 998 Життя в громаді, соціальне та громадське життя, інше уточнене

d 999 Життя в громаді, соціальне та громадське життя, не уточнене

ФАКТОРИ СЕРЕДОВИЩА

Визначення: Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Кодування факторів середовища

Фактори середовища – це складова Частини 2 (Контекстуальні фактори) класифікації. Вони повинні розглядатися окремо для кожної складової функціонування і відповідно кодуватися (див. Додаток 2).

Фактори середовища повинні кодуватися з позицій конкретної людини, ситуація якої описується. Наприклад, тротуар без бордюру може кодуватися як полегшуючий фактор для особи, що використовує коляску, і в той же час як бар'єр для сліпого.

Перший кваліфікатор вказує на ступінь вираженості, яку представляє досліджуваний фактор у вигляді бар'єру чи полегшуючого фактору. Існує кілька причин того, що фактор середовища може бути певною мірою фактором полегшення або бар'єром. При кодуванні полегшуючих факторів слід брати до уваги такі аспекти, як доступність ресурсу, і чи доступ надійний або змінний, хорошої або низької якості тощо. У разі кодування бар'єрів може бути доречним облік того, як часто фактор виступає в якості перешкоди, чи є перешкода істотною або незначною, і чи можна уникнути цієї перешкоди. Слід брати до уваги і те, що фактор середовища може бути бар'єром лише тому, що є в наявності (наприклад, негативне ставлення до осіб з обмеженнями життєдіяльності), або тому, що відсутній (наприклад, відсутність необхідних послуг). Вплив факторів середовища на життя людей з проблемами здоров'я складний і розмаїтий, тому існує надія, що подальші дослідження допоможуть краще зрозуміти цю взаємодію і, можливо, виявити для цих чинників користь другого кваліфікатора.

У деяких випадках різні групи факторів середовища можуть бути підсумовані в таких збірних термінах як «бідність», «розвиток», «сільські умови» або «міські умови», або «суспільне майно». Ці узагальнюючі терміни самі по собі не знайшли відображення в класифікації. Тому користувачеві слід виділяти ці фактори і кодувати їх. Необхідно ще раз відзначити доцільність подальшого дослідження, щоб з'ясувати, наскільки чіткими і стійкими є в своєму прояві набори факторів середовища, які складають кожен із цих збірних термінів.

Перший кваліфікатор

Нижче представлена негативна і позитивна шкала, що позначає ступінь вираженості фактора середовища, який діє у вигляді бар'єру або полегшуючого фактора. Крапка або відокремлення поодинці вказує на бар'єр, а знак (+) вказує на полегшуючий фактор:

xxx.0 ВІДСУТНІЙ бар'єр	(немає, відсутній, незначний, ...)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКИЙ бар'єр	(легкий, незначний, ...)	5-24%

xxx.2 ПОМІРНИЙ бар'єр	(середній, значний, ...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКИЙ бар'єр	(значний, інтенсивний, ...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНИЙ бар'єр	(тотальний, ...)	96-100%
xxx + 0 ВІДСУТНІЙ полегшуючий фактор	(немає, відсутній, незначний,...)	0-4%
xxx + 1 ЛЕГКИЙ полегшуючий фактор	(легкий, незначний, ...)	5-24%
xxx + 2 ПОМІРНИЙ полегшуючий фактор	(середній, значний,...)	25-49%
xxx + 3 СУТТЄВИЙ полегшуючий фактор	(значний, інтенсивний, ...)	50-95%
xxx + 4 АБСОЛЮТНИЙ полегшуючий фактор	(тотальний, ...)	96-100%
xxx.8 бар'єр, не уточнений		
xxx + 8 полегшуючий фактор, не уточнений		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення впливу бар'єру або полегшуючого фактора. Наприклад, коли кодується «відсутній бар'єр» або «абсолютний бар'єр», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірний бар'єр» визначається до половини загальної шкали абсолютного бар'єру. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб ці кількісні значення використовувалися в уніфікованому варіанті, необхідно розробляти методики оцінювання в ході наукових досліджень.

Другий кваліфікатор: розробляється.

Розділ 1

Вироби та технології

Цей розділ стосується природних або виготовлених руками людини виробів або систем виробів, обладнання та технологій у безпосередньому оточенні людини, які збираються, створюються, виробляються або переробляються. Класифікація технічних допоміжних засобів ISO 9999 (Міжнародна організація стандартів) визначає їх як «будь-який виріб, інструмент, обладнання або технічна система, особливо та, яка спеціально вироблена або загальнодоступна та використовується особою з обмеженням життєдіяльності з метою попередження, компенсації, моніторингу, полегшення або нейтралізації» обмеження життєдіяльності. Визнано, що будь-який виріб або технологія можуть бути допоміжними (Див. ISO 9999: Технічні засоби допомоги для осіб з обмеженнями життєдіяльності – Класифікація (друга редакція); ISO/ TC 173/SC 2; ISO/DIS 9999 (перегляд).) Однак, для цілей цієї класифікації факторів середовища, допоміжні вироби та технології визначаються вужче як будь-який виріб, інструмент, обладнання або технологія, адаптоване або спеціально розроблене для поліпшення функціонування осіб з обмеженнями життєдіяльності.

e 110 Вироби або речовини для особистого споживання

Будь-які природні або створені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для споживання.

Включено: продукти харчування (включаючи грудне молоко), напої та лікарські засоби

e 1100 Продукти харчування

Будь-які природні або виготовлені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для споживання у вигляді сирової їжі, обробленої або приготованої їжі та рідини різної консистенції, рослин і мінералів (вітамінні та інші добавки).

e 1101 Лікарські засоби

Будь-які природні або виготовлені людиною предмети або речовини, зібрані, оброблені або перероблені для медичних цілей, такі, як алопатичні та натуропатичні засоби лікування.

e 1108 Вироби або речовини для особистого споживання, інші уточнені

e 1109 Вироби або речовини для особистого вживання, не уточнені

e 115 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Устаткування, вироби і технології, використовувані людьми у щоденному житті, включаючи ті, які адаптовані або спеціально сконструйовані, розташовані всередині або поряд з людиною, яка користується ними.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для особистого використання

Виключено: вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування (e120); вироби та технології для комунікації (e125)

e 1150 Основні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Устаткування, вироби і технології, використовувані людьми в їх щоденній діяльності, наприклад, одяг, текстиль, меблі, пристосування, засоби для чищення та інструменти, неадаптовані або спеціально розроблені, за винятком тих, які відповідають певному віку, наприклад, товари для дітей.

e 1151 Допоміжні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті

Адаптоване або спеціально розроблене устаткування, вироби і технології, які допомагають людям у щоденному житті, наприклад, протезні та ортопедичні пристрої, невральні протези (наприклад, пристрої функціональної стимуляції, які контролюють кишечник, сечовий міхур, дихання і серцевий ритм) і пристрої, контролюючі навколишнє середовище, призначені для полегшення управління людиною в індивідуальному просторі (сканери, системи дистанційного управління, системи голосового управління, перемикачі таймерів).

e 1152 Вироби та технології для гри

Устаткування, вироби та технології, використовувані в структурній або безструктурній грі однією особою або групою осіб, неадаптовані або спеціально розроблені, за винятком тих, які відповідають віку.

Виключено: основні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті (e1150); допоміжні вироби та технології для особистого використання у щоденному житті (e1151); вироби та технології для навчання (e130); вироби та технології для культури, відпочинку та спорту (e140)

e 11520 Основні вироби та технології для гри

Предмети, матеріали, іграшки та інші вироби, що використовуються у грі, наприклад, іграшкові кубики, м'ячі, мініатюрні предмети, ігри, пазли, гойдалки та гірки.

e 11521 Адаптовані вироби та технології для гри

Предмети, матеріали, іграшки та інші вироби, адаптовані або спеціально сконструйовані для допомоги в грі, наприклад, автомобілі з дистанційним управлінням і модифіковане обладнання для ігрових майданчиків.

e 11528 Вироби та технології для гри, інші уточнені

e 11529 Вироби та технології для гри, не уточнені

e 1158 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті, інші уточнені

e 1159 Вироби та технології для особистого використання у щоденному житті, не уточнені

e 120 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми для пересування всередині та за межами будівель, включаючи ті, які адаптовані або спеціально розроблені, розміщені всередині, на або поруч із особою, яка користується ними.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

e1200 Основні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми у діяльності по пересуванню всередині та за межами будівель, наприклад, моторизовані та немоторизовані засоби, що використовуються для наземного перевезення людей, по воді та повітря (наприклад, автобуси, автомобілі, мікроавтобуси, інші моторизовані засоби та засоби, що працюють на тязі тварин), не адаптовані або спеціально розроблені, за винятком тих, які відповідають віку, наприклад, триколісні засоби та ручні візки.

e1201 Допоміжні вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування

Адаптовані або спеціально розроблені вироби та технології, які допомагають людям пересуватися всередині та за межами будівель, наприклад, пристосування для ходьби, спеціальні автомобілі та мікроавтобуси, спеціальні пристрої, що адаптують пристрій для засобів пересування, такі як крісла-коляски, скутери та пристрої для пересування.

е 1208 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування, інші уточнені

е 1209 Вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування, не уточнені

е 125 Вироби та технології для комунікації

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми в діяльності з відправлення та одержання інформації, включаючи адаптовані або спеціально розроблені, розташовані всередині, на або поруч із особою, яка їх використовує.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для комунікації

е 1250 Основні вироби та технології для комунікації

Устаткування, вироби та технології, використовувані людьми для обміну та отримання інформації, наприклад, слухові та зорові пристрої, звукозаписні пристрої та приймачі, теле- і відеообладнання, пристрої телефонного зв'язку, системи безпосередньої передачі звуку і зображення, що не адаптовані або спеціально розроблені.

е 1251 Допоміжні вироби та технології для комунікації

Адаптовані або спеціально розроблені види обладнання, вироби та технології, що допомагають людям обмінюватися і отримувати інформацію, наприклад, спеціалізовані пристрої бачення, електрооптичні пристрої, спеціалізована спеціалізовані друкуючі пристрої, пристосування для малювання або письма, сигнальні системи і спеціалізоване програмне та апаратне комп'ютерне забезпечення, кохлеарні імпланти, слухові апарати, звукові тренажери частотної модуляції (FM), протези голосу, комунікативні дошки, окуляри і контактні лінзи.

е 1258 Вироби та технології для комунікації, інші уточнені

е 1259 Вироби та технології для комунікації, не уточнені

е 130 Вироби та технології для навчання

Устаткування, вироби, способи, методи і технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності у певній галузі, враховуючи адаптовані або спеціально розроблені.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для навчання

е 1300 Основні вироби та технології для навчання

Устаткування, вироби, способи, методи та технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності на будь-якому рівні,

наприклад, книги, інструкції, навчальні іграшки, комп'ютерне апаратне або програмне забезпечення, не адаптоване або спеціально розроблене.

е 1301 Допоміжні вироби та технології для навчання

Адаптовані та спеціально створені вироби, способи, методи та технології, що використовуються для отримання знань, компетентності або майстерності, наприклад, спеціалізована комп'ютерна технологія.

е 1308 Вироби та технології для навчання, інші уточнені

е 1309 Вироби та технології для навчання, не уточнені

е 135 Вироби та технології для працевлаштування

Устаткування, вироби і технології, що використовуються для працевлаштування, щоб полегшити виконання роботи.

Включено: основні та допоміжні вироби і технології для праці і зайнятості

е 1350 Основні вироби та технології для працевлаштування

Устаткування, вироби і технології, що використовуються на роботі для полегшення її виконання, наприклад, інструменти, механізми та офісне обладнання, яке не адаптоване або спеціально розроблене.

е 1351 Допоміжні вироби та технології для працевлаштування

Адаптовані або спеціально створені вироби і технології, що використовуються на роботі для полегшення її виконання, наприклад, регульовані столи, столи і шафи для зберігання документів; офісні входні та вихідні двері із дистанційним управлінням; комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, різні аксесуари і системи управління навколишнім середовищем для полегшення виконання особою завдань, пов'язаних з роботою, і управління робочим навколишнім середовищем, (наприклад, сканерами, системами дистанційного і голосового управління, таймерами).

е 1358 Вироби та технології для працевлаштування, інші уточнені

е 1359 Вироби та технології для працевлаштування, не уточнені

е 140 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Устаткування, вироби та технології, що використовуються для проведення і вдосконалення культурної, розважальної та спортивної діяльності, включаючи адаптоване або спеціально розроблене обладнання.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Виключено: вироби та технології для гри (e1152)

e 1400 Основні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Устаткування, вироби та технології, що використовуються для участі в культурних, розважальних і спортивних заходах, таких, як іграшки, лижі, тенісні м'ячі та музичні інструменти, не адаптовані або спеціально розроблені.

e 1401 Допоміжні вироби та технології для культури, відпочинку та спорту

Адаптовані або спеціально розроблені вироби та технології, що використовуються для участі в культурних, розважальних і спортивних заходах, наприклад, спеціально пристосовані засоби пересування для спорту, засоби адаптації до музичних та інших творчих занять.

e 1408 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту, інші уточнені

e 1409 Вироби та технології для культури, відпочинку та спорту, не уточнені

e 145 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Вироби та технології, унікальні об'єкти або вироби масового виробництва, що мають символічне значення в контексті духовної культури або релігії, включно з адаптованими або спеціально розробленими видами.

Включено: основні і допоміжні вироби та технології для релігійної або духовної практики

e 1450 Основні вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Вироби та технології, унікальні об'єкти або вироби масового виробництва, що мають символічне значення в контексті релігійної або духовної практики, наприклад, релігійні приміщення, «травневі дерева», головні убори, маски, розп'яття, підсвічники та молитовні килимки, що не адаптовані або спеціально розроблені, за винятком відповідних до віку.

e 1451 Допоміжні вироби та технології для релігійної чи духовної практики

Адаптовані та спеціально розроблені вироби та технології, які використовуються із символічним значенням в контексті релігійної або духовної практики, наприклад, релігійні книги мовою Брайля, карти-таро мовою Брайля, спеціальні пристосування для коліс крісла-коляски при вході в храми.

e 1458 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики, інші уточнені

e 1459 Вироби та технології для релігійної чи духовної практики, не уточнені

е 150 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування**

Вироби та технології, які складають внутрішнє та зовнішнє оточення особи, яке заплановане, спроектоване і виконане для громадського користування, включаючи те, що було адаптовано або спеціально розроблено.

Включено: дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва входів і виходів, внутрішніх зручностей та покажчиків

е 1500 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для входу та виходу у будівлях для громадського користування**

Вироби та технології для обладнання входів і виходів в будівлях, які заплановані, спроектовані і виконані для громадського користування наприклад, дизайн, будівництво та конструкція входів і виходів у будівлях для громадського користування (такі як місця роботи, магазини та театри), громадські будівлі, що повинні бути обладнані пересувними і постійними пандусами, підсилювачами дверей, горизонтальними рівнями дверних ручок і відповідною висотою дверних порогів.

е 1501 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування доступу до зручностей усередині будівель для громадського користування**

Вироби та технології облаштування внутрішніх зручностей приміщень, будівництва та конструкцій для громадського користування, наприклад, зручності у ванній кімнаті, телефони, переговорні пристрої, ліфти або підйомники, ескалатори, термостати (для регулювання температури) і розкидані в різних місцях доступні сидіння в аудиторіях або на стадіонах.

е 1502 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування покажчиків шляху, напрямків і позначення місць розташування в будівлях для громадського користування**

Вироби та технології внутрішнього та зовнішнього обладнання, які заплановані, спроектовані і виконані для громадського користування, щоб допомагати людям пересуватися всередині будівель і безпосередньо за межами будівель, а також позначати місце, в яке вони хочуть потрапити, наприклад, за допомогою написів, мовою Брайля або від руки, розміри коридорів, поверхні підлоги, доступні кіоски та інші форми довідників.

е 1503 **Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для забезпечення фізичної безпеки людей в будівлях для громадського користування**

Вироби та технології всередині і зовні приміщень для громадського користування з метою забезпечення безпеки, як наприклад, поручні для ліжок і сигнали екстрених викликів.

е 1508 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування, інші уточнені

е 1509 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського користування, не уточнені

е 155 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування

Вироби та технології, які складають внутрішнє та зовнішнє оточення особи, яке заплановане, спроектоване і виконане для приватного користування (наприклад, будинок, житло), включаючи те, що було адаптовано або спеціально розроблено.

Включено: вироби, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва входів і виходів, внутрішніх зручностей та покажчиків

е1550 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для входу та виходу у будівлях для приватного користування

Вироби та технології для обладнання входів і виходів в будівлях, які заплановані, спроектовані і виконані для приватного користування, наприклад, дизайн, будівництво та конструкція входів і виходів у будівлях для приватного користування, що повинні бути обладнані пересувними і постійними пандусами, підсилювачами дверей, горизонтальними рівнями дверних ручок і відповідною висотою дверних порогів.

е1551 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування доступу до зручностей усередині будівель для приватного користування

Вироби та технології облаштування внутрішніх зручностей приміщень, будівництва та конструкцій для приватного користування, наприклад, зручності у ванній кімнаті, телефони, переговорні пристрої, кухонні шафи, прилади та електронні засоби контролю в приватних будинках.

е1552 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для облаштування покажчиків шляху, напрямків і позначення місць розташування в будівлях для приватного користування

Вироби та технології внутрішнього та зовнішнього обладнання, які заплановані, спроектовані і виконані для приватного користування, щоб допомагати людям пересуватися всередині будівель і безпосередньо за межами будівель, а також позначати місце, в яке вони хочуть потрапити, наприклад, за допомогою написів, мовою Брайля або від руки, розміри коридорів та поверхні підлоги.

е 1553 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології для забезпечення фізичної безпеки людей в будівлях для приватного користування

Вироби та технології всередині і зовні приміщень для приватного користування з метою забезпечення безпеки, як наприклад, поручні, сигнали екстреного оповіщення і надійне зберігання небезпечних предметів (наприклад, зброї) або матеріалів (наприклад, розчинників, інсектицидів).

е 1558 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування, інші уточнені

е 1559 Дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для приватного користування, не уточнені

е 160 Вироби та технології землекористування

Вироби та технології земельних ділянок, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком місцевості, включаючи адаптовані або спеціально розроблені.

Включено: продукти та технології земельних ділянок, організованих відповідно до політики використання землі, наприклад, в сільських районах, приміських, міських районах, парках, заповідниках

е 1600 Вироби та технології для розвитку сільської місцевості

Вироби та технології використання земельних ділянок в сільській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком сільської місцевості, наприклад, сільськогосподарські угіддя, дороги і вказівні стовпи.

е 1601 Вироби та технології для розвитку приміської місцевості

Вироби та технології використання земельних ділянок в приміській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком приміської місцевості, наприклад тротуари, доріжки, покажчики та вуличне освітлення.

е 1602 Вироби та технології для розвитку міської місцевості

Вироби та технології використання земельних ділянок в міській місцевості, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі, проектуванням, плануванням і розвитком міської місцевості, наприклад тротуари, пандуси, дорожні знаки та вуличне освітлення.

е 1603 Вироби та технології для облаштування парків, заповідників і дикої природи

Вироби та технології використання земельних ділянок парків, заповідників та дикої природи, що змінюють навколишнє середовище особи, та визначаються політикою використання землі проектуванням, плануванням і розвитком

місцевості, наприклад, інформаційні покажчики в парках і стежки дикої природи.

е 1608 Вироби та технології землекористування, інші уточнені

е 1609 Вироби та технології землекористування, не уточнені

е 165 Активи

Вироби або предмети економічного обміну, наприклад, гроші, товари, власність та інші цінності або права на володіння цінностями, які є в особи, або на які вона має права користування або права переваги, наприклад, право плати для підтримки дитини або складання заповіту на дітей чи залежних осіб.

Включено: матеріальні та нематеріальні вироби та товари, фінансові активи

е 1650 Фінансові активи

Вироби, наприклад, гроші та інші фінансові інструменти, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е 1651 Матеріальні активи

Вироби або предмети, наприклад, нерухомість, земля, одяг, продовольчі та технічні товари, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е1652 Нематеріальні активи

Вироби, наприклад, об'єкти права інтелектуальної власності, знання і навички, які слугують засобом обміну товарами, працею або послугами.

е 1658 Активи, інше уточнене

е 1659 Активи, не уточнене

е 198 Вироби та технології, інші уточнені

е 199 Вироби та технології, не уточнені

Розділ 2

Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому

Цей розділ стосується живих і неживих елементів природного або фізичного середовища і тих складових довілля, які були змінені людиною, а також характеристики людського населення в цьому середовищі.

е 210 Фізична географія

Особливості земельного рельєфу та водних об'єктів.

Включено: особливості географії, що включає орографію (рельєф, його якісні та кількісні характеристики, в тому числі висоту над рівнем моря) і гідрографію (водні об'єкти, наприклад, озера, річки, моря)

е 2100 Сухопутний ландшафт

Особливості рельєфу суші, наприклад гори, пагорби, долини і рівнини.

е 2101 Водний ландшафт

Особливості водних об'єктів, наприклад, озера, дамби, річки і струмки.

е 2108 Фізична географія, інші уточнені

е 2109 Фізична географія, не уточнені

е 215 Населення

Групи людей, що живуть у певному довіллі, мають однаковий спосіб адаптації до навколишнього середовища.

Включено: демографічні зміни; щільність населення

е 2150 Демографічні зміни

Зміни, що зустрічаються в групах людей, наприклад, у складі та чисельності загальної кількості осіб на території, викликані народженням, смертю, старінням населення та міграцією.

е 2151 Щільність населення

Кількість людей на одиницю площі землі, включаючи характеристики, такі як висока і низька щільність населення.

е 2158 Населення, інші уточнені

е 2159 Населення, не уточнені

е 220 Флора і фауна

Рослини і тварини.

Виключено: свійські тварини (e350); населення (e215)

е 2200 Рослини

Будь-який з еукаріотів, багатоклітинних організмів, що мають здатність до фотосинтезу і належать до царства Рослин, для яких характерна наявність хлоропласта, клітинної стінки з целюлози і відсутність можливості пересування, наприклад, дерева, квіти, кущі і виноградна лоза.

е 2201 Тварини

Багатоклітинні організми царства Тварин, що відрізняються від рослин певними типовими характеристиками, наприклад, здатністю до пересування, відсутністю фотосинтезу, значно вираженою відповіддю на подразники, які мають обмежений ріст і фіксований зовнішній вигляд, наприклад, дикі або свійські тварини, рептилії, птахи, риби і ссавці.

Виключено: активи (e165); свійські тварини (e350)

е 2208 Флора і фауна, інші уточнені

е 2209 Флора і фауна, не уточнені

е 225 Клімат

Метеорологічні характеристики і події, наприклад, погода.

Включено: температура, вологість, атмосферний тиск, опади, вітер, сезонні зміни

е 2250 Температура

Ступінь тепла або холоду, наприклад, висока або низька температура, нормальна або надмірна температура.

е 2251 Вологість

Рівень вологості повітря, наприклад, висока або низька вологість.

е 2252 Атмосферний тиск

Тиск повітря в навколишній атмосфері, наприклад, тиск, пов'язаний із висотою над рівнем моря або метеоумовами.

е 2253 Опади

Випадання опадів, наприклад, дощ, роса, сніг, ожеледь і град.

е 2254 Вітер

Природний рух повітря з більшою або меншою швидкістю, наприклад, бриз, буря і пориви вітру.

е 2255 Сезонні зміни

Природні, регулярні і прогнозовані зміни пір року: літо, осінь, зима і весна.

е 2258 Клімат, інший уточнений

е 2259 Клімат, не уточнений

е 230 Природні явища

Події, пов'язані із географічними і атмосферними змінами, що призводять до руйнування фізичного середовища особи та зустрічаються регулярно або нерегулярно, наприклад, землетруси або руйнівні стихійні явища, такі, як торнадо, урагани, тайфуни, повені, лісові пожежі та крижаний шторм.

е 235 Зміни в природі, впроваджені людиною

Порушення або несприятливі зміни природного середовища, спричинені людиною, які можуть призводити до несприятливої зміни у щоденному житті людей, наприклад, події або стани, пов'язані з конфліктами і війнами, тобто переміщення людей, руйнування соціальної інфраструктури, будинків, земель; екологічні катастрофи, такі як забруднення землі, води або повітря, (наприклад, «токсичні розливи»).

е 240 Світло

Електромагнітне випромінювання, за допомогою якого речі стають видимими, або сонячне чи штучне освітлення (наприклад, свічки, масляні або газові лампи, вогонь і електрика), яке може забезпечувати корисною інформацією чи відволікаючою про навколишній світ.

Включено: інтенсивність світла; якість світла; кольорові контрасти

е 2400 Інтенсивність світла

Рівень або кількість енергії, що випускається природним (сонце) або штучним джерелом світла.

е 2401 Якість світла

Характер світла, що забезпечує кольорову контрастність навколишнього середовища, який дає можливість отримати корисну зорову інформацію про світ (наприклад, зорову інформацію про наявність сходів або дверей) або, навпаки, дратує (коли є забагато зорових об'єктів).

е 2408 Світло, інше уточнене

е 2409 Світло, не уточнене

е 245 Зміни, пов'язані з часом

Природні регулярні або передбачувані тимчасові зміни.

Включено: цикли день / ніч і місячні цикли

е 2450 Цикли день / ніч

Природні регулярні та передбачувані чергування дня і ночі, тобто день, ніч, світанок і сутінки.

е 2451 Місячні цикли

Природні регулярні та прогнозовані зміни положення місяця по відношенню до землі.

е 2458 Зміни, пов'язані з часом, інші уточнені

е 2459 Зміни, пов'язані з часом, не уточнені

е 250 Звук

Явище, яке можна почути, таке, як стукіт, брязкіт, грім, спів, свист, крики і гудіння будь-якого рівня, тембру або тональності, і яке може дратувати чи забезпечувати корисною інформацією про навколишній світ.

Включено: інтенсивність звуку; якість звуку

е 2500 Інтенсивність звуку

Рівень або сила звукових явищ, які визначаються кількістю виробленої енергії; енергія високого рівня сприймається як гучний звук, а енергія низького рівня – як тихий.

е 2501 Якість звуку

Характер звуку, який визначається довжиною і характеристикою звукової хвилі та сприймається як тембр і тон, наприклад, різучий слух або мелодійний, який може забезпечувати корисною інформацією про світ (наприклад, звук гавкаючого собаки на протипагу котячого нявкання) або дратувати (наприклад, фоновий шум).

е 2508 Звук, інший уточнений

е 2509 Звук, не уточнений

е 255 Вібрація

Регулярні або нерегулярні коливальні рухи об'єкта або особи, викликані фізичною дією, наприклад, коливаннями, тремтінням, швидкими переривчастими рухами речей, будівель або людей, викликані малим або великим технічним обладнанням, літаком і вибухами.

Виключено: природні явища (e230) типу вібрації або коливання землі, викликані землетрусами

e 260 Якість повітря

Характеристики атмосфери (зовні будівель) або повітря в закритих приміщеннях (всередині будівель), які можуть дратувати або забезпечувати корисною інформацією про світ.

Включено: якість повітря у приміщеннях і зовні

e 2600 Якість повітря у приміщеннях

Характеристика повітря всередині будівель або закритих просторів, обумовлена запахом, задимленістю, вологістю, кондиціонуванням (керованими якісними параметрами повітря) або відсутністю кондиціонування, яка може забезпечити корисною інформацією про світ (наприклад, запах витоку газу) або дратувати (наприклад, надмірний запах парфумів).

e 2601 Якість повітря поза приміщеннями

Характеристика повітря поза будівлями або закритими просторами, обумовлена запахом, задимленістю, вологістю, рівнем озону та іншими особливостями атмосфери, яка може забезпечити корисною інформацією про світ (наприклад, запах дощу) або дратувати (наприклад, токсичний запах).

e 2608 Якість повітря, інша уточнена

e 2609 Якість повітря, не уточнена

e 298 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, інші уточнені

e 299 Природне середовище та спричинені людиною зміни в ньому, не уточнені

Розділ 3

Підтримка та стосунки

Цей розділ стосується людей або тварин, які забезпечують практичну фізичну або емоційну підтримку, турботу, захист і допомогу у стосунках з іншими людьми в будинку, на робочому місці, в школі, в іграх або в інших видах щоденної діяльності. Цей розділ не стосується ставлення людини або людей, що забезпечують підтримку. Описаний фактор навколишнього середовища це не особа або тварина як такі, а їх фізична і емоційна підтримка.

e 310 Найближчі родичі

Особи, пов'язані народженням, шлюбом або іншими стосунками, визнаними в культурному середовищі як близькоспоріднені, наприклад, подружжя, партнери, батьки, кровні брати і сестри, діти, опікуни, прийомні батьки, бабусі та дідусі.

Виключено: далекі родичі (e315); персонал, що здійснює догляд і допомогу (e 340)

e 315 Далекі родичі

Особи, пов'язані через відносини сім'ї або шлюбу, або інші стосунки, визнані в культурному середовищі як не близькоспоріднені, наприклад, тітки, дядьки, племінники.

Виключено: найближчі родичі (e310)

e 320 Друзі

Особи, з якими близькі та тривалі стосунки характеризуються повною довірою і взаємодопомогою.

e 325 Знайомі, однолітки, колеги, сусіди та члени громади

Особи, знайомі, однолітки, колеги, сусіди і члени громади в умовах роботи, навчання, відпочинку або в інших життєвих ситуаціях і ті, хто мають такі ж демографічні особливості, як вік, стать, релігія, етнічна приналежність або загальні інтереси.

Виключено: служби асоціацій і організацій (e5550)

e 330 Особи, що наділені владою

Особи, що відповідають за прийняття рішень щодо інших, і ті, хто має певний соціальний вплив або владу, яка ґрунтується на їх соціальному, економічному, культурному чи релігійному положенні в суспільстві, наприклад, викладачі, роботодавці, особи, що здійснюють контроль, релігійні лідери, їх заступники, опікуни та довірені особи.

e 335 Підлегли

Особи, чиє щоденне життя залежить від людей, що наділені владою на роботі, в школі або в інших сформованих ситуаціях, наприклад, студенти, робітники і члени релігійної групи.

Виключено: найближчі родичі (e310)

e 340 Персонал, що здійснює догляд і допомогу

Особи, які забезпечують необхідними послугами інших з метою підтримки їх в щоденній діяльності та при виконанні роботи, в навчанні або інших ситуаціях; чия діяльність здійснюється через громадські, приватні фонди або на добровільній основі, наприклад, особи, які забезпечують спеціальні умови для роботи на дому, персональні помічники, помічники в транспорті, ті, хто надає допомогу за платню, няні та інші особи, які займаються безпосередньою допомогою та забезпечують догляд.

Виключено: найближчі родичі (e310); далекі родичі (e315); друзі (e320); служби загальної соціальної підтримки (e5750); професійні працівники сфери охорони здоров'я (e355)

e 345 Сторонні особи

Незнайомі особі, а також ті, з ким будь-які стосунки і зв'язки відсутні або не встановлені, включаючи невідомих людині осіб, але які поділяють з нею ситуацію; наприклад, особи, що тимчасово заміщують викладачів, співробітників або соціальних працівників.

e 350 Свійські тварини

Тварини, які забезпечують фізичну, емоційну або психологічну підтримку, наприклад, свійські тварини (собаки, кішки, птахи, риби і т.д.), тварини для персональної мобільності та транспортування.

Виключено: тварини (e2201); активи (e165)

e 355 Професійні працівники сфери охорони здоров'я

Всі особи, що забезпечують медичне обслуговування в системі охорони здоров'я, наприклад: лікарі, медичні сестри, фізіотерапевти, професійні терапевти, логопеди, сурдологи, ортопеди-травматологи або медико-соціальні працівники.

Виключено: професійні працівники інших сфер (e360)

e 360 Професійні працівники інших сфер

Всі постачальники послуг, які працюють поза системою охорони здоров'я, наприклад: соціальні працівники, адвокати, викладачі, архітектори, дизайнери.

Виключено: професійні працівники сфери охорони здоров'я (e355)

e 398 Підтримка та стосунки, інші уточнені

e 399 Підтримка та стосунки, не уточнені

Розділ 4

Ставлення

Цей розділ стосується ставлень, які є видимим результатом звичаїв, правил, ідеології, цінностей, норм, релігійних та інших переконань. Ставлення впливають на індивідуальну поведінку і соціальне життя на всіх рівнях, від міжособистісних стосунків та громадських об'єднань до політичних, економічних і правових відносин; наприклад, індивідуальне або суспільне ставлення до людської гідності іншої особи, цінності людини як особистості, прояв цих відносин позитивним і заохочувальним або негативним і дискримінаційним чином (наприклад, стигматизація, стереотипування, маргіналізація або нехтування особою). Ставлення класифікуються по відношенню до будь-кого в певному положенні або ситуації. Це не відносини безпосередньо особистості. Індивідуальні ставлення розподіляються за категоріями таким самим чином, як перелік, який відноситься до підтримки і стосунків у Розділі 3 Факторів середовища. Цінності та переконання окремо від ставлення не кодують, оскільки вважається, що вони є рушійною силою ставлення.

e 410 Індивідуальні ставлення найближчих родичів

Загальні або специфічні думки і точки зору близьких родичів в сім'ї щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 415 Індивідуальні ставлення далеких родичів

Загальні або специфічні думки і точки зору далеких родичів щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 420 Індивідуальні ставлення друзів

Загальні або специфічні думки і точки зору друзів щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 425 Індивідуальні ставлення знайомих, однолітків, колег, сусідів і членів громади

Загальні або специфічні думки і точки зору знайомих, однолітків, колег, сусідів і членів громади щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 430 Індивідуальні ставлення осіб, що наділені владою

Загальні або специфічні думки і точки зору осіб, що наділені владою щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних та економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 435 Індивідуальні ставлення підлеглих

Загальні або специфічні думки і точки зору підлеглих щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 440 Індивідуальні ставлення персоналу, який здійснює догляд і допомогу

Загальні або специфічні думки і точки зору персоналу, що здійснює персональний догляд і допомогу, про певну особистість або інші питання (наприклад, соціальні, політичні і економічні), які впливають на індивідуальну поведінку і вчинки.

e 445 Індивідуальні ставлення сторонніх осіб

Загальні або специфічні думки і точки зору сторонніх осіб щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 450 Індивідуальні ставлення професійних працівників сфери охорони здоров'я

Загальні або специфічні думки і точки зору професійних працівників сфери охорони здоров'я щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 455 Індивідуальні ставлення професійних працівників інших сфер

Загальні або специфічні думки і точки зору професійних працівників сфер, пов'язаних зі здоров'ям та інших сфер, щодо особистості або інших питань (наприклад, соціальних, політичних і економічних), які впливають на поведінку і дії особи.

e 460 Соціальні ставлення

Загальні або специфічні думки і точки зору, що розділяються людьми однієї культури, суспільства, субкультури чи іншої соціальної групи щодо інших індивідів або питань, які стосуються соціальних, політичних і економічних проблем, що впливають на індивідуальну або групову поведінку і дії.

e 465 Соціальні норми, методи та ідеології

Звичаї, методи, правила і абстрактні системи цінностей та нормативних вірувань (наприклад, ідеологія, нормативні загальнолюдські уявлення і філософія моралі), які виникають із соціального контексту, зачіпають або формують громадські та індивідуальні методи і поведінку, наприклад, соціальні норми моралі та релігійної поведінки або етикету; релігійні доктрини і обумовлені ними норми і методи; норми поведінки під час ритуалів або громадських зібрань.

e 498 Ставлення, інші уточнені

e 499 Ставлення, не уточнені

Розділ 5

Служби, системи та політики

Цей розділ стосується:

4. *Служб*, що пропонують послуги з реалізації сформованих програм та операцій в різних сферах суспільства для задоволення потреб осіб. (Включаючи осіб, які здійснюють послуги). Служби можуть мати громадський, приватний або добровільний характер і бути організовані на місцевому рівні, рівні громади, регіональному, державному, провінційному, національному або міжнародному рівнях підприємцями, асоціаціями, організаціями, агентствами або урядом. Продукти, пропоновані цими службами, можуть бути загальними, адаптованими або розробленими спеціально.
5. *Систем*, які здійснюють адміністративний контроль і його організацію в установленому порядку місцевою, регіональною, національною, міжнародною чи іншою законною владою. Ці адміністративні системи призначені для організації, контролю і моніторингу діяльності служб, що пропонують переваги сформованих програм і дій в різних сферах суспільства.
6. *Політик*, які містять правила, норми, інструкції та стандарти, встановлені місцевою, регіональною, національною, міжнародною чи іншою законною владою. Відповідно до політики здійснюється і регулюється діяльність системи організації, контролю та моніторингу діяльності служб, що пропонують переваги сформованих програм і дій в різних сферах суспільства.

e 510 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів

Служби, системи та політики, які організують і забезпечують виробництво предметів і виробів, споживаних або використовуваних людьми.

e 5100 Служби виробництва споживчих товарів

Служби і програми для вибору, створення, розробки і виробництва споживчих товарів і виробів, наприклад, виробів і технологій, використовуваних для пересування, комунікації, освіти, транспортування, працевлаштування та домашнього господарства, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

*Виключено: служби освіти і навчання (e5850); служби комунікації (e5350);
Розділ 1*

e 5101 Системи виробництва споживчих товарів

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, наприклад, регіональні, національні або міжнародні організації, що визначають стандарти (Міжнародна Організація Стандартів), і організації споживачів, які стежать за вибором, створенням, розробкою і виробництвом споживчих товарів і виробів.

е 5102 Політики виробництва споживчих товарів

Законодавство, інструкції та стандарти підбору, створення, розробки і виробництва споживчих товарів і виробів, наприклад, встановлення стандартів.

е 5108 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів, інші уточнені

е 5109 Служби, системи та політики виробництва споживчих товарів, не уточнені

е 515 Служби, системи та політики архітектури та будівництва

Служби, системи та політики проектування та будівництва громадських і приватних будівель.

Виключено: служби, системи та політики утримання територій (е520)

е 5150 Служби архітектури та будівництва

Служби і програми проектування, будівництва та утримання житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, зведення будівель, реалізації принципів проектування, будівельних норм, правил і стандартів, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5151 Системи архітектури та будівництва

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що стежать за плануванням, проектуванням, будівництвом і утриманням житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, застосуванням і моніторингом будівельних норм і стандартів, протипожежних та інших стандартів безпеки.

е 5152 Політики архітектури та будівництва

Законодавство, інструкції та стандарти планування, проектування, будівництва і обслуговування житлових, комерційних, промислових і громадських будівель, наприклад, розробка будівельних норм і стандартів, протипожежних та інших стандартів безпеки.

е 5158 Служби, системи та політики архітектури та будівництва, інші уточнені

е 5159 Служби, системи та політики архітектури та будівництва, не уточнені

е 520 Служби, системи та політики утримання територій

Служби, системи та політики планування, утримання і розвитку громадських територій (наприклад, парків, лісів, узбережжя, боліт) і приватних територій в сільській, приміській і міській місцевості.

Виключено: служби, системи та політика архітектури та будівництва (e515)

e 5200 Служби з утримання територій

Служби і програми, які здійснюють планування, створення і підтримання порядку в міській, приміській, сільській місцевості, місцях відпочинку і в заповідниках, місцях скупчень людей та відкритих комерційних приміщень (площі, відкриті торгові майданчики), на пішохідних і велосипедних транспортних маршрутах для передбачуваного використання, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: дизайн, конструкція і будівельні вироби та технології будівництва для громадського (e150) і приватного (e155) користування; вироби та технології землекористування (e160)

e 5201 Системи з утримання територій

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що стежать за плануванням, проектуванням, розвитком і обслуговуванням територій, включаючи сільську місцевість, передмістя, місто, парки і заповідники, наприклад, реалізація і контроль місцевого, регіонального і національного планування, кодексів, політики збереження природи і культурних цінностей.

e 5202 Політики з утримання територій

Законодавство, інструкції та стандарти планування, проектування, розвитку та обслуговування відкритих територій, включаючи сільську місцевість, передмістя, місто, парки і заповідники, наприклад, створення місцевих, регіональних або національних актів планування, кодексів проектування, політики збереження природи і культурних цінностей.

e 5208 Служби, системи та політики утримання територій, інші уточнені

e 5209 Служби, системи та політики утримання територій, не уточнені

e 525 Житлові служби, системи та політики

Служби, системи та політики, що забезпечують людей притулком, житлом або місцем проживання.

e 5250 Житлові служби

Служби і програми, що стежать за розміщенням, забезпеченням і підтриманням порядку в будівлях або місцях проживання людей, наприклад, агентства нерухомості, житлові служби, притулки для безпритульних людей, включно з тими, хто забезпечує ці послуги.

e 5251 Житлові системи

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які стежать за розміщенням і проживанням людей, наприклад, системи, що реалізують і контролюють житлову політику.

e 5252 Житлові політики

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють розміщення та проживання людей, наприклад, законодавство і політика, що визначають право на житло чи притулок; політика, що стосується участі уряду в житловому розвитку і утримання житла; політика, яка визначає, як і де повинна розвиватися житлова галузь.

e 5258 Житлові служби, системи та політики, інші уточнені

e 5259 Житлові служби, системи та політики, не уточнені

e 530 Служби, системи та політики комунального господарства

Служби, системи та політики підприємств комунального господарства, що забезпечують обслуговування населення водою, паливом, електроенергією, санітарними послугами, громадським транспортом та іншими основними послугами.

Виключено: служби, системи та політики захисту громадян (e545)

e 5300 Служби комунального господарства

Служби і програми, що забезпечують населення в цілому необхідними видами енергій (наприклад, паливом і електроенергією), санітарно-технічними послугами, водою та іншими основними послугами (наприклад, служби екстреного ремонту) в житлових і комерційних будівлях, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5301 Системи комунального господарства

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які стежать за умовами надання комунальних послуг, такими як дотримання санітарних норм, безпеки та інтересів споживача.

e 5302 Політики комунального господарства

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють умови надання комунальних послуг, такі як дотримання санітарних норм і правил безпеки, забезпечення водою та паливом, постачання в разі дефіциту або природних лих.

e 5308 Служби, системи та політики комунального господарства, інші уточнені

е 5309 Служби, системи та політики комунального господарства, не уточнені

е 535 Служби, системи та політики комунікації

Служби, системи та політики для передачі та обміну інформацією.

е 5350 Служби комунікації

Служби і програми, що забезпечують передачу інформації різними методами, такими як телефонний і факсимільний зв'язок, наземна та авіапошта, електронна пошта; іншими комп'ютерними технологіями зв'язку (наприклад, телефон, телетайп, телетекст, інтернет), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби засобів масової інформації (е5600)

е 5351 Системи комунікації

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, такі як органи телекомунікаційного зв'язку та інші подібні органи, які регулюють передачу інформації різними методами, включаючи телефон, факс, наземну та авіапошту, електронну пошту та комп'ютерні технології зв'язку.

е 5352 Політики комунікації

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють передачу інформації різними методами, включаючи телефон, факс, пошту, електронну пошту та комп'ютерні технології зв'язку, наприклад, дозвіл доступу до послуг зв'язку; вимоги до поштової адреси та стандарти забезпечення дистанційного зв'язку.

е 5358 Служби, системи та політики комунікації, інші уточнені

е 5359 Служби, системи та політики комунікації, не уточнені

е 540 Транспортні служби, системи та політики

Служби, системи та політики, що забезпечують пересування або переміщення людей і товарів з одного місця в інше.

е 5400 Транспортні служби

Служби і програми, що забезпечують пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, громадського або приватного, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: вироби та технології для особистої внутрішньої і зовнішньої мобільності та транспортування (е120)

е 5401 Транспортні системи

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, що регулюють пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, наприклад, адміністративні системи, що визначають придатність діючих транспортних засобів, що реалізують і контролюють санітарні норми і вимоги безпеки, пов'язані з використанням різних типів транспорту.

Виключено: служби, системи та політики соціальної безпеки (е570)

е 5402 Транспортні політики

Законодавство, інструкції та стандарти, що регулюють пересування людей або товарів за допомогою автодорожнього, залізничного, іншого сухопутного, повітряного або водного транспорту, наприклад, транспортні акти і політика, норми забезпечення і доступу до громадського транспорту.

е 5408 Транспортні служби, системи та політики, інші уточнені

е 5409 Транспортні служби, системи та політики, не уточнені

е 545 Служби, системи та політики захисту громадян

Служби, системи та політики, призначені для захисту людей і власності.

Виключено: служби, системи та політики комунального господарства (е530)

е 5450 Служби захисту громадян

Служби і програми, організовані товариством і призначені для охорони людей та власності, наприклад, пожежна служба, служби поліції, невідкладна і швидка медична допомога, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5451 Системи захисту громадян

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють захист людей і власності, наприклад, адміністративні системи, що організовують забезпечення послугами поліції, пожежної, невідкладної та швидкої медичної допомоги.

е 5452 Політики захисту громадян

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють захист людей і власності, наприклад політика забезпечення послугами поліції, пожежної, невідкладної та швидкої медичної допомоги.

е 5458 Служби, системи та політики захисту громадян, інші уточнені

е 5459 Служби, системи та політики захисту громадян, не уточнені

е 550 Служби, системи та політики правосуддя

Служби, системи та політики, що належать до правової системи країни.

е 5500 Служби правосуддя

Служби і програми, призначені для забезпечення законодавчої влади держави відповідно до закону, наприклад суди, трибунали та інші органи для розгляду і врегулювання цивільних і кримінальних справ, надання послуг адвокатів, нотаріусів, посередницьких послуг, арбітражу, виправних або кримінальних покарань, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5501 Системи правосуддя

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють роботу органів юстиції, такі, як системи, що реалізують і контролюють застосування формальних правил (наприклад, законів, правил, звичаїв, релігійних правил, міжнародного законодавства та конвенцій).

е 5502 Політики правосуддя

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють роботу органів юстиції, наприклад, закони, звичаї, релігійні правила, міжнародне законодавство і конвенції.

е 5508 Служби, системи та політики правосуддя, інші уточнені

е 5509 Служби, системи та політики правосуддя, не уточнені

е 555 Служби, системи та політики асоціацій і організацій

Служби, системи та політики, що стосуються груп людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, часто пов'язаних членством.

е 5550 Служби асоціацій і організацій

Служби і програми, що забезпечуються людьми, об'єднаними загальними некомерційними інтересами, де умовою надання послуг може бути членство в товаристві, наприклад, асоціації та організації, що забезпечують розваги та дозвілля, спортивний, культурний відпочинок, релігійну допомогу і взаємодопомогу.

е 5551 Системи асоціацій і організацій

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють стосунки і дії людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, створення та роботу асоціацій і організацій, наприклад, організацій взаємодопомоги, організацій відпочинку та дозвілля, культурних та релігійних асоціацій і некомерційних організацій.

e 5552 Політики асоціацій і організацій

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють стосунки і дії людей, об'єднаних спільними некомерційними інтересами, тобто політика створення та роботи асоціацій і організацій, включаючи політику організацій взаємодопомоги, організацій відпочинку та дозвілля, культурних та релігійних асоціацій і некомерційних організацій.

e 5558 Служби, системи та політики асоціацій і організацій, інші уточнені

e 5559 Служби, системи та політики асоціацій і організацій, не уточнені

e 560 Служби, системи та політики засобів масової інформації

Служби, системи та політики масового забезпечення послугами радіо, телебачення, газет та інтернету.

e 5600 Служби засобів масової інформації

Служби і програми, призначені для забезпечення масової інформації, наприклад, радіо, телебачення, служби субтитрів, агентства друку, газети, служби, що забезпечують інформацією мовою Брайля та комп'ютерна масова інформація (всесвітня мережа, інтернет), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби комунікації (e5350)

e 5601 Системи засобів масової інформації

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють забезпечення новинами та інформацією широке коло осіб, наприклад, стандарти, що регулюють зміст, розподіл, поширення, доступ і методи масової інформації за допомогою радіо, телебачення, агентств друку, газет та комп'ютерну мережу (всесвітня мережа, інтернет).

Включено: вимоги забезпечення субтитрів на телебаченні, вихід газет та інших публікацій мовою Брайля, радіопрограм у вигляді телетексту

Виключено: системи комунікації (e5351)

e 5602 Політики засобів масової інформації

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють забезпечення новинами та інформацією широке коло осіб, наприклад правила, які регулюють зміст, розподіл, поширення, доступ і методи масової інформації за допомогою радіо, телебачення, агентств друку, газет та комп'ютерну мережу (всесвітня мережа, інтернет).

Виключено: політики комунікації (e5352)

e 5608 Служби, системи та політики масової інформації, інші уточнені

e 5609 Служби, системи та політики масової інформації, не уточнені

e 565 Економічні служби, системи та політики

Служби, системи та політики, пов'язані з усією системою виробництва, розподілу, споживання і використання товарів і послуг.

Виключено: служби, системи та політики соціальної безпеки (e570)

e 5650 Економічні служби

Служби і програми, призначені для загального виробництва, розподілу, споживання і використання товарів і послуг, тобто приватний комерційний сектор (наприклад, фірми, корпорації, приватні комерційні підприємства); громадський сектор (наприклад, громадські, комерційні організації і підприємства, такі як кооперативи і корпорації); фінансові організації (наприклад, банки і страхові компанії), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби комунального господарства (e5300); служби праці і зайнятості (e5900)

e 5651 Економічні системи

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють виробництво, розподіл, споживання і використання товарів і послуг, наприклад, системи для реалізації та контролю економічної політики.

Виключено: системи комунального господарства (e5301); системи праці та зайнятості (e5901)

e 5652 Економічні політики

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють виробництво, розподіл, споживання та використання товарів і послуг, наприклад, економічна доктрина, прийнята і реалізована урядом.

Виключено: політики комунального господарства (e5302); політики праці і зайнятості (e5902)

e 5658 Економічні служби, системи та політики, інші уточнені

e 5659 Економічні служби, системи та політики, не уточнені

e 570 Служби, системи та політики соціальної безпеки

Служби, системи та політики, призначені для забезпечення матеріальної підтримки людям, які потребують соціальної допомоги через вік, бідність, відсутність роботи, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності; ця підтримка фінансується із загального податку або фондів.

Виключено: економічні служби, системи та політики (e565)

e 5700 Служби соціальної безпеки

Служби і програми, призначені для забезпечення грошовою допомогою людей, хто внаслідок віку, бідності, безробіття, стану здоров'я або обмеження життєдіяльності потребує допомоги суспільства, які фінансуються із загального податку або фондів, наприклад, служби, що визначають потребу, забезпечення або розподіл платежів в наступних програмах: програми соціальної допомоги (наприклад, пов'язаних зі страхуванням і системою компенсацій малозабезпечених), програми соціального страхування (наприклад, страхування від нещасних випадків і безробіття), пенсійного забезпечення, в тому числі в зв'язку з наявністю обмеження життєдіяльності (наприклад, доплата до доходу), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

Виключено: служби охорони здоров'я (e5800)

e 5701 Системи соціальної безпеки

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють програми і порядок, що забезпечують грошову підтримку людям, яким через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потрібна допомога суспільства, наприклад системи, що реалізують застосування правил і регулювання соціальної допомоги, підтримки, платежів соціального страхування по безробіттю, обмеженням життєдіяльності та пов'язаних з цим пенсій і пільг.

e 5702 Політики соціальної безпеки

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють програми та порядок, що забезпечують грошову підтримку людям, яким через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потрібна допомога суспільства, наприклад, законодавство і регулювання соціальної допомоги, підтримки, платежів соціального страхування по безробіттю, обмеженням життєдіяльності та пов'язаних з цим пенсій і пільг.

e 5708 Служби, системи та політики соціальної безпеки, інші уточнені

e 5709 Служби, системи та політики соціальної безпеки, не уточнені

e 575 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки

Служби, системи та політики, спрямовані на забезпечення підтримки тим, хто потребує допомоги в таких сферах, як здійснення покупок, ведення домашнього господарства, користування транспортними засобами, догляд за дітьми, тимчасовий догляд, турбота про себе та інших для того, щоб повноцінно функціонувати в суспільстві.

Виключено: служби, системи та політики соціальної безпеки (e570); персонал, що здійснює догляд і допомогу (e340); служби, системи та політики охорони здоров'я (e580)

e 5750 Служби загальної соціальної підтримки

Служби і програми, спрямовані на забезпечення підтримки людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують допомоги в таких сферах, як здійснення покупок, ведення домашнього господарства, користування транспортними засобами, турбота про себе та інших для повноцінного функціонування в суспільстві.

e 57500 Неофіційний догляд за дитиною чи дорослою особою родиною та друзями

e 57501 Надання денного догляду родиною в будинку постачальника послуг

e 57502 Служба підтримки дітей та дорослих – прибуткова та некомерційна допомога

e 57508 Служби загальної соціальної підтримки, інші уточнені

e 57509 Служби загальної соціальної підтримки, не уточнені

e 5751 Системи загальної соціальної підтримки

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють програми і порядок, що забезпечують соціальну підтримку людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують такої допомоги, включаючи системи для здійснення правил і положень, що регулюють право на послуги соціальної підтримки та надання цих послуг.

e 5752 Політики загальної соціальної підтримки

Законодавство, інструкції та стандарти, що регулюють програму і порядок забезпечення соціальної допомоги людям, які через вік, бідність, безробіття, стан здоров'я або обмеження життєдіяльності потребують такої допомоги, включаючи законодавство і регулювання правил надання соціальної підтримки.

е 5758 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки, інші уточнені

е 5759 Служби, системи та політики загальної соціальної підтримки, не уточнені

е 580 Служби, системи та політики охорони здоров'я

Служби, системи та політики, спрямовані на профілактику хвороб, їх лікування, забезпечення медичною реабілітацією і пропаганду здорового способу життя.

Виключено: служби, системи та політики загальної соціальної підтримки (е575)

е 5800 Служби охорони здоров'я

Служби і програми на місцевому, громадському, регіональному, державному або національному рівнях, призначені для забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи, наприклад, служби охорони здоров'я та профілактики хвороб, первинної медичної та невідкладної допомоги, служби реабілітації та надання допомоги протягом тривалого часу; служби, які фінансуються із громадських чи приватних джерел, що працюють на короткостроковій, довгостроковій, періодичній або одноразовій основі в різних умовах, наприклад, громадські, приватні, шкільні та виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки за місцем проживання і державні, включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5801 Системи охорони здоров'я

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи в різних умовах, таких як громадські, приватні, шкільні та виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки, поліклініки, що реалізують застосування інструкцій та стандартів, які визначають право на послуги, забезпечення допоміжними пристроями, допоміжною технологією або іншим адаптованим обладнанням; законодавчі акти охорони здоров'я, що визначають доступність, універсальність, мобільність, фінансування суспільством і широту охоплення.

е 5802 Політики охорони здоров'я

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють забезпечення фізичного, психологічного і соціального добробуту особи в різних умовах, включаючи громадські, приватні, шкільні, виробничі медичні заклади, загальні та спеціалізовані лікарні, клініки, поліклініки, такі як політика і стандарти, які визначають право на послуги, забезпечення допоміжними пристроями, допоміжною технологією або іншим адаптованим обладнанням, і законодавчих актів охорони здоров'я, які визначають такі його риси, як доступність, універсальність, мобільність, фінансування суспільством і широту охоплення.

е 5808 Служби, системи та політики охорони здоров'я, інші уточнені

е 5809 Служби, системи та політики охорони здоров'я, не уточнені

е 585 Служби, системи та політики освіти і навчання

Служби, системи та політики для набуття і вдосконалення знань, досвіду і професійно-технічних або художніх навичок. Дивись Міжнародну стандартну класифікацію освіти ЮНЕСКО (ISCED – 1997).

е 5850 Служби освіти і навчання

Служби і програми, що забезпечують загальну освіту та отримання, розвиток і вдосконалення знань, досвіду і професійно-технічних або художніх навичок, наприклад, передбачені для різних рівнів освіти (наприклад, дошкільна, початкова, середня шкільна, університетська освіта, професійні програми, програми тренінгів та набуття навичок, стажування та продовження освіти), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5851 Системи освіти і навчання

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють доступність освітніх програм, наприклад, системи реалізації політики і стандартів, що визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм; місцеві, регіональні або національні управління освітою, або інші керівні органи, що керують питаннями освіти, такими як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

е 5852 Політики освіти і навчання

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють доступність освітньої програми, наприклад, політика і стандарти, які визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм, встановлюють структуру місцевих, регіональних або національних управлінь освітою, або інших керівних органів, що регулюють питання освіти, такі як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

е 5853 Служби спеціальної освіти і навчання

Служби і програми, що забезпечують спеціальну освіту та отримання, розвиток і вдосконалення знань, досвіду і професійно-технічних або художніх навичок, наприклад, передбачені для різних рівнів освіти (наприклад, дошкільна, початкова, середня шкільна, університетська освіта, професійні програми, програми тренінгів та набуття навичок, стажування та продовження освіти), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

е 5854 Системи спеціальної освіти і навчання

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють доступність спеціальних освітніх програм, наприклад, системи реалізації політики і стандартів, що визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм; місцеві, регіональні або національні управління освітою, або інші керівні органи, що керують питаннями освіти, такими як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

e 5855 Політики спеціальної освіти і навчання

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють доступність спеціальних освітніх програм, наприклад, політика і стандарти, які визначають прийнятність державної або приватної освіти і спеціальних програм, встановлюють структуру місцевих, регіональних або національних управлінь освітою, або інших керівних органів, що регулюють питання освіти, такі як шкільна програма, кількість учнів у класі, кількість шкіл в регіоні, оплата і субсидія, спеціальні програми харчування і додаткові заняття.

e 5858 Служби, системи та політики освіти і навчання, інші уточнені

e 5859 Служби, системи та політики освіти і навчання, не уточнені

e 590 Служби, системи та політики праці і зайнятості

Служби, системи та політики, призначені для пошуку підходящої роботи для безробітних і осіб, які бажають змінити роботу, або тих, хто шукає просування по службі.

Виключено: економічні служби, системи та політики (e565), служби, системи та політики освіти і навчання (e585)

e 5900 Служби праці і зайнятості

Служби і програми, законодавчо забезпечені на місцевому, регіональному та національному рівнях або приватні організації, призначені для пошуку підходящої роботи безробітним або особам, які хочуть змінити роботу, або надання підтримки працюючим особам, наприклад, служби зайнятості та перепідготовки, направлення на роботу, переведення на іншу роботу, працевлаштування, перепідготовки, професійно-технічного нагляду, забезпечення здоров'я і безпеки працюючих та служби контролю умов праці (наприклад, ергономічні умови, забезпечення кадрами і управлінським персоналом, послугами у сфері трудових відносин, послугами професійних асоціацій), включаючи тих, хто забезпечує ці послуги.

e 5901 Системи праці і зайнятості

Адміністративний контроль і механізми моніторингу, які регулюють розподіл робочих місць і видів роботи за винагороду, наприклад, системи, що

реалізують стандарти і норми для створення робочих місць, безпеки на робочому місці, прийняття на роботу і привабливість робочих місць, трудові стандарти і закони, у тому числі пов'язані з профспілками.

е 5902 Політики праці і зайнятості

Законодавство, інструкції та стандарти, які регулюють розподіл робочих місць та інші форми роботи за винагороду, наприклад, стандарти і норми для створення робочих місць, безпеки на робочому місці, прийняття на роботу і привабливість робочих місць, трудові стандарти і закони, у тому числі пов'язані з профспілками.

е 5908 Служби, системи та політики праці і зайнятості, інші уточнені

е 5909 Служби, системи та політики праці і зайнятості, не уточнені

е 595 Політичні служби, системи та політики

Служби, системи та політики, пов'язані з голосуванням, участю у виборах і управлінням в країні, регіоні, співтоваристві, в міжнародних організаціях.

е 5950 Політичні служби

Служби та структури, що включають діяльність місцевих, регіональних та національних урядів, міжнародних організацій і особи, обрані або призначені в ці структури, наприклад, Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, уряд, регіональні влади, органи місцевого самоврядування, традиційні лідери.

е 5951 Політичні системи

Структури і пов'язані з ними механізми, які здійснюють політичну і економічну владу в суспільстві, такі як виконавча і законодавча гілки влади, конституційні або правоохоронні органи, які наділені повноваженнями, наприклад, політичні організації, установи, структури виконавчої та законодавчої гілок влади, армія.

е 5952 Політична організація

Законодавство та політика, які сформульовані і здійснюються через політичні системи, що регулюють політичне життя, наприклад, політика управління виборчими кампаніями, реєстрації політичних партій і голосуванням, членством в міжнародних політичних організаціях за допомогою угод, політичного законодавства та інструкцій.

е 5958 Політичні служби, системи та політики, інші уточнені

е 5959 Політичні служби, системи та політики, не уточнені

е 598 Служби, системи та політики, інші уточнені

е 599 Служби, системи та політики, не уточнені

МКФ

Додатки

Додаток 1

Таксономічні та термінологічні питання

Класифікація МКФ організована за ієрархічною схемою з урахуванням наступних стандартних таксономічних принципів:

- Складові Функцій та Структур організму, Діяльності та Участі, Факторів середовища класифікуються незалежно. Отже, термін, включений до однієї складової, не повторюється в іншій.
- У межах кожної складової всі категорії розташовані за схемою розгалуженого дерева (стовбур-гілки-листки), тобто категорії нижчого рівня мають ознаки, спільні з категоріями більш високого рівня, до яких вони входять.
- Категорії є взаємовиключними, тобто немає двох категорій на тому самому рівні, які б мали ті самі спільні ознаки. Проте це не слід плутати із використанням більш ніж однієї категорії, яка класифікує функціонування певної особи. Така практика допустима і навіть заохочується, де це необхідно.

2. Терміни для категорій в МКФ

Терміни позначають певні поняття в мовних виразах, наприклад, слова або фрази. Більшість термінів, з якими виникає плутанина, використовуються у загальних значеннях в повсякденній мові та письмовій формі. Наприклад, порушення, обмеження життєдіяльності та недолік часто використовуються взаємозамінно в повсякденних контекстах, хоча в 1980 році версія МКПОЖН цим термінам передбачила визначення, які давали їм точно визначений сенс. Протягом оглядового процесу, термін «недолік» був відхилений, а «обмеження життєдіяльності» був використаний як «об'єднуючий» термін для всіх трьох точок зору – організм, індивід і суспільство. Однак, необхідно внести ясність і точність, щоб визначити різні поняття, що за відповідних умов можуть бути обраними для однозначного вираження кожного з основних понять. Це особливо важливо, оскільки МКФ, як письмова класифікація, буде перекладена багатьма мовами. Окрім загального розуміння понять, також важливо, щоб була досягнута домовленість щодо терміну, який найкращим чином відображає зміст у кожній мові. Так, може бути багато альтернатив, і рішення повинні прийматися на основі точності, прийнятності та загальної корисності. Є сподівання, що корисність МКФ буде співвідноситися з її чіткістю.

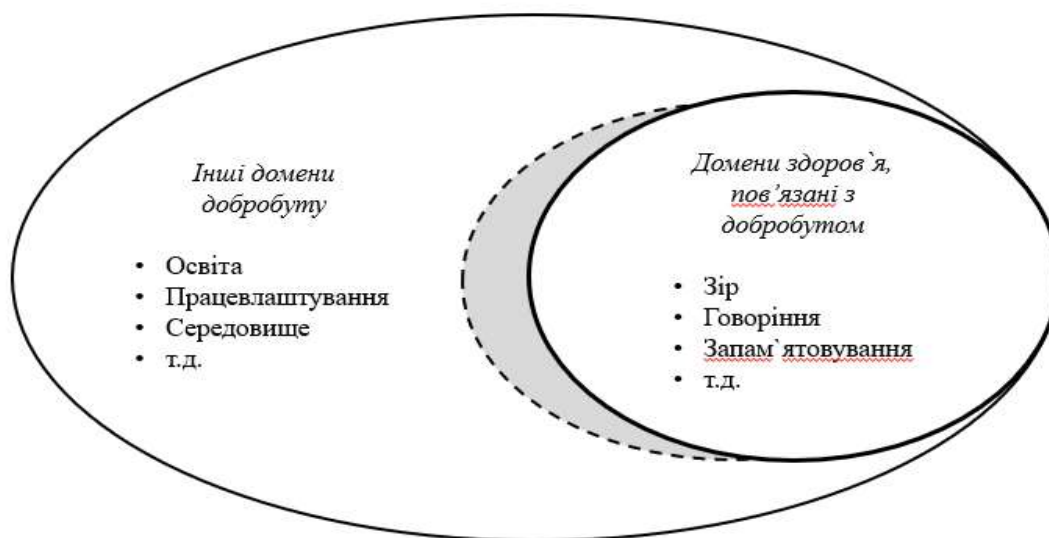
Згідно з цією метою, слід пам'ятати про деякі терміни, що використовуються в МКФ:

Добробут – це загальний термін, що охоплює сукупність універсуму доменів життя людини, включаючи фізичні, психічні та соціальні аспекти, які формують те, що можна назвати

«хорошим життям». Домени здоров'я – це підмножина доменів, які складають сукупну сутність людського життя. Ці взаємозв'язки представлені на Рис.1.

Стан здоров'я та домени здоров'я: Стан здоров'я – це рівень функціонування в межах даних доменів здоров'я МКФ. Домени здоров'я позначають сфери життя, які інтерпретуються як поняття «здоров'я», а також ті, які відповідно до цілей системи охорони здоров'я можуть бути визначені як основна відповідальність системи охорони здоров'я. МКФ не диктує фіксовану межу між здоров'ям та доменами, що пов'язані з охороною здоров'я. Залежно від різниці, може існувати сіра зона концептуалізації здоров'я та пов'язаних зі здоров'ям елементів, які потім можуть бути відображені на МКФ-доменах.

Рис. 1 Універсум добробуту

Стани, пов'язані зі здоров'ям і домени, пов'язані зі здоров'ям: Стан, пов'язаний зі здоров'ям це рівень функціонування в межах даного домену МКФ, пов'язаного зі здоров'ям.

Домени, пов'язані з охороною здоров'я, – це ті області функціонування, які, хоча і мають вагоме відношення до стану здоров'я, є швидше за все, не головною відповідальністю системи охорони здоров'я, а скоріше інших систем, які сприяють загальному добробуту. В МКФ розглядаються тільки ті сфери добробуту, що стосуються здоров'я.

Стан здоров'я є «об'єднуючим» терміном для захворювання (гострого або хронічного), розладів, пошкоджень або травми. Стан здоров'я може також включати інші обставини, такі як вагітність, старіння, стрес, вроджена аномалія або генетична схильність. Стани здоров'я кодуються за допомогою МКХ-10.

Функціонування є «об'єднуючим» терміном для функцій організму, структур організму, діяльності та участі. Воно співвідноситься із позитивними аспектами взаємодії особистості (зі станом здоров'я) та контекстуальними факторами (фактори середовища та особистісні фактори).

Обмеження життєдіяльності є «об'єднуючим» терміном для порушень, обмежень діяльності та участі. Воно позначає негативні сторони взаємодії особистості (зі станом здоров'я) та контекстуальними факторами (фактори середовища та особистісні фактори).

Функції організму є фізіологічними функціями систем організму, включаючи психологічні функції. «Організм» стосується людського організму в цілому, і таким чином включає в себе мозок. Отже, психічні (або психологічні) функції підпорядковані функціям організму. Стандартом для цих функцій вважається статистична норма для людей.

Структури організму є структурними або анатомічними частинами тіла, такими як органи, кінцівки та їх складові частини, що класифікуються відповідно до систем тіла. Стандартом для цих структур є статистична норма для людей.

Порушення – це втрата або аномалія в структурі організму або фізіологічній функції (у тому числі психічні функції). Аномалія тут використовується суворо для позначення значного відхилення від встановлених статистичних норм (тобто як відхилення від середнього загального в межах вимірюваного стандартними нормами), термін слід використовувати лише в цьому сенсі.

Діяльність – це виконання особою завдання або дії. Вона презентує перспективу індивідуального функціонування.

*Обмеження діяльності*²⁴ – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності. Обмеження діяльності може варіюватися від незначного до серйозного відхилення в термінах якості чи кількості при здійсненні діяльності певним способом або в тій мірі, яка очікується від людей, які не мають відповідного стану здоров'я.

Участь – залучення особи до життєвої ситуації. Вона представляє суспільну перспективу функціонування.

*Обмеження участі*²⁵ є проблемами, з якими особа може зіткнутися у життєвих ситуаціях. Наявність обмеження участі визначається шляхом порівняння участі особи в тому, що очікується від особи без обмежень у цій культурі або суспільстві.

Контекстуальними факторами є фактори, які разом складають повний контекст життя особистості, і, зокрема, фон, на підставі якого стан здоров'я класифікується у МКФ. Існує дві складові контекстуальних факторів: Фактори середовища та Особистісні фактори.

Фактори середовища є складовою МКФ та стосуються всіх аспектів зовнішнього світу, які формують контекст життя особи і як такі впливають на функціонування цієї особи. Фактори середовища включають в себе фізичний світ та його особливості, людський фізичний світ,

---

²⁴ «Обмеження життєдіяльності» або «обмеження активності» замінює термін «інвалідність», який використовується у версії МКПОЖН 1980 року.

²⁵ «Обмеження участі» замінює термін «вади», який використовується у версії МКПОЖН 1980 року.

інших людей в різних стосунках і ролях, ставлення та цінності, соціальні системи та послуги, а також політику, правила та закони.

Особистісні фактори – це контекстуальні фактори, пов'язані з особою, такі як вік, стать, соціальний статус, життєвий досвід і т. д., які наразі не класифікуються в МКФ, але користувачі можуть включати їх у свої додатки класифікації.

Полегшуючі фактори є факторами в оточенні людини, які через їх відсутність або присутність поліпшують функціонування та знижують обмеження життєдіяльності. До них відносяться такі аспекти, як доступне фізичне середовище, наявність відповідних допоміжних технологій та позитивне ставлення людей до обмеження життєдіяльності, а також служби, системи та політики, спрямовані на збільшення залучення всіх людей, які мають певний стан здоров'я в усі сфери життя. Відсутність фактора також може сприяти, наприклад, відсутності стигми чи негативного ставлення. Полегшуючі фактори можуть запобігти порушенню чи обмеженню діяльності, стаючи обмеженням участі, оскільки фактична ефективність дії посилюється, незважаючи на проблему людини з потенціалом.

Бар'єри – фактори в оточенні людини, які через їх відсутність або присутність обмежують функціонування та створюють обмеження життєдіяльності. До них відносяться такі аспекти, як фізичне середовище, яке недоступне, відсутність відповідної допоміжної технології та негативне ставлення людей до обмеження життєдіяльності, а також служби, адміністративні системи та політики, які або не існують, або які перешкоджають залученню всіх людей із певним станом здоров'я у всі сфери життя.

Здатність – це конструкція, яка вказує, як кваліфікатор, найвищий можливий рівень функціонування, який особа може досягти в домені в переліку Діяльність та Участь у певний момент часу. Здатність вимірюється в уніфікованому або стандартному середовищі, і, таким чином, відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність особи. Складова Фактори середовища може бути використана для опису особливостей цього уніфікованого або стандартизованого середовища.

Продуктивність – це конструкція, яка описує, як кваліфікатор, чим особи займаються у їхньому поточному середовищі, і таким чином вносить аспект участі людини в життєвих ситуаціях. Поточне середовище також описується за допомогою складової Фактори середовища.

2. МКФ як класифікація

Щоб зрозуміти загальну класифікацію МКФ, важливо зрозуміти її структуру. Це відображено у визначеннях наступних термінів і показано на Рис. 2.

Класифікація – це загальна структура та універсум в МКФ. В ієрархії це найвищий термін.

Частини класифікації є кожною з двох основних підрозділів класифікації.

- Частина 1 охоплює Функціонування та обмеження життєдіяльності
- Частина 2 охоплює Контекстуальні фактори

Складові є кожним з двох основних підрозділів частин.

Складові Частини 1:

- Функції та Структури організму
- Діяльність та Участь.

Складові Частини 2:

- Фактори середовища
- Особистісні фактори (не класифіковані в МКФ).

Конструкції визначаються за допомогою кваліфікаторів із відповідними кодами.

Існує чотири конструкції для Частини 1, і одна – для Частини 2.

Для Частини 1, конструкціями є:

- зміна у функції організму
- зміна у структурі організму
- здатність
- продуктивність

Для Частини 2, конструкцією є:

- полегшуючі фактори чи бар'єри у факторах середовища.

Домени – це практичний, значущий набір відповідних фізіологічних функцій, анатомічних структур, дій, завдань або сфер життя. Домени складають різні розділи та блоки в межах кожної складової.

Категорії – це класи та підкласи в межах домену складової, тобто одиниці класифікації.

Рівні складають ієрархічний порядок надання показів щодо деталей категорій (наприклад, деталізація доменів і категорій). Перший рівень містить усі елементи другого рівня та інше.

3. Визначення для категорій МКФ

Визначення – це твердження, що описують основні атрибути (тобто якості, властивості або стосунки) поняття, позначеного категорією. Визначення вказує, яка річ або явище позначає цей термін, і в оперативному плані вказує, як вона відрізняється від інших супутніх речей або явищ.

Під час побудови визначень категорій МКФ саме такий ідеал характеристики оперативних визначень мали на увазі, враховуючи включення та виключення.

- Визначення мають бути значущими та логічно узгодженими.
- Вони повинні однозначно ідентифікувати концепцію, передбачену категорією.
- Вони повинні пред'являти основні атрибути поняття – як навмисні (те, що поняття означає внутрішньо), так і екстенціональні (яких об'єктів або явищ воно стосується).
- Вони повинні бути точні, однозначні та охоплювати повний зміст терміну.
- Вони повинні бути виражені в операційних умовах (наприклад, з точки зору тяжкості, тривалості, відносного значення і можливих асоціацій).
- Їм слід уникати циркулярності, тобто сам термін, або будь-який синонім для нього, не повинен з'являтися у визначенні, а також не слід включати термін, визначений іншим, використовуючи перший термін у своєму визначенні.
- У відповідних випадках вони повинні посилатися на можливі етіологічні чи інтерактивні фактори.
- Вони повинні відповідати атрибутам вищих рейтингових термінів (наприклад, третій термін повинен включити загальні ознаки категорії другого рівня, до якої він належить).
- Вони повинні відповідати атрибутам підрядних термінів (наприклад, атрибути терміну другого рівня не можуть суперечити тим, що належать до нього).
- Вони не повинні бути образними або метафоричними, але оперативними.
- Вони повинні формулювати емпіричні висловлювання, які можна спостерігати, перевіряти або припустити непрямыми засобами.
- Вони повинні бути виражені в нейтральному відношенні, наскільки це можливо, без надмірної негативної конотації.

- Вони повинні бути короткими та, якщо це можливо, слід уникати технічних умов (за винятком деяких умов Функцій та Структур організму).
- У них повинні бути включення, які містять синоніми та приклади, в яких враховуються культурні варіації та відмінності протягом життя.
- Вони повинні мати виключення, щоб застерегти користувачів про можливу плутанину з пов'язаними термінами.

4. Додаткова примітка щодо термінології

В основі термінології будь-якої класифікації лежить фундаментальна відмінність між класифікованими явищами та структурою самої класифікації. Загалом, важливо відрізнити світ від термінів, які ми використовуємо для опису світу. Наприклад, терміни «вимір» або «домен» можуть бути точно визначені для позначення світу, а також «складова» та «категорія», які визначаються лише для класифікації.

У той же час між цими термінами є відповідність (тобто відповідна функція), а також можливо, що широке коло користувачів можуть використовувати ці терміни взаємозамінно. Для більш вузькоспеціалізованих вимог, наприклад, для побудови бази даних та моделювання досліджень, важливо, щоб користувачі окремо та чітко окресленою термінологією визначали елементи концептуальної моделі та структури класифікації. Проте вважається, що точність та ясність, яку забезпечує такий підхід, не виправдовує ціни, сплаченої за рівнем абстракції, що може послабити корисність МКФ, а головне – обмежити коло потенційних користувачів цієї класифікації.

Додаток 2

Правила кодування МКФ

МКФ призначена для кодування різних станів здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям²⁶. Користувачам рекомендується ознайомитись із вступом в МКФ перед вивченням правил кодування та керівництва. Крім того, наполегливо рекомендується, щоб користувачі отримували навчання щодо використання класифікації через ВООЗ та її мережу центрів співпраці.

Нижче наведені ознаки класифікації, які мають відношення до її використання.

1. Організація та структура

Частини Класифікації

МКФ складається з двох частин.

Частина 1 складається з наступних складових:

- Функції та Структури організму
- Діяльність та Участь.

Частина 2 складається з наступних складових:

- Фактори середовища
- Особистісні фактори (наразі не класифіковані в МКФ).

Ці складові позначаються префіксами в кожному коді:

- *b* для Функцій організму
- *s* для Структур організму
- *d* для Діяльності та Учасі
- *e* для Факторів середовища.

---

²⁶ Сама хвороба не повинна кодуватися. Це можна зробити, використовуючи Міжнародну статистичну класифікацію хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям, Десятий перегляд (МКХ-10), який є класифікацією, призначеною для забезпечення систематичного обліку, аналізу, інтерпретації та порівняння даних про смертність та захворюваність на діагностиці захворювань та інші проблем зі здоров'ям. Користувачам МКФ рекомендується використовувати цю класифікацію разом з МКХ-10 (див. стор. 4 вступу щодо перехреснення між класифікаціями)

Префікс *d* позначає домени в межах складової Діяльність та Участь. На власний розсуд, префікс *d* може бути замінений на *δ* або *у*, для позначення діяльності та участі відповідно.

За літерами *b*, *s*, *d* та *e* слідує цифровий код, який починається з номера розділу (одна цифра), за яким слідує другий рівень (дві цифри), а третій та четвертий рівні²⁷ (по одній цифрі кожен). Наприклад, у класифікації Функцій організму є такі коди:

b2	Сенсорні функції та біль	(елемент першого рівня)
b210	Зорові функції	(елемент другого рівня)
b 2102	Якість зору	(елемент третього рівня)
b 21022	Контрастна чутливість	(елемент четвертого рівня)

Залежно від потреб користувача, будь-яку кількість застосовуваних кодів можна використовувати на кожному рівні. Для опису ситуації особи, може застосовуватися більше одного коду на кожному рівні. Вони можуть бути незалежними або взаємопов'язаними.

У МКФ стан здоров'я людини може бути позначений масивом кодів по всіх доменах складових класифікації. Максимальна кількість кодів, доступних для кожної програми, становить 34 на рівні розділу (8 кодів функцій організму, 8 кодів структур організму, 9 кодів продуктивності та 9 кодів здатності), та 362 – на другому рівні. На третьому та четвертому рівнях існує до 1424 кодів, які разом складають повну версію класифікації. У реальних додатках МКФ набір кодів від 3 до 18 може бути відповідним для опису випадку з дворівневою (тризначною) точністю. Загалом, більш детальна версія на чотирьох рівнях призначена для спеціалізованих послуг (наприклад, результатів реабілітації, геріатрії або психічного здоров'я), тоді як дворівнева класифікація може використовуватися для дослідження та оцінки результатів здоров'я.

Домени слід кодувати як застосовні до певного моменту (наприклад, як опис моментального знімка зустрічі), що є положенням за замовчуванням. Використання з часом, однак, також можливо для опису траєкторії з часом або процесу. Тоді користувачі повинні визначити стиль кодування та часові рамки, які вони використовують.

Розділи

Кожна складова класифікації організована у заголовки розділів і доменів, під якими знаходяться загальні категорії або окремі елементи. Наприклад, у класифікації Функцій організму, Розділ 1 стосується всіх психічних функцій.

Блоки

Розділи часто підрозділяються на «блоки» категорій. Наприклад, у Розділі 3 класифікації Діяльності та Участі (Комунікація) існує три блоки: Спілкування – отримання повідомлень (d310-d329), Спілкування – продукування повідомлень (d330-d349), і Розмова та

²⁷ Тільки класифікації Функцій організму та Структур організму містять елементи четвертого рівня.

використання засобів комунікації і технік спілкування (d350-d369). Блоки надаються як зручність для користувача і, правду кажучи, не є частиною структури класифікації та зазвичай не будуть використовуватися для кодування.

Категорії

У межах кожного розділу існують окремі категорії дво-, три- та чотирирівневі, кожна з яких містить коротке визначення та включення і виключення, щоб підібрати відповідний код.

Визначення

МКФ дає оперативні визначення категорій здоров'я та категорій, пов'язаних зі здоров'ям, на відміну від визначення на рівні «просторіччя» або визначень непрофесіоналів. Ці визначення описують основні атрибути кожного домену (наприклад, якості, властивості та стосунки) та містять інформацію про те, що включено та виключено в кожній категорії. Визначення також містять загальноприйняті ключові пункти для оцінки, для застосування в оглядах та анкетах, або, альтернативно, для результатів інструментів оцінки, що кодуються у термінах МКФ. Наприклад, функції гостроти зору визначаються з точки зору монокулярної та бінокулярної гостроти на близькій та дальній відстанях, так що тяжкість гостроти зору може бути закодована як відсутня, легка, помірна, важка або абсолютна.

Умови включення

Умови включення перелічені після визначення багатьох категорій. Вони надаються в якості керівництва до змісту категорії, і вони не мають на увазі вичерпності. У випадку елементів другого рівня, включення охоплює всі вбудовані елементи третього рівня.

Умови виключення

Умови виключення передбачаються там, де, через схожість з іншим терміном, застосування може виявитися складним. Наприклад, можна вважати, що категорія «Особиста гігієна» включає категорію «Догляд за частинами тіла». Щоб їх відрізнити, «Особиста гігієна» виключена з категорії d520 «Догляд за частинами тіла» і закодована на d530.

Інші уточнені

Наприкінці кожного вбудованого набору елементів третього чи четвертого рівня і в кінці кожного розділу – «інші уточнені» категорії (унікально ідентифіковані за кінцевим кодом № 8). Вони дозволяють кодувати аспекти функціонування, які не входять до жодної з інших конкретних категорій. Коли використовується «інше уточнене», користувач повинен вказати новий елемент у додатковому списку.

Не уточнені

Останні категорії в межах кожного вбудованого набору елементів третього або четвертого рівня та наприкінці кожного розділу є категоріями «не визначеними», що дозволяють кодувати функції, які входять до групи, але для яких недоступна інформація присвоєння більш конкретної категорії. Цей код має те ж значення, що й термін другого або третього рівня безпосередньо вище, без будь-якої додаткової інформації (для блоків, «інші уточнені» та «не уточнені» категорії об'єднуються в єдиний елемент, але завжди ідентифікуються за кінцевим кодом № 9).

Кваліфікатори

Коди МКФ вимагають використання одного або декількох кваліфікаторів, які позначають, наприклад, величину рівня здоров'я чи ступеня тяжкості проблеми. Кваліфікатори кодуються як один, два або більше чисел після крапки. Використання будь-якого коду повинно супроводжуватися принаймні одним кваліфікатором. Без кваліфікаційних кодів немає внутрішнього значення (за замовчуванням, ВООЗ розцінює та позначає неповні коди, як відсутність проблеми – xxx.00).

Перший кваліфікатор для Функцій та Структур організму, кваліфікатори продуктивності та здатності для Діяльності та Учасі, та перший кваліфікатор для Факторів середовища описують масштаби проблем у відповідній складовій.

Всі складові визначаються кількісно з використанням однієї загальної шкали. Проблема може означати порушення, обмеження або бар'єри, залежно від конструкції. Відповідні кваліфікаційні слова, як показано у дужках нижче, повинні бути вибрані відповідно до конкретного домену класифікації (де xxx позначає номер домену другого рівня):

xxx.0 ВІДСУТНЯ проблема	(немає, відсутня, незначна)	0-4%
xxx.1 ЛЕГКА проблема	(легка, незначна,...)	5-24%
xxx.2 ПОМІРНА проблема	(середня, значна,...)	25-49%
xxx.3 ВАЖКА проблема	(значна, інтенсивна,...)	50-95%
xxx.4 АБСОЛЮТНА проблема	(тотальна, ...)	96-100%
xxx.8 не уточнено		
xxx.9 не застосовується		

Широкі діапазони відсотків надаються для тих випадків, коли наявні калібровані інструменти оцінки або інші стандарти для кількісного визначення порушення, обмеження здатності, проблеми продуктивності або бар'єру середовища / полегшуючого фактору. Наприклад, коли кодуються «відсутні проблеми» або «абсолютні проблеми», похибка допустима тільки в межах 5%. «Помірні проблеми» визначаються до половини загальної шкали складності. Відсотки повинні бути відкалібровані в різних доменах з урахуванням відповідних популяційних стандартів, як процентилі. Для того, щоб цей кількісний показник

використовувався універсально, методики оцінки повинні бути розроблені шляхом дослідження.

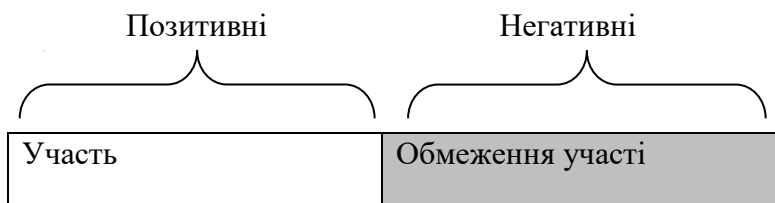
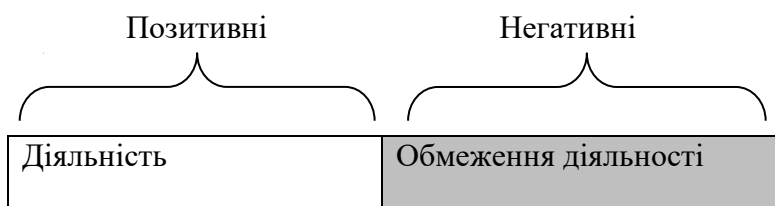
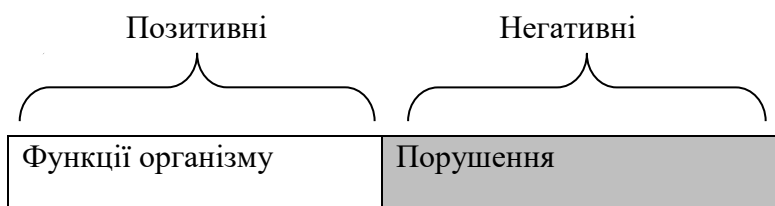
У випадку зі складовою Фактори середовища, цей перший кваліфікатор також може використовуватися для позначення ступеня позитивних аспектів середовища або полегшуючих факторів. Для позначення полегшуючих факторів можна використовувати таку саму шкалу 0–4, але крапку замінити знаком «плюс»: наприклад, e110+2. Фактори середовища можуть бути закодовані як (i) по відношенню до кожної складової; або (ii) без зв'язку з кожною складовою (див. підрозділ 3 нижче). Перший варіант є кращим, оскільки він більш чітко визначає вплив і атрибуцію.

Додаткові кваліфікатори

Для різних користувачів може бути доречним і корисним додати інші види інформації до кодування кожного елемента. Існує безліч додаткових кваліфікаторів, які можуть бути корисними, як це вже було зазначено.

Кодування позитивних аспектів

На власний розсуд користувач може розробляти масштаб кодування, щоб відобразити позитивні аспекти функціонування:

2. Загальні правила кодування

Наступні правила важливі для точного пошуку інформації для різних видів використання класифікації.

Виберіть масив кодів для формування профілю особи

МКФ класифікує стан здоров'я і стани, пов'язані зі здоров'ям, і тому вимагає присвоєння серії кодів, які найкраще описують профіль функціонування людини. МКФ не є «класифікацією подій», як МКХ-10, в якій певний стан здоров'я класифікується за допомогою єдиного коду. Оскільки функціонування людини може впливати на організм, на індивідуальному та соціальному рівнях, користувач завжди повинен враховувати всі складові класифікації, а саме Функції та Структури організму, Діяльність та Участь, а також Фактори середовища. Незважаючи на те, що неможливо очікувати, що всі можливі коди будуть використовуватися для кожної зустрічі, залежно від налаштування зустрічі, користувачі вибирають найважливіші коди для того, щоб описати певний стан здоров'я.

Кодування відповідної інформації

Кодована інформація завжди в контексті стану здоров'я. Хоча використання кодів не вимагає відстежування зв'язків між станом здоров'я і аспектами функціонування та обмеження життєдіяльності, які кодуються, МКФ є класифікацією здоров'я, і тому передбачає наявність певного стану здоров'я. Тому інформація про те, що особа робить або не робить, не має стосунку до проблеми функціонування, пов'язаної зі станом здоров'я, і не повинна кодуватися. Наприклад, якщо особа вирішує не починати нові стосунки зі своїми сусідами з інших причин, ніж здоров'я, то не варто використовувати категорію d7200, яка включає в себе дії формування стосунків. І навпаки, якщо рішення особи пов'язано зі станом здоров'я (наприклад, депресією), то код повинен застосовуватися.

Інформація, яка відображає відчуття причетності або задоволеності особи рівнем функціонування, наразі не кодується в МКФ. Подальші дослідження можуть забезпечити розробку додаткових кваліфікаторів, які дозволять кодувати цю інформацію.

Лише ті аспекти функціонування особи, що мають відношення до заздалегідь визначеного терміну, мають бути закодовані. Функції, які стосуються попередньої зустрічі і не мають відношення до поточної зустрічі, не повинні бути записані.

Кодування точної інформації

При присвоєнні кодів користувач не повинен робити висновок про взаємозв'язок між порушеннями функцій організму або структури, обмеження діяльності або участі. Наприклад, якщо особа має обмеження в функціонуванні під час руху довкола, то невиправдано припустити, що у особи є порушення функції руху. Аналогічним чином, з огляду на те, що особа має обмежену здатність рухатися довкола, необґрунтовано зробити

висновок, що у неї є проблема здатності в русі довкола. Користувач повинен одержувати точну інформацію про Функції та Структури організму, а також про здатність та продуктивність окремо (у деяких випадках, психічні функції, наприклад, є висновком з інших спостережень, оскільки функція організму не розглядається безпосередньо).

Кодування конкретної інформації

Здоров'я і стани, пов'язані зі здоров'ям, повинні бути записані якомога більш конкретно, шляхом призначення найбільш підходящої категорії МКФ. Наприклад, найбільш специфічний код для особи із нічною сліпотою – b21020 «Світловідчуття». Однак, якщо з якоїсь причини цей рівень деталізації не може бути застосований, замість нього може бути використаний відповідний «споріднений» код у ієрархії (у цьому випадку, b2102 Якість зору, b210 Функції зору, або b2 Сенсорні функції та біль).

Для швидкої і зручної ідентифікації відповідного коду наполегливо рекомендується використовувати Браузер МКФ²⁸, який надає функцію пошукової системи з електронним покажчиком повної версії класифікації. Альтернативно може бути використаний алфавітний покажчик.

3. Кодування конвенцій для складової Фактори середовища

Для кодування факторів середовища відкриті для використання три конвенції кодування:

Конвенція 1

Фактори середовища кодуються окремо, без відношення цих кодів до функцій організму, структур організму або діяльності та участі.

Функції організму	_____
Структури організму	_____
Діяльність та Участь	_____
Навколишнє середовище	_____

Конвенція 2

Фактори середовища кодуються для кожної складової.

Функції організму	_____	Е код _____
Структури організму	_____	Е код _____
Діяльність та Участь	_____	Е код _____

²⁸ Браузер МКФ на різних мовах можна завантажити з веб-сайту МКФ: <http://www.who.int/classifications/icf>

Конвенція 3

Фактори середовища кодуються кваліфікаторами здатності та продуктивності у складовій «Діяльність та Участь» для кожного елемента.

Кваліфікатор продуктивності _____ Е код _____

Кваліфікатор здатності _____ Е код _____

5. Спеціальні правила кодування складової

4.3 Кодування функцій організму

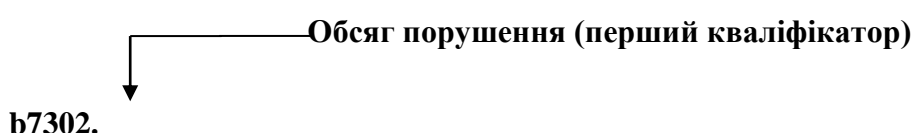
Визначення

Функції організму – це фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції). *Порушення* – проблеми в функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Використання кваліфікатора для функцій організму

Функції організму кодуються одним кваліфікатором, який вказує на ступінь або величину порушення. Наявність порушення можна визначити як втрату або відсутність, скорочення, додаток, або надлишок, або відхилення.

Порушення особи з геміпарезом можна описати за допомогою коду b7302 Сила м'язів одного боку тіла:

Після того як пошкодження є виявленим, його можна масштабувати за ступенем важкості, використовуючи загальний кваліфікатор. Наприклад:

b7302.1	ЛЕГКІ порушення сили м'язів одного боку тіла	(5-24%)
b7302.2	ПОМІРНІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(25-49%)
b7302.3	ВАЖКІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(50-95%)
b7302.4	АБСОЛЮТНІ порушення функції м'язів одного боку тіла	(96-100%)

Відсутність порушення (за попередньо визначеним пороговим рівнем) позначається значенням «0» для загальної кваліфікаційної категорії. Наприклад:

б 7302.0 ВІДСУТНІ порушення сили м'язів одного боку тіла

Якщо не вистачає інформації для визначення тяжкості порушення, слід використати значення «8». Наприклад, якщо в медичних записах особи вказується, що людина страждає на слабкість правої сторони тіла, не даючи додаткових відомостей, то може застосовуватися наступний код:

б 7302.8 Порушення сили м'язів одного боку тіла, не уточнене

Також можуть бути ситуації, коли неприйнятно застосувати певний код. Наприклад, код б650 Менструальні функції не застосовується для жінок до або після певного віку (перед виникненням менструації або після менопаузи). Для цих випадків призначено значення «9»:

б 650.9 Менструальні функції, не застосовуються

Структурні кореляти функцій організму

Класифікація Функцій організму та Структур організму розробляються паралельно. Коли використовується код функцій організму, користувач повинен перевірити, чи застосовний відповідний код структур організму. Наприклад, функції організму включають в себе основні людські чуття, такі як б210-б229 «Зір та пов'язані з ним функції», та їх структурні кореляти відображаються між s210 і s230 як «Око та пов'язані з ним структури».

Взаємозв'язок між порушеннями

Порушення може спричинити інші порушення; наприклад, м'язова сила може погіршити функції руху, функції серця можуть бути пов'язані з дихальними функціями, сприйняття може бути пов'язане з функціями мислення.

Виявлення порушень функцій організму

Для тих порушень, які не завжди можна спостерігати безпосередньо (наприклад, психічні функції), користувач може вивести порушення зі спостереження за поведінкою. Наприклад, в клінічній картині пам'ять може бути оцінена за допомогою стандартизованих тестів і, хоча неможливо фактично «спостерігати» функцію мозку, залежно від результатів цих тестів може бути доцільним припустити, що психічні функції пам'яті порушені.

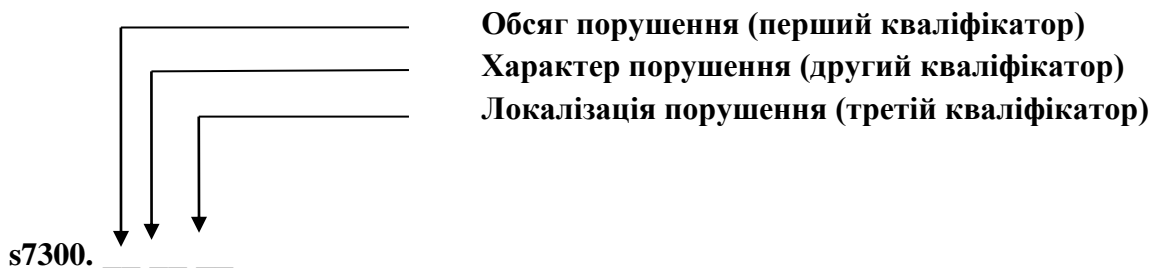
4.2 Кодування структур організму

Визначення

Структури організму це анатомічні частини тіла, такі як органи, кінцівки та їх складові частини. Порушення – проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, такі як істотне відхилення або втрата.

Використання кваліфікаторів для кодування структур організму

Структури організму кодуються трьома кваліфікаторами. Перший кваліфікатор описує обсяг або величину порушення, другий кваліфікатор використовується для позначення характеру зміни, а третій кваліфікатор позначає локалізацію порушення.

Описові схеми, що використовуються для трьох кваліфікаторів, наведені в Таблиці 1.

Таблиця 1. Шкала оцінювання кваліфікаторів для структур організму

Перший кваліфікатор Обсяг порушення	Другий кваліфікатор Характер порушення	Третій кваліфікатор (допустимий) Локалізація порушення
0 ВІДСУТНІ порушення	0 відсутні зміни у структурі	0 більш, ніж одне місце
1 ЛЕГКІ порушення	1 повна відсутність	1 справа
2 ПОМІРНІ порушення	2 часткова відсутність	2 зліва
3 ВАЖКІ порушення	3 додаткова частина	3 з обох сторін
4 АБСОЛЮТНІ порушення	4 аберрантні відхилення	4 спереду
8 не уточнено	5 розрив	5 ззаду
9 не застосовується	6 зміна положення структури	6 проксимально
	7 якісні зміни у структурі, включаючи накопичення рідини	7 дистально
	8 не уточнено	8 не уточнено
	9 не застосовується	9 не застосовується

4.3 Кодування складової Діяльність та Участь

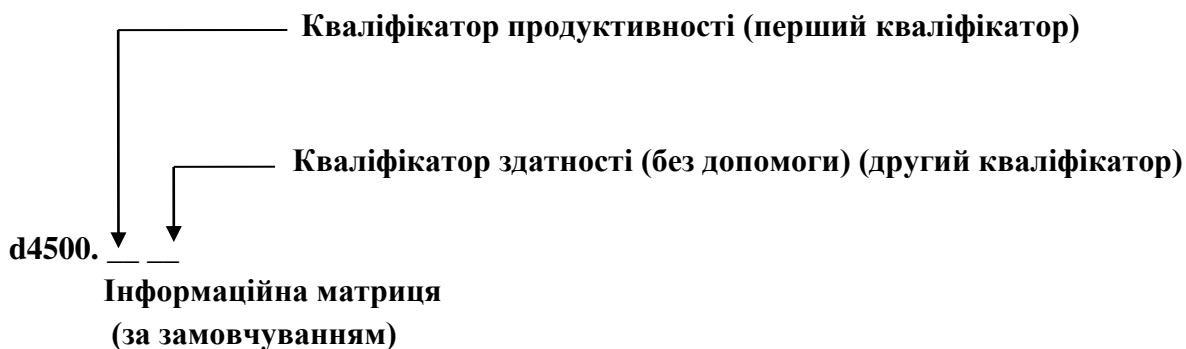
Визначення

Діяльність – це виконання особою завдання або дії. *Участь* полягає у залученні особи до життєвої ситуації. *Обмеження діяльності* – це труднощі, яких може зазнавати особа при здійсненні діяльності. *Обмеження участі* – це проблеми, яких може зазнавати особа при залученні до життєвих ситуацій.

Класифікація Діяльності та Участі є єдиним списком доменів.

Використання кваліфікаторів здатності та продуктивності

Діяльність та Участь кодується двома кваліфікаторами: кваліфікатором продуктивності, який займає позицію першої цифри після крапки та кваліфікатором здатності, який займає позицію другої цифри після крапки. Код, який ідентифікує категорію у списку Діяльність та Участь, і два кваліфікатори формують загальну інформаційну матрицю за замовчуванням.

Кваліфікатор продуктивності описує те, що робить особа в його поточному середовищі. Оскільки поточне середовище створює соціальний контекст, продуктивність, записана цим кваліфікатором, також може розумітись як «залучення до життєвої ситуації» або «живий досвід» людей у реальному контексті, в якому вони живуть. Цей контекст включає фактори середовища, тобто всі фізичні, соціальні аспекти та стосунки людей. Ці особливості поточного середовища можуть бути закодовані шляхом використання класифікації Факторів середовища.

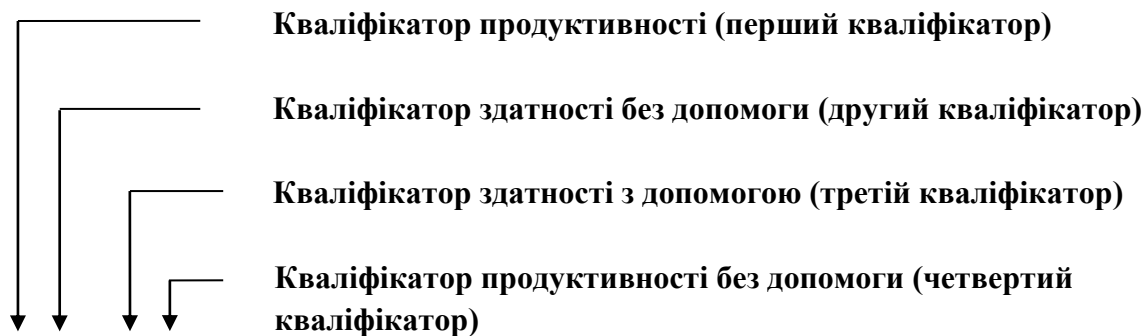
Кваліфікатор здатності описує здатність особи виконувати завдання чи дію. Ця конструкція має на меті вказати найвищий можливий рівень функціонування, який особа може досягти в певному домені у певний момент. Щоб оцінити повну здатність особи, потрібно мати «стандартизоване» середовище, щоб нейтралізувати різний вплив різних середовищ на здатність людини. Це стандартне середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки здатності в умовах тестування; (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як видається, може мати однаковий вплив. Це середовище можна назвати «уніфікованим» або «стандартизованим» середовищем. Таким чином, конструкція здатності відображає скориговану з урахуванням чинників середовища здатність особи. Це коригування повинне бути однаковим для всіх людей у всіх країнах, щоб дозволити міжнародні порівняння. Точніше, характеристики уніфікованого або стандартизованого середовища можуть бути закодовані за допомогою складової Фактори середовища. Розрив між здатністю та продуктивністю відображає різницю між впливом існуючих та рівномірних середовищ і, таким чином, є корисним посібником щодо того, що можна зробити для середовища особи для удосконалення продуктивності.

Як правило, кваліфікатор здатності без допомоги використовується для опису справжньої здатності особи, яка не посилюється за допомогою допоміжного пристрою або особистої допомоги. Оскільки кваліфікатор продуктивності відповідає поточному середовищу особи, можна безпосередньо спостерігати наявність допоміжних пристроїв або особистої допомоги,

або бар'єрів. Характер полегшуючого фактора чи бар'єру можна описати, використовуючи класифікацію Факторів середовища.

Необов'язкові кваліфікатори

Третій та четвертий (необов'язкові) кваліфікатори надають користувачам можливість кодування здатності з допомогою та продуктивності без допомоги.

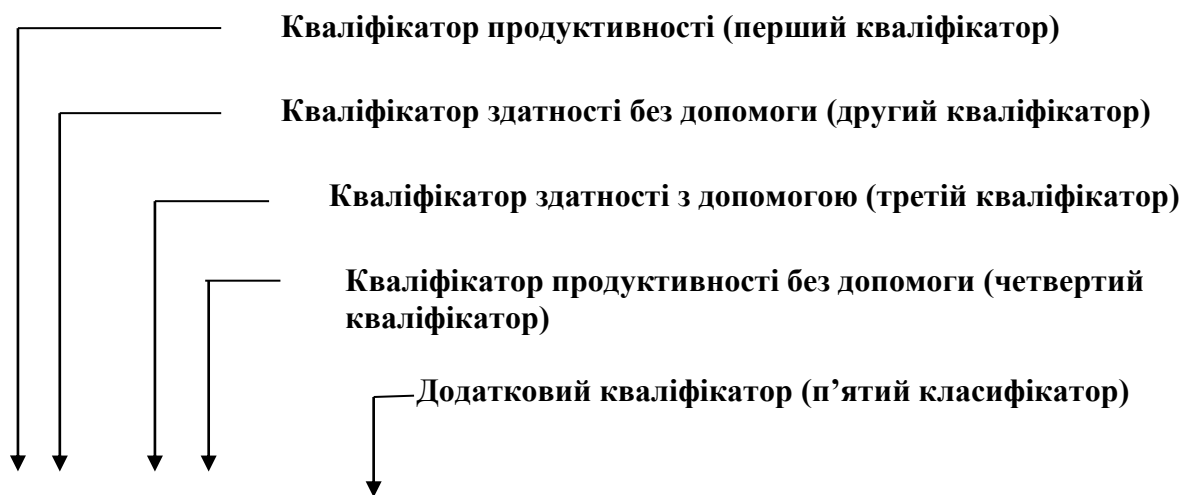

d4500. ____

Інформаційна
Матриця Необов'язкова
(за замовчуванням)

Додаткові кваліфікатори

Позиція п'ятої цифри зарезервована для кваліфікаторів, які можуть бути розроблені в майбутньому, такі як кваліфікація для залучення або суб'єктивне задоволення.

d4500. ____

Інформаційна
Матриця Необов'язкова Додаткова
(за замовчуванням) (у розробці)

Обидва кваліфікатори здатності та продуктивності також можуть використовуватися як з допоміжними пристроями, так і без допомоги, і відповідно до наступної шкали (де xxx позначає позиції домену другого рівня):

xxx.0	ВІДСУТНІ труднощі
xxx.1	ЛЕГКІ труднощі
xxx.2	ПОМІРНІ труднощі
xxx.3	ВАЖКІ труднощі
xxx.4	АБСОЛЮТНІ труднощі
xxx.8	не уточнено
xxx.9	не застосовується

Коли використовувати кваліфікатор продуктивності та кваліфікатор здатності

Будь-який кваліфікатор може бути використаний для кожної з перерахованих категорій. Але інформація, передана в кожному конкретному випадку, відрізняється. Коли використовуються обидва кваліфікатори, результат – це сукупність двох конструкцій, тобто:

d4500. 2 1 → d4500. 2 _
d4500. 2 1 → d4500. _ 1

Якщо використовується лише один кваліфікатор, то невикористаний простір не повинен заповнюватися .8 або .9, але залишатися незаповненим, оскільки обидва з них є дійсними значеннями оцінки, і це означає, що використовується кваліфікатор.

Приклади застосування двох кваліфікаторів

d4500 Ходьба на короткі відстані

Для кваліфікатора продуктивності, цей домен відноситься до ходьби пішки у поточному середовищі особи, такому як, на різних поверхнях і в умовах з використанням тростини, ходунків або інших допоміжних технологій на відстані менше 1 км. Наприклад, продуктивність особи, яка втратила ногу в результаті нещасних випадків на виробництві і з тих пір використовувала тростину, але стикається з помірними труднощами при прогулянках в сусідніх районах, де дуже круті та надто слизькі поверхні, може бути закодована наступним чином:

d4500.3 _ помірне обмеження у продуктивності для ходьби на короткі відстані

Для кваліфікатора здатності, цей домен відноситься до здатності особи при прогулянці обходитися без допомоги. Щоб нейтралізувати різноманітний вплив різних середовищ, спроможність можна оцінити в «стандартизованому» середовищі. Це стандартизоване

середовище може бути: (а) фактичним середовищем, яке зазвичай використовується для оцінки здатності в умовах тестування; або (б) у випадках, коли це неможливо, передбачуваним середовищем, яке, як видається, матиме однорідний вплив. Наприклад, справжня спроможність вищезгаданої особи пройти без тростини в стандартному середовищі (такому як, з плоскими і не ковзкими поверхнями) буде дуже обмеженою. Отже, здатність особи може бути закодована наступним чином:

d4500._ 3 важке обмеження здатності у ходьбі на короткі відстані

Користувачі, які бажають вказати поточне або стандартизоване середовище під час використання кваліфікаторів продуктивності та здатності, повинні використовувати класифікацію Факторів середовища (див. Конвенцію кодів 3 для Факторів середовища в Підрозділі 3 вище).

4.4 Кодування факторів середовища

Визначення

Фактори середовища створюють фізичне, соціальне оточення та середовище відносин і ставлень, де люди живуть і проводять свій час.

Використання Факторів середовища

Фактори середовища є складовою Частини 2 (Контекстуальні фактори) класифікації. Фактори середовища повинні розглядатися для кожної складової функціонування та кодуватися відповідно до однієї з трьох умов, описаних у Підрозділі 3 вище.

Фактори середовища повинні кодуватися з точки зору того, хто описує ситуацію. Наприклад, обрізки бордюрів без текстурованого мощення можуть кодуватися як полегшуючий фактор для користувача інвалідного візка, але як бар'єр для сліпої людини.

Кваліфікатор вказує, наскільки фактор є полегшуючим фактором чи бар'єром. Є кілька причин, чому фактор середовища може бути полегшуючим фактором або бар'єром і в якій мірі. Для полегшуючих факторів кодер повинен мати на увазі такі питання, як доступність ресурсу, а також надійний або змінний доступ, хороша або низька якість тощо. У випадку бар'єрів може бути важливим, як часто фактор перешкоджає особі, незалежно від того, чи перешкода є великою або малою, чи її можна уникнути чи ні. Слід також мати на увазі, що фактор середовища може бути бар'єром через його присутність (наприклад, негативне ставлення до осіб з обмеженням життєдіяльності) або його відсутність (наприклад, недоступність необхідної послуги). Вплив факторів середовища на життя людей із певним станом здоров'я різноманітний і складний, і є сподівання, що майбутні дослідження

приведуть до кращого розуміння цієї взаємодії та, можливо, покажуть корисність другого класифікатора для цих факторів.

У деяких випадках різноманітний набір факторів середовища підсумовується збірним терміном, таким як бідність, розвиток, сільська або міська місцевість, або соціальний капітал. Ці збірні терміни самі не знаходяться в класифікації. Скоріше, кодер повинен відокремити складові фактори та кодувати їх. Знову ж таки, необхідні подальші дослідження, щоб визначити, чи існують чіткі та послідовні набори факторів середовища, які складають кожен з цих збірних термінів.

Перший кваліфікатор

Нижче наведено негативну та позитивну шкалу, яка вказує на ступінь впливу факторів середовища таких як бар'єр чи полегшуючий фактор. Використання однієї крапки означає бар'єр, тоді як використання знака «+» означає полегшуючий фактор, як зазначено нижче:

xxx.0 ВІДСУТНІЙ бар'єр
xxx.1 ЛЕГКИЙ бар'єр
xxx.2 ПОМІРНИЙ бар'єр
xxx.3 ВАЖКИЙ бар'єр
xxx.4 АБСОЛЮТНИЙ бар'єр

xxx+0 ВІДСУТНІЙ полегшуючий фактор
xxx+1 ЛЕГКИЙ полегшуючий фактор
xxx+2 ПОМІРНИЙ полегшуючий фактор
xxx+3 ІСТОТНИЙ полегшуючий фактор
xxx+4 АБСОЛЮТНИЙ полегшуючий фактор

xxx.8 бар'єр не уточнене
xxx.9 не застосовується

xxx+8 полегшуючий фактор, не уточнене
xxx.9 не застосовується

Додаток 3

Можливе використання переліку Діяльність та Участь

Складова Діяльність та Участь – це нейтральний перелік доменів, що вказують на різні дії та сфери життя. Кожен домен містить категорії на різних рівнях, упорядковані від загального до детального (наприклад, домен Розділу 4 Мобільність, містить такі категорії, як d450 Ходьба, а під ним – більш конкретна позиція, d4500 Ходьба на короткі відстані.) Перелік доменів діяльності та участі охоплює весь спектр функціонування, який можна кодувати як на індивідуальному, так і на суспільному рівнях.

Як зазначено у Вступі, цей перелік може використовуватися різними способами, щоб вказати конкретні поняття «Діяльність» та «Участь», які визначені в МКФ наступним чином:

У контексті здоров'я:

Діяльність – це виконання особою завдання або дії.

Участь – залучення до життєвої ситуації.

Існує чотири альтернативних варіанти структуризації взаємозв'язку між діяльністю (а) та участю (у) з точки зору переліку доменів:

(3) Особливі набори доменів діяльності та доменів участі (без збігу)

Певний набір категорій кодується лише як діяльність (тобто завдання або дії, які виконує особа), а інший встановлюється лише як участь (тобто залучення до життєвої ситуації). Отже, ці два набори є взаємовиключними.

У цьому варіанті набори категорій діяльності та категорій участі визначаються користувачем. Кожна категорія є або елементом діяльності або елементом участі, але не обидва. Наприклад, домени можуть бути розділені наступним чином:

a1 Навчання та застосування знань

a2 Загальні завдання та вимоги

a3 Комунікація

a4 Мобільність

y5 Самообслуговування

y6 Домашній побут

y7 Міжособистісні взаємодії та стосунки

y8 Основні сфери життя

Користувач, який вибирає цю опцію, вважає, що коди в суперечливих категоріях можуть означати різні речі, коли вони закодовані в діяльності, а не в участі, і навпаки. Однак, один єдиний код повинен бути введений в інформаційну матрицю для вказаної колонки кваліфікатора.

(3) Детальні категорії, як види діяльності та широкі категорії, як участь, зі збігом або без нього

Інший підхід до застосування визначень діяльності та участі до доменів обмежує участь у більш загальних або більш широких категоріях у межах домену (наприклад, категорій першого рівня, таких як заголовки розділів), і вважається, що більш детальні категорії повинні бути діяльністю (наприклад, категорії третього або четвертого рівня). Цей підхід розділяє категорії в деяких або всіх доменах з точки зору широкого та детального розрізнення. Користувач може вважати, що деякі домени мають бути повністю (тобто на всіх рівнях деталізації) діяльністю або повністю участю.

Наприклад, d4550 Повзання може розглядатися як діяльність, а d455 – Рух довкола може розглядатися як участь.

Існує два способи вирішення цього підходу: (а) немає «збігу», тобто, якщо елемент є діяльністю, він не є участю; або (б) може бути збіг, оскільки деякі користувачі можуть використовувати весь перелік для діяльності та лише широкі назви для участі.

Кодування для цієї структури

Подібно до варіанту (1) або варіанту (2).

(4) Використання тих самих доменів для обох видів діяльності та участі з повним збігом доменів

У цьому варіанті всі домени у переліку Діяльність та Участь можна розглядати як діяльність та участь разом. Кожна категорія може бути інтерпретована як індивідуальне функціонування (діяльність), а також суспільне функціонування (участь).

Наприклад, d330 Здатність розмовляти можна розглядати як діяльність, так і як участь. Особа з відсутністю голосових зв'язок може говорити з використанням допоміжного пристрою. Відповідно до оцінок, що використовують кваліфікатори здатності та продуктивності, ця особа має:

Перший кваліфікатор

Помірні труднощі у продуктивності (можливо, через контекстуальні фактори, такі як → 2 особистий стрес або ставлення інших людей)

Другий кваліфікатор

Важкі труднощі у здатності без допоміжного пристрою → 3

Третій кваліфікатор

Легкі труднощі у здатності з допоміжним пристроєм → 1

Відповідно до інформаційної матриці МКФ, ця ситуація особи повинна бути закодованою як:

d330.231

За варіантом (4) це також може бути закодовано як:

a330.231

y330.2

У варіанті (4), коли використовуються як кваліфікатор продуктивності, так і кваліфікатор здатності, є дві величини для однієї секції в інформаційній матриці МКФ: одна для діяльності та одна для участі. Якщо ці значення однакові, то конфлікт відсутній, лише надмірність. Проте у випадку різних значень користувачі повинні розробити правило про прийняття коду для інформаційної матриці, оскільки офіційний стиль кодування ВООЗ є таким:

d категорія k_n k_z

Один із можливих способів подолання цієї надмірності може полягати у розгляді кваліфікатора здатності як діяльності та кваліфікатора продуктивності як участі.

Ще однією можливістю є розробка додаткових кваліфікаторів для участі, які фіксують «залучення до життєвої ситуації».

Очікується, що при подальшому використанні МКФ та генерації емпіричних даних, з'являться докази того, який з перерахованих вище варіантів переважає у різних користувачів класифікації. Емпіричні дослідження також призведуть до більш чіткої практичної реалізації концепцій діяльності та участі. Дані про те, як ці поняття використовуються в різних умовах, в різних країнах і для різних цілей, можуть бути сформовані, а потім будуть інформувати про подальші зміни до схеми.

Додаток 4

Клінічні випадки

Наведені нижче клінічні випадки описують застосування концепцій МКФ у різних випадках. Є сподівання, що вони допоможуть користувачам зрозуміти наміри та застосування базових класифікаційних концепцій та конструкцій. Для отримання детальної інформації, будь ласка, зверніться до навчальних посібників та курсів ВООЗ.

Порушення, що не призводить до обмеження здатності та проблем з продуктивністю

Дитина народжується з відсутністю нігтя. Ця вада розвитку є порушенням структури, але не перешкоджає функціонуванню рук дитини або тому, що дитина може робити з цією рукою, відтак немає у дитини обмеження здатності. Точно так само не повинно бути проблем із продуктивністю, таких як грати з іншими дітьми без кепкування та виключення з гри – через цю ваду. Отже, дитина не має обмежень щодо здатності або проблем у продуктивності.

Порушення, що призводить до обмеження здатності, але не до проблем з продуктивністю

Діабетична дитина має порушення функції: підшлункова залоза не працює належним чином для вироблення інсуліну. Діабет може контролюватися ліками, а саме інсуліном. Коли функції організму (рівень інсуліну) знаходяться під контролем, немає обмежень щодо здатності, пов'язаної з порушенням. Проте, дитина з діабетом, швидше за все, відчуває проблему продуктивності в спілкуванні з друзями чи однолітками при вживанні їжі, оскільки дитина повинна обмежувати вживання цукру. Відсутність відповідної їжі може створити бар'єр. Отже, дитина не буде брати участь у суспільстві в поточних умовах, якщо тільки не будуть вжиті кроки для забезпечення відповідної їжі, незважаючи на відсутність обмежень у здатності.

Інший приклад – це особа з вітиліго на обличчі, але відсутністю інших фізичних скарг. Ця косметична проблема не створює жодних обмежень у здатності. Однак, людина може жити в тому місці, де вітиліго помилково сприймається за проказу, і тому вважається заразним. Отже, в поточному середовищі людини це негативне ставлення є бар'єром навколишнього середовища, що призводить до значних проблем у взаємодії між людьми.

Порушення, що призводить до обмеження здатності та, залежно від обставин, до проблем або відсутності проблем з продуктивністю

Значні зміни інтелектуального розвитку є психічним порушенням. Це може призвести до деяких обмежень у різних здатностях людини. Фактори середовища, однак, можуть вплинути на ступінь продуктивності особи в різних сферах життя. Наприклад, дитина з психічним порушенням може мати незначний недолік у середовищі, де очікування не є високими для загального населення, і де дитині надано безліч простих, повторюваних, але необхідних завдань для виконання. У цьому середовищі дитина буде добре працювати в різних життєвих ситуаціях.

Подібна дитина, яка зростає в умовах конкуренції та високих схоластичних очікувань, може зіткнутися з більшою кількістю проблем з продуктивністю в різних життєвих ситуаціях порівняно з першою дитиною.

Цей клінічний випадок висвітлює дві проблеми. Перша полягає в тому, що норми чи стандарти населення, щодо яких порівнюється функціонування особи, повинні відповідати дійсному поточному середовищу. Друга полягає в тому, що наявність чи відсутність факторів середовища може сприяти чи перешкоджати цьому функціонуванню.

Модель порушення, що не призводить до обмеження здатності, але викликає проблеми з продуктивністю

Особа, яка відновилася після гострого психотичного епізоду, але яка має стигму бути «психічним пацієнтом», може мати проблеми з продуктивністю у сфері зайнятості або міжособистісних взаємодіях через негативне ставлення людей у своєму оточенні. Тому участь людини у працевлаштуванні та соціальному житті обмежена.

Різні порушення та обмеження здатності, що призводять до подібних проблем з продуктивністю

Особа не може бути найнята на роботу, тому що ступінь його або її порушення (тетраплегія), як видається, перешкоджає виконанню деяких вимог до роботи (наприклад, використання комп'ютера з ручною клавіатурою). Робоче місце не має необхідних адаптацій, щоб полегшити виконання персоналом цих вимог щодо роботи (наприклад, програмне забезпечення для розпізнавання голосу, яке замінює ручну клавіатуру).

Інша особа з менш важкою тетраплегією може мати здатність виконувати необхідні завдання, але не може бути найнята, оскільки квота на найм осіб з обмеженням життєдіяльності була заповнена.

Третя особа, здатна виконувати необхідну роботу, не може бути найнята, оскільки він або вона мають обмеження діяльності, яке пом'якшується за допомогою інвалідного візка, хоча робоче місце не пристосоване для інвалідних візків.

Нарешті, особа, яка користується інвалідним візком, може бути найнята на роботу, і матиме здатність виконувати робочі завдання, і насправді виконує їх у робочому контексті. Однак, ця людина може все ще мати проблеми з продуктивністю в доменах міжособистісних взаємодій із колегами, оскільки доступ до зон відпочинку, пов'язаних з роботою, недоступний. Ця проблема продуктивності у спілкуванні за місцем зайнятості може перешкоджати доступу до можливостей просування по роботі.

Всі чотири особи стикаються з проблемами продуктивності у домені зайнятості через різні фактори середовища, які взаємодіють із їхнім станом здоров'я або порушенням. Для першої особи бар'єри середовища включають відсутність пристосування на робочому місці та, можливо, негативне ставлення. Друга людина стикається з негативним ставленням до працевлаштування осіб з обмеженням життєдіяльності. Третя особа стикається з відсутністю доступності облаштованого середовища, а остання стикається з негативним ставленням до осіб із обмеженням життєдіяльності в цілому.

Підозри на порушення, що призводять до помітних проблем у продуктивності без обмежень у здатності

Особа працює з пацієнтами, які хворіють на СНІД. Ця особа є, у всякому випадку, здоровою, але повинна проходити періодичне тестування на ВІЛ. Вона не має обмежень здатності. Незважаючи на це, люди, які її знають, соціально підозрюють, що вона, можливо, набула вірус і тому уникають її. Це призводить до значних проблем у продуктивності людини в домені соціальних взаємодій та життя в громаді, соціальному та громадському житті. Її участь обмежується через негативне ставлення людей, які її оточують.

Порушення, які наразі не класифікуються в МКФ, що призводять до проблем у продуктивності

В особі є матір, яка померла від раку молочної залози. Їй 45 років, і напередодні її добровільно оглянули і виявили, що ця особа несе генетичний код, який ставить її під загрозу раку молочної залози. Вона не має проблем з функціонуванням чи структурою організму чи обмеженням здатності, але їй відмовлено у медичному страхуванні у своїй страховій компанії через підвищений ризик раку молочної залози. Її участь в домені догляду за здоров'ям обмежена через політику компанії зі страхування здоров'я.

Додаткові приклади

10-річний хлопчик звертається до логопеда з реферативним діагнозом «заїкання». Під час обстеження виникають проблеми з відсутністю пауз в мовленні, між- і внутрішньовербальними прискореннями, проблеми в роботі рухів мовлення та недостатньому ритмі мови (порушення). У школі виникають проблеми з читанням вголос і розмовами (обмеження здатності). Під час групових обговорень він не бере на себе ніякої ініціативи для участі в обговореннях, хоча він хотів би (проблема продуктивності в домені

спілкування з багатьма людьми). Залучення цього хлопця в розмову обмежене, коли він у групі, через суспільні норми та практики, що стосуються упорядкованого характеру розмов.

40-річна жінка з травмою шиї чотиримісячної давнини занадто сильно скаржиться на біль у шиї, сильний головний біль, запаморочення, зниження м'язової сили та тривогу (порушення). Її здатність ходити, готувати, чистити, працювати за комп'ютером та керувати автомобілем обмежені (обмеження в здатності). Під час консультації з лікарем було взаємно погоджено чекати, доки проблеми не будуть знижені, перш ніж вона зможе повернутися до своєї колишньої повної зайнятості з фіксованим часом роботи (проблеми у продуктивності в домені зайнятості). Якби політика на робочому місці в її поточній ситуації дозволила б забезпечити гнучкий графік роботи, то звільнившись, коли її симптоми були особливо поганими, вона могла б працювати вдома, а її участь у сфері зайнятості би покращилася.

Додаток 5

МКФ та особи з інвалідністю

Процес перегляду МКФ з моменту його заснування отримав користь від внеску осіб з інвалідністю та організацій осіб з інвалідністю. Міжнародна організація осіб з інвалідністю, зокрема, витратила свій час та енергію на процес перегляду, і МКФ відображає цей важливий внесок.

ВООЗ відзначає важливість співучасті осіб з інвалідністю та їх організацій у перегляді класифікації функціонування та обмеження життєдіяльності. Як класифікація, МКФ слугуватиме основою для оцінки та вимірювання обмеження життєдіяльності у багатьох наукових, клінічних, адміністративних та соціальних політиках. Тому, викликає занепокоєння те, щоб при використанні МКФ не було зловживань, які б могли завдати шкоди інтересам осіб з інвалідністю (див. Етичне Керівництво в Додатку 6).

Зокрема, ВООЗ визнає, що самі терміни, які використовуються в класифікації, можуть, незважаючи на всі зусилля, бути стигматизацією та маркуванням. У відповідь на цю стурбованість на початку процесу було прийнято рішення повністю виключити термін «недолік», зважаючи на його неприйнятні конотації англійською мовою – і не використовувати термін «інвалідність» як назву складової, а зберігати це як загальний, «об'єднуючий» термін.

Однак, залишається складне питання про те, як краще звертатися до людей, які мають деякий ступінь функціонального обмеження. МКФ використовує термін «обмеження життєдіяльності» для позначення багатовимірного явища, що виникає внаслідок взаємодії людей з їх фізичним та соціальним середовищем. З різних причин, коли мова йде про окремих осіб, деякі вважають за краще використовувати термін «особи з обмеженнями життєдіяльності», тоді як інші віддають перевагу терміну «особи з обмеженими можливостями». У світлі цієї розбіжності не існує універсальної практики для ВООЗ, і МКФ суворо не приймає інший підхід. Натомість, ВООЗ підтверджує важливий принцип, згідно з яким люди мають право називатися так, як вони вважають за потрібне.

Крім того, важливо підкреслити, що МКФ не є класифікацією людей взагалі. Це класифікація характеристик здоров'я людей в контексті їх окремих життєвих ситуацій та впливу середовища. Це взаємодія характеристик здоров'я та контекстуальних факторів, що продукують обмеження життєдіяльності. Це означає, що люди не повинні характеризуватись винятково з точки зору їхніх порушень, обмежень діяльності або обмежень участі. Наприклад, замість посилання на «особу з психічними недоліками», в класифікації використовується фраза «особа з проблемою в навчанні». МКФ це забезпечує, уникаючи будь-яких посилань на людину через стан здоров'я або термін інвалідності, а також використовує нейтральну, якщо не позитивну та конкретну мову.

Для подальшого вирішення законного занепокоєння систематичним маркуванням людей, категорії в МКФ виражаються нейтрально, щоб уникнути приниження, стигматизації та невідповідних конотацій. Однак, цей підхід викликає проблему того, що можна назвати «правильним підбором термінів». Негативні атрибути стану здоров'я та реакції інших людей на це залежать від умови, яка використовується для визначення стану. Як би інвалідність не називалась, вона існує незалежно від міток. Проблема полягає не тільки в питанні про мовне вираження, але головним чином, в питанні ставлення інших людей та суспільства до інвалідності. Все, що потрібно, – це правильний зміст та використання термінів і класифікації.

ВООЗ зобов'язується продовжувати зусилля, спрямовані на те, щоб забезпечити право осіб з інвалідністю класифікуватися та оцінюватися, а не позбуватися їх через дискримінацію.

Є сподівання, що самі особи з інвалідністю сприятимуть використанню та розвитку МКФ у всіх сферах. Як науковці, менеджери та політики, особи з інвалідністю допоможуть розробити протоколи та інструменти, що ґрунтуються на класифікаціях МКФ. МКФ також служить потенційно потужним інструментом для адвокації на основі доказів. Вона забезпечує надійні та порівняльні дані, щоб показати випадок у зміні. Політичне уявлення про те, що інвалідність – це бар'єри середовища такою ж мірою, як це пов'язано зі станом здоров'я або порушеннями, воно повинно трансформуватися спочатку в програму досліджень, а потім у діючі та надійні докази. Ці дані можуть принести справжні соціальні зміни для осіб з інвалідністю у всьому світі.

Захист обмеження життєдіяльності також може бути посилений за допомогою МКФ. Оскільки основною метою захисту є визначення втручань, які можуть покращити рівень участі осіб з інвалідністю, МКФ може допомогти у визначенні основної «проблеми» обмеження життєдіяльності, незалежно від того, чи визначається вона в середовищі через бар'єри або відсутність полегшуючого фактора, обмеженою здатністю самої особи чи певною комбінацією факторів. За допомогою цього роз'яснення, втручання можуть бути належним чином націлені, а їх вплив на рівень участі контрольованим та вимірюваним. Таким чином, можна досягти конкретних та доказових цілей та покращити загальні цілі захисту осіб з інвалідністю.

Додаток 6

Етичне керівництво з використання МКФ

Кожен науковий інструмент може бути використаний неправильно та із зловживанням. Наївно було б вважати, що така класифікаційна система, як МКФ, ніколи не буде використовуватися на шкоду для людей. Як пояснюється в Додатку 5, процес перегляду МКПОЖН включав осіб з інвалідністю та їх організації по захисту із самого початку. Їх внесок призвів до суттєвих змін у термінології, змісті та структурі МКФ. Цей додаток визначає деякі основні принципи етичного використання МКФ. Очевидно, що жоден набір рекомендацій не може передбачати будь-які форми зловживання класифікацією чи іншим науковим інструментом, або ж лише ті рекомендації, що можуть запобігти неправильному використанню. Цей документ не є винятком. Ми сподіваємось, що увага до положень, що впливають з цього питання, зменшить ризик того, що МКФ буде використовуватися з позицій неухважності та шкоди для осіб з інвалідністю.

Повага і конфіденційність

- (23) МКФ завжди слід використовувати так, щоб поважати притаманні цінності та автономію окремих осіб.
- (24) МКФ ніколи не слід використовувати для позначення людей або іншим чином ідентифікувати їх виключно з точки зору однієї чи кількох категорій обмеження життєдіяльності.
- (25) У клінічних умовах МКФ завжди слід використовувати із загальними знаннями, співпрацею та згодою осіб, чий рівні функціонування класифікуються. Якщо обмеження індивідуальної когнітивної здатності перешкоджають такій участі, захисник особи повинен бути активним учасником.
- (26) Інформація, кодована за допомогою МКФ, повинна розглядатися як персональна інформація та підпадати під дію визнаних правил конфіденційності, придатних для того, яким чином дані будуть використовуватися.

Клінічне використання МКФ

- (27) Якщо це можливо, клініцист повинен роз'яснити особі або її захиснику мету використання МКФ та запропонувати питання про доцільність її використання для класифікації рівнів функціонування особи.

- (28) По можливості, особа, чий рівень функціонування класифікується (або захисник особи), повинна мати можливість брати участь, зокрема, оскаржити чи підтвердити відповідність використовуваної категорії та призначену оцінку.
- (29) Оскільки, класифікований дефіцит є результатом як стану здоров'я особи, так і фізичного та соціального контексту, в якому особа живе, МКФ слід застосовувати цілісно.

Соціальне використання інформації МКФ

- (30) Інформація МКФ повинна використовуватися в максимально можливому ступені з допомогою співробітництва окремих осіб для покращення їх вибору та контролю над їхнім життям.
- (31) Інформація МКФ має використовуватися для розробки соціальної політики та політичних змін, спрямованих на посилення та підтримку участі окремих осіб.
- (32) МКФ, а також вся інформація, отримана внаслідок її використання, не повинна використовуватися для відмови від встановлених прав або іншим чином обмежувати законні права на пільги для окремих осіб або груп.
- (33) Особи, які класифікуються за МКФ, можуть у будь-який спосіб відрізнитися. Закони та положення, що стосуються класифікації МКФ, не повинні мати більше однорідності, ніж передбачалося, і повинні забезпечити, щоб ті, чий рівні функціонування класифікувалися, розглядалися як особи.

Додаток 7

Підсумок процесу перегляду

Розвиток Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН)

У 1972 р. ВООЗ розробила попередню схему щодо наслідків захворювання. Протягом кількох місяців було запропоновано більш комплексний підхід. Ці пропозиції були зроблені за двома важливими принципами: необхідно провести розрізнення між порушеннями та їх важливістю, тобто їх функціональними та соціальними наслідками, і ці різні аспекти або осі даних повинні класифікуватися окремо в різних полях цифр. По суті, цей підхід складався з ряду чітких, хоч і паралельних, класифікацій. Це суперечить традиціям МКФ, в якій декілька осей (етіологія, анатомія, патологія тощо) інтегровані в ієрархічну систему, тому що займає лише одне поле цифр. Була розглянута можливість асиміляції цих пропозицій у схему, сумісну з принципами, що лежать в основі структури МКФ. У той же час, були зроблені попередні спроби систематизувати термінологію, яка застосовується до наслідків захворювань. Ці пропозиції поширились неофіційно в 1973 р., а допомогу попросили, зокрема, у груп, які особливо турбуються про реабілітацію.

Розподілені класифікації порушень та обмеження життєдіяльності були поширені в 1974 році та продовжували викликати обговорення. Так, зібралися коментарі та розробилися остаточні пропозиції. Вони були подані на розгляд Міжнародної конференції для Дев'ятого перегляду Міжнародної класифікації хвороб у жовтні 1975 року. Розглянувши класифікації, Конференція рекомендувала опублікувати її для ознайомлювальних цілей. У травні 1976 року Двадцять дев'ята сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я взяла до уваги цю рекомендацію та прийняла резолюцію WHA29.35, в якій вона затвердила публікацію для цілей випробувань додаткової класифікації порушень та недоліків як доповнення до Міжнародної класифікації хвороб, але не як невід'ємну частину. Отже, перше видання МКПОЖН було опубліковано в 1980 році. А в 1993 році перевидали додаткову передмову.

Початкові кроки у перегляді МКПОЖН

У 1993 році було прийнято рішення про початок процесу перегляду МКПОЖН. Тенденція до переглянутої версії, яка тимчасово була відомою як МКПОЖН-2, полягала в наступному:

- вона повинна слугувати різноманітним цілям, необхідним різним країнам, галузям та медичним дисциплінам;
- вона повинна бути достатньо простою, щоб бути в курсі практик як значущий опис наслідків стану здоров'я;

- вона повинна бути корисною для практики, тобто визначити потреби в охороні здоров'я та розробляти програми посередництва (наприклад, профілактика, реабілітація, соціальні дії);
- вона повинна дати узгоджене уявлення про процеси, що впливають на наслідки стану здоров'я, таким чином, щоб процес обмеження життєдіяльності, а не лише міра хвороб/розладів, міг бути об'єктивно оцінений, записаний з можливістю відповіді на нього;
- вона повинна бути чутливою до культурних варіацій (бути перекладеною і застосовуватись у різних культурах та системах охорони здоров'я);
- вона повинна використовуватись у взаємодоповнюванні з родиною класифікацій ВООЗ.

Спочатку Французькому Центру Співпраці було поставлено завдання скласти пропозицію щодо розділу «Порушення», а також про мову, мовлення та сенсорні аспекти. Центр Співпраці у Голландії мав запропонувати перегляд обмеження життєдіяльності та опорно-рухових аспектів Класифікації й підготувати огляд літератури, тоді як Північноамериканський Центр Співпраці мав висувати пропозиції щодо розділу «Недоліки». Крім того, дві цільові групи мали відповідно представити пропозиції щодо аспектів психічного здоров'я та питань дітей. Прогрес був досягнутий на черговій сесії МКПОЖН-2, що відбулася в Женеві в 1996 році, де схвалили черговий альфа-проект, в якому були включені різні пропозиції і проведено початкове пілотне випробування. На засіданні 1996 року було вирішено, що кожен центр співпраці та цільова група тепер будуть зацікавлені в проекті в цілому і більше не матимуть своєї колишньої окремої сфери для перегляду. З травня 1996 р. по лютий 1997 р. Альфа-проект був розповсюджений серед співпрацюючих центрів та цільових груп, а коментарі та пропозиції були зібрані в штаб-квартирі ВООЗ. Також було розповсюджено перелік основних питань, що містять знакові положення, пов'язані з переглядом, з метою полегшення збирання коментарів.

Під час процесу перегляду були розглянуті наступні теми:

- Трирівнева класифікація, тобто Порушень, Обмеження життєдіяльності та Недоліків, була корисною і повинна такою залишатися. Необхідно врахувати включення контекстуальних факторів / факторів середовища, хоча більшість пропозицій залишилися на етапі теоретичного розвитку та емпіричного тестування.
- Взаємозв'язок між П/О/Н та відповідні відносини дносинами між ними були проблемною темою для обговорення. Багато критичних зауважень вказали на причинну модель, що лежить в основі версії МКПОЖН 1980 року, а саме відсутність змін у часі та односпрямований потік від порушення до обмеження життєдіяльності та до недоліків. В процесі перегляду було запропоновано альтернативні графічні уявлення.

- МКПОЖН-1980 було складно використовувати. Спрощення для використання було визнано необхідним: перегляд повинен тяжіти до спрощення, а не до додавання деталей.
- Контекстуальні фактори (зовнішні – фактори середовища /внутрішні – особистісні фактори): ті фактори, які були основними складовими процесу недоліків (як це було відображено у версії МКПОЖН 1980 року), повинні бути розроблені як додаткові схеми в межах МКПОЖН. Проте, оскільки соціальні та фізичні фактори в середовищі та їх стосунки з Порушеннями, Обмеженнями життєдіяльності та Недоліками були сильно пов'язані з культурою, вони не повинні бути окремим аспектом в рамках МКПОЖН. Однак, вважалось, що класифікація факторів середовища може виявитись корисною при аналізі національних ситуацій та розробці рішень на національному рівні.
- Порушення мають відображати досягнення у знанні основних біологічних механізмів.
- Культурна застосовність та універсальність повинні бути головною метою.
- Розробка навчальних та презентаційних матеріалів також була головною метою процесу перегляду.

Проекти Бета-1 та Бета-2 МКПОЖН-2

У березні 1997 року був підготовлений проект Бета-1, який включав пропозиції, зібрані за попередні роки. Цей проект представили на засіданні з перегляду МКПОЖН у квітні 1997 року. Після включення рішень наради проект чергової версії МКПОЖН-2 Бета-1 був виданий для польових випробувань у червні 1997 року. На основі всіх даних та інших відгуків, отриманих як частина польових випробувань Бета-1, Бета-2 проект описали протягом січня-квітня 1999 року. Отриманий проект був представлений та обговорений на річній нараді МКПОЖН-2 в Лондоні в квітні 1999 року. Після включення рішень наради проект Бета-2 був надрукований та виданий для польових випробувань у липні 1999 року.

Польові випробування

Польові випробування проекту Бета-1 були проведені з червня 1997 року по грудень 1998 року та польові випробування Бета-2 з липня 1999 року по вересень 2000 року.

Проведення польових випробувань спричинило якомога більшу участь держав-членів Всесвітньої організації охорони здоров'я та різноманітних дисциплін, включаючи такі галузі, як медичне страхування, соціальне забезпечення, праця, освіта та інші групи, що займаються класифікацією станів здоров'я (використовуючи Міжнародну класифікацію хвороб, Медсестринську класифікацію та Міжнародну класифікацію стандартів освіти – МКСО). Мета – досягти консенсусу за допомогою чітких визначень, які були оперативними. Польові випробування на місцях являли собою безперервний процес розробки, консультації, зворотного зв'язку, оновлення та тестування.

Наступні дослідження були проведені як частина польових випробувань Бета-1 та Бета-2:

- переклад та лінгвістична оцінка;
- оцінка предмету;
- відповіді на основне питання консенсусними конференціями та окремими особами;
- відгуки від організацій та окремих осіб;
- тестування параметрів;
- техніко-економічне обґрунтування та надійність у випадку оцінки (живі або узагальнені листи);
- інші (наприклад, фокус-групи).

Тестування зосередило увагу на міжкультурних та міжгалузевих питаннях. Понад 50 країн та 1800 експертів були залучені до проведення польових випробувань, про які повідомлялося окремо.

МКПОЖН-2 Передфінальна версія

На основі даних про польові випробування Бета-2 та консультацій з центрами співпраці, Комітетом експертів ВООЗ з вимірювання та класифікації, Передфінальна версія МКПОЖН-2 була підготовлена в жовтні 2000 року. Цей проект був представлений на засіданні з перегляду в листопаді 2000 року. Після включення рекомендацій засідання МКПОЖН-2 Передфінальна версія (грудень 2000 р.) була представлена Виконавчій раді ВООЗ у січні 2001 р. Остаточний проект МКПОЖН-2 був представлений на П'ятдесят четвертій сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я в травні 2001 року.

Підтвердження остаточної версії

Після обговорення остаточного проекту з назвою «Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я», Асамблея охорони здоров'я схвалила нову класифікацію в резолюції WHA54.21 від 22 травня 2001 року. У резолюції говориться:

П'ятдесят четверта сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я:

4. ЗАТВЕРДЖУЄ друге видання Міжнародної класифікації порушень, обмеження життєдіяльності та недоліків (МКПОЖН) з назвою Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та охорони здоров'я, надалі як скорочена форма МКФ;

5. СПОНУКАЄ держав-членів використовувати МКФ у своїх дослідженнях, спостереженнях та звітності, якщо це доречно, з урахуванням конкретних ситуацій у державах-членах та, зокрема, з огляду на можливі зміни в майбутньому;
6. ПРОСИТЬ Генерального директора про надання державам-членам, на їхнє прохання, підтримки у використанні МКФ.

Додаток 8

Подальші напрями для МКФ

Використання МКФ багато в чому залежить від її практичної корисності: якою мірою вона може слугувати показником ефективності надання послуг в галузі охорони здоров'я за допомогою показників, що базуються на споживчих результатах, і ступеня, до якої вона застосовується у різних культурах, з тим щоб можна було провести міжнародне порівняння для визначення потреб та ресурсів і для планування та досліджень. МКФ не є безпосередньо політичним інструментом. Втім, її використання може сприяти визначенню політики шляхом надання інформації, яка допоможе встановити політику в галузі охорони здоров'я, сприятиме рівним можливостям для всіх людей та підтримуватиме боротьбу з дискримінацією на основі обмеження життєдіяльності.

Версії МКФ

З огляду на різні потреби різних типів користувачів, МКФ буде представлена у кількох форматах та версіях.

Основна класифікація

Ці дві частини та їх складові в МКФ представлені у двох варіантах, щоб задовольнити потреби різних користувачів за різними рівнями деталізації:

Перша версія являє собою *повну (детальну) версію*, яка забезпечує всі рівні класифікації і надає 9999 категорій для кожної складової. Однак, їх було використано набагато менше. Категорії повної версії можуть бути зібрані в короткій версії, якщо необхідна зведена інформація.

Друга версія – *коротка (стисла) версія*, яка дає два рівні категорій для кожної складової та домену. Також наведено визначення цих термінів, включень та виключень.

Спеціальні доопрацювання

- е) Варіанти для клінічного застосування: Ці варіанти будуть залежати від використання МКФ у різних сферах клінічного застосування (наприклад, професійна терапія). Вони будуть базуватися на основному обсязі кодування та термінології; проте вони нададуть додаткову детальну інформацію, таку як керівні принципи оцінки та клінічні описи. Вони також можуть бути перебудовані для конкретних дисциплін (наприклад, реабілітація, психічне здоров'я).

- f) Дослідницькі варіанти: подібно до клінічних варіантів, ці варіанти будуть відповідати конкретним потребам науковців і забезпечать точні оперативні визначення для оцінки станів.

Робота на майбутнє

Враховуючи безліч використань і потреб МКФ, важливо зазначити, що ВООЗ та її центри співпраці проводять додаткову роботу для задоволення цих потреб.

МКФ належить усім її користувачам. Це єдиний такий інструмент, що прийнятий на міжнародній основі. Вона спрямована на отримання кращої інформації про явища та функціонування осіб із обмеженням життєдіяльності та створення широкого міжнародного консенсусу. Щоб досягти визнання МКФ різними національними та міжнародними спільнотами, ВООЗ доклала всіх зусиль для забезпечення зручності та сумісності з процесами стандартизації, такими, як це встановлено Міжнародною організацією стандартизації (ISO).

Можливі подальші напрями розвитку та застосування МКФ можна підсумувати наступним чином:

- сприяння використанню МКФ на рівні країни для розробки національних баз даних;
- створення міжнародного набору даних та структури, що дозволить робити міжнародні порівняння;
- визначення алгоритмів отримання соціальних пільг та пенсій;
- вивчення обмеження життєдіяльності та функціонування членів сім'ї (наприклад, вивчення сторонніх осіб із обмеженням життєдіяльності через стан здоров'я інших людей);
- розробка складової «Особистісні фактори»;
- розробка чітких оперативних визначень категорій для дослідницьких цілей;
- розробка інструментів оцінки для ідентифікації та вимірювання²⁹;
- надання практичних додатків засобами комп'ютеризації та реєстрації форм;
- встановлення зв'язків з концепціями якісного життя та вимірювання суб'єктивного добробуту³⁰;

---

²⁹ Інструменти оцінки, пов'язані з МКФ, розробляються ВООЗ з метою застосування в різних культурах. Вони перевіряються на надійність та обґрунтованість. Інструменти оцінювання надаватимуться у трьох формах: коротка версія для скринінгу / цілей виявлення випадків; версія для щоденного використання доглядачами; і повна версія для детальних дослідницьких цілей. Вони будуть доступні від ВООЗ.

- дослідження відповідності лікування або вибір виду втручання;
- сприяння використанню в наукових дослідженнях для порівняння різних станів здоров'я;
- розробка навчальних матеріалів з використання МКФ;
- створення навчальних та довідкових центрів МКФ по всьому світу;
- подальші дослідження факторів середовища для надання необхідних деталей для опису як стандартизованого, так і поточного середовища.

---

³⁰ Зв'язки з якістю життя: важливо, щоб існувала концептуальна сумісність між «якістю життя» та конструкціями обмеження життєдіяльності. Якість життя, однак, стосується того, що люди «відчувають» про стан свого здоров'я або його наслідки; отже, це конструкція «суб'єктивного добробуту». З іншого боку, конструкції хвороби / обмеження життєдіяльності відносяться до об'єктивних та предметно-визначених ознак особи.

Додаток 9

Рекомендовані вимоги щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень

Функції організму та структури	Розділ	Код	Класифікаційний блок чи категорія
Зір	2	b210–b220	Зір та пов'язані з ним функції
Слух	2	b230–b240	Слух та вестибулярні функції
Мова	3	b310–b340	Функції голосу та мовлення
Травлення	5	b510–b535	Функції травної системи
Тілесна екскреція	6	b610–b630	Функції виділення сечі
Фертильність	6	b640–b670	Статеві та репродуктивні функції
Сексуальна активність	6	b640	Статеве та репродуктивне здоров'я
Шкіра та вади	8	b810–b830	Шкіра та пов'язані з нею структури
Дихання	4	b440–b460	Функції дихальної системи
Біль*	2	b280	Біль
Афект*	1	b 152–b 180	Специфічні психічні функції
Сон	1	b 134	Глобальні психічні функції
Енергія/життєздатність	1	b 130	Глобальні психічні функції
Сприйняття*	1	b 140, b 144, b 164	Увага, пам'ять та функції сприйняття вищого рівня
Діяльність та участь			
Комунікація	3	d310–d345	Продукування повідомлень – отримання повідомлень
Мобільність*	4	d450–d465	Ходьба та переміщення
Спритність	4	d430–d445	Перенесення, переміщення та маніпулювання об'єктами
Самообслуговування*	5	d510–d570	Самообслуговування
Звичайна активність *	6 і 8		Домашній побут; Основні сфери життя
Міжособистісні стосунки	7	d730–d770	Особливі міжособистісні стосунки
Соціальне функціонування	9	d910–d930	Життя в громаді, соціальне та громадське життя

* Запропоновані елементи до мінімального переліку.

Додаток 10

Подяка

Розвиток МКФ не був би можливим без широкої підтримки багатьох людей з різних куточків світу, які присвятили велику кількість часу та енергії, щоб організувати ресурси міжнародної співпраці. І хоча неможливо подякувати їм усім тут, але провідні центри, організації та окремі особи перераховані нижче.

Центри Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), що співпрацювали із МКФ:

Австралія	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Contact: Ros Madden.
Канада	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Contact: Helen Whittome.
Франція	Centre Technique National d'Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Contact: Marc Maudinet.
Японія	Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Contact: Hisao Sato.
Нідерланди	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands. Contacts: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijnde Vrankrijker.
Північні країни	Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sweden. Contact: Björn Smedby.
Об'єднане Королівство Великобританії і Північна Ірландія	National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE11 2TG, United Kingdom. Contacts: Ann Harding, Jane Millar.
США	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Contact: Paul J. Placek.
Україна	Благодійний фонд Порошенка, 21000, Вінницька обл., місто Вінниця, Староміський район, вулиця Гліба Успенського, будинок 8. Контакти: Безрека О.

Цільові групи

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICIDH, Chair: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of

Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA. Co-Chair: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Chair: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Co-Chair: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Chair: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Co-Chair: Janice Miller.

Мережі

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (The Spanish Network). Coordinator: Josй Luis Vбzquez-Barquero, Unidad de Investigacion en Psiquiatria Clinical y Social Hospital Universitario "Marques de Valdecilla", Avda. Valdecilla s/n, Santander 39008, Spain

Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Contact: Lauri Sivonen.

Неурядові організації

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Contacts: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Contact: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Contact: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Brussels, Belgium. Contact: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, France. Contact: Nancy Breitenbach

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Contact: Judith Hollenweger, Chairman, RI Education Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001 Zurich, Switzerland.

Консультанти

Ряд консультантів ВООЗ надав неоціненну допомогу в процесі перегляду. Вони перераховані нижче:

Elizabeth Badley

Jerome E. Bickenbach
Nick Glozier
Judith Hollenweger
Cille Kennedy
Jane Millar
Janice Miller
Jьrgen Rehm
Robin Room
Angela Roberts
Michael F. Schuntermann
Robert Trotter II
David Thompson (editorial consultant)

Переклад МКФ у ВООЗ на офіційні мови

МКФ була переглянута на кількох мовах, беручи лише англійську мову як робочу. Переклад та лінгвістичний аналіз були невід'ємною частиною процесу перегляду. Наступні співробітники ВООЗ провели переклад, лінгвістичний аналіз, редакційний огляд офіційної мови ВООЗ. Інші переклади можна знайти на веб-сайті ВООЗ: <http://www.who.int/classifications/icf>.

Арабська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji, Mohamed Daly, Jamil Taktak, Sanda Douki

Редакційна рецензія проведена WHO / EMRO:

Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh

Китайська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Qiu Zhuoying (co-ordinator), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Редакційна рецензія проведена WHO Collaborating Centre in China and WHO/WPRO: Dong Jingwu, Zhou Xiaonan and Y.C. Chong

Французька

Переклад та лінгвістичний аналіз проведений WHO Geneva: Pierre Lewalle

Редакційна рецензія проведена WHO Collaborating Centres in France and Canada: Catherine Barral and Janice Miller

Російська

Переклад та лінгвістичний аналіз:

Георгій. Д. Шостка (координатор), Владимир Ю. Ряснянский, Александр В. Квашин, Сергей А. Матвеев, Алексей А. Гальянов

Редакційна рецензія проведена Центром Сотрудничества ВОЗ в России:

Владимир К. Овчаров

Іспанська

Переклад, лінгвістичний аналіз, редакційний аналіз the Collaborating Centre in Spain in collaboration with La Red de Habla Hispana en Discapacidades (The Spanish Network) and WHO/PAHO:

J. L. Vázquez-Barquero (Co-ordinator), Ana Dñez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana Gímez Siliy, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituico, Elena Vázquez Bourgon Armando Vázquez, Марна del Consuelo Crespo, Ana Марна Fossatti Pons, Бенґамнн Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Mucoz, Марна Elena Medina Mora, Марна Esther Araujo Bazón, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

Українська

Переклад та лінгвістичний аналіз: Світлана Сивець, Тетяна Сивець

Редакційна рецензія проведена .....

Індивідуальні учасники процесу перегляду

Аргентина

Liliana Lissi
Martha Adela Mazas
Miguela Pico
Ignacio Saenz

Вірменія

Armen Sargsyan

Австралія

Gavin Andrews
Robyne Burr ridge
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Galbally
Louise Golley
Tim Griffin
Simon Haskell
Angela Hewson
Tracie Hogan

Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Австрія

Gerhard S. Barolin
Klemens Fheodoroff
Christiane Meyer-
Bornsen

Бельгія

Franzöise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Tricot

Бразилія

Cassia Maria Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern
Fabio Gomes
Ruy Laurenti

Канада

Hugh Anton
J. Arboleda-Florez
Denise Avard
Elizabeth Badley
Caroline Bergeron
Hilaine Bergeron
Jerome E. Bickenbach
Andra Blanchet
Maurice Blouin
Mario Bolduc
(deceased)
Lucie Brosseau
T.S. Callanan
Lindsay Campbell
Anne Carswell
Jacques Cats

L.S. Cherry
Renй Cloutier
Albert Cook
Jacques Cфтй
Marcel Cфтй
Cheryl Cott
Aileen Davis
Henry Enns
Gail Finkel
Christine Fitzgerald
Patrick Fougeyrollas
Adele Furrie
Linda Garcia
Yhetta Gold
Betty Havens
Anne Нйbert
Peter Henderson
Lynn Jongbloed
Faith Kaplan
Ronald Kaplan
Lee Kirby
Catherine Lachance
Jocelyne Lacroix
Renйe Langlois
Mary Law
Lucie Lemieux-
Brassard
Annette Majnemer
Rose Martini
Raoul Martin-Blouin
Mary Ann McColl
Joan McComas
Barbara McElgunn
Janice Miller
Louise Ogilvie
Luc Noreau
Diane Richler
Laurie Ringaert
Kathia Roy
Patricia Sisco
Denise Smith
Ginette St Michel
Debra Stewart
Luz Elvira Vallejo
Echeverri
Michael Wolfson
Sharon Wood-
Dauphinee
Nancy Young
Peter Wass
Colleen Watters

Чилі

Ricardo Araya
Alejandra Faulbaum
Luis Flores
Roxane Moncayo de
Bremont
Pedro Rioseco
Benjamin Vicente

Китай

Zhang Aimin
Mary Chu Manlai
Hong Dong
Leung Kwokfai
Karen Ngai Ling
Wu Xuanguong
Qiu Zhuoying
Zhao Shuying
Li Jing
Tang Xiaoquan
Li Jianjun
Ding Buotan
Zhuo Dahong
Nan Dengkun
Zhou Xiaonan

Колумбія

Martha Aristabal
Gomez

Кот-д'Івуар

B. Claver

Хорватія

Ana Bobinac-
Georgievski

Куба

Pedro Valdйs Sosa
Jesъs Saiz Sбnchez
Frank Morales
Aguilera

Данія

Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensborg
Ane Fink

Per Fink
Lise From
Jette Haugbмille
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Mмller
Claus Vinther Nielsen
Freddy Nielsen
Kamilla Rothe Nissen
Gunnar Schimmler
Anne Sloth
Susan Tetler
Selena Forchhammer
Thunnings
Eva Wжhrens
Brita Шhlenschlжger

Еквадор

Marна del Consuelo
Crespo
Walter Torres
Izquierdo

Єгипет

Mohammed El-Banna

Сальвадор

Jorge Alberto Alcaryn
Patricia Tovar de
Canizalez

Ефіопія

Rene Rakotobe

Фінляндія

Erkki Yrjankeikki
Markku Leskinen
Leena Matikka
Matti Ojala
Heidi Paatero
Seija Talo
Martti Virtanen

Франція

Charles Aussilloux
Bernard Azema
Jacques Baert
Serge Bakchine
Catherine Barral
Maratine Barres
Jean-Yves Barreyre

Jean-Paul Boissin
Französisch Charpiereau
Pascal Charpentier
Alain Colvez
Christian Corbь
Dr. Cyran
Michel Delcey
Annick Deveau
Serge Ebersold
Camille Felder
Claude Finkelstein
Anne-Marie Gallot
Pascale Gilbert
Jacques Houver
Marcel Jaeger
Jacques Jonquiere
Jean-Claude Lafon
Maryvonne Lyazid
Jolille Lose-Berdot
Maryse Marriere
Lucie Matteodo
Marc Maudinet
Jean-Michel Mazeaux

Індія

Javed Abidi
Samir Guha-Roy
K.S. Jacob
Sunanda Koli
S. Murthy
D.M. Naidu
Hemraj Pal
K. Sekar
K.S. Shaji
Shobha Srinath
T.N. Srinivasan
R. Thara

Індонезія

Augustina Hendriarti

Іран (Ісламська республіка)

Mohamed M.R.
Mourad

Ізраїль

Joseph Yahav

Італія

Emilio Alari

Pierre Minaire (*deceased*)
Lucien Moatti
Bertrand Morineaux
Pierre Mormiche
Jean-Michel Orgogozo
Claudine Parayre
Gьrard Pavillon
Andrь Philip
Nicole Quemada
Jean-Franzöis Ravaud
Karen Ritchie
Jean-Marie Robine
Isabelle Romieu
Christian Rossignol
Pascale Roussel
Jacques Roustit
Jьsus Sanchez
Marie-Josь Schmitt
Jean-Luc Simon
Lauri Sivonen
Henri-Jacques Stiker
Annie Triomphe
Catherine Vaslin

Alberto Albanese
Renzo Andrich
A.Andrigo
Andrea Arrigo
Marco Barbolini
Maurizio Bejor
Giulio Borgnolo
Gabriella Borri
Carlo Caltagirone
Felicia Carletto
Carla Colombo
Francesca Cretti
Maria Cufersin
Marta Dao
Mario D'Amico
Simona Della Bianca
Paolo Di Benedetto
Angela Di Lorenzo
Nadia Di Monte
Vittoria Dieni
Antonio Federico
Francesco Fera
Carlo Francescutti
Francesca Fratello
Franco Galletti
Federica Galli
Rosalia Gasparotto

Paul Veit
Dominique Velche
Jean-Pierre Vignat
Vivian Waltz

Німеччина

Helmi Вьсе-Younes
Horst Dilling
Thomas Ewert
Kurt Maurer
Jьrgen Rehm
H.M. Schian
Michael F.
Schuntermann
Ute Siebel
Gerold Stucki

Греція

Venos Mavreas

Угорщина

Lajos Kullmann

Maria Teresa Gattesco
Alessandro
Giacomazzi
Tullio Giorgini
Elena Giraudo
Lucia Granzini
Elena Grosso
V. Groppo
Vincenzo Guidetti
Paolo Guzzon
Leo Giulio Iona
Vladimir Kosic
Matilde Leonardi
Fulvia Loik
Mariangela Macan
Alessandra Manassero
Domenico Manco
Santina Mancuso
Roberto Marcovich
Andrea Martinuzzi
Anna Rosa Melodia
Rosetta Mussari
Cristiana Muzzi
Ugo Nocentini
Emanuela Nogherotto
Roberta Oretti
Lorenzo Panella

Maria Procopio
Leandro Provinciali
Alda Pellegrini
Barbara Reggiori
Marina Sala
Giorgio Sandrini
Antonio Schindler
Elena Sinforiani
Stefano Schierano
Roberto Sicurelli
Francesco Talarico
Gariella Tavošchi
Cristiana Tiddia
Walter Tomazzoli
Corrado Tosetto
Sergio Ujcich
Maria Rosa Valsecchi
Irene Venero

Ямайка

Monica Bartley

Японія

Tsunehiko Akamatsu
Masataka Arima
Hidenobu Fujisono
Katsunori Fujita
Shinichiro Furuno
Toshiko Futaki
Hajime Hagiwara
Yuichiro Haruna
Hideaki Hyoudou
Takashi Iseda
Atsuko Ito
Shinya Iwasaki
Shizuko Kawabata
Yasu Kiryu
Akira Kodama
Ryousuke Matsui
Ryo Matsutomo
Yasushi Mochizuki
Kazuyo Nakai
Kenji Nakamura
Yoshukuni Nakane
Yukiko Nakanishi
Toshiko Niki
Hidetoshi Nishijima
Shiniti Niwa
Kensaku Ohashi
Mari Oho
Yayoi Okawa

Shuhei Ota
Fumiko Rinko
Junko Sakano
Yoshihiko Sasagawa
Hisao Sato
Yoshiyuki Suzuki
Junko Taguchi
Eiichi Takada
Yuji Takagi
Masako Tateishi
Hikaru Tauchi
Miyako Tazaki
Mutsuo Torai
Satoshi Ueda
Kousuke Yamazaki
Yoshio Yazaki

Йорданія

Abdulla S.T. El-Naggar
Ziad Subeih

Кувейт

Adnan Al Eidan
Abdul Aziz Khalaf
Karam

Латвія

Valda Biedrina
Aldis Dudins
Lolita Cibule
Janis Misins
Jautrite Karashkevica
Mara Ozola
Aivars Vetra

Ліван

Elie Karam

Литва

Albinas Bagdonas

Люксембург

Charles Pull
M. De Smedt
Pascale Straus

Малайзія

Sandiyao Sebastian

Мадагаскар

Caromine
Ratomahenina
Raymond

Мальта

Joe M. Pace

Мексика

Juan Alberto
Alcantara
Jorge Caraveo
Anduaga
Марна Eugenia
Antunez
Fernando R. Jimenez
Albarran
Gloria Martinez
Carrera
Марна-Elena Medina
Mora
Carmen E. Lara
Mucos

Марокко

Aziza Bennani

Нідерланди

T. van Achterberg
Jaap van den Berg
A. Bloemhof
Y.M. van der Brug
R.D. de Boer
J.T.P. Bonte
J.W. Brandsma
W.H.E. Buntinx
J.P.M. Diederiks
M J Driesse
Silvia van Duuren-
Kristen
C.M.A. Frederiks
J.C. Gerritse
Josy Geurts
G. Gladines
K.A. Gorter
R.J. de Haan
J. Halbertsma
E.J. van der Haring
F.G. Hellema
C.H. Hens-Versteeg
Y. F. Heerkens
Y. Heijnen
W.M. Hirs

H. W. Hoek
D. van Hoeken
N. Hoeymans
C. van Hof
G.R.M. van Hoof
M. Hopman-Rock
A. Kap
E.J. Karel
Zoltan E. Kenessey
M.C.O. Kersten
M.W. de Kleijn-de
Vrankrijker
M.M.Y. de Klerk
M. Koenen
J.W. Koten
D.W. Kraijer
T. Kraakman
Guuss Lankhorst
W.A.L. van Leeuwen
P. Looijestein
H. Meinardi
W. van Minnen
A.E. Monteny
I. Oen
Wil Ooijendijk
W.J. den Ouden
R.J.M. Perenboom
A. Persoon
J.J. v.d. Plaats
M. Poolmans
F.J. Prinsze
C.D. van Ravensberg
K. Reynders
K. Riet-van Hoof
G. Roodbol
G.L. Schut
B. Stoelinga
M.M.L. Swart
L. Taal
H. Ten Napel
B. Treffers
J. Verhoef
A. Vermeer
J.J.G.M. Verwer
W. Vink
M. Welle Donker
Dirk Wiersma
J.P. Wilken
P.A. van Woudenberg
P.H.M. Wouters
P. Zanstra

Нікарагуа

Elizabeth Aguilar
Angel Bonilla Serrano
Ivette Castillo
Нйтор Collado
Hernández
Josefa Conrado
Brenda Espinoza
Марна Fйlix Gontol
Mirian Gutййrrez
Rosa Gutййrrez
Carlos Guzmбn
Luis Jara
Раъл Jarquin
Norman Lanzas
Josй R. Leiva
Rafaela Marengo
Марна Alejandra
Martнnez
Marlon Мйндез
Mercedes Mendoza
Марна Josй Moreno
Alejandra Narvбez
Amilkar Obando
Dulce Марна Olivas
Rosa E. Orellana
Yelba Rosa Orozco
Mirian Ortiz Alvarado
Amanda Pastrana
Marbely Picado
Susana Rappaciolli
Esterlina Reyes
Franklin Rivera
Leda Марна Rodriguez
Humberto Romбn
Yemira Sequeira
Ivonne Tijerino
Ena Liz Torrez
Rene Urbina
Luis Velбsquez

Нігерія

Sola Akinbiyi
John Morakinyo
A. O. Odejide
Olayinka Omigbodun

Норвегія

Kjetil Bjorlo
Torbjorg Hostad

Kjersti Vik
Nina Vollestad
Margret Grotle
Soukup
Sigrid Ostensjo

Пакистан

S. Khan
Malik H. Mubbashar
Khalid Saeed

Філіппіни

L. Ladriго-Ignacio
Patria Medina
Перу
Марна Esther Araujo
Bazon
Carlos Bejar Vargas
Carmen Cifuentes
Granados
Roxana Cock Huaman
Lily Pinguz Vergara
Adriana Rebaza Flores
Nelly Roncal Velazco
Fernando Urcia
Fernбndez
Rosa Zavallos Piedra

Республіка Корея

Ack-Seop Lee

Румінія

Radu Vrasti

Росія

Vladimir N. Blondin
Aleksy A. Galianov
I.Y. Gurovich
Mikhail V. Korobov
Alexander V.
Kvashin
Pavel A.
Makkaveysky
Sergey A. Matveev
N. Mazaeva
Vladimir K.
Ovtcharov
S.V. Polubinskaya
Anna G. Ryabokon
Vladimir Y.
Ryasnyansky

Alexander V. Shabrov
Georgy D. Shostka
Sergei Tsirkin
Yuri M. Xomarov
Alexander Y.
Zemtchenkov

Словенія

Andreeja Fatur-
Videtc

Південна Африка

David Boonzaier
Gugulethu Gule
Sebenzile Matsebula
Pam McLaren
Siphokazi Gcaza
Phillip Thompson

Іспанія

Alvaro Bilbao Bilbao
Encarnaciyn Blanco
Egido
Rosa Bravo Rodriguez
Марна Josй Cabo
Gonzblez
Marta Cano Fernbndez
Laura Cardenal
Villalba
Ana Diez Ruiz
Luis Gaite Pindado
Марна Гарсна Josй
Ana Gymez Siliy
Andres Herran Gymez
Sara Herrera
Castanedo
Ismael Lastra
Martinez
Marta Uriarte Ituico
Elena Vbzquez
Bourgon
Antonio Leyn Aguado
Дназ
Carmen Albeza
Contreras
Марна Angeles Aldana
Berberana
Federico Alonso
Trujillo
Carmen Alvarez
Arbesъ
Jesus Artal Simon

Enrique Baca
Baldomero
Julio Bobes Гарсна
Antonio Bueno
Алсбнтара
Томбс Castillo Arenal
Valentнn Corces
Pando
Марна Teresa Crespo
Abelleira
Roberto Cruz
Hernbndez
Josй Armando De
Vierna Amigo
Manuel Desviat
Mucoz
Ана Марна Дназ
Гарсна
Марна Josй Eizmendi
Apellaniz
Antonio Fernbndez
Moral
Manuel A. Franco
Martнn
Luis Gaite Pinadado
Марна Мар Гарсна
Amigo
Josй Giner-Ubago
Gregorio Gymez-
Jarabo
Josй Manuel Gorospe
Arocena
Juana Марна
Hernbndez Rodriguez
Carmen Leal Cercos
Marcelino Lypez
Alvarez
Juan Josй Lopez-Ibor
Ана Марна Lypez
Trenco
Francisco Margallo
Polo
Monica Martнn Gil
Miguel Martнn
Zurimendi
Manuel J. Martнnez
Cardeca
Juan Carlos
Miangolarra Page
Rosa M.Montoliu
Valls

Teresa Orihuela
Villameriel
Sandra Ortega Mera
Gracia Parquica
Fernbndez
Rafael Pecalver
Castellano
Jesusa Pertejo
Марна Francisca
Peydro de Moya
Juan Rafael Prieto
Lucena
Miguel Querejeta
Gonzblez
Miquel Roca Bennasar
Francisco Rodriguez
Pulido
Luis Salvador Carulla
Марна Vicenta
Sbnchez de la Cruz
Francisco Torres
Gonzblez
Марна Triquell Manuel
Josй Luis Vbzquez-
Barquero
Miguel A. Verdugo
Alonso
Carlos Villaro Дназ-
Jimйnez

Швеція

Lars Berg
Eva Bjorck-Akesson
Mats Granlund
Gunnar Grimby
Arvid Linden
Anna Christina Nilson
(*deceased*)
Anita Nilsson
Louise Nilunger
Lennart Nordenfelt
Adolf Ratzka
Gunnar Sanner
Olle Sjngren
Вјдрн Smedby
Sonja Calais van
Stokkom
Gabor Tiroler

Швейцарія

Andriй

Assimacopoulos
Christoph Heinz
Judith Hollenweger
Hans Peter Rentsch
Thomas Spuhler
Werner Steiner
John Strome
John-Paul Vader
Peter Wehrli
Rudolf Widmer

Таїланд

Poonpit Amatuakul
Pattariya Jarutat
C. Panpreecha
K. Roongruangmaairat
Pichai Tangsin

Туніс

Adel Chaker
Hayet Baachaoui
A. Ben Salem
Najeh Daly
Sanda Douki
Ridha Limam
Mhalla Nejia
Jamil Taktak

Туреччина

Ahmet Gücğь
Elif Iyriboz
Kultegin Ogel
Berna Ulug

Об'єднані Арабські

Емірати

Sheika Jamila Bint Al-
Qassimi

Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

Simone Aspis
Allan Colver
Edna Conlan
John E. Cooper
A. John Fox
Nick Glozier
Ann Harding
Rachel Hurst
Rachel Jenkins

Howard Meltzer
Jane Millar
Peter Mittler
Martin Prince
Angela Roberts
G. Stewart
Wendy Thorne
Andrew Walker
Brian Williams

Сполучені

Америки

Harvey Abrams
Myron J. Adams
Michelle Adler
Sergio A. Aguilor-
Gaxiola
Barbara Altman
Alicia Amate
William Anthony
Susan Spear Basset
Frederica Barrows
Mark Battista
Robert Battjes
Barbara Beck
Karin Behe
Cynthia D. Belar
J.G. Benedict
Stanley Berent
Linas Bieliauskas
Karen Blair
F. Bloch
Felicia Hill Briggs
Edward P. Burke
Larry Burt
Shane S. Bush
Glorisa Canino
Jean Campbell
Scott Campbell Brown
John A. Carpenter
Christine H.
Carrington
Judi Chamberlin
LeeAnne Carrothers
Mary Chamie
Cecelia B. Collier
William Connors
John Corrigan
Dale Cox
M. Doreen Croser
Eugene D'Angelo

Штати

Gerben DeJong
Jeffrey E. Evans
Timothy G. Evans
Debbie J. Farmer
Michael Feil
Manning Feinleib
Risa Fox
Carol Frattali
Bill Frey
E. Fuller
Cheryl Gagne
J. Luis Garcia Segura
David W. Gately
Carol George
Olinda Gonzales
Barbara Gottfried
Bridget Grant
Craig Gray
David Gray
Marjorie Greenberg
Arlene Greenspan
Frederick
Guggenheim
Neil Hadder
Harlan Hahn
Robert Haines
Laura Lee Hall
Heather Hancock
Nandini Hawley
Gregory W. Heath
Gerry Hendershot
Sarah Hershfeld
Sarah Hertfelder
Alexis Henry
Howard Hoffman
Audrey Holland
Joseph G. Hollowell Jr
Andrew Imperato
John Jacobson
Judith Jaeger
Alan Jette
J. Rock Johnson
Gisele Kamanou-
Goune
Charles Kaelber
Cille Kennedy
Donald G. Kewman
Michael Kita (*deceased*)
Edward Knight
Pataricia Kricos
Susan Langmore

Mitchell LaPlante
Itzak Levav
Renee Levinson
Robert Liberman
Don Lollar
Peter Love
David Lozovsky
Perianne Lurie
Jayne B. Lux
Reid Lyon
Anis Maitra
Bob MacBride
Kim MacDonald-
Wilson
Peggy Maher
Ronald Manderscheid
Kofi Marfo
Ana Maria
Margueytio
William C. Marrin
John Mather
Maria Christina
Mathiason
John McGinley
Theresa McKenna
Christine McKibbin
Christopher J.
McLaughlin
Laurie McQueen
Douglas Moul
Peter E. Nathan
Russ Newman
Els R. Nieuwenhuijsen
Joan F. van Nostrand
Jean Novak
Patricia Owens
Alcida Perez de
Velasquez
D. Jesse Peters
David B. Peterson
Harold Pincus
Paul Placek
Thomas E. Preston
Maxwell Prince
Jeffrey Pyne
Louis Quatran
Juan Ramos
Geoffrey M. Reed
Anne Riley
Gilberto Romero
Patricia Roberts-Rose

Mark A. Sandberg
Judy Sangl
Marian Scheinholtz
Karin Schumacher
Katherine D. Seelman
Raymond Seltser
Rune J. Simeonsson
Debra Smith
Gretchen Swanson
Susan Stark
Denise G. Tate
Travis Threats
Cynthia Trask
Robert Trotter II
R. Alexander Vachon
Maureen Valente
Paolo del Vecchio
Lois Verbrugge
Katherine Verdolini
Candace Vickers
Gloriajean Wallace
Robert Walsh
Seth A. Warshausky
Paul Weaver
Patricia Welch
Gale Whiteneck
Tyler Whitney
Brian Williams
Jan Williams
Linda Wornall
J. Scott Yaruss
Ilene Zeitzer
Louise Zingesser

Уругвай

Paulo Alterway
Marta Barera
Margot Barrios
Daniela Bilbao
Gladys Curbelo
Ana M. Frappola
Ana M. Fosatti Pons
Angélica Etchecique
Rosa Gervasio
Mariela Irigoín
Fernando Lavie
Silvia Nъsez
Rossana Pipplol
Silvana Toledo

В'єтнам

Nguyen Duc Truyen

Зимбабве

Jennifer Jelsma
Dorcas Madzivire
Gillian Marks
Jennifer Muderedzi
Useh Ushotanefe

Організації системи Організації Об'єднаних Націй

International Labour Organization (ILO)
Susan Parker

United Nations Children's Fund (UNICEF)
Habibi Gulbadan

United Nations Statistical Division
Margarat Mbogoni
Joann Vanek

United Nations Statistical Institute for Asia and the Pacific
Lau Kak En

United Nations Economic and Social Commission for Asia and Pacific
Bijoy Chaudhari

Всесвітня організація охорони здоров'я

Regional Offices
Africa: C. Mandlhate

Americas (Pan American Health Organisation): Carlos Castillo-Salgado,
Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando V6zquez

Eastern Mediterranean: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham
Al Khayat

Europe: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

South-East Asia: Than Sein, Myint Htwe

Western Pacific: R. Nesbit, Y.C. Chong

Штаб-квартира

У процесі перегляду були залучені різні відділи в штаб-квартирі ВООЗ.

Окремі працівники, які внесли свій внесок у процес перегляду, наведені нижче з їхніми департаментами:

M. Argandoca, formerly of Department of Substance Abuse

Z. Bankowski, Council for International Organizations of Medical Sciences

J.A. Costa e Silva, formerly Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse

S. Clark, Department of Health Information, Management and Dissemination

C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention

A. Goerdt, formerly of Department of Health Promotion

M. Goracci, formerly of Department of Injury Prevention and Rehabilitation

M. A. Jansen, formerly of Department of Mental Health and Substance Dependence

A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy

A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy

J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships

C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy

C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy

H. Nabulsi, formerly of IMPACT

E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases

C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention

R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy

B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence

A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases

J. Salomon, Global Programme on Evidence for Health Policy

M. Subramanian, formerly of World Health Reporting

M. Thuriaux, formerly of Division of Emerging and other Communicable Diseases

B. Thylefors, formerly of Department of Disability/Injury Prevention and Rehabilitation

M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan and Grazia Motturi provided administrative and secretarial support

Can Zelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa and Luis Prieto carried out specific aspects of the revision work.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek and Margie Schneider carried out the revision based on all the inputs received.

T. Bedirhan Bstn managed and coordinated the revision process and the overall ICF project.

Алфавітний показчик до Вступу та Додатків

Примітка. Цей алфавітний показчик представлений як загальний інструмент для доступу до категорій у класифікаціях та обговореннях питань, ключових термінів у Вступі та Додатках.

A

Абстрагування, 91 – **Abstract thinking, abstraction**, 57

Агалакторея, 126 – **Agalactorrhoea**, 92
Агевзія, 101 – **Ageusia**, 67
Адміністративний контроль, 244-257 – **Administrative control**, 192-205
Аеробна здатність, 114 – **Aerobic capacity**, 80
Аерофагія, 115 – **Aerophagia**, 81
Акінетичний мутизм, 130 – **Akinetic mutism**, 96, 97
Алактація, 126 – **Alactation**, 92
Алергія, 111 – **Allergies**, 78
Аллодінія, 102 – **Allodynia**, 68
Алопатичні засоби лікування, 224 – **Allopathic medication**, 173
Алопеція, 138 – **Alopecia**, 104
Альвеоли, 149 – **Alveoli**, 114
Амбівалентність, 88 – **Ambitendency**, 54
Аменорея, 125 – **Amenorrhoea**, 91
Анаболізм, 119 – **Anabolism**, 85
Анальгезія, 102 – **Analgesia**, 68
Анартрія, 105 – **Anarthria**, 71
Анатомічні частини, 40, 42, 139, 278 – **Anatomical parts**, 41, 43, 150, 320
Анестезія, 101 – **Anaesthesia**, 67
Аномалія, 263 – **Abnormality**, 229

Б

Бар'єр, середовища, 17, 20, 22, 26-27, 41, 47, 52, 54, 222-223, 266, 273, 281, 289, 291, 294 – **Barrier, environmental**, 20, 23, 27, 56, 42-3, 307, 326, 333, 335, 339
Бідність, 222, 253-254, 284 – **Poverty**, 291, 255
Біомедичні стандарти – **Biomedical standards**, 34
    стан – **status**, 54, 246, 248
Больова анестезія, 102 – **Anaesthesia dolorosa**, 68
Будова (структура) – **Architecture**, 387

В

Вік, старіння – **Age, aging**, 16, 18, 165, 190
Визначення – **Definitions**
    в МКФ, 40 – **in ICF**, 312
    у класифікаціях, 51, 77, 266 – **in classifications**, 321
Випадки, приклади, 289 – **Vignettes**, 26
Всесвітня асамблея охорони здоров'я, 55 – **World Health Assembly**, 59
Впливати, діяти, 49, 275 – **Affect**, 55, 180
Вибір виду втручання, використання МКФ, 304 – **Intervention matching, ICF use**, 341

Г

Гарантія якості, 35 – **Quality assurance**, 37
Генетична схильність, 263 – **Genetic predisposition**, 190
Глобальні психічні функції, 62, 80 – **Global mental functions**, 32, 47
Голландський Центр Співпраці для МКПОЖН – **Dutch Collaborating Centre for ICIDH**, 344

Д

Дискримінація, соціальна – **Discrimination, social**, 16, 339, 349

Дитина, 15, 17-18 – **Child**, 7,14-19

продуктивність, 177 – **performance** ~27

у контексті сім'ї, 16, 210 – **in the context of the family**, 16

функціонування, 15 – **functioning** ~16

дитяча педагогіка, 17-18 – **centered pedagogy**, 15

Дитина, яка починає ходити – **Toddlers**, 11

Дисоціативна амнезія, 87 – **Amnesia, dissociative**, 53

Діяльність, діяльності, 161, 264-266, 270, 274-277, 279-280, 285, 287, 305 – **Activity, activities**, 8,11,20,22-3,24-5,33,39, 40-1,43,45-6,48-9,54-5,58,90,173,305,311,315-320,329,331

Діяльність та Участь, 38, 44, 287 – **Activities and Participation**, 28,173,304

кількісна оцінка, шкала оцінювання, 279 – **scaling**, 321

необов'язковий для діяльності та участі, 281 – **optional for activities and participation**, 323

Діяльність та Участь, складова, 38, 44, 280, 285, 287 – **Activities and Participation, component**, 33, 54, 55, 173, 300,328

Діяльність та Участь, структуровані варіанти, 285-288 – **Activities and Participation, structuring options**, 328-332

Діяльність відповідно до соціальних правил та конвенцій, 209 – **Acting in accordance with social rule sand conventions**, 160

Доступ, 15, 16, 18, 19 – **Access**, 15, 16

Доступність, 82, 83, 126, 222, 255-257, 283 – **Accessibility**, 171, 179 203, 204, 233,240

Дружелюбність, 83 – **Amicable**, 50

Дитинство, 7, 8, 9, 13, 14, 16 – **Childhood**, 7, 8, 9, 13, 14, 16

раннє – **early** ~, 7, 11, 18

середнє – **middle** ~, 7

Діагноз, 21, 34, 291 – **Diagnosis**, 22, 34, 336

Діти, 1, 3, 15, 16, 21 – **Children**, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 21

Добробут, 255, 262, 263, 303 – **Well-being**, 7, 20, 38, 232, 301

Домен, обмеження життєдіяльності, 282, 285 – **Domain, of disability**, 11, 17, 20, 22, 47, 48, 54

Допоміжні пристрої або самообслуговування, 44-45, 59, 71,193, 285-286, 305 – **Assistive devices or personal assistance**, 48, 230, 258-262

Дослідження та опитування населення, 21, 35 – **Population studies and surveys**, 22, 37

Дослідження, застосування МКФ, 37, 303 – **Survey, application of ICF**, 352

Доступ, вибірка інформації, 21, 24, 320 – **Access**, 14-16,386

Е

Етичне керівництво з використання МКФ, 295 – **Ethical guidelines for the use of ICF**, 341

Ж

Життя – **Life**

досвід, 161 – **experiences**, 229

події, 91 – **events**, 90, 94

сфери, ділянки, 44, 46, 59, 263, 265, 285 – **areas**, 242, 244, 250, 301, 304, 328

З

Завдання, 23, 26, 40, 298 – **Task**, 12, 13, 36, 344

Загальна декларація прав людини Організації Об'єднаних Націй (1948) – **United Nations Universal Declaration of Human Rights (1948)**, 377

Зклади з надання реабілітаційної допомоги (послуг) – **Rehabilitation services**, 13, 14,

Запропоновані дані щодо даних МКФ для ідеальних та мінімальних інформаційних систем охорони здоров'я або досліджень – **Suggested ICF data requirements for ideal and minimal health information systems or surveys**, 352

Застосування МКФ у сфері психічного здоров'я – **Mental health applications of ICF**, 344

Затримка психічного розвитку – **Mental retardation**, 83

Захист, 283 – **Advocacy, ICF as a tool**, 243-4

Здатність, конструкція – **Capacity, construct of**, 304, 322-323, 329

Здатність, як кваліфікатор – **Capacity, as qualifier**, 3, 46, 47-48, 322, 325

Здібності, пристосовані до середовища – **Environmentally adjusted ability**, 16, 53

Здоров'я – **Health**

компоненти – **components of ~**, 33

працівники сфери охорони здоров'я – **care workers**, 276

системи охорони здоров'я – **care systems**, 232, 292, 336

умова, стан – **condition**, 7, 8, 13-4, 33-4, 40, 45, 47, 53

Здоров'я населення – **Population health**, 34

Знайомі, 65, 231 – **Acquaintances**, 187

Зрілість – **Maturity**

психологічна – **psychological**, 19

соціальна – **social**, 19

фізична – **physical**, 19

І

Інструменти оцінки та МКФ – **Assessment instruments and ICF**, 24, 314, 351

Інформація – **Information**

матриця – **matrix**, 46, 322, 332

системи – **systems**, 5, 265, 352

Інформація про захворюваність – **Morbidity information**, 34

Інформація про смертність – **Mortality information**, 34

«Інше уточнене», що використовується в МКФ – **«Other specified», use in ICF**, 313

К

Категорії в МКФ – **Categories in ICF**, 40, 342, 349

Кваліфікатор – **Qualifier**, 11, 17, 20, 23-25, 42, 45-46, 48, 55-56, 58, 80, 150-151, 173

структура організму – **body structure**, 7, 103, 150

фактори середовища – **environmental factors**, 255, 310

функції та структура організму – **body functions and structure**, 80, 316-317

Класифікація – **Classification of**

категорії – **categories**, 317, 319, 328

деталізація – **granularity**, 349

складові МКФ – **components of ICF ~**, 41, 386

межі МКФ – **scope of ICF ~** 8, 9, 386

ступені обмеження життєдіяльності – **of dimensions of disability**, 8, 23

одиниця МКФ – **unit of ICF ~**, 40, 41, 44, 304

рівні – **levels**, 307
частини МКФ – **parts of ICF** ~, 38, 304
Класифікація подій – **Event classification**, 316
Клінічне використання МКФ, етичні рекомендації – **Clinical use of ICF, ethical guidelines**, 342
Клінічні випадки – **Case examples**, 333
Клінічне використання МКФ – **Clinical applications of ICF**, 5, 349
Кодування – Coding
    конвенція, код «8» – **convention, code «8»**, 11, 310, 318, 320
    структур організму – **body structures**, 320,
    функцій організму – **body functions**, 310
Компромiс, 73 – **Agreeableness**, 50
Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права людей з недоліками – **United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities**, 13, 15
Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини – **United Nations Convention on the Rights of the Child**, 11, 14
Кондиціонування повітря, 230 – **Air conditioning**, 186
Конструкції в МКФ – **Constructs in ICF**, 3, 8, 17-8, 230-32
Контекстуальні фактори – **Contextual factors**, 38, 40-41, 43, 49, 52, 255
Конфіденційність, Див. Клінічне використання МКФ, Етичне керівництво – **Confidentiality, See Clinical use of ICF, ethical guideline** – 341
    модифікація – **modification**, 8, 53
Культурна відмінність та класифікація – **Cultural variation and classification**, 269
Культурні організації – **Cultural organizations**, 289
Культурна застосовність та МКПОЖН – **Cultural applicability and ICIDH**, 343, 345-346

M

Міжнародна організація осіб з обмеженням життєдіяльності – **Disabled Peoples' International**, 7, 338, 347
Міжнародна організація стандартизації (ISO) – **International Organization for Standardization (ISO)**, 282
Міжнародні класифікації, родинні з ВООЗ – **International classifications, WHO family of** 11, 34
Міжнародна стандартна класифікація освіти ЮНЕСКО – **UNESCO's International Standard Classification of Education**, 295
МКФ – ICF
    в якості основи – **as a framework**, 7-8, 13, 16
    порівнянність даних – **and data comparability**, 339
    цілі – **aims of** ~, 36
МКХ-10 – **ICD-10**, 7, 11, 34, 45, 316
Модель обмеження життєдіяльності, біопсихосоціальна – **Model of disability, biopsychosocial**, 18
    МКФ – **ICF**, 17
    медична – **medical**, 53
    соціальна – **social**, 53
Можливе використання переліку Діяльність та Участь – **Possible uses of the Activities and Participation list**, 328

Мозок, функції – **Brain, functions of**, 44
Молодь, підлітки – **Youth**, 7, 8, 9, 11-12, 15, 17, 19-21

H

Наднирник, 141 – **Adrenal gland**, 115
Наслідок захворювання – **Consequence of disease**, 17
Національний центр з питань обмеження життєдіяльності внаслідок вроджених вад та вад розвитку центрів контролю та профілактики захворювань – **National Center on Birth Defects and Developmental Disabilities of the Centers for Disease Control and Prevention**, 30
Недолік – **Handicap**, 13, 15, 30, 343-345
Недостатність анального сфінктера, 108 – **Anal sphincter in competence**, 83
Незалежна поведінка під час взаємодії з людьми, 160 – **Acting independently in social interactions**, 160
Немовлята – **Infants**, 11, 19
Нестача повітря, 104 – **Air hunger**, 80
«Не уточнене», використане в МКФ, – «**Unspecified**», use in ICF, 313
Новонародженість, період новонародженості – **Infancy**, 9, 11

O

Об'єднані Нації – **United Nations**, 11, 254
Обмеження діяльності – **Activity limitations**, 7, 12, 173, 175
Обмеження життєдіяльності – **Disability**, 7, 11, 13, 14-18, 21, 300, 303-304, 326, 338-340
    пережитий досвід – **lived experience of ~**, 47
    як медичне питання – **as a medical issue**, 53
    як політичне питання – **as a political issue**, 53
Огляди здоров'я населення, моніторинг – **Population health surveys**, 34, 36
Операційні визначення в МКФ – **Operational definitions in the ICF**, 54, 32, 321
Органи тіла – **Body organs**, 41, 43
Освіта для всіх: Всесвітній форум з питань освіти – **Education for All-World Education Forum**, 14
Освітні цілі МКФ – **Educational uses of ICF**, 36
Особи з обмеженням життєдіяльності – **People with disabilities, ICF and МКФ i ~**, 338
Особистісні фактори – **Personal factors**, 39, 40-43, 49-53, 302, 303, 305, 310
Оцінка клінічна – **Assessment clinical ~**, 37
    інструменти, загальні – **instruments, general ~**, 24, 25, 37, 300-301, 385
Охоплено в МКФ – **universe of ~ in ICF** – в МКФ, 301, 304

P

Патологія – **Pathology**, 44
Пережитий досвід обмеження життєдіяльності – **Lived experience of disability**, 24, 48, 295, 322
Північноамериканський центр співпраці для МКПОЖН – **North American Collaborating Centre for ICIDH**, 344
Підлітки, див. підлітковий вік – **Adolescents, see adolescence**
Підлітковий вік – **Adolescence**, 7, 8, 9, 13, 16, 18, 20, 80, 173
    незалежність в – **independence in ~**, 15

Підсумок процесу перегляду – **Summary of the revision process**, 259

Планування – **Planning**, 5,

Повага, див. Етичне керівництво з використання МКФ – **Respect, See Ethical guidelines for use of ICF**, 341

Пов'язаний з віком, віковими особливостями (аспектами) – **Age specific**, 17, 145

Поглинання поживних речовин (нутрієнтів), 107 – **Absorption of nutrients**, 82, 83

Полегшуючий фактор, середовища – **Facilitator, environmental**, 20, 23, 27, 56, 303, 326

Польові випробування під час перегляду МКПОЖН – **Field trials, during ICIDH-2 revision**, 33, 346, 347

Попередження, профілактика – **Prevention**, 14, 223,257, 294

Порівнянність даних та МКФ – **Data comparability and ICF**, 36, 37, 47

Пошкодження – **Injury**, 17, 20, 40, 44, 48, 107, 224, 315

Права людини – **Human rights**, 13

Правильний підбір термінів – **Sanitation of terms**, 339

Практичне керівництво – **Practice Manual**, 25

Придбання предметів першої необхідності, 192 – **Acquisition of necessities**, 153-4

Придбання товарів та послуг, 62, 191 - **Acquisition of goods and services**, 153

Прийняття рішень – **Decision-making**, 34

Причини звернення по медичну допомогу – **Reasons for contact with health services**, 7

Причинність, етіологія – **Causation, etiology**, 7, 34

Прийомні батьки, 231 – **Adoptive parents**, 187, 269

Продуктивність, як кваліфікатор – **Performance, as qualifier**, 46,47,48,55,173,174

Продуктивність, як конструкція – **Performance, as construct**, 21,40-41,46,48,52,55,173,174304

Психічне здоров'я – **Mental health**, 150, 248, 251-252, 269, 331, 344

Психічні розлади – **Mental illness**, 50

Психічні (чи психологічні) функції – **Mental (or psychological) functions**, 41-43, 80, 301

Психологічні якості – **Psychological assets**, 50

P

Риса характеру – **Character style**, 49

Родина класифікацій ВООЗ – **WHO family of classifications**, 344

Розвиток – **Developmental**

    навички – **skills**, 94, 268

    затримка – **delay**, 16

    етапи, стадії, фази – **stages**, 17, 28

Розлад – **Disorder**, 34, 302, 344

C

Саламанська декларація про право на освіту – **Salamanca Statement on the Right to Education**, 15

Селективна амнезія, 76 – **Amnesia, selective**, 53

Середовище – **Environmental**

    бази даних – **databases**, 309

    браузер (посередник) – **browser**, 317

    домени – **domains**, 17, 20, 33, 331

    дослідження – **research**, 21, 36

    інформаційні системи – **information systems**, 36, 352

клінічне використання версій – **clinical use versions**, 342
комп'ютеризація – **computerization**, 351
конструкції – **constructs**, 3, 8, 18, 17-8
наслідки – **outcomes**, 29
оцінка результатів – **outcome evaluation**, 53
пов'язані домени – **related domains**, 7, 18, 22, 33
політика – **policies**, 37
заохочення, сприяння – **promotion**, 246
система – **system**, 257
стан, етіологія – **condition, etiology of ~**, 343
стани – **states**, 7, 326, 317
статистика – **statistics**, 36
страхування – **insurance**, 37
фактор, бар'єр – **factor, barrier**, 16, 20, 23, 27, 335
фактори – **factors**, 255
фактор, полегшуючий фактор – **factor, facilitator**, 20, 23, 27, 50, 56, 42-43, 255

Середовище – **Environment**

поточне – **current** 20, 173
соціальне – **social ~**, 18, 37
стандартизоване або універсальне – **standard or uniform ~**, 47, 322, 325
фактичне – **actual ~**, 47

Середовище ставлення – **Attitudinal environment**, 41, 49, 255, 326

Симптоми та ознаки – **Symptoms and signs**, 45

Системи організму – **Body systems**, 34, 39, 42, 80, 301, 318

СНІД, 280 – **AIDS**, 240

Соціально-економічні характеристики – **Socioeconomic characteristics**, 39

Соціальна перспектива у сфері обмеження життєдіяльності – **Societal perspective on disability**, 39, 46, 32

Соціальна дія – **Social action**, 37

безпека – **security**, 37, 38
використання інформації МКФ, етичне керівництво – **use of ICF information, ethical guidelines**, 341, 342
зміна – **change**, 50-51
майно – **capital**, 255, 326
середовище – **environment**, 17, 51
політика – **policy**, 37
програми соціальної підтримки – **benefit programmes**, 351
статус – **status**, 237, 302
фон, підґрунтя – **background**, 49

Спазми в животі, 109 – **Abdominal cramps**, 85

Список, перелік Діяльності та Учасі, використовується на – **Activities and Participation List, uses of** – 328-331

Спосіб життя – **Life style**, 49, 50

Ставлення – **Attitudes**, 77, 278-280

Стандартні правила рівності можливостей для людей із обмеженнями життєдіяльності (1993) – **Standard Rules for the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities (1993)**, 37, 254

Стандартні правила рівності можливостей – **Standard Rules for the Equalization of Opportunities**, 14

Старіння – **Aging**, 269

Стать – **Gender**, 39, 49, 301

Стигма – **Stigma**, 46, 50, 302

Стилі наслідування – **Coping styles**, 49

Структура МКФ – **Structure of ICF**, 306-307

Структура організму – **Body structure**, 34, 39, 41-43, 51, 53-54, 107, 109, 150, 301-302, 307-308, 310-311, 314-317

Структури організму, стандарт – **Body structures, standard**, 150-151, 307

Суб'єктивний добробут та МКФ – **Subjective well-being and ICF**, 351

T

Таксономічні принципи – **Taxonomic principles**, 300

Таксономічні та термінологічні питання – **Taxonomic and terminological issues**, 300

Терміни, у МКФ – **Terms, in the ICF**, 33, 38, 39, 41, 45, 54, 255, 300-303, 312, 328-330

Точки опори, обмеження життєдіяльності – **Anchor points, disability**, 54, 312

Травма – **Trauma**, 40, 50, 301

Тривалість життя, варіації – **Life span, variations**, 83, 309

У

Увага, 69 – **Alertness**, 48

Узагальнюючі (підсумкові) показники здоров'я населення – **Summary measures of population health**, 42

Умови виключення в МКФ – **Exclusion terms in ICF**, 312

Універсалізм та МКФ – **Universalism and the ICF**, 39

Управління охороною здоров'я – **Managed health care**, 38

Усвідомлення – **Awareness**, 37

Утилізація сервісу – **Service utilization**, 45

Участь – **Participation**, 15-17, 20, 43, 46, 48, 49, 52, 321, 343, 351

    обмеження – **restriction**, 302

    стандарт – **standard**, 321

Участь, залучення до життєвої ситуації – **Involvement in a life situation**, 41, 45, 46, 173, 302, 320, 321, 328, 329

Участь у грі, 212 – **Acting in a play**, 169

Ф

Фактичне середовище – **Actual environment**, 329, 333-334

Фактори середовища – **Environmental Factors**, 255

    варіанти для Діяльності та Учасі – **options for Activities and Participation**, 329, 332

    відповідність стану здоров'я – **relevance to health condition**, 313, 314

    доказ для – **evidence for** ~, 23

    загальна шкала – **generic scale**, 54

    у МКФ – **in ICF**, 33, 34, 37, 38, 45, 49, 310-323

    у МКФ-ДП – **in ICF-CY**, 14

Фактори ризику – **Risk factors**, 35

Фізіологічні функції – **Physiological functions**, 33, 41-42, 301

Французький Центр Співпраці для МКПОЖН – **French Collaborating Centre for ICDH**, 344

Функції додаткових дихальних м'язів, 103 – **Accessory respiratory muscles, functions of**, 79

Функції організму – **Body functions**, 20, 22, 49, 51, 54, 57, 80, 139-142, 300-301, 306-307, 309-311, 352

Функції організму, стандарт – **Body functions, standard**, 80, 318

Функціонування – **Functioning**, 33, 34, 39, 40, 41-43, 50, 52, 300, 313-314, 332

Функціонування, процес – **Functioning, process of**, 49

X

Хвилювання, 77 – **Agitation**, 54

Хвороба – **Disease**, 33, 34, 40, 44-46, 50, 301, 310, 343, 345

виведена, похідна версія – **derived version of ~**, 40

властивості – **properties of**, 39-40

визначення в – **definitions in ~**, 350

дослідницькі версії, досвід обмеження життєдіяльності – **research versions of**, 33, 47, 321

майбутні напрямки для – **future directions for ~**, 350

мінімальна інформація про стан здоров'я – **minimal health information**, 352

операційні визначення в – **operational definitions in**, 52, 308, 312, 350

повна (детальна) версія – **full (detailed) version**, 41, 43, 52, 350

презентація, 201 – **presentation of**, 40

умови виключення в – **exclusion terms in ~**, 313

умови включення в – **inclusion terms in**, 313

Хвороба, наслідок – **Disease, consequence of**, 34

Хороше життя – **Good life**, 263

Ц

Цінності, 233, 242, 265, 295 – **Values**, 268, 278, 329

Ч

Чисельне кодування в МКФ, 8, 20-24, 270 – **Numeric coding in ICF**, 42, 52, 311

Ю

ЮНЕСКО, 256 – **UNESCO**, 40

Я

Якість життя, 304 – **Quality of life**, 37, 80

Якість повітря, 238 – **Air quality**, 186

МКФ-ДП

**Алфавітний
показчик до
категорій за
класифікаціями**

Примітка. Цей алфавітний покажчик надається як загальний інструмент для доступу до категорій лише в класифікаціях. Тут індексуються лише слова, фактично знайдені в МКФ-ДП, з посиланням на код (и). Коли посилання на слово знаходиться на коді вищого рівня в класифікації, одне і те ж слово може також з'явитися в більш деталізованих класах під кодом вищого рівня. Важливо підкреслити, що записи покажчика не повинні використовуватися в будь-яких програмах кодування. Для кодування цілісного опису коду слід переглянути складові класифікації. Використовуючи МКФ-ДП, може бути розроблений більш повний алфавітний покажчик, який включає додаткові, розширені, перехресні посилання на елементи, що знаходяться в класифікації. З цією метою ВООЗ вітає пропозиції користувачів з термінами та фразами, які можуть бути додані до алфавітного покажчика для підвищення його корисності. Для обговорення питань та ключових термінів у Вступі та Додатках в оригінальній МКФ зверніться до Алфавітного покажчика в основному обсязі МКФ.

Аборти **Abortions b660**

Абстрактний, важкий для розуміння **Abstract b164, d1702, d1632, e465**

Автобіографічний **Autobiographical b1441**

Автобуси, автомобілі **Buses e1200**

Автоматичний **Automatic b750, b620**

Автоматично **Automatically b750**

Автомобілі **Automobiles d6503**

Автомобілі **Cars d131, e11521, e1201, e1200**

Автомобіль **Automobile d4751**

Автомобіль **Car d4200, d1314, d475, d470**

Автомобільний, перевізний **Vehicular e5200**

Автономія **Autonomy d940**

Авторитетний **Authoritative e5855, e5854, e5852, e5851**

Агевзія, втрата смаку **Ageusia b250**

Агресія, агресивність **Aggression d720**

Адаптація **Adapting d2504, d2306**

Аеробний **Aerobic b455**

Аерофагія **Aerophagia b510**

Ажитація, сум'яття **Agitation b147**

Азооспермія **Azoospermia b660**

Академічний **Academic d810**

Акінетичний, знерухомлений, паралізований **Akinetic b730**

Акт, дія **Act b1301, b640, b125**

Активи **Assets e2201, e350, e165**

Активний, пильний **Wakeful b110**

Акустичний, звуковий **Acoustic b1560**

Алгебра **Algebra d1721**

Алергічний **Allergic b435**

Алергія **Allergies b4351**

Алкоголь, спирт, спиртні напої **Alcohol d57022**

Алодінія **Allodynia b2703**

Алопатичний **Allopathic e1101**

Алфавіт **Alphabet d1451, d1400, d130**

Альвеола **Alveoli s43011**
Альтернативний **Alternating b7651**
Аменорея **Amenorrhoea b650**
Амінокислоти **Amino b5402**
Амнезія, втрата пам'яті **Amnesia b 144**
Анаболізм **Anabolism b540**
Аналіз, дослідження, розбір **Analysing b 1646, d175**
Анальгезія, знеболювання **Analgesia b2703, b280**
Анальний **Anal b525**
Анартрія **Anarthria b320**
Анемія **Anaemia b430**
Анестезія, знеболювання **Anaesthesia b2703, b265**
Анопсія **Anopsia b2101**
Аносмія, втрата нюху **Anosmia b255**
Антигени **Antigens b4351**
Антикваріат, колекціонування **Antiques d9204**
Антисуспільний, антисоціальний **Antisocial b1267**
Антитіло **Antibody b435**
Анурія **Anuria b610**
Апетит, бажання до їжі **Appetite b1302**
Апоневроз **Aponeuroses s7703**
Апраксія **Apraxia b176**
Аргумент **Argument d3551, d3550**
Аритмія, порушення ритму серцебиття, перебої в скороченнях серця **Arrhythmias b4101**
Арифметика, лічба **Arithmetic b1721, d1502, d1500**
Артеріальний **Arterial b4150**
Артерії **Arteries b420, b415, s4101**
Артеріосклероз **Arteriosclerosis b415**
Артикуляція, членороздільна вимова **Articulation b340, b330, b320, b310**
Артрит **Arthritis b710**
Архітектура **Architecture e520, e515**
Асиметричний **Asymmetric b770**
Асиміляція, засвоєння **Assimilation b540, b530, b525, b520, b515**
Асистент, помічник **Assistant e340**
Аспірація **Aspiration b510**
Астигматизм **Astigmatism b210**
Атаксичний **Ataxic b320**
Атеросклероз **Atherosclerosis b415**
Атетоз **Athetosis b765**
Атетоз, хорія **Athetotic b7650**
Атмосферний **Atmospheric e230, e225**
Аудіо, слуховий, звуковий **Audio e1551, e1501, e1250**
Аудіологи **Audiologists e355**
Аутоімунна реакція **Autoimmunity b435**
Афазія, втрата мови **Aphasia b167**
Афонія, відсутність голосу **Aphonia b310**
Багатоводдя **Hydramnios b660**

Багатоклітинний **Multicellular e2201, e2200**
Багаточисленний **Multiple b2802, d1751**
Бажання **Desire b1302**
Бажання, пристраснее бажання **Longing b1302**
Бажаючи **Wanting b2403**
Базальний **Basal b540, s1103**
Базис **Basis d8502, d8501, e5800, e340**
Базовий, основний **Basic b5400, b 163, b 147, b 117**
Баланс, рівновага **Balance b755, b555, b545, b540, b235**
Балкон **Balcony d4600**
Барабанний **Tympanic s2500**
Батьки **Parents d7602, d7601, d810, e310, d240**
Батьківський, споріднений, материнський, що є джерелом **Parental d7600**
Батько, мати, прийомний батько, прийомна мати **Parent d760**
Бачення, зір **Vision e1251**
Башня, вишка, опора **Tower d2104, d2100**
Бедро **Hip b28016, b715, b710, s75001, d430**
Бедро **Thigh s7500**
Без свідомості, без пам'яті, несвідоме прагнення **Unconscious b1301**
Бездіяльність, пасивність **Inaction b1252**
Беззв'язність, беззв'язне мовлення, непослідовність **Incoherence b160**
Безпека, захист, охорона **Security d870, e5902, e5901, e5401, e575, e570, e565**
Безперервний, неперервний **Uninterrupted b3300**
Безпечність, забезпечення **Securing d2205**
Безпечність, збереженість, надійність **Safety e5401, e5302, e5301**
Безпечно, благополучно **Safe d570**
Безпліддя, безплідність **Sterility b660**
Безпосередній **Surrounding b3100, e2252**
Безпосередність, спонтанність **Spontaneity b1470**
Безробітні **Unemployed e590**
Безробіття **Unemployment e5752, e5751, e5750, e570**
Безсоння **Insomnia b134**
Безсоння **Wakefulness b1341, b1103, b1101**
Бити **Beat b460, b410**
Биття **Beating b4101**
Біг **Jogging d455**
Біглисть, плавність **Fluency b761, b340, b330, d140**
Біговий, той, що біжить, той, що йде, обертання **Rolling d455, d410**
Бізнес, професія **Business d8500, d865**
Білки, протеїни **Proteins b540**
Білок, протеїн **Protein b540**
Біль в м'язах, м'язовий біль, міальгія **Myalgia b280**
Біль в спині **Backache b28013**
Біль, страждання, засмучення, горе **Pain b840, b780, b670, b650, b630, b535, b460, b167**
Бінауральний **Binaural b2301**
Бінокулярний **Binocular b210**
Біологічна **Biological b810**

Біцепс, двоголовий м'яз **Biceps b750**
Благодійність **Charity d855**
Благополуччя, добробут, здоров'я **Well-being e5800**
Блок **Block b160, d1314**
Блоки **Blocks d2102, d131, e11520**
Блукати, бродити **Sauntering d450**
Блювота, блювотний **Vomit b5350, b5108, b2403**
Блювота **Vomiting b510**
Блювотні рухи **Gagging b460**
Боковий, латеральний, продольний, горизонтальний **Lateral b147**
Боком, в сторону, вбік **Sideways d450**
Болячка, язва, хворе місце **Ulcers b810**
Больовий, хворобливий, болісний, той, що завдає болю, тяжкий, неприємний **Painful b7501, b5352, b2703**
Больові скорочення м'язів **Contractions b7502, b7501, b7500, b5352, b765, b755**
Боулінг, гра в кеглі **Bowling d9201**
Боязкий, сором'язливий, лякливий **Timid b1266**
Брадикардія **Bradycardia b410**
Брадилалія **Bradylalia b330**
Брадипное **Bradypnoea b4400**
Брайлер **Braille d1450**
Брак, дефіцит, нестача **Shortages e5302**
Братський, близький, споріднений по духу **Brotherly d7602**
Брехливий **Deceitful b1267**
Бриття, стружка, обрізка **Shaving d5202**
Брова **Eyebrow s2302**
Брока область **Broca b167**
Бронхіальна **Bronchial b440, s43010**
Бруксизм, скреготіння зубами **Bruxism b7652**
Брюки, штани **Pants d540**
Будинки **Houses e5250, e1651, e1450**
Будівлі **Buildings d460, e515, e260, e255, e155, e150, e120**
Будівля, будова **Building d4500, d1551, d460, d2104, d2102, d2100, e5200, e5152, e5151, e5150, e155, e150**
Будівництво, конструкція **Construction e520, e515, e155, e150**
Булькання **Gurgling b3401**
В приміщенні, всередині, в середині будинку **Indoor d650, e5400, e260, e155, e150, e120, e115**
В прострації, той, що лежить **Prostrate d4150, d4100**
Вага, маса, тяжкість **Weight b7603, b540, b530, b520, d4155, d4106**
Вагінальний **Vaginal b640, s63033**
Вагінізм **Veganism's b640**
Вагітність **Pregnancy b660**
Вагітність, бути вагітним **Pregnant b6601**
Важіль, рукоятка, вага, плече важеля, засіб впливу **Lever e1550, e1500**
Важка хвороба, невиліковні хвороби **Diseases d5702**
Вазомоторний **Vasomotor b415**

Вакуум, пилосмок **Vacuum d640**
Ванна **Bath d5101**
Ванна кімната, ванна **Bathrooms d6402**
Варикозне розширення **Varicose b415**
Вароліїв міст **Pons s11051**
Вводити, застосовувати **Introduce d815**
Вдихання, інгаляція, вдих **Inhaling b440**
Вдячність, повагу **Appreciation d710**
Ведення і тривалість підтримання розмови **Retrieving b144, d3501**
Ведучий, керівний **Leading b1343, d7700**
Великий палець руки **Thumb d440**
Величезний, удар **Thumping e250**
Велосипед **Bicycle d475, d435**
Вени **Veins b415, s4102**
Венозний **Venous b4152**
Вертлявий, метушливий, неспокійний, невгамовний **Fidgety b7610**
Верхній, вищий **Upper b28014, b4501, b4500, b440, s32040, s8102, s730, d5401, d5400**
Верхова їзда **Riding d4700, d480, d920**
Веселий **Cheerful b1265**
Весна, джерело, струмок, скачок **Spring d560, e2255**
Вести, приводити **Lead b 122, d3500, d571**
Вестибулярний **Vestibular b260, b 156, b230-b249, s2601**
Взаємний обмін **Interchange d350**
Взаємний, обопільний, спільний **Mutual d7500, e5552, e5551, e5550, e320**
Стосунки **Relationships b 122, d6603, d7, e5552, e5551, e4, e3**
Взаємовідносини **Attachment b 122**
Взаємовідносини, стосунки **Relationship b 1144, b 126, b 125, d8500, d7702, d7701, d7700, d7603, d7602, d7200, e345, e310**
Взаємодіючий **Interacting d8301, d8251, d8201, d8151, d720, d710**
Взаємодія, спільні дії **Interactions b122, d6603, d5602, d5601, d2502, d7**
Взаєпов'язаний **Interrelated d1751**
Взуттєвий, черевик **Shoe d2104, d2100**
Взуття, взування **Footwear d6500, d640, d540**
Вибір **Choice d177**
Вибір, закупка, куплена річ, купівля **Purchase d860, d730**
Вибори, обрання, перевибори **Election e5952**
Видалення, переїзд **Removing d5200, d540**
Вивідний **Excretory b620, b610**
Вивільнення, звільнення, полегшення **Releasing d440**
Вивчення **Studying d820**
Вивчення, навчання **Learning b144**
Вигин **Bend d4453**
Вигнання, виключення **Expelling b5107**
Видалення, позбавлення **Disposal d6405, d475**
Видалення, ударяння **Kicking b7611, d435**
Видалення, скидання, ступінь, крок, ступінь віддалення, стадія, відстань **Dropping d4403, d1310**

Видимий, зримий **Visible e240**
Виділяючи, виділяти **Allocating b 1642**
Визнати, розпізнати **Recognize d1500, d1400**
Визначальний, що обумовлює, вирішальний **Defining d137**
Визначений (певний) **Determined d4155, e2601, e2600, e2501, e2500**
Визначення, встановлення **Determination b2352, b172, d940, e5252**
Визнаючи **Recognizing b167, b156, d1660, d140**
Викидень, невдача, помилка, недоставка за адресою **Miscarriage b660**
Викладачі **Academics d9101**
Викликаний, обумовлений **Caused e2150, e255, e235**
Виключення, вигнання, посилення **Expulsion b5254**
Виконавчий, адміністративний **Executive b164, e5951**
Виконання, здійснення **Fulfilling d8301, d8251, d8201, d8151, d2302**
Виконувати, виступати, представляти, грати, виконувати роль **Perform d1720, d150**
Використання **Disposing d640**
Використовуючи **Employing d1700**
Викривлення **Distortion b21023**
Вимикачі **Switches e1351, e1151**
Вимова **Enunciation b320**
Вимова, догана, проголошення, фонетична транскрипція **Pronunciation d140**
Вимога, потреба, необхідна умова **Requirement d8302, d8252, d8202, d8152**
Вимоги, потреби, необхідні умови **Requirements d8301, d8251, d8151, d820, d2400, d230, e5352**
Вимогливий, той що вимагає **Demanding d240**
Винагорода, оплата, компенсація **Remuneration d855**
Виникати **Arises b2403**
Виникаючий **Arising b670, b630, b535**
Випадковий, повсякденний **Casual d9205, d750, d355, d350**
Виправлення, штопання, речі для лагодження **Mending d6500**
Випромінювання, радіація, радіотерапія, опромінення **Radiation b810, e240**
Випромінюючий, той, що виходить **Radiating b2804, b2803**
Вираження, вислови **Expressions d3502, d3150**
Вираження, експресія **Expression b167, b 126, b 125, d310, d2504, d2503, d2502, d2501, d2500, d130**
Виразний, експресивний, той, що виражає, багатозначний **Expressing d3500, d330**
Вирішальний, рішучий **Decisive d2402**
Вирішивши, вирішуючий **Deciding b164, d2402, d177**
Вирішити, вирішувати **Solve d172**
Вирішуючий, вирішуючи, вирішувати **Solving b1646, b1643, d220, d210**
Виробництво, продукти, виготовлення **Production b6603, b5104, b 1672, b555, b540, b515, b340, b330, b320, b310, b4, e565, e510**
Виробництво, продукти, виготовлення, вироблення, вироби **Producing b1470, b1262, b450, b3, d6500, d172, d170, d3, e2200**
Вирощування **Growing d6505, d3152**
Виснаження, схуднення **Emaciation b530**
Висота, висота над рівнем моря, височина **Altitude e210**
Висота, ріст **Height d3152, e2252**

Витік, текти **Leaking e2600**
Витрата, витрачання **Consumption b5400, e565, e110**
Витрачати, витратити, витратити **Wasting b530**
Витривалість, стійкість **Endurance b740, b735, b730, b455**
Витривалість, стійкість, витримка **Stamina b1300, b455**
Витягування, розтягування, подовження **Stretch b750**
Вихід **Exit e1550, e1500, e1351**
Вихід **Quitting d8452**
Вихідний, що минає, який відбуває, виїжджаючий, чуйний, товариський **Outgoing b1260**
Вихователі **Caregivers d57021, e340**
Виховувати, навчати **Nurture d7600**
Виходи **Exits e155, e150**
Виходу **Exiting e1550, e1500**
Виявлений, виявлений, знайдений **Detected b1564, b1563**
Виявлення, визначення, орієнтація, орієнтування **Finding d7200, d845, d2304, d175, d172, d930, e1552, e1502, e590**
Виявлення, детектування, відкриття, розслідування **Detection b2300**
Вібрація, коливання, вібрування, тремтіння **Vibration b270, e255**
Відбуватися, мати місце, траплятися, приходити на розум, попадатися, бувати **Occurs b6201**
Відволікання **Distractibility b140**
Відволікання, неуважність, той, що відволікає увагу **Distraction d240**
Відволікаючий **Distracting d160, e260, e250, e240**
Віддавати, повернення, повертатися **Returning d2302**
Відкидаючи (відторгнення) **Rejecting b5153**
Відкладений, відстрочений, уповільнений **Deferred d135**
Відкритість **Openness b126**
Відкрито, відверто, публічно **Open d4501, e520, e515**
Відкриття, отвір, щілина, ущелина, протока, прохід **Opening d560, d550**
Відмінний, характерний **Distinguishing b2304, b 1565, b 1564, b 1563, b 1562**
Віднімання **Subtraction b172, d150**
Стосунки, зв'язок **Relations d7402, d7401, d7400, d660, e5900**
Відносний, порівняльний, пов'язаний один з іншим **Relative b1565, b260, d7402, d7401, d7400, d6605**
Відомості, повідомлення **Messages b1672, b1671, b1670**
Відповідальні співробітники, працівники **Workers d855, d850, d750, e360, e355, e345, e335**
Відповідальність **Responsibilities d820, d240, e330**
Відповідально (схильність) **Responsively b125**
Відповідати, реагувати **Respond d5702**
Відповідаючи **Responding d710, d310, d2501, d2300**
Відповіді, відгуки **Responses b435, b125, d7106**
Відповідний, взаємний, зворотний **Reciprocal b122**
Відповідність, доречність **Appropriateness b 152**
Відповідь, реакція, відгук **Response b4202, b1470, b435, d1550, d331, d2304, d250, e2201**
Відпочинок, відновлення сил, розвага **Recreation d480, d920, d910, e5550, e1152, e325, e140**
Відстані **Distances d4602, d450**

Відстеження **Tracking b215, d110**
Відстрочка, перепочинок **Respite e575**
Відступаючий **Retreating b1255**
Відсутнє **Missing b460, d2306**
Відсутність **Absence d6506**
Відхаркування, мокротиння, виділена мокрота **Spitting b510**
Відходи **Waste b5250, d530**
Відходи **Wastes b525**
Відчуття болю, печіння **Burning b840, b280, b270, b220, d6405**
Відчуття, свідомість **Feeling b1801, b630, b535, b280, b265, b 152, d5700, d120**
Відчуття, сенсація, почуття **Sensation b840, b780, b670, b650, b535, b460**
Відчуття, чуття **Senses b2, d120**
Візерунки, шаблони, зразки, моделі **Patterns b770, b3303, b3301, b 125, d3100**
Візерунок, шаблон, малюнок, зразок, модель, характер **Pattern b770, b765, b760, d2504, d2503, d2502, e2501, e215**
Візит **Visit d7201**
Візит, відвідуючи, **Visiting d9205**
Візки **Carts d6503**
Візуальний, глядацький, наочний **Visual b2152, b210, b 156, d110, e2401**
Візуально **Visually b7602, d110**
Візуально-просторової орієнтації **Visuospatial b156**
Вік, повноліття **Age d7504, b4201, b4200, d475, e5752, e5751, e5750, e1450, e1200, e1152, e1150, e570, e325**
Віко **Eyelid b215, s2301**
Віра, кредо **Creed e325**
Віршування, просодія **Prosody b330**
Вітамін **Vitamin e1100**
Вітер, бриз, вітерець, легкий вітерець, **Breeze e2254**
Вітер, повітряна струя **Wind e225**
Віха, етап **Milestones b560**
Вказівка, позначення, визначення **Designation e1552, e1502**
Вказувати, показувати, служити ознакою, означатиме, наказувати, вимагати **Indicate d335**
Вказує, служить ознакою **Indicates d3152**
Вказуючи **Pointing d3350**
Вклонившись **Bowing d4105**
Включає в себе **Involves b1470, d865**
Влада **Authorities e5**
Власник, господар, командир корабля **Owning d8500**
Власність, володіння, право власності **Ownership d6100**
Власність, активи **Property d865, e545, e165**
Вміння, навичка, майстерність **Skill d155, e130**
Навички **Skills b 122, d1721, d1720, d1702, d1700, d1660, d1502, d1501, d1500, d1452, d1451, d1450, d1402, d1401, d1400, d815, d810, d220, d210, d155, d132, e1652, e585**
Вносити зміни **Changing b1643, d4**
Внутрішні органи, властивості, якості **Properties b126, b125, d137**
Внутрішній, домашній, побутовий, ручний **Domestic d855, d6**
Внутрішній, душевний **Internal b215, b140, s2603**

Вогонь, пожежа **Fire d315, d571, e5452, e5451, e5450, e5152, e5151**
Води, водний баланс, вода **Water b555, b545, b540, d6201, d4554, d4553, d4305, d4304, d2204, d560, d510, e5402, e5401, e5400, e1200, e530, e235, e210**
Керування, їзда, водіння автомобіля **Driving b1301, d480, d475, d470, d465, d240, e4**
Водоспад **Falls d4403**
Водянистий, водяний, рідкий **Watery b525**
Вокалізації **Vocalizations b3400**
Вокалізації, вокалізуючи, голосовий **Vocalizing d3501, d331**
Вокалізація, застосування голосу **Vocalization b340**
Вокальний, голосовий **Vocal b3400, b765, s3400, d3503**
Вологість, волога **Humidity e2601, e2600, e225**
Вологість, волога **Moisture e2253, e2251**
Володіння, залежна територія, одержимість **Possession b110**
Волонтер, доброволець **Volunteer d855**
Волосся **Hair b55500, s840, d520, d510**
Воркування **Cooing b3401**
Ворушити, ворухитися **Wiggling b7653**
Впадина, порожнина **Cavity b5105**
Впевненість **Confidence b126**
Вплив, натиск, натиснення **Tapping b1470**
Вплив, особа, що здійснює вплив **Influence e330, e4**
Впливати, діяти **Affect b152, e465, e160**
Вправа, здійснення, тренування, завдання, фізична зарядка **Exercising d6506**
Встановити, встановити контакт **Establish b122**
Встановлення дорожніх знаків **Signposting e1602, e1601, e1600**
Вступ, доступ **Accessing d2305**
Втома, стомлення, виснажувати **Fatigue b4552**
Втомитися, стомитися, втомлений **Tired b220, d315**
Втрачений, втрата **Lost b1440, d2401**
Втягування, стягнення, скорочення **Retraction b7200**
Вуглевод **Carbohydrate b540**
Вуглеводи **Carbohydrates b540**
Вуглець **Carbon b5401**
Вузол, вузли **Nodes b435, s4201**
Вуха **Ears b240**
Вухо, слух **Ear b240, b235, s2**
Вхід, в'їзд, право на вхід, право на в'їзд **Entry e1550, e1500, e1351**
Входи **Entrances e155, e150**
Входити, увійти **Enter d8303, d8253, d8203, d8153, e1550, e1500**
В'язання, зв'язування **Knitting d9203**
В'ялий **Flaccid b320**
В'ялість, апатичність **Lethargy b1252**
Гадання, ворожба, чародійство **Guessing d1631**
Газ **Gas b535, e2600**
Газы **Gases b5254, b440**
Газети **Newspapers d166, e560**
Галакторея **Galactorrhoea b660**

Галюцинація, мана **Hallucination b156**
Ганглії базальні **Ganglia s1103**
Ганок, веранда, під'їзд, тераса, портик **Porch d4600**
Гарантувати **Assure e1553, e1503**
Гарантувати, забезпечувати **Ensure d870, d5700**
Гарячий, спекотний, розпечений, пристрастний, палкий **Hot b6702, d5700**
Гематологічний **Haematological b545**
Геміанопсія **Hemianopia b210**
Геміплегічний **Hemiplegic b770**
Геміплегія **Hemiplegia b7401, b7352, b730**
Гемофілія **Haemophilia b430**
Геніталії, статеві органи **Genitalia s6303**
Геніталії **Genitals b6703, d520**
Генітальний **Genital b640-b679**
Геометрія **Geometry d1721**
Гігантизм, гігантський ріст **Gigantism b560**
Гігієна **Hygiene d5205, d5201**
Гідратація **Hydration d5200**
Гідрографія **Hydrography e210**
Гідронефроз **Hydronephrosis b610**
Гілки **Branches e5951**
Гімнастика **Gymnastics d9201**
Гінергонадизм **Hypergonadism b555**
Гіпалгезія **Hypalgesia b2703**
Гіпералгезія **Hyperalgesia b280**
Гіперестезія **Hyperaesthesia b2702, b265**
Гіперкалькемія **Hypercalcaemia b545**
Гіпермопорагія **Hypermenorrhoea b6502**
Гіпестезія **Hypaesthesia b2702**
Гіпокамелія **Hyperkalaemia b545**
Гіпотеза, припущення **Hypothesizing d1632**
Гіпотермія **Hypothermia b550**
Гіпотиреоз **Hypothyroidism b5400, b555**
Гіпотонічний **Hypotonic b610**
Гіпотонія **Hypotension b420**
Гіпотонія **Hypotonia b735**
Гіпофіз **Pituitary s5800**
Гладкий, плавний, рівний **Smooth b5352, b 1564, b3300**
Глотка, зів, канал, що поєднує порожнину рота із стравоходом **Pharynx b5105, s330**
Глотковий **Pharyngeal b5105**
Глухота **Deafness b230**
Глюкоза **Glucose b5401**
Гнів, роздратування **Anger b152**
Гнучкість **Flexibility b164**
Говорячи **Talking d331**
Годувати груддю, вигодовувати **Suckle d5602, d5601**
Гойдалки, хитання **Swings e11520**

Голова **Head** b28010, b7653, s8100, s710, d4155, d5401, d5400, d5202, d430, d335
Головка чоловічого статевого члена **Glans** s63050
Головний убір **Headgear** d5401, d5400
Голод, спрага, голодування, сильне бажання **Hunger** b460
Голос, глас, **Voice** b167, d3100
Голос, право голосу, рішення **Vote** d950
Голосування **Voting** e595
Голосотворення **Phonation** b310
Гормональний **Hormonal** b555
Гортань, глотка **Larynx** b310, s340
Гостра необхідність **Urgency** b620
Гострота зору **Acuity** b210
Гострий **Acute** d2402
Гострий, раптовий **Stabbing** b280
Гостинний, пристосовний **Accommodating** b1261
Готовність, підготовленість **Readiness** d815
Гравий **Gravel** d4502
Гравіс **Gravis** b740
Граматики **Grammar** d145
Грамотичний **Grammatical** b1672, d1701
Громадянин **Citizen** d950
Громадянство **Citizenship** d950, d940, d920, d910
Грати, подавати, грати в азартні ігри, підходити для гри **Play** e1152, e140
Графік **Graphs** d3152
Графічний **Graphic** d3152, d1330
Граючи **Playing** d3504, d720, d2105, d2103, d2101, d163, d155, d131, d110, d920
Грім, гуркіт, шум, погрози, різкий осуд **Threats** b810
Громадський, публічний **Public** d4602, d4601, d3151, d9205, d9103, d870, d470, d2304, e340, e150, e5
Гроші, багатство, грошові суми **Money** d6201, d6200, d860, e165
Грубість **Harshness** b3101, e2501
Грудний **Thoracic** s76001, s12001
Група, ансамбль популярної музики, угруповання, фракція, група крові **Group** b7801, b765, d3504, d9202, d9201, d855, d332, d240, d220, d210, e1152, e460, e335
Групи **Groups** b780, b740, b735, b730, d9101, d9100, d855, d850, e555, e215
Губа **Lip** s32041, s32040 **Lips** b5100, s3204, d3602, d1200
Губний жолобок, губна впадина **Philtrum** s3205
Гуляти пішки **Walking** b770, d4, e1201
Гучний, звучний, шумний **Loud** e2500
Гучність **Loudness** b230, b310
Давати, дати згоду, дати зрозуміти **Give** d3352, d3101
Двері **Doors** e1550, e1500, e1351
Двері, вхід **Door** d4401, d445, e2401, e1550, e1500
Двигун, мотор, руховий нерв **Motor** b765, b760, b755, b750, b 147, d4751, d815, e1200
Дебати, дискусія **Debate** d355
Дегідратація **Dehydration** b545
Дегустація, проба **Tasting** b2, d120

Дезорієнтація **Disorientation b114**
Декламація, перерахування, уривок для заучування **Recitation d135**
Декларація **Declaration d940**
Декодування **Decoding b1670**
Демографічний **Demographic e325, e215**
Демонстративний **Demonstrative b1260**
День, доба **Day d815, d2200, d230, e57501, e335, e245, e235**
Деперсоналізація **Depersonalization b1800**
Дереалізація **Derealization b1800**
Дерево, дрова, деревина **Wood d9203**
Державна влада **Authority d740, e5951, e5500, e430, e335, e330**
Державний **Civil e5500, e545, e530**
Дерматом **Dermatome b280**
Дефекація **Defecation b535, b525, b520, b515, d530**
Дефіцит **Deficiency b545**
Джерело **Source e2400**
Джерела **Sources d870**
Джерельце **Fontanelle s71001**
Дзвін у вухах **Tinnitus b240**
Дзвін, стук, тріск **Banging e250**
Дзвін, дзвоніння **Ringling b240**
Дивитися, вдивлятися **Gaze b2101**
Дизайн, конструкція, проект, проектування **Design e520, e515, e160, e155, e150**
Дизартрія **Dysarthria b320**
Диктувати, продиктувати, визначати, приписувати, наказувати **Dictate e5855, e5852**
Дим, димок **Smoke e2601, e2600**
Динаміка **Dynamics b410**
Диплопія зору **Diplopia b210**
Дискінезія **Dyskinesia b765**
Дискомфорт **Discomfort b6702, b6701, b6700**
Дискримінаційний, той, що вміє розрізняти **Discriminating b1645, b1561, b1560, b230**
Дискримінація, вміння розбиратися **Discrimination b230, d950**
Дислокація **Dislocation b715**
Дисменорея **Dysmenorrhoea b670**
Диспареунія **Dyspareunia b670**
Дисперсія, розсіювання, розкидання, розсіяння **Distributing e5700**
Дисплей, відображення, показ, демонстрація, виставка, прояв **Displaying d172**
Дистонії **Dystonias b7356, b7350**
Дистонічні **Dystonic b765**
Дисфагія **Dysphagia b510**
Дисфункція **Dysfunctions b430**
Дисфункція, порушення функції **Dysfunction b7650**
Дитина **Child b6603, b 1403, d6605, d940, d3503, d815, d760, d430, d315, e1500, e575, e165**
Дитина, дитя **Baby d470**
Дитячий майданчик, спортивний майданчик **Playground e11521**
Диференціація **Differentiation b2301, d7106**
Дихання **Breath b4551, b460**

Дихання **Breathing** b4402, b4401, b450, b445, d3100, e1151
Дихання, вдих і видих **Respiration** b4, s430
Дихальний **Respiratory** b3100
Діалог, розмова **Dialogue** d3504, d3503, d3502, d3501, d3500
Діапазон, інтервал **Span** b144, b117
Діарея **Diarrhoea** b525
Діастолічний **Diastolic** b4201, b4200
Діафрагма **Diaphragm** b445, s43031
Дідусь і бабуся **Grandparents** d7603, e310
Дієта, дієтхарчування, раціон харчування **Diet** b5403, b5402, b5401, d570
Дії **Acting** b1641, d9202, d720, d2503
Ділення **Division** b1720
Дім **Home** d6601, d2305, d2302, d2204, d855, d815, d810, d460, e57501, e5802, e5801, e5800, e155
Діоксид **Dioxide** b5401
Діти **Children** e1150, e310, e165
Добробут, благоденство, благодійність **Welfare** e5702, e5701, e5700
Добровільний, довільний, свідомий **Voluntary** b5253, b765, b760, b710
Доведення, ствердження, опробування **Proving** d163
Довільні рухи **Dysdiadochokinesia** b760
Довжина хвилі **Wavelength** e2501
Довіра **Trust** e320
Довгастий мозок (структура стовбура мозку) **Oblongata** s11050
Додатки, доповнення **Supplements** e1100
Дозвіл, путівка, пропуск **Permit** b1403, b1402, b1401
Дозвіл, рішення, рішучість **Resolution** b6700, b640, d175
Дозвілля, вільний час **Leisure** d480, d920, d910, e5552, e5551, e5550
Долороза **Dolorosa** b2703
Домашнє господарство **Housekeeping** d6504, d640
Домашнє господарство, домашні **Domesticated** e350, e220
Свійські тварини **Pet** d4403, d4302 **Pets** d650, d2204, e350
Допитливий, цікавий **Inquisitive** b1264
Допоміжний, додатковий **Assistive** e5802, e5801
Допомога **Assist** e11521, e1552, e1502, e1251, e1201, e1151
Допомога **Assisting** d6
Допомога **Help** d2402, e340
Допомога, взаємодопомога **Aid** e5552, e5551, e5550
Допомога, допоміжний механізм **Assisted** e1550, e1500
Допомога, підмога, помічник **Helping** d6606, d6604, d6603, d6602, d6600, d6507, d6406, d6302
Допомога, сприяння, підтримка **Facilitating** e1351, e1151
Допомога, сприяння, підтримка, помічник **Entitlements** d870
Дорослий, повнолітній, зрілий **Adult** d8303, d8253, d8203, d7601
Доручення **Errands** d2201
Досвід, досвід роботи, життєвий досвід **Experience** b1522, b1521, b180, b140, b126
Дослідження, вивчення **Study** d830
Дослідження, наукове дослідження **Exploring** d1203, d1202, d1201, d1200

Доставка, поставка, рознесення **Delivering e5800, e5700**
Достатність, достаток **Sufficiency d870**
Досягнення **Attaining b560**
Досягання **Reaching b6402, d7106, d4105, d445**
Досягнення вікових параметрів **Auxological b560**
Достоїнство, хороша якість **Virtue d940**
Доступ **Access d8300, d8250, d8200, d8150**
Доступність **Approachability b125**
Доступний **Accessible e1502, e1501**
Дотації, субсидії **Subsidies e5852, e5851**
Дотиковий, відчутний **Tactile b156**
Дохід, прибуток, надходження, зарібок **Income e570**
Дошкільний **Preschool d816, d815, e5853, e5850**
Дош, град, потік, потоки **Rain e2601, e2253**
Дратівливий **Irritable b1263**
Дріблінг, підсікання, ведення м'яча **Dribbling b620**
Дріблення, роздавлювання, пом'яття **Crushing b5102**
Дроселювання (серцебиття) **Choking b460**
Друг, близький друг **Friend d3503, d360, d345, d2201**
Другорядний, другий **Secondary b650, d820, e5853, e5850**
Дружба **Friendship d7500**
Дружні стосунки **Friendship d7200**
Дружний, дружній, дружелюбний, мирний **Amicable b1261**
Дружина, жінка **Wife d770**
Друзі **Friends d9205, e57500, e420, e340, e320**
Друкарська машинка **Typewriters d3601**
Думати, мислити, розмірковувати **Thought b 144, b 117**
Думати, вірити, вірити, довіряти, думати **Believe d1630, d2105, d2101**
Думаючи **Thinking b1603, b1602**
Думка, погляд, погляд, переконання, висновок фахівця **Opinion b 1645, d7103**
Думки **Opinions e460, e455, e450, e445, e440, e435, e430, e425, e420, e415, e410**
Думка, мислення, міркування **Thoughts d350**
Духовне начало **Spirit e1450**
Духовність **Spirituality d930, d920, d910**
Духовний, церковний, релігійний **Spiritual d930**
Душ **Shower d5101**
Дууючий, вітряний **Blowing b450**
Економіка, економія, економічність **Economy e5902, e5901**
Економічний, економічно вигідний **Economic e5951, e590, e570, e565, e330, e165**
Економний, економічний **Economical d870**
Екскреція, виділення **Excretion b5452, b5451**
Експедиції **Excursions d816**
Експресивний **Expressive b167**
Екстероцептивні **Exteroceptive b750**
Екстраверсія **Extraversion b126**
Екстрений, непередбачений **Emergency e5452, e5451, e5450, e5300, e1553, e1503**
Електрика **Electricity e530, e240**

Електроліт **Electrolyte b555, b545, b540**
Електроліти **Electrolytes b545**
Електромагнітний **Electromagnetic e240**
Електронний **Electronic e5352, e5351, e5350, e1551**
Елементарний, простий **Elementary d1550, d1501, d1500, d1452, d1451, d1450, d1402, d1401, d1400**
Емоційний **Affective b152**
Емоційний **Emotional b152, b130, b126, b125, d7700, d7600**
Емоційно **Emotionally b1264**
Емоція, емоції **Emotions d720, d2504, d2503, d2502, d2501, d2500**
Емоція, почуття **Emotion b152**
Емфізема **Emphysema b440**
Енергія, сила, енергійність **Energy b540, d2504, d2303, e5300, e2500, e2400**
Ергономіка **Ergonomics e5900**
Ерекція **Erection b640**
Ескалатори **Escalators e1501**
Ескіз, начерк **Sketching d3352**
Етап, стадія, фаза **Stage d8300, d8250, d8200**
Етапи, стадії, фази **Stages b640, d820**
Етика **Ethics d9100**
Етикет **Etiquette e465**
Етнічна приналежність, етнічність **Ethnicity e325**
Еукаріот, еукаріотичний **Eukaryotic e2200**
Ефект **Effect b1102**
Ефекти, результати **Effects d177, d175**
Ехोलалія **Echolalia b147**
Ехопраксія **Echopraxia b147**
Еякуляція **Ejaculation b640**
Євстахієвий **Eustachian s2501**
Єдиний, рівномірний, поєднаний **United d940, e5950**
Жест **Gesture d130**
Жести **Gestures b16713, b16703, d335, d315, d135**
Жестикулювання **Gesturing b1470**
Жестикулярний **Gestural b16713, b16703**
Жива природа **Wildlife e5202, e5201, e160**
Живопис, картина, фарбування, розмальовування **Painting d3352, d650**
Жилий, той, що живе **Living b520, d6102, d4600, d750, d640, d620, e215, e115**
Жилий, пов'язаний з місцем проживання, що складається з житлових будинків **Residential e5802, e5801, e5800, e5300, e5152, e5151, e5150**
Жири **Fats b540**
Жителі **Inhabitants d750**
Життя, тривалість життя, існування **Life b7610, b 122, b 117, e5152, e5151, e345, e340, e335, e325, e4**
Житло **House d7503, d660, d650, d640, d610, d460, e5150**
Житло, помешкання, проживання, дім **Dwelling d7503, d650, d610, e155**
Житло, місцеперебування **Dwellings d610, e525**
Житло, тимчасове житло **Lodging e525**

Житло, помешкання **Housing e525**
Житло, узгодження, притулок **Accommodation b215**
Життя в спільноті, громадський **Communal d9103**
Жіночі груди **Chest b28011, b460**
Жінка, самка, жіноча особина **Female b660**
Жовч **Bile b515**
Жовч **Gall s570**
Жорстоке ставлення **Abused b130**
Жування **Chewing b510, d1203**
За контрактом **Contracted d8500**
За роботу, в дії **Working b1262, d9203, d8500**
Забарвлення **Coloration b850**
Забарвлення **Colours b21021**
Забезпечення **Ensuring d6605, d650, d570**
Забезпечення, створення **Providing d7600, d7103, e5600, e5550, e5500, e5250, e580, e575, e570**
Забезпечувати, постачати, діставати **Provide b1603, e260, e250, e240**
Заборона **Inhibited b1260**
Забруднення, осквернення, полюція **Pollution e235**
Забувати, залишати, залишати позаду, залишати після себе **Leave d2201**
Завдання **Assignment d2105, d2101**
Завдання **Tasks b163, e1351**
Завершення, закінчення **Terminating d8303, d8253, d8203**
Завзятість, наполегливість, стійкість, витривалість, загартованість **Persistence b750, b125**
Загартовування **Hardening b810**
Загрозливий, що загрожує **Threatening b755**
Задишка **Apnoea b440**
Задишка, утруднене дихання **Dyspnoea b460**
Задоволення **Satisfaction b6403, d7101**
Задоволення **Enjoyment d920**
Задоволення, насолода, розвага **Pleasure d920**
Задовольняти, вгамовувати **Satisfy b130**
Заживання **Healing b820**
Зажим, зв'язування **Tying d4402**
Зайнятість **Occupation d850, d845**
Заїкання **Stammering b330**
Заїкання **Stuttering b330**
Закінчення **Leaving d8303, d8253, d8203, d8153, d2302 d845**
Закінчення, завершення **Ending d7201, d355, d350**
Закликати **Urge b1303**
Закони, суди **Laws e5952, e5502, e5501**
Законодавство **Legislation e5952, e5902, e5855, e5852, e5802, e5801, e5752, e5702, e5652, e5602, e5552, e5452, e5402, e5352, e5302, e5252, e5202, e5152, e5102, e550**
Законодавчий **Legislative e5951**
Закритий субтитр **Captioning e5600**
Залежний, той, що залежить, підлеглий, підвладний **Dependent b164, e165**
Залишання **Remaining d415**

Залізо **Iron b545**
Залоза **Gland b555, b550, b545, b530, s5803, s5802, s5801, s5800, s2300**
Залозистий, у формі залози, грандулярний **Glandular b830**
Залучення, привабливість **Raising d430**
Залучення, притягнення **Engaging b6401, d1630, d8802, d865, d860, d855, d850, d840, d835, d830, d825, d820, d816, d730, d2300, d950, d930, d920, d910**
Заміна, замісник **Substitute e345, e330**
Заміна, заміщення, замітник **Replacement e5700**
Заміна, розмін грошей, міна **Exchange b440, d6201, d6200, d6101, d3503, d865, e535, e165**
Замовлення, порядок, наказ, розпорядження, пропуск **Order b16703, b16702, d4455, d4300, d870, d650, d5101, d5100, d145, d230, e575**
Заняття, рід занять, професія, тимчасове користування **Employment d910, d660, d650, e5652, e5651, e5650, e5100, e590, e135**
Заощадження **Saving d860**
Зап'ястя **Wrist b710, s73011**
Западина, поглиблення (структура очної западини) **Socket s210**
Запаморочення **Vertigo b240**
Запаморочення, нудота **Dizziness b240**
Запах, аромат, слава, пахощі, присмак **Odour b830, e2601, e2600**
Запах, нюх **Smell b255, e2601, e2600 Smells b 1562, b255, e2601**
Запахи **Odours b255**
Запис **Record d170**
Запитання, проблема, обговорюване питання **Question d1750**
Запитання, проблеми **Questions d3500, d3102, d175**
Профілактика, попередження **Prevent d5702**
Запобігаючи **Preventing e580**
Заповільнення, затримка **Retardation b 1470, b 117**
Запор **Constipation b525**
Запрошуючи **Inviting d2205**
Запустити **Run d7503, d950**
Зарозумілий, самовпевнений **Assuming d1631**
Заручини, заручення, обіцянка вірності, довіру **Engagement d920, d880**
Засіб пересування, транспортний засіб **Vehicle d475, d470, d240**
Засоби масової інформації **Media e5350, e560**
Засоби пересування, транспортні засоби **Vehicles d4700, d4503, d650, d475, e5401, e1201, e1200,**
Засоби, матеріальні засоби **Means d5102, d455, d360, d355, d350, d315**
Застійний **Stagnant b1264**
Застосування, здійснення на практиці, досвід **Experiences b1802, b1250, b163, d250, d110-d129**
Затриманий **Delayed b660, b640**
Затягування, виштовхування, протягування рук, натяг **Pulling d5401, d445**
Захисна огорожа **Guardrails e1553, e1503**
Захисний **Defensive b755**
Захисний **Protective b2151, b830, b820, b810**
Захист людей і майна **Safeguarding e545**
Захист, покровительство **Protection b860, b850, b830, b435, e1451, e545, e530, e3**

Захламлення **Cluttering b330**
Захоплення, накладення арешту **Seizure d950**
Збереження, охорона навколишнього середовища **Conservation d6404, e5202, e5201, e5200, e160**
Зберігання, збереження, догляд **Keeping b54500, d6404, d845, d2401, d570, d540**
Зберігання, функції пам'яті (збереження) **Storing b144, d640, d620**
Збирання врожаю **Harvesting d6201**
Збір, збирання, відбір, сортування, розбирання **Picking d440**
Збір, збирання, комплектування **Gathering d620**
Збори, зустріч, збирання, збори людей, збіговисько **Gatherings d9205, d9103, e465**
Зброя, бойовий засіб, засоби самозахисту **Weapons e1553**
Зв'язки, лігамент **Ligaments s75023, s75013, s75003, s73023, s73013, s73003, s7703, s7602, s7403, s7203, s7105**
Звертання **Contacting d845**
Звичний, звичайний, заснований на досвіді **Customary d3502, d3500, e5502, e5501**
Звільнення, вивільнення, свобода, невимушеність **Disengagement b134**
Звітність, бухгалтерська справа, розрахунок **Reporting e5602, e5601, e5600**
Зволікання, дія розгинальних м'язів **Protraction b7200**
Зволожуючий **Moisturizing d5200**
Звуження (спазм, судоми) **Constriction b780, b415**
Звук пострілу **Barking e2501**
Звук, шум, тон **Sound b3100, b230, e1250, e250**
Звуки **Sounds b1560, b230, b3, d331, d145, e2500**
Згинаючий **Withdrawal b750**
Згортання **Clotting b430**
Здоровий, здравий **Healthy e580**
Здригнувшись **Wincing d3350**
Земля **Ground b21022, b2301, d4556, d4554, d4553, d4552, d4305, d450, e1200**
Земна куля, глобус, куля, ком **Globus b535**
З'єднання, зв'язок **Conjunction d2**
З'єднання, синтез **Synthesis b2301**
З'єднання, суглоб, стик, роз'єм **Joints b28016, s75021, s73021, s7701, s7401, s7201, s7103**
Зіничний **Pupillary b215**
Зіставлення, порівняння, узгодження **Matching b21021**
Зламати **Breakdown b540, b515**
Зловживання **Abuse d57022**
Зловживання, неправильне вживання, погане поводження **Misusing d571**
Змазування **Lubrication b640**
Зменшення **Decreased b1344, b515, b420**
Зміна **Change e245, e215**
Зміна, варіант **Variation b3400, e2255, e2150**
Зміни **Changes b5501, b4202, b 1102, b555, b 134, d4403, d3100, d1601, d2304**
Змішування **Blending b2301**
Змішування **Kneading d6301**
Змішування, перемішування **Mixing d6301, d560**
Знайомий, знаючий **Familiar d7106, e325**
Знак, ознака **Sign b167, d3501, d355**
Знання **Knowing b163, b114**

Знання, пізнання, ерудиція **Knowledge b163, e1652, e585, e130**
Знаряддя **Implements d1450, d550**
Знати **Aware b1800, b1102, d7204, d5702, d5701, d5700, d331**
Знати, мати певні знання **Knows d7502, d355, d350**
Знахідка **Occurrences b6500**
Знаходити, знайти рішення **Find e5900, e1552, e1502**
Значення, важливість **Meaning b 1672, b 1670, b 122, d3352, d3351, d3152, d3151, d3150, d1702, d1700, d1661, d1402, d340, d330, d145, d930, e145**
Зневіра, розпач, відчай **Despairing b 1265**
Зниження **Decrease b 1470, b540**
Зниження **Fall b4201**
Зниження **Lowering d4305**
Зносини, зв'язок **Intercourse b6401, b670**
Зняття, вилучення **Withdrawing b 1255**
Зобов'язання, починання, справа **Undertaking d177, d161, d230, d220, d210**
Зовні, поза, назовні, ззовні, на свободі, зовні **Outside d6505, d4500, d660, d460, d9, e1552, e1502, e360, e260, e120**
Зовнішній вигляд, зовнішність **Appearance b7610**
Зосередження, зосередженість **Introversion b126**
Зригувати, вивергати **Regurgitating b5107**
Зростання, розвиток **Growth b860, b850, b 117, b5, e2201**
Зручності, обладнання, засоби обслуговування, засоби зв'язку, транспортні засоби, засоби виробництва, матеріальні засоби **Facilities e5802, e5801, e5800, e5500, e155, e150**
Зуби **Teeth s3200**
Зубний, зуболікарський, дентальний **Dental d5201**
Зупиняти **Stop d4455**
Зусилля, наполегливість, спроба, напруження **Effort b1254, d2503**
Зустріч, зібрання **Meeting d9205, e5200**
Зустріч, переговори **Conversing d350**
Зустрічатися **Going d920**
Зчитування, читання **Reading d2104, d2100, d166, d920**
Зчитування, читання, сприйняття **Sensing b270, b265, b260, b255, b250, b230, b210, d120**
Іграшка, забава, дрібничка **Toy b 1403, d1313, d1310**
Іграшки **Toys d1313, d1312, d1311, d9203, d2105, d2101, d155, d880, e11521, e11520, e1300**
Ігри **Games d3504, d2103, d155, d920, d880, e11520**
Ідеї **Ideas b1672, b164, b160, d1452, d350, d170, d163**
Ідентифікуючий **Identifying b1646, d175**
Ідеомоторний **Ideomotor b176**
Ідет переклад **Translating b1721**
Ідіоматичний **Idiomatic d310**
Ізольований, окремих **Isolated b7600, b7300, b740, b735**
Іконки **Icons d3351, d3151, d1400, d166**
Ілюзія **Illusion b156**
Імітація, копіювання **Copying d130**
Імітація, наслідування, копіювання **Imitation d135, d130**
Імітуючий, то, що наслідує **Imitating d331, d130**
Імплантати **Implants e1251**
Імпотенція, безсилля **Impotence b640**
Імпульс, порив **Impulse b130**
Імпульси **Impulses d720**
Імунізація **Immunization b435**

Імунний **Immune b435, s420**
Інвалідний візок **Wheelchair d4200, d465**
Інвалідні візки **Wheelchairs d6504, e1201**
Інгредієнти **Ingredients d630**
Індивідуальний, особистий **Individual b761, b 130, b 126, b 125, e345, e255, e230**
Індикуючи, визначаючи **Indicating b280, d570, d560, d550, d530**
Індукований **Induced b755, b750, b 110**
Ініціалізація **Initiation d9102**
Ініціалізувати, ініціювати **Initiate d6603, d155**
Ініціювання **Initiating b 1255, d71040, d3551, d3550, d3504, d3503, d3500, d2502, d2203, d2202, d2200, d210**
Інконгруентний **Incongruent b1646**
Інституційний **Institutional d810**
Інструкції, вказівки **Instructions d3102, d166**
Інструкція, інструктаж **Instruction d815**
Інструкція, інструктувати **Instructing d6201, d6200**
Інструмент, знаряддя, верстат, робочий ручний інструмент **Tool d4401**
Інструмент, прибор **Instrument d9202**
Інструменти **Instruments d2103, d920, e1650**
Інструменти **Tools d155**
Інтегративний **Integrative b167**
Інтеграція, інтегрування **Integrating b1646**
Інтегрований **Integrated d155, d220**
Інтегрувати, інтеграція **Integrate b122, b117**
Інтелектуальний **Intellectual b160, b147, b144, b126, b125, b117, d7600, e1652**
Інтенсивність, напруженість **Intensity b21020, d1601, e250, e240**
Інтер'єр, внутрішня сторона **Interior d6501**
Інтерв'ю, ділова зустріч **Interview d8450**
Інтервал, проміжок, пауза **Interval b650**
Втручання **Interventions e5800**
Інтерес, зацікавленість **Interest b640, d7504**
Інтереси **Interests d7500, d9100, e555, e325**
Інтернатура **Internship d840**
Інтернет **Internet e5350, e560**
Інтимний, внутрішній, особистий **Intimate d7201, d7200, d770**
Інтонація, проголошення співуче **Intonation b330**
Інфекція **Infections b435**
Інформація **Information e5602, e5601, e535, e260, e250, e240, e125**
Інфраструктура **Infrastructure e235**
Іспит, експертиза Exam **d8302, d8252, d8202**
Іспити **Exams d240**
Історія, розповідь, повість **Story d330, d115**
Ішемія **Ischaemia b4103**
Їжа, прийом їжі **Eating b535, d6600, d6401, d1550, d630, d2302**
Їжа, прийом їжі **Meal d6301, d6300, e5855, e5854, e5852, e5851**
Їжа, харчування **Food b4351, b1302, b525, b515, b510, d4403, d1203, d860, d2204, d550, e1651, e110**
Їсти, поїдати, закусити **Eat d6604**
Їстівний, придатний в їжу **Edible d630**
Йти, відправлятися **Depart d2305**
Калій **Potassium b545**
Калькуляція **Calculation b 1, d1721, d1720**

Кальцій **Calcium b545**
Канал **Canal s63033, s2501**
Канали **Canals s2602**
Капіляри **Capillaries b415, s4103**
Кардіоміопатія **Cardiomyopathy b410**
Карликовість **Dwarfism b560**
Картка, карти, карта, листівка, гра в карти **Cards d9200, d2103, e1451**
Кататонія **Catatonia b147**
Категорії, категоризований **Categorized e4**
Кахексія **Cachexia b530**
Кацдальний відділ (хвостовий) **Cauda s12003**
Кашель **Coughing b450**
Квадриплегія, тетраплегія **Quadriplegia b730**
Квартира, апартамент, кімната **Apartment d610**
Келоїд **Keloid b820**
Керівник, начальник, наглядач **Supervisors e330**
Керівництво, вказівка **Guidance d2300**
Кивання **Nodding b7653**
Кидання, поштовх, метання, струс **Tossing d4454**
Кидати, кидання **Throwing d445**
Кипіння **Boiling d6300**
Кисень **Oxygen b5400, b430**
Кислота **Acids b5402**
Кистьовий, зап'ясний **Carpal b720**
Кишечний **Intestinal b515**
Кишечник, кишки **Intestines b5254, b515**
Кишка, травний канал **Intestine s540**
Кілометр **Kilometre d4501, d4500**
Кількість **Quantity b6502, d1601, d1370**
Кінестезія **Kinaesthesia b260**
Кінський хвіст **Equina s12003**
Кінцівка, лімб, член тіла **Limb b28015, b28014, b 1801, b 1474, b730, d4554**
Кінцівки **Extremities d435**
Кінцівки **Extremity s8104, s8102, s750, s730**
Кінцівки **Limbs b28015, b28014, b735, b730, d1201**
Кістка, кістяк **Bone b720, b430, s4204**
Кістки **Bones b7, s75020, s75010, s75000, s73020, s73010, s73000, s7700, s7400, s7200, s7102, s7101, s7100**
Кістковий мозок, мозок **Medulla s11050**
Кісточка, кісточки **Ossicles s2502**
Клавіатура **Keyboard d1450**
Клапан **Valves b415, b410**
Класифікація **Categorization b 164**
Клейковина, глютен **Gluten b5153**
Климатичний **Climatic d540**
Клімат **Climate e225**
Клініка, амбулаторії **Clinics e5802, e5801, e5800**

Клітка **Cell b435, e2200**
Клітор **Clitoris s63030**
Кліторальний **Clitoral b640**
Клітчатка **Cellulose e2200**
Книги **Books d4402, d166, e1451, e1300**
Коагуляція **Coagulation b4303**
Ковзаючий, ковзання, переміщення **Sliding d420**
Колеги **Colleagues d7201, e425, e325**
Коледжи, університет **Colleges d830**
Колекціонування **Collecting d9204, d640**
Коліна **Knees b7603, d4550, d4152, d4102, d4101**
Колінний **Patellar b750**
Коліно **Knee b710, s75011**
Колір **Colour b1561, b210, e240**
Колір, розфарбування, забарвлення **Colouring d4402**
Коло, окружність, гурток, сфера, цикл **Cycles b6501, e245**
Колонка, стовп, (Структура хребта) **Column s7600**
Кома **Coma b110**
Команда, розпорядження **Command d870**
Комерційний **Commercial e5650, e5300, e5200, e5152, e5151, e5150, e555**
Комп'ютер **Computer e5602, e5601, e5600, e5352, e5351, e5350, e1351, e1301, e1300, e1251**
Комп'ютери **Computers d3601, d3600**
Компенсація **Compensation e5700**
Компетентність **Competence d150, d145, d140, d137, d134, d133**
Комплектуючі **Completing d8252, d8152, d830, d820, d230, d220, d210**
Комунальні послуги, підприємства, споруди **Utilities d620, e5652, e5651, e5650**
Комунікабельний **Communicable d5702**
Комунікабельний, соціалізований **Sociable b 1260**
Комунікаці **Communication e5100, e560, e535, e125, e115**
Комунікація, комунікуючи **Communicating d660, d3, e5602, e5601**
Комфорт **Comfort d570**
Комфортний **Comfortable d5700**
Кон'юнктива **Conjunctiva s2200**
Конвенції **Conventions d1701, d720, d5404**
Кондиціонування **Conditioning e2600**
Конкурентоспроможний **Competitive d9201, e5902, e5901**
Консистенція **Consistency b525**
Консолідований **Consolidated b1440**
Констатація **Ascertaining b114**
Конституційний **Constitutional b126, e5952, e5951**
Конструктор, дизайнери, проектувальники **Designers e360**
Конструкція, проект, малюнки **Designs d3152**
Контакт, зв'язок, знайомства **Acquaintances d750, e425, e325**
Контакт, зв'язок, контактувати **Contact d3500, d710, d5602, d5601, e1251**
Контракт **Contract d8500**
Контроль, контролюючи **Controlling d4155, d720**
Контур **Contour b2100**

Конфлікт **Conflict e235**
Концентрація **Concentration b140**
Концептуалізувати **Conceptualized b1602**
Концепції **Concepts d1720, d1501, d163, d137, d132**
Концепція, концепт **Concept b1344, b164, d1501**
Кооператив, співпраця **Cooperative b1261, d8803**
Координація **Coordination b1471, b760, b3100**
Координувати, узгоджувати **Coordinate d1551**
Координуючий **Coordinating b1641, d5302, d5301, d5300**
Копролалія **Coprolalia b7652**
Кордон, облямівка, бордюри **Curbs d4551**
Коридори **Corridors e1552, e1502**
Користувач, споживачі **Consumers e5300**
Корінні зуби **Molars b5102**
Корковий **Cortical s1100**
Коробка **Box d1312, d430**
Коронарний **Coronary b410**
Короткий, короткостроковий **Short d8500, d4602, d450**
Косметика, косметичні засоби **Cosmetics d5200**
Коти **Cats e350**
Кошти для існування, підтримання, підтримка, харчування, їжа **Sustaining b3400, b740, b140, d355, d350, d210, d161**
Кривошия **Torticollis b7350**
Криза, перелом **Crises d240**
Криза, перелом **Crisis d240**
Кримінальний **Criminal e5500**
Кримінальний, каральний, грабіжницький **Penal e5500**
Критика **Criticism d710**
Кров **Blood b5152, b4**
Кровотеча **Bleeding b650**
Крок за кроком, перший крок, крок в бік, швидкий **крок Pitch b3400, b3303, b230, b310**
Крок, рух, переїзд, зміна місця, хід у грі, вчинок **Move b5150, b735, b 130, d4350, d4300, d470, d446, d445, e1201, e540**
Крок, сходинка, коротка відстань **Step d760, d450**
Кроки, сходинки **Steps d4552, d4551, d2203, d2103**
Кросівки **Trainers e1251**
Крутити, викручувати **Twisting d445**
Кульгавий, накульгує **Limping b770**
Кульгавість **Claudication b4150**
Культурний, що обробляється, штучно вирощений **Cultural d9202, e5552, e5551, e5550, e330, e140**
Купання **Bathing d6600, d510**
Купівля **Purchasing d177**
Купівля, придбання **Buying d865, d610**
Куприк **Coccyx s76004**
Кухня **Kitchen e1551**
Лабільність **Lability b152**

Лабіринт **Labyrinth s2601**
Лавка, лава **Bench d420**
Лактація **Lactation b660**
Лактація, годування грудьми, виділення молока, утворення молока **Alactation b660**
Ламаючи **Wringing b1470**
Латералізація **Lateralization b230**
Легеневий **Pulmonary b440, b415, b410**
Легені **Lungs b440, s4301**
Лепет **Babbling d331, b340, b310**
Лист, документ, писемність, почерк, **Writing d6602, d2104, d2100, d170, d155, d145, d3, e1552, e1502**
Лист, символ, послання **Letter d345, d2104, d2100, d170**
Листи, букви, символи **Letters d1450, d1401, d1400, d166, d130**
Лицевий **Facial s8401, d3350, d3150, d130**
Ліве обертання **Laevorotation b7200**
Лікарі, терапевти **Physicians d9101**
Лікарня, госпіталь **Hospitals e5802, e5801, e5800**
Лікарські препарати **Medications d57020, d2305**
Лікоть, ліктева кістка **Elbow b710, s73001**
Лікті **Elbows b7603**
Лікувальний, медичний **Medicinal e1101**
Лікування, обробляння **Treating e580**
Лімфа **Lymph b4353, b4352**
Лімфаденіт **Lymphadenitis b435**
Лімфатичний **Lymphatic b435, s4201, s4200**
Лімфодемія **Lymphoedema b435**
Лінзи **Lenses e1251**
Лінзи, кришталік ока **Lens b2150, s2204**
Літак, літаки, авіація **Aircraft d4751, d470, e255**
Літній, немолодий **Elderly d7601, d6605**
Ліфт, елеватор, підйомник **Elevators e1501**
Ліфт, підйом, підйомник **Lift d4454, d440**
Ліфти **Lifts e1501**
Лобковий **Pubic b55500, s8403**
Лобовий, фронтальний **Frontal b164, s11000**
Логіка, логічні схеми **Logic b1601**
Логічний **Logical b160**
Локалізація **Localization b230**
Локалізований **Localized b280**
Лопатка **Scapula b720**
Лосьйон, рідкий косметичний засіб **Lotions d5200**
Любов, почуття **Feelings b1522, b460, b220, d710, d134, d133**
Любов, закоханість **Love b152**
Люди **Humans d4703, e235**
Люди, народ, населення, жителі **People b1403**
Люди, особи, особистості **Persons b 1255, d7106, d1630, d1600, d8802, d740, d350, d137, d134, d133, d132, d110, d940, d250, e5402, e5401, e5400, e5250, e590, e3**

Людина **Human** d3100, d1600, d475, d470, d115, d950, d940, d530, e5900, e4, e2, e1
Людина, особа, особистість, особа, суб'єкт **Person** b4551, b1603, b114
Людство, гуманність, людяність, рід людський, люди **Humanity** d940
Лялька **Doll** d1314, d1313
Магазин **Shop** d6200
Магазин, склад **Store** b1440
Майно, маєток, майданчик житлової забудови, становище **Estate** e5250
Майстер, магістр **Master** d830
Малий **Minora** s63032
Малі статеві губи **Labia** s63032, s63031
Малюнок, малювання **Drawing** b5100, d660, d335, d130, e1251
Мама, матір **Mother** d3503, d331
Манери, хороші манери **Manners** b340
Манеризм **Mannerisms** b765
Маніпулювати **Manipulated** d446, d445, d150
Маніпулюючи **Manipulating** b510, d1310, d5301, d5300, d163, d155
Маніпуляції **Manipulations** b1721
Маніпуляція, маніпулювання, процедура **Manipulation** b5103, b172
Маршрутизація **Routing** e155, e150
Мат, килимок **Mats** e1450
Математичний **Mathematical** b 172, d172, d150
Матеріал, одягання **Dressing** b 176, d6600, d1313, d2200
Машина швидкої допомоги **Ambulance** e5452, e5451, e5450
Меблі, оснащення **Furniture** d6102, d650, d2105, d2101, e1150
Медикаментозне лікування **Medication** d6605, e1101
Медикаментозний **Drug-induced** b1102
Медичний, лікарський **Medical** d6605, d830, d5702, e580, e355
Медсестра, медичні сестри **Nurses** e355
Межа, ліміт **Limit** d240
Мелодія, мелодичність **Melody** b330, d3351, d332
Менархе **Menarche** b650
Менопауза, клімактеричний період **Menopause** b6702, b650
Менорагія **Menorrhagia** b650
Менструальний, щомісячний **Menstrual** b6702, b6701, b650, d530
Менструація **Menstruation** b670, b660, b650, b555, d530
Мета, гол **Goal** b1472, b164, b160, d8803, d163
Мета, ціль, намір **Purpose** b122, d7503, d8803, d166, d930
Метаболізм **Metabolism** b5, e2201
Метаболіт **Metabolite** b430
Метаболіти **Metabolites** b4302
Метеоризм, скупчення газів **Flatulence** b525
Метод, спосіб, методика **Methods** d6301, d6300, d1721, d510, e5602, e5601, e5352, e5351, e5350, e130
Методичний **Methodical** b1262
Метро, метрополітен, підземка **Subway** d470
Механізми **Mechanisms** b130, e5
Механічний, автоматичний, технічний, машинальний **Mechanical** d1701

Мечеть **Mosque d930**
Милиці **Crutches e1201**
Мило **Soap d5101, d5100**
Мимовільний, автоматичний, рефлексивний, довільний **Involuntary b7801, b770, b765, b760, b755, b750**
Мислення **Ideation b176, b160**
Мистецтво **Arts d920**
Мити, прати, митися **Wash d640**
Міастенія **Myasthenia b740**
Міграційний **Migratory d8500**
Міграція, переміщення **Migration e2150**
Міжособистісний **Interpersonal d660**
Міжреберний **Intercostal s43030**
Мікроорганізми, організми **Organisms e2201, e2200**
Мінерал **Mineral b555, b545, b540**
Міокардит **Myocarditis b410**
Міопія, близорукість **Myopia b210**
Міотонія **Myotonia b735**
Міркування, роздум **Reasoning b163**
Місто **City d6601, d4602**
Місто, містечко, адміністративний центр **Town b1141, d7201, d4501, d9103, d460**
Місце призначення, призначення, пункт призначення **Destination d6601**
Місце, житло, положення, місто, селище, містечко **Place b114, d8450, d6601, d650, d640, d620, d610, d5301, d5300, d2205, d2105, d2101, d4, e3**
Місця, житло, положення, місто, селище, містечко **Places d1630, d9205, d460, e1552, e1502**
Мітла **Brooms d640**
Мішень, ціль; об'єкт **Target b2152**
Множення, збільшення **Multiplication b 1720, d1502**
Мобільність **Mobility b7, d6504, d4, e5400, e5100, e1401, e350, e120, e115**
Мова, слова **Words b3300, d3102, d3101, d1702, d1700, d1660, d330, d172, d163, d145, d140, d134, d133**
Мова, слова, вимовлення **Sounding d140**
Мова, слова, виступ, мовна діяльність **Speech b230, b176, b167, b3, s3, d950, d331, e355**
Мова, стиль **Language b230, b340, b330, b320, b310, b1, d815, d170, d166, d134, d133, d3**
Мова, язик **Tongue b5103, b5100, b 1563, s3203**
Мови **Languages b16712, b16702**
Мовлення, радіомовлення, трансляція **Broadcast b1603**
Моделювання **Styling d5202**
Модифікований **Modified e11521, e1401**
Модулюючий **Modulating b3400**
Модуляція **Modulation b3303**
Можливості підключення, узгодженість, злагодженість, зв'язок **Coherence b1601**
Можливості, здатність, обдарованість, вміння **Opportunities d940**
Мозкова атака **Brainstorming d163**
Мозкові оболонки **Meninges s130**
Мозок, головний мозок **Brain b1, s110**
Мозок, кістковий мозок, сутність **Marrow b430, s4204**

Мозолисте тіло **Callosum s11070**
Мозолі **Calluses d5200**
Мозоль, затвердіння, мозолистість **Corns d5200**
Мозоль, оmozолення **Callus b810**
Мозочок **Cerebellum s1104**
Мокрий сніг, дощ із снігом, льодова кірка **Sleet e2253**
Молитва, молебень, благання, прохання, що молиться **Prayer e1450**
Молитви, прохання **Prayers d4152, d4102**
Молоко **Milk b6603, d5602, d5601, e110**
Молочна залоза, грудна залоза **Breast b55501, s6302, d560, e110**
Молячись, прохаючи **Praying d930**
Моніторинг **Monitoring d845, e5901, e5854, e5851, e5801, e5751, e5701, e5651, e5601, e5551, e5501, e5451, e5401, e5351, e5301, e5251, e5201, e5151, e5101, e1**
Монокуляр **Monocular b210**
Монотонний **Monotone b3303**
Моральний, духовний **Moral e465**
Морфема **Morpheme d1451**
Мотивація, спонування, мотивування **Motivation b130**
Моторизований **Motorized d6503, d475, d470, e1200**
Мотоцикл з коляскою **Tricycle d4750**
Мотоцикли з коляскою **Tricycles e1200**
Мошонка **Scrotum b55502, s6304**
Музикальний, мелодичний **Musical b3400, d3351, d3151, d920, e1401**
Мускулистий, м'язовий **Muscular b5352**
М'яз **Muscle b4103, b780, b770, b765, b760, b455, b445, b440, b730-b749**
М'язи **Muscles b5352 b5250, b445, b410, b3100, b260, b215, b7, s75022, s75012, s75002, s73022, s73012, s73002, s7702, s7601, s7402, s7202, s7104, s4303, s2303**
М'язова спастичність **Spasticity b735**
М'яч **Ball d4455, d4454, d435**
На відкритому повітрі, на вулиці, ззовні **Outdoor d650, e5400, e260, e160, e155, e150, e120, e115**
Набірний диск телефону, набирати номер **Dial d440**
Набуття, забезпечення **Procuring d620**
Нав'язлива ідея **Obsession b1603**
Нав'язливі ідеї **Obsessions b160**
Навпочіпки, навприсядки **Haunches d4101**
Навчальний план, курс навчання **Curriculum d845, d830, d825, d820**
Навчальний план, розклад, навчальна програма, курс навчання **Curricula e5855, e5854, e5852, e5851**
Навчання, освіта **Schooling d810**
Навчання, підготовка **Training d840, d825, e5100, e585**
Нагрівання **Heating d6300**
Надання, забезпечення **Provision d6606, e5802, e5801, e5751, e5550, e5452, e5451, e5402, e5352, e5302, e5301, e560, e525**
Надійний, той, що подає надії **Hopeful b1265**
Надійний, що заслуговує на довіру **Dependable b1267**
Надійність **Trustworthiness b126**

Надмірна вага, перевага, надлишок ваги **Overweight b530**
Наднирник, надниркова залоза **Adrenal s5803**
Назад **Backwards d450**
Назад, спина **Back b28013, b5102, s8105, d4107, d4105, d480, d430, e2450**
Найнятий **Hired d845**
Накачування, відкачування **Pumping b410**
Накопичувати, збирати **Gather d6201, d620**
Налагоджування, встановлення **Establishing d7200, d930**
Належний, правильний, властивий **Proper b 1471, d1701, d650, d5301, d5300, d2402**
Наливание, заливка, наливаючи **Pouring d560**
Намір, ціль **Intent d325**
Написаний, письмо **Writhing b7610**
Написання, письмо, письмовий **Writing d6602, d2104, d2100, d170, d155, d145, d3, e1552, e1502**
Написання, правопис, орфографія **Spelling d1701, d145**
Написати **Write d170, d155, d145**
Напівкруглий **Semicircular s2602**
Напій, напої **Drink b5153, b5152, b5105, b1302, d630, d620, d560, e110**
Наповнення **Filling d4402**
Наполегливість, завзятість **Perseveration b7653, b1601, b147**
Напруга, зусилля **Exertion b455**
Напруга, навантаження **Strain b220**
Напруженість, напружений стан **Tension b1470, b152**
Напружувати, напружуватися, розтягувати, розтягуватися **Exert d4402, d4350**
Напрямки **Directions b2152, d3352, d820, d730**
Напрямок, керівництво, управління **Directing d161**
Напрямок, управління **Direction b5107, b5106, b2352, d475**
Нарізання, розрізання на скибочки або тонкі шари **Slicing d6301**
Нарізати, рубати, нарубати, кришити, шинкувати **Chop d4402**
Нарколепсія **Narcolepsy b134**
Наркотик, медикамент, ліки **Drug b 110, d5702**
Наркотики, медикаменти **Drugs d57022, e110**
Народження **Birth d7602, e2150, e310**
Населення, жителі, заселення **Population e5300, e220, e215**
Насильницький, сильний, несамовитий, лютий **Violent e230**
Насичення **Satiation d5602, d5601**
Насінники **Testes b55502, s6304**
Насолоджуючись **Enjoying d950, d940**
Наставник, ментор, керівник, вихователь, людина, яка здійснює догляд **Caregiver b1403, d5702, d5602, d5601**
Настороженість **Alertness b110**
Натиснення **Tap d560**
Натиснення, натискати **Press e5602, e5601, e5600**
Натрій **Sodium b545**
Нахил, нахиляючись **Sloping d4502**
Нахил, похиле положення **Tilting d4105, b2401**
Нахил, схил **Slope d4154**

Нахмурювання **Frowning d3350**
Не підтримується **Unsupported d4153, d4103**
Небезпека, небезпечний **Danger d2402, d2306**
Небезпечний **Hazardous d571, e1553**
Небезпечний, ненадійний, неміцний **Insecure b1266**
Невгамовність, нетерплячість **Restlessness b1470**
Невдаха, недостатність **Failure b410**
Невербальний **Non-verbal b1471, d335, d315**
Невиразний, невимовний **Inexpressive b1264**
Невідповідальний, що не несе відповідальності, несвідомий **Irresponsible b1262**
Негативізм **Negativism b147**
Недоведений **Unproven d1632**
Недостатній **Insufficient b4152, b510**
Недостатність **Insufficiency b610, b410**
Недостатність репродуктивна функція **Subfertility b660**
Недостатня вага **Underweight b530**
Недоумство, божевілля, придбане недоумство **Dementia b117**
Недружній, нетовариський, непривітний **Unfriendly b1261**
Незадоволеність **Dissatisfaction b6403**
Незаміжня, неодружений **Unmarried d7701**
Незасвоєний, неперетравлений **Undigested b525**
Незв'язаний, непов'язаний **Unrelated e345**
Незграбність, ніяковість **Clumsiness b760, b147**
Незнайомий **Unfamiliar e345**
Незнайомці **Strangers d355, d350**
Незручний, неспокійний **Uncomfortable b2703**
Некомпетентність, недостатність, нездатність **Incompetence b525**
Неконтрольований, нестримний **Uncontrolled e2600**
Нематеріальний **Intangible e165**
Немовля, дитина **Infant b761**
Ненавидіти **Hate b152**
Ненавмисний, мимовільний **Unintentional b765**
Ненадійний **Unreliable b1262**
Необґрунтований **Unreasonable d950**
Неорганізований **Unorganized d9200**
Непередбачуваний **Unpredictable b1253**
Непідходящий **Unsuitable b5153**
Неповний **Incomplete b630, d1631**
Неприємний, відштовхуючий **Unpleasant b280**
Непрохідність, перегородження проходу (обструкція сечоводу) **Obstruction b610, b515, b440**
Нерв, нерви, нервова система **Nerve b2804, b2803**
Нерви **Nerves s1201, s1106**
Нервовий, що відноситься до нервової системи **Neural e1151**
Нерівномірний, нерівний, шорсткий, горбистий **Uneven d4502**
Нерухомий, незмінний, непохитний, стійкий **Immobile d4503**
Нерухомість, заціпенілість **Stiffness b780**

Нестача **Shortness b460**
Нести, проводити, носити, пронести, підтримувати **Carry b4302, b4301, d240**
Нестійкий **Erratic b1263, b1253**
Нестійкий, нестабільний **Unstable b715**
Неструктурований **Unstructured d9200, e1152**
Нетерпимість, непереносимість **Intolerance b515**
Нетримання **Incontinence b620, b525**
Неуважний, нечемний **Inattentive b1264**
Неуважність, абстракція **Abstraction b164**
Нешвидкий рух очей **Non-rapid eye movement b1344**
Нижня білизна, натільна білизна **Undergarments d540**
Нижня губа, верхня губа, заяча губа **Majora s63031**
Нижче, нижній **Lower b28015, b4501, b4500, b735, b730, b440, s32041, s8104, s750, d7401, d4300, b4501, b4500, d5401, d5400, d435**
Низький, нижчий **Low b28013, b2400, b3101, e2500, e2251, e2250, e2151**
Нирка **Kidney s6100**
Нирки **Kidneys b6100**
Ниркова **Renal b610**
Ніготь, нігті на пальцях рук **Fingernails d5203**
Нігті **Nails b8, s830, d5100, d520**
Нігті на пальцях ніг **Toenails d5204**
Ніж, скальпель **Knife d4402**
Ніжка, нога **Leg b7611, b7351, b7301, b760, s7501**
Німота, затримка мови **Mutism b730**
Ніс, чуття, нюх, запах, аромат **Nose s310, d1202, d520**
Ністагм **Nystagmus b215**
Нова робота, працевлаштування **Reemployment e5900**
Новинка, нововведення **Novelty b126, d2500**
Нога, ступня, стопа **Foot b760, s7502, d4553, d4350, d4106, d450, d446**
Ноги **Legs b7603, d4556, d4553, d4153, d4152, d4103, d4102, d435**
Ноги, стопи **Feet b28015, b7603, d4556, d4552, d4153, d4103, d435, b730, b710, d510**
Номер, кімната, квартира **Room d4600, d610**
Носовий, назальний **Nasal s3300, s3102, s3101, d5205**
Нудота, морська хвороба **Nausea b535, b240**
Нутрощі **Bowels e1151**
Нюх **Smelling b255**
Нюховий **Olfactory b255, b156**
Няня, медична сестра **Nannies e340**
Обговорення, дискусія **Discussion d3504, d3502, d355**
Обговорення, дискусія, дебати **Discussing d3503**
Об'єднання **Corporations e5650**
Об'єднання, асоціація **Association d950 e5900, e345**
Об'єкти, предмети **Objects b21003, b21002, b21001, b21000, b1640, b1565, b1250, b1143, b163, d1202, d1201, d1200, d9203, d2500, d2102, d134, d133, d131, d880, e1553, e11521, e11520, e510, e165**
Об'єм, маса **Volume b4402, b4103, e250**
Обертання, поворот, періодичне повторення **Rotate d4453**
Обід **Dinner d2204**

Обідня, що обідає **Dining d550**
Область, регіон, край, ділянка **Region b28012, b2804, s8103, s8101, s8100, s740, s720, s710, e5855, e5854, e5852, e5851**
Обливання, прийняття душу **Showering d510**
Облисіння, алопеція **Alopecia b850**
Обличчя, вираз обличчя **Face s7101, d4150, d1600, d520, d510, e1250, d3150**
Обмежений **Limited b1254**
Обмежений, вузький **Restricted b1260, d4600, e2201**
Обмеження життєдіяльності, нездатність, непрацездатність **Disability e5752, e5751, e5750, e570**
Обмеження життєдіяльності, нездатність, непрацездатність **Disabilities d940**
Обов'язки **Duties d8301, d8251, d8201, d8151, d2400, d950, d230**
Образ **Image b180**
Образи **Images d163, e2401**
Образний, обдарований уявою, обдарований багатий на уяву **Imaginative b1264**
Обраний **Elected e5950**
Обрання шляхом голосування депутатів **Elections e595**
Обряди, ритуали **Rituals e465**
Обряди **Rites d9102**
Обслуговування послуги **Attending d8301, d8251, d8151, d1601, d1600, d855, d850, d820, d930**
Обслуговування, служби **Service d910**
Обстановка, меблювання, предмети побуту, прикраси, обладнання **Furnishing d610**
Обчислення **Computations d172**
Обчислення, калькуляція **Calculating d172**
Обчислення **Calculus d1721**
Обчислити **Computing b1720, d172**
Овочевий, рослинний **Vegetable d6201, b110**
Одиниці, розділи **Units e1351, e1151**
Од. вим. **Unit e2151**
Одружений **Married d7701**
Одяг **Clothes d650, d640, d540, d240, e1150**
Одяг **Clothing d4403, d5301, d5300, d540, e1651**
Одяг, вбрання **Dress d5404**
Одяг, предмет одягу **Garments d640**
Однаково, в рівній мірі, порівну **Equals d740**
Одинокий, відокремлений, окремих, безлюдний, одиничний **Solitary d8800, d2102**
Односторонній парез **Hemiparesis b7401, b7352, b7302**
Одруження **Marriages d9102**
Ожиріння, огрядність, повнота **Obesity b530**
Оздоблення, зняття задирок, заправка **Trimming d5204, d5203**
Оздоблення, штрих, завершення **Finishing d3502, d240**
Озон викор. для очищення повітря, води **Ozone e2601**
Ознаки **Signs b167, d7104, d1330, d150**
Око **Eye b21003, b21002, b21001, b21000, b1474, b1471, b1344, b760, b730, b220, b215, d3500, d5602, d5601**
Окорухомий **Oculomotor b176**
Окремий, ізольований, особливий, індивідуальний **Separate d230**
Окуляри **Glasses e1251**
Окупація, заняття, рід занять, професія, зайнятість **Occupations e5902, e5901**
Околиці, район, сусідство, сусіди **Neighbourhood d6601, d4602**
Околиці, сусіди **Neighbours d750, e425, e325**
Олівець, кисть, манера **Pencil d4400, d1450**

Олігозооспермія **Oligozoospermia b660**
Олігурія **Oliguria b610**
Оніміння, нечутливість, задубіння **Numbness b2702, b265**
Опади, осадження, повалення, стрімкість, прискорення **Precipitation e225**
Опановування, розуміння **Comprehension d166**
Опановуючи **Comprehending d1661, d325, d320, d315, d310**
Опікуни **Guardians d760, e330**
Опікуни **Trustees e330**
Операції **Operations b172, d1720, d150**
Операції **Transactions d8**
Операційна, оперуючи **Operating e5401**
Операція, робота, експлуатація, управління **Operation d150, e5952**
Опорно-руховий апарат **Musculoskeletal s770**
Опозиційний, що відноситься до опозиції **Oppositional b1261**
Оптимальний **Optimal b54501, b5501, b1343**
Оптимізм, надія **Optimism b126**
Оптичний, зоровий **Optical e1250**
Опції, варіанти **Options b1645, d177, d175**
Оргазм **Orgasm b6700, b640**
Оргазменний, оргастичний **Orgasmic b640**
Організаційний **Organizational e325**
Організація, організм, структура **Arranging d610, d2205, d2203, d2202, d2200, d2105, d2103, d2102, d2101, d2100**
Організація, структура **Organization b1472, b1103, b164, b163, e5101**
Організації **Organizations d930, d910**
Організовувати **Arrange d2303**
Організувати, влаштовувати, організуватися **Organize e5951**
Оренда **Renting d610**
Орієнтація, орієнтування **Orientation b156, b147, b144, b114, b110**
Орографія **Orography e210**
Ортези **Orthoses d6504**
Ортоз **Orthosis d5201**
Орточичний **Orthotic e1151**
Освітлення **Lighting d5700, e1602, e1601, e240**
Освіта, культура **Culture d6301, d5404, d920, e1152, e460, e315, e310, e140**
Освіта, навчання, освіченість **Education d8, e5100, e1152, e590, e5850, e340, e130**
Освітній, навчальний, виховний, педагогічний **Educational d8203, d8202, d8201, d8200, d830, d815, e1300**
Осідання, осад, відстій **Settling e5500**
Осінь **Autumn e2255**
Ослаблений, уповільнений, погіршений **Impaired b210**
Оснащення, сукупність засобів, якими оснащено що-небудь **Equipping d6102**
Основний **Basic b5400, b163, b147, b117**
Особи **Individuals b1142, d7106, d770, e2150, e1602, e1151, e460, e345, e340, e335, e330, e325, e320, e315, e310**
Особистість, індивідуальність, відома особистість **Personality b152, b130, b126, b125**
Особистий, персональний, який рухається, який зачіпає особистість, що зачіпає особистість **Personal b126, b125, b122, e5400, e575, e440, e350, e340, e310, e120, e115, e110**
Особливий, окремих, виразний **Distinct b1640, b126, b125**
Оточення **Surroundings b114, e2401**
Отримувати, відбуватися **Derive e5951**
Отримувати, купувати **Obtain b1670**
Отримання **Receiving b1520, d3, e125**

Отримати **Receive** d3350, e1251
Офіційно, формально **Formally** d9201
Охолоджуючий **Refrigerating** d6404
Охорона здоров'я, здоров'я **Health** d6506, d815, d660
Охриплість, хрипота, діафонія **Dysphonia** b310
Охриплість, хрипота, дисфонія **Hoarseness** b310
Оцінка **Evaluation** d8302, d8252, d8202, d8152
Оцінка, визначення кількості, визначення якості **Evaluating** b1645, d177, d175
Очі **Eyes** b21002, b21000, b2152, d315
Очне яблуко **Eyeball** s220
Очний, окулярний, наочний **Ocular** b1561, s2303
Очистка **Clearing** b5105
Очікування **Anticipating** d5302
Очікування, вичікування, засідка **Waiting** d2401
Очікування, передчуття **Expectations** d2504, d2503, d2501
Огляди **Examinations** d570
Однолітки **Peers** d8301, d8251, d8201, d8151, d750, e425, e325
Одягання, гігієнічні процедури **Toileting** d6600, d530, d520, d510
Опір, супротив **Resistance** b735
Органи чуття **Senses** b2, d120
Падіння **Falling** b240, e2253
Палець, носок, палець на нозі **Toe** b1470, s8301, d520 **Toes** s75021, d5204, d446
Пальці **Fingers** s73021, d4455, d4454, d4453, d4451, d4450, d1201, d5203, d440
Пансіонат, пенсія, пансіон **Pension** e5700
Пансіонати, пенсії **Pensions** e5702, e5701
Панування, переважання, перевага, вплив **Dominance** b147
Парадоксальний, незвичайний **Paradoxical** b440
Паразитний, бездомний **Stray** b21023
Параліч, паралізованість **Paralysis** b7402, b7356, b730, b515
Паралельно **Parallel** d8802
Параметри **Parameters** b560
Параміотонія **Paramyotonia** b735
Парапарез **Paraparesis** b7401, b7353, b7303
Параплегія **Paraplegia** b7401, b7353, b730
Парасимпатичний **Parasympathetic** s150
Парафін **Paraffin** e240
Паращитовидний **Parathyroid** s5802
Парез, полупараліч **Paresis** b7402, b7356, b730
Парестезія **Paraesthesia** b265
Парки **Parks** d9103, e520, e160
Паркінсон **Parkinson** b7356
Партнер, учасник, співучасник, товариш **Partner** d7702
Партнери **Partners** d770, e310
Пасажир **Passenger** d470
Пахвове волосся **Axillary** s8402
Педаль, ножний важіль **Pedals** d435
Пензлики **Brushes** d640
Пензлик, щітка **Brush** d4453, d1450
Пеніс **Penis** b55502, s6305
Первинний, основний, першопочатковий **Primary** b5550, b650, b530, s32000, d820, e5853, e5850, e5800, e340
Перебування **Staying** d415
Передпліччя **Forearm** s7301

Перевага, те, чому віддається перевага **Preference b1474, b1473**
Передбачуваність **Predictability b125**
Передбачуваний **Predictable b1253, e2255, e245**
Перевезення, проведення **Carrying b430, b164, d5602, d5601, d550, d540, d530**
Перевезення, коляска, візок **Carriage b430, d4752, d470**
Перевезення, транспортування **Conveying d3352, d3351, d3350, d340**
Переговори **Negotiating d6200**
Перегородка **Septum s3101**
Перегородки **Septa s7703**
Передача, переміщення **Transferring d4**
Передменструальний **Premenstrual b650**
Передчасний, поспішний, непродуманий **Premature b660, b640**
Пересування **Locomotion e2201, e2200**
Перепочинок, припинення **Termination d3502**
Перекидаючись **Somersaulting d455**
Переклад **Interpretation d166**
Переключення **Shifting b1643, b140**
Перемішування **Stirring d6301, d6300**
Переповнений, людний, багатолюдний **Crowded d4503**
Перепонка, мембрана **Membrane s2500**
Переривчастий, що перемежовується **Intermittent b4150**
Переслідування, прагнення **Pursuit e555**
Переслідувати, продовжувати, бігти за, слідувати невідступно **Pursue e325**
Перетворення **Conversion b540**
Перетворення, трансформація **Transforming d6301, d6300**
Перетинати, переходити, переправлятися **Cross d4153, d4103**
Перефокусування **Refocusing b1401**
Перехід **Moves b2152**
Перехід, перехідний період **Transition b1341**
Переходячи **Transitioning d8250, d8200**
Переходи **Transitions d2304**
Перешкода **Blockage b415**
Перешкоди **Obstacles d455, d450**
Перешкоджати, пускати, дозволяти **Let d4403**
Період, час, тайм, проміжок часу, епоха **Period b740, b530, b140, d7200, d4155**
Періодичний, циклічний, риторичний **Periodic b134, e5800**
Періодичність, частота, повторюваність **Periodicity b4401**
Перистальтика **Peristalsis b515**
Периферійний, периферичний, окружний **Peripheral b210, d1450**
Перст, палець на руці **Finger b7611, s8300, d520**
Перцепційний, що відноситься до сприйняття **Perceptual b230, b210, b167, b160, b156, b144, b140**
Печаль, горе, скорбота, смуток **Sorrow b152**
Печаль, смуток **Sadness b152**
Печінка **Liver s560**
Підвищена кислотність **Hyperacidity b515**
Підвісний, висячий **Hanging d6400**
Під впливом **Influenced e335**
Підготовчий, попередній **Preparatory b640**
Підготувати **Prepare d6604, d6302, d815**
Підготовка, препарат, приготування, ліки **Preparation b6700, d6301, d6300, d840, d825, d815, e5900**

Підготовка, препарат, приготування **Preparing d845, d640, d630, d2305, d2204, d2203, d2202, d2200, d2103, d2102, d2101, d2100**

Підйом **Rise b4200**

Підйом, ліфтинг, піднімання **Lifting d4556, d4400, d430**

Піднебіння **Palate s3202**

Поїзд, склад **Train d4502, d2306, d470**

Пози, положення, постава, стан, настрій, настрій **Postures d3350, d3150**

Позування **Posturing b147**

Позиція, положення, місце, посада **Position b1565, b755, b260, b235, b 180, d7402, d7401, d7400, d7203, d5700, d5301, d5300, e2451**

Позиції, положення **Positions d7401, d7400, d410, e5950, e435, e430, e335, e330**

Підключення, зв'язок **Connection b3300, d930**

Підкомпоненти **Subcomponents b1471**

Підлеглий **Subordinate e435, e335**

Підмітання, прибирання сміття **Sweeping d640**

Підняття **Rising d4555**

Підписання **Signing d134**

Підписаний **Signed b1671**

Підставляючи **Substituting d1314**

Підрахунок **Counting d1501, d135**

Підтримувати, надавати підтримку **Maintain d6603**

Підтримувати, підкріплювати **Sustain b1342**

Підтримуючий **Supportive b760**

Підтримка, допомога **Support e590, e580, e575, e570, e165**

Підтримки, кошти **Supports d2305**

Підтримуючи **Supporting b755, d4155**

Підходить (пасує) **Suitable e590**

Підходити **Approaching d2502**

Підшлункова залоза **Pancreas s550**

Пігментація **Pigmentation b860, b850, b810**

Когнітивний **Cognitive b176, b172, b167, b164, b163, b160, b147, b144, b117, d815**

Піктограми **Pictograms d3152**

Пілінг, лущення, відшарування **Peeling d6301**

Пілоричний **Pyloric b5106**

Пільги, привілеї **Privileges d820, d950**

Пісенність, музичність **Melodiousness e2501**

Післяродовий **Postnatal b7611**

Пісня, романс, вірш, спів **Songs d332**

Пірнання, стрибки в воду **Diving d4553**

Пітч, висота **Pitches b1560**

Піхва, жіночі статеві органи **Vagina s6303**

Пішохід **Pedestrian e5200**

Плавання **Swimming d455**

Плавати, плисти, пропливати **Swim d465**

Плазуючий, згорнений **Crouched d4101**

План, креслення, проект, схема, діаграма, задум **Plan d230**

Планування, проектування **Planning b 164, d6506, d6406, d630, d2205, d530, e5402, e520, e515, e160**

Плантація, насадження **Planting d6505**

Плани на майбутнє, будувати плани **Plans b164, d230**

Платіж **Paying d6200**

Платити, заплатити **Pay d855**

Плач, голосіння, скарги, нарікання **Crying b340**

Племінниці **Nieces e315**
Плече, лопатка **Shoulder b28016, b715, b710, s8101, s720**
Плечі **Shoulders d5401, d5400, d430**
Плід, зародок, ембріон, утробний плід **Embryos e2200**
Плодючість, фертильність **Fertility b660**
Пляшки **Bottles d560, d550**
Побачений **Seen b2101**
Побутова техніка **Appliances d6301, d650, d640, d620, e1151, e1150**
Поведінкові норми **Behaviours b164, d720, d5602, d5601, d2306, d2303, e465**
Поведінка **Behaviour b1644, d7102, b1471, b1470, d135, d130, d250**
Поведінковий **Behavioural b1470, b125**
Поверхня, зовнішня поверхня **Surface d4305, d465, d450, d420**
Повинен, потреба **Need d5702, d5701, d177, d560, d550, d530**
Повільний, некмітливий, неквапливий **Slow b4400**
Протоки **Ducts b2153, s570**
Повітряна траса **Airway b4500**
Повітряні шляхи **Airways b4501, b4500, b440**
Повітряний потік **Airflow b440**
Повзання мурашок **Crawling b840, d460, d455**
Повнота, огрядність **Fat b1801, b540**
Поворот, перетворення, обертання **Turning d4107, d445, d2402**
Повторення, перерахування, переказ **Repetition b3300**
Повторне прикріплення **Reattaching d6500**
Повторюваний, що повторює, періодичний **Repeating d135, d130**
Поглинання **Absorption b515**
Погляд, вид, зір, приціл, поле зору **Sight b1565**
Погода, непогода **Weather d3503, e230, e225**
Податок, державний податок, збір, мито **Tax e570**
Подивитися, дивитися **Look b2152, d5702**
Подорожі **Travelling d920, d480**
Подрібнення, розтирання **Grinding b5102**
Подружки **Playmates d750**
Позаматкова вагітність **Ectopic pregnancy b660**
Позиціонування, визначення вартості **Determining b2352, b2351, b2350, b2304, b2303, b2302, e5700, e5401**
Позначення **Notation d3351**
Позначення, позначки, нотатки **Notations d3151**
Поживні речовини, нутрієнти **Nutrients b520, b515**
Поживний **Nutritious d5701**
Поінформованість **Awareness b1644, b1442, b1144, b1143, b1142, b1141, b1140, b180, b110**
Поколювання, пощипування, дзвін у вухах **Tingling b2702, b265**
Покупка **Shopping d620**
Полегшувати, просувати **Facilitate b215, d465, e135**
Полегшення, рельєф, допомога **Relief e210**
Полив, поливання, зрошення **Watering d650**
Полірування, лак, лиск, шліфування, обробка, чистка **Polishing d6500, d5204, d5203**
Політика, політичність **Policy e5952, e5201**
Політичний, державний, партійний **Political d325, d950, d940, d920, d910, e595**
Поліурія **Polyuria b620**
Поліцейський, поліція **Police e5452, e5451, e5450**
Пологи **Childbirth b660**
Положення, переміщення **Lie d410**

Помічники **Assistants e575, e440, e340, e310**
Помилка, марення величі **Delusions b160**
Помутніння, захмареність **Clouding b1100**
Попередження, застереження **Warning d315**
Попереково-крижовий **Lumbosacral s12002**
Поперековий **Lumbar s76002**
Прасування одягу **Ironing d6500, d640**
Поріг, межа, переддень **Thresholds e1550, e1500**
Породження, продукування потомства **Procreation b670, b660, b650, b640**
Портативність **Portability e5802, e5801**
Портативний, переносний, пересувний **Portable e1550, e1500**
Порушення **Breaking d550**
Порушення, занепокоєння **Disruption b1470, e235, e230**
Порушення, обурення, хвилювання, неспокій, розлад **Disturbance e255**
Порушення, розлади **Disorders b7650**
Порушення **Disturbances e235**
Порція, подача **Serving d630**
Перевага, користь **Benefit e165**
Поспішний **Rushing b2400**
Поставка, постачання, подача **Supply e5302**
Поставляючи **Supplying e5300**
Постачальник, годувальник сім'ї **Provider e5750 Providers d7201, d740, e575, e440, e360, e355, e345, e340, e310**
Постіль **Bed d4150, d420, d410, d2104, d2100**
Постійний, незмінний, довготривалий **Persistent b130**
Постуральний **Postural b755, b420**
Поза, позиція **Posture d4101**
Посуд, начиння, приладдя **Utensils d640, d620**
Послати, посилати, передавати, заслати, слати **Send e1251**
Послідовно **Sequentially d2203, d2202, d2201, d2200**
Послідовність, порядок проходження, низка **Sequence b1642, b1471**
Потовий, піт, потіння **Sweat b830, s8200**
Потенціал, можливість, напруга **Potential b280, d175**
Потиличний **Occipital s11003**
Потовиділення **Sweating b830**
Потреби **Needs b130, d870, d570**
Потребувати, хотіти, бажати, відчувати необхідність, бути потрібним **Want e1552, e1502**
Потребуючи **Needing b5350**
Потужність, влада, сила, міць **Power b770, b760, b740, b735, b730, d7400, d930, e5951, e2200, e1550, e1500, e330**
Похмурий **Gloomy b1265**
Початок, натиск, атака, напад **Onset b6503, b5550, b134**
Початок, початковий етап **Running b770, d8500**
Початок, початковий етап **Starting d7200, d355, d350**
Почерк **Handwriting e1251**
Поширення **Dissemination e5602, e5601**
Пошкодження, збиток, шкода **Injury b4303, d5702, d571**
Подання **Distractions e2601, e2600, e2501, e2401**
Подання, представництво **Representation b1801, b163, e5500**
Подання, презентації **Representations d3152**
Подається **Served b2804, b2803, d550**
Подача **Filing e1351**
Поділ **Separation b2301**

Поділ, розподіл **Sharing b140**
Поділитися **Share d7504, e325**
Похитування **Swaying b2401**
Пошук **Seeking e590**
Пошук, пошуки, обшук **Search d950, e5900**
Права **Rights d950, d940**
Правила **Regulations e5**
Правила **Rules d1551**
Правильно **Right b7352, d2402**
Правління, форма правління, управління **Government e5951, e5252**
Правовий, юридичний, законний **Legal d7701, d760, d950, e5951, e550**
Практика, застосування, здійснення на практиці **Practice e145**
Практика, застосування, здійснення на практиці **Practices d930, d570 e5302**
Практикування **Practising d135**
Предмет, суб'єкт **Subjects d820**
Представлення, представляючи **Introducing d7200, d3501, d3500**
Презерватив **Condom d570**
Прибутковий, вигідний, високоприбутковий **Remunerative d855, d850, d660, d650, d920, d910, e5902, e5901**
Привід, випадок **Occasion d6301**
Природній **Natural b1343, b 1302, d7600, e5302**
Припинити **Terminate d6603**
Припинення **Cessation b6702**
Працюючий **Employed d850, e590**
Престиж **Prestige d7402, d7401, d7400**
Претендує, хто вдає **Pretending d1314, d163**
Приготування, варіння **Cooking d6502, d640, d630, d620**
Прибирання **Tidying d640**
Прилади **Devices e5802, e5801, e1401, e1251, e1250, e1201, e1151**
Привітання **Greetings d3500**
Приводний, ведений, керований, гнаний **Driven d470**
Придатний для пиття **Drinking b535, d4301, d630**
Прихильність **Affection d3350**
Приміський, заміський, дачний, обмежений, провінційний **Suburban e160**
Приймання їжі **Ingestion e110**
Прийнятність **Eligibility e5855, e5854, e5852, e5851, e5802, e5801, e5752, e5751, e5702, e5701, e5700, e5401, e5352, e5252**
Припливи **Flushes b6702**
Примітки **Notes b340**
Приймати, всиновлювати, удочеряти, запозичувати **Enact d1314**
Примус **Compulsions b160**
Принципи **Principles d172, e5150**
Прийнята, отримана **Adopted d760, e5652**
Прийняття **Adoption d7602**
Придбати **Acquire d1501**
Придбання **Acquiring d1502, d1501, d1500, d1452, d1451, d1450, d1402, d1401, d1400, d845, d815, d810, d155, d137, d134, d133, d132, d220, d210**
Придбання, отримання **Obtaining d8451, d8302, d8252, d8202, d8152, d6201, d6200, d166, d132**
Природний **Naturopathic e1101**
Присівши навпочіпки **Squatting d415, d410**
Приєднання, з'єднання **Joining d8803, d8802, d8801**
Пристосування, адаптація, звикання **Adaptation b21020, e215**

Пристосування **Adaptations e1401, e1201**
Пристосовність **Adaptability b210, b 125**
Присутність, наявність **Presence b230, b210, d8802**
Прикидатися, симулювати, робити вигляд, прикидатися **Pretend d131**
Пріапізм **Priapism b640**
Пробіжки **Scampering d455**
Проблеми **Problems e580**
Пробудження **Arousal b 1522, b670, b640**
Пробудження **Awakening d2302**
Проведення часу **Pastimes d9204**
Провідність **Conduction b167**
Програма, уявлення **Programme d825, d820, e5852, e5752**
Програми **Programmes d840, d830, d920**
Програма, уявлення, спектакль, план **Programme d8303, d8302, d8301, d8253, d8252, d8251, d8250, d8203, d8202, d8201, d8200, d8153, d8152, d8151, d8150**
Програмне забезпечення, програмні системи **Software e1351, e1300, e1251**
Програш, програш в грі **Losing b2402**
Прогресивний, передовий, поступальний, поступовий **Progressing d8302, d8252, d8202, d8152**
Продовжити, витягати **Extend d4452**
Продукти, продукти, готові до вживання **Products e5400, e5200, e510, e1**
Продуктивність, ефективність, виконання **Performance b640, e1401, e340**
Проковтнувши **Swallowing b510**
Пролежні **Bedsore b810**
Проміжний мозок **Diencephalon s1102**
Проміжний, середній, допоміжний **Intermediate d6201, d6200**
Промисловий, індустріальний, технічний **Industrial e5152, e5151, e5150**
Пронизливий, пронизливий, гострий, різкий, проникливий **Piercing b5101**
Пропріоцептивний **Proprioceptive b260**
Пропускаючи **Skipping d455**
Прорізування зубів, зростання зубів **Dentition s32001, s32000**
Просити **Seek d9200, d2103**
Прослуховування, слухання **Listening d115**
Простата, передміхурова залоза **Prostate s6306**
Просто **Simple b760, d220, d210**
Простір **Space b114, d2203**
Просування, підвищення **Advancing d845, d820**
Заохочення, сприяння **Promoting e580**
Заохочення, сприяння, стимулювання **Promotion d8451, e5800, e590**
Протези, протезування **Prostheses d6504, e1251, e1151**
Протезування, протез **Prosthesis d5201**
Протезисти **Prosthetists e355**
Протезний **Prosthetic e1151**
Протистояти **Resist b1304**
Прохаючи, прохання, запитуючи **Asking d3500, d730, d132**
Професії **Professions d750**
Професіонали **Professionals d57021, d740, e455, e450, e360, e355, e340**
Професійний **Vocational d825**
Професійно-технічна освіта, стажування **Apprenticeships e5853, e5850**
Професійний **Occupational e5900, e355**
Професійний **Professional d7201, d7200, d830, d5702, d910, e5900, e5853, e5850**
Професія, заняття **Calling d360**
Професія **Profession d850, d845, d825**

Профілактика **Prevention e5800**
Профспілки **Unions e5902, e5901**
Прохолода, свіжість **Cooling b830**
Проходження, прохід, проїзд **Passage b5105, b1802, b310**
Проходи, проїзди **Passages d330**
Процедура, операція, технологічний процес, методика проведення **Procedure d331**
Процедури, операції **Procedures d1721, d230**
Процес, спосіб **Process b5403, b5402, b5401, b1602, b1601, b1600 d8302, d8252, d8202, d8152, d1721, d1720, d1700, d1660**
Процеси, способи **Processes b172, b152, e1301**
Прояви **Manifestations b5550**
Пряма кишка **Rectum b5250**
Прямо, відразу **Straight d4153**
Психічна стійкість, спокійність **Calm b1263**
Психічний, духовний **Psychic b126**
Психологічний **Psychological d240, e5802, e5801, e5800, e350**
Психомоторний **Psychomotor b176, b160, b147, b140, b134, b130, b126, b125**
Психосоціальнай **Psychosocial b122**
Птоз **Ptosis b215**
Пубертатний **Pubertal b5550**
Пунктуація **Punctuation d1701**
Палиці, тростини **Canes d6504, e1201**
Палиця, палиця, палиці, ручки **Sticks d4402**
Передавання **Transmitting e5350**
Переконливий, вольовий **Volitional b 1603**
Переміщати, переставляти; змінювати місцями **Transpose d1452, d1451**
Повага, почуття поваги **Respect d710**
Повага, шана **Esteem d7500, d710**
Поверх, підлога, настил (тазова діафрагма) **Floor s620, d4600, d4556, d4555, d4153, d4151, d4101, e1552, e1502**
Повідомлення, сповіщення, оголошення **Notice d845**
Повторення, повторюючи **Recurring b1302**
Погоджений, скоординований **Coordinated d446, d445, d440, d435, d550, d540, d250, d240, d230, d220, d210**
Подружній, шлюбний **Spousal d770**
Подряпини **Scratching b860**
Порівнюючи **Comparing d6200**
Посилаючись **Recalling b144**
Поступливість **Agreeableness b126**
Похмурий, сумовитий, в поганому настрої **Moody b1263**
Похмурий, що впав духом **Downhearted b1265**
Почутий **Heard e250**
Прагнули **Sought d8500**
Прання, мийка, миття, промивання **Washing d6502, d640,**
Праця, робота **Labour e5652, e5651, e5650, e1652, e1651, e1650, e590**
Прибирання **Cleaning d5205, d5204, d5203, d530, d510, e1150**
Прибирання(миття житлової площі) **Dusting d6402**
Прибирання, миття підлоги **Mopping d640**

Приватний, особистий, неофіційний, рядовий, таємний, конфіденційний **Private** d4602, d4601, d870, d470, e340, e155

Приклади, випадки **Instances** b1640

Пристрасне бажання, прагнення **Craving** b130

Пристрій **Device** d4703, d1450

Притулки, укриття **Shelters** e525

Притулок, укриття **Shelter** e5252

Притулок, укриття, давати притулок **Sheltering** e5252, e5251

Радіаційний **Radiating** b2804, b2803

Рампи **Rampse** 1602, e1550, e1500

Реабілітація, відновлення **Rehabilitation** e580

Реагувати, відгукуватися, впливати **React** b126, b125

Реагуючи **Reacting** d7104

Реакції **Reactions** b755, b435

Реакція, реагування, вплив **Reaction** b755

Реалізація, здійснення, виконання **Implementing** d177, e5901, e5801, e5651, e5501, e5251, e5151

Реверсивний, зворотний **Reverse** b5107, b5106

Регідратація **Rehydration** b5450

Регулювання **Adjusting** d4106, d540

Регулювання, регуляція **Regulation** b1103, b555, b550, b545, b540, b152, e5952, e5351, e1501

Регулювання, регуляція **Regulating** b5500, b1103, d720, d530

Регулювати, впорядковувати **Regulate** b1470, b1304, e5

Регулярний, черговий **Regular** d6605, e2255, e255, e245

Регуляції **Regulations** e5

Регургітація **Regurgitation** b510

Реєстрація, облік **Registration** e5952

Реєструючий **Registering** b144

Резиденція, проживання, перебування, місцеперебування **Residence** d4601, d4600, d750

Рекурентний, повторюваний, періодичний **Recurrent** b5106

Релаксація, відпочинок, розслаблення **Relaxation** b7651, b6403, b 1343, d920

Релігійний, віруючий **Religious** d9102, d855, d325, d930, e5552, e5551, e5550, e5502, e5501, e1451, e335, e330, e325, e4

Релігія, релігійне вчення **Religion** d950, d930, d920, d910, e145

Ремесла **Crafts** d8500, d810, d920

Ремесла **Handicrafts** d9203

Ремонт, відновлення, лагодження **Repair** b830, b820, b810, d6501, e5300

Ремонт, ремонтуючи **Repairing** b820, d6

Репертуар **Repertoire** b7611, b7610

Репетиція, повторення **Rehearsing** d135

Репліка, натяк, сигнал **Cues** d1660, d710

Ресурси, засоби **Resources** d870, e5900

Ретроградна **Retrograde** b650

Рефлекс, рівновагу **Reflex** b755, b750, b620, b215

Рефлюкс, відлив **Reflux** b5106

Речення **Sentences** d134, d133

Речовини, субстанції **Substances b435, b130, d5101, d5100, e110**
Ризику **Risks d5702, d571**
Римований вірш **Rhyme d135**
Рис **Rice d6300**
Ритм мови **Dysfluency b3300**
Ритм, ритмічність, періодичність **Rhythm b1340, b440, b410, b340, b330**
Рівність, рівняння, зрівнювання **Equalization d940**
Рівновага, врівноваженість **Equilibrium b5452, b5451**
Рідина **Liquid b5107, b5106, d1203, d5602**
Рідина, рідке середовище, газоподібне середовище **Fluids b650**
Рідини **Liquids b510, d560, e1100**
Рідний брат, рідна сестра (рідні по крові) **Sibling d760**
Рідні брати, рідні сестри (рідні по крові) **Siblings e310**
Різний, різноманітний, різнобічний **Various b 117, e2200**
Різноманітність, ряд **Variety e5802, e5801, e5352, e5351, e5350**
Різьба, різьблення по дереву, різання **Cutting b5101, d6300, d4402, d550**
Рішення **Decisions d220, d210, d1**
Рішення **Judgement b164**
Рішення, визначення **Decision b164, e330**
Рішення, дозвіл **Solution b1646, d175**
Робити, гарантувати **Undertake d177**
Робота **Work d7201**
Робота по дому **Housework d650, d640, d630, e5100, e575**
Робота, завдання, заняття **Job d855, d850, d845, d825, e5900**
Роботодавець **Employer d7400**
Роботодавці **Employers d845, d740, e330**
Робочий стіл, круглий стіл, письмові столи, парти **Desks e1351**
Робочі місця **Workplaces e1500**
Рогівка **Cornea s2201**
Родичі, рідня **Relatives d9205, d7**
Роз'єднуючий, роз'єднувальний, що дислокується **Dissociative b 144**
Розбіжність у думках, незгода **Disagreement d7103, d335**
Розвага, відволікання **Diversion d920**
Розвага, задоволення **Amusement d920**
Розвага, танці **Dancing d9202**
Розважальний **Recreational d6504, d920, e5552, e5551, e5200, e140**
Розведення, розрідження **Thinning b810**
Розвивати **Develop b122**
Розвиваючий **Developmental b530, b125**
Розвиток, розробка, зростання, вдосконалення, створення **Establishment e5552, e5551**
Розгляд **Examination d355**
Розгойдування, погойдування **Rocking b7653**
Роздвоєння почуттів; амбівалентність **Ambitendency b147**
Розділивши, ділити **Dividing b140, d172**
Роздратування, збудження **Irritation b240, b220**
Роздуми **Rumination b1603**
Роздуми, хід думок, думка **Pondering d163**

Роздутий, здуття **Bloated b535**
Розлад всмоктування **Malabsorption b515**
Розмірковуючи **Ruminating b5108**
Розмірковуючи **Meditating d163**
Розмістити **Locate e1552, e1502**
Розміщення, приміщення, працевлаштування **Placement e5900**
Розміщення, установка, кладка, положення **Placing b7603**
Розмова **Conversation d350-d369**
Розповідаючи, розповідь **Telling d330**
Розподіл **Distribution e5902, e5901, e5602, e5601, e565**
Розпростертий, розстелений, що тягнеться **Extending d4553**
Розриваючи **Tearing b5101**
Розробка, вироблення, уточнення, формулювання **Formulating d163**
Розряд, розрядження, вивантажити **Discharge b650, b620**
Розташування **Locating d8450, e5250**
Розташування, диспозиції **Dispositions b126, b125**
Розташування, диспозиція **Disposition b126, b125**
Розташування, локації **Locations d460, e1552, e1502**
Розташування, локація **Location b1141, b850, b230, d3352, d4, e540**
Розтягування **Stretching b7500**
Розтягування, розширення **Distension b5351**
Розуміння, взаєморозуміння **Understanding b 1644, d7102, d3152, d325, d310, d140**
Розуміння, осмислення, тямущість, включення **Enabling e540**
Розуміння, проникливість **Insight b164**
Розуміння, розуміти **Grasp d4455, d4452, d1402**
Розуміти **Understand b122, b117, d137**
Розуміючи, усвідомлюючи **Realizing d315**
Психічний, такий, що пов'язаний з діяльністю головного мозку **Mental b640, b230, b340, b330, b320, b310, d570, d210**
Розумовий, мислячий **Ideational b160**
Розхитаність **Shakiness b7651**
Розчинники **Solvents e1553**
Розширений, розтягнутий, розріджений **Extended d760, e415, e340, e315, e310**
Розширення **Dilation b4152, b4150**
Розшифрування **Deciphering d1400**
Розшифрування, дешифрування **Decryption b167**
Ролі **Roles e330**
Роль **Role d7203, d950**
Романтичний **Romantic d7201, d7200**
Рослинна життя, рослини **Plants d650, e220**
Рот, уста **Mouth b510, b450, s320, d1200, d560, d550**
Ротовий, усний, оральний, словесний, стоматичний **Oral b5105, s3301, d330**
Рубцювання, рубці **Scarring b820**
Руйнування **Destruction e235**
Рука, кисть **Hand b1473, b1471, b1470, b760, s7302, d6400, d3350, d3150, d445, d440**
Рука, плече, верхня кінцівка **Arm b7611, b7351, b7301, b760, s7300, d3350, d445**
Рукавички **Gloves d540**

Руки, дії руками **Arms b7603, d4550, d5401, d5400, d445, d430**

Руки, кисті **Hands b28014, b16713, b16712, b16703, b16702, b7603, b730, b710, d4550, d4403, d4402, d4401, d4400, d1201, d445, d430, d510**

Рукоятка, захоплення, ручка, стиск **Grip b2402**

Рутина, заведений порядок, встановлений порядок **Routine d230**

Рух, переміщення **Motion b2401, e2254, e255**

Рух, переміщення, пересування **Movement b 1472, b 1344, b260, b235, b215, b 176, b7, s7, d1314, d660**

Рухати, стимулювати, приводити до руху **Propel d4454, d4351**

Рухи, переміщення **Movements b5100, b770, b765, b761, b760, b215, b176, b167, b147, d6601, d4554, d3350, d3150, d3100, d1551, e255**

Ручка, кнопка **Knob d440**

Ручки **Handles d445, e1550, e1500**

Рушник **Towel d510**

Рушники **Towels d5302**

Рюкзак **Backpack d4703**

Рядок, струна, низка, мотузка, обмеження, тасьма **String d4450**

Садівництво **Gardening d6505**

Сакральний, крижовий, обрядовий, ритуальний **Sacral s76003**

Сальний, жировий **Sebaceous s8201**

Самовпевнений, напористий, позитивний **Assertive b1266**

Самостійно, незалежно **Independently d720, d220, d210**

Санітарія, оздоровлення, поліпшення санітарних умов **Sanitation e530**

Сверблячий, що викликає свербіння **Itching b2404, b840, b220**

Свист **Whistling b450, e250**

Свідомий **Conscious b1301**

Світ, всесвіт **World e5602, e260, e250, e240**

Світлобоязнь, фотофобія **Photophobia b21020**

Свячення, посвята в духовний сан **Ordination b176**

Священне писання, Біблія, священна книга **Scripture d325**

Себе, для себе, про себе, включати в себе, виводити з себе, взяти себе в руки, **Oneself b2401, b1800, b1644, b1565, d7204, d7200, d4451, d4450, d3500, d630, d465, d455, d450, d420, d410, d2200, d880, d5**

Себе, сам, сам **Self b1266, b180, b122, b114, d870, d850, d660, d940, d930, d5, e575**

Секвенування, впорядкування, встановлення послідовності **Sequencing b176, b147**

Секреція, виділення **Secretion b830**

Секс, статі **Sex d570**

Селезінка, сплін **Spleen b430, s4203**

Селективний, що відбирає **Selective b144, b134**

Семантичний **Semantic b1672, b1441**

Сенс, почуття, відчуття, здоровий глузд **Sense b235, d115, d110**

Сенсибілізація, підвищення чутливості **Sensitization b4351, b4350**

Сенсорний, сенсорні **Sensory b167, b156, d110-d129**

Сервіс, послуга **Service d7201, d910, d840, d740**

Сервіси, послуги **Services d860, d815, d650, d640, d630, d620, d610, e1652, e1651, e1650, e340, e325, e5**

Середній **Medial b7200**

Середній мозок **Midbrain s1101**
Середній, проміжний, помірний **Medium e1652, e1651, e1650**
Середня лінія **Midline b7611**
Середовище, навколишнє середовище, середовище проживання, робоче середовище **Environment b2401, b1565, b1142, b180, b134, b5501**
Серйозний, важкий, сильний **Severe e230**
Серійність **Seriation d1371**
Сертифікати **Certificates d830**
Серце **Heart b4, s4100**
Серце **Atria s41000**
Серцебиття, трепет, сильне серцебиття, посилене серцебиття, пульсація **Palpitation b460**
Серцевий, кардіальний **Cardiac b4102**
Серцево-судинний **Cardiovascular b4, s4**
Сеча, урина **Urine b630, b620, b610**
Сечовий Urinary **b610-b639, s610**
Сечовий міхур, міхур жовчний, протоки, мозковий міхур **Bladder b630, b620, b610, s570, s6102, e1151**
Сечовипускальний канал **Urethra s6103**
Сечовипускання **Urination b6**
Сечовід **Ureters b6101, s6101**
Сечовідний **Ureteric b610**
Сигнал, знаки, сигнальний пристрій **Signals e1553, e1503**
Сигнальні **Signalling e1251**
Сидіння, місце, місце для сидіння **Seating e1501**
Сидіння, місце, місце для сидіння **Seat d4200, d4153, d4151**
Сидячий, сидіння **Sitting d4555, d420, d415, d410**
Сила, вплив, примус **Force b5100, b1301, b730, b410, d4454, d4350**
Сила, потужність, енергійність **Vigour b1300**
Символ, знак, емблема, позначення **Symbol d1451, d1450**
Символи, позначення **Symbols b172, b167, d1500, d170, d166, d145, d140, d135, d134, d133, d3**
Символічний **Symbolic b1672, d3351, d131, e145**
Символічно **Symbolically d1313**
Симпатичний **Sympathetic s140**
Синагога **Synagogue d930**
Синець **Bruising b820**
Синтаксис **Syntax d1332**
Система, спосіб, метод, пристрій **System b1441, b3100, b540-b569, b510-b539, b4, s630, s610, s430, s420, s410, s1, e5952, e5855, e5852, e5802, e5801, e565, e360, e355, e1**
Систематизатор **Systematizing b1641**
Систематично **Systematically d2401**
Системи **Systems d3351, e465**
Систолічний **Systolic b4201, b4200**
Ситуації **Situations b126, e325**
Ситуація, положення **Situation b1520**
Сім'я, родина, рід **Family d2204, d810, d9, d7, e57501, e57500, e415, e410, e340, e335, e315, e310**

Сітківка, сітчаста оболонка, ретина **Retina s2203**
Склад, композиції **Compositions d1702, d1701**
Склад, композиція **Composition e2150**
Складаний, розкладний, відкидний **Folding d640**
Складання **Drafting d170**
Складання бюджету **Budgeting d230**
Складки (голосові зв'язки) **Folds s3400**
Складові **Constituents b4300**
Склера **Sclera s2200**
Склоподібний **Vitreous s2205**
Скорочення **Contractions b7502, b7501, b7500, b5352, b765, b755**
Скорочення **Reducing b5151**
Скорочення, зменшення, відновлення, редукція, зниження **Reduction b440**
Скорочення, стиснення, звуження **Contraction b7801, b7651, b5250, b750, b740, b730, b410**
Скотома **Scotoma b210**
Скромність, скромний **Effacing b 1266**
Скронева область, скроня **Temporal s11001, e245**
Скутери **Scooters d6504**
Слабкість, слабе місце, безсилля, млявість **Weakness b730**
Слизький **Slippery d4154**
Слина **Saliva b5104**
Слинних **Salivary s510**
Слиновиділення **Drooling b510**
Слиновиділення, слинотеча **Salivation b510**
Слізна залоза **Lachrymal b215, s2300**
Сліпота **Blindness b210**
Словесний, усний, вербальний, буквальний **Verbal d3503, d720**
Слово, мова, текст, звістка **Word b1721**
Слугуючий для певної мети, рішучий, навмисний **Purposive b765**
Службовці, підлеглі **Subordinates d740**
Служити, обслуговувати **Serve e1652, e1651, e1650**
Слух, розбір справи **Hearing d115, e5500, e1251**
Слуховий, що відноситься до органу слуху **Auditory b230, b 156, s2603, d115, e2500, e1251, e1250**
Слуховий, вушної **Aural b240**
Сльоза **Tear b2153**
Смак, різкий, їдкий **Biting d1203, b510**
Смак, смакове відчуття **Taste b250, d1203**
Смаки **Tastes b1563**
Смаковий **Gustatory b250, b 156**
Смерть **Death e2150**
Сміливий, хоробрий, самовпевнений **Bold b 1266**
Смоктання, всмоктування, засмоктання **Sucking b510, d1203**
Сніг, снігопад **Snow e2253**
Сніданок **Breakfast d2302**
Сну, засинання **Sleeping b134**

Соління, засолення **Salting d6404**
Соматизація **Somatization b1602**
Сон, сновидіння **Dreaming b1344**
Сором'язливий, боязкий **Shy b1260**
Сортування **Sorting d2102**
Сосок, грудний сосок **Nipple b55501, s6302**
Соціальна виплата, допомога **Assistance e575, e570**
Соціальний, громадський, товариський **Social b122**
Союз, об'єднання, з'єднання, єднання **Union e5950**
Спадкування, спадок, спадщина, успадкування, спадковість **Heritage e5202, e5201**
Спазм, судома **Cramp b5352**
Спазм, спазму, судома **Spasm b780, b535, b440**
Спазматичний, судомний **Spasmodic b5352**
Спастичний, судомний, спазматичний **Spastic b770, b320**
Спати, спочивати, засинати **Sleep b7650, b140, b134, b130, b110**
Спектр **Spectrum b1522**
Спинний, спинномозкової, спинальний, хребетний **Spinal s120**
Спів **Chanting b340, d930**
Співання, спів **Singing b340, d9202, d332**
Співпраця, кооперація **Cooperation b2152**
Співробітник **Employee d7401, d850**
Співчуття, симпатія, взаємне розуміння **Sympathy d7100**
Спідниці **Skirts d540**
Спіймати, ловити, вловити, наздогнати **Catch b2152**
Спілкування **Discussions d3504**
Спільний, об'єднаний, загальний **Joint b7651, b750, b715, b710, s75021,**
Спільний, об'єднаний, об'єднання **Joints b28016, b7, s75021, s73021, s7701, s7401, s7201, s7103**
Спільнота, громада **Community d4601, d855, d815, d810, d750, e325**
Спільноти, громади **Communities e5302, e595**
Сплячий **Asleep b1342**
Спогади **Remembering b144**
Споживання **Consuming d5701, d560, d550**
Споживання, втягування, всмоктування, поглинання **Intake b5452, b5451**
Споживати **Consume b1303**
Споживач **Consumer e5301, e510**
Спокій, відпочиваючи, відпочинок **Resting b735**
Спокій, відпочинок **Rest b5400, b 1343**
Спонтанний, стихійний, мимовільний **Spontaneous b7653, b761, b660, d9200**
Спонування **Incentive b1301**
Спонування, імпульс, сильне бажання **Urges b1304**
Спорідненість, схожість **Kinship d760**
Спорожнення, виділення, випорожнення (сечоспускання) **Voiding b6200, b630**
Спорт **Sport e1152, e140**
Спортивний **Sporting d2205, d110, e5550, e140**
Спортивний, пов'язаний зі спортом, спортивна діяльність **Sports d2205, d920, e1401**

Спорядження, обладнання **Equipment d865, d475, d470, d465, d2205, e5802, e5801, e255, e1**

Спостереження **Observation d8801**

Спостерігач, що наглядає **Supervising d6201, d6200**

Справа, причина **Cause b130, e230**

Справлятися **Cope d2402, d2401**

Сприйнятливий **Receptive b167**

Сприйнятливість **Susceptibility b4552**

Сприйняття, відчуття, розуміння, усвідомлення **Perception b156**

Сприяти, сприяння, просувати, підвищувати **Promote d815**

Сприяти, прийомний **Foster d760, e310**

Спроба **Trying b735**

Спрощення, згладжування **Flattening b152**

Спрямований, направленої дії **Directed b7602, b1472, b164, b160**

Стабільний, стійкий, непохитний **Stable b1253, b1103**

Стабільність, стійкість, постійність **Stability b715, b710, b126**

Ставлення, взаємовідносини **Relation b1565, b114, e2451**

Стакан, скляний посуд, склянка, чарка **Glass d4301, d4300**

Стан **State b1342, b1340, b110, d1632, e5**

Стан, суспільне становище **Condition e5752, e5751, e5750, e570**

Стани **States b110**

Старіння **Ageing e2150**

Статева зрілість **Puberty b5550**

Статевий **Sexual d770, d5702**

Статевий член **Shaft s63051**

Статеві клітини **Gametes b6600**

Стать, рід **Gender e325**

Стационарний, нерухомий, постійний **Stationary e1550, e1500**

Стверджувати **Asserts d310**

Створення **Creation d865, e5902, e5901, e5102, e5101, e5100**

Створення, творіння **Creating b1640, d7504, d7503, d7502, d7501, d7500, d770, d760, d740, d163, e5200**

Створити **Create d465, e465**

Стеноз, звуження **Stenosis b5106**

Стереотип, стереотипність **Stereotypes b147**

Стереотипія, стереотипи **Stereotypies b765**

Стереотипний **Stereotypic b3301**

Стиль життя **Lifestyle e580**

Стимул, подразник, вплив **Stimulus b270, b140**

Стимул, подразник, спонукальна причина **Stimuli b1402, b755, b750, b270, b265, b210, b156, d160, d120, d115, d110, e2201**

Стимуляція **Stimulation e1151**

Стимуляція, збудження, заохочення **Pacing d210**

Стихійні лиха, катастрофи **Disasters e5302, e235**

Стійкий, який чинить опір **Resistant b1250**

Стіл, письмовий стіл, робочий стіл, парта **Desk d4452, d4153**

Стілець **Chair d4350, d420, d410**

Стілець, судно **Stool b525**
Стіни **Walls e2200**
Стовбур **Stem s1105**
Стовбур, тулуб **Trunk b28013, s8105, s760**
Стомлюваність **Fatiguability b455**
Сторона, бік, поверхня **Side b2303, b735, b730, d4150, d410**
Стосовно **Regard d1312, d1311**
Стоячи **Standing d415, d410, d950**
Стоячи на колінах **Kneeling d415, d410**
Страва, тарілка **Dishes d6401, d6301**
Стравохід **Esophageal b5106**
Стравохід **Oesophagus b5107, b5106, b5105, s520**
Стравохідний **Oesophageal b5105**
Стратегії **Strategies b1643, d1721, d1720, d1702, d1700, d1660**
Страх, побоювання **Fear b152**
Страховка, сума страхування **Insurance e5702, e5701, e5700, e5650, s75011, s75001, s73011, s73001**
Стрес, напруга, зусилля **Stress b620, b3301, d2**
Стрибає, стрибки **Jumps b2152**
Стрибаючи, стрибати від радості **Hopping d4553**
Стрибки **Jumping d455**
Структури **Structures b730, b220, b215, e5951, e5950**
Структурна, структурний **Structural b715, d1660**
Струп, кірка **Scab b820**
Струс, погойдування, лихоманка **Shaking b270, d335, e255**
Студент, учень **Student d8301, d8251, d8201, d8151, d835**
Студенти, учні **Students d820, d750, e335**
Стук, дзвін, грім, свист, гудіння **Buzzing e250**
Ступор, заціпеніння, стан заціпеніння **Stupor b110**
Стурбованість **Anxiousness b1522**
Стурбованість, страх **Anxiety b152**
Стурбованість, тривога **Alert b1102**
Суб'єктивний **Subjective b1802**
Субстанції, речовини **Substances b435, b130, d5101, d5100, e110**
Субстанція, сутність **Substance b43500, e110**
Суглоби, приєднання **Joints b28016, b7, s75021, s73021, s7701, s7401, s7201, s7103**
Суглобовий **Articular s7703**
Суглобові зв'язки **Bursae s7703**
Судини **Vessels b4, s4200**
Судинна оболонка **Choroid s2200**
Судинний, васкулярний, васкулезний **Vascular b4352**
Судно, посудина, кровonosна судина **Vessel b420, b415, b410**
Судовий процес, судова справа, тяжба **Litigation e5500**
Судовий розгляд, поведінка, вчинок, розгляд справи в суді **Proceeding b1641**
Судома, спазм **Cramp b5352**
Судоми, спазми **Cramps b535**
Старанність **Conscientiousness b126**

Суперечка, диспут, дебати **Dispute d175**
Суперечливий **Conflicting b1646**
Супроводжуючий **Accompanying b6403**
Суспільство, громадськість **Society e460**
Суспільство, соціалізація **Socializing d920**
Сухий залишок, тверде тіло **Solids b510**
Сушка, сушіння **Drying d640,d5**
Сфінктер **Sphincter b525**
Схвалення **Acceptance d7102**
Схильний, що лежить ниць, розпростертий, похилий, похилий **Prone d4550, d4150**
Схильність **Demand b1251**
Схильність, переміщення тіла **Bending d4553, d410**
Сходи **Stairs d4551, e2401**
Схопити, захоплювати **Seize d4401**
Таз, тазу **Pelvis b720**
Тазовий **Pelvic b28012, s8103, s740, s620**
Таксі **Taxi d470**
Таксономічний **Taxonomic b126, b125, d8251, d8151, d820, d740, e360, e345, e330**
Тарзальний **Tarsal b720**
Тасьма, тканина стрічка **Webbing b21023**
Тахікардія **Tachycardia b410**
Тахілалія **Tachylalia b330**
Тахіпное (прискорене дихання) **Tachypnoea b4400**
Тварини **Animals d6404, d4503, d650, d480, d920, e220**
Текст **Text d166**
Тексти **Texts d1402**
Текстура, фактура **Texture b1564, b265, d5200**
Текстури, структури предметів **Textures d120**
Телебачення **Television e1250, e560**
Телекомунікація **Telecommunication d360, e5351**
Телекс **Telex d3600**
Телетайп **Teletype e5350**
Телетекст **Teletext e5350**
Телефон **Telephone d360, e5352, e5351, e5350,e1250**
Тембр **Timbre e250**
Темперамент **Temperament b152, b126, b125**
Температура, підвищена температура **Temperature b5400, b550, b270, b265,e1501, e225**
Тепло, спека **Heat b5501, b2700, d630, e2250**
Тепло, теплота, теплий **Warm d570**
Тепло, теплота, сердечність **Warmth d710**
Терапевти **Therapists e355**
Термінова доставка **Delivery e5855, e5854, e5852, e5851, e5302**
Терморегулюючий, терморегуляція **Thermoregulatory b555, b550, b540**
Терти, втирати, тертися, натирати **Rubs d315**
Тест, випробування, перевірка **Test d1632**
Тести, випробування **Testes b55502, s6304**
Тетрапарез **Tetraparesis b7402, b7354, b7304**

Тетраплегія **Tetraplegia** b7402, b7354, b7304
Техніка, технологія **Technology** d2305, e5802, e5801, e5400, e5100
Технології **Technologies** e160, e125, e120, e115
Тимус **Thymus** s4202
Тип, різновид, типаж **Type** d815
Типи, різновиди, навички **Types** d163, e5700, e5401
Тиск, стиснення **Pushing** d445, d435
Тиск, стиснення, вплив, натиск, натиснення **Pressure** b420, b415, b410, b270, b240, b220, b160, d2401, e225
Тиша, мовчання, забуття, відсутність відомостей **Silence** d1661, d1660
Тікати, бігти **Scooting** d455
Тіки (судомні скорочення) **Tics** b765
Тіло, людина **Bodies** e5855, e5854, e5852, e5851, e5351, e5101, e210
Тільки, виключно, єдино, на самоті **Alone** b21003, b21001, d9201, d855, d850, d163, d940
Тім'яний, паріетальний, пристінковий, зовнішній **Parietal** s11002
Тіснота, напруженість **Tightness** b780, b460
Тлумачення **Interpreting** b156
Товари, товар **Goods** d860, d650, d640, d630, d620, d610, e165, e5
Товарообмін **Bartering** d860
Той, хто дає, той, хто дарує, даючи **Giving** d7104, d845, d2204
Той, що бере участь **Participating** d8450, d3504
Той, що видає, випромінює **Exhaling** b440
Той, що відбувається, трапляється **Occurring** e2150, e230
Той, що відрізняє, відрізняючи **Differentiating** b21021, d7106
Той, що відрізняється **Differing** e2201
Той, що всмоктує, всмоктування **Suction** b5100
Той, що входить, вхід, входячи **Entering** d750, e1550, e1500, e1451
Той, що говорить, той, що наділений здатністю говорити **Speaking** b1470, d6602, d3501, d330
Той, що гуде, енергійний, діяльний **Humming** b340
Той, що дозволяє **Permitting** b1441
Той, що жує **Masticating** b5102
Той, що займає, займаючи **Occupying** d880
Той, що захищає, захисний **Protecting** b810
Той, що ізолює, ізолюючий **Insulating** b810
Той, що імітує, наслідувальний **Mimicking** d130
Той, що кричить, крик **Screaming** b340
Той, що лежить горілиць, лежить на спині **Supine** d4150
Той, що лежить, лежачи **Lying** d4555, d420, d415, d410
Той, що належить **Belonging** d6101
Той, що обертається **Rotating** b2401
Той, що обирає **Selecting** d630, d620, d177
Той, що обіймає, охоплює **Embracing** d3350
Той, що підкоряється, підкоряючись **Obeying** d7601
Той, що повторюється **Repetitive** b7652, b3301
Той, що прогулюється **Strolling** d450
Той, що проходить, миттєвий, випадковий, тимчасовий, проходячи, **Passing** b5152

Той, що розвивається, розвиток **Developing b1641, d175, d155, d150, d145, d140, d137, d134, d133, e5252**

Той, що розділяє, відокремлює, роз'єднує **Separating b21022**

Той, що розмірковує, спекулює **Speculating d163**

Той, що рухає, здатний рухати **Propelling d4556, d4555, d4554**

Той, що рухається, пересування, переміщуючись **Moving b5107, b5106, b5103, b2152, b1470, b1255, d8300, d8250, d8200, d8150, d7201, d6601, d1310, d4, e5402, e5401, e5400, e120**

Той, що страждає паралічем нижніх кінцівок **Paraplegic b770**

Той, що торкається, торкаючись **Touching b265, d120**

Той, що не слухається **Defiant b1261**

Токсичні, токсичний **Toxic e2601, e235**

Толерантність, терпимість **Tolerance b5501, b740, b515, b4, d710**

Тон, тонус, звук **Tone b770, b740, b735, b730, e250**

Тони, тонуси, звуки **Tones b 1560, d332**

Тонкий, худий, худорлявий **Thin b1801**

Торговий, що торгує **Trading d865**

Торкнутися, стосуватися, торкатися, дотик **Touch b1564, b270, b265, d4452, d1600**

Торс, тулуб, корпус **Torso d4105**

Точка, пункт, момент, сенс **Point d2402**

Точки, пункти, вказівки **Points d2402**

Трави, трав'яний **Herbs e1100**

Тракт, канал **Tract b5352, b515**

Транс, складні операції стан екстазу **Trance b110**

Трансмісія **Transmission e1250, e535**

Транспорт, види транспорту, транспортування, транспортні засоби **Vehicles d4700, d4503, d650, d475, e5401, e1201, e1200**

Транспорт, транспортний засіб **Vehicle d4502, d475, d470, d240**

Транспорт, транспортувати **Transport b4352, b515, d2304, e5400, e575, e340**

Транспортування, переміщення, транспортуючи **Transporting b515, b450, b415, d4304, d4303, d4302, d4301, d620**

Транспортування, переміщення **Transportation b4501, d2205, d920, d4, e5200, e5100, e540, e530, e350, e120, e115**

Транспортувати, перевозити **Convey d335, d170, d145**

Трансфер, перенесення, переміщення, трансферт **Transfer e1201**

Трафік **Traffic d4503, d3151, d571, d240**

Трахея, дихальне горло **Trachea s4300**

Трек (подолання стресу) **Track d2401**

Тремор, тремтіння, струс **Tremor b7651**

Тремори, тремтіння **Tremors b765**

Тремтячи **Quivering e255**

Тримати, зберігати **Keep d8451**

Тромбоемболія **Thromboembolism b415**

Трубопровід, труби **Tubes s63012**

Труднощі **Difficulty b122, d2402**

Туалет, ванна, одягання **Toilet d4200**

Туалет, вбиральня **Washroom e1551, e1501**

Туалети, вбиральні **Toilets d6402, d4101**
Тулуб, тіло, збори, кодекс **Corpus s11070**
Тунель, тунель **Tunnel b210**
Тупий, нудний, похмурий **Dull b280**
Турбуватися, хвилюватися, турбувати **Worried b1263**
Тяжіння, привабливість **Attraction d7700**
Увага **Attention b172, b167, b156, b147, b144, b140, b134, b114, d3350, d660, d161, d160**
Угода, професія, ремесло **Trade d850, d845, d825, e5902, e5901**
Угода, торгівля, обмін **Exchanging d860**
Угода, транзакція, операція **Transaction d865, d860**
Угоди, транзакції, операції **Transactions d8**
Удавання, претензія, вимога **Pretence d1314**
Узгодженість, відповідність **Congruence b1520**
Укорінення (скорочення) **Rooting b7502**
Умебелювання житла, декорування **Decorating d6102**
Уміння рахувати **Numeracy d1720, d1501**
Уміння, компетенції **Competencies d155**
Уникати, цуратися, ухилятися, скасовувати, анулювати **Avoid d4503**
Уникнення, уникаючи, запобігаючи, догляд **Avoiding d571, d570**
Універсальний, загальний, всесвітній **Universal d940**
Універсальність **Universality e5802, e5801**
Університети **Universities d830**
Унікальний, незвичайний, чудовий **Unique d166, e145**
Управління, керуючи **Managing d720, d640, d5301, d5300, d2203, d2202, d2200, d2103, d2102, d570, d250, d230**
Управління, контролювати **Control b6202, b5253, b 1521, b770, b765, b760, b710, b160, b147, b130, d4402, d940, d475, d240, e11521, e1351, e1151, e5**
Управління, правління **Management b164, e5900**
Управляти **Manage d240, d230**
Урядовий **Governmental d950**
Усиновлений **Adoptive d7600, e310**
Усний, виражений словами **Spoken b2304, b 167**
Установи **Institutions e5853, e5850**
Усунення, виняток, відібраний шляхом відсіву, елімінація **Elimination b5, d530**
Утилізація, вживання **Utilization b5452, b5451**
Утримання, стриманість **Continence b620, b525**
Утримання, утримування, затримка, затримання **Retention b620, b545**
Утримувач **Retinacula s7703**
Утруднене дихання **Breaths b4400**
Учасники **Participants d2205, e320**
Участь, що беруть участь **Involvement e5252**
Учень, вихованець, учень, вихованка **Pupil b2150**
Учнівство **Apprenticeship d840**
Уявний **Imaginary d1630**
Фаза, етап, стадія, період, аспект, сторона **Phase b640**
Фази, етапи, стадії **Phases b6701**
Фактичний, документальний, дійсний, заснований на фактах **Factual e4**

Фактично, ефективно **Effectively d145**
Фаллопій **Fallopian s63012**
Фармакологічно **Pharmacologically b110**
Фасції **Fasciae s75023, s75013, s75003, s73023, s73013, s73003, s7703, s7602, s7403, s7203, s7105**
Фауна **Fauna e220**
Фекалії, випорожнення **Faeces b525**
Фекальний, випорожнення **Faecal b525**
Ферма, господарство, хутір **Farm e2201, e1600**
Фермент, бродіння, ензим **Enzyme b515**
Фігура **Figure b21022**
Фігури **Figures d1400**
Фізичний, матеріальний, тілесний **Physical b1144, b810, b640, b455, b134**
Фізіотерапевти **Physiotherapists e355**
Фіксація **Fixation b2101, b215**
Фіксація **Fixing d650**
Філософія, філософський підхід до життя **Philosophies e465**
Фільтрація **Filtration b610**
Фінансовий **Financial e5650, e165**
Фінансування **Funding e5802, e5801**
Фітнес, придатність, пристосованість **Fitness d920, d570**
Флора **Flora e220**
Фокусування **Focusing b140, d160**
Фони, передумови, дані, витоки **Backgrounds d750**
Фон, тембр, тон, слух **Background e2501**
Фонеми **Phonemes b320**
Фонетичний **Phonetic d1660**
Форма, обрис **Shape b2150, b 1561, b210**
Формування, підтримання діалогу **Shaping d3551, d3550, d3504, d3503, d3501**
Формування, створення, формація **Formation b820, b810, b164, b122**
Фотосинтезуючі **Photosynthetic e2201, e2200**
Фраза, вирази **Phrases d330, d145, d140, d134, d133**
Фригідність **Frigidity b640**
Фуга **Fugue b1101**
Фургони **Vans e1201, e1200**
Футбол **Soccer d9201**
Характер **Character b1471, b1102, d1451, d1450**
Характер **Nature b125, d7702, d7701, d1661, e2601, e2600, e2501, e2401**
Характери, особливості **Characters d1451, d166, d140**
Характеризуючи **Characterizing b125**
Харчування, годування **Feeding d1313, d650, d560**
Харчування, годування **Meals d6604, d640, d630, d550**
Харчування, їжа **Nutrition d660**
Хвилювання, збудження **Excitement b6400, b147**
Хвиля, сигнал, коливання **Wave d1550, e2501**
Хворий **Sick d6600**

Хворий, нездоровий **Ill d5702**
Хворий, ниючий **Aching b280**
Хвороба **Disease b7356, e5800**
Хімічний **Chemical b810**
Хіт, удар, попадання, **Hitting d131**
Хлоропласти **Chloroplasts e2200**
Хобі **Hobbies d920**
Ховати, ховатися **Hide d9200, d2103**
Ходьба, рух **Gait b1471, b770, b765, b760**
Ходунки **Walker d465**
Ходунки **Walkers d6504**
Холодний **Cold b5501, b2700, d630, d5700, d2200, e2250**
Хореатичні **Choreatic b7650**
Хорея **Chorea b765**
Храм **Temple d930**
Храми **Temples e1451**
Хребетний **Vertebral b710, s7600**
Хрип, задишка, важке дихання **Wheezing b460**
Художній **Artistic e1401, e585**
Центр **Centre d410, e57502**
Центр тяжкості **Gravity d410**
Центральний **Central b210**
Церемонії **Ceremonies d9300, d910**
Церква **Church d4152, d930**
Цикл, коло, повне коло, менструація **Cycle b6702, b6701, b650, b134**
Циклічний **Cyclical b555**
Циркадний **Circadian b1340**
Циркуляція **Circuit b410**
Циркуляція, кровообіг **Circulation b410**
Цікавий, дивний, допитливий, курйозний **Curious b1264**
Цілеспрямоване **Goal-directed b160**
Цілеспрямований, повний значення, важливий, умисний **Purposeful b176, d1550, d880, d110-d129**
Цілісність **Integrity b715**
Цінності **Valuables e165**
Частування, вишукана страва, делікатес **Feasting d550**
Чашка, кубок, чаша, чарка **Cup d1312, d430**
Черепна коробка, череп **Cranium s7100**
Черепної, краніальний **Cranial s1106**
Число, кількість, номер **Number b6201, b4400, b4100, d6301, d6300, d172, e2151, e2150**
Числа, велика кількість **Numbers b 1721, b 1720, d172, d150, e5855, e5854, e5852, e5851**
Чистий **Clean d5101, d5100**
Чистка ниткою міжзубних проміжків **Flossing d5201**
Читання, декламація **Reciting d2401**
Читати, прочитати, вичитувати, тлумачити **Read d9202, d166, d140**
Чіпкий, хапаючий **Grasping d1661, d440**
Член, учасник **Member d810**
Члени **Members d660, d7, e5952, e425, e415, e410, e335, e325**

Членство **Membership e555**
Човганя **Shuffling d4556**
Чотириглавий м'яз **Quadriceps b750**
Чутливий, дуже ніжний, образливий, вразливий, сприйнятливий **Sensitive b270**
Чутливість **Sentience b1102**
Чутливість, чуйність **Sensitivity b2703, b2702, b2701, b2700, b2102**
Чханя **Sneezing b450**
Часовий, тимчасовий **Temporal e245**
Час, період **Time b6501, b1470, b1344, b1340**
Доля **Lobe s11003, s11002, s11001, s11000**
Черевна порожнина **Abdomen b28012, b5351**
Черевний, абдомінальний **Abdominal b5250, b535**
Черга **Queue d4154**
Чоловік **Husband d770**
Шахи **Chess d1551, d9200**
Швидкий **Fast b4400, b4100**
Швидкий рух очей **Rapid eye movement b134**
Швидкість, коефіцієнт, розмір **Rate b5105, b540, b440, b410, b3302, e1151**
Швидкість, швидкість ходу **Speed b5105, b2352, b1600, b1470, b330**
Шийка матки **Cervix s63011**
Шийний **Cervical s76000, s12000**
Шипіння, свист **Hissing b2400**
Шиття, пошиття, пошивка **Sewing d6500**
Шия **Neck b28010, s8100, s710**
Шкідливий **Noxious b750, b270**
Шкіра **Skin b2804, b2803**
Шкіра черепа **Scalp d520**
Шкода **Harm d571**
Шкоди **Harms d570**
Школа, класна кімната, заняття в школі **School d8253, d6601, d4303, d3504, d2304, d2302, d2201, d2105, d2101, d835, d830, d820, d815, d415, e5855, e5854, e5853, e5852, e5851, e5850, e5802, e5801, e5800, e3**
Школи, заняття **Schools d830, e5855, e5854, e5852, e5851, e1500**
Шлунково-кишковий **Gastrointestinal b5352, b515**
Шлунок **Gastro b5106**
Шлунок **Stomach b5107, b5106, s530**
Шлуночки **Ventricles s41001**
Шлуночкова **Ventricular b410**
Шлюб, заміжжя **Marriage d7701, d7602, e315, e310**
Шлях, дорога, манера **Way b126, e1552, e1502**
Шляхи, способи **Ways d550**
Шнур, корд, зв'язка **Cord s120**
Шов, накладення шва, нитка для зшивання рани **Sutures s71000**
Шоу, показ, демонстрація, видовище **Showing d8450, d710**
Шрифт Брайля **Braille d3601, d325, d166, d145, d140, e5600, e1552, e1502, e1451**
Шукання **Looking d2401, d110, e590**
Шум, звук, гам, крик, галас, гамір **Noises d160, e2501**
Щастя, удача **Happiness b152**
Щеплення **Immunizations d570**
Щиколотка **Ankle s7502**
Щитовидна залоза **Thyroid s5801**

Щитовидна залоза, підшлункова залоза, молочна залоза, передміхурова залоза **Glands**
b4353, b215, s820, s580, s510

Щоденний, добовий **Diurnal** **b1340**

Щоденно **Daily** **d640, d620, d325, d230, e115**

Щодо, порівняно **Relating** **b6501, b239, b210, d7600, d1313, d1312, d1311, d740, d730, e555**

Щоки **Cheeks** **b5100**

ЮНЕСКО UNESCO **e585**

Юридична особа, приватна особа, відповідальна особа, довірена особа, посадова особа, люди, особи **Persons** **b1255, d7106, d1630, d1600, d8802, d740, d350, d137, d134, d133, d132, d110, d940, d250, e5402, e5401, e5400, e5250, e590, e3**

Юридично, в судовому порядку **Legally** **d7701**

Юриспруденція, Суд **Law** **e5952, e5902, e5901, e550**

Юстиції **Justice** **e5502, e5501**

Явище **Phenomenon** **e250**

Яєчники **Ovaries** **s6300**

Ямка **Fossae** **s3102**

Яскравість **Luminance** **b21022**

Ясність, чіткість **Clarity** **b110**

Ясна **Gums** **s3201**

Якості, підвищення якості **Qualities** **b1640, b250, b310**

Якість **Quality** **b7610, b860, b810, b265, b230, b210, b147, b134, b110, b310, d6200, d1601, b7611**